DE SACRIS
ELECTIONIBUS
ET
ORDINATIONIBUS
EX ANTIQUO,
ET NOVO ECCLESIÆ USU.

AUTHORE

M. FRANCISCO HALLIER,
SACRÆ THEOLOGIÆ PARISIENSI DOCTORE,
ET PROFESSORE, SOCIO SORBONICO,

Quo Tomo in tres partes distributo, perspicuè & copiosè, priori quidem parte explicantur quæstiones omnes de Inquisitione in vitam & mores Ordinandorum, eorum examine, electione à Clero & Populo: Instructione & admonitione ante Ordinationem, Præparatione, ac dispositione: consensu: & professione Ordinandorum: Desiderio, & fuga sacræ Ordinationis: Regum in Ordinatione, Dominorum, Patronorum, Parentum assensu, & Potestate: Simonia, aliisque turpibus lucris cavendis.

Posteriori verò, numerus, ac subordinatio sacrorum Ordinum, natura, effectus, subjectum, Minister legitimus, sacri ritus Ordinationis, locus, tempus, uberrimè pertractantur.

PARS SECUNDA.

EDITIO SECUNDA.

ROMÆ, MDCCXXXIX.

TYPIS, ET SUMPTIBUS HIERONYMI MAINARDI
in Platea Agonali ad Vicum Cuccagnæ.

SUPERIORUM PERMISSU.

INDEX

Sectionum, Capitum, Articulorum, & Paragraforum

SECUNDÆ PARTIS.

SECTIO PRIMA.

De iis, quæ spectant ad divisionem Ordinationis:

CAPUT PRIMUM.

De numero Ecclesiasticorum Ordinum.

ARTICULUS I.

Septem esse Ecclesiasticos Ordines.

§.I. *Antiquitatis ea de re consensus.* pag.1
§.II. *Convenientes rationes pro septenario Ordinum numero inquiruntur.* pag.9
§.III. *Proponuntur objectiones contra septenarium Ordinum numerum.* pag.13
§.IV. *Solvuntur proposita objectiones.* pag.19

ARTICULUS II.

De subordinatione Ecclesiasticorum Ordinum.

§.I. *Argumenta, quibus probatur antiquitus observata hæc subordinatio, vetitæque apparent promotiones per saltum.* pag.30
§.II. *Argumenta in contrarium proferuntur.* pag.35
§.III. *Quæ dubitationis circa præsentem quæstionem occasio fuerit.* pag.36
§.IV. *Diaconatum Presbyteratui, & Presbyteratum Episcopatui semper præmissos.* p.38
§.V. *Presbyteratum necessario Episcopatui prærequiri, non cæteros inferiores ordines superioribus.* pag.40
§.VI. *Non constare, utrum vel minores ordines, & Subdiaconatus superioribus Ordinibus semper præsuppositi olim fuerint.* pag.44
§.VII. *Promotiones per saltum jam rationabiliter prohibitas, & subordinationem Ordinum stabilitam.* pag.45

SECTIO SECUNDA.

De natura, & essentia sacrorum Ordinum, seu Ordinationes sacræ.

CAPUT PRIMUM.

De ratione Sacramenti respectu sacræ Ordinationis.

ARTICULUS I.

Utrum Sacramentum aliquod Ordinis admittendum sit. pag.46

§.I. *Probatur admittendum esse contra hæreticos.* pag.46
§.II. *Hæreticorum in contrarium exceptiones, & effugia refelluntur.* pag.51
§.III. *Hæreticorum objectiones refelluntur.* p.65

ARTICULUS II.

An omnibus Ordinibus conveniat esse Sacramentum.

§.I. *Presbyteratum esse Sacramentum.* pag.68
§.II. *Episcopatum esse Sacramentum.* ibid.
§.III. *Diaconatum esse Sacramentum.* pag.73
§.IV. *Proponuntur objectiones in contrarium.* pag.76
§.V. *Eædem objectiones solvuntur.* pag.78
§.VI. *Probabile esse Subdiaconatum esse Sacramentum.* pag.82
§.VII. *Probabiliter quoque minores ordines Sacramenta censeri.* pag.84

CAPUT II.

De materia, & forma Sacramenti Ordinationis.

ARTICULUS I.

De materia.

§.I. *Per manuum impositionem Apostolorum ætate Ordines fuisse collatos.* pag.87
§.II. *Sequentibus quibusdam sæculis eandem solùm manuum impositionem in Hierarchicis Ordinibus conferendis usitatam.* pag.89
§.III. *Reliquos Ordines ex veteri more per traditionem instrumentorum in Occidente collatos.* pag.94
§.IV. *De Græcorum in Subdiaconatu, & minoribus Ordinibus conferendis consuetudine.* pag.96
§.V. *Anacephaleosis prædictorum, & Theologicæ disputationis de materia Ordinum status.* pag.98
§.VI. *Quis sit apud Græcos ordinationis Episcoporum, Presbyterorum, ac Diaconorum ritus.* pag.99
§.VII. *Quænam apud Græcos ordinationis Episcopalis sit materia.* pag.100
§.VIII. *Quænam ordinationis Presbyteralis materia apud Græcos.* pag.101
§.IX. *De materia Diaconatus, & cæterorum Ordinum apud Græcos.* pag.103

§.X. *Videri non solam impositionem manuum apud Latinos esse essentialem materiam.* pag. 104
§.XI. *Nec solam traditionem instrumentorum apud eosdem Ordinum hierarchicorum essentialem esse materiam.* ibid.
§.XII. *Objectiones contra impositionem manuum proferuntur, & refelluntur.* pag. 105
§.XIII. *Fusiùs materia Ordinis Episcopalis apud Latinos explicatur.* pag. 109
§.XIV. *De materia Presbyteratus apud Latinos.* pag. 111
§.XV. *De materia Diaconatus Ordinis apud Latinos.* pag. 116
§.XVI. *De materia Subdiaconatus apud Latinos.* pag. 121
§.XVII. *Utrum vasa, seu instrumenta, quæ Presbyteris, & Subdiaconis porriguntur, consecrata esse debeant.* pag. 123
§.XVIII. *De materia Acolythatus apud Latinos.* pag. 124
§.XIX. *De materia cæterarum inferiorum Ordinum.* pag. 126
§.XX. *An contactus instrumentorum ad validitatem Ordinationis requiratur, qualis, & quando adhiberi debeat.* pag. 127
§.XXI. *De immutatione materiæ Ordinum, difficultas solvitur.* pag. 129

ARTICULUS II.

De forma ordinationis.

§.I. *Formam ordinationis semper aliquam fuisse.* pag. 132
§.II. *Traduntur formæ ordinationum cum apud Græcos, tum Latinos jam usitatæ.* pag. 133
§.III. *Antiquitas formarum, quibus Græci utuntur, eruitur.* pag. 135
§.IV. *Convenientiæ pro formis, quibus Græci utuntur, explicantur.* pag. 138
§.V. *Convenientiæ pro formis Latinorum assignantur.* pag. 140
§.VI. *Explicantur aliqua alia observatione digna circa formas Latinarum.* pag. 142

SECTIO TERTIA.

De effectibus Ordinationis.

CAPUT PRIMUM.

De gratia Ordinationis.

ARTICULUS I.

De gratiis gratis datis, quæ per Ordinationem conceduntur.

§.I. *Gratias aliquas gratis datas per Ordinationem dari.* pag. 143
§.II. *In Ecclesiæ exordio gratias gratis datas fuisse, quæ jam non dantur nisi rarò.* p. 144
§.III. *Ratio discriminis allati ostenditur.* p. 146
§.VI. *Aliquas tamen gratis datas, quodammodo Ordinationi adnexas jam esse.* pag. 147

ARTICULUS II.

De gratia sanctificante, quæ in Ordinatione datur.

§.I. *De gratiis actualibus ordinationi adnexis.* pag. 149
§.II. *De gratia habituali, quæ in Ordinatione infunditur.* pag. 150

CAPUT II.

De altero effectu Ordinationis, qui est Character, ubi disputatur, an Ordinatio iterari possit.

§.I. *Probatio Characteris Ordinationis ex Augustino.* pag. 154
§.II. *Ejusdem probatio ex Niceno, vel alio, quod plenarium, & universale vocat Augustinus.* pag. 156
§.III. *Probatio ejusdem ex Conciliis Provincialibus, & Summis Pontificibus.* pag. 159
§.IV. *Probatio ejusdem ex Patribus.* pag. 161
§.V. *Per peccatum non amitti potestatem Ordinis.* pag. 162
§.VI. *Proponuntur tria argumentorum genera contra prædicta.* pag. 164
§.VII. *Solvuntur prædictæ objectiones.* pag. 167

SECTIO QUARTA.

De suscipiente sacram Ordinationem, seu de ejus subjecto.

CAPUT PRIMUM.

De natura, & statu suscipientis sacram Ordinationem. pag. 173

§.I. *Solos homines Ordinationis capaces esse.* pag. 173
§.II. *Angelos non esse capaces Ordinationis, nec officiorum Ordinis.* pag. 174
§.III. *Animas separatas Ordinationis similiter, & functionum Ordinum incapaces esse, morte item finiri jurisdictionem.* pag. 176
§.IV. *Objectiones in contrarium refelluntur.* pag. 177
§.V. *Qui à mortuis suscitantur ad vitam mortalem, ordinari possunt: qui ad immortalem, characterem retineat; sed non liberam Ordinis functionum exercendorum habent facultatem.* pag. 179

CAPUT II.

De sexu idoneo sacræ Ordinationi.

§.I. *Apud Ethnicos, & Hereticos quosdam Mulieres Sacerdotissas fuisse.* pag. 180
§.II. *Mulieres ordinari lege prohibitum, nec umquam in Ecclesia Catholica receptum.* pag. 181

§.III. *Quo*

§.III. *Quo jure Mulierum Ordinatio sit prohibita.* pag.184
§.IV. *Referuntur contrariæ in gratiam Mulierum objectiones.* pag.186
§.V. *Refelluntur objectiones allatæ superius ex sacra Scriptura.* pag.188
§.VI. *Tertium argumentum solvitur, in cujus solutione plurima de Diaconissis tractantur, & Viduis.* pag.189
§.VII. *De Monialibus, Ascetriis, & Canonicis, ad ultimæ objectionis solutionem.* pag.202
§.VIII. *De Abbatissis ad ejusdem argumenti solutionem.* pag.209
§.IX. *An Hermaphroditi Ordinationis sint capaces, vel puellæ in viros mutatæ.* pag.213

CAPUT III.

An Sacramentis Baptismi, & Confirmationis debeant esse initiati, qui sacram suscepturi sunt ordinationem.

ARTICULUS I.

De Baptismate.

§.I. *Necessarium simpliciter esse, ut qui ordinatur, sit baptizatus.* pag.214
§.II. *Argumenta in contrarium solvuntur.* p.217

ARTICULUS II.

Sacramentum Confirmationis ex præcepto Ecclesiæ rationabiliter Ordinis Sacramento præsupponi. pag.218

CAPUT IV.

An infantes, & amentes sacræ Ordinationis sint capaces.

§.I. *An valida sit Ordinatio ante rationis usum.* pag.221
§.II. *Non licere ordinare, aut tonsura aliquem insignire ante rationis usum.* pag.222
§.III. *Proponuntur, & solvuntur argumenta, quibus infantes Ordinis recipiendi incapaces ostenduntur.* pag.223
§.IV. *Amentes quoque Ordinationis esse capaces.* pag.224
§.V. *Utrum infans ordinatus, cælibatus, & aliis Ecclesiasticis legibus adstringatur.* pag.225

CAPUT V.

Utrum hæretici, scelerati, indocti, sacræ Ordinationis sint capaces.

§.I. *Affirmativa sententia concluditur.* pag.230
§.II. *Objectiones in contrarium proponuntur.* pag.233
§.III. *Respondetur prædictis objectionibus.* p.238

SECTIO QUINTA.

De Ministro sacræ Ordinationis.

CAPUT PRIMUM.

Cujus gradus esse debeat Ordinationis Minister.

ARTICULUS I.

Utrum solus Episcopus sacræ Ordinationis Minister sit ordinarius.

§.I. *Ordinarium Ministrum Ordinationis esse Episcopum.* pag.246
§.II. *Objectiones in contrarium proferuntur.* pag.255
§.III. *Objectiones propositæ solvuntur.* pag.257

ARTICULUS II.

Aliquos præter Episcopum extraordinarios esse, vel fuisse olim ministros Tonsuræ Clericalis, & ordinum minorum.

§.I. *De Chorepiscopis.* pag.259
§.II. *De privilegio ordines conferendi Abbatibus concesso.* pag.269
§.III. *Num Parochis Tonsuræ Clericalis, minorumque Ordinum conferendorum potestas olim facta sit.* pag.276
§.IV. *Discutitur ea, quæ Presbyteris S.R.E. Cardinalibus tribuendorum minorum Ordinum potestas concessa dicitur.* pag.277

ARTICULUS III.

Quinam omnino conferendorum Ordinum Ministri extraordinarii ex dispensatione Summi Pontificis esse possint.

§.I. *Tonsuræ Clericalis quemlibet Clericum Ministrum esse posse.* pag.278
§.II. *Minorum Ordinum collatio simplicibus Presbyteris potest committi.* pag.280
§.III. *Probabile est Subdiaconatus ordinem à simplici Presbytero conferri posse.* pag.282
§.IV. *An reliqui Episcopi, an Summus Pontifex solùm electus, hanc potestatem simplicibus Presbyteris facere queant.* pag.284
§.V. *Nec Diaconatus, nec Presbyteratus ordinem ex commissione conferri posse.* pag.285

CAPUT II.

Quot Episcopi ad ordinationes faciendas, præsertim ad consecrationem alicujus in Episcopum, requirantur.

ARTICULUS I.

Quid antiquitus hac de re observari solitum, & quid observari debeat.

§.I. *Quot Episcopi ad Presbyterorum, & cæterorum inferiorum Clericorum ordinationem convenire, & concurrere debeant.* p.291
§.II. *Tres saltem Episcopos ex antiqua consuetudine, & Ecclesiastica lege ad unius consecrationem convenire, & cooperari debere.* pag.293

§.III. *Non*

§.III. *Non solùm à tribus, verùm à pluribus Episcopis consecrationes Episcoporum fieri solitas.*

ARTICULUS II.

An tres Episcopi ad Consecrationis Episcopalis substantiam, & validitatem necessariò requirantur.

§.I. *Affirmativæ partis argumenta continens.* pag.299

§.II. *Probatur contraria sententia.* pag.301

§.III. *Judicium de utraque sententia.* pag.308

§.IV. *Solvuntur prioris sententiæ argumenta.* ibid.

§.V. *Continens Responsiones, quæ argumentis pro posteriori sententia proferuntur.* p.314

CAPUT III.

Quis Episcopus Minister Ordinationis singulorum Clericorum esse debeat, seu de Episcopo proprio, ad quem jus ordinationis inferiorum Clericorum spectat.

ARTICULUS I.

Quis olim proprius Episcopus censeretur, ad quem jus singulorum Clericorum ordinationis spectaret.

§.I. *Clericum alicui Ecclesiæ adscriptum, sine consensu Episcopi, cui subjacebat ista Ecclesia, ordinari minime olim licuisse.* p.323

§.II. *Prioribus sæculis licet Episcopi, qui quemquam ordinasset, præcipuè habita fuerit ratio, Episcopum tamen originis, ac domicilii ognitum.* pag.328

§.III. *Quis antiquitus Episcopus originis crederetur.* pag.331

§.IV. *Utrum Episcopi originis consensus semper antiquitus necessarius habitus sit sive in ordinatione Laicorum in Clericos, sive quorumcumque in Episcopos.* pag.335

§.V. *Cuinam ergo antiquitus Episcopo adstricti pro ordinatione recipienda forent Clerici, magis explicatur.* pag.337

§.VI. *Exceptiones, ob quas Clericus ab alieno Episcopo ordinari poterat.* pag.339

§.VII. *Rationes continens legis istius, qua Clerici nonnisi ab Episcopis, à quibus Clerici facti fuerant, ad cæteros grodus promoveri poterant.* pag.342

ARTICULUS II.

Quis posterioribus sæculis proprius habitus fuerit Episcopus, generatim traditur.

§.I. *Triplici Episcopo, puta originis, domicilii, & beneficii jus ordinandi fuisse concessum.* pag.344

§.II. *Quid de Episcopo familiarem suum ordinante novo jure cautum sit.* pag.345

§.III. *Duplex discrimen inter nostra, & antiquiora tempora circa Episcopum originis.* pag.347

§.IV. *Laicas nonnisi à propriis Episcopis posterioribus sæculis ordinari potuisse.* pag.348

ARTICULUS III.

Qui jam Episcopus originia censeatur.

§.I. *Quis jam sit Episcopus originis ejus, qui natus est in una Diœcesi, baptizatus in alia.* pag.351

§.II. *Utrum Episcopus civitatis paternæ sit Episcopus originis filii.* ibid.

§.III. *Quis sit Episcopus originis infantium expositorum, quorum parentes ignorantur.* pag.354

ARTICULUS IV.

Quid de Episcopo domicilii, tam jure, quam consuetudine servandum.

§.I. *De Episcopo domicilii ex antiquo usu quædam dicta.* ibid.

§.II. *Ratio peculiaris, ob quam Episcopus domicilii proprius posterioribus sæculis statuatur.* pag.355

§.III. *Quis propriè dicatur Episcopus domicilii.* pag.356

§.IV. *Peculiaris difficultas de eo, qui Ultramontanus dicitur, an ab Episcopo domicilii ordinari possit.* pag.357

§.V. *Quid propriè sit domicilium.* ibid.

§.VI. *An liceat impuberi apud exteros nato, & extra patriam educato, ab Episcopo paternæ originis ordinari.* pag.358

§.VII *An puberi idem liceat.* pag.359

§.VIII. *An officiales regiæ domus, Comites &c. ab Episcopo Regiæ Urbis ordinari queant.* ibid.

§.IX. *Quantum temporis ad domicilium contrahendum requiratur.* pag.360

ARTICULUS V:

Quid de Episcopo beneficii jure, vel consuetudine statuum sit.

§.I. *Quis jam sit Episcopus beneficii, & quis olim fuerit.* pag.361

§.II. *Varia corollaria continens pro amplianda Episcopi beneficii potestate.* pag.362

§.III. *Varia corollaria continens ad restringendam ejusdem Episcopi potestatem.* pag.364

ARTICULUS VI.

Pœnæ in eos, qui alienum Parochianum ordinant, vel ab alieno Episcopo ordinantur, ab Ecclesia statutæ, referuntur.

§.I. *Proponitur quæstio, & quid antiquo jure de ea statutum sit, astenditur.* pag.365

§.II. *Quid de eadem ex jure medii ævi.* pag.366

§.III. *Quæ*

§.III. *Quæ tandem noviſſimo jure pœnæ in eo caſu ſtatutæ ſint.* pag.367
§.IV. *An irregularis habendus, qui ab alieno Epiſcopo ordinatus, ordinis ſuſcepti functiones exercet.* pag.368
§.V. *An beneficium amittat, vel de novo recipiendi copax ſit, qui ab alieno Epiſcopo ordinatus eſt.* pag.372
§.VI. *An ignorantia excuſet Clericum ab alieno Epiſcopo ordinatum, vel Epiſcopum ordinantem.* pag.373

ARTICULUS VII.

Speciales prohibitiones Eccleſiæ continens de tranſmarinis, itemque de Latinis à Græco Antiſtite, & tranſalpinis ab Italo non ordinandis.

§.I. *De tranſmarinis non ordinandis.* pag.374
§.II. *De Græcis à Latinis non ordinandis.* ibid.
§.III. *De Ultramontanis ab Italo Epiſcopo non ordinandis.* pag.375

ARTICULUS VIII.

Specialem de Regularibus difficultatem continens, an proprium habeant quoad ordinationem Epiſcopum, & quiſnam eorum proprius Epiſcopus ad eam cenſeatur.

§.I. *Regulares Epiſcopo proprio quoad ordinationem adſtringi.* pag.379
§.II. *Proprium Epiſcopum Regularium eſſe Diœceſanum Monaſterii, in quo ipſi habitant.* pag.383
§.III. *Cautionem continens circa Mendicantes, & quæſtionis ſolutionem circa Novitios.* pag.386

ARTICULUS IX.

De Epiſcopis lege Diœceſeon in ordinatione non adſtrictis, & ex quibuſvis, aut pluribus Diœceſibus ordinare valentibus.

§.I. *De Romani Pontificis ad Presbyteros, & cæterorum ordinum Clericos ex univerſo orbe creandos poteſtate.* pag.387
§.II. *Carthoginenſem Epiſcopum ex tota Africa Clericos ordinare potuiſſe.* pag.391
§.III. *Conſtantinopolitanum Patriarcham idem juris habuiſſe.* pag.493
§.III. *Aliis quibuſdam Primatibus eadem poteſtas attributa.* pag.394
§.V. *De Patriarchis omnibus diſputatur.* p.395
§.VI. *De Metropolitanis diſputatur, & Primatibus.* ibid.
§.VII. *De reſcriptis Apoſtolicis, ut quis à quocumque Antiſtite promoveri poſſit.* p.397

ARTICULUS X.

De literis dimiſſoriis ex antiquo Eccleſiæ uſu.

§.I. *An præſumpta Epiſcoporum voluntas de ordinationem ſufficerit.* pag.398
§.II. *Licentia ab alio recipiendi Ordines ſcripto tradi debet.* pag.399
§.III. *Eandem licentiam ſignatam ab Ordinario, ejuſque ſigillo munitam eſſe oportere.* p.400
§.IV. *Aliæ notæ dimiſſoriorum literarum.* ibid.
§.V. *Quomodo vocarentur iſtæ literæ* pag.402.
§.VI. *Quomodo dimiſſoriæ antiquorum à noſtris differrent.* pag.404
§.VII. *Dimiſſorias litteras nonniſi rogatos Antiſtites olim conceſſiſſe.* pag.406
§.VIII. *Variæ formulæ dimiſſoriarum referuntur.* pag.407
§.Ult. *A quibus dimiſſoriæ iſtæ literæ darentur.* pag.411

ARTICULUS XI.

De literis dimiſſoriis ex jure communi, & novo, per Tridentinum, & alias recentiores Conſtitutiones inducto.

§.I. *Quid ſint dimiſſoriæ literæ, & quæ earum genera.* ibid.
§.II. *De clauſula*, Clerum ac Populum habente, *in dimiſſoriis generalibus ſcribi ſolita.* pag.412
§.III. *De quibuſdam cautionibus in generalibus dimiſſoriis literis concedendis.* pag.414
§.IV. *Cujus ſit literas dimiſſorias concedere.* pag.415
§.V. *Non omnibus, neque paſſim, literas dimiſſorias eſſe concedendas, neque ſine prævio examine.* pag.421
§.VI. *An habens litteras dimiſſorias, quibus alieno Epiſcopo præſentetur, ab eo examinari debeat, ante ordinationem, ſi à proprio examinatum fuiſſe conſtet.* pag.425
§.VII. *Varias alias cautiones continens circa dimiſſorias litteras.* pag.427
§.VIII. *Quot modis literæ dimiſſoriæ extinguantur.* pag.428
§.IX. *Formulas continens literarum pro informationibus committendis, ac dimiſſoriarum.* pag.429

REIM-

R E I M P R I M A T U R,

Si videbitur Reverendissimo Patri Magistro Sacri Palatii Apostolici.

Philippus Spada Archiep. Theodosien. Vicesg.

R E I M P R I M A T U R,

Fr. Aloysius Nicolaus Ridolfi Ordinis Prædicatorum; Sacri Palatii Apostolici Magister.

SECUN-

SECUNDA PARS
DE IPSA
ORDINATIONE,
EJUS SCILICET
Divisione, Natura, Effectibus, Ministro, Loco, Tempore, & Ritibus.

SECTIO PRIMA:
De iis, quæ spectant ad divisionem Ordinationis.

CAPUT PRIMUM.
De numero Ecclesiasticorum Ordinum.

ARTICULUS PRIMUS:
Septem esse Ecclesiasticos Ordines.

§. PRIMUS.
Antiquitatis ea de re consensus.

I. QUONIAM diversæ sunt de naturâ ordinum difficultates, quæ, nisi præsupposito Ordinum Ecclesiasticorum numero vix explicari possunt: ideò, ab eo explicando ordimur: statimque in limine observamus, ordinis Ecclesiastici nomen duobus modis sumi posse: primò strictius, secundò latius, ac fusius: strictius illi Ecclesiastici ordines dicuntur, qui certo, ac solemni ritu ad ministerium aliquod sacrificio divino exhibendum ab

ab Episcopo conferuntur: latius autem illi dicuntur, quibus aliqui quomodocumque divinis obsequiis devoventur, etsi ad sacrum Missæ sacrificium minimè destinentur: quomodo Monachorum, & Virginum ordines Ecclesiasticis etiam adcenseri possunt. Quando verò de numero Ecclesiasticorum ordinum Theologi disputant, solent de Ordine in ejus strictiori acceptione disputare; eoque sensu eos Ordines ab Ecclesiastico ordine ablegare, qui Clericorum diversas classes non constituunt, nec ad spiritualia munia publicè obeunda specialem conferunt potestatem.

II. Septem autem vulgò à Theologis Ecclesiastici ordines numerantur, quos Concilium (a) Florentinum duntaxat perstringit: Tridentinum clariùs explicat, & confirmat his verbis: (b) *Cùm autem divina rei sit tam sancti Sacerdotii ministerium, consentaneum fuit, quo dignius, & majori cum veneratione exerceri posset, ut in Ecclesia ordinatissima dispositione, plures, & diversi essent ministrorum ordines, qui Sacerdotio ex officio deservirent, ità distributi, ut qui jam Clericali tonsura insigniti essent, per minores ad majores ascenderent: nam non solùm de Sacerdotibus, sed, & de Diaconis* (c) *sacræ litteræ apertam mentionem faciunt, & quæ maximè in illorum ordinatione attendenda sunt, gravissimis verbis docet, & ab ipso Ecclesiæ initio, sequentium ordinum nomina, atque uniuscujusque eorum propria ministeria, Subdiaconi scilicet, Acolythi, Exorcistæ, Lectoris, & Ostiarii in usu fuisse cognoscuntur, quamvis non pari gradu; nam Subdiaconatus ad majores ordines à patribus, & sacris Conciliis refertur, in quibus, & de aliis inferioribus frequentissimè legimus.*

(a) Concil. Florentinum in decreto unionis.

(b) Tridentin. sess. 23 cap. 2.

(c) 1. Tom. 3. & Act. 21.

A Itaque juxtà Concilium Tridentinum Ecclesiastici ordines septem saltem constitui debent, putà Presbyteri, Diaconi, Subdiaconi, Acolythi, Exorcistæ, Lectoris, & Ostiarii, iique licet à Tridentino, divino jure non dicantur constituti: ab initio tamen Ecclesiæ, nominibus, officiisque discreti fuisse decernuntur: eorumque tres priores Presbyteri, Diaconi, Subdiaconi, Majores, posteriores quatuor Minores nuncupantur.

III. Quod autem, ut ait Concilium Tridentinum, ab initio Ecclesiæ prædictorum ordinum no-
B mina, & uniuscujusque eorum propria ministeria fuerint, de Presbyteris, & Diaconis expressa est Scripturæ sacræ testificatio: quæ licet de cæteris taceat, de iis tamen plures ex antiquioribus Ecclesiasticis auctoribus non silent. Primò enim Dionysius (d) Areopagita, quamvis singulorum istorum ordinum non meminerit, infrà Diaconos tamen aliquos alios inferiorum ordinum ministros fuisse insinuat, quod ad eorum differen-
C tiam Diaconos λειτουργοὺς ἐκκρίτους *selectos ministros* vocet, quibus quidem cum Sacerdotibus, & calicis sacris altaribus imponendi officium tribuit: aliis vero, puta Subdiaconis, [quibus id fuisse muneris alibi ostendemus] adstandi pro foribus sanctuarii curam præscribit: aliis alia officia diversa pro diverso in quo fuerunt ordine [notanda enim hæc verba οἰκείας τάξεως, quibus eorum officia proprii singulorum ordinis esse di-
D cuntur] assignat: ita enim loquitur, (e) *ministrorum vero alii stant pro templi foribus, quæ occlusæ sunt* [de sanctuarii foribus occlusis hìc agi alibi docebimus] *alii autem aliquid*

(d) Dionys. Eccles. Hierarc. cap. mox citando.

(e) Dionys. c. 3. Eccles. Hierarc. par. 2 τῶν λειτουργῶν δὲ οἱ μὲν, ἑστᾶσι παρὰ τὰς τοῦ ἱεροῦ πύλας συγκεκλεισμένας, οἱ δὲ, ἄλλο τι τῆς οἰκείας τάξεως ἐνεργοῦσιν· οἱ δὲ τῆς λειτουργικῆς διακοσμήσεως ἔκκριτοι σὺν τοῖς ἱερεῦσιν, ἐπὶ τῷ θείῳ θυσιαστηρίῳ προτιθέασι τὸν ἱερὸν ἄρτον, καὶ τὸ τῆς εὐλογίας ποτήριον.

quid eorum, quæ sunt proprii ordinis, agunt, in administratorio verò ordine præcipuè, unà cum Sacerdotibus in divino altari proponunt panem, & benedictionis poculum. Quamvis autem (a) S. Maximus, & (b) Pachymeres per simplices ministros, qui selectis opponuntur ὑποδιακόνους intelligant: nihil tamen vetat quominus, & cæteros Minorum ordinum Clericos comprehendendos putent: quos tamen, quia omnes Diaconis subjacent ὑποδιακόνους communi nomine appellent: in Liturgia (c) quoque Sancti Marci Episcoporum, Presbyterorum, Diaconorum, Subdiaconorum, Lectorum, Cantorum, & Laicorum ordines referuntur, pro quibus oratio funditur. Addo & (d) in argumentis epistolæ ad Colossenses, & utriusque ad Thessalonicenses mentionem fieri Onesimi Acolythi, per quem has epistolas Paulus miserit, epistolam verò suam ad Philippenses mittit per Euphranium Lectorem.

(a) S. Maximus, (b) & Pachymeres scholiis in hunc locum.

(c) Liturgia S. Marci orat. quæ incipit, δέσποτα κύριε

(d) Lege argum. ep. ad Coloss. 1. & 2. ad Thessal., & ad Philippens.

IV. Secundò eosdem ordines probant multi ex antiquis auctoribus Clemens (e) Romanus in Constitutionibus Apostolicis non solùm Episcoporum, Presbyterorum, & Diaconorum, verùm etiam (f) Subdiaconorum, Lectorum, & (g) Ostiariorum meminit, & (h) Subdiaconorum quidem, ac (i) Lectorum ordinationem speciatim describit. Canones quoque Apostolorum pluribus canonibus (k) aliorum à Presbyteris, & Diaconis Clericorum meminere, Lectorum (l) verò, & (m) Subdiaconorum speciatim ordines memorant. Idem quoque Clemens epistola (n) ad Jacobum Subdiaconi mentionem facit, & minorum officiorum, nec non Ostiarii. Ignatius (o) verò

(e) Clement lib. 8. cap. 21. & ult.

(f) Idem lib. 3. caput. 28. & 8. c. ult. & aliis.

(g) Idem lib. 8. caput. 24.

(h) Idem lib. 8. caput. 21.

(i) Can. Apost. 3. 4. 5. 21. 22. & alii.

(k) Cap. 18. 14. 50

(l) Cap. 34. qu. 60.

(m) Idem epist. ad Jac.

(n) Idem ep. 2.

(o) Ignat. ep. 12. ad Antioch. in fine: ἀσπάζομαι τὸ ἱερὸν πρεσβυτέριον, ἀσπάζομαι τοὺς ἱεροὺς διακόνους, ἀσπάζομαι ὑποδιακόνους, ἀναγνώστας, ψάλτας, πυλωρούς, τοὺς κοπιῶντας, ἐπορκιστάς, ὁμολογητάς.

II. Pars.

A Martyr epistola ad suos Antiochenos Presbyterorum, Diaconorum, Subdiaconorum, Exorcistarum, Lectorum, Ostiariorum ordines enumerat, *Saluto*, inquit, *sanctum Presbyterium, saluto sacros Diaconos, saluto Subdiaconos, Lectores, Cantores, Ostiarios, Laborantes, Exorcistas, Confessores*. Apud (p) Tertullianum videre possumus Lectorum aliquem fuisse ordinem, sicut, & apud (q) Origenem Apud Cyprianum (r) Mettium, & (s) Herennium Subdiaconos legimus, per quorum primum literas à Cornelio acceperit, & reddiderit, (t) Optatum quoque Confessorem ex Doctore audientium Hypodiaconum ordinatum, Nicephorum (u) item, Felicianum, (x) Saturum, (y) Lucanum, (z) Maximum, & (a) Amanthium Acolythos, ex quibus Saturum Lectorem fuisse, antequam Acolythum, ex ejusdem Cypriani (b) epistolis patet: Legimus, & (c) Exorcistarum ordinem, atque officium: legimus denique (d) Saturi, (e) Aurelii, & (f) Celerini ad Lectorum gradum, & officium factas ab ipso, post diligens examen, promotiones, passimque aliorum Lectorum nomina. Legimus Fabianum (g) Pontificem constituisse, ut septem Subdiaconi septem Notariis, seù Lectoribus, qui gesta Martyrum scriberent, imminerent: itemque, (h) ut Pontifex cum Diaconis, Subdiaconis, Acolythis, ac sequacium ordinum ministris solemnitates peragat: Anacletum (i) quoque idem statuentem, præterquam quod Acolythorum expressè non meminit. Tempore quoque Cornelii Papæ hos omnes ordines in Ecclesia Romana fuisse refert ipse Cornelius in epistola ad Fabium

(p) Tertul. de præscrip. cap. 41.

(q) Orig. hom. 6. in lib. Jud. cap. 2.

(r) Cyp. Corn. ep. 42. & 43.

(s) Idem epist. 79.

(t) Idem epist. 23. ad Clerum.

(u) Idem epist. 42. & 49.

(x) Idem epist. 55.

(y) Ibidem.

(z) Idem epist. 4

(a) Epist. 76. ad Magnum.

(b) Idem epist. 23.

(c) Idem epist. 33.

(d) Idem epist. 24.

(e) Pont. Dam. in Fabiano, &

(f) Fab. epist. 2.

(g) Ibidem.

(h) Ibidem.

(i) Anaclet. ep. 2. in medio.

Antiochenum, apud (a) Eusebium, ubi de Novato sic loquitur, *is ergo qui Evangelium vindicabat, uesciebat in Ecclesia unum Episcopum esse debere: ubi videbat esse Presbyteros quadraginta sex, Diaconos septem, Subdiaconos septem, Acolythos quadraginta duos, Exorcistas, & Lectores cum Ostiariis quinquaginta duos*: eadem quoque epistola Exorcistarum meminit, quorum præsidio Novatus à malo spiritu liberatus fuerat. Cajus (b) vero Martyr, ac Pontifex Romanus, sub Diocletiano, eosdem ordines, tanquam suo tempore usitatos confirmat, ea nempe sanctione, qua constituisse dicitur, *ut omnes ordines in Ecclesia sic ascenderet, si quis Episcopus fieri mereretur, ut esset Ostiarius, Lector, Exorcista, Acolythus, sequens Subdiaconus, Diaconus, Presbyter, & exinde Episcopus ordinaretur*. Optatus (c) quoque Milevitanus Ecclesiam Carthaginensem in persecutione sub Diocletiano, & Maximiano depingens, eam ex laicis, ministris variis, Diaconis, Presbyteris, Episcopis, conflatam exhibet: *Quid*, inquit, *memorem laicos qui tunc in Ecclesia, nulla fuerunt dignitate suffulti? quid ministros plurimos? quid Diaconos in tertio? quid Presbyteros in secundo Sacerdotio constitutos?* eodem tempore (d) Augustinus Sylvanum Subdiaconum fuisse meminit: Optatus (e) Majorinum Lectorem.

(a) Euseb. lib. 6. hist. Ecclesiast. c. 35. Ὁ ἐκδικητὴς οὖν τοῦ εὐαγγελίου, οὐκ ἠπίστατο ἕνα ἐπίσκοπον δεῖν εἶναι ἐν καθολικῇ ἐκκλησίᾳ, ἐν ᾗ οὐκ ἠγνόει, πῶς γάρ; πρεσβυτέρους εἶναι τεσσαράκοντα ἕξ, διακόνους ἑπτά, ὑποδιακόνους ἑπτά, ἀκολούθους δύο καὶ τεσσαράκοντα, ἐξορκιστὰς δὲ καὶ ἀναγνώστας ἅμα πυλωροῖς δύο καὶ πεντήκοντα.

(b) Pont. Dam. in Cajo, & Caii epist. ad Felicem Episc.

(c) Optat lib. 1. contra Parmen.

(d) August. ep. 145 Generoso.

(e) Optat. supra.

V. Tertio, turbulentis quoque illis, & ob persecutionem cruentis prioribus Ecclesiæ sæculis, plures in singulis istis ordinibus constitutos sanctitate claros, vel Martyrio coronatos reperimus: ex pluribus aliquos recensebimus: tacebimus autem Presbyteros, & Diaconos, qui passim in Ecclesiasticis

A historiis, & Martyrologiis occurrunt. Subdiaconos nominabimus Andeolum (f) in territorio Vivariensi à Sancto Polycarpo missum ad prædicandum verbum Dei Martyrem sub Severo: Januarium (g) Magnum, Innocentium, & Stephanum, qui cum essent Sixti Papæ Subdiaconi, cum eo, ipsiusque Diaconis Felicissimo, & Agapito in persecutione Valeriani omnes pariter decollati sunt: Romulum (h) Ecclesiæ Diospolis Subdiaconum, qui anno secundo persecutionis à Diocletiano excitatæ, cum
B quinque aliis adolescentibus, proprias manus, quo ardentem Martyrii cupiditatem significaret, ligasse dicitur, & ad Urbanum præsidem in Christianos sævientem cucurrisse, se Christianum esse professus, tandemque cum sociis securi percussus est. Acolythum Sanctum Tarsicium, (i) quem in persecutione Valeriani, Pagani cum invenissent Sacramenta corporis Christi portantem, nec ab iis inquisitus quid gereret, unquam ad-
C duci potuisset, ut revelaret, tamdiu fustibus eum, & lapidibus mactarunt, donec spiritum exhalaret, cui (k) corpore revoluto sacrilegi discussores nihil Sacramentorum Christi in manibus, aut in vestibus invenerunt. Exorcistas, Agathonem (l) qui simul cum Cyrione Presbytero, & Basiano Lectore Alexandriæ pro Christo igne combustus est; Petrum (m) qui cum Marcellino Presbytero Romæ, & Hermetem, (n) qui Rhetiariæ pas-
D sus est. Lectores plurimos, Viatorem (o) Lectorem Lugdunensem, qui cum Sancto Justo in eremo Evangelicam vitam duxit: Synesium, (p) qui tempore Sixti Papæ primi Lector ordinatus, cum mul-

tos

(f) Ado. & Martyrolog. Rom. die 1. Maji.

(g) De iis Martyrolog. Rom. Bedæ, & alii die 6. Augusti.

(h) Euseb. lib. 8. hist. cap. 15.

(i) Martyrol. Rom. Bedæ, Visuard., Adon. 4. Febr.

(k) Ead. Martyrol. 14. Febr.

(l) Ead. Martyrol. 2. Junii, & Gregor. hom. 6. in Evang., & lib. 3. regist. c. 88 in Sygn. Sigeb. in Chro. an. 826.

(m) Aimoi. de gest. Fran. lib. 5 Herman. cap. 115.

(n) Martyro. præd. 31. Decemb.

(o) Martyr. præd. & Sur. 2. Septemb.

(p) Martyrol. & Menol. die 12. Decemb. Chron. ad num. 816.

tos convertisset ad fidem, apud Aurelianum Imperatorem accusatus, gladio percussus Martyrii coronam accepit: Marianum, (a) qui Lambesse in Numidia primùm sub Decio, posteà cum Jacobo Diacono, sub Valeriano, post exquisita supplicia Martyrio consumptus est: Theodulum Lectorem (b) cum Agathopode Diacono Thessalonicæ in mare demersum sub Maximiano Imperatore: Serapionem, (c) & Ammonium, qui cum Theodoro Episcopo, & Irenæo Diacono coronam accepit: Desiderium (d) Lectorem, qui in persecutione Diocletiani cum Januario Episcopo Beneventano: Fortunatum, (e) & Septimum qui Venusiæ in Apulia, postquam carceribus in Africa, & Sicilia macerati fuissent, cum Felice in eadem persecutione occisi sunt: aliosque complures. Lectorum siquidem longe plura quàm aliorum Clericorum inferiorum ordinum exempla occurrunt: sive quod ob Clericorum penuriam, ac raritatem cætera minorum Ordinum officia præterquam Lectoris, in minoribus saltem civitatibus, vel per Lectores, vel per constitutos in superioribus Ordinibus exerceri solerent: sic enim, verbi gratia, apud (f) Eusebium legimus Romanum Martyrem Exorcistam, & Diaconum dici Ecclesiæ Cæsariensis: sic Ostiariorum functiones (g) Constantinum, Theodorum, Abundium Sacerdotio auctos, mansionariosque dictos Ecclesiarum S. Stephani, & Petri, Romæ ex Gregorio obivisse instruimur: apud Ignatium quoque, & Clementem passim multa Diacono tribuuntur, quæ inferioribus Ordinibus propria sunt: sive, quod in Lectoratu

(a) Surius die 30. Aprilis, Martyrol. Roman. eadem die &c.

(b) Martyrol. Menol. die 4. Apr. Metaphrast. & alii.

(c) Martyr. Rom. Bedæ Usuard. 26. Martii.

(d) Martyl. Rom. Bedæ Usuard. Ado. Surii die 19. Sept. Petrus in Catalogo sect. 9. cap. 90.

(e) Martyr. Rom. Bedæ Usuar. Adon. die 24. Octob. Menolog. 16. cal Maji.

(f) Euseb. lib. 8. histor. cap. 12.

(g) Greg. lib. 1. dialog. cap. 5. & lib. 3. cap. 24. & 25.

A diutius, quàm in reliquis Minoribus Ordinibus morari solerent, qui ad Presbyteratum parabantur, utpote cùm in eo præsertim ordine, eruditionis, prudentiæ, industriæ specimen præbere possent: sive quod, Ostiarii saltem, qui in primo Clericorum gradu constituti erant, communi Clericorum nomine intelligerentur. Quare vix Ostiarios aliquos prioribus illis sæculis dictos reperies, quibus nempe eorum ministerium minus necessarium videbatur, cum necdum Ecclesiarum sedes statæ, ac fixæ essent: eo-**B** rumque proinde officium in convocandis Synaxibus præsertim repositum erat, potius quàm in ornandis, vel custodiendis sacris Basilicis, quæ nullæ flagrante persecutione, vel paucæ erant: Ideoque Cursores dicebantur, cujus nominis, & ministerii meminit Ignatius (h) epistola ad Polycarpum Smyrnensem Episcopum, & Heronem Diaconum Antiochenum: officii vero Tertullianus: (i) Ostiariatus tamen iis temporibus susce-**C** pti fidem facit sanctus (K) Gregorius Nazianzenus, dum de Cypriano ex Mago, & perditissimo homine, sanctæ Justinæ virginis, quam turpiter deperibat, suasione, Christiano effecto [quem errore inter Græcos satis communi eundem cum celeberrimo Episcopo ejusdem nominis Carthaginensi confundit] antequam pastor fieret, accidisse narrat, quod νεωκόρος, id est, ut Latinus (l) vertit interpres, æditus, & ut ex Græco exponit **D** (m) Billius, minister, cui templum expurgare, & everrere ex officio incumberet, uno verbo Ostiarius, creatus primùm fuerit: cui assentiri videtur Aldhelmus (n) Saxonum Occidentalium in Anglia Episcopus,

(h) Ignat. epist. 11. & 13.

(i) Tertul. lib. 1. de fuga circa finem.

(K) Nazianz. or. 18 de Laudibus S. Cypriani.

(l) Latinus Gregorii interpres.

(m) Billius notis in dictam orationem.

(n) Aldhelmus de Laudibus virginitatis cap. 25 tom. 3. Bibl. Patrum.

pus, sancti Gregorii, ut ipse de se testatur, discipulus, qui eundem sanctum, *per septenos Ecclesiæ gradus paulatim proficientem ad Summum Pontificatus apicem fœliciter pervenisse* testatur: quibus verbis septem in Ecclesia nominatis Ordinibus egregium testimonium perhibet: eundem tamen ejus Acta, (a) quæ habentur apud Metaphrastem, & à Surio, ac Lipomano Latinè edita fuerunt, octavo à Baptismo die *præconem, & expositorem Christi mysteriorum*, id est, Lectorem, vigesimo Subdiaconum, trigesimo Diaconum, anno exacto Presbyterum, mox Carthaginensem Episcopum factum dumtaxat referunt, quibus alii contradicunt, dum ipsum Antiochenum, non Carthaginensem factum tradunt, alii verò, inter quos est Baronius, (b) in Diaconatus ordine mansisse contendunt.

(a) Acta S. Cypr., & Justinæ apud Metaphrast. Lipomanum to. 6. Surium tom. 5.

(b) Baron. in notis ad Martyr. 26. Sep.

VI. Quartò reddità Ecclesiæ pace, compositisque ejus rebus, omnium istorum ordinum frequens fit mentio. Eusebius (c) quidem in vita Constantini, Nicenæ primæ Synodo Episcopos, Presbyteros, Diaconos, & Acolythos, & alios Clericos innumerabiles interfuisse affirmat. Synodus (d) Romana sub Sylvestro ante Nicenam habita omnes prædictos ordines enumerat, eoque ordine, ut Pontifici Presbyter, Presbytero Diaconus, Diacono Subdiaconus, Subdiacono Acolythus, Acolytho Exorcista, Exorcistæ Lector, Lectori Ostiarius subjaceret, cui Abbatem obtemperare debere subjungit, quemadmodum Abbati Monachum. Laodicena (e) vetus quoque Synodus Subdiaconorum (quos ὑπηρέτας vocat) itémque Lectorum, Exorcistarum, & Ostiariorum [ex quibus Lectores, & Exorcistas, nisi ab Episcopo promotos ea munia vetat attingere] expressè meminit. Antiochena (f) similiter de ordinatione Subdiaconorum, Lectorum, & Exorcistarum apertè verba facit, eamque Chorepiscopis permittit. Ea denique vetustior Eliberitana, præter Episcopos, Presbyteros, Diaconos, alios (g) Clericos insinuat, Subdiaconosque (h) expressè nominat. Apud Athanasium (i) Maximi Lectoris mentio, (K) Eutychii Subdiaconi ab Arrianis martyrio coronati, & aliorum. Epiphanius (l) quoque in compendiaria fidei formâ omnes ordines, præterquam Acolythatum recenset, quibus tamen Laborantium ordinem adjungit. Sed & apud eundem legimus epistolam Marcelli (m) Aneyrani Episcopi, cujus cum eo auctores, & inscriptores Presbyteri plures, Diaconus Hyginus, Hypodiaconus Heracides, Lector Elpidius referuntur. (n) Ambrosius commentariis in epistolam ad Titum omnium ordinum meminit, præterquam Ostiarii, Acolythi, & Subdiaconi: alibi (o) quoque Psalmistas, Lectores, & sacrarii curatores [sive per eos Subdiaconos intelligat, sive Ostiarios] videtur infrà Diaconatum statuisse probandos ad Episcoporum, Presbyterorum, & Diaconorum gradus. Hieronymus (p) verò, seù quicumque alius auctor est libri de septem Ordinibus, Ostiariorum, Lectorum, Subdiaconorum ordines cum Diaconis, Presbyteris, & Episcopis commemorat, eorumque officia, & prærogativas exponit: in (q) Epistolam verò ad Titum, omnium quoque ordinum, præterquam Subdiaconorum, & Acolythorum meminit, cùm tamen horum episto-

(c) Euseb. lib. 3. de vita Constan. cap. 9.

(d) Synod. Rom. sub Sylvestro. cap. 7 habetur can. 3 Subdiac. dist. 93.

(e) Laod. cap. 21. 22 23. 24. 25.

(f) Antioch. cap. 10

(g) Eliberi. cap. 11.

(h) Ead. cap. 30.

(i) Athan. epist. ad Dracon.

(K) Idem Apolog. ad solitar. vitam agentes p. 850.

(l) Epiphanius contra hæreses lib. 3. tom. 2.

(m) Epist. Marcelli apud eumd. Epiph. lib. 3. adversus hæres. tom. 1.

(n) Ambros. in cap. 4. epist. ad Titum.

(o) Idem lib. 1. off. cap. 44.

(p) Hieron. lib. de septem Ordinibus tom. 9.

(q) Idem in cap. 2. epist. ad Titum.

stola (a) ad Nepotianum, illorum epistola (b) ad Augustinum mentionem faciat. Syricius (c) ad Hymerium Tarraconensem, Ostiarii solùm, & Exorcistæ non meminit, cæteros verò gradus recenset, quibus ad Episcopatum ascendi oporteat. Innocentius (d) primus ad Felicem Nucerianum, Lectorem, Acolythum, Diaconum negat cito ordinandos esse: in minoribus officiis vult probari, qui ad majora conscensuri sunt: idem (e) ad Alexandrum Antiochenum scribens Petri Subdiaconi, ad (f) Episcopos verò Macedoniæ, Dizoniani, & Cyriaci Subdiaconorum meminit. Zozimus (g) ad Hesychium Salonitanum Lectorum ordines, Exorcistarum, Acolythorum, Subdiaconorum, Diaconorum ad Presbyterii fastigium gradus esse debere decernit. Toletanum (h) primum Concilium sub Innocentio Primo de omnibus Ecclesiasticis gradibus, præterquam Exorcistarum, & Acolythorum leges statuit. Sed expressior eorum omnium testificatio petitur ex Concilio (i) Carthaginensi quarto, cui Sanctus Augustinus cum aliis interfuit, in quo Episcopi, Presbyteri, & reliquorum, ordine superiùs tradito, & ab Ecclesia observato, ordinationes describuntur, ipsisque Psalmistæ, seù Cantoris ordinatio adjungitur, cùm hoc ab aliis discrimine, quòd hujus officium sola Presbyteri jussione tradatur, illorum autem collatio nonnisi ab Episcopis perficiatur.

VII. Iis adde (K) Gelasium Papam, qui in epistola ad Episcopos per Lucaniam Ostiarii, Lectoris, Acolythi, Subdiaconi mentionem facit, ut iis gradibus ad Presbyteratum ascendatur. Imperatorum Va-

(a) Idem epist. 2. ad Nepotian.
(b) Idem epist. 91. August.
(c) Syric. epist. 1. cap. 9. refertur can. quicumque dist. 77
(d) Innocent. I. epist. 4. cap. 5.
(e) Idem epist. 15.
(f) Idem epist. 22.
(g) Zozim. epist. 1. cap. 1. & 3. ref.
(h) Toletan. cap. 1. 2. 4. 5. & aliis
(i) Conc. Carth. 4. cap. 2. & seq.
(K) Gelas. ep. 1. ad Episc. per Lucaniam.

A lentiniani, Valentis, & Gratiani rescriptum, quo (l) *Presbyteros, Diaconos, Subdiaconos, atque Exorcistas, & Lectores, & Ostiarios, & Acolythos etiam*, utpotè Clericalibus officiis, ordinibusque alligatos *personalium munerum expertes esse præcipiunt*, septenariumque proinde Ecclesiasticorum ordinum numerum indicant, à quo non longè recedit Justinianus, qui in Ecclesia (m) Constantinopolitana Presbyteros, Diaconos, Subdiaconos, Lectores, Cantoresque, & Ostiarios fuisse suo tempore testatur: quibus

B (n) alia constitutione Acolythos quoque adjungit: sed utrum Clericorum ordini adnumeret, non satis constat. Iis adde (o) Bajuvariorum, seù Bojorum leges, & (p) Capitularia Caroli Magni, Leonis Tertii (q) decreta, Concilium (r) Aquisgranense, in quibus illi omnes ordines recensentur: necnon Ecclesiasticos scriptores, qui ex professo de iis scribunt, (f) Isidorum Hispalensem, (t) Venerabilem Bedam, Albinum (u) Flaccum,

C Amalarium (x) Fortunatum, Rabanum (y) Maurum, Stephanum (z) Eduensem, Ivonem (a) Carnotensem Episcopum, Hugonem (b) à Sancto Victore, Magistrum (c) sententiarum, & alios, quibus etiam consentit Isidorus (d) Hispalensis in libris de Officiis, præterquam quod Acolythorum ordinem cæteris minimè adnumerat, quem epistolâ ad Ludifredum aliis inseruerat. Ex enim omnes auctoritates septem illos, quos Ecclesia

D Latina in usu recipit, Ecclesiasticos ordines olim fuisse receptos demonstrant: eosque non antiquitus ignotos [quod mentitus est (e) Calvinus] sed ab Apostolorum temporibus ad nos usque derivatos

(l) l. Presbyteros, C. de Episc. , & Cleric.
(m) Just. Novel. 3. cap. 1. & 2.
(n) Idem Nov. 59. cap. 2.
(o) Bajuvariorum leg. lib. 1. cap. 8. & 10.
(p) Cap. 139. lib. 1. & lib. 5. cap. 183.
(q) Capitulare Leonis 3. relatum in Capit. Caroli etc. cap.
(r) Aquisgran. sub Ludovico cap. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9.
(f) Isidor. Hispan. epist. ad Ludifre.
(t) Beda in collectaneis cap. de 7. Ordin. lib. to. 3.
(u) Alb. de off. divinis tit. de Ecclesiast. ordine.
(x) Amal. lib. 2. de Eccles. off. cap. 6. & seq.
(y) Raba lib. 1. de instit. Cler. cap. 4. & seq.
(z) Steph. Edu. de sacr. alt. cap. 1. 2. & seq.
(a) Ivo serm. de excell. sacrorum Ordinum.
(b) Hugo in spec. cap. 5.
(c) Mag. sent. 4. sent. dist. 24.
(d) Isidor. Hispan. lib. 2. de offic. c. 1. 7. & seq.
(e) Calv. lib. 4. inst. cap. 4. §. 1. ubi de Subdiac. cap. 19. §. 23. ubi de Acolyt. §. 14. ubi de Exorcis. §. 27. ubi de Ostiar.

tos [quod Ecclesia Catholica docet] fuisse confirmant.

VIII. Denique singulorum istorum ordinum, modò unius, modò alterius plures ex Patribus Conciliisque tempore sedatæ per Constantinum persecutionis meminerunt: Subdiaconum Martyrium, eundémque martyrem sub Constantio refert (a) Sozomenus, [qui fortè Martyrius idem est cum eo cujus mentio in epistola Valentis, & Ursacii Germinio apud (b) Hilarium] Athanasius (c) quoque Subdiaconi meminit, viri Ecclesiæ probè inservientis, quem Arriani arripuerent, & scuticis ad mortem usque verberari curaverunt. Varias (d) Petro, Anthemio, Antonino, aliisque Subdiaconis patrimonii Ecclesiastici procuratoribus apud Gregorium Magnum passim legimus epistolas. De Subdiaconatus ordine plura verba faciunt (e) Innocentius Primus, (f) Syricius, (g) Leo, (h) Gregorius Summi Pontifices, Concilia (i) Eliberitanum, Carthaginense (K) quintum, (l) Agathense, Toletanum (m) secundum, & (n) quartum, Turonense (o) secundum, (p) Gerundense, (q) Narbonense, Bracharense (r) primum, (f) Antissiodorense, (t) Trullanum, & alia non pauca: Isidorus (u) Pelusiota, & alii non pauci auctores. Acolythos (x) Augustinus, (y) Innocentius primus, (z) Zozimus, (a) Syricius, Martinus (b) Bracharensis, Gregorius (c) Magnus, Isidorus (d) Hispalensis, & alii memorant: memorat, & (e) Justinianus, sed utrum eorum ordinum Clericorum Ordinibus adcenseat, vix dignoscitur: quorum scilicet antiquiores (f) quoque leges in funeribus duntaxat operam videntur requirere, non in sacrificio. Exorcistas (g) Hilarius in Conciliis Pullentii Lectoris, & Candidiani Exorcistæ meminit, (h) Severus Sulpitius in vita Sancti Martini, eum Exorcistam primùm fuisse ordinatum refert. (i) Syricius, (K) Zozimus, (l) Felix quartus, (m) Carthaginense Concilium quartum, (n) Paulinus Nolanus, (o) Isidorus Hispalensis, & alii passim auctores Exorcistas loquuntur. Lectores quoque passim Patres, & Concilia memorant, Gregorius (p) Nazianzenus, (q) Ambrosius, (r) Augustinus, (f) Innocentius primus, (t) Syricius, (u) Zozimus, (x) Cœlestinus, (y) Leo primus, (z) Symmachus, (a) Paulinus Nolanus, (b) Paulinus Ambrosii vitæ scriptor, (c) Isidorus Pelusiota, (d) Victor Uticensis, (e) Sidonius Apollinaris, (f) Ennodius Ticinensis, (g) Fortunatus Pictaviensis, & alii passim: Concilia (h) Sardicense, (i) Carthaginense tertium, & (K) quartum, (l) Toletanum primum, (m) Milevitanum primum, (n) Chalcedonense, & alia innumera. De Ostiariis tandem verba faciunt Synodus tertia (o) Carthaginensis, (p) Narbonensis, (q) Toletana habita anno 12. Recaredi Regis, (r) Tarraconensis, (f) Aquisgranensis sub Ludovico Pio, (t) Hadrianus Papa epistola ad Carolum, (u) Augustinus in libro Confessionum, (x) Paulinus quoque Nolanus, ubi ab hoc æditui gradu se cupiisse Ecclesiasticam militiam exordiri affirmat, & alii complures.

(a) Sozomen. lib. 4. cap. 2.
(b) Hilarius in fragmentis p. 422. edit. Par.
(c) Atha. epist. ad Solitariam vitam agentes.
(d) Gregor. passim.
(e) Innocent. I. epist. 1.
(f) Syr. ep. 4. ca. 9
(g) Leo ep. 84. ad Anast.
(h) Greg. ep. 32 indict. 2. lib. 1.
(i) Concil. Eliber. cap. 10.
(K) Carth. 5. cap. 3
(l) Agath. cap. 66.
(m) Tolet. 2. cap 1
(n) Tol. 4 cap. 27
(o) Turon. 2. cap. 20
(p) Gerund. cap. 6.
(q) Narb cap. 11.
(r) Brac. 1. cap. 28
(f) Antissiod. ca. 21
(t) Trull cap. 15
(u) Isidorus Pelus. lib. 1. ep. 173. lib. 2 ep. 56. & alius.
(x) August. ep. 105 Sixto.
(y) Innoc. I. epist. Felici.
(z) Zozimus ep. 1. cap. 1.
(a) Syr. ep. 1 cap 13
(b) Mart. Brach cap. 46.
(c) Gregor. Magnus ep. 7. lib. 7. & ep. 39 lib. 3. ind. 12.
(d) Isidorus Hisp. etym. lib. 7 cap. 12.
(e) Justin. Novel. 59 cap. 1.
(f) Lib. 6. 10. 24. C. Theod. de Episc.

(g) Hilar. in frag. pag. 422.
(h) Severus Sulpit. vita S. Martini c. 4
(i) Syricius supra.
(K) Zozimus supra.
(l) Felix 4. epist. 1. cap 1.
(m) Conc. Carth. 4 cap. 90. & 92.
(n) Paulinus ep. 21 Amando.
(o) Isid. Hispal. lib. 7. etymol. cap. 12.
(p) Greg. Naz. or. 1 & 20. & epist. 41. Nysseno, & alibi.
(q) Ambrof. in cap. 4.
(r) Lucæ, & de obitu Satyri.
(f) August. ep. 215 Quintiano, 265. Cœlestino, contra Crescentium lib. 3 cap 29. serm. 45. de verbis Domini, & in Psal. 117.
(t) Innocent.
(u) Syricius.
(x) Zozimus supra. Celestin. ad Episc.
(y) Gall. cap. 3.
(z) Leo I. ep. 65. ad Episc. Afric.
(a) Symmachus fratri Cæsario ca. 2.
(b) Paulin. natali 4 S. Felicis.
(c) Alter Paulinus in vita Ambrof.
(d) Isidorus Pelus. passim.
(e) Victor Uticensis de persec. Vandalica lib. 1. propè finem.
(f) Sidon. epist. 25 lib. 4. & 9. lib. 6.
(g) Ennodius in vita S. Epiphanii Ticinensis.
(h) Fortun. in vita S. Marcelli Paris.
(i) Concil. Sard. cap. 13
(K) Carth. 3. cap. 21 Carth 4. cap. 8
(l) Tolet. 1. cap. 1.
(m) Milevit. 1. c. 15
(n) Chalced. cap. 1
(o) Carth. 3. cap. 21
(p) Narbon. cap. 13
(q) Tolet. sub Recaredo cap. 2.
(r) Tarrac. can. 9.
(f) Aquisgran. canon. 2.
(t) Hadrianus Papa epist. ad Carolum.
(u) August. lib. 6. Confess. cap. 2.
(x) Paulinus ep. 6. ad Severum.

§. II.

§. II.

Convenientes rationes pro septenario Ordinum numero inquiruntur.

IX. Numerum septenarium graduum istorum quos enumeravimus, additis tamen Episcopi, & Clerici, seù Cantoris, probare conantur aliqui ex Apostolo, tum (a) epistola prima ad Corinthios, tum epistola (b) ad Ephesios, ubi varios Ecclesiæ ordines enumerat: nam, inquiunt, Apostolis succedunt Episcopi, ideoque Apostolorum nomine Episcopi intelliguntur, sicut nomine Prophetarum Presbyteri, tum quod eorum ordini, sicut, & ordini Episcoporum Ecclesia præsertim innitatur, quam ideò Apostolus (c) describit supra fundamenta Apostolorum, & Prophetarum ædificatam, tum quod Presbyteri obscura revelent, dum fidei mysteria instruunt, & Christi corpus speciebus panis, & vini obvelatum demonstrant, & de conscientiæ arcanis judicant, & populum fidelem exemplo pascunt, & verbo, in quibus omnibus Prophetarum munia obeunt. Diaconi quoque Doctorum locum obtinent, & Subdiaconi Virtutum: quia, ut illi populum docendi auctoritatem suscipiunt, Evangeliique prædicandi potestatem, quod Doctorum proprium est; ita hi ampliorem præ cæteris inferioribus Ordinibus habent virtutem, instarque cœlestium virtutum altaribus adsistunt, & ad generalia Ecclesiastica officia destinantur. Denique quia Acolythi in opitulationem Diaconi, & Subdiaconi ad altare ministrant, ideò dicuntur opitulationes: Exorcistæ, quia ad curandos à spiritibus immundis Energumenos ordinantur, gratias habent curationum: Lectores genera linguarum, quibus nempe in Ecclesia variis linguis legendi munus incumbit: Gubernatores vocantur Ostiarii, quibus Ecclesiarum, & Ecclesiasticæ supellectilis cura committitur, qui tanquam ædium sacrarum gubernatores, fideles, mundosque admittunt, infideles immundosque rejiciunt: denique Clericis, seù Psalmistis, & Cantoribus interpretatio sermonum convenit, ut quod ore cantant, mente concipiant, aliosque, & rectè distinctèque canendo instruant, & intelligendo seipsos ad Deum erigant. Porrò hos omnes, inquiunt, gradus enumerat Apostolus epistola (d) prima ad Corinthios, dum ait, *quosdam quidem posuit Deus in Ecclesia, primò Apostolos, secundò Prophetas, tertiò Doctores, deinde virtutes, exinde gratias curationum, opitulationes, gubernatores, genera linguarum, interpretationes sermonum: numquid omnes Apostoli? numquid omnes Prophetæ? numquid omnes Doctores? numquid omnes gratiam habent curationum? numquid omnes linguis loquuntur? numquid omnes interpretantur?* Pauciora autem, seù officia, seù dona recenset idem Apostolus ad Ephesios, (e) *& ipse*, inquit, *dedit quosdam quidem Apostolos, quosdam autem Prophetas, quosdam verò Pastores, & Magistros*, quæ Ecclesiasticis ordinibus attribuit Ambrosius iis verbis, (f) *Apostoli Episcopi sunt: Prophetæ verò explanatores sunt scripturarum: quamvis inter ipsa primordia fuerint Prophetæ sicut* (g) *Agabus, & quatuor virgines prophetantes, sicut continetur in Actis Apostolorum: sed propter rudimenta fidei* com-

(a) 1. Cor. 12.
(b) Ad Ephes. 4.
(c) Ephes. 2.
(d) 1. Cor. 12.
(e) Ad Ephes. 4. cap.
(f) Ambros. comment. in illud caput ad Ephes.
(g) Actor. 21.

commendanda: nunc autem interpretes Prophetæ dicuntur; Evangelistæ Diaconi sunt, sicut fuit (a) *Philippus: quamvis non sint Sacerdotes, evangelizare tamen possunt sine cathedra, quemadmodum, &* (b) *Stephanus, &* (c) *Philippus memoratus. Pastores possunt esse Lectores, qui lectione saginent populum audientem, quia* (d) *non in pane tantum vivit homo, sed in omni verbo, quod procedit de ore Dei: Magistri verò Exorcistæ sunt, quia in Ecclesia ipsi compescunt, & verberant inquietos &c.* eæ tamen interpretationes non omninò videntur germanæ, ac liberales, quamvis non ideò reprobandæ videantur: hæc est enim Scripturæ sacræ amplitudo, atque profunditas, ut aliud dicant, aliud innuant; & abscondita divinæ præscientiæ ordinatione ad ea etiam indicanda referantur, quæ verborum significatio, & orationis series non adeò apertè ostendunt.

(a) Actor. 21.
(b) Actor. 7.
(c) Actor. 8.
(d) Matth. 4.

X. Nec ab hoc colligendi modo multum absunt, qui ex gratiis gratis datis, graduum quoque Ecclesiasticorum diversitatem inferunt, & singulis Ecclesiasticis gradibus singulas gratias gratis datas, de quibus (e) locis supra citatis disseruit Apostolus, hoc modo attribuunt: sermonem nempe sapientiæ Episcopo, quia sicut sapientia inter scientias sublimior eas ordinat, earumque non solùm objecta definit, verùm etiam principia confirmat: ita quoque Episcopus inter Clericos cujuscumque gradus excelsior, eos in ministeriis divinis disponit, officia eis distribuit, & agendi virtutem largitur: sermonem scientiæ Sacerdoti, (f) *labia enim Sacerdotis custodient scientiam, & legem requi-*

(e) 1 Cor. 12. & ad Ephes. 4.
(f) Malach. 2.

A *rent ex ore ejus*, inquit Propheta Malachias: fidem Diacono, cujus videlicet munus est prædicare, annuntiare Christi fidem, annuntiare Evangelium: opera virtutum Subdiacono, qui se ad opera perfectionis, & majoris virtutis per votum continentiæ disposuit: interpretationem sermonum Acolytho, quæ eo lumine significatur, cujus ipsi deferendi munus incumbit: gratiam sanitatum Exorcistæ, qui tanquam Medicus spiritalis, Energumenis beneficium perfectioris sanitatis impertitur: Prophetiam
B Lectori, cujus est Prophetas in conventibus publicis legere, & antiquæ legis mysteria Catechumenos privatim instruere: discretionem spirituum Ostiario, qui quosdam ad Ecclesiam admittit, quosdam verò ex officio repellit: denique genera linguarum Psalmistæ, qui non vulgata, sed vel Hebraica, vel Græca, vel Latina lingua in Ecclesia Deo laudes decantat. Verùm hunc modum colligendi Ecclesiasticos ordines in-
C sufficientem censet (g) D. Thomas: tum quod gratiæ gratis datæ non iisdem dentur, sed diversis, docente Apostolo (h) divisiones gratiarum esse, eundem autem spiritum, & alii dari sermonem sapientiæ, alii sermonem scientiæ &c. Ordines verò Ecclesiastici iisdem conferri soleant: tum quod ex hoc modo colligendi, Episcopatum, & Psalmistatum Ordinibus Ecclesiasticis adnumerandos esse sequatur, quos verò esse ordines
D ab aliis distinctos negat. Et hæ quidem rationes D. Thomæ, cui plures alias addere liceret, satis confirmant veram hanc, & efficacem rationem non esse, qua prædictus Ordinum Ecclesiasticorum nu-

(g) D. Thomas in supplem. qu. 36. art. 2. in corp.
(h) 1. Cor.

numerus colligi debeat: verùm nequaquam oſtendunt non illis Eccleſiæ gradibus legitimè prædictas gratias gratis datas aptari poſſe, quæ quamvis diverſis communicari ſoleant, in ſingulis tamen Ordinibus earum aliquæ magis reſplendent, & in Epiſcopo, qui omnium dignitatum Eccleſiaſticarum faſtigium attigit, ſpirituali ſaltem modo intellectæ conſpiciuntur, in reliquis quoque Ordinibus plures, vel pauciores, quo ſuperiores illi ſunt, vel inferiores. Epiſcopatum verò, & Pſalmiſtatum licet ſtricto jure diſtinctum, & peculiarem ordinem minimè conſtituere dicturi ſimus, aliquo tamen ſenſu Eccleſiaſticorum graduum, & ordinum ſeriei inſeri poſſe docebimus.

XI. Itaque omiſſis aliis quoque argumentis, quibus Ordinum Eccleſiaſticorum ſtabilitur, ad ſeptenarium Ordinum numerum colligendum eo argumento quo uſus eſt (a) D. Thomas, & Theologorum jam Schola frequentius utitur, nos quoque libentius utemur: ex eo nempe quod ſacroſanctum Corporis, & Sanguinis Chriſti myſterium *Sacramentum Sacramentorum*, τελετῶν τελετὴ, dicatur à (b) Dionyſio, ſitque eodem teſte τῶν ἄλλων ἱεραρχικῶν συμβόλων μεθέξεως, ἡ τελείωσις, *aliorum hierarchicorum ſignorum efficacitas, atque perfectio*: ex quo infertur miniſtros Eccleſiæ, qui per ſacram Ordinationem ad divinum cultum conſecrantur, nonniſi ad illam ſacram Euchariſtiam conſecrari, eo modo quo templa, altaria, vaſa, veſtes, & alia ejuſmodi per ſe ad hanc ſolam diviniſſimam Euchariſtiæ diſpenſationem conſecrantur: colligimus itaque Eccleſiaſticorum Ordinum diverſitatem per ordinem, & habitudinem ad Euchariſtiam, ut totuplex ſit Ordo, quotuplex ad eum diverſus reſpectus ſtatuetur: quare cùm poteſtas ordinis ſit, vel ad conſecrationem ipſam Corporis, & Sanguinis Chriſti, vel ad aliquam circa ipſum Chriſti Corpus, & Sanguinem cooperationem; duplex in univerſum eorum, qui ordinantur gradus eſt Sacerdotum, & Miniſtrorum: Sacerdotum porrò uniens, quia unica eſt, & in omnibus Sacerdotibus æqualis Chriſti Corporis, & Sanguinis conficiendi poteſtas, nec vel ipſe Summus Pontifex in eo ſimplicem Sacerdotem excedit. Miniſtrorum autem multiplex ordo, ac gradus, ſicut multiplex eſt circa iſtud Sacramentum cooperatio: vel enim illa eſt in ordine ad ipſum Sacramentum, vel in ordine ad ſuſcipientes: utraque etiam adhuc triplex: nam in ordine ad ipſum Sacramentum tripliciter Sacerdoti concurritur, vel ad diſpenſationem ipſius Sacramenti, quod ſpectare poteſt ad Diaconum, cui committi poteſt Dominici corporis, ac ſanguinis diſpenſatio: vel ad diſpoſitionem, ac præparationem materiæ conſecrandæ in altari intra ſacra vaſa faciendam, quod competit Subdiacono: vel ad oblationem materiæ ad altare, ejuſque antequam altari præſentetur, præparationem, quod convenit Acolytho. In ordine verò ad ſuſcipientes cooperatio miniſtrorum conſiſtit ſolùm in ordine ad mundandos, qui enim mundi ſunt, jam præparati ſunt ad illam ſacram eſcam recipiendam: ideoque miniſtris nullum circa illos agendi miniſterium relinquitur: immundorum autem tres ſunt claſſes,

(a) D. Thomas ſupra.

(b) D. Dionyſ. c. 3. Eccleſ. Hierarch. non longe à principio.

(a) Dionys. cap. 5. Eccles. Hierarch. part. 3. inter principium, & medium.

ses, ut post (a) Dionysium passim omnes docent, quidam enim omnino sunt infideles, vel excommunicati, qui vias Domini scire, vel amplecti nolunt, quos Ostiarius, ut indignos à sacro conventu excludit: quidam Catechumeni, vel Pœnitentes, qui vel vias Domini ignorant, vel ob enormes culpas dedicisse visi sunt, quos erudit Lector, & instruit, ut sacra Eucharistia digni fiant: quidam verò sunt Energumeni, seù à Dæmonibus vexati, quos Exorcista liberandos suscipit, antequam ad sacrum Altare accedant. Vel si alio modo cooperationem Ministrorum circa suscipientes sacram Eucharistiam colligere placeat, triplicem quoque ipsam reperies. quia, & Ministris in removendis penitus immundis, qui mundari nolunt, & in eorum, qui mundari volunt immunditia, vel interiore abstergenda, vel exteriore propulsanda labor incumbit: *Ostiarius* autem immundos à sacris omninò removet, qui se divinis purgationibus indignos præstiterunt: Lector interiorem immunditiam, & divinorum mysteriorum ignorantiam per doctrinam purgat: Exorcista exteriorem Dæmonis infestationem precibus, & adjurationibus abigit, eoque proinde pacto septem tantum ordines esse colliguntur Sacerdotum, Diaconorum, Subdiaconorum, Acolythorum, Exorcistarum, Lectorum, & Ostiariorum.

XII. Neque desunt cùm in nova, tum in antiqua lege figuræ quædam quibus illi septem Ordines designentur. Quid enim reliqui ordines præter Sacerdotium,

(b) Petrus Bles. serm. 47. ad Prælatos.

quam (b) *gradus per quos*, tanquam per *cantica graduum ascenditur ad*

A *Sacerdotium*? quid porrò Sacerdotium quam *ebrenus* (c) *eburneus, cujus reclinatorium aureum est, ad quem ascenditur sex gradibus purpureis media charitate constratis propter filias Hierusalem, ubi Sacerdos Dei summi ascendit ad dignitatem familiaritatis*? (c) 3. Regum cap. 10. & 2. Paralip. cap. 9. & Cant. 3.

& quid septem (d) illi dies quibus universi creatio perfecta est, aliud designabant, quam eminentissimam Sacerdotii dignitatem, nonnisi septem diebus, totidemque ordinationibus perfectam habendam esse? quid septem (e) illi Sacerdotes septem buccinis clangentes ante arcam fœderis, ad quorum clangores, & circuitus Jerichuntina civitas subversa est, quam septem Clericorum ordines, quibus plangentibus coram Domino, deprecantibus, & populum ad pœnitentiam exhortantibus rebellis Deo civitas funditus destruitur, peccatum exstirpatur? annon (f) septem Domini voces à Davide enumeratæ illi ipsi ordines sunt, qui mysteria Domini intonant, & fidelibus populis inclamant? nonne, & candelabra (g) aurea septem sunt, quæ coram Domino lucent, & ardent? nonne, & stellæ septem sunt, in manu Domini collucentes? & Angeli septem Ecclesiarum, inter quos tota Ecclesiastici regiminis, ac ministerii sollicitudo divisa est? Addimus huic quoque numero confirmando, seù potius exornando non incongruam convenientiam: puta pro numero donorum Spiritus sancti, quæ per universam Ecclesiam dispersa sunt, & pro numero Sacramentorum, quæ Ecclesiæ relicta sunt, ordines institutos esse Clericorum, qui Spiritum sanctum largiendi, & Sacramenta administrandi habeant potestatem: septem quoque il-

(d) Genes. 1.

(e) Josue 6.

(f) Psal. 28.

(g) Apoc. 1.

B C D

illis Ordinibus septem Spiritus sancti dona aliquatenus respondere: donum quidem sapientiæ tribui Sacerdoti, qui discernit (a) inter lepram, & lepram, qui (b) tanquam spiritualis judicat omnia: qui maturus ætate, & prudentia esse debet: donum intellectus Diacono, qui Evangelium prædicat, & mysteriorum fidei docet intelligentiam: donum consilii Subdiacono, quem maturè consolere, & deliberare oportet antequam continentiæ votum emittat, nè (c) incipiat ædificare, & non possit consummare. Donum pietatis Acolytho, cujus in gestatione facis accensæ memoria excitatur, ut sic (d) lux ipsius coram hominibus luceat, ut videant opera ejus bona, & glorificent patrem nostrum, qui in cœlo est: donum fortitudinis Exorcistæ, cui (e) fortis alligandi, domumque ejus diripiendi divina virtus conceditur: qui tanquam (f) fortis armatus atrium hominis custodit, & immundo spiritu fortior, eum vincit, universa ejus aufert arma, in quibus confidit, spoliaque ipsius distribuit: donum scientiæ Lectori, qui, & Prophetias distinctè legere, & mysteria fidei Catechumenis debet interpretari: donum tandem timoris Ostiario, ut cum timore, & tremore accedentes ad Deum admittat, sciatque sicut (g) initium sapientiæ timor Domini est, ita Ostiaratum primum ad Sacerdotii apicem gradum esse.

(a) Levit. 13.
(b) 1. Cor. 2.
(c) Luc. 14.
(d) Matth. 5.
(e) Marci 3.
(f) Luc. 11.
(g) Psal. 110.

§. III.

Proponuntur objectiones contra septenarium Ordinum numerum.

XIII. Contra hanc autem Ecclesiasticorum Ordi-

A num distributionem tria genera argumentorum proponi possunt: Primùm enim plures in Ecclesia ordines statuendos esse, quam quos enumeravimus, objici potest: deinde pauciores: tum demum nec eorum quos recensuimus, exceptis Presbyteratu, ac Diaconatu [qui in sacris literis leguntur] ullum in Primitiva Ecclesia fuisse, sed illos omnes ab Ecclesia postea institutos esse. Plures autem ordines statuendos esse ita ostenditur: primò, quia (h) Canonistæ novem ordines ponunt, septem nempe enumeratis
B Episcopatum, & Tonsuram adjungentes, ut refert (i) Navarrus, & ex eorum lectione facilè compertum haberi potest; Octo verò, puta septem allatos, cum iisque Episcopatum, ordines censent non infimæ notæ Theologi, verbi gratia (K) Altissiodorensis, Palodanus, (l) Cajetanus, (m) Navarrus, (n) Petrus Soto, & alii complures. Sententiam quoque Canonistarum de novem Ordinibus confirmat (o) Isidorus Hispa-
C lensis duplici testimonio in jure relato, præterquamquod loco simplicis Clerici, seu Tonsurati Psalmistam nominat: nam in libro quidem Originum, sive Etymologiarum, *generaliter*, inquit, *Clerici nuncupantur, qui in Ecclesia Christi deserviunt, quorum gradus, & nomina sunt hæc, Ostiarius, Psalmista, Lector, Exorcista, Acolytus, Subdiaconus, Diaconus, Presbyter, Episcopus*. Idem quoque (p) epistola ad Ludifredum,
D ubi de *omnibus Ecclesiæ gradibus, quid ad quemque pertineat*, eloqui se in animo habere præmisit, mox omnium enumeratorum munia, officiaque subnectit, quibus expositis,

(h) Canonistæ passim in cap. Cu[m] contingat, de ætate, & qualit., & in Can. Cleros, 21. dist., & in Can. Perlectis, dist. 25.
(i) Navarrus in Manuali cap. 22. num. 18.
(K) Altissiodor. lib. 4. in cap. De sac. ord. qu...
(l) Palud. dist. eadem qu. 7.
(m) Cajet. tom. 1. opusc. tract. 11.
(n) Navarrus supra.
(o) Petrus Soto lectio 1. & 4 de Sacro Ordine, & alii.
(p) Isidor. Hispal. lib 7. etymol. ca. 2. refert. distinct. 21. Can Cleros.
Idem epistol. ad Ludif. refert. Can. Perlectis, dist. 25.

stitis, hæc verba subdit, *hi sunt ordines, & ministeria Clericorum*: ex quibus videntur rectè (a) Canonistæ deduxisse novem esse Ecclesiasticos ordines, ac gradus.

XIV. Secundò pro Episcopatu peculiaria sunt argumenta, primò enim Presbyteri in secundo ordine Ecclesiastico, Diaconi in tertio, Subdiaconi in quarto constituti leguntur apud Patres: ex quibus, ut aliquos proferamus, Gregorius Nazianzenus, dum sui ad Presbyteratum promotionem narrat, se à Patre (b) ἐς θρόνων τοὺς δευτέρους, *in secundis sedibus, secundo ordine, secunda dignitate*, constitutum, id est Presbyterum creatum dicit, ut interpretatur (c) Gregorius Presbyter in ejus vita; (d) Hieronymus septuaginta discipulos, quibus Presbyteri succedunt, ex Luca (e) *secundi ordinis præceptores, & discipulos minoris gradus* dicendos infert: ex Apostolo, (f) *secundos Christi discipulos*. Optatus Milevitanus, (g) *Diaconos in tertio, Presbyteros in secundo Sacerdotio constitutos* appellat. *Episcopos verò omnium apices, & principes*. Leo (h) primus Subdiaconatus *ordinem*, *quartum à capite* nominat, Episcopalem primum, Presbyteralem secundum, Diaconalem tertium ordinem vocat. Sidonius Apollinaris (i) Claudianum Presbyterum Mamerci Viennensis fratrem, ejusque in regimine Diœcesis Vicarium, *Antistitem ordine in secundo*, & (K) Joannem Cabilonensem electum Episcopum, *secundi ordinis Sacerdotem*, cæteros (l) quoque ordines ab Episcopali, *minores ordines* appellavit. Synodus Romana quarta sub Symmacho (m) Presbyterum, *hominem secundi in Ec-*

(a) Lege Glossas in dictos Canones.

(b) Gregor. Nazianz. carm. de vita sua.

(c) Greg. Presb. in vita Naz.

(d) Hieron. ep. 117 ad Fabiolam mans. 6.

(e) Luc 6. & 10.

(f) 1. Cor. 3.

(g) Optat. lib. 1. contra Parm.

(h) Leo 1. epist. 84 ad Anast. Thessal. cap. 4. refertur can. omnium, distinct. 14.

(i) Sidon. epist. 11. lib. 4.

(K) Idem epist. 25. lib. 4.

(l) Idem epist. 6. lib. 7.

(m) Synodus Romana 4. sub Symmacho cap. 5.

A *clesiæ ordinis* vocavit: Presbyteros Curatos (n) Montanus Episcopus Toletanus, *secundo dignitatis gradu* à Deo statutos definivit. Theodulphus (o) quoque Episcopus Aurelianensis Presbyteri gradum ab Episcopi gradu secundum esse monuit. Quæ cùm ita sint, videtur duplex Ecclesiasticus gradus, duplex ordo constituendus, Presbyteralis, ac Sacerdotalis: ideoque addito Episcopali gradu atque ordine plures septem Ecclesiastici gradus, ordinesque reperientur. Deinde, quia dignitas

B Pontificia à (p) Justiniano *Episcopalis ordo* vocatur; Episcopatum quoque, & Presbyteratum, *Ordines* vocat (q) Gelasius Papa epistola ad Episcopos per Lucaniam: passim quoque cæteri Patres, eos qui consecrantur Episcopi, ordinari dicunt, Episcoporumque dignitatum ordinem Ecclesiasticum indigitant. & Episcopos Presbyteris non solùm officio, vel dignitate, sed ordine, nec sola potestate jurisdictionis, sed ordinis supe-

C riores esse, atque eminentiores asseverant: quod vix asseri potest nisi Episcopatus à Presbyteratu distinctus ordo, & Episcopalis ordinatio distincta à Presbyterali censeatur. Denique quia infra certum esse docebimus, Episcopalem consecrationem verum esse Sacramentum conferens gratiam, imprimensque characterem: proindeque, & verum ordinem à Presbyterali distinctum.

D XV. Nec juvat respondere Episcopatum ordinem esse à Presbyteratu distinctum, prout ordo indicat solum gradum quendam potestatis indelebilis respectu sacrarum actionum, & Officiorum divinorum, non autem, prout or-

(n) Epist. Montani ad fratres territorii Palentini to. 2.

(o) Theodul. in commonitorio ad Parochos.

(p) Justin. Novella 123. cap. 16. refertur can. si servus, 2. distinct. 54.

(q) Gelasius epistola ad Episcopos per Lucaniam ca 9 refertur can. Diaconos, distinct. 93.

ordo refertur ad Missæ Sacrificium, A vel Eucharistiæ Sacramentum, potestatemque quandam sacræ Eucharistiæ deservientem inducit; nullâ siquidem ratione videtur ista responsio satisfacere: cùm enim dicitur ordo importare debere habitudinem ad Sacrificium Missæ, vel Eucharistiæ Sacramentum: si sensus sit, quemcumque ordinem Sacrificii Missæ celebrandi, vel ipsi immediatè ministrandi, vel ejusdem Eucharistiæ Sacramenti conficiendi, vel dispensandi potestatem debere conferre, excluduntur hac ratione saltem Exorcistæ, Le- B ctoris, & Ostiarii gradus ab ordinum numero: qui nempe, ut ex prædictis innotescit, nullam hujusmodi dant potestatem, sed solùm ad suscipientes sacram Eucharistiam purgandos, disponendosque referuntur: si verò ad rationem ordinis sufficere dicatur habitudo quævis ad Eucharistiam, etiam mediata, seù potestas, tam consecrandi Corporis, & Sanguinis Christi, quàm disponendi ad ejus consecrationem, vel receptionem: C certè potestas Episcoporum, qua supra Presbyteros donantur, ut ordinent eos, qui Corpus Christi consecraturi sunt, magis ad Eucharistiam spectare videtur, & immediatius, magisque directè, quam potestas illorum minorum ordinum, qui ad suscipientes in receptione divini Eucharistiæ muneris disponendos instituti dicuntur: quid enim ad Eucharistiam suscipientes conferunt? parum utique: quid verò ad Eucharistiam D Presbyteri conferunt? multùm omninò; nam ipsi sunt, qui Corpus, ac Sanguinem Christi sacro ore conficiunt. Episcopatus ergo, qui ad Presbyteros creandos instituitur, magis utique ad sacram Eucharistiam refertur, quam illi minores ordines, qui suscipientes ad dignam ejus receptionem disponunt.

XVI. Pro Tonsura speciatim quidem eam ordinem esse, ac proinde distinctum ordinem, arguitur, tum quod (a) Innocentius tertius epistola decretali Archiepiscopo Rothomagensi, modo *Clericatus ordinem*, modo *Clericalem* in Tonsuræ susceptione conferri dixerit: tum quod, per Tonsuram, Clericorum catalogo aliquis inseratur, & à Laicorum ordine ad Clericorum transferatur: opus ergò, ut Tonsura ordo sit, quippe cùm per eam ab uno inferiori ordine ad superiorem aliquis transcribatur. Fortiori vero ratione Psalmistatum ordinem esse objicies: etenim in (b) Canonibus Apostolorum Psalmistæ, seù Cantores Clericis adnumerantur, ac si distinctum ordinem efficerent: ab (c) Ignatio quoque, (d) Ambrosio, Isidoro (e) Hispalensi, (f) Justiniano, (g) Laodicena Synodo, & aliis Psalmistarum ordo tanquam specialis, & ab aliis distinctus recensetur: unde prædictum Concilium (h) Laodicenum eos quibus fas in Ecclesia psallere κανονικὰς ψαλτὰς vocavit, quasi Ecclesiæ Canoni adscriptos, quos Martinus (i) Bracharensis in sua Græcorum Canonum collectione ab Episcopo ordinatos esse debere affirmavit: proindeque quamvis ipsos Concilium Carthaginense quartum, (k) *absque licentia Episcopi, sola missione Presbyteri officium cantandi suscipere* asseruit: nihilominus cùm formam, qua id præstare deberent, Presbyteris præscripserit, ut nempe dicant, *vide, ut quid ore cantas,*

(a) Innocent. 3. cap. Cum contingat de ætate, & qualitate.

(b) Canon. 26. Apost., & 69.

(c) Ignat. epist. ad Antioch.

(d) Ambrosius lib. 1. off. cap. 44.

(e) Isidor. epist. ad Ludifr., & lib. 2. de Ecclesiast. offic. cap. 12., & lib. 7. etymol. cap. 12.

(f) Justin. Novella 3. cap. 1. & 2.

(g) Concil. Laodic. cap. 23.

(h) Idem can. 15.

(i) Martinus Brach. cap. 45.

(k) Concil. Carthag. 4. cap. 10.

tas, corde credas, & quod ore credis, operibus comprobes: eamque formam post aliarum ordinationum formas tradiderit: videtur potius Presbytero Psalmistæ ordinandi indulgentiam concedere, quam ejus propriam ordinationem negare: eo nempe modo, quo (a) Canones, qui Chorepiscopis, & Abbatibus Lectoris ordinationem concedunt, non ideò ordinationem Lectoris inficiari, sed potius Abbatibus privilegium aliquod indulgere dicuntur: quod cum ex prædictis probabile sit, tum maximè auctoritate Concilii Carthaginensis tertii, & Clementis Romani comprobatur: Concilium enim Carthaginense (b) tertium de ordinatione ab Episcopo alieni Clerici loquens decernit, ut *Clericum alienum nisi concedente ejus Episcopo, nemo audeat, vel retinere, vel promovere in Ecclesia sibi credita. Clericorum autem*, inquit, *nomen etiam Lectores, & Psalmistæ, & Ostiarii retinent*: nam hoc Canone, quamvis Psalmistæ, & alieno Clero ad ordines superiores promotio Episcopo interdici dici possit: nihil tamen vetat, quominus similiter dicamus vetari Clerici alieni ad Psalmistatum promotionem: quod si ita est, ad Episcopos jure suo Psalmistæ ordinatio spectare colligetur. Videntur etiam mihi hæc verba, quibus Clericorum nomine Lectores, Psalmistæ, & Ostiarii dicuntur contineri, nihil aliud indicare, quam Psalmistarum inter Clericos suum quoque esse ordinem. Clemens autem Romanus in Constitutionibus Apostolicis, cum sæpius inter Clericos ordinem Psalmistarum aliquem esse significet, puta dum Cantores veluti in ordine speciali constitutos

(a) Canon. quamvis, distin. 63., & can. quoniam, distinct. 69.

(b) Concil. Carthag. 3. cap. 21. refertur can. Clericum, distinct. 9.

A passim reliquis adnumerat; tum maximè id apertè testatus est, cum solis Episcopis eorum ordinationem concedit: (c) *non*, inquit, *permittimus Presbyteris ordinare Diaconos, Diaconissas, Lectores, aut Ministros, aut Cantores, aut Janitores, sed solis Episcopis; hic est enim ordo, & harmonia Ecclesiastica.*

XVII. Quartò præter Episcopos, Psalmistas, & Tonsuratos septem prædictis Ordinibus addi possunt, Laborantes, Custodes Martyrum, Notarii, & Defensores. Laborantes, seu κοπιῶντας,

B alias κοπιατάς, inter Clericorum ordines, recensent (d) Ignatius Antiochenus, & (e) Epiphanius, quibus assentitur (f) Hieronymus, seu quicumque auctor est tractatus de septem Ecclesiæ gradibus ad Rusticum Narbonensem, qui habetur inter opera D. Hieronymi: hic siquidem, *primum in Clericis fossariorum ordinem* esse affirmat: quorum, ut, & Laborantium nomine, ii intelliguntur, qui sepeliendis fidelium corporibus operam im-

C pendebant: eosdemque (g) Basilius, & (h) Chrysostomus in suis Liturgiis à reliqua plebe distinguunt, & eos ante Cantores nominant. Custodes vero Martyrum inter Clericos refert sanctus Silvester, tum in (i) epilogo Synodi Romanæ, tum in Pontificali (K) Damasi, ubi de iis, qui in Ecclesia militare, ac perficere desiderant, decrevisse dicitur, ut tum in pluribus gradibus, aliquo temporum intervallo morentur, tum etiam,

D ut quinque annis Custodes Martyrum existant, antequam ad Diaconatus, vel Presbyteratus ordinem ascendant. Notariorum quoque distinctum ordinem esse, videtur innuere (l) Gelasius, dum in episto-

(c) Clemens lib. 8. const. cap. 28. οὐκ ἐπιτρέπομεν πρεσβυτέροις χειροτονεῖν διακόνους, ἢ διακονίσσας, ἢ ἀναγνώστας, ἢ ὑπηρέτας, ἢ ᾠδούς, ἢ πυλωρούς, ἀλλὰ μόνοις τοῖς ἐπισκόποις· αὐτὸ γάρ ἐστι τάξις ἐκκλησιαστική, καὶ ἁρμονία.

(d) Ignatius epist. ad Antioch.

(e) Epiph. in fine Panarii.

(f) Hieronym. de septem Eccles. gradibus cap. 2. tom. ult. ejus operum.

(g) Basilius, &

(h) Chrysost. in Liturg.

(i) Epist. Synodi Roman. sub Silvestro:

(K) Pontific. Damas. in Silvestro.

(l) Gelas. epist. ad Episc. per Lucaniam cap. 4. refertur distinct. 77. can. Monachus.

stola ad Episcopos per Lucaniam, Monachum vult hoc ordine ad Presbyteratum conscendere, ut *continuo Lector, vel Notarius, aut certe Defensor effectus, post tres menses existat Acolythus &c.*, quantum ad Notarios spectat, idipsum confirmat Ennodius (a) Ticinensis in vita Antonii Monachi Lirinensis, quem refert à Constantino Antistite, *inter Ecclesiasticos Exceptores*, seù Notarios cœlestem militiam jussum ordiri: itemque liber vitarum Summorum (b) Pontificum, ubi Hadrianum hujus nominis primum initio Notarium Regionarium, postea Subdiaconum, demum Diaconum factum ad Pontificatum ascendisse narrat.

(a) Ennod. Ticin. in vita Antonii.

(b) Liber Pontificalis in Hadriano I.

XVIII. Alterum argumentorum genus, quibus septenarius Ordinum Ecclesiasticorum numerus impugnatur, in isto numero contrahendo, & ad pauciores ordines redigendo versatur. Primò enim S. Dionysius (c) tres tantum Clericorum, sacrorumque Mystarum, seù agentium facit, Episcoporum, Presbyterorum, & Ministrorum: pro triplici nempe actione hierarchica, purgatione, illuminatione, & perfectione: quibus actionibus triplex quoque patientium Ordo respondet Monachorum, fidelis populi, & immundorum, id est Catechumenorum, Energumenorum, & Pœnitentium: quibus proinde triplex tantum agentium, seù Clericorum ordo exadverso comparari, seù opponi debet. Secundò (d) ex omnibus minoribus ordinibus solum Lectoris ordinem Ecclesia Græca retinuit, nullam Ostiarii, Exorcistæ, vel Acolythi ordinationem admittit, Exorcistæ quoque ordinem nullum agnoscit: sed ejus officio soli Sa-

(c) Dionys. cap. 5. Ecclesiast. Hierarchia.

(d) Bulla Innocentii IV. art. 19 apud Quirantam in summa Bullarii, v. Græcorum ritus, lib. 8.

II. Pars.

A cerdotes funguntur: sicut jam in Ecclesia Latina vix quisquam nisi Sacerdos ad exorcizandi officium accedere præsumit: Acolythi quoque munus, ex (e) Simeone Thessalonicensi Lector, Ostiarii Subdiaconus obit; cujus quidem moris antiqua supersunt vestigia, quod nimirum in Ecclesia, maximè verò Orientali usitatum fuerit, ut per eos solum gradus reliquis omissis ad Presbyteratum ascenderetur, quemadmodum postea dicemus: quod Canones (f) Apostolorum, dum ordines recensent solius ex minoribus Ordinibus Lectoratus meminerint; quod etiam

B octavum (g) Concilium Oecumenicum solum Lectoratus gradum agnovisse videatur: quod apud (h) Damascenum quoque observabitur, ubi hæc habet: ἀρχὴ κατὰ τάξιν, ὡς πρῶτον τὸ τοῦ ἀναγνώστου ἀξίωμα, εἶτα ὑποδιάκονος, εἶτα διάκονος, καὶ οὕτως πρεσβύτερος, καὶ οὕτως ἐπίσκοπος, idest, *principium quoque secundùm ordinem dicitur: ut prima dignitas Lectoris est; deinde Subdiaconus, postea Diaconus, tum*

C *Presbyter, tum demum Episcopus*. Tertiò, (i) Ignatius, (k) Clemens Romanus, (l) Tertullianus, & alii nullam Acolythi mentionem faciunt: quod enim συνακολύθους nominat (m) Ignatius, de Philone, & Agothopode Diaconis suis loquitur, quos comites suos vocat. (n) Epiphanius quoque, imo, & (o) Hieronymus, seù quivis alius, qui tractatum edidit de septem Ecclesiæ gradibus, necnon Isidorus Hispalensis, ubi de Ecclesiasticis of-

D ficiis ex professo disserit, hi tres, inquam, auctores, dum Ecclesiasticos ordines recensent, Acolythi ordinem prætermittunt. Quartò, quia Exorcistas non constituere

(e) Simeon Thessalo. de Sacramentis, cap. de Ordinat.

(f) Legantur Canones Apost. à capitibus ad calcem, sed præcipue canon. 68.

(g) Octavum Concilium cap. 5.

(h) Damascen. dialogo contra Manich.

(i) Ignatius maximè epist. ad Antioch.

(k) Clemens præsertim lib. 8. Constit. ubi ordinationum ritus describit, & lib. 3 ubi officia describit.

(l) Tertull. integro opere.

(m) Ignatius epist. ad Antioch.

(n) Epiphanius in fine Panarii.

(o) Hieronym. de septem Eccles. gradibus.

(a) Constit. Apost. lib. 8. cap. 26.

verum Ecclesiasticum ordinem expressè docere videntur Constitutiones (a) Apostolicæ, in quibus hæc legi possunt, ἐπορκιστὴς οὐ χειροτονεῖται· εὐνοίας γὰρ ἑκουσίου τὸ ἔπαθλον, καὶ χάριτος Θεοῦ διὰ Χριστοῦ ἐπιφοιτήσει τοῦ ἁγίου πνεύματος. ὁ γὰρ λαβὼν χάρισμα ἰαμάτων, δι' ἀποκαλύψεως ὑπὸ Θεοῦ ἀναδείκνυται, φανερᾶς οὔσης πᾶσι τῆς ἐν αὐτῷ χάριτος. Id est, *Exorcista non ordinatur, hoc enim munus certamen est liberæ voluntatis, & gratiæ Dei per Christum, & adventum Spiritus sancti: siquidem qui gratiam sanitatum accepit per revelationem declaratur à Deo, cum gratia, quæ in eo est, omnibus est manifesta*: quibus verbis apertissimè demonstratur Exorcistarum nullum esse ordinem, sed donum Dæmonum expellendorum gratiam esse gratis datam, quam Ecclesiæ suæ Christus reliquerit: sicut gratia curationum, & faciendi miracula divinitus concessum donum est, non autem Ecclesiasticus ullus ordo, aut munus ad quod consecratio ulla, vel ordinatio requiratur. Hoc ipsum etiam Christi Domini promissio confirmat, ex qua scilicet infertur non peculiari ordini Dæmonum expellendorum potestatem ipsum alligavisse, sed eam omnibus verè, & sincerè credentibus voluisse esse communem, ut legere est apud (b) Marcum: quin etiam eam apud omnes Christianos olim resedisse fidem faciunt (c) Justinus martyr, (d) Tertullianus, (e) Lactantius, & alii. Quintò, nec Lectoratum ordinem esse, sed solùm Ecclesiasticum officium ostendi potest: tum quia (f) Augustinus Lectoris creationem, non ordinationem, sed *deputationem* vocare videtur. Epistola ad Quintianum Presbyterum, *miror enim*, inquit, *utrum jam Lector potest deputari, qui non nisi semel etiam scripturas non canonicas legit*: Epistola quoque ad (g) Cœlestinum Summum Pontificem, Lectoris dignitatem *Lectionis officium*, non autem ordinem Ecclesiasticum vocat: tum quia, teste (h) Socrate, Alexandriæ hæc consuetudo viguit, ut ἀναγνῶσται καὶ ὑποβολεῖς ἀδιάφοροι, εἴτε κατηχούμενοι εἰσιν, εἴτε πιστοί, id est, *Lectores, ac Præcentores* [eum enim ὑποβολεὺς significat, qui aliis legendo præit, & canendo suggerit, quem Constantinopoli (i) κανονάρχην vocant] *indiscriminatim fiant sive Catechumeni forent, sive fideles jam baptizati*: cui assentitur (k) Nicephorus, qui tam ἀναγνώστας, sive Lectores, quam συμβολαιογράφους, sive Notarios, tàm ex fidelium, quàm Catechumenorum ordinibus assumi posse asseruit: hoc autem manifestè indicat in Ecclesia saltem Alexandrina hanc opinionem insedisse, Lectorum officium Ecclesiasticum gradum non esse, multo minus non esse Sacramentum, quia nec ad Ecclesiasticos gradus, nec ad ullum omnino Sacramentum non baptisatis aditus concedi potest; cùm & baptismus janua sit Sacramentorum, & absurdum sit eis in Ecclesia ducatum, magistratum, gradumve concedere, qui nec ad eam admissi fuerint. Quamvis autem reliquarum Ecclesiarum alius mos fuerit, non tamen diversum sensum fuisse necesse est, non enim Alexandrinæ Ecclesiæ consensissent, si Lectorum gradum Ecclesiasticum, vel Sacramentum esse sensissent. Sextò, nec Ostiariatum ordinem esse propriè dictum ex eo arguitur, quia nempe nulla sunt Ostiariatus sacra officia, quæ ipsi con-

(b) Marci ult.

(c) Justinus Martyr. in dialog. cum Tryphone, & apolog. pro Christian.
(d) Tertull. de corona militis, lib. ad Scapulam, & apolog. cap. 23.
(e) Lactantius li. 2. institut. cap. 19. & lib. 24. c. 27.
(f) Augustinus epist. 235. Quintiano.
(g) Idem ep. 261. Celestino.
(h) Socrates lib. 5. hist. cap. 22.
(i) Codinus cap. 1 in 8. quin., & ca 17 Joannes Citri lib 3. Cod. juris Orient. in resp.
(k) Nicephor. li. 12 cap. 34.

conveniant: jamque passim Laicis hominibus Ostiarii munia committuntur; ejusque ministerium illiteratos implere posse testatur (a) Gelasius Papa: quinimo primis olim Ecclesiæ sæculis fœminę ejus partis templi, qua mulieres ingrediebantur, janitrices erant, quas in gradu Ecclesiastico fuisse nemo dixerit. Ultimò denique, quia si septem illi ordines admittuntur inter se diversi, septem Sacramenta præter Baptismum, & cætera, admittenda erunt, sicque non erunt tantum septem Ecclesiæ Sacramenta.

(a) Gelas. epist. ad Episcopos Lucaniæ cap. 3.

XIX. Tertiùm denique argumentorum genus ab auctoritate plurium Catholicorum Ecclesiæ Doctorum desumitur, qui inferiores omnes Diaconatu ordines in Ecclesia primitiva minime usitatos fuisse censuerunt, sed progressu temporis ab Ecclesia fuisse præscriptos: in hanc sententiam Petrus Blesensis (b) sermone ad Sacerdotes, & Prælatos ità differit. *Primò notandum occurrit, quia productior est ascensus ad hunc gradum nunc, quàm in primitiva Ecclesia, in qua, qui tantum fidelis erat, Diaconus fiebat, vel Sacerdos: introducti postea sunt quidam minorum ordinum gradus, per quos tanquam per cantica graduum ascenditur ad Sacerdotium.* Ad quam sententiam accessisse videntur Magister (c) sententiarum, & alii Doctores Catholici, qui minores ordines ex Ecclesiæ solùm instituto fuisse docuerunt. Confirmatur autem ex Urbani, seù melius ex Synodi Placentinæ, quæ tempore Victoris secundi [quem in Pontificatu Urbanus secundus immediate excepit] habita est, decreto, quod solos Diaconatus, ac Presbyteratus ordines videtur admisisse: sic enim habet, (d) *Sacros autem ordines dicimus Diaconatum, & Presbyteratum, hos siquidem solos primitiva legitur habuisse Ecclesia*: cui addi potest Leonis (e) noni pressius adhuc de ordinibus loquentis sententia iisdem fere quibus (f) Anacleti verbis concepta; *Sacerdotum ordo bipartitus est, nec amplius, quàm duo ordines, id est Episcoporum, & Presbyterorum nobis collati sunt, nec Apostoli docuerunt.*

(b) Blesensis ser. 47

(c) Magister 4. sent. dist. 24. qu. 1.

(d) Citatur tanquam decretum Urbani dist. in 60. cap nullus, & ca. à multis, & ætate, & qualit. ex Synodo vero Benev. ab Ivone parte 5. ca. 71. & in Panormit. lib 2. cap 5.

(e) Leo IX. ep. 4.

(f) Anacl. ep. 3. cap. 1.

§. IV.

Solvuntur proposita objectiones.

XX. Solutioni vero eorum omnium argumentorum præsupponendum est, numerum septenarium Ecclesiasticorum ordinum à quibusdam eorum directè non impeti, sed solùm non omnes istos ordines Sacramenta esse divinitus instituta urgeri; quæ duo valde differunt. Nam septem ordines esse, id est septem gradus, quibus ad Sacerdotium ascendatur, distinctas habentes potestates ad divinum in Sacramento Eucharistiæ cultum tendentes, quibus Clerici à Laicis secernantur, nemo Catholicus verè inficiari potest. Utrum verò minores saltem ordines Sacramenta sint, an Sacramentales quidam ritus, inter Doctores controvertitur, ut posteà docebimus: Fatemurque argumentis allatis probabilem eorum sententiam effici, qui eos Sacramenta esse negant divinitus instituta. Verùm, quia contraria sententia communior est, nec sua quoque probabilitate caret, quam item postea defendemus, ideò singulis argumentis sigillatim, ita respondendum ducimus, ut nihil isti sententiæ officiant.

XXI. Primùm ergo dicendum est Episcopatum ordinem quidem esse, & verum ordinis Sacramentum, ut postea fusiùs docebitur, neque tamen plures septem ordinibus allatis statui debere: nam Sacerdotium, quod ultimus gradus, & septimus statuitur, duplex est, unum quod summum Sacerdotium passim vocatur, estque Episcopatus [summos enim Sacerdotes dici solitos fuisse quoscumque Episcopos, & Episcopatum summum Sacerdotium, docebunt (a) Tertullianus, (b) Ambrosius, (c) Hieronymus, (d) Augustinus, (e) B Gaudentius Brixianus, (f) Sidonius Apollinaris, (g) Faustus Rhegiensis, (h) Damasus, (i) Eusebius, (k) Zozimus, & (l) Leo Summi Pontifices; Concilia quoque (m) Agathense, (n) Taurinatense, & (o) Hispalense secundum, (p) Capitularia Caroli, & alia id genus antiquorum scripta] Alterum, quod secundi ordinis Sacerdotium dicitur, & communiter Presbyteratus nominatur, ideoque C cum Episcopatus Sacerdotium sit, frustra Sacerdotio Episcopatus tanquam distinctus gradus additur, qui in Sacerdotii nomine continetur: imò nec Sacerdotium illud summum à simplici Sacerdotio congruenter distinxeris, sicut Presbyteratum à Diaconatu, Diaconatum à Subdiaconatu, & reliquos inferiores gradus inter se distinguuntur: primò enim Presbyteratum Episcopatus essentialiter includit, nam, *quid est Episcopus*, ut habet Augustinus, (q) *nisi primus* D *Presbyter, hoc est summus Sacerdos?* quid Episcopatus, quam pascendi, & Sacramenta conficiendi, atque ministrandi suprema quædam auctoritas? ideoque nec Episcopus

(a) Tertullianus lib. de baptismo, cap. 17.
(b) Ambros. ep. 14
(c) Hieron. ep. 89. ad Asellam.
(d) August. in vetus, & novum testamentum q. 101.
(e) Gaudent. tract. ordin. suæ.
(f) Sidon. ep. 11. & 5. lib. 4. Item ep. 5. & 6. lib. 7. in concione &c.
(g) Faustus in præfat. lib. 1. de libero arbitrio, homil. de Vidua, & ep. 9 Ruricio.
(h) Damas. Prospero ep. 5.
(i) Euseb. Episc. Tusciæ, & Campaniæ.
(k) Zozimus ep. 1 cap. 3.
(l) Leo epist. 85. ad Anast. cap. 5. & ad Episc. Galliæ, & Germ. 87.
(m) Concil. Agath. cap. 6
(n) Taurin. cap. 1.
(o) Hispal. cap. 7.
(p) Cap. 32. lib. 7
(q) August. supra.

A nisi Presbyter cogitari, nec Episcopatus sine Presbyteratu perfectè concipi potest, irritaque est Episcopalis ordinatio, quam Presbyteralis non præcessit: è contra verò nec Diaconatum Presbyteratus, nec Diaconatum Subdiaconatus, nec Subdiaconatum reliqui inferiores essentialiter involvunt, aut præsupponunt; nec irrita est consecratio Presbyteri, qui non fuerit Diaconus ordinatus, ut suo loco dicetur; proindeque Presbyteratus, Diaconatus, & reliqui enumerati inter se diversi adæquatè ordines censendi sunt, cùm inadæquatè tantùm, & partialiter Episcopatus à Presbyteratu distinguatur. Fateor quidem *finaliter*, ut loquuntur Theologi, omnes ordines unum esse ordinem, in quantum omnes ad corpus CHRISTI conficiendum, & dispensandum referuntur, ad Presbyteratus gradum disponunt, & in ipso unico complentur: at formaliter diversi sunt: quamvis superior inferiorem eminenter contineat, & ex Ecclesiasticæ legis statuto supponat: quo sensu dixit Augustinus (r) *majorem ordinem intra se, & apud se habere, & minorem, Presbyterum enim, & Diaconi agere officium, & Exorcistæ, & Lectoris*: Formaliter tamen unus alterum minimè comprehendit: Episcopatus verò formaliter Presbyteratum includit; atque *in Episcopo*, ut (s) Ambrosius ait, *omnes ordines sunt*, sed maximè Presbyteratus, *quia primus Sacerdos est*, eaque ratione (t) Sacerdotium tanquam unicus ordo constituitur, qui posteà in Episcopatum, & Presbyteratum non tanquam membra adæquatè distincta, sed tanquam in membra inadæquatè diversa, & quorum unum alterum involuat, di-

(r) August. supra.
(s) Amb. in cap. 4. ad Ephes.
(t) Ipsum dicit Durandus in 4. dist. 24. qu. 4.

distribuitur: eoque sensu aliquando diversi ordines negantur, quòd Episcopatus sit tantum Presbyteratus perfectus, & Presbyteratus sit Episcopatus imperfectus: unde Sacerdotium non tàm ordines duos quàm *ordinem bipartitum* dixit (a) Anacletus, ut & distinctionem Episcopatus, ac Presbyteratus, & integritatem Sacerdotii Episcopali, & Presbyterali ordine constantem innueret: quamvis duos ordines, inadæquatè scilicet distinctos, dixerit Damasus (b) Epistola ad Prosperum Numidiæ Episcopum, ut Presbyterorum, & Episcoporum inæqualitatem ostenderet.

(a) Anacletus ep. 1

(b) Damasus Prospero.

XXII. Deinde dici potest Episcopatum non numerari, tanquam distinctum à Presbyteratu ordinem, quod potestas quævis Episcopalis etiam ordinandorum Presbyterorum non absolutè nova sit potestas, sed effectus Presbyteralis potestatis, quatenus in Episcopis residet, quomodo summa quædam est Eucharistiæ conficiendæ potestas, à qua populi etiam regendi, & Presbyteros ordinandi summa quædam auctoritas derivatur; sicut in Presbyteris, ex potestate in corpus Christi verum, auctoritatem in corpus Christi mysticum fluere communiter docent (c) Theologi: unde, & eorum aliqui in Episcopatu non tàm novum characterem imprimi docent, quàm extensionem Presbyteralis fieri characteris. Addi etiam potest, esto Episcopalis consecratio partialiter sumpta propter hanc rationem ad sacram Eucharistiam referatur, quia nihil aliud est, quàm Sacerdotii plenitudo, ac perfectio, cumulusque quidam, qui Presbyterali potestati etiam consecrandi corpus Christi superadditur, ut eam perficiat: attamen si concipiatur sine Presbyterali ordine sive incluso, sive præsupposito, non referri per se ad sacram Eucharistiam eo modo, quo minores ordines, quorum functiones etsi natura sua minus fortè ad sacram Eucharistiam referantur, quàm Episcopales, attamen ad eam ex institutione minorum ordinum, ut distincti sunt ordines, magis utique referuntur, quàm ex institutione Episcopatus sic sumpti, Episcopales functiones referantur: si enim Episcopatus sumatur, ut a Presbyteratu per mentem præscinditur, præcipuè ad regendum populum Dei, non ad sacram Eucharistiam refertur: juxta illud Pauli in Actibus Apostolorum, (d) *attendite vobis, & universo gregi, in quo vos constituit Spiritus sanctus Episcopos regere Ecclesiam Dei*: supponitque consummatam, ac perfectam Eucharistiæ conficiendæ, ac dispensandæ potestatem: cùm è contra minores ordines, ut distincti ordines sunt, ad sacram Eucharistiam per se referantur, & propter eam instituti sint. Porrò prior solutio facilior est, & planior, posterior ista probabilis, & citatis in priori solutione Patribus valdè consormis.

(c) Theologi passim, ubi de Ministro Eucharist., & Pœnitentiæ.

(d) Actorum 20.

XXIII. Secundò, quod ad Tonsuram spectat, quamvis aliqui juris Canonici Doctores eam Sacramentum, & verum ordinem esse dixerint, communior tamen sententia longè probabilior est, eam non ordinem strictè sumptum, non Sacramentum dicendam esse, sed Sacramentalem ritum, & dispositionem ad omnes ordines, ac deputationem, designationemque certæ personæ ad divina Officia: specialis enim in or-

ordinatione quavis potestas tribuitur, qualis nulla in Tonsuræ susceptione confertur: quæ nempe solùm est designatio Clericorum ad probationem doctrinæ, morum, & industriæ suæ faciendæ, ut si apti judicati fuerint, functionum eis Ecclesiasticarum potestas tradatur, & ad ordines promoveantur. Et aptè quidem Tonsura, tanquam media dispositio inter statum laicum, & Ecclesiasticos gradus interponitur, eo modo quo Novitiatus inter sæcularem statum, & regularem professionem media quædam dispositio interjicitur: adeout quemadmodum in Novitiatu constituti, sæculares curas, vivendi formam, vestitumque abjiciunt, regularibus privilegiis ornantur, & regularibus quantum ad ea, quæ favorem continent, adcensentur, nec dum tamen regularibus officiis mancipantur: ita Clerici, qui sola Tonsura insigniti sunt, Clericalem vitam vestitumque suscipiunt, Clericalibusque privilegiis ornantur, quamvis functionibus Clericalibus nondum addicantur: quò fit, ut Tonsura, nec ordo strictè sumptus dici queat, quia quivis ordo hoc sensu specialem habet functionem ad sacræ Eucharistiæ ministerium: nec gradus, quia ad nullum per Tonsuram Clerici officium assurgunt: sed sit veluti solium, ac pavimentum, cui omnis ædificatio Cleri spiritalis innititur. Quare necessum est, ut ordinis nomen in ampliori significatione Innocentius (a) tertius usurparit, dum Tonsuram, sive *Clericalem ordinem*, sive *Clericatus ordinem* dixit, in ea nempe significatione in qua ordinatus ille dicitur, quicumque in Clericorum clas-

(a) Innocent. III. cap. cum contin. g. c. de ætate, & qualitate.

A sem, numerumque transcribitur.

XXIV. Tertiò respondemus, nec Psalmistatum ordinem esse specialem propriè dictum, sed officium ordini annexum, vel etiam ordinem juxta ampliorem ordinis significationem. Id autem iis (b) D. Thomæ argumentis probamus: tum quod cantandi, seù psallendi officium non quibusdam solùm Clericis, sed omnibus commune sit: Ordo autem sit promotio quædam, & Clericorum ascensio ad superiorem quemdam gradum, officiumque habere debeat specia-

(b) D. Thomas suppl. 37. art. 2.

B le: tum quod canendi officium non habeat specialem relationem ad sacram Eucharistiam, quam ordo propriè dictus habere debet. Addo, & aliam rationem, quia nempe cujuslibet conferendi ordinis minister ordinarius est Episcopus, Presbyter autem ex Concilio (c) Carthaginensi quarto ordinarius videtur esse Psalmistatus concedendi minister. Verùm nulla earum rationum apertè convincit, earum tamen quælibet propugna-

(c) Conc. Carth. 4 cap. 10.

C ri potest: in prima difficultas est, quia canendi officium Laodicenum non omnibus concedit: sed iis solis quos κανονικοὺς ψαλτὰς nuncupavit: verùm hoc alibi examinabimus. Interim tamen dicimus ex Concilii (d) Laodiceni canone non specialem Cantorum fortè ordinem institutum, sed ad Ecclesiæ disciplinam, cantandi officium Lectoribus solum permissum, quod anteà spectata sola institutione Christi, & Ecclesiæ generali con-

(d) Laodicen. can. 15

D suetudine [quod nobis hic sufficit] omnibus non Clericis solum, verùm etiam laicis forsan olim concessum fuerat. Secunda etiam ratio impugnatur, quia nempe canendi officium in Missa æquè ad Eucha-

ri-

ristiam videtur referri, ac Scripturam sacram legendi munus. Id tamen negandum est, per se enim, & ex hominum existimatione cantandi officium nemo dixerit ad docendos, instituendosque homines, disponendosque ad sacram Eucharistiam [ad quam solùm dispositionem minores ordines Ostiaratus, Lectoratus, & Exoreistatus per se destinantur] referri: sed ad divinas Deo laudes persolvendas, Deoque cultum religionis à Sacrificio Eucharistiæ diversum, licet ad illius splendorem ei immixtum, exhibendum: legendi autem munus, quod ad fideles edocendos usurpatur, ad ejusdem sacræ Eucharistiæ susceptionem magis videtur pertinere. Tertia tandem ratio citatis in obiectione Constitutionum (a) Apostoliearum D. Clementis, & Martini Bracharensis testimoniis præsertim oppugnatur: quæ nempe Episcopi operam in Psalmista constituendo videntur exigere. Sed Concilium (b) Carthaginense quartum apertè Presbytero potestatem facit Psalmistæ constituendi, & omnium ordinum ordinariorum ministrum constituens Episcopum, ab iis Psalmistatum secernit, quod illi ab Episcopo conferantur, hic à Presbytero tribuatur: itaque cùm teneamus indubitatum antiquæ Ecclesiæ testimonium, ex quo habemus Psalmistatum etiam à Presbytero conferri posse, non ex sola indulgentia, sed ex communi Ecclesiarum lege, ac more, Constitutiones Apostolicæ, vel intelligendæ sunt juxta eam antiquæ Ecclesiæ erga Episcopos observantiam, juxta quam nihil, quod cujusquam momenti esset, Presbyteri absque Episcopi consensu, &

(a) Const. Apost. supra, & can. Martini Bracharensis.

(b) Cart. 4. cap. 10.

A auctoritate attingere audebant: adeout ex Ignatio (c) Antiocheno, & ipso in Epistolis (d) Clemente Romano, nec baptizarent, nec Sacrificium offerrent sine Episcopi auctoritate, & jussu: multoque proinde magis Psalmistas ipsis creare vetabatur, aut quodvis in Ecclesia cuiquam de novo officium committere, vel demandare; sed hæc omnia Episcoporum providentiæ reservabantur: non quod id Psalmistarum, vel cæte-B rorum Officialium ordinandorum conditio exigeret, sed quod disciplinæ ordo id ipsum exposceret: sicut jam Ecclesiasticorum officiorum, ac beneficiorum provisio, seù ad ea canonica institutio, Episcopis propter honorem, & prærogativam dignitatis, ut plurimum reservatur, quamvis ipsa vera non sit ordinatio. Quare optimè colligi potest, ex eo quod statuto cujuslibet Concilii in Ecclesia recepto, cujusmodi est Cartha-C ginense citatum decretum, Psalmistæ institutio Presbytero ordinariè attributa sit, eam veram ordinationem non esse; quamvis ex eo, quod Episcopis aliquando reservata sit, inferri nequeat, eam veram ordinationem esse. Vel certè constitutio illa Apostolica de Psalmista non constituendo nisi ab Episcopo, sic sumenda est, ut Psalmistatus in ea non pro solo officio, sed pro Tonsura etiam, quam supponit, intelligatur, adeout soli D Episcopo concessum sit aliquem ex laico efficere Psalmistam, eo quod Clericatui, quem solus Episcopus communi jure, & propria auctoritate conferre potest, cui nempe soli quemquam in Clericorum societatem, tanquam summo Hierarchæ, & Ecclesiæ suæ capi-

(c) Ignat. epist. ad Smyrn.

(d) Clement. ep. 1.

piti adlegere, & cooptare jus est, psallendi officium adnexum sit. Decernit verò Martinus (a) Bracharensis, ne cui officium psallendi committatur, nisi qui ab Episcopo, non Psalmista quidem, sed Lector ordinatus fuerit; ut Lectoris ordinationem ab Episcopo, Psalmistæ verò, postquam Lector ordinatus fuerit, solam vel à Presbytero simplici deputationem fieri agnosceret. Verba Martini Bracharensis, quibus similis Concilii (b) Laodiceni canon refertur, & exponitur, clara sunt, & aperta, *non licere in pulpito psallere, aut legere, nisi qui ab Episcopo Lectores sunt ordinati*: ex eo verò non Psalmistæ ordinationem ab Episcopo fieri, sed solis Lectoribus ordinatis officium istud tribui colliges, quod aliquando observatum fuit, prout agendo de functionibus ordinum ex professo dicemus. Cætera, quæ in obiectione, pro ordine Psalmistatus constituendo proposita sunt molestiam minimè facessunt: nam Patres, qui Cantores, seù Psalmistas, Clericorum ordinibus adnumerant, ordines Clericorum strictè non recensent, sed quorundam Ecclesiasticorum officiorum, quibus Clerici inter se secernuntur, etiam rationem habent. Concilium quoque (c) Carthaginense tertium, quod Clericum alienum, aut retinere vetat, & Clerici nomine Psalmistas quoque se intelligere asseverat, non eo sensu exponendum est, quasi propriam Psalmistæ promotionem Episcopis faciat, sed quod Clericorum nomine Psalmistam intelligi doceat, eumque sicut, & quemvis alium Clericum in aliena Diœcesi jam in Clerum receptum, aut ad superiores ordines promoveri

(a) Martinus Brach. cap. 45.

(b) Concil. Laodic. cap. 15.

(c) Carthag. 3. cap. 21.

A ab Episcopo non suo, aut in eo, quem alibi nactus fuerit, gradu, vel officio retineri prohibeat: quod Psalmistatus ordinationi propriè dictæ adstruendæ neutiquam favet.

XXV. Quartò, nec Laborantes, Notarii, Custodes martyrum, Defensores, propriè dictorum ordinum nomina sunt, sed officiorum: tum quod vel ex simplicibus Clericis, vel ex ordinatis in aliquo ex septem Ordinibus eligerentur aliqui ab Episcopo, absque ullo novæ ordinationis ritu, qui
B prædicta Officia obirent: & quidem ex simplicibus Clericis, ut plurimum Laborantes: ex Lectoribus, Notarii, ex Ostiariis, vel Subdiaconis Custodes martyrum, ex Lectoribus, aut Subdiaconis Defensores eligebantur, ut agendo de functionibus ordinum ex professo docebimus: tum quod officia ista Laborantium, Notariorum &c. ad sacram Eucharistiam per se non referantur: sed ad aliqua pia charitatis, vel Ecclesiasti-
C cæ disciplinæ, vel religionis officia per se tendant: Charitatis quidem, ut Laborantium, & Defensorum; disciplinæ, ut Notariorum, & prædictorum defensorum, religionis, ut Custodum martyrum. Diximus verò superiùs ordines omnes ad sacram Eucharistiam per se referri debere: quare dum aliqui Summi Pontifices, & Patres, Laborantes, Notarios, & alios Clericorum Ordinibus adcensent: dum ordinatos aliquos in
D iis gradibus referunt, non solos ordines propriè dictos, sed officia etiam Ecclesiastica adnumerant, non ordinationem in propria sua significatione, sed in laxiori usurpant: vel certè non officia ista

seor-

seorsim sumunt: sed ut alicui ordini adnexa sunt: quomodo verbi gratia, quia Notariorum officium semper alicui ordini adnexum erat, sæpiùs autem Lectoris ordini, qui Notarius creabatur, idem Lector ordinari debebat, ut Notarius fieret: ideoque Notarius ordinari dicebatur, qui Lector creatus Notarii subibat officium.

XXVI. Quintò non evertit prædictum septenarium numerum auctoritas (a) D. Dionysii, dum tres tantum Mystagogorum ordines enumerat, Episcoporum, Presbyterorum, Diaconorum; nam ut superiùs ostendimus, Diaconorum, seù Ministrorum plures ordines admisit, quorum alii selecti (iique absolutè Diaconi vocati sunt) alii inferiores Ministri constituti essent: tres verò duntaxat generatim sacrorum Mystarum ordines statuit; quia ut habet (b) D. Thomas, sanctus Dionysius loquitur de Ordinibus, non ut Sacramenta sunt, nec ut ad sacram Eucharistiam referuntur (quo pacto septem ordines constituuntur) sed ut ad hierarchicas actiones ordinantur: secundùm quem respectum tres tantum sunt sacrorum Mystarum ordines ab ipso assignati, juxta tres hierarchicarum actionum species, quarum nulla est, quæ non Episcopo tribuatur, cui & perficiendi, & illuminandi, & purgandi virtus convenit: Presbytero duæ conveniunt, cui nempe perfectionis actus ordinariè adimuntur: Ministris unica actio purgativa, ut plurimum conceditur.

XXVII. Sextò, nec eundem numerum labefactat Græcorum mos, atque consuetudo, qui ex minoribus ordinibus solum Lectoris ordinem agnoscunt: nupe-

(a) S. Dionys. cap. 6. Eccles. hier. & alibi.

(b) D. Thomas suppl. q. 37. art. 2. ad 1.

A rorum nempe Græcorum hic mos esse videtur: nam ut supra vidimus, (c) Dionysius supra, (d) Ignatius, & (e) Epiphanius Græciæ ornamenta præcipua, alios ordines, quam Lectorum, vel apertè ostenderunt, vel certè insinuarunt: (f) Eusebius quoque Acolythorum, Exorcistarumque meminit. (g) Antiochenum similiter Concilium in Ecclesia Orientali coactum, de ordinatione Exorcistarum mentionem facit: Justinianus (h) in Ecclesia Constantinopolitana Ostiarios, Acolythosque memorat: (i) Laodicena vetus in Bithinia Synodus Exorcistas, & Ostiarios agnoscit, nec Exorcistæ functiones, nisi iis qui ad hunc gradum ab Episcopo promoti, verè nempe ordinati fuerint, exercere permisit. Inter recentiores verò Græcos (k) Codinus in Ecclesia Constantinopolitana primum, secundumque Ostiarium admittit, quibus tertium quoque ex antiquo Ecclesiarum more (l) Joannes Episcopus Citri in responsis ad Constantinum Cabasilam Dyrrachii Archiepiscopum, quæ habentur in Codice juris Orientalis, adjungit, qui fortè idem est, quem in octava pentade Officialium Ecclesiæ Constantinopolitanæ, (m) Codinus, τὸν δομεστικὸν τῶν θυρῶν, nominavit. Adduntur verò à prædicto (n) Joanne Episcopo Citri οἱ δεποτάτοι, *qui pallia ferentes cum lampadibus præeunt sanctum Evangelium, quando in suggestum causa lectionis adfertur, & sacra dona in ingressu ad sacram mensam, & regressu eorum ad propositionem*: vocantur autem iidem deputati à (o) Simeone Thessalonicensi Episcopo, οἱ κηροφόροι, id est Ceroferarii, quo nomine nostri Acolythi

(c) Dionysius à

(d) Ignatius.

(e) Epiphanius.

(f) Eusebius.

(g) Justinianus.

(h) Antiocheni Concil.

(i) Laodic. supra.

(k) Codinus de officiis Ecclesiæ Constantinop. c. 1.

(l) Joannes Citri in responsis ad Cabasilam ad 8 interrog. lib. 3. Cod. juris Orientalis.

(m) Codinus supra.

(n) Joannes Citri supra. οἱ δεποτάτοι ἢ μανδυοφοροῦντες μετὰ λαμπάδων προπορεύονται τοῦ ἁγίου εὐαγγελίου, ὅτε ἀναφέρεται εἰς τὸν ἄμβωνα πρὸς ἀνάγνωσιν, καὶ τῶν ἁγίων δώρων, ὅταν τε εἰς τὴν ἁγίαν τράπεζαν εἰσοδεύῃ, καὶ ἐν τῇ εἰς τὴν πρόθεσιν ἐπανόδῳ αὐτῶν.

(o) Simeon Thessal. lib. de Sacramento cap. de ordinat.

thi passim apud auctores nuncupantur, ut eosdem cum Acolythis nostris eos esse agnoscas: qui proindè non sola quadam deputatione ad hæc olim officia vocabantur, sed solemni benedictione, quam in antiquis Ritualibus Græcorum olim extitisse, & in Ecclesia Thessalonicensi, paulò ante sua tempora in usu fuisse, sed suo tempore exolevisse refert idem Simeon, causamque ait se ignorare, cur cùm antiquitus usurpata esset, omissa fuerit. Eandem verò ex Monasterii Cryptæ ferratæ Euchologio Patriarchali excerptam refert (a) Arcudius, quæ valdè quadrat cum ea oratione, quæ in Acolythorum ordinatione in Ecclesia Latina fundi solet, ex quibus proinde probabiliter colligitur antiquitus minores ordines apud Græcos eosdem fuisse, quos apud Latinos, & ordinationes in minoribus istis gradibus similiter celebratas. Unde æquissimè Innocentius quartus literis ad Episcopum Tusculanum missis, qui Legationem in regno Cypri, tunc temporis obibat, Græcis, ut minores ordines recipiant, iis verbis præcipit, (b) *ad hæc volumus, & expressè præcipimus, quòd Episcopi Græci septem ordines secundùm morem Ecclesiæ Romanæ de cætero conferant, cùm hucusque tres de minoribus neglexisse, vel prætermisisse dicantur: illi tamen, qui jam sunt taliter ordinati per eos, propter nimiam ipsorum multitudinem in sic susceptis ordinibus tolerentur.*

XXVIII. Probabile ergo est nuperam esse allatam consuetudinem Græcorum, quæ proinde emendari debet potius, quàm pro imminuendo ordinum numero in argumentum assumi: cui tamen

A consuetudini hæc occasioni esse potuere: primùm quod cùm in Lectoratus ordine, ordinandorum industria, doctrinaque magis paterent, quam in cæteris minoribus ordinibus, in ejus solius ordinis officiis exercendis probari præciperentur, qui ad majores ordines erant promovendi: unde accidebat, ut Clerici ferè omnes in minoribus constituti, quia soli Lectioni, vel certè ei potissimum vacabant, Lectores vocarentur, quamvis, vel cum Lectoratu alios ordines suscepissent, vel Acoly-

B thatum, & Exorcistatum posteà susciperent, ordinis tantum superioris gratia obtinendi: aut certè alios minores ordines nusquam susciperent, quia nusquam ipsorum officiis applicabantur, & inutile judicaretur eos ordines conferre, quorum quis non esset functionibus addicendus. Alterum quod solus ex minoribus ordinibus Lectoratus gradus, dignitas quædam videretur, & auctoritatem Clericis inferioribus in popu-

C lum tribueret [nam Exorcistatus munera vix nisi Presbyteris tributa sunt] ideoque unica Lectoratus dignitas visa est: cùm Ostiariatus, & Acolythatus non dignitates, sed ministeria absque dignitate viderentur: unde is quem citavimus (c) Joannes Episcopus Citri de Theoris, quibus observatio sacrorum Vasorum, & operculorum credita erat (quod in Altari præstant ex officio Subdiaconi) de Camisatis, qui in circumferendis

D ad altare carbonibus versabantur (quod spectat ad Acolythos), & Deputatis (quos Acolythorum quoque munera obire docuimus) verba faciens, οὐκ εἶναι ὀφφίκια, ἀλλὰ διακονίας περὶ τὸ ἅγιον βῆμα,

non

(a) Arcudius de con. scha lib. 6. cap 9.

(b) Vide apud Quarantam in summa Bullarii v. Græcorum ritus.

(c) Joannes Citri supra.

non officia esse, sed ministeria circa sacrum Altare dixit: ab Officiorum classe, ea in ministeriorum classem detrudens, quod non dignitatem aliquam, aut in populos auctoritatem habere viderentur, sed ministerium tantùm circa sacrum Altare imponerent: in quo tamen ordinibus Ecclesiasticis magis adcensenda erant. Unde Acolythatus eo titulo cæteris minoribus excellit, quod ad sacræ Eucharistiæ ministerium præ cęteris immediatius referatur. Quare quod (a) Canon Apostolorum recensens personas omnes in gradibus Ecclesiasticis constitutas, ex minoribus ordinibus solos Lectores recenseat, causa esse potuit ea, quam retulimus, quod scilicet Lectoratus officia præ cæteris ordinum minorum magis essent usitata, illiusque gradus major videretur esse necessitas: quæ causa etiam movisse dicenda est Concilii (b) octavi sub Adriano secundo Pontifice Summo, & Basilio Imperatore contra Photium habiti Patres, ut cum πάντα βαθμὸν ἐκκλησιαστικὸν, *gradum omnem Ecclesiasticum*, ei transeundum dixisset, qui Episcopus est promovendus, solum tamen Lectoratus gradum ex minoribus enumeret, quia nempe solus ille *probationis* videbatur esse potissimus gradus in quo morari deberet, qui ad superiorem Ecclesiæ dignitatem conscendere nitebatur. Damascenus (c) quoque dum Lectoratus primum, Subdiaconatus secundum ordine gradum asseruit, vel de gradibus loquitur, in quibus morandum erat, & qui ordinate, unus post alium, interjecta inter singulos quadam temporis intercapedine ascendebantur: vel de iis, quæ non pura videren-

(a) Canon. 69. Apostol.

(b) Concil. 8. can. 5.

(c) Damascen. dialogo adversus Manichæos.

A B C D

tur ministeria, sed aliquam secum habere dignitatem videbantur.

XXIX. Septimò diluuntur ea etiam argumenta omnia, quæ contra singulos minores ordines proponuntur; nam quod ad Acolythatum spectat, imbecillum est argumentum, quod ab omissione trahitur ad negationem, nec ex eo quod Acolythorum mentio nulla esset apud (d) Clementem Romanum, Ignatium, Tertullianum, Epiphanium, Auctorem de septem Ecclesiæ gradibus, Isidorum Hispalensem, ubi de Officiis Ecclesiasticis differit, sequi debet ab iis Acolythatus ordinem, aut negatum, aut ignoratum fuisse: cum enim apud eundem Isidorum apud quem prætermissam miramur in libro de Ecclesiasticis Officiis Acolythatus mentionem, non semel ejusdem ordinis alibi factam legamus, puta (e) in libris Originum, ubi de Clericis differit, & in epistola ad Ludifredum Episcopum Cordubensem, in qua Clericorum ordines omnes gradusque recenset: quidni & eadem omissio apud alios contingere potuerit, quamvis Acolythatus ordinem agnoverint, sicut agnovisse fatendus est prædictus Isidorus? nisi fortè malimus dicere Acolythatum ab Epiphanio præsertim, ab Auctore de Ecclesiæ gradibus, & Isidoro inter Ecclesiastica officia prætermissum, quod in populum nullam auctoritatem, potestatemque inferret; ideoque videretur potius [quod de Deputatorum, seu Ceroferariorum munere, ex (f) Citrio retulimus] purum circa altare ministerium, quam Ecclesiasticum, cum dignitate, & aliqua in populum prærogativa, officium; à Tertulliano vero, Ignatio, & aliis omissum,

(d) Vide citatos auctores supra.

(e) Isidor. Hisp. li. 7 Originum cap. 12. & epist. ad Ludifredum.

(f) Joannes Episcopus Citri supra.

quod eorum referendorum occasio sese minimè obtulerit. Quod ad Exorcistatum pertinet, dicendum est Exorcistas alios dici, qui cum gratiam à Deo obtineant curationum [quæ apud Christianos priorum sæculorum passim vigebat] precibus, & divini numinis adjurationibus vexatos à Dæmone liberant, eosque non ordinatione fieri, sed tam ex gratia, quam Deus dabat, & sine hominis ministerio manifestabat, tam ex bona voluntate ejus, qui cum ea gratia curationum operari volebat, & preces, atque opera pia, ejus rei causa conferebat: quomodo citata Apostolicarum (a) Constitutionum verba, alioqui perobscura interpretari convenit: alios autem esse, qui ab Ecclesia ad hoc minimè constituti sunt: quos ordinatione fieri prædictæ Apostolicæ Constitutiones non negant. Lectoris autem ordinem, non Augustini testimonia, non Ecclesiæ Alexandrinæ consuetudo à Socrate, & Nicephoro relata evertunt: neque enim Augustinus, qui Lectorem dicit *deputari*, ordinari negat: nec verbum *deputari* loco apud (b) Augustinum citato, idem est quod committi, sed idem quod existimari; negat siquidem hoc loco enim convenienter Lectorem existimandum, in actu nempe secundo (ut loquuntur Philosophi) *Ecclesiasticum Lectorem*, qui Ecclesiasticas scripturas non legerit: sicut solemne vulgò est dicere Doctorem convenienter minimè eum habendum, qui numquam docuerit: quod vero, (c) *Lectionis officium*, gradum Lectoris appellet, non ideò ordinem esse negavit, nam omnis ordo aliquo modo officium est, sed non omne officium ordo

(a) Leg. Turriani explanat. defensor. in cap. 2 ?. Constit. Apost. lib. 8.

(b) August. ep. 31?

(c) Idem ep. 261.

A est. Alexandrina autem Ecclesia Catechumenis legendi munus, non Lectoria gradum concessisse dicenda est, sicut Monialibus fœminis ordinis, gradusque Ecclesiastici incapacibus Ecclesia idem Officium aliqua jam ratione permittit: ex quo non sequitur Lectoris gradum, in quo, ex officio proprio, & peculiari potestate, ac benedictione, lectio sacrarum Scripturarum exercetur, non esse propriè dictum Ordinem Ecclesiasticum. Sin aliter quamvis imperitis Ostiarii munia permittantur;
B gradus tamen nonnisi Clericis, & peritis, quippe cum Gelasius epistola in objectione laudata, in omnium ordinatione Clericorum inspici, & inquiri velit, si qui ordinandus est, (d) *assecutus sit literas, sine quibus*, inquit, *vix Ostiarii posset implere ministerium*, fœminis vero non simpliciter, sed cum restrictione Ostiarii munia conceduntur, ut alibi docebimus; nec prophana ipsa dicenda sunt, quæ templorum administrationem, & di-
C vinæ Eucharistiæ congruam susceptionem respiciunt: ideoque nulla pariter ratio convincit Ostiariatum à numero Ecclesiasticorum ordinum esse removendum.

XXX. Denique non ideò quod septem ordines admittuntur, sequitur plura septem Sacramentis admitti debere: primò enim esto singuli ordines singula essent Sacramenta totali specie diversa, non ideò plura septem Sacramentis, quæ nobis Ecclesia præ-
D scribit, admittenda essent, quia omnes ordines sub uno ordinis Sacramento continentur; sicut licet brutum in varias species dividatur, non ideò sequitur animalis plures esse species, quam duas, homi-

(d) Gelas. epist. ad Episcop. Lucaniæ cap. 1.

(a) D. Thomas q. 37. art. 1 ad 2.

minem, & brutum. Secundo, (a) nec propriè totalia, & absolutè diversa Sacramenta dici possunt singuli ordines, sed participationes majores, vel minores Sacerdotii, Sacerdotium vero perfectus ordo est, Sacramentique ordinis perfectio, ac plenitudo, cum essentialiter ordo ad sacram Eucharistiam referatur, quem finem solum Sacerdotium obtineat, quia solum potestatem ejus conficiendę complet: ex quo etiam fit, ut singuli ordines seorsim considerati ordines quidem sint, & Sacramenta, sed inter se, & cum Sacerdotio collati, diversa absolutè Sacramenta dicenda non sint, nec absolutè diversi ordines, quia omnes unicum efficiunt Sacramentum, propter unicum finem, ex quo rerum Moralium unitas petitur, qui in solo Sacerdotio perfectus obtinetur, quod iis verbis, quæ habentur in libro (b) Numerorum significari docet D. Thomas, quibus constituturus 72. seniores, qui cum Moyse populum Israeliticum judicarent, dixit Dominus Moysi, *auferam de spiritu tuo tradamque eis, ut sustentent tecum onus populi*: idque etiam habitus, & dispositionis, potentiæ, & impotentiæ naturalis exemplis adumbrare possumus, quorum singula qualitates sunt, sed non diversæ inter se qualitates, cum dispositio nihil sit, quam imperfectus habitus, & impotentia naturalis nihil quam imperfecta potentia; ita minores ordines imperfectum sunt Sacerdotium: quo sensu *Diaconos in secundo Sacerdotio* constitutos dixit (c) Optatus, & Sacerdotii nomine nonnunquam ordines Sacerdotio inferiores vocitantur, quod Sacerdotii sint quædam participationes,

(b) Num. 11.

(c) Optatus lib. 1. contra Parmenianum.

A seù imperfecta Sacerdotia.

XXXI. Septimo, & ultimo respondemus, esto Doctores aliqui Catholici censuerint septem prædictos ordines ab Apostolorum temporibus non cœpisse, sed progressu temporis, ab Ecclesia sapienter institutos fuisse; hanc tamen opinionem post Concilii Tridentini definitionem non videri tutam; controversum quidem esse potest, num à Christo prædicti isti ordines instituti sint; indubitatum autem apud nos esse debet, ab Ecclesiæ incunabulis, sicut Diaconatus, quem (d) Acta Apostolorum perhibent, & Epistolæ (e) Pauli memorant, ita & cæterorum inferiorum ordinum nomina, ac ministeria fuisse: id enim expressè definit Tridentina Synodus, tum ubi veram, & Catholicam de Sacramento ordinis doctrinam tradit, tum ubi prædictorum ordinum functiones præscribit, priori quidem loco postquam convenientem istorum ordinum institutionem fuisse docuit, (f) *ut in Ecclesia ordinatissima dispositione plurimi, & diversi essent ministrorum ordines, qui Sacerdotio ex officio deservirent, ita distributi, ut qui jam Clericali Tonsura insigniti essent, per minores ad majores ascenderent*: mox ista subdit, *nam non solum de Sacerdotibus, sed, & de Diaconis sacræ literæ apertam mentionem faciunt, quæ maximè in illorum ordinatione attendenda sunt, gravissimis verbis docent; & ab ipso Ecclesiæ nascentis initio, sequentium ordinum nomina, atque uniuscujusque eorum propria ministeria in usu fuisse cognoscuntur*. Posteriori (g) quoque *sanctorum ordinum à Diaconatu ad Ostiariatum functiones ab Apostolorum temporibus in Ecclesia laudabiliter receptas* fuisse præ-

(d) Actorum 6. & alibi.

(e) 1. ad Tim. 3. & alibi.

(f) Conc. Trid. sess. 23. cap. 2.

(g) Idem sess. cit. cap. 17. de reform.

B

C

D

Præmittit. Quamvis porrò in argumentis (a) Epistolæ sancti Pauli ad Colossenses, & utriusque ad Thessalonicenses mentionem Onesimi Acolythi, & in argumento Epistolæ ad Philippenses Euphranii Lectoris non haberemus; quamvis apud Clementem (b) Romanum Lectorum, Ostiariorum, Subdiaconorum, apud (c) Ignatium insuper Exorcistarum, & Subdiaconorum nulla mentio superesset: valeret apud quemque cordatum virum Augustini (d) regula, juxta quam Apostolicam eam esse traditionem indicavit, *quam homines sursum versus inspicientes non videbunt à posterioribus institutam*; proindeque cum seculis sequentibus prædictorum ordinum in omnibus, vel saltem ferè omnibus Ecclesiæ regionibus nomina, ministeriaque teneamus, ut superiùs ostendimus, temerè quis ab Apostolis prædictorum ordinum originem negare videretur Quod ergo ad (e) Petrum Blesensem supra in objectione laudatum spectat, tantæ non est apud nos auctoritatis, ut contrarium nobis persuadeat. (f) Magister vero sententiarum in objectione item citatus, non de institutione, sed de usu eorum ordinum locutus est: neque pariter quicquam officiunt Synodi Placentinæ, aut Leonis secundi decreta, nam Synodus Placentina non dicit olim fuisse tantùm duos ordines, sed duos sacros Ordines, Presbyteratum, & Diaconatum: quia nempe Subdiaconatui non semper castitatis obligatio adnexa fuit, ob quam obligationem jam speciatim dicitur ordo sacer: quod specialiter hominem Deo consecret, quamvis omnes ordines etiam sacri dici debeant, habita ratione sanctitatis,

(a) Legatur argumen. epist. ad Coloss. 1. & 2. ad Thessal. & ad Philipp.

(b) Clemens supra.

(c) Ignatius supra

(d) August. lib. 4. de Baptis. contra Donatist. ca. 6. cui simile habet ejusd. lib. ca. 24. & lib. 5. c. 7. & lib. 4. ca. 23. item de unit. Eccl. cap. 19. & lib. 2 contra Cresconium cap. 31. 32. 11

(e) Petrus Blesensis supra.

(f) Magister lib. 4 sent. dist. 4.

A quam habent, & potestatis ad sacra Officia, quam tribuunt: sicque decretum istud interpretatur Innocentius (g) tertius in epistola decretali, qua quæstionem dirimit de Subdiacono in Episcopum eligendo. Leo (h) quoque nonus, dum duos tantùm ordines sive à Christo institutos, sive ab Apostolis traditos esse nos docuit, de Ordinibus Sacerdotum loquitur, non Clericorum, invehens scilicet in Chorepiscopos, qui nec Episcopi

B esse poterant, nec simplices Presbyteri videri volebant: quibus similia dicunt (i) Anacletus, (k) Damasus, & alij.

(g) Innoc. 3. cap. à multis, de ætate, & qualit. ordinand.

(h) Leo 9. supra.

(i) Anacletus ep. 3 cap. 1.
(k) Damasus Prospero Numidiæ Episcopo.

ARTICULUS II.

De subordinatione Ecclesiasticorum Ordinum.

§. I.

Argumenta, quibus probatur antiquitus observata hæc subordi-
C *natio, vetitæque apparent promotiones per saltum.*

I. STabilito ordinum Ecclesiasticorum numero, hic demum quæritur, utrum ad superiorem ordinem nonnisi per inferiorem aditus olim pateret, eique qui ad Sacerdotium contenderet, priùs omnes minorum etiam ordinum gradus conscendere oporteret; ut hoc postremum credamus antiquitus observatum fuisse mul-
D ta nos movere possunt: primò quidem decretum Caji Papæ vetustissimum, quo omnibus mandat, (l) *ut ad ordines Ecclesiasticos sic ascendant in Ecclesia, qui ordinari merentur, id est si quis Episcopus esse meretur, sit primò Ostiarius, deinde Lector, posteà Exorcista, inde sacretur* Aco.

(l) Cajus ep. Felici, & liber. de Rom. Pont. in Cajo.

Acolythus, deinde vero Subdiaconus, deinde Diaconus, & poſtea Presbyter, & exinde ſi meretur, Episcopus ordinetur. Quod ne novum fortè Caji decretum videatur Tertulliani, & Clementis Alexandrini teſtimonia in contrarium faciunt: licet enim iſti expreſsè ſingulorum ordinum, graduumque non meminerint, quibus ad Sacerdotium aſcendi debeat, ad dignitates tamen Eccleſiaſticas non niſi ſervato ſingulorum graduum ordine aſcendi docent; proindeque cum ſuperius ſtatuerimus varios illos gradus, ſequitur nullum eorum ex majoribus, niſi minori præhabito obtineri potuiſſe. Audiamus Tertullianum loquentem, (a) *hoc ſentire, & facere omnem ſervum Dei oportet, etiam minoris loci, ut majoris fieri poſſit: ſi quem gradum ex perſecutionis tolerantia aſcenderit*; quod ſimiliter alibi docet, (b) dum eorum leves, temerariaſque ordinationes perſtringit: qui Neophytos conlocabant, & in quorum caſtris facilè proficiebatur. Audiamus, & Clementem Alexandrinum hæc verba proferentem, (c) *nam hic quoque progreſſione Epiſcoporum, Presbyterorum, Diaconorum, ſunt, ut arbitror, imitationes gloriæ Angelicæ, & illius œconomiæ, ac diſpenſationis, quam dicunt ſcripturæ illos expectare, qui inſiſtentes veſtigiis Apoſtolorum vixerunt in perfectione juſtitiæ, convenienter Evangelio*: ſubdit vero eos, qui juſtè vixerunt primum Diaconos, mox Presbyteros futuros, gloria enim differt à gloria, donec creſcant in virum perfectum: quæ comparatio ſatis obſcura eſt, progreſſumque juſtorum in virtutibus, ni fallor, denotat, de quibus dicitur, *ibunt de virtute in virtutem*; ſed quocumque tandem modo intelligatur, ex ea apertè deducimus in Eccleſiaſticis ordinibus, ſecundùm Clementem Alexandrinum, quandam eſſe aſcenſionis ſcalam, & nonniſi per inferiores gradus ad ſuperiores aditum cuiquam patere.

(a) Tertull. lib. de fuga in perſecutione.

(b) Idem de præſcript. cap. 41.

(c) Clemens Alexand. lib. 6. ſtrom. pag. 667. ἐπεὶ καὶ αἱ ἐνταῦθα κατὰ τὴν ἐκκλησίαν προκοπαί, ἐπισκόπων, πρεσβυτέρων, διακόνων, μιμήματα οἶμαι Ἀγγελικῆς δόξης, κἀκείνης τῆς οἰκονομίας τυγχάνουσιν, ἣν ἀναμένειν φασὶν αἱ γραφαὶ τοὺς κατ' ἴχνος τῶν Ἀποστόλων ἐν τελειώσει δικαιοσύνης κατὰ τὸ εὐαγγέλιον βεβιωκότας.

II. Secundò movere nos poteſt Synodi (d) ſecundæ Romanæ canon, qui dempto Oſtiariatu ſingulos ordines non ſolum unum poſt alium recipiendos, verum etiam ſingulis longo tempore morandum eſſe conſtituit, præterquam in gradu Exorciſtæ, in quo uno die duntaxat morari permittit; cum tamen Oſtiariatus gradum prætermittat, in contrarium quoque aſſumi poteſt: verum mendum ineſſe canoni hujus Concilii, in quo ordinum interſtitia enumerantur, omiſſumque Oſtiariatus gradum probabiliter ſuſpicari poſſumus: tum quod in (e) Epilogo ipſius, Oſtiariatus mentio habeatur, ſtatuaturque, *ut ſi quis deſideraret in Eccleſia militare, aut proficere, eſſet prius Oſtiarius, deinde Lector, & poſtea Exorciſta, per tempora, quæ Epiſcopus conſtituerit, deinde Acolythus annis quinque, Subdiaconus quinque annis, Cuſtos Martyrum annis quinque, Diaconus annis quinque, Presbyter annis tribus*, quæ lectio magis rationi conſentanea, & Eccleſiæ praxi, quam alia juxta quam triginta annis promovendus ad ſuperiores ordines Lector eſſe jubetur, uno die Exorciſta, & Acolythus decem annis &c. tum quod in (f) Pontificali Damaſi [cui (g) vitarum Summorum Pontificum ſcriptores, & (h) Breviarium Romanum conſentiunt] firmatur Epilogi lectio, & nonniſi decurſis omnibus Eccleſiaſticis gradibus, etiam Oſtiarii gradu, ad Pon-

(d) Synodus Roman. 2. cap. 11.

(e) Epilogus Synodi Romanæ 2. ſub Sylveſtro.

(f) Pontificale Damaſ. in Sylveſtro.

(g) Scriptores vit. Summ. Pontif. Platina, & alii.

(h) Breviarium Rom. lect. 6. in die feſto S. Sylveſtri.

Pontificatum quemquam eligi decreto Sylvestri permissum dicitur; tum denique quod ex Concilio (a) Romano sub Sylvestro 275. Episcoporum in iis omnibus gradibus antequam ad superiores conscendatur, temporum aliqua intervalla statuta sint, in Ostiariatu annus unus, in Lectoratu viginti, in Acolythatu, Subdiaconatu, & Diaconatu anni quinque in singulis.

(a) Synodus Romana 275. Episcop. cap. 5. apud Anton. August. lib. 4. epitom juris Pontific. tit. 5. cap. 4.

III. Tertiò, Syricii, Innocentii primi, Zosimi decreta adferri possunt, quæ neminem nisi ordinatè ad Sacerdotium promoveri volunt: (b) Syricius, qui Monachos *in minoribus per gradus singulos* promoveri jubet, qui, quot in gradibus singulis tempora insumi debeant, minutatim persequitur, Ostiariatus non meminit, sed eum qui à pubertate ad Sacerdotium paratur, *à Lectoris ministerio* aggredi Ecclesiasticum obsequium, tum Exorcistam, Acolythum, Subdiaconum, Diaconum per ordinem fieri præcipit: grandævos autem, vel Lectores, vel Exorcistas primùm fieri, tum post biennium Acolythos, & Subdiaconos creari, antequam Diaconatus, aut Presbyteratus ordine insigniantur. Innocentius (c) primus non Ostiarii solum, verum, & Exorcistæ, & Subdiaconi gradus insuper prætermittit tanquam minus necessarios. Zosimus (d) Diaconum futurum primùm inter Lectores, vel Exorcistas, tum inter Acolythos, vel Subdiaconos probandum asserit, proindeque nec Ostariatus meminit, nec absolutè quatuor prædictos illos gradus necessarios adstruit, sed ex Lectoratu, vel Exorcistatu alterutrum, ex Subdiaconatu item, & Acolythatu alterutrum necessarium esse demonstrat, ideoque videntur potius ii Pontifices ad contrariæ sententiæ defensionem proferri posse: sicut etiam (e) Sardicensis canon, qui etsi statuerit, καθ' ἕκαστον βαθμὸν εἰς τὴν ἀψῖδα τῆς ἐπισκοπῆς κατὰ προκοπὴν διαβῆναι, *in uno quoque gradu ad Episcopatus fastigium ascendere*, eum qui dignus judicatus fuerit: non Subdiaconi tamen, non ullius ex minoribus ordinibus, præterquam Lectoris, meminit: quasi solus Lectoris gradus necessariò ei conscendendus sit, qui ad Diaconatum, Presbyteratum, Episcopatum conscendere voluerit; possunt tamen hæc omnia in hanc senteotiam trahi, ut ordinationes per saltum iisce vetentur canonibus, quamvis interstitia inter singulos ordines, non in singulis ordinibus observanda præscribantur, sed in quibusdam duntaxat: & ideò omittantur illi gradus, in quibus non necessariam probationem Ecclesiasticæ leges statuebant: cui interpretationi favet Bracharense primum (f) Concilium, *quod in officio Lectorum, vel Diaconatus* disciplinam Ecclesiasticam disci, per singulos gradus ad Sacerdotium veniri præcipit: favet quoque (g) Cœlestinus Papa, qui nonnisi in inferioribus ordinibus instructos Episcopatum pertingere voluit, *ut minoribus initiati officiis ad majora firmentur*.

(b) Syricius ep. 1. cap. 11. item ead. epist. cap. 8. 9. & 10.

(c) Innoc. 1. ep. 4. cap. 4.

(d) Zosimus ep. 1. cap. 3.

(e) Sardicensis can.

(f) Bracharense 1. cap. 38.

(g) Cœlestinus ep. 2. ad Episcop. Gall. cap. 3.

IV. Quartò urgeri possunt varia alia decreta Gregorii primi, Synodi Suessionensis apud sanctum Medardum, Alexandri secundi, & Innocentii tertii, quæ evidentius propositum ostendunt, (h) *ordinatè*, inquit Gregorius, *ad ordines ascendendum est; nam casum appetit, qui ad summi loci fastigia,* post-

(h) Greg. ep. 110. lib. 7. ad Syagrium, & alios Episcop.

postpositis gradibus, per abrupta quærit ascensum: scimus autem, quia ædificati parietes non prius lignorum pondus accipiunt, nisi à novitatis suæ humore siccentur: ne si antè pondera, quàm solidentur, accipiant, cunctam simul ad terram fabricam deponant. Synodus prædicta Svessionensis in accusatione Hincmari, statuit eum, (a) *qui saltu sine gradu Diaconi ad Sacerdotium prosilvit, in degradationem debitam resilire debere.* Alexander (b) secundus Grimaldo Constantiensi rescribens de ordinationibus inordinatis, & , per saltum, ut loquuntur, ita differit, (c) *sollicitudo dilectionis tuæ studuit consulere, utrum portator istarum literarum, Diaconatus, & Presbyteratus officium idoneus sit peragere, necne, cum ad id præpostero cursu, Subdiaconatus ordine postposito, negligentia potius, quam superbia cognoscatur ascendisse. Unde nos consulendo charitati tuæ, mandamus, ut ab officio Sacerdotali eum prohibeas, donec proximo Quatuor Temporum jejunio, Subdiaconatus ministerium sibi rectè imponas; & sic deinceps ad majora officia eum redire concedas.* Innocentius (d) tertius his similia habet epistola decretali ad Episcopum Bononiensem: *tuæ*, inquit, *literæ continebant, quod sicut ex relatione, quorumdam receperas, P. Presbyter, Diaconatus ordine prætermisso se fecit ad Sacerdotii ordinem promoveri: ipse tibi quoque secreto confessus est, se pro certo nescire, si res taliter se haberet: sed ex quo boni viri hoc asserebant, inter quos fuerat conversatus, credebat assertioni eorum, eo quod tempore, quo ordines inferiores susceperat, infra annos discretionis fuerat constitutus &c. mandamus quatenus condignam pœnitentiam pro hujusmodi negligentia injungas eidem, quæ*

(a) Synodus Suession. act. 6. in fine.

(b) Alexander 2. Grimaldo Constantiensi Episcopo, referetur distin. 52.

(c) Sollicitudo.

(d) Innocent. 3. cap. unico, de Clerico per saltum promoto.

II. Pars.

A *peracta [quia non intelligitur iteratum, quod factum esse nescitur] ipsum in Diaconum ordinare procures, & sic de misericordia eundem ministrare permittas in ordine Sacerdotis.* Addo Innocentii (e) quarti literas ad Episcopum Tusculanum capite superiori citatas, quibus Græcos hunc ordinem pervertentes reprehendit, eisque, ut eum observent, præcipit. Ex quibus omnibus prædictam subordinationem colliges, nam quamvis Alexander secundus, & Innocentius tertius eos solum reprehendant, qui Presbyteratum absque Diaconatu, vel hunc B absque subdiaconatu suscepere, sanè cum cæterorum ordinum par videatur esse ratio, perperam infertur agere quicumque ad aliquem ex superioribus ordinibus; non suscepto inferiori promotus fuerit. Nec dicas Alexandri secundi, & Innocentii tertii, & quarti, non adeò antiqua esse decreta, ut antiquitus id observatum esse ostendant: nam esto nonnisi undecimo sæculo Alexander secundus, & in fine duodecimi Innocentius C tertius sedisse noscantur; quia tamen eorum non nova decreta, quæque novum jus faciant, sed responsa proferimus, in quibus antiquas leges, & veterem Ecclesiæ consuetudinem eos sequi oportuit, cum nulli ante eorum tempora, nisi vetustissimi canones ordinationes per saltum prohibeant: sequitur ipsorum responsa veteris moris non improbabilia esse judicia, atque argumenta.

V. Quintò eundem morem antiquitus in usu fuisse variis D exemplis demonstramus, sic enim (f) Celerinus Lector à Cypriano constitutus, Presbyterque jam tum designatus, non tamen Pres-

(e) Innocent. 4. bulla apud Quarantam v. Græcorum mores.

(f) Cyprianus epistol. 34.

byterii honorem statim posteà consecutus est, sed cum esset solum Diaconus, si (a) Martyrologiis Bedæ, Adonis, & Usuardi adhibenda fides est, Romæ martyr occubuit: Ex quo disces nefas olim visum fuisse Lectorem Presbyterum fieri, nisi priùs cæteros gradus, saltem Diaconii ordinem, prius suscepisset. Sic Athanasius à Gregorio (b) Nazianzeno, ad Alexandrinum thronum evectus dicitur πᾶσαν τὴν τῶν βαθμῶν ἀκολουθίαν διεξελθών, *cum omnem graduum seriem pertransisset*. Sic Ambrosius licet omnibus populi votis ad Ecclesiæ Mediolanensis regimen quantocyus expetitus, baptizatus tamen prius (c) à Paulino ipsius vitæ scriptore, *fertur omnia Ecclesiastica officia implesse, atque octava die Episcopus ordinatus*: nec me fortè conjectura fallit, si Ambrosium existimavero singulis diebus singulos Episcopatu inferiores ordines suscepisse, & officia explesse, octavo vero die ad Sacerdotii fastigium, & ordinum apicem fuisse promotum. Sic Cyprianus ab (d) Aldhelmo sancti Gregorii discipulo, per septenos Ecclesiæ gradus paulatim proficiens ad summum Pontificatus apicem fœliciter pervenisse dictus est. Sic (e) Epiphanius Paulinianum Hieronymi fratrem Monasterio Sacerdotibus indigenti Presbyterum consecraturus, etsi Sacerdotum penuria urgeret, Diaconum tamen creavit, & Diaconatus officium exercere curavit, antequam Presbyterum ordinaret; quem utique, si prædictus mos minimè viguisset, statim Presbyterum creare potuisset. Sic (f) sanctus Epiphanius, cum ad Episcopatum raptus esset, incitan-

(a) Martyrol. Bedæ, Adonis, Usuardi 1. Februarii.

(b) Nazianz. orat. 1. in laudem Athanasii.

(c) Paulinus in vita S. Ambrosii.

(d) Aldhelmus de laudibus virginit. cap. 23. tom. 3. Biblioth. PP.

(e) Epiphanius ep. ad Joannem Hierosolym. inter epist. Hieron. 60.

(f) Vita S. Epiphan. apud Metaph. & Surium 12. Maji.

A te præsertim beato Pappo, qui eum divina visione Episcopum Cypri futurum prænoverat, prius tamen Diaconus, ac Presbyter, quam Episcopus ordinatus refertur. Sic (g) Hieronymus de Nepotiano Presbytero scribens, *fit*, inquit, *Clericus, & per solitos gradus Presbyter ordinatur*. Sic (h) sanctus Joannes Silentiarius à Sebastiano Metropolitano in Episcopum consecratus fuisse dicitur, *ut qui Ecclesiasticorum graduum jam omnem pervasisset consequentiam*. B Sic (i) sanctus Sulpitius postquam in Clerum attonsus esset, scribitur, *per gradus ad altiora promotus, etiam Leviticum adeptus esse ministerium*. Sic Badechisilus regiæ domus Major, Cœnomanensis Episcopus electus *tonsuratus, gradus, quos Clerici sortiuntur ascendens, post quadraginta dies, migrante Sacerdote, successisse*, à Gregorio (k) Turonensi narratur. Sic plures alii, ne innumeros enumerare conemur, C nonnisi decursis omnibus Ecclesiasticis gradibus, olim Sacerdotium obtinuisse leguntur. Itaque cum, ut apud (l) Frodoardum refertur, Hadrianus Presbyter vitiosè, & ut putabant Synodi Suessionicæ Patres, invalidè Diaconus ab Ebbone ordinatus, à Lupo Catalaunensi Antistite Presbyter consecratus fuisset, *Judicatum est à Synodo eundem Episcopum nihil damnationis, de illius ordinatione attigisse: sed qui saltu, sine gradu* D *Diaconii ad Sacerdotium prosilierit, in degradationem debitam resilire debere*, quæ sententia demonstrat usitatum tunc temporis fuisse, ut qui non suscepto Diaconatus ordine promoti fuissent Presbyteri, de gradu malè suscepto deturbarentur.

(g) Hieronym. ep. 2 ad Heliodorum.

(h) In vita S. Joan: Silentiarii apud Metaph., & Sur. 13. Maji.

(i) In vita S. Sulpitii 17. Januarii.

(k) Greg. Turon. lib. 6. hist. Franc. cap. 9.

(l) Frodoard. hist. Rhemens. lib. 3. cap. 11.

VI. De-

VI. Denique vetus id quæ habetur in antiquissimis (a) Pontificalibus regula confirmat, præcipiens, ut si qui Laici in Episcopos eligantur, inferiores omnes ordines prius suscipiant, quam supremum; si in inferioribus ordinibus constituti sint supremum non obtineant, nisi postquam medios susceperint: idque ex antiquo isto usu servare solet sancta Romana Ecclesia; servant Occidentis omnes Ecclesiæ, cujus observationis initium si ex Canonibus petitur, antiquissimum esse debebit, nec nisi à Cajo Summo Pontifice, & Synodo Romana sub Sylvestro originem ducere poterit: sin vero isti ipsi Caji Pontificis, & Synodi Romanæ Canones, aut suspecti habentur, aut, si germani, rem prius traditam firmasse creduntur, nonnisi ab Apostolico fonte consuetudo ista profluxisse credenda erit.

(a) Vetus Pontificale Rom. in consecrat. Episcop.

§. II.

Argumenta in contrarium proferuntur.

VII. Contra vero non adeò semper religiosè universorum ordinum saltem minorum subordinationem istam observatam fuisse, nec semper susceptis omnibus inferioribus ordinibus ad majores deventum fuisse, pluribus argumentis contendere potest aliquis etiam Catholicus. Primò quidem exemplis, quorum aliqua tantum, & pauca, non omnia referemus. Cyprianus quidem de Aurelio (b) Lectore loquens *placuit*, inquit, *ut ab officio Lectoris incipiat*. Celerinum (c) quoque nullo cum esset insignitus ordine (quem nempe non decuisse *sine honore Ecclesiastico* diutius esse, sibi visum scribit) ad Lectoratus gradum se promovisse asserit: Idem (d) pariter Optatum ex Lectore, & audientium Doctore, à se Hypodiaconum constitutum declarat, omissis proinde Exorcistæ, & Acolythi gradibus. Gregorius (e) quoque Nazianzenus in eos invehens, qui præcipiti gradu ad Sacerdotium ferrentur, Basilium aliter se gessisse narrat, quippe qui populo libros lectitarit antequam Presbyter Cæsariensis crearetur, innuens profecto sufficere ad ordinatam Sacerdotii ascensionem, Lectoris gradum præcessisse, in quo Sacerdotio initiandus probaretur, etiamsi cæteri non præcesserint. Martinus (f) primùm Exorcista à sancto Hilario Pictaviensi creatus, ex eo gradu Sacerdotium attigisse narratur. Chrysostomus (g) à Lectoratu, quem à Zenone receperat, ad Diaconatum promotus, deinde Presbyter, posteà Episcopus. Eutychius Patriarcha Constantinopolitanus ex Lectore Diaconus, ex Diacono Sacerdos, ultimo Episcopus consecratus à Metaphraste refertur. Cæsarius (h) Arelatensis, à sancto Sylvestro Episcopo Cabilonensi in Clericum attonsus, postea Monachus, tùm ab Eonio Arelatensi Diaconus, demùm Presbyter, & ex Presbytero Episcopus. De Joanne Cabilonensi Episcopo refert Sidonius (i) Apollinaris *Lectorem hunc primum, sic Ministrum Altaris* (id est Diaconum) *processu temporis Archidiaconum, posteà secundi ordinis Sacerdotem, seu Presbyterum* creatum, antequam ad Episcopalem sedem vocaretur. De sancto Felice scribit (k) sanctus Paulinus Nolanus Episcopus, eum pri-

(b) Cypr. ep. 33. de Aurelio Lectore.

(c) Idem epist. sequenti.

(d) Idem epist. 34.

(e) Naz. orat. 20. in laudem Basilii.

(f) Severus in vita S. Martini.

(g) Socrates lib. 6. cap. 3. cum consentiente Palladio, Gregor. Patriarcha, Leo Imperat. & aliis vitæ Chrysostomi scriptores.

(h) Metaphrastes in vita S. Eutychii 6. Aprilis.

(i) Lib. 1. vitæ S. Cæsarii c. 1. & 4. apud Sur. 27. Augusti.

(k) Sidon. lib. 4. epist. 25.

mis in annis Lectorem, exinde Exorcistam, tum Sacerdotem fuisse Epiphanius Ticinensis, teste (a) Ennodio, *cælestis militiæ tyrocinium annorum fermè octo Lectoris suscepit Officium*: ex quo ordine Subdiaconus creatus est, mox Diaconus, posteà Presbyter, ultimo Episcopus. Sanctus Marcellus Episcopus Parisiensis. Sanctus (c) Theodorus Siceorum Archimandrita, qui posteà Ancyranus Episcopus factus est, ex Lectore postridie Subdiaconus, Diaconus, Presbyter factus narratur à Gregorio (c) Presbytero in ejus vita, qui tamen omnes Cleri ordines ibidem dicitur suscepisse. Sanctus Ignatius Patriarcha Constantinopolitanus, ex Lectore Subdiaconatum, ac reliquos ordinum gradus consecutus narratur à Niceta (d) vitæ ipsius scriptore. Cato quidam Presbyter apud Gregorium (e) Turonensem se *Clericatus gradus Canonica semper institutione sortitum* probare contendens, Lectorem se decem annis fuisse, tum Subdiaconum, Diaconum, Presbyterum pluribus annis meruisse jactat. Bernardus Episcopus (f) Hildesemensis, seù Hildesensis ab Osdago Episcopo Exorcista, à Villegiso Archiepiscopo Subdiaconus, tum Diaconus, deinde Presbyter sacratus est. Plura alia exempla proferri possunt, ex quibus pateat saltem minorum ordinum aliquem, vel plures prætermissos, sæpiusque uno tantum ex iis suscepto, ad majores perventum fuisse, interdum etiam Subdiaconatum omissum esse, aliquando pariter Diaconatum: quibus tamen omissis ad Sacerdotium tamen ascensum patuisse.

VIII. Secundo huic etiam favet (g) Sardicense citatum Conci-

(a) Ennodius in vita S. Epiphan. Ticinens.

(b) Fortunatus in vita S. Marcelli lib. 1.

(c) Gregorius Presbyter in vita S. Theodori apud Surium 22. Aprilis

(d) Nicetas in vita S. Ignatii.

(e) Gregorius Turon. lib. 4. hist. Franc. cap. 6.

(f) Vita S. Bernardi Hildesemensis apud Sur. 20. Novemb.

(g) Sardicense conc.

A lium, quod ex minoribus ordinibus Lectoris gradum ad majores duntaxat necessarium statuit; Subdiaconatum etiam tanquam minus necessarium prætermittit. Favere etiam videntur, (h) Innocentius (i) Zozimus citati; qui omnes Ostiariatum prætermittunt, à Lectoris gradu Ecclesiasticam militiam auspicantur: in eoque differunt, quod Zosimus in Exorcistatu, & Lectoratu velit ordinandos probari, & in Acolythatu, vel Subdiaconatu; Syricius vero grandævos Lectorum, aut Exorcistarum numero sociari

B prius velit, tum Acolythos, & Subdiaconos fieri: adeò ut de ordinibus, de quibus ille cum conjunctione, iste cum disjunctione loquatur, & è contra: Innocentius vero nec Ostiariatum, nec Exorcistatum, nec Subdiaconatum omninò nominet: esto omnes quidem conveniant, quod Diaconatum, & Presbyteratum Episcopatui præsupponi velint. Favet (k) & Gelasius primus summus Pontifex, qui continuo aliquem Lectorem legi-

C timè fieri, tum Acolythum, posteà Subdiaconum, Diaconum, Presbyterum scribit, ideoque Ostariatum, & Exorcistatum nullo in loco reponit, eosque prætermitti posse nobis auctor esse potest. Quibus adde Græcorum morem, quos contra primorum sæculorum inveteratam consuetudinem probabile non est minores ordines, solo ab iis retento Lectoris gradu, prætermittere voluisse, sicut nunc de facto prætermittunt.

(h) Innocent. ad Felicem Nucerianum.
(i) Zozimus ad Hesychi. Salonit.

(K) Gelas. epist. ad Episcopos Lucaniæ cap. 9.

D

§. III.

Quæ dubitationis circa præsentem quæstionem occasio fuerit.

IX. Dubium autem illud ex eo oriri potest, quod cum

eum olim ordinationes nullę otiosę forent, nec ordines inutiles: ideò si quæ sine functione, sine munere peragerentur, tamquam nullæ haberentur, adeò ut ne quidem nominarentur, ut ex eo videre est, quod eorum, qui ἀπολύτως, id est absolutè ordinarentur, absque eo nempe, quod Ecclesiæ adscriberentur alii, in qua suis fungerentur officiis, ordinatio ἄκυρος, *seù irrita, & inanis* à Concilio (a) Chalcedonensi habeatur; quod eorum qui ex laicis, mox ad Episcopale fastigium, mediis gradibus cito decursis, proveherentur, ordinatio ab Imperatore (b) Justiniano *imaginaria* vocitetur; quod Concilia, & Pontifices superiùs pro utraque sententia citati, de inferioribus gradibus loquantur non simpliciter obtinendis, sed de eorum functionibus obeundis, ut in iis ordinandorum industria, scientia, probitasque elucerent; ex eo itaque accidit, ut gradus illos Ecclesiasticos Concilia, Pontifices, Patres omitterent, quorum functiones ordinandi minimè obirent: vel quod eo tempore consuetum non esset illos gradus recipere, quos non erat necessarium exercere: vel quod esto consuetudo eorum temporum quidem ferret, ut singuli illi gradus, unus post alium tribuerentur: illi tamen solum nominarentur, ad quorum aliquis officia destinabatur, vel qui eodem die ultimo fuerant collati: sicut jam usitato more loquendi, si quis uno die omnes ordines minores recipiat, dicitur factus Acolythus, & ex Clerico evasisse censebitur Acolythus: si quis etiam postea eodem die Subdiaconus, ac Diaconus consecraretur, ex Acolytho diceretur factus Diaconus. Unde exemplis,

(a) Concil. Chalced. can. 6.

(b) Justin. Novel. 6 cap. 1.

A decretisque superioribus convinci tantum potest, licitum fuisse nonnunquam aliquos ordinari, qui in singulis minoribus ordinibus non fuissent exercitati; imò & eodem aliquando die, vel saltem paucis, ob Clericorum penuriam, quosdam ad Episcopale fastigium evectos fuisse; non quod inferiores ordines non susciperent, sed quod in iis nequaquam se exercerent; decretum etiam ab Ecclesia fuisse, ut, quia diversa sunt ordinandorum ingenia, & alius uni officio, alius alteri aptior est, non in singulis ordinibus minoribus singuli B probarentur, sed aliquod eis officium committeretur: &, ut ait (c) Ambrosius, quia *alius distinguendæ lectioni aptior, alius psalmo gratior, alius exorcizandis, qui malo laborant spiritu, sollicitior, alius sacrario opportunior habetur: hæc omnia spectare* solitus fuerit *Sacerdos, & quid cuique congruat, id officii deputare.* Sed aliud ordo Ecclesiasticus, aliud officium: nam ordines omnibus ad majora promovendis colla- C ti dici possunt, officia verò illis distributa fuisse, prout cujusque ingenium, Ecclesiæ utilitas, & ratio examinandi futuri Sacerdotis requirebant: unde etiam accidebat, ut quia Lectoris officium usitatissimum, & populo fideli maximè necessarium est, eique præsertim obeundo apti esse debent quicumque ad Sacerdotium parantur, ideò Lectoris gradum præ cæteris Concilia, Pontificesque commendarint, & in eo præsertim exer- D cendo tempora aliqua præscripserint, cæteros tanquam minus necessarios interdum siluerint, nec tantopere commendarint, quod Græcis occasio esse potuit, ut ex minoribus ordinibus solum Lecto-

(c) Ambros. lib. 1 de offic. cap. 44.

ctoris gradum retinerent, reliquos prætermitterent, nec eorum in eo negligentia mira videri debet, cum supra ex (a) Simeone Thessalonicensi, & (b) Euchologio antiquo Græcorum docuerimus, Deputati, id est Ceroferarii, seù Acolythi benedictionem in usu apud eos fuisse, quæ posteà in desuetudinem abierit: quidni similiter usitatas reliquorum minorum ordinum benedictiones neglexerint, solumque retinuerint Lectoris ordinationem?

(a) Simeon Thess. citato cap. de ordine.
(b) Euchelog. Græc. cap. de ordinatione.

§. IV.

Diaconatum Presbyteratui, & Presbyteratum Episcopatui semper præmissos.

X. Consentaneè ergo prædictis statuendum est, primo Diaconatum Presbyteratui, Presbyteratum Episcopatui semper fuisse præsuppositum: tum quod allata superius decreta id jubeant: tum quod exempla quoque prolata, & Patrum testimonia idipsum ostendant: tum quod inferius dicturi simus certius multo constare tres illos ordines sacramenta esse, quam cæteros; quare nec ipsos antiquitus neglectos, aut prætermissos fuisse certius nobis, & exploratius esse debet: tum quod illi saltem tres gradus Hierarchiam Mystarum efficiunt, ex quibus nempe Hierarchiam divina ordinatione institutam constare asseruit (c) Tridentina Synodus: hæc est autem (d) Hierarchiæ divinæ conditio, ut ad superiores nemo ejus gradus transferatur, nisi per infimos, & medios: inter initiandos is est ordo, ut fidelis debeat prius fuisse Catechumenus, Monachus debeat prius fuisse fidelis, seù baptizatus: inter actiones is ordo, ut

(c) Synod. Triden. sess. 23. can. 6.
(d) Dionys. passim maximè vero ca. 5. de Ecclesiast. Hierarch.

A virtus illuminandi purgandi vim supponat, & perfectiva illuminatricem; ita ergo inter sacros Mystagogos is ordo servandus est, ut nemo Presbyter, nisi Diaconus prius fuerit, nemo Episcopus, nisi Presbyter consecratus extiterit, fieri debeat.

XI. Nec obstant, aut Græcorum criminationes, qui Photio schismatico faventes Latinis objecerunt, quod aliquos Diaconos (e) *non sumpto Presbyteratus officio* creas-B sent Episcopos: aut (f) Ecclesiasticæ leges, quæ ex ordine Diaconorum eligi posse concedunt Episcopum: quas etiam ad Subdiaconatum usque ampliavit (g) Innocentius tertius: aut (h) Cæciliani ordinationis exemplum, quem immediatè ex Diacono Episcopum consecratum eo argumento contendes, quod dixisse feratur ipse Cæcilianus se, si non ordinatus esset Episcopus, iterum tanquam Diaconum consecrandum esse: item C quod ejus solum ordinationis in Episcopum, non in Presbyterum Optatus (i) Milevitanus meminerit, cum tamen tantum ordine Diaconus esset, quando ad Pontificatum electus est. Nec similiter obstant (k) quod Paulinus Nolanus seipsum fateatur nullo prævio ordine anteriori in Presbyterum consecratum; quod (l) Cyprianum Sacerdotium sine præviis ordinibus accepisse narret Diaconus ejus Pontius, qui ipsius vitam con-D scripsit: quod (m) Timotheum, Titum, Barnabam, Sylam, Barsabam, aliosque Apostolos Sacerdotes unica manus impositione Presbyteratum, nullo prius collato ordine, suscepisse scripturæ innuant, unicam tantum ipsorum ordinationem memorantes.

(e) De iis criminationibus Nicolaus epist. 70. Apologet. ad Hincm. Rhe. apud Flodoard. cap. 15. lib. 3. hist. Rhem. & Baron. to. 0. ad ann. 867
(f) Leges Eccles. Leonis ep. 98. Urbani, seù Synodi Placentinæ dist. 60. c. finali, Stephani tertii can. 3. & 4. dist. 79.
(g) Innocent. 3. cap à multis, de ætate, & qualit.
(h) Optatus lib. 1. contra Parmenian. & August. in Brevic. coll. diei 3. c. 5
(i) Optatus lib. 2. contra Parmenian.
(k) Paulinus ep. 6. ad Severum, & 21. ad Amandum.
(l) Pontius in vita Cypriani.
(m) Vide epist. Pauli ad Timoth., & Titum, Acta Apostolorum &c.

XII. Non,

XII. Non, inquam, hæc obstant, primo enim videntur Græci objecisse solummodo Latinis, quod Diaconos absque eo quod in officio Presbyterali probati fuissent, Episcopos eligerent: nam Græci, ut habetur in Epistola (a) citata Nicolai primi, solum Presbyteratus officium omissum objiciebant, non ordinem: quam proinde criminationem resellens prædictus Nicolaus, in ipsos Græcos retorquet, qui videlicet Photium ex laico Patriarcham consecrare moliti fuissent: at Photium refert (b) Nicetas primo die Monachum ex laico, secundo Lectorem, tertio Subdiaconum, quarto Diaconum, quinto Presbyterum, sexto Episcopum fuisse consecratum. Verum esto Græci ordinem Presbyteratus omitti solitum à Latinis in ordinatione Episcopi criminarentur, nullius esset ponderis ipsorum criminatio, qui nempe, ut ex epistola superius laudata Nicolai liquido patet, varias alias calumnias falsò, & mendaciter Latinis improperabant, ut quod Spiritum sanctum à Patre procedere negarent: quod uterentur aqua pro Chrismate &c. Secundo Ecclesiasticæ leges Diaconum in Episcopum eligi permittunt, quatenus scilicet eo tempore, quo in Episcopum quis eligitur, non requirunt, ut Diaconatus ordinem attigerit, dummodo tamen ante Episcopatus consecrationem, Presbyteratus ordine initietur; ideoque eum, qui ita eligetur, fatendum erit non ex Diacono immediatè, sed ex Presbytero Episcopum fieri, id est ordinari, quamvis jure dici possit ex Diacono immediatè fieri Episcopus, id est eligi. Tertio, nec Cæcilianus immediatè ex Diacono ordinatus est Episcopus, & quæ ad id probandum ab Antonio (c) de Dominis [à quo omnes ferè istæ objectiones contra Ecclesiæ Catholicæ morem proponuntur] adducta sunt, nullatenus concludunt; res enim ita se habet: (d) Cæcilianus Carthaginensis, à populo electus, à Felice Aptungitano consecratus est, quam ordinationem Purpurius, & alii Schismatici Donatillarum auctores criminati sunt, imposito per calumniam Felici ordinatori traditionis crimine; occasione cujus rei à Cæciliano narrat mandatum Optatus, (e) *ut si Felix in se, sicut illi arbitrabantur, nihil contulisset, ipsi tanquam adhuc Diaconum ordinarent Cæcilianum*: ex quo inferri non potest Cæcilianum fuisse duntaxat Episcopum consecratum, non Presbyterum, adeoque irrita solum declarata ejus ordinatione Episcopali, ad Diaconii gradum ipsum rediturum, quasi nimirum solam ipse ordinationem Episcopalem suscepisset: nam ab eodem Felice discimus, Cæcilianum, tam Presbyterum, quam Episcopum consecratum, imò Episcopum consecrari non potuisse, quin prius Presbyter consecraretur, cum Episcopus sit Summus Presbyter, ut diximus, iterumque inculcabimus: sed quia, si aliquo vitio, ex parte ministri, ejus ordinatio Episcopalis laboravit, opus fuit, & Presbyteralem laborasse, quippe cum utramque ab eodem Felice suscepisset, rectè dixit ipse damnata sua ordinatione in Episcopum Carthaginensem, sibi quoque Presbyteralem gradum adimi, & solum Diaconalem reliquum esse: neque qui solius ejus Episcopalis ordinationis meminit (f) Optatus, ideò Presbyteralem negavit, quæ & Epi-

(a) Nicolaus epist. cit.

(b) Nicetas in vita S. Ignatii.

(c) De dominis li. 2 de Repub. cap. 4. num. 16.

(d) Legitur Optatus lib. 1. cit.

(e) Optatus ibid.

(f) Optatus lib. 1 & 2.

Episcopali præsupponitur, & aliqua ratione in ea includitur, ut diximus, iterumque dicemus. Quarto, cætera exempla, quæ proferuntur, solum probant aliquos in inferiorum ordinum ministerio minimè exercitatos, aliquando fuisse Presbyteros consecratos, sed non probant Presbyteratus ordinem alicui dari, qui Diaconatus ordine non esset insignitus, aut Episcopatum ei dari, qui non esset Presbyter consecratus: hancque interpretationem, si attentè (a) Paulini Nolani Epistolas superius laudatas ad Severum, & Amandum legeris, non dissentaneam, imò valdè consonam advertes. Testimonium vero Pontii Diaconi de Cypriano non solum interpretationem nostram admittit, verum etiam adstruit, & adversariorum opiniones consodit: nisi enim Episcopus consecrandus reliquos suscipere deberet ordines, maximè vero Presbyteratum, ad quid Cyprianus Episcopus ordinandus, vel eodem die, vel saltem brevi tempore interjecto [quod proinde pro nullo habetur] reliquos ordines, maximè vero Presbyteratum suscepisset? hoc autem de Cypriano videtur asserere Pontius Diaconus: (b) *Presbyterium*, inquit, *& Sacerdotium simul accepit*: ergo Presbyter creatus est, ut Episcopus fieret: *quis enim* addit, *non omnes honorum gradus crederet tali mente credenti?* quid vero ista indicant, nisi Cyprianum omnes Ecclesiastici honoris, seù Clericalis ordinationis gradus, & meruisse, & simul accepisse: tantum igitur abest, ut Cyprianum Pontius ejus Diaconus immediatè Episcopatum suscepisse narret, quem nempe ab Ostiariatu Pastoratus opus aggressum (c) Nazianzenus, (d) Aldhelmus vero per septenos gradus ad Episcopatum pervenisse narrat, ut jam docuimus. Quod de Timotheo, Tito, Barnaba, Sila, aliisque hujusmodi refertur, eos non percepta Presbyterali ordinatione Episcopos consecratos, gratis dicitur: & à nobis jure negatur, cum & Apostolos in Cœna Domini Presbyteros prius, tam post Ascensionem Episcopos creatos fuisse doceamur.

(a) Paulinus ep. 6. ad Severum, & 22. ad Amandum.

(b) Pontius Diaconus in vita S. Cypriani.

(c) Nazianz. or. 18.
(d) Aldhelmus de laudibus virginitate cap. 23.

A

B

C

D

§. V.

Presbyteratum necessario Episcopatui prærequiri, non cæteros inferiores ordines superioribus.

XIII. Secundo etiam concludendum est, maximam esse differentiam inter Presbyteratum cum Episcopatu collatum, & inter cæteros ordines cum Presbyteratu comparatos. Etenim Episcopalis ordinatio nulla est, quam non Presbyteralis præcesserit: Presbyteralis autem valida est, non susceptis reliquis inferioribus ordinibus. Priorem partem probant, tum Patres Concilii Sardicensis apud Theodoretum, tum Ægyptii Episcopi, ac Clerici Alexandrini iis literis, quas post Concilium Chalcedonense pro ejus defensione ad Leonem Augustum scripsere. (e) Patres quidem Sardicensis Concilii Ischyræ ordinationem reprehendunt, quod cum Presbyter factus non esset, Episcopus in mercedem calumniæ contra Athanasium prolatæ ab Arrianis creatus esset: eamque vel eo titulo nullam esse contendunt, quod Presbyter non prius fuisset, quam Episcopus: quibus consentiunt (f) Synodi Hierosolymitanæ Patres apud Athanasium, qui iisdem Arrianis objiciunt, quod temerè tas-

(e) Theodoret. l. 2. cap. 8.

(f) Literæ Synod. Hierosolym. apud Athanas. apolog. 2.

tassent ; τὸν μὴ Πρεσβύτερον παρὰ τὴν παλαιὰν παράδοσιν ὀνομάζειν Ἐπίσκοπον, *eum qui Presbyter non esset contra antiquam consuetudinem nominare Episcopum*. Ægyptii vero Episcopi, & Clerus Alexandrinus idem posteà videntur insinuasse, dum nempe Æluri ordinationem criminantur, tum ob plura capita, tum maximè (a) *quod Episcopus sine manus impositione exstiterit, sed neque priorem habens Presbyteratus ordinem Baptisma fecerit*, quo loco non puto reprehensam fuisse Baptismi collationem à non Presbytero, nam à Diaconis Baptisma fuisse collatum satis usitatum fuit antiquitus; sed hoc maximè existimo reprehendi, quod qui Presbyter non esset, Episcopus creatus sit, & Episcopalia munia, puta Baptismi collationem solemnem, quæ certis diebus Episcopo reservabatur, & alia hujusmodi illegitimè usurparit. Valere autem Presbyteralem ordinationem etiam non susceptis reliquis ordinibus, eodemque modo Diaconatus ordinem non suscepto Subdiaconatu [& sic de cæteris] verè suscipi, patet ex citatis superius (b) Alexandri secundi, & Innocentii tertii Decretalibus Epistolis, quæ tam eum qui Subdiaconatu non suscepto Diaconus, ac Presbyter factus est, solo Subdiaconatu collato, quam eum qui Diaconatu prætermisso Presbyter per saltum promotus est, solo Diaconatu recepto, post impositam expletamque pœnitentiam ad Presbyteratus, & Diaconatus officia, tanquam validè antea ordinati recipiuntur.

(a) Literæ Episcop. Ægypt., & Cleri Alexand. in literis pro Concilio Chalcedonensi, parte ejus 3.

(b) Alexander 2. & Innocent. 3. supra.

XIV. Hujus autem discriminis ratio est, quia nempe Episcopatus, ut superius docuimus, est summum Sacerdotium, & Presbyteratum essentialiter involvit: itaque nequit esse Episcopus, qui non fuerit ante Presbyter, sicut nequit aliquis esse homo, qui non fuerit animal: Presbyteratus autem non est Diaconatus, nec eum essentialiter involvit, nec Diaconatus est Subdiaconatus, aut eum essentialiter includit, & sic de cæteris: ideoque potest aliquis esse Presbyter, qui non fuerit Diaconus: potest quis esse Diaconus, qui non fuerit Presbyter. Explicatur magis hæc ratio: etenim Sacerdotii duplex est actus, unus circa corpus Christi verum, alter circa corpus Christi mysticum, seu circa fideles in Ecclesia contentos: prior actus Sacerdotii potissimus est, nobilissimus, & maximè intentus, quid enim nobilius est, quam corpus Christi consecrare, Deumque hominem sacris Altaribus solo verbo præsentem sistere? potestas ista ineffabilis est, & quo magis inspicitur, eo mirabilior reperitur: ad hunc autem actum omnes ordines tendunt, ad hunc Sacerdotium institutum est, & quantum ad hunc actum præcisè consideratum, nec Episcopus Presbyterum superat, nec Presbyter Episcopo cedit: eadem est utriusque potestas, quæ per ordinationem Presbyteralem confertur; tolle itaque ordinationem Presbyteralem, jam potissimo suo actu Episcopus privabitur, propter quem Episcopus institutus est: jam sacra faciendi potestate carebit, ideò nec Sacerdos erit, nec Summus Sacerdos, nec Episcopus hac sublata potestate, nec aliam in corpus Christi mysticum obtinebit potestatem, quia potestas in corpus Christi mysticum à priori potestate pendet, & ab ea derivatur; unde sicut Ecclesia separari non

non poteſt à Chriſto, & ſtare ſine Chriſto, ita nec poteſtas in Eccleſiam avelli poteſt, aut avulſa conſiſtere à poteſtate in corpus Chriſti verum. Poteſtates autem Presbyteratus, Diaconatus, Subdiaconatus, poteſtates ſunt diſtinctæ, & una ex ſe aliam natura ſua non requirit, ſed tantum ex Eccleſiaſtica lege, ideoque, ſi unus eorum ordinum ſine alio conſeratur, ſtabit utique integer alius ordo, quamvis illicitè ſtatuta ab Eccleſia graduum ordinatio violata ſit.

XV. At inquies, ordines omnes gradus ſunt: ſicut ergo in gradibus inferior neceſſario conſcenditur, priuſquam ſuperior: ita in ordinibus prius inferior ſuſcipiendus videtur, quam ſuperior attingi poſſit. Item poteſtas inferiorum ordinum neceſſario præſupponitur ſuperiori, alias Presbyter v. gr. ordinatus non ſuſcepto Diaconatu, non poſſet Evangelium in Miſſa cantare, non cætera Diaconi officia obire, Diaconus per ſaltum promotus non poſſet Epiſtolam ſolemniter recitare, non ſacra Vaſa tangere, non Subdiaconi cætera munia exercere &c., quod abſurdum eſt. Denique Epiſcopus ſola Presbyterali, ac Epiſcopali conſecratione conſummatus, ſi cæteri ordines ei deſint, non videtur poſſe dare, quos non habet ordines, nemo enim poteſt dare quod non habet: ut vulgato apud Philoſophos axiomate fertur. Cui conſentaneè (a) Canones nec gratiæ plenitudinem, nec honorem eos, qui gratiæ vacui ſunt, qui honoris conferendi expertes ſunt, dare poſſe affirmant, & (b) diſcipulos Domini baptizatos fuiſſe conjiciunt, quod baptizaſſe legerentur: at Epiſcopus, qui non poteſt omnes ordines conferre, Epiſcopus non eſt: itaque nec Epiſcopi eſſe poſſunt, quibus vel aliquis ordo inferior defuerit.

(a) Can. gratia, cap. qui perfectionem, & al. 1. q. 1.

(b) C. quando ab Hæretoloiy. de conſecr. diſt. 4.

XVI. Reſpondeo; ordines quidem gradus eſſe, ſed non gradus, quorum unus alterius pars ſit, aut eſſentialiter unus ab alio dependeat, cujuſmodi graduum hæc eſt conditio, ut unus alium præſupponat; is enim qui ex alio componitur, vel qui alium eſſentialiter determinat, alterum neceſſario ſupponit, v. g. humanitas ſupponit animalitatem, quæ ipſius pars eſt, binarius numerus unitatem, ex qua ſimul cum alia unitate conſtat: figura quoque ſupponit quantitatem, quam eſſentialiter determinat, & rationabilitas ſimiliter animalitatem: ideò Epiſcopatus ſupponit Presbyteratum, cujus Presbyteratus adequatè ſumpti pars eſt, & Epiſcopatus inadæquatè ſumptus, ut addit aliquid ſupra Presbyteratum, ejuſdem Presbyteratus quædam determinatio, ſeù ampliatio eſt, quæ Presbyteratum efficit Summum Sacerdotium, ut ſupra expoſuimus; reliqui vero ordines gradus ſunt inter ſe diſtincti, quorum nullus aut pars eſt, aut alterius determinatio, vel ampliatio: ideoque ſicut non eſt neceſſe Angelum habere gradus omnes hominis, licet dignitate homines ſuperet: ita nec videtur neceſſe Presbyterum gradus omnes Eccleſiaſticos habere, quibus ipſe eſt ſuperior.

XVII. Deinde nec poteſtas inferiorum ordinum neceſſario præſupponitur poteſtati concedendæ per quemlibet ordinem ſuperiorem, quamvis in ſuperiori nonnunquam eminenter contineatur. Unde detur mihi Presbyter, qui nec Diaconatus, nec Subdiaconatus,

tus, nec reliquos inferiores gradus susceperit, poterit ille, nisi Ecclesiastica lege ab officio Presbyterali in pœnam perversæ ordinationis suspendatur, (qua de re mox agemus) poterit inquam virtute ordinationis Presbyteralis munia omnia præstare, quæ inferioribus ordinibus insigniri possunt: non quod potestas inferiorum ordinum Presbyteralem præsupponat, sed quod in ea eminenter contineatur: sicut etsi potestati regiæ, non judicis, non gubernatoris potestates præsupponantur, quia tamen in ea eminenter continentur, ideò quod judex, quod gubernator potest, Rex post est, non eadem, qua judex, qua gubernator, auctoritate, sed eminentiori. Similiter Diaconum, licet per saltum promotum, existimo posse cæterorum ordinum officia exequi ob virtutem illam eminentialem, qua reliquorum ordinum officia complectitur tanquam ἔκκριτος λειτουργός, *selectus Liturgiæ administrator* (quo nomine eum vocat sanctus (a) Dionysius) tanquam præcipuum, ac principale sacrorum organum, ac minister generalis, cui, ut suo loco dicemus, omnium officiorum, quæ reliquis ordinibus propria sunt, potissima sollicitudo incumbit. Neque tamen simile judicium ferendum censeo de reliquis ordinibus, etenim quæ uni Diacono officia tanquam ministro à Christo constituto, quæ Presbytero tanquam sacris præfecto, universa tribuuntur, ea in singulos inferiores ordines peculiariter distribuuntur, ita ut neuter in alterius messem falcem mittere debeat, neuter alterius officium assumere, circumscriptæque sint singulorum potestates: quarum licet una altera no-

A bilior sit, tamen diversi singulæ sunt ordinis, quarum ea, quæ nobilior est, eminenter ignobiliorem non continet, v. g. nec Exorcistæ potestas, Lectoris; nec Acolythi Exorcistæ potestatem complectitur. Unde & (b) Ambrosius, prout alius sacrario, alius Lectioni, alius Exorcismis opportunior est, diversos diversis officiis applicandos monet, ostendens nimirum diversas illas esse potestates, quarum neutra aliam eminenter contineat, cum è contra Diaconus, & Presbyter omnibus istis quasi superintendentes emineant.

B Laodicena quoque Synodus neminem nisi manus impositione ad hoc munus suscepta, aut (c) Lectoris, aut (d) Exorcistæ officiis vacare decernens indicare mihi videtur nec Acolythos, nec Subdiaconos ipsos Exorcistarum, aut Lectorum habere potestatem, nisi Exorcistæ, vel Lectores creati fuerint, atque ordinati. Neque vero pari ratione dicendum Episcopalem potestatem eminenter Presbyteralem continere,

C ideoque Episcopo consecrando hanc inutilem fore: nam & in Episcopo potestas consecrandi corpus Christi formaliter esse debet, formaliter enim Sacerdos est Episcopus, ideoque formalem sacrificandi debet habere potestatem; & cum potestas ista consecrandi corpus, & sanguinem Christi sit omnium nobilissima, quæ in mentem cadere possunt, nec in potestate, quam Episcopatus superaddit Presbyteratui, eminenter continetur, nec

D in ulla alia potestate, quin potius ipsa multarum aliarum radix est, & origo.

XVIII. Denique (e) nec Episcopus, qui minoribus ordinibus, Subdiaconatu, aut Diaconatu omissis,

(a) Dionys. Ecclesiast. hierarch. cap. 3.

(b) Ambros. lib. 1. off. cap. 44.

(c) Laodic. c. 15.

(d) Idem c. 26.

(e) Videtur esse D. Thomæ qu. 35. art. 5. & q. 37. art. 2 ad 2. contra al quos Canonist. 4. qu. 2. c. gratia, contra Astensem tit. 4. ar. 3 c. 1. cum Gofredo, & Bernardo, Antonin. in 3. par. tit. 15 cap. 19. §. penult. Sylvest. v. ordo 2. post princip. & §. 2

sis, consecratus fuerit, censendus est carere potestate eorum ordinum conferendorum, quos licet formaliter non habeat, habet tamen virtute, & eminenter; quemadmodum Rex licet non habeat formaliter officia sui regni, ea tamen conferre potest, quia ipsa in regia potestate, cui vel ancillantur, vel deserviunt, eminenter, ac virtute continentur; Episcopus autem cum habeat regendi ex sua ordinatione summam quandam potestatem, ad quam gubernatores, ac sacrorum ministros constituendi auctoritas, ac sollicitudo pertinet, omnium etiam quibus initiatus non fuerit, conferendum ordinum potestatem, atque auctoritatem consequitur: nec ulla ratio subest ob quam hæc potestas, nisi fortè in pœnam perversæ ordinationis ei interdicatur, nulla autem penitus, ob quam denegetur. Philosophicum autem illud axioma eandem interpretationem patitur, quam nempe adhibuimus: nam plurima v. g. nec calida sunt, nec frigida formaliter, quæ tamen calorem, & frigus producunt, dummodo virtute, & eminenter calida, vel frigida sint. Exempla autem ex jure canonico adducta eandem generatim interpretationem recipiunt: speciatim autem varias patiuntur difficultates, quas necessum non est hoc loco dissolvere.

§. VI.

Non constare, utrum vel minores ordines, vel Subdiaconatus superioribus Ordinibus semper præsuppositi olim fuerint.

XIX. Tertio statuendum videtur, non constare, utrum antiquitus minores singuli ordines, ac Subdiaconatus Diaconatui necessario præsuppositi fuerint. Constat quidem quibusdam legibus Ecclesiasticis, Caji nempe Summi Pontificis, & Synodi Romanæ sub Sylvestro, juberi illos omnes Ecclesiasticos gradus pertransiri, antequam ad Diaconatum, ac Presbyteratum ascendatur: sed nec Caji Pontificis Canones indubitatæ sunt auctoritatis, nec à Synodi Romanæ decreto falsitatis omnis suspicio procul abest, ut vidimus: nec illa decreta, aut omninò recepta, aut servata fuisse omnium retro sæculorum praxis ostendit: posteriora quoque hac de re decreta legem potius futuris ordinationibus præfixisse, juxta usitatum Ecclesiæ morem, qui panlatim in Ecclesia tanquam convenientissimus inolevisse dici potest, quam antiquissimis temporibus usurpatum, aut religiosè observatum hunc morem ostendant. Unde expressa est D. Thomæ sententia, (*) *quod etiam in primitiva Ecclesia aliqui ordinabantur in Presbyteros, qui prius inferiores ordines non susceperant, & tamen poterant omnia, quæ inferiores ordines possunt; quia inferior potestas comprehenditur in superiori virtute, sicut sensus in intellectu, ducatus in regno. Sed postea per constitutionem Ecclesiæ determinatum est, quod ad majores se non ingerat, qui prius in minoribus officiis se non humiliaverit.* Constat item violatas fuisse illas leges de subordinatione ordinum omnium, quantum ad ministeria, & officia, & licuisse aliquando etiam ordinis superioris officia adire, nisi cui inferiorum officia prius demandata, & ab ipso procurata non fuissent. Etenim liquet, ex prædictis minorum ordinum officiis, Lectoris quidem munus, li-

(*) D. Thomas Sup. lem. q. 35. art. 5. in corp.

licet communius impositum ei fuerit, qui ad majora contenderet, nihilominus singulorum ordinum officia, singulis prudenter imposita non omnia omnibus, sed uni unum, alteri alterum. Sed non ita clarum est, utrum omnium ordinum saltem quoad ordinationem, & initiationem ea fuerit subordinatio, ut inferior superiori semper præsupponeretur: nam ut diximus, quæ in contrarium proferuntur ita explicari possunt, ut ministeria, atque officia quædam olim prætermissa ostendant, non ordinationes; quippe cum aliquando etiam legamus quosdam ex Lectoribus, vel Acolythis Presbyteros, sæpe vero ex Diaconis creatos Episcopos; quod cum ita interpretemur, ut non Diaconatus, non Presbyteratus ordinationem prætermissam, sed probationem in Diaconatus, ac Presbyteratus officiis fieri solitam hæc demonstrent: quidni pari ratione prætermissionem cæterorum graduum Ecclesiasticorum quantum ad ministeria, non autem ordinationes interpretemur?

§. VII.

Promotiones per saltum jam rationabiliter probibitas, & subordinationem Ordinum stabilitam.

XX. Quarto tandem asserendum est consequenter omninò ab Ecclesia statutum fuisse, ut nemo per saltum promoveretur, id est ad superiores ordines eveheretur, quin inferiores omnes decurrisset: primo enim qui ordo servatur in hominibus, ut in cœlesti hierarchia provehantur, idem utique servandum videtur, ut in Ecclesiastica

A proficiant, docente nempe (a) Clemente Alexandrino supra, progressiones Episcoporum, Presbyterorum, Diaconorum, imitationes esse gloriæ Angelicæ, illius œconomiæ, ac dispensationis; cui consentiunt (b) Damasus ad Urbanum præfectum, (c) Gregorius Magnus, (d) Bernardus, & alii. Hoc (e) autem ordine ad cœlestem, seu Angelicam hierarchiam homines transferuntur, ut prius inferiores ordines attingere debeant, quam superiores; ad hanc enim per dona gratiæ transferuntur, ad eumque ordinem assumpti dicuntur,
B quem meritis æquant, & gratia: ideoque cum superiorum ordinnm spiritus majorem gratiam obtinuerint, ut quis v. g. ordinem Archangelorum attingat, opus est, ut prius Angelorum ordinem gratia æquarit, eumque postea ordinem transcendat, & idem dicas de cæteris ordinibus: similiter itaque, ut quis in Ecclesiastica hierarchia, & sacro Clericorum ordine proficere possit, consentaneum videtur, ut inferiores ordines, quibus gratiæ
C gratis datæ, seu potestates dignitate inferiores adnexæ sunt, prius decurrat, quam superiores, quibus nobiliores circa sacra facultates adnectuntur, consequi possit. Secundo, quia consentaneum quoque videtur, eum qui in superiori gradu constitutus est, inferiorum ordinum potestatem obtinere, quorum nonnunquam ministeria, ut suo convenienter officio fungatur, debet exercere; quam certè
D potestatem licet aliquando eminenter contineat, ex vi gradus superioris, quem assecutus est; satius tamen est, ut eam formaliter prius obtinuerit, ut ad superiorem disponatur, naturæ scilicet exemplo-

(a) Clemens Alexand. lib. 6. strom. p. 667.
(b) Damasus epist. ad Urbanum.
(c) Greg. lib. 4. ep. 52 indict. 13. & in cap. Job. 38.
(d) Bernardus lib. 5 de considerat. ad Eugen.
(e) Lege D. Th. 1. q. 108. art. 8.

plo, quæ imperfectiores qualitates prius producit, tanquam dispositiones, quam perfectiores effundat, quod in hominis formatione videre est, qui quidem primo vivere vita plantæ, tum vita animalis, ultimo vita hominis deprehenditur: ergo consentaneum est, ut prius inferiores ordines, aliquis consequatur, quam superioribus initietur. Longum hic esset, & supervacaneum singula similium rationum momenta librare, quæ commodius postea pro adstruenda inter singulos ordines interstitiorum necessitate proferentur, & ordinum omnium convenientissimam subordinationem fuisse apertius ostendunt.

XXI. At, inquies, videtur esse quædam ludificatio, si ordines inferiores conferantur iis, qui ad majora officia destinantur, & ordines superiores mox sint suscepturi, v.g. si Acolytho mox ordinando, cui Acolythi officium in Ecclesia imponendum sit, Ostiarii, Lectoris, Exorcistæ ordines conferantur: quorum ordinum munia numquam obiturus sit: annon hoc est, ut ait (a) Duarenus, *dicis tantum causa* ordines inferiores sumere? & injuriam ipsis inferre; qui cum propter officia, & functiones ali-

(a) Duarenus de sacris Eccles. ministr. lib. 1, cap. 16.

A quas per se instituti sint, incassum assumentur, si ad majora officia anhelantes ea suscipiant, ne per saltum tantum promoti videantur? ergo conveniens non est, ut iis, qui ad majora officia destinantur, antequam minora omnia gesserint, inferiores ordines conferantur, quibus numquam fungentur. Respondeo Ecclesiam, ideò sapienter instituisse, ut inter singulos ordines interstitia quædam servarentur, tur, quibus singuli ad majora pro-

B movendi in minoribus officiis prius probarentur, quam majora tractarent, nisi Ecclesiæ necessitas, vel utilitas aliud postulare Episcopi judicio videretur: quo casu ordines inferiores assumuntur ob rationes prædictas, licet officia illorum ordinum, vel nunquam, vel raro, vel nonnisi inter exercendum superiores ordines, exerceantur: licet enim ordines isti ad officia, & functiones per se destinentur, ita tamen destinantur, ut Ecclesiæ uti-

C litati deserviant; neque supervacaneæ illorum ordinum potestates censeantur, quamvis per accidens ad suos actus nequaquam, accedente majori Ecclesiæ utilitate, prorumpant, sed solum veluti dispositiones quædam ad superiorum ordinum potestates usurpentur.

SECTIO II.

De natura, & essentia sacrorum Ordinum, seù Ordinationes sacræ.

CAPUT PRIMUM.

De ratione Sacramenti respectu sacræ Ordinationis.

ARTICULUS PRIMUS.

Utrum Sacramentum aliquod Ordinis admittendum sit.

§. PRIMUS.

Probatur admittendum esse contra Hereticos.

I. Consentiens est Catholicorum omnium doctrina, ordinis Sacramentum in Ecclesia

D esse admittendum. Florentinum enim Concilium, & Tridentinum id expresè definiunt; Florenti-

num

num (a) quidem in decreto unionis Armenorum ab Eugenio quarto edito, quod Florentino Concilio insertum habetur, septem Ecclesiæ Sacramentis Ordinem adnumerat, iisque Sacramentis, quæ characterem conferunt indelebilem. Tridentinum (b) vero idem adstruit, tum pluribus canonibus, tum eo maximè, *si quis dixerit ordinem, sive sacram ordinationem non esse vere, ac proprie Sacramentum à Christo Domino institutum, vel esse figmentum quoddam humanum excogitatum à viris rerum Ecclesiasticarum imperitis, aut esse tantum ritum quendam eligendi ministros verbi Dei, & Sacramentorum, anathema sit*. Scholastici quoque, & rerum Ecclesiasticarum scriptores eandem sententiam amplectuntur: cui Novatores nostri, nec ji quidem uno ore, nec uno suffragio refragantur. Nam Lutherus (c) aperte ordinem Sacramentum esse inficiatus est; cujus sententiam amplexati sunt (d) Illyricus, (e) Kemnitius, (f) Antonius de Dominis, & alii; falsi sunt autem (g) Melancthon, & (h) Calvinus, quamvis varie locuti hac de re fuerint; nam licet Melancthon in locis primo editis, & Calvinus plerisque in locis, duo tantum Sacramenta Baptismum, & Eucharistiam posuerit: hic tamen libro quarto Institutionum suam sententiam ita explicat, ut duo tantum Sacramenta statuerit omnibus fidelibus communia, ordinationem autem verum esse Sacramentum quibusdam peculiare arbitretur; ille vero apertè tum in iisdem locis anno 1532. editis, tum in Apologia Confessionis Augustanæ verum quoque Sacramentum esse sacram ordinationem ex professo contendit.

(a) Conc. Florentinum in decreto unionis.

(b) Conc. Tridènt. sess. 23. c. 3.

(c) Luther. de captivit. Babyl. ca. de ordine.

(d) Illyricus in confessione Antuerp. cap. 11.

(e) Kemnitius 2. parte examinis, disp. de Sacram. ord.

(f) Anton. de Dominis lib. 2. de Rep. 2erno cap. 4.

(g) Philippus Melancthon in locis edit. anno 37. loco 52. & 53. & in Apolog. Confess. August. art. 13.

(h) Calvinus passim, sed præcipuè lib. 4. Instit. cap. 14 & 24. item cap. 15. §. 13.

A II. Probatur autem Catholica sententia, tum ex Scriptura sacra, tum ex Patribus, quorum auctoritate conditiones omnes proprie dicti Sacramenti sacræ ordinationi inesse convincitur. Tres enim illæ sunt, vel adversariis ipsis fatentibus: prima Symbolum quoddam externum, seu signum visibile; altera promissio gratiæ: tertia institutio divina: has autem tres conditiones Scriptura sacra, ac Patres sacræ ordinationi attribuunt. Lo- B quamur de prima conditione; sacram semper ordinationem aliquo signo visibili, seu externo symbolo adnexam fuisse, nec sine eo unquam peractam in Scripturis sacris evidenter legimus; annon enim (i) Apostolos per insufflationem Christi super ipsos, & prolationem istorum verborum, *accipite Spiritum sanctum, quorum remiseritis &c.* Spiritum sanctum, & potestatem remittendi peccata accepisse legimus? an non (k) septem C primos Diaconos per impositionem manuum ordinatos? Paulum (l) & Barnabam per eandem impositionem Episcopos consecratos? Presbyteros ab Apostolis per eandem impositionem perfectos? Timotheum, (m) *cum impositione manuum Presbyterii*, itemque (n) per impositionem manuum beati Pauli gratiam Sacerdotii obtinuisse legimus? numquid etiam (o) Apostolus Paulus sacram ordinationem clare cum manuum impositione D fieri asserebat, dum eam epistola prima ad Timotheum impositionem manuum vocabat, dicens, *nemini cito manus imposueris?* ejusdem quoque externi in ordinatione symboli Patres aperte meminerunt. Dionysius (p) quidem fusè mysterium sacrorum Ordinum ox-

(i) Joannis 20.

(k) Actorum 6.

(l) Actorum 13

(m) 1. Tim. 4.

(n) 2. ad Tim. 1.

(o) ad Tim. 4.

(p) Dionys. cap. 5. Ecclesiast. hierarch. parte 1. & 3.

explicat, & manus impositionem super caput ordinandorum, & eorumdem genuflexionem ante Altare, & cæteros mysticos ritus memorat, eorumque sensus declarat. Cyprianus (a) in Sabini ordinatione, qui in locum Basilidis Episcopus consecratus est, manus ab Episcopo impositas testatur. Concilium quoque (b) Nicenum primum Presbyteri ordinationem per manus impositionem fieri supponit: Antiochenum (c) similiter; Carthaginense (d) vero quartum fusè externos ritus in ordinationibus adhiberi solitos describit: Damasus (e) quoque per eandem manus impositionem ordinationes fieri ostendit. Aperta in eam sententiam est vox Ambrosii, (f) *homo manus imponit, & Deus largitur gratiam*: aperta Hieronymi, (g) *ordinatio non solum ad imprecationem vocis, sed etiam ad impositionem impletur manus*; aperta (h) Theodoreti, qui ordinationes, quæ fiunt ab Episcopis, per eorum manus impositionem perfici describit: aperta quoque (i) Synesii Ptolemaidos Episcopi, qui de Antonio ab Olbiatis communi suffragio in Episcopum electo, sic rescribit ad Patriarcham Alexandriæ Theophilum, ἑνὸς οὖν ἔτι δεῖ, τοῦ κυριωτάτου μέν τοι, τῆς ἱερᾶς σου χειρός, τούτου μὲν Ὀλβιάταις δεῖ, ἐμοὶ δὲ εὐχῶν, id est, *uno adhuc opus est, quod tamen præcipuum est, scilicet sacra tua manu: ea quidem Olbiatæ opus habent, ego autem precibus*. Clarè enim ex iis verbis impositio manuum in ordinatione necessaria præscribitur, & ab electione, ac oratione distinguitur. Fusior sum si Niceni (k) secundi, (l) Meldensis Concilii, & aliorum passim testimonia proferam, quibus constat manuum

A impositionem, externaque signa in ordinatione semper adhibita fuisse.

III. Neque vero vacua, & inania sunt hæc externa symbola, sed practica, efficacia, & gratiæ collativa; docet siquidem Apostolus prædictis locis huic manuum impositioni gratiam adnexam fuisse, (m) *noli*, inquit, *negligere gratiam, quæ in te est, quæ data est tibi per Prophetiam, cum impositione manuum Presbyterii*: item, (n) *admoneo te,*
B *ut resuscites gratiam Dei, quæ est in te, per impositionem manuum mearum*: idem docet (o) Ambrosius, tum loco supra citato, tum commentariis in prædicta Pauli loca: docet (p) Dionysius, qui divinam ordinationi Sacerdotali efficaciam, gratiamque attribuit Sacerdotibus dignam; docet (q) Chrysostomus per impositionem manuum Deum operari: docent passim alii sancti Patres uberrimam in ordinatione gratiam conferri, qua de re infra:
C quod etiam confirmat sacrum Evangelii oraculum quo Apostolos in ordinatione sua sanctum accepisse Spiritum compertum habetur, dicente Christo Domino, (r) *accipite Spiritum sanctum*: quid est autem accipere Spiritum sanctum, quam gratia, seu charitate donari, quam nempe docet Apostolus, (s) *diffundi in cordibus nostris per Spiritum sanctum, qui datus est nobis*: ideoque Theodorus (t) Heracleotes, per Spiritum sanctum, qui per insufflationem Chri-
D sti Apostolis datus est, πνευματικὴν χάριν, *spiritualem gratiam* interpretatus; cui & alii Patres adstipulantur: sed clarissimè (u) Auctor quæstionum veteris, & novi Testamenti his verbis, *inspiratio ergo hæc gratia quædam est, quæ per traditionem in-*

(a) Cyprianus epistol. 68. ad Clerum, & plebes in Hispania consistentes.
(b) Conc. Nicen. 1. c. 7.
(c) Antioch. c. 10. & 17.
(d) Carth. 4. cap. 2. 3. 4.
(e) Damas. ep. 5. de Chorepiscop.
(f) Ambros. de dignitate Sacerd. c. 5.
(g) Hieron. in Isai. cap. 58.
(h) Theodoret. lib. 14. hist. cap. 4. & 21.
(i) Synes. epist. 76. Theophilo.
(k) Nicen. II. c. 14.
(l) Meld. c. 58.
(m) 1. ad Tim. 4.
(n) 2. ad Tim. 1.
(o) Ambros. supra, & commet. in loca prædicta utriusque epist. ad Tim.
(p) Dionys. cap. 5. coelest. hier.
(q) Chrys. hom. 14. in cap. 5. Actuum Apost.
(r) Joan. 20.
(s) Ad Rom. 5.
(t) Theodorus Heracleotes in catena Patrum Græcorum in Joan.
(u) Auctor q. 3. veteris, & novi Testamenti qu. 93. to. 4. inter opera D. Augustin. Vide etiam August. comment. in cap. 20. Joann. & Ambros ser. 10. in Ps. 118.

infunditur ordinatis, per quam commendatiores habeantur. Unde Apostolus dicit ad Timotheum, noli, inquit, negligere gratiam, quæ in te est, quæ data est tibi per impositionem manuum Presbyterii: simul ergo fieri oportuit, ut de cætero ista traditio non sine dono Spiritus sancti esse crederetur. Eandem autem veritatem confirmamus ex Leone primo (a) epistola ad Nicetam, Chalcedonensi (b) Concilio, Bracharensi (c) secundo, Tharasio (d) epistola ad Adrianum Papam, & aliis (e) passim cum Synodis, tum Patribus, qui Simoniacam ordinationem damnant, quasi gratiam videantur vendere, qui pecunia ordinationes faciunt: necessum est enim ut Patres illi existiment gratiam in ordinatione conferri, ut hoc inferre possint: secus siquidem ordinationem simoniacam nequaquam gratiæ venditionem esse arbitrarentur. Plura hac de re inferius.

(a) Leo 1. ep. 84. ad Nicetam.
(b) Chalcedon. c. 2.
(c) Brach. 2. can. 5.
(d) Tharas. ep. ad Hadr.
(e) Vide integr. 9uq. primæ causæ.

V. Ex quo inferre possumus Dei quoque de ordinandis sacris ministris mandatum, atque institutionem: cum enim solius Dei sit gratiam signis quibusdam externis alligare, nullius autem alterius in potestate situm sit gratiam alicui certo signo visibili adjungere, juxta illud Prophetæ Regii, (f) *gratiam, & gloriam dabit Dominus*: certe cum signo visibili ordinationis gratiam alligatam probaverimus, Dei utique institutione, ac mandato id factum esse evidenter colligimus. Alia quoque sunt hujus institutionis Scripturæ sacræ testimonia, cum enim in Actibus legimus congregatis fidelibus, dixisse Spiritum sanctum, (g) *segregate mihi Saulum, & Barnabam in opus ad quod assumpsi eos*, itemque hæc verba, quæ immediate subduntur, *tunc*

(f) Psalm. 83.
(g) Actorum 13.

A *jejunantes, & orantes, imponentesque eis manus dimiserunt illos*: quibus quidem verbis Pauli, ac Barnabæ in Episcopos consecrationem, (h) Ambrosius, (i) Chrysostomus, (K) Leo Papa, & alii passim significari testantur: nonne auctore Spiritu sancto, Deoque præcipiente, ac mandante sacræ ordinationis formam accipimus, & externis ritibus Sacerdotalem traditam intuemur gratiam, ac potestatem? cum in iisdem Apostolorum (l) Actibus legimus, Episcopos à Spiritu sancto positos regere Ecclesiam Dei, num divinam Episcopalis ordinationis institutionem advertimus? num etiam idipsum testatur Apostolus, dum ait, (m) *ipse dedit quosdam quidem Apostolos, alios Prophetas, alios Pastores, & Doctores*? quis ille, quæso, qui Ecclesiæ dedit Apostolos? qui Pastores, qui Doctores, nisi Christus? qui proinde eorum constituendorum formam præscripsisse, & Ecclesiæ suæ reliquisse dicendus est; nisi forte dicere velimus, contra (n) Apostolum Sacerdotium nostrum, quod participatio quædam est Sacerdotii Christi, inferius esse Sacerdotio Levitico, quod umbra tantum erat Sacerdotii Christiani: cujus proinde cum ritus omnes, & cæremonias, adeò curiosè Deus (o) præscripserit, formam quoque ordinationis Sacerdotum novæ Legis Ecclesiæ suæ reliquisse credendus est.

(h) Ambrosius li. 2. de Spiritu sancto circa finem.
(i) Chrysosthomus in 1. ad Timoth.
(K) Leo primus epist. 81. ad Dioscorum.
(l) Actorum 20.
(m) Ad Ephes. 4.
(n) Tota ferè ep. ad Heb. in laudem Sacerdotii Christian. supra Sacerd. Levit.
(o) Exod. 29. & Levit. 9.

VI. Favent, & huic assertioni antiquæ Ecclesiæ Patres; primum enim Cyprianus, (p) seu quicumque auctor est sermonum de operibus cardinalibus Christi, docens, *quæ sit Baptismi, & aliorum Sacramentorum stabilitas*, ordinationem in exemplum profert, quam sicut

(p) Auctor de operibus cardinalibus Christi apud Cyprianum.

Baptismum repeti negat, simulque Sacramentis adnumerat. Augustinus eandem ordinationis stabilitatem contra Parmenianum ostendens, & Sacramentum eam vocat, & minimè iterandum Sacramentum æquè, ac Baptisma: (a) *ipsi*, inquit, *explicent quomodo Sacramentum baptizati non possit amitti, & Sacramentum ordinati possit amitti, quoniam dicunt, recedens ab Ecclesia Baptismum non amittit, jus dandi tamen amittit: si enim utrumque Sacramentum est, quod nemo dubitat, cur illud non amittitur, & illud amittitur? neutri Sacramento injuria facienda est*. Nemo dubitat, inquit Augustinus, quin tam ordinatio, quam Baptismus sit Sacramentum: at id Novatores nostri negant; quæ pervicacia? toties Sacramenti nomen ordinationi ab Augustino tribuitur, & æqua cum Baptismo conditione: renuunt autem isti ordinationem Sacramentum dicere? quomodo ergo Augustino se consentire quidam ex ipsis jactare deinceps audebunt, quem mendacii in re patenti arguunt? Sed nec reliquis ea in re Patribus consentiunt: Leo primus (b) epistola ad Dioscorum Alexandrinnm, exemplo primorum in Antiochia Christianorum, qui jejunantes, & orantes Pauli, ac Barnabæ ordinationem celebrabant, intelligere nos debere concludit, *quanta, & dantium, & accipientium devotione curandum sit, ne tantæ benedictionis Sacramentum negligenter videatur impletum*: & (c) in epistola ad Episcopos Africanos per Mauritaniam Cæsariensem constitutos, contra Digamorum ordinationes invehens, *quis ergo*, inquit, *dissimulare audeat, quod in tanti Sacramenti perpetratur*

(a) August. lib. 2. contra Parmen. cap. 19.

(b) Leo 1. epist. 81. cap. 1.

(c) Idem epist. 87. cap. 1.

A *injuriam?* audis non semel Sacramenti nomen sacræ ordinationi attributum, eamque ipsi reverentiam vindicatam, quæ Sacramento debeatur? Similiter Anastasius Papa (d) secundus epistola ad Anastasium Augustum, & gratiam ordinationi attribuit, & eam *Sacramentum* vocat, & cum Baptismo comparat, quod sicut ille suam habet etiam à malo ministro firmitatem, operante Christo ejus effectum; ita & ista quoque suam vim retineat, etsi à malo ministro peracta sit: an vero de sacra ordinatione hæc dici possent, nisi verum proprieque dictum Sacramentum foret, quod ex institutio-

B ne Christi, vi sua, ex opere operato, ut loquuntur, gratiam conferret ordinato? (e) Hieronymus quoque sacros ordines Sacramenta vocavit, dum Vigilantium, ejusque sequaces iis verbis insectatur, *nisi prægnantes uxores viderint Clericorum, Christi Sacramenta non tribuunt*: de sacris profecto ordinibus hic loquitur, quos Sacramentorum nomine donat: ete-

C nim eandem sententiam eadem epistola repetens, (f) *nisi tumentes*, inquit, *uteros viderint fœminarum, maritos eorum Christi ministerio arbitrantur indignos*, idem esse ostendens ordinari ad Christi ministerium, & Christi Sacramenta suscipere. Clariùs vero sanctus Gregorius, & forte efficaciùs, (g) Unctionem Samuelis in regem ad sacræ ordinationis ritus transferens, *hoc profecto*, inquit, *hac unctione expri-*

D *mitur, quod in sancta Ecclesia nunc materialiter exhibetur, quia qui in culmine ponitur, Sacramenta suscipit unctionis, quia vero ista unctio Sacramentum est, bene foris ungitur, si intus virtute Sacramenti roboratur*. Egre-

(d) Anastas. 2. ep. ad Anastas. Imperat. num. 7. & 8. tom. 2. Concil. parte 2.

(e) Hieronym. contra Vigilant. in principio.

(f) Idem in fine ejusdem epist.

(g) Greg. lib. 4. exposit. Regum ca. 5.

Egregium Gregorii testimonium ordinationem Sacramentum vocantis, & nè impropriè Sacramentum dictum crederes, divinam ei virtutem, & interius animi robur, puta gratiam attribuentis: aliqua alia in confirmationem Christianæ doctrinæ Patrum testimonia adferri possunt, sed hæc cordato cuique sufficiunt, [A]

§. II.

Hæreticorum in contrarium exceptiones, & effugia refelluntur.

VII. Nituntur contra adversarii prædicta argumenta infirmare, tum audent etiam contrariis rationibus Catholicam sententiam impugnare. Primum ergo externum quoddam symbolum in ordinatione adhibitum fatentur, sed illud, neque certum, neque quod Sacramenti rationem habere possit. Non certum, quia de nullo signo externo in ordinatione adhibendo nobis constare potest, sive ex Scriptura sacra, sive ex constanti Patrum traditione, nec in re tanti momenti divinandum, aut conjiciendum est: non item certum, quia de eo signo, quale illud sit disceptant (a) Theologi, aliique impositionem manuum, alii traditionem instrumentorum essentialem materiam constituunt: quomodo autem certum erit signum illud, si controversum? si dubium? an credibilis est res tanti ponderis, tantæque necessitatis, adeò neglectas fore, si à Deo institutæ essent, ut non certo nobis jam innotescere deberent? Neque etiam, quodcumq; signum ex ordinatione adhibitum fuerit, Sacramenti propriè dicti rationem habere potuit; nam quod de manuum impositione probatum est, facilè infirmatur; tum quod in omni oratione, quam efficacem esse vellent Apostoli, exemplo Christi Domini, sæpè manus imponentis, manus quoque ipsi imponerent, verbi gratia, (b) super eos, qui de novo conversi essent, ipsos legimus manus imposuisse, ut Spiritum sanctum super illos invocarent: has autem impositiones manuum Sacramenta non esse, colliges ex iis Augustini verbis, (c) *manus autem impositio non sicut Baptismus repeti non potest, quod est enim aliud nisi oratio super hominem?* tum quod sicut Sacerdotes, ita virgines, quæ virginitatem profitebantur in Concilio Venetico, (d) per *manus impositionem* consecrari dicuntur, & Diaconissę in constitutionibus (e) Apostolicis, fusis super ipsas precibus, per impositionem manuum ab Episcopo dicuntur fieri; Sic enim Sozomenus verbi gratia (f) Olympiadem per impositionem manuum à Nectario creatam dicit Diaconissam (ταύτην διάκονον ἐχειροτόνησε Νεκτάριος) quæ ita creatæ essent Ecclesiæ ministræ ordinari dicuntur à ( ) Tertulliano; consecrata quoque virgo impolluta, Sacerdos etiam dicitur à (h) Basilio: neque tamen ritus illi, quibus aut Virgines, aut Diaconissæ consecrantur, Sacramentorum ritus dici debent, aut Sacramentalia symbola: ergo nec impositio manuum, aut quivis alius ritus, qui in ordinatione adhibebitur, Sacramentum, aut Sacramenti externum symbolum dici poterit.

(a) Vide infra.

(b) Actorum 8.

(c) August lib. 3. de baptis. contra Donatistas c. 16.

(d) Conc. Veneticum c. 4.

(e) Constitut. Apostolic. lib. 8. c. 16.

(f) Sozomenus lib. 8. hist. c. 9.

(g) Tertul. exhort. ad castit.

(h) Basil. de vera virginitate.

VIII. Deinde nec gratiam justificantem ulli in ordinatione externo symbolo [quæ tamen omni Sacramento adnexa est] ali-

ligatam esse contendunt: nam, inquiunt, quæ à nobis ad id persuadendum proferuntur, vel de gratiis gratis datis [cujusmodi est auctoritas Sacerdotalis] vel de fidei, aut doctrinæ dono, atque scientia possunt intelligi. Anonymus (a) quidam in catena Græca, spiritum qui Apostolis datus est per insufflationem Christi, potestatem remittendi peccata videtur intellexisse; aperte vero Ammonius id intellexit, dum explicans quid Apostolis tunc temporis Christus dederit, nihil aliud videtur à Christo datum significare, quam πνευματικὸν χάρισμα τῦ λύειν ἁμαρτίας, καὶ κατακρίνειν, *spiritale donum solvendi peccata, & dijudicandi*, itemque τὸ ἀφεῖναι ἁμαρτίας τὸ χάρισμα *donum peccata remittendi*, sicut post Pentecosten τὸ ἐγεῖραι τοὺς νεκρὺς, *mortuos suscitandi* receperunt. (b) Hieronymus, (c) Chrysostomus, (d) Theophylactus, (e) Euthymius, (f) Rupertus, & alii, per Spiritum sanctum, quem Apostolis dederit Christus, dum dixit eis, *accipite Spiritum sanctum, quorum remiseritis &c.* solam remittendi peccata potestatem intelligunt: quippe cum reliqua Spiritus sancti dona in die Pentecostes danda reservarentur. Nec dissimilis est Divi Pauli explicatio: ubi enim in epistola (g) ad Timotheum prima discipulum monet, nè gratiam, quæ in ipso esset, negligeret, Hieronymus (h) gratiam illam Prophetiæ donum, seù futura prædicendi, seù Scripturas sacras luculentius interpretandi exposuit: cui consentiunt plurimi, qui præpositionem, διὰ, quæ in Græco habetur, accipiunt pro εἰς, ut sit sensus, *noli negligere gratiam, quæ da-*

(a) Anonym. in catena Græca in c.20. Joan.

(b) Ammonius ibidem.
(c) Hieronym. ad Hedibiam.
(d) Theophilact.
(e) Euthymius.
(f) Rupertus in cap. Joan. 20.

(g) Hierony. ep. 85 in Evagr.

(h) 1. ad Timoth. 4

A *ta est tibi*, εἰς προφητείας *ad prophetiam*, ubi in editione vulgata habetur, *per Prophetiam*, seù ut alii vertunt κατὰ προφητείας, *juxta Prophetiam*, ut ex alio loco ejusdem epistolæ (i) colligitur, ubi *secundum præcedentes prophetias* dicitur ordinatus Timotheus. Sed quoquo modo verba ista interpretemur, (k) Chrysostomus, & (l) Theodoretus, doctrinæ donum per istam gratiam intelligunt; cui (m) Theophylactus, & (n) Oecumenius con-
B sentiunt, qui eandem gratiam, facultatem, seù auctoritatem docendi pariter interpretantur: munus vero Episcopalis officii ordinisque dignitatem idem post (o) Ambrosium (p) Oecumenius; quas interpretationes probat (q) Divus Thomas, qui eo loco nomine gratiæ, vel *dignitatem Episcopalem*, *vel donum scientiæ, vel prophetiæ, vel miraculorum, quorum nihil debeat negligi*, juxta sententiam Apostoli (r) ad Corinthios docet in-
C telligenda esse. Eadem quoque alteri loco Pauli ex secunda ad Timotheum epistola desumpto, interpretatio tribuitur communiter à Patribus, ut ex iisdem ferè omnibus quos citavimus, colligere possumus. Itaque ex citatis Scripturæ sacræ testimoniis deduci non potest, gratiam, ex opere operato, seù infallibiliter ordinationi sacræ adnexam esse, eam nempe, quæ per Sacramenta confertur, puta habitualem, & justificantem,
D sed si quæ adnexa est, sequitur tantum eam esse gratiam gratis datam; quæ cum pretio æstimari non possit, sicut nec sanctificans, ritè ordinatio simoniaca censetur, si gratia ista ordinationis pecunia possideri posse credatur.

(i) 1. ad Timoth. 1

(k) Chrysost. hom. 13 in ca. 4 prioris ad Timoth. & hom. 29 & 30 in 1. Cor. n. 3
(l) Theodoret. in c. 4. prioris ad Timot.
(m) Theophyl. ibidem.
(n) Oecumen. ibidem.

(o) Ambros. in c. 4. prioris ad Tim.
(p) Oecum. ibid.
(q) D. Thomas lect. 3. in cap. 4. prioris ad Timoth.

(r) 1. Corinth. 6.

IV. Ve-

IX. Verùm, addunt, nec ulla Dei gratia ullo signo externo adnexa est, sed divinæ solum vocationi, quam licet externis quibusdam signis Deus aliquando manifestet, nullis tamen externis signis, aut ipsam, aut ejus effectus adstrinxit; unde ea, quæ statuimus signa ordinationis vacua debent esse, & inania. Probant quidam ex adversariis hanc sententiam ex Scriptura sacra; nam Apostolus (a) Timotheo datam non dicit gratiam *per impositionem manuum*, sed datam asserit *per prophetiam cum impositione manuum Presbyterii*, ut nempe innueret divina revelatione gratiam dari, speciali scilicet vocationi divinæ nobis manifestæ dono, atque influxu, non hominum ministerio, aut visibilibus signis ab eo adhibitis: quod etiam magis confirmat, dum ad Hebræos (b) dicit *nec quisquam sumit sibi honorem, sed qui vocatur à Deo tanquam Aaron*; quid enim verba ista innuunt, nisi nunc etiam in Ecclesia per solam liberam divinam electionem homines assumi ad Sacerdotium, quemadmodum Aaron, neque à populo, neque à Moyse, neque ab homine ullo, sed à Deo solo assumptus est. Confirmant Patres, nam Dionysius (c) Pontificem ministros consecrare asserit ex divina inspiratione, eos nempe quos eligit Deus, Cyprianus (d) quoque, (e) Hieronymus, (f) Augustinus, (g) Auctor operis imperfecti apud Chrysostomum distingunt inter ordinatos à Deo, & à solis hominibus: quis autem putet eos, qui non sunt ordinati à Deo Sacramentum recipere, cum Sacramenti cujuslibet influxus debeat esse à Deo, dictus quoque (h) Cyprianus, (i) Ambrosius,

A (k) Chrysostomus, & alii passim sancti Patres Deo ordinationis gratiam tribuant: Imò Florus (l) gravis auctor [qui anno Christi 813. floruisse dicitur, & ab Usuardo tanquam celebris memoratur, (m) & à Vvalfrido (n) Strabone summis laudibus ornatur] soli Deo absque ullius hominis ministerio videtur tribuisse; nam ex loco citato Apostoli, quo divinam vocationem ad ordinationem requirit epistola ad Hebræos, sic ipse arguit; *in quibus* B *Apostoli verbis evidentissimè demonstratur ad hoc munus* [Sacerdotii] *adipiscendum sufficere unicuique gratiam Dei, cooperante fide, & devotione ejus: absque his autem humano arbitrio nemini posse concedi*; quæ si ita sunt, patet non externis signis ordinationis gratiam, sed divinæ solum vocationi adnexam esse.

X. Denique nec externa illa symbola quibus in ordinatione C utimur, à Deo instituta fuisse, ostendunt, tum quod (o) Christus, dum Apostolos ordinavit, non legatur super eos manus imposuisse, aut aliqua instrumenta eis porrexisse, quod jam in ordinatione peragitur, sed in ipsos insufflasse, quod jam in Ecclesia nequaquam observatur: tum quod nec Apostoli impositionem manuum, qua in ordinatione utebantur, nusquam se à Deo accepisse testentur: tum quod varia instrumenta D nunc in ordinatione porrigantur, quæ tempore Christi usitata non erant, ut liber Epistolarum, & Evangeliorum: tum quod nec symbola externa ordinationis eadem à Græcis, & Latinis serventur, Græcis instrumentorum porrectionem negligentibus, quam

L 2.

(a) 1. ad Timoth. 4.
(b) Ad Heb. 5.
(c) Dionys. cap. 5. Eccles. Hierarch.
(d) Cyprian. ep. 68 ad Cler. & plebem in Hispan.
(e) Hieron. in ca. 1 ep. ad Galatas.
(f) Auctor dialog. qu. 65. qu. 64. apud August. to. 4.
(g) Auctor operis imperf. hom. 53. in Matth.
(h) Cyprian supra.
(i) Ambros. de dignit. Sacer. cap. 5.
(k) Chrysost. hom. 14 in c. 5. Actorum.
(l) Florus in collectis sent. antiq. pp. cujus fragm. extat apud Alob. excusum à Papyrio Massono, & apud Baronium tom 11. in append. ad ann. 813
(m) Usuardus in præfat. ad Martyrol.
(n) Vvalfridus Strabo in carm. ad Agobard.
(o) Joan. 20.

Latini sedulo curant, adeò ut quidam manus impositioni præferant.

XI. Conantur etiam adversarii (a) Patrum sententias eludere; fatentur auctorem de operibus Cardinalibus censuisse ordinationem natura sua non iterari, sicut nec quamvis aliarum rerum consecrationem; ac inquiunt cum aliæ res, si exsecrentur, ut Ecclesiæ, Altaria &c. iterum consecrari possint, quemadmodum (b) Canones Ecclesiæ ostendunt: quidni & culpa sua ministri quoque jam ordinati iterum consecrari possint? Augustinum in Catholicam sententiam propendere non eunt inficias, quamvis ex alio ejus (c) loco, quo inquiunt Augustinum duo tantum Sacramenta admisisse, Baptismum, & Eucharistiam, inferant Augustinum, latè duntaxat sumpto nomine Sacramenti, ordinationem Sacramentum dixisse. Cæteris ferè aliis Patribus eandem solutionem applicant: Anastasio secundo speciatim respondent Acacium Hæreticum non fuisse, neque propriè schismaticum, sed potius deceptum, quod bono pacis conducere opinaretur Petri Moggi nomen in dypticha recipiendum: ideoque ordinationes ab ipso factas non esse iterandas. Patres quoque respondent gratiam ordinationi attribuisse, non vi alicujus exterioris signi, ac sensibilis, cui ipsa adnexa sit, sed vi divinæ vocationis, quæ nonnunquam per illa signa prodatur.

(a) Vide Antonium de Dominis supra citatum.

(b) C. si motum, & c. f. Eccles. de consecrat. dist. 1.

(c) August. ep. 118.

XII. Verum facilè effugia ista refutantur: primum enim, ut externum aliquod symbolum in sacra ordinatione necessarium firmemus, satis sit nullum ab Ecclesiæ incunabilis unquam sibi vendi-

A casse Sacerdotium, qui non externo aliquo ritu inauguratus fuerit: quod ajunt signum illud externum incertum esse, falsum est: nam ordinationes Episcoporum, Presbyterorum, & Diaconorum [de quibus præsertim hic agimus, dum sacram Ordinationem contra Hæreticos Sacramentum esse defendimus; parum nempe solliciti, utrum inferiores ordines Sacramentis adnumerentur, quæ Sacramenta esse plurimi ex Catholicis negant] horum inquam ordinationes nusquam sive ab Ecclesia Orientali,

B sive Occidentali, vel ab initio Ecclesiæ, sine manuum impositione celebratæ fuerunt. Certum ergo tenemus ordinationis externum symbolum: quid jam curamus Theologorum concertationes, qui cum symbolum illud in ordinatione adhibendum fateantur, disputant utrum essentiale sit, an accidentale, & quodnam ex iis duobus potissimum sit, manus impositio, an instrumentorum porrectio? deinde quamvis determina-

C tum Christus non instituisset symbolum, sed vagè, & indeterminatè aliquod instituisset pro sacræ ordinationis materia, non exinde sequeretur, sacram ordinationem Sacramentum non esse; cum enim Christus ejusmodi instituere potuerit Sacramentum; quis scit an tale de facto instituerit? malè ergo argumentatur, qui ex indeterminatione quadam signorum sacræ ordinationis, quam supponunt, sacram ordinationem infe-

D runt non esse Sacramentum. Hoc scimus, hoc pro certo habemus, eum qui Catholico ritu ordinatus fuerit, verè ordinatum esse: Catholicus autem ritus nonnisi signis quibusdam sensibilibus, cujusmodi

di sunt impositio manuum, & porrectio instrumentorum sacri ministerii, perficitur: esto dubium sit, quodnam ex iis essentiale sit symbolum: at certum est si utrumque adhibeatur, sacram ordinationem validam semper existimatam fuisse: quod plura certò sciamus, nec divina institutio, nec Sacramenti ratio requirit.

XII. Nihil porro obesse possunt impositioni manuum, ne Sacramenti externum symbolum censeatur, quod Apostoli sæpè precando manus imponerent: quod Ecclesia manus impositionem sæpè extra Sacramenta usurparit. Neque enim quamlibet manus impositionem Sacramentum esse dicimus, sed eam, quæ gratiæ ex opere operato conferat effectum; quare sicut in ista impositione, quam usurpabant (a) Petrus, & Joannes supra Samaritanos, vi cujus accipiebant illi Spiritum sanctum, Sacramentum Confirmationis post (b) Augustinum, (c) Cyprianum & alios passim Patres, intelligimus: ita in impositione manuum (d) Pauli supra Timotheum, per quam hic gratiam acceperat, Sacramentum ordinationis agnoscimus. Impositiones autem manuum, sive quas in Diaconissarum ordinatione, sive quas in Monialium consecratione legimus, Sacramenta esse negamus, quia nec à Christo ritus istos institutos habemus, nec gratiæ ex opere operato productivos scimus: esto itaque dicantur ordinari Diaconissæ, quia ordinem quendam in Ecclesia constituunt, & cæterarum plebejarum fœminarum classem, conditionemque transcendunt: at non ordinis Sacramento dicuntur initiari, non Sacramen-

(a) Actorum 8.

(b) August. 15. de Trinit. cap. 18.

(c) Cyprianus epistol. 72. vide etiam Conc. Florent. in decreto.

(d) 2. ad Tim. 4.

A talem ordinationem suscipere unquam dictæ sunt; esto virgines Deo sacratæ Sacerdotissæ dici possint, quatenus corpus suum tanquam gratam Deo hostiam obtulerunt, at non propriè sunt Sacerdotalis ordinis, nec Sacerdotalis participes sunt honoris. Quod autem (e) Augustinus manus impositionem repeti posse dixit, de reconciliatoria manus impositione loquitur, non de consecratoria, seù ea, quæ in ordinatione adhibetur: ibi enim docet contra Donatistas Sacramentum Baptismi B ab impiis recipi, charitatem non recipi: Sacramentum istud non repeti, etiamsi aut sine charitate recipiatur, aut charitas ab ipso producta deperdatur: charitatem porrò per pœnitentiam recuperari, quæ quidem pœnitentia, non sicut Baptismus, non potest repeti, sed sicut charitas iterato potest produci: pœnitentiam autem impositionem manuum vocat, quod cum impositione manuum supra pœnitentes non solum pœnitentia C imponi, verum etiam perfecta eorum reconciliatio fieri soleret, ut patet ex Concilio (f) Agathensi, (g) Toletano tertio, (h) Leone primo, & aliis, qui de impositione pœnitentiæ loquuntur; necnon ex Carthaginensi (i) tertio, & (K) quarto, (l) Barcinonensi, & aliis passim, à quibus perfecta pœnitentium reconciliatio describitur. Cæterum Augustinus manus impositionem consecratoriam minimè iterandam esse existimavit, toties D que, (m) & tam clarè docuit, maximè contra eosdem Donatistas, ut contrariam ei sententiam affingere non mendacium tantum, sed mandacium cum temeritate conjunctum censeatur.

(e) August. lib. 3. de Baptism. contra Donatistas cap 16.

(f) Agath c 15.

(g) Tolet. 3. c. 12.

(h) Leo ep. 90. ad Rust cap 2.

(i) Carth. 3. c. 32.

(K) Carth. 4 c. 78.

(l) Barcin. c. 8.

(m) Lege August. epist. 50. ad Bonif. propè finem, de bono conjugali capite 18. sermone de gestis cum Emerito, & lib 2. contra Parmen variis capitibus præsert. 13. & 15.

XIV. Ne-

XIV. Neque vero solidiora adversariorum nostrorum sunt responsa, quibus ea dissolvere conatur, quæ nos ad probandam infusionem gratiæ sanctificantis externis sacræ ordinationis symbolis adnexam esse protulimus. Quod enim primo loco dicunt, Scripturæ loca, quibus id adstruimus, solum de gratiis gratis datis, non autem de gratia gratum faciente, intelligenda esse, facilè refelluntur; esto enim gratias gratis datas ab ordinatione non excludamus, quarum Patres ab adversariis citati meminerunt: at gratiam quoque sanctificantem in sacra ordinatione produci, idque citatis à nobis Scripturæ locis convinci contendimus. Primum quidem ex Evangelio Joannis adductus locus, in quo Christus insufflans in Apostolos dixisse perhibetur, (a) *accipite Spiritum sanctum*, id manifestè demonstrat: neque enim in sacris Scripturis unquam dicitur donari Spiritus sanctus, nisi gratia simul infundatur, ut patebit innumeris propè ejusdem Scripturæ locis, in quibus, vel Spiritus sanctus nobis dicitur donari, & habitare in cordibus nostris, vel templum nos esse Spiritus sancti, accipere, & habere Spiritum sanctum dicimur, vel pleni, aut repleti Spiritu sancto, aut obumbrari Spiritu sancto quidam referuntur: quæ omnia indicant sanctificationem animæ ejus, cui Spiritus sanctus datus scribitur, & gratiam sanctificantem eorum animabus infusam. Cujus etiam rei duplex ratio esse potest, prima, quam profert (b) D. Thomas, ubi de missione invisibili Spiritus sancti differit, quia nimirum non convenit ulli personæ divinæ, quod mittatur, nisi quatenus novo modo in creatura existit: communes autem modi sunt, quibus divinæ personæ in omnibus rebus existunt per essentiam, potentiam, & præsentiam, & sicut causa in effectibus participantibus bonitatem ipsius. Unicus modus est specialis, quo Deus in creatura rationali esse potest, sicut cognitus in cognoscente, & amatus in amante, qua nempe ratione, quia creatura rationalis, Deum tam cognoscendo, quam amando attingit, ideò per fidem, qua Deum cognoscit, & charitatem qua amat, Deus novo modo in creatura rationali inhabitare dicitur: cum autem hæc gratiæ sanctificanti connexa sint [nam gratia ista sine virtutibus Theologicis, numquam consistere potest] ideò per gratiam Deus inhabitare de novo in creatura rationali dicitur. Confirmatur vero hæc D. Thomæ ratio tum iis Scripturæ locis, (c) *si quis diligit me, mandata mea servabit, & Pater meus diliget eum, & ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus*: item, (d) *qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo*, & similibus illis, quibus ratio, qua Deus in nobis habitat, charitas esse demonstratur: tum etiam hoc argumento, qua cum Spiritus sanctus procedat per amorem, ideoque dici possit amor notionalis Patris, & Filii, propriè nobis dari dicitur per amorem, tunc nempe cum amamur à Deo, & Deum amamus: hic siquidem divinus amor cum sit efficax, gratiam in nobis gratum facientem producit, ratione cujus Deus in nobis esse dicitur, longè potiori titulo, quam anima hominis, quæ nihil in re amata producit, ibi esse dicitur, ubi amat, quia in rem ama-

(a) Joan. 20.

(b) D. Thomas 1 parte q. 43 art. 3 in corpore.

(c) Joannis 14.

(d) 1 Joan. 4.

amatam inclinat, & veluti extra se fertur: per appropriationem vero Spiritus sanctus dari, accipi, mitti dicitur, cum à Deo amamur, cum Deo grati, cum sanctificati sumus; itaque nunquam propriè accipi dicitur, nisi gratia gratum faciens nobis à Deo infundatur. Altera quoque Divi Thomæ (a) ratio est, quia id solum habere dicimur, quo liberè possumus uti, vel frui: jus autem Spiritu sancto, vel quacunque divina persona fruendi [uti enim personis divinis nemo rectè dicitur] habere non possumus, nisi per gratiam gratum facientem, quæ pignus est hæreditatis æternæ: ergo neque habere, neque accipere Spiritum sanctum absolutè dici possunt, nisi quibus gratia justificans infunditur. Tertiam rationem adjungimus, quia videlicet Spiritus sanctus in impiis esse non potest, juxta illud Sapientiæ, (b) *in malevolam animam non intrabit sapientia, nec habitabit in corpore subdito peccatis: Spiritus enim sanctus disciplinæ effugiet fictum*: si in impiis esse non potest, nec sine gratia, quæ impietatem expellat, accipi potest; non ergo nisi cum gratiæ infusione, absolutè, aut accipi, aut dari dicitur.

(a) D. Thomas ibidem.

(b) Sapientiæ 1.

XV. Quando ergo plurimi ex Patribus per Spiritum sanctum, quem Apostoli receperunt, dum insufflasse in eos dicitur Christus, & peccatorum remittendorum potestatem eis tradidisse, hanc spiritalem potestatem remittendi peccata interpretantur, non gratiam sanctificantem excludunt, sed signa inhabitantis in nobis per gratiam Spiritus sancti exponunt, vel finem, ob quem gratia habitualis concessa sit, ostendunt. Primo

A enim gratiæ gratis datæ ab Apostolo vocantur, (c) *manifestatio spiritus* ad aliorum nempe *utilitatem*, quod sint effectus, & indicia charitatis, ac gratiæ in nobis existentis: tunc ergo cum spiritus dari alicui dicitur, vel ad prophetiam, vel ad aliorum regimen, vel ad miraculorum operationem, vel ad peccata aliorum remittenda, sensus est dari gratiam gratum facientem cum aliquo ejus signo manifestativo in aliorum salutem ordinato, quod signum si solitariè daretur, non diceretur datus, vel acceptus

(c) 1. Cor. 12.

B Spiritus sanctus, nisi forte cum aliqua determinatione, & restrictione, quomodo v.g. spiritus propheticus, vel spiritus sapientiæ, aut scientiæ, aut miraculorum &c. impiis etiam communicari interdum dici possunt. Secundo, cum gratia gratum faciens optima sit, ac necessaria dispositio ad gratias gratis datas, saltem digne, ac sibi fructuose, impendendas, Spiritus sanctus dicitur nonnunquam dari à Patribus ad peccata aliorum remit-

C tenda, officii Sacerdotalis munia obeunda, vel Evangelii prædicationem, aliave ejusmodi, quando gratia ipsa sanctificans, ratione cujus Spiritus sanctus in nobis habitare dicitur, ad hæc dignè obeunda conceditur: & eo pacto fatendum est rectè dici Apostolos ante Ascensionem Christi Domini, post ejus Resurrectionem, accepisse Spiritum sanctum, id est potestatem peccata remittendi, quia videlicet Spiritus tanquam sanctificationis

D donum, eis tunc temporis datus fuit, ut potestatem istam dignè acciperent, atque administrarent.

XVI. Eodem quoque sensu intelligendi sunt illi Patres, qui loca Divi Pauli à nobis allata, de gra-

gratiis gratis datis interpretantur: A non enim excludunt gratiam habitualem, etiamsi de ea omninò taceant: nec gratiam sanctificantem à Divo Paulo intelligi negant, qui aliam gratiam cum sanctificante, ut plurimum conjunctam, certè ex institutione, & beneplacito Dei conjungendam, à Divo Paulo intelligi volunt; quasi vero Divus Paulus, & gratiam gratis datam, & gratum facientem, non uno gratiæ nomine possit intelligere: imò de facto intellexisse textus uterque, ex quo hæc loca allata sunt, si diligenter intueamur, ostendit: B priore quidem ad Timotheum epistola, ubi Apostolus ait, (a) *noli negligere gratiam, quæ data est tibi per prophetiam cum impositione manuum Presbyterii*, fateor Apostolum non usurpasse nomen χάρις, quod sæplus gratiam significantem significat, sed nomen χάρισμα, quod frequentius eas gratias significat, quæ ad aliorum utilitatem conceduntur: solet tamen illud nomen easdem gratias significare, prout gratiæ significanti sociantur: C unde in epistola (b) prima ad Corinthios, ubi gratiæ gratis datæ recensentur, quæ χαρίσματα nominantur, nonnisi, prout ipsæ sanctificanti gratiæ adnexæ sunt, referuntur: alias enim non dixisset divinus Apostolus, *æmulamini charismata meliora*, nisi sanctificantis gratiæ potissimam rationem habuisset; neque enim eorum donorum, quæ ibi enumerantur, solitariè sumptorum ullus desiderio teneri debet, quæ sine præsumptione expetere non potest, sed solum, quatenus gratiæ sanctificanti conjunguntur, æmulationi esse possunt. Hæc ergo Divi Pauli mens fuit, ita de gratiis gratis datis differere, ut

(a) 1. ad Tim. 4.

(b) 1. ad Cor. 12.

A eas numquam à gratia sanctificante disiungeret, ideoque eas à Spiritu sancto dari, Spiritum sanctum per ipsa manifestari, unum, & eundem Spiritum hæc omnia operari docuit; ipsa (c) quoque omnia si à charitate separentur infructuosa esse fusè ostendit: ex quo fit, ut dum Timotheum monet, ne charismata, quæ in ordinatione receperat, negligat, per illa charismata non solum doctrinæ donum, prophetiæ, aut aliud quidpiam simile intelligat, sed & ipsam sanctificantem gratiam, à qua ista dona nunquam separat: quæ & ad aliorum etiam salutem in ordinatione Timotheo infusa est, & ad ista dona dignè recipienda, ac dispensanda disponit, & eorum quodammodo fons est, atque origo: [alias non à spiritu, & per spiritum sermo sapientiæ, scientiæ &c. esse dicerentur] sine qua tandem nec dona ista à Deo infunduntur, quippe cum ad ea recipienda cor perpurgari, & sanctificari conveniat: ut patet (d) in Apostolis, (e) Samaritanis, (f) Cornelio Centurione, ejusque sociis, necnon (g) Ephesiis, & aliis.

XVII. In posteriore vero loco ex epistola secunda ad Timotheum, ubi eundem charissimum suum discipulum iis verbis adhortatur, (h) *admoneo te, ut resuscites gratiam Dei, quæ est in te per impositionem manuum mearum*, idem clarius innotescit; mox enim subdit, *non enim dedit nobis Deus spiritum timoris, sed virtutis, & dilectionis, & sobrietatis*: D quibus verbis ad dona in ordinatione recepta, spiritum virtutis, quæ nempe promissa erat Apostolis à Christo dum dixit, (i) *accipietis virtutem supervenientis Spiritus sancti in vos*; spiri-

(c) Ejusd. epist. ad Corinth. cap. 13.

(d) Actorum 2.

(e) Actorum 8.

(f) Actorum 10.

(g) Actorum 19.

(h) 2. ad Tim. 1.

(i) Lucæ 24.

ritum dilectionis, quam à sancto Petro ter exquisivit Christus, dum eum reliquorum pastorem constituit, dicens, (a) *Petre amas me, pasce agnos meos, pasce oves meas*; & sobrietatis, seù moderationis, ne (b) plus saperent, quam oporteret sapere, sed saperent ad sobrietatem; tria inquam illa ad gratiam ordinationis revocavit: quæ tamen gratiæ non sunt, quas vulgo gratis datas vocant: sed eorum una virtus Theologica, puta charitas, quam alii cum gratia confundunt, alii sic distinguunt, ut nunquam separent: reliquæ vero virtutes sunt supernaturales, quæ simul cum gratia infunduntur, simulque cum ea extinguuntur: ideoque hic est sensus verborum Divi Pauli, admoneo te, ut resuscites dona omnia, quæ in te sunt, quæ tibi ad officium Episcopale bene gerendum, in ordinatione tua concessa sunt: nos enim Episcopi cum ordinamur, spiritum virtutis, dilectionis, & sobrietatis accipimus, quæ nobis excitanda sunt, ne Evangelium Dei erubescamus &c. Quare si qui Patres de solo scientiæ dono, aut prophetiæ, aut Episcopali dignitate gratiam istam interpretantur, gratiam sanctificantem non excludunt, sed, ad quid præsertim gratia illa sanctificans daretur, exponunt, puta aut ad scientiam, aut ad prophetiam, seù interpretationem Scripturæ, aut, uno verbo, ad Episcopale officium ritè gerendum: quo pacto Ambrosius (c) nomine gratiæ ea omnia videtur intelligere, *quibus confirmatur ad hoc opus electus accipiens auctoritatem, teste conscientia sua, ut audeat vice Domini sacrificium Deo offerre*. Nostræ proinde argumentationis vim minimè retundunt prædictæ explica-

(a) Joan. 21.

(b) ad Rom. 12.

(c) Ambros. in 1. ad Timoth. cap. 4.

A tiones, quæ tantum abest, ut aliis expositionibus, quibus gratia sanctificans, iis locis intelligi demonstratur, contradicant, ut potius easdem confirment, utpotè cum ji, qui gratias gratis datas his locis intelligunt, sanctificantem gratiam, sive ut dispositionem, sive ut principium, sive ut rem manifestatam conferri supponant. Adde quod adversarii auctoritatibus Patrum minimè respondeant, quæ gratiam istam sanctificantem per or- B dinationem tribui evidenter affirmant.

XVII. Refelluntur pariter adversarii, dum gratiam sanctificantem in ordinatione admittunt, sed eam ulli signo externo, ac visibili alligatam negant. Verba enim Divi Pauli, quibus per impositionem manuum, (d) *& cum impositione manuum* gratia data esse dicitur, satis evidenter ostendunt impositioni manuum gratiam promissam, atque alligatam esse: ver- C ba enim illa, *per prophetiam*, quæ in priori ad Timotheum habentur, non significant causam instrumentalem gratiæ conferendæ, sed impellentem, ac moventem, ut sensus sit, noli negligere gratiam, quæ data est tibi cum Episcopus à me ordinareris *secundum præcedentes in te prophetias*, de quibus sermo factus est (e) ejusdem epistolæ capite 1., ideoque quam gratiam dixit ibi Divus Paulus cum impositione manuum datam, eam in poste- D riore ad Timotheum epistola dicit per impositionem manuum fuisse concessam. Idque aperte docent Patres à nobis citati, Ambrosius quidem iis verbis, (f) *quis dat fratter Episcopalem gratiam? Deus, an homo? respondes sine dubio, Deus: sed tamen, & per hominem dat Deus,* ho-

(d) 1. ad Tim. 4. & 2. ad Tim. 1.

(e) 1. ad Tim. 1.

(f) Ambros. de dignit. Sacerdot. cap. 5.

homo imponit manus, Deus largitur gratiam: Sacerdos imponit supplicem dexteram, & Deus benedicit potenti dextera: Episcopus initiat ordinem, & Deus tribuit dignitatem: non potuit clarius, aut expressius Ambrosius significare, quomodo gratia, dignitasque Sacerdotalis, quæ Deum habent auctorem, externo tamen ordinationis symbolo alligata sint, & nonnisi Episcoporum ritus ordinationis usurpantium opera à Deo tribuantur: Hieronymus, (a) similiter, dum ait, *ordinationem non solum ad imprecationem vocis, sed etiam ad impositionem impleri manus*, idem clare demonstrat: quid est enim ordinationem impleri ad impositionem manuum, & imprecationem vocis, quam externis illis symbolis ordinationem Sacerdotii alligatam esse, eo modo quo quia ad infusionem aquæ, & verborum mysticorum prolationem generatio spiritualis perficitur, ideò ipsa his visibilibus signis alligata dicitur: ob idque etiam Baptismus Sacramentum vocatur. Eodem sensu Chrysostomus, (b) *manus vero superponitur, totum autem Deus operatur; & illius est manus, quæ ejus qui ordinatur, caput contingit, si, quemadmodum oportet, ordinatur*, quibus verbis, & Deum effectuum ordinationis auctorem, ac causam principalem ostendit, & externa ordinationis symbola ejusdem Dei instrumenta esse, causasque saltem morales, ad quarum præsentiam Deus operetur. In eandem quoque sententiam conspirat Dionysius, (c) *manus*, inquit, *impositio simul quidem divinum præsidium Sacramento adnexum declarat, quo tanquam sancti pueri patris charitate foventur: itaut eis quidem statum vimque Ecclesiasti-* ci *ordinis largiatur*. Et quid, amabo vos, vel ad catholicam doctrinam stabiliendam, vel adversariorum responsiones refellendas clarius, quid expressius dici potuit? conspirat & beatus (d) Ephrem, qui Sacerdotum potestatem ineffabilem dicit, quæ in nobis dignata est habitare per impositionem manuum sacrarum Sacerdotum. Denique idipsum adstruit totius Ecclesiæ praxis, quæ numquam ullum in Sacerdotem recepit, nisi externa benedictione consecratum. Quid enim mihi profertur divina vocatio, quæ cum subditis patere nequeat, constituendo Sacerdoti non sufficit, nisi visibili signo manifestata fuerit? quomodo enim subditi eum pro Sacerdote agnoscent? eum audient? venerabuntur qui à Deo ad Sacerdotium vocatus fuerit, nisi exteriori signo constitutus sit? fatemur à Deo constitui Pastores, Deus enim est, qui in Ecclesia dedit Apostolos, Pastores, ac Doctores usque ad consummationem sæculorum. Sed videndum est, per quos det, & quomodo det, Apostolos quidem ipse constituit, hi Episcopos constituerunt sibi successores: hos Deus Apostolorum ministerio Ecclesiæ dedit, per hos eidem Ecclesiæ dat quotidie Sacerdotes: quomodo autem dat? visibili electione, visibili ordinatione: eligunt Episcopi Sacerdotes visibili signo, & quos visibili modo elegere, eosdem visibili quoque ritu consecrant Sacerdotes. Si divinam vocationem nulli visibili signo alligatam credimus, nec oves Pastores agnoscent suos, nec Sacerdotum certa erit moraliter auctoritas, nec Sacerdotii ulla firmitas, nec Sacramentorum, nec Sacrificii ulla securitas, & ignotis Ecclesiæ ca-

(a) Hieron. in c. 58 Isaiæ.

(b) Chrysost. homil. 14. in cap. 5. Actuum Apostolorum.
ἡ χεὶρ ἐπίκειται τοῦ ἀνδρός, τὸ δὲ πᾶν ὁ Θεὸς ἐργάζεται, καὶ ἡ αὐτοῦ χείρ ἐστιν ἡ ἁπτομένη τῆς κεφαλῆς τοῦ χειροτονουμένου, ἐὰν ὡς δεῖ χειροτονῆται.

(c) Dionysius c. 5. Eccles. hierar. par. 3.
Ἡ δὲ ἱεραρχικὴ χειρὸς ἐπίθεσις, ὁμοῦ μὲν ἐμφαίνει τὴν τελεταρχικὴν σκέπην, ὑφ' ἧς ὡς παῖδες ἱεροὶ πατρικῶς φρουροῦνται, αὐτοῖς μὲν ἕξιν, καὶ δύναμιν ἱερατικὴν δωρουμένην.

(d) S. Ephrem. serm. de Sacerdotio.

capitibus, ignota, latens, invisibilis, ipsa futura est Ecclesia.

XIX. Fatendum est, quod dixit Cyprianus, (a) *ordinari nonnunquam indignos non secundum Dei voluntatem, sed secundum humanam præsumptionem, & hæc Deo displicere, quæ non veniant ex justa, & legitima ordinatione, id enim Deus ipse manifestat per Oseam Prophetam* (b) *dicens: sibimet ipsis constituerunt Regem, sed non per me*; sed quemadmodum, qui ita constitutus erat Rex, de facto Rex erat, & regia verè præditus potestate, cum tamen scriptum sit, (c) *per me Reges regnant, & legum conditores justa decernunt; per me Principes imperant &c.* item, (d) *non est potestas nisi à Deo*; ita qui eodem Deo nolente constitutus est Sacerdos, non desinit esse Sacerdos, quamvis à Deo vocatus non sit; quin imò Deo displiceat, & ingratus sit; duplex enim in Deo est voluntas, ut ostendit (e) Damascenus, una antecedens, altera consequens; antecedens, qua nullis circumstantiis adhibitis quippiam vult; consequens, qua quibusdam positis circumstantiis aliquid vult, v. g. nec peccata, nec ullum peccatorem esse antecedenti vult voluntate, (f) *similiter enim odio sunt Deo impius, & impietas ejus*; eadem tamen consequenter velle debet, cum de facto talia contingant, quæ non contingerent, nisi aliqua voluntate Deus ea esse vellet, (g) *voluntati enim, ejus quis resistit*? pari ratione nec fictos baptizari: nec eosdem, vel qui huic muneri inepti sunt, Deus ordinari vult antecedente voluntate, quos tamen voluntate consequente, & sacro Baptismate ablui, & Sacramento ordinis velle initiari dicendus est.

(a) Cyprianus epist.
(b) Oseæ 8.
(c) Proverb. 8.
(d) Ad Rom. 13.
(e) Damascen. li. 2. de fide orthodoxa cap. 29.
(f) Sapient. 14.
(g) Ad Rom. 9.

A Neque vero ad rationem Sacramenti amplius quippiam desideratur, quam ut Deus ad ipsum concurrat, & voluntate consequente ipsi consentiat, ut patet ex prædicto de Sacramento Baptismi exemplo, cui etiam exemplum de sacra Eucharistia adjungere poteris: quis enim dubitat, quin Deo ingratum sit, quod aliquis, qui seipsum non probaverit, de sacro illo pane edat, & de calice bibat, non dijudicans corpus Domini: is tamen qui indignè sumit, reipsa sumit, & qui B indignè consecrat, quamvis Deo ingratus sit, reipsa consecrat: ita qui indignus ordinatur, veram quoque Sacerdotii potestatem naneiscitur.

XX. Quod autem etiam ij, qui Deo non vocante ordinati sunt, de facto tamen Sacerdotii obtineant dignitatem, fusè docebit te (h) Augustinus, idque inferius suo loco confirmabimus. Nec Apostoli locus superius ex Epistola ad Hebræos adductus huic veri- C tati quicquam officit, cum enim ait Apostolus, (i) *nec quisquam sibi sumit honorem, sed qui vocatur à Deo tanquam Aaron*: sensus est neminem Pontificium sibi honorem suo arbitrio, suoque jure sibi vendicare posse, sed eum legitimum esse Pontificem, qui vocatur à Deo tanquam Aaron, quem nempe, ejusque posteritatem Deus in Sacerdotium elegerat, ideoque, qui extra Aaronis familiam Sacerdo- D tii munus attentabat, is à Deo rejiciebatur, eo modo quo qui jam extra hierarchiam à Deo divinitus institutam sibi Sacerdotale vendicat officium, seu qui se Sacerdotalibus muniis ingerit, non vocatus ab Episcopo (quem proinde Dionysius, (k) ἱεροφαντορικὴν τῆς θεαρ-

(h) August. lib. 2. contra Parmen. cap. 13.
(i) Ad Hebr. 5.
(k) Dionysius c. 5. Eccles. hierarch. parte 3.

θεαρχικῆς ἐκλογῆς, *interpretem divinæ electionis*, appellat] ſpurius eſt, & adulterinus Sacerdos, utpotè cum divina vocatio, quæ legitimum conſtituit Sacerdotem, nullis certioribus argumentis conſtet, quam electione Eccleſiaſtica, & Epiſcopali conſecratione, quamvis ſit alia divina vocatio, quæ laudabilem, utilemque Eccleſiæ efficit Sacerdotem: quæ quidem ex operibus præſertim comprobatur, non ex ordinaria vocatione, vel miſſione, nec ex ullis antecedentibus, aut concomitantibus ordinationem ſignis certò conjici poteſt: cum, ut notat (a) Bernardus, *& Saul conſtitutus à Domino, & Judas non ab alio electus in Apoſtolum memoretur, quorum tamen uterque à Deo reprobatus eſt. Nonne ego vos duodecim elegi*, inquit (b) Chriſtus, *& unus ex vobis Diabolus eſt?* taliſque divina vocatio non eſt Aaronica, cum plures ex familia Aaron Sacerdotio abuſi fuerint, nec Aaron ipſe Sacerdotii ſemper vigorem retinuerit, dum populum, vel ad idololatriam impulit, vel ſaltem volenti conſenſit. Locus vero ejuſdem Apoſtoli priori ad Timotheum ſatis ſuperius explicatus eſt, ex eoque oſtenſum, prophetiam non poni ab Apoſtolo, tanquam cauſam inſtrumentalem gratiæ Timotheo collatæ, ſed ut motivum: præterquam quod enim aliqui Patres, ut (c) Theophylactus, (d) Chryſoſtomus, (e) Ambroſius, (f) Hieronymus, & alii, quorum ſententiam ſupra allatam expoſuimus, prophetiæ nomine doctrinam intelligunt, quam διὰ τῆς προφητείας interpretantur, id eſt, εἰς προφητείαν ad prophetiam, ſeu ad doctrinam, & Scripturæ interpretationem, ſeu etiam gratiam

(a) Bernard. declamat. ecce nos reliquimus.
(b) Joan. 6.
(c) Theophylact. in cap. 4. prioris ad Timoth.
(d) Chryſoſt. homil. 14. in cap. citat.
(e) Ambroſ. in cap. cit.
(f) Hieronym. ibidem.

A doctrinæ, & prophetiæ, quomodo legit (g) Hieronymus epiſtola ad Evagrium: alii vero, præcedentes prophetias intelligunt, juxta quas ordinatus fuerat Timotheus, (h) id teſtante eodem Apoſtolo, huncque locum ita interpretantibus, & aliis paſſim: adeout διὰ τῆς προφητείας idem ſit, ac κατὰ τὴν προφητείαν, quam nos interpretationem ſectamur, ut maximè conſentaneam: nullus item Patrum hæc verba ita interpretatus eſt, quaſi

B divina revelatio, aut vocatio eſſet, quæ gratiam ordinato conferret: ideoque interpretatio iſta explodenda eſt, nec ex ea ſolidum ullum augumentum elici poteſt.

XXI. Neque etiam quidquam ponderis habent Patrum adducta teſtimonia, nam eſto Patres optimè gratiam ordinationis in Deum refundant, ut principalem ejus cauſam, & auctorem, juxta illud Pſaltis, (i) *gratiam, & gloriam dabit Dominus*: non tamen

C humano miniſterio, ſenſibilibuſque ordinationis ſignis, tanquam inſtrumentis, vim denegant: ſicut licet ſæpè apud eoſdem Patres legamus, Deum eſſe qui baptizat, non tamen humani miniſterii neceſſitatem tollunt, aut inſtrumentalem ei virtutem adimunt. Iidem quoque Patres, (k) dum aliquos docent ab hominibus, alios à Deo ordinatos, voluntatis divinæ conſequentis rationem habent, juxta quam aliqui non ſunt à Deo ordi-

D nati, ut diximus: item (l) dum aliquos à Deo conſtitutos docent, non per hominem, ut Moyſem, aliquos à Deo, ut Jeſum Nave, per hominem, aliquos per hominem tantum, ut plurimos favore vulgi conſtitutos, aliquos à ſe, ut Pſeudoprophetas: omnes modos recenſent,

(g) Hieronym. epiſtol. 85. ad Evagrium.
(h) 1. ad Tim. 4.
(i) Pſalm. 3.
(k) Lege Aug. libris contra Donatiſtas paſſim.
(l) Auctor dialog. qu. 65. qu. 64. to. 4. Auguſt.

ſent; quibus paſtores creari poſſunt; nec Eccleſiæ præſentia tantum tempora denotant, quibus nulli à Deo non per hominem conſtituuntur, & deſignantur Eccleſiarum rectores: cum olim à Deo non per hominem Apoſtoli conſtituti eſſent, quam ſibi prærogativam attribuit Paulus, cum ſe (a) *non ab hominibus, neque per hominem, ſed per JESUM CHRISTUM, & Deum Patrem Apoſtolum vocitavit*: quam eandem cæteri Apoſtoli à Chriſto electi, & deſignati ſibi vendicare potuerunt: qui autem per hominem ordinati tantum dicuntur, ji veri ſunt Sacerdotes, nec Pſeudoprophetis adnumerantur: quam paucos enim haberemus veros Sacerdotes, ſi quicumque favore, vel gratia electi ſunt, verè Sacerdotes non eſſent? ji autem ſolùm in pſeudoprophetarum, ſeù falſorum Sacerdotum ordinem referuntur, qui ex ſe ſolùm ordinantur, non à Deo, neque per hominem, ut ſunt Novàtores noſtri, qui extra Eccleſiam ſine legitima auctoritate, ac deſignatione Sacerdotium ſibi temerè uſurparunt: neque vero à divina ſola electione, abſque humano miniſterio, vel Florus (b) ipſe citatus Sacerdotii poteſtatem petendam dixit: ſed ex toto contextu, & ſerie orationis id tantum prædictus auctor voluiſſe convincitur, poteſtatem merè humanam, Regum nempe, ac Principum ad validitatem ordinationis nihil conferre: ideoque in ordinationibus, principis conſenſum *valuiſſe utique ad cumulum fraternitatis, propter pacem, & concordiam mundanæ poteſtatis, non tamen ad complendam veritatem, vel auctoritatem ſacræ ordinationis, quæ nequa-*

(a) Ad Galat. I.

(b) Florus sup. cit.

[A] *quam regio potentatu, ſed ſolo Dei nutu, & Eccleſiæ fidei conſenſu cuique conferri poteſt*; ut ibidem docet idem Florus, qui proinde non Eccleſiæ, ſeù Eccleſiaſticæ poteſtatis miniſterium, ſed civilis, & mundanæ, ab ordinatione tanquam neceſſarium excludit: quod etiam clarius oſtendit, dum ibidem ait ſemper *fuiſſe integram, & ratam ordinationem, quam ſancta Eccleſia juxta traditionem Apoſtolicam, & Religioſæ obſervationis formam celebravit*: quid eſt enim ordinatio juxta Religioſæ obſer-
[B] vationis formam, niſi Catholico ritu celebrata, cum externis ſignis, ac viſibilibus Symbolis, non ordinatio à ſola divina voluntate dependens?

XXI. Denique nec argumentum noſtrum ex Patribus deſumptum tantillum labefactant, quæ ab adverſariis ad eorum ſolutionem, verius ad effugium, proferuntur: primum enim quod ajunt auctorem de operibus Cardinalibus cenſuiſſe natura ſua conſecra-
[C] tionem Sacerdotis non reiterari, ſicut quamlibet aliam conſecrationem, non ſoluit argumentum, quod ex eo auctore deduci poteſt: verba enim ejus auctoris ſunt hæc, (c) *docetur ergo, quæ ſit Baptiſmi, & aliorum Sacramentorum ſtabilitas &c. nam Baptiſmum repeti Eccleſiaſticæ prohibent regulæ: & ſemel ſanctificatis nulla deinceps manus, iterum conſecrans præſumit accedere: nemo ſacròs ordines ſemel datos iterum renovat, nemo ſacro oleo lita iterum*
[D] *linit, aut conſecrat: nemo impoſitioni manuum, vel miniſterio derogat Sacerdotum*, ex quibus verbis, & ſtabilitas ſacræ ordinationis deducitur, quæ Baptiſmi ſtabiliti comparatur; quę quidem ad Sacramenti

(c) Auctor de operibus Cardin. Sermone de ablutione pedum.

ti ordinationis probationem non minimi est ponderis; & testimonium auctoris pro exemplo Sacramenti firmi, & stabilis sacram ordinationem proferentis adfertur; cui non obstat, quod consecratio rerum, quæ oleo liniuntur, ut sunt Ecclesiæ, vel Altaria, nonnunquam eorum accedente profanatione repetatur: præterquam quod enim tempore Cypriani, vel ejus, quicumque ille sit auctor hujus tractatus [quem ætate Cornelii, & Cypriani scripsisse ostendit (a) Pamelius] nec Ecclesias, nec Altaria probabile sit, ullo crimine ita polllui potuisse, ut iterum consecratione indigere existimarentur: sed hanc demum legem [quamvis Hygino à quibusdam tribuatur, quod incertum est] extincta persecutione ab Ecclesia de novo statutam fuisse: responderi præterea potest, (b) nullo crimine cujusquam Ecclesias ita exsecrari, ut consecrari iterum debeant, sed tantum ita pollui, ut reconciliari jubeantur: sic manente charactere Sacerdotali, neminem quantumvis pessimum adeò execrabilem effici, ut iterum ordinari debeat, sed solum requiri, ut per pœnitentiam criminum suorum fœditatem aboleat, & divinæ gratiæ Sacerdotali ordinationi debitæ motus penè sepultos exsuscitet. Deinde nemo dixerit auctorem istum, qui Baptismi, & aliorum Sacramentorum stabilitatem probare voluerit, solius Baptismi ex Sacramentis meminisse: proindeque ex hujus auctoris verbis deducitur mentem ipsius fuisse ordinationem Sacramentum esse, quam nempe in exemplum Sacramenti adduxerit, & quamvis consecrationem rerum inanimatarum ob similitudinem,

(a) Pamelius argumento tract. citat. de operib. Card.

(b) Vide cap. Propositum, de consecrat. Eccles. vel altaris, & cap. Aqua, & cap. fin. eodem tit. item cap. Significasti, de adulterio.

A quamdam quam cum ordinatione & consecratione Ecclesiæ ministrorum habet, eodem filo eidem adnexuerit: constat tamen nunquam ei in mentem venisse, quod ordinatio Sacerdotalis Sacerdotum criminibus, quibus ipsorum anima polluitur, ac contaminatur, depereat, ad quam proinde pollutionem eluendam iteratione ordinationis opus sit, tum quod si hæc ipsius animo sententia insedisset nequaquam stabilem ordinationem, & minimè iterandam dixisset, quam maximè enim incon-

B stans esset ordinatio, quæ ab ambulatoria hominis voluntate dependeret, qua nihil incertius, aut inconstantius esse potest: quam sæpè ordinatio repeti deberet, si quoties Sacerdos peccat, toties ordinatio depereat, totiesque repetenda sit? tum quod quis credat sancto Cypriano, aut alicui probato auctori, Valdensium, & Wviclephistarum stultissimum errorem placuisse, quo peccato mortali Sacerdotalis potestas adimi

C dicitur, quem Scriptura sacra, & humana etiam ratio apertissimè refellit, ut suo loco probabimus?

XXIII. Augustinum nequaquam nobis eripiunt, cujus clarissima exstant pro ordinatione in Sacramentorum classem referenda testimonia, neque destructio Sacramenti propriè, vel impropriè dicti, citato Augustini testimonio applicari potest: cum enim ita argumentetur Augustinus, ut ex eo quod Baptismus non deperdatur

D per recessum ab Ecclesia, ordinationem quoque inferat non deperdi, quia utrumque Sacramentum est permanens, quod effectum habet permanentem: si Augustinus censuisset ordinem non esse propriè

priè Sacramentum, æquè ac Baptiſmum, nulla ejus eſſet ratiocinatio, facileque reſpondere potuiſſent Donatiſtæ, cur per receſſum ab Eccleſia amittatur ordo, non Baptiſmus, rationem eſſe, quod ordo propriè Sacramentum non ſit, quod characterem imprimat, ſicut Baptiſmus; itaque ut bona ſit ratiocinatio Auguſtini debet ſupponere ordinem propriè eſſe Sacramentum. Falſum eſt autem Auguſtinum duo tantum Sacramenta admiſiſſe, Baptiſmum, & Euchariſtiam: verum eſt ea ſolum in exemplum protuliſſe, ſed non ea ſola Sacramenta agnoviſſe: ſufficit verba Auguſtini, quæ nobis objiciuntur legere, ut veritas bonitaſque ſolutionis appareat: ſic ergo Auguſtinus, (a) *unde Sacramentis numero pauciſſimis, obſervatione facillimis, ſignificatione præſtantiſſimis ſocietatem novi populi colligant: ſicuti eſt Baptiſmus Trinitatis nomine conſecratus, communicatio corporis, & ſanguinis ipſius, & ſi quid aliud in ſcripturis canonicis commendatur*: an hoc eſt duo tantum Sacramenta ſtatuere, an non potius aliqua alia indicare?

(a) Aug. epiſt. 118 ad Januarium.

XXIV. Anaſtaſium quoque ſecundum Catholicis partibus non favere minimè oſtendunt: audiatur Anaſtaſius; qui cum plurima pro ordinationis ſtabilitate proferat, tum maximè hæc habet Catholicæ veritati confirmandæ maximè opportuna, (b) *nullum de iis, quos vel baptizavit Acacius, vel quos Sacerdotes, ſive Levitas ſecundum canones ordinavit, ulla eos ex nomine Acacii portio læſionis attingit, quos forſitan per iniquum tradita Sacramenti gratia minus firma videatur?* quid ad hæc ſolvenda faciunt, quod Acacius non fuerit

(b) Anaſtaſ. 2. epiſt. ad Anaſtaſ. Imperat. cap. 7.

A hæreticus, non propriè ſchiſmaticus, quod ordinationes ab eis factæ ratæ fuerint? hæc omnia vim argumenti ex eo teſtimonio deducti non enervant: cum enim, & Sacramentum ibi Anaſtaſius ordinationem vocet, & gratiam ab ea tradi aſſeveret, & ejus firmitatem ibidem cum Sacramento Baptiſmi comparet, propriè dictum utique Sacramentum gratiæ, ac characteris productivum, ſacram ordinationem eſſe Anaſtaſius cenſet; hoc autem tantum contra adverſarios pro Catholicis urgemus.

B Gregorius ſimiliter, dum ſacram ordinationem Sacramentum vocat, quod interiorem virtutem, id eſt gratiam largiatur, non potuit eam expreſſius propriè dictum Sacramentum oſtendere, quam & nomen Sacramenti, & effectum propriè dicti Sacramenti ei tribuendo. Quod tandem reſpondent gratiam ordinationi Patres attribuiſſe, non vi alicujus ſigni exterioris, cui ſit alligata, ſed vi divinæ vocationis, ſatis ſu-

C perius refutata à nobis hæc ſolutio, cui proinde refellendæ non eſt opus diutius immorari.

§. III.

Hæreticorum objectiones refelluntur.

XXV. Aſſerta itaque catholica ſententia, præcluſiſque adverſariorum effugiis, quibus vim noſtrorum argumentorum imminuere ſatagebant, eo-

D rum objectiones refellendæ ſunt, maximè eæ, quas proponit Antonius (c) de Dominis. Prima eſt, quia Sacramentum, quod agit ex opere operato, non pendet ab initiandorum doctrina, probitate, ac

(c) Antonius de Dominis lib. 1. 2. de Rep. cap. 4.

ac meritis, at vero sacra ordinatio ab iis pendet. Altera, quia soli Deo ordinatio reservatur non homini, non humano ministerio, non sensibilibus signis peragitur. Tertia, quia ordinis institutio nos latet, nec in Scripturis sacris reperitur. Quarta, quia sententia affirmans ordinationem esse Sacramentum varias patitur difficultates circa materiam, formam, & effectum ordinationis. Verùm hæ omnes objectiones infirmæ sunt, & imbecillæ: prima enim falsitatem, & errorem gravissimum continet, dum sacræ ordinationis valorem, atque firmitatem pendere putat à meritis, vita, aut doctrina ordinandi, quem errorem suo loco refellemus, & contraria argumenta dissolvemus. Altera ex prædictis satis refutata est, ubi signis visibilibus ordinationem, ejusque effectum alligata esse docuimus, & adductis in contrarium auctoritatibus respondimus. Tertia quoque ex prædictis refutatur, quippe cum Scripturæ sacræ loca adduxerimus, quibus ordinationis Sacramentum colligitur, & effectus indicatur; neque opus est, ut quandonam, & quomodo Christus ipsum instituerit, nobis Scriptura sacra apertè demonstret, cum nec Baptismi v.gr. institutionem in Scriptura sacra habeamus, cujus tantum conferendi mandatum, & collati exempla quædam in ipsa legimus. Quarta omninò frivola est, & ridicula: absurdum enim est in rebus fidei, quæ captum mentis nostræ excedunt, suntque intellectu difficiles, aut hæsitare, aut incredulum esse, vel protervum negatorem, propter difficultates, quæ in eis explicandis occurrunt: cum nec ab inquisitione, & assertione

A veritatis naturalis difficultates occurrentes remorari nos debeant: præsertim cum falsa sæpè sint probabiliora veris; & ea, quæ veriora sunt, dum nostro concipiendi modo non adeò consentiunt, varijs nobis difficultates pariant.

XXVI. Unica objectio superest, in qua tantillum remorari debeamus, quia nempe ex quibusdam exemplis, & Doctorum Catholicorum dictis videtur concludi sacram ordinationem non esse sensibilibus quibusdam signis alligatam, sed tanquam officii cujusdam executionem superiorum B Ecclesiasticorum voluntati, verboque attribui: Primo enim narrat (a) Gregorius Nyssenus Thaumaturgum tridui itinere dissitum à Phædimo Amasæensium Antistite, Neocæsariensem Episcopum fuisse consecratum. Refert quoque (b) Metaphrastes Danielem Stylitam absentem quodammodo Presbyterum à Gennadio Patriarcha Constantinopolitano consecratum recitante Archidiacono preces, populo acclamante, Deoque ipsi C manus per Episcopum imponente. Secundo, de jis qui Simoniacè ordinati in pristinum gradum restituerentur, sic inquit (c) Petrus Damiani, *illi etiam ipsi, quibus ministrandi licentia redditur, non ex malè mercata veteri ordinatione ad amissum reparantur officium: sed ex illa potius Apostolorum principis efficacissima auctoritate, qua in beatum Apollinarem repentè usus est, dicens, surge inquit, accipe Spiritum sanctum, simulque Pontificatum.* Ex D iis enim verbis infertur, & Simoniacè ordinatos, qui pristino gradui redderentur, potestatem suam nactos fuisse non ab ordinatione olim recepta, sed à voluntate, & ver-

(a) Nyss. in vita Thaumaturg.

(b) Metaphrastes in vita Danielis Stylita apud Surium com. 11. Decemb. Lipomanum eod. die, & in appendice vitar. Patrum Orientis auctore Benedicto Gonono

(c) Petrus Damiani opusc. 5. quod inscribitur act. Mediolan. de privileg. Roman. Ecclesiæ propè finem.

verbo Summi Pontificis, eos à vinculis, quibus alligabantur, absolventis: & Petrum solo verbo sanctum Apollinarem Ravennatium Episcopum constituisse absque ullo alio ritu, & ceremonia. Tertio, quia ex Catholicis (a) Gygas cum Doctoribus ab ipso citatis, necnon (b) Rebuffus docent Summum Pontificem solo verbo posse facere Sacerdotem, & Episcopum, si dicat alicui duntaxat, esto Sacerdos, esto Episcopus.

(a) Gygas cum Doctorib. ab eo citatis qu. 8. de praes. num. 3.
(b) Rebuffus de benef. mi.

XXVII. Respondemus juxta ea, quæ jam toties inculcavimus, falsum esse, quod sacra ordinatio ullis signis sensibilibus alligata sit: nec ea quibus id adstruitur, maximi esse momenti. Primo enim quod de sancto Thaumaturgo absente creato refertur, extraordinarium est, & præter legem communem [in qua tamen Deus dispensare potest] divino impulsu hoc factum narratur; neque tamen habitam veram fuisse hanc ordinationem, sed potius sanctam precationem, quæ Thaumaturgum flectere potuit, & inducere ad Episcopatum suscipiendum, eumque fugientem retinere, non spiritali potestate consignare, ex eo patet, quod ab eodem (c) Nysseno, qui hæc refert, non adhibitam constet, à Phædimo manus impositionem, seu elevationem, sed sermonem, allocutorium, quo Deo consecraretur, ac devoveretur Thaumaturgus, ideoque nonnisi πάντων μετὰ ταῦτα τῶν νομίμων ἐπ' αὐτῷ τελεσθέντων, *omnibus post hæc, quæ fieri solent legitimis, seu solemnibus in eo peractis*; sacrum Pontificatus ministerium aggressus sit. Singulare quoque, nec in exemplum trahendum, quod Daniel Stylita ordinatus fuerit ab Episcopo Con-

(c) Nyssenus sup.

A stantinopolitano Gennadio, quamvis se apud eum non stetisset, non ad ejus pedes procumberet, non eum tangeret: quod quidem inspiratione divina factum esse oportuit, ut rectè factum defendi possit; In iis autem quæ ex privata illa inspiratione divina fiunt, quamvis lex universalis violetur, nullum tamen ei præjudicium infertur: præter legem hæc fiunt, non contra legem, quæ actus tantum ordinarios in quibus Deus minimè dispensarit, obligatione sua concludit. Singularium autem
B istorum casuum aliqua in Apostolis exempla plures admittunt, ut quod in nomine Christi, non personarum divinarum omnium baptizarent, quod sola manus impositione Confirmationis Sacramentum impertirentur; & cœtera ejusmodi facerent, quæ ad consequentiam trahenda non sunt, nec ex eo Sacramentorum divina institutio, vel ratio pervertenda. Secundo aliter omninò intelligendus est Petrus Damiani, quam adversarii
C existiment, loquitur ille de executionis ordinis, deque ministerii, & officii restitutione, non potestatis ordinis; qui enim per Simoniam ordinantur, iis Ecclesiasticum officium interdicitur, locus ac dignitas adimitur, potestas ordinis non aufertur, aut denegatur: quod autem posteà recipiant suum locum, ad honores ordinis admittantur, liberamque sui ordinis exercendi potestatem sortiantur, id utique consequuntur, non in-
D tuitu ordinis per simoniam suscepti, qui pœnam provocat, non veniam mereri debet: sed id benignitati, & auctoritati potius superioris absolventis reum, ipsique indulgentis concedendum est; quę

quidem absolutio solo verbo peragitur, nec exterioribus indiget ceremoniis, & hoc est, quod ibi vult Petrus Damiani, qui Pontificis Romani auctoritatem. in absolvendo, prudentiam,& benignitatem, hoc opusculo, seù epistola ad Hildebrandum, prout malueris appellare, ex professo commendat. Tertio, Doctorum citatorum qui Theologiæ ignari fuerunt. & hallucinati dici possunt, in re Theologica, exigua habetur ratio, quamvis nec id velle credendi sunt, quod in objectione eis affingitur, sed id tantum, quod Catholicæ consonat veritati, puta Episcopos solo Pontificis dicto jurisdictionem assequi, & dignitatem Episcopalem nancisci, non ordinem, neque spiritalem functionum Episcopalium obeundarum potestatem.

ARTICULUS II.

An omnibus ordinibus conveniat esse Sacramentum.

§. I.

Presbyteratum esse Sacramentum.

I. DE Presbyteratu res certa est, ipsum nempe verè, ac propriè dictum esse Sacramentum; quæ enim superius prolata sunt, ea Presbyteratus ordinem Sacramentum esse ostendunt. De quo videlicet præcipuè Florentinum,& Tridentinum loqui videntur; Florentinum quidem, (a) quod Episcoporum mentionem expressam nullam faciat, sed Sacerdotum solum, Diaconorum, ac Subdiaconorum: Tridentinum (b) vero, quod de Sacerdotio præsertim disserat, ad quod reliquos ordines, tanquam gradus mini- A strantium referri affirmat: nam Sacerdotii nomine comprehenditur Presbyteratus; quem præsertim significari à Tridentino insuper patet, tum quod præcipua controversia inter Catholicos, & Hæreticos à Tridentino damnatos erat de Presbyteratu, tum quod capite secundo sessionis vigesimæ tertiæ, quæ doctrinam de sacra ordinatione tradit, nullum nominatim verbum faciat de Episcopis, quamvis reliqui ordines ibi enumerentur: tum quod Tridentinum definiat per sacram ordinationem B gratiam, seù Spiritum sanctum dari, ob quod Episcopi ordinantes recte dicunt, (c) *accipe Spiritum sanctum*: quæ verba cum in ordinatione Presbyteri proferantur, non minus, quam in ordinatione Episcopi; patet ex decreto Tridentini gratiam in ea conferri, proindeque eàm verum esse Sacramentum. Scripturæ quoque sacræ,& Patrum testimonia superius adducta de Presbyteratus ordinatione præsertim loquuntur, dum C de ordinationis Sacramento verba faciunt; ut examinanti patebit. Itaque indubitatum esse debet apud Catholicos Presbyteratus ordinem verè Sacramentum esse dicendum. Quæstio itaque hoc loco tantum moveri potest, de Episcopatu, Diaconatu, Subdiaconatu, & minoribus ordinibus, de quibus proinde sigillatim hic dicendum est.

§. II.

D *Episcopatum esse Sacramentum.*

II. QUod spectat ad Episcopatum (d) Albertus magnus, Alensis, (e) SS. Thomas, (f) Bonaventura, (g) Richardus,(h) Dominicus Soto, & alii

(a) Florent. in decreto unionis.

(b) Triden. sess. 23 cap. 1. & 2.

(c) Idem sess. 23 can. 4.

(d) Albertus.

(e) Alensis.

(f) D.Thomas.

(g) D Bonavent.

(h) Richard.

(a) Dominicus Soto in 4. dist. 24.

(b) Altissiod.
(c) Major.
(d) Durandus.
(e) Paludanus in 4. dist. 24.
(f) Canonistæ in can. Cleros dist. 21 & cap. Perlectis dist. 25.

(g) Bellarmin. lib. de ordine cap. 5.
(h) Petrus Soto lect. 4. de Sacram. ordinis.
(i) Medina lib. 1. de sacrorum homin. continentia c. 15.
(k) Vasques in tertiam partem disp. 240. c. 4. & alii.

alii (a) Catholici Doctores negant Episcopatum propriè dictum esse Sacramentum; contra vero (b) Altissiodorensis, (c) Joannes Major, (d) Durandus, (e) Paludanus, Canonistæ, (f) & recentiores Theologi pene omnes Episcopatum Sacramentum esse affirmant. Hanc autem affirmantem sententiam Bellarminus (g) certissimam, Petrus Soto (h) certa fide tenendam censent, Michael (i) de Medina contrariam huic sententiæ, esse periculosam. Vasques (k) similiter quod huic sententiæ contrarium sit, sine gravi nota non posse teneri arbitrantur. Ego ita censeo certissimam habendam esse affirmantem istam sententiam; nec antiquos auctores, qui pro contraria sententia citantur, mihi videri omninò ei repugnasse: sed id forte tantum defendisse, Episcopatum nempe non esse distinctum ordinum diversumque Sacramentum à Presbyteratu; quia tamen eorum auctoritas à recentioribus prætendi potest, nollem contrariam opinionem hæresis, aut erroris nota afficere, quamvis mihi falsa, & allatis superiori capite probationibus contraria videatur. Primo enim Tridentinum (l) Concilium mihi omninò videtur nomine ordinationis sacræ, quam Sacramentum esse definit, Episcopatum comprehendisse: tum quia Catholicam sententiam probat ex locis epistolæ primæ, & secundæ ad Timotheum citatis, quæ de Episcopali ordinatione Timothei præcipuè intelligenda sunt; tum quia anathemate eum ferit, *qui dixerit per sacram ordinationem non dari Spiritum sanctum, ac proinde frustra dicere Episcopos, accipite Spiritum sanctum*: ea porrò verba

(l) Trident. sess. 23. cap. 3.

A sicut in Presbyterali, ita in Episcopali ordinatione proferuntur; quæ proinde ex mente (m) Tridentini, ut vera sint, debet per ordinationem Episcopalem Spiritus sanctus conferri, id est gratia: proindeque debet illa ordinatio, quæ gratiæ conferendæ instrumentum est propriè dictum esse Sacramentum. Secundo prædicta (n) ad Timotheum verba, quæ supra protulimus, quibus ordinationem gratiam conferre probavimus, de ordinatione Episcopali præsertim intelliguntur à Patribus, puta de
B ordinatione Timothei à Paulo in Episcopum. Tertio, quia Patres etiam plurimi, quos produximus, de ordinatione præsertim Episcopali disserunt, ut ex eorum lectione videre erit, maximè vero cum adnotatu dignum sit, apud eos Sacerdotis nomine sæpe sæpius solos Episcopos, non inferiores Presbyteros significari: unde Ambrosius librum de dignitate Sacerdotali, Chrysostomus de Sacerdotio aliquos libros inscripsit:
C quibus tamen libris uterque de solis Episcopis ex professo disserunt.

(m) Idem c. 4.

(n) 1. ad Timot. 4. & 2. ad Timot. 1.

III. Probatur etiam rationibus, primo quia Episcopi jure divino Superiores sunt Presbyteris, non sola jurisdictionis auctoritate, verum etiam ordinis potestate: qua certe superiores non essent, nisi ordinatio ipsorum à divina institutione penderet: proindeque eorum ordinatio Sacramentum esset: sed eo tantummodo dicerentur
D superiores Presbyteris, quo Patriarchæ, Primates, Archiepiscopi Episcopis: itemque si Episcopatus ordinatio Sacramentum non est, id totum quo Episcopi sunt Presbyteris ab Ecclesiæ au-

cto-

ctoritate pendebit, & in alios transferri poterit, & aliis, quam per ordinationem viis communicari, adeò ut nihil relinquatur, quo Episcopi Presbyteros superent, sicque susque deque Ecclesiasticus status pervertetur. Secundo, quia per Episcopalem ordinationem gratia infunditur, & character aliquis imprimitur: utrumque autem Sacramento proprium est; primum quod gratia infundatur, ut tum ex prædictis, tum etiam ex iis, quæ inferius ubi de effectu sacræ ordinationis dicemus, constabit: quibus addo auctoritatem beati Leonis, qui sacram Pontificis ordinationem Sacramenti nomine vocat, & ei divinam gratiam attribuit, (a) *denique*, inquit, *cum hujus divini Sacerdotii Sacramentum etiam ad humanas pervenit functiones, non per generationum tramitem currit, nec quod ordo, & sanguis creavit, eligitur: sed cessante Privilegio Patrum, & familiarum ordine prætermisso, eos rectores Ecclesia accipit, quos Spiritus sanctus præparavit, ut in populo adoptionis Dei, cujus universitas Sacerdotalis, atque regalis est, non prærogativa terrenæ originis obtineat functionem, sed dignatio cælestis gratiæ gignat Antistitem*. Confirmatur, nam Christus ordini sacro gratiam adnexuit, tum ut digne ordinatus Sacramenta ipsi commissa administraret, tum ut in Ecclesiastico regimine occurrentes difficultates facilius superaret; quare cum Episcopo aliqua Sacramenta administranda, conferendaque tradantur, quæ Presbyteris inferioribus denegatæ sunt; Confirmationis nempe, & ordinationis; opus est, ut in ordinatione gratiam re-

(a) S.Leo serm. 3. in die anniversario assumpt. ejus ad Pontific.

A cipiat, quæ ipsos dignos istorum Sacramentorum ministros efficiat; cum etiam tota ecclesia Episcopis præsertim innitatur, qui controversiarum fidei definiendarum sunt judices: cum Ecclesiasticum regimen apud ipsos præsertim resideat, variasque in eo molestias, ac difficultates quotidie patiantur: nè defuisse dicatur Deus in necessariis, consentaneum videtur, ut in ordinatione sua eam recipiant gratiam, quæ difficultates istas vincat, labores sublevet, ac molestias leniat. Alterum

B autem ex eo etiam apertè demonstratur: nulla enim res characterem magis arguit, quam collatio potestatis spiritualis, si ea sit indelebilis: nam character, vel potestas spiritualis est animæ indelebiliter affixa, vel signum potestatis spiritualis, notaque divini pacti de concurrendo cum hominibus ad aliquas actiones spiritales, vel efficiendas, vel recipiendas, si non simpliciter, & absolutè, saltem consentaneè ordini à Christo sta-

C tuto; at vero in ordinatione Episcopali confertur nova potestas respectu duorum Sacramentorum conferendorum, Confirmationis, & Ordinis, quæ data non est Presbyteris, sed solis Episcopis: itaque characterem in Episcopali ordinatione conferri necessum est.

IV. Nec juvat respondere non produci novum characterem in Episcopali ordinatione, sed fieri tantum extensionem characte-

D ris Presbyteralis: nam quicquid sit ea de re, valet semper nostrum argumentum: quippe cum neque character novus imprimi, neque extensio novi characteris sine Sacramento fieri possit: eadem enim

A enim in charactere reipsa extendendo requiritur efficacia, quæ in novo producendo: eadem in utravis requiritur divina institutio: non autem reperitur Deus ulli rei nisi Sacramento vim illam contulisse consignandi animum spirituali aliqua nota, vel eam, quæ impressa fuerit amplificandi, itaut divini fœderis illa nota semper remaneat, Deumque quodammodo devinciat ad concurrendum infallibiliter ad aliquas actiones spiritales, B ad quas alias non concurreret; quomodo credimus Episcopalem characterem, seù novus sit, seù Presbyteralis ampliatio, Deum quodammodo adstringere, seù potius signum esse pacti divini, quo ipse se obligavit ad concurrendum cum ipso consecrato ad Sacramenta Confirmationis, & Ordinis conficienda, ad quos effectus cum alio quovis, ex ordinaria lege, minimè concurrit. Quod si quæras, quinam ex iis duobus characterem C Episcopalem interpretandi modis nobis magis arrideat: an ipsum novum, & distinctum characterem à Presbyterali dici placeat, an vero tantum extensionem Presbyteralis. Respondemus utrumque ex nostra sententia dici posse: novum quidem characterem dicere possumus Episcopalem, quia est signum novæ potestatis collatæ: extensio vero Presbyteralis ordinis dici potest, quia nempe, & caracterem Presbyteralem supponit, & ipsum D quodammodo afficit, atque elevat, ab eoque consequitur: ratio enim characteris Presbyteralis est, ut potestatem tam consecrandi corporis, & sanguinis Christi significet, quam absolvendi à peccatis: Episcopalis autem characteris, ut extendat hanc potestatem, denotetque potestatem ista efficiendi summam esse, & in summo Sacerdote [modo à nobis superius explicato] quo pacto ab ea potestate conferendorum Sacramenti Confirmationis, & Ordinis potestas derivatur.

V. Contra hanc sententiam hæc objici solent: primo, quia si Episcopatus Sacramentum est, non erunt tantum Ecclesiæ septem ordines. Secundo, quia hoc ipso posito Episcopatus imprimet characterem, hic autem, vel esset superior, vel inferior charactere Presbyterali: non superior, nam potestate Christi corporis consecrandi, quæ Presbytero tribuitur, nulla nobilior excogitari potest: non inferior, nam Sacramentum nobilius, quale foret Episcopatus, nobiliorem deberet habere effectum; cum ergo nullum characterem imprimere possit, nec Sacramentum dici potest. Tertio, quia Sacramentum Ordinis ad sacram Eucharistiam referri debet, ad quam Episcopatus referri non potest, nam si ad eam referretur, vel ad eam conficiendam, majorem Presbyteris conferret auctoritatem, vel ad ministrandum in hoc Sacramento ordinaretur; neutrum autem dici potest: non primum, quia omnes Presbyteri æqualem, quantum ad consecrationem corporis Christi, & sanguinis spectat, habent auctoritatem, à quovis homine independentem; non secundum, quia Episcopus non constituitur ad ministerium, sed ad Sacerdotium: superest ergo, ut ad sacram Eucharistiam minimè referatur, proindeque nec sit ordinis Sacramentum. Ultimo, quia ordines in Sabbatis Quatuor Temporum conferuntur, Episcopi vero non-

nonnisi diebus Dominicis, vel Apostolorum festis consecrantur.

VI. Frivola autem ea esse argumenta facilè ex appositis solutionibus constabit: primum superius solutum est; alterum ex mox dictis facilè solvetur, juxta quæ nempe dicendum characterem Episcopalem, ut à Presbyterali condistinguitur [cum tamen dici posset Presbyteralis elevatus, & ad plures effectus extensus] inferiorem esse simpliciter Presbyterali, quia nulla potestas potestati consecrandi corpus Christi æquiparari potest: quamvis secundum quid, & extensivè nobilior sit, cum ad plura objecta extendatur: neque ideò simpliciter nobiliorem esse debere, quod Episcopatus nobilior sit Presbyteratu, nam nec Episcopatus nobilior est Presbyteratu, nisi ut adæquatè sumitur, quo pacto continet Presbyteratum, non autem ut inadæquatè sumitur, ut Presbyteratus gradui superadditur. Tertium pari ratione solvi potest, si dicamus Episcopatum ad sacram Eucharistiam conficiendam ordinari: quia nempe est summorum Sacerdotum, ideoque summam dicere potestatem corporis Christi consecrandi, quam non habet quivis Sacerdos, qui licet, quantum ad validitatem consecrationis, æqualem dici possit habere cum Episcopo potestatem, quia non magis hic quam ille materiam appositam consecrare potest, nec magis hic quam ille à validè consecrando impediri: quippe cum potestas, qua uterque consecrat physica sit, animæque indelebiliter inhærens, puta character Presbyteralis, in quem proinde nemo potestatem habet, quem nemo ab habente auferre potest:

A quantum ad plura alia tamen inæqualem habere dicitur, tum quod Presbyter potestatem consecrandi aliis communicare non possit, quam Episcopus communicare potest, per ordinationem: ideoque Episcopi potestas fœcunda, Presbyteri sterilis videatur; tum quod Episcopi potestas sibi ipsi sufficiens instrumenta operi suo necessaria, puta Vasa sacra, præparare, & constituere possit, omnem quoque consentaneum divino Sacrificio ritum præscribere: potestas vero Sacerdotis, quoad hæc sibi mini-

B mè sufficiens ab Episcopo sacrorum Vasorum consecrationem, ritumque Sacrificii celebrandi legitimum petere debeat; tum denique quod Presbyteri potestas quoad exercitium, ab Episcopi potestate dependeat, à quo Presbyteri celebrandi divini Sacrificii licentiam petere debent, sine quo, ut ajunt (a) Ignatius, & (b) Clemens Romanus, nec Sacrificium offerre, nec δοχὼ celebrare, nec Missas agere possunt: cujus aucto-

C ritate à divinorum Sacrificiorum celebratione abstineri, seù suspendi queunt; ob quæ totalis potestas Episcoporum à Patribus superius citatis dicitur summum Sacerdotium, & summa celebrandi Sacrificii inesse eis dicitur auctoritas, quæ in Presbyteris nonnisi inferioris gradus, ac dignitatis esse dicitur: nec credendum est jure tantum humano has Episcopalis potestatis prærogativas esse firmatas: nam ordinandi potestas certo cer-

D tius divino jure constat, & quamvis Vasorum sacrorum benedicendorum ratio, precum quoque in Sacrificio divino adhibendarum formulæ, humana auctoritate constent, divino tamen jure hæc omnia

(a) Ignat. epist. ad Smyrnenses.
(b) Clemens ep. 1.

nia adhibenda esse præscribuntur, quia ordinatè, & decenter Sacrificium istud Christus celebrari pręcepit; potestas autem Episcopi in Presbyteros divino quoque jure stabilita est, quippe cùm apud Catholicos divina fide certum sit Episcopos Presbyteris divino jure esse superiores.

§. III.

Diaconatum esse Sacramentum.

VII. SEcundo, quod spectat ad Diaconatum, mihi quoque pro certo jam videtur asserendum post Tridentini Concilii definitionem, quæ Diaconatum à Deo institutum videtur ostendisse, ipsum Diaconatum propriè dictum esse Sacramentum: primo, quia ita docent Scholastici omnes, præter (a) Durandum, & (b) Cajetanum, qui solum Sacerdotium, ex omnibus Ordinibus Sacramentum esse defendunt: necnon (c) Victoriam, qui id etiam probabile esse sentit, & si qui pauci sunt alii, qui id doceant: reliqui affirmantem sententiam amplectuntur, quorum consensus in re, quæ à traditione pendet, non minimi ponderis, ac momenti censendus est. Secundo, quia huic sententiæ maximè favent (d) Florentinum, & Tridentinum Concilium: tum quod ordinem absolutè Sacramentum esse pronuntient; at ordo nomen est relativum, quod dicit respectum superiorum ad inferiores, & inferiorum ad superiores: ideoque ut ordo simpliciter dicatur Sacramentum, necessum videtur, ut non solum ordo Sacerdotum, tanquam superiorum, verum etiam ordo aliquis ministrantium, tanquam inferiorum sit verè proprieque dictum Sacramentum: cum autem

A Diaconatus sit potissimus ordo ministrantium, vel nullus ordo ministrorum erit Sacramentum, vel certè Diaconatus erit. Confirmatur, nam Tridentinum (e) cum definiisset ordines in Ecclesia præter Sacerdotium admittendos, alios majores, alios minores; statim (f) subdit absolutè ordinem esse Sacramentum: quo modo autem absolutè id verum erit, nisi aliquis saltem ordo præter Sacerdotium sit Sacramentum? si quis autem sit, is erit Diaconatus: tum quod potissima ratio ob quam videretur

B excludendus Diaconatus à numero Sacramentorum, ea prætendi posset, quod non sit ex institutione divina: hanc autem rationem videtur omninò Tridentina Synodus reprobasse, dum eorum sententiam damnat, qui dixerint, (g) *in Ecclesia Catholica non esse hierarchiam divina ordinatione institutam, quæ constet ex Episcopis, Presbyteris, & Ministris*: itaque ex Tridentinorum Patrum sententia Diaconatus videtur esse Sacramen-

C tum: tum denique, quod eadem Tridentina Synodus, ut superius docuimus, absurdum putet (h) non dari per ordinationem Spiritum sanctum, quia frustra Episcopi dicerent, (i) *accipe Spiritum sanctum*: at illud absurdum sequeretur, si per Diaconatum non daretur Spiritus sanctus, quippe cum Episcopi in ordinatione Diaconi hæc verba proferant, (k) *accipe Spiritum sanctum ad robur, & resistendum Diabolo, & tentationibus ejus*: datur er-

D go ex Tridentino per Diaconatum Spiritus sanctus, id est gratia habitualis, & sanctificans vi ipsorum verborum, quæ in ordinatione Diaconi proferuntur, id est ex opere operato, quod solis Sa-

(a) Durandus in 4. dist. 24. q. 2.
(b) Cajetan. opusc. tom. 1. tract. 11.
(c) Victoria de Sacramentis qu. 226.
(d) Florent. in decreto Unionis.
(e) Triden. sess. 23. c. 2.
(f) Idem eadem sess. c. 2.
(g) Ibid. c. 1.
(h) Ibid. cap 6.
(i) Ibid. cap.
(k) Pontif. Rom. 1. parte tit. de ordine Diacon.

cramentis proprium est: ubi obiter nota non consentaneè videri loqui Durandum, [a] qui non audet diffiteri, quod Diaconatus gratiam producat, quamvis ex eo ipsum Sacramentum esse minimè sequi contendat.

(a) Durand. sup.

VIII. Deinde omnia argumenta, quibus aliquid Sacramentum esse colligi potest, ea omnia pro Diaconatu proferri possunt: nam non deest in Diaconatu externum, ac visibile symbolum; non gratia, quæ externo isti symbolo adnexa sit; non character, qui licet non omnium Sacramentorum sit effectus, à nullo tamen nisi Sacramento producitur; non institutio divina; non sacra ministeria; non exquisitæ ad ipsum recipiendum dispositionis necessitas. Expendamus singula: externa in ordinatione Diaconi symbola omnibus patent, impositio manuum, & porrectio libri Evangeliorum: ex quibus quodnam essentiale sit, non hic definimus: certè in Actibus Apostolorum [b] primos septem Diaconos manuum impositione ordinatos legimus; simili utique ritu, quo Episcopi, & Presbyteri consecrantur, nec, ut probabile est, ad dissimilem effectum producendum. Gratia quoque in ordinatione Diaconatus producitur, ne alioqui falsa hæc verba ordinantis censeantur, [c] *accipe Spiritum sanctum*, quibus gratiæ infusionem significari superius docuimus; sed præsertim in ordinatione Diaconi hanc esse verborum istorum significationem, patet ex iis, quæ in eadem ordinatione subduntur, verbis, quæ nos supra retulimus: nam Spiritus sanctus non potest dari ad robur, & resistendum Diabolo, ac tentatio-

(b) Actorum 6.

(c) Vide etiam Constit. Apost. lib. 8. cap. 18.

A nibus ejus, nisi cum infusione gratiæ, quæ animum in bono obfirmat, contra Diabolum munit, ejusque tentationes vincit. Gratiam quoque dari in ordinatione Diaconi probat Chalcedonense [d] Concilium, quod Episcopum per pecuniam Episcopi, Presbyteri, Diaconi ordinationes facientem asserit, vendere τὴν ἄπρατον χάριν, *gratiam pretio inæstimabilem*, quod certè non diceret, nisi in ejusmodi ordinatione gratiam aliquam conferri censeret; clarè etiam [e] Anastasius secundus citata ad Anasta-

(d) Chalced. can. 2.

(e) Anastas. 2. Papa epist. ad Anastas. Imperat. cit.

B sium Imperatorem epistola, gratiam Leviticæ ordinationi adnecti docuit, imo & eandem Sacramenti nomine donavit, ut videbis supra. Favet etiam ratio, quia cum arduum sit Diaconi munus, imo post Episcopi, & Presbyteri officium, omnium difficillimum, ut ostendit Augustinus [f] epistola ad Valerium, consentaneum videtur divinæ providentiæ, ut ad hoc officium ritè gerendum Diaconi creationi gratia aliqua adnexa sit.

(f) August. epist. 148.

C IX. Character similiter in ordinatione Diaconatus admittendus est; tum quod Diaconatus ordo, neque amittatur unquam, neque iteretur: hoc autem provenire non potest nisi à charactere, quem imprimit, secus enim esset tantùm Diaconatus officium quoddam, & ordinatio Diaconi deputatio quædam, seu commissio: quare cum officium à superiori, natura sua revocari possit; si nudum absque charactere Diaconatus esset of-

D ficium, nulla ratio subesset, cur non revocari facilè posset: quod autem revocari, & amitti nequeat praxis est Ecclesiæ, quæ ab hæresi revertentes, suspensos, excommunicatos, si gradui pristino restituantur,

tur; absque nova ordinatione admittit. docet quoque Augustinus (a) ordinem absolutè non amitti, non iterari: at certum est Diaconatum esse ordinem: tum quod in Diaconatu sacrorum Officiorum potestas datur, ut prædicandi, baptizandi solemniter, saltem in necessitate, ministrandi in Altari &c. quæ potestas arguit characterem. Nec obest, quod hæc officia, & quivis alii actus, quævis functiones Diacono propriæ, si ab aliis fiant, non ideò sint irritæ, & invalidæ: neque enim necesse est, ut character semper sit ad aliquos actus, qui sine ipso absolutè fieri nequeant: ut patet exemplo characteris Confirmationis, qui ad profitendam fidem confertur, & ad recipienda Sacramenta Ordinis, atque Eucharistiæ disponit, quamvis, & fidei professio, absque eo emitti, & Sacramenta perfectiva de facto, & cum effectu suscipi, sine ipso queant: itaque licet character Diaconatus non adeò requiratur ad functiones hujus ordinis, quin sine eo præstari possint, quia tamen, juxta ordinem à Deo statutum, non legitimè, neque convenienter præstantur nisi à Diaconis: ideò character ad hæc præstanda necessarius est.

(a) August. lib. 1. contra Donat. ca. 1. lib. 2. contra Parmen. cap. 13. de bono conjugali ca. 24. & alibi.

X. Institutio quoque divina Diaconatui non deest, quam Tridentina Synodus supra videtur adstruxisse; favetque Ignatius Antiochenus, ex cujus epistola (b) ad Smyrnenses Diaconi honorandi dicuntur, ὡς Θεοῦ ἐντολὴν διακονοῦντας, vt *ex Dei præcepto ministrantes*: quomodo enim dicerentur ex Dei præcepto ministrare, nisi eorum à Deo institutum esset ministerium? favet quoque epistola ad (c) Ephesios, in qua postquam fideles

(b) Ignat. epist. 11. ad Smyrnenses.

(c) Idem epist. 14. ad Ephes. Ὁ γὰρ τούτοις ὑποτασσόμενος, ὑπακούει Χριστῷ τῷ προχειρισαμένῳ αὐτούς.

A exhortatus est, ut Episcopo, Presbyteris, & Diaconis obediant, hæc subdit, *qui enim his obedit, obedit Christi, qui hos constituit &c.* an à Deo constituti dici possunt, quorum ordo divinitus institutus non est? Favet (d) Ambrosius, qui quos Evangelistas nominavit Apostolus, & à Deo constitutos dixit, eosdem Diaconos esse interpretatus est, qui proinde à Deo constituti ex ejus mente censendi sunt. Favet (e) Epiphanius, qui *sine Diacono Episcopum esse non posse* asseverat: cum enim Episcopus jure di-

(d) Ambros. in c. 4 ad Ephes.

(e) Epiphanius hæres. 56. al. 77. adversus Aerianos. ἄνευ δὲ Διακόνου, Ἐπίσκοπον ἀδύνατον εἶναι.

B vino sit, ex eo Diaconus quoque divino jure esse colligitur. Accedit ratio, nam si Levitæ à Deo in antiqua lege instituti sunt, qui Sacerdoti deservirent: Diaconos in nova lege à Christo institutos fuisse similiter statuendum est, qui Levitis istis succederent, & Sacerdotibus quoque nostris, [ne quid minus ornamenti novæ legis Sacerdotio collatum dicamus, quam antiquæ] ex officio ministrent. Sacra quoque officia Diaconis com-

C missa fuisse, baptizandi scilicet, sacris Altaribus ministrandi, & si quæ sunt alia, colliges ex Actibus (f) Apostolorum, ex (g) Dionysio, (h) Ignatio Antiocheno, (i) Clemente Romano, (K) Justino, (l) Tertulliano, (m) Cypriano, (n) Concilio Nicæno primo, & aliis passim, quæ fusè docebimus, ubi aliquando de Diaconorum officiis, Deo dante, differemus. Denique quanta Diaconi fulgere debeant sanctitate, quantus in eorum ele-

(f) Actorum 8.
(g) Dionys. de Eccles. hier. cap. 3. & 5.
(h) Ignat. epist. ad Trallian.
(i) Const. Apost. lib 2. cap. 57. & 61.
(K) Justin. Apolog. 2. in fine.
(l) Tertul. lib. de Baptismo.
(m) Cypri. serm. 5. de lapsis.
(n) Conc. Nicæn. 1. can. 14.

D ctione delectus, quæ ad eorum ordinationem dispositio necessaria sit, docere te poterunt Apostolorum (o) Acta, in quibus primorum septem Diaconorum electio narratur, (p) Pauli ad Timotheum, & Ti-

(o) Actorum 6.

(p) Epist. 1. ad Timoth 3.

(a) Ad Titum 1. (a) & Titum commonitoriæ epistolæ, quibus in Diaconis eæ ferè omnes conditiones desiderantur, quæ in Episcopis, & Presbyteris: cum ergo hæc dispositio in iis requiratur; conjectura est ordinationem eorum Sacramentum esse, præsertim cum ea sanctitas ad eorum ministeria desideretur, quæ vix sine Sacramento haberi, aut foveri possit.

§. IV.

Proponuntur objectiones in contrarium.

XI. Impugnatur autem hæc sententia, tum argumentis (b) Durandi, quibus nullum ordinem Sacerdotio inferiorem Sacramentum dici posse contendit: tum specialibus quibusdam argumentis, quæ contra Diaconatum proferuntur: prioris generis argumenta hæc sunt: primum, quia quando plures actiones ad unum spiritualem effectum ordinantur, quarum unica effectum attingit, reliquæ solum ad eum disponunt, ea sola videtur Sacramento tribuenda, quæ effectum operatur, reliquæ autem non Sacramentorum, sed Sacramentalium dicendæ sunt actiones, v. gr. cum plures ritus in Baptismo usurpentur, Catechismi quidem, Exorcismi, & cæteri ritus, qui ad effectum Baptismi Catechumenum disponunt, Sacramentalibus, non Sacramentis adcensentur; sola autem aquæ ablutio Sacramentum dicitur; quia ipsa sola est, quæ peccatorum expiationem, & peccati originalis liberationem operatur; at vero conse-crandi corporis Christi, ac sanguinis potestatem, ad quod opus ordo institutus est, solum Sacerdotium

(b) Durandus sup.

A tribuit, Diaconatus, & cæteri ordines ad eum effectum solum disponunt: igitur solum Sacerdotium erit Sacramentum, reliqui ordines Sacramentales tantum quidam ritus, non Sacramenta dicendi erunt. Alterum, quia sicut potestas confertur in Baptismo ad recipienda religionis Christianæ Sacramenta, quibus nemo nisi baptizatus initiari, aut perfici potest; ita in Ordinis Sacramento potestas debet conferri ad aliqua Sacramenta conficienda, vel conferenda: effectus enim utriusque sibi respon-
B dent, sicut potentia activa, & passiva: atqui in ordinibus inferioribus Sacerdotio non datur potestas ad conficiendum ullum Sacramentum, aut conferendum: nec Diaconus, qui omnium supremus est ministrorum, potestatem h[illegible]t conficiendi, aut conferendi ull[illegible]s Sacramenti, quam Laicus non habeat. Tertium, quia in ordinatione quidem sua Sacerdos recipit potestatem aliquid faciendi, quod antea non tantum ei illicitum, sed
C omninò ἀδύνατον erat: nam non solum, ei qui non est ordinatus in Sacerdotem, absolvendi à peccatis, vel conficiendæ Eucharistiæ conatus prohibetur; verum præterea facultas omninò denegatur, neque enim talis, aut validè à peccatis absolvit, aut Eucharistiam conficit; ea est enim ratio Sacramenti Ordinis, ut sit signaculum visibile, quo potestas traditur invisibilis effectus spiritales operandi; at in ordinatione omnium
D inferiorum Sacerdote Clericorum nulla ejusmodi datur potestas, sed tantum licentia traditur ea exequendi munia, quæ validè quivis efficere, sed illegitimè posset, ideoque hi omnes ordines inferio-

res

res Sacerdotio, Sacramentales ritus dici debent, quos Ecclesia instituerit ad divini cultus celebritatem, quorum officia pro eà qua pollet auctoritate cæteris interdixerit: non autem Sacramenta, quæ potestatem aliquam conferant: quam potestatem non Ecclesiæ auctoritas tradere, sed sola divina institutio sensibilibus signis alligare potuit. Quartum denique, quia divisio ordinis in septem ordines dicitur vulgo divisio totius potestativi, cujus hæc est ratio, ut in uno sit secundum completam suam rationem, in aliis per participationem tantum: quo sensu dixit Divus (a) Thomas ordinis plenitudinem esse in solo Sacerdotio, in reliquis ordinibus per participationem: hoc autem dici nequit, nisi solum propriè Sacerdotium Sacramentum esse, cæteros ordines Sacramentales tantum ceremonias esse dicamus.

(a) D. Thomas supplem. qu. 37. art. 1. ad 2.

XII. Posterioris generis argumenta non minores videntur continere difficultates; primum siquidem illud est, quia multi ex antiquis Patribus Diaconatus ordinem non à Christo, sed ab Apostolis institutum fuisse affirmant: (b) Anacletus, & (c) Damasus non amplius, quam duos illos ordines Sacerdotum, & Episcoporum videntur admisisse: sed apertius Cyprianus epistola ad Rogatianum, (d) *meminisse autem Diaconi debent, quoniam Apostolos, id est Episcopos, & Præpositos Dominus elegit, Diaconos autem post ascensum Domini in cælos Apostoli sibi constituerunt, & Episcopatus sui, & Ecclesiæ ministros:* iis enim verbis opponit Cyprianus institutionem Episcoporum, Presbyterorum, Diaconorum creationi, hos ab Apostolis institutos di-

(b) Anaclet. ep. 3. cap. 1.
(c) Damas. epist. 4. Prospero.
(d) Cyprian. ep. 65

A cit, illos à Christo; quo modo autem Diaconatus Sacramentum erit, si ipsius institutio humana est, non divina? Alterum petitur ex Actibus Apostolorum, in quibus patet Apostolos mensis tantum communibus ministraturos, ob murmur Græcorum adversus Judæos, eo quod despicerentur in ministerio quotidiano viduæ eorum, septem priores Diaconos elegisse. Quis autem credat Sacramentum ab Apostolis institui potuisse? nonne id solius Christi proprium est? quis putet occasione B tantum murmuris cujusdam institui debuisse? cum ad Ecclesiæ utilitatem, atque ornatum primariò quodlibet Sacramentum intentum esse debuerit, non ex occasione tantum? quis sibi persuadeat ad prophana ministeria, ad quæ fœminæ adhiberentur antea, Sacramentum ullum convenienter institutum esse? collige ergo ex iis Diaconatum non esse Sacramentum.

XIII. Tertium ex quadam C Vigilii epistola desumitur; in qua Vigilius Sebastianum quemdam Diaconum omni honore Diaconatus exuit, qui primum ad tempus fuerat tantum Diaconus creatus in aliorum absentia, quo tamen officio, & ministerio abusus fuerat: si enim ad tempus tantùm creantur Diaconi, & ob crimen dignitatem amittunt, non videtur eorum creatio Sacramentum esse, quod spiritalem eis conferat potestatem, sed potius mera quædam D deputatio, & officii commissio: audiamus ergo loquentem Vigilium, (e) *sed ut tua Sebastiane, non in quantum sunt, sed in quantum referre possumus, mala, quæ feceris, diversi cognoscant, & te justè* [*nam magis tar-*

(e) Vigil. ep. 5. Rustico, & Sebast., quæ habetur in 5. Synod. collat. 7. to. 2. Conc. parte 2.

tardè] *canonicam advertant subjisse sententiam, ad tuæ ordinationis veniamus initia: absentibus filiis nostris Diaconis Anatolio, atque Stephano, à nobis postulasti, ut ad tempus pro implendo absentium loco, Diaconum te interim faceremus, quod ideò tibi ad præsens speranti concessimus, quia ante ordinationem tuam, cautionem nobis propria voluntate legeris emisisse &c., ut quicquid à nobis pro Ecclesiastica utilitate fuisset injunctum, fideliter, & sine aliqua fraude compleres: officium vero, locumque Diaconi, sine aliquo vitio, sine aliqua superbia, sine aliquo neglectu, donec reverterentur Diaconi memorati, aut quanto te tempore in Levitarum voluissemus ordinatione ministrare, cum omnibus humilitate, & studio, sine neglectu, modis omnibus impleturum*. Quibus verbis quid clarius? quid expressius dici potuit, ut Diaconi ad tempus creationem aliquam describeret? non enim solum dici potest ad tempus ministerium Diaconi ipsi fuisse commissum, ordinem vero ei indelebilem fuisse collatum: quibus enim verbis potuisset Diaconi melius ordinem ad tempus collatum significare, quam iis quibus usus est? Deinde cui jam functioni destinabatur Sebastianus ille, cui ad tempus ministerium Diaconi fuisse commissum dicitur? an ad Presbyteri munus destinabatur? sed hoc ei honorificum potius fuisset, quam ignominiæ loco, cum tamen Vigilius honori ordinationis ipsius in Diaconum videatur iis verbis velle detrahere; an ad munus ordinis illius revocandus erat, in quo antea versabatur? sed absurdum videretur, si ordo spiritalem permanentem tribueret potestatem, alicui superiorem ordinem

A tribuere, cujus ministeria prohibeantur: si enim indignus creditur ordine superiori, cur ad eum promovetur? si indignus, cur ministeria superioris ordinis obire non permittitur? si potestatem per ordinationem accipit permansuram, cur illius potestatis se ministerio abstenturum promittit? è contra vero si ad tempus accipit potestatem: rectè ad tempus ejusdem potestatis solum ministeria ei creduntur. Videtur ergo voluisse Vigilius, ad tempus tantum conferre potestatem Diaconi, &
B ordinem, cui ad tempus duntaxat ordinis, ac potestatis ministeria promisit. Unde prædictum quoque Diaconum, quod in ordine, ac gradu, quem ad tempus acceperat, permanere voluisset, & in aliis peccasse deprehenderetur, non officio solum, ac ministerio privat, sed omni penitus dignitate, ac potestate spoliat, ut patet ex sequentibus verbis, (a) *pro suprascriptis excessibus alienos vos à Diaconi esse honore decernimus, & omni ministerio officii Levi-*
C *tici, prædictum vobis honorem auferentes, penitus submovemus, nullam ulterius licentiam habentes, ut ex Levitico nomine, ac gradu aliquid facere præsumatis, vel sub nomine Diacorum scribendo, iterum Dei conturbetis Ecclesiam*. Vides, ut honorem Diaconi ab officio distinguat, & utroque prædictum Sebastianum spoliet? concludendum ergo censuisse Vigilium Diaconatum non esse Sacramentum, sed solum officium, quod ad tempus dari, & omninò au-
D ferri posset.

(a) Vigilius supra.

§. V.

Eædem objectiones solvuntur.

XIV. Solvuntur autem omnia ista argumenta, primumque

que argumenta Durandi, tum cætera. Quod ergo priori loco Durandus objecit, nec Diaconatum, nec cæteros Sacerdotio inferiores ordines Sacramenta dici posse, quia non assequuntur effectum ordinis principalem, puta corporis, ac sanguinis Christi consecrationem, sed ad illum effectum solum disponunt, respondendum est consequentiam nullam esse: quippe cum sic inferiores Sacerdotio ordines Sacramenta sint, ut tamen unum cum Sacerdotio, unitate finis, atque ordinis efficiant Sacramentum, & Sacerdotii participationes esse censeantur, ut superius docuimus: nec par est ratio Catechismorum, Exorcismorum, & aliorum ejusmodi, quæ non sunt consecrationes ad certa officia, sicut Diaconatus, & reliqui inferiores Sacerdotio ordines, sed tantum sunt meræ dispositiones ad Baptismi gratiam, ideoque possunt hi ordines esse Sacramenta, quamvis illi ritus, qui in Baptismo dispositivè adhiberentur, sint tantum quædam Sacramentalia. Nec magis urget, quod secundo, tertioque argumento profertur, quæ nempe eo tendunt, ut probent characterem ordinis ad aliquem effectum debere concedi, qui sublato charactere nullus sit, sicut Baptismi character adeò necessarius est ad Sacramenta recipienda, ut sine eo nemo capax sit recipiendorum Sacramentorum, nemo validè absolvatur, nemo validè confirmetur, nemo ex sacræ Eucharistiæ perceptione fructum ullum ex opere operato consequatur: neque enim, ut exemplo characteris Confirmationis supra docuimus, ad omnem characterem requiritur, quod potestatem conferat ali-

A quem effectum spiritalem simpliciter agendi, vel recipiendi, sed nonnunquam ad dignè agendum, vel recipiendum confertur; sic ergo Baptismus comparari debet cum Ordine, ut sicut sine Baptismo Sacramenta non legitimè recipiuntur; ita sine Ordine Sacerdotii nec verè conficiantur: non autem in eo conferri debet, ut quemadmodum simpliciter Baptismus requiritur ad Sacramenta recipienda; ita quivis ordo simpliciter requiratur ad Sacramenta efficienda: Sacramentorum enim confectio

B [præter Baptismum, cujus nemo est, qui non sufficiens minister esse possit] Sacerdotibus propria est, quorum aliqui, puta summi Sacerdotes, omnia, alii, puta secundi ordinis Sacerdotes, aliqua validè conficiunt. Denique ultimo argumento facilè satisfieri potest: ita enim ordo dicitur totum potestativum, quod secundùm completam sui rationem sit in Sacerdotio, secundùm participationem in reliquis ordinibus: non quod gratia,

C & character solum sint in Sacerdotii ordine, & ab iis extrinsecè tantum afficiantur reliqui ordines, eo modo quo sanitas est in animali, à qua scilicet potio, deambulatio &c. extrinsecè tantùm denominantur: sed eo sensu dicitur, secundùm completam sui rationem, ordo esse in Sacerdotio, quia Sacerdotum ordo per se stat, estque sui gratia, nec ab alio ordine potestatem suam derivat, finisque ordinis in Sacerdotio absolvitur, ejusque

D plenitudo, & consummatio in ipso habetur; cum è contra nec reliqui ordines finem, propter quem Sacramentum institutum est, perfectè assequantur, potestatemque suam à superiori Sacerdotum ordi-

di-

dine hauriant, eumque ex Ecclesiasticæ hierarchiæ lege, & connexione à Christo instituta supponant, ut superius indicavimus.

XV. Ad aliorum vero, quæ contra Diaconatum proponuntur argumentorum solutionem tria neganda sunt, quæ ibidem proferuntur: puta institutionem Diaconatus non esse à Christo: munia ejus non esse sacra, sed tantum prophana: ordinationem Diaconi ad tempus fieri posse, ejusve depositionem omnem tam ordinis, quam ministerii privationem conferre. Duo priora satis superque resellimus: ultimum ex characteris natura, & ex dicendis infra de stabilitate ordinationis sufficienter refutabitur. Anacletus (a) ergo, (b) Damasus, qui duos tantum, vel à Christo institutos, vel ab Apostolis traditos legi tantum ordines dicunt, de ordinibus Sacerdotum loquuntur, qui duo tantum sunt, non de ordinibus simpliciter, ut ipsi se explicant; secus enim gravissimè errarent, qui contra Scripturam sacram ab Apostolis Diaconorum ordinationem factam narrantem, contra Paulum (c) Diaconorum mentionem sæpè facientem, ab Apostolis non observatum negarent Diaconatum. Cyprianus (d) hæc fortè dicere voluit Christum non ordinasse Diaconos, sicut ordinavit Episcopos, & Presbyteros; sed non exinde sequitur Christum non instituisse Diaconatus ordinem ab Apostolis suis posteà usurpandum: sicut probabile est eum Sacramentum Unctionis nunquam administrasse, quamvis certum sit, ipsum instituisse. Similiter Acta Apostolorum narrant quidem ex occasione primos Diaconos ordinatos, poterat enim adhuc

(a) Anacletus ep. 3

(b) Damasus ep. 4.

(c) ad Titum. 1.

(d) Cyprianus sup.

A in aliud tempus differri eorum ordinatio, ideoque quod hoc tempore fieret, murmur Græcorum adversus Hebræos occasio esse potuit: neque hoc dignitati Sacramenti officit, dummodo non occasionaliter institutum sit, sed ex professo à Christo sancitum, quod nos de Diaconatu dicimus, nec Acta Apostolorum negant. Ex quibus pariter inferre non potes ministerium Diaconorum solum fuisse prophanum, quinimò si prophanum tantum fuisset ipsorum munus; cur (e) quæso viri boni te-

B stimonii, pleni Spiritu sancto, & sapientia, tanta diligentia inquirendi dicuntur, qui ad hoc onus promoveantur? quomodo postea (f) Stephanus, & Philippus verbi Dei prædicationi incubuisse narrantur? prophanum fatemur ministrandi mensis communibus commissum ipsis munus, sed hoc solum commissum negamus; quinimò cum agape, & convivia charitatis à Christianis post Sacrificii divini celebrationem iniri sole-

C rent, utrisque mensis, sacris nempe quibus Apostoli ante Diaconorum creationem vacabant, & prophanis, quibus viduæ aliquæ ex probabiliori sententia addictæ erant, Diaconos vacasse conjicimus.

XVI. Vigilius (g) autem citata in objectione epistola hoc tantum sibi vult, Stephanum cum antea esset Diaconus, in locum Anatolii, & Stephani, Diaconorum Cardinalium ad tempus as-

D sumptum fuisse, ut eorum loco tanquam Diaconus Cardinalis ad tempus ministraret, ideoque non ad tempus fiebat Diaconus, sed ad tempus fiebat Diaconus Cardinalis, cujus honoris concessio dicitur or-

(e) Actorum 6.

(f) Actorum 8.

(g) Vigilius epist. supra citata.

ordinatio; sæpè enim ordinatio pro investitura, & institutione in aliquo Ecclesiastico titulo sumitur: nihil autem videtur absurdi, si cum definitus esset numerus Diaconorum Cardinalium, quibusdam ex iis absentibus, aliqui alii Diaconi per parochias, aut oratoria constituti, ad ministrandum loco Diaconi Cardinalis ad tempus assumerentur, qui proinde promitterent se revertentibus Diaconis Cardinalibus, officio cessuros, & ad proprias Ecclesias, titulosque reversuros: nec hoc inusitatum, ut in absentia Clericorum ibi fierent Cardinales, simili enim modo (a) Gregorius Summus Pontifex Martinum Tamitanæ Ecclesiæ dirutæ, & ab hostibus occupatæ Episcopum, in Aleriensi diu Sacerdotis auxilio destituta *Cardinalem constituit Sacerdotem*, quem, si Tamitana Ecclesia restaurata fuisset, ad priorem Ecclesiam rediturum mihi non dubium est. Porrò qui ad Ecclesias hoc modo transferrentur, Presbyteri, Diaconi, Episcopi, fieri dicebantur Cardinales: unde non est, quod mireris eum qui Diaconus antea fuisset, & ad Ecclesiam principalem transferretur, dici à Vigilio fieri Diaconum: præsertim cum non tam Diaconus simpliciter factus, quam in locum Anatolii, & Stephani Diaconorum Cardinalium pro implendo eorum officio Diaconus factus dicatur; quod Gregorius diceret Diaconum factum Cardinalem, cum antea Cardinalis non esset; quod quidem non arguit Diaconi simpliciter ordinationem tum primum illi collatam, sed Ecclesiæ principali, tum primum eum incardinatum, atque addictum, sed ad tempus solum

(a) Greg. epist. 77. & 79. lib. 2.

A fuisse. Temporaria autem ordinatio, vel Diaconalis officii commissio, quam qui adepti forent, ad inferiorem ordinem, sive ministerium, sine ulla sua culpa, essent postea rejiciendi, numquam audita: utpote cum ex (b) Canonibus Apostolorum, (c) Concilio Eliberitano, (d) Ancyrano, (e) Niceno primo, (f) Aurelianensi tertio, & (g) quinto, (h) Bracharensi tertio, (i) Epaunensi, & aliis passim Conciliis, ac Patribus suspensio, seu abstentio, ut loquuntur, vel officio, vel ministerio Ecclesiastico, censura B fuerit, quæ nonnisi in pœnam peccati imponeretur: ideoque ex ea Vigilii epistola, nec ordinem Diaconatus, nec ministerium ad tempus fuisse collatum concludere possumus, sed solùm ministerii in Ecclesia principali ad tempus fuisse Sebastiano facultatem concessam. Hunc autem Sebastianum propter varia crimina non solùm ministerio, sed honore Diaconali privat Vigilius, sed non ordine: nam ordinis exercitium ab honore, C & dignitate non solebat separari, sed cui ordinis functiones vetabantur, eidem prærogativa dignitatis, & consessus pariter auferebantur, ut colliges ex verbis Conciliorum (k) Ilerdensis, (l) Epaunensis, (m) Agathensis, (n) Toletani undecimi, (o) Leonis primi, (p) Zachariæ in Synodo Romana, & aliorum complurium Conciliorum, & decretorum Summorum Pontificum: hæc autem duo licet ab aliquo tollantur, non ideò ta- D men ordinis potestas, quæ indelebili charactere animæ impresso conceditur, aut aufertur, aut auferri unquam potest.

(b) Can. Apost. 45. 58. & alii.
(c) Concilium Eliberit. can. 14.
(d) Ancyran. ca. 18
(e) Nicen. 1. ca 2.
(f) Aurel. 3. cap. 2. 3. 10. & 25.
(g) Aurel. 5. cap. 5. 6. 8. & 17.
(h) Bracharense 3. can. 1.
(i) Epaun. cap. 2

(k) Ilerd. cap. 5
(l) Epaun. ca. 22.
(m) Agath. cap. 50
(n) Tolet. 11. ca. 6.
(o) Leo 1. ep. 84. ad Nicetam.
(p) Zach. in Synodo Rom. cap. 12.

§. VI.

Probabile eſſe Subdiaconatum eſſe Sacramentum.

XVII. Tertiò, non eſt æquè certum Subdiaconatum eſſe Sacramentum, ac de prædictis ordinibus certum eſt: quippe cum nec in ſacris Scripturis expreſſa ejus mentio habeatur; nec ejus ordinatio manus impoſitione perficiatur, ut patet ex Concilio Carthaginenſi (a) quarto, cum tamen huic manuum impoſitioni gratiæ collatio attributa videatur: nec Subdiaconi ullius Sacramenti conficiendi, ut Sacerdotes, habeant poteſtatem, nec diſpenſandi, ut Diaconi: nec olim, ut docet (b) Innocentius tertius, Subdiaconatus haberetur ordo ſacer. Nihilominus probabile eſt, Subdiaconatum propriè dictum eſſe Sacramentum: tum quia hæc eſt communis Theologorum Scholaſticorum ſententia, exceptis nempe (c) Durando, & (d) Cajetano, (e) Martino de Ayala, & quibuſdam paucis aliis: tum quia Eccleſiæ lege, non ſine divina inſpiratione, ei adnexum eſt cœlibatus votum, cui adimplendo probabile eſt Deum onus iſtud in Eccleſia congruentiſſimè imponendum prævidentem gratiam adnexuiſſe, ipſumque ad Sacramenti dignitatem evexiſſe: tum quia Eccleſia Subdiaconos ad divina Officia perſolvenda cogit, tanquam Deo peculiariter conſecratos; tum quia Subdiaconatum iterari non poſſe praxis Eccleſiæ oſtendit; tum quia Vaſa ſacra Subdiaconis tangendi, tractandique poteſtatem Eccleſia concedit, quam cæteris denegat: videtur ergo ſpiritalem in his ad hęc munia agnoſcere poteſtatem.

(a) Carthag.4.c.5.

(b) Innoc.3. cap. à multis, de ætate,& qualit. & cap. Miratur, de ſervis non ordinandis.

(c) Durandus, &

(d) Cajetan. ſup.

(e) Martinus de Ayala de tradit. Apoſt. par. 2. cap. de ordine, §. Synodus D. Sylveſtr. 5.

A XVIII. Rationes autem in contrarium ex proponuntur: prima, quia antiquitus Subdiaconatus non erat Ordo ſacer ex prædictis, ergo nec Sacramentum: altera, quia Subdiaconi poterant ordinari à Chorepiſcopis, ut patet ex Concilio (f) Antiocheno: Chorepiſcopi autem erant ſimplices Presbyteri, à quibus Sacramentum ordinationis conferri non poteſt: non igitur Subdiaconatus eſt Sacramentum: tertia, quia (g) Magiſter ſententiarum, & (h) Gratianus Subdiaconos, & Acolythos Eccle-
B ſiam ſibi procedente tempore conſtituiſſe dicunt: quibus ſavere etiam videtur (i) Amalarius Fortunatus: quarta, quia nec benedictionem in ſui ordinatione Subdiaconi olim accipiebant: primum id in Concilio Toletano octavo lege ſancitum eſt, (K) *ut cum Subdiaconi ordinantur, cum Vaſis miniſterii benedictio eis ab Epiſcopo detur, ſicut*, inquit Concilium, *in quibuſdam Eccleſiis vetuſtas tradit antiqua, & ſacra dignoſcitur conſue-*
C *tudo ſubſtare prolata*, quam legem ideò ſe ſanxiſſe dicit prædicta Synodus, ut omnis excuſatio Subdiaconis præcluderetur, qui ſibi uxoribus copulari licitum eſſe aſſerebant, (l) *quia benedictionem à Pontifice ſe neſciſſe percepiſſe* jactabant.

(f) Antioch.c.10.

(g) Magiſter lib.4. ſentent. diſt.24.

(h) Grat. diſt. 21. §. Horum diſcretio

(i) Amal. lib.2. de Eccleſ.off. cap.6.

(K) Tolet.8.cap.6.

(l) Ibidem.

XIX. Verùm nec iſta argnmenta inelnctabila ſnnt: non primnm, qnia Ordo ſacer præcipuè dictus eſt ob adnexum continentiæ votum, quod quia Subdiaconis non ſemper præceptum fuit,
D ideò Subdiaconatns dictus fuit aliquando non eſſe Ordo ſacer; eſto vernm ſemper fuerit Sacramentum. Nec ſecundum; probabile ſiqnidem eſt quoſdam fuiſſe Chorepiſcopos, qni verè eſſent Epi-

Episcopi, sine propria dioecesi, cujusmodi nunc sunt Suffraganei Episcopi, quibus Concilium Antiochenum Subdiaconorum ordinationem permittit: alios non fuisse Episcopos, sed simpliciter Presbyteros, quibus Damasus eandem potestatem adimit: vel certè extra ordinem Chorepiscopis simplicibus Presbyteris id fuisse indultum, qua de re fusius posteà. Non tertium, nec enim ea est Magistri sententiarum, & Gratiani auctoritas, ut ab iis nobis discedere piaculum sit: quamvis eorum fortè mentem sic interpretari possimus, ut propter Clericorum paucitatem, Subdiaconatus ordinis usum Apostolorum tempore frequentatum negent, quamvis ex ipsorum mente eum à Christo institutum Apostoli scirent, & sequenti tempore usurpari vellent: sed nec ea sententia vera est, quam (a) Canones Apostolorum, & (b) Ignatius Antiochenus Apostolorum σύγχρονος abundè refellunt: dum nempe Subdiaconatus ordinis tanquam hoc tempore usurpati apertè meminere: Itaque Glossa (c) Gratiano audet contradicere, ejusque dictum falsitatis redarguere: quod & nos ejus exemplo audebimus.

(a) Can. Apost. 41. refertur dist. 35. c. Episcopus.
(b) Ignat. epist. ad Heronem, & epist. ad Antiochenos.
(c) Glossa v. Subdiaconos loco cit.

XX. In quarto major est difficultas: nam adducti Toletani (d) Canonis duplex præsertim potest esse sensus, quorum tamen neuter sententiam nostram labefactat. Primus enim sensus esse potest, quosdam Diaconos nupsisse, quod nempe causarentur se nescire, utrum ordinem Subdiaconatus recepissent, nec ne, quia non essent certi de prolatione formæ, & traditione instrumentorum in sua ordinatione observatis, sine quibus

(d) Tolet. 8. cap. 6.

A tamen ordinatio non constaret, quorum excusationibus Concilium obviam eundo, usitatam formam cum traditione instrumentorum, in ordinatione cujuslibet Subdiaconi mandat usurpari. Alter sensus esse potest, aliquos repertos fuisse Subdiaconos, qui quod nescirent utrum oratio, quæ super Subdiaconos jam ordinatos, statim atque sacra Vasa tetigere, publicè recitari solet, in sua ordinatione prolata esset, ideò causarentur se obligationem cœlibatus non suscepisse, quam putarent in

B ea benedictione contrahi: quorum excusationibus aditum omninò præcludens Toletana Synodus, eam benedictionem, quæ ex antiqua traditione in quibusdam Ecclesiis observaretur, omninò observari præcipit. Posterior iste sensus si verus sit, nihil habet difficultatis: nam quantumvis benedictio, seù oratio super ordinatum, in Subdiaconatu nulla funderetur, non ideò sequeretur Subdiaconatum non esse Sacramentum. Juxta vero

C priorem sensum, qui longè probabilior est, dico Patres Toletanos non reprehendisse illos, qui causarentur Subdiaconatus ordinationem nullam fuisse, quod non esset facta cum prolatione certæ alicujus formæ, & traditione instrumentorum pro materia: si vero non putassent probabile Subdiaconatum esse Sacramentum, reprehendere debuissent eos, qui hanc frivolam excusationem prætenderent: certum est enim Subdiaco-

D natum, si non sit Sacramentum, sed Ecclesiasticum tantum officium quovis signo, quovis verbo validè conferri posse, nec ullis signis exterioribus, aut certis ullis verbis addictum fore: non tamen hoc alle-

gant Toletani Patres, sed cum scirent varias materias in Subdiaconatus ordinatione à variis Ecclesiis usurpari, ut infra dicemus, traditionem instrumentorum retineri volunt, quam Carthaginensis (a) quarta Synodus ducentis, & amplius annis ante Toletanam octavam, non tanquam novam cerimoniam, sed tanquam inolita consuetudine in Africa usurpatam commemorant: hoc autem rationi Sacramenti non obest, ut cum plures ejus materiæ in diversis Ecclesiis usurpatæ sint, ea præsertim seligatur, quæ antiqua consuetudine fulcitur.

(a) Carth. 4. cap. 4.

§. VII.

Probabiliter quoque minores ordines Sacramenta censeri.

XXI. Ultimò denique minores ipsos ordines Sacramenta esse probabilius arbitramur: quamvis id quoque de iis minus certò statui possit, quam de superioribus ordinibus, tum quod non habeantur ordines sacri, tum quod apud Græcos non omnes recepti sint: tum quod id plures scholastici Theologi, & præter eos, qui nec Subdiaconatum putant esse Sacramentum sentiunt (b) Medina, (c) Navarrus, (d) Sotus, & alii. Probatur tamen affirmans sententia, primò, quia antiquiores Theologi, ut (e) Sanctus Thomas, (f) Bonaventura, (g) Richardus, (h) Paludanus, & alii plures, quibus ex recentioribus addi possunt, (i) Victoria, (k) Petrus à Soto, (l) Bellarminus, aliique complures affirmantem hanc sententiam sequuntur. Secundò, quia eidem sententiæ Concilia (m) Florentinum, & Tridentinum (n) videntur favere, nam ubi Florentinum dixit Sacramentum ordinis esse sextum, materiamque ejus exposuit, mox profert exempla Sacerdotis, Diaconi, & Subdiaconi, & addit idem de aliis ordinibus intelligendum, innuens proinde ordinis Sacramento, Presbyteri, Diaconi, Subdiaconi, & alios ordines, idest minores, comprehendi, eosque proinde omnes esse Sacramenta: Tridentinum quoque, quamvis videatur sibi cavisse, ne quicquam de hac materia statueret, in hanc tamen sententiam videtur propendisse: postquam enim damnavit tanquam hæreticos eos, qui præter Sacerdotium in Ecclesia negassent majores, & minores ordines, mox subdit, ordinem, seù sacram ordinationem verè, & propriè esse Sacramentum à Christo Domino institutum: quæ definitio cum ad omnia ordinis membra videatur esse referenda, sequitur ex Tridentino tam majores, quam minores ordines debere esse Sacramenta, quæ consequentia eo melior est, quod minus commodè, tanquam propositio de fide statuatur, quod ordines alii sint majores, alii minores, si non divinitus instituti sint minores ordines, sed humanitus adinventi: nam si eos Ecclesia instituit, eosdem abrogare poterit, quo posito jam propositio à Tridentino statuta non videretur esse invariabilis veritatis; itaque ad hujus definitionis certitudinem videtur conducere, quod minores ordines divinitus sint instituti: quod si habeamus à Patribus Tridentinis intentum, parvo negotio eosdem minores ordines Sacramenta esse conficiemus.

(b) Medina lib. 1. de continent ca. 46
(c) Navarrus in Summa, cap. 22. num. 18. §. Quare probabis.
(d) Sotus in 4. distinct. 24. q. 1. art. 4. concl. 7. & § Ad argumenta Durandi.
(e) D. Thomas.
(f) Bonavent.
(g) Ricardus.
(h) Paludanus in 4 dist. 24.
(i) Victoria de Sacramentis qu. 1. 6.
(k) Petrus à Soto lect. 4. de Sacram. ordinis.
(l) Bellarminus de Sacramento ordinis cap. 8.
(m) Florent. in decreto unionis.
(n) Triden. sess. 23. c. 2. ibid. c. 3.

Sup-

XXII. Suppetunt, & aliæ rationes, tum quod minores isti ordines potestatem ad varia sacra officia obeunda conferant, quod Sacramentis videtur esse proprium; tum quod certa in eorum collatione verba, & signa necessaria censeantur, sine quibus non conferentur validè collati; hoc autem solis Sacramentis proprium esse videtur, non iis, quæ humanæ sunt adinventionis: tum quod repeti non possint, unde colligitur non esse meras officiorum traditiones, sed characterem producere, secus enim per excommunicationem, ac depositionem isti ordines auferrentur; & absolutis, atque in gradum suum restitutis, iterum conferri deberent, quod est contra Ecclesiæ praxim: productio autem characteris propria est alicujus Sacramenti: tum quod ab initio nascentis Ecclesiæ eos ordines habeamus, ut supra probatum est: tum denique, quod si Sacramenta non sint, sed tantum Ecclesiastica officia, vix ulla ratio assignari poterit, ob quam non non plura officia Ecclesiastica v.g. Laborantium, Cantorum, Notariorum possint ordinibus adcenseri, & sic ordinarius septem ordinum numerus labefactabitur.

XXIII. Contrarias objectiones, earumque solutiones plurimas ex prædictis elicere possumus: iis, quas ex prædictis colligere possumus, eas adjungimus objectiones: primam, quia in assignando eorum numero variant Patres, alii Lectoris solum gradum ex minoribus recensent, alii alios adjungunt: alteram, quia Ecclesia Græca ex minoribus ordinibus solum Lectoris gradum recipit; at Sacramenta à Christo instituta ubique, & in omnibus Ecclesiis videntur esse recipienda: tertiam, quia minores ordines conferuntur non solum ab Episcopo, verum etiam ab Abbatibus, & Sacerdotibus inferioribus, ut posteà dicetur: Sacramentum vero ordinis conferre solis Episcopis conceditur: quartam, quia probabile docuimus multos, quibusdam saltem ex minoribus ordinibus prætermissis, in Ecclesia tam Græca, quam Latina ad superiores ordines fuisse promotos, quod signum est eos non esse Sacramenta, cum eorum subordinatio divino jure non constet. Quintam, quia illi ordines non videntur directè ad sacram Eucharistiam ordinari, excepto saltem Acolythatu, sed tantum ad instruendum populum, & purgandum. Sextam, quia eorum officia ab aliis, quam ab ordinatis, etiam à laicis exerceri licitè possunt: imò quotidie exercentur etiam solemniter à quibusdam non ordinatis Clericis. Ultimam, quia in Sacramentis non est usitatum, ut unus materiam porrigat, alter formam proferat: sed in Concilio Carthaginensi (a) quarto præscribitur, ut Episcopus verba quidem ordinationis Acolythi proferat, seu Acolythum officii sui admoneat, ab Archidiacono verò ceroferarium, & urceolum accipiat, quæ pro materia ordinationis Acolythi ab ipso statuuntur: ergo non videtur Acolythatus ex Concilio Carthaginensi quarto verum esse Sacramentum.

(a) Carth. 4. cap. 6

XXIV. Solvuntur autem hæc omnia argumenta: primum enim esto Patres, modo hunc, modo illum minorem ordinem nominent, raro omnes, vel non simul admixtis quibusdam Ecclesiasticis officiis,

ficiis, quibus illos æquiparare videntur, minores ordines enumerent; non tamen quemquam eorum negant esse, aut alios pro veris minoribus ordinibus statuunt: (a) Cornelius vero, & (b) Cajus antiquissimi Pontifices, (c) Synodus quoque Romana sub Sylvestro, eos omnes minores, quos habemus ordines, solosque recensuit, quod ex Apostolica traditione eos tenuisse credendum est; synodus quoque Carthaginensis aperte in eandem sententiam consensit, ut supra docuimus. Secundò Ecclesia quidem Græca, non antiqua illa, sed nova, cujus longè minor est auctoritas, minores ordines non recipit, sed in eo ab Innocentio (d) quarto reprehenditur, qui scilicet Græcis etiam præcipit, ut de cætero minores omnes ordines usurpent, neque tamen necessum est, ut Sacramenta omnia partialia, ea præsertim de quibus non constat, & quæ ab aliis rectè suppleri possunt, ea, inquam, ab omnibus Ecclesiis usurpentur: instituta enim hæc à Deo dicenda sunt, non præcepta; & quamvis præcepta essent, non illico obligarent, quia de iis non constat: tales autem sunt minores ordines, de quibus fatemur non constare, utrum sine Sacramenta; quos, quia in Sacerdotio, ac Diaconatu continentur, ab iis suppleri ritè posse nemo dubitat: ideò etsi à quibusdam Ecclesiis omittantur, non ideò sequitur ea non esse Sacramenta. Tertiò, esto minores ordines Sacramenta sint, possunt tamen ex privilegio ab Abbatibus similiter, & aliis simplicibus Presbyteris ex privilegio conferri: sic enim ordinis Sacramentum Episcopis alligatum est, ut jure ordinario soli ipsi hoc conferre queant: ex privilegio vero saltem minores ordines, quorum ex prædictis peculiaris est ratio, simplices Presbyteri dare possunt: quod privilegium septima (e) Synodus Abbatibus in suos Monachos attribuit. Quartò, quamvis prætermissis minoribus ordinibus ad superiores ordines ascendi potuerit, non ideò sequitur, aut neglectos alios fuisse, ad quos nempe alii promovebantur, aut non à Christo institutos: quippe cum institutio eorum possit esse divini juris, quamvis subordinatio non sit: quomodo inter alia Sacramenta excepto Baptismo, qui omnibus Sacramentis necessariò supponitur, subordinatio juris non est divini; unde ex promotionibus istis, quas per saltum vocamus, concludi nequit minores ordines Sacramenta non esse. Quintò minores ordines, qui vel ad corrigendum populum fidelem, eumque secernendum ab immundis, ut Ostiarii ordo, vel ad instruendum, ut Lectoris, vel ad mundandum, ut Exorcistæ conducunt, ad sacram Eucharistiam referuntur, quia distinctio mundorum ab immundis propter sacram Eucharistiam præsertim statuta est, quæ solis mundis parata est, & cujus participatione Ecclesiastica communio perficitur, instructio populi ad eandem ordinatur, itemque purgatio; ideoque ordines illi sufficienter ad sacram Eucharistiam referuntur. Sextò esto minorum ordinum officia ab aliis, quam ab iis, qui ordinibus istis initiati sunt, exerceri possint, imò etiam à laicis, at non ordinatè, neque ex officio exercentur; neque exerceri solemniter debent; ut olim statutum in (f) Laodiceno, & septimo (g) Generali Conci-

(a) Cornel. ep. ad Fabium Antioch. apud Euseb. lib. 6. hist. cap 35.
(b) Cajus Pontifex epist. ... & Pon. ... in Cajo.
(c) Synod. Rom. sub Sylvestro c. 7.

(d) Innoc. 4. apud Quaranta in summa Bullarii v. Græcorum ritus.

(e) Septimâ Synodus can. 14.

(f) Laodic. ... c. 5. & 6.
(g) 7. Synod. Gener. 14.

(a) Tridentin. sess. 23. cap. 7.

cilio, ac recentius in Tridentino: A (a) si secus fiat, inordinatio quædam est, quam corrigere consentaneum est, ut omnia ordinatè fiant, licet ex justa causa tolerari possit, præsertim cum hæc officia non sint præ reliquis, adeò magni momenti, & videamus nonnunquam, ex dispensatione, Episcopalia officia etiam non Episcopis, urgente Ecclesiæ utilitate, & necessitate committi. Ultimò tandem dicendum est Archidiaconum tradentem B vasa quibus consecratur Acolythus, moraliter loquendo eundem fuisse existimatum cum Episcopo, ideoque Episcopo proferente verba ordinationis, Archiadiacono instrumenta tradente, ordinationem ritè olim peragi potuisse: quamvis v. g. Baptismus ritè perfici nequeat, si unus aquam infundat, alter verba proferat, quia C Christus apertè instituit, ut minister Baptismi physicè idem esset, qui, & verba proferret, & aquam infunderet, dicendo, (b) *ite, docete omnes gentes Baptizantes eos in nomine Patris*: ipse autem identitatem ministri verba proferentis, & materiam tradentis non adeò strictè in ordinatione pręcepit, in quo Sacramento materia Ecclesiæ determinationi magis subjicitur, ut jamjam dicemus, ubi etiam rationem trademus cur per inferiorem ministrum olim Episcopus materiam ordinato porrexerit. Responderi tamen aliter potest, puta præcipuam materiam ordinationis Acolythi esse urceolum, hunc ab Episcopo tradi: nec contradicit Carthaginense, quod ab Archidiacono cereum eis porrigi docet, à quo verò urceolus tradatur, non explicat, tacitè innuens ab Episcopo, qui minister est, eum tradi oportere, sed solutio ista impugnari potest: ideoque de ea infra fusius.

(b) Matth. ult.

CAPUT II.

De materia, & forma Sacramenti Ordinationis.

ARTICULUS PRIMUS.

De materia.

§. PRIMUS.

Per manuum impositionem Apostolorum ætate Ordines fuisse collatos.

I. NOn eadem in omnibus Ecclesiis, nec omni tempore videtur fuisse in usu materia sacræ Ordinationis. Primùm enim Apostolorum tempore vix ulla D materia in ordinatione præter manuum impositionem videtur adhibita fuisse. Probant id Acta Apostolorum in quibus (a) Stephanus, & alii in Diaconos, Saulus, (b) & Barnabas in Episcopos, per impositionem manuum, nullius alterius facta mentione ordinati referuntur: Probant (c) Epistolæ Pauli ad Timotheum, in quibus ordinatio vocatur manuum impositio: *nam*, inquit Apostolus, *manus cito nemini imposueris*, id est neminem cito ordinaris: in quibus etiam impositioni manuum (d) gratia Sacerdotii tribuitur: cum tamen certum sit nonnisi materiæ, ac formæ, seù

(a) Actorum 6.
(b) Actorum 13.
(c) 1. ad Tim. 5.
(d) 1. ad Tim. 4. & 2. ad Timoth. 1.

A seù signis visibilibus, ac verbis Saeramentorum gratiam adnecti: unde si impositio manuum negetur esse essentialis materia Saeramenti Ordinationis, nullum amplius nobis argumentum suppetet adversus hæretieos, quo Ordinationem Saeramentum esse constans visibili signo, ac gratiæ productivum probemus. Probat item D. (a) Dionysius, qui fusè, & ex professo, Episcopi, Presbyterorum, & Ministrorum [quo nomine Diaeonos præsertim videtur intellexisse, qui soli hierarehici sunt Ministri, ut alibi docebimus] B ordinationem describens hæc solùm observata refert: in omnium quidem ordinatione sex istos ritus, primùm, τὴν πρὸς τὸ θεῖον θυσιαστήριον προσαγωγὴν, *accessum ad divinum Altare*, 2. τὴν ὑπόπτωσιν, *concidentiam, seù prostrationem, genuflexionem*, 3. τὴν ἱεραρχικῆς χειρὸς ἐπίθεσιν, *Pontificiæ manus impositionem*, 4. τὴν σταυροειδῆ σφραγῖδα, *signum sanctæ crucis*, 5. τὴν καθ' ἕκαστον ἀνάῤῥησιν ἱερὰν, *singulorum acclamationem, seù declarationem* C *sacram*, quem nempe gradum quisque sortitus sit, & quo nomine vocetur, 6. denique τὸν τελειωτικὸν ἀσπασμὸν, *perficientem salutationem*: quibus in ordinatione Pontifieis, τὴν τῶν θεοπαραδότων λογίων ἐπὶ κεφαλῆς ἐπίθεσιν, *divinorum eloquiorum super eapue impositionem*, qua inferiores ordines earent, adjungit, in ordinatione verò Presbyteri, τὴν ἀμφοῖν τοῖν ποδοῖν κλίσιν, *amborum pedum inclinationem*, id est utriusque genu flexio- D nem, cum ministri alterum tantum genu flectant. Ex his autem ritibus sola est impositio manus, quæ videatur posse dici materia sacræ Ordinationis: De porrectione autem instrumentorum, quibus ordinandi consecrentur, in hoc toto ritu tam exactè, tam aeeuratè deseripto, ne verbulum quidem: itaque videtur ætate Dionysii sola impositio manus in his tribus saltem Ordinibus, Episcopi, Presbyteri, & Diaeoni adhibita fuisse. Probant idipsum (b) Constitutiones Apostolicæ, in quibus Lectoris, Subdiaeoni, Diaconi, Presbyteri ordinationes proferuntur, soliusque impositionis manuum, non porrectionis instrumentorum ulla fit mentio, quod in ordinatione quoque Episcoporum factitatum manifestè ostendit (c) Canon primus Apostolorum.

(a) Dionys. cap. 5. Eccles. hierarchiæ.

(b) Constit. Apost. lib. 8. cap. 16. de ord. Presb. cap. 17. de ordin. Diac. capit. 21. de ordin. Subdiac. cap. 22. de ordin. Lect.

(c) Can. 1. Apost.

II. Aperta etiam hujus rei profertur demonstratio, quantum enim ad Diaeonatus materiam, & Subdiaeonatus spectat, certum est, nec Evangeliorum librum, quæ sola res est, quæ Diaeono eonseerando exhibetur, nec Epistolarum, qui Subdiaeonis porrigitur, sed eum Vasis saeris inanibus, ac vaeuis, initio Eeclesiæ in ordinatione Diaeonorum, ae Subdiaconorum exhiberi potuisse: quippe eum nec Evangelia, nisi multo post ascensionem tempore scripta sint, primum enim Evangelium, quod est Matthæi, nonnisi quinto decimo post eam anno scriptum est, si eredimus (d) Nieephoro; si (e) Irenæo, etiam tardius; si (f) Eusebio aliquanto citius, anno nempe post Christi Aseensionem nono: Joannis vero Evangelium nonnisi pluribus postea annis in lueem datum est. Itaque nec primi Diaconi, nec si qui alii interjecto posteà tempore ordinati sunt, per libri Evangeliorum traditionem ordinari potuerunt: nec Subdiaeoni similiter porrectione libri Epi-

(d) Nicephorus histor. lib. 2. cap. 45.
(e) Irenæus lib. 3. cap. 1.
(f) Euseb. in Chronico.

Epiſtolarum: cum Epiſtolæ Apoſtolorum ad Eccleſias quas fundaverant, & Clericis, quos inſtruxerant, maxima parte datæ ſint: omnes autem Subdiaconorum ordinationem aliquam ſubſecutæ videantur. Idem judicium de libro Exorciſmorum, qui nullus fortè niſi quibuſdam ſæculis poſt Exorciſtarum in Eccleſia gradum inſtitutum editus reperitur: ſi quos ergo Apoſtoli Exorciſtas conſtituerunt, ut certè conſtituiſſe probabile eſt, non potuerunt illi per traditionem libri Exorciſmorum ordinari.

§. II.

Sequentibus quibuſdam ſæculis eandem ſolùm manuum impoſitionem in Hierarchicis Ordinibus conferendis uſitatam.

II. Sequentibus quoque temporibus in ordinationibus Epiſcoporum, Presbyterorum, ac Diaconorum ſolam impoſitionem manuum adhibitam ubique fuiſſe multorum Conciliorum, Pontificum, Patrum omnium gentium C teſtimonia demonſtrant. Laudare poſſumus Nicenum (a) Concilium primum, quod eos removet à Clero, quibus peccata ſua confeſſis nulloque adhibito examine promotis, *οἱ ἄνθρωποι χεῖρα ἐπιτεθήκασι, homines manus impoſuerunt*. Quod (b) item Diaconiſſas Laicis annumerat, *ἐπεὶ μηδὲ χειροθεσίαν τινὰ ἔχωσι, quoniam nec ullam habeat manus impoſitionem*: innuens proinde Clericos ordinatos manuum impoſitionem habere, & per eam D à Laicorum coetu eximi, atque ſeparari. Laudare poſſumus (c) Antiochenum, quod χειροθεσίαν, Epiſcopalem ordinationem non ſemel vocavit, quemadmodum, &

(a) Concil. Nicenum 1. c. 9.

(b) Idem can. 19.

(c) Antioch. c. 10. & 17.

A (d) Ancyranum ordinationem Diaconorum χειροτονίαν dixit: Carthaginenſe (e) item Concilium quartum, quod non ſolùm manuum impoſitionem pro materia Ordinationis Epiſcoporum, Presbyterorum, & Diaconorum ſtatuit, verum, & quamlibet aliam materiam videtur excluſiſſe: & quoniam omnium primum accuratè ordinum omnium materiam aſſignavit, ideò ipſius verba diligentius penſanda ſunt: primum itaque de Epiſcopi ordinatione ſic loquitur, *Epiſcopus cum ordinatur,* B *duo Epiſcopi ponant, & teneant Evangeliorum librum ſuper caput, & cervicem ejus, & uno ſuper eum fundente benedictionem, reliqui omnes Epiſcopi, qui adſunt manibus ſuis caput ejus tangant*. De Presbytero ſubjungit, (f) *Presbyter cum ordinatur, Epiſcopo eum benedicente, & manum ſuper caput ejus tenente, etiam omnes Presbyteri, qui præſentes ſunt, manus ſuas juxta manum Epiſcopi ſuper caput illius teneant*. Nulla fit mentio calicis, aut patenæ, nul- C la panis, aut vini conſecrandi mentio, quæ ordinando porrigantur, ſicut nec in ordinatione Diaconi, quam mox deſcribit, verbulum ullum habetur de iiſdem calice, ac patena vacuis, aut Evangeliorum libro, quæ jam inſtrumenta in eorum ordinatione porriguntur: ſic enim ſubdit, (g) *Diaconus cum ordinatur, ſolus Epiſcopus, qui eum benedicit, manus ſuper caput illius ponat, quia non ad Sacerdotium, ſed ad miniſterium ordinatur*. Inſtru- D mentorum quorumlibet altum ſilentium in Concilio Carthaginenſi, quod tamen minutatim ſingulorum ordinum materias nobis depingit, & in cæteris ſequentibus ordinibus inſtrumentorum om-

(d) Ancyr. c. 10.

(e) Carthag. 4. c. 2. refertur diſt. 23. c. Epiſcopus.

(f) Idem c. 3. ibid. c. Presbyter.

(g) Idem c. 4. refertur ibidem can. Diaconus.

omnium meminit, quæ sive ab Episcopo, sive ab Archidiacono ordinandis porrigerentur, apud quemque cordatum validi argumenti [ni fallor] loco esse potest, quo probetur nondum in Ecclesia Africana usum istum invaluisse, ut in istorum ordinum collatione ulla instrumenta porrigerentur, aut saltem opinionem istam nondum radices egisse, ut ad hos ordines instrumenta ista necessaria crederentur. Sed efficacius aliud ex eodem Concilio Carthaginensi argumentum deducitur, quia nimirum idem Concilium (a) sequenti Canone docet Subdiaconum, dum ordinatur patenam de manu Episcopi accipere vacuam, *quia manus impositionem non accipit*: si ergo Subdiacono in sua ordinatione instrumenta aliqua porriguntur, quia per manus impositionem non ordinatur, sequitur nec Episcopo, nec Presbytero, nec Diacono, qui manus impositione consecrantur, ulla in sua ordinatione instrumenta tradita fuisse. Eam quoque ob causam, quod prædicti ordines per manuum impositionem conferrentur, in Concilio (b) Chalcedonensi χειροτονεῖσθαι dicuntur, qui Episcopi, Presbyteri, Diaconi ordinantur; eadem etiam in sequentibus Conciliis, sicut & apud Patres Græcos, phrasis servatur, in quibus ordinatio sæpius his vocibus χειροτονίας, χειροθεσίας, τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν, dicta est, ut supra (c) docuimus, non aliam sinè ob causam, quam quod per impositionem manuum ordinatio, Episcoporum saltem, Presbyterorum, ac Diaconorum perficeretur.

IV. Quem ritum prioribus hisce sæculis in prædictis ordinationibus observatum colligimus; eundem ex Pontificum Romanorum, qui iisdem sæculis floruerunt, epistolis arguimus. Damasus (d) contra Chorepiscopos agens, qui non ordinati Episcopos alios ordinare præsumerent, sic disserit, ut eos, qui manuum impositionem acceperint, verè Episcopalem habere ordinationem fateatur; qui eam non susceperint, non ordinatos censeat, ordinationesque ab eis tentatas, quas impositiones manuum, & benedictiones per impositionem manuum passim tota epistola nominat, illicitas, & irritas esse ostendat. Innocentius (e) primus epistola ad Episcopos Macedoniæ contendit, *ab hereticis ordinatos vulneratum per illam manuum impositionem habere caput: hereticos per pravam manus impositionem damnationem dare*: Cœlestinus (f) epistola ad Concilium Ephesinum de ordinatione Maximiani loco Nestorii in Episcopum Constantinopolitanum loquens, *interfuimus*, inquit, *nec nos dixerimus absentes, cum ejus capiti verba mystica dicerentur*. Leo (g) primus epistola ad Episcopos Africanos, explicans illud Pauli, *manus citò nemini imposueris: quid est*, inquit, *manus citò nemini imponere, nisi ante ætatem Sacerdotalem honorem tribuere non probatis?* quomodo autem manus imponere diceret Leo, idem esse, quod Sacerdotalem honorem tribuere, nisi hæc actio vel unica, vel potissima saltem ordinationis esset materia? Iis quoque posterior Sanctus Gregorius, (h) *quia*, inquit, *ordinando Episcopo Pontifex manum imponit, sicut Pontificem manum non decet, quam imponit vendere, ita minister &c.* alibi (i) eos à Christo è templo eiectos di-

(a) Idem c. 5. ibid. Subdiacono.

(b) Conc. Chalced. a. 1 6. 10.

(c) Vide supra in Prolegom. cap. 4.

(d) Damasus ep. 4. alias 5.

(e) Innoc. 1 ep. 22. cap. 3.

(f) Cœlest. epist. ad Concil. Ephes. quæ extat 3. parte Concilii cap. 16.

(g) Leo 1. ep. 85.

(h) Greg. in fine registri decreto 5.

(i) Et hom. 39. in Evang.

dicit, *qui pro munere manuum impositionem tribuunt*, id est ordinationem faciunt. Vulgatum quoque apud Pontifices etiam recentiores [ut videre est apud Alexandrum (a) secundum, & Urbanum (b) secundum] ut manuum impositionem Episcopi, Presbyteri, Diaconi vocent, esto eorum temporibus instrumenta quædam in prædictis ordinationibus jam conferrentur.

(a) Alexand. 2. cau. sa 1. q. 1. c. ex multis.
(b) Urbanus 2. causa 1. q. 7. c. Daibertum.

V. Legimus & apud Patres eundem impositionis manuum in prædictis ordinationibus ritum religiosè observatum. Jam superius ex (c) Cypriano in Episcopi Sabini ordinatione manus ei ab Episcopis impositas diximus; jam ex (d) Ambrosio impositioni manuum Dei gratiam alligari: ex (e) Hieronymo, *per impositionem manus impleri ordinationem*, seù consummari: ex (f) Synesio sacræ manus impositionem in ordinatione rem esse præcipuam, maximeque necessariam: ex (g) Chrysostomo ad præsentiam impositionis manuum Deum gratiam operari: ex Beato (h) Ephrem potestatem Sacerdotii ineffabilem per impositionem manuum sacrorum Sacerdotum in nobis habitare docuimus. Id ipsum aliorum Patrum auctoritate confirmamus. Basilius epistola Canonica ad Amphilochium, de iis, qui Sacerdotio initiati ad hæreticos defecerant, ita loquitur, (i) παρὰ τῶν πατέρων ἔχοντας χειροτονίας, καὶ διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν αὐτῶν ἔχον τὸ χάρισμα τὸ πνευματικὸν, *à Patribus ordinationem habebant, & per impositionem manuum gratiam habebant spiritalem*: Epistola quoque ad Nicopolitanos Presbyteros, qui ab hæreticis ordinati essent, illos, (k) τῆς χειρὸς

(c) Cypr. ep. 68. ad Clerum, & plebem Hispaniæ.
(d) Ambros. de dignit. Sacer. cap. 5.
(e) Hieron. in c. 58. Isaiæ.
(f) Synes. ep. 76.
(g) Chrysost. homil. 14. in cap. 15. Actorum.
(h) S. Ephrem. tractat. de Sacerdotio.
(i) Basil. epist. ad Amphilochium citat. c. 8.
(K) Idem ep. 192. Presbyt. Nicopolit.

ἐπιβολὴν, *manus impositionem accepisse dicit*. Gregorius (l) Nazianzenus de patre suo redeunte à consecratione Basilii in Episcopum Cæsariensem, ἐπανῆκεν, διαθανὴς ἄνω βλέπων ῥωσθεὶς ἐκ τῆς χειρὸς καὶ τῆς χρίσεως, *redit firmus, ac valens à manuum impositione, & unctione*. Optatus Milevitanus, (m) *in Donatum sunt hæ sententiæ latæ, quod confessus sit se rebaptizasse, & Episcopis lapsis manus imposuisse*, id est, eos iterum ordinasse, quod ab Ecclesia alienum est, Legatur etiam (n) Chrysostomus, qui per eas voces χειροθεσίαν, καὶ ἐπίθεσιν τῶν χειρῶν, quæ habentur apud Divum Paulum, sacram ordinationem intelligit, cui consentiunt tam Græci, quam Latini interpretes omnes. Hujus autem ritus si exempla quærimus, de ipso Chrysostomo refert (o) Metaphrastes, Spiritum sanctum columbæ specie in eum descendisse cum Presbyter ordinaretur à Flaviano, ὡς αὐτὸς ὑπέχε τῷ ἱεράρχῃ τὴν κεφαλὴν, τούτῳ δὲ χεῖρες ἐπετίθεντο, *cum Pontifici caput supposuisset, ipsi autem ejus manus fuissent impositæ*. De Sancto Abrahamo vero narrat Beatus Ephrem, (p) qui ejus vitam conscripsit, ipsum *per impositionem manuum Presbyterum ordinatum fuisse*. Scribit quoque (q) Theodoretus Antiochum quendam, cum post mortem Eusebii avunculi Samosateni Episcopi ab omni populo electus fuisset, & ad ejus ordinationem Jovianus quidam Pergæ Episcopus, qui Arianæ communioni aliquo tempore adhæserat cum cæteris convenisset, statimque, ut hunc Jovianum vidit: τὴν δεξιὰν ἐπιθέντα τῇ κεφαλῇ, *dextram ipsius capiti imponentem*, manum ejus repulisse, μὴ ἀνέχεσθαι δεξίας δεξασθαι διὰ

(l) Greg. Naz. or. 20 in laudem Basilii.
(m) Optatus lib. 1. contra Parmen.
(n) Chrysost. in c. 4. & 5. prioris ad Timoth. & cap. 1. posterioris, vide etiam Oecumen. Theophyl. Theodoret. Primasium, Sudulium, & alios ibidem.
(o) Metaphrast. in vita S. Jo Chrysost. 27 Januarii.
(p) S. Ephrem in vita S. Abrahami cap. 5.
(q) Theodoret. li. 4 hist. c. 19. al. 15.

βλα-

βλασφημίας τελεσθέντα μυστήρια, *se nullo modo ferre posse dexteram illam sibi imponi, quæ mysteria per blasphemiam consecrata receperat.* Simile (a) quoque Mosis Lucium Arianum Episcopum repellentis generosum dictum leges apud eundem Theodoretum: cætera non refero, quæ innumera sunt.

(a) Idem ejusdem lib. cap. 21. al. 23.

VI. Iis omnibus addimus Augustini, & Venerabilis Bedæ auctoritates. Augustinus agens de Baptismo contra Donatistas, materiam ordinationis impositionem manuum, formam, deprecationem super caput ordinandorum, seù invocationem Dei insinuat; in exemplum siquidem ea proferens, ipsa materiis, formisque aliorum Sacramentorum conjungit, (b) *si ergo*, inquit, *ad hoc valet, quod dictum est in Evangelio, Deus peccatorem non audit, ut per peccatorem Sacramenta non celebrentur, quomodo exaudit homicidam deprecantem, vel super aquam Baptismi, vel super oleum, vel super Eucharistiam, vel super capita eorum quibus manus imponitur? quæ tamen omnia fiunt, & valent etiam per homicidas.* Et alibi, (c) *invocatio nominis Dei super caput ipsorum, quando ordinantur Episcopi, invocatio illa Dei est, non Donati &c.* Item in eadem materia, (d) *cæteri autem non aderant ordinationi ejus, quando ei manus imposita est.* Similiter Beda, (e) *qui sunt*, inquit, *in templo Dei hodie, qui columbas vendunt, nisi qui in Ecclesia pretium de impositione manus accipiunt? per quam videlicet impositionem Spiritus sanctus cœlitus datur:* hæc omnia testimonia, ni fallor, ostendunt, tum impositionem manuum in prædictis ordinationibus usurpatam, tum essentialem eam cæremoniam fuisse, magisque pre-

(b) August. lib. 7. de Baptismo contra Donatist. cap. 20.

(c) Idem super gestis cum Emerito.

(d) Idem sermone 2. de iisdem gestis cum Emerito.

(e) Beda lib. 3. in caput. 11. Marci, quibus similia habet in cap. 2. Joannis 10.5. ejus operum.

A

cipuam, cujus nimirum nomine ordinatio ipsa passim appellaretur, adeò ut apud Græcos non aliud ferè nomen, quam χειροτονίας, & χειροθεσίας sortita sit: eique gratiæ productio attribueretur, quæ tamen soli Sacramento, seù Sacramenti signis visibilibus, non autem ejus accidentariis ritibus, tribuitur.

VII. Verùm alia efficaciora quoque sunt argumenta, quæ diuturno tempore consuetudinem eam viguisse ostendant, ut vel sola

B

manuum impositione, absque traditione instrumentorum, Episcopi, Presbyteri, Diaconi, consecrarentur. Idque primò inferimus ex Isidoro (f) Hispalensi, & (g) Aquisgranensi Synodo sub Ludouico Pio habita, quæ in Episcoporum, Presbyterorum, & Diaconorum ordinatione nullam mentionem faciunt ullius rei præterquam manus impositionis, cum è contra in Subdiaconorum, Lectorum, Exorcistarum ordinationibus instrumentorum meminerint; imò eam rationem cur Subdiaconi instrumenta in sua ordinatione recipiant, videntur innuere, quia manus impositionem non acceperunt: quam rationem à Concilio Carthaginensi traditam non valere docuimus, si per traditionem quoque instrumentorum superiorum istorum ordinum collatio, vel omninò, vel certè essentialiter fieret. Secundò id etiam colligimus ex Toletano quarto Concilio, cujus canon de forma restituendorum in pristinum gradum eorum, qui injustè dejecti sunt, si attentè consideretur, id videtur probare, (h) *Episcopus*, inquit, *Presbyter, aut Diaconus, si à gradu suo injustè dejectus in secunda Synodo innocens reperia-*

(f) Isidorus lib. 2. de officiis cap. 7. 8. 10. 11. 13.

(g) Aquisgran. Synod. cap. 3. 4. 6. 7. 8.

C

D

(h) Tolet. 4. c. 27.

riatur, non potest esse, quod fuerat, nisi gradus amissos recipiat coram altario de manu Episcoporum: si Episcopus est orarium, annulum, & baculum: si Presbyter orarium, & planetam: si Diaconus orarium, & albam: si Subdiaconus patenam, & calicem: sic, reliqui gradus ea in reparationem sui recipiunt, quæ cum ordinarentur, perceperunt. De hoc Canone, quem [a]Gratianus Moguntino Concilio attribuit, [b] Auctor Panormiæ, & Moguntino, & Toletano citato, iterum dicèmus, ubi de stabilitate, ac perpetuitate Ordinis sacri ex professo loquemur, contra quam nihil facere hunc Canonem docebimus; jam vero quis non videt ex eo Canone rectè inferri nondum sæculi septimi initio, quo habita est prædicta Synodus, anno videlicet Christi sexcentesimo trigesimo tertio, Hispanicarum Ecclesiarum morem fuisse tradendi aliqua in ordinatione Presbyteri, & Diaconi instrumenta: si enim aliqua tradita fuissent, sicut in eorum degradatione fuissent ablata, ita in ipsorum restitutione fuissent palam ab Episcopis reddita; nec Concilium, quod in Episcoporum restitutione, baculi pastoralis, & annuli meminit, in quibus nemo unquam Episcopalem ordinationem sitam esse, vel leviter suspicatus est: qui in Subdiaconorum restitutione, calicem, & patenam, quæ instrumenta Subdiaconi, dum ordinantur, de Episcoporum manu accipiunt; & in reliquorum ordinum reparatione cætera instrumenta, quæ juxta Carthaginense quartum Concilium, cum ordinarentur, perceperunt, memoravit, silentio prætermisisset instrumenta Diaconis, ac Presbyteris porrigi solita, defectu quorum ad

(a) Grat. 11. qu. 1. c. Episcop.
(b) Auctor Panormiæ 80. lib. 3. c. 6.

A vestes, quibus in sua ordinatione Presbyteri, Diaconique induuntur, referendas confugit, non habens instrumenta in istorum ordinatione, sicut in inferiorum ordinum collatione, quorum redditione, restitutam dignitatem significandam præciperet. Idem ex Concilio Toletano octavo argumentum deduci potest, ex quo, cum mox inferre debeamus usitatam quidem, sed non perfectè stabilitam, ipsius tempore, consuetudinem fuisse in Subdiaconorum ordinatione instrumenta tradendi, & de ea traditione, quam apertè

B Carthaginensis quarta Synodus statuerat, subdubitatum ad ejus tempus fuisse: potiori jure arguere possumus, nec receptum fuisse morem tempore Concilii Toletani octavi, anno sexcentesimo quinquagesimo tertio habiti, porrigendorum aliquorum instrumentorum in superiorum ordinum collationibus, à quibus Carthaginensis quarta Synodus ipsa removisset: nec minima lux huic nostræ conclusioni ex Concilio [c] Meldensi

C affulget, quod ordines usque ad Subdiaconatum, *per impositionem manuum* tribui asseruit, quibus ordinibus per impositionem manuum collatis inferiores opponit, quasi alio ritu traderentur: Similiter quoque [d] Amalarius Fortunatus; & Rabanus [e] Maurus omnium ordinum superiorum Subdiaconatu non alium ritum, quam manuum impositionem pro materia assignant: Subdiaconatus vero, & reliquorum inferiorum materias, porrectionem variorum in-

D strumentorum adducunt. Denique refert [f] Durandus in antiquissimo Ecclesiæ Aniciensis libro, in quo ritus in ordinatione observandi

(c) Conc. Meldensi c. 44.
(d) Amalarius lib. 2 de officiis cap. 12.
(e) Rabanus de instit. cap. 7.
(f) Durandus in 4 dist. 24. q. 1.

di describuntur, præscriptum non fuisse, quod liber Evangeliorum Diacono ordinando traderetur, sed ab ipso hoc additum fuisse, cum huic Ecclesiæ præfectus fuisset Episcopus, ne ex cæteris Ecclesiis dissentiret.

§. III.

Reliquos ordines ex veteri more per traditionem instrumentorum in Occidente collatos.

VIII. IN Subdiaconatu vero, & minoribus ordinibus antiqua est, & vetus in Ecclesia Occidentali consuetudo, porrigendorum quorundam instrumentorum, quorum contactu ordinatio perfici crederetur: hunc ritum nobis explicat Carthaginensis quarta Synodus, tanquam in Ecclesia Africana non de novo receptum, sed à majoribus traditum. De Subdiaconi ordinatione sic loquitur, (a) *Subdiaconus cum ordinatur, quia manus impositionem non accipit, patenam de manu Episcopi accipiat vacuam, & calicem vacuum: de manu vero Archidiaconi urceolum cum aqua, & mantile, & manutergium.* Minorum vero ordinum conferendorum formam hanc nobis præscribit, (b) *Acolythus cum ordinatur, ab Episcopo quidem doceatur, qualiter in officio suo agere debeat: sed ab Archidiacono accipiat ceroferarium cum cereo, ut sciat se ad accendenda Ecclesiæ luminaria mancipari: accipiat & urceolum vacuum ad suggerendum vinum in Eucharistiam sanguinis Christi.* (c) *Exorcista cum ordinatur, accipiat de manu Episcopi libellum, in quo scripti sunt Exorcismi, dicente sibi Episcopo, accipe, & commenda memoriæ, & habe potestatem imponendi manus super Energumenum, sive baptizatum, sive Catechumenum.* (d) *Lector cum ordinatur, faciat de illo verbum Episcopus ad plebem, indicans ejus fidem, ac vitam, atque ingenium: post hæc spectante plebe tradat ei codicem, de quo lecturus est, dicens ad eum, accipe, & esto Lector verbi Dei, habiturus, si fideliter impleveris officium, partem cum eis, qui verbum Dei ministraverunt.* (e) *Ostiarius cum ordinatur, postquam ab Archidiacono instructus fuerit, qualiter in domo Dei debeat conversari, ad suggestionem Archidiaconi, tradat ei Episcopus claves Ecclesiæ de altario, dicens: sic age quasi redditurus Deo rationem pro his rebus, quæ his clavibus recluduntur.*

(a) Carthag. 4. c. 5. refertur dist. 23. c. 15.

(b) Carthag. 4. c. 6. refertur ibid. c. 16.

(c) Idem c. 7. refertur ibid. c. 17.

(d) Idem c. 8. refertur ibid. c. 18.

(e) Idem c. 9. ibid. c. 19.

IX. Hunc Ecclesiæ Africanæ morem in Ecclesiis Hispaniensibus esse servatum constat ex Isidoro Hispalensi, (f) qui *Subdiaconos* docet, *cum ordinantur, sicut Sacerdotes, & Levitas manus impositionem non suscipere, sed patenam tantum, & calicem de manu Episcopi, & ab Archidiacono scyphum aquæ, cum aquamanili, & manutergium accipere*: qui, cum (g) Lectores ordinandi sunt, Episcopum ait, *coram plebe tradere eis codicem apicum divinorum*; qui (h) *Exorcistas* asserit, *dum ordinantur, accipere de manu Episcopi libellum, in quo scripti sunt Exorcismi*. Constat ex Toletano (i) quarto Concilio citato, in quo Subdiaconus, cui officium injustè ablatum restituitur, patenam, & calicem; minoribus ordinibus initiati, eadem, quæ cum ordinarentur de manu Episcopi acceperant, recipere jubentur. Constat ex Toletano octavo statuente, (K) *ut cum Subdiaconi ordinantur, cum vasis ministerii benedictio eis ab Episcopo detur, in quibusdam Ecclesiis vetustatem tradidisse antiquam, & sacram dignosci con-*

(f) Isidor. Hispal. lib. 4. de off. c. 14. 10

(g) Ibid. cap. 11.

(h) Ibid. cap. 13.

(i) Tolet. 4. c. 27.

(K) Tolet. 8. c. 6.

consuetudinem substare prolatam, quam nempe consuetudinem, ne quod amplius de validitate ordinationis Subdiaconi dubium hæreret, cum essent aliqui, ut superius explicuimus, qui dubitantes, núm hic ritus prætermissus esset in sua ipsorum ordinatione, de ejus quoque valore dubitabant, seque proinde Cœlibatus lege solutos arbitrabantur, legem tulit prædicta Synodus, ut de cætero in omnibus ordinationibus usurparetur: ex quo proinde elicimus nondum in omnibus Ecclesiis Hispaniensibus receptum morem fuisse, ut in ordinatione Subdiaconis Vasa sacra traderentur, quamvis vetusta Ecclesiæ consuetudo in pluribus id ferret: cujus ea vis esse credebatur, ut plures quod in sua ordinatione hanc cæremoniam omissam crederent, irritam ideò suam in Subdiaconos ordinationem opinarentur.

X. Hanc pariter consuetudinem ab Ecclesiis Galliarum, & Germaniæ obseruatam fuisse, ex pluribus conjicere possumus: Primò, quia apud Albinum Flaccum (a) libro de divinis officiis, Lectori traditum codicem apicum divinorum, Ostiario traditas claves fuisse legimus: hoc autem ad eorum ordinationem procul dubio referendum est: & quamvis de reliquis ordinibus nihil ipse tradat, quia ordinationis ritum ex professo non explicat, eadem tamen illorum est, ac istorum ratio. Secundò, quia Amalarius Fortunatus, quæ omissa fuerant ab Albino Flacco circa ritum ordinationis Ostiariorum, Acolythorum, & Subdiaconorum, ea supplet; solo enim omisso Lectoris ordinandi ritu de reliquis hæc habet: de

(a) Albinus de divinis off. tit. de consura Clericorum.

A Ostiariis primum, (b) *si quando ordinantur, suscipiant claves Ecclesiæ, & audiant ab Episcopo, ità agite, ac si rationem possitis reddere, pro rebus, quæ istis clavibus recluduntur*: tum de Exorcista, (c) *quando idem ordinatur, accipit libellum in quo scripta est Exorcizatio, & audit ab Episcopo, ut habeat potestatem manuum imponendi super Energumenum*: deinde Acolytho, (d) *ille cum ordinatur, accipit ab Archidiacono ceroferarium*: denique de Subdiaconis, (e) *hi quando ordinantur, suscipiunt ab Episcopo patenam, & calicem, ad mini-*
B *strandum vinum in Eucharistiam corporis Christi; ipsi etiam accipiunt scyphum, manile, cum manutergio.* Tertiò, quia Rabanus (f) Maurus Amalario in ordinatione Subdiaconorum, & Exorcistarum describenda consentit, eademque paucis verbis immutatis tradit: Idem quoque Subdiaconis manus non imponi expressè docet: De Ostiariorum vero, & Acolythorum ordinandorum ritu nihil: De Lectoribus autem hæc Amalario adjun-
C git: (g) *isti quippe dum ordinantur, primùm de eorum conversatione Episcopus verbum faciat ad populum, deinde coram plebe tradit eis codicem apicum divinorum ad Dei verbum annuntiandum*. Quartò, quia (h) Stephanus Eduensis, (i) Ivo Carnotensis, & (K) Hugo de sancto Victore omnium ordinum inferiorum Diaconatu, tam Subdiaconatus, quam minorum ordinum easdem materias assignant, quam Concilium Carthaginense quar-
D tum præscripsit. Quintò, quia Concilium (l) Meldense habitum tempore Caroli Calvi iis omnibus annuit, dum Chorepiscopis vetat, nè ordines Ecclesiasticos, qui per impositionem manus tribuuntur, id

(b) Amalarius lib. 2. de off. Eccles. cap. 7
(c) Ibid. cap. 9.
(d) Ibid. cap. 10.
(e) Ibid. cap. 11.
(f) Rabanus lib. 1. de instit. Cler. ca. 8 & 10.
(g) Ibid. c. 11.
(h) Steph. Eduensis de Sacram. altar. cap. 2. 3. 4. 5.
(i) Ivo serm. de excell. Sacrorum Ordinum.
(K) Hugo de S. Victore cap. 5. speculi Eccles. ordinum.
(l) Concil. Meld. cap. 44.

id est nonnisi usque ad Subdiaconatum, agere præsumant: indicans videlicet Episcoporum, Presbyterorum, Diaconorum ordines, à quibus Chorepiscopos abstinere jubet, per impositionem manuum conferri, reliquos non per impositionem manuum, sed per traditionem instrumentorum. Neque verò alium Romanæ Ecclesiæ morem fuisse, quam qui Occidentalium ipsi subditarum mos fuisset, probabile est: Romanam itaque Ecclesiam, totamque Italiam hunc ritum amplexatam esse porrigendi nimirum eis, qui Subdiaconatu, vel minoribus ordinibus initiarentur, aliqua instrumenta, mihi pro comperto est: quod utique magis confirmat Vetus (a) Ordo Romanus, cujus auctor à quibusdam putatur esse Gelasius primus, certè Albini, & Amalarii tempora præcedit, à quibus videlicet explicatur, & citatur nonnunquam. In eo, inquam, Veteri Ordine eadem omninò Subdiaconatus, ordinumque omnium minorum conferendorum materia præscribitur, quæ in Carthaginensi quarto Concilio exposita est, eadem instrumenta porrigi, eadem verba jubentur proferri: & quam ex Subdiaconorum ordinatione manuum impositionem Carthaginense quartum Concilium ablegat, eandem & Vetus Ordo Romanus rejicit. Legimus quoque apud Joannem Diaconum scriptorem vitæ sancti Gregorii, sanctum istum Pontificem, Subdiaconum crimen Diacono inferentem, & in probatione deficientem, verberibus publicè castigatum, in exilium deportari jussisse, (b) *quoniam*, inquit, *impositionem manuum, qua carere potuisset, non habuit, non Sacerdotio, sed officio caruit, & tanquam revera infamis meruit verberibus castigari &c. quod enim esset Diacono gradum amittere, hoc fuit Subdiacono famæ plenitudine caruisse.* Quibus verbis prærogativa Diaconi supra Subdiaconum ostenditur, quod hic manus impositionem non habeat, ille habeat; quæ prærogativa tanta sit, ut æqualiter videatur plecti Diaconus, dum officio privatur, ac Subdiaconus, dum & officio privatur, & fama, verberibusque præterea castigatur. Favet quoque Concilium (c) Florentinum, ut modò ostendemus: favet & Ecclesiæ Romanæ praxis, quam non recens excogitatam, sed à majoribus acceptam arbitrari debemus: favent Scholastici omnes Theologi, cum (d) Magistro sententiarum, qui Concilii Carthaginensis Canones in iis inferioribus ordinibus describendis accuratè consectantur, easdemque cum illo materias ipsorum assignant; manusque impositionem in solis Episcoporum, Presbyterorum, & Diaconorum ordinationibus admittunt.

(a) Vetus Ordo Rom. cit. qualiter in Rom. Eccles. sacri Ordines fiant.

(b) Joannes Diac. lib. 4. cap. 31. cujus verba tribuuntur Gregorio, à Gratiano 5. q. 6. c. quia juxta.

(c) Florent. infra citand.

(d) Lege Magist. 4. sent. dist. 24. & reliquos post eum.

§. IV.

De Græcorum in Subdiaconatu, & minoribus Ordinibus conferendis consuetudine.

XII. De Græcorum more major difficultas est. Eos quidem abstinuisse ab impositione manuum in inferioribus Diaconatu ordinibus conferendis, videtur Canon quinquagesimus primus epistolæ (e) Basilii Canonicæ ad Amphilochium ostendere posse; ubi nempe Clericos distinguit, qui ἐν βαθμῷ τυγχάνουσιν, *in gradu Ecclesiastici ordinis sunt constituti*, & eos, qui ἀχειροθέτητῳ ὑπηρε-

(e) Basil. c. 51. epist. ad Amphiloch.

ὑπηρεσίᾳ προσκαρτεροῦσι, *ministerio minimè per impositionem manuum eis tradito incumbunt*, quorum utrisque si deliquerint poenam infligit, τὴν ἔκπτωσιν τῆς ὑπηρεσίας, *amotionem à ministerio*, iis enim verbis indicare videtur, aliquos ex Clericis per impositionem manuum ordinari, aliquos non ordinari. Unde (a) Balsamon Presbyterum, Diaconum, & Subdiaconum, κεχειροτονημένους, seù electos manuum elevatione, ordinatos per impositionem manuum interpretatur, reliquos autem Clericos, τοῖς διὰ μόνης σφραγῖδος ἐνέργειαν ἔχοντας ἱερατικὴν, *per solum characterem operationem Sacerdotalem* habentes dicit, quid autem characteris, seù σφραγῖδος nomine intelligat, non satis aperit: Certè (b) Codinus, τὸν Πατριάρχην σφραγίζειν τοὺς Ἐξωκατακοίλους dicit, quos nempe ipse in Officio Exocata coelorum, v. gr. magni Oeconomi, vel magni Sacellarii constituit, & (c) qui duplici scrutinio Episcopi constituuntur, eos σφραγιζομένους ἐκ δευτέρου χειροτοῦντας ἀρχιερέας vocat, & σφραγῖδα pro scrutinio, & suffragio sumit: unde apud eum σφραγὶς μικρά, μεγάλη, πρώτη, δευτέρα leguntur, quem admodum, & apud (d) Phransem: unde juxta hanc interpretationem Clerici, qui διὰ μόνης σφραγῖδος dicuntur à Basilio, ji essent qui sola suffragatione, absque ordinatoria manus impositione constituti essent: quæ quidem si Basilii mens est, eique Balsamonis interpretationem adjungas, sequeretur Basilium solos Episcopos, Presbyteros, & Diaconos ordinatos censuisse, cæteros vero inferiorum ordinum Clericos electos solum, & in officiis constitutos. Quæ expositio si displiceat tanquam præcedentibus contraria, σφραγῖδα instrumenta, quæ signa sunt officii suscepti, interpretari poteris, quæ in eorum ordinatione conferrentur: vel certè, & convenientius σφραγῖδα, signum sanctæ crucis interpretaberis, quo ordinandos omnes consignari docuit, (e) S. Dionysius, & quo solo fortè adhibito inferiores illi ordines ex sententia Balsamonis, non autem per impositionem manuum tribuerentur. Cui expositioni favet (f) Græcorum praxis, qui initiandorum iisce ordinibus capita ter consignant, ut infra docebimus, ipsis autem manus minimè imponunt. Verùm secunda ista σφραγῖδος interpretatio pro instrumentis quibusdam ordinum omninò improbabilis est: dubito etiamnum hæc postrema, Basilii menti conveniat, cum potius videatur hic duo Clericorum genera Basilius distinxisse, quorum aliqui ministerio divino adhiberentur sola benedictione, ut sunt Cantores, qui licentia à Presbytero accepta cantandi officium recipiunt: alii verò non sola benedictione, sed tradita per ordinationem, & impositionem manuum potestate Ecclesiæ deservirent, quales sunt omnes propriè dictis ordinibus initiati, qui non ordinati censerentur, nisi manus impositionem acciperent.

XIII. Jam vero apud Græcos non recenter inducta, sed ab olim usurpata consuetudo est, ut Subdiaconatus, & minores ordines per impositionem manuum conferrentur, Enimverò ab Apostolicis Constitutionibus morem hunc Græcos repetiisse fidem faciunt ipsæ Constitutiones Apostolicæ; in quibus hoc de Lectore ordinando

(a) Balsam. in dict. can.

(b) Codinus cap. 9 num. 5.

(c) Idem cap. 10. num. 13.

(d) Phranses lib. 3. chron. cap. 19.

(e) Dionys. cap. Eccl. hier.

(f) Euchol. cap. de ordinat.

do Matthæi præceptum refertur, (a) *constituo, ut Lectorem eligas, cui manu imposita, & precibus Deo adhibitis dicas &c.* De Subdiacono quoque ordinando similiter statutum legitur ab Apostolo Thoma, (b) *eum Hypodiaconum ordinas Episcope, imponas ei manus, & dicas.* Eundem quoque morem pluribus posteà sæculis septima (c) Synodus Oecumenica confirmat, quæ quidem Lectores vetat ullos constitui, μήπω παρ' Ἐπισκόπου χειροθεσίαν λαβόντας, *nondum accepta Episcopi manum impositione*: eamque ἀναγνώστου χειροθεσίαν, *Lectoris creationem adhibita manus impositione*, Abbati in proprio Monasterio, & Corepiscopis concessit: in quem Canonem (d) Balsamon ad Lectoris ordinationem manus impositionem Antistitis esse necessariam fatetur. Neque tamen Græci auctoritatem Innocentii quarti pro se adducere possunt, qui interrogatus, an permitti deberet ministrare, qui sine manuum impositione fuisset ad ordinem Subdiaconatus promotus, respondet, (e) *in talibus non esse aliquid iterandum, sed cautè supplendum, quod incautè fuerat prætermissum*: quæ quidem lectio si vera est, fatendum erit, supplendam esse impositionem manuum in Subdiaconatu conferendo prætermissam: ideoque in usu positum fuisse tempore Innocentii quarti apud Latinos conferendi Subdiaconatum cum impositione manuum. Verùm cum correctiora aliqua exemplaria loco nominis *Subdiaconatus*, habeant Diaconatus, non videtur firmum ex ea auctoritate duci posse argumentum: quinimò cùm Vetus Ordo Romanus absque dubio Innocentio quarto antiquior, Subdiaconum, ut supra docuimus, non constitui per manus impositionem disertè affirmet, cum Scholastici Theologi, quorum aliqui Innocentio ætate superiores, alii eadem ætate vixere, alii eundem secuti sunt, de Ordinationibus ex Romanæ Ecclesiæ usu disputantes, manuum impositionem à Subdiaconatus ordinatione reijciant. Videtur utique hic Innocentii textus fuisse corruptus, & Diaconatum pro Subdiaconatu esse restituendum.

(a) Const. Apost. lib. 2. cap. 29. ...ομαι ἀναγνώστην προχειρίσαι ἐπιθεὶς αὐτῷ τὴν χεῖρα, καὶ ἐπευξάμενος πρὸς τὸν Θεὸν λέγε.

(b) Ejusd. lib. c. 21. ὑποδιάκονον χειροτονῶν ὦ ἐπίσκοπε, ἐπιθήσεις αὐτῷ τὰς χεῖρας, καὶ ἐρεῖς.

(c) 7. Synod. Gener. Can. 14.

(d) Balsamon. ibid.

(e) Innoc. 4. c. pastoralis, de Sacramentis non iterandis.

§. V.

Anacephaleosis prædictorum, & Theologicæ disputationis de materia Ordinum status.

XIV. Jam ergo patet ex prædictis, antiquam omnem ordinationem impositione manuum primùm perfectam: diuturno etiam tempore tam in Orientali, quam Occidentali Ecclesia retentum, ut Hierarchici ordines, Episcoporum nempe, Presbyterorum, & Diaconorum sola manus impositione conferrentur: Occidentalem Ecclesiam ab Orientali jam, & ab olim discrepasse, Occidentali in Ordinibus minimè Hierarchicis nullam impositionem manuum admittente, sed solam instrumentorum quorundam porrectionem; Orientali verò etiam in infimis ordinibus conferendis manuum impositionem usurpante. Item in ordinatione Presbyteri, solum Episcopum apud Græcos manus ordinando Presbytero imponere, cum apud Latinos etiam Presbyteri post Episcopum consecrando Episcopo manus imponant. Superest & aliud discrimen, quia nempe licet in Ordinibus conferendis Græci quædam

dam instrumenta porrigant ordinandis: in iis tamen, ne quidem ex parte, ordinationem constituunt: Occidentales verò etsi impositionem manuum usurpent in Ordinibus Hierarchicis, neutiquam tamen traditionem instrumentorum in Presbyteratus, & Diaconatus ordinatione accidentariam esse, saltem magna ex parte, censent, sed sicut in Ordinibus non Hierarchicis Subdiaconorum, Acolythorum &c., ita in Presbyteri, ac Diaconi ordinatione eam esse essentialem cæremoniam videntur existimare: de utraque ista materia, quæ nam sit potissima, nobis explicandum, ac probandum est.

§. VI.

Quis sit apud Græcos ordinationis Episcoporum, Presbyterorum, ac Diaconorum ritus.

XV. PRimùm ergo, ut Græcorum de materia Hierarchicorum Ordinum sententia explorata habeatur, ex (a) Euchologio eorum supponendum est, quod inferiùs, ubi ritus ordinationum explicabuntur, fusiùs à nobis exponetur, hanc esse Pontificum, Presbyterorum, Diaconorum apud eos creandorum rationem, eandem ferè, quam statim ex (b) Dionysio retulimus: Pontificem nempe consecrandum adduci ante sacrum Altare, eumque fronte incumbentem utrumque genu flectere, prolatam à Cartophylace Chartam electionis legitimæ indicem à Pontifice consecrante legi: moxque aliis Episcopis præsentibus simul tangentibus, precesque fundentibus, cervicibus Episcopi consecrandi librum Evangeliorum imponi: iterumque, post alias pre-

(a) Euchol. Græc. de ordine, qui observari solet in ordinationibus.

(b) Dionysius c. 5. Eccles. hierarch.

A ces, à Pontifice consecrante consecrando manus imponi, precesque super ipsum emitti, imposito semper ipsius cervicibus Evangeliorum libro: quo ablato superhumerale Episcopo recens consecrato imponi, Episcopos eum salutare, facta consueta acclamatione, & invitatione, ut sedeat, eundemque posteà primum corporis, & sanguinis Christi fieri participem. Presbyterum autem hoc ritu ordinari ex eodem (c) Euchologio discimus. Deducitur scilicet medius, is qui ordinandus est à duobus Diaconis
B usque ad fores sanctuarii, ad quos ubi accessit, accipiunt eum duo digniores Presbyteri, & sacram aram ter circumdantes similiter deducunt; accedit tandem ad Pontificem, à quo ipsius caput ter signatur, ordinandus fronte incumbens utrumque genu flectit, Pontifex imposita manu ordinationis formam pronuntiat, tum rursum ipsum signat, & imposita manu super ipsum precatur: precibus peractis jubet illum surgere,
C & partem stolæ ad anteriorem ex parte dextera transfert, & planetam eum induit, exclamando pluries *dignus*, quo profecto Presbyter osculo salutat Pontificem, & Presbyteros, stansque cum eis Liturgiam recitat: consecratione postea peracta accipit sanctum panem consecratum ab Episcopo, tanquam depositum fideliter servandum, prout ei Pontifex tunc denuntiat, quem tamen Pontifici reddit imminente communione,
D cujus primus inter alios Presbyteros fit particeps, & in fine orationem recitat, quæ post ambonem recitari solet: hoc jam Græci observant, quamvis olim non particulam consecratam, sed panem con-

(c) Eucholog. de ordinat. Presbyter.

consecrandum solerent accipere, A ut habetur in veteri Patriarchali Euchologio manuscripto, (a) teste Arcudio, quod etiamnum observant Rutheni, qui panem consecrandum accipiunt ab Episcopo, quem manibus tenent, dum consecrant: cum è contra Græci Episcopo concelebrantes consecrent cum eo panem in altari existentem, sicut & Latini. Referunt etiam quidam Græci teste eodem Arcudio, in Ecclesia Constantinopolitana Episcopum consecrantem, Missalis Librum Presbytero consecrato porrigere solere, dicendo ἄξιος, id est *dignus*. Denique in B Diacono ordinando eundem ferè ritum, quem in Presbytero Græcorum (b) Euchologium præscribit, deductionem nempe ejus ad altare, circuitionem altaris comitantibus eum Diaconis, signationem trinam capitis ejus, qui ordinandus est: impositionem manuum supra caput cum prolatione formæ, quæ ordinationem in Diaconum, tunc perfici indicat: precum supra ipsum recitationem, imposita Pon- C tificis manu: aliarum precum quibusdam interjectia, super eundem recitationem imposita iterum Pontificis manu: quibus peractis circumdatur ordinatus stola in sinistro humero ab Episcopo ejus dignitati testimonium clamore suo perhibente, reliquis item acclamantibus: deinde ab eodem Pontifice accipit flabellum, repetitis iisdem acclamationibus: Diaconi sic initiatum salutant, ipse stat à latere sacræ mensæ, aerem ciens D super sancta mysteria, porrigit ei consecrato Pontifex calicem, ut ipsum populo distribuat.

(a) Arcudius lib. 6. de concordia Eccl. Orient. & Occid. cap. 1. & 3.

(b) Euchol. de ordinat. Diaconi.

§. VII.

Quænam apud Græcos ordinationis Episcopalis sit materia.

XVI. EA autem notare oportuit, ut qualis sit apud eos ordinationis Episcoporum, Presbyterorum, ac Diaconorum materia, facilius agnosceremus. De Episcopalis ordinationis materia vix potest esse quæstio apud Græcos: quippe cum nulla ipsi instrumenta porrigant, aut in manus tradant ordinando, sed solùm manus, simulque etiam Evangeliorum librum capitibus ordinandorum imponant: nulla autem sit ratio, cur Evangeliorum liber impositus potius sit materia ordinationis Episcopi, quam impositio manus Pontificis consecrantis: neque enim liber iste Evangeliorum, aut porrigi, aut tradi ordinando Episcopo dicitur, ut tanquam materia à Florentino Concilio assignata censeatur: non ei gratia à Patribus attribuitur, nec ordinatio ab eo nomen suum accipit, sicut ab impositione manuum: uno verbo nulla est ratio, quæ impositionem illam libri Evangeliorum materiam essentialem ordinationis Episcopalis persuadeat: plurima autem impositionem manuum Pontificis essentialem esse suadent, quam scilicet scriptura, Concilia, Patres memorant, quibus gratiam attribuunt, & Sacerdotalem potestatem. De traditione quoque baculi pastoralis (quem traditum à Græcis in ordinatione, sicut & à Latinis, id mihi persuadet, quod in degradatione Photii (c) baculus ab eo Pastoralis ablatus sit: nihil autem auferri soleat in degradatione, quod non traditum fuerit in ordinatione, nullus est ambigendi lo-

cus

(c) Synod. 8. universalis Act. 7.

eus, quin, sicut & vestium sacrarum receptio, sit mera accidentalis cerimonia in priscis forte ordinationibus minus usitata; reddita vero Ecclesiæ pace primùm frequentata, tùm generali consuetudine firmata, atque præcepta.

§. VIII.

Quænam ordinationis Presbyteralis materia apud Græcos.

XVII. Materiam ordinationis Presbyterorum sentire videntur Græci solam esse impositionem manuum, non autem porrectionem ullius instrumenti: Primò, quia cum manus imponunt, formam consecrationis proferunt, dicunt enim, *divina gratia creat talem Presbyterum*: quæ verba apud ipsos ordinationis forma sunt, cætera quæ ab Antistite ordinante proferuntur, vel sunt testimonia, quæ consecrandorum sanctitati pehibentur, quales sunt acclamationes istæ, quibus dignum esse eum, quem consecrat Presbyterum Pontifex testificatur, vel sunt solemnes preces, quas pro ordinato, & toto Ecclesiæ corpore Antistes concipit: sola prædicta verba sunt, quæ effectum ordinationis significent: sola quæ Sacramenti ordinationis forma esse posse videantur: itaque impositio manuum, quæ iis conceptis verbis peragitur, videtur esse apud Græcos Sacramenti ordinationis materia, non autem traditio ullius instrumenti. Secundò, quia Græci hæc duo tantùm tradunt, librum nempe Liturgiæ, & panem consecratum: liber Liturgiæ non potest esse materia ordinationis Presbyteri, tùm quod non ab omnibus, sed à quibusdam tantùm dari so-

A leat, prout diversarum Græcarum Ecclesiarum fert consuetudo, ut dent, vel non dent; adeout in omnibus Euchologiis sive manuscriptis, sive excusis, nihil de hac tota ceremonia habeatur: tum quod librum istum porrigens Episcopus nulla alia verba dicat quam dignum esse eum cui librum exhibet: quod similiter dicit, dum Sacerdotales vestes ordinatum induit; verba autem ista non possunt esse forma ordinationis Presbyteri: tùm quod cum Ecclesia Latina ab hoc libro porrigendo B abstineat, non videtur hic liber illorum instrumentorum nomine comprehendi, quorum porrectionem Concilium (a) Florentinum materiam Sacramenti ordinationis esse dixit. Neque etiam panis consecratus potest dici materia ordinationis Presbyteri: tum quia Presbyter antequam panem illum consecratum accipiat, vocatur in Euchologio χειροτονηθεὶς id est, *jam ordinatus per manus impositionem*, tum quia antequam sacer ille pa- C nis porrigatur, à Presbytero ordinato cum Episcopo celebrante, & Liturgiam cum eo recitante, in altari consecratus jam fuit: opus est ergo, ut jam peracta Presbyteri ordinatio credatur ante porrectionem panis consecrati: tum quia, nè sic quidem conciliantur Græci cum Latinis, quippe cum Latini non panem consecratum, sed calicem, & patenam cum pane, & vino consecrandis ad Presbyteri ordinationem porrigant.

(a) Conc. Florent. infra.

D XVIII. Imò nec panis ipse consecrandus, quem Rutheni ante consecrationem in manus præbent ordinando Sacerdoti, videtur esse necessaria apud ipsos ordinationis Presbyteri materia: fatemur qui-

dem

dem probabile esse, Græcos olim panem consecrandum Presbytero in sua ordinatione porrexisse, quod ostendunt antiqua ipsorum (a) Euchologia manuscripta: potestque etiam ex eo colligi, quod ob eam rem videantur iis diebus, quibus in præsanctificatis Missam celebrant, ab ordinatione celebranda abstinuisse, quia, cum iis diebus interdicta sit ipsis consecratio, non conuenienter panem consecrandum novo Sacerdoti exhibere sibi viderentur, præsens enim materia minus aptè consecranda proponitur tunc, cum consecrari prohibetur. Probabile itaque est Græcos consecrandum panem, Ruthenorum, & Latinorum more, Presbytero in sua ordinatione olim tradidisse. At ne quidem tunc temporis videtur ille panis apud ipsos habitus fuisse pro materia ordinationis Presbyteri: Primò, quia (b) antequam panis ille porrigeretur, jam peracta erat consecratio, quod ex eo colliges, quia jam Presbyter Pontificem, aliosque Presbyteros salutaverat, quæ salutatio ex (c) Dionysio [à quo præscriptos ordinationis ritus studiosè consectati sunt Græci] περὶ τὸ τέλος τῆς ἱερατικῆς τελειώσεως *circa finem sacræ ordinationis* dicitur adhiberi: eamque Pontifex ipse, qui consecravit, erga eum quem consecravit impendere narratur: dicitur enim Pontifex salutans τελέσας, Presbyter salutandus τετελεσμένος, quæ verba hunc quidem jam consecratum, illum jam consecravisse significant. Idque etiam probat ratio Dionysii, ob quam ista salutatio ab eo adhiberi refertur, ideò enim, inquit Dionysius, (d) & Pontifex, & cæteri ejusdem ordinis Clerici consecratum de novo salutant, quod ei similis effectus sit; quod in eorum ordinem transierit: quod eorum societati adjunctus sit; quæ ratio jam perfectam ostendit, data ista salutatione consecrationem esse: quæ ergo hanc salutationem sequuntur, ut porrectio panis, Sacerdotem jam ordine initiatum supponunt: secus enim nec Græci, ob eandem rationem, salutationem istam in ordinatione usurparent, ob quam Dionysius usurpari voluit, nec potissimam ipse Dionysius ordinationis cerimoniam, puta porrectionem panis attigisset, qui cæteros ritus etiam leviores ad consecrationem spectantes, adeò diligenter prosecutus est. Adde, quod nisi ante istam porrectionem panis consecrandi jam apud Græcos ordinatio perfecta crederetur, nec Presbyter ante istam porrectionem, post susceptam manuum impositionem convenienter inter Presbyteros staret, nec cum iis Liturgiam recitare deberet; quod tamen utrumque apud eos observatur. Secundò, quia cum panis consecrandus traditur Presbytero in sua ordinatione, nulla verba proferuntur, quæ formæ rationem habere videantur: sed monetur duntaxat, ut accipiat hoc depositum, & servet illud usque ad Adventum Domini nostri Jesu Christi, quando illud ab eo repetet: quibus verbis nulla videtur sufficiens mentio potestatis Sacerdotalis, quæ per illam exhibitionem conferatur, cum & laicis eadem verba dici possent: hujus tamen potestatis mentio per formam Sacerdotalem fieri debet: videntur itaque potius hæc verba adhortationem continere, quam formam Sacramenti; ideoque nec traditio pa-

(a) Lege antiqua Euchológ. cap. de ordinat.

(b) Vide eadem Eucholog.

(c) Dionys. ca. 5. Eccl. Hier.

(d) Dionys. ibid.

panis etiam consecrandi videtur apud Græcos esse materia Sacramenti ordinationis. Tertiò quia Græci jam, ut plurimùm non tradunt panem istum consecrandum, sed consecratum, ut videre est in eorum (a) Euchologiis recens excusis: Ecclesia tamen eorum ordinationes ut veras recipit, & ab ipsis consecratos sacra obire mysteria permittit: ergò traditio panis consecrandi non est materia essentialis ordinationis Presbyteralis, quæ apud Græcos celebratur.

(a) Euchologi recens excuss.

§. IX.

De materia Diaconatus, & cæterorum ordinum apud Græcos.

XIX. Eodem vero jure imò potiori, nec in ordinatione Diaconi ulla esse potest instrumenti alicujus porrectio, quæ materia ejus essentialis censeatur. Etenim flabellum, quod solùm Diacono ordinando apud Græcos traditur, sine ullis verbis, quæ forma ordinationis Diaconi esse possint, porrigitur; impositio verò manus fit adhibitis verbis, quæ & forma ordinationis dici queunt, & gratia divina Diaconum perfici ostendunt, ac Diaconi officium tradi eo ritu confirmant. Idem quoque flabellum non videtur esse signum, quod aut effectum, aut ministerium Diaconi potissimum significet: scio antiquum hoc esse ministerium, ut Diaconi animalia immunda à sacra mensa flabellis arceant, cujus meminit Clemens Romanus in Constitutionibus (b) Apostolicis: at nego potissimum Diaconi esse hoc munus, atque officium: quod mecum, ut opinor, omnes fatebuntur: quare cum materia Sacramenti ordinis

(b) Clemens 8. lib. constit. cap. 28.

A debeat significare, vel effectum Sacramenti, vel potissimum ordinis ministerium, non videtur flabellum, quod diaconis in sua ordinatione Græci tradunt, materia esse ordinationis Diaconi: denique traditionem istam flabelli nullus ex antiquis auctoribus materiam ordinationis Diaconi asseruit, impositionem verò manuum plures pro materia Diaconatus habuerunt, ut ex prædictis videre est, non ergo pro materia ordinationis Diaconi habenda est.

XX. De ordinibus non hierarchicis minus certa videtur esse B Græcorum sententia; nam in ordinatione Subdiaconi, & Lectoris [quem solum ordinem ex minoribus retinent] postquam (c) Græci Antistites capita ordinandorum ter obsignarunt, super ordinandos imponentes manus orationem effundent, precanturque, ut ministerium suum ritè adimpleant, statim Lectori quidem liber traditur, in quo continentur Acta, & Epistolæ Apostolorum: Subdiacono verò, imposito prius sinistro hume- C ro mantili, præbetur vas ad infundendum aquam, pro lotione manuum: unde dubitari posse videtur, utrum in illa impositione manus, an verò in porrectione libri, & vasis aquarii, & Lectoris, & Subdiaconi ordinatio sita sit. Verùm cum traditiones illæ libri, ac vasis sine ullis conceptis verbis fiant, impositio verò manuum adhibitis orationibus perficiatur: videtur potius hæc, quam illæ, censeri debere materia Lectoratus, ac Sub- D diaconatus: maximè cum septima (d) Synodus generalis per impositionem manuum Lectores constitui doceat, unde universim, & cujuscumque ordinationis, etiam ad

(c) Eucholog. Græcorum in ordinat. Subdiac. & Lectoris.

(d) Sept. Synod. can. 14.

ad inferiora ministeria, concludendum apud Græcos solam impositionem manuum pro materia esse.

§. X.

Videri non solam impositionem manuum apud Latinos esse essentialem materiam.

XXI. Secus autem apud Latinos statuendum est. Primò quia Concilium Florentinum in decreto unionis Armenorum definit (a) Ordinis *materiam esse illud, per cujus traditionem confertur Ordo, sicut Presbyteratus traditur per calicis cum vino, & patenæ cum pane porrectionem; Diaconatus vero per libri Evangeliorum dationem: & similiter de aliis per rerum ad ministeria sua pertinentium assignationem;* qua definitione nihil clariùs, nihil expressiùs dici potuit. Secundò quia (b) Innocentius tertius, & (c) Gregorius nonus dicunt, non debere iterari ordinationem factam sine manus impositione, sed supplendum esse, quod omissum est. Tertiò quia in ordinibus inferioribus Diaconatu nulla fit manus impositio, nisi fortè manus impositionem fieri dicas, dum instrumenta porriguntur; cùm tamen Concilium quartum (d) Carthaginense, & (e) Vetus Ordo Romanus, manus impositionem porrectioni instrumentorum opponant, nec nisi impropriè videatur dici alicui manus imponi, cui liber aliquis, aut clavis, aut simile instrumentum porrigatur; unde (f) Rabanus Maurus absolutè in iis inferioribus Diaconatu ordinibus impositionem ullam manuum usurpari negat. Quartò quia antiqua, ut diximus, Ecclesiæ Occidentalis consuetudo fert, ut in ordinibus etiam hierarchicis Episcopus pronun- A tiando formam ordinationis, instrumenta aliqua porrigat, nec nuper, aut recens hic mos est Ecclesiæ Romanæ, ut etiam in hierarchicis ordinibus conferendis eadem porrigantur: cujus scilicet ritus, ut jam à longo tempore usitati meminere Vetus (g) Ordo Romanus, Stephanus (h) Eduensis, Ivo (i) Carnotensis, Hugo (k) de sancto Victore, Magister (l) sententiarum, qui per hanc instrumentorum dationem, potestatem Sacer- B dotalem, ac Diaconalem tradi censuerunt. A quo verò tempore primùm usurpata fuerit ista in Ecclesia Occidentali consuetudo, quam aliquando non fuisse diximus, non est facilè conjicere dicat qui resciverit, ego libenter adducar, ut ex veteri in re obscurâ formula, pronuntiem non liquere. Quintò quia omnes ferè Theologi (m) docent, traditionem instrumentorum materiam esse essentialem sacræ Ordinationis: cùm tamen eorum C aliqui in Presbyteratu, & Diaconatu solam eam esse essentialem scribant, rejecta manus impositione tanquam accidentariâ: cujus sententiæ sunt Dominicus (n) Sotus, & (o) Sylvester, cum quibusdam aliis: alii verò impositionem manuum simul cum traditione instrumentorum essentialem affirment, ut Petrus (p) Soto, (q) Ledesma, (r) Bellarminus, (s) Henriques, & alii post (t) Scotum, & nonnullos ex antiquioribus Theologis.

(a) Concil. Florentinum in decreto unionis.

(b) Innoc. 3. cap. pastoralis, de Sacramentis non iterandis.

(c) Greg. 9. c. Presbyter, eod. tit.

(d) Conc. Carth. 4. c. 5.

(e) Vetus Ordo Romanus, tit. qualiter in Eccl. Rom. sacri Ordines fiant.

(f) Rabanus Maurus lib. 1. de instit. Cleric. cap. 8.

(g) Vetus Ordo Rom. tit. de Ordine.

(h) Steph. Eduensis de Sacram. altar. cap. 7. & 8.

(i) Ivo Carnot. de excell. sacrorum Ordin.

(k) Hugo de S. Victore in specul. Eccles. cap. 5.

(l) Magister 4. sent. dist. 24.

(m) Lege D. Thomam, Paludanum, Richardum, & alios in 4. dist. 24. S. Antoninum, Astensem, & alios.

(n) Dominicus Sotus in 4. dist. 24. qu. 1. art. 4

(o) Syvest. v. Ordo, num. 4.

(p) Petrus Soto lect. 5. de Sacram. Ordin.

(q) Ledesma in 4. q. 16 art. 4. ad 1.

(r) Bellar. cap. 9. de Sacram. Ordinis.

(s) Henriques in summa, lib. 10. cap.

(t) Scotus in 4. distinct. 24.

D

§. XI.

Nec solam traditionem instrumentorum apud eosdem Ordinum hierarchicorum essentialem esse materiam.

XXII. Non solùm autem traditionem instrumen-

mentorum, verum ipsam quoque manus impositionem, in Ordinibus hierarchicis conferendis, essentialem materiam esse apud Latinos probabilius est, tum quia in istis Ordinibus conferendis ritus ille non solùm ab Apostolis observatus est, verum cæteris post Apostolica tempora sæculis, in omnibus Ecclesiis tam Occidentali, quam Orientali, sine ulla varietate perseveravit: si quis ergo ritus essentialis materia censendus est, is certè pro tali habendus erit. Secundò quia (a) Concilium Coloniense auctoritate Hermanni Archiepiscopi coactum anno 1536. ordinationem vocat impositionem manuum, *eamque impositionem manuum* dicit, *esse ostium per quod intrant, qui Ecclesiarum gubernaculis admoventur*. Concilium quoque (b) Moguntinum sub Sebastiano anno 1549. celebratum docet, *collationem ordinum cum impositione manuum, velut visibili signo, tradi*: nec ullam aliam ordinationis materiam assignat, quam istam. Imò Concilium ipsum (c) Tridentinum impositionem manuum in Ordinibus hierarchicis materiam esse essentialem apertè insinuat duobus in locis, sive cum ministros Extremæ Unctionis, quos Presbyteros dicit Jacobus, eos exponit, *qui aut Episcopi, aut Sacerdotes ab ipsis ritè ordinati per impositionem manuum Presbyterii fuerint*: hæc enim verba non obscurè ostendunt per impositionem manuum Episcoporum, & Sacerdotum ordinationem fieri: proindeque ipsam esse illorum ordinum essentialem materiam, saltem partialem: sive (d) cum insinuat vi eorum verborum, *accipe Spiritum sanctum*, eundem Spiritum sanctum infundi:

(a) Concil. Coloniense part.1.cap.1.

(b) Moguntinum part.1. cap.35.

(c) Conc. Triden. sess.14. de Sacram. Extremæ Unctionis cap.3.

(d) Idem sess. 25. c.4.

II. Pars.

A quia hæc verba, inquit, frustrà ab Episcopis proferrentur, nisi per sacram Ordinationem Spiritus sanctus daretur; si enim vi verborum Spiritus sanctus datur, verba ista forma erunt hujus Sacramenti, proindeque & ritus his verbis conjunctus materia ordinationis futura est. Certum est autem ex Pontificali Romano, tam in ordinatione Episcoporum, & Presbyterorum, quam Diaconorum, dum verba ista proferuntur, manuum impositionem fieri: itaque manum impositionem, saltem partialem, B esse materiam Ordinationum hierarchicarum ex Concilio Tridentino deduci potest.

§. XII.

Objectiones contra impositionem manuum proferuntur, & refelluntur.

XXIII. Quinque tamen contra impositionem manuum objiciuntur. Primum Concilium (e) Florentinum, quod impositionis manuum C non meminit, sed solius traditionis instrumentorum, quam materiam esse Sacramenti Ordinis tradit. Secundum, Gregorii (f) noni auctoritas, qui manus impositionem asserit esse *ritum ab Apostolis introductum*, negans proinde à Christo institutum esse: ex quo colligitur, cum omnis materia Sacramentorum debeat esse instituta à Christo, manuum impositionem non esse materiam ordinationis. D Confirmatur, nam ibidem Gregorius nonus, post Innocentium (g) tertium, docet non iterandum esse Sacramentum Ordinationis, si desit manuum impositio, sed cautè supplendum esse, quod omissum

(e) Conc. Florent. in decreto.

(f) Gregor. 9. cap. Presbytero, de Sacram. non iterandis.

(g) Innoc. 3. ca. Pastoralis, eod. tit.

O

ſum eſt: at ſi deſit materia eſſentialis alicujus Sacramenti, ipſum Sacramentum iterandum eſt. Tertium, quia Pontificale Romanum eos, qui impoſitionem manuum ſuſcepere, tam Diaconos, quam Presbyteros ordinandos vocat: tumque demum eos *Ordinatos* appellat, Diaconos quidem, cum librum Evangeliorum, Presbyteros autem, cum calicem cum vino, & patenam cum hoſtia conſecranda ſuſceperunt. Quartum, quia ſi tam impoſitio manuum, quam traditio inſtrumentorum ſit materia ordinationis Presbyteri, ac Diaconi, ordinatio Presbyteri duplex Sacramentum conſtituet, quemadmodum & ordinatio Diaconi: quia duplici utraque materia, formaque conſtabit. Ultimum, quia materia Sacramenti debet eſſe propria Sacramento: ſed (a) impoſitio manuum tam in Sacramento Confirmationis, quam Pœnitentię adhibetur; non poteſt igitur eſſe materia ordinationis.

(a) De diverſis manuum impoſitionibus. Vide Gloſs. in c. manus 1. q. 1. & Steph. Tornac. epiſtol. 8.

XXIV. Reſpondemus his argumentis: Primò quidem argumento ſatisfaciet, qui dixerit Concilium Florentinum non omnem ordinationis materiam attuliſſe, ſed eam ſolùm, quæ & expreſſiùs effectum Ordinum explicaret, & eorum differentiam evidentius oculis ſubjiceret: ſeù Concilium maximè ſpectaſſe Armenorum inſtructionem in eo decreto, eamque proinde materiam præcipuè tradidiſſe, de qua præſertim Armeni unionem Eccleſiæ Romanæ appetentes inſtruendi erant; ſicut enim (b) Nicolaus primus ad conſulta Bulgarorum reſpondens, varios Græcorum mores in eis reprehendit, eoſque ad Eccleſiæ Romanæ conſuetudines deducit: ita

(b) Nicolaus 1. ad conſulta Bulgarorum.

A dubitandum non eſt, quin Eugenius in decreto illo unionis tunc edito, cum jam Græci abjiſſent, in quo ſe (c) *Eccleſiaſticorum Sacramentorum veritatem, pro iſtorum Armenorum tam præſentium, quam futurorum doctrina tradere aſſeruit*, eoſdem Armenos ad Eccleſiæ Romanæ morem allicere tentaret: ideoque traditionem inſtrumentorum præſertim memoravit, etiam omiſſa impoſitione manuum, ut Romanæ Eccleſiæ conſuetudo eis innoteſceret inſtrumenta porrigendi in ordinibus Presbyteri, &
B Diaconi conferendis: non autem quod hanc manuum impoſitionem, ſaltem partialem, materiam eſſe negaret, quam tam Græci, quam Latini in dictis ordinibus conferendis uſurpabant, cum tamen nec Græci Latinorum, nec Latini Græcorum ordinationes, ut irritas reprehenderent.

(c) Eugen. in decreto cit.

XXV. Secundo argumento reſpondendum eſt, Gregorium nonum vocaſſe impoſitionem manuum *ritum ab Apoſtolis introdu-*
C *ctum*, vel quod Apoſtoli primum hunc ritum uſurpaverint, vel quod univerſim Chriſtus inſtituerit pro materia ordinationis ſignum quoddam ſenſibile, quo poteſtatis ordinis collatio ſignificaretur: in arbitrio verò, tam ipſorum Apoſtolorum, quam Eccleſiæ Præſulum reliquerit, ut ſignum illud ſenſibile determinarent; unde factum eſt, ut Apoſtoli impoſitionem manuum tanquam opportunum ritum, & commodum cenſuerint, eumque
D in uſu habuerint, nobiſque in ordinibus ſaltem hierarchicis, obſervandum tradiderint: quod non obeſt quo minus materia Sacramenti Ordinis dici poſſit, ut poſteà explicabimus. Quod autem

tam

(a) Greg. 9. sup. cit. cap. Presbyter.
(b) Innoc. 3. c. Pastoralis, de Sacram. non iterandis.

tam idem (a) Gregorius nonus, quam (b) Innocentius tertius declarârint, omissum ritum illum impositionis manuum *non esse iterandum, sed cautè supplendum, quod incautè fuerat prætermissum*; aliqui ex eo quod in Presbyteratus ordinatione duplex fiat impositio manuum, ut infra dicemus, ideò de priori hoc dictum ab iis Pontificibus putant, quam essentialem negant, non autem de posteriori, quam essentialem esse defendunt: sed hæc solutio non consonat menti sensuique verborum istorum Pontificum: tum quod loquantur illi etiam Pontifices de ordine Diaconatus, imò Innocentius tertius de illo solo ordine; at in ordine Diaconatus conferendo unica fit impositio manuum, in quo proinde hæc distinctio locum habere non potest: tum quod Gregorius IX. ubi de illa impositione manuum verba fecit, statim de suspendendis manibus, cum oratio super caput ordinandi effunditur, verba subdat, quæ secundæ impositioni manuum in ordinatione Presbyteri fieri solitæ non quadrant, qua nempe peracta nulla amplius oratio funditur super caput ordinandi. Itaque aptior est illa solutio, quæ hanc esse docet Innocentii tertii, & Gregorii noni mentem, ut velint in Sacramentis, cum essentialia omissa sunt, accidentales cæremonias ritè adhibitas non esse iterandas; cum accidentaria omissa sunt, nec essentiales ritus esse repetendos, v.g. si in matrimonio consensus defuerit, qui est essentialis matrimonii conditio, suppleri debet iste consensus, non autem accidentales ritus iterari necessum est, v. g. trinam proclamationem, sponsalia, imò nec essentialem Parochi præ-

A sentiam. Sed ut exemplum ex ipso Innocentii tertii responso petamus, respondet Innocentius (c) tertius, si quis per errorem non Chrismate, sed oleo delinitus fuerit, in eo casu nihil esse iterandum, sed quod omissum est supplendum esse, ita scilicet, ut non oleo iterum talis ungatur, sed balsamo duntaxat ungere eum oporteat, quia adhibita priùs sola olei Unctione delinitus fuerat: quamvis plurimi tam oleum, quam balsamum essentialem putent esse materiam Confirmationis. Similiter

(c) Innocent. 3. cap. cit.

B quoque dicendum, velle Innocentium, si cui instrumenta tradita sint, manus autem imposita non fuerit, non esse necessarium, ut de novo instrumenta ipsi porrigantur, sed tantum ut manus ei imponatur.

XXVI. Quod si dicas ex ea responsione sequi, materiam adhiberi sine forma: nam saltem in impositione priori, quę fit Presbytero, nulla forma pronuntiari solet, sed ea tantum in traditione instrumentorum profertur: si ergo

C hæc impositio iteretur, non repetita forma, materia ista longè dissita erit à forma, ideoque Saramentalis materia esse non poterit: nam ut sit materia Sacramenti, cum forma moraliter loquendo, debet esse conjuncta. Similiter quoque si adhibeatur balsamum non repetita forma Sacramenti Confirmationis; balsamum non erit pars hujus Sacramenti, sicut si nec hodie aqua quis ablueretur, & heri prolata forma Baptismi, nec hodiè,

D nec heri Baptismi Sacramentum perfectum fuisset. Hæc sanè objectio non minimam mihi videtur difficultatem continere ad ritè intelligenda Innocentij tertii, ac Gre-

Gregorii noni responsa: non malè tamen fortè dixero, cum omissa est impositio manuum, iterari formam impositioni manuum propriam, quæ in ordinatione Diaconi est, *accipe Spiritum sanctum*: & in ordinatione Presbyteri [si de secunda impositione sermo sit] *accipe Spiritum sanctum, quorum remiseritis &c.*, si verò omissa fuerit prior impositio, non esse necesse, quod repetatur illa forma, quippe cum etiam primò prolata sit sine ulla forma, nec à nobis materia essentialis esse censeatur, ut postea dicemus: si inquam hæc dixero, non video quomodo reprehendar, aut alienus ostendar cum à Gregorii noni, tum ab Innocentii tertii sensu; difficultas autem, quæ præponitur, quid nempe iterandum sit, ubi balsamum in Confirmatione omissum est, an iteranda Unctio ex oleo, ut fiat simul cum balsamo, an iteranda integra forma Confirmationis; hæc inquam difficultas major est: sed quia non est hujus loci, nihil de ea jam definiemus.

XXVII. Reliqua argumenta facilè solvi possunt. Tertium quidem: nam quod ordinandi dicantur, quibus jam manus imposita est, nihil mirum, quia manus impositione ordinatio inchoatur, non perficitur. Quartum, quia quamvis in ordinatione Presbyteri duplex sit materia, imò multiplex, unicum tamen est Sacramentum, quia materiæ illæ sunt partiales, eo modo quo Sacramentum Eucharistiæ unicum est, quamvis duas habeat partiales materias, panem & vinum consecranda, & duas formas eisdem respondentes. Quintum denique, tum quod eadem res possit esse materia duorum Sacramentorum, ut oleum Confirmationis, & Extremæ Unctionis; tum quod impositio manuum solitariè sumpta, unico Ordinationis Sacramento essentialis sit; nam licet in curationibus ægrorum olim adhibita fuerit ex sententia Christi Domini, & Apostolorum praxi, ut (a) Scripturæ testantur: licet in Baptismo tanquam prævia Catechumenorum purgatio observata fuerit ex (b) Augustino, (c) Concilio Carthaginensi quarto, & (d) Hispalensi secundo; licet in Pœnitentia imponenda usui fuerit ex (e) Leone Magno, Concilio (f) Aurelianensi primo, (g) Carthaginensi quinto, (h) Gerundensi, (i) Toletano 13. & aliis: licet in deprecando nonnunquam manus imponi solitæ: ut & (K) Scripturæ, & Ecclesiæ usus ostendit, qui etiam occasionem dedisse videtur Concilio (l) Milevitano, ut manuum impositiones pro precibus ipsis acciperet: licet in Sacramento Confirmationis conferendo (m) Apostoli manus imponerent, teste ipsa Scriptura sacra: uno verbo quamvis manus impositio passim in Ecclesiasticis officiis, & Sacramentis adhiberi solita fuerit; nihilominus præcisè sumpta hæc impositio, unico Ordinationis Sacramento essentialis est; nam in Sacramento quidem Confirmationis, non manus impositio solitariè sumpta adhibetur, sed manus impositio cum Chrismate: nec Sacramentum illud perficeretur, si millies manus alicui imponantur, nisi sacri Pontifices, imponendo manus, confirmandorum frontes eosdem sacro Chrismate consignent: ideò sic à Patribus, & Conciliis dicitur Confirmatio manus impositio, ut

(a) Marci ult. & Actorum 28.

(b) August. lib. 2. de peccat. merit. & remiss. cap. 26.
(c) Concil. 4. Carthag. c. 85.
(d) Hispal. 2. cap. 7.

(e) Leo ep. 9. ad Rusticum c. 2.
(f) Aurelian. 1. c. 2. 3. 8.
(g) Carthag. 5. c. 11.
(h) Gerund. c. 9.
(i) Tolet. 13. c. 10.
(K) Matth. 9 & 19 Marci 5. 6. 7. & alibi passim.

(l) Conc. Milevitanum c. 12.

(m) Actorum 8. & 7.

ut etiam dicitur Chrismatio, sanctum Crisma, σφραγίς, seu signaculum, ut passim animadvertere poteris: in reliquis autem impositio accidentalis ritus est: at verò simplex manus impositio absque alio signo, saltem partialis est, ex prædictis, Ordinationis Sacramenti materia, ei proinde propria, ac peculiaris.

§. XIII.

Fusiùs materia Ordinis Episcopalis apud Latinos explicatur.

XXVII. Ut autem planius hæc pleniusque exponantur singulis Ordinibus propriæ eorum materiæ assignandæ sunt. Primumque circa Episcopatum statuendum est, materiam ordinationis Episcopalis esse impositionem manuum; ad quam veritatem probandam faciunt Scripturæ sacræ, Conciliorum, Patrum testimonia, quorum plurima pro manuum impositione superiùs non semel retulimus: hæc enim omnia ostendunt antiquitus impositionem manuum materiam fuisse ordinationis Episcopalis; quare cum idem ritus jam servetur in ordine Episcopali conferendo, qui tempore Apostolorum servabatur, ut patet ex descriptione ordinationis Episcopalis tradita à sancto Clemente in (a) Constitutionibus Apostolicis, & (b) Dionysio libro de Hierarchia Ecclesiastica, si cum (c) Pontificali Romano conferatur: eadem quoque, quæ olim erat materia ordinationis Episcopalis jamjam censenda erit. Favet quoque (d) Tridentinum Concilium, dum nempe testatur non frustra ab Episcopo dici hæc verba, accipe Spiritum sanctum, quæ quidem verba ab ipso dicuntur, tunc cum simul cum aliis Episcopis capiti ejus, qui consecrandus est in Episcopum, manus imponit: hoc enim ostendit vi prædictorum verborum Spiritum sanctum infundi; quomodo autem per ea Spiritus sanctus infundi dicetur, nisi sint forma Sacramenti Ordinis? quod si admittamus, sequitur, ut supra arguimus, impositionem manuum, quæ fit ab Episcopis consecrantibus, dum hæc verba proferuntur, esse ejusdem ordinis materiam.

XXIX. Probabile autem est non solam manuum impositionem, verum etiam (e) traditionem libri Evangeliorum in manus Episcopi consecrandi, cum iis verbis, *accipe Evangelium, & vade, prædica populo &c.*, esse alteram materiam partialem Episcopalis ordinis: Primò quia Concilium (f) Florentinum ex prædictis decernit materiam Sacramenti Ordinis esse illud, per cujus traditionem confertur ordo, innuens in omnibus ordinibus esse aliquid, quod tradatur, quod quidem ordinis materiam esse dixit: nihil autem est, quod in Episcopi consecratione tradatur, præterquam liber iste Evangeliorum. Secundò quia Pontificale (g) Romanum Episcopum, cui manus impositæ fuerunt, vocat adhuc *electum*, nondum autem *consecratum* eum appellat, nisi postquam liber Evangeliorum hac prolata verborum, quæ ibidem recitantur, forma, ipsi in manus traditus fuerit. Tertiò quia principale officium Episcopi, puta prædicandi munus, Evangeliorum libro, & prædictis verbis egregiè innotescit: quare cum materiæ, & formæ ordinis saltem partiales, eæ sint, quæ præcipuum vniuscujus-

(a) Const. Apost. lib. 8 cap. 4. & pluribus aliis sequent.
(b) Dionys. cap. 5. hierarc. Eccles.
(c) Pont. Rom. de ord. Episc.
(d) Trident. sess. 23 c. 4.
(e) Pontificale Roman. tit. de consecrat. electi in Episcopum.
(f) Concilium Florent. in decreto unionis.
(g) Pontificale tit. cit.

jusque ordinis officium indicant, porrectio libri Evangeliorum erit altera materia partialis ordinis Episcopalis, & verba simul cum ea porrectione prolata erunt forma. Quartò quia non est potior ratio, cur porrectio calicis cum vino, & patenæ cum pane, sint materia Presbyteratus, porrectio libri Evangeliorum materia Diaconatus, & sic de cæteris ordinibus, quam porrectio libri Evangeliorum materia Episcopatus: atqui Florentinum expressè prædictas materias Presbyteratus, & Diaconatus assignat: videtur itaque pro materia quoque partiali Episcopatus traditio libri Evangeliorum esse statuenda.

XXX. Objicies tamen primò, materiam eam non esse ordinationis, ad quam non concurrunt, qui sunt ejusdem ordinationis ministri: at non solùm Episcopus, qui principalis auctor est consecrationis Antistitis electi, sed alii duo ad minus Episcopi, qui cum eo consecrant, sunt ministri ordinationis Episcopalis, si ea, ex communi sententia, in qua tres saltem Episcopi non adfuerint consecrantes, nulla est: cum ergo solus Episcopus, principaliter consecrans, librum Evangeliorum tradat, & prædicta verba proferat, non videtur porrectio libri Evangeliorum esse materia ordinationis, nec prædicta verba esse forma. Secundò quia si impositio manuum est materia ordinationis, eaque adeò efficax, ut gratiam producat, ne frustrà videatur Episcopus dicere, *accipe Spiritum sanctum*, quod ex (a) Tridentino docuimus; certè peracta illa manus impositione videtur perfectum esse Sacramentum, nam Sacramentum gratiam non producit, nisi perfectum, proindeque sequens libri Evangeliorum traditio gratiam non conferet. Confirmatur, nam manus impositio gratiam producit, ut Scriptura sacra, Patres, ac Concilia superiùs innuunt: vel ergò collatio libri Evangeliorum producit gratiam, vel non; si producit, bis ergo gratia Episcopalis ordinis, non autem semel confertur, quod gratis, & sine fundamento dicitur; si non producit, nulla ratio videtur suadere hanc esse partem, aut materiam Sacramenti, quippe cum materiæ cujuscumque Sacramenti v. g. aquæ in Baptismo, oleo in Confirmatione, & sic de cæteris, gratiæ productio tribuatur.

(a) Tridens. sup.

XXXI. Respondemus ad primum quidem argumentum satis esse, ne qui principem in consecratione Episcopi locum tenet, solus minister consecrationis istius dicatur, & ut alii etiam cum eo ministri censeantur, quod ad aliquam ejus partialem materiam, ac partialem formam concurrant, licet non ad singulas partiales materias cooperentur: quare cum Episcopi omnes manus capiti Antistitis consecrandi imponant, simulque dicant cum consecratore hæc verba, *accipe Spiritum sanctum*, consecrationis ministri dici poterunt: quamvis qui inter eos simpliciter dicitur in Pontificali Romano consecrator, hanc prærogativam obtineat, quod & ad impositionem manuum ipse cum cæteris, & ad porrectionem libri Evangeliorum solus ipse agat, quem proinde solum ad validam, & ratam ordinationem necessariò requiri, longè probabilius esse posteà dicemus. Secundò argumento respondemus utrumque esse probabile, & quod ma-

manus impositio non statim producat gratiam, nisi postquam porrectus est liber Evangeliorum, quo porrecto tam gratia, quam character Episcopalis [sive novus sit, sive extensio Presbyteralis] producantur vi non solùm impositionis manuum, verùm etiam porrectionis libri Evangeliorum. Nam quia parum temporis fluit inter applicatam utramque istam materiam, priori effectus rectè tribuitur, etsi, nonnisi posteriore secuta, producatur; eo modo quo si trina immersione Baptismus conferatur, non ultimæ tantùm immersioni, verùm etiam primæ tribuetur gratia Baptismalis, quamvis nonnisi post ultimam producta sit: potest etiam è contrario dici, quod per impositionem manuum producatur gratia Episcopalis, & postea per porrectionem libri Evangeliorum, potestas ordinis Episcopalis, seù character conferatur, adeò ut nempe producatur per unam materiam partialem gratia tanquam dispositio ad divinam potestatem Episcopi ritè consequendam: per alteram verò partialem materiam potestas illa dispositæ jam ordinandi animæ imprimatur: eo modo quo probabile est partiales gratias per impositionem corporis, & sanguinis Christi sub speciebus panis & vini produci: & partialibus Unctionibus, quæ in Extrema Unctione adhibentur, peculiaria adnexa esse auxilia contra peculiaria vitia, quæ singulis sensibus insident, & ab iis speciatim oriuntur, ac foventur. Quod si in eodem Sacramento non censetur absurdum effectus gratiæ partiri, multò minus absurdum videbitur in eodem Sacramento Episcopatus, sic distinguere ejus effectus, ut per unam materiam gratia, per alteram partialem character, seù potestas Episcopalis conferatur; quod enim dicitur Sacramentum non conferre gratiam nisi perfectum, hoc licet verum sit in Sacramentis unicam habentibus materiam at non in iis, quæ duplicem materiam obtinent partialem.

§. XIV.

De materia Presbyteratus apud Latinos.

XXXII. SEcundò verò loco Presbyteratus ordinis materia nobis indaganda est, in qua tria (b) præsertim spectanda sunt, duæ scilicet manuum impositiones, & traditio calicis & patenæ cum pane & vino consecrandis: prior impositio manuum fit sine ullis verbis, nec à solo Episcopo fit, sed ab Episcopo & Presbyteris eidem adsistentibus: præcedit illa prior impositio, tum sacram unctionem manuum Presbyteri consecrandi, tum porrectionem prædictorum instrumentorum; porriguntur autem illa instrumenta, postquam Sacerdotis ordinandi manus benedicto Chrismate sacratæ ac sanctificatæ sunt, dicente Episcopo, *accipe potestatem offerre sacrificium Deo &c.* sub finem autem ordinationis secundo manus à solo Episcopo imponuntur dicente, *accipe Spiritum sanctum, quorum remiseris peccata remittuntur &c.* Antiquitus autem mihi videtur in Ecclesia Africana, ut jam expositum fuit, unica materia fuisse in usu, puta impositio manus, de qua hoc habet Concilium quartum Carthaginense, (a) *Presbyter cum ordinatur, Episcopo eum benedicente, & manus super caput ejus*

(b) Vide Pontificale Roman. tit. de ordinatione Presbyteri.

(a) Concil. Carthag. 4. c. 3.

ejus tenente, etiam omnes Presbyteri, qui præsentes sunt, manus suas juxta manuum Episcopi super caput ejus teneant. Sanè Concilium istud solius manus impositionis meminit, tanquam materię Presbyteratus; unde non dubito, quin tunc temporis, cùm manus imponerentur, aliqua verba ab Episcopo proferrentur, quæ essent forma ordinationis; alias ordo Presbyteratus sola materia sine forma, rebus non verbis constitisset, quod contra rationem Sacramentorum est: hanc autem formam etiamsi nobis non exprimat prædicta Synodus Carthaginensis, satis tamen innuit, dum impositionem manuum ab *Episcopo* fieri *benedicente* asseruit: quid est enim Episcopum manus imponentem benedicere, quam orationem, seù concepta Sacramenti verba super ordinandum, dum manus imponit, fundere? usitatum enim esse, ut benedictio pro verbis consecratoriis, ac Saramentalibus sumatur, satis, ut opinor, intelliget, qui meminerit Christum consecratoria verba proferentem dici ab (a) Evangelista tam pani, quam vino benedixisse, calicem super quem consecratoria verba funduntur, vocari ab Apostolo, (b) *calicem benedictionis, cui benedicimus*: à (c) Cyrillo quoque Alexandrino, & aliis passim Patribus dici *benedictione* fieri Eucharistiam, id est consecratoriis Christi sermonibus. Quando ergo Concilium Carthaginense meminit benedictionis Episcopi, quæ manus impositionem comitaretur, per eam utique non aliud quam verba Presbyteri consecratoria ab Episcopo prolata, quæ forma essent Presbyteratus ordinis, intellexit.

(a) Matth. 26.

(b) 1. Cor. 10.

(c) Cyril. Alex. lib. 11. in Joann. cap. 24.

XXXIII. Sive autem postea, A sive anteriori tempore [quod nobis obscurum est] impositionem manuum per ulteriorem traditionem instrumentorum Ecclesia Romana explicuit, magisque expressit, & impositioni manuum traditionem instrumentorum adjunxit, ita tamen, ut formam, quæ cum impositione manuum proferri solebat, nonnisi in ipsa ordinatione instrumentorum proferretur: quod duplici, ni fallor, ratione perfectum est. Primò ne Presbyteri simul manus imponentes cum Episcopo proferente verba ordi- B nationis, viderentur quoque ministri esse ejusdem ordinationis saltem partiales, concurrendo nempe quodammodo ad impositionem manuum Episcopalem, etsi verba ordinationis cum eo non proferrent. Secundò quia videbatur congruum, ut verba ordinationis Presbyteri, quibus potestas Presbyteralis debet exprimi, conjungerentur potius expressiori materiæ ordinis, quæ quidem est traditio instrumentorum, C quam obscuriori minusque explicitæ, qualis est impositio manuum. Aliquando porrò videtur usitatum fuisse, ut unica illa, quæ jam prior est, impositione manuum simul cum traditione instrumentorum ordinatio Presbyteri perficeretur. Videmus enim in (d) Veteri Ordine Romano unius tantùm impositionis manuum mentionem fieri, statimque post eam, memorari prædictam instrumentorum traditionem, cum probatione istorum verborum, D *accipite potestatem offerre sacrificium &c.* quibus peractis benedicendorum Presbyterorum rationem præscribi, osculi item pacis, & commendationis ab Episcopo faciendæ precibus ordina-

(d) Vetus Ordo Roman. tit. de ord. Presbyt.

natorum, iisque absolutis consecratos ab Episcopo dimitti: adeoùt toto isto titulo mentio nulla fiat alterius impositionis manuum, eorumve verborum, quæ jam recitantur, *accipe Spiritum sanctum, quorum remiseris &c.* Imò nec Stephanus (a) Eduensis, nec (b) Ivo Carnotensis, nec (c) Hugo de sancto Victore, nisi unius manus impositionis meminerunt, ejus nempe quæ fieret ab Episcopo benedicente Presbyteris consecrandis, cum quo simul omnes Presbyteri adstantes manus levarent, & Spiritum sanctum super eos invocarent, unde prioris mihi videntur benedictionis meminisse, non posterioris, adeò tamen, ut ad priorem impositionem verba ista, *accipe Spiritum sanctum*, jam tum ab Episcopis pronuntiata fuisse probabile sit, Presbyteris Deum tacitè invocantibus.

(a) Steph. Eduensis de Sacram. Altar. cap. 9.
(b) Ivo Carnotens. serm. de excell. sacror. Ordin.
(c) Hugo l. 1 S. Victore specul. cap. 9.

XXXIV. Placuit posteà duplicem impositionem manuum usurpari, unam sine ullis verbis, alteram cum istis verbis, quæ retulimus, quæque à Christo pronuntiata sunt, cum insufflasset in Apostolos, ipsisque peccata remittendi, ac retinendi, id est absolvendi à peccatis, eademque censuris Ecclesiasticis puniendi traderet potestatem. Cur autem, cum Christus (d) insufflarit in Apostolos hæc verba pronuntiando, Episcopi autem eadem proferentes, non insufflationis ritu, sed impositionis manuum utantur, ratio est, quia triplici præsertim de causa insufflabat Christus in Apostolos, vel, ut Spiritum sanctum quem dabat, ex sua prodire substantia significaret, prout explicant (e) Augustinus, (f) Victorinus, (g) Beda, & omnes ferè Latini

(d) Joan. 20.
(e) Augustinus tractat. 121. in cap. 20. Joannis, & lib. 4. de Trinitate cap. 20. & lib. 10. de Genesi ad literam cap. 5.
(f) Victorinus li. 1 adversus Arrium.
(g) Beda in cap. 20 Joannis.

A interpretes, quia nempe flatus ex intimo corpore expiratur: vel, ut ejusdem secum substantiæ Spiritum sanctum esse doceret, quæ est interpretatio (h) Cyrilli, (i) Leontii, (k) Ammonii, & aliorum: vel, ut se eum esse ostenderet, qui in Adamum inspiraverat spiraculum vitæ, puta animam, & jam eandem Spiritus sancti operatione renovaret, ut præter (l) Cyrillum, & (m) Leontium citatos, explicant (n) Philastrius, & (o) Ambrosius: hæc autem omnia non conveniunt Antistiti ordinanti, ideoque convenientius Episcopus impositionem
B manus in ordinatione usurpat, utpote quæ divinam protectionem, & ministerialem ipsius Pontificis potestatem significat, quam per insufflationem soli Christo proprium Spiritum sanctum se tradere aliis ostendat. Convenienter quoque non solum manus imponit, verum etiam apta sacræ Eucharistiæ consecrandæ, & distribuendæ Vasa, materiamque ejusdem conferendæ porrigit, ut sicut
C impositione manuum excellens Sacerdotis potestas, ita traditione sacrorum Vasorum cum materia sacrificii in eis contenta, præcipuum ejusdem potestatis objectum, Eucharistiæ scilicet consecratio, ostendatur: Primùm docet Divus Bonaventura, (p) *in Ordinibus*, inquit, *sacris* [id est Hierarchicis] *quoniam datur ibi nobilis potestas, & excellens, fit manus impositio, non tantùm instrumenti traditio, quoniam manus est organum or-*
D *ganorum, in quo scilicet principalius residet potestas ordinandi.* Alterum satis ex usu Ecclesiæ confirmatur, quo in cæteris ordinibus illud tradi solet instrumentum, quod præcipuum cujusque ordinis officium

(h) Cyril. Alexan. lib. 2. comment. in Joannem cap. 53
(i) Leontius relatus in catena Græca super Joannem.
(k) Ammon. in hunc locum Joan.
(l) Cyril. supra.
(m) Leontius supra.
(n) Philastrius in hæres. de anim. hominis insipir.
(o) Ambros. ser. 10 in psal. 118.
(p) Bonavent. in 4. dist. 24.

magis explicet; quidni ergo in Sacerdotio similiter tradantur Vasa sacra Eucharistiæ materiam continentia, eum propter Eucharistiæ consecrationem, & dispensationem Sacerdotes præsertim ordinentur?

XXXV. Tertiò convenienter quoque duæ istæ partiales materiæ, duæque formæ in ordinatione Presbyteri adhibentur, ob duplicem Sacerdotis potestatem; quarum una est in Christi corpus verum, altera in corpus Christi mysticum: una ad consecrandum Christi corpus, altera ad populum Christianum regendum, & à peccatis absolvendum: quas duas potestates videtur Christus ipse divisisse: (a) *quosdam enim*, ut docet Concilium Senonense ab Antonio Pratensi habitum tempore Clementis septimi, *Christus Sacerdotes instituit, quibus sui corporis potestatem commisit: veri quidem, dum instituto sui corporis, & sanguinis Sacramento*, (b) *hoc facite, inquit, in meam commemorationem; mystici verò, dum posteaquam in discipulos insufflasset*, (c) *accipite, inquit, Spiritum sanctum, quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta sunt*. Cujus proinde exemplum secuta Ecclesia, quemadmodum Christus traditione sui corporis, ac sanguinis, calicisque, Apostolos in sacrificatores corporis sui, ac sanguinis, iis verbis, *hoc facite in meam commemorationem*, consecravit, ita Sacerdotibus traditione calicis, patenæ, panisque ac vini consecrandorum, similibusque ferè verbis, *accipe potestatem offerre sacrificium &c.* [quibus æquè ac verbis Christi, sacrificandi licentia conceditur] ejusdem Sacrificii offerendi ab

(a) Concil. Senonense anno 1528. part. 1. decret. 9. de Sacram. Ord.

(b) Luc. 22.

(c) Joan. 20.

A Episcopo tribui voluerit potestatem, mutatoque, ob rationes prædictas, insufflationis ritu in cæremoniam impositionis manuum, iisdem quibus Christus verbis, in corpus ipsius mysticum tradendam auctoritatem determinarit. Nihil autem refert, sive illæ duæ potestates sint diversi characteres, sive unicus character, qui per impositionem manuum, & illa verba, *accipe Spiritum sanctum &c.* extendatur ad Sacramentum Pœnitentiæ, & Extremæ Unctionis, quæ ad peccata delenda à Christo in-
B stituta sunt: nam certum est ad validè absolvendum à peccatis, eam manuum impositionem esse necessariam: si enim jam cum potestate corporis Christi consecrandi hanc potestatem quoque Sacerdos accepisset, profectò frustra postea ei diceretur, *quorum remiseris peccata &c.* nec ea verba efficacia essent, que jam collatam potestatem absolvendi à peccatis supponerent: unde statim post traditionem Vasorum sacrorum cum pane, & vi-
C no consecrandis jam Sacerdos quidem factus est, quantum ad præcipuam ipsius potestatem, quæ est consecratio Eucharistiæ: ideoque, antequam manus ipsi secundò imponatur, Episcopo concelebrat, & cum eo Liturgiam sacram recitat, mysticaque consecrationis verba profert: sed nondum est perfectus omninò Sacerdos habito respectu ad corpus Christi mysticum, nec secundariam Presbyteri potestatem obtinet, quæ ad pec-
D cata populi remittenda sese extendit.

XXXVI. Ex quibus concluditur, eam traditionem instrumentorum, tum etiam impositionem manuum posteriorem, essentiales esse

esse materias Presbyteratus: tum quia ipsis utræque formę partiales assignatæ respondent: tum quia per utramque potestas vera,& realis traditur,quæ nonnisi per Sacramentum aliquod, seù Sacramenti partem tradi potest: per porrectionem quidem instrumentorum potestas in corpus Christi verum, per impositionem verò manuum potestas in corpus Christi mysticum: tum quia probabile est, per utramque tradi gratiam, sed per impositionem manuum longè certiùs: hæc enim verba, quæ simul cum impositione manuum proferuntur, *accipe Spiritum sanctum*; gratiæ infusionem significant: & ideò ne frustrà, & incassùm dici videantur,neve inefficacia habeantur, gratiam debent producere: quia verò Presbyter indiget gratia non solum ad cooperandum saluti proximi,verum etiam ad dignè attrectanda corpus, & sanguinem Domini: ideò probabile est non solum in impositione manuum [cui Scriptura (a) sacra, gratiæ dationem attribuit] gratiam, & auxilia adnexa esse, quibus Sacerdos ad fidelibus consulendum juvetur: verùm etiam in traditione instrumentorum conferri gratiam, qua & Sacerdotis animus ad divina mysteria dignè tractanda præparetur, & ex pacto in hujus Sacramenti institutione firmato Deus excitetur ad varias tempore, & loco pias motiones, inspirationesque in eum finem largiendas. Ideò tamen gratiæ expressa tantùm habetur mentio, cum potestas remittendi peccata confertur, quia Sacerdotii gratiam Sacerdoti non tam propter se, quam propter alios Deus largitur, ut docent (b) Athanasius, (c) Augu-

(a) ii ad Tim. 1. & 2. cap. 1.

(b) Athanas. epist. ad Dracont.
(c) August. lib. 1. de pastor. ca. 2. 10. 9 & serm. 1. de communi vita Cler. tom. 10.

A stinus, (d) Isidorus Pelusiota, & alij.

XXXVII. Probabile verò est priorem impositionem manuum non esse ordinationis Presbyteratus essentialem materiam: tum quia prior impositio manuum fit absque ulla forma: at nulla Sacramenti materia sine forma: tum quia ad priorem manus impositionem concurrunt non solum Episcopus, verum etiam omnes Presbyteri, ob eamque causam probabile est priorem impositionem à posteriori Ecclesiam disiunxisse,
B ne prior impositio materia ordinationis esse videretur, ad quam aliqui simplices Presbyteri operari censerentur. Itaque mihi videtur prior impositio esse veluti signaculum legitimæ electionis Presbyteri, quam suo veluti suffragio imposita super caput ordinati manu, non Episcopus solum, sed reliqui Presbyteri confirment; potest & ad impetrandum precibus divinum auxilium impositio ista manus adhiberi benedictionis
C loco, & ad significandam adsistentiam divinam, quæ in Sacerdote ordinando debet esse præcipua: neutiquam autem eadem impositio manuum materia ordinationum dici potest; ad quid enim si ea materia est, altera utique manus impositio materia erit, ad quid gemina ejusdem significationis in eodem Sacramento materia? unum ex duobus necessum est, ut aut prior illa impositio manuum non sit materia ordinationis Presbyte-
D ri: aut posterior non sit; posteriorem autem esse satis superque ostendimus: igitur concludendum est priorem illam non esse: iis adde auctoritatem Scholasticorum (e) Theologorum, qui passim prio-

(d) Isid. Pelus. lib. 4 epist. 219.

(e) Vide in 4. sent. dist. 24.

priorem impositionem ritum esse accidentarium ordinationis, posteriorem essentialem esse partem, materiam nempe partialem contendunt.

XXXVII. Quod si sciscitetur aliquis, num valida sit ordinatio Presbyteri, in qua aut solus tradatur calix cum vino, aut sola patena cum Hostia consecranda. Respondetur probabile esse ordinationem futuram validam: tum quod (a) Christus cum in ultima cœna Apostolos consecravit Sacerdotes, solum calicem legatur porrexisse, non patenam, aut aliud vas ad corpus Dominicum portandum: tum maximè, quod non divisim detur potestas ad unam speciem consecrandam, sed qui potest unam, utramque possit: tum etiam quod unica species sufficienter sit repræsentativa potestatis Presbyteralis tradita consecrandi corpus, & sanguinem Christi, quippe cum sub unica specie tam corpus, quam sanguis Christi contineantur: tum denique quod vulgo doceant doctores non adeò morosè sollicitos debere esse Sacerdotes consecrandi, ut utrumque tam calicem, quam patenam, Hostiamque consecrandam tangant: esto enim Pontificale (b) Romanum rationem præscribat utriusque tam calicis, quam patenæ tangendorum: non tamen adeò exactè hæc necessario observanda esse crediderim, ut qui ex levi negligentia, aut animi exerratione unum tantùm eorum tetigerit, irritam fore credam ordinationem, cum nequidem eum qui in hac re ita deliquerit, gravi delicto obnoxium esse existimarim. Hujus tamen rei alia est ratio, quam ea, quæ in præsentem controversiam adducitur: etsi enim

(a) Matth. 26. Marci 14. Lucæ 22. & 1. Corinth. 11.

(b) Pontificale Roman. cit. tit.

A porrectio utriusque vasis continentis utramque speciem sacræ Eucharistiæ necessaria foret ad ordinationem, attamen qui eorum unum tetigisset, sufficienter videretur, & alterum attigisse: proindeque posterior ista ratio, quam adduximus non videtur esse maximi momenti. Quod autem Concilium Florentinum, (c) tam calicis, quam patenæ meminerit, integritatem materiæ juxta Ecclesiæ regulas assignasse, non ad substantiam ordinationis utrumque necessarium esse definisse dicendum est.

(c) Florent. supra.

B

§. XV.

De materia Diaconatus ordinis apud Latinos.

XXXI. Tertio loco inquirenda nobis est materia Diaconatus, quæ nobis ex prædictis abundè innotescit. Statuenda siquidem hujus ordinis duplex materia, partialis una, quæ est impositio manuum facienda à solo Episcopo dicente, *accipe Spiritum
C sanctum ad robur &c.* altera quæ est traditio libri Evangeliorum ab Episcopo item, hæc verba proferente, *accipe potestatem legendi Evangelium &c.* priorem materiam essentialem credimus: tum quod vi ipsius gratiam produci credamus, ne frustra dicere videatur Episcopus *accipe Spiritum sanctum*, ut toties cum (d) Tridentino Concilio arguimus, tum quod antiquitus certum sit illam unicam fuisse materiam ordinis Diaconatus, & sola manus impositione
D absque ullius alterius rei traditione Diaconatum fuisse collatum, ut supra docuimus: cum ergo Ecclesia hanc cerimoniam retinuerit imponendi manus in Diaconatus or-

(d) Triden. sess. 23. cap. 4.

ordine conferendo, etiam si huic ceremoniæ traditionem libri Evangeliorum adjunxerit, additio ista facta ab Ecclesia non obest, quominus relicta impositio manuum sit jam, sicut prius erat, materia essentialis ordinationis: sed facit duntaxat, ut quæ erat materia unica, ac totalis, jam sit tantùm partialis: tum quod manus impositio magis propria sit significando officio Diaconi, quam porrectio ipsa libri Evangeliorum: nam officium Diaconi est uniuersale, ac generale ministerium, tam in sacris, quam prophanis Ecclesiæ rebus procurandis, ad jussum Sacerdotis, unde Diaconus est generalis minister Sacerdotis, reliquorum inferiorum ordinum ministeria omnia sua sollicitudine complectens, & inferiores ministros suis officiis applicans, ut dicemus agendo de Diaconorum officiis: ideoque ejus officio repræsentando congruenter omninò impositio manus adhibetur: cum enim manus ex Philosopho (a) esse videatur *οὐχ ἓν ὄργανον, ἀλλὰ πολλά, non unum instrumentum, sed multa*; itemque *ὄργανον πρὸ ὀργάνων instrumentum ante instrumenta*, quia ad omnia instrumenta utilis est, eaque operi suo adhibet, & ad agendum impellit: quam optimè omninò manus multiplex, & varium Diaconi officium repræsentat. Non frustrà tamen libri Evangeliorum porrectio adhibetur, quæ præcipuum, ex particularibus officiis, Diaconi munus, & ex particularibus unum significat, sicut & in aliis ordinibus aliquod instrumentum porrigitur, quod unum significare solet ex officiis præcipuis illius ordinis, qui confertur: quam pro inde libri Evangeliorum traditionem

(a) Aristoteles li. 4. de partibus animal. cap. 10.

A dicimus esse materiam partialem ordinationis Diaconi, consentaneè nimirum Concilio Florentino, (b) quod expresè materiam Diaconatus, *libri Evangeliorum dationem assignat*, itemque (c) Pontificali Romano, quod ordinandos vocat quibus adhuc Evangeliorum codex traditus non est: nondum ordinatos ullos Diaconos nominat nisi post traditum Evangeliorum librum: denique consentaneè quoque veteri ordini (d) Romano, (e)
B Staphano Eduensi, (f) Ivoni Carnotensi, (g) Hugoni à sancto Victore, & aliis passim, qui utriusque materiæ in ordinatione Diaconi meminere.

(b) Conc. Florent. in decreto.

(c) Pontif. Rom. tit. de ordine Diaconatus.

(d) Vetus ordo Roman.

(e) Stephan. Eduensis.

(f) Ivo Carnotensis.

(g) Hugo à S. Victore libro sup. cit.

XL. Utrum verò statim post impositionem manuum gratia Diaconatus producatur, & statim post traditionem libri Evangeliorum character imprimatur, vel completa tantùm ordinatione duo ista producantur: certè par difficultas videtur ei, quam in Episcopali or-
C dinatione occurrentem dissolvimus: ideoque similiter statuendum utrumque esse probabile propter rationes ibidem assignatas: non enim statuendus sicut in Presbyteratu, ità in Diaconatu, vel Episcopatu duplex character, aut duplex potestas duplexque gratia utrique respondens: sed in sola Presbyteratus ordinatione datur potestas, tum in corpus Christi verum, tum in corpus mysticum: in Episcopatu verò ampliatur po-
D testas Presbyteri ad corpus Christi mysticum ratione diversorum actuum qui competunt Episcopo, non autem Presbytero; Diacono verò potestas datur generalis ad ministrandum in Sacramento Altaris, in quo verum corpus Christi reperitur, ratione cujus potestatis

& Va-

& Vasa præparat, & altaria adornat, & panem ac vinum consecranda apponit, & ipsos fideles communicaturos, qui sunt corpus Christi mysticum, catechesibus piisque exhortationibus disponit, & hæc omnia facit cum relatione, & respectu ad Christi corpus verum, cujus consecrationi, ac distributioni incumbentibus Sacerdotibus ministrat, absque potestate, quæ corpus illud conficiat.

XLI. Difficultas autem est, quomodo Evangeliorum liber dicatur materia partialis ordinationis Diaconi, cum non videatur liber Evangeliorum denotare præcipuum Diaconi officium: nam cantare Evangelium, non est præcipuum Diaconi munus: tum quod cum primùm crearentur Diaconi, nullum tunc foret scriptum Evangelium: tum quod Lectoribus olim Evangelii recitatio propria videretur, non Diaconis, ut colliges ex Cypriano: (a) neque pariter prædicare Evangelium proprium Diaconi munus est: tum quod ad Episcopos præsertim pertineat, & Diaconis non propria auctoritate, sed ex licentia Episcopi prædicandi officium concedatur: tum quod Diaconi electi sint, ut liberiùs alia opera in eos transferentes Apostoli prædicationi vacare possent, ut docet (b) Scriptura sacra; proindeque non ut prædicationi ipsi vacarent, sed ut superiores suos Episcopos, ac Presbyteros temporalium cura exonerarent, qui liberius ipsi operam navent; non pariter liber Evangeliorum dicetur denotare officium Diaconi, quod in tradenda Catechumenis, & rudioribus Christiana doctrina situm sit, & Diacono præsertim imponatur: tum quia ad hoc officium significandum convenientius liber Catechisticus, quam Evangeliorum codex traderetur, tum quia verba, quæ simul cum ista libri Evangeliorum porrectione proferuntur, aliud quippiam indicant, puta legendi Evangelii in Ecclesia tam pro vivis, quam pro defunctis potestatem tunc temporis eis concedi, quod officio catechisandi, & instruendi catechumenos nullatenus consonat: denique quodcumque officium circa doctrinam, ac lectionem Diaconi finxeris, non erit præcipuum Diaconi officium, potissimum enim ejus munus videtur ministrare mensis, cujus videlicet causa primi septem Diaconi, scriptura (c) teste, ab Apostolis instituti sunt.

XLII. Respondetur autem præcipuum, vel certè ex præcipuis Diaconi officiis [quod per materiam ordinationis Diaconi significari satis est] esse tum Evangelii in Ecclesia recitationem, tum ejusdem simplicem expositionem: utramque autem codice Evangeliorum tradito explicari: quæ quidem officia licet forsan primis Ecclesiæ temporibus ex præcipuis non essent, imò nec penitus essent, tum cum Apostoli primos Diaconos instituerunt: quo tempore nullum adhuc erat Evangelium scriptum, erat tamen aliquid æquivalens: quia tunc temporis Diaconi Evangelii prædicationi cum cæteris vacabant, ut patet exemplo SS. Stephani, & Philippi (d) ex primis Diaconis: semperque posteà purgandis doctrina populis Diaconi incubuerunt, propter quod λειτουργικὴ διακόσμησις [*Diaconorum ordo*] à sancto (e) Dionysio dictus est καθαρτικὴ ἐπὶ τὰς φύρας τῶν

(a) Cyprian. ep. 33 & 34.

(b) Actorum 6.

(c) Actorum 6.

(d) Actorum c. 7. & 8.

(e) Dionys. c. 5. Eccles. Hierarch.

τῶν ἱερέων ἱερουργίας ἀνάγουσα τοὺς κεκαθαρμένους καὶ τοὺς ἀτελέστους ἀποκαθαίρουσα, καὶ μαιευομένη ταῖς καθαρτικαῖς τῶν λογίων ἐλλάμψεσι, καὶ διδασκαλίαις, καὶ προσέτι τοὺς ἀνιέρους τῶν ἱερέων ἀμιγῶς ἀποδιαστέλλουσα. *Purgativus* scilicet ordo, *cum & eos, qui expiati sunt, ad Sacerdotum sacra deducat, & eos qui nondum initiati sunt, expiet, expiantibusque Scriptorum divinorum splendoribus, ac doctrinis instituat, & quasi obstetricum more educet, ac præterea prophanos à Sacerdotibus secernat:* unde libro Evangeliorum qui est divinum scriptum, cujus conditione fideles purgantur, egregiè hoc officium declaratur, ex eo enim nostra præsertim instructio sumenda: ex eo Christianæ catecheses, exhortationes, consolationes depromendæ; nihil autem refert quando, vel quomodo Evangelium recitent Diaconi, an in sacra Liturgia ipsum canant, an ex pulpito posteà exponant, an desumpta ex eo fidei capita populis tradant: variari enim illa temporis progressu potuerunt: unum hoc invariabile, atque immutabile Diaconorum munus, purgare populos doctrina Evangelii salutari: ad quod significandum convenienter liber Evangelii eis in manus traditur, & potestas Evangelii recitandi ipsis dari conceptis verbis significatur: quamvis verba ista usitatum jam morem secuta, Diaconus tam pro vivis, quam pro defunctis legendi Evangelii traditam facultatem innuant: & Evangelii in Missa canendi factam eis potestatem ostendant: quod quidem eis hocce tempore proprium, licet forte Lectoribus olim ob Diaconorum raritatem communicatum: quibus tamen purgatio per doctrinam nonnisi infra Diaconum convenit. Aliam si mavis solutionem ex Divo (a) Thoma hanc habe, *quod potestas Diaconi media est inter potestatem Subdiaconi, & Sacerdotis: Sacerdos enim directè habet potestatem super corpus Christi: Subdiaconus autem super Vasa tantùm, sed Diaconus super corpus Christi in Vase contentum: unde ejus non est tangere corpus Christi, sed portare corpus in patena, & dispensare sanguinem cum calice: & ideò ejus potestas ad actum principalem non potuit exprimi, nec per dationem Vasis tantùm, nec per dationem materiæ: sed exprimitur potestas ejus ad actum secundarium, & in hoc quod datur ei liber Evangeliorum, & in hac potestate intelligitur alia: & ideò in ipsa libri datione imprimitur character.*

(a) D. Thom. sup-pl. 34. qu. 37. art. 5. ad 5.

XLIII. Duas alias difficultates circa ordinationem Diaconi proponit Amalarius (b) Fortunatus: priorem quidem, cur si Diacono manus imponitur, Presbytero iterum manus imponantur? ad quid iterata ista manus impositio cum una sufficere videatur? Posteriorem verò, servandusne sit hic ritus, ut, cum Presbytero non solus Episcopus manus imponat, sed qui cum ipso sunt Presbyteri, Diacono è contra solus Episcopus manum imponere debeat? priori difficultati egregie respondet, *Imponuntur*, inquit, *manus super Diaconum, imponuntur posteà super Presbyterum: quare hoc? nisi quia per consecrationem de opere ad opus transit, sicut de ministerio Diaconi, transit ad immolationem Sacerdotalem? quoniam nec illud opus, nec illud possumus agere, nisi dono gratiæ Dei adjuti: Deus enim est qui operatur in nobis, & velle, & operari pro bona voluntate: repetitur manus impositio,*

(b) Amalarius Fortunatus lib. 1. de Eccles. off. cap. 12.

ſitio, ac ſic deprecatio prioris operis tranſit ad deprecationem ſecundi: additur unum miniſterium Diacono, id eſt, ut legat Evangelium &c. Circa ſecundam difficultatem ſatis audacter, ni fallor, uſitatum Eccleſiæ morem, Concilii (a) Carthaginenſis quarti decreto, & Veteris (b) Ordinis Romani lege firmatum impugnat, quo nimirum jubetur Diacono ſolus Epiſcopus manus imponere, non autem reliquus Presbyterorum cœtus. (c) *Eſt libellus,* inquit, *quidam apud nos, neſcio cujus auctoris, qui dicit ſolum Epiſcopum debere manus imponere ſuper Diaconum, quia non ad Sacerdotium, ſed ad miniſterium conſecratur: Nunquid,* addit idem Amalarius, *auctor libelli doctior eſt, atque ſanctior Apoſtolis: qui poſuerunt* (d) *plures manus ſuper Diaconos, quando conſecrabantur, & propterea ſolus Epiſcopus ponat manum ſuper Diaconum, ac ſi ſolus poſſit precari virtutem gratiarum, quam plures Apoſtoli precabantur? an fortè ideò non imponit Sacerdos manum ſuper eum, qui ad Diaconatus officium conſecratur, ut non fiat quod ipſe eſt, id eſt Sacerdos? ſi ita eſt, nec Epiſcopum oportet ei manum imponere, ut non fiat Epiſcopus. Quod ſi propterea oportet ei Epiſcopum manum imponere, quia ipſe orat pro eo, non ſolus ille orat, ſed omnes piè intendunt verbis Epiſcopi, ac mente retinent &c.* Satis utique acutè Amalarius morem antiquiſſimum exagitat, quem ſi à Concilio Carthaginenſi probatum, ſi in Veteri Ordine Romano præſcriptum ſciviſſet, non dubito quin temperatius egiſſet, ceſſiſſetque tantis auctoribus, qui jam ignoti ſibi auctoris ſenſum tantummodo reprehendit: ceſſiſſet conſuetudini totius Eccleſiæ, contra quam

(a) Concil. Carth. 4 c. 4.
(b) Verus Ordo Roman. tit. de ord. Diacon.
(c) Idem Amalarius ſupra.
(d) Actorum 6.

A diſputare *inſolentiſſima*; teſte (e) Auguſtino, *eſt inſaniæ*: ceſſiſſet rationi Concilii Carthaginenſis, quam jam carpit, Diaconis ſcilicet, quia ad miniſterium, non ad Sacerdotium ordinantur, debere ſolum Epiſcopum manus imponere: tum ad diſcernendam impoſitionem manuum, quæ fit ſuper utroſque: ſicut enim impoſitio manuum ſupra Presbyteros ordinandos ab impoſitione manuum ſuper Epiſcopum conſecrandum differt, quod à tribus Epiſcopis manus Epiſcopo conſecrando im-
B ponantur; ab uno autem ſolùm Epiſcopo Presbyteris ſimul imponentibus manus, Presbyterorum ordinatio perficiatur; ita impoſitio manuum in ordinatione Presbyteri, & Diaconi diverſa eſſe debet: quod ſolus Diacono conſecrando manus imponat Epiſcopus, Presbyteris Presbyterorum quoque collegium: tum ad diverſitatem gratiæ Sacerdotalis, ac Presbyteralis indicandam, quarum hæc uberior ac plenior, illa
C verò minor ſit; ac parcior: tum denique quod diverſitate iſtius ritus oſtendatur Presbyteros conſecratos in conſortium aliorum Presbyterorum recipi, qui ideò ipſis manus imponunt, in quorum ſocietatem Diaconi ordinati minimè admittuntur.

XLIV. Nec obſtat Apoſtolorum exemplum, non enim in Actibus Apoſtolorum (f) legimus, quod Apoſtoli cum ſeptuaginta diſcipulis, primis Diaconis
D manus ſuas impoſuerint: legimus ſolùm hæc verba, *hos ſtatuerunt* [populus] *ante conſpectum Apoſtolorum, & orantes impoſuerunt eis manus*: ex quibus non licet inferre populum manum eis impoſuiſſe, ſed

(e) Aug. ep. [illegible] ad Januarium.
(f) Actorum 6.

ſed tantùm Apoſtolis primos illos Diaconos ordinandos præſentaſſe, hos autem ab Apoſtolis ordinatos fuiſſe: an verò ab omnibus Apoſtolis? neque hoc ex iis verbis colliges: an ſingulos à ſingulis quibuſdam Apoſtolis? quidni hæc dici poſſint? ſed ponamus ab omnibus Apoſtolis ſingulos fuiſſe manus impoſitione conſecratos? quid inde inferetur, niſi ab Epiſcopis quoque pluribus, qui Apoſtolorum vicem tenent, Diaconos ordinandos? at ne quidem Amalarius Fortunatus hoc voluerit: ergo ex Apoſtolorum exemplo colligi nequit, quod non à ſolo Epiſcopo, ſed à Presbyteris quoque, Diaconis conſecrandis manus imponi debeant. Nec efficacior ejuſdem Amalarii ratio, quæ ad comprecandum adhiberi vult etiam cum Epiſcopo impoſitionem manuum Presbyterorum, nam ad orationem non hæc neceſſaria eſt, ſed ad indicandam gratiæ ab Epiſcopo derivationem, quæ ſolo Epiſcopo manus imponente ſufficienter oſtenditur: ad quid ergo, inquies, Presbytero conſecrando manus à Presbyteris imponuntur? ad hæc utique, tum ad precum conſociationem, utpote in re graviori momenti magis neceſſariam ſignificandam: tum ad mutuam Presbyterorum inter ſe confœderationem demonſtrandam: tum ad totius Eccleſiæ voluntatem exprimendam ratum habentis Epiſcopi judicium, quæ ſignificatio in electione Presbyteri, utpote majoris momenti deſideratur, non in electione Diaconi. Plura huc congerere nihil refert: cui prædicta non ſufficient, nulla ſufficient.

§. VXI.

De materia Subdiaconatus apud Latinos.

XLV. Quarto loco ſtatuenda eſt Subdiaconatus materia: quam Concilium Carthaginenſe(a) quartum, Aquiſgranenſe (b) ſub Ludovico Pio, & (c) Florentinum, calicis vacui cum patena vacua ſuperpoſita traditionem eſſe teſtantur: quam etiam Vetus (d) Ordo Romanus, Iſidorus (e) Hiſpalenſis, Amalarius (f) Fortunatus, Rabanus (g) Maurus, Stephanus (h) Eduenſis, Ivo (i) Carnotenſis, Hugo (k) de ſancto Victore, & cæteri tum Theologi, tum Canoniſtæ commemorant: ii enim omnes conſentaneè Concilio citato Carthaginenſi docent Subdiaconos, dum ordinantur, accipere ab Epiſcopo patenam vacuam, & calicem vacuum; ab Archidiacono verò urceolum cum aqua, & mantile, & manutergium. In his autem quæ ab Archidiacono accipiunt non videtur materia Subdiaconatus ordinis ſita eſſe, nè partialiter quidem: tum quod Subdiaconatus ſolus Epiſcopus poſſit eſſe miniſter, tum quod in iis actibus qui per urceolum, & aquimanile, & manutergium ſignificantur, non conſiſtat, ut rectè ait (l) Divus Thomas, principale Subdiaconi munus, ſed in eo potius quod cooperetur circa materiam Sacramenti Euchariſtiæ, quod optimè per calicem vacuum, ac patenam vacuam ſignificatur, quibus nempe apportandis ad Altare, præparandis, mundandiſque præſertim inſervire debet, ut ſuo loco alibi dicetur: ab Archidiacono autem urceolum, & cætera potius quàm ab

(a) Carthag. 4. c. 5
(b) Aquiſgran. c. 6
(c) Florent. in decreto unionis, cujus verba habeatur ſupra.
(d) Vetus Ordo Rom. in ord. Subdiac.
(e) Iſid. lib. 2. de Eccl. offic. cap. 10.
(f) Amalarius l. 2. cap. 11.
(g) Raban. lib. 1. de inſtit. cap. 8.
(h) Steph. Eduenſis de ſacr. Altar. ca. 5.
(i) Ivo ſerm. de excell. Sacr.
(k) Hugo cap. 5. ſpeculi.
(l) D. Thom. ſuppl. q. 38. art. 1. ad 2

ullo alio accipit Subdiaconus, quia, ut ibidem docet (a) Divus Thomas, cum Archidiaconus sit princeps ministerii, ideò omnia quæ ad ministerium pertinent ipse tradit, verbi gratia cereum Acolytho, quo inservit Diacono ipsum ante Evangelium portando, & urceum cum quo Subdiacono ministrat: [quæ verba demonstrant tempore Divi Thomæ, hæc omnia solum Archidiaconum tradidisse] Subdiacono similiter tradit urceolum, mantile, manutergium, quibus superioribus Ordinibus inseruit. Scio verò Innocentium (b) quartum negare ad ordinationem Subdiaconi necessariam esse patenam: at cum alii Doctores contrarium defendant; standum est, ni fallor, opinioni (c) Sylvestri, (d) Tabienæ, & aliorum, in eo dubio iterandam esse Subdiaconi ordinationem.

XLVI. Traditur etiam (e) Subdiaconis liber Epistolarum ab Episcopo hæc verba proferente, *accipite librum Epistolarum &c.* Antiquum verò non esse hunc ritum, sed recens additum, ex eo facilè mihi persuadeo, quod nec (f) Carthaginense, nec Aquisgranense Concilium hujus meminerint: quod Vetus (g) Ordo Romanus de eo ritu siluerit: quòd apud nullum ex citatis auctoribus [Isidorum (h) Hispalensem, Amalarium Fortunatum, Rabanum Maurum, Stephanum Eduensem, Ivonem Carnotensem, Hugonem à sancto Victore, (i) Magistrum sententiarum intelligo] vel verbulum unum de Epistolarum traditione in ordinatione Subdiaconi habeatur: quamvis eorum aliqui (k) Amalarius, & (l) Hugo ipsorum muneribus Epistolæ Lectionem adscribant. Sed nec ritus iste essentialis videtur

A Subdiaconatus ordinis materia; tum quia (m) Theologi communiter, dum tradunt materiam ordinis Subdiaconatus, libri Epistolarum nullam faciunt mentionem: tum quia Subdiaconi præcipuum munus non est legere Epistolam in Missa: sed si credimus (n) Amalario, ab Ecclesia eis hoc officium impositum est, tunc cum Diaconis officium cantandi Evangelium eis injunctum: & serius forsan hoc eis officium demandatum: ut docebimus, cum Subdiaconorum officia alibi commodiùs prosequemur:

B tum quia Ecclesia sæpè permittit, ut Epistolæ ab inferioribus Clericis in Missa canantur: tum quia non videntur tot characteres in Subdiacono ponendi, quare cum in porrectione calicis, & patenæ character eis conferatur, potestasque subministrandi Diacono, quæ maxima est, ei tradatur; non videtur nova potestas ipsi tradi, quæ realem characterem exigat, dum legendæ Epistolæ potestas moralis, seu licentia quædam, atque

C auctoritas porrectione libri Epistolarum tradi dicitur: nulla igitur ratio nos convincit, ut porrectionem libri Epistolarum, materiam ordinis Subdiaconatus esse censeamus. Secus tamen etiam probabile est ritum istum essentialem esse partialem ordinationis materiam, tum quia Pontificale (o) Romanum ordinandos adhuc eos vocat, quibus nondum liber Epistolarum porrectus est: tum quia verba, quæ in ista porrectione exprimuntur,

D videntur habere rationem formæ: dicit enim Episcopus, *accipite librum Epistolarum, & habete potestatem legendi eas in Ecclesia &c.* quæ verba videntur indicare tunc potestatem aliquam Subdiaconis tra-

(a) D. Thom. ibid.
(b) Innocentius 4. de myst. Missæ.
(c) Sylvester v. Ordo 2. §. 11.
(d) Tabiena §. 5.
(e) Pontificale Roman. tit. de ordinat. Subdiac.
(f) Hæc Concilia nide locis mox cit.
(g) Vetus Ordo Romanus sup.
(h) Isidorus Hispalensis, Amalarius, Rabanus, Stephanus Eduensis, Ivo, Hugo loc. sup. cit.
(i) Magister 4. sent. dist. 24. cap. de Subdiacono.
(k) Amalar. sup.
(l) Hugo erudit. Theolog. de Sacramentis cap. 17.
(m) Vide Theologos in 4. dist. 24.
(n) Amalarius sup.
(o) Pontificale Roman. sup.

tradi, tuncque proinde characterem Subdiaconalem imprimi, cujus impressio in hunc locum differatur: tum quia solent in Ecclesia Romana ordinandi vestibus suo ordini convenientibus indui, antequam ordinatio perfecta sit: at amictum, manipulum, tunicam, Subdiaconi ab Episcopo accipiunt, postquam calicem, & patenam ab ipso recepere, cum mox liber Epistolarum ipsis est porrigendus, proindeque nondum videtur ordinatio perfecta, nisi tradito Epistolarum libro, qui proinde materia ordinationis partialis esse videtur. Unde licet officium canendi Epistolam olim minus praecipuum Subdiaconorum munus videretur, at jam videtur praecipuum, aut unum ex praecipuis, ex Ecclesiae Occidentalis usu, & observatione: neque verò necesse est, ut Concilia integram materiam Subdiaconatus ordinis expresserint, satis est, ut aliquam.

§. XVII.

Utrum vasa, seu instrumenta, quae Presbyteris, & Subdiaconis porriguntur, consecrata esse debeant.

XLVII. Quaestio autem est, utrum ad validitatem tam ordinationis Presbyteri, quam Subdiaconi necessum sit calicem, ac patenam, quae utique exhibentur, consecrata esse: adeout si per incuriam, aut alia ratione accidat, ut non sint consecrata, ordinatio irrita fit. Placet autem (a) eorum sententia, qui dicunt validam esse utriusque ordinationem, etiamsi vasa, quae ordinando porriguntur, prophana sint, nec consecrata. Primò

(a) Ità Sotus in 4. dist. 24. q. 1. art. 2. Ledesma 2. parte sent. q. 36. Henriquez cap. 5. § 2. & recentiores contra Paludanum dist. 24 q. 2., Turrecramata, & Praepos. in can. perlectis distin. 25. Sylvest. v. Ordo 2. §. 4. vers. 1 & alios.

A enim nec Concilium Florentinum, nec aliud quodcumque requirit, ut calix, & patena, quae porriguntur sint consecrata: qua ergo auctoritate, quo jure id necessarium esse ad Sacramenti Ordinis valorem defendemus, qui nisi auctoritatibus fulti, quidquam in ullo Sacramento necessarium statuere debemus? Deinde cum Missae Sacrificium validè peragatur in calice, & patena non consecratis, qua ratione asseremus Ordines, qui ad sacram Eucharistiam referuntur, irritos esse, si per hujusmodi in-
B strumenta non consecrata conferantur? Accedit & alia ex comparatione cum aliis Sacramentis petita ratio: Cum enim nec Baptisma invalidum sit, nec Extrema Unctio, quae cum aqua non benedicta, & cum oleo non benedicto peraguntur, nec irrita erit aut Subdiaconi, aut Presbyteri ordinatio, quae Vasorum minimè sacratorum porrectione perficietur. Confirmabitur haec ratio ex mox dicendis, cum nempe materiam ordina-
C tionis non aequè indigere sanctificatione, ac materias aliorum Sacramentorum ostendemus: si enim minus indigent consecratione, quam reliquorum Sacramentorum materiae, & reliquorum Sacramentorum saltem plurium ex ipsis materiae non necessariò debent esse consecrandae, ut Sacramenta sint valida: multominus necessarium erit, ut instrumenta, quae porriguntur Presbytero, ac Subdiacono consecrata sint, quam materiae
D Baptismi, verbi gratia, aut Extremae Unctionis sint benedictae, ut Baptisma, & Extrema Unctio valida sint.

§. XVIII.

De materia Acolythatus apud Latinos.

XLVIII. Quintò materia Acolythi statuenda est, quibus cum instrumentorum genera porrigantur, puta candelabrum cum cereo, & urceolus vacuus, ut patet ex Concilio (a) Carthaginensi quarto, (b) Veteri Ordine Romano, & aliis Ecclesiasticorum rituum scriptoribus, dubitatur quodnam ex iis sit materia hujus ordinis, an utrumque, an unum ex iis. Certè (c) Bonaventura, (d) Ricardus, (e) Angelus, & alii docent porrectionem candelabri cum cereo ordinationis Acolythi materiam esse, quod præcipuum videatur esse Acolythi officium cereum deferre, à quo nempe ceroferarii nomen habet, teste Isidoro (f) Hispalensi, (g) Rabano, & Aquisgranensi (h) Concilio sub Ludovico Pio: ob quam etiam causam Concilium (i) Carthaginense docet ipsum *ad accendenda Ecclesiæ luminaria mancipari*. Urceolum tamen ejusdem materiam esse docent Divus (k) Thomas, (l) Durandus, (m) Sylvester, (n) Soto, & alii communiter, quia actus porrigendi aquam, & vinum est præcipuus actus Acolythi, utpote cum ad Eucharistiam magis pertineat preparatio materię ipsius quæ urceolo continetur, quam delatio cerei, quæ nec ad Eucharistiam conficiendam eodem jure refertur, nec ejusdem celebrationi propria est, cum etiam in aliis Officiis divinis cerei accendi, & deferri soleant: esto ergo notius sit officium deferendorum in Ecclesia cereorum, majoremque in Ecclesia assiduitatem expostulet, à quo

A proinde Acolythi denominantur ceroferarii, & cui mancipati dicuntur: minus tamen principale est, minorisque, quantum ad ejus ordinationem spectat, momenti: proindeque porrectio urcei non autem candelabri, videtur esse materia ordinationis Acolythi. Utrumque autem materiam esse nulla efficax ratio suadet, nisi fortè quod eadem ferè verborum formula utrumque tam candelabrum cum cereo, quam urceus ab Episcopo exhibeantur: quod autem (o) Albinus Flaccus, (p) Amalarius, (q) Rabanus, & alii solum

B hoc Acolythi officium referant deferendorum cereorum, accidit forsassis non quod præcipuum esset, sed quod notissimum.

(a) Conc. Carth. 4. c. 6.
(b) Vetus Ordo Roman. de ord. Acolythis, & authores sup. cit. saltem plur.
(c) Bonav. in 4. dist. 24. par. 2. art. 2 qu. 3.
(d) Richar. ead. dist. art. & 4 q. 3.
(e) Angel. v. Ordo.
(f) Isidor. lib. 7. Etym. c. 12.
(g) Raba lib. 1. de inst. cap. 9.
(h) Aquisgran. sub Ludovic cap. 5.
(i) Carthag. n. cit.
(k) D. Thom. suppl. q. 37. art. 5. ad 6 & q. 38. art. 3. ad 2.
(l) Durand. in 4. dist. 24. qu. 3.
(m) Sylvestr. v. Ordo 2. § 4.
(n) Soto q. 1. art. 3. & alii passim.
(o) Albinus tit. de Eccl. ordine.
(p) Amalar. lib. 2. de off. Eccl. cap. 10
(q) Raban. lib. 1. de inst. Cleric. cap. 9.

XLIX. Duo autem hic notanda sunt: Primùm, tam candelabrum, quam urceum olim ab Archidiacono tradita: candelabrum ab Archidiacono olim traditum fuisse expressè docent Concilium (r) Carthaginense quartum, & (s) Vetus Ordo Roma-

C nus; à quo autem porrigatur urceolus expressè non tradunt, sed cum continenti serie subdant, *accipiat, & urceolum vacuum ad suggerendum vinum in Eucharistiam sanguinis Christi*, fortè quibusdam videbitur præscribi similiter, ut ab Archidiacono urceolus tradatur. (t) Amalarius meminit ceroferarii ab Archidiacono, Acolytho, dum ordinatur, porrigendi, de urceo ne verbum quidem habet. Stephanus (u) Eduensis, & (x) Hugo

D meminere traditionis urceoli, sed à quo tradatur non explicant. Ivo (y) Carnotensis ab Archidiacono candelabrum tradi docet, sed à quo accipiat Acolythus urceolum non docet, nisi quod cum continen-

(r) Conc. Carth. 4. cap. 6.
(s) Vetus Ordo Roman. in ordine Acolythi.
(t) Amalarius sup.
(u) Steph. Eduensis de sacr. Alt. cap. 4.
(x) Hugo in sp. Eccles. cap. 5.
(y) Ivo serm. de excellen. sac. Ord.

nen-

nenti serie de ejus, & istius traditione loquatur, ad Archidiaconum posterioris etiam istius traditionem fortè referre videatur. At (a) Magister sententiarum ab Archidiacono tradi utrumque tam candelabrum, quam urceolum apertè testatur: idque etiam (b) Divus Thomas fateri evidenter colligitur: cum enim sibi objecisset exinde sequi Archidiaconum esse ministrum ordinationis, respondet Archidiaconum, cum sit princeps ministerii, tradere ea omnia quæ ad ministerium pertinent: quibus verbis omnia ista instrumenta Aeolytho ab Archidiacono tradi fatetur, ex eo tamen putat non sequi, quod hic Ordinem conferat, quia potestatem accipit Acolythus ex verbis Episcopi, non ex porrectione instrumentorum ab Archidiacono facta, nisi fortè [quod ego addo] quatenus ejus jussu ex permissione fit: quomodo unum agens videtur esse cum Episcopo. Quare dici potest probabilis opinio (c) Divi Thomæ, (d) Richardi, (e) Angeli, (f) Tabienæ, (g) Armillæ, (h) Silvestri, & aliorum, non solum ordinationem Acolythi validam esse, verum etiam cæterorum in inferioribus ordinibus, etsi instrumenta à solo Archidiacono porrecta sint: non autem de majoribus ordinibus, Subdiaconatu, Diaconatu, Presbyteratu idem esse dicendum: sunt enim Sacramenta maximæ unitatis, ut de Episcopatu docet (i) Cyprianus, quæ proinde dividi in duos veluti ministros non debent: discriminis autem duplex ratio est: Prima, quia minores ordines à Presbyteris ex dispensatione in Ecclesia usitata conferuntur, majores non item. Al-

(a) Magister 4. sent. dist. 24. de Acolyth.

(b) D. Thom. suppl. q. 38. art. 1. ad 1.

(c) D. Thom. ibid.

(d) Richard. in 4. dist. 24.

(e) Angelus v. Ordo, 1. 5.

(f) Tabiena v. Ordo, 0. 14.

(g) Armilla eod. §. 12.

(h) Sylvev. ordo 2. §. 5.

(i) Cypr. tract. de tract. Ecclesiæ, refertur 24. qu. 1. c. loquitur. Vide, & can. quorundam dist. 24.

A tera, quia in majoribus non solum ministerii instrumenta traduntur, cujusmodi sunt urceolus, ceroferarius &c., quæ ab Archidiacono tradi possunt ministerii principe; sed ipsi corporis, ac sanguinis Domini portitores calices, ac patenæ, necnon Evangeliorum libri, quæ immediatè Sacrificio, vel Officiis divinis inserviunt, non ad ministrandum tantum præparantur: quæ ratio discriminis si vera est, nec Lectori liber Lectionum, nec Exorcistæ libri Exorcismorum ab ullo, quam ab Episcopo tradi pote-
B rit: imò fortè nec Ostiario Ecclesiæ claves: de quibus proinde non est locutus sanctus Thomas, sed solùm de urceolis tam in ordinatione Subdiaconi, quam Acolythi, & de ceroferario, in ordinatione solius Acolythi tradi solitis: quæ proinde sententia fortè verior est, maximè cum Synodus (K) Carthaginensis soli Archidiacono hæc porrigere concedat, ut autem ab Episcopo claves Ecclesiæ Ostiario, liber Scripturæ sacræ Lectori, li-
C ber Exorcismorum Acolytho tradantur, expressè moneat, res autem ab usu, & consuetudine Ecclesiæ maximè dependet. Iam verò nostro scilicet tempore in Pontificali (l) Romano præscriptum habemus, ut ab Episcopo etiam tam candelabrum cum cereo, quam urceolus vacuus Acolytho tradatur, ne videlicet aliquis suspicaretur Presbyterum hujus ordinationis esse ministrum, quamvis in quibusdam adhuc Ecclesiis cande-
D labrum solum cum cereo ab Episcopo tradatur, urceolus verò ab Archidiacono.

(K) Conc. Carth. c. 6, 7, 8, 9.

(l) Pontificale Rom. tit. de ordinatione Acolythi.

L. Alterum notatu dignum est, Subdiacono urceolos vino, & aqua plenos tradi, Acolytho urceo-

ceolum vacuum ex prędictis,quia nempe, ut ait Divus Thomas, (a) *Acolythi habent actum super urceolum tantum, non super ea, quæ in urceolo continentur: sed Subdiaconus habet actum super contentis in urceolo: quia utitur aqua, & vino ad ponendum in calice, & aquam manibus Sacerdotis præbet, & Diaconi: sicut & Subdiaconus solum habet actum super calicem non super contenta; sed Sacerdos super contenta*: quæ si ita sint, dum tradendo urceolum, monet Episcopus Acolythum, ut eum acciapiat ad suggerendum vinum, & aquam in Eucharistiam sanguinis Christi, non tamen fundendæ aquæ, aut vini in calice potestatem accipere dicendus erit, sed præsentandi Diacono, aut Subdiacono, qui ipsa fundant.

(a) D.Thom. suppl. q.37. art.4. ad 6

§. XIX.

De materia cæterorum inferiorum Ordinum.

LI. Sextò Exorcistatus, Lectoratus, & Ostiariatus materiæ tradendæ sunt: in quibus assignandis Doctores conveniunt, Exorcistatus quidem materiam esse librum Exorcismorum, Lectoratus librum Scripturæ sacræ, de quo lecturi sint, Ostiariatus claves Ecclesiæ: has enim materias Concilium (b) Carthaginense quartum assignat, ut supra docuimus. Easdem Vetus (c) Ordo Romanus, & (d) Pontificale Romanum præscribunt, ex quorum ultimo (e) Florentinum materias ordinum istorum peti jubet, universimque declarat hos ordines conferri *per rerum ad ministeria sua pertinentium assignationem*: quare cum res istæ ad ministeria dictorum ordinum significanda pertineant, per earum traditionem ordines; de quibus hic sermo, conferuntur. Confirmat easdem materias, quantum ad Lectoratum, & Exorcistatum attinet, Isidorus (f) Hispalensis, & ex eo Aquisgranense (g) Concilium, (h) Rabanus, & alii, *Exorcistæ*, inquit, *cum ordinantur* [*sicut ait Canon* Carthaginensis Concilii] *accipiunt de manu Episcopi libellum, in quo scripti sunt exorcismi, accipientes potestatem imponendi manus super energumenos*, sive baptizatos, sive catechumenos. De Lectoribus vero *Episcopus coram plebe tradit eis codicem apicum divinorum ad verbum Dei annuntiandum*. Cæteri Ecclesiastici scriptores in eandem conveniunt sententiam, nec opus est in re non dubia diutiùs immorari.

(b) Carthag. 4. 6 7 8. 9.
(c) Vetus Ordo Roman., &
(d) Pont.Rom. tit. de his ord.
(e) Florent. in decr.
(f) Isid. Hispal. li. 2. de Eccl. off. cap. 13.
(g) Aquisgran. c. 4
(h) Raban lib. 1. de de instit. cap. 10.

LII. Solùm hic observanda duo sunt, primùm in ordinatione Ostiarii præter traditionem clavium, in (i) Pontificali Romano notari, ipsum Ostiarium creandum debere ab Archidiacono deduci absque ullis verbis ad ostium Ecclesiæ, & ab eo juberi, ut ostium claudat, & aperiat, campanarum quoque funem ei tradi, juberique pulsare campanas, quod est eum in sui officii possessionem deduci, non aliquam veram potestatem ab Archidiacono consequi: qui nec ordinis conferendi capax est, nec ulla verba profert quibus potestatem aliquam conferre videatur: hanc autem ceremoniam integram non habemus in (k) Veteri Ordine Romano, sed tantum legimus Archidiaconum ei ostium Ecclesiæ tradere debere. Stephanus quoque (l) Eduensis, (m) Ivo Carnotensis, (n) Hugo de sancto Victore, & alii hujus ritus non meminere: nec mirum: est enim ille tan-

(i) Pontif. Rom. tit. de ord. Ostiarii.
(k) Vetus Ordo Roman. tit. de ordin. Ostiarii.
(l) Steph. Eduensis de Sacram. Alt. c. 8
(m) Ivo supra.
(n) Hugo de S. Victore supra.

tantum accidentarius, ut patet ex dictis. Alterum, illa omnia instrumenta; quæ traduntur pro materia minorum ordinum, non esse peculiari benedictione sanctificata, sicut sanctificari solent res sensibiles, quæ sunt materiæ aliorum Sacramentorum: (a) *quia*, ut inquit Divus Thomas, *quod confertur in aliis Sacramentis, derivatur tantum à Deo, non à ministro, qui Sacramentum dispensat: sed illud quod in hoc Sacramento traditur, scilicet spiritualis potestas, derivatur etiam ab eo qui Sacramentum dat, sicut potestas imperfecta à perfecta: & ideò efficacia aliorum Sacramentorum principaliter consistit in materia, quæ virtutem divinam, & significat, & continet ex sanctificatione per ministerium exhibita: sed efficacia hujus Sacramenti principaliter residet penes eum, qui Sacramentum dispensat: materia autem adhibetur magis ad determinandam potestatem, quæ traditur particulariter ab habente eam completè, quam ad potestatem causandam.*

(a) D. Thom. suppl. q. 34. art. 5. in corp.

§. XX.

An contactus instrumentorum ad validitatem Ordinationis requiratur, qualis & quando adhiberi debeat.

LIII. AD uberiorem autem eorum omnium explicationem quæri potest, utrum contactus assignatæ materiæ ad ordinationis validitatem requiratur. Negant (b) Vasquez, & alii quidam, qui iis præsertim rationibus innituntur, quod nempe Concilium (c) Florentinum *traditionis* tantum materiæ, & *assignationis* instrumenti ad ministerium spectantis meminerit: at potest dici traditum, & assignatum aliquod instrumen-

(b) Vasquez de Sacram. disput. 146. num. 19. & 20.

(c) Conc. Florent. in decr.

A tum, etiamsi non tangatur. (d) Carthaginense verò quartum quamvis nomine acceptionis utatur, dum jubet ut Subdiaconus calicem, & patenam accipiat, Acolythus ceroferarium cum cereo &c. at acceptionis hic nomen neque videtur propriè sumendum, cum infantes validè ordinari possint, qui tamen rem oblatam, cum sint rationis incapaces, acceptare non possunt: neque contactum necessariò infert, nam agros verbi gratia mihi legatos absque contactu acceptare possum, & in contractu

B matrimoniali vera est traditio corporum, quamvis nullus sit contactus. Verùm hæc nimis subtiliter agitantur, quæ disputandi ratio materiis, & formis Sacramentis nullatenus quadrat. Itaque tutior est contraria sententia, quam docent (e) Divus Thomas, (f) Paludanus, (g) Cajetanus, (h) Sylvester, (i) Tabiena, (K) Navarrus, (l) Sotus, & alii: ratio duplex est, prior fundatur in significatione verborum accipiendi, & tradendi, quo-

C rum priore (m) Florentinum, posteriore Concilium (n) Carthaginense quartum, & (o) Aquisgranense utitur: Etenim non hic traditio pro translatione dominii, aut juris, non acceptio pro acceptatione rei in suum commodum sumitur: satis enim patet nec calicem, nec patenam, nec libros Evangeliorum, Epistolarum, & reliquos, nec cætera instrumenta, quibus ordinum ministeria designantur, eo sensu dici, aut tradi ab Episcopis,

D aut accipi ab ordinandis: neque hoc necessarium est, ut eorum traditione, vel acceptione instrumentorum, potestas tradita, & accepta ordinandis significetur: cui potestati exprimendæ aptior omninò tra-

(d) Conc. Carth. 4. c. 5. 6. 7. 8. 9.
(e) D. Thom. suppl. qu. 34. art. 5. ad ult.
(f) Palud. in 4. distinct. 24. qu. 1.
(g) Cajet. tom. 1. tract. 26. sed opusc. 24. qq. in 23.
(h) Sylvest. v. ordo 2. §. 5. & §. 9.
(i) Tabiena v. ordo 1. §. 3. v. ordo 2. in principio.
(K) Navar. cap. 22. Manualis num. 17.
(l) Sotus in 4. distinct. 24. q. 1. art. 4.
(m) Conc. Florent. supra.
(n) Carthag. 4. supra.
(o) Aquisgran. supra.

traditio instrumenti in manus ordinati, & ejusdem acceptio, id est receptio, non ut rem illam tanquam suam habeat, sed ut complecti, & tenere dicatur, ad hoc autem contactu opus est: quare quidquid profert Vasquez de acceptione, & traditione in priori sensu absque ullo contactu non est ad rem. Posterior in usu, & praxi Ecclesiæ consistit, quia nempe Ecclesia sollicitè curat, ut instrumenta illa omnia, in quorum traditione ordinatio consistit, una saltem ab ordinato contingantur, morataeque conscientiæ viri id sedulò observant: signum est igitur contactum istum ad Sacramenti substantiam pertinere. Potest & tertia ratio adjungi, qua non solum in porrectione instrumentorum, verùm etiam in impositione manuum contactum aliquem necessarium esse id suadet, quia nempe ut ex Divo Thoma supra ostendimus à summo Sacerdote, id est Episcopo potestas reliquorum ordinum derivatur: ideoque efficacia Sacramenti Ordinis principaliter residet penes eum qui Sacramentum dispensat: unde requiritur, ut Episcopus cum ordinato aliqua ratione conjungatur, ut ab eo transfusa in ordinatum virtus videatur: conjungitur autem vel cum ipse sine mediis instrumentis, sua manu ordinatum attingit, dum videlicet manus ei imponit, vel cum tenendo ipse instrumenta, ordinandis tangenda porrigit: tunc enim mediis instrumentis ordinatum tangit, per eaque videtur potestatem in ordinandum influere. Goffridus (a) tamen, (b) Hostiensis, (c) Astensis, & alii dicunt contactum in impositione manuum esse necessarium tantum sicut *sine quo non*

(a) Goffrid.
(b) Hostiens.
(c) Astensis in capit. Presbyter de Sacramentis non iterandis.

A *bene*, non autem sicut *sine quo non*: idest præceptum esse, & jussum, ideoque sine peccato omitti non posse, ad substantiam tamen ordinationis non pertinere, proindeque non ideò irritam esse ordinationem quod omissus fuerit. Laudatur ad ejus rei probationem (d) caput Presbyter de Sacramentis non iterandis, in quo à Gregorio nono cavetur, ut si manus impositio ritu corporali omissa fuerit, non iteretur ordinatio, sed ipsa impositio manus suppleatur: verùm hoc argumentum manus impositionem impugnat, non contaB ctum in manus impositione necessarium, nostramque sententiam confirmat, tantum abest ut infirmet: cùm enim manus impositionem suppleri velit, si quis tactu corporali manum non imposuerit, indicat manus impositionem validam non esse nisi qui manum imponit, corporaliter tangat: cùm igitur manus impositionem in quibusdam ordinibus puta in Hierarchicis docuerimus esse essentialem, & hæc sine contactu valida C non sit: sequitur contactum quoque manum imponentis esse essentialem. At enim dices, cur ergo non vult iterari Sacramentum Gregorius nonus, sed tantum cautè suppleri manus impositionem? Huic difficultati jam respondimus, nam vel agitur de impositione manus in ordinatione Diaconi, vel in ordinatione Presbyteri: si agatur de impositione manus in ordinatione Diaconi, hanc omissam suppleri vult prolata forma, D quæ cum ipsa proferri solet, non iterata tamen porrectione instrumentorum, nec verbis cum ea proferri solitis: hasque duas partiales materias disjungi posse existimat: si aga-

(d) Cap. Presbyter citatum.

A si agatur de impositione in ordinatione Presbyteri: cum prior sit ceremonia accidentalis ordinationi, suppleri eam vult, si omissa fuerit, sed non iterari ordinationem, quæ valida fuit: etsi autem posterior sit essentialis ordinationi, quia tamen disjungi potest à porrectione instrumentorum, & duæ potestates, quæ à se invicem disjungi possunt per eas duas materias partiales traduntur, ideò statuit quoque, ut si unus eorum rituum prætermissus sit, suppleatur ille alio non repetito.

B LIV. Requiritur etiam ut tunc fiat contactus, cùm verba proferuntur: quia materia debet conjungi cum forma: moraliter tamen hoc intelligendum est: parvum enim tempus, quod efflueret inter contactum, & prolationem verborum, pro nullo haberetur: moraliter etiam intelligendus est ipse contactus: unde qui tangit continens, tangere censetur, & contentum: qui calicem tangit, tangit vinum: qui patenam tangit, tangit hostiam: imò & qui ca-C licem tangit, tangere videtur, & patenam: quamvis patenæ tangendæ accuratior debeat esse sollicitudo: utpotè cum majus de hoc dubium esse possit, quam de illo, & Pontificale (a) rationem præscribat, qua simul calix, & patena tangantur. Similiter qui aquimanile tangit, urceolos quoque videtur tangere in eo contentos, & manutergium, quod superpositum ei ab Archidiacono offertur, quamvis urceolum præsertim, cum D magis exprimat traditam potestatem, potius quam manutergium tangendum consulerem.

(a) Pont. Rom. toties cit. in ordinat. Presbyt.

§. XXI.

De immutatione materiæ Ordinum, difficultas solvitur.

LV. Ex iis autem omnibus, quæ fusè explicuimus, evidenter constat, varia circa materiam formamque Sacramenti Ordinis addita esse, & immutata: nec per universam, qua longè lateque diffunditur, Ecclesiam, eundem ordinationis ritum usurpari, easdemque omninò materias, aut easdem formas: alio Orientales, alio Occidentales ritu ordinationes facere: cùm tamen nec ordinationes Græcorum ritu perfectas Latini improbent, nec Latino Græci. Hoc autem quomodo fieri possit alicui videbitur fortasse, vel dubium, vel ἀδύνατον: etenim inquiet, materiæ Sacramenti cujusvis institutio debet esse à Christo: nullus porrò quidquam institutioni Christi, aut addere, aut detrahere potest: institutio ergo Christi debet esse invariabilis eadem omni tempore, & apud omnes: materia quoque Sacramentorum omninò immutabilis, & ubique eadem.

LVI. Verùm sic Christus potuit instituere quasdam materias, ut rationem communem materiæ præscriberet, ac determinationem Ecclesiæ relinqueret, verbi gratia materiam Sacramenti Pœnitentiæ Christus, peccata Confessarii jurisdictioni, ac cognitioni propria esse voluit: ut autem hæc vel illa peccata, hujus vel illius Confessarii cognitioni, ac jurisdictioni relinquerentur, vel ad majus tribunal referrentur, arbitrio Ecclesiæ reliquit: materiam Sacramenti matrimonii consensum legitimum statuit: utrum autem consensus esset legitimus, qui foret clan-

clandestinus; vel non, Ecclesiæ judicio subjici voluit: Ordinationis quoque materiam præscripsit, ritus quibus potestas spiritalis traderetur, ac significaretur; ritus autem istos [si fortè impositionem manuum exceperis, quem in Hierarchicis Ordinibus ex institutione divina per Apostolos manifestata ad nos deductum, & invariabiliter observatum crediderim] præscribendos Ecclesiæ reliquit, qui singulorum Ordinum officia, vel potissima, vel magis usitata, aut notiora significarent. Cur autem in his potius Sacramentis, quam in cæteris Christus materiæ determinationem arbitrio Ecclesiæ reliquerit, ratio est, quia reliquorum Sacramentorum materiæ sunt res quædam physicæ, ut aqua in Sacramento Baptismi, oleum cum balsamo in Sacramento Confirmationis, panis, & vinum in Sacramento Eucharistiæ, oleum in Sacramento Extremæ Unctionis, in quas res physicas nullam Ecclesia habet auctoritatem; at prædictorum Sacramentorum materię sunt res morales, quæ ab Ecclesiæ judicio pendent, verbi gratia Sacramenti Pœnitentiæ, sunt actus humani, ut cognitioni, & jurisdictioni Sacerdotum subjacent: matrimonii contractus validus, ordinationis signa potestatis acceptæ, quæ omnia Ecclesiæ potestati speciatim subjacent: cum enim in omni Republica penes Principem sit de judiciis & cognitionibus delictorum leges ferre, potestatemque judicum determinare, contractibus, ut sint validi, conditiones apponere, eosdem irritare, signa externa quibus investitura dignitatum Reipublicæ significetur, excogitare, officiaque singularum

A determinare: ita Ecclesiæ potestati Christus, quam maximam ipse [qui ejus est sponsus] esse voluit, reliquit, ut materiam Sacerdotum cognitioni, ac judicio propriam determinaret, contractui matrimonii legitimas conditiones apponeret; officia ordinum præscriberet, potestatisque in ipsis traditæ signa institueret; eoque modo determinationem materiarum istorum Sacramentorum Pœnitentiæ, Ordinis, & Matrimonii Ecclesiæ judicio subjecit, quia sunt res morales, quæ in arbitrio Principum in
B quaque Republica sitæ sunt: non autem materias cæterorum Sacramentorum, quæ sunt res physicæ. Altera ratio, quia materiæ cæterorum Sacramentorum sanctitatem conferunt, ideoque debent esse priùs consecratæ, & sanctificatæ: pręterquam in Sacramento Eucharistiæ, in quo materia non indiget priori benedictione, quia conversione in corpus, & sanguinem Christi exquisitè consecratur, & eminentissimam accipit sancti-
C tatem: excepta etiam Sacramenti Pœnitentiæ materia: peccata enim Pœnitentiæ sunt materia, non quod conferant gratiam, ac sanctitatem, sed quod per sanctitatem, & gratiam tollantur, sintque materia circa quam removendam Pœnitentia, & absolutio versatur: itemque Sacramenti Matrimonii: quia matrimonialis contractus non ad sanctitatem præcipuè assumitur, quamvis gratiam conferat, ut est signum conjunctionis Christi cum
D Ecclesia, & ut elevatur ad esse Sacramenti, sed ad traditionem mutuam, & ad acceptationem corporum ex suo potissimo fine refertur. Similiter quoque materia ordinationis non ad gratiam infun-

den-

dendam præcipuè traditur, sed ad potestatem vel dandam, vel certè, ut vult (a) Divus Thomas, non propriè ad dandam, quia à ministro potissimum datur, non autem ab instrumentis, sed ad eandem datam significandam, ac determinandam: proindeque cum potissima ratio ob quam Christus solus materiam Sacramentorum instituerit, ea fuerit, quod sibi soli infusionem gratiæ reservarit: eæ materiæ, quæ ad sanctitatem conferendam, & gratiam ex præcipuo fine ordinantur, omninò à Christo institutæ fuerunt: earum verò determinationem Ecclesiæ reliquit, quæ vel non largiuntur gratiam, vel ad eam largiendam ex præcipuo suo fine minimè referuntur.

(a) D. Thom. sup.

LVII. Negandum ergo est materias Sacramentorum Pœnitentiæ, Ordinis, ac Matrimonii ab Ecclesia variatas esse in ea ratione formali secundùm quas à Christo institutæ sunt Sacramentorum istorum materiæ: negandum in diversis Ecclesiis eas secundùm illam rationem esse diversas: quamvis materialiter, ut ita dicam, & ut res quædam in se sunt, nec per respectum ad Sacramentum, cujus sunt materiæ considerantur, & variatæ fuerint, & in diversis Ecclesiis diversæ sint: etenim in una diœcesi, verbi gratia, Sacerdos validè absolvit ab adulterii crimine, in alio non absolvit, non quod alia sit formaliter Sacramenti Pœnitentiæ, & absolutionis materia in una quam in alia; cum ubique materia ejus sit peccatum cognitioni Confessarii, tanquam judicis relictum: sed quod alia sit materialiter, quia adulterium in una diœcesi reservatur. Contractus quoque clandestinus, ubi promulgatum non est Tridentinum Concilium, ratus est, ac validus, ubi verò promulgatum est, ratus non est, sed invalidus, non quod materia, ut materia, Sacramenti Matrimonii varia sit, quæ semper ea est legitima, quæ contractus validi habet rationem: sed quod res illa, quæ est materia Matrimonii variatur: pari ergo ratione alio ritu Græci, alio Latini ordinant: alio à nobis ritu hoc tempore, alio primis Ecclesiæ sæculis ordinationes peractæ sunt, manente semper eadem materia, ut est signum spiritualis potestatis traditæ, quamvis diversa sit, prout diversæ res ad hanc potestatem significandam assumptæ sunt. Quemadmodum etiam Sacramentorum formæ, quæ Gallico, Italico, Hispanico, vel alio idiomate proferuntur manente Sacramento materialiter diversæ sunt, propter diversitatem sonorum, & vocum, formaliter eædem propter eandem, vel similem verborum diversorum significationem, secundùm quam à Christo institutæ sunt: ita materiæ singulorum ordinum, manente eodem ordine, materialiter diversæ sunt, cùm res diversæ à diversis diverso tempore usurpatæ fuerunt, formaliter verò eædem sunt, quia eandem significationem acceptæ in ordine potestatis, secundùm quam à Christo pro materiis institutæ sunt, semper retinent.

LVIII. Hanc verò expositionem quantum ad materiam ordinationis attinet, apertè confirmat (b) Innocentius quartus. Docet enim tempore Apostolorum formam [per formam modum ordinis conferendi intelligit, non autem eam solum, quæ consistit in ver-

(b) Innoc. 4. in cap. Presbyter de Sacramentis non iterandis.

verbis] qua ordinabantur fuisse solam manuum impositionem, alias postea institutas fuisse, quae nisi decretae fuissent, potuisset Ecclesia ordinare per solam impositionem manuum, cum his verbis, sis Episcopus, sis Presbyter &c. verba ejus haec sunt, *De ritu Apostolico invenitur in Epistola ad Timotheum, quod manum imponebant ordinandis, & quod orationem fundebant super eos, aliam autem formam non invenimus ab eis servatam: unde credimus quod nisi essent formae postea inventae, sufficeret ordinatori dicere, sis Sacerdos, vel alia aequipollentia verba: sed subsequentibus temporibus formas, quae servantur, Ecclesia ordinavit*. Eamdem quoque nostram solutionem ex recentioribus docent Bellarminus, (a) Arcudius, (b) Conink, (c) Gamachaeus, (d) & alii passim, puta Christum determinationem materiae ordinationis Ecclesiae arbitrio reliquisse.

(a) Bellar. de sacr. ord. cap. 9. in resp. ad 3.
(b) Arcud. de Sacr. ord. cap. 4.
(c) Conink de eodem disput. 20. dub. 7 num 65.
(d) Gamach. de Sacr. ord. cap. 5. prope finem.

ARTICULUS II.

De forma ordinationis.

§. PRIMUS.

Formam ordinationis semper aliquam fuisse.

I. Cohaeret maxime tractatio de forma sacrae ordinationis tractationi de ejusdem materia, *nostrae enim hierarchiae*, ut tradit Dionysius, (e) *substantia in verbis, quae à Deo tradita sunt cernitur*; & *ordinatio*, teste Hieronymo, (f) *non solum ad imprecationem vocis, sed etiam ad impositionem impletur manus*: nec solum materia aliqua opus est, verùm etiam forma, quae in prolatione verborum consistit, & materiam comitari debet: unde

(e) Dionys. Eccles. hierarch. cap. 1. οὐσία γὰρ τῆς καθ' ἡμᾶς ἱεραρχίας ἐστὶ τὰ θεοπαράδοτα λόγια.
(f) Hieronym. in cap. 5.

A etiam Ambrosius, (g) *manus vero impositiones verba sunt mystica, quibus confirmatur ad hoc opus electus, accipiens auctoritatem, teste conscientia, ut audeat vice Domini Sacrificium Deo offerre*. Recte sane, nam & Christus ipse verbis usus est, dum Sacerdotes consecravit, & Apostoli usi sunt, ut mox ostendemus: ob quod nonnulli *prophetiam* per quam simul cum impositione manuum gratiam Timotheo (h) traditam dicit Apostolus formam Sacramenti interpretantur. Quare pauca de forma ejusdem dici

(g) Ambros. in 1. ad Timot. cap. 4.
(h) 1. ad Timot. 4.

B possunt, quae non ex dictis de materia facile colligi queant: ut tamen nihil intactum, aut insolutum relinquamus, ut varias tum apud Graecos, quam apud Latinos usitatas ordinationis formas proponamus, praenotasse sufficiat ea nos verba pro formis ordinationis habituros, quae sacri Antistites simul cum materiae exhibitione protulerint: quare cum diversas in ordinationibus materias Graecorum, & Latinorum, plurésque à Latinis

C partiales materias inductas, quam à Graecis superiùs admiserimus, diversas quoque in utraque Ecclesia formas, & plures apud illos partiales formas, quam apud hos usurpari dicemus. Item cum quasdam, quae jam habentur in usu, materias olim ignotas fuisse fassi fuerimus, de quibus nempe altum apud auctores priorum saeculorum silentium, etiam eos qui ex professo Sacramentorum ritus describunt; quidni simili ratione dicere nobis

D liceat formas quasdam eis materiis respondentes, ignotas antiquitus fuisse needum excogitatas, quod eorumdem auctorum, non unius, aut alterius, sed omnium calamum effugerint? Hoc autem prae-

prænotato primùm eas, quæ jam A habentur ordinationum formas in utraque Ecclesia Occidentali, & Orientali ex Græcorum Euchologio, (a) & Pontificali Romano describemus: tum quæ ad eorum expositionem necessaria videbuntur, subjungemus.

(a) Euchelog. tit. de ordin. Episc.

§. II.

Traduntur formæ ordinationum cum apud Græcos, tum Latinos jam usitatæ.

II. IN ordinatione Episcoporum Græci hac forma utuntur: B primùm in ordinatione Episcopi præmissa mentione legitimi consensus, & approbatione eorum ad quos spectat, puta Metropolitanorum, Archiepiscoporum, & Episcoporum, siquidem Patriarcha consecrat, si vero Metropolitanus ordinat, Episcoporum, & Presbyterorum: Consecrator hæc verba profert, quæ formæ rationem habere videntur, ἡ θεία χάρις, ἡ πάντοτε τὰ ἀσθενῆ θεραπεύουσα, καὶ τὰ ἐλλείποντα ἀναπληροῦσα προχειρίζεται C τὸν δεῖνα, τὸν θεοφιλέστατον Πρεσβύτερον, Ἐπίσκοπον τῆς θεοσώστου πόλεως. Id est, *divina gratia, quæ semper infirma sanat, & imperfecta perficit, promovet N. Deo amabilissimum Presbyterum in Episcopum à Deo custoditæ civitatis N.* quibus verbis subdit adhortationem ad orandum pro eo. Similiter in ordinatione Presbyteri hæc servatur forma. (b) ἡ θεία χάρις, ἡ πάντοτε τὰ ἀσθενῆ θεραπεύουσα, καὶ τὰ ἐλλείποντα ἀναπληροῦσα, προχειρίζεται τὸν D δεῖνα τὸν εὐλαβέστατον διάκονον πρεσβύτερον. *divina gratia, quæ semper infirma curat, & imperfecta perficit, promovet N. venerabilem Diaconum in Presbyterum*, quibus verbis similis ad Deum orandum pro ipso adhortatio subjungitur. (c) Eadem Diaconi ordinationis forma, mutata solum voce Presbyteri in vocem Diaconi, & hac in vocem Subdiaconi. Ordinationis autem (d) Subdiaconi, ac (e) Lectoris forma nulla alia est, præter fusiores orationesque ad Deum diriguntur, & tam pro hoc, quam pro illo funduntur, ut ritè suo munere perfungi possint; quas leges in Euchologio, dum utriusque ordinationis ritus exponuntur.

(b) Euchologium in ordinat. Presbyt.

(c) Idem in ordin. Diaconi.

(d) Idem in ordin. Subdiaconi.

(e) Idem in ordin. Lectoris.

III. In ordinatione (f) Episcopi apud Latinos, dum manus ei imponitur, recitatur tam ab Episcopo, qui consecrationis præcipuus auctor & lector est, quam ab aliis adsistentibus Episcopis, qui duo saltem esse debent, hæc forma, *accipe Spiritum sanctum*: dum verò eidem liber Evangeliorum traditur, ab eo solùm qui in consecrando priorem locum tenet, illa profertur, *accipe Evangelium, & vade, prædica populo tibi commisso: potens est enim Deus ut augeat tibi gratiam suam, qui vivit, & regnat cum Deo Patre in unitate Spiritus sancti Deus per omnia sæcula sæculorum*. In ordinatione (g) Presbyteri duplex hæc forma servatur: prior, quæ comitatur traditionem Vasorum Dominicorum continentium materiam Eucharistiæ consecrandæ, hæc est, *accipe potestatem offerre Sacrificium Deo, Missasque celebrare, tam pro vivis, quam pro defunctis in nomine Domini*: posterior quæ impositionem manuum, *accipe Spiritum sanctum, quorum remiseris peccata, remittuntur eis, & quorum retinueris, retenta sunt*. Ordinationis (h) Diaconi similiter duplex forma, una cum impositione manuum, *accipe Spiritum*

(f) Pont. Rom. tit. de ordin. Episcop.

(g) Idem in ordinat. Presbyt.

(h) Idem in ordinatione Diaconi.

rum sanctum ad robur, ad resistendum diabolo, & tentationibus ejus in nomine Domini: altera cum porrectione libri Evangeliorum, *accipe potestatem legendi Evangelium in Ecclesia Dei, tam pro vivis, quam pro defunctis in nomine Domini*. In ordinatione (a) Subdiaconorum primum hæc verba proferuntur ab Episcopo calicem vacuum cum patena vacua tradente, *videte cujus ministerium vobis traditur, ideò vos admoneo, ut ita vos exhibeatis, ut Deo placere possitis*: tum ab eodem librum Epistolarum porrigente, *accipite librum Epistolarum, & habete potestatem legendi eas in Ecclesia Dei tam pro vivis, quam pro defunctis in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti*. In ordinatione (b) Acolythorum has reperio formas præscriptas, *accipite ceroferarium cum cereo, ut sciatis vos ad accendenda Ecclesiæ luminaria mancipari, in nomine Domini*: &, *accipite Urceolum ad suggerendum vinum, & aquam in Eucharistiam sanguinis Christi, in nomine Domini*. Unica vero (c) Exorcistarum ordinationis forma refertur, *accipite, & commendate memoriæ, & habete potestatem imponendi manus super energumenos, sive baptizatos, sive catechumenos*: Lectoris (d) quoque unica iis verbis expressa, *accipite, & estote verbi Dei relatores, habituri si fideliter impleveritis officium vestrum, partem cum iis, qui verbum Dei bene administraverunt ab initio*. Ostiarii (e) tandem illa unica, *sic agite, quasi reddituri Deo rationem, pro iis rebus, quæ iis clavibus recluduntur*.

(a) Idem in ordinat. Subdiac.

(b) Idem in ordin. Acolythor.

(c) Idem in ordin. Exorcistarum.

(d) Idem in ordin. Lectorum.

(e) Idem in ordin. Ostiariorum.

IV. Formas autem omnium minorum ordinum insinuatas habemus in Concilio Carthaginensi (f) quarto: in quo hierarchicorum

(f) Conc Carth. 4 c. 6. 7. 8. & 9.

A ordinum nulla forma exprimitur, non quod nulla tunc temporis in usu foret in ordinibus istis conferendis forma, cum nunquam non in usu fuerit; sed quod vel majoris esset venerationis, quam ut publici juris fieret: & apud sacros Mystas arcana esse deberet, ac verè sacra: vel quod occasione tantum materiæ explicandæ, formæ minorum ordinum à Concilio Carthaginensi expositæ fuerint: Ideoque cum non subesset par ratio hierarchicorum ordinum formas explicandi, ab earum expositione
B Concilium abstinuerit. Concilium autem (g) Florentinum priorem Presbyteratus ordinis formam nobis tradidit, posteriorem Tridentinum (h) innuit, (i) Rabanus expressit: (k) Aquisgranense post (l) Isidorum Hispalensem Exorcistæ ordinandi formam insinuavit, Amalarius (m) Ostiariatus conferendi paucis verbis immutatis, non sensu, formam tradidit: Vetus (n) ordo Romanus minorum omnium ordinum for-
C mas, easdemque quas tradidimus, complexus, in Subdiaconi forma aliquantulum à Pontificali discrepat, quod porrectionem libri Epistolarum, & verba eis respondentia omittat, & in traditione calicis vacui ac patenæ, quædam ordinariæ formæ verba ex illa exhortatione, quæ ad Subdiaconos ordinandos præmittitur, decerpta inferat; hoc modo, *videte cujus ministerium vobis traditur, & ideò si usque nunc fuistis tardi ad Eccle-*
D *siam, amodo debetis esse assidui, si usque nunc somnolenti, amodo vigiles: si usque nunc ebriosi, amodo sobrii: si usque nunc incesti, à modo casti, & ideò vos admoneo, ut tales vos exhibeatis, ut Deo placere possitis*.

(g) Florent. in decreto unionis.

(h) Triden. sess. 23 ca. 4 & sess. 14. ca. 3

(i) Raban. lib. 1 c. 9.

(K) Aquisg. c. 6.

(l) Isidorus Hispal. lib. 2. de Eccles. offic. cap. 15.

(m) Amalar. cap. 7. lib. 2.

(n) Vetus ord. Roman. tit. de ordin.

ſtis. In formis quoque ordinationis Diaconi aliquatenus diſſentire videtur, quod priorem formam, quæ cum impoſitione manuum profertur, omninò omittat, & plurali numero poſteriorem enuntiet, *accipite poteſtatem legendi Evangelium &c.* Similis in ordinatione Presbyteri, & omiſſio, & immutatio, in qua nempe, & plurali numero prior forma effertur, *accipite poteſtatem offerre Sacrificium &c.*, & poſterior cum impoſitione manuum omittitur: major in Epiſcopi conſecratione apud eundem veterem ordinem cum pontificali Romano, quod hodie manibus omnium teritur, & in uſu habetur, diſcrepantia videbitur: nulla enim ex duobus aſſignatis formis in eo legitur: nec enim liber Evangelii Epiſcopo conſecrando traditur, nec ſimul impoſitione manuum, præſcripta in Pontificali Romano verba, in veteri ordine recitari jubentur, niſi forte benedictio illa quam fundere unus Epiſcoporum jubetur, reliquis manus tenentibus ſuper caput ordinandi, ſint verba formæ quam Pontificale Romanum expreſſit, quæ ſi conjectura falſa eſt, formam Epiſcopalis ordinationis tunc temporis oportebat eſſe deprecatoriam, nec multum differentem ab ea, qua jam utuntur Græci: in hunc enim modum conſecrator ibi precaturus inducitur; *adeſto ſupplicationibus noſtris omnipotens Deus, & quod humilitatis noſtræ gerendum eſt miniſterio, tuæ virtutis impleatur effectu per Dominum &c.* tum, *oremus dilectiſſimi nobis, ut huic viro, utilitati Eccleſiæ providens benignitas omnipotentis Dei gratiæ ſuæ tribuat largitatem*. Denique verba iſta proferre jubetur, in quibus fortè

A tunc temporis conſecrationis forma ſita erat, *propitiare Domine ſupplicationibus noſtris, & inclinato ſuper hunc famulum tuum N. cornu gratiæ Sacerdotalis, benedictionis tuæ in eum effunde virtutem*: favet quoque Auguſtinus, (a) dum Epiſcopalem ordinationem ſola prece cum impoſitione manuum olim ſervatam videtur innuere, *invocationem nominis Dei ſuper caput ipſorum* qui ordinantur tanquam Epiſcopalis ordinationis eſſentiam proferens. Fruſtra (b) Stephanum Eduenſem, Ivonem Carnotenſem, Magiſtrum
B ſententiarum, Hugonem à ſancto Victore hic proferrem, qui plures ex iſtis formis allatis vel expreſſerunt, vel inſinuarunt. Fruſtra Scholaſticos qui formas iſtas generatim ſaltem explicarunt: ſufficiat nobis auctoritas Eccleſiæ eaſdem uſurpantis, ut ipſas commodas, & ſapienter inſtitutas credamus.

(a) Auguſt. ſer. de geſtis cum Emerito

(b) Lege Stephan. Eduenſem, Ivonem Carnot. Hugonem à ſancto Victore, locis ſuperiori capit. ſæpius citatis.

§. III.

Antiquitas formarum quibus Græci utuntur, eruitur.

C

V. GRæci (c) vero ſuarum formarum antiquitatem ex variis Patrum teſtimoniis deducere conantur. Primò enim Dionyſium (d) putant ad hanc formam alluſiſſe, dum inter ritus ſacræ Ordinationis ἀνάῤῥησις, id eſt ſacram acclamationem, & præconium reponit: idem enim, inquiunt, ἀνάῤῥησις, ἀναγόρευσις: porrò ἀναγορεύειν βασιλέα eſt *renuntiare, & creare Imperatorem*: quare
D iſto vocabulo, formam qua utuntur Græci, videtur indicare Dionyſius, quæ nempe forma nihil aliud, quam declarationem alicujus in Diaconum, Presbyterum, Epiſcopum videtur continere:

qui-

(c) Videatur Arcudius lib. 6. c. 8. concordiæ.

(d) Dionyſius c. 5. Eccleſ. Hierarch.

quibus addunt Dionysium expressius adhuc istam formam innuisse, dum non sua gratia, sed divina promotum ad aliquem ordinem declarari docet iis verbis, (a) τοῦ μυστηρίου δηλοῦντος, ὡς ὁ φιλόθεος ἱεροτελεστὴς, ἐκφαντορικός ἐστι τῆς θεαρχικῆς ἐκλογῆς, οὐκ αὐτὸς ἰδίᾳ χάριτι τοὺς τελουμένους ἐπὶ τὴν ἱερατικὴν ἄγων τελείωσιν, *mysterio declarante, quod Pontifex consecrator, cui Deus charus sit, interpres & enarrator est divinæ electionis: qui non sua gratia eos qui consecrantur ad Sacerdotalem perfectionem adducit*: annon [inquiunt] formam ordinationis apud Græcos adumbrare videtur Dionysius, cum enim οὐκ ἰδίᾳ χάριτι non propria gratia Pontificem aliquem promovere docet, nonne idem videtur docere, quod Græci in forma ordinationis, dum θείᾳ χάριτι divina gratia ministros promoveri enuntiant? adde (b) eundem Dionysium sub finem ejusdem capitis Antistitem non à seipso moveri debere ad electiones peragendas, sed eas exequi oportere affirmare, more cœlestium Deo moventi, & auctori subjectum: quæ sententia videtur expressè adhibita à Dionysio, ut illorum forma, *divina gratia &c.*, quem sensum habeat, & quomodo intelligenda sit, aperiat: sic nempe, ut Dei principalem in ordinibus conferendis esse auctoritatem, Pontificis solummodo, ut à Deo moti [quod proprium est instrumentorum, quæ non movent nisi mota] ministerium esse insinuet. Verùm non ea satis expressa videntur esse testimonia, quibus Græcorum forma à tempore Divi Dionisii in usu fuisse ostendatur: nam ut de priori nihil dicam, quod potius acclamationem significat Græcis usitatam hæc voce, ἄξιος, qua dignum esse ordinandum pronuntiant, in quam, cum vestes ordini suscepto congruentes ordinatum induunt, prorumpere adhuc solent: quam pariter olim in usu fuisse, tum ex (c) Constitutionibus Apostolicis, tum ex (d) Veteri Ordine Romano, tum (e) ex aliis supra traditis apertè innotescit: hanc, inquam, acclamationem, quæ præconium continet, & laudationem, potius quam formam, qua ordinatus declaratur, mihi videtur Dionysius ἀναῤῥήσεως nomine intellexisse: sed ut de hoc nihil amplius dicam, posteriora quoque testimonia, quibus divina gratia creari Antistitem docet, à quocumque dici potuerunt, qui de ordinationis forma inter Græcos usitata nullatenus cogitaret: & Græci potius in sua forma instituenda, Divum Dionysium æmulati fuisse dici possunt, quam Divus Dionysius in hac sententia proferenda ad Græcorum formam respexisse statuatur. Fateor tamen egregiam rationem, qua Græcorum forma confirmetur, & illustretur, in hac sancti Dionysii sententia contineri.

VI. Secundò ad eandem quoque formam allusisse volunt Gregorium Nazianzenum, & Chrysostomum: Nazianzenum (f) quidem, tum in oratione Apologetica, tum in oratione quam habuit in funere Patris: priori siquidem oratione Nazianzenus Sacerdotes illos reprehendit, qui ad Sacerdotium nihil præter velle contulerunt, qui simul discipuli, & Doctores facti sunt, qui extemporanei Sacerdotes creati, de quibus subdit ὧν τὸ ἔργον χάριτος ἀνθρωπίνης, οὐ τῆς τοῦ πνεύματος, *quorum* opus

(a) Dionysius eod. cap. in Theoria.

(b) Dionysius ibid. sub finem cap.

(c) Constit. Apost. lib. 8. cap. 4.
(d) Vetus ordo Roman. in ordin. Episc.
(e) Vide supra par. 1 ubi de testimonio ordinandis reddi solito ab universis diximus.

(f) Nazianz. orat. similia habet or. 10 & 11.

A

opus gratiæ humanæ est, non gratiæ spiritus. Posteriori (a) vero ratione queritur publicos magistratus meliori ordine administrari, quam Ecclesiasticos, quibus tamen ἡ θεία χάρις ἐπιφημίζεται, id est, ut vertit Billius, *divina gratia super invocatur*; vel ut alii vertendum putant, *veluti præconium acclamatur*: quæ explicatio convenientior est nam ἐπιφημίζω, idem est quod *laudo, celebro*, teste (b) Budæo, unde ἐπιφήμισμα, idem, quod *favor, præconium, laudatio*, ἐπιφημισμὸς, idem quod ἀνάῤῥησις: unde quam formam Dionysius ἀνάῤῥησιν, Nazian-

B

zenus ἐπιφημισμὸν appellat, & uterque divinæ gratiæ acclamatione fieri contestatur. Utrobique igitur contendunt Nazianzenum formam ordinationis qua Græci utuntur, si non expressisse, saltem apertè insinuasse: Chrysostomum (c) similiter eodem trahunt, in ea nimirum oratione, quam habuit de Sacerdotio, ubi ordinationes quasdam reprehendit, quod non fierent ἀπὸ τῆς θείας χάριτος, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς τῶν ἀνθρώπων σπουδῆς,

C

non divina gratia, sed humano studio. Verùm nec Chrysostomum eò collimasse satis video, ut ad usitatam ordinationis formam alluderet, nihilque eum loco citato dixisse comperio, quod non quivis formæ istius ordinationis ignarus dicere potuerit. Nazianzenum quoque, etsi videatur probabilius ad hanc formam allusisse, nulla res tamen convincit, quæ ipsum eò respexisse confirmet: nam & verbum istud ἐπιφημίζω pro invo-

D

catione sumi potest, non pro laudatione, ac præconio, potuitque etiam dici divina gratia, invocari super ordinatum, imò & laudari, quam istis verbis in ordinatione Antistes usus non fuerit.

(a) Idem or. 19. in laudem Patris.

(b) Budæus in comment.

(c) Chryſ. or. 4. de Sacerdotio.

VII. Neque tamen hæc à me dicuntur, ut formæ Græcorum quidquam detractum velim, aut prædicta testimonia ad ejus illustrationem frustrà adferri putem: cum sciam maximam ab his testimoniis adhiberi ipsi lucem, & convenientem eam esse iisdem testimoniis non leviter demonstrari: quare placet etiam, quod iidem proferunt, verbum προχειρίζεται, quo nempe iidem Græci utuntur, dum divina gratia ordinatum promoveri dicunt, idem significare, quod deligere, creare, promovere, instituere, seu constituere: In Actibus quidem Apostolicis verbum istud delectum, vel ut habet vulgata editio, *præordinationem*, & *constitutionem* significat: dum Paulo dicitur, (d) ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν προεχειρίσατο σε γνῶναι τὸ θέλημα αὐτοῦ, *Deus patrum nostrorum delegit te, præordinavit te, ut cognosceres voluntatem ejus*: item, (e) εἰς τοῦτο γὰρ ὤφθην σοι προχειρίσασθαί σε ὑπηρέτην, καὶ μάρτυρα ὧν εἶδες, *ad hoc apparui tibi, ut constituam te ministrum, & testem eorum quæ vidisti*. Eodem quoque verbo promotionem ad sacros Ordines significandam, Clementem (f) in Constitutionibus Apostolicis, Ignatium (g) Epistola ad Ephesios, Concilii (h) Niceni Patres, tum in Canonibus, tum in Epistola Synodica, quam scribunt ad Ecclesiam Alexandrinam, & Ægyptios, Patresque Septimi (i) Concilii Generalis, Chrysostomum, (K) & alios usos fuisse observare poteris.

(d) Actor. 22.

(e) Actor. 26.

(f) Clemens lib. 8. Const. Apostolicar.

(g) Ignat. ep. ad Ephesios.

(h) Conc. Nicenum c. 10. ejusd. ep. Synod. ad Eccl. Alex. & Ægypt. incolentes.

(i) 7. Synod. c. 14.

(K) Chryſ. tota orat. quam habuit cum Presbyter esset creatus.

§. IV.

Convenientiæ, pro formis quibus Græci utuntur, explicantur.

VIII. HAs pariter formas, earumque rationes explicant Græci, quas Simeon (a) Thessalonicensis agendo de Diacono, fusè nobis iis verbis exponit, quę Latina reddemus, quia nullam in Græcos verbis vim facimus, (b) *Diacono*, inquit, *clamante, attendamus, Pontifex pronuntiat, divina gratia, quibus verbis, & eam Trinitati communem esse testatur, & ipsam implorat. Deinde subjungit, quę semper infirma sanat, quippe nos humiles valdè infirmi sumus præsertim ad hujusmodi Dei munera præstanda. Idcirco & curationem ipse nobis infirmis adhibet, ipse nimirum præbet vires, & quæ desunt, inquit, supplet: non enim nos à nobismetipsis aliquid comparamus, aut possumus, sed ipsa Dei gratia, quæ omnia præstat, quæ nos minimè habemus, quæ item supplet, quæ desunt in nobis* προχειρίζεται, *hoc est* προβάλλεται, καθιστᾷ, τελειοποιεῖ, *designat, constituit, perficit, una cum verbo simul donum datur, neque enim potentiæ omnipotenti suapte natura perfectissimæ opus est tempore. Talem N. etiam nomen profert, ut illud scribatur in cœlis, & notus fiat Angelis, & hominibus, quandoquidem & Dei constituitur minister, Reverendum Subdiaconum, his verbis honorat tum antiquum munus, tum eo munere præditum tanquam Dei ministrum, denique gratiam possidentem, & in Christo ad agendum efficacem. Porrò cum dicit Diaconum, & officium consecrans tribuit, & qui consecratur una cum verbo Pontificis continuò ministerium accipit, sanctissimusque ac divino Spiritu ad operandum potens evadit,*

(a) Simeon Thessalonicensis lib. de Sacram. de sacra Ordinat.

(b) Græca leges apud Arcudium lib.6. cap.8.

A *Siquidem ipse consecrans non ut homo, sed ut Pontifex una cum gratia ea verba profert, & gratiam invocat, ipsaque gratia operatur. Nam & verbum Dei efficax est, & omnia operatur unus, & idem spiritus.* Hæc Simeon Thessalonicensis.

IX. Posset & ista Græcorum forma alia ratione confirmari: quia nempe causæ omnes ordinationis in hac forma convenienter explicantur, causa quidem principalis efficiens, Deus, qui convenienter τῆς θείας χάριτος nomine, hoc loco designatur, quia quod ad
B sacras istas functiones deligimur, totum id gratiæ divinæ tribuendum; unde Paulus ad Apostolatum electus ait, (c) *gratia autem Dei sum id quod sum*: & alibi se ministrum Evangelii factum esse profitetur *secundùm donum gratiæ Dei*, (d) *quæ*, inquit, *data est mihi secundùm operationem virtutis ejus, mihi omnium Sanctorum minimo data est gratia hæc, in gentibus Evangelizare investigabiles divitias Christi, & illuminare omnes &c.* Unde etiam
C qui sacra ista munia exercent, (e) *traditi gratiæ Dei in opus* dicuntur, in Actibus Apostolorum: si quà enim in re gratia Dei opus est, maximè in sacris ministeriis, in quibus minister, & sui & aliorum causa, gratia Dei indiget, eamque sibi acquirit, & aliis largitur: si quo in Sacramento gratia Dei maximè elucet, in hoc præsertim, in quo (f) *divisiones gratiarum* dantur; & cum reliqua Sacramenta ad gratiam gratum facientem per se solùm referantur, Sacramentum
D verò Ordinis ad gratias gratis datas insuper ordinatur. Ideoque rectè etiam in hoc Sacramento efficacia gratiæ ostenditur, quia ad mirabiles effectus ipsa tunc tempo-

(c) 1.Cor.15.

(d) Ad Eph. 3.

(e) Actor.14.& 15.

(f) 1.Cor.12.

poris divina gratia impenditur: recte verò in hoc eadem gratia commendatur, quod infirma sanet, & imperfecta perficiat: tum ut professione nostræ vilitatis, quæ tunc temporis maximè recognoscenda est, cum ad majora consurgit, ampliorem divinæ bonitatis miserationem testemur: tum ut ordinandorum demissi conscientia propriorum defectuum animi, gratiæ ordinationis efficacia, & divinæ in eos bonitatis testimoniis erigantur: causa autem efficiens instrumentalis puta Pontifex in ea forma sic omittitur, ut facilè suppleatur; quod enim divina gratia hic perficit, hoc per Pontificem ejusque ministerium perficit: Deus ejus princeps causa est, Pontifex instrumentalis, & ministerialis; unde in consequentibus precationibus habetur, (c) ὃν ηὐδόκησας προχειρισθῆναι παρ' ἐμοῦ, *quem tu voluisti* [Domine Deus] *ut à me crearetur* Presbyter; & in Litaniis clamant cæteri ὑπὲρ τοῦ ἔργου τῶν χειρῶν αὐτοῦ τοῦ κυρίου δεηθῶμεν, *pro opere manuum ejus* [Pontificis consecrantis] *Dominum deprecemur*. Formalis autem causa hic etiam explicatur dum & sacræ ordinationis, perfectionis, & consecrationis fit mentio, & ordo ad quem quisque promovetur, expresse nominatur. Materialis itidem, nempe ordinandus ipse manifestè designatur, qui proprio nomine appellatur, quia & Petrum (b) proprio nomine Christus vocavit, imò & nomen ipsi proprium dedit, cum eum pascendis propriis ovibus sui gregis præfecit: & Paulum (c) proprio quoque nomine appellavit, cum ad Apostolatum vocavit, & Apostolos nominatim Evangelistæ expresserunt, cum de eorum Aposto-

(c) Vide in Euchologio.

(b) Joann. 21. Math. 16

(c) Actor. 9.

A latu verba fecere, præcipuisque inter Apostolos (d) Petro, Joanni, Jacobo nomina à Christo indita retulerunt. Finalis tandem causa in eadem forma explicatur, dum officium refertur, ad quod qui ordinandus est, institui & consecrari debet. Itaque cum causæ omnes ordinationis in forma apud Græcos pro hierarchicis ordinibus conferendis usitata convenientissimè explicentur, quis dubitabit, quin forma illa, qua utuntur, sit convenientissima?

B X. Stabilitæ ergo videntur esse Græcorum formæ, quibus in ordinibus hierarchicis conferendis utuntur, quos ordines majori solemnitate, quam reliquos tradunt, solosque ante sacrum Altare conferunt, ut posteà dicemus; ideoque diversis in his, & illis conferendis formis utuntur: nam forma, qua utuntur in ordinibus hierarchicis est indicativa, ut populis fidelibus indicentur, quinam ad hos ordines promoveantur, in quibus sacrum quendam principatum

C in ipsos exercere, & debitam ab iis obedientiam peculiari jure exigere possint: at forma in ordinibus non hierarchicis non est indicativa, sed deprecatoria, quia non est necesse ullis eos indicari, qui ad officium solum Ecclesiasticum, non ad regimen, aut sacrum principatu n ordinantur: necesse tamen est, ut aliorum precibus juventur, qui ad precandum pro aliis assumuntur, & majori sanctitate indigent, cum qua divinis posthac ministe-

D riis inculpatè deserviant. Neque verò forma ista deprecatoria, tanquam insufficiens reprehendi debet: tum quod (e) Apostoli orantes, & deprecantes imposuisse manus leguntur: quamvis enim oratio-

(d) Math. 10. Marc. 3. Luc. 6.

(e) Act. 6. 13. & 14.

tiones, & preces pro consecrationis verbis nonnunquam usurpentur [quomodo intelligendi sunt (a) Justinus, (b) Cyprianus, Cyrillus (c) Hierosolymitanus, Eusebius (d) Emissenus, (e) Augustinus, & alii, dum *prece*, *invocatione divini nominis*, *mystica prece*, Eucharistiam confici affirmant] quamvis item orationes, de quibus ibi fit mentio pro precibus, quæ ordinationem antecedunt, & totum ejus ritum comitantur, non pro ipsa ordinatione intelligi possint: videntur tamen hæc verba quoque indicare posse ordinationem precibus ipsis perfici, ac peragi: tum quod Constitutiones (f) Apostolicæ in ordinationibus Episcopi, Presbyteri, Diaconi, Subdiaconi, Lectoris, Episcopum manus imponentem, εὐχόμενον, seu precantem semper describant, nullaque alia verba quam deprecatoria in istis ordinationibus eo tempore adhibita fuisse testentur: tum denique quod ex ipso Veteri (g) Ordine Romano supra retulimus in Episcoporum ordinationibus nulla alia verba, *quamdiu manus eis ab Episcopis consecrantibus imponebatur*, prolata olim fuisse, quam deprecatoria.

(a) Justin. Apolog. 2.
(b) Cypr. ep. 70. ad Janua.
(c) Cyril. Hierosol. catech. 3. & 4. Mystagog.
(d) Euseb. Emissen. 5. de Paschate.
(e) August. lib. 3. de Trinit. cap. 4.

(f) Const. Apost. lib. 8. cap. 4. 5. 6. 16. 17. 18. 21. 22

(g) Vetus Ordo Rom. in ordinat. Episc.

§. V.

Convenientia pro formis Latinorum assignantur.

XI. Ejusdem autem ferè sensus est Latinorum forma: licet aliis verbis, aliaque ratione expressa: ejusdem, inquam, ferè sensus, quia [quod in Ordinationis Sacramento potissimum est] potestatem explicat, quæ per ordinationem traditur, vel dispositionem ad illam potestatem dignè recipiendam, ejusque functiones ritè obeundas: (h) Etenim in ordinibus hierarchicis, cum prius quemque purgari, quam purgare; illuminari, quam illuminare; perfici quam perficere conveniat, ut Patres (i) tradunt: ideò duplex forma in istis ordinibus, una quæ gratiæ infusionem significat, qua in meliorem hominem facer Mystagogus uberioris gratiæ infusione transformetur, hæc nempe, *accipe Spiritum sanctum*: altera quæ potestatem homini jam purgato conferri indicat, qualis ista, *accipe potestatem offerre sacrificium &c.*, in ordinibus verò non hierarchicis, ad quorum functiones minor dispositio requiritur, minorque sanctitatis videtur exigi necessitas, forma ista omittitur, quæ gratiæ cumulatius donum significat, quamvis quivis ordo pro modulo suo gratiam aliquam largiatur, eaque forma servatur, quæ potestatem ordinando tradi ostendit.

(h) Dionys. cap. 5. Eccl. Hierarch.

(i) Nazianz. 31. & alibi.

XII. Convenientissimè autem verbo imperativo utitur Pontifex, ut potestatem spiritualem tradere se omnibus significet: cum enim potestas per actum suique usum maximè innotescat, dum usum Pontifex Ordinis præcipit, verboque imperativo utitur, evidenter exprimit potestatem quam tradit; sed nec eam potestatem tanquam otiosam relinquendam, aut tanquam gladium in vagina reconditum, permittendam esse hebescere, aut negligentia nostra dedecorari seriò hortatur, dum iis eam verbis confert, quibus ejus usus imperatur, ac præcipitur. Habent & Christi Domini exemplum hac in re Nostri quod sequantur; qui nullam potestatem, vel officium spiritale verbo ullo tra-

tradidit nisi imperativo: quo enim, quæso, verbo Petro datur us supremam in omnes potestatem usus est? imperativo, dicendo (a) *pasce oves meas*: quo Apostolicam discipulis, quos elegerat, potestatem dedit? verbo utique isto imperativo: (b) *ite, ecce ego mitto vos, sicut agnos inter lupos: nolite portare sacculum, neque peram &c.*, quo Apostolorum primam missionem consignavit? imperativo, (c) *in viam Gentium*, inquit, *ne abjeritis &c. euntes autem prædicate dicentes &c. Infirmos curate, mortuos suscitate, leprosos mundate, dæmones ejicite &c.* quo alteram Apostolorum missionem abundantius exornavit? imperativo: hæc mandans, (d) *euntes ergo docete omnes gentes baptizantes eos &c.* atque ut efficaciora etiam hujus dicti exempla proponamus, imperativo verbo Apostolos Sacerdotes primum creavit dicens, (e) *hoc facite in meam commemorationem*: imperativo verbo potestatem remittendi peccata tradidit, eo nempe, quo jam Ecclesia eandem potestatem in ordinatione Sacerdotis largitur, (f) *accipite Spiritum sanctum, quorum remiseritis peccata, remittentur eis, & quorum retinueritis, retenta sunt*: quam eandem orationem in ordinatione Episcopi, & in ordinatione Diaconi dimidiatam usurpat prioribus verbis utens, à posterioribus, quæ Sacerdoti propria sunt, prudenter abstinens. Quemadmodum ergo totius mundi creatio verbo imperativo, *fiat*, peracta esse traditur; ita & eorum ordinatio, per quos omnis creaturæ, id est, hominis, renovatio procuratur, non nisi verbo imperativo consentaneè perficitur.

(a) Joan. 21.
(b) Luc. 10.
(c) Matth. 10.
(d) Matth. ult.
(e) 1. Cor. 11.
(f) Joan. 20.

XIII. Nec reprehendi debet quod in istis ordinationum formis nulla sanctæ Trinitatis habeatur invocatio, sed solum quibusdam ex iis verba ista adhibeantur, *in nomine Domini*, quæ nemo ordinationi essentialia esse putavit: Etenim ut rectè exponit (g) Divus Thomas, ideò in reliquis ferè omnibus Sacramentis expressa fit sanctæ Trinitatis invocatio, quia effectus reliquorum ferè omnium Sacramentorum præcipuus est gratia, quæ Deo soli tribui potest, nec ab eam habente in alium transfunditur, cum & minister Sacramentorum possit esse gratia omni spoliatus, & quamvis gratia exornatus sit, per eam tamen non agat in Sacramentis administrandis, nec eam aliis communicet: proindeque, quia nihil est in ministro simile effectui quem producit, per quod operetur, ideò ad sanctissimam Trinitatem recurri oportet, quæ est fons omnis gratiæ, cujusque participatio videtur esse ipsa gratia, per quam scilicet efficimur, (h) *divinæ consortes naturæ*. E contra verò cum potestas, quam in consecratione confert Episcopus, sit participatio quædam Episcopalis potestatis, sicut Episcopalis est participatio expressior Sacerdotii Christi; & per eam potestatem veluti causa quodammodo univoca Episcopus in ordinatione operetur: ideò Trinitatis nullam necesse est fieri mentionem: sufficitque quod Episcopus, in quo est potestatis quædam plenitudo Sacerdotalis, operari & agere in ordinatione videatur. Nota tamen Concilium (i) Florentinum formam ordinationis Presbyteratus, quæ porrectioni instrumentorum conjungitur, iis verbis expressisse, *accipite potestatem offerendi sacrificium*

(g) D. Thom. sup. pl. q. 34. art. 4. ad primum.
(h) 2. Pet. 1.
(i) Conc. Florent. in decreto unionis.

ficium in Ecclesia tam pro vivis, quam pro defunctis, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti; quod quidem cum sic de aliorum ordinum formis judicandum esse pronuntiet, videtur invocationem sanctæ Trinitatis in ordinibus conferendis velle præcipere: hanc tamen ipsam formam, qualem jam Pontificale Romanum præscribit, absque expressa sanctissimæ Trinitatis mentione, Vetus (a) Ordo Romanus docuit: nec ullus ex antiquis Ecclesiasticarum ceremoniarum expositoribus hujus personarum divinarum expressionis meminit: imò omitti illam docuerunt, ut pater ex Divo Thoma citato; certè standum est Ecclesiæ usui, ex quo non esse illam expressionem necessariam abundè confirmatur.

(a) Vetus Ordo Rom. in ordinat. Presbyt.

§. VI.

Explicantur aliqua alia observatione digna circa formas Latinorum.

XIV. Obiter quoque hic notandum [licet id nec Florentina (b) Synodus, nec Vetus (c) Ordo Romanus religiosè observarit, in quibus nempe prædicta ordinationis Presbyteralis forma pluraliter enuntiatur] singulariter in ordinibus hierarchicis formas omnes efferri: cum è contra pluraliter ordinum non hierarchicorum formæ enuntientur. Id tamen pariter Carthaginense (d) quartum non observat, quod quia singulariter Exorcistæ, Lectoris, Ostiarii unius duntaxat ordinationem describit, ideò formas singulariter effert: illud autem discrimen quod diximus, habet Pontificale (e) Romanum, ex quo infer-re licet Subdiaconatu, & minori-

(b) Florent. sup.
(c) Vetus Ordo Rom. sup.
(d) Carthag. 4. c. 7. 8. 9.
(e) Pont. Rom. in singulis ordinibus explicandis.

A bus ordinibus initiandos plures simul instrumenta tangere posse, & simul per unicam formam ordinari, eos nempe omnes, qui moraliter loquendo simul ordinationis instrumenra tangunt: Diaconos vero, Presbyterosque non debere nisi sigillatim per propriam unicuique formam ordinari, quia nempe eorum ordinatio majoris est in Ecclesia momenti, quam reliquorum. Cavenda tamen est in ordinibus etiam non hierarchicis perturbatio, nè videlicet successivè pluribus instrumenta porrigantur,
B & una pro iis omnibus forma recitetur; quamvis enim validè ordinentur, dummodo contactus instrumentorum prolationi verborum moraliter conjungatur: nihilominus satiùs omninò est pluribus simul instrumenta porrigi, & formam pro iis recitari, quamdiu ipsi instrumenta attingunt: sic enim & confusio in ordinatione vitatur, & periculo occurritur, ne aliqui recedant non ordinati, qui vel non omninò instrumenta contigerint,
C vel longè ante, aut post, formæ prolationem attingerint.

XV. Porrò non licet mutare, aut invertere formam ordinationis, quam Ecclesia observat; immutatio tamen levis, aut in rebus minimè substantialibus ordinationem non vitiat: nullatenus quoque dubitem, quin eorum, qui vel apud Latinos Græcorum forma ordinati sunt, vel eorum qui apud Græcos Latina [nisi ex voluntate Summi Pontificis, cui in Ecclesias om-
D nes suprema est auctoritas] irrita sit ordinatio; nam sicur, quæ sufficit apud Græcos impositio manuum, in Ecclesia Latina ad validam ordinationem non sufficit: ita nec forma: utraque enim tam ma-

te-

teria, quam forma ad validam ordinationem ab Ecclesiæ determinatione pendent: Ecclesia autem aliam pro Ecclesia Græca formam, aliam pro Latina determinavit: ideoque Latinorum forma apud Græcos insufficiens, Græcorum apud Latinos: quod enim hæc imperativo, illa indicativo, aut deprecativo verbo exprimatur, essentiale, ni fallor, discrimen est. Unde non est par ratio consecrationis in pane azymo, vel fermentato, in quo utrique tam Latini, quam Græci, ubicumque sint, consecrant: quia determinatio ma- A teriæ consecrandæ non pendet ab Ecclesia, sed à Christo, qui tam panem azymum, quam fermentatum materiam consecrationis esse voluit. Quod si forma Græcorum apud Latinos sufficeret, certè is diceretur valdè ordinatus, super quem preces in ordinationibus recitari solitæ fusæ fuissent, quod nemo admiserit: unde fatetur Innocentius (a) quartus, quod nisi formæ fuissent inventæ, sufficiesset dicere ad validè ordinandum, *sis Sacerdos*, vel alia æquipollentia verba: quod post formarum ab Ecclesia institutionem non sufficit. B

(a) Innoc. 4. in cap. Presbyt. de Sacram. non iterandis.

SECTIO III.

De effectibus Ordinationis.

CAPUT PRIMUM.

De gratia Ordinationis.

ARTICULUS PRIMUS.

De gratiis gratis datis, quæ per Ordinationem conceduntur.

§. PRIMUS.

Gratias aliquas gratis datas per Ordinationem dari.

I. PRimus effectus ordinationis est gratia, juxta illa toties citata Divi Pauli verba, (a) *noli negligere gratiam, quæ in te est, quæ data est tibi per Prophetiam cum impositione manuum mearum, & admoneo te, ut resuscites gratiam, quæ est in te, per impositionem manuum mearum.* Verùm quoniam duplex est gratia, una gratis data, quæ ad utilitatem datur proximorum, non ad habentis sanctificationem: altera gratis quidem data, sed tamen quæ, quod alio nomine gratum faciens dici possit, quia homines gratos Deo efficit, & ad habentis sanctificationem per se ordinatur, ideò gratis datæ opponitur, & gra- C tum faciens simpliciter vocatur: quæ etiam duplex est, una actualis, quæ in piis motibus, illustrationibus scilicet intellectus, & inspirationibus voluntatis consistit, quibus homo ad bene agendum accenditur, vel in benè agendi proposito fovetur: altera habitualis, quæ inhærens est animæ, permanenterque insidens sanctitas, qua formaliter reconciliamur Deo, gratique efficimur, & justi. Ideò D videndum est, quænam sacris Ordinibus adnexa sit, & à sacra ordinatione conferatur.

(a) 1. ad Tim. 4.

II. Primùm dicam de gratiis gratis datis, & cum potestas per quemcumque ordinem concessa ad-

administrandi res sacras gratis in aliorum utilitatem detur, eo ipso quo potestatem illam per ordinem dari dicimus, gratias quoque gratis datas ab ordinatione concedi fateri debemus. Verùm aliæ utique gratiæ gratis datæ communiter nominantur, quæ ad laudabiliter, vel majori cum splendore potestatem illam executioni demandandam deserviunt: cujusmodi sunt ea, quæ prima ad Corinthios Epistola numerantur, (a) *sermo sapientiæ, sermo scientiæ, gratia sanitatum, operatio virtutum, prophetia, discretio spiritum, genera linguarum, interpretatio sermonum*: quę quidem non necessariò sacræ Ordinationi adnexa esse tum experientia ostendit, tum Apostoli in eadem Epistola sententia, in qua non omnibus omnia ista dona, sed uni unum, alteri alterum tribui asserit, ita ut divisiones sint gratiarum; cum ergo uni dentur omnes ordines, & in Episcopo omnes contineantur, quis non videt gratias illas non necessariò ex Apostoli sententia ordinibus alligatas esse debere? Quidam tamen singulis ordinibus singula ista dona mysticè applicant, ut superiùs exposuimus: non quod singula ista dona infallibili divino pacto per singulos istos ordines conferri debeant; sed quod singula ordines maximè deceant, Episcopum sapientia, Presbyterum scientia, Diaconum fides, Subdiaconum operatio virtutum, Acolythum prophetia, Exorcistam gratia sanitatum, Lectorem interpretatio sermonum, Ostiarium discretio spirituum, Psalmistam tandem [placet enim & illum addere ad perfectam instituendam comparationem] genera linguarum: ad quæ proinde dona quantum satis est ad officio suo laudabiliter satisfaciendum acquirenda, non dubium est quin Deus ordinationis intuitu ex congruitate quadam moveatur, ne deesse in necessariis videatur: (b) *Dei* siquidem *perfecta sunt opera*: &, (c) *Deus est qui operatur in nobis*, inquit Apostolus, *& velle, & perficere*: itaque qui dederit ordinis suscipiendi voluntatem, dabit & ejusdem rectè gerendi facultatem.

(a) 1. Cor. 12.
(b) Deut. 32.
(c) Ad Philip. 2.

§. II.

In Ecclesiæ exordio gratias gratis datas fuisse, quæ jam non dantur nisi rarò.

III. Certè qui primi Evangelii ministri creati sunt, ii gratiis gratis datis præ cæteris illustres erant, vixque sine iis ordinabantur, vel mittebantur. Legimus Apostolis cum ante Christi Ascensionem missi sunt, patrandorum miraculorum datam esse potestatem, quos nempe iis tunc verbis Christum affatum esse novimus, (d) *infirmos curate, mortuos suscitate, leprosos curate, dæmones ejicite*; Legimus & eosdem Apostolos (e) ad prædicandum missos, dæmonia multa ejecisse, & infirmos curasse, Legimus (f) & de malis Ecclesiæ ministris dictum eos inutiliter in Dei judicio gloriaturos, quod in nomine Domini prophetarint, & multas virtutes fecerint. Legimus (g) & promissa Apostolis in dispersionem gentium ituris linguarum novarum locutionem, infirmorum sanationem &c. (h) *Eosdemque profectos prædicasse ubique Domino cooperante, & sermonem confirmante sequentibus signis*. Communis quoque Patrum sententia est, cujus supra memini-

(d) Math. 10.
(e) Marci 6.
(f) Math. 7.
(g) Marc. ult.
(h) Ibidem.

nimus, ut per eam gratiam, quam docet Divus Paulus datam esse Timotheo; per impositionem manuum suarum, gratiam gratis datam (licet non solam) intelligendam esse contendant: pro ea siquidem expositione (a) Hieronymus, (b) Chrysostomus, (c) Theodoretus (d) Theophylactus, (e) Oecumenius, (f) Primasius, (g) Divus Thomas, & alii plures laudari possunt: favetque textus, ubi enim Divus Paulus monuit Timotheum, ut attenderet lectioni, exhortationi, & doctrinæ, mox subdit, (h) *noli negligere gratiam, quæ in te est, quæ data est tibi per prophetiam cum impositione manuum Presbyterii*: quibus ista quoque adjungit, *hæc meditare, in his esto, ut profectus tuus manifestus sit omnibus: attende enim tibi, & doctrinæ; insta in illis: hoc enim faciens, & teipsum salvum facies, & eos qui te audiunt*: quæ quidem verba duplicem nobis gratiam ante oculos mentis objiciunt, unam gratum facientem, qua Episcopus ad suo officio satisfaciendum excitetur: alteram gratis datam, quæ facultatem officio suo satisfaciendi eidem præbeat; quam utramque excitandam monet Apostolus, illi parendum, hanc exercendam esse præcipit; utramque per impositionem manuum dari ostendit: nec malè forsan ad gratiam sanctificantem hæc verba Pauli referes, *quæ in te est*, ad gratiam gratis datam, illa, *quæ data est tibi*: quia hæc habet rationem doni, nec semper animæ insidet, cui semper illa tanquam habitus, aut actus inhæret.

(a) Hieron. ep. 85 ad Evang. & in cap. 4. prioris ad Timoth.
(b) Chryf. hom. 1. in ep. 1. ad Timoth. cap. 4.
(c) Theodoret.
(d) Theophyl.
(e) Oecumen.
(f) Primasius.
(g) D. Thomas comment. in dict. cap.
(h) 1. ad Tim. 4.

IV. Alia tamen ratione gratiæ gratis datæ jam per ordinationem conceduntur, alia primis Ecclesiæ nascentis temporibus concedebantur, tunc quidem temporis absque ullo labore, vel industria eorum qui ad sacros Ordines assumebantur, & ad Ecclesiasticas dignitates; à Deo gratiæ illæ copiosè infundebantur, unicuique tamen, prout opus erat: interque alia dona tunc temporis communia duo præsertim erant, primum linguarum variarum scientia, de qua Lucas, (i) *loquebantur variis linguis Apostoli magnalia Dei*, & Paulus, (k) *gratias ago Deo meo, quod omnium vestrum linguis loquor*; imo & laicis passim ea in Confirmatione dabitur, dicitur enim in Actibus Apostolicis, (l) *& cum imposuisset illis manus Paulus, venit Spiritus sanctus super eos, & loquebantur linguis, & prophetabant*: alterum Dæmoniorum expulsio à corporibus obsessorum, quod omnibus vel ferè omnibus Christianis commune suis adhuc temporibus docent (m) Justinus Martyr, (n) Tertullianus, (o) Cyprianus, (p) Arnobius, (q) Lactantius, & alii. Primum verò donum, puta linguarum propter Evangelii prædicationem, & infidelium conversionem (*linguæ enim*, teste (r) Apostolo, *in signum sunt non fidelibus, sed infidelibus*) in Ecclesia tunc vigebat: alterum, scilicet dæmoniorum expellendorum virtutem ad demonstrandam Christi de dæmonibus reportatam victoriam, viguisse necesse est, ut verè dici potuerit, (s) quod tunc princeps mundi ejectus fuerit foras, quia verò hæc victoria semper in Ecclesia perseverat; ideò ex omnibus miraculosis donis istud in Ecclesia semper permansit, quod Exorcistarum ordini adnexum est, ut Diabolus è corporibus obsessorum ejici possit. Legimus quoque sequentibus temporibus lingua-

(i) Act. 2.
(k) 1. Cor. 14.
(l) Act. 19.
(m) Justin. dialogo cont. Tryphonem, & q. 40. ad gentes.
(n) Tertul. lib. de coronæ militis lib. ad Scap. lib. de spect. & alibi.
(o) Ciprian contra Demetr. & de idolorum vanitate.
(p) Arnob. lib. 8. contra gentes.
(q) Lactan. lib. 2. Inst. cap. 16. & 18.
(r) 1. Cor. 14.
(s) Joan. 16.

rum peritiam, & obscuriora Scripturæ sacræ loca interpretandi scientiam pluribus in ordinatione, vel ordinationis privilegio sanctissimis viris fuisse concessam: Illustre hujus rei habemus exemplum in Beato (a) Ephrem, qui teste Amphilochio, & Græcorum (b) Menologio imponente ei manus Basilio, eumque seù Diaconum, seù Presbyterum ordinante, repentè linguam Græcam didicit, & cum antea ejus esset ignarus, in hæc verba prorupit, σῶσον, ἐλέησον, ἀνάστησον, καὶ διαφύλαξον ἡμᾶς τῇ χάριτι, id est, *salva, miserere, resuscita, & tuere nos Deus tua gratia*: qui tamen passim ab aliis auctoribus Diaconus solum dicitur; ea nempe, ut, puto de causa, quod propter humilitatem ad divina mysteria conficienda, ut testatur (c) Trithemius, nunquam ut Sacerdos accessisset.

(a) Comparatio Basilii, & Ephrem per Amphiloch.

(b) Menolog. Græcum 5. Cal. Febru.

(c) Trithem. de script. Eccles. in S. Ephrem.

B

§. III.

Ratio discriminis allati ostenditur.

C

V. NEque verò necessarium semper fuit, ut gratiæ gratis datæ, quæ ad patranda miracula referuntur, in nostris ordinationibus passim conferrentur, (d) *hæc signa*, inquit Gregorius, & ex eo (e) Beda, *necessaria in exordio Ecclesiæ fuerunt: ut enim cresceret ad fidem multitudo credentium, miraculis fuerat nutrienda, quia & nos, cum arbusta plantamus, tamdiu eis aquam infundimus, quousque ea in terra jam coaluisse videamus: at si semel radicem fixerint, irrigatio cessabit: hinc est enim quod Paulus dicit, linguæ in signum sunt non fidelibus, sed infidelibus*: similiter Augustinus, (f) *cum Ecclesia Catholica per totum orbem*

(d) Greg. 29. in Evangel.

(e) Beda in cap. ult. Marci.

(f) August. lib. de vera religione cap. 15.

D

A *diffusa, ac fundata sit, nec miracula in nostra tempora durare permissa sunt, ne animus semper visibilia quæreret, & eorum consuetudine frigesceret genus humanum, quorum novitate flagravit*. Satis superque augusta est, & sancta ordinatio nostra, satis eminentem, & miram homini confert potestatem, ut sine miraculis venerationem sibi conciliare, piumque horrorem suscipientibus, & videntibus incutere possit: quamquam quid dico ab ea abesse miracula, cum ipsa tota sit miraculum, & miraculis gravida, nisi frequentia ea desinerent esse miracula, quæ miraculorum difficultatem, & magnitudinem excedunt? Liceat ad hæc probanda proponere, quæ continenti ferè serie citatis ipsorum verbis idem (g) Beda, & (h) Gregorius adjungunt, *sancta quippe Ecclesia spiritualiter facit, quod tunc per Apostolos corporaliter faciebat: nam Sacerdotes ejus, cum per exorcismi gratiam manum credentibus imponunt, & habitare malignos spiritus in eorum mente contradicunt, quid aliud faciunt, nisi Dæmonia ejiciunt? & fideles quoque*, quanto fortiùs Clerici, quibus id ex officio convenit, *qui jam vitæ veteris sæcularis verba derelinquunt, sancta autem mysteria insonant, conditoris sui laudes, & potentiam quantum prævalent, narrant, quid aliud faciunt, nisi novis linguis loquuntur? qui dum bonis suis exhortationibus malitiam de alienis cordibus auferunt, serpentes tollunt &c.* nonne etiam (quod ex eodem (i) Beda alio in loco non dissentaneum proposito adduci potest) *mons ad præceptum eorum, qui fortes fide sunt, tollitur de terra, & in mare projicitur, cum prædicantibus verbum Doctoribus sanctis, immundus spiritus ab cornm corde repellitur,* qui

(g) Beda, &

(h) Greg. loc. cit.

(i) Beda li. 3. comment. 11 c. 11. Marci. Vide etiam Bernard. serm. 1. de Ascensione spiritualiter miracula interpretantem.

qui ad vitam sunt praordinati &c. Nonne (ut uno verbo concludam) potestates consecrandi corpus Christi, remittendi peccata, aliæque ejusdem notæ, quæ in ordinatione conferuntur, miræ, imò si consuetudinem exceperis, insignia miracula censendæ sunt? (a) *quid enim est facilius dicere*, inquiebat ipse Christus, *dimittuntur tibi peccata tua, an dicere, surge & ambula?* quid difficilius facere, (b) ut ea quæ non erant, esset; vel ut ea quæ sunt, in aliud convertantur? ea tamen finio, ac seco, ad quæ minimè cogitantem abripuit animus, ut, cum tot mira in ordinatione conferantur, non esse necessarium concludam in ea quoque percipi quotidiana miracula, quæ curiositatem pascerent, fidem autem non æquè excitarent.

(a) Matth. 9.

(b) Vide Ambrosium lib. 4. de Sacram. cap. 4.

VI. Eandem quoque ob causam ab ordinatione nostra abesse potest insuitatus, & supra naturam quarundam gratiarum gratis datarum, quæ naturaliter, proprio labore, temporisque successione obtineri possunt, sine labore verò, ac momento obtineri nequeunt, acquirendarum modus: nam & talis modus gratiarum istarum acquirendarum, miraculum est; quid ergo necessarium est, sapientiam, scientiam, regendi prudentiam, linguarum notitiam, Scripturæ sacræ exponendæ peritiam, elocutionis sacræ peritiam, aliasque gratias gratis datas in ordinatione infundi; cum eæ omnes labore, diligentia, industria ab ordinandis comparari possint? graviter, & eleganter in eos invehitur Nazianzenus, qui & ipsi Antistites creantur, non elaborati, sed recentes quantum ad dignitatem facti & editi, quemadmodum Poetæ

A Gigantes finxerunt: carpuntur & qui tales eligunt, quasi scientiam eos momentaneam in ordinatione consequi posse sperent, (c) *uno*, inquit, *die sanctos fingimus, eosque sapientes, & eruditos esse jubemus, qui nihil didicerunt, nec ad Sacerdotium quicquam prius contulerunt præter velle:* stulta hæc confidentia, crassus error, ut ad miracula edenda divinam providentiam adstringamus, quæ certas sibi leges operandi præfixit, ut hominum temeritatem, hominum ignaviam foveamus, eum & Ecclesiastici status electio maturi judicii opus, & tota Ecclesiastica vita, diligentis, solertis, vigilis continua quædam occupatio esse debeat.

(c) Nazianz. or. 10. in laudem Basilii. πλάττομεν αὐθημερὸν τοὺς ἁγίους, καὶ σοφοὺς, εἶναι κελεύομεν, τοὺς ἀδὲν σοφισθέντας, ἀδὲν τῷ βαθμῷ πρὶν συνεγκόντας ἄλλω τῦ βέλεσθαι.

B

§. VI.

Aliquas tamen gratis datas, quodammodo Ordinationi adnexas jam esse.

VII. Dicendum est nihilominus, eam esse sacræ Ordinationis efficaciam, ut nos

C scientiæ Scripturarum sacrarum, & sacræ doctrinæ acquisitioni, intelligentiæ, & expositioni longè aptiores, magisque idoneos efficiat, cujus rei cum apertæ rationes eluceant, quod nec Deus in necessariis desit, nec convenientes unicuique statui, quantum ex se, gratias deneget; quod ordinatis intuitu sacræ Ordinationis, utpotè Sacramenti, ad officia sua obeunda, auxilia supernaturalia promiserit; quod (d) hanc Hierarchiæ

D tam cælestis, quam Ecclesiasticæ subordinationem esse voluerit, ut fulgore divinæ irradiationis superiores ordines majori illustrentur, & ab eo medii, à mediis infimi lucem hauriant: quod Theologicæ ve-

(d) Dionys. sæpè, tum in Eccles. hierarch.

veritates,& Christianæ, seù supernaturales, non solo naturali lumine, aut naturali disciplina, labore, atque industria, sed lumine maximè supernaturali, & ope divina indigeant; quibus argumentis efficaciter demonstratur, sacris ordinibus initiatos, Deo sic satagente, ad sacræ doctrinæ intelligentiam, atque explicationem præ cæteris aptos esse, atque idoneos: tum verò id maximè ex divo Dionysio patet, qui non semel hanc nos ordinationis sacræ efficaciam docuit, sive cum (a) *τῆς θείας ἱερωσύνης τὴν δύναμιν, divinæ Sacerdotalis excellentiæ virtutem*; seu *τὴν ἁγίαν τῆς ἱερατείας ἐνέργειαν, sanctam Sacerdotii efficaciam*, in eo constituit, quod ad naturas illas cœlestes, quæ nobis præstant, propius accedamus; *tum etiam quod, cum in beatum divinumque Jesu radium aciem mentis intenderimus* [*καὶ τῆς τῶν θεαμάτων γνώσεως ἐλλαμφθέντες τὴν μυστικὴν ἐπιστήμην ἀφιερωμένοι, καὶ ἀφιερωταὶ, φωτειδεῖς, καὶ θεουργικοὶ, τετελεσμένοι καὶ τελεσιουργοὶ γένεσθαι δυνησόμεθα*] *& omnia quæ cerni possunt viderimus, mysticaque contemplationum scientia illustrati fuerimus tum consecrari, & consecrare, illustrari, & illustrare, perfici & perficere possimus*: sive cum sacram Hierarchicarum scientiam (b) *θεοπαράδοτον ἐπιστήμην, à Deo traditam scientiam* appellat, qua non solum Pontifices illustrentur, verum etiam quam aliis tradant, aliosque perficiant: sive cum Sacerdotes, *εἰς θεωρητικὴν ἕξιν, καὶ δύναμιν ἱεραρχικῶς ἀποτελεσθέντας ad scientiam, & facultatem contemplatricem Sacerdotali consecratione perfectos* esse tradit; sive (c) cum Pontificem *πρὸς τὴν τῶν ἱερῶν ἐπιστήμην ἱεραρχικῶς ἀγόμενον, ad sacrorum scientiam Pontificali conse-*

(a) Dionys. cap. 1. Eccl. Hierarch.

(b) Ibid. cap. 5. in Tit.

(c) Ibidem.

A *cratione elatum* affirmat; (d) sive cùm eam libri Evangeliorum (e) Pontificibus impositi docet esse rationem, *ἐπειδὴ ἡ τελειωτικὴ τῆς πάσης ἱερατείας δύναμις, καὶ ἐπιστήμη τοῖς ἐνθέοις ἱεράρχαις ὑπὸ τῆς θεαρχικῆς ἀγαθότητος, quoniam perficiens omnis Sacerdotii vis, & scientia à divina mysteriorum auctore bonitate divinis Pontificibus datur*. Et quidem de ejusmodi gratia gratis data intelligendum est Concilium (f) Moguntinum anno 1549. habitum, dum definit, *ritè ordinatis gratiam divinitus conferri, qua ad*

B *Ecclesiastica munera ritè, & utiliter exercenda, apti, & idonei efficiantur, & qua rata sunt, & efficacia quæ à ritè ordinatis in Ecclesia juxta Christi, & Ecclesiæ institutionem geruntur. Hancque gratiam esse ordinis, & muneris, non hominum, aut personarum &c.*

VIII. Hinc sæpè accidere videmus, graviter eos in rebus fidei, & periculosè errare, qui absque sacræ ordinationis prærogativa ad res fidei, & Ecclesiasticæ discipli-

C næ temerè pertractandas accedunt, eaque docere aggrediuntur, quæ à Pastoribus suis doceri debuissent: esto enim hujusmodi homines nec ingenio cuiquam cedant, nec doctrinæ politioris, vel literaturæ vacui sint, imò nec diligentiæ, nec labori parcant; quia tamen ordinis à Deo statuti limites transgrediuntur, nec in ea vocatione secundùm monita Pauli ambulant, (g) in qua vocati sunt, (h) *nec ipsi sunt de semine illorum virorum per quos*

D *salus facta est in Israel*, nec ipsis mandavit Deus eloquia sua; ideò sæpè naufragantur à fide, despumant confusiones suas, & in reprobum sensum convertuntur. Quam graviter, quam eruditè hujus

(d) Ibidem.

(e) Ibidem.

(f) Concil. Mogunt. c. par. decret. quæ ad doctrinam spectat cap. 35.

(g) 1. Cor. 1. & 7.

(h) 1. Mach. 5.

(a) Nazianz. or. 16.

jus farinæ homines insectatur (a) Nazianzenus, oratione habita de moderatione in disputationibus servanda, in qua insuper ex professo ostendit, quod non sit cujusvis hominis, nec cujusvis temporis de Deo disputare: cujus auctoritate mota Trullana (b) Synodus statuit, ὅτι οὐ χρὴ δημοσίᾳ λαϊκὸν λόγον κινεῖν, ἢ διδάσκειν, ἀξίωμα ἑαυτῷ διδασκαλικὸν ἐντεῦθεν περιποιούμενον, ἀλλ' εἴκειν τῇ παραδοθείσῃ παρὰ τοῦ κυρίου τάξει, καὶ τὸ οὖς τοῖς τὴν χάριν τοῦ διδασκαλικοῦ λαβοῦσι λόγου διανοίγειν, καὶ τὰ θεῖα παρ' αὐτῶν ἐκδιδάσκεσθαι. ἐν γὰρ τῇ μιᾷ Ἐκκλησίᾳ διάφορα μέλη πεποίηκεν ὁ Θεὸς, κατὰ τὴν τοῦ Ἀποστόλου φωνήν, *quod non oportet Laicum publicè disputare, vel docere, docendi auctoritatem ex eo sibi vendicantem, sed ordini à Domino tradito cedere, & aurem iis qui docendi gratiam acceperunt, aperire, & divina ab eis doceri: in una enim Ecclesia diversa membra fecit Deus, ut est vox Apostoli.*

(b) Sexta Synod. c. 64. Lege etiam Basilii Imper. allocut. ad octavam Synod. act. 10. prope finem.

A

B

IX. Quæ quoniam in iis, qui majori inter Laicos vigent auctoritate faciliùs animadverti possunt, quanto discrimine, & fidei detrimento (c) Constantius, Valens, Justinianus, Heraclius, Zeno, Anastasius, aliique Imperatores de rebus fidei decernere voluerint, præteritorum sæculorum auctoritas nos docuit, ut jure merito Concilium (d) Parisiense sub Ludovico, & Lothario, & (e) Aquisgranense secundum dixerint, *Sacerdotes, & Principes à recto tramite deviasse, ob eas certè causas, quia & principalis potestas diversis occasionibus intervenientibus, secus quam auctoritas divina se habeat, in causas Ecclesiasticas prosilierit; & Sacerdotes partim negligentia, partim ignorantia, partim curiositate in sæcularibus negotiis, & sollicitudinibus mundi, ultra quam debuerant, se occupaverint; & hac occasione aliter quam divina auctoritas doceat in utraque parte actum extitisse, dubium non est:* contendat ergo uterque status tam Ecclesiasticus, quam Laicus, ut officio suo gnaviter incumbat, habere adjutorem Deum, sine quo (f) Christianæ præsertim veritates, fidei quæstiones nec intelligi, nec judicari, nec dirimi, nec exponi possunt: confidat quoque ordinibus sacris initiatus Deum sibi in exponendis scripturis, in exhortationibus proficuis ad populum habendis, in reliquis suo statui, & ordini convenientibus officiis, Deum minimè defuturum, si ipse officio suo non desit.

(c) De iis vide historicos, ubi de iis Imperator. agunt.

(d) Conc. Parisien. sub Ludovico, & Lothario li 3. c. 26.
(e) Aquisgran. 2. sub Ludovico parte 2. cap. 14.

(f) Legatur Conc. Antiss. can. 6.

C

ARTICULUS II.

De gratia sanctificante, quæ in Ordinatione datur.

§. PRIMUS.

De gratiis actualibus ordinationi adnexis.

I. Facilitas ergo ista, quæ ad gratias gratis datas vi sacræ ordinationis nobis contingit, ab illa actuali gratia gratum faciente exoritur, quam Theologi communiter Sacramentalem vocant, ratione cujus præsertim Sacramenta peculiares (g) effectus habere dicuntur, quæ in gratia habituali, vel danda, vel augenda conveniunt; est autem gratia illa Sacramentalis speciale aliquod auxilium gratiæ ordinatum ad proprium finem Sacramenti, v.g. in Baptismo datur vigor aliquis contra peccati fomitem, qui deleta culpa originali relinquitur; visque aliqua major conceditur ad divina

(g) Conc. Florent. in decreto unionis diversos effectus assignat singulis Sacramentis.

D

na mandata servanda, ad quæ Baptismi susceptio Cristianæ legis confessionem continens, nos obligat: Confirmatio spiritali ratione animam ad profitendam fidem contra tyrannorum minas, & mundi illecebras obfirmat: sacra Eucharistia spirituali dulcedine, & interiori consolatione animam reficit, ne vel infirmitate deficiat, vel spirituali cæcitate à vero tramite deflectat: Pœnitentiæ Sacramentum ad peccata detestanda, & bene agendi propositum emittendum juvat: Extrema Unctio ad mortis insultus superandos, tentationesque dæmonis in articulo mortis vincendas: Matrimonium ad incentiva libidinis extinguenda, consortis turbulentos mores ferendos, liberos piè sanctèque instituendos divinam opem provocat; Ordo verò ad cælibatus observantiam, Ecclesiasticarum legum custodiam, sacrarum functionum dignam administrationem, copiosum divinæ gratiæ munus impertitur. De qua proinde gratia egregiè sanctus Leo sermone in die assumptionis suæ ad Pontificatum habito; (a) *Unde*, inquit, *etsi necessarium est trepidare de merito, religiosum est tamen gaudere de dono: quoniam qui mihi honoris est auctor, ipse mihi fiet administrationis adjutor: & nè sub magnitudine gratiæ succumbat infirmus, dabit virtutem qui contulit dignitatem*, de qua etiam intelligendus (b) Dionysius, dum ipsi tribuit διδάσκειν δ' ἅμα καὶ πάσας τελεῖν τὰς ἱερατικὰς ἐνεργείας, ὡς ὑπὸ θεῷ πράττοντας τοὺς τελέντας, καὶ τῶν οἰκείων ἐνεργειῶν αὐτὸν ἔχοντας ἐν παντὶ καθηγεμόνα, *docere omnia officia, & munera sacri ordinis, & exequi eos qui consecrati sunt, ut sub Deo agentes, eumque suarum actionum habentes ducem in*

(a) Dionys. c. 5. Eccl. hierarch. in ... [illegible]

(b) Ad Timot. 4. & 2. cap. 1.

A *omnibus*; divinis siquidem illustrationibus, & inspirationibus, [in quibus gratia actualis constitit] id peragit Deus, ut ordinandi sua munia ritè peragant, ipso auctore, hanc autem Sacramentalem gratiam hominem recuperare, si eam per peccatum amiserit, docent communiter Theologi, ne videlicet tanto bono priventur, qui cum Deo in gratiam redeunt: eamdem quoque majorem dari pro dispositione suscipientis iidem consentiunt; unde patet quanto conatu

B adnitendum sit, nè quod semel tantum beneficium tribuitur, aut exiguum, aut minus suscipiamus, quam habere possimus.

§. II.

De gratia habituali, quæ in Ordinatione infunditur.

II. De gratia verò habituali in ordinatione, nisi ponatur obex, necessario danda aliqua superius docuimus, & ex Divo (c) Paulo [ex quo eam Concilium

C (d) Senonense, & (e) Tridentinum confirmant] nos quoque comparavimus, quædam tamen hic adjungenda sunt luculenta sanctorum Patrum ad illustrationem testimonia; primus ergo ex eorum numero prodeat sanctus (f) Dionysius, nobisque eam gratiam describat, quam nempe rectè vocavit ἕξιν τε καὶ ἐνέργειαν ἱεροπρεπῆ τῆς θείας ἱερωσύνης τὴν δύναμιν, id est *habitum, & efficaciam gratiæ Sacerdotibus dignam, vim divini Sacerdotii*; cujus

D etiam vim expressit, dum status hierarchici, seù Sacerdotalis hanc vim esse docuit, ut qui illud attigerit, ὡς θεωθῆναι, καὶ τοῖς ὑποβεβηκόσι μεταδοῦναι κατ' ἀξίαν ἑκάστῳ τῆς ἐγγινομένης αὐτῷ θεόθεν ἱερᾶς θεώσεως, *Deus*

(c) Senon. in decretis fidei, decreto 9. de Sacram. ordinis.

(d) Triden. sess. 23 cap. 3.

(e) Dionys. c. 1. Eccles. hierarch.

Deus fiat, iique qui ipsi parent, divinam similitudinem, quæ ei divinitus inest, pro sua cuique dignitate, impertiat; divina porro illa similitudo gratia habitualis est, qua divinæ consortes naturæ efficimur, quam in Sacramentorum administratione Sacerdotes conferunt, ipsique in ordinatione divinitus recipiunt. Idem etiam manus impositionis in sacra ordinatione adhiberi solitæ significationem mysticam nobis exponens gratiam habitualem, actualemque eidem sacræ ordinationi adnexa esse demonstrat, ἡ καὶ τῆς ἱεραρχικῆς χειρὸς ἐπίθεσις, ὁμοῦ μὲν ἐμφαίνει τὴν τελεαρχικὴν σκέπην, ὑφ᾽ ἧς ὡς παῖδες ἱεροὶ περιέπονται πατρικῶς, αὐτοῖς μὲν ἕξιν καὶ δύναμιν ἱερατικὴν δωρουμένης, τὰς ἐναντίας δὲ αὐτῶν δυνάμεις ἀποῤῥαπιζούσης. Id est *manus autem impositio simul quidem divinum præsidium Sacramento adnexum declarat, quo tanquam sancti pueri, aut filii Patris charitate foventur, itaut quidem eis habitum, & virtutem Sacerdotalem largiatur, contrarias autem ab eis potestates procul amoveat*: quod enim tanquam sanctos pueros, seu mavis filios, Deus nos charitate complectatur, hic quidem gratiæ habitualis effectus, cujus nempe proprium est, quod nos Dei filios adoptivos reddat, Deoque nos gratos, ac dilectos efficiat, eidemque peculiare est, quod sit habitus virtusque permanens, ἕξις καὶ δύναμις, quam Deus ordinato largitur. quod autem contrariæ potestates, Dæmones scilicet, à nobis propulsentur, hoc maximè actualis gratiæ opus est, quæ contra occurrentes Dæmonis tentationes, atque insultus divina nobis benignitate conceditur. Unde patet quam accuratè Dionysius sacræ ordinationis effectus nobis tradiderit, qui ut supra vidimus, & gratiæ gratis datæ, & sanctificantis tam actualis, quam habitualis in sacra ordinatione collatæ meminerit, illosque hujus effectus esse docuerit.

III. Ejusdem gratiæ Sacerdotalis efficaciam eximio præconio extollit sanctus Gregorius Nyssenus, (a) ubi enim verbi Sacramentorum in Eucharistia, & Confirmatione vim mirabilem significavit, de eadem in sacra ordinatione virtute ita disserit; ἡ αὐτὴ δὲ τοῦ λόγου δύναμις τὸν ἱερέα ποιεῖ σεμνὸν καὶ τίμιον τῇ καινότητι τῆς εὐλογίας τῆς πρὸς τοὺς πολλοὺς κοινότητος χωριζόμενον. χθὲς γὰρ καὶ πρώην εἷς ὑπάρχων τῶν πολλῶν καὶ τοῦ δήμου, ἀθρόον ἀποδείκνυται καθηγεμών, πρόεδρος, διδάσκαλος εὐσεβείας, μυστηρίων λανθανόντων μυσταγωγός· καὶ ταῦτα ποιεῖ, μηδὲν τοῦ σώματος, ἢ τῆς μορφῆς ἀμειφθείς· ἀλλ᾽ ὑπάρχων κατὰ τὸ φαινόμενον ἐκεῖνος ὃς ἦν, ἀοράτῳ τινὶ δυνάμει καὶ τὴν ἀόρατον ψυχὴν μεταμορφωθεὶς πρὸς τὸ βέλτιον: *eadem item verbi vis etiam Sacerdotem augustum, & honorandum facit novitate benedictionis à communitate vulgi segregatum: quum enim heri, ac tempore superiori unus è multitudine, ac plebe esset, repente redditur præceptor, præses, doctor pietatis, mysteriorum latentium præsul: eaque contingunt, & cum nihil vel corpore, vel forma mutatus, sed quoad speciem externam attinet, ille sit, qui erat, invisibili quadam vi ac gratia animam in melius transformatam gerens*. Mira sanè efficacia Sacerdotalis gratiæ, quæ animum in melius transformat, & benedictionis novitate in novum hominem sacro Ordine initiatum transmutat: sed attende quomodo transmutet; non ut è malo bonus, sed è bono melior fiat: bo-

(a) Greg. Nyss. orat. in Baptismum Christi.

bonum siquidem hominem sacra Ordinatio, servato rerum ordine, supponit, meliorem efficit, nec meliorem tantum reddit, sed in melius transformat; parum enim ei esset, quod melior in eodem genere quo antea, fiat: quod virtutis, quam amplexus in vita privata fuerat, studiosior, quod honestatis, quam secutus amantior evadat: nisi insuper, qui plebejum antea gerebat animum, qui vulgarem, quique ad actiones solum privatæ virtutis gratiam obtinuerat, is demum ad functiones sacras, ad procurationem publicam, ad reliquorum salutem gratia in ordinatione donetur, qua ad eminentiorem perfectionem, diviniorem vitam, curam, operationem vocatur; porrò citatæ Gregorii Nysseni sententiæ non tam consentit, quam ipsam aliis verbis exprimit Job (a) Monachus, qui Sacerdotii efficaciam admiratur, quod ex plebejo divinum hominem efficiat, sanctitate conspicuum, & aliorum sanctificatorem. Eandem quoque immutationem iis verbis explicat Gregorius Magnus, (b) *Samuel Saul in principem unxit: Deus autem ei cor aliud immutavit, quia sacrorum Ordinum Sacramenta ab Ecclesiæ Doctoribus foris accipimus, sed Sacramentorum virtute ab omnipotenti Deo interius roboramur. Virtus vero Sacramenti, gratia est spiritus septiformis, quam certè gratiam qui accipiunt, quasi alio accepto corde immutantur: quia quos gratia sua sanctus Spiritus roborat, esse eos facit protinus quod non erant.*

(a) Job Monachus tract. de Sacram.

(b) Gregor. in cap. 10. lib. 1. Regum.

IV. Differt autem gratia ordinationis à gratia tam Baptismi, quam Pœnitentiæ, quod eæ quidem gratiæ animam in bonum transmutent; illa vero in melius;

A quia nempe Baptismus, & Pœnitentia ad tollenda peccata per se instituta sunt, Ordo vero peccata jam deleta supponit, hominemque, cujus peccata remissa sunt, consecrat, perficit, & augustiori benedictione sanctificat. Quod tamen ordinationis gratia peccata non deleat, non ejus imbecillitati adscribendum est; sed suscipientis sanctitati, quam prærequirit: unde si inculpatè Sacramentum Ordinis ab homine culpam habente susciperetur, præcedentem culpam ab ordinato tolleret, & animam à

B prioribus peccatis emundaret; si quis v. g. invincibili errore se à peccato mortali liberum credit, & ad Ordinis Sacramentum accedit, sanctitatem recipit quam non habebat, & à peccatis mundatur, quibus infectus erat: quod si sciens cum peccato accedit, sacrilegii peccatum incurrit, quo antea infectus non erat, & peccatorum suorum cumulo, ob violatam ordinis suscepti sanctitatem, sacrilegii culpam adjungit, & pœnam: unde

C Innocentius primus eos refellit, (c) qui *veram, ac justam legitimi Sacerdotis benedictionem auferre omne vitium dicebant, quod à vitioso fuerat injectum: ergo, inquit, si ità est, applicentur ad ordinationem sacrilegi, adulteri, atque omnium criminum rei, quia benedictionis crimina, vel vitia putantur auferri.* Certè si per se ad vitiorum expurgationem Ordinationis Sacramentum institutum esset, rectè sequeretur etiam criminosos ad illud Sacramentum appli-

D candos esse tanquam ægrotos ad remedium: neque quod secus à Christo institutum sit, illud exinde Sacramenti, aut dignitati detrahitur, aut efficacia minuitur, aut ei gratiæ producendæ vis adimitur;

(c) Innoc. 1. ep. 22. ad Episc. Maced. cap. 4.

tur; quin potius majestas ex co tanti Sacramenti extollitur, quæ ad peccatores minimè dejici debeat, gratiæ Sacerdotalis dignitas ostenditur, quæ nonnisi à perpurgatis animis suscipiatur: in quo etiam videtur peccato maximè repugnare gratia ordinationis, quæ nec peccata secum, nec ante se admittit, quæ peccata excludit, & peccatorem à sui perceptione rejicit: cum è contra gratia Baptismi, vel alterius Sacramenti ad delenda peccata instituti, peccatis quidem minimè consentiat, iis tamen succedat, peccatoris denominationem tollat, eam tamen inveniat. Potentem autem ex se ordinationis gratiam esse, ut peccata deleat, docebit te egregia Martyrii sententia apud(a)Sozomenum: cum enim hunc Martyrium, quem habuerat Nectarius intemperantiæ suæ socium, ad thronum Constantinopolitanum ipse evectus, Diaconum vellet creare, intemperantiamque ille suam ad hoc onus renuendum allegaret, contraque Nectarius suo exemplo ipsum quantumvis intemperanter antea vixisset, ordinari posse defenderet, egregiè dixit Martyrius, ὁ δὲ ἀλλὰ σὺ ὦ μακάριε ὑπολαβὼν, ἔφη, ἔναγχος βαπτισθεὶς κεκάθαρσαι, καὶ ἐπὶ τούτῳ ἱερωσύνης ἠξίωσαι· ἀμφότερα δὲ καθάρσια ἁμαρτημάτων τὸν Θεὸν νομοθετῆσαι; *atqui tu, ò beate, inquit recens baptizatus, ac purificatus, ac mox insuper Sacerdotio auctus es; utraque autem hæc peccatorum expiatoria esse Deus constituit.*

(a) Sozom. lib. 7. cap. 10.

V. Istius autem gratiæ necessitatem tam frequens in ore Donatistarum objectio, quam Catholicorum ad eam responsio confirmat: Objiciebant siquidem (b) Donatistæ hæreticos, vel schismaticos ordinare non posse, quod gratiæ plenitudinem, & Spiritus sancti perfectionem, quibus carerent, dare non possent; respondebant Catholici, ab Hæreticis, & Schismaticis ordines quidem dari, sed non rectè dari; ab iis ordines haberi posse, sed non rectè haberi: valere ab iis susceptum ordinem, sed non prodesse: conferri Sacramentum, sed non effectum, puta gratiam: pœnitentia autem opus esse, (c) *non solum, ut aliquid habeant*, quod habebant [puta gratiam] *sed ut etiam eis illud prodesse incipiat*, [Sacramentum nempe] *quod habebant*: utrique ergo tam Donatistæ, quam Catholici credebant, in ordinatione, nullo posito obice, Spiritum sanctum infundi, gratiam sanctificantem dari: sed quia ab Hæreticis gratia dari vix posset, ideò Donatistæ, nec Sacramentum Ordinis, aut Baptismi dari posse contendebant: Catholici è contra ab Hæreticis, & Schismaticis gratiam in ordinatione non dari fatebantur, si qui eos scienter hujus gratia adirent, ad quos utpotè ab Ecclesia præcisos accedere non licebat: negabant tamen Sacramentum non suscipi, etiamsi non prodesset, quod non ritè susceptum foret. Ex quo etiam docemur gratiam habitualem, quæ posito obice minimè disposito in ordinatione minimè conceditur, eandem sublato per Pœnitentiam obice redire, & sublata, ut ajunt, fictione reviviscere, ne scilicet qui ordinatus est gratia suo ordini consentanea privetur.

(b) Lege Aug. li. 2. contra Parmenianum, lib. 1. de Baptismo contra Donatist. & 5. c. 20 & lib. contra literas Petiliani, & alibi.

(c) Idem Aug lib. 1. de Bapt. cap. 3.

CAPUT II.

De altero effectu Ordinationis, qui est Character, ubi disputatur, an Ordinatio iterari possit.

§. PRIMUS.

Probatio Characteris Ordinationis ex Augustino.

I. Præter gratias, quas superiùs explicuimus, alius est ordinationis effectus, puta character, quem (a) Florentinum Concilium, & (b) Tridentinum, sicut in Baptismo, & Confirmatione, ita & in ordinatione admittunt: Insuperque Tridentinum in anima imprimi sub Anathematis sententia definit. Quid sit autem iste character sic exponunt Tridentini Patres, (c) ut *sit signum quoddam spirituale, & indelebile*, unde ea Sacramenta, quæ characterem conferunt *iterari non possunt*. Ratio autem cur character in causa sit cur Sacramenta iterari nequeant, ea est: quia injuria charasteri fieret, si ipsa iterari contingeret: tum quia alterius characteris impressione prior character quodammodo deleri videretur, eo modo quo imago, vel figura parieti apposita, alterius figuræ superpositione deletur, atque turbatur: tum quia, quod spectat ad Sacramentum Ordinis, eo præsertim illud fine institutum est, ut homo Dei ministerio consecretur, & potestatem spiritualem operandi sacra recipiat; quare iterari non debet, quandiu remanet consecratio, & potestas illa spiritualis, quam utramque qui in semel ordinato remanere negat, videtur charactéri injuriam inferre, qui eum spiritalis sit, & contrariam sibi nullam aliam habeat qualitatem, nec perimi, nec deleri potest.

(a) Florent. in decreto unionis.
(b) Trid. sess. 23. cap. 4. & can. 4.

(c) Idem sess. 7. c. 9.

II. Hæc pura puta Augustini doctrina est, quam tum (d) pluri-A bus in locis, tum maximè libro de bono coniugali, libro secundo contra epistolam Parmeniani, & sermone de gestis cum Emerito apertè ostendit. Audiamus quid libro isto de bono coniugali contra Jovianum ad propositam quæstionem edisserat, (e) *quemadmodum*, inquit, *si fiat Ordinatio Cleri ad plebem congregandam, etiamsi plebis congregatio non subsequatur, manet tamen in illis ordinatis Sacramentum Ordinationis: & si aliqua culpa aliquis ab officio re-* B *moveatur, Sacramento Domini semel imposito non carebit, quamvis ad judicium permanente*: ex qua Augustini sententia, habemus, & Ordinationis Sacramentum illicitè susceptum, validum esse, & quacumque adveniente culpa indelebile esse; quare cùm nihil Sacramenti remaneat in eo, qui ob culpam deponitur præter characterem, potestatemque, cujus ipse indicium est, ac C nota (jam enim Sacramenti forma, materiaque transierunt, gratia autem peccata extinguuntur) superest, ut ad characterem confugiamus, ratione cujus Sacramentum manere dicatur. Verùm solum istud Augustini testimonium non videretur huic rei probandæ sufficere, nisi alia nobis suppeterent, nam, & ibi in conjugatis quocumque repudio D interveniente, Matrimonii Sacramentum manere probat, cui & Ordinationis Sacramentum comparat: certum est autem Matrimonium sola morali obligatione Conjugum insolubile manere, quæ qui-

(d) Aug. lib. 2. contra Parm. sermon. de gestis cum Emerito, & alibi passim in libris contra Donatist.

(e) August. lib. de bono coniugali cap. 24.

quidèm efficit, ut ejus vinculum sola Conjugis morte solvatur: quid ni ergò pariter propter moralem consecrationem, & legalem sanctitatem ordinati perpetuam, perpetuum quoque Ordinationis dicatur Sacramentum? hoc qui dixerit, non satis allato Augustini testimonio convincetur, quamvis fortè aliis rationibus refelli possit.

III. Itaque alia adferenda sunt ad Augustini sententiam comprobandam, ejusdem testimonia, expressum autem illud est, quod ex libro secundo contra Parmenianum desumitur: ubi enim tam Baptismi, quàm Ordinationis Sacramenta posse repeti docuit, multis exemplis characterem istorum Sacramentorum animæ hærere, nec, quamvis ab hæreticis datus illicitè usurpetur, violari tamen docuit, (a) *neque enim*, inquit, *ullo modo per devotum militem, quod à privatis usurpatum est, signum regale violabitur: si enim aliqui furtim, & extraordinariè non in monetis publicis aurum, vel argentum, sed et percutiendo signaverint, cùm fuerit deprehensum, nonne illis punitis, aut indulgentia liberatis, cognitum regale signum thesauris regalibus cogetur inferri? aut si quisquam est, sive desertor, sive qui nunquam omninò militavit; qui nota militari privatum aliquem signet, nonne ubi fuerit deprehensus ille signatus pro desertore punietur, & eò gravius quo probari poterit nunquam omninò se militasse, simul secum punito, si eum prodiderit, audacissimo signatore? aut si fortè illum militiæ characterem in corpore suo non militans pavidus exhorruerit, numquid homine liberato, atque correcto, character ille repetitur, ac non potius agnitus approbatur? an fortè minus hærent Sacramenta Christiana, quàm corporalis hæc nota? cùm videamus nec Apostatas carere baptismate; quibus utique per pœnitentiam redeuntibus non restituitur, & ideò amitti non posse judicatur? an ducenda de militia similitudo non fuit &c.* Vides ut Augustinus ex charactere militari similitudinem ducat, qua Baptismi, atque Ordinationis characterem designet; vides ut hanc notam, hunc characterem esse testetur, quamvis ab injustis possideatur; vides ut Sacramenti nomine eum donet, quia, & (b) Sacramenti res est, & Sacramentum; hoc quidem, quia spiritalis potestatis signum, ac nota est: res Sacramenti verò, quia à visibili Sacramento editur, ac producitur.

(a) Idem lib. 2. contra Parm. c. 13

(b) Vide Magistr. lib. 4. sentent. distinct. 4.

IV. Nec minus apertè idem (c) Augustinus sermone ad Cæsariensis Ecclesiæ plebem, de gestis cum Emerito, ubi evidenter characterem tam in Baptismo, quàm in Ordinatione cognoscit, eumque etiam à malis suscipi, in iisque permanere tradit, *nos ergo*, inquit, *sic illos* [Hæreticos, & Schismaticos] *suscipimus, ut sunt; absit a nobis, nam hæretici sint; suscipimus autem Catholicos, mutantur, suscipiuntur: sed propter malum, quod habent, non in eis possumus persequi bona, quæ agnoscimus: malum enim dissensionis, schismatis, hæresis, malum suum habent: bona verò, quæ in illis agnoscimus, non sunt sua, Domini nostri habent bona, Ecclesiæ habent bona; Baptismus non est ipsorum, sed Christi; invocatio nominis Dei super caput ipsorum, quando ordinantur Episcopi, invocatio illa Dei est, non Donati: non eum suscipio Episcopum, si quando est ordinatus, super caput ejus Donatus est invocatus: in errante, & deserente milite, crimen est desertoris, cha-*

(c) Aug. serm. de gestis cum Emerito.

noster autem non est desertoris, sed Imperatoris: sed frater noster non deservit, ubi adhuc nunquam fuit: siquidem in illo desertore error est natus, quando est à desertore signatus. Qui primò schisma fecit, qui se ab Ecclesia Catholica separavit, cum his, quos secum traxit, desertor fuit. Ceteri à desertoribus signati sunt, non tamen signo desertoris, sed signo Imperatoris &c. An aliquid iis verbis clariùs esse potest, quibus nempe characterem ordinatis, baptizatisque imprimi constat, in transfugis à Catholica fide eundem characterem manere, ab hæreticis quoque eodem charactere [formam nempe Ordinationis servantibus] suos consignari pateat: possent plura de charactere baptismali ab (a) Augustino dicta in hunc locum transferri, quibus characterem Dominicum in baptismate imprimi, illudque nullo crimine obliterari tradit, ex quo proinde Baptismi non iterandam consecrationem colligit, ex iis enim illustratur quoque character ordinationis, cujus ac characteris baptismalis similis est ratio, ut nempe sit signaculum spiritale indelebile, ex cujus perpetua, ac permanente animi adhærentia, ordinationis quoque firmitas, stabilitas, ejusdemque non iterandæ necessitas oriatur.

(a) August. lib. 6. de Baptism contra Donatist. cap. 1. sub initium, & ep. 1 Bonifacio Episcopo, & contra Crescontum lib. 1. c. 30 & alibi.

§. I I.

Ejusdem probatio ex Niceno, vel alio, quod plenarium, & universale vocat Augustinus.

V. Confirmatur autem ista non iterandæ ordinationis lex, atque necessitas ex Conciliis, Summis Pontificibus, ac Patribus. Primò enim Concilium Nicenum Catharos hæreticos ad Ca-
A tholicam Ecclesiam accedentes in Clero remanere permittit, adeout in eodem quo antea ordine ministrarent. Sed infirmum videtur ex hoc Concilii (b) Niceni Canone deductum argumentum, permittit enim, *ὥστε χειροθετουμένους αὐτοὺς μένειν οὕτως ἐν τῷ κλήρῳ*, ut, *impositis manibus, sic in Clero maneant*: quare dicere posset aliquis eos hæreticos ab hæresi revertentes, ea tantum conditione recipi in Clerum, ut priùs ordinarentur: nos enim, etsi impositionem illam manuum de reconciliatione per Poe-
B nitentiam interpretemur: quomodò refellemus eos, qui de ordinatione hæc dicta voluerint, quam Concilium istud, & Græci omnes auctores *χειροτονίαν*, sive *χειροθεσίαν* appellant? præsertim cùm qui ex Paulianistis ad Ecclesiam redeunt, iterùm baptizari, & ordinari (c) ibidem præcipiantur; esto enim nos respondeamus istos hæreticos Baptismi formam non servasse, ideoque Baptismum eorum nullum esse, adversarii tamen non ob id eo-
C rum Baptisma, & Ordinationes nulla esse contendent. Subdubitari tamen potest fuerit ne Donatistarum error, reordinationes, & rebaptizationes consulentium in Concilio Niceno damnatus: cùm enim (d) Augustinus sententiam Catholicam, quæ rebaptizationes prohibebat, *multis discussis ambagibus, perspecta veritate plenario Concilio confirmatam fuisse*, asserat: plenarium autem Concilium dixerit, quod nos Oecumenicum vocare
D solemus, quod ipse (e) *universum ex universo orbe Christiano*, & (f) *universæ Ecclesiæ Concilium*, nuncupavit: quodque (g) *iis, quæ per singulas regiones, vel provincias fiunt*, seu regionalibus opponit, oportet ante

(b) Conc. Nicen. cap. 8.

(c) Idem cap. 19.

(d) Aug. lib. 2. de Baptism. cap. 9. quibus simile habet ejusd. lib. c. 7. & 12. ubi etiam vocat. Concil. plenarium. Item lib. 6 c. 1. & 2. & lib. 7. cap. 1. & 2.
(e) Idem c. 9. cit.
(f) Idem cap. 9. cit. lib. 2. de Baptism. & lib. 3. c. 1. cap. 9. cit. cap. 1. citat. lib. 1. & 2. lib. 1.
(g) Idem universæ Ecclesiæ placuisse sententiam, quæ rebaptizationes vetaret, dixit idem August. lib. 2. contra Cresconium cap. 11. & lib. 1. cap. 3. universitati Ecclesiæ Catholicæ placuisse, idem lib. 1. de Baptism. c. 1. Orientem verò, & Occidentem id custodire dixit Syricius ep. 1. c. 1.

te Augustini tempora aliquod fuisse Concilium universale, quod istam contra Donatistas quæstionem diremerit, cui cùm nihil simile in Constantinopolitano primo reperiatur, dicendum est in Niceno primo quæstionem istam fuisse terminatam; cujus licet expressa definitio non appareat, non exinde tamen neganda est, cùm acta Niceni Concilii integra minimè, sed mutila à nobis habeantur. Conjecturam verò nostram firmat, tùm ejusdem Concilii Niceni sententia, (a) qua Eusebius Nicomediensis, Theognis Nicenus, & alii Episcopi Arrianam fidem abjurantes in suis gradibus recepti sunt: tum Ecclesiæ vox communis, quæ à tempore Niceni Concilii Donatistas pro hæreticis habuit, cùm antea, qui Cypriani rebaptizationes, & reordinationes permittentis sententiæ adhærerent, pro hæreticis nequaquam haberentur, ut passim docet (b) Augustinus, quod legere etiam poteris apud Vincentium (c) Lirinensem, qui auctores ejusdem opinionis Catholicos, consecratores verò hæreticos judicatos fuisse affirmat, præceptores absolutos, condemnatos discipulos: quæ causa fuit, ut à Constantino, Duces, & Principes Donatistarum merito relegatos tradat (d) Optatus Milevitanus: quo enim iure potuerunt in exilium relegari, nisi priùs eorum error, & pertinacia damnata fuissent? in quo verò Concilio nisi in Niceno? nisi dicas eos in Concilio Arelatensi primo damnatos fuisse, in quo Cæcilianus absolutus; ipsique non quidem, ut hæretici, sed ut publicæ quietis perturbatores, ac calumniaaores damnati, pœnam hanc jure me-

(a) Hieron. Dialogo adversùs Luciferianos.

(b) August. passim, sed maximè in lib. de Baptism.

(c) Vincentius Lirinen. commonit. 1. cap. 11.

(d) Optatus lib. 3. adversus Parmen.

A ruerunt, prout indicat (e) Epistola Constantini ad Episcopos, qui isti Concilio interfuerunt. Adde quod Syricius (f) à Liberio prædecessore suo decreta generalia missa esse ad prouincias, quæ rebaptizationes vetarent, testis fit: quænam autèm illa generalia decreta esse possunt, præterquam Niceni Concilii?

VI. Hæ sunt coniecturæ, quibus suaderi posset in Concilio Niceno vetitas, tam rebaptizationes, quàm reordinationes, etiam eorum, qui ab hæreticis fuissent

B baptizati, vel ordinati, quæ tamen infirmæ fortè videbuntur, tum ex insinuatis suprà responsionibus [quæ ex dicendis magis elucescent] tum etiam adductis contrariis coniecturis. Primò enim si in Concilio Niceno vetitæ rebaptizationes, & reordinationes, quomodo Basilius (g) in epistola ad Amphilochium, Cypriani, & Firmiliani Episcoporum sententiam, qua rebaptizationes, & reordinationes præci-

C piebantur, ut damnatam non improbat? quamvis subdat, quoniam nonnullis Asiaticis, οἰκονομίας ἕνεκα τῶν πολλῶν, *propter dispensationem, & œconomiam multorum*, hæreticorum Baptisma suscipi debere placuerit, suscipiendum esse: an fortè Concilii Niceni sententiæ non meminisset Basilius, si dogma illud Cypriani, & Firmiliani in eo fuisset damnatum? an ad nonnullorum Asiaticorum sententiam confugisset, si Niceno-

D rum Patrum definitionem habuisset? an Encratitarum Baptismum abrogari voluisset, quoniam nihil est de iis apertè dictum, nisi universali œconomiæ impedimento id futurum sit? an standum consue-

(e) Epist. Constantini in fine Conc. Arelat.

(f) Syricius ep. 1. ad Himerium Tarracon. cap. 1.

(g) Amphiloch. c. 1

suetudini ea in re edixisset, ut ob receptos tantùm ex Encratitarum numero in sua cathedra quosdam Episcopos, ipsos deinceps Encratitas, recipiendos quoque esse collegerit? sanè illa hæsitatio Basilii ostendit quæstionem istam à quibusdam Ecclesiis terminatam, nondum universalis Concilii sententia discussam, ac definitam fuisse. Secundò, si in Concilio Niceno sententia Catholica contra Donatistas tradita fuisset, & explicata (a) Epiphanius, & (b) Philastrius inter hæreses, quarum amplissimum Catalogum texuerunt, Donatistarum errorem numerassent. At apud ipsos nullum de Donatistis verbum, nulla rebaptizantium, atque reordinantium hæreseos mentio, quamuis hæc quæstio in Africa, Ægypto, Asia, temporibus præsertim Cypriani, Firmiliani, Dionysii Alexandrini satis magnos excitasset tumultus, qui à Donatistis denuo excitati istorum auctorum ætate acriùs exarserant. Tertiò, quia in Concilio (c) Carthaginensi sub Iulio I., quod pulsis à Constante Imperatore Catholico Donatistarum Pseudo Episcopis à Grato Carthaginensi, [qui Sardicensi Concilio interfuit, eius verò prædecessor Cæcilianus Niceno] habitum est, *in quo illicitas rebaptizationes* esse sanxerunt, *& satis esse alienum à sincera fide, & Catholica disciplina responderunt*, nulla Niceni Concilii mentio facta est, cujus auctoritate, si quæ fuisset hujus de ea re decisio, suam Patres sententiam haud dubiè roborassent. Quartò denique, quia Concilium (d) Carthaginense tertium circà tempora Syricii, & (e) Africanum tempore Bonifacii, & Coe-

(a) Epiphanius adversus hæreses.
(b) Philastrius de hæresib.
(c) Concil. Carthag. 1. cap 10. & in codice Concil. Carth. apud Balsamonem, & Zonaram c. 53.
(d) Carthag. 3. ca. 38.
(e) African. c. 5.

A lestini Summorum Pontificum, in quo rebaptizationes, & reordinationes iterum vetitæ sunt, non Niceni Concilii, quod summa apud omnes in veneratione habebatur, auctoritatem adducunt, sed Capuanæ Synodi, quam plenariam vocant: Capuana autem ista Synodus plenaria vocatur, quod Occidentales ex omnibus prouinciis Episcopi ad eam fortè conuenissent: quod Euagrius, ac Flauianus de Antiochena sede contendentes ad eam vocati essent, quod ex ipsius Decreto, Theophi-

B li Alexandrini iudicio causa Antiocheni dissidii fuisset commissa; ideoque cùm, & de Orientis rebus judicarit, & ab Occidentis Episcopis habita sit, atque ex ejus sententia communio Orientalium cum Occidentalibus firmata fuerit, universalis quodammodo videretur.

VII. De ea porrò dicunt aliqui intelligendum esse Augustinum, dum plenario Concilio rebaptizationes, & reordinationes

C improbatas dixit: nullum enim, inquiunt, aliud Concilium adferri potest, de quo congruentiùs intelligi possit: nec mirum si Capuanam (f) Synodum, de qua vix apud ullum auctorem antiquum, præterquam Ambrosium, mentio est, plenariam vocarit; cùm & Africanum Concilium, cui ipse interfuit, plenarium dixerit. Verùm quia Capuana Synodus tempore Syricii habita fuit, cùm iam Augustinus natus esset, imo &

D grandior foret: Augustinus autem Concilium illud habitum fuisse dicit, (g) antequam nasceretur: non de Capuano Concilio, sed de aliquo alio generali videtur intelligi: de quo autem nisi de Ni-

(f) De Synodo Capuana. Vide Ambros. epist. 9. al. 78. Theophilo, & alia Anysio Thessalon. quæ est 79.
(g) Aug. lib. 1. de Baptismo cap. 7.

Niceno? nam Sardicense ipse vix ex nomine Augustinus agnoscebat, ut patet ex Concilio (a) Carthaginensi sexto: Constantinopolitanum primum nihil de hac tota quæstione definiuit: superest ergo tantum Nicenum, quod Augustinus intelligere potuerit, quod etiam videtur ex (b) Hieronymo confirmari posse, qui Concilium Nicenum docet, recepisse omnes ab hæresi resipiscentes, ut verè baptizatos, & ordinatos etiam in ordine, & gradu suscepto, exceptis solùm Paulianistis, qui nempè in nomine sanctæ Trinitatis non baptizabant, ut declarat Innocentius I. Accidere autem potuit, ut nec Basilius, nec Philastrius, nec Epiphanius hunc Canonem legerint, maximè cum industria hæreticorum statim à tempore Concilii Niceni ejus Canones corruptos fuisse testis sit (c) Athanasius Epistola ad Marcellum Papam: vel certè, ut cùm hunc Canonem tanquam disciplinæ Canonem, non autem fidei Concilium Nicenum statuisset, non ipsi ultimum fidei iudicium, sed præiudicium Concilii Niceni sententiam arbitrarentur. Augustinus tamen cùm sciret ipsum toto orbe celeberrimum, & famosissimum esse, ejusque vel nomine Donatistarum audaciam reprimi potuisse, ipsius sententiam tanquam decretorium judicium protulerit. Subit tamen mihi in mentem fortè, nec Nicenum, nec Capuanum Concilium intelligi, sed Alexandrinum sub Liberio, in quo (d) Sacerdotes pœnitentes in suis gradibus recepti sunt, quodque maximæ auctoritatis fuit, quippe quod probatum à Liberio, & convenientibus eò Ægyptiis, atque Orientalibus pluribus, necnon quibusdam ex Italia, ac Sicilia, præside Athanasio celebratum fuisset.

(a) Carthag. 6. cap. 6. & 7.

(b) Hieron. Dialogo adversus Luciferianos circa finem.

(c) Athanasius ep. ad Marcellum.

(d) De Synodo Alexandrina. Ruffin. lib. 1. histor. cap. 27. Athanas. epist. ad Antioch. & epist. ad Ruffin. relata in Synodo Nicena 2. act. 1. & Hieron. adversus Luciferianos.

§. III.

Probatio ejusdem ex Conciliis Provincialibus, & Summis Pontificibus.

VIII. Fusiùs autem in hac re versati fuimus, quia non parum interesse censuimus ad hanc quæstionem dissolvendam, [quæ ad præsentem locum spectat, & ad alium locum de ministro Ordinationis, ubi eam iterum attingemus] nosse quid Nicenum Concilium de ipsa senserit, quid definierit, cùm nullo alio Concilio generali usque ad tempora Florentini ipsam definitam legamus, variis duntaxat Conciliis Provincialibus, & auctoritate Summorum Pontificum sopitam ipsam fuisse appareat. Concilium (e) Romanum sub Melchiade tam rebaptizationes, quàm reordinationes alienas pronuntiavit, &, ut testatur Optatus Melevitanus in Donatum sententiam damnationis protulit, *quod confessus sit se rebaptizasse, & Episcopis lapsis manum* [consecratoriam scilicet] *imposuisse, quod ab Ecclesia alienum est.* (f) Arelatense primum in causa Cæciliani habitum, rebaptizationes vetuit, redeuntibus tamen ab hæresi manus imponi voluit ad recipiendum Spiritum sanctum: de reordinationibus autem ne verbum quidem fecit. (g) Carthaginense primum sub Iulio Summo Pontifice habitum rebaptizationes quidem prohibuit, nec dubium quin eodem jure reordinationes prohibere intenderit, quamvis reordinationum expressam men-

(e) Concil. Rom. sub Melchiade tom. 1. Conciliorum.

(f) Arelat. 1. can. 8.

(g) Conc. Carthagin. 1. sub Julio can.

mentionem non fecerit; Contra rebaptizantes Concilium circa tempora Basilii in Asia habitum fuisse facilè ex Basilio (a) suprà citato colligitur; (b) Capuanum, & (c) Carthaginense tertium tam rebaptizationes, quàm reordinationes vetuisse superiùs diximus: Innocentius primus Epistola (d) ad Marcianum, & ad (e) Episcopos Macedoniæ ordinatos à Bonoso hæretico ex indulgentia in ordinibus suis suscipiendos statuit, & quidem Epistola (f) ad Marcianum Rustici meminit, qui iterata ordinatione Presbyteratum susceperat, quam ob rem nec Germanius, nec Lupentinus Marciani communionem obtinere potuerint, quos, ut ait Petrus (g) Damiani, fategit in sui Episcopi communionem restitui, qui zelo justitiæ dolebant reconsecratum hominem in Ecclesia retineri, illum verò reprobat, qui quod Episcopus in seipsum peccavisset, in alios quoque peccari vellet: Epistola (h) verò ad Episcopos Macedoniæ Novatianis à Concilio indultum dicit, quod ipse à Bonoso ordinatis indulgendum percipiebat. Similem quoque indulgentiam Donatistis olim Melchiadem obtulisse testis est (i) Augustinus. Sanctus (k) Cyrillus Epistola missa ad Maximum Antiochenum, quosdam etiam è Nestorii hæresi revertentes in Ecclesiasticam communionem recipi consuluit, itemque Epistola (l) ad Gennadium Presbyterum; eadem Sancti (m) Leonis circa Maximum Donatistam indulgentia: quæ sanè ostendunt, nec per hæresim ordinationem amitti, cùm hæretici in eodem, in quo fuerant gradu, hæresim abjurantes, non repetita eorum ordinatione, nonnunquam recipiantus: Gregorius verò Magnus apertè sicut Baptismum, ità & Ordinem iterari minimè debere professus est, (n) *sicut baptizatus*, inquit, *semel iterum baptizari non debet, ita qui consecratus est semel, in eodem ordine non debet consecrari*. Non hic refero (o) Siricii, (p) Felicis tertii, Ilerdensis (q) Concilii, Zachariæ (r) Papæ, Innocentii (s) tertii in Concilio generali, Alexandri (t) tertii, & aliorum decreta, quæ Batismum iterari vetant, nam in iis de reordinationibus non agitur, quamvis non dubium sit, quin eodem jure ab ipsis reordinationes vetitæ fuissent, quo rebaptizationes. Profero potius Synodi Toletanæ octavæ decretum, quo character ordinis apertè indelebilis ostenditur, (u) *quomodo ergo*, inquit, *quod in se recipit ordinatus, à se rejicere poterit, cum hæc à nullo altero conferri, quam à solis Pontificibus novit, à quibus nec ligata solvi, nec soluta possunt ab aliquo religari &c.* Et clarius paulo post, *nequaquam ergo aliquando poterit prophanari, quod divina jussione, simulque Apostolicæ traditionis authoritate sacrum noscitur exstitisse. Verum sicut sanctum Chrisma collatum, & Altaris honor evelli nonqueunt; ita quoque sanctum decus honorum, quod his compar habetur, & socium, qualibet occasione fuerit perceptum, manebit omnibus modis inconvulsum*. Hæc & alia fusè dicta Synodus contra eos, qui abjecto Ecclesiastico statu, ad nuptias convolarent; contra quos ex perennitate Sacerdotalis characteris, & dignitatis, perpetuitatem quoque oneris ei adnexi, puta cœlibatus ostendit. Profero Synodi (x) Romanæ sub Joanne nono, & Synodi

(a) Basil. epist. ad Amphil. can. 1. suprà citato.
(b) Capuanum tomo 1. Concil.
(c) Carthagin. 3. c. 38.
(d) Innocent. 1. ep. 21. ad Marcian.
(e) Idem epist. 22. ad Episcopos Macedoniæ cap. 5.
(f) Idem ep. 21. cit.
(g) Petrus Damiani opusc. 6. c. 31.
(h) Idem epist. 22. cit.
(i) Aug. ep. 162.
(k) Cyrillus epist. ad Maximum, refertur 1. q. 7. c. didici.
(l) Idem ad Gennad. refertur can. d[...] q. 1.
(m) S. Leo ep. 87. aliàs 8. ad Afric. c. 3. refertur 1. q. 7.
(n) Gregor. lib. 3. epist. 32. ad Joan. Episc. Raven. refertur dist. 68. c. 1. vide etiam lib. 9. ep. 61. Quirino.
(o) Siric. ep. 1. c. 2.
(p) Felix 3. in Synod. Rom. c. 5. & ep. 7. ad universos Episcopos.
(q) Ilerd. Concil. can. 9.
(r) Zach. Papa ep. 2. in fine.
(s) Innocent. 3. in Concil. gen. Lateran. cap. 4.
(t) Alexan. 3. c. 3. de apostatis.
(u) Toletan. 8. c. 2.
(x) Synod. Rom. sub Joanne 9.

(a) Synod. Ravennas sub eod. par. 1. cap. 5.

di (a) Ravennatis sub eodem Pontifice decretum, in quo juxta Patrum Africanorum sententiam, tam reordinationes, quàm rebaptizationes prohibentur. Profero Anastasii (b) secundi, necnon Urbani (c) secundi in Synodo Placentiæ decreta, quibus redeuntes ab hæresi in iis, in quibus priùs erant ordinibus ex indulgentia suscipiuntur; quod sanè arguit potestatem ordinis indelebilem esse, quæ nec ipsa hæresi deperdatur.

(b) Anast. 2. ep. un.

(c) Urbanus 2. in Conc. Placen. c. 11.

§. IV.

Probatio ejusdem ex Patribus.

IX. Addi possunt varia Patrum de ea re testimonia: Primùm (d) Auctoris de operibus Christi Cardinalibus, qui à quibusdam sanctus Cyprianus dicitur, certè antiquus est, &, ut probabilius creditur, Cypriano contemporaneus: is sermone de ablutione pedum ita loquitur: *nam Baptismum repeti Ecclesiasticæ prohibent regulæ, & semel sanctificatis nulla deinceps manus iterum consecrans præsumit accedere. Nemo sacros Ordines semel datos iterum renovat: nemo sacro oleo lita iterum linit, aut consecrat; nemo impositioni manuum, vel ministerio derogat Sacerdotum: quia contumelia esset Spiritus sancti, si evacuari posset, quod ille sanctificat, vel aliena sanctificatio emendaret, quod ille semel statuit, & confirmat.* Expressum sanè hoc testimonium, quo inamissibilis collata per ordinationem consecratio ostendatur. Nec minus expressa passim apud alios (e) Patres in eandem sententiam testimonia. Omnibus luculentius ea in re sudavit Augustinus, de quo supra jam diximus, legantur libri ejus

(d) Auctor de operib. Christi Cardinalibus term. de ablutione pedum.

(e) Lege Chrisost. hom. 2. in epist. 2. ad Timot. & Origen. hom. 9. in Ezechielem ubi malos Sacerdotes, veros Sacerdotes esse, quibus sit obediendum ostendunt.

II. Pars.

A contra Donatistas, de Baptismo, de unitate Ecclesiæ, contra Parmenianum, Cresconium Grammaticum, Petilianum, Emeritum, quibus totus fere in eo est, ut tam Baptismum, quàm sacrum Ordinem stabilia esse demonstret, quæ nec hæreticos fugiant, nec per hæresim amittantur: ex pluribus itaque quædam ejus testimonia in exemplum, specimenque superiùs allatis addenda sunt. Primò quidem ex ejus contra Parmenianum hæc proferenda, quæ sacram Ordinationem iterari non debere

B ostendant: (f) *Nam illud, quod quidem eorum veritate convicti dicere cœperant, Baptismum quidem non amittit, qui recedit ab Ecclesia, sed jus tamen dandi amittit: nullis modis apparet frustra, & inaniter dici. Primò, quia nulla ostenditur causa, cur ille qui Baptismum ipsum amittere non potest, jus dandi amittere possit: utrumque enim Sacramentum est, & quadam consecratione, utrumque homini datur, illud cum baptizatur, illud cum ordi-*

C *natur; ideò in Ecclesia Catholica, utrumque non licet iterari: nam si quando ex ipsa parte venientes etiam Præpositi pro bono pacis, correcto schismatis errore, suscepti sunt, & si visum est opus esse, ut eadem officia gererent, quæ gerebant, non sunt rursus ordinati, sed sicut Baptismus in eis, ita ordinatio mansit integra; quia in præcisione fuerat vitium, quod unitatis pace correctum est, non in Sacramentis, quæ ubicumque sunt, ipsa vera sunt. Et cum expedire hoc judica-*

D *tur Ecclesiæ, ut Præpositi eorum venientes ad Catholicam societatem honores suos ibi non administrent, non eis tamen ipsa Ordinationis Sacramenta detrahuntur, sed manent super eos, ideoque, non eis in populo manus*

(f) August. lib. 2. contra Parmenianum cap. 13.

imponitur, nè non homini, sed ipsi Sacramento fiat injuria &c. Quibus ostendit in sceleratis, & schismaticis ordinationem manere, ideoque redeuntibus ipsis ad unitatem non iterari: quamvis non rectè neque sibi salubriter, quandiu extra Ecclesiam sunt, hac potestate utantur. Similiter libro primo de Baptismo contra Donatistas hæc haber, (a) *Sacramentum Baptismi est, quod habet, qui baptizatur: & Sacramentum dandi Baptismi est, quod habet, qui ordinatur; sicut autem baptizatus si ab unitate recesserit, Sacramentum dandi Baptismi non amittit, sic etiam ordinatus, si ab unitate recesserit, Sacramentum dandi Baptismi non amittit: nulli enim Sacramento injuria facienda est: si discedit à malis, utrumque discedit: si permanet in malis, utrumque permanet, sicut ergo acceptatur Baptismus, quem non potuit amittere, qui ab unitate discesserat, sic acceptandus est Baptismus, quem dedit ille, qui Sacramentum dandi, cum discederet, non amiserat: nam sicut redeuntes, qui priusquam recederent baptizati sunt, non baptizantur: ita redeuntes, qui priusquam recederent ordinati sunt, non utique rursus ordinantur, sed aut administrant, quæ administrabant, si hoc utilitas Ecclesiæ postulat: aut si non administrant, Sacramentum Ordinationis suæ tamen gerunt: & ideò eis manus inter Laicos non imponitur &c.* Plura alia (b) ejusmodi proferri possunt, quæ hanc Augustini mentem fuisse ostendant, eam esse Catholicam doctrinam, quod æquè ordinationis Sacramentum, ac Ordinis amitti non possit. Fusè etiam hanc materiam tractavit Petrus (c) Damiani, redeuntes ab hæresi, itemque depositos non esse iterum consecrandos, si suis gradibus re-

(a) Idem lib de Baptismo contra Donatistas cap. 1 & refertur de consecrat dist. 4. c. ostenditur.

(b) Vide etiam lib. 2, contra literas Petiliani c. 30, & alibi passim.

(c) Petrus Damiani toto opusc. 6, in lib. qui vocatur gratiss.

A stituantur, pluribus exemplis, & priorum temporum decretis ostendens.

§. V.

Per peccatum non amitti potestatem Ordinis.

X. Hæc ergo Ecclesiæ sententia fuit neque Ordinis, neque Baptismi Sacramenta amitti posse; imo nec Donatistæ, vel Luciferiani id omnino negasse visi sunt. Donatistæ quidem Baptisma, vel Ordinem ab hæreticis, aut hæreticorum communione pollutis

B validum esse negabant, ideoque qui ab iis baptizati, vel ordinati fuissent, iterato baptizabant. Luciferiani similiter [nisi inter eos Hilarium Ecclesiæ Romanæ Diaconum numeres, qui Schismati hæresim addidit, & hæreticorum Baptisma nullatenus recipiendum esse docuit, teste (d) Hieronymo] ne quidem apud hæreticos Baptismatis, vel Ordinis Sacramenta valida esse inficiabantur: sed iniquè duntaxat ferebant, quod quosdam

C Episcopos, ac Clericos ab hæresi revertentes Ecclesia ex decreto Alexandrini Concilii sub Liberio in suis gradibus ex indulgentia reciperet, ut expresè tradit (e) Augustinus, annuitque (f) Ambrosius, qui eos rectam fidem erga Deum tenuisse affirmat, licet Dei Ecclesiam scinderent. Legimus autem undecimo, & duodecimo sæculo quosdam in errorem reordinationis impegisse: nam suo quidem tempore testis est

D Petrus (g) Damiani quosdam Monachos in tantam prorupisse vesaniam, ut Sacramenta à Simoniacis collata nulla esse dicerent, Simoniacosque omni ordinis potestate spoliatos proclamarent, quos ipse

(d) Hieron. adversus Luciferianos.

(e) August. de agone Christiano c. 30 tom. 3.

(f) Ambros. orat. in funere fratris.

(g) Petrus Damiani ep. 11. lib. 8. & opusc. 30.

ipse epistola ad cives Florentinos scripta redarguit, & quibusdam argumentis convincit. Legimus ejusdem (a) quoque tempore adeò acriter quosdam Episcopos in Simoniacos exarsisse, ut nonnulli Episcopi, cujus ipse rei testis est, ab illis ordinatos Clericos denuo consecrarent: eaque res cùm ipsius tempore adhuc dubia videretur, legimus Summum Pontificem Leonem nonum in Romana Synodo, *omnes Episcopos ex divina obtestatione rogavisse, quatenus Dei misericordiam in commune deposcerent, ut quid super hoc scrupuloso negotio decernendum esset, nutantibus revelaret*: ob idque etiam opusculum ad Henricum Ravennatem de ea tota controversia prædictum Petrum Damiani scripsisse comperimus. Duodecimo verò sæculo testis est Divus (b) Bernardus, quosdam qui se Apostolorum successores dicerent [quos tamen non eos esse, qui se postea Apostolicos dixerunt, & pseudo Apostoli dicti sunt, auctoribus Gerardo Sagarello, & Dulcino Novariensi, temporis ratio ostendit, quippe cùm Bernardo isti longè posteriores fuerint] tum varios errores, tum eum speciatim docuisse refert, quod peccatores nec dandis, nec recipiendis idonei sint Sacramentis. Eundem quoque postea errorem sparserunt (c) Valdenses neminem dictitantes peccatorem vel Ecclesiastica, vel sæculari dignitate potiri, quam hæresim sicut, & cæteras Valdensium Joannes Vviclef, & Joannes Hus in Concilio (d) Constantiensi damnati suscitarunt, asserentes neminem in peccato mortali esse Sacerdotem, quibus consentire videtur Antonius (e) de Dominis, qui in sua Ecclesiastica republica censet,

(a) Idem in præfat. opuscul. 6. ad Henric. Ravenn. seu lib. qui invocatur gratissimus.

(b) Bernard. ser. 66 in Cantica.

(c) Alphons. à Castro vers. potestas lib. 11. adversus hæres. & Thomas Valdensis 1 tomo doctrinal. fidei lib. 3. cap. 81. 82. 83.

(d) Constant. Concil. sess. 8. & 15.

(e) Antonius de Dominis lib. 2. de Repub. c. 4. & 10.

A Episcopum imperitum, aut nequam, non esse propriè Episcopum nisi æquivocè, & licet Baptismum, quia ab ordine non pendet, validum esse affirmet, etiamsi à malo conferatur, alia tamen Sacramenta saltem in quibusdam casibus nulla esse existimat, quæ ab indigno Sacerdote administrentur.

XI. Verùm ad hanc sententiam refellendam quædam Scripturæ sacræ testimonia, profert Bernardus, (f) *Episcopus*, inquit, *erat* (g) *Caiphas, & tamen quantus peccator, qui in Dominum mortis dictitabat sententiam;* B *si negas Episcopum, arguet te testimonium* (h) *Joannis, qui eum in testimonium sui Pontificatus etiam prophetasse refert. Apostolus erat Judas, & licet avarus, & sceleratus, electus à Domino, an tu de illius Apostolatu dubitas, quem Dominus elegit?* (i) *Nonne ego, inquit, vos duodecim elegi, & unus ex vobis diabolus est? audis eundem electum Apostolum, & extitisse diabolum, & negas posse esse Episcopum, qui peccator est?* (k) *Super cathedram Moysi* C *sederunt Scribæ, & Pharisæi: qui non obedierunt eis tanquam Episcopis, inobedientiæ rei fuerunt, etiam in ipsum Dominum præcipientem, & dicentem, quæ dicunt facite: patet, quamvis Scribæ, quamvis Pharisæi, quamvis videlicet maximi peccatores, propter cathedram tamen Moysi, ad eos quoque pertinere, quod idem dixit,* (l) *qui vos audit, me audit, & qui vos spernit, me spernit.* Hæc Bernardus: quibus alia ex Scriptura petita exempla adjungit Petrus Damiani, D putà Balaam, in (m) quem licet Simoniacum spiritus Dei effusus est, adeout prophetaret, & (n) Saulis reprobi, quem in Davidem invidia furentem in medio prophetarum spiritu Domini correptum fuis-

(f) Bernar. sup. 2.

(g) Caiphæ quoque exemplum urget August. lib. qq. veteris, & novi Testam. quæst. 11.

(h) Joann. 11. & 18.

(i) Joann. 6.

(k) Matth. 23.

(l) Luce 10.

(m) Petrus Damian. opusc. 6. c. 7. & 8.

(n) De Balaam, num. 22. & 24.

fuisse, & prophetasse Scriptura (a) sacra testatur: quid ego Episcopos memorem, quos Apocalypsis (b) liber Ecclesiarum ipsis commissarum Angelos nominat, veros nempe earum Duces, ac Doctores, quamvis in iis quædam valdè reprehensibilia Joanni revelata fuerint.

(a) De Saule 1. Regum 19. cujus quoque exemplum urget August. lib. 3. de Baptism. contra Donatist. cap. 16.
(b) Apocal. 2. & 3.

XII. Plura alia passim ex Augustino, & cæteris Patribus adferri argumenta possunt, ut quod incertus alioquin valdè foret Sacramentorum omnium effectus, & incertus Ecclesiæ status, si vel à bonitate ministrorum penderet, vel à notitia fidei, & bonitatis ipsorum: item quod non à ministro, sed à Christo Sacramentorum sanctitas petatur, & validitas: deinde quod gratiæ gratis datæ, cujusmodi est Sacerdotium, etiam indignis conferri possint. Primum argumentum fusè urget Augustinus libris (c) contra Petilianum. Alterum pluribus quoque in locis tum (d) Augustinus, tum Hieronymus (e) adversus Luciferianos, (f) Gregorius Nazianzenus, (g) Petrus Damiani, & alii. Tertium tandem idem (h) Augustinus pluribus in locis, (i) Nazianzenus, (k) Hieronymus, (l) Petrus Damiani, & alii fusiùs exponunt. Auctoritates verò Patrum plures pro Catholica sententia colligunt Thomas (m) Vvaldensis, & alij, qui ex professo de ea quæstione tractarunt; nobis sufficiat contrariam doctrinam in Concilio Romano, Arelatensi (n) primo sub Sylvestro. (o) Aurelianensi primo, (p) Constantiensi, & (q) Tridentino fuisse damnatam. Hanc nos iterum quæstionem attingemus, ubi tum de subjecto, tùm de ministro ordinationis sermo erit, & quantumcumque hæreticos, aut schismaticos validè ordinari, & ordinare posse docebimus, objectionesque plurimas in contrarium dissolvemus.

(c) Augustin. lib. 1. contra literas Petiliani c. 3. & lib. 2. c. 5. ac sæpè aliàs.
(d) Aug. tract. 5. & 8. in Joan lib. 3. contra Cresconi. c. 6. & ser. de gestis cum Emerito.
(e) Hieron. Dial. adversus Luciferian.
(f) Gregor. Naz. orat. de Baptismo.
(g) Petr. Damian. opusc. 6. cap. 1. 2. 3. & alibi.
(h) August. lib. 2. contra literas Petil. cap. 5. & lib. 1. contra Cresconium cap. 8 & alibi.
(i) Nazianz. supra.
(k) Hieron. supra.
(l) Petr. Damiani opusc. cit. cap. 7. 8. 10. 11. & sequ.
(m) Thomas Valdensis supra
(n) Arel. 1. can. 8.
(o) Aurel. 1 ca. 10
(p) Constan. sess. 8. & 15.
(q) Trident. ses. 7. c. 4.

§. VI.

Proponuntur tria argumentorum genera contra prædicta.

XII. EA verò nobis argumenta iam diluenda sunt, quæ præsentem quæstionem magis directè impugnant: cætera verò ad prædicta loca reiiciemus. Ista autem argumenta triplicis sunt generis: quædam sunt, quæ per depositionis justam, vel injustam sententiam, potestatem ordinis tolli ostendant; alia, quæ ab impio, & scelerato auferri probent: alia tandem, quæ in hæreticis, & schismaticis ipsam multo minus remanere suadeant.

XIII. Prioris generis varia sunt: primum sumitur ex Concilio Toletano quarto, (r) quod Clericos etiam injustè depositos ordinem amittere, eumque, postea quam innocentes declarati fuerint, recuperare debere ostendit. *Episcopus*, inquit, *Presbyter, aut Diaconus, si à gradu injustè dejectus in secunda Synodo innocens reperiatur, non potest esse quod fuerat, nisi gradus amissos recipiat coram altario de manu Episcoporum: si Episcopus est, orarium, annulum, & baculum: si Presbyter orarium, & planetam; si Diaconus orarium, & albam, si Subdiaconus Patenam, & Calicem; sic & reliqui gradus ea in reparationem sui recipiant, quæ cùm ordinarentur, perceperant.* Videtur hoc Concilium apertè iteratam hujus, qui post degradationem innocens fuerit repertus, ordinationem adstruere, sive *eum talem gradus amissos recupera-*

(r) Tolet. 4. c. 27. refertur à Greg. in ejus excerpt. can. ult.

rare, debere dicit, sive cum eundem non posse esse, id quod fuerat, sola innocentiæ ipsius declaratione, seu absolutione pronuntiat; sive tandem cùm ordinationem ipsam reiteratam nobis depingit, in eorum nempe instrumentorum, quæ in priori ordinatione exhibita fuerant, exhibitione positam. Alterum sumitur ex Synodo Svessionensi (a) apud S. Medardum collecta ex quinque Provinciarum Episcopis sub Carolo Calvo, & Leone quarto Pontifice, quæ scilicet decrevit, ut *quidquid in ordinationibus Ecclesiasticis, Ebbo olim Remensis* Archiepiscopus, ab eaque Sede canonicè dejectus, & postea per Lotharium non canonicè restitutus, *secundum traditionem Apostolicæ sedis, ut in gestis Pontificum legitur, præter sacrum Baptisma, quod in nomine sanctæ Trinitatis perfectum est, irritum, & vacuum habeatur: & ordinati ab eo in quamcumque terrarum partem profugi evagentur, vel vagati sunt, quia divinum judicium effugere nullatenùs possunt, Spiritus sancti judicio Ecclesiasticis gradibus privati perpetuò habeantur*. Eadem quoque Synodus teste (b) Frodoardo, Harduinum quendam, qui ab eodem Ebbone Diaconus fuerat ordinatus ex Subdiacono, quod postea se Presbyterum ordinari curasset, de gradu suscepto deiiciendum jussit, ut *qui saltu sine gradu Diaconi ad Sacerdotium prosilierit*, nullam scilicet, & irritam putans Diaconatus ordinis dationem, qui ab Antistite deposito probaretur fuisse collatus. Hęc autem Hincmari Synodus probata est à Benedicto tertio summo Pontifice, ut tum ex Frodoardo citato patet, tùm ex Benedicti Epistola ad Hincmarum Remensem inter

(a) Synod. Suessionensis apud S. Medardum actione 5. to. 2. Conc. Gall. & apud Frodoard. li. hist. Rem. c. 11.

(b) Frodoard. ibid.

A ejus opera; imò & qui eam posteà Synodum reprobavit, Nicolaus, ipsam data ad Hincmarum Remensem epistola legitur anteà approbasse. Tertium ex eo petitur, quod Stephanus septimus, dictus sextus, ordinationes factas à Formoso Papa, qui depositus antea à Joanne octavo, & restitutus à Marino, ad Romanum posteà Pontificatum pervenerat, irritas declaravit, cunctosque ab eo ordinatos, gradu proprio depositos iterum ordinari: & ne factum hoc esse dicas Romani Pontificis, non sen-
B tentiam, eo ejus iracundia provecta est, ut collecta suorum Synodo facinus illud probarit, ut fidem faciunt (c) acta Synodi Romanæ sub Joanne nono. Luitprandus (d) tamen hoc factum tribuit Sergio Papæ, quem successisse docet Formoso, ipsiusque cadaueri illusisse: cùm tamen ex citatis actis, aliisque auctoribus constet eum non immediatè Formoso successisse, sed Christophoro, eundem tamen (e) Auxilius in dialogo hoc tem-
C pore scripto contra intestinam discordiam Romanæ Ecclesiæ de ordinationibus, & reordinationibus Romanorum Pontificum, aliorumque ab iis ordinatorum, ordinatos quoque à Formoso reordinasse scripsit, & novas eorundem ordinationes superinduxisse. Ultimum ex Gregorio (f) Nazianzeno sumitur, qui docens à scelerato conferri posse validè Sacramenta, exceptionem adiungit, dummodo non apertè sit condem-
D natus, nec ab Ecclesia alienus.

(c) Acta Synod. Roman. sub Joan. 9.
(d) Luitprand. li. 1. cap. 8.

(e) Auxil. in dialog. apud Sigibertum.

(f) Nazianz. or. 1 de Baptis.

XIV. Secundi autem generis argumenta hæc sunt, quia Scriptura sacra, & plurimi Patres impiis potestatem sacrificandi, aliasque functiones Sacerdotales obeun-

eundi adimere videntur; ex iis quidem aliqui neminem nisi probum, & ordini recepto idoneum ordinationis gratiam percipere, asseruisse videntur; quorum testimonia, ubi de suscipientibus ordinationem sermo erit ex professo explicabimus: jam verò ea tantum proferemus, quæ per peccatum amitti ordinis dignitatem, ac potestatem insinuasse videbuntur: primum itaque quædam sacræ Scripturæ loca objiciuntur, quæ à Donatistis proferri solebant, contra Catholicos, illud nempe Ecclesiastici *ab immundo quis mundabitur*, & infra (a) *qui baptizatur à mortuo, quid proficit lavatio ejus?* illud item Psaltis regii (b) *oleum peccatoris non impinguet caput meum*: cui adde plura in Concilio Africano citata à Cypriano, & ejus collegis, quibus Baptismum hæreticorum improbare nitebantur, quæ Augustinus septem Libris de Baptismo adversus Donatistas fusè dissolvit: deinde objiciuntur aliqui Patres. Primò, Clemens Alexandrinus (c) hanc sententiam proferens, *μόνοι τοίνυν οἱ καθαρῶς βιοῦντες ἱερεῖς ὄντως τοῦ Θεοῦ, soli ergo ji, qui pure vivunt, verè sunt Dei Sacerdotes.* Secundò, Justinus Martyr, (d) qui malos Sacerdotes ψευδοπροφήτας *falsos Sacerdotes, ac Prophetas dixit*. Tertiò, Gregorius Nazianzenus, (e) qui eosdem, νόθους καὶ παρεγγράπτους ἱερέας, *spurios, nothos, & perperam adscriptos Sacerdotes* vocavit. Quartò, Hieronymus, qui iisce adhuc clarius videtur ad sacrificandi potestatem Sacerdotis merita tanquam necessaria exegisse, (f) *Sacerdotes*, inquit, *qui Eucharistiæ serviunt, & sanguinem Domini populis ejus dividunt, impiè agunt in legem Christi, putantes Eucharistiam*

(a) Ecclesiast. c. 34.
(b) Ibidem.
(c) Clemens Alexand. lib. 4. strom.
(d) Justinus in dial. cum Tryphone.
(e) Nazian. or. 21.
(f) Hieron. in Sophon. c. 3. refertur 1. qu. 1. c. Sacerdos 90.

A *imprecantis facere verba, non vitam: & necessariam esse tantum solemnem orationem, & non Sacerdotum merita: de quibus dicitur*, (g) *& Sacerdos, in quo fuerit macula, non accedet offerre oblationes Domino*. Quintò, sanctus Leo ad Anatolium Constantinopolitanum sic disserit, (h) *in Ecclesia Dei, quæ corpus Christi est, aliter, nec rata sunt Sacerdotia, nec vera Sacrificia, nisi in nostræ proprietate naturæ, verus nos Pontifex reconciliet, verus immaculati agni sanguis emundet*.

(g) Levitic. 21.
(h) Leo Epist. 48. c. 2. refert. 1. qu. 1. c. in Ecclesia 61.

XV. Ultimò tandem objectiones proferri solent ex variis

B Patribus, imò etiam ex Apostolorum canonibus, ex quorum omnium sententia colligi posse videtur, collata ab hæreticis, & schismaticis Sacramenta, dempto saltem Baptismate, nulla esse, proindeque hæreticos potestate ordinis per hæresim excidere. Apostolorum quidem (i) Canones id videntur demonstrare, dum Sacerdotem, vel Diaconum deponi jubent, qui Baptisma hæreticorum,

C aut Sacrificium gratum, acceptumque habuerunt; eandemque pœnam constituunt in Episcopum, vel Presbyterum, qui vel Baptisma rite collatum iterarit, vel τὸν μεμολυσμένον παρὰ τῶν ἀσεβῶν *eum qui ab impiis pollutus est*, id est ad hæreticis baptizatus, ut interpretantur (k) Zonaras, (l) Balsamon, non rebaptizant. Concilium (m) Laodicenum hæreticorum benedictiones, id est Sacramenta, potius ἀλογίας esse, quam εὐλογίας

D affirmat, *maledictiones* nempe quam *benedictiones*; at quomodo vera Sacramenta putabuntur, quæ maledictionum nomine insigniuntur? Athanasius (n) contra Arrianos baptisma ab iis collatum παντελῶς κενὸν,

(i) Canon. Apost. 17.
(k) Zonar. in eod.
(l) Balsamon in eund.
(m) Laodicen. c. 32.
(n) Athanas. or. 3. contra Arrianos.

A *κενὸν, καὶ ἀλυσιτελὲς plane vanum, ac inutile appellat πρόσποίησιν μὲν ἔχων, τῇ δὲ ἀληθείᾳ μηδὲν ἔχων πρὸς εὐσέβειαν βοήθημα. inane simulacbrum, ad pietatem de facto nullum aaserens adjumentum*. Nazianzenus (a) similiter, postquam à quocumque dari posse Baptisma docuit, excipit, dummodo non apertè condemnatus sit, & ab Ecclesia alienus, item que dummodo eadem vera fide informatus sit. Innocentius primus (b) epistola ad Alexandrum Episcopum apud hæreticos solum Baptisma ratum esse docet, cætera proinde eis denegans Sacra- B menta. Hieronymus (c) Deum asserit odisse Sacrificia hæreticorum, detestari fœtorem eorum, & claudere nares suas: panem eorum esse sacrilegum, panem luctus: quomodo autem Sacrificia, quæ Deum irritant, non placant? quæ polluta habeantur non sacra? quæ sunt panis luctus non Eucharisticus? clarius Pelagius, (d) Victori, & Pancratio scribens, *non est*, inquit, *Corpus Christi, quod schismaticus conficit*. Assentiri vide- C tur sanctus Leo (e) hujus nominis primus Pontifex epistola ad Leonem Augustum, *manifestum est*, inquit, *per crudelissimam, insanissimamque* ✠ *sævitiam in Alexandrina sede omnium cœlestium Sacramentorum lumen esse extinctum: intercepta est Sacrificii oblatio, defecit chrismatis sanctificatio, & parricidialibus manibus improborum omnia se subtraxere mysteria*. Plura reperies apud (f) Algerum libro tertio de Sacra- D mento Altaris, ubi ex professo sibi varia objicit, & solvit.

(a) Nazian. or. 40.

(b) Innoc. 1. ep. 18. can. 3. refertur 1. qu. 1. c. Arrianos

(c) Hieronym. in c. 5. Amos quibus similia habet in c. 2. Aggæi, & in c. 6. Oseæ vide 1. qu. 1. c. sic populus, & tres seq.

(d) Pelag. ep. Victori, & Pancratio.

(e) Leo epist. 75. Leoni Augusto refert. 4. quæst. 1. cap. manifestum est 69.
✠ Vesaniem habent alii Codices.

(f) Vide Algerum lib. 3. de Sacramento Altaris.

§. VII.

Solvuntur prædictæ objectiones.

XVI. His utique omnibus argumentis satisfaciendum est, ad eorum solutionem prænotandum est Patres in sacrilegos, & indignos Sacramentorum ministros acrius invectos esse, nec tamen gravius, quàm ipsa eorum indignitas postulabat; unde ipsorum verba sic interpretanda esse quasi παθητικῶς dicta, non διδακτικῶς, ad ccommunem vulgi intelligentiam, non ad scholasticum rigorem: eaque proinde Sacramenta irrita, falsa, inania, vana, prophana, polluta vocasse, quæ ab indignis tradita ministris, notoriisque hæreticis, vel schismaticis ob societatem erroris, vel communionis suscipientes per accidens fœdarent: tantum abest, ut benedictionibus scaterent, vel gratiæ cælestis ubertate referta essent: hanc nostram ad testimonia Patrum interpretationem confirmat Algeri (g) auctoritas, ubi præmissa ex Africani Concilii canone (h) vigesimo quarto hac doctrina, *quod in Ecclesia omnia Sacramenta salubriter, & utiliter accipiantur, quæ perseverantibus in hæresi magnam damnationis pœnam conquirunt, ut quod in eis in veritate ad vitam esset luminosius, hoc in errore fit tenebrosius, atque damnosius*. Mox hæc infert: *eadem ergo Sacramenta ubique vera, & sancta in Ecclesia accipiuntur salubriter, extra Ecclesiam damnabiliter; unde etiam Beatus Augustinus sacrificium Optati, quod mundum mundis adstruxerat, panem luctus vocat, quia eos contaminabat, quibus extra Ecclesiam veri Sacrificii locus non erat, quod sanctis execrabile Domino dicitur, non respectu illius, quod sanctum est, sed*

(g) Algerus lib. 3. cit. cap. 12.

(h) African. c. 24.

sed respectu illorum, qui æquè damnantur illud illicite sacrificando, & sumendo, sicut aliquid Deo execrabile perpetrando. Vocant etiam sancti illud sacrilegum, pollutum, inane, & falsum; sacrilegum ideò, quia sicut aurum quidem verum est in arca furis, ut in thesauro regis, sed tamen sacrilegum, quia à fure illicitè usurpatum, sic & illud ab hæretico: pollutum, non quod in se ita sit, sed sicut dies lętus dicitur, quia lętos facit: ita ipsum, quia magis polluit sanctificantem, reum magis constituendo, quàm ipsum justificando: inane autem, & falsum, quia effectum salutis, quem videtur promittere, non confert, quem conferret, si ritè fieret. Unde & Deus dicit, maledicam benedictionibus vestris, eas privando fructu salutis.

XVII. Similiter quoque non dicuntur veri Sacerdotes impii, & Sacerdotii suis actionibus violatores, non quod Sacerdotii potestate careant, sed quod Sacerdotii dignitatem, gravitatem, auctoritatem, statum, perfectionemque non assequantur, qui turpibus facinoribus conscientiam suam maculant, famam pessundant, quod Sacerdotii leges non servent, munia nequaquam obeant, vel fine suo, aliorumque vel saltem non cum tanto, quanto possent, fructu functiones suas exerceant; quod Ecclesiæ nocumento sint, suo Ordini dedecori, proximis scandalo, qui ex suo statu, & officio, aliis saluti, Ecclesiæ ornamento, ac splendori esse deberent; hæc autem omnia faciunt, ut tales negentur esse Sacerdotes, quia Sacerdotii leges, officia, sanctitatem negligunt: quo modo vulgo negantur esse Consules, qui Reipublicæ non consulunt, Medici, qui aliis non medentur, Doctores, qui docendis

A aliis nullam operam insumunt; Reges, qui regendi munia aspernantur, regendique scientiam, vel auctoritatem non habent: quas & similes phrases, imo etiam duriores, ad vitiorum insectationem dici posse nemo ibit inficias.

XVIII. His itaque præsuppositis, quia ad tres classes omnia adversariorum argumenta reduximus, ad ea, quæ in priori classe habentur, argumenta dissolvenda accingimur. Primò occurrit Concilii (a) Toletani quarti canon explicandus, in quo qui anteà fuerant depositi, si posteà innocentes B reperti fuissent, coram altari indumenta sui Ordinis, & instrumenta recipere jubebantur, non ut denuò ordinarentur, sed ut sui Ordinis executioni restituti viderentur: quemadmodum enim dum ipsis Ecclesiastici muneris executio interdicebatur, dumque de dignitatis suæ gradu movebantur, insignia ab iis Ecclesiasticæ dignitatis ablata fuerant, non sublata characteris indelebili potestate; ita congruum erat, ut dum pri- C stino redderentur honori, eadem suæ dignitatis ornamenta recuperarent, non ad ordinationis iterationem, sed ad dignitatis recuperatæ, & redditæ ad functiones anteà vetitas obeundas auctoritatis liberæque facultatis significationem, ut explicat Fulbertus (b) epistola ad Leuthericum Senonensem. Secundò occurrit decretum Synodi Suessionensis, de qua hoc breviter dicere possumus (c) eam pri- D mùm Leonis Pontificis aliquo præjudicio notatam fuisse, dum ipsam approbare noluit; eandem verò à Benedicto Summo Pontifice ex falsa Hincmari Remensis relatione probatam, imo & literas ipsas

(a) Conc. Toler. 4. cap. 17.

(b) Fulbertus ep. 34. Leutherico.

(c) Vide Frodoardum lib. 3. histor. Rem. c. 11. cit. & epist. Nicolai mox citandas.

ipsas Benedicti corruptas, atque falsatas fuisse: tota re tandem maturius discussa, ipsam à Nicolao primo improbatam, ut fusè ostendunt literæ (a) Nicolai, tum eæ, quæ ad Episcopos, qui in hac Synodo convenerant, tum quæ ad Hincmarum Remensem, de toto isto negotio datæ sunt. Tertiò objicitur factum, seu Stephani Papæ, seu Sergii, quod nobis minimè tuendum, sed potius maximè detestandum: unde illud referens Luitprandus Ticinensis Diaconus reprobandum ex eo censet, (b) *quoniam; & ji qui à Juda Domini nostri proditore ante proditionem, salutem, seù benedictionem Apostolorum susceperunt, ea post proditionem propriique corporis suspensionem minimè sunt privati, nisi quos improba fortè defœdarunt flagitia; benedictio siquidem, quæ à ministris Christi impenditur, non per eum qui videtur, sed qui non videtur Sacerdotem, infunditur: (c) neque enim qui rigat est aliquid, neque qui plantat, sed qui incrementum dat Deus.* Pergit etiam idem auctor ostendere, quantæ pietatis, religionisque fuerit Formosus Papa, adeout etiam miraculis inclaruerit, ut appareat quanta injuria tum ipsi, tum religioni illata sit, dum & corpus ejus inanime malè tractatum, & ordinati ab ipso iterum ordinati fuerunt, quasi perperam ab eo primum ordinati fuissent; certum (d) est autem Pontifices istos Stephanum septimum, & Sergium factione Adelberti Marchionis Tusculani intrusos fuisse, & violenter Pontificiam sedem invasisse: itaque nihil mirum, si malè parta dignitate, malè usi, novas ordinationes, odio, & furore in Formosum Papam perciti, superinduxerint,

(a) Nicolaus epistol. 46. & 47. tomo 3. epist. Summor. Pontificum.

(b) Luitprandus lib. 1. hist. cap. 8.

(c) 1. Ad Cor. 3.

(d) Sigebertus in Chronico.

A quod *non errorem in fide* Cardinalis Baronius, (e) *sed violentam tyrannidem in facto fuisse*, scribit: addiderim ego, si quis error in fide fuerit, eum Pontificum istorum menti insedisse, sed non usitato Pontificum Romanorum decernendi more, non sedatis animis, atque compositis, non deliberatione matura præcedente fuisse decretum: nam Synodus illa, quam coegit Stephanus septimus, factiosorum hominum, & facinorosorum Synodus fuit, ad quam si qui timoratæ conscientiæ accesserint,
B eorum aliqui inviti accesserunt, alii, ut potuere, reclamarunt. Etenim refert (f) Sigebertus execrandum illud facinus reclamantibus qui aderant perpetratum; & in actis (g) Romanæ Synodi sub Joanne nono legitimo Pontifice habitæ, in quo reordinationes illæ damnatæ, & de cætero vetitæ, legimus Episcopos, Presbyteros, & reliquos Clericos, qui eidem Synodo adfuerant, veniam petiisse, confessosque fuisse se terroris metu, ac formidine coactos
C interfuisse.

XIX. Argumenta secundæ classis his multo inferiora, & imbecilliora videntur, in jisque dissolvendis (h) Augustinus, (i) Algerus, & (k) Petrus Damiani non inutilem operam collocarunt. Scripturæ quidem adducta testimonia à Donatistis, sic ab Augustino soluta sunt, ut nihil addendum supersit. De jis, quæ à nobis proposita sunt sententiæ nostræ
D aperienda est: Ecclesiastici quidem prior iste locus (l) *ab immundo quis mundabitur*, hoc sensu commodè explicari potest, ut immundo auctoritate propria quidquam sanctificandi potestas adimatur,

(e) Baron. tom. 10. ad ann. 897. n. 2.

(f) Sigebert. supra

(g) Acta Synodi Rom. sub Joann. 9.

(h) Augustin. locis citatis, sed præsertim lib. 7. de Bapt. contra Donatistas.

(i) Algerus lib. 3. cit.

(k) Petrus Damiani opusc. 6. & 30.

(l) Ecclesiast. 31.

non autem, ut immundo ministro Sacramenti, quod à Christo institutum est conferendi potestas auferatur. Licet enim immundus sit, qui Sacramentum ministrat, quia tamen hujus minister est, qui dicit, (a) *ego Dominus, qui sanctifico vos*, sanctitatem, quam non habet, dare potest, nec ipsius indignitas obest, quominus per Sacramenta ab ipso collata, uberrima gratiæ fœcunditas, à Christo Sacramentorum institutore, & sanctitatis, atque innocentiæ parente promanet. Similiter quoque verba ista, quæ pariter in Ecclesiastico habentur, & toties à Donatistis decantata sunt, (b) *qui baptizatur à mortuo, quid proficit lavatio ejus?* nec fideliter ab ipsis proferebantur, nec veraciter intelligebantur; nam & textum mutilabant, & adulterinum ipsi sensum affingebant; textus enim integer sic habet, *qui baptizatur à mortuo, & iterum tangit eum, quid proficit lavatio ejus?* cujus sensus est, ei, qui à tempore quo mortuum tetigerit, baptizatus fuerit, nihil lotionem istam prodesse, si iterum mortuum tangat: in quo alludit textus iste ad antiquæ legis ritum, in qua nempe immundus censebatur, qui mortuum tetigisset; quam legalem immunditiam lotione expiari opus erat, totiesque repeti, quoties post lotionem factam mortuus iteratò tangeretur, ut explicant (c) Gregorius Magnus, (d) Cæsarius Arelatensis, & alii: quibus tamen verbis alias interpretationes applicat Augustinus, ut (e) quod per mortuum Idolum significetur, in cujus venerationem si quis baptizatur, nihil lotio ista profutura sit, aut quod per mortuos peccatores intelligantur, quibus si quis

(a) Exod. 34.

(b) Ecclesiastic. 34

(c) Gregor. lib. 9. epist. 39.
(d) Cæsarius Arelat. hom. 9.

(e) Aug. 2. contra Cresc. cap. 14.

A similis sit, nihil ei Baptismus ad salutem prosit: si autem corde vero ad Deum convertatur, Baptismi gratiam non à ministro peccatore, sed à Christo Deo vero, & vivo, Sacramenti auctore consequatur. Denique verba ista Davidica, (f) *oleum peccatoris non impinguet caput meum*, (g) Hieronymus, (h) Augustinus, (i) Gregorius, & alii communiter Patres, de adulatione interpretantur, quæ peccatoris oleum dicitur, quo superbi inungi cupiunt, quod clarè ex ipsa serie verborum, quæ habentur in dicto
B psalmo ostendit (k) Augustinus contra Petilianum his verbis: *quid ergo, inquies, dixit David? quid me interrogas? ipsum interroga: superiori versu tibi respondet: emundabit me, inquit, justus in misericordia, & arguet me: oleum autem peccatoris non impinguabit caput meum: quid planius? quid apertius? malim inquit me misericordi objurgatione sanari, quam blanda adulatione, tanquam mihi caput ungatur, decipi, atque perverti: sub aliis verbis ipsa*
C *sententia est, alibi* ✝ *scripturarum, meliora sunt vulnera amici, quam voluntaria oscula inimici*.

XX. Patrum testimonia pari facilitate solvuntur, (l) Clemens Alexandrinus eos solùm veros Sacerdotes esse dixit, qui purè vivերent, quia ii soli Sacerdotii meritum cum dignitate conjunctum habent: cæteri tamen Sacerdotii potestate non carent, licet dignitatem in dignitate sua polluant, & perfectissimum statum pravis actio-
D nibus contaminent. Falsos quoque Sacerdotes dixere (m) Iustinus, & (n) Gregorius Nazianzenus, qui sanctitatem habitu, statu, professione mentiuntur, quorum vitæ professioni non respondet, quorum

(f) Psalm. 140.

(g) Hieronym. in psalm. 19.
(h) Aug. ep. 120. & in psalm. 140. necnon sermon. de decem Virginibus, & lib. 2. contra literas Petil. c. 104.
(i) Greg. hom. 12. in Evangel. ante med.
(k) August. lib. 2. cap. cit. contra literas Petiliani.

✝ Fortè scripta.

(l) Clemens Alex. lib. 4. stromat.

(m) Justinus dial. cum Tryphone.
(n) Nazianz. or. 21.

rum actiones Sacerdotii dignitas redarguit, eodemque modo interpretandus (a) Hieronymus, ne alioqui sibi ipsi aliis in locis contradicat: eodem inquam modo interpretandus, ut nempe Sacerdoti ad recipiendos Eucharistiæ fructus dignitatem minimè sufficere contendat; sed præterea probatam vitam inesse oporteat, ut interpretatur (b) Glossa in ista Hieronymi verba, prout in Canonem relata sunt. Similiter Leo (c) Magnus, dum in Ecclesia Dei negat esse rata Sacerdotia, aut vera Dei sacrificia, nisi in nostræ proprietate naturæ verus nos Pontifex reconciliet, vel de incarnationis fide exponendus est, quam juxta interpretationem ejusdem (d) Glossa, *quantum ad habendam rem Sacramenti, & licitam executionem* necessariam esse duntaxat affirmat, non autem quantum ad ejusdem valorem, & quoquo modo licitè, vel illicitè conferendi potestatem: nec mirum, quod Patres durioribus verbis utantur, quibus potestatem sacrificandi, & Sacramenta ministrandi indignis adimere videantur: cùm & in jure usitatissimum sit, ut fieri non posse dicatur, quod sine crimine fieri nequit, & id omne ἀδύνατον habeatur, cui licet natura repugnet, repugnat ratio, quod jure nunquam fit, quamvis de facto contingat.

(a) Hieronym. in cap. 1. Sophoniæ.

(b) Glossa v. non vitam in can. Sacerdotes 1. qu. 1.

(c) Leo ep. 4. c. 1.

(d) Glossa in can. in Ecclesia 1. q. 1.

XXI. Neque verò dissimili modo explicandæ sunt objectiones illæ, quas in tertiam classem rejecimus. Primò quidem Apostolorum (e) Canon, quo Episcopus, aut Presbyter, qui hæreticorum Baptisma, aut Sacrificium probaverint, deponi jubentur, de hæreticis istis debet intelligi, qui veram Sacramenti formam nequa- A quam servabant; non enim hæreticos istos, qui Apostolorum temporibus emerserant, formam Baptismi Catholicam retinuisse, ex ipso Clemente (f) Apostolicorum canonum relatore conjicitur; alibi enim agens de Baptismo, eumque ab hæreticis infamibus datum non recipiendum docens, eundem à probatis Sacerdotibus collatum, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti collatum, admittendum affirmat, in quo probatos Sacerdotes hæreticis videtur opponere, quasi illi in nomine divina- B rum personarum baptizarent, hi verò non baptizarent: idque maximè de primis illis hæreticis, Alexandro, Cherinto, Ebione, & aliis, eorum sequacibus credibile est, qui cùm Ecclesiam ad Judaismum vellent pertrahere, probabile est eos Catholicos Ecclesiæ ritus minimè observasse: Concilium verò (g) Laodicenum nihil aliud vult quàm hæreticorum Sacrificia, ac Sacramenta, nec ipsis, nec aliis, qui eis scienter postquam ab Ecclesia præ- C cisi sunt, communicant, utilia, sed potius noxia esse, quippe cùm ab hæreticis sine crimine, scienter, & absque necessitate Sacramenta accipi non possint, à quorum communione præsertim in sacris ministeriis recedere præcipimur, ne ipsorum contagione polluamur, aut falsæ eorum doctrinæ adhærere videamur. Athanasius (h) quoque non negat Sacramentum ab Arrianis datum validum esse, cùm potius dicat Arrianos D in magno periculo versari amittendi Baptismi integritatem, & veritatem: quibus verbis satis ostendit se non existimare Baptismum ab hæreticis collatum eo titulo nullum esse: sed periculum esse,

(e) Canon Apostol. 37.

(f) Clemens lib. 6 constit. Apostol. cap. 15.

(g) Conc. Laodic. can. 32.

(h) Athanas. or. 3. contra Arrianos.

esse, ne is qui ab Arrianis collatus sit, quia malè de divinitate Filii sentiebant, alia ratione nullus sit, si nempe trium personarum in Baptismate conferendo mentionem ipsi non faciant. Eadem quoque Gregorii (a) Nazianzeni mens est, qui non negat ab hæreticis collata Sacramenta valida esse, sed ab iis indignè attingi divina mysteria affirmat: & casu necessitatis excepto, ab iisdem scienter recipienda ipsa vetat, cùm in sacram cum hæreticis societatem coire nunquam concessum sit. Innocentius (b) quoque primus eo sensu apud hæreticos solum Baptisma ratum esse docuit: quod eis solùm inter Laicos baptizatos locum relinqui vellet, nec ad superiorem Clericorum ordinem eos evehi permitteret: quod etiam iis argumentis confirmat, quia cùm ad fidem convertuntur, tanquam imperfecti, & Spiritus sancti plenitudine carentes admittuntur, & pœnitentium loco habentur, ideoque cùm ordo Clericorum sit duntaxat perfectorum, & ab eo pœnitentes arceantur, qui ab hæresi ad Catholicam fidem convertuntur, non censentur idonei qui Clericorum gradum, dignitatemque retineant, eodem nempe jure, quo (c) Cyprianus, (d) Cornelius, Petrus (e) Alexandrinus, & alii ex antiquioribus lapsos Clericos Laicorum solum ordini, non Clericorum restituendos esse censuerunt: (f) Hieronymum sic interpretatur (g) Algerus, ut eum humano more locutum dicat, *non quod Deus sancta sua improbet, sed quod eorum propitiationem non recipiat*, quæ ab hæreticis offeruntur, quia nempe & in eorum consecratione, atque administratione

A ab hæreticis peccatur, & ab iis quoque crimen committitur, qui eorum communione maculantur. Difficiliùs fortè in rectum sensum explicari posse videbitur, quod ait Pelagius, non esse corpus Christi, quod Schismaticus conficit: quod quidem inter epistolas Pelagii (h) primi, aut secundi à nobis minimè repertum est: idipsum tamen non ita intelligendum esse, exponit prædicto loco Algerus, (i) *quasi corpus Christi essentialiter verum in Sacramento non conficiat, sed quia, cùm in altari Ecclesia corporalis, & consacramentalis sit*

B *Christo, universum corpus Christi, caput scilicet cum membris, non conficit, qui cùm extra Ecclesiam sit, seipsum Christo, & Ecclesiæ in utrisque Sacramento non unit: cùm enim Altaris Sacrificium signando ipsius Ecclesiæ, & Christi unitatem, universi corporis Christi sit Sacramentum, non conficitur ibi Christus ubi non conficitur universus; & idcò non fit ibi Eucharistia, ubi unitatis totius Dominici corporis non administratur*

C *gratia. Unde Augustinus, heretici quærunt divisionem, cùm panis iste indicet unitatem: & alibi: qui accipit mysterium unitatis, & non tenet vinculum pacis, non mysterium accipit pro se, sed testimonium contra se; nec Christus igitur, nec Spiritus Sanctus apud eos est per gratiam, qui tamen ubique est per essentiam.* Sancti quoque (k) Leonis testimonio similiter respondeo, eum, dum apud hæreticos Dioscori Alexandrini erroribus infectos defecisse divinorum

D mysteriorum lumen, splendorem, atque gratiam significat, nihil aliud intendere, quàm illicitè ab iis Sacramenta administrari, illicitè accipi; nec remansisse apud ipsos licitam ministerii Sacerdotalis exe-

eu-

(a) Nazianzenus orat. 40.

(b) Innoc. 1. ep. 18.

(c) Cypr. epist. 52. Antoniano, & epistol. 67. in fine, & epist. 78. ad Episcopos Hispan., & epistol. 72. Steph.

(d) Cornelius apud Cypr. ep. 78. cit.

(e) Petrus Alex. de pœnitent.

(f) Hieron. in c. 8. Amos, & aliis locis.

(g) Algerus lib. 3. de Sacram, Altaris cap. 12.

(h) Pelagius epist. Viator. & Pancratio.

(i) Alger. supra.

(k) S. Leo ep. 75. Leoni Augusto.

cutionem, quibus tamen Sacerdotalem characterem, Ordinisque potestatem indelebiliter affixam esse non diffitetur. Denique ut cùm toties citato ([a]) Algero concludam, *si quæ alia à sanctis contra Sacramenta hæreticorum, seu detestabiliter dicta reperiuntur, non ita exponenda sunt, ut veritatem, vel sanctitatem Sacramentorum, cùm omnia omninò Christi sunt, improbent, sed in malitiam, & damnationem illorum, qui illicitè usurpant, redundent.* Etenim ut hoc etiam ex ipsius mente adjungamus, cùm Sacramenta fu-

(a) Algerus supra.

A mi possint vel in se, ut sunt signa sacra à Christo instituta, vel ut ad suscipientem, aut ministrantem referuntur: in se quidem sancta semper, & veneranda remanent, sive ab hæreticis suscipiantur, sive ministrentur: ut verò sunt opera mali ministri conferentis, aut cujusvis indignè suscipientis, nec sanctitatem habent, nec laudem, nec venerationem merentur, sed eorum sunt crimina, qui vel illicita administratione, vel susceptione B mysteriorum Christi audent violare sanctitatem.

SECTIO IV.

De suscipiente sacram Ordinationem, seù de ejus subjecto.

CAPUT PRIMUM.

De natura, & statu suscipientis sacram Ordinationem.

§. PRIMUS.

Solos homines Ordinationis capaces esse.

I. NOn est hujus nostri instituti singulas suscipientis sacram Ordinationem qualitates, ac conditiones persequi: fusior hac de re dabitur disputandi locus, dum ex professo de ætate, & qualitate Ordinandorum differemus: hic ergo duntaxat eas subjecti sacræ Ordinationis conditiones recensere volumus, quæ ad sacræ Ordinationis substantiam necessariæ sunt, non ad licitam duntaxat, & legitimam ejus susceptionem: nisi fortè obiter quasdam ejusmodi conditiones recenseamus, non ut eas ad Ordinationis valorem necessarias esse confirmemus, sed ut refellamus.

II. Primùm ergo solis hominibus Sacerdotium Scripturæ sacræ, Concilia, Ecclesiæ traditio attribuunt. Legantur Evangelici

C codices, nullis nisi hominibus hæc verba dicta reperiuntur, ([a]) *quorum remiseritis &c.* ([b]) *hoc facite in meam commemorationem*: ([c]) *ite, baptizate, docete omnes gentes baptizantes in nomine Patris &c.* Legantur Apostolorum canonicæ epistolæ: hujus veritatis assertor præ cæteris videbitur esse beatus Paulus. Nunc enim eam apertè ad Ephesios ([d]) scribens attestatur, dum verba ista, quæ de Christo canuntur à Davide, ([e]) *ascendens in altum captivam duxit captivitatem, dedit dona hominibus*, de sacræ Ordinationis donis interpretatur dicens, *& ipse dedit* D *quosdam quidem Apostolos, quosdam autem Prophetas, alios vero Evangelistas, alios autem Pastores, & Doctores, ad consummationem sanctorum in opus ministerii, in ædificationem corporis Christi*: audis dona data à Chri-

(a) Joann. 20.
(b) Luc. 22.
(c) Matth. ult.
(d) Ad Ephes. 4.
(e) Psalm. 67.

Christo: sed quæ? docuit te Apostolus dona ista, dona esse Prophetiæ, Pastoratus, Doctoratus, quæ omnia per sacram Ordinationem conferuntur; quibus autem dederit, etiam ostendit, puta hominibus, de quibus etiam intelligi debet, dum ibidem ait, (a) *unicuique autem nostrum*, id est hominum ad dignitatem Ecclesiasticam vocatorum, *data est gratia secundùm mensuram donationis Christi*. Clarius, & apertius idem Paulus epistola ad Hebræos, (b) *omnis Pontifex ex hominibus assumptus pro hominibus constituitur, in iis quæ sunt ad Deum, ut offerat dona, & sacrificia pro peccatis, qui condolere possit iis, qui ignorant, & errant: quoniam & ipse circumdatus est infirmitate: & propterea debet, quemadmodum pro populo, ita etiam & pro semetipso offerre pro populo*, non frustra Paulus *ex hominibus assumptum* dixit Pontificem, ut solis hominibus Sacerdotii ostenderet concessam esse à Deo dignitatem: nec frustra Pontificem infirmum, peccato atque errori obnoxium, & suis atque aliorum infirmitatibus condolentem descripsit, ut solum hominem, eumque viatorem, qui & in peccatum labi, & per pœnitentiam ad Deum reverti potest, à Deo selectum Sacerdotem ostenderet. Solis quoque hominibus à Petro dictum est, (c) *seniores qui in vobis sunt obsecro &c. pascite qui in vobis est gregem Dei, providentes non coactè, sed spontaneè secundùm Deum, neque turpis lucri gratia, sed voluntariè, neque ut dominantes in Clero, sed forma facti gregis ex animo, & cum apparuerit princeps pastorum, percipietis gloriæ coronam*: seniorum nomen, itemque coactionis, & lucri mentio, boni exempli commendatio, gloriæ promissio, aliaque quæ in iis verbis notari possunt manifestè ostendunt de solis hæc hominibus dici, quibus pascendi officium conveniat. Solis Jacobus hominibus Sacramenti Extremæ Unctionis ministerium commendavit, dum ait, (d) *infirmatur quis ex vobis? inducat Presbyteros*. Denique nullum in tota scriptura sacri Ordinis ministerium aliis quam hominibus commendatum, ac tributum est.

(a) Ad Ephes. cit. cap.

(b) Ad Hebr. 5.

(c) 1. Petri 5.

(d) Jacobi 5.

III. Concilia similiter de hominibus solum loquuntur, iisque in via constitutis, dum de sacræ Ordinationis suscipientium conditione, de Ordinibus initiatorum, & ministeriis, de Sacramentorum omnium ministris loquuntur: Patres quoque & reliqui Doctores solis hominibus eandem Sacerdotii dignitatem attribuunt. Eadem Ecclesiæ traditio est, quæ Christi institutionem ostendit. Ratio etiam clarè id convincit; solis enim hominibus anima, & corpore constantibus manus imponi possunt, vel instrumenta Ordinis tradi, quibus ritibus sacra Ordinatio confertur: solis ipsis verborum vitalis prolatio convenit, in quibus Sacerdotii ministerium, & Sacramentorum forma consistit: proindeque soli ipsi sicut Sacramentorum dispensandorum capaces sunt, ita & sacræ Ordinationis suscipiendæ.

§. II.

Angelos non esse capaces Ordinationis, nec officiorum Ordinis.

IV. PRimò ergo à sacra Ordinatione suscipienda, sacrorumque Ordinum officiis excluduntur Angeli, qui nec Sacerdo-

dotii habent dignitatem. nec ejusdem, ex ordinaria Dei lege, obire possunt functiones. Cujus institutionis Christi non contemnendæ proferri possunt rationes: quas ex eo desumes quod Christus Dominus, ut esset nobis Pontifex, & Sacerdos secundùm ordinem Melchisedech, *nusquam*, vt habet (a) Apostolus, *Angelos, sed semen Abrahæ apprehendit: unde debuit per omnia fratribus similari, ut misericors fieret, & fidelis ad Deum, ut repropitiaret delicta populi*; ex quo divi Pauli testimonio tres rationes sumi possunt. Prima, quia Christus auctor, & exemplar nostri Sacerdotii, ut Sacerdos fieret, homo factus est: multo ergo magis homines esse debent, qui ad Sacerdotium assumuntur, quod Sacerdotii Christi imitatio quædam est, ac participatio: altera, quia Sacerdos fratribus suis, pro quibus Sacerdotii munere fungitur, assimilari debet, & ut alio loco jam citato docuit (b) Paulus, ex hominibus debet eligi, qui pro hominibus ad sacrificandum constituitur: per Sacerdotium enim caput constituitur eorum pro quibus Sacerdotium suscipit; indecens autem est, ut heterogeneum membris caput imponatur; verbi gratia, monstro haberi solet, si humanis partibus non humanum caput aptetur: vel, ut ait (c) Horatius,

Humano capiti cervicem pictor equinam
Jungere si velit, & varias inducere formas.

Quam consentaneum autem est, ut quia soli homines sacrificiis externis, ac patentibus Deum colunt, soli sensibilibus elementis purgantur, soli visibilibus signis inter se quadam religionis societate colli-

(a) Ad Hebr. 2.

(b) Ad Hebr. 5.

(c) Horat. de arte poetica.

A gantur, soli Sacerdotibus subduntur, qui exterioribus mediis à Deo institutis gratiam ipsis influunt, soli exteriori doctrinæ illuminatione, & illustratione indigent, ductores iidem habeant pariter visibiles, ejusdem naturæ, sed dissimilis gratiæ, quorum verbis sanctificentur, monitis instruantur, moveantur exemplis. Tertia, quia similes quoque nobis habere debemus Sacerdotes, ut ejusdem naturæ conditione, ad humanis infirmitatibus condolendum, ac compatiendum inducantur, humanisque mi-
B seriis misericorditer indulgeant: quod & Paulus (d) supra citatus confirmat, dum Sacerdotem peccatis, & erroribus condolere vult, *quoniam & ipse circumdatus est infirmitate*, egetque quotidie Sacrificiis quibus sua etiam peccata expiet. Item, (e) *lex quidem constituit homines Sacerdotes infirmitatem habentes, sermo autem jusjurandi filium in æternum perfectum*. Absit ergo, ut Angelus Sacerdos hominum constitueretur: nam, ut ait Chrysosto-
C mus, (f) *si Angelus Sacerdos fuisset, & aliquem stuprum inferentem invenisset, statim eum de medio sustulisset, cum ipse huic libidini subjectus non esset: si Angelus potestatem Sacerdotalem accepisset, peccantes homines non doceret, sed in iram mortiferam concitatus, repente illos perderet, propterea quod talis non esset &c.*

V. Unum tamen ex (g) Divo Thoma hic notandum est, esto nempe juxta ordinariam Dei legem nequeant Angeli Sacramenta
D ministrare, quia sacræ Ordinationis sunt incapaces; nihilominus Deum, qui virtutem suam Sacramentis minimè alligavit, nec eandem ministris suis addixisse. Quasi vero non possit Angelis Sacramen-
ta

(d) Ad Hebr. 5.

(e) Ad Hebr. 7.

(f) Chrysost. hom. 69. in Petrum & Eliam tom. 1. εἰ γὰρ ἦν ἄγγελος ἱερεὺς, καὶ ἔλαβέ τινα προσελθόντα ἁμαρτάνοντα, αὐτὸς τῷ πάθει τούτῳ οὐ συμπεπλεγμένος. διὰ τοῦτο ἔλαβεν ἄγγελος τὴν ἐξουσίαν τῆς ἱερατείας, οὐκ ἐδίδαξεν, ἀλλ' εὐθέως ἀνῄρει, διὰ τὸ ἐκεῖνον μὴ εἶναι τοιοῦτον εἰς ὀργὴν αὐτὸν ἐρεθίζει κατὰ τούτου.

(g) D. Thom. 3. par. q. 64. art. 7. in corpore.

ta ministrandi auctoritatem tribuere, aut per eos gratiæ suæ eosdem quos per homines operatur effectus influere. Unde infert rata esse habenda quæcumque à bonis Angelis [qui scilicet nec illicita præsumunt, nec falsa nuntiant] Sacramenta, vel Sacramentalia perficiuntur, cujusmodi sunt templorum consecrationes, quorum plurima Angelico ministerio divino cultui dicata creduntur: è contra autem quia mali Angeli spiritus sunt mendacii, & religionis simiæ, ideò si quod ab iis Sacramentale ministerium exhibetur, pro rato habendum non esse confirmat: prior pars hujus responsionis confirmatur: Etenim refert (a) Nicephorus Amphilochium Iconii Episcopum mystica, & arcana benedictione ab Angelis à Deo missis consecratum fuisse: ejusque consecrationem ab Angelis factam, cum postea Iconii Antistes electus fuisset, Episcopos qui eum ordinaturi accesserant, ratam priorem ab Angelis factam ordinationem habuisse, nec aliam superinducere ausos, ipsum vero prius salutatum ad officia Sacerdotalia admisisse.

(a) Nicephor. lib. 11. hist. cap. 20.

§. III.

Animas separatas Ordinationis similiter, & functionum Ordinum incapaces esse, morte item finiri jurisdictionem.

VI. Præterea excluduntur à sacra Ordinatione animæ separatæ: cum enim anima cujusque non sit homo, sed pars hominis: solus autem homo Sacerdotii tam suscipiendi, quam exercendi capax sit, anima à corpore separata Sacerdotii quoque tam recipiendi, quàm obeundi incapax erit: quomodo verò separata à corpore anima sacris initiaretur Ordinibus, quæ nec impositioni manuum subjici, nec tradenda in ordinatione instrumenta recipere potest, cùm sit spiritalis, & incorporea? quomodo Sacerdotii munia obiret, quæ nec vocem ullam vitaliter proferre, nec quippiam vitaliter movere potest, quod tamen ad Sacerdotii functiones spectat? cui usui esse posset collatum animæ separatæ Sacerdotium, quod cùm ad hominum visibile regimen institutum sit, visibilia exigit subjecta, ut ji solùm dici possint Sacerdotes, qui agnosci queant à populo Christiano tanquam duces, sintque in spiritalibus visibiles ejus rectores, qui & sensibile ministerium exerceant, & visibilem ducatum præbeant, & exteriori ministerio interiorem gratiam largiantur.

VII. Itaque per separationem quoque animæ à corpore quamvis character in ordinatione collatus minimè deleatur, nec haustus à divino lumine, qui in anima resplendet, Sacerdotii fulgor extinguatur; Sacerdotii tamen dignitati detrahitur, regiminis auctoritas èvacuatur, in alium jurisdictio transfertur: sicut enim nuptiis carnalibus secundùm Divum Paulum, (b) *mulier alligata legi quanto tempore vir ejus vivit, quod si dormierit vir ejus, liberata est à lege: cui autem vult, nubat, tantum in Domino*: ità Ecclesia viuente suo pastore, nec alium superinducere, nec eum à se abjicere potest: eo verò mortuo soluta est ab illius lege, liberata à præstita ei fide, nihilque amplius obstat, quominus alium in Domino salutarem con-

(b) Corinth. 7.

consequatur pastorem: morte itaque sancita inter vivos pacta dirimuntur, & contracti inter Ecclesiam, & Sacerdotem conjugii vincula dissolvuntur. Solus Christus Dominus est, cujus Sacerdotium æterni Patris juramento sancitum æternum mansurum est, nam ut argumentatur Divus Paulus, (a) *alii quidem plures facti sunt Sacerdotes, idcirco quod morte probiberentur permanere: hic autem eo quod manet in æternum, sempiternum habet Sacerdotium: unde, & salvare potest in perpetuum accedentes per semetipsum ad Deum, semper vivens ad interpellandum pro nobis*. Itaque, (b) *Potestas ejus potestas æterna, quæ non auferetur, & regnum ejus quod non corrumpetur*, Sacerdotium ejus Sacerdotium æternum, cujus cæteri Vicarii sunt non successores, ministri non hæredes, *sic nos* inquit (c) Apostolus, *existimet homo, ut ministros Christi, & dispensatores mysteriorum Dei*: & alibi, (d) *pro Christo legatione fungimur*: unde ipse est, qui Sacramenta sanctificat, divinamque ipsis virtutem impertitur, ipse est, qui suscipientibus dat gratiam, ministrantibus auctoritatem largitur: quò fit, ut (e) non Pauli, non Cephæ Sacramenta dicenda sint, sed Christi, qui principalis est Sacerdos, & Sacerdotum princeps: aliorum autem quorumcumque Sacerdotium morte finitur, novisque duntaxat in locum ipsorum succedentibus propagatur. Itaque si quis Sacerdotum è mortuis suscitaretur ad hanc vitam, eum dignitate, honore, cathedra, jurisdictione, quibus cùm viveret, fruebatur, spoliandum haud dubiè debemus credere, aliàs enim, verbi gratia, ejusdem Episcopatus duo Episcopi, Ecclesiæ universæ duo simul Summi Pontifices extarent, si quis ex ipsis Dei voluntate ad vitam vocaretur, quod instituto cùm particularis, tum universalis Ecclesiæ statui repugnat.

(a) Ad Hebr. 7.
(b) Daniel. 7.
(c) 1. Cor. 4.
(d) 2. Cor. 5.
(e) 1. Corinth. 1.

§. IV.

Objectiones in contrarium refelluntur.

VIII. Neque verò quèmquam in contrarium moveat, quod Patres aliqui Episcopos Apostolorum Vicarios dixerint, quod (f) Clemens, verbi gratia, *Episcopos vicem Apostolorum gerere* scribat: quod (g) Cyprianus Epistola ad Florentinum Pupianum, Præpositos Ecclesiæ *Apostolis Vicaria ordinatione succedere* affirmet; quod (h) Urbanus secundus *Apostolorum vices in Ecclesia habere* Episcopos asseveret: neque enim aliud ji Patres volunt, quàm quod ipsi, quàm quod cæteri intendunt, dum Episcopos Apostolorum vocant successores: nolim (i) Anacletum, (k) Hieronymum, (l) Chrysostomum, (m) Augustinum, (n) Gregorium primum, (o) Damascenum, aliosque innumeros referre, qui non Vicarios, sed successores Apostolorum vocant Episcopos, in locum nempe eorum decedentium suffectos, atque substitutos. Placet verò eorumdem, quos interpretamur, testimonia proferre. Clemens de Apostolis hæc habet, (p) *ipsis quoque decedentibus in locum eorum successerunt Episcopi*. Cyprianus epistola ad Cornelium, (q) *hoc enim vel maximè frater, & laboramus, & laborare debemus, ut unitatem à Domino, & per Apostolos nobis successoribus traditam, quantum possumus, obtinere curemus*. Urbanus (r) secun-

(f) Clemens ep. 1.
(g) Cypr. epist. 69. Florent.
(h) Urbanus 2. distinct. 68. cap. quorum vices.
(i) Anacl. epist. 2. Episcop. Ital.
(k) Hieron. ep. 1 & comment. in psalm. 44.
(l) Chrysostom. ser. de Anathem.
(m) Augustin. in psalm. cit. itemque epist. 54. serm. 24.
(n) Greg. hom. 26. in Evang.
(o) Damasc. or. 2. de imaginib.
(p) Clemens ep. 2.
(q) Cypr. ep. 45. Cornelio.
(r) Urbanus supra.

cundus apud eundem Gratianum ex Augustino satis superque suam mentem ostendit, dum filios, qui Ecclesiæ pro Patribus nati sunt, Episcopos interpretatur, qui pro Apostolis, & in Apostolorum sedibus collocati sint, eorumque loco constituti.

IX. Pari quoque ratione interpretari debemus, quod de Summis Pontificibus dictum legimus, eos nempe Petri Vicarios esse, id est successores: nam successores eos esse Petri antiqui scriptores clariùs indigitant (a) Anacletus, (b) Irenæus, (c) Tertullianus, (d) Firmilianus epistola ad Cyprianum, (e) Optatus Milevitanus, (f) Augustinus, (g) Chrysostomus, (h) Leo Magnus, & alii plures: quamvis alii Petri, ut jam docuimus, Vicarios dixerint, qua nempe phrasi usi sunt (i) Episcopi Tarraconensis provinciæ ad Hilarium Papam, (k) Gelasius in commonitorio, (l) Symmachus Papa, (m) Ennodius Ticinensis Diaconus, (n) Amator Episcopus epistola ad Sylverium Summum Pontificem, (o) Gregorius Magnus, (p) Bonifacius Archiepiscopus Moguntinus, (q) Gregorius quartus, (r) Nicolaus primus, (s) Adrianus primus Summi Pontifices, (t) Ludovicus Pius Imperator, (u) Gregorius septimus Papa, (x) Concilium quoddam Anglicanum habitum circa annum millesimum septuagesimum secundum, (y) Divus Bernardus, & alii: quo etiam nomine Joannem primum, Leonem tertium, Adrianum primum, Anastasius (z) Bibliothecarius insignivit: cui non absimile est, quod Concilium (aa) Ticinense circa annum octingentesimum septuagesimum sextum Romanos Pontifices *Petri, &* *Pauli Vicarios* nuncupavit: nec absque ratione id factum: licet enim Summi Pontifices spectata eorum dignitate, & auctoritate, minus propriè Vicarii Divi Petri, quàm successores dici debeant; nihilominus minorem aliquando titulum sapientissimi, ac modestissimi Pontifices habere maluerunt, ne si se successores Petri dicerent, ei, cui se comparare non audebant, dignitate quodammodo æquarent: neque tamen arrogantiæ accusandi sunt, qui successorum Diui Petri titulum sibi sumpserunt, aut tribui passi sunt, nam sicut modestiæ laudem consequuntur, qui debitos sibi titulos respuunt: ita immodestiæ non accusandi, qui admittunt.

X. Addo in honorem quoque divi Petri, & Cathedræ Pontificiæ, pro cujus splendore, & Ecclesiæ universæ salute invigilare credendus est divus Petrus, cujus patrocinio, ac precibus Ecclesia hisce etiam temporibus juvatur, ac munitur, cujus fidem constanter amplectitur, Summos Pontifices à quibusdam Petri Vicarios non successores, Divumque Petrum Ecclesiæ etiamnum præsidere dici, Sic enim (bb) Petrus Ravennas epistola ad Eutychem, qua eum ad resipiscentiam hortatur, *in omnibus*, inquit, *hortor te frater honorabilis, ut his, quæ à beatissimo Papa Romanæ civitatis scripta sunt, obedienter attendas, quoniam beatus Petrus, qui in propria sede, & vivit, & præsidet, præstat quærentibus fidei veritatem &c.* Sic etiam (cc) Dometius Episcopus Prasiados in sexta Synodo Constantinopolitana, sententiam suam circa epistolas ab Agathone Papa ad Imperatorem Constantinum directas in hæc

(a) Anaclet. ep. 2. Episcop. Italiæ.
(b) Irenæus lib. 3. cap. 3. & 13.
(c) Tertullian. de præscript.
(d) Firmil. supra.
(e) Optatus lib. 2.
(f) Aug. in epist.
(g) Chrysost. lib. 2.
(h) Leo serm. 2.
(i) Episc. Tarrac.
(k) Gelasius in commonit.
(l) Symmachus in Apolog.
(m) Ennod. Apol.
(n) Amator epist. ad Sylverium.
(o) Gregor. lib. 2.
(p) Bonifac. in jurament. fidelitatis.
(q) Greg. 4. epist. unica.
(r) Nicolaus 1. ep. 8 ad Michael.
(s) Adrianus 1. epist. 4.
(t) Ludovic. Pius in donat.
(u) Greg. 7. lib. 1. epist. 18.
(x) Conc. Anglic.
(y) D. Bernardus epist. 185.
(z) Anastasius in Joanne 1.
(aa) Concil. Ticinense.
(bb) Petrus Ravennas epist.
(cc) Dometius in 6. Synod. act. 4.

A hæc verba tulisse fertur, *suggestiones directas à patre nostro Agathone sanctissimo Archiepiscopo Apostolicæ, & principalis sedis antiquæ Romæ, ad coronatum à Deo, & magnum, victorem, Imperatorem* [ὡς ἐκ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου ὑπαγορευθείσας διὰ στόματος τοῦ ἁγίου, καὶ κορυφαίου τῶν Ἀποστόλων Πέτρου] *tanquam ex Spiritu sancto dictatas, per os sancti, ac beatissimi Principis Apostolorum Petri, & digito prædicti ter beatissimi Papæ Agathonis scriptas suscipio, & amplector*. Credebant itaque antiqui isti Patres præsto esse Romano
B Pontifici maximum à divi Petri precibus præsidium, Ecclesiamque Christianam ejusdem apud Deum favore, ac benevolentia prosperè dirigi: eodem ferè modo, sed prudentiore consilio, quam quo (a) Alexandri Macedonis duces, ejus defuncti cadauere in medio posito, de partitione Imperii consilium inibant, rati Alexandrum consilio præfuturum, ejusque nominis, ac simulachri, seu cadaveris auspiciis omnia melius cessura; quam etiam
C ob causam diu à Regis nomine abstinuerunt: ità successoribus Petri Vicariorum nomen placuit, non quod ullam amplius eum in homines in his terris degentes jurisdictionem habere crederent, sed quod preces ejus apud Deum multum pro Ecclesiæ salutari regimine valere confiderent: sciebant enim sanctos immortalitate fruentes pro mortalibus precibus apud Deum quotidie agere, iisque prodesse, sed pastorum auctoritate, ac
D cura mortalibus immortales non præesse.

(a) Curtius histor. lib. 10.

II. Pars.

§. V.

Qui à mortuis suscitantur ad vitam mortalem ordinari possunt, qui ad immortalem, characterem retinent, sed non liberam Ordinis functionum exercendarum habent facultatem.

XI. At verò certum est, eos qui fatis cesserunt, si hujus lucis usura [Deo ita permittente] frui incipiant, Ordinibus sacris initiari posse: ut constare potest exemplis (b) Sancti Lazari, qui primus Massiliensium Episcopus constitutus est, postquam eum Christus à mortuis suscitasset, & (c) Renati celeberrimi Andegavensis Antistitis: nec ea de re dubium ullum moveri potest: quid ni enim Sacerdotii prærogativa gaudere possint, qui eodem quo cæteri statu vitæ restituuntur, quos mortalis corporis sarcina iterum gravat, quos hujus vitæ pericula iterum circumstant, qui eadem, qua antea, infirmitate circumdati resurgunt? Minus autem certum est, sed tamen certum est, eum qui cùm viveret Ordinibus initiatus erat, mortemque postea objit, si iterum ad vitam moriturus revocetur, Ordinum susceptorum obire posse, eadem quæ antea, ministeria, & potestate Ordinis, quam habebat gavisurum, & ordinationem reiterari debere, cujus characteri indelebili firmiterque animæ insidenti injuria fieret, si alius ei superinduceretur, vel sacrilega foret posterior ordinatio, ac mutila, si nullum novum characterem imprimeret.

(b) Martyr. 17. Decemb. & ibi Baron. Genebra. dux in Calend. Rom. Democh. lib. 2. c. 32. & alii passim.

(c) S. Antoninus tit. 10. cap. 13.

XII. Controvertitur autem, & in dubium revocatur, utrum animæ beatorum [nam de animabus

 dam-

damnatorum vix movetur quæstio] eorum nempe qui in hac vita sacris Ordinibus initiati sunt, resumptis corporibus suis gloriosis, eorum Ordinum ministeria exercere possint: id censere videntur (a) Divus Thomas, & ex discipulis ejus (b) Sotus, & alii, quamvis Divum Thomam aliter explicet (c) Coninck, & Sotum pariter interpretari aliter possemus. Sed quoquo modo intelligantur, longè verius, & probabilius est, nec ipsos beatos, qui Sacerdotio in hac vita functi sunt, resumptis corporibus, Ordinum susceptorum officia exequi posse: tum quod Divus Paulus (d) locis à nobis superiùs citatis doceat, cæterorum præter Christum Sacerdotium morte finiri: quod quamvis de Sacerdotibus novæ legis ex professo ab ipso dictum sit, ex ejus tamen ratiocinatione, & tota orationis serie ad omnes omninò Sacerdotes extenditur: tum quod sicut instituta tantum sunt Sacramenta pro viatoribus, quibus solis prosunt, ita solis viatoribus Christus eorum conferendorum potestatem concessisse credendus est; tum quod nulla ratio est, cur beati hanc potestatem retineant, nec retineant damnati; sicut enim in his character Sacerdotalis remanet ad ignominiam,
A ita in illis perseverat ad ornatum, & gloriam: damnatos autem integram Ordinis potestatem habere, eamque ad praxim revocare posse mens refugit credere: num enim Christi corpus consecrare poterunt, qui à Christo æternùm separati plectuntur? num Sacerdotes alios, verbi gratia, damnatos ordinare ipsi poterunt? num à peccatis absolvere? num baptizare? hæc omnia Ecclesiæ sunt militantis officia non triumphantis, multo minus eorum, qui ab omni Ecclesia æternum præcisi, nulla cum
B ea aut fidei, aut ministerii, aut status societate conjuncti sunt. Nullum tamen ex eo divinæ auctoritati præjudicium facimus, ut sicut Sacramentis virtutem suam Deus non alligavit, ita nec ministris: ideoque, quod supra de beatis Angelis diximus, & de damnatis, horum videlicet, si quæ præsumant attingere, rata non esse habenda Sacramenta, illorum verò piè credenda: idem & de hominibus beatis, ac damnatis videtur dicendum,
C quia sicut priorum testimonium fallax, & voluntas mala præsumitur: ita posteriorum certum testimonium, erga nos pius affectus, maxima erga res sacras reverentia certò creduntur.

(a) D. Thomas 3. part. qu. 64 art. , ad 2.
(b) Sotus in 4. dist. 1. qu. 1. art. 7. post 4. conclusionem.
(c) Coninck ... d. art. D. Thomæ. Legitur quoque Nugnus quæst. 65. art. 10. dist. 1.
(d) D. Paulus supr.

CAPUT II.

De sexu idoneo sacræ Ordinationi.

§. PRIMUS.

Apud Ethnicos, & hæreticos quosdam mulieres Sacerdotissas fuisse.

I. Apud Ethnicos mulieres aliquas Sacerdotio insignitas, & Sacrificas fuisse litterarum monumentis compertum habemus. Hunc morem apud Gal-
D los, & Germanos usitatissimum fuisse docet (a) Tacitus; Cereri (b) Eleusinæ apud Græcos, Bonæ deæ apud Romanos Mulieres sacrificasse lippis, & tonsoribus notum est;

(a) Tacitus de moribus Germ.
(b) Græci, & Latini auctores passim.

est: error Gentilium fuit teste (a) Clemente, deis fœminis Sacerdotes fœminas eligere. Idem erroris quorumdam hæreticorum mentem invasit: hunc enim Cataphrygibus errorem tribuit (b) Auctor commentariorum in epistolas divi Pauli, qui vulgo dicitur Ambrosius. (c) Augustinus Pepuzianis, quos non tantum mulieres Diaconissas, verùm etiam Sacerdotissas, & Episcopas creasse testatur: (d) Epiphanius Quintilianis, Pepuzianis, Priscillianis, Artotyris, ac Cataphrygis: quæ nomina quibusdam confundere placet, ut ex iis in una hæreticorum secta conflettur, eorum qui Montani dogmata sequerentur, quique adeo à Montanis Montanistæ, à Priscilla, & Quintilla mulieribus pseudoprophetissis quas sibi Montanus socias adsciverat, Quintilliani, & Priscilliani, à loco è quo eorum pseudo magistri prodierant, Pepuziani, à Phrygia in qua errores suos potissimum disseminaverant, Cataphryges, vel Cataphrygæ; ab infando tandem, quod celebrabant, Sacrificio, ex pane videlicet, & caseo, Artotyritæ dicti fuerint: sed ut ut sit (nam Montanistarum varias sectas aliis nominibus expressas nobis innuit (e) Tertullianus, cùm nondum Montani ineptiis dementatus esset) iis omnibus impiam istam observantiam creandi mulieres Sacerdotissas placuisse in propatulo est, eandemque suo tempore usitatissimam fuisse apud hæreticos testatur idem Tertullianus iis verbis, (f) *ipsæ mulieres hæreticæ quàm procaces, quæ audeant docere, contendere, exorcismos agere, curationes repromittere, forsitan & tingere &c.* Idem quoque Gnosticos usurpasse tradit Irenæus. (g)

(a) Clemens lib. 3. constitut. cap. 9.

(b) Ambros. in illud 1. ad Timoth. 3 mulieres similiter pudicas.

(c) August. lib. de hæres. cap. 27.

(d) Epiph. hæres 29. al. 49. & hæres. 59. al. 79.

(e) Tertull. de præscript. cap. 52.

(f) Idem cap. 41. de præscript.

(g) Irenæus lib. 1. adversus hæres. c. 9.

A Idem fœminam in Cappadocia arreptitiam attentare ausam fuisse Firmilianus (h) Cappadociæ Episcopus testatur: de Collyridianis quoque refert (i) Epiphanius mulieres apud ipsos uno anni die solemni, & illustri sacrificium beatæ Virginis Mariæ offerre solitas fuisse: Acephalos tandem ad Diaconi ministerium mulieres quasdam ordinasse, ac promovisse referunt (K) Sigebertus, & (l) Marianus Scotus: in quam sententiam videntur lapsi nostri temporis hæretici (quos omnium hæreseon pannos sibi ali-

B quos assuere non puduit) dum nimirum Christianos omnes cujuscumque conditionis, & sexus Sacerdotes à Deo sanctificatos esse docent, nullumque aliud Sacrificium admittunt, quàm gratiarum actionis, precationum, & laudum, quod cùm ab omnibus exhiberi debeat, nullam apud viros sacerdotij prærogativam servant, nisi forte, ut publicè reliquos doceant, quam etiam sæpè violant, cum mulieres quoque apud ipsos docto-

C ris munus assumpsisse sciamus, easdemque, & de sacris disserere, & cum reliquis cantitare, in templis suis, ut vocant, non sinant solum, sed jubeant.

(h) Firmilian. epist. ad Cyprian. inter epist. Cypr. 75.

(i) Epiphanius hæres. 59. sive 79.

(K) Sigebertus ad annum 5??. quo extinctum errorem docet.

(l) Marianus Scotus in Chronico.

§. II.

Mulieres ordinari lege prohibitum, nec umquam in Ecclesia Catholica receptum.

II. Refellitur autem hic error primum ex Divo Paulo,

D (m) *Mulieres*, inquit, *in Ecclesia taceant, non enim permittitur eis loqui, sed subditas esse, sicut & lex* (n) *dicit: si quid autem volunt discere, domi viros suos interrogent. Turpe est enim mulieri loqui in Ecclesia*. Item, *doce-*

re

(m) 1. Corinth 14

(n) Genes. 3.

re autem mulieri non permitto, neque dominari in virum, sed esse in silentio: Adam (a) *enim primum formatus est, deinde Eva, &* (b) *Adam non est seductus: mulier autem seducta in prævaricatione fuit*. Denique (c) *mulieres viris suis subditæ sint, sicut Domino, quoniam vir caput est mulieris, sicut Christus caput est Ecclesiæ,* (d) *ipse salvator corporis ejus, sed sicut Ecclesia subdita est Christo, ita & mulieres viris suis in omnibus*. Quæ quidem divi Pauli testimonia profert (e) Epiphanius adversus Artotyritas; ex iisque varia argumenta divinæ huic legi confirmandæ idonea erui possunt: primum, quia nativo quodam pudore mulieres à docendo aliisque publicis functionibus, cujusmodi sunt Sacerdotales, obeundis retardantur: legem ergo, quæ mulieres à Sacerdotio arceret, statuisse Christus credendus est, (f) εἰδὼς καὶ τὴν ἀκολουθίαν τῆς φύσεως, καὶ τὴν εὐπρέπειαν τοῦ πράγματος, ὡς καὶ τῆς φύσεως δημιουργὸς καὶ τῆς διατάξεως νομοθέτης, *ut pote qui naturæ convenientiam, & rei decorum nosset, tanquam naturæ auctor, & legislator*, inquit Clemens Romanus. Alterum quia mulieris sexus subjectionis est: vir mulieris caput est: Sacerdos vero caput populi est, cui populus subjicitur: mulier ergo Sacerdotii incapax, quam Deus caput esse noluit: cui tantum abest ut populum subjecerit, cum potius ipsa viro, Deo ita volente, subjecta sit. Unde recte Clemens Romanus (g) eum viri mulierisque conditionem pervertere intulit, qui Sacerdotio mulieri concesso, virum mulieri subjecerit, non mulierem viro, eumdemque qui hoc fecerit, ordinem in ædificatione mundi præscriptum violare, quod

(a) 1. Ad Timot. 2.
(b) Genes. 2.
(c) Genes. 3.
(d) Ad Ephes. 5. cui similia dicit 1. ad Corinth. 11.
(e) Epiph. hæres. 79. al. 49. cit.
(f) Clemens lib. 3. constit. Apost. c. 9.
(g) Clemens loco cit. & lib. 6. c. 6.

A in Ecclesiæ capite constituendo, relicto naturali capite, ad extremum corpus descenderit: cum mulier corpus viri sit, e costa ejus fabricatum, eique subjectum, à quo separatum est ad procreationem liberorum, cum in eam Deus viro ab initio dominationem tribuerit, ac principatum; hinc etiam (h) Tertullianus *necessitatem humilitatis*, fœmineo sexui ex conditione sua necessario adnexam docuit, quæ proinde à quacumque fœmina sive muliere, sive virgine Sacerdotalis officii sortem excluderet. Tertium,
B quia cum viri creatio mulieris productionem præcesserit: peccatum mulieris peccato viri prius fuerit, eique occasionem dederit: inconsulto Deus egisse videretur, si ei per Sacerdotium ducatum ad pietatem instillandam concessisset, quæ posterior creata, prior in peccatum incidit, virumque suum in peccati foveam præcipitem traxit. Quartum, quia Christus Ecclesiæ sponsus, ac maritus, Sacerdotii nostri exemplar est, & perfecta
C idea, à qua multum desciceret, quæ Ecclesiæ sponsa non sponsus diceretur, quæ viri officium in Ecclesiam sibi commissam in ejus regimine, protectione, ditatione, & procuranda immissione divini Verbi seminis fœcunditate, Sacerdotii partes sustinens deberet exhibere. Pensanda etiam hæc verba ex actibus Apostolorum, (i) ubi enim in Judæ locum aliquis sufficiendus fuit, *oportet*, inquiunt, *ex iis viris qui nobiscum sunt aliquem assumi: ex*
D *viris* inquam, non ex fœminis; ut fœmineum sexum ab Apostolatu exclusum nosceremus.

III. Alio etiam ariete absurdam istam opinionem, & (k) γυναικῶν τὴν μανίαν, *muliercularum furorem,*

(h) Tertull. de Virginib. veland. c. 9.
(i) Actorum 1.
(k) S. Epiphan. hæres. 79. sive 78. cap. 2. & 3.

rem, seù amentiam [hoc enim eam nomine vocat] concutit sanctus Epiphanius quia nempe numquam ex quo mundus conditus est, apud veræ religionis sectatores, Sacerdotio functa est mulier, ac ne Eva quidem ipsa, quæ tametsi gravissimum delictum admiserit, tam impium tamen facinus perpetrare nunquam ausa est, sed nec ulla filiarum ejus: quanquam & Abel Deo subinde sacra fecerit, & Cainus coram Domino sacrificia, minimè tamen grata, celebrarit, hos vero secuti sunt Enoch, Noè, Melchisedech, Abraham, Isaac, Jacob, Levi, Moyses, Aaron, Aaronis filii, & alii ex Levitarum propagine masculi descendentes. In novo quoque testamento, si Sacerdotium, inquit (a) Epiphanius, mulieribus mandatum foret, aut canonicum quiddam in Ecclesia præstare liceret, nulli potius quam Mariæ committi Sacerdotis officium debuisset, cui tantus honor est habitus, ut gremio, sinuque suo regem omnium, ac cœlestem Deum; Deique filium exciperet. Eadem Clementis (b) Romani supra ratiocinatio est, quod si hactenus docendi munus nulli mulieri commissum fuit, nec jam committi debebit: quod si à mulieribus baptisari liceret, Christus à matre sua baptisatus fuisset, non à Joanne: (c) si docendi munus permitti potuisset, Mariæ permissum fuisset, & aliis mulieribus, quæ ab initio cum ipso fuerant, ipsumque attentius audierant: hæc ergo Sacerdotalia officia cum omnibus retro sæculis tam in antiqua, quam nova lege mulieribus vetita fuerint, nec virgini ipsi Dei matri permissa, profectò rectè ex iis ostenditur, nulli unquam mulieri Sacerdotis

(a) Epiphan. supra.

(b) Clemens constit. Apostol. lib. 3. c. 9. supra cit.

(c) Idem c. 6. lib. 3. cit.

A officium permitti posse. Rectè ideo Tertullianus, (d) *non permittitur mulieri in Ecclesia loqui, sed nec docere, nec tingere, nec offerre, nec ullius virilis muneris, nedum Sacerdotalis officii sortem sibi vendicare.*

IV. Hùc etiam referre possumus Soteris Papæ decretum, *ne* (e) *Monacha ullam pallam tractaret, neve thus in acerram poneret, dum Sacrificia fierent*; Concilii Carthaginensis quarti canonem, (f) *ut mulier quamvis docta, & sancta, coram viris in conventu docere, vel aliquas baptisare præsumat*: Bonifacii, (g) B *ne mulier, vel Monacha sacratam pallam attrectaret, aut thura contingeret?* Irenei (h) quoque supra (i) Ambrosii, (k) Epiphanii, (l) Augustini auctoritates, quibus inter hæreses dogma istud refertur, quo Sacerdotalis dignitas, vel officium mulieribus tribuitur: ex quibus omnibus hæretica sententia esse intelligitur, qua Sacerdotii capaces mulieres esse defenduntur. Ex quibus etiam colligo cum ordines omnes ad Sacerdotium tanquam ad C apicem omnium referantur: cum tonsura ipsa clericalis via sit, & dispositio ad sacros ordines: mulieres, quæ Sacerdotii incapaces sunt, ordinum quoque omnium, ac tonsuræ ipsius claricalis esse incapaces: cui argumento si continuam Ecclesiæ traditionem, quæ à quocumque ordine, etiam à tonsura claricali mulieres exclusit: si ordinum dignitatem, quæ mulierum, ut superius argumentabamur, viro subjectarum conditionem D excedit; si Apostoli præceptum mulieres in Ecclesia tacere jubentis adjungas, periculosam in fide, nec afferendam eorum opinionem judicabis, qui quocumque ordine, imò etiam qui tonsura ipsa cleri-ca-

(d) Tertullian. lib. de velandis virginibus c. 9.

(e) Pontif. Damas. & Plat. in vita Soteris.

(f) Concil. Carthag. 4 cap. 99. & 100. refertur de consecrat. dist. 4. cap. mulier.

(g) Plat. in Bonif.

(h) Irenæus.

(i) Ambrosius.

(k) Epiphanius.

(l) Augustinus supra citati.

cali mulieres insigniri posse contenderent.

V. Patendum tamen est, pro singulis ordinibus, quantum ad notam opinioni isti inurendam, quæ mulieres ipsis habiles constitueret dispar judicium ferendum esse: nam sicut hæreticam audemus dicere istorum opinionem, qui Presbyteratui aptas mulieres esse censerent, nec multò interiori censura eos notaremus, qui Diaconatus ordini suscipiendo habiles ipsas assererent: quia de duobus istis ordinibus fide constat, quod à Christo instituti sint, imò etiam, ut quibusdam placet, quod Sacramenti rationem complectantur: quia utrique isti ordini in Ecclesia docendi, baptizandi, præsidendi populo fideli, atque regendi munia conveniunt: non eadem (a) tamen censura eorum damnaremus audaciam, qui Subdiaconatui mulieres idoneas esse arbitrarentur: quamvis ut temerariam jure reprobaremus, quam nempe tota (b) Theologorum schola condemnat: mitiori tamen eorum opinionem nota afficeremus qui ad minores ordines, vel tonsuram mulieribus aditum permitterent: sic enim Paludanus mulierem tonsuræ suscipiendæ idoneam esse docuit, cujus opinionem refert (c) Almainus, nec ab ea longe discedit, qui quamvis gravioris forte reprehensionis notam effugiant, falsitatis tamen & aliqualis temeritatis me judice non evitabunt: esto enim tonsura, ac minores ordines ab Ecclesia instituta esse dicantur, non divino jure firmata: ideoque in Ecclesiæ potestate situm forte videatur, eorum ad libitum formas, materias, ritus immutare, nec Sacramenti propè dictam obtineant rationem, ut quibusdam Theologis placet, ex prædictis saltem tamen instituti esse debent ii ordines tanquam Sacramentales quædam ad sacros dispositiones, progressionesque, ac gradus, quibus ad Sacerdotium ascendatur: quare quibus præclusa erit ad Sacerdotium via, iisdem quoque eodem jure ad tonsuram, ad minores Ordioes aditus negari debebit: confirmatur hæc consequentia à divo Paulo, nam divus (d) Paulus varias adserens virorum supra mulieres prærogativas, ut quod vir caput sit mulieris, sicut Christus caput viri, caput verò Christi Deus: quod imago, & gloria viri sit mulier, quod mulier propter virum, non propter mulierem vir sit, quod ex viro mulier, non è contra, hoc etiam docet, quod ad tonsuram non incongruè referatur: turpe nempe esse mulieri tonderi, aut decalvari, & adeò velare debere caput suum: quæ ratio ostendit nec ipsam Clericali tonsura decenter insigniri, quæ caput suum tondere non debeat.

(a) Vide D. Thomam in 4. dist. 25. art. 2 Bonav. art. 2. qu. 1. Scot. qu. 2. §. hic breviter, & alios passim.

(b) Palud. in 4. dist. 25. qu. 3. art. 1. conclus. 2. num. 4.

(c) Almainus q. 2. statim à principio.

(d) 1. Cor. 11.

§. III.

Quo jure mulierum Ordinatio sit prohibita.

VI. Neque verò Ecclesiastico tantùm jure, neque merè naturali, sed divino naturæ convenientissimo mulieres à Sacerdotali ordine arcentur, non, inquam, Ecclesiastico jure, nam id ex Christi institutione, & naturæ convenientia Paulus, Patresque citati vetitum ostenduot: nec hæretici, sed inobedientes Ecclesiæ, & disciplinæ Ecclesiasticæ violatores dici debuissent, qui mulieres ordinassent, si Ecclesiæ tantùm

lege

lege mulieres ab ordinatione arcerentur: imo nec earum ordinatio irrita foret, quocumque Ecclesiæ præcepto vetaretur, nisi divino jure interdicta esset, quemadmodum nec excommunicatorum, suspensorum, aliorumque, quos Ecclesia à sacris Ordinibus repellit, irrita est quantùm ad characterem ordinatio, licèt executio ministerii hujusmodi denegetur: at certum est mulierem frustra manus impositionem suscipere, nec characteris Sacerdotalis, quantumcumque sacrilegam ordinationis cæremoniam subeat, capacem esse. Deinde si divino jure non esset interdicta mulierum ordinatio, quamvis fortè ob levitatem, ac muliebris sexus inconstantiam, aliasque ob causas, Ecclesia mulieres, quæ nulla prærogativa fruuntur, ab ordinibus arcere posset, quo verò jure beatam Virginem ab eo ordine repulisset, de cujus, cum in Dei matrem electa esset, sanctitate, prudentia, dignitate dubitare nefas erat? quis enim aut verbum Dei annuntiare dignius poterat, quàm quæ illud priùs conceperat corde, quàm corpore? quis mysteria fidei explicare clariùs, quàm (a) cui Spiritus sanctus obumbraverat, & virtus Altissimi supervenerat? quis dignius sacrificare poterat, quàm quæ (b) gratia plena fuerat Angelo nuntiante revelata? sed obstabat divina institutio, quominus ea etiam Sacerdotio fungi posset, quæ Sacerdotii dignitatem matris dignitate vel æquabat, vel superabat. Cæteras omitto sanctitatis probatæ fœminas, & prudentiæ insignis, quas Ecclesia vix sine injuria à Sacerdotio potuisset repellere. Imo qua quæso auctoritate totum

(a) Lucæ 1.

(b) Ibidem.

A fœmineum sexum, quem Christus non ineptum Sacerdotio judicasset, Ecclesia sua lege inhabilem effecisset? divinum ergo jus statuendum est, quo mulieres ab ordinatione exclusæ fuerint, ne aliqua toti sexui injuria illata videatur.

VII. Divinum autem illud jus, etsi non sit merè naturale, quia sublata Dei institutione, qua ab Ordinibus arcentur, naturalis mulierum conditio non omnino sacræ Ordinationi repugnabat: cùm & Debboram fœminam exercitus B duxisse, populum Judaicum rexisse, eisque utiliter præfuisse (c) scriptura sacra nos doceat: cùm mulieres Prophetissas in veteri, & novo Testamento, (d) Mariam sororem Mosis, (e) Debboram prædictam, (f) Holditam, (g) Oldam, (h) Annam, quæ Christi adventum in templo nuntiavit, & (i) Philippi quatuor filias virgines prophetantes legamus; cùm plurium regionum lex sit, ut ad regni solium etiam mulieres hæreditario jure C deveniant: quæ omnia ostendunt naturali juri non omnino repugnare, quod mulieres in viros imperium habeant. Naturali tamen juri convenientissimum est, ut non habeant: nam præter naturalem subjectionem, quæ mulieres decet, obstant muliebris sexus verecundia, honestas, pudor, quominus publica Sacerdotalia munia decenter attrectent: obstant innanata sexui levitas, inconstantia, impotentia: unde quod Sacerdo- D tali munere fungantur, (k) παρὰ φύσιν, idest *præter naturam* esse docuit Clemens toties citatus. Quare cùm ordinatissima sit divina dispositio, & Ecclesiæ gubernatio, ideò mulieres ab Ecclesiæ admini-

(c) Judicum 4.
(d) Exodi 15.
(e) Jud. 4.
(f) 4. Reg. 22.
(g) 2. Paralip. 34.
(h) Lucæ 2.
(i) Act. 21.
(k) Clemens lib. 3. Constit. cap. 9.

ftratione removentur; eamque Dei institutionem nullus necessitatis, vel utilitatis prætextus pervertere potest, aut infringere: cùm è contra mulieres gubernaculo Reipublicæ ob boni publici utilitatem, & regni alicuius tranquillitatem minori quidem cum decentia, sed absque reprehensione, ubi lex eas admittit, admoveri liceat.

§. IV.

Referuntur contrariæ in gratiam mulierum objectiones.

IX. Convellenda sunt autem hereticorum fundamenta, quibus turrim istam Babel, ac confusionis in tota Ecclesia inducendæ superstruere moliuntur; ea jam adversus istas hæreses (a) sanctus Epiphanius concussit: ad eadem nos evertenda pro virili niti debemus. Primum eorum fundamentum est Pauli auctoritas dicentis (b) *quicumque enim in Christo baptizati estis, Christum induistis: non est Judæus, neque Græcus, non est servus, neque liber, non est masculus, neque fœmina: omnes enim vos unum estis in Christo Jesu*; quod si in Christo non est masculus, neque fœmina, si nulla à Christo ratio sexus habetur, quomodo ergo solus masculus ad Sacerdotium ex institutione Christi admittendus dicitur, fœmina verò excluditur? Alterum, quia indiscriminatim in masculos, & fœminas Spiritus sancti dona effunduntur, eaque est gratia Evangelicæ legis, ut in quemlibet sexum sese copiosè effundat; (c) *& hoc est*, [ut in Actibus Apostolorum interpretatur divus Petrus] *quod dictum est per Prophetam* (d) *Joël; & erit in novissimis diebus, dicit Dominus, effundam de spiritu meo super carnem: & prophetabunt filii vestri, & filiæ vestræ, & juvenes vestri visiones videbunt, & seniores vestri somnia somniabunt: & quidem super servos meos, & super ancillas meas in diebus illis effundam de spiritu meo, & prophetabunt*: videtur ergo Evangelicæ legis privilegium esse, ut in ea mulieres quoque Sacerdotii munere fungantur: si enim donis Spiritus sancti, & gratiis gratis datis æquè ac viri donantur; quidni & Sacerdotii dignitate effulgeant? quibus enim spiritus directionis, ac regiminis conceditur, frustra dignitas, & regendi auctoritas denegatur: idemque Christus, qui in Ecclesia Pastores, Doctores, Prophetas, Evangelistas posuit, quibus prophetandi, & occulta prævidendi gratiam dedit, docendi, interpretandi, ac pascendi officium non negabit.

X. Tertium, quia non ignota primis saltem Ecclesiæ sæculis Subdiaconarum, Diaconissarum, Presbyterarum, imo & Episcoparum nomina. Diaconissarum ipse divus Paulus meminisse visus est, dum eadem epistola, qua Timotheum de Presbyterorum, & Diaconorum ordinandorum conditionibus mouuit, de istarum Diaconissarum qualitate documentum dedit, (e) *mulieres similiter pudicas, non detrahentes, sobrias, fideles in omnibus*. Item (f) *vidua eligatur non minus sexaginta annorum, quæ fuerit unius viri uxor, in operibus bonis testimonium habens, si filios educavit, si hospitio recepit, si sanctorum pedes lavit, si tribulationem patientibus subministravit, si omne opus bonum subsecuta est, &c.* Notanda divi Pauli singula verba, primum de sacrorum ministrorum

(a) Epiphanius locis citatis.
(b) Ad Galat. 3.
(c) Actorum 2.
(d) Joel 2. Isaiæ 4.
(e) 1. Ad Tim. 3.
(f) 1. Ad Tim. 5.

rum electione discipulum instruens, Diaconissæ, quam viduam vocat, electionem subdidit, ut ad sacrum ministerium ipsam quoque spectare innotesceret; eligendam ipsam dicit, non ut Ecclesiæ opibus nutriatur, ad quod tanta indagatione opus non erat: non ut prophanam administrationem subeat; ad quid enim ad illud ipsum tanta inquisitione opus esset, cùm ad lites dirimendas, & controversias inter Christianos exortas sedandas, non tot in judice dotes Paulus requisierit, quinimò (a) *contemptibiles, qui sunt in Ecclesia, assumi posse ad judicandum* censuerit: illud tamen omnium prophanorum officiorum videtur esse maximum: ergo ad sacrum ministerium eligitur ea, in qua tot egregias conditiones Apostolus desiderat. Deinde cur unius viri vxor esse præcipitur, nisi quia ad significandum Ecclesiæ cum Christo conjugium idonea esse jubetur, quæ ad Ecclesiæ nuptias per sacram Ordinationem assumitur? nec dubitandi causa subesse potest, quin ipsa cum mulier sit, virilem tamen respectu Ecclesiæ personam, & conditionem subeat: in illa enim spiritali *resurrectione*, quemadmodum & in corporea, fœminæ, (b) *neque nubent, neque nubentur, sed erunt sicut Angeli Dei in cælo*. Adde ex iis, quæ ex Ecclesiastica historia Diaconissis officia convenisse compertum habemus, sacra illa fuisse colligi, eademque ferè, quæ Diaconis; si ergo Diaconi, si inferiores Diaconis ministri ad hæc officia obeunda ordinari debuerunt; quid ni sacram quoque Ordinationem Diaconissis tributam dicamus? præsertim cùm Gregorius (c) Nazianzenus Theosebiam Diaconissam Nysseni conjugem, τὴν ὄντως ἱερὰν, καὶ ἱερέως σύζυγον, καὶ ὁμότιμον, καὶ τῶν μεγάλων μυστηρίων ἀξίαν, *verè sacram, & Sacerdotis conjugem, & honore parem, magnisque mysteriis dignam* nominet: & Concilium (d) Chalcedonense, necnon (e) Justinianus τὴν Διακόνον γυναῖκα, *Diaconam mulierem*, ad differentiam Diaconorum virorum appellent. Id verò ex eo quoque urgemus, quod Episcoparum quoque, & Presbyterarum mentionem in Concilio (f) Turonensi secundo sub Pelagio primo, (g) Antissiodorensi circa tempora Adeodati, (h) Romano sub Gregorio secundo, & aliis factam advertimus: quid enim Episcopæ, & Presbyteræ esse possunt, nisi quæ Presbyterorum, & Episcoporum gererent officium? quomodo autem munere isto fungerentur, nisi sacra Ordinatione donatæ? quod etiam confirmari potest ex epistola Gregorii (i) Magni ad Januarium Episcopum Calaritanum, qui Presbyterarum peculiares vestes fuisse demonstrat, dum in Gravinia Abbatissa hoc reprehensione dignum fuisse adnotat, quod Monachica veste indui noluerit, *sed in vestibus, quibus loci illius utuntur Presbyteræ, permanserit*; quæ vestium diversitas peculiarem fuisse Presbyterarum ordinem ostendit, quæ nec Monachæ forent, nec merè Laicæ, sed Deo consecratæ, ac dicatæ.

XI. Denique ultimum fundamentum est, quia Moniales, & Asceticæ fœminæ, seu Ascetriæ, minorum Ordinum functiones palam, ac publicè in Ecclesia obeunt, Lectiones Ecclesiasticas legendo, Psalmos canendo &c. item in Ecclesia videmus receptum quem-

(a) 1. Cor. 6.

(b) Matth. 22.

(c) Greg. Nazianzen. epist. 95. ad Nyssenum ex additis.

(d) Concil. Chalcedonense cap. 15.

(e) Justin. novell. 3.

(f) Turonense 2. cap. 12. & 13.

(g) Antissiod. c. 21.

(h) Rom. sub Gregor. 2. c. 1. 2. & 3.

(i) Gregor. ep. 7. lib. 9. indict. 2.

dam Canonicarum ordinem, cui eadem quæ Canonicis viris munia attribuuntur, quas Ordinationis sacræ incapaces esse frustra dixeris, cùm Ecclesiasticorum officiorum capaces judicentur, & Ecclesiastico catalogo inserantur. Gregorius (a) quoque prædicta epistola solemni more Abbatissam ab Episcopo ordinatam dicit. Ecclesia tandem Abbatissas probat spirituali etiam in viros potestate præditas, ut de Abbatissa Fontis Ebraldi, hujus Monasterii monumenta testantur: quid ni ergo Ordinis sacri capaces censeantur, quæ jurisdictionis spiritualis capaces existimantur? an fortè minus decet jurisdictionem fœminas in mares exercere, quàm Ordinis inferioris munia exercere? aut muliebris pudor, honestas, subjectio naturalis, minus jurisdictionis spiritualis in viros exercitio repugnant, quàm Ordinis alicujus minoris functionibus?

(a) Greg. cit. epist. ad Januarium.

§. V.

Refelluntur objectiones allatæ superiùs ex sacra Scriptura.

XII. Horum fundamentorum priora duo, quæ Scripturæ sacræ testimoniis innituntur, levi quodam flatu à nobis concuti, & everti possunt; posteriora duo, quæ antiquitatis Ecclesiasticæ varia monumenta continent, & disciplinæ veteris prælibatam quandam cognitionem exigunt, plura verba desiderant, quibus nullius firmitatis esse ostendantur. Primùm eorum corruet, si dixeris, quantum ad divinæ legis observationem, justificationis gratiam, adoptionis in filios, communia Dei beneficia, æternamque felicitatis retributionem, nullam

A esse sexus prærogativam: omnibus patere aditum ad fidem recipiendam, ad legem Christi amplectendam, ad filiorum Dei adoptionem obtinendam, ad beatitudinem æternam promerendam; disparem autem ad Sacerdotium obtinendum esse rationem virorum, ac mulierum, nec indiscriminatim viros, ac mulieres ad Sacerdotium assumi posse: solutio patet ex Apostolici contextus serie: nam post illa, quę in objectione verba protulimus, mox ista subjungit, (b) *omnes enim filii Dei estis per fidem, quæ est in*

(b) Ad Galat. 3.

B *Christo Jesu &c.*

XIII. Alterum adversariorum fundamentum non minori facilitate convellitur: esto enim gratiæ quidem gratis datæ in fœminas æquè, ac viros à Deo effundi possint, non tamen sequitur Sacramentum Ordinationis ab utrisque indiscriminatim sumi posse: infirma enim interdum assumit Deus, ut fortia quæque confundat; & ut ostendat divitias gratiæ suæ, in ea vasa benignitatis, & munificentiæ

C suæ thesauros largiùs effundit, quæ magis inepta, & ipsis recipiendis minus videbantur idonea: naturæ siquidem in iisce donis nullus ordo servatur, quia præter naturam est quod recipitur: at verò in Ecclesiastico regimine instituendo licet supernaturalem Sacerdotibus, ac ministris Christus tradiderit potestatem, ordinem tamen voluit servari naturalem, ut sexus ille à Sacerdotio excluderetur, qui ad subjectionem factus est, non ad im-

D perium destinatus. Hanc rationem confirmare videtur Divus Thomas iis verbis: (c) *Prophetia*, inquit, *non est Sacramentum, sed Dei donum; unde ibi non exigitur significatio, sed solum res: & quia secundùm*

(c) D. Thomas in 4. dist. 25. quæst. 1. art. 1. ad 1.

dùm rem, in his, quæ sunt animæ, mulier non differt à viro, cùm quandoque mulier inveniatur melior quantum ad animam multis viris: ideò donum Prophetiæ, & alia hujusmodi potest recipere, sed non Ordinis Sacramentum : quæ ratio divi Thomæ sic explicanda est, ut ratio Sacramenti exigere videatur in suscipiente, ut ipsius Sacramenti significationi, ac institutioni consentiat: quod Matrimonii, & Extremæ Unctionis exemplis illustrari fieri potest: cùm enim Matrimonium, verbi gratia, mutuam corporum traditionem significet, ideò qui nondum habiles sunt ad maritalem copulam, per quam traditio ista consummatur, quia Matrimonii significationem in se non exprimunt, ideò ipsi contrahendo nondum habiles sunt: quia pariter Extrema Unctio instituta est à Deo ad roborandos infirmos, ideò qui in perfecta valetudine constitutus est, eidem recipiendæ aptus non est: ita quoque cùm propriè Ordo ad imperandum institutus sit, & aliquam ordinatorum supra cæteros præeminentiam, & præcellentiam significet, mulieres verò ad subjectionem à Deo factæ sint, ut viris subjiciantur, & in inferiori sub ipsis gradu collocentur, ideò Ordinationis incapaces sunt, quæ prærogativam subjectioni isti oppositam arguit, imò expressè significat. Neque multum ab ea solutione discrepat solutio (a) Richardi, disparem esse rationem Ordinum, & Prophetiæ (quod idem dicam de cæteris gratiis gratis datis) quod per Prophetiam nulla detur potestas mulieri in virum: per ordinem verò potestas concederetur; quod institutioni divinæ dissentaneum est, A quæ viris mulieres subditas esse voluit.

(a) Richard. in 4. dist. 25.

§. VI.

Tertium argumentum solvitur, in cujus solutione plurima de Diaconissis tractantur, & Viduis.

XIV. Tertium everti non potest, nisi primùm quædam de Viduis, quædam de Diaconissis dicamus: res satis obscura fusiorem tractationem exigit, præsertim cùm nullus commodior locus occurrat, ut ea quæ B ad Diaconissarum ordinationem spectant explicemus: de Diaconissis tamen alibi dicemus, earumque officia, ac munia docebimus, hic de earum conditione, & consecratione presertim dicemus, eaque maximè exponemus, quæ ad objectionis solutionem necessaria erunt. Primùm ergo observabimus Episcopas, Presbyteras, Diaconas, Hypodiaconas aliquando dictas legi, non ab ullo ordine, vel ministerio, sed à viris suis, qui C ad Episcopatum, Presbyteratum, Diaconatum promoti fuissent: in eaque significatione sumuntur hec nomina in Conciliis citatis Turonensi secundo, Antissiodorensi, & Romano sub Gregorio. Turonica quidem Synodus postquam Episcopo, (b) *conjugem, ut sororem* habere præcepit, mox sequenti canone Episcopam vocat, quæ Episcopo per matrimonium illigata est, (c) *Episcopum*, inquit, *Episcopam non habentem nulla sequatur turba* D *mulierum &c.* Antissiodorense ęquè apertè loquitur, (d) *non licet Presbytero post acceptam benedictionem in uno lecto cum Presbytera sua dormire, nec in peccato carnali misceri, nec Diacono, aut Subdiacono*. Conci-

(b) Concil. Turonen. 2. c. 13.

(c) Idem cap. 13.

(d) Antissiodor. cap. 20. & 21.

cilium quoque Romanum duobus canonibus Presbyteræ, & Diaconæ in eo sensu explicatio. nem confirmat, (a) *si quis*, ait, *Presbyteram duxerit in conjugium, anathema sit, & responderunt omnes tertiò, anathema sit*. In quo etiam Concilio Adrianus quidam, qui cum Epiphania Diacona, quam post Sacramentum in Apostolica confessione præstitum in uxorem ausu illicito habuerat, anathematis sententia cum ipsa perculsus est. Quibus Conciliorum decretis lucem adfert historia Ursicini Presbyteri, qui *à tempore accepti ordinis Presbyteram suam, ut sororem diligens, sed quasi hostem cavens, ad se propius accedere non sinebat*, ut habet Gregorius (b) Magnus in dialogis. In eodemque sensu intelligendum est decretum (c) Zachariæ Papæ de *Presbytera, Diacona, Nonna, Monacha*, nefario conjugio minimè copulandis. Vocabantur ergo Episcopæ, Presbyteræ, Diaconæ, Subdiaconæ, quæ alio nomine *relictæ Episcopi, Presbyteri, Diaconi, Subdiaconi*, in Conciliis Aurelianensi (d) primo, (e) Antissiodorensi, (f) Epaunensi, & aliis nuncupantur.

(a) Concil. Rom. cap. 1. & 2.
(b) Gregor. dial. lib. 4. cap. 20.
(c) Zachar. Papa.
(d) Aurelian. 1. cap. 13.
(e) Antissiod. c. 22
(f) Epaun. c. 12.

XV. His autem cœlibatus præcipiebatur eorumdem Conciliorum sanctionibus. Patet ex Concilio Aurelianensi primo, (g) *si se cuicumque mulier duplici conjugio Presbyteri, vel Diaconi relicta conjunxerit, aut castigati separentur, aut certè si in criminum intentione perstiterint, pari excommunicatione plectantur*: constat ex Antissiodorensi, (h) *non licet relictæ Presbyteri, nec relictæ Diaconi, nec Subdiaconi post ejus mortem maritum accipere*: clarum est ex Epaunensi, (i) *relictæ Presbyteri, sive Diaconi, si cuicumque nupserint, eatenus ab Ecclesia elongentur, donec à conjunctione illicita separentur*. Id quoque confirmat Toletanum (k) primum, & (l) Bracharense, *vidua Episcopi, Presbyteri, Diaconi si maritum acceperit, nullus Clericus, nulla Religiosa cum ea convivium sumat, nunquam communicet nisi moriens*. Imò Basilius epistola ad Peregorium Presbyterum jam septuagenarium, non solum à concubitu maritali eas arcet, sed & à contubernio, & in Monasterium retrudi imperat, (m) *ejice*, inquit, *illam ex ædibus tuis, & trade in Monasterium: sit illa cum virginibus, & tu inter viros ministra, ne nomen Dei propter vos blasphemetur*. Debebant ergo uxores Episcoporum, Presbyterorum, Diaconorum, Subdiaconorum castitatem vovere, antequam earum mariti sacris Ordinibus initiarentur, ideoque vel Monachorum cœtui aggregari, vel in Diaconissarum ordinem adlegi solebant. Quod Synodi sextæ (n) canon apertè ostendit, qui quidem jubet Episcopi uxorem communi prius consensu à viro separatam Monasterium procul ab eo dissitum ingredi, *εἰ δὲ καὶ ἀξία φανείη, καὶ πρὸς τὸ τῆς Διακονίας ἀναβιβαζέσθω ἀξίωμα*, *sin autem digna visa fuerit, etiam ad Diaconatus dignitatem provehatur*. De iis quoque in Monasterium retrudendis habes locupletissimum Basilii testimonium; de iisdem in Diaconissarum ordinem adlectis habes & plurima exempla ex quibus sufficiant, exemplum sanctissimæ fœminæ nomine Timo uxoris beati Themistagoræ, quam sanctus Auxibius mariti ejus frater Diaconissam Ecclesiæ Solensis, cui ipse primus Episcopus præfuit, ordinasse dicitur à Simeone (o) Me-

(g) Aurelian. ibid.
(h) Antissiod. ibid.
(i) Epaun. ibid.
(k) Toletan. 1. c. 18
(l) Brachar. c. 9.
(m) Basilius epist. Paregor. 198. ἔκβαλε αὐτὴν ἐκ τῆς οἰκίας σου, καὶ κατάστησον αὐτὴν ἐν Μοναστηρίῳ. ἔστω ἐκείνη μετὰ παρθένων, καὶ σὺ ὑπηρετοῦ ὑπ' ἀνδρῶν ἵνα μὴ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ δι' ὑμᾶς βλασφημῆται.
(n) Sexta Synodus cap. 48.
(o) Simeon Metaphraste in vita S. Auxibii.

Metaphraste, cum maritum ejus ejusdem Ecclesiæ Diaconum ordinasset : exemplum item illustris pietate fœminæ Theosebiæ Gregorii Nysseni conjugis, quam Diaconissæ ordini inscriptam fuisse, cum is Episcopus fuisset electus, (a) Gregorius Nazianzenus testatur.

(a) Greg. Nazianzen. epist. 95.

XVI. Alio quoque sensu Presbyteræ, & Diaconæ dictæ, quæ, ut mox dicemus, quibusdam ministeriis Ecclesiasticis fungebantur : de Diaconarum vulgò Diaconissarum nomine, nullus est dubitandi locus : passim enim ex infra dicen-
B dis patebit in ea significatione nomen istud usurpari: de Presbyterarum nomine habemus exemplum, tum apud (b) Athanasium, tum etiam in Concilio Laodiceno statuente, (c) μὴ δεῖν τὰς λεγομένας Πρεσβύτιδας, ἤτοι προκαθημένας ἐν Ἐκκλησίᾳ καθίστασθαι, *non oportere eas, quæ dicuutur Presbyteræ, vel præsidentes in Ecclesia constitui*: quem canonem versio (d) Isidori Mercatoris periphrasticas exponit, do-
C cens hoc canone præcipi, *mulieres quæ apud Græcos Presbyteræ appellantur, apud nos viduæ, seniores, univiræ, & matriculariæ nominantur, in Ecclesia tanquam ordinatas, constitui non debere*. Quibus verbis refertur hic canon à Gratiano, (e) præterquam quod mendum apud eum irrepsisse non levis suspicio est; dum nempe loco vocis *matriculariæ*, quæ apud auctores Ecclesiasticos trita est, & usitata pro iis significandis
D personis, quæ in Ecclesiæ matricula, seu catalogo descriptæ haberentur, quod Diaconissis haud dubiè competit, corruptè vox *matricuriæ* habetur, quæ nullius est significationis, nec apud ullum Ec-

(b) Athanasius ad Virgines.

(c) Conc. Laodic. cap. 11.

(d) Versio Isidori Mercatoris.

(e) Refertur cap. mulieres dist. 32.

A clesiasticum auctorem reperitur; cui nonnisi ridiculè is sensus affingitur, ut matricuriæ dicantur, quæ matrum curam haberent.

XVII. Neque hìc prætermittendum, quod diligenter observari vult (f) Epiphanius, Viduas quidem nominatim expressas, & illas, quæ anus essent Πρεσβύτιδας vocatas, οὐδαμοῦ δὲ Πρεσβυτερίδας, ἢ ἱερίσσας, *nunquam autem Presbyteras, aut Sacerdotissas*, adeout velit nomen istud ætatis fuisse, non dignitatis : cùm enim nonnisi seniores, ut mox dicemus, solerent ordina-
B ri, ideò rectè Πρεσβύτιδες vocitabantur, quę jàm senilem ætatem, & auctoritatem attigerant. Unde etiam Divus (g) Thomas, & (h) Bonaventura eam inter Presbyteras, & Diaconissas differentiam agnoscere videntur, quod Diaconissa Ordinis hujus extaret, quem describemus, Presbytera vidua, & senior esse deberet. (i) Scotus verò per Presbyteram honorabilem matronam, & dignitate præstan-
C tem cæteris intellexit, qualis est inter Moniales Abbatissa. Gratis tamen hæc, & absque fundamento dici videntur si generatim, & universim sumantur : nam ex Concilii Laodiceni canone citato patet Diaconissas quasvis Πρεσβύτιδας, sivè seniores dictas fuisse, quamvis ex Epiphanio appareat eas præsertim hoc nomine insignitas fuisse, quæ inter ipsas anus, sive seniores forent.

(f) Epiphan. hæres. 79. cit. n.4.

(g) D. Thomas in 4 lib. 25. artic. 2. quæst. 1.

(h) Bonavent. ibid.

(i) Scotus ibid.

XVIII. Supponendum quoque
D est Viduarum, & Diaconissarum non eundem in omnibus Ordinem fuisse. Etenim præterquamquod Viduæ passim dicebantur, quęcumque in viduitate cœlibem vitam ducebant, etiam absque voto, erat præterea Viduarum quidam ordo,

in quem per castitatis professionem illæ admittebantur, quarum ætas, & diligentior probatio castitatis omne continentiæ periculum submovebant: Diaconissæ verò non solum viduæ, verùm etiam virgines plerumque non ad castitatem solùm servandam, sed prætereà ad officia quædam Ecclesiastica consecrabantur. Discrimen istud ex pluribus capitibus sumi potest, primò ex eo quod Diaconissæ quodam ritu, qui ordinationem exhibere videretur, consecrarentur: Viduæ solo continentiæ voto, licet post multam indagationem. Id autem ex Apostolicis constitutionibus (a) colligimus: in iis siquidem Bartholomęi Apostoli oraculo, forma initiandę alicujus fœminæ in Diaconissam, cujus infrà mentio erit, exactè præscribitur, cùm tamen, sicut testimonio (b) Jacobi virgo non ordinatione fieri, sed uniuscujusque voluntate voveri decernitur: ita (c) Thadæi sententia Vidua non ordinanda, non conceptis precibus consecranda statuitur: *Vidua*, inquit Thadæus, *non ordinatur, sed si jamdiu virum amisit, & caste, & laudatè vixit, & domesticorum diligentem curam habuit, ut honestissimæ illæ, ac gravissimæ fœminæ Judith, & Anna, cooptetur in gradum viaualem: sin vero paulo ante maritum amisit, ne ei credatur, sed potius adolescentiæ tempore exploretur: aliquando enim passiones cum hominibus consenescunt, nisi fortiori fræno cohibeantur*; Secundò ex eo quod Viduę parebant Diaconissis, iisque subjiciebantur: ut expressè docent eædem Apostolorum constitutiones: (d) *Viduas* enim inquiunt, *oportet honestas esse, graves, obedientes Episcopis, Presbyteris, Diaconis, adhuc etiam*

A *Diaconissis*. Tertiò, quia Viduarum mentionem facientes constitutiones Apostolicæ, nullum eis officium attribuunt, Diaconissis autem varia Ecclesiastica officia assignant. Lege tertium librum (e) dictarum constitutionum, in quo passim varia Diaconissarum officia enumerantur: in quo inter cætera Vidua depingitur domi quieta, tranquilla, cui per alienas domos circumcursare nefas sit, cùm è contra Diaconissas frequenter ad Christianorum domos mittendæ doceantur. Quartò, quia viduarum

B ordo, ut nomen indicat, earum erat, quæ viro nupserant, cùm ex virginibus, & innuptis Diaconissæ nonnunquam seligerentur: imo ex virginibus sæpè eas electas fuisse videntur docere Apostolicæ Constitutiones his verbis, (f) Διακόνισσα δὲ γινέσθω παρθένος ἁγνή· εἰ δὲ μήγε, κἂν χήρα μονόγαμος, πιστὴ, καὶ τιμία, idest, *Diaconissa verò eligatur virgo pudica, sin autem non fuerit virgo; sit saltem vidua, quę uni nupserit, & fidelis, at-*

C *que honorata sit*: quod etiam variis ex historia Ecclesiastica exemplis confirmari potest, Pulcheriæ, verbi gratia, Augustæ, Olympiadis, & Nicaretæ: Pulcheriæ, quidem, quam virginitatem omnes coluisse testantur, nec nisi iam adultam Martiano nuptiarum titulo imperium detulisse scribunt, quam tamen, cùm junior esset, virginem Eudoxia Augusta quò eam ab aula expelleret, à Flaviano Patriarcha Constantinopolitano Dia-

D conissam fieri procurabat, teste (g) Sozomeno: Olympiadis, quæ licèt junior nupsisset, incorrupta tamen, nec à viro cognita relicta credebatur, ea verò in Ecclesia Constantinopolitana in officio Dia-

(a) Clemens constit. Apost. lib. 8. cap. 19. & 20.

(b) Ibidem c. 24.

(c) Ibidem cap. 25. Χήρα οὐ χειροτονεῖται, ἀλλ' εἰ μὲν ἐκ πολλοῦ ἀπέβαλε τὸν ἄνδρα, καὶ σωφρόνως, καὶ ἀνεγκλήτως ἔζησε.

(d) Constit. Apostol. lib. 3. cap. 7. Σεμνὰς οὖν δεῖ εἶναι τὰς χήρας πειθομένας τοῖς Ἐπισκόποις, καὶ τοῖς Πρεσβυτέροις, καὶ τοῖς Διακόνοις. ἔτι μὴν καὶ ταῖς Διακονίσσαις.

(e) Lib. 3. Constit. Apostol. cap. præsert. 6. 7. & 15.

(f) Constit. Apostol. lib. 6. cap. 17.

(g) Sozomen. lib. 4. cap. 47.

Diaconiſſæ pluribus annis miniſtravit: Nicaretæ laudatiſſimæ virginis, quæ Chryſoſtomo quantumvis adhortante, nunquam tamen aut Diaconiſſæ honorem ſuſcipere, aut Monialium cæteri præeſſe acquievit.

IX. Hoc autem poſtremum diſcrimen confirmatur pluribus aliis teſtimoniis: primò enim Tertullianus in exhortatione ad caſtitatem teſtatur virgines in Eccleſia ordinatas fuiſſe, (a) *quantæ igitur*, ait, *& quæ in Eccleſia ordinari ſolent, quæ Deo nubere maluerunt, quæ carnis ſuæ honorem inſtituerunt, quæque ſe jam illius pudoris filias dicaverunt, occidentes in ſe concupiſcentiam libidinis &c.*, quas ordinatas in Eccleſia dicit, Diaconiſſas, ni fallor, intelligit, eas autem virgines ad hunc gradum promotas fuiſſe ſequentia verba oſtendunt, quæ & eas nuptiis renuntiaſſe carnalibus, & Deo nupſiſſe, & continentiam ſervaſſe demonſtrant. Unde quod alio in loco Tertullianus Epiſcopum reprehendat, qui ad viduatus in Eccleſia gradum virgines promoverat, vel ſibi ipſi contrarius eſt, vel fortè non de Diaconatus officio, ſed Viduarum prioris ordinis gradu intelligendus venit, verba Tertulliani hæc ſunt, (b) *planè ſcio alicubi virginem in viduatu ab annis nondum viginti collocatam: cui ſi quid refrigerii debuerat Epiſcopus, aliter utique ſalvo reſpectu diſciplinæ præſtare potuiſſet, nec tale nunc miraculum, ne dixerim monſtrum in Eccleſia denotaretur: virgo vidua: hoc quidem portentuoſior, quod nec qua vidua caput texit, utrumque ſe negans, & virginem, quæ vidua deputetur, & viduam, quæ virgo dicatur: ſed ea auctoritate illic ſedet intecta qua & virgo.*

(a) Tertullian. lib. de exhortat. ad caſtitatem cap. ult.

(b) Idem de Virginibus velandis.

II. Pars.

A Quibus verbis contendit æquè virgines, ac viduas in Eccleſia eſſe velandas, cùm tamen virgines paſſim non velatæ ex more incederent, portentoſumque judicat, quod ad viduarum gradum virginem juvenem Epiſcopus aliquis promoverit, quam ſedem [nam hoc nomine gradum iſtum poſtea appellat] virginem iſtam tenere voluiſſe, & eam, quam ibi exagitat prærogativam virginitatis ſervare, ut non velata ingrederetur, abſurdum cenſet: unde per ſedem illam vidualem, & ad viduatum
B promotionem, an Diaconiſſæ dignitatem, an ſolam viduæ in ſtatu continentiæ conſecrationem intellexerit dubium profectò relinquit. Si prius intelligat non planè ſibi ipſi alio in loco conſentit, ſi poſterius, viduæ ad continentiam conſecratæ, & Diaconiſſæ diſcrimen confirmat.

X. Pro eodem autem diſcrimine confirmando clariora longè ſunt Epiphanii, Carthaginenſis quarti Concilii, Juſtiniani, Zonaræ, ac
C Balſamonis teſtimonia: apertè omnino Epiphanius, dum de Diaconiſſis hæc ſcribit, (c) καὶ αὐταὶ δὲ μονόγαμοι ἐγκρατευσάμεναι ἀπὸ μονογαμίας, ἢ ἀειπάρθενοι οὖσαι, *illæ quidem univiræ, & continentes eſſe debent, vel poſt unas nuptias viduæ, vel perpetuæ virgines*. Obſcuriùs aliquantum Carthaginenſis (d) quarti, ſed æquè efficax teſtimonium eſt, cujus nempe canon decrevit, ut Viduæ vel Sanctimoniales, quæ ad miniſterium baptizan-
D darum mulierum eliguntur, tam inſtructæ ſint ad officium, ut poſſint apto, & ſacro ſermone docere imperitas, & ruſticas mulieres &c. De Diaconiſſis hic verba fieri nemo ambigere poteſt, qui noverit

(c) Epiph. cap. ult. Panarii num. 21 in expoſit. Catholicæ fidei.

(d) Carthagin. 4. cap. 12.

Bb in

in Baptismate mulierum has præcipuas Diaconissarum partes esse: Viduas autem illas sanctimoniales, id est virgines Deo sacras esse oportuisse, quæ ad officium illud assumerentur Concilii canon satis evidenter ostendit. Apertiùs autem Justinianus, sive (a) dum pœnas aduersus raptores Deo sacratarum fœminarum decernens, Diaconissarum aliquas virgines constitutas fuisse, aliquas non, aliquas in Monasterio, sive asceterio vivere, alias per se domi suæ degere indicat jis verbis, *bona autem eorum* [raptorum] *si hoc* [raptus crimen] *commissum fuerit in sanctimonialem virginem, quæ vel in Asceterio, vel in Monasterio degit, sive eadem virgo Diaconissa constituta sit, sive non, eidem Monasterio, vel Asceterio, ubi consecrata est, addicantur: ut ex his rebus, & ipsa solatium habeat, dum vivit, sufficiens: & res omnes sacrosanctum Asceterium, seu Monasterium pleno habeat dominio. Sin autem Diaconissa cujuscumque Ecclesiæ sit, in nullo tamen Monasterio, sive Asceterio constituta, sed per se degit; raptoris ejus substantia, Ecclesiæ, cujus Diaconissa est, adsignetur, ut ex jis facultatibus ipsa quidem dum superest, ab eadem Ecclesia consequatur, &c.*, sive dum Justinianus (b) Diaconissis leges præfigens, statuensque qualiter, & quales ordinari debeant, expresse docet eas aut virgines constitui, aut unius viri, quæ fuerint uxores. Frustrà aperta in rem haud dubiam (c) Zonaræ, ac Balsamonis testimonia proferam: iam ad ritum tam viduarum, quàm Diaconissarum promovendarum festino. Fatemur tamen viduas præsertim huic officio destinatas, fuisse: imo Theodosii olim lege

(a) Justinian. l. Raptores C. de Episcopis, & Clericis.

(b) Justinian. novella 6. cap. 6.

(c) Zonaras, & Balsamon. in can. 9. Concilii Niceni.

A sancitum esse, *ut nulla nisi emensis sexaginta annis, cui votiua domi proles sit, ad Diaconissarum consortium transferatur: tum filiis suis curatore* [*si id ætas poscit*] *petito, bona sua idoneis sedula religione gerenda committat, &c.* Unde & nomen viduarum eis relictum: quod antiqua Ecclesia, in qua raræ virgines matura ætate reperiebantur, quæ prudentia, & auctoritate vigerent, ipsis impositum fuerat: sic celebres illæ Diaconissæ Salvina, Pentadia, Procula, & aliæ, omnes viduæ fuerunt, pauciores ex virginibus electæ sunt; quia nempe virgines verecundiores, minus in rebus gerendis probatæ, & minoris ut plurimum auctoritatis sunt, quàm viduæ hospitibus recipiendis, mulieribus monendis, in Baptismo lavandis, Domi conveniendis, aliisque Diaconissarum officiis obeundis magis idoneæ, ut plurimum censebantur.

B

XI. Quæ ad viduatus gradum promovebantur, vidualem vestem [quam nigram fuisse ex (d) Forojuliensi Concilio deducimus] in Ecclesiæ sacrario castitatem coram Episcopo professæ induebantur, velamen etiam sumebant. Patet ex Concilio (e) Carthaginensi quarto, in quo viduæ ad nuptias sæculares transeuntes damnantur, postquam *se devoverint Domino, & veste laicali abiecta, sub testimonio Episcopi, & Ecclesię in Religioso habitu apparuerunt*. Patet ex Concilio (f) Arausicano primo, in quo nimirum statuitur; viduitatis servandę professionem coram Episcopo in secretario habitam, imposita coram Episcopo veste viduali non esse violandam. Patet ex Toletano (g) quarto, in quo duo genera statnuntur, sæcularium, & san-

C

D

(d) Forojul. Concil. cap. 11.

(e) Carthagin. 4. cap. ult.

(f) Arausic. 1 c. 27 apud Gratian. 17. q. 1. c. viduitatis.

(g) Tolet. 4. c. 55.

& sanctimonialium, *saeculares viduae dicuntur, quae adhuc disponentes nubere laicalem habitum non deposuerunt: Sanctimoniales verò, quae iam mutato habitu saeculari, sub religioso cultu in conspectu Sacerdotis, vel Ecclesiae apparuerunt*. Patet ex Toletano (a) 10. *Vidua, quae sancta religionis propositum obtinere voluerit, &c. accepta à Sacerdote, vel ministro apta religionis professioni veste &c. ea utatur, &c.* Viduas autem etiam velari licuisse docent Concilium Turonense (b) sub Carolo, Parisiense (c) sub Ludovico, & Lothario, Moguntinum (d) sub Arnulpho, in quo derepentè, & absque matura exploratione viduae velari prohibentur, & expressiùs Concilium (e) Aurelianense, [cui sequentem sententiam absque numero Burchardus, Ivo, & Gratianus tribuunt], *dum viduas, quae spontanea voluntate ab altari conversionis sacrae velamen suscipiunt*, jubet *in eodem proposito permanere*. Cui addi potest (f) Nicolaus Papa, qui Cardo Archiepiscopo, & ejus Suffraganeis scribens, *viduam, quae capiti sacrum velamen imposuit, si inter caeteras velatas feminas in Ecclesia oraverit, & oblationes cum illis obtulerit, si professa est se in eodem habitu permanere, spondens nunquam religionis velamen deponere, à religiosis observantia negat posse discedere*. Nec in contrarium obstant, quae ex Gelasio (g) Papa, (h) Turonica secunda Synodo, (i) Epaunensi, (k) Parisiensi sexta sub Ludovico, (l) Triburiensi, & aliis proferuntur, quae viduarum velationem canonica auctoritate prohibitam testantur: est enim [ut rectè notat Joannis (m) Glossa] *quadruplex velum, scilicet velum professionis*,

(a) Toler. 10. c. 4. refertur 20. q. 1. cap. vidua.

(b) Turonense sub Carolo cap. 37.

(c) Parisiense sub Ludovico Pio, & Lothar. lib. 1. c. 44. & lib. 3. can. 7.

(d) Moguntin. sub Arnulpho can. 26.

(e) Aurelian. c. 3.

(f) Nicolaus apud Gratian. 27. q. 1. c. vidua, qui est 34.

(g) Gelas. epist. 1.

(h) Turon. 2. c. 21.

(i) Epaun. c. 21.

(K) Parisiense 6. lib. 1 cap. 40.

(l) Triburien c. 29.

(m) Gloss. v. velamen, in canonem devotis 20. q. 1.

A *consecrationis, ordinationis, & praelationis: velum professionis imponitur tam virgini, quàm viduae: velum consecrationis est, quod tantum virginibus imponitur: velum ordinationis, quod olim imponebatur Diaconissis: velum praelationis, quod datur Abbatissis*. Quale autem discrimen fuerit inter velationem viduarum, & virginum alia nos (n) Glossa docuit, virginem nempe velari ab Episcopo, vel Sacerdote: quia virgo typum gerit Ecclesiae in hac desponsatione, quae pura, & virgo nupsit uni viro: idest Christo, & ideò in hujus rei signum B velantur, inquit, à Sacerdote Christi Vicario, ut jure dicere possit, *annulo suo subbarravit me Dominus*: vidua autem, quae Ecclesiam virginem, & incorruptam repraesentare non potest, à Sacerdote non velatur, quia quemadmodum supra, viduam iterum nubentem benedictionem fundere Sacerdoti non licet: ita nec viduae, quae primo homini nupsit, posteà verò Christo velum tradere permittitur: unde non ab Episcopo velan- C tur viduae, sed ut ex Concilio Aurelianensi [cui etiam favet (o) Tiburiense] supra retulimus, *ab altari conversionis sacrae velamen recipiunt*; non tamen inconsulto Episcopo, quod fieri vetat (p) Parisiense Concilium sub Ludovico, & Lothario. Virgines item benedicebantur, & consecrabantur, ut patet ex epistolis (q) Damasi, & D (r) Leonis Papae, (s) Canonibus Conciliorum Carthaginensis secundi, (t) Hispalensis secundi, & (u) Parisiensis sub Ludovico, & Lothario, quae earum consecrationem Episcopis peculiari jure convenire decernunt. Viduas autem sub nulla benedictione velandas ex-

(n) Glossa in c. viduas 27. q. 1.

(o) Tribur. c. 25.

(p) Paris. 6. lib. 1. cap. 42. & ejusdem cap. 44.

(q) Damasus ep. 4.

(r) Leo epist. 86. al. 88.

(s) Carth. 2. c. 3.

(t) Hisp. 2. cap. 7.

(u) Parisiense sub Ludovico, & Lothar. lib. 1. cap. 40.

A expressè docent (a) Gelasius, & (b) Tiburiense Concilium, ex quibus etiam colligitur harum velamen non fuisse ab Episcopo benedictum, illarum verò fuisse.

XIII. Diaconissarum autem benedictio augustior, & sacratior erat: oportebatque, [ut ait (c) Justinianus] *omnes, quæ ordinabantur, venerabiles Diaconissas tempore ordinationis, & moneri, & sacrorum audire mandatorum præcepta, coram reliquis, quæ dudum sunt venerabiles Diaconissæ: ut & ipsæ Dei timorem habeant, & adhærentes sacris mandatis fiduciam.* B *Ordinationis* nomine earum creationem Tertullianus (d) indigetavit: χειροτονίας, (e) constitutiones Apostolicæ; quo etiam nomine usus est (f) Justinianus, quod *Ordinationem* latinè verterunt: χειροτεσίας quoque (g) Concilium Chalcedonense: Synodus quoque (h) Trullana Diaconissam χειροτονεῖσθαι asserit. E contra verò Concilium (i) Nicenum primum negat Diaconissas habere manus impositionem: sic enim habet C ἐμνήσθημεν δὲ τῶν Διακονισσῶν, τῶν ἐν τῷ σχήματι ἐξετασθεισῶν, ἐπεὶ μηδὲ χειροθεσίαν τινὰ ἔχουσι, ὥστε ἐξάπαντος ἐν τοῖς λαϊκοῖς αὐτὰς ἐξετάζεσθαι. Idest, *meminimus Diaconissarum, quæ in habitu esse probantur, quod non habeant manus impositionem, ut modis omnibus ipsæ inter laicas habeantur.* Concilium Aurelianense secundum contra (K) canones esse asserit, quod benedictionem Diaconatus fœminæ aliquæ acceperint, eas tamen castitatis lege teneri decernit, D statuitque, *ut nulli postmodum fœminæ Diaconalis benedictio pro conditionis hujus fragilitate credatur.* Epaunensis (l) Synodus consecrationem earum vetat, (m) Arausicana prima

(a) Gelas. supra.
(b) Concil. Tiburtense supra.
(c) Justinianus novella 6. cap. 6.
(d) Tertullian. de exhortat. ad castitatem cap. ult.
(e) Constit. Apostol. lib. 8. cap. 20.
(f) Justinian. supra, & novella 123. c. 13
(g) Concil. Chalcedon. cap. 15.
(h) Synod. Trull. cap. 14. & 40.
(i) Concil. Nicenum 1. cap. 19.
(K) Concil. Aurelian. 2. cap. 16.
(l) Epaun. c. 21.
(m) Arausi. 1. c. 26.

A Diaconissas omninò non ordinandas præcipit. Hæc autem sacrorum Canonum antinomia conciliari non potest, nisi pro diversis locis diversos constituendarum Diaconissarum ritus admittas; vel certè Ordinationem sacram Diaconatus à Niceno Concilio, & cæteris denegatam fœminis istis, quæ Diaconissæ dicebantur, vetitumque, nè eodem quo Diaconi ritu consecrentur; aut eam manus impositionem recipere credantur: cum alioqui aliam manus impositionem purè ceremonialem acciperent: B quippè cum multæ ejusmodi manus impositiones admitterentur ad quamlibet orationem, ut ejus efficacia, Deique protectio ostenderetur, quemadmodum ex (n) Augustino, (o) Hincmaro, & aliis colligere est. Probabile autem est in Conciliis (p) Aurelianensi 2. (q) Epaunensi, (r) Arausicano 1. ordinem potius Diaconissarum sublatum, quam ordinationem vetitam: sed ea de re agemus, dum earum officia, ac ministeria describemus. C Certum tantum ex iis pateat nec Diaconatus ordini Diaconissas initiatas fuisse, nec sacram Ordinationem suscepisse, quippe quas inter laicas Concilium (s) Nicenum recenseat: quas Concilium (t) Arausicanum primum benedictioni quæ datur, caput submittere imperat.

XIV. Placet autem hic integram referre ex Constitutionibus (u) Apostolicis Diaconissarum ordinationis formam, quam antiquitus D obseruatam saltem alicubi fuisse probabile est: περὶ δὲ Διακονίσσης Βαρθολομαῖος διατάσσομαι ὦ Ἐπίσκοπε ἐπιθήσεις αὐτῇ τὰς χεῖρας, παρεστῶτος τοῦ Πρεσβυτερίου, καὶ τῶν Διακόνων, καὶ τῶν Διακονισσῶν,

καὶ

(n) Aug. lib. 3.
(o) Hincmarus fusius lib. de variis capitib. Ecclesiast. cap. 16.
(p) Aurel. 2. sup.
(q) Epaun. supra.
(r) Arausi. 1. supra.
(s) Nicen. supra.
(t) Arausi. 1. supr.
(u) Constit. Apostol. lib. 8. cap. 19. & 20.

καὶ ἱερεῖς. Ὁ Θεὸς ὁ αἰώνιος, ὁ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ ἀνδρὸς, καὶ γυναικὸς δημιουργός, ὁ πληρώσας πνεύματος Μαριὰμ, καὶ Δεβόῤῥαν, καὶ Ἄνναν, καὶ Ὀλδὰν, ὁ μὴ ἀπαξιώσας τὸν μονογενῆ σου υἱὸν γεννηθῆναι ἐκ γυναικός. ὁ καὶ ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου, καὶ ἐν τῷ ναῷ προχειρισάμενος τὰς φρουροὺς τῶν ἁγίων σου πυλῶν, αὐτὸς καὶ νῦν ἔπιδε ἐπὶ τὴν δούλην σου τήνδε τὴν προχειριζομένην εἰς διακονίαν, καὶ δὸς αὐτῇ πνεῦμα ἅγιον, καὶ καθάρισον αὐτὴν ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος πρὸς τὸ ἐπαξίως ἐπιτελεῖν αὐτὴν τὸ ἐγχειρισθὲν αὐτῇ ἔργον εἰς δόξαν σὴν καὶ ἔπαινον τοῦ Χριστοῦ σου μεθ' οὗ σοι δόξα, καὶ προσκύνησις καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν. quæ verba ita Latinè vertuntur. *De Diaconissa verò ego Bartholomæus constituo, ut manus ei Episcope imponas præsentibus Presbyteris, & Diaconis, ac Diaconissis: & dices: Deus æterne Pater Domini nostri Iesu Christi, qui viri, & mulieris auctor es, qui Mariam, Deboram, Annam, & Oldam Spiritu sancto implevisti; qui non duxisti indignum, ut filius tuus unigenitus ex muliere nasceretur; qui in tabernaculo testimonii, & in templo custodes fœminas januis tuis sanctis præfecisti: ipse nunc respice hanc ancillam electam ad ministerium: & mundam effice ab omni inquinatione carnis, & spiritus, ut opus sibi impositum dignè perficiat ad gloriam, & laudem Christi sui, cum quo tibi gloria, & adoratio, & sancto Spiritui in sæcula, Amen.*

XV. Dubium autem est, an cum ait Apostolus, *vidua eligatur*, græcè καταλεγέσθω, idest inscribatur catalogo viduarum, *non minus sexaginta annorum, quæ fuerit unius viri uxor, in operibus bonis testimonium habens, si filios educavit,*

A *si hospitio recepit &c.* de viduis ad viduatus statum promovendis, an de Diaconissis ordinandis intelligendus sit. (a) Hieronymus, (b) Primasius, (c) Sedulius de Diaconissis constituendis, seu in Diaconatus ministerium cooptandis exponunt, adeout nonnisi sexaginta annorum viduam ad Diaconissarum officium eligi velit Apostolus, quæ iis dotibus instructa sit, quas ibi depingit divus Thomas iis, quæ viduarum gubernationi præficerentur idipsum applicat, plures autem, cum iisdem (d) Hieronymo, (e) Sedulio, (f) divo
B Thoma, necnon cum (g) Chrysostomo, (h) Fulgentio, (i) Brunone, (k) Anselmo, (l) Lyrano, de viduis, quę Ecclesiæ opibus sustentabantur, & ideò catalogo earum viduarum inscriptæ erant, quæ ab Ecclesia alebantur, dictum Pauli interpretantur: quas nonnisi sexagenarias, & virtutibus conspicuas assumi velit. Sane toto fere hoc capite bonarum, & malarum Viduarum descriptionem proponit,
C statim capitis initio *viduas honorandas* esse monet, quæ verè viduæ sunt, honor autem, ut rectè notat (m) Hieronymus, *non tam in salutationibus deferendis, quàm in eleemosynis, & munerum oblatione sentitur*: quænam ergo viduæ Ecclesiæ stipendiis alendæ sint [nam plures olim Ecclesiæ opibus sustentatas fuisse docebunt te præter Apostolicas constitutiones, (n) Chrysostomus, (o) Ambrosius, (p) Concilii Carthaginensis Patres, (q) Bal-
D samon, & alii passim] moniturus, verarum, & falsarum viduarum imaginem exhibet, quam descriptionem ita concludit, *si quis fidelis habet viduas, subministret illis, & non gravetur Ecclesia, ut iis, quæ ve-*

(a) Hieronymus.
(b) Primasius.
(c) Sedul. in cap. cit.

(d) Hieron. epist 9.
(e) Sedulius, &
(f) D Thom. sup.
(g) Chrysost. homil. 14.
(h) Fulgent. ep. 1.
(i) Bruno.
(k) Anselmus.
(l) Lyranus in cit. cap. Pauli.

(m) Hieron. in c. 5.

(n) Chrysost. homil. 15.
(o) Ambrosius in hæc verba si quis fidelis cap. 5. cit.
(p) Conc. Carth. 4. cap. 102.
(q) Balsamon in cap. 18. & 24.

verè viduæ sunt, *sufficiat*; tum de Presbyteris subdit eos duplici honore dignos esse, qui bene præsunt, duplicato scilicet stipendio, duplicique mercede, ex qua tota sermonis serie innotescit de earum viduarum delectu agere ibi Apostolum, quæ Ecclesiæ opibus fovendæ, ac sustentandæ essent.

XVI. Unde literalis maxime videtur ea ratio, quam proferunt (a) Hieronymus, (b) Theodoretus, Theophylactus, Oecumenius, Sedulius, Anselmus, Bruno, divus Thomas, & alii; cur nempe nonnisi sexagenariæ viduæ seligerentur, ad hoc ut Ecclesiæ opibus sustentarentur; quia juniores manuum labore vitam suam sustentare poterant. *Nec te moveat*, inquit (c) Hieronymus, *quod sexagenaria eligatur vidua, & putes adolescentulas ab Apostolo reprobari, & te crede eligi ab eo, qui discipulo dixerat: nemo adolescentiam tuam contemnat; non continentiam, sed ætatem; alioquin omnes, quæ ante sexaginta annos viduatæ sunt, hac lege accipient maritos, sed quia rudem Christi instituebat Ecclesiam, & omni ordini providebat, præcipueque pauperibus, quorum ei cura cum Barnaba fuerat demandata; illas vult Ecclesiæ opibus sustentari, quæ propriis manibus non queunt laborare, quæ verè viduæ sunt, quas & ætas probat, & vita*. Nec minus illa Paulinæ epistolæ congruit, quam probant (d) Tertullianus, (e) Chrysostomus, (f) Primasius, & alii, quod nempe ob habitum conjugii difficilior sit in viduis, quam in aliis continentiæ observatio, ad quam videlicet non solum Diaconissæ adstringebantur, verum etiam eæ quæ in vidualem statum ab Ecclesia cooptabantur: ideo nonnisi sexaginta anno-

(a) Hieron. ep. 9.
(b) Theodor. & alii citati.
(c) Hieron. loc. cit.
(d) Tertull. de virginib. velan. c. 9.
(e) Chrysost. homil. 14. in cap. cit.
(f) Primas. in verba citata.

A rum viduam, ab Apostolo elegi velle. De Diaconissis autem, quod castitatem voverent, docent plurimi sancti Patres, Basilius (g) epistola ad Amphilochium, Epiphanius (h) in fine Panarii in expositione fidei, & alii; necnon Concilium (i) Chalcedonense, Aurelianense (k) secundum, (l) Vormatiense, (m) Justinianus novella, Capitularia Caroli, & alia complura. De iis quoque, quæ in gradum viduitatis cooptabantur, fidem faciunt constitutiones Apostolicæ Clementis,
B Basilii epistola ad Amphilochium, Concilium Carthaginense quartum, Fulgentius, & alii, quos infra citabimus: ob idque viduas nonnisi provectæ ætatis Paulum assumi voluisse passim docent interpretes, ut facilius ab incontinentiæ periculo sibi caverent: cui etiam vitando periculo providere volens Imperator Theodosius, occasione credo junioris Diaconissæ, quam Diaconus, magno Ecclesiæ scandalo, compresserat,
C de non ordinanda juniore sexaginta annis in Diaconissam legem edidit, cujus superiùs meminimus: Majus autem in viduis incontinentiæ periculum esse, quàm in cæteris egregiè ostendit Tertullianus, *vidua*, inquit, *habet aliquid operosius: quia facile est non appetere quod nescias, & aversari, quod desideraveris nunquam: gloriosior continentia quæ jus suum sentit, quæ quid viderit novit: poterit virgo fœlicior haberi, at vidua laboriosior: illa*
D *quod bonum semper habuit, ista quod bonum sibi invenit: in illa gratia, in ista virtus coronatur*: mitto cæteros. Hoc demum tamquam proposito congruentius ostendo, eam, quam explicuimus rationem textui

(g) Basil. epist. ad Amphil. cap. 24.
(h) Epiph. c. ult. Panarii num. 11.
(i) Concil. Chalced. 15.
(K) Aurelianen. 2. cap. 16.
(l) Vormat. c. 73.
(m) Justinian. novell. 6. cap. 6.

tui sancti Pauli apprimè quoque consentire. A Etenim postquam qualem viduam eligi velit, Apostolus ostendit, mox subdit. *Adolescentiores autem viduas* [*παραιτοῦ* Graecè habetur] quod Cyprianus interpretatur *praeteri* : divus Thomas post alios plures (a) *cave, ne recipias* passim ad sustentationem in Ecclesia: quod alii interpretantur, *cave ne ad ministerium Ecclesiae admittas*: Rationem verò hanc reddit; *cum enim luxuriatae fuerint*, seù ut habetur apud (b) Cyprianum, *indelicatae fuerint*, apud (c) Ambrosium *in deliciis egerint*, Graecè *ὅταν γὰρ καταστρηνιάσωσι* [quod verbum (d) *ob divitias ferocire, vel lascivire* significat] *in Christo nubere volunt, habentes damnationem, quia primam fidem irritam fecerunt* : quibus sane verbis aperte ostenditur, ideò à viduali, seù officio, seù gradu juniores repelli, quod periculum esset, nè si juniores in eum admitterentur, fidem suam quam vovissent, violarent, seque sacrilegii reas nuptiarum desiderio constituerent.

(a) Divus Thomas lect. 2. in cap. Pauli cit.

(b) Cyprian. suprà

(c) Ambrosius in dicta verba.

(d) Lege apud Hesych. & Athen. lib. 1.

XVII. Quod si ad Ecclesiasticum ministerium cum (e) Chrysostomo, Hieronymo, Primasio, Sedulio, Anselmo, Brunone, & aliis laudata ista superiùs verba referas, *adolescentiores viduas devita*: adeout, qui de earum antea promotione ad ministerium Ecclesiasticum verba fecerat Paulus, idem postea earum rejiciendarum legem tradat, congruentior erit ea ratio quam assignat Tertullianus, cur nonnisi sexagenarias eligi voluerit, scilicèt (f) *ut experimentis omnium affectuum instructae facilè norint caeteras, & consilio, & solatio juvare, & ut nihilominus ea decurrerint, per quae foemina probari potest*, longeque facilius juxta hanc interpretationem ratio proferetur, cur digamae ab illa, de qua ibi sermo, promotione arceantur; ut videlicet Christi cum Ecclesia conjunctionem referant, quae Christianis, & Ecclesiasticis officiis mancipantur: sed quid opus hac significatione in iis quae Sacramentorum conferendorum incapaces erant? itaque monogamiam ad honestatis, & pudicitiae argumentum, continentiaeque majorem securitatem requirere divum Paulum consentiunt Theodoretus, (g) B Bruno, divus Thomas, & alii; juxta quam interpretationem, ut aliqua etiam catalogo viduarum inscriberetur, unius viri uxorem eam esse debuisse ostendit (h) Hieronymus jam superius laudata ad Geruntiam, sive Agcruchiam epistola, his verbis, *non solum enim ab officio Sacerdotii digamus excluditur, sed & ab eleemosyna Ecclesiae, dum indigna putatur stipe, quae ad secunda conjugia devoluta est*: porro non de Diaconissis constituendis hic C agit Hieronymus, sed de viduis Ecclesiae matriculae ad habendas eleemosynas inscribendis. Id vero maximè confirmari potest, quod non semper in usu fuerit Ecclesiastico Diaconissas eligi sexagenarias, imò Conciliorum auctoritate juniores eligi potuerint, licet huic matriculae Ecclesiasticae non nisi seniores viduae inscriberentur, quae quidem Ecclesiarum observatio Apostolum interpretata videtur, de quo viduarum delectu D verba fecisse censendus sit, dum ait vidua eligatur non minus sexaginta annorum.

(e) Chrysost. serm. 46.

(f) Tertull. de virginib. veland. c. 9.

(g) Theodoretus Bruno in eandem. D. Thomas ibid. & alii passim.

(h) Hieron. epist. 11.

XVIII. Scio quosdam Apostoli verba de Diaconissis interpretatos, Diaconissas quoque sexa-

xagenarias esse voluisse: sed non id passim observatum, imò in hac re variæ leges, variæ consuetudines fuerunt. Tertullianus (a) supra Episcopi factum reprehendit, qui virginem nondum 20. annorum in gradu viduali, vel Diaconissæ constituerat, cum Apostolus nonnisi sexagenarias viduas constitui præceperit. (b) Epiphanius supra etiam laudatus ex viduarum numero nonnisi seniores Diaconissas creari debere docuit. Concilium verò (c) Chalcedonense statuit Διακόνον μὴ χειροτονεῖσθαι γυναῖκα πρὸ ἐτῶν τεσσαράκοντα, καὶ ταύτην μετὰ ἀκριβοῦς δοκιμασίας, *Diaconissam non esse mulierem ordinandam, ante annum quadragesimum, & eam cum accurata examinatione*. Similiter Synodus (d) Trullana vetat, μήτε διακόνισσα πρὸ τῶν τεσσαράκοντα ἐτῶν χειροτονείσθω, *ne Diaconissa ante annos quadraginta ordinetur*, (e) alibique differentiam assignat, inter virgines, viduas Diaconissas; virgines quidem in Monasterium recipi vetat ante annos decem, quamvis Basilius (f) in sacris suis canonibus eam, quæ se sua sponte offert, & virginitatem amplectitur, si decimum septimum annum compleverit, in virginum ordinem referendam præscripserit; servata tamen analogia, & proportione ad Diaconissas, & viduas, id se de Virginibus in Monasterium recipiendis statuere affirmat: nam cùm Apostolus sexaginta annorum viduam eligendam voluerit, sacri autem canones quadraginta annorum Diaconissam fieri permiserint, cùm Dei Ecclesiam robustiorem vidissent, triginta annos detrahentes, totidem quoque detractis, decem annorum puellam in Monasterium recipi

(a) Tertullian. lib. de velandis virginibus cap. 9.

(b) Epiph. hær. 79.

(c) Concil. Chalcedon. cap. 15. habetur 17. quæst. 1. cap. Diaconissam.

(d) Synod. Trull. cap. 14.

(e) Eadem cap. 40.

(f) Basil. can. 18. ep. ad Amphiloch.

A posse declarat. (g) Vvormatiensis similiter quadraginta annorum Diaconissam promoveri posse definit; Theodosium (h) magnum nonnisi sexaginta annorum Diaconissam eligi voluisse superiùs documus: extat quoque in codice Justinianæo eadem lex, quæ Valentiniano, Theodosio, & Arcadio tribuitur, dataque dicitur Mediolani Valentiniano Augusto quartum, & Neoterio Coss. (i) anno Christi trecentesimo nonagesimo, in qua in vulgatis exemplaribus, non sexaginta, sed quinquaginta
B annorum numerus definitur, corruptè, ut opinor, tum quod Photius (k) in nomocanone *sexaginta* legat, non *quinquaginta*: tum quod in codice Theodosiano, in quo primum hæc lex exscripta, sexaginta annorum numerus definiatur: tum denique quod hæc ad Apostolum constitutio expresè referatur: at sexaginta annos pro viduis, non quinquaginta definit Apostolus. Justinianus in eo numero constituendo varius est, nam
C novella (l) constitutione Epiphanio Patriarchæ Alexandrino directa quinquaginta annos præscribit secundùm divinas regulas; quas vero divinas regulas intelligat, non video: in hac tamen lege ob Ecclesiæ necessitatem, vel utilitatem dispensari voluit. Alia verò constitutione Petro Magistro sacrorum officiorum annos tantum quadraginta ad Diaconissæ ordinationem postulat: hanc varietatem notat Photius (m) in nomocanone;
D qui & aliam legem profert de Diaconissis ante trigesimum quintum non ordinandis, quæ tamen lex nec alibi reperitur, nec in ipso Photij nomocanone Græco-Latino Parisiis impresso apud

(g) Vvormat. c. 73.

(h) L. 27. C. Theodos. de Episcopis, & Clericis.

(i) L. nulla C. de Episcop. & Cleric.

(k) Photius in nomocan. tit. 1. c. 28.

(l) Novella 6. c. 6. & apud Photium loco cit.

(m) Novell. 123. c. 13. Photius supra

apud Abrahamum Pacard, anno millesimo quingentesimo decimo quinto.

(a) Zonar. in c. 15. Concil. Chalced.

XIX. Conatur autem (a) Zonaras Apostoli dictum de viduis ante annos sexaginta non ordinandis conciliare cum canonibus, qui à quadraginta annis id fieri permittunt, ut nempe Diaconissas, quæ ex viduis assumebantur, ob maius incontinentiæ periculum in viduis, quàm in virginibus, ante annos sexaginta non licuerit ordinari; virgines autem, quę in corruptæ permansissent, ab annis quadraginta promoveri licuerit, sed nec id semper observatum fuisse pluribus exemplis probari potest, imo nec quadragesimum semper annum expectatum in virginibus; nam & Theosebiam (b) Gregorii Nysseni conjugem juniorem esse oportuit, cùm Diaconissa ordinata est; & Olympiadem (c) à Nectario Diaconissam ordinatam juniorem fuisse liquet, cùm ad hunc honorem promota est: Pulcheria (d) quoque Theodosii junioris soror junior erat, cùm ei Eudoxiæ invidia Diaconissæ dignitatem curabat imponere: nihil de Salvina, Pentadia, & aliis dico, quas sexagesimum annum non attigisse, cùm Diaconissæ ordinatæ sunt, facilè ostendi posset: unde rectè Synodus (e) Trullana in jis, & similibus, ætatis definitionem arbitrio Episcoporum relictam innuit.

(b) Greg. Nazianzen. epist. 95. ad Nyssen. in additis.

(c) Niceph. lib. 13. cap. 24.

(d) Sozom. lib. 14. cap 47.

(e) Synod. Trull. cap. 40.

XX. Jis autem omnibus circa Diaconissarum ordinationem fusiùs explicatis, ad objectionem respondendum est, Diaconissas merè Laicas fuisse, prout ex Concilio (f) Niceno primo superiùs retulimus; conjecturas, quæ in contrarium proferuntur nullius esse mo-

(f) Conc. Nicen. cap. 19.

II. Pars.

A menti: Primò enim divum Paulum tot dotes necessarias judicavisse in jis viduis, quæ castitatem voverent, & ab Ecclesia stipendia quasi suo jure dedita acciperent ob rationes allatas; non quod Ecclesiam putaret digamis, aut etiam incontinentibus viduis charitatis subsidia negare debere, sed quod eas tantùm stipendia ab Ecclesia constituta habere vellet, quæ præ cæteris virtutum ornamentis fulgerent: aliud enim est, quod in paupertatis solatium tanquam eleemosyna datur, aliud quod in vir-

B tutis præmium tanquam stipendium decernitur. Digamiam (g) quoque viduis istis vetitam ob periculum potius incontinentiæ, cujus iteratæ nuptiæ indicia sunt, quàm ob mysterium, vel Sacramentum. Item quamvis in patria sexus discrimen non sit, hìc tamen ob naturalem mulierum verecundiam, & subjectionem, quoad sacri principatus participationem, aliquod observari debere, officiorum porrò, quæ Diaconis-

(g) Vide Augustin. lib. de bon. viduitatis adjuvantem.

C sis conveniebant, esto aliqua saltem eadem circa mulieres forent, quæ Diaconis, Ostiariis, Lectoribus circa virorum admissionem ad Ecclesiam, vel exclusionem, instructionem, monitionem, nudationem in Baptismo, &c. conveniebant, dispari tamen ratione Diaconis, aliisque Clericis inferioribus, & Diaconissis convenisse: nam Clericis conveniunt tanquam habentibus aptitudinem ad corpus Christi verum consecrandum; ex

D qua aptitudine aliquæ in corpus Christi mysticum, quo illud ad sacram Eucharistiam disponant, potestates in eos, per sacram Ordinationem, [quæ in consecratione corporis Christi consummatur, &

Cc ad

ad eam per gradus ascendit], derivantur: Diaconissis è contra ineptis, quæ unquam ad corpus Christi consecrandum assurgerent, eadem officia tribuebantur non per ordinationem, quæ sine illa habitudine ad corpus Christi verum, quod Sacerdotii, & Sacerdotalium ordinum perfectio est, nulla esse potest; sed per commissionem quandam, ad pudorem fœminarum relevandum, & periculum incontinentiæ ex frequentiori virorum, ac mulierum conversatione vitandum quodammodo necessariam, ex indulgentia quadam tribuebantur: unde abrogatus est ab Ecclesia posterioribus temporibus Diaconissarum ordo tanquam minus necessarius: Clericorum verò ordines ampliati potius, quàm ulla ex parte temporum succedentium serie imminuti. Pudori autem fœminarum præsertim consultum Diaconissarum institutione docet (a) Epiphanius iis verbis, Διακόνισσαι δὲ καθέσταται εἰς ὑπηρεσίαν γυναικῶν μόνον, διὰ τὴν σεμνότητα, ἂν χρεία καταςαίη, λουτροῦ ἕνεκα, ἢ ἐπισκέψεως σωμάτων, id est, *Diaconissæ ad hunc unum usum adhibentur, ut mulierum decoris, & honestatis causa sint administræ, si id fortè necesse fuerit, sive dum Baptismo initiandæ sunt, sive dum earum corpora perscrutanda.* Insuper promotionem ipsarum dici ordinationem ceremonialem, non Sacramentalem, ut supra explicuimus: per exaggerationem vero à Nazianzeno dici mulierem Diaconissam cum Episcopo collatam ὁμότιμον, seu simili, vel eodem honore fruentem, quod nonnisi analogicos potest intelligi, ut servata aliqua proportione inter mulieres Diaconissæ excellant,

(a) Epiphanius in fine Panarii c. ult. num. 21.

A sicut inter viros sacri Ecclesiæ ministri, quibus etiam nominum participatione, non potestatis æqualitate, quæ Diaconæ vocantur, æquari dici possunt. Denique Episcopas, Presbyteras, Diaconas vocari, quæ Episcoporum, Presbyterorum, Diaconorum uxores essent, non quæ ordines istos haberent: dici quoque Diaconissas à ministerio, & famulatu quem impenderant; Πρεσβύτιδας quoque, non Πρεσβυτερίδας, seniores & anus, non propriè Presbyteras, ab ætate scilicet, & morum gravitate,
B non à Presbyteratus potestate docet toties laudatus (b) Epiphanius.

(b) Epiphanius hæres. 59. al. 79.

§. VII.

De Monialibus, Ascetriis, & Canonicis, ad ultimæ objectionis solutionem.

XXI. Ultimum superest de Monialibus, Ascetriis Canonicis fœminis, & Abbatissis argumentum, quarum nullam propriè ordinari, aut Clericorum collegio sociari Catholici defendunt. C
Sed de Monialibus, Ascetriis, Canonicis fœminis priùs, tum de Abbatissis loquamur. Monialium quidem, seu quæ etiam Nonnæ, seu Nonnanes dictæ reperiuntur in epistolis Hieronymi, (c) tum ad Eustochium, tum ad Asellam, in vitis sancti Hilarionis, sancti Jonnis Eleemosynarii, & sanctæ Mariæ Ægyptiacæ, in epistola Bonifacii Archiepiscopi Moguntini, & decreto Synodi sub
D eodem habitæ, in capitularibus Caroli, Flotildæ visione, traditionum Fuldensium, & alibi, ubique fit mentio: Ascetriarum autem, & Canonicarum rarior. Ascetriæ dicuntur, ἀπὸ τοῦ ἀσκητηρίου ab Ascete-

(c) Hieron. ep. 22.

terio: ἀσκητήριον autem apud Baſilium, & in Jure civili paſſim pro Monaſterio ſumitur, ſeu alio loco, in quo Deo devotæ fœminæ ſervabantur, ut ad pietatis opera exercerenturi: nam ἀσκέω Græcis exerceo, & τηρέω Servo, unde & ἀσκητικὰ à Baſilio, Sancto Ephrem, Nilo Archimandrita, & aliis, quæ ad Monaſticam diſciplinam ſpectarent: ἀσκηταὶ etiam paſſim dicti ipſi Monachi, quaſi pugiles, & exercitatores in virtute, ac pietatis ſtudio apud Baſilium, Ephrem, Chryſoſtomum, Nilum Archimandritam Conſtantinopolitanum, & alios complures, necnon & ab ipſa Synodo Trullana, Laodicena, & alijs. Aſcetriæ quoque dictæ, quæ in Monaſteriis, ſeù pietatis locis recluſæ ad virtutem exercerentur, eæque, vt ait Synodus in Trullo αἳ τὸν ἀσκητικὸν αἱρούμεναι βίον, *quæ exercitationem, ſeu aſceticam vitam eligunt*: earum paſſim in Jure civili ſit mentio: vel cum in raptores virginum, & aſcetriarum pœnæ decernuntur, vel cum laicis, maximè iis, qui theatralia exercent, Monaſtriarum, vel Aſcetriarum ſchemate uti prohibetur: vel eùm earum in funeribus officium deſcribitur, quibus quidem in locis Aſcetriæ à Monaſtriis, ſive Monialibus viderentur quodammodo diſtingui, ſicut etiam Aſceteria à Monaſteriis diſcrepare videntur ex citatis ſuperiùs legibus: ſed hæc iam non moramur, nec minutias iſtas diligentiùs perſequimur.

XXII. Canonicarum quoque fœminarum meminit Baſilius maximè eo libro, qui ἐπιτίμια εἰς τὰς Κανονικάς, *animadverſiones adverſus Canonicas* inſcribitur, eaque epiſtola quam Θεοδώρᾳ Κανονικῇ, *Theo-*

A *doræ Canonicæ* direxit: quam amplexatam dicit, κατὰ τὸ Εὐαγγέλιον πολιτείαν, *inſtitutum ſecundum regulam Evangelicam*. Earum autem Canonicarum domum Baſilius citato libro τὸ ἀσκητήριον vocat: quo fit, ut facilè perſuadear, ſi quod diſcrimen olim fuit inter Aſcetrias, & Monachas, Canonicas, Aſcetrias potius fuiſſe quam Monachas. Chryſoſtomus Canonicarum quoque meminit tractatu nempe edito, περὶ τοῦ μὴ τὰς Κανονικὰς συνοικεῖν ἀνδράσιν, *quod Canonicæ fœminæ viris converſari non*
B *debeant*; quibus ſanè in locis tum apud Chryſoſtomum, tum apud Baſilium, Canonicæ fortè intelliguntur, quæcumque fœminæ, quæ jam regulares dicuntur, & regulam aliquam vivendi auſteriorem amplexatæ fuerant, virginitatemque voverant. Canonicarum quoque apud Juſtinianum mentio, qui Canonicas, & Aſcetrias una, tanquam ejuſdem propoſiti fœminas conjungit, eiſque pſallendi in funeribus officium adſcribit,
C cum Acolythi ad eadem funera acciti funalia præferrent, & Lecticarii, ſeù Copiatæ, ac Decani feretrum deferrent. Mentio quoque *Sanctimonialium Canonicarum* in Concilio Cabilonenſi ſecundo, quæ à Monachis ſecernuntur, *quoniam hæ, quæ ſub Monaſticæ regulæ norma degunt, totius vitæ ſuæ ordinem in eadem, quam profitentur regula, ſcriptum habent*; quæ autem ſe Canonicas vocabant, novam ab ipſo Concilio regulam accipiunt.
D Ipſarum quoque mentio in additione ſecunda Ludovici Pii Imperatoris ad capitularia Caroli, in qua *Monaſteria Sanctimonialium tam Monacharum, quàm Canonicarum* adiri prohibentur: qui-

bus in locis Monachę mihi videntur eæ Sanctimoniales dictæ, quæ regulam sancti Benedicti voverant, Canonicæ autem, quæ sancti Augustini regulam professæ sunt. Eugenius (a) quoque tertius in eadem fortè significatione Canonicas usurpavit, dum in Concilio Rhemensi statuit, *ut Sanctimoniales, & mulieres, quæ Canonicæ nominantur, juxta beatorum Benedicti, & Augustini regulam vitam suam in melius corrigant, & emendent &c.* Dixi fortè, nam ambiguum est, num sancti Benedicti regulæ Sanctimoniales, Canonicas sancti Augustini regulæ ibi adstringat, quod probabilius est: an verò Sanctimoniales, seu mulieres, quæ Canonicæ dicuntur, pro iisdem sumat, easque sive divi Benedicti, sive sancti Augustini regulę addictas velit.

(a) Eugenius 3. in Concil. Rhemensi cap. 4.

XXIII. Sunt & aliæ Canonicæ, quæ à Germanis (b) *Canonicæ sæculares* dicuntur, quarum in inferiori præsertim Germania, & Austrasia multæ domus in gratiam nobilium fœminarum erectæ sunt, quæ, si Abbatissam, Priorem, Sacristam, & si quæ aliæ sunt ex præfectis, excipias, nullam faciunt professionem, nullis se votis adstringunt, neque bonis renuntiant, neque nuptiis, sed ad pietatem formantur, divinisque Officiis vacant, donec in matrimonium collocentur: cujus ordinis auctor, vel certè amplificator credi potest sanctus (c) Meinulphus Diaconus, qui imperante Carolo Magno natus, sub Ludovico ejus filio floruit, de quo in ipsius vita legitur, quod Monasterium Budicense exstruxerit, *institueritque illic congregationem sæcularem, ut vocant, Canonicarum:* Monasterium autem illud ipsum esse puto, cujus meminit decreta-

(b) Lege glossam, & textum in c. dilecta verbo Canonicas de majoritate, & obedientia, cap. indemnitatib. §. penult. de elect. in 6.

(c) Vita sancti Meinulphi apud Surium 5. Octobris.

A lis (d) Honorii tertii, in qua mentio fit cujusdam Monasterii in Germania, cujus Abbatissa Canonicas, & Clericos suæ jurisdictioni subjectos habuerit, quod quidem in vulgatis exemplaribus Bribugense, alias verò Licurburgense, Neburgense, Quodeburgense dicitur; idemque fortè est, quod Budicense, quod jam memoravimus. Etiamnum verò vivendi genus istud perseverat: nec ab Ecclesia (quidquid aliqui sentiant) videtur improbatum: nam quod Concilium Triburiense apud (e)
B Gratianum, (f) Ivonem, (g) Burchardum, Sanctimonialibus æquè, ac Clericis in Ecclesiastico gradu constitutis Ecclesiam ab intestato succedere docuit, nec passim observatur, nec nisi de iis sanctimonialibus professis unquam intellectum est, cujusmodi non sunt istæ Canonicæ. Quod Innocentius (h) secundus eas insectatur, quæ nec regulas sancti Benedicti, neque Basilii, aut Augustini profiterentur, Sanctimonialesque dici vellent,
C propriaque haberent receptacula, & privata domicilia, in quibus sub hospitalitatis nomine passim hospites, & minus honestos viros domi suæ admitterent, quas sub anathematis sententia ad edendum, & dormiendum in communi dormitorio, & refectorio adigit; vel ad Canonicas, de quibus hìc agimus, non spectat, sed ad mulieres professione, ut vocant, hospitalarias, vel certè inordinationem vivendi in Canonicis mulieribus im-
D probat, non ipsum ordinem, cui eandem legem præfigit, quæ olim Canonicis viris commendata fuit in variis Conciliis. Quod pariter Bonifacius (i) octavus constitutionem suam de electione Abbatis-

(d) Cap. dilecta de majoritate, & obedientia.

(e) Burchard. lib. 5. cap. 207.
(f) Grat. cap. ultim. 12. q. 5.
(g) Ivo par. 1. cap. 188.

(h) Innocent. 2. in Conc. Rom. c. 26. & 27. refertur can. periculosam, 18. quæst. 2.

(i) Bonifacius 8. cap. indemnitatibus. citat.

tissarum observari præcipit, *nedum in Monasteriis, in quibus sunt Moniales viventes sub aliqua de religionibus approbatis; sed etiam in illis, ubi sunt, juxtà quarundam Provinciarum consuetudinem, quæ nec propriis renuntiant, nec professionem faciunt regularem, sed vivunt ut in secularibus Ecclesiis Canonici regulares*, ea scilicet conditione, ut non eligant, neque ad cæterarum præfecturam eligantur non professæ: ea, inquam, constitutione videtur potius prædictarum Canonicarum statum firmare, aut saltem permittere, quàm evertere, vel improbare. Cui etiam non officit, quod statim subdit, *per hoc tamen earum statum, ordinem, seu regulam nolle, nec intendere approbare*: ista enim judicium suum suspendentis, non damnationem proferentis verba sunt. Quod tandem (a) aliqui easdem putantes cum Beguinis, quarum ordinem ob hæresim, & alia crimina abolevit Clemens (b) quintus in Concilio Viennensi, ex eo inferunt Canonicarum quoque ordinem abolitum fuisse: refelluntur tum quod aliæ omninò fuerint Beguinæ, uxoratæ, in domibus propriis viventes, Parochis subditæ, parochialibus Ecclesiis obnoxiæ, à Canonicis, quas depinximus; tum quod earum ordinem, quem ob varia crimina Clemens aboleverat, comperta plurium innocentia restituit Joannes (c) vigesimus secundus. Istarum porrò Canonicarum, seu ut loquuntur, Canonissarum ordinem reformandum duxere Concilium (d) Coloniense, Germaniæ Comitia (e) Augustæ habita à Carolo quinto Imperatore, & Synodus diœcesana (f) Augustensis, in quibus duobus posterioribus conventibus leges aliquæ

(a) M. Mantuan. lib. 2. Enchir. totum singular. c. 49.

(b) Clementina 1. de religios. domib.

(c) Extravag. ratio, de religiosis domib. inter communes.

(d) Concil. Colon. an. 1536. part. 10. cap. 19.

(e) Comitia Augustana anni 1548. in formula reformationis.

(f) Synodus Augustensis cap. 12.

A ipsis servandæ, præfixæ sunt.

XXIV. Verùm, iis omissis, in quibus fortè plus nimium immorati sumus, objectio pro ordinatione mulierum illis omnibus, quæ diximus inniti potest: quod Monialium benedictio quędam videatur esse ordinatio: quod Ascetriæ, & Canonicæ in funeribus canere solerent, ut ex Justiniano (g) observavimus, quod etiam in Litaniis, publicisque supplicationibus eis concessum est, ut patet tum ex (h) Balsamonis testimonio, qui suo tempore testis est cantica quędam cantari solita, *παρὰ τῶν γυναικῶν ἀκολουθούσων τοῖς σίγνοις, seu à mulieribus sequentibus vexilla*: tum etiam Corippi (i) Poetę iis verbis,

Hinc Levitarum venerabilis ordo canentum,
Virgineus tonat inde chorus, vox æthera pulsat.

Secundò quod Moniales ex antiquo usu Conciliorum (k) Cabilonensis secundi, & (l) Moguntini auctoritate firmato, publicè in Ecclesia canant, etiam in sacris Liturgiis, quibus Sacerdotibus accinendo, & respondendo quodammodo ministrare videantur. Tertiò, quod Canonicæ sæculares, quas vocant, palam psallere soleant in conventu virorum, ac mulierum, choro præsideant, præbendæ, ac beneficii Ecclesiastici juribus fruantur, Canonicorum officia, muniaque omnia obeant: quæ omnia ostendunt mulieres Ordinationis sacræ incapaces non esse, quæ beneficii capaces sint, quæ canere in Ecclesia publicè possint; nullum enim ex omnibus Clericorum officiis expressiùs à Paulo mulieribus interdictum videtur, quàm publica ista in Ecclesia psalmodia, de qua intelligi potest Paulus

(g) Justinianus novella 59.

(h) Balsamon in c. 15. Laodic. Syn.

(i) Coripp. lib. 3.

(k) Concil. Cabilon. 2. sub Carolo can. 59.

(l) Mogunt. sub Raban. cap. 16.

(a) 1. Cor. 14. & (b) 1. ad Tim. 2.

lus cùm ait, (a) *mulieres in Ecclesiis taceant, non enim permittitur eis loqui*: item, (b) *turpe est enim mulieri loqui in Ecclesia*: quare si semel illud officium mulieribus permittatur, quod æquè pudori, ac verecundiæ muliebri officit, quàm ullum aliud, si sacrum in Liturgia ministerium concedatur, non est quod eisdem ordinatio interdicatur.

XXV. Respondeo primo, cùm Monachorum benedictio ordinatio non sit, multo minus Monialium benedictionem non esse. Monachorum autem benedictionem laicam esse, non clericam, patet, tum ex (c) Dionysio, tum ex aliis passim Patribus, qui Monachorum statum suis terminis definiunt, ac circumscribunt: tum ex praxi Ecclesiæ, quæ Monachos quantumcumque professos ordinibus omnibus, quemadmodum sæculares laicos ab ipsa tonsuræ susceptione initiat, si quando ad Sacerdotium eos esse promovendos judicat: idque rectè nos docet Ivo Carnotensis Episcopus, qui ideò solum à Monachis (quod idem de Monialibus dicas) professiones exactas fuisse, & benedictiones super eos datas affirmat, *ut* (d) *Monasticus ordo, quanto firmius in conspectu Dei, & solennius ligaretur, tanto robustius, & devotius ab ipsis servaretur &c. Unde*, inquit, *nec consecratio virginum, quæ ex auctoritate* (e) *Apostolica Episcoporum privilegio reservatur, si aliquando à Presbyteris usurpetur, propter Sacramentum Christi, & Ecclesiæ, quod ibi continetur, nullatenus ab Episcopis iteratur*. Nec dubium ex quotidiano Ecclesiæ usu, quin benedictio Monialis ab alio, quàm Episcopo, præsertim ex ejus commissione, va-

(c) Dionys. cap. 6. Eccl. hier.

(d) Ivo epist. 41.

(e) Damas. ep. 4. Leo ep. 66. al. 86. Concil. Carthag. 4. c. 11. Hisp. 2. c. 7. Parisien. sub Ludovico, & Loth. lib. 1. ap. 40.

A lida sit, quem usum (f) Toletani decimi canon confirmat, cùm tamen ordinandi vices suas Episcopus aliis committere non possit.

XXVI. Respondeo secundò, cùm innocens esset Christianorum coetus, qui & deliciis cantus aures obturabat, & à cantantium vultibus avertebat oculos, nec suspiciosos, nec cupidos; cùm in Dei laudes totius populi corda effunderentur, adeout nullus, vel certè minimus vanitati relinqueretur locus: tunc, inquam, mulieres in

B Ecclesia cum viris cecinisse: nam Philo (g) Judæus in Ecclesia Alexandrina, cujus instituta Judæis tribuit, alternis choris à viris, & fœminis cantatum testatur. Prudenti verò consilio consuetudo ista posterioribus temporibus ab Ecclesia abrogata est, quæ nempè Sabellium inducentem (h) mulieres, ut sibi cantibus applauderent, compescuit: & Pelagium ea ratione gratiam sibi apud mulieres quærentem redar-

C guit: Egregia sanè in hanc rem Hieronymi adversus Pelagium expostulatio, quam si omitterem negligentiæ reus essem: (i) *Verum*, inquit, *tu tantæ es libertatis, ut favorem tibi apud Amazonas tuas concilies, ut in alio loco scripseris scientiam legis etiam fœminas habere debere: cum Apostolus doceat esse tacendum mulieribus in Ecclesia, & si quid ignorant, domi viros suos debere consulere: nec sufficit tibi dedisse agmini tuo scien-*

D *tiam scripturarum, nisi earum voce, & cantibus delecteris: jungis enim, & ponis in titulo, quod & fœminæ Deo psallere debeant: quis enim ignorat psallendum esse fœminis in cubilibus suis, & absque virorum frequentia,*

(f) Tolet. 10. c. 4. refertur 10. q. 1. can. ult.

(g) Philo lib. de vitâ contemplativa

(h) Epistola Synodi Antioch. ad Dionys. Alexan. apud Euseb. lib. 7. c. 25.

(i) Hieron. lib. 1. adversus Pelagianos.

tia, & congregatione turbarum, verum tu donas quod non licet, ut quod verecunde facere debeant, & absque ullo arbitrio, magistri auctoritate proclament. Numquid si nostrorum hæreticorum mores advertas, in Calvinistis, & Lutheranis renatus tibi videbitur esse Pelagius? hi dum delicatam mulierum modulationem in Ecclesia permittunt, magnum sibi periculum accersunt, magnum enim à muliere cantante periculum, quam nec audiri sapiens voluit: (a) *ne audias illam*, (a) Eccle. 9. inquit, *ne fortè pereas in efficacia illius*: quis sibi non caveat ab illis Sirenibus? sæpè accidit ut in hujusmodi populari cœtu plures sint Sirenes, quam Ulysses. Sed de hac re alibi.

XXVII. Interim vero redeamus ad propositum, nobis sanè non tam enitendum patet, ut objectionem à nostra assertione propulsemus, quam ut eandem in Monialium instituta incidentem repellamus: etenim nemo ex eo, quod Ecclesiæ indulgentia, ac legibus, sive Monialibus, sive Canonicis, & Ascetriis cantare permissum sit, Sacerdotalis ordinis eas esse incapaces asseruerit: nam Sacerdotalis ordo denomiuationem infert, & principatum quendam sacrum, qui mulieribus, quas natura viris subjecit, nequit competere, cantandi autem officium nullam infert dominationem, cujus mulieres sint incapaces: ideoque utriusque dispar omninò, & diversa est ratio. Neque vero Moniales, dum in sacris Liturgiis publicè canunt, proximè sacræ Liturgiæ ministrant, sed remotè duntaxat: unde quantumcumque ipsæ canant, ministro semper viro opus est, qui ad altare Sacerdoti

A celebranti, ex Ecclesiæ instituto ministret. Ascetriis quoque & Canonicis in funeribus, atque etiam in Litaniis cantandi munus olim demandatum est: lamentatio enim & luctus maximè mulieres decet, suis & aliorum calamitatibus facilius condolentes, nec muliebris sexus modestia, aut verecundia in rebus luctuosis ipsarum piam ad Deum vociferationem interdicit: ideoque beatus (b) Gregorius mortalitatis tempore septiformem, ut eam ipse vocat, Litaniam instituens, Litanias Clericorum, virorum, Monachorum, an- (b) Gregor. lib. 11. regist. indict. 6. epist. 2.
B cillarum Dei, idest Monialium, conjugatarum, fœminarum, pauperum, & infantium distinctas fieri instituit: nullus ergo Ecclesiasticum cantum, Clericatus officium putet, quod omnibus commune est: nec adversus modestiam, & verecundiam peccati asserat, quod fœminas in funeribus ad Deo canendas laudes adhibitas legat, quandoquidem in jis passim viros, ac fœminas olim cecinisse,
C Patrum (c) morem istum minimè improbantium testimonio exploratissimum sit: & Apostolorum (d) temporibus juvenes haud dubiè laicos corporibus mortuorum piè efferendis vacasse Apostolica ipsa acta declarent. (c) Dionys. cap. 7. Eccl. hierar. Gregor. Nyssen. in vit. ad Olympium. August. lib. 9. confess. cap. 12. (d) Actor. 5.

XXVIII. Similiter quoque nec mulierum pudori, aut verecundiæ repugnat, quod in suis oratoriis [neque enim (e) Monachorum, aut Monialium ædes sacras Ecclesias vocabat antiquitas, sed (e) Lege can. 21. Concil. Agath.
D Oratoria] Deo laudes concinant: privatus enim videtur esse ipsarum cantus, privata oratio, quæ mulieribus nequaquam interdicitur: non apud ipsas (f) *legitimus est, ordinariusque conventus*, quem (f) Agath. supra.

Ec-

Ecclesiam dicere possumus, non autem parietum altitudinem, murorum, fundamentorum, tectorumque compagem. Extra istum conventum Dei laudes ipsis loqui nulla lex vetat, consulitur quoque ipsarum pudori, quod in loco à viris remoto solitariè, quod virorum oculos effugiant, etsi fortè incautæ, & præter ipsarum intentionem virorum aures delectent: vitatur saltem magna ex parte periculum, quod extrà virorum consortium canant: cujus rei causa Innocentius secundus in Concilio Romano prohibuit, (a) *ne Sanctimoniales simul cum Canonicis, vel Monachis in Ecclesia in uno choro conveniant ad psallendum.* Cùm ergo præter intentionem Ecclesiæ sit, ut viri ad ædes Monialium accedant, à quibus nimirum popularis conventus occasiones omnes amputari voluit Concilium (b) Romanum sub Gregorio primo, imò etiam à servorum Dei, id est, Monachorum recessibus: cum Ecclesia mulieres canentes à virorum consortio separet: cum ab accedentium virorum aspectibus eas subtrahat, pudori ipsorum consulit, quibus tamen dum cantum permittit, solatio ipsarum & devotioni non invidere se ostendit. Quod itaque Canonicæ illæ, quæ vulgo sæculares dicuntur, viris admixtæ canere dicantur, id minimè laudo, & ab Ecclesiæ mente alienum esse puto: quæ ut ex prædictis patet, earum instituta omnia publica auctoritate minimè comprobavit, & collapsam apud ipsas disciplinam restaurare non semel curavit. Dum autem (c) Apostolus mulieribus, ut in Ecclesia tacerent, præcepit, non cantum eis prohibuit, sed à docendi

(a) Innocen. 2. in Conc. Rom. c. 27. refertur 18. q. 2. cap. perniciosam.

(b) Conc. Rom. 1. sub Greg. 1. tom. 2. Concil. par. ...

(c) 1. Ad Cor. 14. & ad Tim. 2.

A in Ecclesia munere eos repulit: has cum silentio discere, domi viros suos interrogare, animi sensa in publico conventu clausa apud se retinere voluit, nè sibi docendo viros subjicerent, quæ viris subjectæ esse debent: idque citatorum ex Apostolo locorum contextus apertè ostendit, in eumque sensum verba (d) ejusdem Pauli communiter interpretantur sancti Patres.

XXIX. Porrò Canonicæ istæ, quæ dicuntur sæculares, Canonicorum virorum statum, atque B dignitatem non attingunt, quia nec ad Episcopi Concilium advocantur, ut in commune Ecclesiæ consulant: nec Sacerdotalis ordinis perfectionem edocentur: nec mysteriis divinis initiantur: neque ex hominibus assumuntur, ut offerant hostias, & sacrificia pro peccatis: neque tanquam personæ publicæ Ecclesiæ nomine precantur: sed solum in virtutum schola exercentur, pietatem discunt, & orationes privatas fundunt; neque beneficio- C rum propriè dictorum capaces, sicut nec Moniales dici possunt, eo nempe sensu quo beneficium solis Clericis tanquam stipendium contingit: præstimonia ergo potius dicenda sunt Ecclesiastica illa bona, quibus vel ipsæ, vel Moniales perfruuntur, quam beneficia, quamvis etiam eorum resignandorum facultas ipsis concessa sit. At enim disputatio ista merè est de nomine: revera autem ex istiusmodi, seù beneficiis, seù præsti- D moniis quorum mulieres capaces sint, aptitudo ipsarum ad sacros Ordines minimè colligi potest: cum nihil vetet ex Ecclesiæ bonis mulieres quoque ejus matriculæ adscriptas, & ad aliqua pia officia ad-

(d) Lege Chrysostom. in hæc verba, mulieres in Ecclesia taceant, Hieronym. & cæteros interpretes ad citata loca divi Pauli.

adstrictas, ali & foveri debere, ex prædictis.

§. VIII.

De Abbatissis ad ejusdem argumenti solutionem.

XXX. Quod denique iam spectat ad Abbatissas, quæ videntur Ordinis non incapaces, si semel jurisdictionis spiritalis capaces admittantur; disquirendum est itaque, num jurisdictionem spiritalem, seu in fœminas, seù in mares legitimè habere, & exercere possint. Constat autem Abbatissarum in Moniales legitimam quandam esse potestatem, ut earum curam habeant, eas moneant, doceant, adeout à Cabilonensi corrigant, (a) Concilio sub Carolo, *earum rationem in conspectu Domini reddituræ* dicantur, *earumque matres spiritales* à (b) Parisiensi sub Ludovico, & Lothario, *& matres Religiosarum* ab (c) Aquisgranensi secundo vocitentur, & à Turonensi sub (d) prædicto Carolo moneantur, ut *& seipsas custodire, sibique commissas servare, quanta potuerint vigilantia decertent*: neque videtur incongruum, ut quemadmodum viris imperant viri, ita mulieres mulieribus præsint: & sicut inter viros deligitur aliquis sapientior, & ad res gerendas aptior, ita inter mulieres aliqua deligatur, quæ sanctitate cæteris sit in exemplum, prudentia valeat ad consilium, auctoritate ad regimen: præsertim cùm virorum frequens conversatio damnosa, & periculosa mulieribus esse possit, nec ad œconomicum in eas imperium sine periculo, aut scandalo viri assumi possint: è contra verò mulieres, quas matres-familias natura non respuit, hujus œconomici imperii abundè capaces existant.

(a) Cabil. 2. c. 54. & Capit. tit. 1. c. 42.

(b) Parisiense sub Ludovico & Loth. lib. 1. cap. 39.

(c) Aquisgran. 2. sub Ludov. par. 2. cap. 12.

(d) Turonens. 2. can. 50.

XXXI. Imperium itaque istud merè est œconomicum, quale matrum-familias, in eos, qui sunt familiæ; quod ex iis maximè patet. Primò, quod Abbatissa Monialibus sibi subditis ad victum, & vestitum necessaria, tanquam mater-familias procurare teneatur, ex prædictis (e) Cabilonensi, & (f) Turonensi Conciliis, necnon (g) Rhemensi, & (h) Aquisgranensi secundo habito sub Ludovico. Secundò, quod non servatis ordinariis juris formulis in Moniales inquirere possit, easque corrigere. Tertiò, quod instructioni privatæ, domesticæ institutioni, educationi, & alimoniæ suarum præsit. Quartò, quod unumquodque Monasterium unius familiæ, non pagi, non civitatis, non sacræ, aut politicæ Reipublicæ rationem habeat. Accesserunt autem huic domestico imperio, & œconomico, quædam ex privilegio prærogativæ, ut quod Abbatissæ ad Ecclesias quasdam præsentent, quod Presbyteros sibi deligant, cùm olim vel Parochiani Presbyteri sollicitudine regerentur, vel ab Episcopo Presbyterum acciperent: quod ab Episcopi potestate exemptæ sint: quod plura etiam in diversis Diœcesibus Monasteria sibi subdita habeant, & cætera ejusmodi. Ex quibus omnibus sequitur tantum, ut loquuntur Theologi, ratione finis, & objecti spiritualem quodammodo Abbatissæ potestatem videri, quia nempe Monialium cœtus pro fine habet beatitudinem æternam, & vitæ spiritalis perfectionem, ad quam faciliùs consequendam re-

(e) Cabil. 2. c. 54. & 58.

(f) Turon. 5. c. 26

(g) Rhemen. 2. cap. 13.

(h) Aquisgran. 2. sub Ludov. par. 5. cap. 2.

gularum ad illam perfectionem spiritalem tendentium vinculo colligatur, in quibus quidem regulis observandis directricem, moderatricem, ac ductricem habet Abbatissam, quæ totius proinde cœtus spiritali isto vinculo in spiritalem finem conspirantis, ac coordinati caput est, quo fit, ut tanquam simoniaca reputetur ad hanc dignitatem per pecunias injusta obreptio, & invasio, quod manifestè arguit potestatem illam aliquo nodo esse spiritalem.

XXXII. Nihilominus negandum est ratione modi exercendi Abbatissas potestatem habere spiritalem, vel Ecclesiasticam; dicendumque eas licet ad spiritalem finem potestatem habeant, in res tamen spiritales, vel ad pœnas spiritales infligendas potestatem non habere; & quamvis in Ecclesia Dei potestatem aliquam obtineant, non habere tamen in Ecclesiam: nec ad Ecclesiæ regimen assumi: vel claves spiritales habere, quibus aut Ecclesiam claudant, aut recludant: tum quia non fœminis, sed solis viris, puta Apostolis dictum est, (a) *quæcumque ligaveritis super terram, erunt ligata & in cœlo, & quæcumque solveritis super terram, erunt soluta & in cœlo*: tum quia nemo potest aut excommunicare, aut absolvere, nisi de peccato cognoscere, ac judicare possit: at sicut solis Sacerdotibus in antiqua lege concedebatur, (b) ut inter lepram, & lepram judicare possent, ita jam mysticæ lepræ, id est, peccati cognitio, ac discretio, solis Sacerdotibus permittitur: soli ipsi sunt, quibus Christus in persona Apostolorum dixit, (c) *quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta sunt*: tum quia potestas excommunicandi, & alias censuras ferendi potestatem quandam judiciariam infert, & principatum quendam in Ecclesia, fœminarum naturali subjectioni, quam divinum jus firmat, omninò contrarium: nec fieri potest, ut fœmina quæ in Ecclesia membrum est capiti subjectum, capitis rationem induat, ut Ecclesiæ aditu arcere, vel ad Ecclesiam admittere quemquam possit, quæ nec docendi, nec disponendi ad Ecclesiæ ingressum per doctrinam munus attingere potest, Deo per Apostolum id vetante, silentiumque ipsis imperante ex prædictis: tum denique quia claves Ecclesiæ fœminis minimè concessæ sunt: *quia* [ut arguit Innocentius (d) tertius] *licet beatissima virgo Maria dignior, & excellentior fuerit Apostolis universis, non tamen illi, sed istis Dominus claves regni cœlorum commisit*: multo ergo minus cuiquam fœminæ ab ullo homine committi possunt, quod enim privilegium Christus matri non dedit, alteri fœminæ homo dare poterit?

XXXIII. Quod si absurdum judicamus, & dissentaneum divinæ legi, ut Abbatissa etiam in mulieres sibi subditas potestatem Ecclesiasticam, & omninò spiritalem ad censuras ferendas habere possit, multo magis eidem divinæ legi repugnare censemus, ut in viros, eosque Clericos, auctoritatem hujusmodi obtineat. Violatur sanè censurarum ferendarum auctoritas Ecclesiastica, si infimæ conditionis, & ad parendum natis Ecclesiæ membris conceditur: tollitur prærogativa virorum in mulieres, si mulierum in viros Ecclesiasticum imperium ali-

(a) Matth. 18.

(b) Levit. 13.

(c) Joann. 20.

(d) Innocent. 3. cap. nova de pœnitent. & remiss.

aliquod astruitur: ordo Hierarchicus pervertitur, si pedes capitibus in Ecclesiastico regimine præponuntur, mulieres viris, Laicæ Clericis: naturæ ipsi infertur injuria, & divinæ legi, quæ mulieres viris subjicit, & loquendi in Ecclesia facultatem ipsis adimit, si non tantum loquendi, verùm etiam juris dicendi, nec solùm Laicos viros instruendi, verùm etiam Clericos, & Sacerdotes docendi, monendi, arguendi, increpandi in omni patientia, & doctrina, [quod ad imperium Ecclesiasticum necessum est, & Canonicæ correctioni, ut plurimum præsupponendum] legitima mulieribus facultas permittitur: quid, quod Carthaginense quartum Concilium tam graviter edicit, ([a]) ut *mulier quamvis docta, & sancta viros in conventu docere non præsumat: Laicus autem præsentibus Clericis [nisi ipsis rogantibus] docere non audeat?* audebit mulier præsentibus Clericis, ac Sacerdotibus non solùm loqui, docere, interrogare, sed in ipsos quoque dominationem exercere? & quæ vetatur à Paulo à Sacerdotibus vel monita salutis quærere, & ad virum rejicitur, ut domi eum consulat, audebit in Sacerdotes Domini inquirere, & iis tanquam auctoritatem habens salutis monita impertiri? audebit forsan mulier, quæ, [ut infert ([b]) Ambrosius], quia non est imago Dei, velare debet caput suum, imagini se Dei, id est, Sacerdoti præferre, Ecclesiæ se capitibus superiorem jactare, eos sibi subjicere, quibus Deus subjecit orbem terræ? in templo Dei audebit stare in medio Deorum, id est, Sacerdotum, ut judicet Deos, non nisi à Deo judicandos.

([a]) Concil. Carthag. 4. cap. 98. & 99. refertur cap. mulier, dist. 23.

([b]) Ambrosius c. 8. prioris ad Corinth. refertur cap. mulier 33. q. 5.

A XXXIV. Neque in contrarium urgent vel exempla, vel leges. Primùm enim, quod Honorii tertii rescriptum profertur, quo Abbatissæ Monasterii prædicti Bubrigensis, seù alterius [nam corruptum hoc nomen fuisse editionum diversitas suspicionem facit] in Canonicas suas, & Clericos jurisdictio Ecclesiastica videtur conferri, exactè pensandum est, antequam ex ipso consequentia firma erui posse credatur. ([c]) *Dilecta*, inquit, *in Christo filia Abbatissa de Bubrige transmissa nobis*
B *petitione monstravit, quod cum ipsa, plerumque Canonicas suas, & Clericos suæ jurisdictioni subjectos propter inobedientias, & culpas eorum, officio, beneficioque suspendat, iidem confisi ex eo quod eadem Abbatissa eos excommunicare non potest, suspensionem hujusmodi non observant, propter quod ipsorum excessus remanent incorrecti. Quocirca mandamus, quatenus dictas Canonicas, & Clericos, ut Abbatissæ præfatæ obedientiam, & reverentiam debitam im-*
C *pendentes, ejus salubria monita, & mandata observent, Ecclesiastica censura compellas*. Hæc Honorius tertius Abbati sancti Michaelis Abradensis, seù alterius Dioecesis, ex quo aliqui potestatem Ecclesiasticam amplam Abbatissis concessam inferunt, adeout etiam ab officio, & beneficio Clericos sibi subditos suspendere possint. Verùm, ut rectè notat ([d]) Glossa, neque hoc inferri potest: quippe cum non definiat Papa, utrum
D Abbatissæ suspensionis propriè dictæ, quæ violata irregularitatem induceret, ferendæ auctoritatem habeant, quinimo videtur eis hanc auctoritatem denegare, dum contemptores sen-

([c]) Honor. cap. dilecta, de majoritate, & obedientia

([d]) Glossa verbo jurisd. in d. cap.

tentiæ ab Abbatissa profectæ, ad ejus observationem, si salutaris fuerit, per censuras Ecclesiasticas ab Abbate compelli jubet: adeout præcipiendi quidem auctoritatem Abbatissæ concedere, compellendi autem per censuras potestatem denegare, & in alium transferre videatur. Si quis autem potestatem istam, quam Abbatissæ concedit, domesticam esse, & veluti matrisfamilias in eos, qui suæ familiæ censentur, qualem nempe Christus beatæ Virgini in sanctum Joannem Evangelistam concedere visus est, dum matri ab ipso (a) Joanne dixisse perhibetur, *ecce filius tuus*, & discipulo similiter dixisse, *ecce mater tua*: si quis inquam, saltem Abbatissæ in Clericos Ecclesiarum sibi subditarum ab Honorio tertio potestatem talem admitti dixerit, non abdixerit: neque rationi dissentaneum, aut ab isto canone alienum est, ut ad firmandam istam Abbatissæ potestatem dicatur Summus Pontifex Abbati auctoritatem dedisse, ut repugnantes Abbatissæ illius mandatis in rebus licitis, & honestis per censuras cogeret: sicut Ecclesiasticis, & civilibus Magistratibus inest auctoritas, non autem ipsis familiarum capitibus, ut inobedientes parentibus liberos, & dominis servos ad officium per publica judicia compellant.

(a) Joann. 19.

XXV. Concessis autem à Romano Pontifice in gratiam Abbatissarum privilegiis (qualia sunt quæ Monasterio Fontis-Ebraldi, & aliis indulta narrantur) nolim vel fidem abrogare, vel auctoritatem adimere. Scio multa ex iis, quæ proferuntur esse dubia, multa dolo, fraudibus obtenta, multa difficillimis Ecclesiæ temporibus, tantum non violenter extorta, multa absque matura discussione, gratiæ, aut favori data. Scio ad ista principia Theologicas veritates neminem debere metiri, cùm tamen generalibus Summorum Pontificum decretis sua semper apud unumquemque stare debeat auctoritas. Verùm nolim hæc severiùs urgere, eadem quippe, quæ Honorii decreto responsio à nobis apposita est, iis omnibus pariter satisfacit: œconomicam auctoritatem retineant: imperium istud ad imitationem potestatis beatæ Virginis in sanctum Joannem Evangelistam institutum fuisse, ad Monachorum humilitatem probandam permissum, ad commendandam posteritati egregiam quarumdam Monialium virtutem ab Ecclesia probatam, & in aliquorum beneficiorum, quæ Clerici à Monialibus quibusdam recepissent, recordationem, æquum visum fuisse: quod si lapsu temporis aliquid amplius sibi Abbatissæ hujusmodi in Monasterium arrogarunt, usurpatam fuisse hanc potestatem, non legitimam, quæ quacumque temeritate inoleverit, quacumque desidia, vel adulatione fota fuerit, nulla poterit ratione defendi. Porrò de benedictione Abbatissæ non est opus fusiori discussione, cùm satis pateat eam solum esse solemnem pro ea deprecationem, non sacram Ordinationem: lege (b) epistolas Ivonis Carnotensis, unam Bernardo Majoris Monasterii Abbati, alteram Paschali Summo Pontifici.

(b) Ivo epist. 71. & 29.

§. IX.

§. IX.

An Hermaphroditi Ordinationis sint capaces, vel puellæ in viros mutatæ.

XXX. Patet itaque ex prædictis, fœminas ad suscipiendos sacros Ordines omnino inhabiles esse. Ex hujus verò quæstionis decisione nascitur alia difficultas, quid de Hermaphroditis statuendum sit: num à sacris Ordinibus, & quo jure arcendi sint: num Ordinibus initiari sive per fas, sive per nefas possint: seu num licita sit eorum ordinatio, vel illicita: num si illicitè attentaretur, rata vel irrita futura sit? Ad cujus difficultatis solutionem observandum est Hermaphroditos alios dubii sexus videri, adeout dignosci non possit quisnam in ipsis sexus prævaleat, in aliis fœmineum, in aliis masculinum sexum prævalere. Refert (a) Livius infantem in Sabinis repertum, de quo incertum esset masculus esset, an fœmina: alterum quoque sexdecim annorum ambiguo item sexu inventum testatur. Prodigio quoque simile est, quod refert Sylvester (b) Giraldus in topograghia Hiberniæ in Connactia mulierem fuisse sequentem curiam utriusque sexus naturam præferentem, & Hermaphroditam, quæ barbam à dextris per labri utriusque, & menti medium more virili densam, & longam habebat; faciem verò sinistram cum labri, & menti parte muliebriter plenam, & omni pilositate carentem. Neque verò hujusmodi monstra sæculis nostris ignota sunt: visi non semel nostro sæculo Hermaphroditi utroque sexu potentes: visi & plures, in quibus unus alteri sexui prævaleret.

(a) Livius decade 4. lib. 1.

(b) Sylvester Giraldus in topograph. Hibern. cap. 20.

A Qualitatis verò, ut loquitur (c) Jurisconsultus, *incalescentis sexum* ostendit naturalis Hermaphroditi appetentia: nam ut notat (d) Glossa, si magis appetit quæ viri sunt, viris, sin minus, fœminis probabiliter adcensendus est.

XXXVII. Hoc itaque præsupposito, dicendum est Hermaphroditum, in quo fœmineus sexus virili prævalet, pro fœmina habendum esse, ut citatus canon ostendit, ideoque charactere Ordinis insigniri non posse; cum verò in quo sexuum videtur esse paritas, B proculdubio ab ordinatione repellendum esse, tanquam irregularem: temeraria enim est ordinatio, ad quam dubiæ personæ cum periculo sacrilegii, & nullitatis ipsius ordinationis accedunt: cùm ne quidem eæ sint ad eam admittendæ, de quarum sufficientia ad ordinum ministeria dignè exercenda dubitari possit: imò si credimus sancto (e) Antonino, (f) Sylvestro, (g) Tabienæ, & aliis, hujusmodi hominum ordinatio inaniter C præsumitur, & sine effectu attentatur. Eum verò qui in virili sexu præpolleat, ordinationis capacem esse, nec invalidam esse ejus ordinationem Doctorum auctoritate, & ratione compertum est: habendus enim ille est pro viro, ex eodem quem notavimus (h) canone, & communi hominum existimatione: quid ni ergo virilem recipere possit, si cætera adfuerint, dignitatem? sed non adeò constat, an tanquam irregularis à D Clero removeri debeat. (i) Antoninus, (k) Sylvester, (l) Majolus, & alii nulla distinctione adhibita removendum censent propter corporis defectum, monstrositatemque, ut vocant, quæ irregularitatem

(c) Lege 10. ff. de testib. & cap. si testes §. Hermaphor. quæst. 4. & 3.

(d) Glossa verbo Hermaph. §. cit. in cap. si testes cit. & Doctores in hunc can. nemine contradicente.

(e) Antonin. 3. part tit. 28. cap 6. §. 5. (f) Sylvester, & (g) Tabiena, verbo Hermaphroditus.

(h) Can. si testes cit.

(i) Antonin. supra.

(k) Sylvest. supra.

(l) Majolus lib. 1. cap. 27. num. 4.

tem inducit: (a) Turrecremata, & (b) Hugo Cardinalis ad alteram partem deflectunt, & nec talem hunc defectum putant, qui deformitatem, vel horrorem inferat, ex cujusmodi solum defectibus oriri putant irregularitatem: media via (c) Archidiaconus, (d) Toletus, & alii gradiuntur, distinctionemque istam adhibent; nam ex diversitate hujusmodi sexuum, quorum unus absque dubio alteri prævalet, latenti, & occulta nullam irregularitatem induci existimant, secus autem si publica, & populo nota sit: in quo casu horrorem quemdam, & scandalum parit: nec inter minimos corporis defectus ab ordinatione repellentes numerari debet. Neque mihi dubium, quin eo casu quivis Hermaphroditus ab ordinibus repellendus sit.

XXVIII. Similem quoque ob causam, si aliqua puella mutato sexu in virum evaderet, irregularem habendam eam esse existimo: dedeceret enim, inquit (e) Majolus, eum Altaris ministerio admoveri, qui aliquando muliebria tra-

A ctasset, & pro muliere habitus fuisset. Ne quis verò casum istum extra rem esse existimet, & suppositionem nostram fabulam arbitretur, ex annalibus refert (f) Plinius Licinio Crasso, Cajo Cassio Longino Coss Cassini puerum factum ex virgine: refert & Licinium Mutianum prodidisse visum à se Argis Aristontem, cui nomen Arethusæ fuisset, qui & nupserit, & ad barbam, virilitatemque pervenerit; ejusdem sortis, & Smyrnæ puerum à se visum. Ipse autem Plinius

B in Africa se vidisse narrat mutatum in virum nuptiarum die Lucium Cossicium civem Tisdritanum: fœminam quoque Cajetanam, cujus vir piscator erat, testatur (g) Pontanus, decimo quarto post anno, cùm non semel virum passa fuisset, in virum ipsam evasisse. (h) Sotus idem in Lusitania contigisse suo tempore memorat. De iis quoque vide (i) Gellium, (k) Fulgosium (l) Marcellum, Donatum, & alios apud quos plura alia exempla legi possunt.

C

(a) Turrecremata.
(b) Hugo in cap. si testes sit.
(c) Archidiaconus in cap. Diaconissam 28. q. 1.
(d) Toletus lib. 1. instit. Sacerd. c. 63.
(e) Majol. loc. cit. & cap. 33. n. 14.
(f) Plin. lib. 7. c. 4.
(g) Pontan. lib. 10. de reb. coelestib.
(h) Sotus in 4. distinct. 1. q. 5. art. 8.
(i) Gellius lib. 9. cap. 4.
(K) Fulgos. lib. 1.
(l) Marcellus Donatus lib. 6. de mirabili medica historia cap. 2.

CAPUT III.

An Sacramentis Baptismi, & Confirmationis debeant esse initiati qui sacram suscepturi sunt ordinationem.

ARTICULUS PRIMUS.

De Baptismate.

§. PRIMUS.

Necessarium simpliciter esse, ut qui ordinatur, baptisatus sit.

I. CUm tempore Innocentii (a) tertii proposita fuisset hæc quæstio, utrum Presbyter, qui ad Sacerdotii gradum ascendisset, cum prius secundùm formam Evangelii non esset baptizatus, iterum ordinari deberet, ac si nul-

D lam ordinationem suscepisset: dubius videtur fuisse Innocentius: *cumque super ordinibus fuisset diutius disputatum*, varias de ea re fuisse sententias memorat, aliis iterandam ordinationem affirmantibus, aliis negantibus. *Quidam*, inquit, *in*

(a) Innoc. 3. Ferrariensi Episcopo cap. veniens de Presbytero non baptisato.

in eam declinaverunt ſententiam: ut cum Baptiſmus ſit fundamentum omnium Sacramentorum, ante ſuſceptionem Baptiſmi non ſuſcipiatur aliud Sacramentum: quoniam ubi fundamentum non eſt, ſuperædificari non poteſt. Quæ ratio valide confirmari poteſt ex verbis Concilii Florentini in decreto unionis: (a) *Primum omnium Sacramentorum locum tenet ſanctum Baptiſma, quod vitæ ſpiritualis janua eſt; per ipſum enim membra Chriſti, ac de corpore efficimur Eccleſiæ*. Ex iis enim verbis recte infertur nullum Sacramentum valere, quod non Baptizato collatum ſit. Si enim Sacramentum baptiſmi vitæ ſpiritualis janua eſt, quomodo ad vitam non ſolum habendam, verum etiam aliis conferendam aditus cuiquam eſſe poteſt ſine Baptiſmo? ſi per ipſum membra Chriſti efficimur, ac de corpore Eccleſiæ, quomodo ſine ipſo nobiliſſima Eccleſię membra, quæ Chriſto arctiſſimè, & proximè connexa ſint, aut populi Chriſtiani viſibilia capita ſub Chriſto capite inviſibili dici, vel eſſe poſſunt? quomodo cohærere Chriſto, influere in corpus Chriſti non incorporati Chriſto per Baptiſmum, ſublataque ſpiritali Baptiſmatis compage, quæ nos Chriſto, & inter ſe ſingulos conſociat.

(a) Decretum Eugenii in Conc. Florentin.

II. Addimus, & aliam rationem ex (b) D. Thoma non minus efficacem: etenim certum eſt nos ſpiritualiter renaſci per Baptiſmum, qui naturali generatione corporaliter antea naſcimur, juxta illud Chriſti Domini, (c) *niſi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu ſancto, non poteſt introire in regnum Dei*: itaque quemadmodum ex eo principio divus Thomas probat characterem Confirmationis non

(b) Divus Thomas 3. par. q. 72. art. 6. in corpore.

(c) Joann. 3.

A primò animæ complantari, ſed characteri baptiſmali inſeri: quia nimirum per Baptiſmum ſpiritualiter naſcimur, per Confirmationem augemur; augmentum autem generationem præſupponit: ſimili quoque modo arguere fas eſt inſeri characteri baptiſmali characterem ordinis, quia nempe prius eſt ſpiritualiter naſci, quam agere, & generare: ſpiritualiter autem naſcimur per Baptiſmum, per ordinem vero ad aliorum generationem concurrimus, & ſpiritualiter Deo parturimus. Huc refer, &

B aliam ejuſdem divi Thomæ rationem [ſi tamen alia eſt] quod nempe (d) *nihil poteſt aliquis recipere, cujus receptivam potentiam non habet, per characterem autem Baptiſmalem efficitur homo receptivus aliorum Sacramentorum: unde qui characterem non habet, nullum aliud Sacramentum recipere poteſt: & ſic characterem præſupponit*.

(d) Idem ſupplem. quæſt. 35. art. 3. in corpore.

III. Quas autem pro contraria ſententia rationes alii protulerunt propoſuit quoque citatus In-

C nocentius his verbis (e) *porro è contra videri poſſet, nam quis non ſolum per Sacramentum fidei, ſed per fidem, etiam Sacramenti efficitur proculdubio membrum Chriſti: & qui Chriſtum habet per fidem, etiamſi Baptiſmum non habeat, habet utique fundamentum, præter quod aliud poni non poteſt, quod eſt Chriſtus Jeſus: ſuperædificare poſſe videtur, ſicut ſalutiſera opera, ſic & quælibet Eccleſiaſtica Sacramenta: cum illud non ſit generaliter verum, neque de novis,*

(e) Cap. veniens citato.

D *neque de veteribus Sacramentis, quod Baptiſmus ſit fundamentum illorum: quoniam Sacramentum conjugii, & Euchariſtiæ à non Baptizatis recipi poteſt. Præterea Sacramentum ordinis non ſolum Pontificalis, ſed Sacerdo-*

dotalis, & Levitici ex institutione sua praecessit Baptismum, propter quod forsitan videtur, quod ante Baptismum hujusmodi ordines possent rite conferri, maxime his qui baptizati esse creduntur.

IV. Neque tamen haec argumenta tanti ponderis Innocentio (a) tertio visa sunt, ut à priori sententia deflecteret, pro qua Concilii apud Compendium habiti canonem citat, quo constitutum fuisse docet, (b) *quod si quis in Presbyterum ordinatus deprehenderit se non esse baptizatum, baptizetur, & iterum ordinetur*. Eademque fermè sunt Concilii istius apud Compendium verba: quam proinde constitutionem sequitur Innocentius ista subjungens, (c) *Nos circa latorem praesentium in hoc dubitabili casu, quod tutius est sequentes, mandamus quatenus ipsum per singulos ordines usque ad Sacerdotium promovere procures, & permittas eum in Sacerdotio ministrare; quia non intelligitur iteratum, quod ambigitur esse factum: nec male de Sacramento sentitur, cum illud non religionis contemptus, sed articulus necessitatis excludit*. Verum prioribus Ecclesiae temporibus eandem viguisse legem, quam ex Concilio apud Compendium, (d) profert Innocentius, deducere, ni fallor, possumus ex eo Concilii Niceni priori canone, quo Paulianistas [apud quos Catholica Baptismi forma minimè servabatur) rebaptizari, eosdemque, qui ab iis in Clericorum numerum relati forent, postquam Catholico ritu baptizati essent, si inculpabilis vitae reperirentur, reordinari placuit, Patet enim ex eo canone Niceno Patres non existimasse eos validè ordinari potuisse, qui non validè

(a) Idem cap. vo-niens citato.

(b) Concil. apud Compend. cap. 15.

(c) Idem supra.

(d) Concil. Nicenum 1, cap. 9.

A baptizati fuissent: rationemque in eum canonem reddidit Zonaras, (e) ἡ γὰρ προτέρα χειροτονία, ἡ αἱρετικῶν ὄντων αὐτῶν γενομένη, οὐδὲ χειροτονία λογίζεται· πῶς γὰρ ὁ μὴ κατὰ τὴν ὀρθόδοξον πίστιν βεβαπτισμένος πνεύματος ἁγίου ἐπιφοίτησιν ἐν τῇ χειροτονίᾳ δέξασθαι πιστευθήσεται. Id est, *nam cum anteà, dum haeresi tenerentur, initiati fuerint, ea res omnino irrita, ac plane nulla fuisse censenda est, qui enim ritu alieno ab orthodoxa fide baptizatus est, ejus animo per ordinationem sanctum Spiritum insedisse quis credat?*

B V. At enim pro certa jam & indubitata habenda est ea sententia, quae olim probabilis tantum Innocentio visa est, nam decretum Eugenii in Concilio Fiorentino, quod Innocentio tertio posterius est, & scholasticorum passim Theologorum consensus, qui Innocentium secuti sunt, multum ponderis, fidei, atque auctoritatis huic sententiae addunt, quę non baptizatum ordinationis incapacem esse declarat: nę qui tamen scrupuli ex hac

C sententia orirentur, rectè, & prudenter subjunxit Innocentius, *de illo certe qui natus est de Christianis parentibus, & inter Christianos est fideliter conservatus, tam violenter praesumi, quod fuerit baptizatus, ut haec praesumptio pro certitudine sit habenda, donec fortissimis forsitan argumentis contrarium probaretur*. Addi quoque potest ex divo Thoma (f), quod licet, qui non baptizatus Sacerdos ordinatur, nec validè absolvat, nec Sacramentum

D Eucharistiae conficere possit, imo nec si in Episcopum promoveatur, validè ordinet, *piè tamen credi posse, quod quantum ad ultimos effectus Sacramentorum summus Sacerdos suppleret defectum, & quod non permit-*

(e) Zonaras in cap. num. cit.

(f) Divus Thomas supplem. quaest. 35. art. 3. ad 3.

teret hoc ita latere, quod Ecclesiæ posset periculum imminere. Piè inquam hoc credi posse docet divus Thomas, neque ego tanti viri auctoritati opponere me audeo; dubius tamen hæreo, nec satis apud me constituere possum, necessarium ne sit ad extraordinariam divinæ providentiæ dispensationem hic recurrere, cum lege communi statutum sciamus nemini nisi per Sacramenta ex opere operato gratiam deberi: nihilominus existimo divinæ providentiæ consonum videri, ut nonnisi rarissime hujusmodi non baptizatorum hominum ordinationes evenire patiatur, &, si aliquando id fiat, ita rem moderetur, ut vel minimo Ecclesiæ incommodo, vel raro, hoc accidere soleat; vel ita rem omnem suaviter disponat, ut statim malum illud innotescat, adhibitoque remedio tollatur.

§. II.

Argumenta in contrarium solvuntur.

VI. Porrò statuta nostra sententia, solvenda sunt, quę pro contraria opinione superius ab Innocentio tertio proposita sunt argumenta; dicendumque primo per fidem nos membra Christi fieri, quantum ad adhæsionem interiorem cum Christo, quæ sufficit ad meritum, & privatum cujuslibet Christiani statum, non autem quantum ad adhæsionem cum Christo exteriorem, & in ordine ad totum corpus Ecclesiæ, cujus omnia membra exteriori Sacramenti signo in unum corpus Ecclesiæ, seu tessera aliqua confœderantur, & spiritali signaculo per illud sensibile signum animæ im-

A pressio, jus ad reliqua Sacramenta, & communia Ecclesiæ bona sortiuntur: quas duas adhæsiones distinguere necessum est, cùm & excommunicati statim atque conterantur, licet per fidem Christo consocientur, tanquam omnium bonorum auctori, ab eodem tamen tanquam Ecclesię capite tamdiu divulsi censeri debeant, quamdiu excommunicationis sententia irretiti, ab Ecclesia abscissi manent; quo toto tempore suspenduntur ab exercitio suorum ordinum, nec influere licitè possunt in

B reliqua membra corporis Christi Ecclesiæ, etsi ad privatum nonnunquam animę ornamentum divinos influxus recipiant. Multominus (a) verò Catechumeni, & quivis non baptizati Ecclesiæ membra dici possunt, Christo tanquam Ecclesiæ capiti unita, qui nondum professi sunt publicè fidem, nondum in cœtum Christianorum admissi, nondum signaculo Dominico vendicati, nondum sensibili Sacramento à cæteris discreti, vel

(a) Leg. Aug. lib. de vera relig. c. 1.

C cœtus Christiani jure donati, vel cives Ecclesiæ Catholicæ conscripti sunt: è contra verò plurimi reperiuntur, externa illa communicatione, Christo Ecclesiæ capiti, & toti Ecclesiæ corpori uniti, qui nulla virtutis participatione Christo cohęrent: quæ cùm ità sint, dicimus eos, qui nondum per Baptismum Ecclesiæ jura obtinuerunt, necdum Ecclesiæ membra exteriùs fieri meruerunt, sacrorum conficiendorum, & cæteris distri-

D buendororum provinciam, quæ Sacerdotio adnexa est, obtinere non posse, licet spiritalibus virtutum proventibus augeri, ac perfici possint, quippe cùm jus ad exteriorem illam Ecclesiæ per Baptismum

mum societatem requiratur, ut Ecclesiæ visibili aliqui ductores, doctoresque præfici, & constitui possint.

VII. Deindè verum est quidem antiquæ legis Sacramentis Baptismum minimè præsupponi, sed novæ legis Sacramentis omnibus eum prærequiri ex prædictis asserendum est: nec in contrarium aut sacræ Eucharistiæ, aut Matrimonii, adducta exempla quidquam faciunt: nam Matrimonium quidem, ut contractus civilis, à non baptizatis iniri potest: nulla enim ratio est, cur tales à matrimoniali contractu, qui juris naturæ est, ineundo repellantur: sed ut Sacramentum, inter infideles non perficitur; perfectio enim ista, quam habet (a) matrimonium inter Christianos contractum, ut ad esse Sacramenti eleuetur, deest matrimonio infidelium, quod ad opus naturæ, non ad donum gratiæ constituitur; & quamvis verum Christi corpus sub Eucharisticis speciebus delitescens, non solùm præsens realiter insit, vel ori, vel stomacho ejus qui ipsum sumpserit, sicut etiam inesset præsens animali irrationali, à quo corroderentur ejus species, non tamen à non baptizato sumitur per modum Sacramenti, seu per modum escæ, & potus, quæ ei ad salutem proficere possint; quod illustrat Basilius (b) exemplo Israelitici populi, qui neque aquam de petra bibere, neque cœlestem panem manducare potuit, donec mare rubrum Baptismi figuram pertransiissent; οὐκ ἂν ἔπιεν ἐκεῖνος ἐκ τῆς πνευματικῆς πέτρας, εἰ μὴ τυπικῶς ἐβαπτίσθη, οὐδὲ σοί τις δώσει τὴν ἀληθινὴν πόσιν, ἐὰν μὴ ἀληθινῶς βαπτισθῇς· ἔφαγεν ἄρτον Ἀγγέλων

(a) Lege c. quanto, & cap. gaudemus, de divortiis, & 26. distinct. cap. deinde.

(b) Basil. hom. 13. seu in exhortat. ad Baptismum.

A ἐκεῖνος μετὰ τὸ βάπτισμα· σὺ δὲ πῶς βρώσῃ τὸν ζῶντα ἄρτον, εἰ μὴ πρότερον ὑποδέξῃ τὸ βάπτισμα. *Nec unquam ille ex spiritali petra bibisset, nisi ex figura baptizatus fuisset. nec tibi aliquis veram potionem nisi verè baptizato præbebit: panem Angelorum ille post Baptismum manducavit: tu autem quomodo viventem comedes panem, nisi sumpto priùs hoc Sacramento?* Denique falsum est Diaconalem, vel Sacerdotalem ordinem priùs institutum quàm Baptisma; nam Baptisma (c) initio prædicationis Christum usurpasse, instituisse, docuisse: Apostolos (d) item ex Christi haud dubiè institutione contulisse ex Evangelio discimus: Sacerdotalem (e) autem ordinem nonnisi in ultimo die Cœnæ institutum, Diaconalem etiam postea ex Actibus (f) Apostolorum colligimus.

(c) Math. 3. Marci 1.

(d) Lucæ 3. Marci 16.

(e) Math. 29. Marci 14. Lucæ 22.

(f) Actorum 6.

ARTICULUS II.

Sacramentum Confirmationis ex præcepto Ecclesiæ rationabiliter Ordinis Sacramento præsupponi.

I. NEcessum pariter est, ut quemadmodum priore hujus parte docuimus, antequam quis non solùm non sacros Ordines, verùm etiam Clericalem tonsuram suscipiat, Sacramento Confirmationis consignatus sit. Sacri siquidem Ordines, nec non Clericalis status, *perfectos* tantùm *Christianos* admittunt, quos nimirum in gradu sublimiori supra reliquos ex plebe constituunt, ut iis tanquam spiritalis vitæ duces auctoritate præsint, & vitæ sanctitate, doctrinaque præfulgeant. Nemo verò sine Confirmatione perfectus censeri potest Christianus: quippe quæ à san-

(a) Dionyſ. Eccl. hierarch. cap. 4.
(b) Clemens ep. 4. ad Jacob.
(c) Urban. 1. ep. 1.
(d) Concil. Eliberti cap. 38.
(e) Ambroſ. lib. 3. de Sacram. cap. 2.
(f) Divus Thom. 3. part. q. 72. art. 8. ad 3.

A ſancto Dionyſio (a) τελειωτικὴ χρίσις, *perficiens unctio*, & ἱερὰ τῆς θεογενεσίας τελείωσις *ſacra divini ortus* vocetur *perfectio*: ſine qua videlicet ſanctus Clemens (b) perfectum Chriſtianum neminem reperiri poſſe aſſeruit: quam etiam requiſivit Urbanus (c) primus, ut *pleni Chriſtiani inveniantur*: Concilium (d) Elibertinum exegit, ut quis *perfici poſſit*: Ambroſius (e) docuit, *poſt fontem ſupereſſe, ut perfectio fiat*: quam tandem divus Thomas, (f) *perfectam ætatem ſpiritualis vitæ* nominavit: adeout

B ex illorum, aliorumque Patrum ſententia rectè colligi poſſit perfectionem Chriſtianitatis à Confirmatione pendere: quæ cùm ad Clericalem ſtatum præerequiratur, nemo Confirmationis Sacramentum ad ſtatum Clericalem non præſupponendum jure dixerit. Confirmatur; etenim ita ſe habent tria hæc Sacramenta, Baptiſmus, Confirmatio, & Ordo ad ſpiritualem vitam, quemadmodum ad corporalem nativitas, augumentum, & generatio: nam ad vitæ

C ſpiritalis lucem Baptiſmus nos emittit, Confirmatio ſpiritale robur, & gratiæ augumentum præſtat, viroſque perfectos facit, Ordo ſpiritales nos patres efficit: quemadmodum ergo convenienter naturali rerum Ordini priùs oportet unumquemque naſci, tum augeri, & in ſe accreſcere, ac roborari, antequam ſpeciei per generationem propagandæ operam navet: ita convenientiſſimus inter hæc Sacramenta ſtatuendus ordo videtur,

D ut priùs Sacramento Baptiſmi renaſcamur, & per Confirmationem roboremur, quàm per ſacram Ordinationem ſpiritales patres efficiamur.

II. Pars.

(g) Concil. Trid. ſeſſ. 23. cap. 4.
(h) Toletus lib. 1. inſtruct. cap. 71.
(i) Bonac. de Sacram. diſp. 8. quæſt. unica, punct. 5. propoſit. 2.
(k) Suares diſp. 38. ſect. 1.
(l) Valent. tom. 4. diſput. 5. quæ. 1. 2. punct. 1. ad finem.
(m) Coninck q. 72. art. 8. num. 9.
(n) Navar. Manual. cap. 22.
(o) Sotus in 4. diſtinct. 2. q. 1. art. 4 verſus finem.
(p) Epiſtola Cornelii ad Fab. Antioch. apud Euſeb. lib. 6. cap. 35.

II. Quamobrem optimè omnino (g) Tridentinum Concilium ſtatuit, ut prima tonſura non initietur, qui Sacramentum Confirmationis non ſuſceperit, quæ lex etſi nulla foret, conſuetudo tamen generalis vim legis haberet, quam in iis, quæ gravioris momenti ſunt, & Sacramentorum inſtitutioni conſentanea, violare vix ſine peccato mortali ullus poteſt. Mea itaque ſententia eſt, quæ fuit (h) Toleti, (i) Bonacinæ, & aliorum letalis criminis reum eſſe, qui vel ex incuria, aut ignorantia culpabili, vel ſciens volens Sacramento Confirmationis omiſſo ad tonſuram Clericalem, ſive Ordines acceſſerit: redarguendos autem eſſe (k) Suareſium, (l) Valentiam, (m) Coninckum, (n) Navarrum, (o) Sotum, & alios, qui contrarium opinantur: quos utique non ſatis Concilii Tridentini legem, totius Eccleſiæ conſenſum, Sacramentorum prædictorum inſtitutionem attendere arbitror, dum contra hæc omnia, ſine peccato mortali, non Confirmatum ordinari poſſe aſſeverant: à quibus meo utique judicio diſſentiebat Cornelius (p) ſummus Pontifex, dum Novatum, quod ſignaculo Dominico, quo videlicet κατὰ τὸν τῆς Ἐκκλησίας κανόνα, *ſecundùm Eccleſiæ canonem* obſignari debuerat, antequam Presbyter fieret, omiſiſſet, Spiritum ſanctum negat habere potuiſſe: diſſentiunt & cæteri, qui in gravibus rebus, qualem rem iſtam nemo non, qui prudenter omnia penſaverit, exiſtimabit, conſuetudinem generalem vim legis habere ſub peccato mortali obligantem arbitrantur.

III. Duo tamen ſunt, quæ fateri debemus, primùm ratam fore Or-

Ordinationem, quantumcumque prætermissum fuerit Confirmationis Sacramentum: cui rei probandæ Doctorum consensus sufficit, qui omnes unanimiter docent, validè aliquem ordinari, qui Sacramentum Confirmationis non susceperit. Neque verò par necessitas Baptismi, & Confirmationis censeri debet; nam quemadmodum fieri nequit, ut nondum natis imperium concedatur, quod ad pueros, & infantes, qui nondum ad perfectam ætatem adoleverunt, legibus regni nonnunquam devolvitur; ita non baptizati, tanquam nondum nati ordinari non possunt, qui tamen sine Confirmationis Sacramento in infantia spiritalis vitę positi minus decenter, sed tamen validè. Christiano populo duces per sacram Ordinationem præficiuntur. Nec fortasse Christi exemplum omnino extra rem est, qui quidem Apostolos prius Sacerdotes effecit, quàm Sacramento Confirmationis roboraret: tunc enim Sacerdotes effecti sunt, cum ipsis in ultima cœna edixit, ut sacrificium, quod instituerat, in sui commemorationem facerent: cùm ascensurus ad Patrem insufflavit in eos, & dixit[a] *accipite potestatem quorum remiseritis &c.* tunc autem confirmati perhibentur, cùm in die Pentecostes Spiritu sancto misso de cœlo ad fidem publicè efferendam, & promulgandam, fortiores effecti sunt, ut innuunt [b] Cyprianus, [c] Ambrosius, [d] Hieronymus, [e] Augustinus, Gregorius, [f] & alii, quorum sententiam proponit [g] Eugenius in Concilio Florentino credendam; ex eo enim Christi exemplo probabiliter arguere possumus, non esse necesse Sacramentum Confirmationis validæ semper Ordinationi præmitti.

(a) Joann. 20.

(b) Cypr. ep. 72.
(c) Ambros. lib. 3. de Sacram. cap. 2.
(d) Hieron. dialog. adversus Luciferianos.
(e) Aug. tractat. 6. in epist. Joann.
(f) Greg. hom 30 in Evang. Joannis post medium.
(g) Eugenius in decreto unionis.

IV. Alterum quod pariter admittendum mihi videtur, est, irregularem non esse qui prætermisso Sacramento Confirmationis, gradus omnes Ecclesiasticos ascenderit: nulla enim irregularitas statuenda est, quam non jus ipsum statuat, lexque canonica exprimat: non in iis astruendis conjectura à simili, non argumenta à majori ad minus locum habent: canonicum siquidem impedimentum irregularitas est, non est autem canonicum nisi inducatur à canone. Qua vero lege, quo canone tueri possemus irregularitatem istam, non video, itaque standum est communi Doctorum sententię, quam [h] Navarrus, [i] Henriques, [k] Suares, & alii passim amplectuntur, quidquid in contrarium [l] Toletus, [m] Majolus, & alii numero pauci existiment; statuendumque nullam ex promotione ad Ordines, prætermisso Confirmationis Sacramento irregularitatem induci.

(h) Navar. cap. 22. manual. num. 9.
(i) Henriq. lib. 14. cap. 6. §. 3.
(k) Suares tom. 5.
(l) Toletus lib. 1. cap. 71.
(m) Majolus lib. 4. cap. 24.

CAPUT

CAPUT IV.

An infantes, & amentes ſacræ Ordinationis ſint capaces.

§. PRIMUS.

An valida ſit Ordinatio ante rationis uſum.

I. Certum eſt infantes ad ſacram Ordinationem licitè recipiendam ineptos eſſe, quemadmodum exercendis Ordinibus minimè videntur idonei; at dubium eſt utrum infanti collatus Ordo characterem animæ inſidentem relinquat, an validè conferatur, an tanquam invalidè collocatus iterari debeat. (a) Durandus ante uſum rationis nec Ordines conferri debere, nec collatos valere cenſet. Contra verò docent communiter (b) Theologi, docent (c) Canonici juris interpretes. Ordines omnes (ſi foriè Epiſcopatum exceperis) infanti validè quidem, quamvis non licitè conferri poſſe; de Epiſcopatu major eſt controverſia; nam ſancti (d) Thomas, & (e) Bonaventura Epiſcopatum excipiunt, quos ſequuntur (f) Sylveſter, (g) Henriques, & alii ea ratione moti, quod Epiſcopus ſit ſponſus Eccleſiæ; infantium autem irritum ſit matrimonium, (h) Archidiaconus verò, (i) Præpoſitus, (k) Paludanus, (l) Sotus, & recentiores ferè omnes Epiſcopalem Ordinationem ratam eſſe cenſent infanti collatam, quamvis ab Epiſcopali juriſdictione divulſam.

II. Poſterior iſta ſententia probabilior eſt, primò enim Ordines quidem minores infantibus conferri poſſe colligitur ex reſponſo Innocentii tertii (m) Bononienſi Epiſcopo, in quo qui ante annos diſcretionis ad Ordines Diaconatu inferiores infans ordinatus, & ubi ad ætatem adultam

A perveniſſet, Presbyter, omiſſo Diaconatus Ordine, creatus fuerat, tanquam validè cæteros Ordines conſecutus, ſolum Diaconatum recipere jubetur, antequam in Ordine Sacerdotis miniſtrare permittatur: nulla autem ratio eſt cur minores Ordines cum Subdiaconatu infanti conferri poſſint, reliqui quoque, nè dempto quidem Epiſcopali, non poſſint. Secundò, quia reliqua Sacramenta, quæ characterem conferunt, etiam infanti conferri poſſunt, Baptiſmus ſci-

B licet, & Confirmatio, quæ ex antiquo Eccleſiæ uſu, nunquam niſi in neceſſitate ſeparabantur, & infantibus una conferebantur: quid ni ergo ſacra Ordinatio etiam Epiſcopalis, quæ characterem confert, ſimiliter infantibus conferri queat? Tertiò, quia Sacramenta quidem, quæ actum ſuſcipientis requirunt, cujuſmodi ſunt Pœnitentia, & Matrimonium, ab in-

C fantibus recipi non poſſunt, quia infantes hujuſmodi actuum ſunt incapaces: ſed illa Sacramenta, quæ actum ſuſcipientis non requirunt, ſed habitus ſupernaturales infundunt, ab infantibus ſuſcipi poſſunt, qui ejuſmodi habituum ſupernaturalium capaces ſunt, & virtutum infuſarum, ut patet in infantibus baptizatis: utpote cùm hoc interſit inter habitus ſuperna-

D turaliter infuſos, & acquiſitos naturales, quod hi ex actibus relinquantur, illi actibus præſupponantur, hi producantur per actus, illi producantur: unde ipſius etiam ſacræ Eu-

(a) Durandus in 4. diſt. 25. q. 3.

(b) Theolog. in 4. ſent. diſt. 25.

(c) Canoniſtæ in cap. vel non.

(d) DD. Thom.

(e) & Bonav. in 4. diſt. 25.

(f) Sylveſter v. ordo 4. n. 10.

(g) Henriq. lib. 10.

(h) Archidiacon. in c. Subdiac. diſt. 77.

(i) Præpoſitus ibid.

(k) Paludan. in 4. diſt. 25.

(l) Sotus in 4. diſtinct. 25. quæſt. 1.

(m) C. unico de Clerico per ſaltum promoto.

Euchariftiæ infantes capaces funt, quæ proinde olim eis dabatur, quamvis poftea ob ejus reverentiam ipfis denegata: at verò facra Ordinatio actum fufcipientis non requirit, ne quidem illa, qua quis in Epifcopum promovetur, nam foli actus miniftrorum ad ipfam tam efficienter, quàm materialiter influunt, fufcipientium verò nullus influxus eft, ne quidem ad Epifcopalem confecrationem: quamvis enim jurifdictio Epifcopalis confenfum requirat ordinati, quo inter Epifcopum, & ejus Ecclefiam, matrimonium fpirituale contrahatur, & rationis ufum, quo Epifcopalis Diœcefis adminiftratio fufcipiatur, exerceatur, vel alteri delegetur: at confecratio Epifcopalis nullum hujufmodi actum requirit, nec nifi adveniente, vel præcedente jurifdictione, matrimonium inter Epifcopum, & Ecclefiam fpirituale inducit: ergo rata, ac valida debet credi Ordinatio facra, nequidem excepta Epifcopali, quæ infanti conferretur.

§. II.

Non licere ordinare, aut tonfura aliquem infignire ante rationis ufum.

(a) D. Thomas, (b) & Bonaventura fupra. (c) Sotus fupra.

III. Neque verò fancti (a) Thomas, & (b) Bonaventura, à quibus prædicta pro noftra fententia argumenta mutuati fumus, aliud fortè cenfent de Epifcopali confecratione, quàm quod nos docuimus. Sanè Dominicus (c) Soto divum Thomam in noftram fententiam adducit, ac fi folam jurifdictionem Epifcopalem denegaret infantibus, characterem verò Epifcopalem imprimi, vel Presbyteralem extendi, ordinato

A in Epifcopum infante, minimè inficiaretur. Jurifdictionem autem Epifcopalem completam non poffe infantibus concedi, patet ex eo, quod cohæreat illa neceffariò cum animarum cura, ac regimine, cujus infantes omninò funt incapaces, qui nec feipfos, aut alios regere, nec fidem fuam aliis obftringere, nec vadimonium pro aliis præftate, nec munia ulla aut per feipfos obire, aut aliis committere, nec electioni de fe factæ confentire, nec adminiftrationem in fe fufcipere poffunt. Ex quo tamen, ut B iàm diximus, inferre non licet incapaces infantes jurifdictionis, incapaces quoque effe characteris, cùm jurifdictio refpectiva fit, character verò abfolutus, jurifdictio actum fufcipientis requirat, character non requirat. Fateor tamen non fine infigni fcandalo, nec fine ingenti Ecclefiafticæ difciplinæ perturbatione, temeraria canonum violatione, gravi Ecclefiæ, & Sacramento illata injuria, poffe quemquam infantem ad Epifco- C patum, vel majores Ordines promoveri, imo ne quidem infantem (d) Clericali tonfura, vel minoribus Ordinibus ante difcretionis annos infigniri vel decet, vel fas eft. Obftat Tridentini (e) Concilii, Moguntini fub Carolo Magno gravis prohibitio: obftat & ipfa Ordinis cujufque, ni fallor, inftitutio & natura; cùm enim quivis Ordo ad functiones aliquas exercendas inftitutus fit, hominemque in fublimiori gradu conftituat, D tanquam inutilis futurus produci, & fine ulla probatione concedi, non nifi temerè, & injuftè poteft.

(d) Contra divum Thomam fupra.

(e) Trident. feff. 23 de reform. cap. 4. Mogunt. fub Carolo cap. 21.

§. III.

§. III.

Proponuntur, & solvuntur argumenta, quibus infantes Ordinis recipiendi incapaces ostenduntur.

IV. Objicit quædam Durandus adversus nostram sententiam, quibus incapaces Ordinis cujusque, & characteris infantes ostendit: Primum, quia absurdum videtur, ut parvuli rationis usu carentes, Episcopi, vel Sacerdotes fieri possint. Alterum, quia ad susceptionem cujuslibet Sacramenti requiritur voluntas, seu intentio suscipientis, vel propria in adultis, vel aliena & interpretativa in parvulis: at infantes rationis usum non habentes, non sunt capaces intentionis propriæ eliciendæ, ut satis patet, nec parentum voluntas, licet possit esse interpretativa voluntatis parvulorum, in iis quæ sunt de necessitate salutis corporalis, aut spiritualis ipsorum, verbi gratia, in iis quæ ad deletionem peccati originalis spectant in Baptismo: in iis tamen, quæ sunt supererogationis, prælationis, & dignitatis, cujusmodi est sacra Ordinatio, ad quam suscipiendam nemo obligatur, non videtur voluntas parentum censeri posse voluntatis parvulorum interpretativa voluntas, proindeque nec videntur infantes ejus suscipiendæ esse capaces. Confirmo hoc argumentum; nam sicut in matrimonio, quod non est necessitatis, voluntas parentum non potest censeri voluntas liberorum interpretativa: ita nec in sacra Ordinatione erit. Tertium, quia ad Baptismum quidem recipiendum, qui ad deletionem peccati originalis aliena voluntate contracti refertur, aliena quoque intentio sufficit, propria non requiritur: hæc autem ratio cum in cæteris Sacramentis locum non habeat, cætera Sacramenta videntur propriam suscipientis intentionem requirere, cujus cum infantes sint incapaces, Sacramenti quoque Ordinationis incapaces erunt.

V. His autem argumentis respondetur, primò quidem nihil esse absurdi, quod Sacerdotes, vel Episcopi infantes creari possint: juxta Ecclesiæ leges absurdum esse quod revera creentur: ideoque prius tanquam verum admittendum, posterius tanquam vetitum fugiendum. Deinde nec propriam suscipientis, nec interpretativam parentum intentionem necessariam esse ad validitatem sacræ Ordinationis, sed sufficere intentionem Ecclesiæ, quæ sit interpretativa infantium, eo modo quo in Baptismo, & Confirmatione, etsi infantes nihil conferant, etsi parentes renitantur, injuria quidem parentibus infertur, ratum tamen sive Baptismatis, sive Confirmationis Sacramentum est, ex generali Ecclesiæ intentione, qua Sacramenta vult recipi, eo modo quo Christus instituit: Christus autem ita instituit hæc Sacramenta, ut à non habentibus usum rationis suscipi possent, nec ab actibus suscipientium penderent, quos sufficit non reluctari, neque resistere, ut valdè sibi collata Sacramenta ejusmodi recipiant. Unde manifestè patet horum Sacramentorum, & Matrimonii non esse parem rationem; nam Matrimonium ab actibus suscipientium pendet, ut ratum sit, quia in mutua contrahentium voluntate consistit; ista vero ab actibus suscipientium non

non dependent, neque in iis sita sunt. Patet etiam non eam esse adæquatam rationem, ob quam Baptismus propriam intentionem suscipientis non requirat, quod peccatum originale, cui tollendo institutum est, aliena tantum intentione contrahatur: nam in Confirmatione, & Eucharistia hæc ratio non militat, sicut nec in Ordinatione, quæ tamen Sacramenta ex sola intentione Ecclesiæ, & ex institutione Christi, qui infantes eorum suscipiendorum capaces esse voluit, absque propria suscipientium voluntate suscipi possunt, dummodo ipsi non renuant, nec expresse dissentiant.

§. IV.

Amentes quoque Ordinationis esse capaces.

VI. Ex quibus etiam colligitur amentes validè ordinari posse, nam cum rationis usum ordinatio non necessario requirat, ut rata sit, non videtur negari posse, quin valide ordinentur, etiam qui rationis usu privantur: idque etiam intelligendum velim sive perpetuo, & à nativitate amentes sint, sive lucida intervalla habeant, dummodo in istis lucidis intervallis non expresse dissenserint: nam si à nativitate amentes sint, certum est eos nunquam dissensisse: nihil autem amplius requirit ordinatio, quam ut non reniteute suscipiente, conferatur. Secus enim, si perpetuo amentes non valide ordinarentur, sequeretur infantem in pueritia ordinatum, eo tempore, quo nulla adhuc dat rationis signa, valide ordinatum, si postea rationis usu polleat, non valide ordinatum, si nunquam rationis lu-

A mine illustretur: hoc autem nemo dixerit, cum in suspenso Ordinationis effectus esse non possit, sed statim poni debeat, vel nunquam. Eorum autem, qui lucida habent intervalla, par ratio est, ac eorum qui usu rationis pollent: sicut ergo hi, ut superius docuimus, priori parte hujus tractatus, inviti & repugnantes ordinari non possunt, ita nec illi: si ergo in lucidis intervallis renuerint, si restiterint, aliis temporibus quibus usu rationis carebunt, ordinari non poterunt.

B VII. Neque verò objicias disparem esse infantis, & perpetuo amentis rationem: nam esto potentia actum aliquando præcedat, liberum, verbi gratia, arbitrium electionem liberam: attamen nemini potentia convenire potest, cui aliquando non possit actus convenire; *nam*, ut ait Philosophus, (a) *ejusdem est potentia, cujus est actus*: qui ergo functionum ordinum, quæ nempe rationis usum requirunt, perpetuo incapaces erunt, quales perpetuo

C amentes sunt, iidem potentiæ ad istas functiones exercendas, seu characteris incapaces censendi quoque erunt. Neque etiam dicas, fœminam minus ab Ordinum ministerio alienam videri, quam perpetuo amentem; fœminam tamen à nobis censeri incapacem sacræ Ordinationis: idem ergo de perpetuo amentibus nobis esse statuendum, ne, inquam, hæc dixeris, quæ licet prima fronte alicujus

D momenti videantur, seriò tamen discussa longè minoris videbuntur: etenim per accidens est, quod aliqui perpetuò rationis usu careant: unde sicut eis liberi arbitrii facultas convenit, quibus tamen libera ele-

(a) Arist. c. 1. de somno, & vigilia.

electio nunquam conveniet: ita non repugnat potentiam ad functiones ordinum exercendas eisdem tribui, quibus perpetuò functionum istarum usus, sed per accidens, denegabitur: sic enim interpretari debemus allatam Philosophi sententiam, ut eidem actus per se conveniat, cui potentia convenit, quamvis per accidens nonnunquam usus potentiæ adimatur, intervertatur agendi facultas, impediaturque actus, qui aliàs à facultate promanaturus esset. Unde licet fœmina minus aliena videatur à ministerio ordinum, quàm perpetuò amens, quia tamen fœmina per se ab illo ministerio abhorret ratione naturalis subjectionis, & præterea, quia divina lege, & ab ordinis ministerio, & ab ordinatione arcetur, ideò ipsa ordinationis incapax est: è contra, quia per accidens tantùm vir perpetuò amens ab ordinis ministerio alienus est, & per accidens est, quod amens sit; quia item licet divina lege ministerium sacræ Ordinationis usum rationis requirat, potentia tamen illam non exigit; ideò fœmina sacræ Ordinationis incapax est, cujus perpetuò amens capax est habendus.

§. V.

Utrum infans ordinatus, cœlibatus, & aliis Ecclesiasticis legibus adstringatur.

VIII. Dubium autem ex iis nascitur, utrum infans majoribus Ordinibus initiatus, iis legibus Ecclesiasticis adstringatur, quæ initiatis majoribus Ordinibus impositæ sunt. De obligatione ad cœlibatum præcipua difficultas est, ex cujus solutione

A cæteras possis facilè intelligere. Paludanus non sibi ipsi ea in re satis constat: nam uno in loco (a) ait eum nullo voto adstringi, quia continentiam servare non cogitur; in alio verò ait eum continentiam perpetuò servare debere, non vi voti, sed vi Ecclesiastici statuti: (b) Richardus dubius est, remque indefinitam reliquit. (c) Antoninus, (d) Bernardus Parmensis, & alii ipsum lege cœlibatus adstrictum putant, qui omnes ea præsertim ratione ducuntur, quod (e) *accessorium sequatur naturam principa-*B *lis*, ex trita, & communi juris regula: obligatio verò ad cœlibatum ordinationi tanquam principali accedat: rata ergò ordinatione in infantibus ordinatis, eidem accedere debebit tanquam necessariò consequens obligatio ad cœlibatum. Contra verò Joannes (f) Major, (g) Abbas (qui etiam Innocentium, Hostiensem, & Archidiaconum, pro se citat) (h) Sotus, & alii communiter docent, infanti ante usum rationis ordinato nullam hu-C jusmodi legem impositam esse, tum quod nec vovere castitatem potuerint, qui castitatem nesciant, & vovendi incapaces sint: nec legibus Ecclesiasticis alicui statui impositis ligari debuerint, qui statum illum liberè amplexati non sint. Ad quam rem probandam juvant (i) Ancyrana Synodus, quæ Diaconos in sua ordinatione profitentes se castitatem non posse servare, à castitatis observantia absolvit; Gregorius (k) quoque Magnus, qui D Subdiaconos Siciliæ, ex inolita apud ipsos, & fortè à Græcis invecta consuetudine, sibi à nuptiis temperandum nescientes, nimis durum esse scribit ad cœlibatum cogere: *mihi* inquit, *durum, atque in-*

(a) Palud. in 4. distinct. 25. quæst. 3. art. 1. ad finem.

(b) Richard. in 4. dist. 5. art. 4. q. 2. ad 2.

(c) S. Antonin. par. 3. tit. 1. c. 8. concl. 2.

(d) Bernard. in c. 6.

(e) Regula accessorum de regulis juris in 6.

(f) Major in 4. distinct. 24. quæst. 2. in 5. argum.

(g) Abbas in cap. 1

(h) Sotus in 4. distinct. 25 q. 1. art. 2. §. hinc autem.

(i) Ancyrana Synod. cap. 9.

(k) Gregor. lib. 1. registri, ep. 42. indict. 9.

incompetens videtur, ut qui usum ejusdem continentiæ non invenit, neque castitatem ante promisit, compellatur à sua uxore separari, &c., quod fortiori ratione valet in eo, qui inscius, & ratione carens Ordinibus sacris initiatus fuerit.

IX. Neque verò solos infantes à continentiæ lege liberant alii qui apud (a) Sanchez, sed ipsos quoque, qui ante pubertatem ordinati essent, quibus favet canon Concilii Carthaginensis tertii, (b) ut *Lectores, cùm ad annos pubertatis venerint, cogantur aut uxores ducere, aut continentiam profiteri*. Canon enim iste ostendit, licet tunc temporis usitatum foret, ut Lectores ad cœlibatum adstringerentur, nihilominus ante annos pubertatis lege continentiæ obligari non potuisse: itaque quamvis iam Subdiaconi lege continentiæ soleant astringi, ante annos tamen pubertatis non videntur obligari posse, vel certè non videtur placere Ecclesiæ, ut ji obligentur. Favent quoque (c) illa jura, quibus ante annos pubertatis professio in Monasterio facta irrita declaratur: quare simili quoque modo votum castitatis in Subdiaconatu emissum ante annos pubertatis, nullum erit. Imò cum nupera (d) Tridentini Concilii sanctione, professio in quacumque religione ante decimum sextum annum expletum nulla declaretur, nullamque inducens obligationem, votum quoque castitatis in Subdiaconatu emissum ante hoc tempus nullum esse, & irritum quidam arbitrantur.

(a) Sanches de matrim. lib. 7. disp. 30.

(b) Concil. Carthag. 3. c. 19. refertur dist. 32. c. Lectores.

(c) Cap. ad nostrum cap. significatum, cap. cum virum, de regularib. & cap. pueri 20. quæst. 5.

(d) Trid. sess. 25. de regular. c. 5.

X. Certum verò mihi est infantes, quos ante discretionis annos sacris Ordinibus initiatos constat, cœlibatus lege non astringi, A præterquam quod enim proculdubio infantes voti incapaces ante annos discretionis habentur, quos liberæ electionis, [sine qua nullum votum est], minimè compotes esse liquet: durum est insuper, & iniquum videtur, difficillimum cœlibatus præceptum cuiquam nisi consentienti imponere, præsertim cùm de continentia Christus Dominus dixerit, (e) *qui potest capere, capiat*, ut scilicet magnitudinem virtutis ostenderet, & se inæstimabili misericordia suâ noluisse rem in necessitatem legis B concludere demonstraret. Idque maximè confirmant Gregorii supra, & Synodi Ancyranæ testimonia: nam si Gregorii auctoritate non credens probabiliter sibi impositam obligationem cœlibatus ab ea lege eximitur: multominus qui eam per ætatem nec scire, nec aduertere potuit, eadem lege adstringetur. Synodus verò Ancyrana ordinatos profitentes se continere vel non posse, vel nolle, ab eadem lege solvit: at dis- C sentientium, & non consentientium in hoc casu par jus est: æquè enim gravarentur, qui non expectato tempore liberi consensus ad cœlibatum adigerentur, ac qui post signa dissensus manifesta cogerentur.

(e) Math. 19. lege Chrysost. hom. 61. in Math.

XI. Unde licet ista regula, (f) *accessorium sequitur naturam principalis*, vera dici possit, ubi naturalis est utriusque connexio, non tamen veram eam esse necessum est, ubi non connectuntur natura- D liter, & necessariò accessorium, & principale, sed mediante tantum acceptatione voluntaria, qualis intercedere debet, ut continentia sacris Ordinibus cohæreat ex prædictis: alii alio modo hanc regulam

(f) Reg. accessorium, citata.

lam explicant, ut nihil aliud hac regula innuatur, quàm accessorii bonitatem, vel malitiam, sanctitatem, vel moralem speciem à principalis bonitate, malitia, sanctitate, specieque morali metienda esse, quod utique non est ad rem. Alii tandem prædictam regulam, alteri, [quam leges civiles, canonicæque confirmant] puta *perempto principali perimitur accessorium* æquivalere arbitrantur, cujus quidem regulæ conversionem veram non esse omnes norunt, perempto scilicet accessorio, perimi principale: proindeque cùm continentiæ lex accessoria sit sacræ Ordinationi, non sequitur ea sublata, tolli Ordinationem: sed tantum sublata sacra Ordinatione tolli eo titulo inductam continentiæ obligationem.

XII. Si tamen is qui ante annos discretionis ordinandus est, ubi ad adultam pervenerit ætatem, & discretionis annos attigerit, legi cœlibatus consentiat, velitque manere in Clero, Ordinis suscepti ministerio gaudere, frui privilegiis, ad continentiam susceptam obligatus erit secundùm (a) Archidiaconum, (b) Innocentium, (c) Hostiensem, & alios passim; ratam enim habens impositam ex præcepto Ecclesiæ legem, eam sibi imponit; nec æquum est, vt ex sacrilega ordinatione plus lucri faciat, quàm ex legitima, & canonica: utque Clericatus honores, atque emolumenta in eum deriventur, qui onerum ejusdem Clericatus expers censeatur. Verùm in eo tempore assignando, à quo consensus, vel dissensus infantis ordinati ratio haberi debeat, non omnes illi consentiunt. Innocentius (d) quidem, & (e) Hostiensis, toto

(a) Archidiac. in cap. pueri: 2. q. 5.
(b) Innocentius,
(c) & Hostiens. in cap. vel non est compos.

(d) Innoc. supra.
(e) Hostiens. supra.

A tempore, quod excurrit usque ad pubertatem, puta ad annos usque quatuordecim expletos, integrum esse putant ordinando, ut consentiat, vel dissentiat, nullumque toto isto tempore, præjudicium ei fieri, si consentire antea, aut dissentire visus sit: ab eo verò tempore inquiunt, si consentiat statui suscepto, ligatur voto, si dissentiat, solvitur: ab eo nimirum tempore convalescente voto, à quo tempore si emitteretur, vires haberet: si verò nec consentiat, nec dissentiat, putant obligari; quippe cum
B vota taciturnitate firmentur, quando qui obligatur sensum suum exprimere conticescit, ut in Diacono in ordinatione silente retulit ex antiquis canonibus (f) Martinus Bracharensis in sua collectione: valetque tunc temporis juris regula, (g) *qui tacet, consentire videtur*: quam rectè notat (h) Glossa valere, nisi vel loquendi facultatem erubescentia intercludat, vel defectus probationis, aut impotentia rei impediendæ accusationem,
C aut intercessionem inutilem efficiant, vel nondum tempus venerit, quo loqui necessum sit, cùm necdum tacenti jus deperit: ex quibus inferunt, ante tempus pubertatis, integrum esse infanti, qui ordinatus est, silere, nec ipsius silentium toto isto tempore ei præjudicium ullum inferre; statim verò (i) postquam pubertatem attigerit reclamare debere; nisi reclamet, lege cœlibatus adstrictum teneri.

D XIII. Verùm cùm pubertatis (k) anni secundùm naturam actus, in quo apponuntur, considerari debeant, ideò non eodem modo numerantur: tempus siquidem pubertatis pro matrimoniis con-

(f) Martin. Brach. cap. 19.

(g) Regul. 43. de regul. juris in 6.
(h) Glossa in d. regul. & in cap. plerumque 2. quæst. 7.

(i) Lege Gloss. 1. in cap. Lectores dist. 32.

(K) §. Pubertatem i. tit. quib. modis tutela finitur.

contrahendis duodecim annos in fœminis, quatuordecim in maribus leges, & canones communiter statuunt, eodemque modo pubertatis annos pro validitate professiouis antiqua jura numerant: at novo jure inducto in Concilio (a) Tridentino sextumdecimum annum expletum esse oportet, antequam professio sive à masculis, sive à fœminis facta obligationem ullam inducat: ideò quidam non solùm pubertatem, ubi de cœlibatu etiam in sacris Ordinibus promittendo agitur, ad quatuordecimum extendunt, verùm etiam usque ad decimum sextum annum expletum: etenim inquiunt, cùm votum expressum solemnis professionis iam non valeat usque ad decimum sextum annum expletum: videtur pari ratione ante illud tempus votum implicitum castitatis Ordinibus sacris annexnm non valere: quod tempus, ubi quis attigit, vel voto Ordinibus adnexo statim consentire, vel dissentire debet: statim autem dicunt quidam fieri, quod intra triduum fit: ideoque triduum ab expleto sextodecimo anno aliqui non improbabiliter concedunt.

(a) Trid. sess. 25. de regul. cap. 15.

XIV. Probabiliter autem hæc omnia videntur dicta, breviter tamen meam sententiam aperio: dicoque vota quidem, ut priori parte docuimus, statim ab usu rationis validè emitti posse, nec ad vovendum maiorem rationis advertentiam requiri, quàm ad mortaliter peccandum: quis enim non videat majoris momenti esse reatum ad æternam damnationem, quem mortale peccatum inducit, ea obligatione, qua nos vota constringunt? quare quæ rationis advertentia ad mortale pec-

A catum sufficere videbitur, ea quoque ad voti obligationem sufficiet: nihilominus in simplicibus quidem votis Ecclesia impuberum infirmitati succurrit, dum vota ab iis emissa à parentibus irritari posse decernit, impuberesque in parentum potestate ita vult esse constitutos, ut per votum de seipsis disponendi nec jus concedat, nec potestatem faciat: in solemnibus quoque votis [quæ solemnia dici solent, quod ab ipsa Ecclesia grata, rataque habeantur] eorumdem impuberum imbecillitati

B consulit, dum eorum solemnia vota ante pubertatis annos emissa irritat, & se ea minimè suscipere, vel rata habere declarat. Annos verò pubertatis à decimoquarto (b) in masculis jus antiquum definit, Tridentinum à sextodecimo anno expleto quantum ad validum in religione faciendam professionem numerat. Utrum Tridentini definitio etiam ad votum implicitum castitatis Subdiaconatui adnexum amplianda sit, difficultas est:

C mihi verò videtur amplianda non esse: præterquamquod enim in eo, & similibus casibus vix argumenta à pari deducta quidquam ponderis habere videntur: disparem quoque voti Monastici, & sacris Ordinibus adnexi habendam esse rationem ex pluribus capitibus elucet: Primò, quod austerior sit Monastica professio quàm Clericalis, quodque ipsa corporis nonnunquam habitudini omninò nociva sit, & contraria: cùm è contra

D difficultates Ecclesiastici status sola voluntatis firmitate superentur, minus corporis robore, ac patientia indigeant: ideòque consultissimè Monacho ante pleniorem ætatem voventi Ecclesia succurrit, etiamsi

(b) Cap. significatum est de regularibus, & alibi.

A etiamsi fortè Clerico minus necessarium judicet succurrere, in cujus scilicet potestate, ut plurimum situm est, ut sua munia plenè exequatur, cùm è contra propter corporis infirmitatem sępè Monacho facultas nulla relicta sit austeras Monasterii regulas adimplendi. Secundò, quod secundùm humanum sensum ambulantibus optabilior sit Clericalis dignitas, quàm Monastica severitas: cùm ergo iis præsertim Ecclesia ante maturiorem voventibus provideat, fieri potuit, ut ætatem grandiorem in Monachis profitentibus, quàm in
B Clericis, ad hoc, ut ad castitatem voto sese adstringere possint, Ecclesia definierit. Tertiò, quod cùm Ordinum character sit indelebilis, & in eo etiam qui vel castitatis voto, vel aliis Ecclesiasticis legibus solutus est, perseveret, ex quo persona ipsa sanctior, & augustior redditur, quantumcumque statui Ecclesiastico renuntiet: è contra verò, qui Monasticis legibus solutus est, omninò extra statum Monasticum constituatur, nec Monasti-
C cam consecrationem amplius retineat: ideo fit, ut Ecclesia fortè faciliùs inducatur ad faciendam eum eo gratiam, qui quocumque modo ignorantiam, vel infirmitatem ætatis in professione religionis facienda allegarit, ad hoc ut prophanus omninò sit & laicus: quàm eum eo, qui eùm verè sacram Ordinationem subjerit, & per eam sacratior, ac sanctior effectus sit, ætatis prærogativa se tuetur, quo minus decentes, & consentaneas statui
D suo leges, regulasque sectetur. Quartò, quod cùm frequens fuerit abusus in professionibus religionis ante pubertatem, & discretionis annos emittendis, frequensque ea in re peccatum fuerit, in Ordinibus verò sacris ante hanc ætatem suscipiendis raró, imo rarissimè peccatum unquam fuerit, lex Ecclesiastica ætatem sexdecim annorum completorum definiens, Monachis ante discretionis annos profitentibus subvenire, de Clericis ordinatis nihil statuere voluisse probabiliter credi possit: *nam*, ut ait (a) Celsus, *ad ea potius debet aptari jus, quæ & frequenter, & facilè, quàm quæ perraró eveniunt*. Hæc autem divinando veluti & conjiciendo dicimus, non aliquid certi statuendo.

XV. Certum est autem in foro interiori eum qui nondum discretionis bonum attigit, quantumcumque annum etiam sextumdecimum expleverit, ab omni Ecclesiastica lege, cujus obligationem nemo nisi voluntariè subire potest, immunem esse: probabile verò est in foro exteriori neminem præsumi debere acceptasse sacros Ordines, quibus ante discretionis annos initiatus fuerit, nisi qui vel eorum functiones exercuerit, vel privilegia Clericatus sibi vendicarit, vel habitum Clericalem gestaverit, vel aliquo alio exteriori signo id testatus fuerit: qui enim nullo externo signo se ratum habere demonstrat, quod sibi ante discretionis annos collatum est, tantum abest, ut illud gratum habere præsumendus sit, quin potius eidem, quantum potest, renuntiare censendus sit: cùm enim privilegia Clericalia ab iis saltem ex parte amittantur, qui Clericatus insignia refugiunt, quia Clericatui videntur renuntiasse: jure colligere possumus, eum qui postquam discretionis annos attigit, nullo exteriori signo ostendit se sacris Or-

(a) Leg. Nam ad ea, ff. de legibus.

Ordinibus susceptis consentire, eisdem videri dissentire; durum autem est, ut qui sacros Ordines ante discretionis annos improbare præsumitur, ad onera sacris Ordinibus annexa obligetur, quibus scilicet nemo nisi propria voluntate alligatur. E contrario verò æquum est, ut qui sacras Ordinum functiones vult attingere, eorumdem onera in se suscipiat: quemadmodum enim (a) matrimonium, si vi, aut dolo contractum fuerit, & cohabitatio spontanea sequatur, validum præsumitur: ita mihi videtur sacrorum Ordinum obligatio per exercitium liberum eorumdem ordinum, tanquam per consummationem, & perfectionem acceptæ potestatis convalescere; quis enim credat eum susceptis Ordinibus renuntiare, cui potestatem per illos traditam in actum revocare libuerit? æquum est pariter, ut qui Ecclesiasticis privilegiis gaudere voluerit, ejusdem status onera in se transferat, juxta illam communem juris regulam, (b) *qui sentit onus, sentire debet & commodum; & è contra*. Æquum est, ut qui habitum sacri Ordinis gestarit, eumdem ordinem susceptum ratum habere censeatur: quemadmodum enim vidua (c) per velamen susceptum statui religioso sese obstringere, ita Clericus sacris ordinibus per Habitum Ecclesiasticum obligari præsumitur: videtur enim in Clericatu perseverare velle, eosque proinde, quos suscepit, gradus libenter amplecti, qui Ecclesiasticum habitum sponte gestaverit. Consentaneum tandem est, ut statim quis post discretionis annos, si impubes ordinatus sit, voluntatem suam apertè declarare compellatur, ut semoto omni dubio ad legum clericalium observationem, vel ad clericalibus privilegiis renuntiandum cogi possit; quod de lectoribus in Concilio Carthaginensi (d) tertio sanctè olim cautum fuit, ut pubertatis annos cùm attigissent, aut nuptias amplecti, aut cœlibatum profiteri cogerentur.

(a) Cap. ad id, & cap. tua nos de sponsalib.

(b) Regul. 55. de regulis juris in 6.

(c) Cap. vidua de regularib. & alibi.

(d) Concil. Carthag. 3. cap. 19.

CAPUT V.

Utrum hæretici, scelerati, indocti, sacræ Ordinationis sint capaces.

§. PRIMUS.

Affirmativa sententia concluditur.

I. Certum est, & indubitatum apud omnes, nec improbos, nec indoctos, multo minus hæreticos ordinari licere, ne ordinationis sanctitas polluatur, Ecclesiastica officia, vel negligenter, vel turpiter administrentur, sanctissimus ordo dedecoretur, populus in perditionem malo vel exemplo, vel documento impellatur, ne susque, deque omnia ruant: neque hoc jàm agimus: alia hujus loco de probitate, fide, doctrina suscipientium sacram ordinationem, quàm quæ alibi, ubi de ætate, & qualitate ordinandorum disputabitur servari debet, agendi utique ratio est: agimus ergo de ipsa Sacramenti substantia, utrum in indignis consistat, de ipsa Sacramento adnexa potestate, utrum observatis exterioribus signis, indignis conferatur: de ipso tandem Sacramenti charactere, utrum nefariis, & qui-

& quibuſcumque quibuſque Sacerdotio ineptis ſi nihil aliud deſit, imprimatur; qua de re Catholici non dubitant, certum habentes Sacramentorum ſubſtantiam, & valorem à Chriſti meritis, non à ſuſcipientium diſpoſitione pendere: quidam autem hæretici negant,(a) Vviclefus, & Joannes Hus, qui ſolos prædeſtinatos Sacramentorum capaces cenſebant, qui malos Sacerdotes eſſe poſſe negabant: quibus adjungi poſſe videtur Antonius (b) de Dominis, qui pluribus fusè oſtendere nititur, collatum indignis verum non eſſe Sacerdotium, ſuamque (c) poſt multam diſcuſſionem, ſententiam hanc eſſe explicat, ſacram ordinationem ex defectu notabili perſonæ ordinatæ nonnumquam quoad Deum irritam eſſe, neque inordinatum quidquam à Deo conferri, neque ſiquid illi operantur, ex vi ordinis interioris valere, ſed ex ſpeciali divina providentia, ne ſalus animarum periclitetur.

(a) Lege ſeſsion. 8. & 15. Concil. Conſtantienſis.

(b) Antonius de Dominis lib. 2. de rep. cap. 4. num. 4. & ſequentibus.

(c) Idem ibidem num. 36.

II. Refutatur autem iſta ſententia iiſdem ferè argumentis, quibus (d) ſuprà characterem indelebilem quibuſcumque peccatoribus ineſſe probavimus. Quibus enim argumentis perſtare Sacerdotii poteſtatem in indignis oſtenditur; iiſdem quibuslibet, licet indignis, ipſam conferri convincitur. Refellitur item tum Concilii Conſtantienſis auctoritate prædictas Joannis (e) Vviclefi, & Huſſii propoſitiones damnantis; tum ex ſanctione Concilii (f) Tridentini, quod anathemate eum percellit, qui dixerit: *Epiſcopos, qui auctoritate Romani Pontificis aſſumuntur, non eſſe legitimos, & veros Epiſcopos.* Innuens nempe ex vocationis, ſeu electionis, & ordinationis ritu dignoſcendum eſſe qui veri ſint paſtores, non ab unuſcujuſque moribus, qui ſæpe obſcuri, nec niſi divino judicio propalandi ſunt, authoritatem in Eccleſia eſſe deſumendam: tùm maximè ex omnium Theologorum ſcholaſticorum conſenſu id docentium: adeò ut nemo inter ipſos non veritatem iſtam Catholicam eſſe agnoſcat, nemo refragetur: necnon ex Eccleſiæ Catholicæ perpetua traditione, in qua ſemper obſervatum, ut quantumcumque aliquis ordinatus ſe crimino ſum, ineptumve fateatur, verè tamen ordinatus crederetur, nec denuò conſecrari permittitur, qui poſt enormia crimina expiata per pœnitentiam, ſacris Altaribus dignus judicatus eſſet, ſeù cui ſacro miniſterio inſervire indultum foret. Imò pro bono pacis aliquando permiſſum, ut redeuntes ab hæreſi, & in hæreſi ordinati, in gradu ſuſcepto manerent ſine ulla nova ordinatione: qua indulgentia erga Novatianos Concilium (g) Nicenum primum, erga Donatiſtas (h) Africanum, erga alios Innocentius primus, ſeptima (i) generalis Synodus, octavum (k) ſeù nonum Concilium Conſtantinopolitanum ſub Joanne nono, (l) Urbanus ſecundus in Concilio Placentino, (m) Paſchalis ſecundus in Concilio Guaſtallenſi, & alii Pontifices uſi ſunt. Itaque Eccleſiæ praxi innoteſcit quantumvis criminoſos, & ineptos, ſacram ordinationem nihilominus poſſe ſuſcipere.

(d) Vide ſuprà c. 2. §. Præſertim 5.

(e) Lege art. Vviclefi 4. 8. 15. ſeſs. 8.

(f) Concil. Trid. ſeſs. 23. cap. 8.

(g) Concil. Nicenum 1. cap. 8.

(h) Concil. Africanum cap. 35.

(i) 7. Synod. act. 1.

(k) Synod 8. vel 9. Conſtantinop. ſub Joann. 9. action. 2.

(l) Urbanus 2. in Concil. Plac. c. 11.

(m) Paſchalis in Conc. Guaſtall. c. 2.

III. Deinde ad Catholicæ ſententiæ confirmationem, & contrariæ refutationem, Scripturæ quoque ſacræ teſtimonia proferri poſſunt, quorum plurima ſuperius pro-

protulimus, hæc dumtaxat eo loco observari non inutiliter poterunt: primum quod ait Christus Dominus, (a) *Super cathedram Moysi sederunt Scribæ, & Pharisei, quæcumque dixerunt vobis facite, secundùm opera verò eorum nolite facere*: Quibus verbis manifestè ostenditur, ad Cathedram Mosis, & Ecclesiasticæ potestatis fastigium, etiam aliquos malæ vitæ, & pessimi exempli promoveri posse, qui tamen authoritatem retineant, & doctrinæ soliditatem. Deinde observare etiam convenit ea ipsa hora qua Judas cum cæteris Apostolis Sacerdos ordinatus est, iis nempe verbis (b) *Hoc facite in meam commemorationem*, quæ ad Judam æquè, ac reliquos Apostolos dicta esse ex Evangelico contextu clarum est, eadem, inquam, hora de proditione Christi Domini eum cogitasse, cum antea acceptam Apostolatus dignitatem, quamvis sceleratus, retineret: ut nempe innotesceret, etiam perditos, & nefarios valde Sacerdotes ordinari posse. Reprobum quoque Saulem cum satellitibus suis eo tempore, quo Davidem injustè persequeretur, Propheticus Spiritus Domini occupavit; Saul inquam, ut rectè ex scriptura observat Petrus Damiani, (c) *iracundiæ felle commotus, & furore simul, & ardore odii erat succensus*; atque, ut non diutius immorer, *Deo vacuus, malo spiritu fuerat irreuocabiliter mancipatus: tamen cum ad locum chori vaticinantis, accessit repente super eum divinus spiritus irruit, & velut appositam materiam ignis occupauit*; ut nempe disceremus, quemcumque improbum, statim atque ad sacram ordinationem accedit, & Episcoporum manibus capita

(a) Matth. 23.

(b) Matth. 26. Marc. 14. Lucæ 22. Joannis 18.

(c) Petrus Damiani opusc. 6. cap. 8.

A subjicit, Spiritus sancti virtute in Sacerdotem consecrari, & ex prophano, ac Laico, in sacrum Dei ministrum immutari. Similiter (d) Balaam à Balac mercede corruptus, cum populo Israelitico maledicere conaretur, invitus è contrario benedicebat, & quamvis non uno gravi scelere inquinatus, prophetico tamen spiritu loquebatur, & maximi momenti mysteria prædicebat, ut divinam gratiam, quæ se in alios extendit, qualis est Sacerdotii ordinumque potestas, etiam in sceleratos, pessimosque sine sui diminutione

B transfundi doceremur, quod egregie ostendit citatus Petrus Damiani, dum ait, (e) *Quid ergo mirum, si omnipotens Deus, qui semper est, quod est, & mutari non novit, nihilominus antiqua examinis sui jura custodiat, & eandem assuetæ discretionis regulam teneat; ut quod in Balaam fecit, hodieque in suis similibus non dissimiliter operetur, quatenus, & pro largitate clementiæ, dona sua indignis exhibeat, & pro censura ju-*

C *stitiæ, digne eos ultionis animadversione percellat*. Nec malè idem Petrus Damiani ex alio scripturæ loco, idem etiam arguere mihi videtur. (f) *Non enim*, inquit, *legitur, quia spiritus, ubi dignum est, spirat: sed potius dictum est: ubi vult, spirat, ut profectò spiritualis gratia, quæ ex Ecclesiastica institutione tribuitur, diuinæ potius voluntati, quàm humanæ menti adscribatur*: Et certè patet *ordinis* (g) *Sacramentum, & indignum accipere,*

D *cui per intentionem, vel vitæ meritum non concordat*.

IV. Denique ex tota Donatistarum historia validè Catholica sententia confirmatur, Donatistarum (h) enim cum Catholicis contro-

(d) Num. 23. 24.

(e) Damiani supra cap. 7.

(f) Idem cap. 8.

(g) Joann. 3.

(h) Optat. lib. 1. contra Parmenianum, & Augustin. lib. 3. contra eumdem, & in breviculo collat. & de vnit. Ecclesiæ lib. 1. & alibi.

troversia occasione Ceciliani Episcopi in Carthaginensem Episcopum à Felice Aptungitano Episcopo consecrati enata est, à quo cum Secundus Numidiæ Primas, & alii in Concilio Cirtensi damnati Episcopi abhorrerent, traditionis crimen in Cecilianum ejusque ordinatores derivare conati sunt, irritam exinde ejus ordinationem, nullamque esse inferentes, quæ & ordinantium, & ordinati crimine pollueretur: Catholici è contra non solum objecta Ceciliano, & ejus ordinatoribus crimina sæpissimè refutarunt, verum etiam, illudque maximè, adversus eosdem Donatistas defenderunt, nec ordinantium impietatem, nec ordinandorum crimina obesse potuisse; quominus Cecilianus, aut quivis alius, ordinis Sacramento verè initiaretur, & collata ab eo, vel alio quocumque Sacramenta, robur suum, ac firmitatem obtinerent. Quare duplex inter Catholicos, & Donatistas erat quæstio, una facti, cum hi Ceciliano crimina objicerent, illi refellerent; altera juris de ordinationis dependentia, vel independentia à bonitate, sive ministri, sive suscipientis: Donatistæ schismatici habiti sunt, quod nempe legitimæ egregii, & probati Pastoris electioni sese opponerent, & neglecto vero Episcopo cui reliquus Christianus orbis communicabat, alterum ordinassent: ratione vero posterioris hæretici judicati sunt, quod Sacramentorum efficaciam non ex meritis Christi, sed ex suscipientium, vel conferentium bonitate metirentur. Oportuit itaque hisce Ecclesiæ sæculis, quibus adversus Donatistas pugnatum est, persuasum Catholicis fuisse tanquam divina

II. Pars.

A fide ordinationem sacram à suscipientis bonitate, vel dignitate nullatenus dependere. (a) Vide autem quæ supra ex Augustino protulimus, dum in hæreticis characterem ordinationis manere doceremus.

(a) Vide supra c. 1. & 4. cap. 1. sect. præcedentis.

§. II.

Objectiones in contrarium proponuntur.

V. Varia autem contra hanc Catholicam veritatem objici possunt, præsertim ex Patribus, primùm ex Clemente Romano in Constitutionibus Apostolicis, & Dionysio, utrisque Apostolicis viris; eorum primus adversariis favere videtur dum hæc habet, (b) *Episcopus ignorantia, aut malo animo oppletus, Episcopus est, sed falsus Episcopus, non a Deo, sed ab hominibus promotus*: & paulo post, (c) dum eos, qui mali creantur, & indigni ψευδωνύμους ἐπισκόπους, καὶ πρεσβυτέρους, *falsos nempe Episcopos, & Presbyteros vocat*. Dionysius verò epistola ad Demophilum clarius his verbis, (d) *quod si Sacerdotum ordo illustrandi vim habet, profecto penitus abhorret à Sacerdotum ordine, atque facultate, is qui illustrandi vi non est præditus* [ὁ μὴ φωτιστικός] *ac multo magis* [ὁ ἀφώτιστος] *qui illustratus non est, atque mihi videtur temerarius, qui sibi sumit, quæ sunt propria Sacerdotum. Neque metu, & pudore à divinorum tractatione, præter captum, & mentem deterretur, putatque Deum ignorare, quæ ipse sibi est conscius, & sperat se decepturum eum, qui à se falso nomine appellatur pater, audetque scelestas suas maledictiones* [τὰς ἐναγεῖς αὐτοῦ δυσφημίας] *neque enim* [προσεύχας] *preces dixeram in divinis mysteriis Christi imi-*

(b) Constit. Apostol. lib. 6. cap. 1. ἵνα ἐπίσκοπος ἀγνοίᾳ, ἢ κακονοίᾳ περιεχόμενος ἐπίσκοπος ἐστιν, ἀλλὰ ψευδώνυμος, οὐ παρὰ Θεοῦ, ἀλλὰ παρὰ ἀνθρώπων προβληθείς.

(c) Ibidem.

(d) Dionys. epist. 8. ad Demophilum.

imitatione proferre; unde subdit οὐκ ἔστιν οὗτος ἱερεὺς, οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ δυσμενὴς, δόλιος, ἐμπαίκτης ἑαυτοῦ, καὶ λύκος ἐπὶ τὸν θεῖον λαὸν τῷ κῳδίῳ καθωπλισμένος, *non est iste Sacerdos, non est, sed inimicus, fallax, irrisor sui, lupusque in gregem Dominicum ovina pelle armatus*. Audis ergo ex Dionysio Sacerdotes, qui nec exemplo, nec doctrina aliis prælucere possunt, qui divina gratia illustrati non sunt, veros Sacerdotes non esse, sed falsos, sed spurios, sed sui ipsius, statusque irrisores, quod nempe ex eo probat quia ἱερέων διακόσμησις ἐστὶν ἡ φωτιστικὴ *ordo Sacerdotum debet esse illuminandi virtute præditus*. Quomodo autem qui toti tenebræ sunt, non solum tenebrosi inter cœli Ecclesiastici stellas numerari, ordinemque lucentium augere possunt? ac ne ipsis solam status Sacerdotalis sui perfectionem adimi à Dionysio responderes, non agendi divina facultatem, temerarios eos vocat si Sacerdotalia munia attrectare præsumant, eorumque preces maledictiones appellat: quomodo autem maledictiones eorum verba dici possunt, si verò sunt consecratoria, si in Sacramentis administrandis efficacia sunt divinæ gratiæ instrumenta, si in sacrificio offerendo propitiatoria, vel Eucharistica censentur?

VI. Secundò probari potest eadem sententia ex Cypriano, tum epistola ab eo scripta cum collegis ad Clerum, & plebes in Hispania consistentes de Basilide, & Martiale; tum epistola ad Antonianum de Novatiano: prima siquidem epistola, postquam aliqua ex Scriptura sacra testimonia produxit, quibus sanctitas, & integritas in ordinando Sacerdote præscribitur generatim, docet, quàm sollicitè, & religiosè eniti oporteat, (a) *ut in ordinationibus Sacerdotum, nonnisi immaculatos, & integros Antistites eligamus, qui sanctè, & dignè sacrificia Deo offerentes, audiri in precibus possint, quas faciunt pro plebis Dominicæ incolumitate, cum scriptum sit*, (b) *Deus peccatorum non audit*; fusèque ostendit plebem ab eorum delictorum contagio immunem non esse, cum Sacerdote peccatore communicantem: ex Osea (c) item sacrificia peccatorum tanquam panem luctus esse refert, & omnes qui ex eo manducant contaminari: ipsos quoque (d) Chore, Dathan, & Abiron comparet; quæ omnia, & alia, quæ ibidem subdit, arguunt Cyprianum nequaquam censuisse vera Sacramenta, ac sacrificia ab iniquo confici Sacerdote: aliàs quomodo panem luctus vocaret Eucharistiam ab eo consecratam? quomodo ab illo, qui vera Sacramenta daret, plebem abhorrere debere diceret; cur eandem, si impiis misceretur, sacrilegio contaminatam crederet? quomodo denique Chore Dathan, & Abiron, quos certum est veros non fuisse Sacerdotes, sed temerarios ordinis Sacerdotalis irrisores, ut ibidem Cyprianus agnoscit, dum eos *contrà Aaron Sacerdotem sacrificandi sibi licentiam vendicasse* scribit; quomodo, inquam, talibus indignos Sacerdotes compararet, si dignitatem, ac potestatem Sacerdotalem integram apud illos residere arbitraretur? Alia verò epistola ad Antonianum (e) de Novatiano schismatico loquutus, eum quantumvis legitimè fuisset electus, negat fore verum Episcopum

(a) Cyprian. ep. 68
(b) Joan. 9.
(c) Osee 9.
(d) Num. 16.
(e) Cyprian ep. 52

pum, qui à tota Eccleſia ſe diviſiſſet, *Epiſcopatum autem*, inquit, *tenere non poſſet, etiamſi Epiſcopus priùs factus à Coepiſcoporum ſuorum corpore, & ab Eccleſiæ unitate deſciſceret, quando Apoſtolus admoneat, ut inuicem noſmetipſos ſuſtineamus, ne ab unitate, quam Deus conſtituit, recedamus, & dicat, ſuſtinentes invicem in dilectione*, (a) *ſatagentes ſervare unitatem ſpiritus in conjunctione pacis. Qui ergo nec unitatem ſpiritus, nec conjunctionem pacis obſervat, & ſe ab Eccleſiæ vinculo, atque à Sacerdotum collegio ſeparat, Epiſcopi nec poteſtatem poteſt habere, nec honorem, qui Epiſcopatus, nec unitatem potuit tenere, nec pacem.* Quibus verbis manifeſtè indicat ſaltem ſchiſmaticos veros non eſſe Sacerdotes, ab iiſque non ſolum Sacerdotalem dignitatem auferri, verùm etiam poteſtatem.

(a) Epheſ. 4.

VII. Tertio loco adderem Hieronymum, (b) niſi jam deſumpta ex eo teſtimonia, loquendo de ſtabilitate characteris, à nobis propoſita, ac ſoluta fuiſſent. Addo itaque Auguſtinum, ſeu quicumque author eſt quæſtionum ſexaginta quinque, Gelaſium, & Leonem primum. Auguſtinus (c) quidem ſequutus Hieronymum in epiſtolam ad Galatas, *Apoſtolorum genera quatuor ſtatuit, à Deo non per hominem, à Deo, ſed per hominem, per hominem tantum, & ex ſe; à Deo etenim miſſus eſt Moyſes; à Deo & per hominem, ſicut Ieſus Nave; per hominem tantum, ſicut noſtris temporibus, multi favore vulgi in Sacerdotium ſubrogati ſunt: ex ſe autem, ſicut ipſi ſunt Pſeudoprophetæ*, cujus quæſtionis (d) ſolutioni aliam ſubnectit. *Quomodo poſſumus cognoſcere qui mittatur à Deo.* Cui quidem iis verbis reſpondet, *illum cognoſce*

(b) Hieron. in cap. 1.

(c) Auctor 65. qq. qu. 64. to. 4. oper. Auguſt.

(d) Idem Auctor qu. 65. qu. ult.

A *miſſum à Deo, quem non paucorum hominum laudatio, vel potiùs adulatio eligit, ſed illum quem & vita, & mores optimi exornant, & Apoſtolicorum actio commendat Sacerdotum, vel etiam univerſorum populorum judicio comprobatur: qui non appetit præeſſe, qui nec pecuniam dat, ut Epiſcopatus honorem acquirat: nam de eo qui præeſſe feſtinat, quidam patrum eleganter expreſſit, dicens, ſciat ſe non eſſe Epiſcopum, qui præeſſe cupit, non prodeſſe.* Ex quibus, inquiunt adverſarii, videtur colligi, quoſdam ab hominibus ordinatos, quo-

B rum nempe mores muneri non congruunt, à Deo minimè conſtitui, nec pro miniſtris haberi, ideoque cùm legitima miſſio debeat eſſe à Deo, eaque ad legitimum Evangelii miniſtrum requiratur, hujuſmodi homines, licet exteriori ceremonia conſecratos, verè tamen coram Deo ordinatos non eſſe. Clariùs verò (e) Gelaſius Elpidio Epiſcopo, *Sacroſancta*, inquit, *religio, quæ Catholicam continet diſciplinam, tantam ſibi reverentiam*

C *vendicat, ut ad eam quilibet, niſi pura conſcientia non ſtudeat pervenire. Nam quomodo ad divini myſterii conſecrationem cæleſtis ſpiritus invocatus adveniet, ſi Sacerdos, & qui eum adeſſe deprecatur, criminoſis plenus actionibus reprobetur?* quæ ſi Gelaſii verba expendamus, negantis cœleſtem ſpiritum ad myſterii conſecrationem advenire, ubi ſceleſtus conſecrat, reperiemus eam eſſe hujus mentem, puta non eſſe validam conſecrationem, quæ im-

D pio ore profertur. Similiter quoque Leo primus (f) epiſtola ad Ruſticum Narbonenſem, non legitimè, neque canonicè ordinatos non videtur pro ordinatis habere, unde ait, *cum ſæpè quæſtio de malè ac-*

(e) Gelaſ. Elpidio, refert. . qu. 1. c. 23. ſacroſancta.

(f) Leo 1. ep. 91 al 93. cap. 1.

accepto bonore nascatur, quis ambigat nequaquam istud esse tribuendum, quod non docetur fuisse collatum? at scelerati publicorumque saltem criminum rei non legitimè ordinantur, proindèque ex ejus mente perperam, nec omninò ordinatur.

VIII. Quartò, tum ex Chrysostomo, tum ex Authore operis imperfecti apud Chrysostomum suam adversarii sententiam confirmare nituntur: ([a]) Chrysostomus siquidem videtur innuere malos à Deo minimè ordinatos, imò nec coram Deo ordinatos esse, per quos tamen Deus ex speciali providentia, gratiæ auxilia in nos influat. Ubi enim dignitatem Sacerdotii commendavit, Sacerdotes, quamvis malos, honorandos esse contendit, & Sacerdotem qui despicit, Deum quoque, qui eum ordinavit, despicere admonuit, spesque nostras inanes esse docuit, nisi per Sacerdotem Deus operaretur: mox illa subjungit, *quid ergo Deus omnes ordinat, etiam indignos? non omnes quidem ille ordinat, per omnes tamen ille operatur salutem populi moliens, non illorum intuens merita?* quare quamvis posteà fusè exemplis asinæ loquentis, Balaam scelesti hominis prophetantis, Judæ, & aliorum, quos Christus se reprobaturum enuntiavit, aliisque argumentis demonstret etiam per impios divino ministerio famulantes Deum operari, videtur tamen satis prædictis verbis ostendisse eum non impiorum ordinationi, cui aliquid ex pacto debeat, sed suæ misericordiæ, cujus amantissimus est, id tribuere. Sed omnium clarissimè ([b]) Author operis imperfecti in Matthæum, prophanos non à Deo ordinari, non coram Deo ordinibus ullis insigniri, nec gratiam ordinis recipere, imò nec eos, qui mali futuri sunt, ea gratia donari, vel à Deo ad hoc ministerium assumi docet: hanc enim quæstionem movens, cur, qui unum talentum acceperit, idest populus, is solum fodisse ipsum dicatur in terra, cùm neque qui duo, neque qui plura talenta acceperat [ut Clerici] abscondisse ullum scribatur, cùm multi Doctores reperiantur inutiles. *Attende*, inquit, *Deus secundùm præscientiam suam licet sciat, qui justi futuri sunt, & qui injusti, tamen omnes vocat ad fidem, dans & gratiam credendi in Christum, quod est talentum bonis quidem ad salutem, malis autem ad præjudicium, ut inexcusabiles fiant; Diaconii autem, & Doctoribus secundùm providentiam suam illis videtur injungere ministerium Diaconatus, aut Presbyteratus qui sunt justi: qui autem inveniuntur injusti, illos homines ordinasse videntur. Ab exitu ergo rei cognoscitur qui a Deo ordinatus est, & qui ab hominibus: qui enim ministerium suum benè consummaverit, apparet quia ex Deo fuerat ordinatus: qui autem ministerium suum non benè consummaverit, ex hominibus ordinatus est. Quomodo autem quidam Sacerdotes ex hominibus ordinantur, manifestè in libro octavo Canonum Apostolorum dicitur: qui autem ex hominibus ordinatus est, quantum ad Deum, non est Diaconus, aut Sacerdos: ergò in Sacerdotibus quidem, & Diaconis non est inventus, ut perdat talenta, qui secundùm præscientiam ordinatur à Deo: in popularibus autem evenit, quomodo etiam qui peccata futurus est, à Deo accepit fidei gratiam. Secundùm hæc ergo quæ diximus, si Presbyter, aut Diaco-*

([a]) Chrysost. homil. 2. in 2. epist. ad Timoth.

([b]) Author operis imperfecti homil. 3 in Chrysost.

tonus peccator inventus fuerit, quoniam quantum ad præscientiam Dei, sicut jam diximus, non ex Deo, sed ex hominibus factus videtur Presbyter, aut Diaconus, quasi Laicus inventus inter eos, qui unum talentum fidei acceperunt; ac per hoc nemo ordinatus à Deo peccat, nisi ut qui unum talentum accepit à Deo. Ideò autem gratia fidei omnibus præstatur, gratia autem Clericatus non omnibus, sed dignis, quia in illa causa salutis est, in ista autem dispensatio ministerii. Hactenus citatus Auctor operis imperfecti, ex cujus integra ratiocinatione, in assignanda disparitate, inter donum fidei, & donum Clericatus, inter Christianos quoque & Clericos, hanc esse ejus mentem patet, quod cùm Christiani, & fideles esse possint, quantumvis eos sceleratissimos fore Deus præviderit; Sacerdotes è contra vel Diaconi esse nequeant, nisi quos benè usuros Sacerdotio, vel Diaconatu, Deus prævideri, & quamvis Christiani donum fidei, quo abusuri prævidentur, accipiant; non sic tamen Sacerdotes, aut Diaconi habituri sint Ordinis sui gratiam, [quam in sincera administratione, justitia sollicitè præsidendi Ecclesiæ potestate, sincerè prædicandi, baptizandi, offerendi pro populo mundum & immaculatum sacrificium, & pro peccatis orandi eodem loco sitam esse docuit], si nempe indignè ea usuri à Deo prævideantur, quantumcumque coram hominibus ordinati videantur. Quæ doctrina eadem est cum doctrina Vvicleffi, imo fortasse peior, quod non solùm ab ordinatione malos pro tempore, quo mali sunt, verum etiam bonos, qui futuri mali sunt, tanquam ejus suscipiendę incapaces omnino rejiciat.

IX. Quintò fidem saltem suscipientis, ad ratam, validamque Ordinis sacri susceptionem necessariam esse, iis etiam Patrum authoritatibus adversarii confirmare conantur, qui nimirùm docuisse videntur baptismatis aquas, quibus adulti veræ fidei inanes, ac vani intingantur, non solùm salutares non esse, sed nec sacra symbola videri, nec Sacramenti veritatem continere. Id verò docuisse videntur Cyrillus Hierosolymitanus, & Augustinus: Cyrillus (a) quidem apertius his nempe verbis, *μόνοι γὰρ οἱ αἱρετικοὶ ἀναβαπτίζονται, ἐπειδὴ τὸ πρότερον οὐκ ἦν βάπτισμα, nam soli heretici rebaptizantur: siquidem prius illud non erat Baptisma* (b) Augustinus verò obscuriùs, dum videlicet sibi ipse hanc quæstionem proponens, nihilne intersit, quo animo quis Baptismum accipiat, ut verè baptizetur, respondet, putare se *habere eos Baptismum, qui ubicumque, & à quibuscumque illud verbis Evangelicis consecratum, sine sua simulatione, & cum aliqua fide accepissent*: indicans nimirum, si sine fide acceptum sit, Baptisma non valere. Quis autem dubitet, fidem suscipientis, si necessaria sit, ut Baptismus animam attingat, ut interius baptizatum consignet, ut Christianæ militiæ notam imprimat necessariam quoque fore, ut Ordinationis sacra ceremonia è Laicis nos ad Clericorum ordinem transferat, ut Sacerdotalis, vel Diaconalis characteris ex plebejis nos in divinos homines transformet, ut sacrorum mysteriorum ministeriorumque perficiendorum potestatem tribuat, & eadem ratione qua Bap-

(a) Cyrillus in catechef.

(b) August. de unico Baptismo lib. 7. c. 53. habetur de consecrat. dist. 4. c. folæ.

Baptismus suscipientis fide indigere dicetur, ne nudum elementum censeatur, eadem ratione fidem quoque suscipientis unumquemque egere creditum iri, ut Sacramenti veritatem obtineat.

X. Sextò tandem, & ultimo, quia passim qui pecunia, qui ambitu, qui malis artibus ad sacros Ordines, dignitatesque Ecclesiasticas irrepserunt, qui violentia, vel tyrannide ad hæc ipsa involarunt, non Episcopi, non Sacerdotes, non Clerici fuisse, non Ordines recepisse à Conciliis, Pontificibus Summis, à Patribus dicuntur: Quod sanè ostendit indignos, & sceleratos, Ordinationis sacræ incapaces esse, eosque nec Ordines recipere, nec Ecclesiasticos gradus conscendere, nec illas quas non merentur, assequi dignitates. Plura producere possum hujus rei testimonia, paucis contentum lectorem esse velim, ne si plura proferam, instituti mei limites excedere videar, multaque non suo ordine dicere, aut alio meliori dicenda ad fastidium inculcare. Ad rem facit Concilii Constantinopolitani primi generalis, canon de Maximo Cynico editus, quo nempe statutum est, (a) *ὥςε μήτε τὸν Μάξιμον Ἐπίσκοπον ἢ γενέσθαι, ἢ εἶναι, μήτε τοὺς παρ' αὐτοῦ χειροτονηθέντας ἐν οἱῳδήποτε βαθμῷ κλήρου πάντων καὶ τῶν περὶ αὐτὸν, καὶ τῶν παρ' αὐτοῦ γενομένων ἀκυρωθέντων*, *ut neque Maximus fuisse, aut esse etiam putetur Episcopus, neque hi qui ab eo sunt ordinati, qualemcumque gradum Clericatus obtineat, omnibus scilicet quæ circa eum vel ab eo gesta sunt in irritum revocatis?* Meminisse etiam liceat canonis (b) illius quo Synodus quarta Constantinopolitana, quæ generalis octava dicitur, Photium contra jus fasque, præcipiti temeritate, vel atrocem lupum in gregem Christi insilientem, orbemque terrarum perturbatione complentem, *μηδέποτε γεγονέναι πρότερον, ἢ νῦν Ἐπίσκοπον*, *neque fuisse antea, neq; esse nunc*, suo tempore Episcopum dicebat irritasque ab eo Ordinationes factas declarabat: Præfectis Monasteriorum ab eo institutis præfecturam abrogabat, imo etiam [si versioni (c) Anastasii Bibliothecarii in Latinum ex Græco fideliter factæ, & prædicto Adriano Pontifici dicatæ credimus] Ecclesias, vel Altaria consecrata, vel ab iis, qui ab ipso consecrati fuerant, iterum consecrari, & stabiliri decernebat, *omnibus maximè, quæ in ipso, & ab ipso ad Sacerdotalis gradus acceptationem, vel damnationem acta sunt in irritum ductis*. Quibus adde (d) Gregorium Magnum, quo teste quicumque studet pretii datione sacrum Ordinem mercari, *Sacerdos non esse, seu dici tantùm inaniter concupiscit*. Adde (e) Ambrosium, qui in Simoniacorum ordinatione, pecuniam dari, & accipi, animam perdi, lepram immitti docet: adde innumeros alios, qui illicitas ordinationes, nullas, irritas, vanas affirmant, immerenter, seu illicitè promotos Sacerdotes esse, Clericorum gradui adnumerandos, Sacerdotum catalogo inferendos negant.

(a) Constantinopol. 1. c. 3. al. 4.

(b) Synod. 8. gen. cap. 4.

(c) Eadem Synod. can. 4. secund. versic. Anast. Bibliothec.

(d) Greg. Syagrio Episcopo Augustoduni lib. 7. epist. 1. 10. refertur 1. q. 1. cap. 2.

(e) Ambros. de dignit. Sacerdot. c. 5.

§. III.

Respondetur prædictis objectionibus.

XI. Verùm argumenta ista omnia levi negotio dissiant ur, si in memoriam revocavero, quod iam expositum est, ordinationem nempe usitata tum apud

apud Patres, tum etiam apud nos loquendi formula, dici irritam, inanem, vanam, quæ gratia vacua fuerit, & per quam collatæ potestatis functiones sint interdictæ: Sacerdotes quoque, Diaconos, Clericos negari, qui Sacerdotalem gravitatem, Diaconalem puritatem, Clericorum sanctimoniam, suique Ordinis perfectionem minimè assequantur, eamque minimè referant, qui suo gradu moti, honore Sacerdotali, Diaconali, Clericali privati, privilegiis Cleri spoliati sint; qui Ordinis suscepti functiones nonnisi nefariè, contra Ecclesiæ interdictum exercere possint. Hæc enim omnia, quæ satis trita, & vulgata sunt, si semel animo complexi fuerimus, si pariter ad detestationem temeritatis eorum, qui contra fas, suique omne ad sacram Ordinationem accedere immeriti, & indigni præsumunt, Patres non molli sermone, non delicatis verbis, non levi dicendi genere, sed aculeatis sermonibus severioribus, & per amplificationem quodammodo grandioribus uti debuisse nobis persuaserimus; nulla admirandi ratio suberit, cur toties à Sacerdotali Ordine, munere, potestate eos dejicere videantur, quos certum est è suo loco, gradu, honore, dignitate, officiis, munere, Ecclesiam, quantum potuit, suis decretis dimovisse.

XII. Patet id maximè in allatis sanctorum Clementis, & Dionysii authoritatibus, quas certum est in malis Sacerdotibus, inviolabile Sacramentum Ordinis agnovisse, quamvis falsos eos Sacerdotes vocarint, & indignos Sacerdotum nomine scripserint; Clemens siquidem Romanus eo quod ad-

A versarii laudant capite, fusè ostendit gratias gratis datas in improbis etiam reperiri, neque ideò aliquem pium probari, quod vel futura prædicat, vel Dæmones ejiciat: Baalam, & Caipham, itemque malos Angelos, futura prædixisse, eosdem quoque Dæmones sibi aliquando colludere, & ut præstigias faciant, sibi invicem cedere; quibus addit, nec Regem impium Regem esse, sed tyrannum, nec Episcopum improbum, vel ignorantem Episcopum esse: qua sanè sententia, sicut certum est, improbo

B Regi potestatem regiam eum non adimere, quam liquet etiam in sceleratissimis residere; ita nec Episcopalem ab improbo Episcopo dignitatem, vel Ordinem auferre credendum est: sed sicut Regis nomen, utpotè honorificum, ad eos solùm significandos, qui regia potestate bene utuntur, transferre consentaneum ducit, Tyrannos vocans, qui concessa potestate abutuntur; ita Episcoporum, ac Sacerdotum nomen augustius exi-

C stimasse videtur, quam ut eis tribuat, qui Episcopalem, quam utique retinent potestatem, atque auctoritatem turpibus actionibus commaculant, quibus propriè, ac convenienter, etymologia nominis Episcopi, vel Sacerdotis minimè quadrat; tùm falsorum Sacerdotum pœnas proponit, eaque à se dici testatur, non quod prophetias pro nihilo ducat, sed ut τὸ θράσος τῶν ἀλαζονευομένων, *audaciam seù temerita-*

D *tem insolentium* reprimat: Dionysius (a) autem, cùm Demophilum redarguit, quod Sacerdotem reprehenderit, & quamvis nefariè agentem Sacerdotem neget à Laico, vel Monacho corrigi posse, ne

(a) Dionysius ep. 8. ad.

ne ordinum à Deo statutorum distinctio pervertatur, & qui inferioris gradus sunt, supra eos qui sunt superioris insolescant: satis ostendit Sacerdotea, etiam nefarios, ac divinæ legis ignaros, dignitatem Sacerdotalis ordinis retinere, quamvis non omnino ejus efficaciam retineant. Quippe qui tantum absunt à Sacerdotali officio, ut alios exemplis suis, doctrinisque purgent, atque illustrent, quod Sacerdotalis ordinis proprium est; cùm potius actibus suis, & ignorantiæ defectibus tetras populo tenebras offundant, maculasque ac labes inducant.

XIII. Cyprianum non omninò ab adversariorum errore immunem me præstare spondeo: cùm enim Baptisma, aliaque Sacramenta, ab hæreticis collata nulla esse censeret, facilè inductus est, ut nec ab hæreticis suscepta valere crederet: numquam tamen eorum sententiæ favere putandus est, qui improbos Sacerdotes ordinari posse negant, & sacræ Ordinationis interiùs suscipiendæ incapaces eos esse affirmant. Apage hanc à Cypriano, vel quovis cordato homine ridiculam sententiam. Quare cùm epistola (a) ad Hispanos, nonnisi immaculatos Antistites eligendos docuit, id utique docuit, quod omnes Catholici sentiunt, & boni omnes exoptant, nulla erroris hìc suspicio est: cùm impiorum sacrificia polluta dixit, eorum, quatenùs ab impiis proficisci cogitantur, ad quorum scilicet damnationem attrectantur, & ruinam, rationem habuit, non autem prout institutorem habent Deum, authoremque principalem, cujus sanctitate ita sancta sunt, ut ministri, vel suscipientes, quantacumque nequitia in seipsis nequaquam maculentur, sed ut duobus verbis dicunt Theologi, sacrificia ipsa spectasse dicendus est, vt opus sunt operantis, non ut ex opere operato sanctitatem ac sanctificandi virtutem continent. Cùm (b) ab impiorum Sacerdotum contagione plebem coinquinari dixit, qua ratione id dixerit ostendit: rationem hujus peccati plebi assignans, quandoquidem *ipsa maximè habeat potestatem, vel eligendi dignos Sacerdotes, vel indignos recusandi*. Cùm (c) tandem improbos Sacerdotes cum Core, Dathan, & Abiron confert, vel de intrusis Sacerdotibus, quales erant Basilides, & Martialis, de quibus ibi verba facit, sermonem tantum habet, vel comparationem non in omnibus, ut sæpissimè accidit, eandem ac consentaneam instituit. Cùm verò idem (d) Cyprianus epistola ad Antonianum eos qui unitatem Ecclesiæ dissolvunt, seque à Sacerdotum Collegio separant Episcopi, nec potestatem habere posse asseruit, nec honorem, vel ad hunc errorem collimat, qui in ipso, aliisque Africanis, & Asiaticis Patribus damnatus est, hæreticos potestate conferendorum Sacramentorum penitus excidere: vel id tantum innuit, legitimam apud Schismaticos auctoritatem, dignitatemque Episcopalem non remanere, quos nempe Ecclesiæ acceptæ potestatis exercitio, ob pacis violationem privat.

XIV. Jàm superiùs explicatus fuit à nobis Hieronymus, eo quo objectus est loco Augustinus, seu quivis alius sexaginta quinque quæstionum Auctor (e) sententiam Catholicam nullatenus impu-

(a) Cypr. ep. 68, ad Hispanos.

(b) Ibidem.

(c) Cyprian. ibid.

(d) Cypr. epist. 52. cit.

(e) Auctor 65. qq. supra.

pugnat: verum eſt quidem quod tum ille, tum alii Patres docent, multos Deo minimè vocante ordioatos fuiſſe; falſum eſt non divinitus inſtitutum Sacrameotum illos ſuſcepiſſe. Nam ſicut verè Reges erant, de quibus ajebat Dominus per Oſeam, (a) *ipſi regnaverunt, & non ex me; principes exſtiterunt, & non cognovi*, neque enim omnes Reges ſecundùm cor Dei, neque omnes principes voluntate beneplaciti à Deo probantur. Et ſicut verè Prophetæ erant, de quibus ipſe quoque Dominus per Jeremiam, (b) *non mittebam Prophetas, & ipſi currebant, non loquebar ad eos, & ipſi prophetabant*, ita verè Sacerdotes ſunt, qui à Deo non vocati, non divino inſtinctu, non impulſu ad ordines accedunt, dummodo ab hominibus perfectiorem in ordine Sacerdotali manus impoſitionem accipiant, non quidem negante Deo concurſum ſuum ſpecialem, quem Sacramentis à ſe inſtitutis alligavit, ſed ſuum improbitati ſuſcipientis denegante aſſenſum. Cujuſmodi proinde à ſolis hominibus non à Deo ordinatos, & Author iſte quæſtionum, & alii Patres vocitant: quia quamvis verum ſit, non aliunde quam à Deo poteſtatem ordinis ipſos accipere, à ſolis tamen hominibus probantur, non à Deo: à ſolis hominibus eliguntur: à Deo verò, eui ſoli puri placere poſſunt, ac caſti, repudiantur, nec niſi ob pactum præcedens cum hominibus initum, ingratis veluti admittontur; ideò non Epiſcopum eſſe concludit Author iſte ſexagintaquinque quæſtionum, qui non prodeſſe cupit, ſed præeſſe, attenta videlicet officii Epiſcopalis cura, ac debita ſollicitudine, non autem

(a) Oſeæ cap. 8.

(b) Jerem. 23.

A attenta Epiſcopatus ordiois poteſtate, atque cœlitus accepta authoritate: quo modo nec Conſulem dixeris, qui Rempublicam evertit, nec Medicum qui ſanitatem labefactat. Gelaſius (c) gratiam ſolùm ſanctificantem ab indignè ordines accipiente, vel exerceote excludit, quæ gratia potiſſimum ſancti Spiritus donum eſt, & Spiritus ſancti perfectior participatio, atque communicatio. Leo primus (d) malè acceptum Sacerdotalem honorem negat collatum fuiſſe, quantum ad liberam officii executionem, quam Eccleſia in eos, qui

B contra Caooones malè promoveotur, ſuſpendit; locum, gradumque dignitatis denegans, ad quem temerè, & contra regulas Eccleſiaſticas perventum fuerit. Neuter autem vitioſis, vel vitioſè ordinatis poteſtatem ordinis, ſeu characterem denegavit.

XV. Chryſoſtomus (e) nullatenus adverſariis favet, quin potius eorum ſententiam evertit, eo enim qui in objectione citatur lo-

C co, Sacerdotes quaotumque malos colendos, ſtipendiis donaodos, audieodos ex profeſſo docet, plura gratiarum divinarum improbis conceſſarum adducit exempla, tum refert ad ſui inſtituti probationem Chriſti Domini ſententiam, quæ à Matthæo relata eſt, (f) *ſuper cathedram Moſis ſederunt Scribæ, & Pharisæi: omnia ergò quæcumque dixerint vobis facere, facite*: quo vel unico teſtimonio adverſarii refelli poſſunt, ut in cathedra

D Moſis ſedere, ideſt poteſtati ordinariæ ſuccedere, quantumvis improbos fateri cogantur. Aſſerit inſuper Chryſoſtomus ſpes noſtras eludi, ſalutem periclitari, noſtræ religionis Sacramenta eva-

(c) Gelaſius ſupra epiſt. Lipsio.

(d) Leo ſupra epiſt. al. 92. al. 95.

(e) Chryſoſt. ſupra hom. 10 in 2. ep. l. ad Timoth.

(f) Matth. 23.

cuari, nisi & per improbos, sicut & per probos Deus operetur salutem populi moliens: quæ doctrina stare non potest, nisi in improbis æquè ac probis ordinationis veritas, & inviolabilis Sacramenti character resideat: frivola siquidem est ea, quam Marcus (a) Antonius de Dominis comminiscitur explicatio, quasi Chrysostomus ex speciali quadam providentia cum iis qui indigni ordinati sunt, Deum cooperari voluerit, cum ii tamen interiùs nihilo immutati fuerint, nullo charactere consignati sint, nullamve potestatem in sua ordinatione acceperint. Nam ordinaria lege potestatem sacra tribuendi Sacerdotibus Christus alligavit, nec unquam Ecclesia ab ullo, qui non esset ordinatus, rata sacrificia, aut Sacramenta, dempto uno Baptismo, collata censuit; si quis repertus in ordinatione quorundam esset essentialis defectus, ea semper quæ ab iis facta essent, tanquam infecta revocavit, & cum judicavit necessarium, ab aliis innovari voluit; non solum ergo temere divinat, verum contra Ecclesiæ totius ab ipsa ejus origine praxim, & Doctorum sanctorum mentem sentit, qui Deum per aliquos revera minimè ordinatos, etsi ab hominibus ordinati censeantur, religionis nostræ mysteria, quæ Apostolis Christus, quæ eorum in Episcopatu, ut Presbyteratu successoribus commisit, quæ Ecclesia nisi à verè ordinatis perperam attingi semper credidit, operari sentit. Neque id (b) Chrysostomus opinatur qui authoritatem, dignitatem, ministerium, potestatem ministerialem divinæ operationi deservientem in Sacerdotibus improbis admittit, quamvis eos à Deo non

(a) Antonius de Dominis supra.

(b) Chrysost. sup.

A ordinatos duplici sensu dixerit, primò, quod in hoc ministerio nequaquam Deo placeant, nec divino, ut ita loquar, oraculo ad illud evehantur, vel in eo comprobentur. Secundò, quod qui omnium corda, ac renes scrutatur Deus, facinorosos homines, atque impios, in ordine Sacerdotali non reponat, prout ordo Sacerdotalis, perfectionis ordo est, quamvis in eo ordine ipsos collocet, prout ipse ministerii, vel potestatis ordo censetur, quos nempe sua nequitia infra perfectionem, imò forte

B contrarias perfectioni Sacerdotali qualitates habentes agnoscit, cum tamen habita ratione sui status, & ordinis quem tenent inter perfectos, Laicis longe perfectiores, ac virtutibus ornatiores esse deberet.

XVI. Difficiliùs utique explicatu est, id quod ex (c) Authore operis imperfecti in Matthæum adducitur, qui licet forsan non adeò accuratè videatur fuisse locutus, nec tamen in eum sensum torqueri

C potest, in quem ab adversariis deflectitur. Quis enim sibi persuadeat ulli umquam Catholico Authori eam sententiam insedisse, veros non esse Sacerdotes quoscumque à recto tramite naturæ infirmitas, seù perversitas & inclinatio ad malum, vel inimici salutis humanæ versutæ fraudes abduxerint, cùm è contrà clarè enuntiet Christus eiam à se electum fuit Judam ab Apostolorum cœtum, cujus tamen Apostola-

D tum, ut in (d) Actibus habetur, alter accepit? (e) *nonne ego vos duodecim elegi, & ex vobis unus diabolus est*, inquit Christus. Duo itaque probabiliter dici possunt ab isto Authore loco in objectione citato inten-

(c) Author operis imperfecti in Matthæum supra.

(d) Actorum 1.

(e) Joann. 6.

ten-

tenta fuiſſe. Primùm hoc intereſſe inter fidem, & gratiam ordinis, ac Clericatus, quod etiam Deus, quos facturos injuſtos prævidit, iis donum fidei, ex voluntate eos ſalvandi, & pio erga eos affectu, ab æterno præpararit, tanquam ſalutis conſequendæ neceſſarium medium, in eoque illi ipſi Deo placeant, quod fidei lumine illuſtrati ſint, cùm è contrà illos, quos Deus ab æterno prævidet ſacra Ordinatione malè uſuros, ordinari permittat, non ex affectu eorum ſalutis procurandæ, ſicut nec damnationis accerſendæ, ſed vel ex affectu circà alios, quibus utiles eſſe poſſunt, vel in pœnam aliorum, quorum peccata puniturus malos rectores præfici eis ſinit; vel ex aliquo alio ejuſmodi motivo, adeout non directè talibus Clericatus à Deo volitus videatur, neque ex beneplacito divino ipſi ordinati, ſed in ira potius creati, aut ex quadam indulgentia, & divina permiſſione conſtituti cenſeantur; neque in eo Deo placeant, aut probentur, quod Clericatum aſſequuti ſint, quo ſe indignos præſtabunt; ex quo alterum accidit, ut Clericatus hujuſmodi hominibus non videatur à Deo donari tanquam gratia, vel beneficium, vel bonum iis, qui accepta poteſtate ſunt abuſuri, cùm è contrà fides etiam injuſtis futuris tanquam beneficium, tanquam bonum, ac gratia concedatur; cujus rei ratio eſt, quia cum, ut docet (a) Auguſtinus, tria ſint bonorum genera, maxima, media, & infima: *virtutes quibus rectè vivitur, magna bona ſunt: ſpecies autem quorumlibet corporum, ſine quibus rectè vivi poteſt, minima bona ſunt: potentiæ verò animæ ſine quibus rectè vivi non*

(a) Auguſtin. de Libero arbitr. lib. a pluribus capitibus, ſed præcip. 19. in quo leguntur quæ hic citantur.

A *poteſt, media bona ſunt: virtutibus nemo malè utitur: cæteris autem bonis, idest mediis, & minimis, non ſolum benè, ſed etiam malè quiſque uti poteſt. Ideò virtute nemo malè utitur: quia opus virtutis eſt bonus uſus illorum, quibus etiam non benè uti poſſimus, nemo autem benè utendo malè utitur.* Itaque hoc intereſt inter virtutem, & cætera bona, quod virtus quælibet, etiam in iis qui cæteras virtutes nacti non ſunt, quin potius variis vitiis aliis virtutibus oppoſitis inquinantur, ſemper bonum quoddam ſit, divinumque
B que beneficium, quo nullum optabilius meliuſque homini contingere poteſt, cætera vero bona, eatenus bona dicantur, quatennus iis bene utimur, & quatenus ipſa bene à nobis applicantur: unde ab injuſtis, & improbis, qui accepta Sacerdotii poteſtate male uſuri ſunt, talenta, & gratiam Clericatus abeſſe, eo ſenſu dicere poſſumus: quia nec auctoritas præſidendi, nec poteſtas ſacrificandi, nec cætera hujuſmodi gratiæ alicujus, vel boni,
C vel beneficii, vel talenti, quo quivis ditetur, & opulentior evadat, rationem habere poſſunt, niſi bene, convenienter, & fructuosè exerceantur, atque in ſalutem habentis, & aliorum impendantur: adeoque qui ea, ut talenta divina, ut bona, ut gratias accipit, numquam ea in terram fodit, ſed duplicatum ex iis ſemper fructum reportat; donum vero fidei, quod omnibus fidelibus Chriſtianis à Deo conceditur, etiam in impro-
D bis, & inutilibus Chriſtianis, boni ſemper, talentique rationem habet; unde nihil mirum eſt, ſi talentum iſtud in terra aliquando abſcondatur, quod & talentum ſemper eſt, & aliquando infru-

ctuosum, & meriti cujuscumque, absque charitate, inane & vacuum. Hancque solutionem mihi videntur verba ipsa, in objectione ab Authore probata indicasse: (a) *ac per hæc nemo ordinatus à Deo peccat: nisi ut qui unum talentum accepit à Deo: ideò autem gratia fidei omnibus à Deo præstatur, gratia autem Clericatus non omnibus, sed dignis: quia in illa causa salutis est, in ista autem dispensatio mysterii*. Horum enim verborum sensus est, eum quem Deus ex præscientia futuræ virtutis ad Clericatum vocavit, numquam inaniter acceptam Ordinationis gratiam collocare: eum solùm evacuare istam gratiam, qui solum fidei donum, ut talentum, & donum à Deo acceperit, potestatem autem Sacerdotii, ac ministerii, non ut bonum, neque sicut talentum divinum sortitus sit: ideò verò fidem in omnibus, etiam iis qui ex fide quam habent, nihil merentur, eo quod à charitate exciderint, rationem doni, gratiæ, ac beneficii habere; auctoritatem verò regiminis, sacrificandi potestatem, & cætera, quæ in Clericatu, & Ordinatione sacra conferuntur, rationem doni, gratiæ, ac beneficii, in iis non habere, qui potestate tradita abusuri prævidentur, quia nimirum *in fide causa salutis* nostræ *continetur*; medium ipsa fides est, quo ad salutem pervenitur: quamobrem ex se fides semper bona est, neminique mala, dissentanea, nociva, aut non necessaria esse potest; in istis autem, quæ in Clericatu conferri diximus, dispensatio mysterii consistit, quæ quidem dispensatio, & administratio iis tantum bona, conveniens, fructuosa, utilis esse potest, qui in ea fideliter, & utiliter collaborabunt.

(a) Lege supra.

A XVII. Doctrina verò de Baptismo in proposita objectione, quæ peti dicitur à Cyrillo Hierosolymitano, & Augustino, & ad ordinationem transfertur, nec vera est, nec Catholica: Neque enim Christianæ religionis veritas patitur, ut dicamus Baptismum ab hæreticis susceptum, irritum omninò, inane, & inefficax esse. Aliud nobis Conciliorum, ac Pontificum auctoritas persuadet, hæreticos verè baptizari, si ritu Catholico baptizati fuerint, quorum testimonia leges apud Theologos,
B qui hac de re ex professo scribunt: aliud docet ipse Augustinus (b) pluribus in locis: nam contra Petilianum agens docet, Baptismi puritatem à puritate, vel immunditia conscientiæ, sive dantis, sive accipientis omninò distinctam esse, nec ab ea pendere, eumque etiam verè baptizatum censendum esse, qui se fateretur malam, cùm baptizaretur, habuisse conscientiam, quod per illam fortè occasionem ad aliquod flagitium pervenire vo-
C luisset, & pluribus aliis locis eandem doctrinam inculcat. Quare eo quem adversarii citant, loco, præterquam quod subdubitanter loquitur, nùm baptizatus sit, qui simulato animo Baptisma recipit, in qua præcipuè quæstione ibi versatur insuper advertendum est, fidem, quam ibidem ad Baptismi valorem necessariam dicit, non divinam intelligi, qua baptizandus religionis nostræ mysteria animo persuasa teneat, iisque as-
D sentiatur, sed persuasionem humanam, & ut vocant, credulitatem quandam, quanta nempe necessaria est, ut aliquis Baptismum suscipere intendat, sine qua intentione, Baptismi Sacramentum, ne-

(b) August. lib. 1. contra Petilianum cap. 35. lib. de catechizandis rudibus, lib. 1. contra Parmen. cap. 16. lib. 3. de Baptismo cap. 14. & alibi.

nemini revera confertur: ſanctus verò Cyrillus (a) Hierosolymitanus, nihil aliud verbis ſupra laudatis voluiſſe dicendus eſt, quàm hæreticos, qui nempe Catholico ritu non eſſent baptizati, verè baptizatos non eſſe. A Catholico ſiquidem ritu deflectebant plurimi hæretici priorum ſæculorum, & fortè ex iis Arriani quidam in Oriente, qui auctores fuerunt eorum rebaptizandorum, qui à Catholicis eſſent rebaptizati, quorum hæreſis viguit maxime tempore Cyrilli Hieroſolymitani. Neque verò neceſſe eſt Cyrilli verba violenter torquere, ut id dixiſſe videatur; id enim ex tota ſerie ſermonis intendiſſe facilè legenti conſtabit: poſtquam enim docuit ſemel tantum unicuique baptizari fas eſſe, mox allata verba ſubjungit, *nam ſoli hæretici rebaptizantur, ſiquidem prius illud non erat Baptiſma, ἐπειδὴ τὸ πρότερον ὐκ ἦν Βάπτισμα*, ac ſi diceret, cum, ex quo, ſeù poſtquam, & quo caſu illud Baptiſma, verum & inviolabile Sacramentum non fuerit: nam hanc eſſe ſignificationem earum particularum ἐπειδὰν, ſeù ἐπειδὴ, teſtatur (b) Budæus.

(a) S. Cyrillus ſupra in præf. catech.

(b) Budæus in Commentar. linguæ Græcæ.

XVIII. Denique dum canones, dum Patres, ordinationes illicitas irritas vocant, dum Sacerdotes nomine tenus, & ſpurios eſſe dicunt, veros autem eſſe, aut propriè unquam fuiſſe inficiantur, qui malis artibus ad hanc dignitatem conſcenderint, eo quem ſupra propoſuimus, ſenſu intelligendi ſunt, quo nempe eorum ordinatio vocatur irrita, quibus miniſterium interdicebatur, negabantur eſſe Sacerdotes, qui Sacerdotali honore ſpoliabantur, qui gradu, locoque Sacerdotibus debito,

A iuxta ſeveritatem Canonicam excidebant, nec alius adductis ſupra ex Concilio Conſtantinopolitano primo, & quarto, Gregorio, vel Ambroſio, teſtimoniis, ſenſus affigi debet. Negatur quidem in Concilio Conſtantinopolitano primo Maximus eſſe, aut fuiſſe vmquam Epiſcopus, quia legitimè, nec tunc erat, nec vmquam fuerat conſtitutus, etſi (c) à ſeptem Epiſcopis à Petro Alexandrino miſſis ſolemni ritu fuiſſet aliquando ordinatus: neque enim Epiſcopus ibi dicitur, niſi qui legitimè

B miſſus, legitima regendi auctoritate donetur: removentur à quocumque Eccleſiaſtico gradu per eum promoti, non quod non ordinem ſuſcepiſſent, ſed quod non ordinatè, neque à legitimo, & recepto ſuſcepiſſent, ideoque deponi deberent: irrita omnia ejus acta ſimiliter declarantur, non quod Sacramenta ab ipſo, auctoritate Epiſcopali collata, non eſſent vera Sacramenta, ſed quod non eſſent legitimè data, & quod

C ea, quæ à fonte juriſdictionis præſertim manare deberent, nullius eſſent roboris, ac firmitatis. Eadem Conſtantinopolitani quarti, octavi Oecumenici aduerſus Photium conſtitutio eſt: in qua mirari tamen nemo debet, quod juxta verſionem Anaſtaſii Bibliothecarii, nulla fuiſſe omnino in eo Concilio ſtatuatur facta Eccleſiarum dedicatio, vel Altarium conſecratio ſive à Photio, ſive ab iis, qui ab eo ordinati eſſent; quinimo

D ejuſmodi Eccleſiæ, & Altaria iterum dedicari, & ſtabiliri jubeantur: id enim ad deteſtationem Photiani ſchiſmatis præcipi potuit; nam cùm ritus illi dedicationis Eccleſiarum, & Altarium con-

(c) Lege Gregor. Naz. carm. de vita ſua.

consecrationis, divino jure praescripti non sint, potuit Ecclesia consecrantis legitimam missionem ad ea tamquam necessariam exigere, potuit, & consecrationem ipsam jam peractam repetere, sicut Ecclesiarum consecratio, earumdem pollutione, & coinquinatione per enormia quaedam in ipsis patrata crimina, quodammodo per reconciliationem renovari praecipitur. Gregorius (a) cum qui Sacerdotii dignitatem mercatus fuerit, *Sacerdotem non esse, sed dici tantum inaniter concupiscere*, docet, quia talis à ministerii executione suspenditur, & ab officii Sacerdotalis usu abstinetur: ideoque potestatem inaniter habet, quam non censetur in actum posse reducere, quia licitè, & legitimè non potest. Ambrosius (b) tandem, id quod Sacerdos simoniaca labe maculatus accipit, lepram, quod perdit, animam, quod dat, pecuniam esse affirmat, non quod non potestatem ordinis accipi ab eo censeat; sed quod eam illigatam, & quodammodo innodatam recipiat, ut diximus, & non solùm non sibi gratiam coelestem ex ea ordinatione accersat, quin potius damnationem acquirat; eaedem interpretationes prudenter assignandae sunt: nec in re non difficili diutiùs immorandum est.

(a) Gregor. supra lib. 7. epist. 117.

(b) Ambros. supra cap. 5. de dignitate Sacerd.

SECTIO V.

De Ministro sacrae Ordinationis.

CAPUT PRIMUM.

Cujus gradus esse debeat Ordinationis Minister.

ARTICULUS PRIMUS.

Utrum solus Episcopus sacrae Ordinationis Minister sit ordinarius.

§. PRIMUS.

Ordinarium Ministrum Ordinationis esse Episcopum.

I. Quaestio ista moveri potest, vel de ordinario ministro ordinationis, vel de extraordinario; de utroque hic disputandum est: Primoque tanquam Catholicum dogma statuendum, ordinarium ministrum, qui suo jure, & auctoritate à Deo concessa ordines conferre possit, solum esse Episcopum. Quod quidem ordinationis ministrorum Mosaicae legis exemplo adumbratum, tum ab Apostolis observatum jugi postea, & continuata traditione acceptum, Ecclesiae pluribus legibus strictè praeceptum legitur, & in Concilio Florentino, ac Tridentino tandem habetur definitum.

II. Atque ut à Mosaicae legis exemplis, atque observatione initium ducamus, Moses quidem extra ordinem ad regimen Israelitici Pontificii vocatus, [cui proinde nemo in Sacerdotali ordine successisse dicitur, sed omnes Aaron, vel filiis ejus] Sacerdotio à Deo ipso auctus, atque donatus est; de cujus Sacerdotio praeter Davidem, qui apertè ejus meminit, dum

(a) Psalm. 89.
(b) Philo lib 3.
(c) Nazianz. orat. ad Nyssenum.
(d) Hieron. lib. 1.
(e) Augustinus in psalm. cit.
(f) Leo 1. ep. 88.
(g) Exod. 29. & Levitici 8.

dum ait, (a) *Moyses, & Aaron in Sacerdotibus ejus*, idem faciunt testes locupletissimi, omnique exceptione majores, Philo (b) Judæus, (c) Gregorius Nazianzenus, (d) Hieronymus, (e) Augustinus, (f) Leo primus summus Pontifex, & alii complures; ab hoc (g) Aaron, qui primus ordinarius summus Pontifex creatus est, solenni ritu inauguratus: ab eodem Nadab, Abiud, Eleazar, & Ithamar Aaronis filii consecrati describuntur. De cæteris Levitis, quod tum à Moyse, tum ab Aarone, vel filiis ejus consecrationem acciperent, expressa habemus scripturarum testimonia: Licet enim de Levitis dicatur, *cumque Levitæ fuerint coram Domino, ponent filii Israel manus suas super eos*: quo ritu Levitarum electioni assensum præbebant, ostendebantque eos ipsorum populorum vice sanctificari Domino, & pro ipsis in Sacrificiis offerendis ministrare, divinoque ritui vacare: nihilominus soli Moysi conceditur, ut eos de medio filiorum Israel tollat, vel tolli curet: ut aquæ lustrationis aspersione, pilorum rasura, lotione vestimentorum per se purificet, vel purificari per Aaronem, aut filios ejus jubeat: De solo quoque Aarone dictum est, *offeret Aaron Levitas munus in conspectu Domini à filiis Israel*; coram eo solo à filiis ejus disponi ipsi jubentur, ut separentur à populo, ut purificentur, ut consecrentur, in oblationem Domini; soli pro ipsis Aaron, & filii ejus orant: De solo Aarone scribitur, *elevavitque eos Aaron in conspectu Domini, & oravit pro eis, ut purificati ingrederentur ad officia sua*. Ex quibus quidem omnibus partes populi eas fuisse reperies,

A offerre summo Pontifici consecrandos; filiorum Aaron, simul cum Aarone summo Sacerdote preces fundere, eique ministrare; summi verò Sacerdotis, Levitas sibi oblatos purificare, & mystica consecratione perficere.

IV. Hunc autem divinum ordinem, tam sapienter præscriptum, & Evangelici Sacerdotii conferendi figuram Calvinistæ nostri temporis hæretici, omninò pervertunt, apud quos summa ordinis Ecclesiastici perturbatio est; quorum, ut vocant, Prædicantes,
B seù Ministri, qui apud nos Sacerdotes, nullo solemni ritu Deo consecrati, nullo visibili signo segregati à reliquo populo, nulla stabili consecratione augustiores effecti, nullo successionis jure, vel specialis vocationis privilegio fulti, & Grammaticorum clamosis scholis, muliercularum suffragiis evocantur, dominorum, vel magnatum hujus sæculi jussionibus, aut arbitrio inconditæ multitudinis constituuntur, Ecclesiæ scili-
C cet duces futuri ab Ecclesiæ unitate præcisi? præcones Evangelii sine fide à qua desciverunt? rectores sine lege, à cujus jugo liberos omnes esse contendunt? Sacerdotes sine Sacrificio, sine Altari, sine sacris ædibus, sine ceremoniis quæ omnia sustulerunt, prophanarunt, incenderunt, spoliarunt, radicitus extirparunt. An eos tanquam Aaronem à Deo vocatos credimus, qui dissimili omnino ab eo quo Aaron constitutus est, mo-
D do ordinantur, cùm tamen edicat Apostolus, (h) *nec quisquam sumit sibi honorem, sed qui à Deo vocatur tanquam Aaron*? Neque verò inferius antiquæ legis ministerio novæ legis Sacerdotium existimandum, aut

(h) Ad H[illegible]

(a) Lege epist. ad Hebraeos.

aut ignobilius, quod (a) in melioribus promissionibus sancitum, meliori lege firmatum, augustiori, ac diviniori Sacrificio munitum est: quare si consecrati antiquę legis ministri, si tam augusto ritu Deo à summo Pontifice dicati, sanctificati, purificati erant; multo diviniorem, augustiorem, meliorem nostrorum decet esse ab Episcopis consecrationem.

(b) 1. Petr. 2. Lucae 22. 1. Cor. 11. Itemque Joan. 20.

V. Sed ut ab orbita redeamus ad viam, certum est Apostolos à Christo Domino, qui (b) Pastor est, & Episcopus animarum nostrarum, tunc consecratos fuisse Sacerdotes, cùm ab eo potestatem sacrificandi, & peccata remittendi acceperunt, cæteros quoque Apostòlico gradui successuros, in Sacerdotes non consecratos fuisse, nisi ab Episcopis, Scriptura sacra, constansque Ecclesiæ traditio demonstrat. (c) *Noli*, inquit Apostolus, *neligere gratiam, quæ in te est, quæ data est tibi per prophetiam cum impositione manuum Presbyterii*: quo loco Presbyteri nomine Episcoporum cœtus intelligitur, ut docent (d) Chrysostomus, (e) Theodoretus, (f) Theophylactus, (g) Oecumenius, & alii omnes interpretes, quia nempe nonnisi ab Episcoporum cœtu Episcopi consecrari ex Apostolica traditione consueverunt. Nec alium Apostolus ab Episcopo alloquitur, dum quanta in ordinatione adhibenda sit cautio, præscribens dicit, (h) *manus cito nemini imposueris*. A se quoque Timotheum solemni ritu impositionis manum consecratum fuisse Antistitem ostendit: dum ait, (i) *admoneo te ut ressuscites gratiam Dei, quæ est in te per impositionem manuum mearum*. Nec quibuslibet, sed Paulo tantum, & Barnabæ Apostolis, usque ordinatis Episcopis concessum legimus, ut cùm secundò inviserent Lystram, & Iconiam, & Antiochiam, (k) *constituerint illis per singulas Ecclesias Presbyteros*. Nec umquam aut multitudini plebis, aut aliis infra Episcopos concessam Scriptura sacra testatur ordinum conferendorum auctoritatem.

(c) 1. Timot. 4.

(d) Chrysost. (e) Theodor. (f) Theophylact. (g) & Oecumen. in hunc locum.

(h) 1. Timot. 5.

(i) 2. Timoth. 1.

(k) Actor. 14.

A

VI. Nam ut reliqua persequamur, in quibus manus impositionis, seu sacræ ordinationis habetur mentio: cùm in (l) Actibus Apostolorum legimus, universam fidelium multitudinem eos elegisse, qui primi ad Diaconatus ordinem promoti sunt, cùm & ea verba, quæ ibidem subduntur, legimus; *hos statuerunt ante conspectum Apostolorum, & orantes imposuerunt eis manus*: populi in eligendis Diaconis, iisque Apostolorum cœtui offerendis curam, ac providentiam agnoscimus: sed jus ordinationis ad populum minimè translatum, ex iis verbis arguere possumus. Ista enim verba intelligenda sunt, ut à populo facta, innuatur coram Apostolis Diaconorum ordinandorum præsentatio; Apostolorum verò significetur fuisse solemnis, cum precatione manus impositio. Nam frustrà fideles Diaconatus ordine insigniendos, Apostolis præsentassent, nisi eos Apostoli ipsi ordinassent: frustrà saltem eos populus aliis obtulisse ordinandos scriberetur, quos ipse imposita manu, & fusis precibus solemnibus ordinasset. Ideoque verba ista Catholicam sententiam non adversariorum errorem confirmant, neque pariter ex ordinatione Pauli, & Barnabæ, quam nobis Apostolorum acta describunt Catholicæ sententiæ præjudicium ullum

(l) Actorum 13.

B C D

ullum infertur, quin potius firmamentum accedit, *erant*, referunt ista (a) Acta, *in Ecclesia, quæ erat Antiochiæ, Prophetæ, & Doctores, in quibus Barnabas, & Simon, qui vocabatur Niger, & Lucius Cirenensis, & Manahem, qui erat Herodis Tetrarchæ collactaneus, & Saulus: Ministrantibus autem illis Domino* [λειτουργούντων δὲ αὐτῶν τῷ Κυρίῳ] *& jejunantibus, dixit illis Spiritus sanctus, segregate mihi Saulum, & Barnabam in opus, ad quod assumpsi eos. Tunc jejunantes, imponentesque eis manus dimiserunt illos.* Scio quosdam putasse neque veram Pauli, neque Barnabæ ordinationem hoc loco describi: quippe qui (b) antea Ecclesiam Antiochenam fundasse, verbumque Dei disseminasse doceantur, & ante (c) hanc segregationem, Barnabas missus scribatur ab Apostolis ad Antiochenam regendam Ecclesiam, cujus regimen nonnisi Episcopo committi debuit: antequam etiam Paulus se Apostolum esse, *nec per hominem, sed per Jesum Christum*, prædicet: quæ tamen oppositam sententiam, non omninò labefactant, quam (d) Hieronymus, (e) Chrysostomus, (f) Leo primus, (g) Arator Poeta Subdiaconus Romanæ Ecclesiæ tempore Vigilii Papæ, & alii docuerunt: Nam quemadmodum electos à Christo Apostolos, nondum tamen sacratos, Evangelio prædicando, & baptizandis populis, ex Evangelica historia operam navasse constat: Quid ni idem de Paulo, & Barnaba pari ratione censeatur? Quid ni & Barnabas Antiochiam ab Apostolis instinctu divino missus, ut ibi sacraretur? Quid ni Paulus à Deo Apostolus constitutus, qui à solo Deo non ab hominibus electus ef-

(a) Act. 13. & 11. & ad Galat. 1.

(b) Actorum 11. cit.

(c) Citato cap. 1. ad Galat. & alibi.

(d) Hieronym. de scriptoribus Ecclesiast. in Paulo.

(e) Chrysost. homil. 28. in Act.

(f) Leo epist. 79. Dioscoro Alexan.

(g) Arator lib. 2. hist. Apost.

A set, licet ab hominibus sacratus? sed ut ut sit, sane si Paulum, & Barnabam ordinatos hoc loco censeamus, non à multitudine id factum esse necessum est, cui ministrare, seu sacrificare non competit: eùm tamen ji, quibus ista manus impositio super Saulum, & Barnabam à Spiritu sancto committitur, λειτουργοῦντες, seu sacrificantes describantur: Prophetæ ergo illi & Doctores, de quibus scriptura hoc loco meminit, forte Episcopi Sauli, & Barnabæ consecratores; præsentem tamen adsuisse

B ibidem Petrum, & ab ipso Paulum, & Barnabam ordinatos fuisse Arator putavit: sic enim canit.

> (h) *Spiritus accensam verbo radiante lucernam*
> *Sub modio lucere vetans, secernite Saulum,*
> *Dixit in iis opus est, quem mox sacravit euntem,*
> *Imposita Petrus ille manu, cui sermo magistri.*
> *Omnia posse dedit.*

C Confirmat hanc opinionem, quanta est auctoritas Glossæ (i) juris Canonici in quodam Innocentii decretum, quo ab Apostolo Petro, vel suis successoribus per omnem Italiam, Gallias, Hispaniam, Africam, atque Siciliam, insulasque adjacentes, idest omnes terras, quæ primatui Romano subduntur, Sacerdotes primum institutos fuisse refert: ibi enim Glossa testatur *Petrum Paulo dedisse licentiam prædicandi auctoritate Domini, dum dicit, segregate mihi Paulum*:

D verùm falsum est Paulum ab hoc solum tempore, Evangelii prædicandi auctoritate donatum, qui & Evangelium anteà prædicarat, & ab ipso Christo auctoritatem istam acceperat; nec Paulum à Petro or-

(h) Arator supra.

(i) Glossa in can. quis nesciat. dist. 22.

dinatum fuisse certa ulla auctoritate, aut ratione colligi potest.

VII. Cùm itaque ex sacra Scriptura pateat nulli præterquam Episcopo ordinandi auctoritatem concessam fuisse: tum vero id maximè ex Apostolorum canonibus, constitutionibus Apostolicis, Patrum indubitatis testimoniis innotescit. Primus (a) Apostolorum canon à duobus, vel tribus Episcopis Episcopum præcipit ordinari, cujus canonis explicatio alibi luculentior tradetur: secundus verò decernit, (b) *ut Presbyter, & Diaconus, & alii Clerici ab uno Episcopo ordinentur*. Constitutiones Apostolicæ, ubi ordinationes describunt, Episcopi solius meminere, cui soli hoc munus imponunt: unde differentiam inter Episcopos, & Presbyteros, ac Diaconos statuentes, Episcopis, τὰ τῆς ἀρχιερωσύνης, *quæ ad principatum Sacerdotii pertinent*, attribuunt: Presbyteris, τὰ τῆς ἱερωσύνης, *quæ ad Sacerdotium*: Diaconis τὰ τῆς πρὸς ἀμφοτέρους διακονίας, *quæ ad ministrandum utrisque*: ideoque sicut Diacono nefas esse docent προσφέρειν θυσίαν, ἢ βαπτίζειν, ἢ εὐλογίαν, μικρὰν, ἢ μεγάλην ποιεῖσθαι, *Sacrificium offerre, aut baptizare, aut benedictionem parvam, vel magnam facere*: ita nec licere Presbytero χειροτονίας ἐπιτελεῖν, *ordinationes facere asserunt*; si secus fiat divinum ordinem inverti, quo superiorum, & inferiorum ordinum officia continentur. Discimus quoque ex iisdem Apostolicis constitutionibus, quinam ab Apostolis ordinati sint, à quibus nempe Episcopatus originem repetendam esse sicut à Christo Apostolatus initium, à Mose antiquæ legis Sacerdotium eædem indicant. Hos verò ab Apostolis ordi-

(a) Canon. 1. Apost.

(b) Can. Apost. 1.

A natos constitutiones istæ enumerant Jacobum Episcopum Hierosolymitanum fratrem Domini [cujus ordinationem à Petro factam fuisse testatur Chrysostomus (c) eidem verò cum Petro interfuisse Jacobum seniorem, & Joannem referunt Anacletus (d) Papa, & Anicetus (e), & ex Clemente Alexandrino (f) Eusebius] cui successerit Simeon Cleophæ filius, & Judas Jacobi ab Apostolis posteà creati: Deinde Zacchæum primum Episcopum Cæsareæ Palestinæ, & qui ipsi successit Cornelium, & qui Cornelio, Theophilum: Evo-
B dium Episcopum Antiochiæ à Petro ordinatum, cui successit Ignatius ordinatus à Paulo, de quorum ordinationibus legatur (g) Turrianus: Annianum Alexandriæ Episcopum, quem primum Marcus ordinavit, cui successerit Abilius à Luca Evangelista ordinatus: Linum Claudiæ filium Ecclesiæ Romanorum Episcopum à Paulo ordinatum, post mortem verò lini, Clementem ordinatum à Petro: de quorum or-
C dinationibus legantur pariter (h) Turrianus, & (i) Baronius: Timotheum Ephesi Episcopum à Paulo ordinatum, ejusque successorem Joannem à Joanne ordinatum, Aristonem primum Episcopum Smyrnæ, ejusque successores; Starteam Loidis filium, post eum verò tertium Episcopum Aristonem, Gajum Pergami Episcopum, & Demetrium Philadelphiæ à Paulo ordinatum, Lucium Cenchrensem, Titum Cretæ, Dionysium
D Athenis, Marthonem Episcopum Tripolitanum in Phœnicia, Archippum Episcopum Laodicensem in Phrygia, Philemonem Episcopum Colossensem, Onesimum, qui fuit servus Philemonis, Epi-

(c) Chrysostom. in Joann. hom. 87.

(d) Anaclet. ep. 2. ad Episc. Italiæ.

(e) Anicet epist. 1.

(f) Eusebius in chron. & hist. lib. 2. cap. 1.

(g) Turrianus in cit. loc. constitut. Apostol.

(h) Turrian. ibid.

(i) Baron. tom. 1. annal.

scopum Berœensem in Macedonia, Crescentem Episcopum Ecclesiarum Galatiæ, Aquilam, & Nicetam Episcopos Parœciarum Asiæ, Crispum Ecclesiæ Æginensis. Hæc Clemens: non esse tamen facilè certò docere, quinam ab Apostolis ordinati sint, monuit nos (a) Eusebius, qui tamen plures ex numeratis à Paulo ordinatos fuisse confirmat, aliorum quoque, quorum ibi mentio est, ipse meminit: fusiùs (b) Nicephorus plures ab Apostolis creatos memorat, & Clementis in multis relationem comprobat.

(a) Eusebius lib. 1. hist. cap. 4.

(b) Niceph. lib. 3. cap. 1. 2. 9. & aliis.

VIII. Ejusdem traditionis Apostolicæ jugiter in Ecclesia observatæ testes sunt omnes ferè Patres, omnes Historiæ Ecclesiasticæ scriptores, omnes de divinis Officiis, ritibusque tractatores, quorum nullus ordinationis cujusquam nisi ab Episcopis factæ meminit, nullus ad ullos quam ad Episcopos, ordinationum curam spectare asseveravit, nullus ad alios quàm ad Episcopos ordinationis curam officiumque transtulit. Prodeant primum prioris sæculi scriptores, qui ab Apostolis edocti, Apostolicæ traditionis non ignari credendi sunt, puta Anacletus Romanus Pontifex, Ignatius Antiochenus, Dionysius, qui Areopagita creditur. Anacletus (c) epistola decretali, quam ad Episcopos Italiæ scripsisse dicitur, de ordinationibus Episcoporum, & omnium Clericorum leges statuit, inter quas ea potissima est, ut Episcopi nonnisi à tribus Episcopis, reliqui à proprio Sacerdote ordinentur. Ignatius (d) epistola ad Heronem Diaconum, nihil sine Episcopo agendum monet, cujus præcepti rationem sumit ab Episcoporum prærogativa, quia, inquit, ἐκεῖνοι

(c) Anaclet. ep. 2.

(d) Ignatius ep. 11. ad Heronem.

A βαπτίζουσιν, ἱερουργοῦσι, χειροτονοῦσι, χειροθετοῦσι, *baptizant, sacrificant, Confirmationis, & Ordinis Sacramentum manum imponentes, perficiunt*: hic enim duobus postremis verbis, duo Sacramenta significari, Confirmationis, & Ordinis, quæ duo manus impositionis, modoque χειροτονίας, modo vero χειροθεσίας nomine appellantur, & Episcopis propria sempet credita fuere, facilè mihi persuadeor, nec consentaneam eam esse versionem, quæ prædictorum verborum loco, verba ista, *eligunt, & manus imponunt* substituit: Nam prius de B electione intelligi vix potest: neque enim umquam observatum Episcopum in electione Sacerdotum manus levasse, cum populo id proprium fuerit, qui ab Episcopis rogatus, ad consensus, vel dissensus signa præbenda, manus extendebat, vel deprimebat, ut superiori parte expositum fuit: alterum autem verbum versionis confusum est, nec explicat, de qua manus impositione, confirmatoria, C ut vocant, vel ordinatoria exponendus sit Ignatius: quare iis duobus χειροτονοῦσι, χειροθετοῦσι, Confirmationis, & Ordinationis Sacramenta Episcopali ordini propria probabiliter indicantur. (e) Dionysius, Episcoporum, Presbyterorum, & Ministrorum ordinationes describens, eas ab Episcopo perfici debere ostendit, & Episcopalis ordinis, supra reliquas prærogativas exponens, hanc statuit, οὐδὲ αὐτὸς ἱερεὺς ἔσται μὴ πρὸς τῶν ἱεραρχικῶν τε-D λειώσεων εἰς τοῦτο κεκληρωμένος, *nequidem ipse Sacerdos erit, nisi Pontificis officiis, ac perfectionibus ad id delectus fuerit*.

(e) Dionys. cap. 5.

IX. Prodeant qui sequentibus Ecclesiæ sæculis clarius, &

apertius Catholicam sententiam docuisse visi sunt: ex quibus agmen ducant Synodi Alexandrinæ Patres ([a]) apud Athanasium, qui, ut habetur in litteris Episcoporum omnium, & Diaconorum Mareoticorum ad Philagium præfectum Ægypti, quas refert prædictus Athanasius, statuerunt ut Colluthus, qui cum esset solum Presbyter pro Episcopo se gerebat, & quosdam ordinare, interque cæteros Ischyram accusatorem Athanasii ab Arianis subornatum, temerè præsumpserat, pro Presbytero deinceps se dumtaxat gereret, ὡ κατὰ ἀκολουθίαν πάντες οἱ ὑπὸ Κολλούθου [sic enim legendum esse, non autem Καθολικοῦ, ex variis aliis litteris, apud eundem Athanasium, ubi vel schismatis Colluthianorum, quod ab istis Presbyteratus prætentione dejectis conflatum est, fit mentio, vel Ischyræ sacrilega temeritas refertur, facile colligere possumus] καταςαθέντες ἀνέδραμον εἰς τὸν αὐτὸν τόπον εἰς ὃν καὶ πρότερον ἦσαν, ὡς καὶ αὐτὸς Ἰσχύρας λαϊκὸς ὤφθη, *atque adeò omnes a Collutho constituti in veterem suum ordinem redirent, inter quos etiam Ischyras laicus haberetur*. Censebant nimirum, qui in Alexandrina Synodo ab Osio habita convenerant Catholici Antistites, ordinationes Ischyræ, & cæterorum à Collutho Presbytero factas nullas esse, eo quod solius Episcopi munus, jusque istud ducerent. Hos turmatim prodeuntes sequantur alii suo quique ordine; primusque ([b]) Epiphanius, qui Aetium hæreticis adnumerat, quod Episcopos ad eandem cum Presbyteris sortem redigens, æquè his, atque illis ordinandi jus tribueret: quem errorem, in æquandis Episcopo, & Presbytero ([e]) stoliditatis arguit, eo præsertim titulo, quod Episcopalis ordo Patres Ecclesiæ generet per ordinationem, Presbyteralis filios dumtaxat Ecclesiæ per Baptismum; sic enim hos ordines comparat, ἡ μὲν γὰρ ἐςὶ πατέρων γεννητικὴ τάξις, πατέρας γὰρ γεννᾷ τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἡ δὲ πατέρας μὴ δυναμένη γεννᾷν, διὰ τῆς τοῦ λουτροῦ παλιγγενεσίας τέκνα γεννᾷ τῇ Ἐκκλησίᾳ, οὐ μὴν πατέρας, ἢ διδασκάλους, *siquidem unus ordo*, puta Episcopalis, *ad gignendos Patres præcipuè pertinet: hujus enim est Patrum in Ecclesia propagatio: alter cum Patres non possit, filios Ecclesiæ, lotionis regeneratione, produxit, non tamen Patres, aut Magistros*. Ideoque subdit, καὶ πῶς οἷόν τε ἦν τὸν Πρεσβύτερον καθιςᾶν, μὴ ἔχοντα χειροθεσίαν τοῦ χειροτονεῖν, *quinam verò fieri potest, ut is Presbyterum constituat, ad quem creandum manuum imponendarum jus nullum habeat?* Succedant Epiphanio ([c]) Chrysostomus, ([d]) Theodoretus, ([e]) Theophylactus, ([f]) Oecumenius, qui ideò Episcopos cum Presbyteris à Paulo confusos docent, quod dempto ordinationis jure, quod Episcopis proprium est, parum inter utrosque intersit: qui Presbyterii nomine, cujus manus impositione consecratum testatur Apostoolus Timotheum, Episcopos intelligi debere arbitrantur, cum absurdum sit Presbyteris ordinandi auctoritatem credere à divo Paulo fuisse concessam: & ne singulorum verba cum lectoris nausea proferamus, de priori capite loquentem Chrysostomum audire sufficit, qui ubi aliqua Episcopis, non Presbyteris communia enumeravit, mox subdit, ([g]) τὴν γὰρ χειροτονίαν μόνην αὐτῶν ἀναβεβήκασι, καὶ τοῦτο μόνον δοκοῦσι πλεονεκτεῖν

τοὺς

([a]) Athanas. apolog. 2.

([b]) Epiphanius hæres. 50. al. 77. n. 3.

([e]) Ibid. num. 4.

([c]) Chrysost.

([d]) Theodoret.

([e]) Theophil.

([f]) Oecumen. in cap. 3. & 4 prioris ad Timoth.

([g]) Chrysost. cit. hom. 11. in epist. 1. ad Timoth.

τοὺς Πρεσβυτέρους, *sola quippe ordinatione superiores illi sunt, atque hoc tantum plusquam Presbyteri habere videntur*. Non hic moror explicationem hujus textus Chrysostomi, sicut nec morabor Hieronymi sententiæ mox adserendæ expositionem; mihi sufficit ex his Chrysostomi verbis liquido constare ordinandi potestatem, Presbyteris in Ecclesia denegatam, solis Episcopis concessam fuisse. Huic vero non dispar legitur apud Hieronymum (a) sententia in ejus epistola ad Evagrium, *quid facit Episcopus, excepta ordinatione, quod Presbyter non faciat?* Fusius autem idem Hieronymus, seù potius qui cumque alius (b) auctor est tractatus de septem Ecclesiæ gradibus ad Rusticum Narbonensem, quo nempe inter Episcopi prærogativas, ad quas nullus ordo assurgat, ea ponitur, *quod ipse ordinet Sacerdotes, ipse Levitas, ipse Subdiaconos, ipse Lectores, ipse Ostiarios, ipse Fossarios*. Quem sequuti Isidorus (c) Hispalensis, & alii tum Ecclesiasticorum rituum, tum Theologiæ scriptores, uno ore docuerunt, proprium Episcopalis ordinis officium esse, Sacerdotum, ac reliquorum Clericorum ordinationem, seù creationem.

X. Varia quoque ad hoc propositum referenda sunt Summorum Pontificum, & Conciliorum decreta, atque ut omittamus Anacletum jam superius citatum: proferendi sunt (d) Damasus epistola ad Episcopos Numidiæ, & (e) Leo primus ad Episcopos Galliæ, ac Germaniæ, quibus fusè ostendunt, Episcopos solos posse Sacerdotes consecrare Diaconos, Subdiaconos, Virgines: proferendus Gregorius (f) tertius ad Bonifacium Epi-

(a) Hieron. ep. 85.
(b) Auctor de septem Ecclesiæ gradibus tom 9.
(c) Isidor. Hispal. lib. 2.
(d) Damasus ep. 4.
(e) Leo epist. 88.
(f) Greg. 3. ep. 1.

A scopum, eos ordinari iterum præcipiens, qui ab iis ordinati sint, quos Episcopos esse non liqueat: *Presbyteri*, inquit, *quos ibidem reperisti, si incogniti fuerint illi qui ordinant, & dubium est eos Episcopos fuisse, an non, qui eos ordinaverunt, si bonæ actionis, & Catholici viri sunt, ipsi Presbyteri, & in ministerio Christi, omnique lege sancta edocti, ab Episcopo suo benedictionem Presbyteratus suscipiant, & consecrentur, & sic ministerio sacro funguntur*. Quibus addi potest sanctus Syricius, qui, ut (g) habetur in
B ejus vita, Presbyterum tantum ab Episcopo consecrari posse judicavit. Proferenda varia Concilia, primumque Ancyranum, quod Χωρεπισκόποις μὴ ἐξεῖναι Πρεσβυτέρους, ἢ Διακόνους χειροτονεῖν, *Chorepiscopis non licere Presbyteros, aut Diaconos ordinare* decernit; tum verò (h) Laodicenum, quod nequidem Exorcistas, ab aliis quàm ab Episcopis ordinari posse ostendit, dum τοὺς μὴ προαχθέντας ὑπὸ Ἐπισκόπων, *non promotos ab Episcopis*
C ad hunc gradum, exorcizandi officium assumere prohibet. Deinde (i) Hispalense secundum Chorepiscopis ordinum conferendorum facultatem adimit, solumque eam Episcopis tribuit; nec omittendum Concilium (k) Toletanum nonum, quod graviter de hac Episcopalis ordinis prærogativa in hæc verba edisserit, *nosse eos convenit, quod Episcopalis eminentiæ divina auctoritas, non immeritò sacris omnibus esse summa percensuit, quæ*
D *cæteris Sacerdotibus exercenda prohibuit, scilicet templorum Dei sacrationem, chrismatis benedictionem, sacrorum Ordinum institutionem*. Synodus quoque Meldensis (l) saltem Presbyteratum, ac Diaconatum,

(g) Platina in vita Syricii.
(h) Laodicen. c. 26.
(i) Hispal. 2. c. 7.
(k) Toletan. 9. cap. 7.
(l) Meldense c. 44.

tum, qui per impositionem manus tribuuntur, solis Episcopis reservari debere statuit. Denique iis adjungenda sunt Concilia Oecumenica ([a]) Constantiense, Florentinum, & Tridentinum, quæ quæstionem dirimunt, & ad fidem conclusionem nostram pertinere definiunt: Constantiense quidem inter errores Vviclefi hunc reponit: *quod confirmatio juuenum Clericorum ordinatio, Ecclesiarum consecratio reseruentur Papæ, & Episcopis propter lucrum*: ajebat siquidem Vvicle fus hujusmodi functiones ab aliis, quàm ab Episcopis ritè præstari posse, quod Constantiensi Concilio damnandum, & execrandum dogma visum est. Florentinum, ([b]) *ordinarius*, inquit, *minister hujus Sacramenti*, puta ordinis, *est Episcopus*. Tridentinum ([c]) declarat Episcopos Presbyteris superiores esse, ac Sacramentum Confirmationis conferre, ministros Ecclesiæ ordinare, atque alia pleraque peragere solos ipsos posse, quorum conficiendorum potestatem reliqui in inferiori ordine constituti non habeant: anathemate quoque eum ferit, qui dixerit, vel Episcopos non habere potestatem confirmandi, & ordinandi, vel eam quam habent, illis esse cum Presbyteris communem.

([a]) Concil. Constant. sess. 2.

([b]) Florent. in decreto unionis.

([c]) Trid sess. 23. cap. 4. & can. 7.

XI. Ratio hujus dispositionis divinæ, quæ solis Episcopis ordinum conferendorum reliquerit facultatem, ea est, si ([d]) divo Thomæ credimus, quod nempe Episcopalis potestas, si cum cæteris inferioribus ordinibus comparetur, ea proportione iis emineat, easque sibi subjiciat, qua politica cæteras inferiores artes, atque scientias, quæ, cum ([e]) ad speciale quoddam bonum tendant, ipsas ad

([d]) D. Thomas supplem. quæst. 38. art. 1. in corp.

([e]) Aristotel. 1. politic. cap. 2.

A commune bonum, & totius Reipublicæ utilitatem politica dirigit, legemque singulis præfigit, edocens, quam quisque debeat exercere, & quantum, & qua ratione: ideoque, inquit, ad Episcopum ratione suæ dignitatis pertinet singulos in suo gradu collocare, & divinis ministeriis, mysteriisque præficere: unde, quemadmodum ipse solus Confirmationis Sacramentum impertitur, quia primus, per istud Sacramentum ascensionis gradus est ad perfectionem, quo nempe in perfectiori, &

B stabiliori gradu fideles, quasi maturiorem spiritualem adepti ætatem, & inter perfectos stabilem quendam locum sortiti constituuntur: solus ipse virgines consecrat, quia & ista ad perfectionem consequendam quædam prouectio est: ita potiori ratione solus ipse ordines confert, quibus Ecclesiæ capita, spiritales duces, magistratusque constituuntur: ne cùm ad Reges, aliosque excellentiori potestate præditos, officiorum distri-

C butio, ac magistratuum creatio, tanquam res maioris in Republica momenti referantur, minoris in Ecclesia sacrorum magistratuum creatio haberi videatur, eaque vel inconditæ multitudini, vel inferiori potestate præditis Presbyteris, vel Diaconis, neglectis Episcopis, qui Ecclesiarum principes censendi sunt, illegitimè permittatur.

XII. Aliæ etiam rationes, non omnino rejiciendæ proferri

D possunt. Prima est quia ([f]) cùm in Ecclesia, tres præsidentium ordines Deus esse voluerit, Episcoporum, Presbyterorum, & Diaconorum, quorum superior alteri semper excellit, & alterius pote-

sta-

([f]) Legatur Dionys. cap. 5. Ecclesiast. hierarch.

statem, aliqua super addita complectitur, sic singulorum officia distribuit, ut quæ conferendæ perfectionis essent, Episcoporum ordini, quæ illuminationis efficiendæ, Presbyteris, quæ purgationis procurandæ, Diaconis attribuerit; quare cùm sacra Ordinatio sit maximè perfectiva, ac hominum consummatrix, oportuit eam solis Episcopis propriam esse, ac peculiarem. Altera est, quia ea est divinæ providentiæ ratio, quam in omnibus ferè operibus suis servare, ipse mirari nos voluit, ut quæ in variis dispersa sunt, ea in B unum colligeret, primumque in omnibus rerum generibus statueret, ex quo alii vim suam, perfectionemque derivarent, quod cùm in ea rerum corporearum fabrica disponenda, in superiorum intelligentiarum ordinibus constituendis accuratè observarit; tùm maximè idipsum in sacrorum graduum distributione facienda ostendit: sic enim in antiqua lege Moysi, in adiutorium septuaginta seniores daturus (a) *auferam*, inquit, *de spiritu tuo, tradamque eis, ut sustentent tecum onus populi*: sic in nova Christum Ecclesiæ caput instituit, (b) de plenitudine cujus nos omnes accepimus, quem Sacerdotem, & Sacerdotii nostri auctorem, ac originem esse voluit, ut nihil sit aliud Sacerdotium nostrum, quam Sacerdotii Christi imminuta quædam, & derivata portio: insuper verò Episcopos summos Sacerdotes creavit, summumque eis Sacerdotium attribuit, ut (c) in ipsis plenitudo Sacramenti Ordinis, in aliis participatio quædam Sacerdotii esse videretur, ut alibi docuimus, essetque, ut ait Dionysius, aliquis Hie-

(a) Numeror. 11.

(b) Joann. 1.

(c) Legatur divus Thomas supplem. q. 37. art. 1. ad 2.

A rarcha, (d) ἐν ᾧ καὶ καθαρῶς ἡ καθ' αὐτὸν ἱεραρχία πᾶσα τελεῖται, καὶ γινώσκεται, *in quo omnis, quæ sub ipso est, hierarchia purè absolvitur, ac cognoscitur*. Proindeque ad (e) Ecclesiæ unitatem stabiliendam, ejusque compagem firmiùs, ac tenaciùs uniendam, ad obedientiæ, & imperii Ecclesiastici jura strictiùs confirmanda, ad confœderationem inter omnes cœlestis, id est Clericalis ordinis viros, æquiorem sanciendam, ab Episcopis Presbyteros, cæterosque Clericos constitui voluit, & ab iis, qui summam obtinent Sacerdotii dignitatem, reliquorum potestates tanquam radios dimanare à Sole, tanquam surculos à stipite succrescere, tanquam riuulos à fonte scaturire, translatis in solos Episcopos ordinandi juribus, instituit, habet exinde Presbyter, quo non gravatè sese Episcopis subjiciat, à quibus potestatem suam tanquam à fœcundo, divinoque parente mutuatur.

(d) Dionys. cap. 5. Ecclesiast. hierarch.

(e) Lege Cyprian. tractat. de unitate Ecclesiæ.

C

§. II.

Objectiones in contrarium proferuntur.

XIII. Quædam objectiones proferri possunt, sed gravior est ea, quæ est de Chorepiscopis, cujus solutionem in alium locum rejicimus; objicitur primò Gelasius, qui de Presbyteris loquens, (f) *quos ultra modum suum tendere prohibet, nec Episcopali fastidio debita,* D *sibimet audacter assumere*, hæc habet, *nec sibi meminerint ulla ratione concedi, sine summo Pontifice Subdiaconum, aut Acolythum jus habere faciendi*: indicant enim ea verba summi Pontifices, id est Episcopi, nam

(f) Gelasii ep. 9. ad Episcopos Lucan. cap. 8.

[nam tempore Gelasii Papæ usitatum erat, ut passim summi Pontifices, ac Sacerdotes quilibet, Episcopi dicerentur, quod variis testimoniis alibi à nobis prolatis ostensum est] authoritate Presbyteros Subdiaconorum, & Acolythorum faciendorum authoritatem habuisse.

XIV. Secundò potest, & Niceeni primi (a) Concilii auctoritas nobis objici, cujus nempe extant literæ ad Ecclesiam Alexandrinam, & ad fratres, Ægyptum, Lybiam, & Pentapolim incolentes, in quibus ordinati à Meletio, qui ab Alexandro Alexandrino depositus fuerat, nec tamen ejus sententiæ acquieuerat, sed se Arianorum partibus adiunxerat, in Ecclesia Catholica tanquam Clerici recipiuntur, tum aliis conditionibus, tum ea quæ ad rem præsentem facit ὡς πρὸς τούτοις δὲ μηδεμίαν ἐξουσίαν εἶναι τοὺς ἀρέσκοντας αὐτοῖς προχειρίζεσθαι ἢ ὑποβάλλειν, seu, ut legitur apud Socratem, ὑποβάλλειν ὀνόματα, *etiam ut nulla illis sit potestas ministros Ecclesiæ ipsorum arbitrio probandos designandi, vel eorum nomina subjiciendi, suggerendi*. Econtra illos Presbyteros, qui in schismate non fuerunt, vult ἐξουσίαν, καὶ προχειρίζεσθαι, καὶ ὄνομα ἐπιλέγεσθαι τῶν ἀξίων τῷ κλήρῳ. Idest, ut Latina habet versio, *potestatem habere, & ordinandi, & qui Clero digni fuerint, nominandi*.

(a) Literæ Concilii Niceni apud Socratem lib. 1. cap. 19. & Theodoret. lib. 1. c. 1.

XV. Tertiò, Concilium (b) Hispalense secundum, in sui patrocinium adversarii proferre possunt: in quo nempe, cùm relatio facta fuisset de quibusdam Egabrensis Ecclesiæ Clericis, *quorum dum unus ad Presbyterium, duo ad Levitarum ministerium sacra-*

(b) Conc. Hisp. 2. cap. 5. refertur distinct. 25. c. quorumdam, ex Conc. Tolet. 3. sed malè.

A *rentur, Episcopus eorum oculorum dolore detentus fertur manum suam super eos tantum posuisse, & Presbyter quidam illis, contra Ecclesiasticum ordinem, benedictionem dedisse*, decrevit dicta Synodus, *ut à gradu Sacerdotis, vel Levitici ordinis, quem per versè adepti sunt, depositi, æquo judicio abjiciantur: Tales enim merito judicati sunt removendi, quia pravè inventi sunt constituti*: porrò non removerentur, aut deponerentur ab ordine nisi eum recepissent: potest ergo Presbyter formam ordinationis
B proferre, ideoque etiam ordinare.

XVI. Quartò, Concilium (c) Regiense nobis opponi potest, in quo nempe qui ordinati fuerant ab Armentario, si inculpati visi essent, Ebredunensi Sacerdoti in Ecclesiæ ministerio retinendi jubentur: Armentarius autem iste, non solum illegitimè ordinatus fuerat, & contra canones. verùm etiam nullam Episcopalem ordinationem susceperat, quia à duo-
C bus tantum Episcopis fuerat ordinatus, ut ex præfatione (d) ejusdem Concilii patet: itaque à Presbytero facta ordinatio valida censetur.

(c) Conc. Reg. c. 4

(d) Idem in præfat.

XVII. Quintò, canon Concilii (e) Antiocheni nobis objicitur, quo Chorepiscopis permittitur, Lectores, & Subdiaconos, atque Exorcistas constituere, imo etiam Presbyterum, & Diaconum, cum Episcopi civitatis conscientia, & permissione; quod etiam
D (f) Ancyrana Synodus videtur definivisse. At verò Chorepiscopi erant simplices Presbyteri, ut fusè contendit (g) Damasus, qui etiam hujus rei rationem tradit, quod ab uno solo Episcopo essent or-

(e) Concil. Antioch. cap. 10.

(f) Ancyran. c. 13.

(g) Damas. epist. ad Episcopos Numidiæ.

ordinati: ergo à Presbytero qui Episcopalem consecrationem non susceperit, possunt etiam Sacerdotes, & Diaconi ordinari. His omnibus adde, quæ de Abbatibus, & Parochis inferiùs dicemus, jure scilicet communi concessum olim fuisse, ut Clericos saltem facerent: quin etiam illis saltem, ut Lectores crearent.

§. III.

Objectiones propositæ solvuntur:

XVIII. His omnibus argumentis satisfaciendum est: primòque Gelasio respondendum, probabile esse, etiam non solùm summi Pontificis auctoritate, verum etiam Episcopi permissu, tonsuram, minoresque ordines, etiam Subdiaconatum, à simplici Presbytero olim potuisse conferri. Cùm enim restricta non esset Episcopalis auctoritas à Summis Pontificibus, ad jus quoddam ordinarium, & commune, quę ipsi Summi Pontifices jam possunt in tota Ecclesia, idem illi sibi sumere in sua Diœcesi, non temerè audebant. Quare cùm probabile, imò certum sit, summos Pontifices licentiam dare posse simplici Presbytero, ut hos ordines non hierarchicos conferat; existimo quoque Episcopis tempore Gelasii, hoc ipsum concedere licuisse, idque Gelasium citatis in objectione verbis sibi velle. Nisi fortè id tantum Gelasii verba significare videantur, non licere Presbyteris, non adhibita Episcopi auctoritate, vel Subdiaconos, vel Acolythos sibi eligere, eosque ordinandos designare, ac nominare: quæ interpretatio non mihi videtur dissentanea esse Gelasio, quippe cùm A id fortè sibi jus Gelasii tempore Presbyteri tribuerent, quod antea in Oriente sibi videntur Presbyteri cum Chorepiscopis assumpsisse, ex epistola Basilii de Chorepiscopis, & postea in Occidentali assumpserunt, ut ex prædictis colligi potest, & infra confirmabitur. Porrò quamvis etiam prior Gelasii interpretatio admitteretur, non tamen sequeretur jure communi Presbyteros ordinum conferendorum ministros ordinarios fuisse; sed solùm ex Episcopi permissu, ac speciali licentia esse posse, quæ B quidem omninò differunt, priusque omninò falsum est, posterius verò non improbabile, ut patebit ex dicendis.

XIX. Secundò multo minus urget epistola Concilii Niceni Ecclesiæ Alexandrinæ, & Episcopis Ægypti scripta: nam in ea conceditur tantum Catholicæ Ecclesiæ Clericis, qui schismati nunquam assenserint, ut Clericos suo suffragio designent, designatos probent, probatos Episcopo nominent; quę C prærogativa iis Clericis adimitur, qui olim schismati adhæserint, quibus nempe vel Clericorum electio, comprobatio, & nominatio facienda Episcopo ordinaturo interdicuntur: vel certè ea electio, quæ cum probatione, & confirmatione conjuncta sit: cùm enim populus aliquando Clericos eligere posset, iisque ordinandis suffragari, non videtur id, quod populo concederetur, iis Clericis ademptum fuisse, quibus manere D in Clero Concilium indulgebat: quare cùm electio populi insufficiens esset, nisi à Clero probaretur; eligere quidem iis fortè Clericis, qui schismati aliquando assensissent, Clericos alios concedit

Synodus, quos postea Catholici, qui semper in Ecclesiæ communione perstitissent, Clerici comprobarent, qui autem schismati assensi fuissent, vetabantur, (a) τοὺς ἀρέσκοντας αὐτοῖς προχειρίζεσθαι, *eligere Clericos proprio solum ipsorum judicio comprobandos*, eosve, non expectata Clericorum, qui ab Ecclesiæ unitate nunquam divulsi fuissent, sententia, Antistiti Catholicæ communionis ordinandos offerre: cùm è contra qui semper in Ecclesia perstitissent Clerici, ii, non expectata aliorum sententia, προχειρίζεσθαι, *præordinare, designare, eligere*, [id enim verbum istud sonare posse constat ex Actibus (b) Apostolorum, in quibus loco verbi προεχειρίσατο, quod habetur in Græco, vulgata editio habet, *præordinavit*, quo nempe S. Paulus à Deo Gentium Apostolus designatus, & præordinatus significatur] καὶ ὄνομα ἐπιλέγεσθαι τῶν ἀξίων τοῦ κλήρου, *& nomen deferre eorum, qui digni essent Clero*, eosque ordinandos Antistiti præsentare possent.

(a) Theodoretus lib.1. cap.11. & Socrates lib.11. c.6.

(b) Actor.22. Aequiter tamen pro ... in 7. Synod. can. 14. & alibi.

XX. Tertiò, nec Concilium Hispalense gravioris alicujus ad Catholicam destruendam sententiam videtur esse ponderis, ac momenti. Etenim (c) non insolitum videtur, ut deponi dicantur, & à gradu abjici, qui revera non ordinati, eo modo se gerunt ac si ordinati essent. Licet enim hujusmodi jure propriè non exturbentur, nec ordine, quia jus ad functiones ordinis, & ordinis potestatem ipsam non habent, dejiciuntur tamen à ministerio, quod injustè attrectant, & à possessione veluti ordinis, quem injustè se possidere præsumunt. Deindè fieri potest, ut Episcopus, cujus ibi est mentio, cum manus impositione verba

(c) Glossa in c. quondam dist. 24. verbo amittant, & in cap. laicali. ... verb. Sacerdotio, & alibi.

A ordinationis solemnia, quæ memoria teneri solent, recitarit. Eatenùs verò dicatur solam impositionem manuum præbuisse, quatenus reliquas preces, quæ extra manus impositionem ex libro recitari consueverunt, cùm præ oculorum dolore non posset, à Presbytero legi curaverit, quæ preces cùm ad essentiam ordinationis non spectent, qui ab illo Episcopo hac ratione ordinati fuerant, ordinem verè susceperant, quamvis ab ordinis ministerio mererentur rejici, quod in ipsorum ordinatione contra

B Ecclesiæ morem peccatum fuisset. Priori tamen solutioni favere magis videtur Hispalense Concilium, ut nimirum hujusmodi Clerici nequaquam ordinati fuerint, ideòque non ab ordine quem non habebant, sed ab ordinis ministerio, quod injustè præsumebant, deturbandi dicantur. Ita enim loquitur Concilium, (d) *hi qui supersunt, & ab eo non consecrationis titulum, sed ignominiæ potius eulogium perceperunt, ne sibi licentiam talis ultra usurpatio faciat,*

(d) Concil. Hisp. cit. cap.5.

C *decrevimus, ut à gradu Sacerdotalis, vel Levitici ordinis, quem perversè adepti sunt, depositi æquo judicio abjiciantur &c.*

XXI. Quarta, & quinta objectio, de Armentario non à tribus Episcopis ordinato, & Chorepiscopis non à tribus pariter Episcopis ordinatis, quorum tamen ordinationes defenduntur, hujus quæstionis tractationem requirit ampliorem, quæ postea fusius discu-

D titur, an tres necessariò Episcopi ad Episcopalis consecrationis substantiam requirantur, ideò in eum locum harum argumentationum solutio rejicienda.

XXII. Ultimum autem ea ratio-

tione solvitur, ut fateamur quidem A ordines non Hierarchicos conferre, non Chorepiscopis solùm, verùm etiam Abbatibus, imo & Clericalem saltem Tonsuram dare Parochis aliquando concessum: non quod jure divino illis hoc competat, aut eorum conferendorum ordinarii sint ministri, ut demonstravimus: sed quod ji Diaconatu inferiores ordines, cum jurisdictionem in Ecclesia suo jure non habeant, tanti in Ecclesia momenti non sint, quanti reliqui, cùm propria auctoritate nihil faciant, & de iis controvertatur, an sint B Sacramenta: visum est proinde consentaneum Ecclesiæ, Deo ità revelante, eamque de iis, quæ ad Sacramentorum ab ipso factam institutionem pertinent instruente, ut inferioribus Presbyteris eorum collationem aliquando concederet, ob eas prælertim causas, tum quod Presbyterorum ordo, utpote proximus Episcopali, & cui sacrosanctæ Eucharistiæ conficiendæ virtus tribuitur, aliquid perfectivæ virtutis Episcopa- C lis participare possit, quemadmodum Diaconalis illuminativæ virtutis, quæ Presbyteris propria est, fit particeps dum in necessitate solemniter baptizat: quare divina lege minus vetitum fuisse visum est, quominus ex Episcoporum licentia, inferiores saltem ordines à Presbytero conferri possent: tum quod cùm ordines non Hierarchici in Presbyterali eminentissimè contineantur, à quo reguntur, & sui muneris partes edocentur, non D videtur etiam ipsis interdictum quominus illos inferiores ordines tribuerent: sed ea de re fusiùs infra sequentibus paragraphis.

II. Pars.

ARTICULUS II.

Aliquos præter Episcopum extraordinarios esse, vel fuisse olim ministros Tonsuræ Clericalis, & ordinum minorum.

§. PRIMUS.

De Chorepiscopis.

I. Hactenus de conferendorum ordinum ordinario ministro dictum est, jam de extraordinario disserendum. Et primum liquidò constat Chorepiscopos, sive ji ordinis Episcopalis habuerint potestatem, sive non, (a) qua de re inferiùs, extraordinarios saltem ordinationis ministros fuisse. Id enim irrefragabilis auctoritatis testimonia demonstrant. Primo loco proferam Synodum (b) Ancyranam declarantem, Χωρεπισκόποις μὴ ἐξεῖναι Πρεσβυτέρους, ἢ Διακόνους χειροτονεῖν, ἀλλὰ μηδὲ Πρεσβυτέρους πόλεως, χωρὶς τοῦ ἐπιτραπῆναι ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου μετὰ γραμμάτων ἐν ἑτέρᾳ παροικίᾳ, sed canon iste Ancyrani Concilii à quibusdam dicitur fuisse corruptus, quod cùm multæ sint variæ Latinæ ejus versiones à se invicem discrepantes, nulla videatur deffendi posse. Prima quidem versio quæ textui consentanea est, & ipsa verba Græca affectatur, est Dionysii Exigui in hunc modum, (c) *Chorepiscopos non licere Presbyteros, vel Diaconos ordinare: sed neque urbis Presbyteros, nisi cum litteris ab Episcopo permissum fuerit in aliena parochia*. Quorum verborum potest esse duplex sensus, prior ut Chorepiscopis similiterque Presbyteris civitatis vetitum sit, Diaconos, vel Presbyteros ordinare, nisi de licentia Episcopi &c. quæ prior interpretatio falsa est: numquam enim au-

(a) Vide infra.

(b) Concil. Ancyran. cap. 13.

(c) Versio Dionysii Exigui.

ditum, numquàm in Ecclesia visum, ut Presbyteri, quantumcumque civitatis, Presbyteros vel Diaconos, accepta quacumque licentia, ordinarent: quare absurdum esset Presbyteris civitatis id vetare apposita exceptione licentiæ Episcopi, quam licentiam nec Episcopi dare, nec ea fulti Presbyteri ordinare possunt: posterior est, prohibitum esse Chorepiscopis Presbyteros, & Diaconos ordinare, sed nec civitatis Presbyteros, nisi cum licentia Episcopi, in aliena parœcia. Sic enim interpretantur hunc canonem (a) Zonaras, (b) Balsamon, & alii: quæ tamen interpretatio à quibusdam reprehenditur, quod additio ista de Presbyteris civitatis inepta, inanis & insulsa videatur: nam si Presbyteros, & Diaconos penitus ordinare Chorepiscopis illicitum est, quid attinet de urbanis Presbyteris nominatim verba facere, quos à Chorepiscoporum potestate subtractos, multominus ordinare Chorepiscopi poterant, quam reliquos in vicis sibi subjectos? unde inferunt, canonem necessariò esse mendosum, & ad alias versiones necessariò esse recurrendum, sed hæc ratio id non evidenter convincit. Quidni enim dicamus in hoc canone, Presbyterorum civitatis factam esse mentionem, ne fortè suspicaretur aliquis, ideò Presbyterorum, & Diaconorum ruralium ordinationem Chorepiscopis interdictam fuisse, ne sibi omnem in eos potestatem vendicarent, & Episcopi civitatis auctoritati in vicos, & pagos nihil reliquum esse contenderent: quod cum in Presbyteros civitatis nulla ratione sibi vendicare possent, qui ad eorum parœciam minimè spectare dignoscebantur, nullam sub-

(a) Zonaras; (b) & Balsamon in can. 13. Ancyr.

A esse rationem, cur non ab iis ordinari possent: ideoque Ancyranos Patres de iis speciatim mentionem fecisse: ob eamque causam nec ullos nisi ab aliena parochia, extra limites sui territorii, à Chorepiscopis ordinari concessisse: ne si intra limites sui territorii, suæve parochiæ, etiam accepta ab Episcopis potestate, Presbyteros civitatis ordinarent, vel Episcopi in suo officio negligentiores fierent, vel ad convellendos Episcopalis auctoritatis fines, falso præscriptionis jure Chorepiscopi aliquando uterentur. B Cui explicationi favet Concilium Meldense quod ex desidia Episcoporum, vel sæculari pervagatione Chorepiscoporum limites suos extendere monuit, & certis tantum in locis Chorepiscopis permissum ordinare, in aliena, ut opinor, parochia, à canonibus statutum observat, aliam tamen postea (c) explicationem dabimus ejusdem Canonis.

(c) Meldense c. 44. vide infra.

II. Sunt aliæ duæ hujus canonis versiones, una Isidori Mercatoris, altera Gentiani Herveti, quæ C & invicem sibi aliquatenus consentiunt, & à textu Græco deflectunt: Isidori Mercatoris prior versio hæc est, *Vicariis Episcoporum, quos Græci Chorepiscopos vocant, non licere, vel Diaconos ordinare: sed nec Presbyteris civitatis, sine Episcopi præcepto amplius aliquid imperare, vel sine auctoritate litterarum ejus in unaquaque parochia aliquid agere*. Posterior versio Gentiani Herveti ea est, *Chorepiscopis non licere Presbyteros, aut Diaconos ordinare: sed* D *nec Presbyteris civitatis, sine præcepto Episcopi, vel litteris: in unaquaque parochia aliquid agere*. Utraque ista versio, ut jam monui, Græco textui dissona est, quem & vetus ha-

habet editio Græca Conciliorum, & canonum apud Zonaram, & Balsamonem. Itaque si alterutra versio admitteretur, mendosum oporteret esse canonem, & maxima sua parte vitiosum. Quod si porrò aliquod in hunc canonem vitium irrepsisse videatur, ad quod utique fatendum nulla nos, ex prædictis, necessitas adigit, multo verisimilius est, quod Petavio (a) placuit, particulas istas, ἀλλὰ μηδὲ Πρεσβυτέροις πόλεως, in textum aliquorum incuria, vel inscitia irrepsisse, vel ex industria additas fuisse, quam ea verba Græco textui detracta fuisse, quæ detracta esse oportuit, ut versionibus posterioribus consentiat: prædictas verò si expunxeris particulas, is erit sensus, quo prohibebitur Episcopis, Presbyterorum, vel Diaconorum, nisi accepta ab Episcopo cujus est parochia, ordinandorum licentia, eaque scriptis exarata habeatur, ne, ut ait (b) Zonaras, controversia aliqua oriatur: juxta quam explicationem, eamque, quam supra Græco textui consentaneam probavimus, permittit Synodus Ancyrana Chorepiscopis cum Episcopi licentia Presbyteros, & Diaconos ordinare.

(a) Petav. animad. vers. in lib. Epiph. ad hæres. 68. quæ est Aeriano num. 1.

(b) Zonaras in eis. can.

III. Potest ad hujus quoque Chorepiscopis concessæ licentiæ confirmationem Concilii Niceni canon ex iis, qui ex Arabico in Latinum conversi sunt, & Alphonsi Pisani, ac Francisci Turriani opera in lucem prodierunt, nonnullus adferri, is scilicet quo Chorepiscopo ea cura imponitur, ut visitans Ecclesias sibi commissas, (c) *interroget, an habeant filias, aut filios, & faciant, ut ad se adducantur, ut signet eos, imponatque manus, ac benedicat, & instituat ministros, sicut prius eos admonuerat, debetque distribuere eos per Ecclesias, & Monasteria, & providere ut discant &c.* Ministri equidem quorum instituendorum canon iste Chorepiscopis potestatem facit, non sunt Diaconi, vel Presbyteri, quos alius sequens (d) canon ab Archidiacono, & Chorepiscopo examinatos, à solo Episcopo ordinari permittit. Sunt ergo inferiores Clerici, qui in inferioribus ordinibus probandi sunt, & instituendi, quatenus ad superiores conscendere possint: quorum proinde & creatio, & institutio Chorepiscopis demandata erat, non autem aliorum superiorum ministrorum, qui jam edocti esse debebant, ut Ecclesiæ gubernationi, & Sacramentorum dispensationi, non omninò impares, & inepti esse possent.

(c) Canon. 55. Concil. Niceni ex Arabico.

(d) Canon. 60. ejusdem Concilii.

IV. Eadem verò facultas Chorepiscopis in Concilio Antiocheno clarius tribuitur, cujus integrum canonem hic describimus, ad plurium, quæ infra docebimus intelligentiam necessarium. (e) Τοὺς ἐν ταῖς κώμαις, καὶ ταῖς χώραις, ἢ τοὺς καλουμένους Χωρεπισκόπους, εἰ καὶ χειροθεσίαν εἶεν Ἐπισκόπων εἰληφότες, ἔδοξε τῇ ἁγίᾳ Συνόδῳ εἰδέναι τὰ ἑαυτῶν μέτρα, καὶ διοικεῖν τὰς ὑποκειμένας αὐτοῖς Ἐκκλησίας, καὶ τῇ τούτων ἀρχεῖσθαι φροντίδι, καὶ κηδεμονίᾳ, καθιστᾶν δὲ ἀναγνώστας, καὶ Ὑποδιακόνους, καὶ Ἐξορκιστὰς, καὶ τῇ τούτων ἀρχεῖσθαι προαγωγῇ, μήτε δὲ Πρεσβύτερον, μήτε Διακόνον χειροτονεῖν τολμᾶν, δίχα τοῦ ἐν τῇ πόλει Ἐπισκόπου ᾗ ὑπέκειται αὐτός τε καὶ ἡ χώρα. Εἰ δὲ τολμήσειέν τις παραβῆναι τὰ ὁρισθέντα, καθαιρεῖσθαι αὐτὸν, καὶ ἧς μετέχει τιμῆς. Χωρεπίσκοπον δὲ γίνεσθαι ὑπὸ τοῦ τῆς πόλεως ᾗ ὑπόκειται Ἐπισκόπου. Quem canonem ita vertit Dionysius

(e) Conc. Antioch. cap. 10.

sius Exiguus, à cujus versione non multum discrepant, tum Isidorus, tum Gentianus Hervetus; (a) *Qui in villis, & vicis constituti sunt Chorepiscopi, tametsi manus impositionem ab Episcopis susceperunt, & ut Episcopi sunt consecrati, tamen placuit sanctæ Synodo scire eos oportere modum proprium retinere, & gubernare adiacentes Ecclesias sibi commissas, & esse contentos propria sollicitudine, & gubernatione, quam susceperunt: constituere autem iis permittitur Lectores, & Subdiaconos, atque Exorcistas, quibus sufficiat istorum tantum graduum licentiam accepisse: non autem Presbyterum, non Diaconum audeant ordinare, præter conscientiam Episcopi civitatis, vel Ecclesiæ cui adiacens invenitur, seù ipse, seù regio, in qua præesse dignoscitur. Quod si quis prævaricari ausus fuerit constituta, deponi eum, & dignitate qua præditus est debere privari. Chorepiscopus autem ab Episcopo civitatis vel loci, cui idem adjacet ordinandus est.* Ex quo canone Antiocheno docemur, Chorepiscopis concessum fuisse, ut propria auctoritate Lectores, Subdiaconos, atque Exorcistas ordinarent; Presbyteros autem, & Diaconos nonnisi de Episcopi cui subjacebant, & ad quem regio ipsa, in qua versabantur, pertinebat, consensu atque permissu.

(a) Versio Dionysii Exigui.

V. Scio quosdam huic Antiocheno Canoni fidem derogare, quod à (b) Damaso exagitatus videatur: quod Antiochenum istud Concilium ab Arianis maxima ex parte in Encæniis, Athanasii expellendi caussa coactum sit, ut docet (c) Athanasius; quod Chrysostomus, dum canon aduersus ipsum ex Concilio isto proferretur, is scilicet quo statuebatur, ne damnatus

(b) Damasus epist. cit.

(c) Athanasius de Synodis.

A Episcopus ab aliquo Concilio, ab ullo præterquam majori restitui posset, aduersus Antiochenam istam Synodum exceperit, canonesque illius minime admiserit, ut testantur Socrates, Sozomenus, Palladius, & alii: legimus tamen eorum canonum aliquos, à Synodo Chalcedonensi ad verbum fuisse citatos, licet absque titulo Antiocheni Concilii, nec ut opinor, ex ipso Antiocheni Concilii codice, sed ex codice quodam Græcorum Conciliorum, quippe cùm canon unus, qui est 16. Antio- B cheni Concilii, tanquam 95. à Chalcedonensi citetur, alter qui in eodem 17. est, 96. ibidem consignatus habeatur: quod arguit codici Græcorum, qui in usu & veneratione haberentur ante Synodum Chalcedonensem canones Concilii Antiocheni iam tum insertos fuisse. Passim quoque Capitularia Caroli, necnon Burchardus, Gratianus, aliique canonum Collectores, imo, & summi quidam Pontifices hujus Concilii ca- C nones tamquam receptos citant. Unde etiam factum est, ut Concilium Antiochenum in Synodo (d) Trullana, seu Quinisexta, cum aliis omnino approbetur. Verùm illud quoque Concilium Quinisextum dubiæ auctoritatis est, ut docent Anastasius (e) Bibliothecarius, Theophanes (f) Græcus historicus, Humbertus (g) Sylvæ candidæ Episcopus, & alii, ejusque canones à Latinis non recipi fatentur Theodorus (h) Bal- D samon, Matthæus (i) Monachus, & alii. Quamvis porrò Synodus Antiochena ex hæreticis conflata fuisset, cùm tamen eorum solùm, qui Catholici essent, & inter eos Jacobi illius insignis sanctitate, & mi-

(d) Synod. Trull. cap. 2.

(e) Anastasius in proœmio 8

(f) Theoph. in hist. miscellan

(g) Humbertus libell. contra epist. Michael.

(h) Balsamon in interpret. can. Synod. Trull.

(i) Matthæus in hist. Concil. & virorum illustr.

miraculis Nisibitæ Episcopi nomina præferret, non mirum, si ab Ecclesia recepta fuerit, maximè cum multa, quoad disciplinam utilia, & à Catholicis moribus minimè abhorrentia, imo omnia ferè contineret. Unde, quod Chrysostomus adversus eam Synodum allegarit, rectè hoc factum; quamvis enim, excepta jussione summi Pontificis, Ecclesiastico usu receptus fuerit canon iste Antiochenus de non recipiendis Episcopis ab aliqua Synodo damnatis, nisi à majori absoluti essent: rectè tamen à Chrysostomo rejiciebatur, quod ab Arianis malo animo editus esset, ne Athanasius, & alii Orientales Episcopi in Cyprio, sive in Hierosolymitano, sive in aliis Conciliabulis rejecti, Julii summi Pontificis, [quod postea factum est], auctoritate revocarentur; unde cùm summi Pontificis ei quoque auctoritas faveret, canonem Antiochenum jure explodere poterat Chrysostomus. Sed quidquid sit de Antiocheno isto Concilio, ejus saltem auctoritate patet, quid de Chorepiscopis ipsius tempore in usu esset, quid tunc temporis Ecclesia observaret: nec probabile est Antiochenos istos Patres qui videri volebant Catholici, aliquid in negotio ad ipsorum hæresim stabiliendo nihil pertinente, ab Ecclesiæ disciplina dissentaneum statuere voluisse: nec prudenter canon iste de Chorepiscopis in dubium revocatur, quem aliis indubitatis testimoniis observatum fuisse, & ab Ecclesia receptum constat.

VI. Basilius (a) siquidem epistola canonica ad Chorepiscopos refert veterem Ecclesiæ ordinem fuisse, ut Ecclesiæ ministros diligentissimè, & accuratissimè probatos, atque examinatos à Presbyteris atque Diaconis, qui cum eis versabantur, Chorepiscopus, totius examinis accepta relatione, admonitoque prius loci Episcopo, ministros in Sacerdotalem ordinem cooptaret: quem ordinem per socordiam Chorepiscoporum perversum queritur, permittentibus nempe illis, ut Presbyteri, & Diaconi absque diligenti examine, ex affectione, vel cognationis, vel alicujus amicitiæ, indignos in Ecclesiam introducerent, nec de ordinationibus à se factis Episcopos monerent: cui malo mederi volens idem Basilius indicem omnium ministrorum cujusque pagi ad se mitti præcipit, & de cætero neminem non à se examinatum ac probatum ordinari permittit: ex qua proinde Basilii epistola colligimus Chorepiscopos saltem Subdiaconos, & iis inferiores, quos ὑπηρετοῦντας τῇ ἐκκλησίᾳ *ministrantes Ecclesiæ*, non usitato pro Subdiaconis vocabulo τοὺς ὑπηρέτας, appellat, ordinare potuisse ad Presbyterorum, & Diaconorum testimonium, admonito tamen priùs Episcopo, postea verò hoc sibi etiam usurpasse, ut illos non admonitis Episcopis ordinarent, quod Basilii lege correctum, & emendatum est; de Presbyterorum autem, & Diaconorum ordinatione, verba in hac epistola non fieri prædicta suspicionem mihi ingerunt, quamvis Sacerdotalis ordinis, [quod τάγμα τῶν ἱερατικῶν vocat], mentio ibidem fiat, quippe cùm etiam Subdiaconi catalogo Sacerdotali aliquando per ordinationem inseri dici possint.

VII. Hanc etiam Chorepiscoporum auctoritatem licet Damasi,

(a) Basil. epist. canonica ad Chorepiscop. apud Balsamon. quæ est 181 inter epist. Basilii tom. 2. ejus oper.

A masi, Leonis primi summorum Pontificum, nec non Synodi Hispalensis secundæ auctoritate repressam, posterioribus tamen seculis in usu fuisse compertum est: quam enim eis ordinationis faciendæ prædicti Pontifices licentiam ademerant, eamdem, quantum ad inferiores ordines conferendos, secundùm Concilium Nicenum Oecumenicum, Parisiense sub Ludovico, & Lothario, nec non Meldense sub Carolo Calvo, ipsis vel concedunt, vel suis temporibus concessum, & usitatum fuisse ostendunt. B Fusè quidem (a) Damasus Chorepiscopos reprehendit, quod ordines conferre præsumerent, iisque Pontificalia omnia officia adimit, nec ullius deinceps ordinis conferendi potestatem eis concedit, imo & collatos ab ipsis ordines videtur pro irritis habuisse, & iterum, si quem ab iis ordinatum ministrare placeat, conferendos, sic enim habet (b) *Nam benedictio quam prædicti Chorepiscopi ante suam probibitionem, per manus impositionem dabant, C magis nobis vulnus videtur inferre, quàm salutem, & illi qui Pontificatus apicem non habebant, quomodo ea, quæ non habebant, dare poterant? quoniam nihil in dante erat, quod ille posset accipere: aut quis hominum, licet more humano loquamur, dare potest, quod non habet, præsertim cum Pontifices non erant, ea quæ solis Pontificibus debentur, dare non poterant &c. ideo quidquid ex supradictis ministeriis Pontificalibus præsumebant, irritum erat &c. D Quapropter per illam illicitam manus impositionem, ut paulò superius probauimus, vulneratum caput illi qui videbantur aliquid accepisse, habebant, & ubi vulnus infixum est, necesse est* medicinam adhibere, qua infixa sanetur macula: *Idest reiterari necessum est, quod collatum minimè approbatur esse, si perfectum esse debebit: nam quomodo honorem possit retinere, què ab illo acceperit, qui potestatem legitimè non habuit, invenire non possum &c.* Verùm tota ista Damasi epistola dubiæ est fidei: tum quod stylus ipse tersum Damasi stylum minimè redoleat: tum quod Dionysii Exigui interpretationem in canonibus Orientalibus adducendis sequatur: tum quod variis sequentium Pontificum, & Hispalensis secundi segmentis huc illuc corrasis nullo ferè judicio compacta, & consarcinata videatur: tum quod plura falsa contineat, illudque maximè quod non solùm à sede Romana, sed à toto orbe explosum dicat, & abrogatum Chorepiscoporum ordinem, quem tum ex dicendis, tum ex Concilio (c) Chalcedonensi, in quo inter ordines Ecclesiasticos ordo Chorepiscoporum recensetur: tum ex Ephesino, (d) cui Cæsarius Chorepiscopus Cappadociæ inter cæteros scripsitttum etiam ex (e) Matisconensi secundo, in quo tres Chorepiscopi ad finem inscripti; tum ex epistola Zachariæ Papæ ad Pipinum Majorem domus: tum ex Capitulajibus (f) Caroli, itemque ex (g) Hincmaro Rhemensi, (h) Flodoardo, & aliis, qui suis temporibus Chorepiscoporum ordinis tanquam nondum aboliti, imo ordinarii, meminere: tum ex Concilio (i) Suessionensi, in quo Rigobaldus Chorepiscopus cum Hincmaro Archiepiscopo memoratur: tum ex Adonis (k) Viennensis testimonio, apud quem Agobardus Chorepiscopus, deindè Leidradi Ar-

(a) Damas. ep. 5. ad Episc. Numid.

(b) Idem ibid.

(c) Chalced. c. 2.

(d) Ephes. session. ult.

(e) Matiscon. 2. in subscript. Zachar. epist. 9. cap. 2.

(f) Capit. lib. 5. cap. 167 & aliis.

(g) Hincmar opuscul. 55. cap. 16.

(h) Flodoard. lib. 3. hist. Rem. c. 28.

(i) Concil. Suess. circa annum 853.

(k) Addo Viennensis in Chronic. ætate 6.

Archiepiscopi Lugdunensis successor fuisse legitur; tum ex Chronico (a) Monasterii Sancti Benigni Divionensis, in quo Herlobertus Abbas istius Cœnobii decimus quintus, Chorepiscopus ab Alberico Lingonensi Episcopo creatus legitur, anno Ludovici primi decimo quarto: tum ex eo quod Theganus vitæ Ludovici Pii scriptor, Chorepiscopus Trevirensis dicatur: tum ex pluribus aliis liquidò constare potest hunc ordinem pluribus post Damasum sæculis receptum in Ecclesia & admissum fuisse. Adde quod in eadem epistola, repugnantia quædam videantur, ut mox observabimus.

(a) Chronic. Monast. S. Benigni.

VIII. Itaque rejecta, vel saltem minoris auctoritatis habita ista Damasi epistola, major utique habenda fides epistolæ sancti Leonis (b) ad Episcopos Germaniæ, & Galliæ, in qua non quidem Chorepiscoporum ordo delendus statuitur, sed intrà limites, finesque suos coercendus: *Nam quamvis*, inquit sanctus Leo, *cum Episcopis suis plurima illis ministeriorum communis sit dispensatio: quædam tamen auctoritate veteris legis, quædam nova, & Ecclesiasticis regulis sibi prohibita noverint, sicut Presbyterorum, Diaconorum, aut Virginum consecratio, &c.* Quibus verbis Presbyterorum dumtaxat, & Diaconorum illis consecratio interdicitur, de reliquis ordinibus siletur; quos proinde probabile est ab ipsis conferri potuisse: si enim ipsorum quoque collatio Chorepiscopis denegata fuisset, verisimile est, cùm plurima minutiora iis prohibita numerentur, ut constitutio altaris, benedictio, institutio Ecclesiarum, consecratio chrismatis in fronte, publica pœnitentium reeconciliatio, & cætera, prohibitiones quoque inferiorum ordinum conferendorum mentionem ibidem faciendam fuisse: præsertim cùm ideo videatur expresse Presbyteri, & Diaconi creatio ipsis negata, ut reliquorum ordinum concessa potestas intelligeretur. Eodem ex Concilio Hispalensi conjectura duci potest; iisdem enim ✝ verbis, quibus Leo Chorepiscoporum usurpationem coercuit, Hispalense quoque usum est, ut ex Leonis epistola Hispalensis Synodus sua exscripsisse videatur.

(b) S. Leo ep. 88. al. 86.

✝ Ub habet Leo quædam nova Concil. Hisp. ad habet quædam novellis.

IX. Secundum autem (c) Nicenum Concilium, seu septimum Oecumenicum apertè minores Clericos à Chorepiscopis ordinari licuisse testatur his verbis, ὡσαύτως κατὰ τὸ ἀρχαῖον ἔθος τοὺς χωρεπισκόπους κατ' ἐπιτροπὴν τοῦ ἐπισκόπου δεῖ προχειρίζεσθαι ἀναγνώστας. *Similiter ex antiqua consuetudine (d) in Chorepiscopos Episcopi permissu oportet ordinare Lectores.* Parisiense quoque Concilium sub Ludovico, & Lothario habitum, vulgo sextum, easdem quoque ordinationes Chorepiscopis attributas fuisse ostendit hisce verbis: *Ordinatio porro Chorepiscoporum, qualiter fieri debeat, qualesve ipsi ordinationes jubentibus Episcopis suis facere debeant, jura Canonum liquidò decernunt.* Quis enim non ex eis colligat, Chorepiscopis quosdam ordines cum Episcoporum permissu conferre licuisse? sed quinam ordines conferri possent, docet (e) Meldense Concilium, Chorepiscopis ne Sacramentum Confirmationis tribuant, prohibens, *neque ordines Ecclesiasticos, qui per impositionem manuum tribuuntur, idest* non-

(c) Nicen. 2. c. 14.

(d) Parisiense 6. lib. 1. cap. 27. refertur lib. 5. Capitular. cap. 163.

(e) Meldense c. 44.

nonnisi usque ad Subdiaconatum, & hoc jubente Episcopo, & in locis, quibus Canones designant, agere præsumant, qui canon apertè ostendit inferiores Diaconatu ordines, Chorepiscopos, cum Episcopi licentia, conferre legitimè potuisse, Hierarchicos verò, qui per manus impositionem traduntur, nequidem cum Episcopi licentia conferre eis integrum fuisse.

X. Legimus tamen tum Episcoporum Gallicorum Concilio, tum etiam Pontificis Romani judicio, Chorepiscopis postea ademptam esse, etiam Subdiaconos ordinandi facultatem; imo etiam præceptum, ut qui ab iis ordinati forent, si iterùm in Clero retinendi essent, ordinationem subire deberent; difficultatem quę exinde oritur, ac Chorepiscopi Episcopali charactere donati forent, necne, postea suo loco solvemus: jam placet ex capitularibus Caroli, quid de Corepiscopis statutum tunc temporis fuerit discere; in iis enim fusè narrat Carolus quid, & à Synodo Galliarum, & à Leone tertio convenienter Romanorum Pontificum decretis, (a) Damasi, ni fallor, (b) Leonis primi, & (c) Joannis tertii, qui de Chorepiscopis quædam scripserunt, responsum, ac dijudicatum fuerit; sic ergo loquitur Imperator (d) *Omnibus sanctæ Dei Ecclesiæ fidelibus, & nostris notum esse volumus, quia non parva quæstio de Chorepiscoporum superstitione ad nos, non semel, aut bis, vel ter venerat, sed sæpissimè nostris auribus molestiam intulerat; ipsa enim quæstio non solum inter Clericos, sed etiam inter Laicos crebrius ventilabatur; dicebant ergo Presbyteri, & Diaconi, & Subdiaconi à regularibus Episco-*

(a) Damas. epist. cit.
(b) Leo epist. cit.
(c) Joannes 3. epistola unica.
(d) Lib. 7. capitul. cap. 187.

A *pis ordinati, non eos esse Presbyteros, vel Diaconos, aut Subdiaconos, qui à Chorepiscopis videbantur quasi sacrati; nec Sacerdotale debere eos peragere officium, nisi forent à Canonicè ordinatis Episcopis consummati, sumentes quoque de Canonica auctoritate sanctionem, affirmabant à Chorepiscopis ordinatos, vulneratum potius, quam Episcopaliter sanctificatum, per illam manus impositionem habere caput, ubi autem vulnus inflictum est, medicina est adhibenda, quæ possit recipere sanitatem. Similiter & Laici dicebant, quod talium Ministrorum, vel Sacerdotum, idest,* B *qui à Chorepiscopis erant quasi ordinati, officia audire nollent; nec eorum infantes majores, vel minores, aut familiam eorum per manus impositionem consignari, vel confirmari usquam vellent, ne magis vulnus quam benedictionem acciperent. Quod jurgium cum enucleatius describere voluissemus, placuit nobis ex hoc Apostolicam sedem consulere, jubente Canonica auctoritate, atque dicente, si majores causæ in medio fuerint, devolutæ ad* C *sedem Apostolicam, ut sancta Synodus statuit, & beata consuetudo exigit, incunctanter referantur. Quapropter Arnonem Archiepiscopum misimus ad Leonem Apostolicum, ut inter cætera quæ ferebat, etiam eum & hoc interrogares, ut quidquid super his definiendum esset, Apostolica auctoritate à nostris Episcopis regulariter sopiretur, qui nobis verbis, & scriptis ab eo renuntians, hæc non esse necesse decernere, vel definire, quia sæpissimè à suis prædecessoribus, & à multis* D *sanctis Episcopis, atque Synodalibus sanctionibus eos esse prohibitos atque damnatos, & ideò non esse necesse ventilare, sed definita tenere. Dixit enim nullum fore Presbyterum, vel Diaconum, aut Subdiaconum ab eis ordina-*

natum, nec Ecclesiam ab eis dedicatam nec virginem consecratam, nec quemquam confirmatum, neque quidquam quod de Episcopali ministerio præsumeret, esse peractum: sed quidquid ex iis illicitè erat præsumptum, omnia à canonicè ordinatis Episcopis debere ritè peragi, & in meliorem statum reformari; quia quod non ostenditur gestum, ratio non finit, ut videatur iteratum. Prædictos autem Chorepiscopos, omnes præcepit damnari, & in exilio detrudi: ita verò omnes maximè regni à Deo nobis commissi Episcopi cum eodem Arnone, permittente præfato Apostolico, mitius tractantes, jam dictos Villanos Episcopos inter Presbyteros statuerant, itaut nihil amplius deEpiscopali ministerio præsumerent, nec ipsi deinceps à quoquam fierent, qui gradus sui periculum vitare vellent. Decretum namque est in illa Synodo, quam Reginisburg, pro eadem, vel pro aliis causis Apostolica auctoritate, præfato prætexto habuimus, nihil à prædictis à quoquam eorum agere, vel facere volentibus consentire, sed quidquid ab his Episcopaliter præsumptum est, à Canonicè Episcopis peragi debere, nec ullum usquam de Episcopali ministerio à Chorepiscopis aliquid accepisse, quia nihil in dante erat, quod aliquis eorum accipere potuisset, quoniam quod non habuit, quis eorum dare non potuit? Nam Episcopi non erant, quia nec ad quandam civitatis Episcopalis sedem titulati erant, nec Canonicè à tribus Episcopis ordinati. Ideò de Episcopali ministerio nihil agere potuerunt, & idcircò non ostenditur gestum, quod præsixi agere putaverunt; quia quod non habuerunt, nullatenus dare potuerunt. Ideò namque nulla causa permittit, ut videatur iteratum, quod de causis memoratis à Canonicè ordinatis Episcopis cognoscitur regulariter peractum, unde & cum sæpe quæstio de male accepto honore nascatur, quis ambigat nequaquam esse tribuendum, quod non docetur fuisse collatum? Scimus enim, sicut & in antiquis Patrum legimus decretis, posse vera, ac justa legitimi Episcopi benedictione auferri omne vitium, quod à vitioso fuerat inceptum.

A

XI. Quod in hoc capitulari de Chorepiscoporum abolendo ordine statuitur idipsum (a) sexto capitularium libro pariter decretum legitur, quasi sanctorum Pontificum, & Apostolorum decretis Chorepiscoporum ordo repugnaret, & ab Apostolica sede, variis temporibus prohibitus foret. Quod de interdictis Chorepiscoporum ordini Pontificalibus omnibus functionibus, nominatimque Sacerdotum, Diaconorum, Subdiaconorum ordinationibus, prædictum capitulare decrevit: hoc in alio sequenti, (b) *Leonis Papæ, & omnium Episcoporum*, Galliæ, *atque reliquorum fidelium generali, & Synodali consultu*, inculcatum legimus: similiterque aliud (c) capitulare sequens, iisdem quibus supra rationibus, conclusum fuisse nos docet, factas à Chorepiscopis ordinationes nullas, & repetendas esse, si tamen repeti dicitur, quod aliàs attentatum, sed perfectum nunquam fuit. Idipsum etiam inter Isaaci (d) Lingonensis canones, à Sirmundo primùm editos, ex codice manuscripto illustrissimi Archiepiscopi Tholosani reperimus scriptum. Nihilominus tamen nescio an dubitandi causa subsit legitima de responso isto Leonis, & Synodi Gallicanæ decreto. Primò, quia istius habitæ in Reginisburgo, seu Reginisbruc, ne-

B C D

(a) Lib.6. Capitular. cap.19.

(b) Lib.6. Capitular. cap.318.

(c) Ibid. cap. 327.

(d) Isaac. Lingon. tit.11. c.30. & 31. tom.3.

neque apud ullos Caroli vitæ scriptores, quorum meminerim, neque in Conciliorum tomis mentio habetur, sicut nec legationis istius Arnonis Archiepiscopi ad Leonem tertium, sed tantum (a) profectionis ejusdem cum aliis Gallicanis Episcopis, qui Leonem Romam honorificè deducerent, & de conjuratione in ipsum facta cognoscerent, ad quam urbem mox ipse Carolus accessit: ipsum autem Romam rediisse ad Leonem, & responsa ab eo retulisse nemo prodit. Secundò, quia in Parisiensi Concilio sub Ludovico Pio Caroli filio, & in Meldensi sub Carolo filio Ludovici Pii, quæ Concilia indubitatæ sunt auctoritatis, secus quàm in hoc capitulari decretum superiùs legimus. Tertiò, quia Hincmarus Archiepiscopus Rhemensis Leonem quartum, qui triginta circiter annis post Leonem tertium Romanum sedem tenuit, instanter rogavit, (b) *de his quos temeritas Chorepiscopalis ordinare, vel quod Spiritum sanctum consignando tradere, præsumebat*, additque, *terrenam potestatem hac materia sæpè offensam, ut videlicet Episcopo quolibet defuncto, per Chorepiscopum solis Pontificibus debitum ministerium perageretur*. Quid enim opus erat Romanam sedem de ea quæstione consulere, si à Leone jam tertio, & conventu Episcoporum totius Galliæ tam solemniter dijudicata fuisset. Quartò, quia probabile non est Leonem tertium, cujus immediatus prædecessor Adrianus primus, Synodum Nicenam secundam probaverat, Damasi præsertim dubiæ epistolæ auctoritate motum, hunc ordinem adeò acriter consectatum fuisse, quem tot Synodi ex prædictis confirmant.

(a) Lege vitam Leonis 3.

(b) Flodoard. hist. Rom. lib. 3. c. 10.

A Quintò, quia Nicolaus (c) Papa primus, qui Imperatore Calvo Romæ sedit, roganti Rodulpho Archiepiscopo Bituricensi, contrarium respondet ei, quod Leo tertius de Chorepiscopis dicitur respondisse, *à Chorepiscopis*, inquit Nicolaus, *asseris multas esse in regionibus vestris ordinationes, Presbyterorum, & Diaconorum effectas, quos quidam Episcoporum deponunt, quidam verò denuò consecrant: nos verò dicimus, nec innocentes oportere percelli, nec ullas debere fieri reordinationes, vel iteratas consecrationes.* B *Ad formam enim septuaginta Chorepiscopi facti sunt, quos quis dubitet Episcoporum habuisse officia? sed quia sacri canones vetant, ut omnes sibi omnia vendicent, ac per hoc dignitas Episcoporum ad Chorepiscopos suos videatur transferri, fiatque vilior honor Episcopi, decernimus nihil in hoc præter regulas ulterius fieri.* Id est, ni fallor, ut secundùm canonem Antiochenum, à Presbyteris, & Diaconis ordinandis abstineant, reliquos creare possint. C An verò rogaret Rodulphus à Nicolao quæstionis solutionem, quæ jam à summo Pontifice, & omnibus Galliæ Episcopis, atque fidelibus, non ita pridem decisa fuisset? an immemor Nicolaus decreti unius ex prædecessoribus suis non ita pridem defuncti, eas ordinationes tamquam ratas probasset, quas ille irritas, & repetendas declarat? quod si utriusque decreta haud ficta sunt, Nicolai præsertim standum videtur esse judicio, quod & D firmioribus auctoritatibus consentit, & cujus peremptorium decretum est, cùm non tam Leo controversiam diremisse, quàm ad prædecessorum suorum decreta, dubias nempe Damasi, & Joannis ter-

(c) Nicolaus 1. epist. 30.

tertii epistolas remisisse dicatur: sed videndum erit, num ista conciliari possint, qua de re infrà.

§. II.

De privilegio ordines conferendi Abbatibus concesso.

XII. Jam verò omissa de Chorepiscopis fusiori disputatione, quam iterum alio loco prosequemur, Abbatibus quoque ex privilegio concessum fuisse, ut Tonsuram Clericalem, Ordinesque minores suis, id est sui Monasterii Monachis, conferre possent, nemini dubium esse potest. Id enim Conciliorum, ac summorum Pontificum decreta, id per multa quoque insignia exempla confirmant. Concilium Oecumenicum septimum apertè hujus privilegii meminit his verbis, (a) Ἀναγνώστου δὲ χειροθεσίαν ἄδεια ἐστὶν ἐν ἰδίῳ μοναστηρίῳ καὶ μόνῳ ἑκάστῳ ἡγουμένῳ ποιεῖν, εἰ αὐτῷ τῷ ἡγουμένῳ ἐπετέθη χειροθεσία παρὰ Ἐπισκόπου πρὸς προεδρίαν ἡγουμένου, δῆλον ὄντος αὐτοῦ Πρεσβυτέρου, idest *Lectoris autem manuum impositionem licet in proprio Monasterio, etiam soli unicuique Abbati facere, si ipsi Abbati scilicet ab Episcopo manus est imposita, qui fuerit & ipse Presbyter.* Quo canone Abbati conceditur Lectoris saltem ordinem [qui ex prædictis apud Græcos ex minoribus jam unicus est] conferendi, iis tamen adhibitis conditionibus: prima, ut in proprio Monasterio gradum istum conferat, qua particula, & extra Monasterii fines, ordinatio interdicitur, & eos solum qui ipsi subditi sunt, ordinandi videtur facultas concedi. Secunda, ut Abbas ab Episcopo ad officium Abbatis benedictionem, seu ut ha-

(a) 7. Synod. c. 14.

A bet (b) Zonaras, σφραγῖδα ἀρχιερέως *characterem præfecturæ* acceperit, *cui* nempe, ut habet versio ejusdem canonis apud Gratianum, (c) *manus impositio facta noscatur ab Episcopo secundùm morem præficiendorum Abbatum.* Tertia, ut Presbyteratus ordine insignitus sit, licet enim, ut notat (d) Balsamon, ad hoc ut præfectus sit, Sacerdotio non indigeat, indiget tamen ut Lectores ordinare queat. Circà quem canonem quædam alia observatu digna notat idem (e) Balsamon, primum Abbatibus hoc privile-
B gium concessum fuisse, eo quod Monachis, qui eremum ut plurimum habitabant, difficilè foret urbes obire, & adire Episcopos: alterum, quod ex quorumdam sententia Abbatibus, sine Episcopi permissione, ne quidem canon iste permittat Lectoris ordinationem, quippe cùm sine Episcopali permissione Abbatibus suorum, aut aliorum confessiones audire non liceat, multo minus suos ordinare sine illorum licentia lice-
C bit: canonem itaque potestatem facere Episcopis, ut id permittant, quod eis minimè integrum fuisset, nisi hujus licentiæ concedendæ canon ipsis potestatem faceret.

(b) Zonaras in dictum canonem.

(c) Can. quoniam, dist. 69.

(d) Balsamon in cap 14.

(e) Ibidem.

XIII. Utrum autem non solùm Lectoribus, verùm etiam Clericalis Tonsuræ, ac cæterorum minorum ordinum conferendorum gratia hoc canone videatur fieri, dubitari potest. Negat (f) Glossa, negat (g) Hostiensis, negant & alii,
D quibus Concilii (h) Laodiceni canon favere videtur, qui neminem exorcizare permittit, nisi qui ab Episcopo fuerit promotus: favet quoque ista ratio, quod cùm privilegia odiosa sint, quantoperè restrin-

(f) Glossa in can. quoniam dist. 69.
(g) Hostiens. ibid.
(h) Conc. Laodic. c. 26. seu can. non oportet ibid.

ſtringenda videantur, nec ex eo quod Lectoris ordinatio Abbatibus permiſſa ſit, altioris, aut etiam inferioris gradus minus fortaſſe neceſſarii conferendi facultas attributa eis cenſeri debeat, cùm fortè ſimilis in iis non ſit ratio, & licet foret ſimilis, attamen privilegia juxta ſuorum ſignificationem verborum intelligenda, non autem ampliari oporteat. Standum, meo quidem judicio, huic ſententiæ foret, niſi jura ad Clericalem Tonſuram, & cæteros minores ordines hanc gratiam extendere viderentur: nam Concilium (a) Pictavienſe habitum tempore Paſchalis ſecundi, cui Joannes, & Benedictus Cardinales præfuerunt, Tonſuræ Clericalis Abbatibus, ſuis Monachis tribuendę privilegium datum eſſe innuit, decernens, ut *nullus præter Epiſcopum coronas benedicere præſumat, exceptis Abbatibus, qui illis tantummodo coronas faciant, quos in regula beati Benedicti militaturos ſuſceperint*. Alexander (b) tertius non ſolùm Lectoris gradum, verùm etiam cæteros poſſe ab Abbatibus conferri inſinuat, dum hujuſmodi ordines à non Epiſcopo quandoque conferri aſſerit, haud dubiè ad eam permiſſionem reſpiciens, quæ Abbatibus Presbyteris facta eſſet minores ordines conferendi. Innocentius quoque tertius expreſſius Tonſuram Clericalem ab Abbatibus conferri poſſe, ejuſdem ſeptimæ Synodi decreto confirmavit: Epiſtola enim decretali ad Archiepiſcopum Rothomagenſem hæc habet: (c) *cum contingat interdum, quod Laici ad Monaſteria convolantes, à ſuis Abbatibus tonſurentur, requiſiſti an Clericatus ordo in tonſura hujuſmodi conferatur: ſuper hoc tibi reſpondemus, quod cum in*

(a) Concil. Pictav. ann. 1109. decr. 1.

(b) Alexander 3. Tolet. Archiepiſc. cap. requiſivit.

(c) Innocentius 3. c. cum contingat.

A *ſeptima Synodo ſit ſtatutum, ut Lectores per manus impoſitionem licentia ſit unicuique Abbati in proprio Monaſterio ſolummodo faciendi, dummodo ipſis ab Epiſcopo [ſecundùm morem præficiendorum Abbatum] manus impoſitio facta noſcatur, & conſtet eum exiſtere Sacerdotem: per primam Tonſuram, juxta formam Eccleſiæ datam, à talibus Clericalis Ordo confertur.* Quoquidem Innocentii decreto notandum eſt, non ſolùm poteſtatem Tonſuræ Clericalis conferendæ Abbatibus attribui, verùm etiam ſeptimæ Synodo definitionem B ad hanc indulgentiam ſignificandam ampliari. Neque verò hoc de novo in ſeptima Synodo Abbatibus privilegium conceſſum fuiſſe ſuſpicari debemus; quippe cùm, multo ante ſeptimam Synodum tempore, teſtis ſit ſanctus Gregorius (d) Turonenſis, ſanctum Gallum, qui poſteà Arvernorum ſub Theodorico Rege Francorum factus eſt Epiſcopus, ab Abbate Monaſterii Cremonenſis, ſexto ab urbe Arverna milliario ſiti, puerum, C Clericum factum fuiſſe, cui ſimilia exempla nonnulla referri poſſent. Itaque etiam ante ſeptimam Synodum Abbatibus id indultum fuiſſe, ut Tonſuram, ac minores ordines conferre poſſent, mihi non dubium eſt. Ideò autem ſeptimam Synodum ſolius gradus Lectoris meminiſſe exiſtimo, quod ejus tempore apud Græcos aut ſolus, aut præcipuus eſſet Lectoris gradus, in quo cæteri quodammodo continerentur: qua de re ſuperiùs dictum eſt. D

XIV. Ex iis verò prætereà conſtat, quod Abbatibus ſolùm benedictis, dictum privilegium in jure conceſſum ſit. Unde non audiendus Emanuel (e) Rodericus, qui

(d) Gregor. Turonen. de vit. Patr. cap. 6.

(e) Rodeìc. quæſt. regular. to. 1. quæſtion. 18. art. 8.

qui etiam non benedictis Abbatibus eandem prærogativam contra prædictos canones attribuit, iis infirmis rationibus innixus: prima, quod ex Bullis Eugenii quarti, & Julii secundi pro ordine Cistercii, & congregatione Montis Oliveti, & sanctæ Justinæ, seù Montis Cassini, & Leonis x. pro congregatione Camaldulensi, *licet manus benedictionis iisdem Abbatibus non impendatur; omnibus tamen honoribus, præeminentiis, privilegiis, prærogativis, juribus, & insigniis Abbatibus benedictis competentibus fungi possunt*. Ex quo infert cùm Abbates benedicti haud dubiè Tonsuram, minoresque ordines conferre queant, idem posse virtute earum Bullarum etiam non benedictos. Altera, quia non obscurè in favorem Cisterciensium edicit Alexander tertius, (a) *ut si Episcopus tertiò cum humilitate, ac devotione, sicut convenit, requisitus, subditos Abbates* Cistercii *benedicere fortè renuerit, eisdem Abbatibus liceat proprios Monachos benedicere, & alia quæ ad officium hujusmodi pertinent exercere, donec ipsi Episcopi suam duritiam recogitent, & Abbates benedicere non recusent*. Ex qua decretali epistola colligunt Doctores Abbatibus, quorum benedictio ab Episcopis irrationabiliter differtur, Lectoratus conferendi potestatem inesse: Quidni ergo similiter Abbatibus quibuslibet non benedictis, quibus eadem quæ benedictis privilegia conceduntur, suos ad Lectoris gradum promovere liceat? Tertia, quia non est par ratio Episcopi, & Abbatis: Episcopus siquidem non consecratus vix dicitur Episcopus, ut jure confirmatum videtur: Abbas verò nemine refragante ante suam benedi-

(a) Alexan. 3. c. 1.

A ctionem dicitur Abbas, quippe cùm consecratio Episcopalis, vera sit ordinatio, Abbatis verò benedictio, mera sit super Abbatem deprecatio, non ordinatio; ideòque nihil mirum inquit esse, quod Abbates electi, & confirmati, antequam benedicantur, minores ordines conferre possint; Episcopi electi, & confirmati, nisi consecrati, non possunt.

XV. Has verò rationes infirmas, & parvi momenti esse dixi, primum quidem, quia generalem istam concessionem, qua Abbatibus non benedictis eędem, quę benedictis prærogativæ asseruntur, B non derogare speciali isti exceptioni, qua nonnisi benedictis Abbatibus privilegium istud vendicatur, juri omninò consentaneum est; neque enim putandum in generali concessione speciales omnes semper contineri, cùm infinitis propè ex jure petitis exemplis manifestè id falsum esse pateat: atque ut plura omittam, quis nesciat generaliter dictum, non semper generaliter intelligendum, quando C non est eadem ratio omnium contentorum sub genere? quis non advertat (b) jure ipso cautum esse, ut in generali promissione, vel sermone multa excipiantur, ea maximè quæ quis in specie non fuisset concessurus? mandatorum quoque, (c) judiciorum rescriptorum, aliorumque ejusmodi actuum judicialium eandem esse rationem quis negare possit? quis etiam non observavit lege definitum, ut generali locutione non venirent ista, D quæ excedunt alia in majori honore? Quare cùm collationis ordinum non sit par ratio, quæ cæterorum privilegiorum, quæ Abbatibus ob jurisdictionem conceduntur;

(b) Glossa fin. in cap. pastoralis.

(c) Cap. 1. de injunctis in 6.

tur;

tur; cùm collatio ordinum ad potestatem ordinis spectet; cùm non sit probabile summos Pontifices, etiam Abbatibus non benedictis eam potestatem specialiter conferre voluisse: cùm potestas ista cæteras, quæ Abbatibus ratione eorum præfecturæ conferuntur, dignitate excedat: nulla ratio est ob quam generali quadam clausula contineri ista specialis permissio dicatur: maximè verò cùm specialiter Abbatibus non benedictis jura hanc potestatem adimant: contra specialem autem exceptionem, specialemque legis sanctionem generalis concessio minimè videatur intelligenda, sive leges, sive canones consulamus.

XVI. Altera ratio nostram potius quàm adversariorum sententiam confirmat; cùm enim in odium Episcoporum, qui officii sui partes negligunt, vel officio abutuntur, cautum fuerit, secundum Glossam, ut Abbates, quorum benedictio ab Episcopis differtur, post trinam supplicationem, Lectoris gradum conferre possint, suosque Monachos benedicere, è contrario arguitur Abbates non benedictos, quorum benedictio nulla Episcoporum negligentia differtur, id juris non habere, ut minores ordines, vel suis conferre possint: sublata enim causa privilegium utique tollendum est, quod ob hanc tantum causam subsistit.

XVII. Tertia pariter ratio nullius est momenti, quamvis enim Abbates non benedicti, Abbates sint, & per benedictionem nullo novo gradu Ecclesiastico augeantur, quia tamen jura benedictionem ipsorum requirunt, ut ordines minores, vel Clericatum conferre possint; certè nisi benedictio-

A nem istam sint consecuti, temerè eam sibi potestatem arrogabunt: ideò autem fortassis benedictionem ab Episcopo receptam canones exigunt, antequam Abbates privilegio isto gaudeant, ut ab Episcopo, qui omnium ordinum caput est, & illorum distribuendorum princeps, per istam benedictionem ab eodem receptam in Abbates transmitti ista potestas, & ab ipso principaliter derivari videatur: sicut (a) Archidiacono, qui oculus est Episcopi, & manus, aliquando concessum legitur, ut ab eo tan-

B quam instrumento Episcopi separato, in minoribus ordinibus conferendis Ceroferarius cum cereo Acolytho traderetur. Sed & ex ipsa objectione argumentum pro nostra sententia probabile sumo, cum nempe Abbates longè dignitate inferiores sint Episcopis, & Episcopalis gradus longè superior sit Abbatiali, absurdum foret, si ante consecrationem suam electi Antistites, qui jurisdictione Episcopali præditi sunt, minores or-

C dines conferre nequeant: Abbatibus autem fas sit, statim atque jurisdictionem Abbatialem nacti sint, non recepta ab Episcopis benedictione, eosdem minores ordines, & Clericatus Tonsuram tribuere.

XVIII. Dubium etiam ex prædictis exoriri potest, utrum Abbatibus liceat sibi non subditis minores ordines, consentientibus superioribus ordinandorum, imo etiam vocantibus, conferre: & utrum si iis conferant, quibus ipsis

D per jura non licet, valide tamen conferant, & characterem imprimant: cui utrique quæstioni respondeo, nec sibi non subditos, quocumque modo ordinare ipsis licere, nec factam ab iis ordinationem,

(a) Dist. 23. c. Acolythus.

nem, in quos liberam non habuerint potestatem, ratam esse. Priorem partem responsionis certam puto, posteriorem probabilem; etenim præterquam quod prior pars citatis canonibus innititur, quibus nonnisi *in proprio Monasterio* Abbatibus ordinum conferendorum licentia conceditur, clarè Concilium (a) Tridentinum eandem confirmat, dum ait, *Abbatibus, ac aliis quibuscumque, quantumvis exemptis, non liceat in posterum intrà fines alicujus diœcesis consistentibus, etiamsi nullius diœcesis vel exempti esse dicantur, cuiquam qui regularis subditus sibi non sit, Tonsuram vel minores ordines conferre*. Quibus verbis Concilium Tridentinum duas conditiones in aliquo requirit, ut ab Abbate ordinari possit, ut regularis, & ut ipsi subditus sit; unde nec sæculares quantumcumcumque subditos alicui Abbati, nec eos, qui ipsi subditi non sunt, ab eo ordinari permittit. Ante Concilium Tridentinum, Abbatem Cistercienfem ex concessione Innocentii octavi data anno 1489. Abbatibus ordinis Cistercii pro pro tempore existentibus, permissum (b) memorant, ut omnes ejusdem ordinis intra sua Monasteria, Tonsura Clericali, ac minoribus ordinibus initiare possent, unde etiam ipsis non subditos existimarim tunc temporis, dummodo ejusdem ordinis forent, ab iis potuisse ordinari; neque tamen, sine licentia superiorum suorum ulli fas fuisse ad ordinationem istam accedere mihi persuadeo; nam res ista majoris est momenti, quàm ut inconsultis suis superioribus aggredi eam ulli debeant; ex vitæ verò sancti (c) Galli lectione constat, etiam sæculares olim ab

(a) Concil. Trid. sess. 23. de reform. cap. 10.

(b) Lib. 1. privil. Ordinis Cistercii.

(c) Gregor. Turonen. supra.

A Abbatibus Clericali Tonsura, ex Episcoporum indulgentia, initiari permissos fuisse, sed tum incipiebat Ecclesiastica disciplina perverti, quę tum maximè perversa est, cùm in Clerum, nulli Ecclesiæ addicti, recepti, aut sine suis Episcopis, qui Ecclesiarum sunt principes, Ecclesiis quibusdam serviturі adscripti sunt.

XIX. Posterior verò pars responsionis hoc utique fundamento fulcitur, quod cum Abbatibus ad Tonsuram, minoresque ordines conferendos potestas nisi ex privi-B legio completa minimè conveniat, ad eas tantum personas, ad quas privilegium ipsorum extenditur, potestatem completam habere possint, ad cæteras autem inchoatam tantum, imperfectam, & insufficientem, qualis in simplici quovis Presbytero reperitur. Si quos ergo sibi non subditos, si quos non regulares, ad Tonsuram Clericalem, vel minores ordines promovere tentent, videtur conatus eorum irritus, & nullius utili-C tatis, atque efficaciæ censendus; quippe eùm ad illas personas illorum privilegium nequaquam extendatur, quo solo potestas eorum compleatur, atque perficitur, quo dempto non magis apti sunt ordinare, quàm quivis Presbyter; unde non est par ratio Episcopi ordinantis sibi non subditos, & Abbatis: nam cùm Episcopus ordinandi potestatem habeat à charactere suo, & potestate ordinis Episcopalis, quæ licet ut congruè in-D actum prorumpat, limitata, ac restricta sit; ut tamen effectum sortiatur nullis legibus subjicitur, nullis finibus includitur: manet siquidem character, & potestas ordinis Episcopalis, etiam in eo, cui di-

divina interdicta sunt officia, cui
nullus relictus est locus, in quo
tanquam in suo versetur, nulla
persona in quam jus dicat: Abba-
tes, autem ut superiùs docuimus,
non à potestate ordinis, quæ ei ad
hoc agendum insita sit, non à cha-
ractere qui ipsis impressus sit, po-
testatem suam completam habent,
sed à privilegio eorum potestas
completur: unde sublato privile-
gio, ejusdem conditionis sunt cum
cæteris, quos certum est validè or-
dinare non posse, itaque nec ipsi
eo sublato ordines conferre pos-
sint. Quod etiam prædictum Ci-
stercienſibus Monachis, si verum
est, concessum privilegium con-
firmat: ita enim Abbatibus Ci-
stercienſis Ordinis, quoslibet ejus-
dem ordinis ad minores ordines
promovendi privilegium illud in-
dultum est, attamen licentiam Ab-
batum desiderari, ut ab alio quàm
à suo Monachi istius ordinis pro-
moveri possint, nemo in dubium
revocarit; aliàs siquidem Mona-
sticæ disciplinæ gratia ista non
minimum nocumenti inferret, &
ad eam labefactandam patentem
aditum aperiret: itaque vel pri-
vilegium istud inane esset, vel præ-
ter licentiam Abbatum, & obten-
tis ab iis literas, oportet potesta-
tem Abbatibus fieri, ut validè or-
dines etiam minores suis non sub-
ditis conferant: si enim validè
possent quosvis etiam non subdi-
tos ordinare, data illis ab Abbati-
bus licentia, data ab Episcopis,
non validè solùm, verùm etiam
licitè sibi non subditos ordinarent.

XX. Patet igitur ex prædi-
ctis ordinarium Abbatum privi-
legium fuisse, ut Tonsuram Cleri-
calem, minoresque ordines confer-
rent, majores autem ordines con-
A ferendi, vel numquam, vel non
nisi rarò datam illis potestatem esse
reperies. Refertur singulare quod-
dam privilegium ad petitionem
Joannis Abbatis Cistercii, pro
Subdiaconatu, & Diaconatu con-
ferendis anno 1489. ab Innocentio
octavo concessum: cujus ea verba
esse dicuntur, *ac ne Monachi dicti
ordinis pro suscipiendis Diaconatus,
& Subdiaconatus ordinibus extra
claustrum hinc inde discurrere cogan-
tur; tibi & successoribus tuis, ut qui-
buscumque dicti ordinis Monachis,
aliis verò quatuor Abbatibus præfa-*
B *tis, & eorum successoribus, ut suorum
Monasteriorum prædictorum Religio-
sis, quos ad id idoneos reperietis, Sub-
diaconatus, & Diaconatus ordines
liceat rite conferre.* Hoc privile-
gium ait (a) Vasquez exstare in
Collegio Complutensi Societatis
Jesu; Victoria (b) ait se vidisse Bul-
lam, qua Cisterciensis Abbas jus
habeat conferendi Subdiaconatum,
additque aliquos idipsum affirma-
re de Diaconatu: proindeque Bul-
lam istam quam vidit Victoria,
C non eam fuisse oportet, quam jam
retulimus, in qua expressa sit men-
tio Diaconatus, adeout vix de
Subdiaconatu aliquid legisse po-
tuerit, quin de Diaconatu idem in
ea concessum advertit. Pius autem
quintus Summus Pontifex ea Bul-
la, qua Præmonstratensi Abbati, ut
Subdiaconatus ordinem conferre
posset, facultatem denegavit, id
olim Cisterciensibus, licet sub ob-
scurè, concessum videtur innuere.
Quare nihil in ea re certi, nihil
D explorati, saltem quoad Diacona-
tus ordinem attinet, nemo enim
quem legerim, præter Vasquesium,
Bullam ullam, qua Diaconatus li-
centia Cisterciensibus concedatur,
se vidisse testatur: cætera ferè de

fo-

(a) Vasquez de Sacram. disput. 245. num. 30.

(b) Victoria in summ. num. 35.

ſoloSubdiaconatu loquuntur,ideoque prędictę Bullę fidem minuunt.

(a) Bensonius de anno Jubil. lib. 2. cap. 23.

XXI. Quin etiam (a) Bensonius, ubi iſtius Bullæ meminit, aſſeritBullam iſtam Innocentii octavi, quæ videbatur concedere Abbatibus Ciſtercii, ut Subdiaconos, ac Diaconos ordinarent, non id tamen verè conceſſiſſe, nec mentem Pontificis hanc fuiſſe, ſed ſolum ut litteras dimiſſorias Monachis ſuis dare poſſent,quibus cuilibet Catholico Antiſtiti ritè promoto Monachos Ciſtercienſes ordinandi, non habita dioeceſeon,ac provinciarum ratione, poteſtatem facerent: & ità non ſolum Romæ declaratum fuiſſe ab Eminentiſſimis Cardinalibus congregationis Concilii Tridentini anno 1592. verum etiam explicatum fuiſſe à Clemente octavo in Bulla Ciſtercienſium. Denique nec Ciſtercienſes noſtra aut Patrum noſtrorum memoria, eo privilegio uſi dicuntur: quod ſi hoc privilegium à ſancta Sede obtinuiſſent, nuſquam ab ejus uſu tandiu ſe continuiſſent, præſertim in Gallia, in qua ſaltem à paucis annis Concilii Tridentini decreta recepta, ſi tamen umquam recepta ſunt, & quamvis recepta forent, cùm tamèn expreſsè in Tridentino privilegio iſti derogatum non ſit, jure ſibi jam ab aliquo tempore dato gaudere utique voluiſſent, nec ab hujus privilegii tam eximii uſu abſtinuiſſent. Quare iterum concludimus totum iſtud privilegium, ſaltem quoad Diaconatum, incertæ eſſe auctoritatis, probabilius eſſe, quod fictum, ac ſuppoſitum cenſendum ſit.

XXII. Similia plura aliorum Monaſteriorum Abbatibus privilegia conceſſa referuntur. Simile

A priuilegium Monaſterium Regium San-Dionyſiacum ſibi vendicat, Bullaſque Monachi San-Dionyſiani Apoſtolicas hujus conceſſionis iactitant. Navarrus quoque Monaſterii cujuſdam in Germania Ordinis Ciſtercienſis meminit, cujus Abbas ſibi priuilegio Apoſtolico à multis Maximis Pontificibus ante Concilium Tridentinum confirmato, indultam Subdiaconorum ordinandorum facultatem vendicabat, à quo conſultus, an generali accedente Gregorii decimi tertii confirmatione,
B qua prædicta privilegia confirmabantur omnia, modò ſacri Concilii Tridentini decretis minimè repugnarent, Subdiaconos tuta conſcientia ordinare poſſet, negatiuè reſpondet, tum quod Tridentinum (b) Concilium Epiſcopis jus ſuum in examine, & receptione Regularium ad ſacros Ordines, non obſtantibus quibuslibet privilegiis, & ſolos minores ordines memorans, dum privilegii Abbatum mentionem facit, videatur ſi
C non ſpeciali decreto, ſaltem generali ſacrorum Ordinum conferendorum Abbatibus adimere facultatem: tum quod haud dubiè conſultum de eo privilegio Concilium, ipſum abrogandum cenſuiſſet, cùm à diſciplina Eccleſiaſtica alia plura minus aliena abrogarit: tum denique quod probabile non ſit ſummum Pontificem *tam exorbitans privilegium* [eo enim nomine ipſum indigetat] generali confirmatione fuiſſe comple-
D xum, præſertim cum in ea confirmatione exceperit privilegia Concilio Tridentino contraria. Aliqua ejuſmodi alia privilegia referuntur, ſed quæ dubiæ apud me ſunt fidei, quorum nempe con-

(b) Concil. Trid. de reform. ſeſſ. 23. cap. 8. 10. 12.

firmatrices Bullæ à quibusdam crebro, sed incerto sermone jactantur, quæ tamen nusquam extant, vel quæ extant quidem, sed suppositæ sunt, & fictæ: vel certè si veræ sunt, & germanæ, nihil aliud concedunt, quàm quod Bensonius per Cistercienſem Bullam ex declaratione summi Pontificis, & sacræ Congregationis Cardinalium concedi nos docuit; non enim quæcumque Bullæ proferantur, potior erit ratio earum, quàm ejus quæ in gratiam Abbatis Cistercii conscripta dicitur: satisque magnum privilegium est, quod Abbates suis Monachis ad sacros Ordines, contra Tridentini Concilii decreta, & veterem Ecclesiæ disciplinam, dimissorias litteras dare possint, quibus, neglecto, vel certè prætermisso proprio Episcopo, ab alio promoveri queant; quid opus est, ut odiosum istud privilegium ad sensus minimè idoneos ampliemus, cùm potius odiosa restringi debeant? Sanè satius est privatas Bullas, quas vel exstare dubium est, ad sacræ Scripturæ, traditionis Apostolicæ, & Ecclesiasticæ, Conciliorum ac summorum Pontificum definitiones, Patrum, Theologorumque sententias, examinare, atque expendere, quàm ab iis nostræ Theologiæ nova principia, novas conclusiones, nova theoremata colligere.

§. III.

Num Parochis Tonsuræ Clericalis, minorumque Ordinum conferendorum potestas olim facta sit.

XXIII. Præter hos autem, Presbyteros quoque nulla nisi fortè parochialis curæ dignitate ornatos, Tonsuram Clericalem olim contulisse suspicari probabiliter possumus: tum ex Ammiano (a) Marcellino referente Diodorum quendam à Juliano Apostata jussum occidi, quod *dum ædificandæ præesset Ecclesiæ, cirros puerorum licentius detondebat*, Imperator nempe *id quoque ad Deorum cultum* existimabat *pertinere*: ex quo nobis indicatur ideò prædictum Presbyterum pœnas dedisse, quod plures pueros capillorum Tonsura in Clerum cooptaret, in quo Deorum religionem violari credidit Julianus: tum ex Concilio (b) Carthaginensi quarto, quod Psalmistæ, seu Cantoris officium, quod Tonsuræ Clericali adnexum eo tempore in Africa fuisse prudenter existimari debemus, absque scientia Episcopi, *sola jussione Presbyteri*, demandari potuisse testatur: tum ex epistola canonica Basilii (c) ad Chorepiscopos, qua apud eos conqueritur, quod cùm anteà nonnisi examinati à Presbyteris, & Diaconis, à Chorepiscopis solerent in Clerum referri, re tandem per summam socordiam tractata, Chorepiscopi Presbyteris, & Diaconis concessissent, οὓς ἂν ἐθέλωσιν εἰσαγάγειν τῇ Ἐκκλησίᾳ, *quos voluissent in Ecclesiam introducere*, eosque proinde Clericali Tonsura insignire. Tum denique ex Concilio Emeritensi, cujus hæc verba sunt, (d) *instituit hæc sancta Synodus, ut omnes parochiani Presbyteri, juxta ut in rebus Deo creditis sentiunt habere virtutem, de Ecclesiæ suæ familia Clericos sibi faciant, quos per bonam voluntatem ita nutriant &c*, cùm enim Clericum facere idem sit, quod Clericum ordinare, videtur hoc canone, quo Pref-

(a) Ammian. Marcellin. lib. 22. paulò post med.

(b) Carthag. 4. c. 8. refertur cap. psalmista, dist. 23.

(c) Basil. epist. can. ad Chorepisc. quæ est 181. to. 2. operum Basilii.

(d) Conc. Emerit. cap. 18.

Presbyteris parochiarum rectoribus Clerici faciendi potestas conceditur, ordinandi data fuisse.

XXIV. Nihilominus hæc omnia argumenta certam omninò fidem non faciunt; nam nec satis evidenter Ammiani Marcellini de Tonsura Clericali textus intelligitur: nec in Concilio Carthaginensi de Tonsura habetur sermo, sed de officio Psalmistæ, cujus commissio à cooptatione in Clero diversa erat. Esto vero, quod probabile est, tempore Basilii Presbyteri, & Diaconi non solum electionem Clericorum, verumetiam eorumdem in Tonsura benedictionem præsumerent, abusum hunc fuisse respondere poteris, quem videlicet Basilius reprehenderit, ac sustulerit: Denique Concilium Emeritense commodè de electione ad Clerum, non de ipsa benedictione Clericali, & Tonsuræ collatione potest intelligi. Iis tamen argumentis, vel similibus persuasi (a) Hostiensis, & (b) Panormitanus, Presbyteris parochiarum rectoribus licitam fuisse Tonsuræ Clericalis collationem censuerunt: quam haud dubiè potestatem jam parochialibus Pastoribus, & si forte olim concessa fuerit, ademptam credere debemus, cum & Doctorum fere omnium sententia hanc ipsis adimat, nec Ecclesiæ decreta, usus, disciplina, ipsos ut id aggrediantur, ulla ratione permittant. Quantominus vero poterunt ipsi minores ordines conferre, quos dare numquam eis fas fuisse accepimus.

(a) Hostiensis in cap. cum contingat de ætate, & qualit.
(b) Panormitan. in cap. quanto, de consuetudine.

A

§. IV.

Discutitur ea, quæ Presbyteris S.R.E. Cardinalibus tribuendorum minorum Ordinum potestas concessa dicitur.

XXV. POssunt autem S. R. E. Cardinales Presbyteri ex generali quadam consuetudine, non Tonsuram modo, verum etiam minores ordines conferre, ut notant (c) Soto, (d) Henriques, (e) Valentia, & alii passim, sed neque hoc omninò apud me certum est: tum quod tam Concilium Tridentinum, quam (f) Catechismus

B

Romanus (g) ex decreto Tridentini Concilii, & jussu Pii quinti editus, privilegii solum Abbatibus ad id concessi meminerint, Cardinalium mentionem nullam faciant: Tum quod Innocentius (h) tertius, Vicario suo apud Constantinopolim rescribens, quo tempore urbs ista à Latinis possidebatur, videtur docere nulla consuetudine obtineri posse ut quę sunt reservata ordini Episcopali, simplicibus Presbyteris tribuerentur; ideoq; eorum Presbyterorum temeritatem reprehendit,

C

qui Sacramenta fidelibus exhibere præsumerent, quę ab Apostolorum tempore solis Pontificibus reservata essent, *tutiusque* decernit *ex sine periculo; ex necessitate [quæ legem non habet] omittere, quam ut ab his, quibus ea conferre non licet, ex temeritate, quæ lege damnatur, non sine gravi periculo inaniter conferantur.* Ex quo Pontificis summi decreto inferre licet, consuetudinis non eam esse vim, quæ potestatem

D

tribuat ea exequendi, quæ ad potestatem ordinis Episcoporum spectant, non obstante quacumque consuetudine, periculum esse neque qui sola consuetudine fulti vetitam sibi alioqui Tonsuræ, ac minorum or-

(c) Soto in 4. distinct. 15. quæst. 1. art. 1. 6. Abbatibus.
(d) Henriq. lib. 10. de Ordinis Sacram. cap. 13. num. 8.
(e) Valentia qu. 3. puncto 1.
(f) Concil. Trid. sess. 13. de reform. cap. 10.
(g) Catechism. Roman. par. 2. cap. 7. num. 19.
(h) Innocentius 3. cap. quanto, de consuetudine.

ordinum collationem attentant, inaniter id aggrediantur, nec Tonsuram Clericalem, nec minores ordines validè conferant. Quod quidem Innocentii responsum ex alio Gregorii [a] IX. ad Astoriensem Episcopum confirmari potest, qui nempe summus Pontifex, non obstante Ecclesię Bracharensis consuetudine, quæ potius corruptela dicenda sit, quam consuetudo, Ecclesiarum reconciliationem per Sacerdotes simplices fieri de cætero prohibet.

(a) Gregorius 9. cap. aqua, de consecrat. Eccles. vel Altarium.

XXVI. Ex eo tamen decreto, lux fortè aliqua responsionis pro Cardinalium prædicta facultate derivatur: hanc enim rationem subdit Pontifex, *quia licet Episcopus committere valeat, quæ jurisdictionis existant, quæ ordinis tamen Episcopalis sunt, non potest inferioris gradus Clericis demandare*: unde variarum aliarum consuetudinum, & ejus qua Eminentissimi Cardinales, Tonsuræ, & ordinum minorum conferendorum potestatem sibi vendicare possint, differentia elici potest: quod ex consuetudines, quæ videntibus, & tacentibus inferioribus solum Episcopis convalescunt, non sunt sufficientis virtutis, ut quæ sint ordinis Episcopalis in alios transferant, cum nec expressus Episcoporum consensus id efficere possit: ea vero consuetudo, quæ vidente, & suo silentio approbante summo Pontifice invaluit, & rata haberi haud dubiè creditur, ob earum personarum eminentiam, in quarum videtur esse favorem, majoris videatur esse roboris; consentiente enim summo Pontifice, qui potestatem illam transferre potest, potestas ipsa translata credi debet. Quod autem nec Concilium Tridentinum, nec Catechismus Romanus Cardinalium istius privilegii meminerint, ea causa esse potuit, quod jure privilegium istud, quemadmodum privilegium Abbatum, minimè expressum habeatur. Unde sententia [b] Majoli, quod, si minores ordines sint Sacramenta, tutius sit nè recipiantur nisi ab Episcopo; quantum ad Cardinales spectat, quorum privilegium jure non habetur expressum, imò à [c] Tridentino videtur, saltem circa Sęculares, aut Regulares sibi non subditos rejectum, mihi videtur in praxi tutior, nec omninò repudianda.

(b) Majolus lib. 4. de irregular. cap. 2. num. 11. & cap. 20. num. 8.

(c) Tridens. supra.

ARTICULUS III.

Quinam omnino conferendorum Ordinum ministri extraordinarii ex dispensatione summi Pontificis esse possint.

§. PRIMUS.

Tonsuræ Clericalis quemlibet Clericum ministrum esse posse.

I. Postquam ex prædictis constitit, quinam ordinarii ministri sacræ Ordinationis institutionis instituti sint, quibusnam extraordinariè, vel olim commissa fuerit, vel Ecclesiæ benignitate etiamnum ad ipsam celebrandam facultas committatur: planior utique, & facilior patet via ad aliam quæstionem solvendam, quæ de eo, quod potest summi Pontificis auctoritate fieri, moveri solet: adeoque connexa hæc quæstio censetur esse præcedenti, ut ex dictis circa priorem quæstionem confirmatio præcipua, dicendis circa posteriorem, videatur accedere.

II. Dico itaque primò, quod ad

ad Tonsuram Clericalem spectat, A quæ simplex tantum Sacramentalis benedictio est, non Sacramentum, haud dubiè posse summum Pontificem, cuicumque Clerico placuerit, licentiam impertiri, ut eam conferat: nam cùm ex Ecclesiæ tantum instituto sit, non ex divina institutione, non est quod summo Pontifici potestas denegetur, qua cuivis Clerico ejus conferendæ potestatem committat: sicut rex cuicumque etiam infimæ notę homini committere potest auctoritatem instituendi quemlibet magnatem in officiis regni digniori- B bus, [quorum institutio ad eum spectat], & ab ipso solita in hujus collatione Sacramenta recipiendi. Quamvis enim cooptare in Clerum, & referre in ordinem perfectorum aliquem, nonnisi ex divina institutione ad summum Sacerdotem, qui eminentiorem gradum habeat, spectare videatur: attamen quod per seipsum id, aut alium præstet, nequaquam hoc à Deo videtur determinatum, nisi fortè institutio ejusmodi sit, quæ C Sacramenti rationem habeat; quo casu, quia Sacramenta ex institutione divina dependent, vel à solo Episcopo, vel certè non indiscriminatim à quocumque ejusmodi promotiones attingi debent: Tonsura itaque, cùm non sit Sacramentum propriè dictum, committi potest à summo Pontifice, ut ab alio quàm ab Episcopo conferatur, sicut Virginum benedictio, ac receptio, quæ olim à solis Episcopis fiebat, passim iam aliis deman- D datur. Confirmatur ex prædictis, ex quibus nempe cum Abbatibus Tonsuram Clericalem conferendi licentiam datam esse liquidò constet, temerè omninò Ecclesiæ dispensationem redarguere videremur, si privilegium illud summi Pontificis auctoritate non potuisse concedi diceremus.

III. Dixi verò à quocumque Clerico Tonsuram Clericalem tribui posse: nam Laicis hanc facultatem demandare, videtur juri divino repugnans: tum quod secundùm doctrinam divi Pauli, (a) *sine ulla contradictione, quod minus est à meliore benedicitur*: Clerici autem meliores, & digniores sunt laicis, quos proinde à laicis benedici omnino videtur divinæ institutioni contrarium: tum quod laici potestatis spiritalis videantur esse incapaces: at constituere Clericum potestatem aliquam arguit spiritalem: tum quod (b) *quæ sunt à Deo* potestates *ordinatæ sunt*, nec patitur Deus, ut pedes capiti imperent, aut in Ecclesia sua indecorum aliquid, & inconditum fiat: at inordinatum esset, & inconditum, si grex pastori præesset, laicua Clerico benediceret, pedes caput constituerent, subditi officia rectorum distribuerent: itaque cùm potestas summi Pontificis sit (c) in ædificationem, non in destructionem, sequitur necipsum summum Pontificem laicis Tonsuræ conferendæ, sicut nec suspendendi, excommunicandi, aliosque effectus spiritales operandi potestatem committere posse: Clericis verò qui suspendere, excommunicare, & alia spiritalia exequi possunt, eandem potestatem delegare posse: non enim difficilius est, ut Clericum alius ex commissione summi Pontificis suspendat, à ministerio arceat, à Clericorum albo expungat, quàm ut laicum ordini, seu Clericali catalogo inserat, & Clericum faciat.

(a) Ad Hebr. 7.

(b) Ad Rom. 1.

(c) Ad Ephes. 4.

§. II.

§. II.

Minorum Ordinum collatio simplicibus Presbyteris potest committi.

IV. Dico similiter secundò; ordines quoque minores à simplicibus Presbyteris, ex dispensatione ejusdem summi Pontificis conferri posse: Nam, ut docuimus, de facto Abbatibus, ut eos conferrent, non recens ab Ecclesia concessum est, quæ concessio Oecumenici Concilii auctoritate, ut supra diximus, confirmata est; & tanquam rem usitatam refert Alexander tertius (a) quod *hujusmodi ordines à non Episcopis quandoque conferentur*. Ecclesiam verò ea in re errasse, vel temerè quicquam fecisse, non nisi cum temeritate, & hæresis periculo asseri potest: quamobrem pro certo, & indubitato haberi debet licere summo Pontifici cuilibet simplici Presbytero minorum ordinum conferendorum facultatem tribuere. Cujus rei potissima ratio est, quod ordines isti, nec immediatam relationem habeant ad corpus Christi, & sanguinem, sed dumtaxat potestatem deserviendi sacro Missæ Sacrificio largiantur, quæ aliis etiam non ordinatis convenire potest: nec ad populum regendum, aut ullo Sacramento juvandum spiritualem vim ullam conferant: unde nihil mirum est, quod minister eorum ordinum non sit ex divina institutione ita determinatus, quin ex Ecclesiæ commissione mutari possit: consentaneum nempe est, ut cùm functiones istorum ordinum aliis, quàm qui solito more ordinati sunt, convenire possint, minister quoque eorum ordinum, alius ab

(a) Alexander 3. Tolet. Archiepisc. cap.1. de ordinatis ab eo, qui renuntiavit.

A Episcopo, qui ordines istos conferre solet, esse queat.

V. Dico tamen tertiò, non videri, posito quod minores ordines sint Sacramenta propriè dicta [quam sententiam probabilem supra docuimus] posse vel Diacono, vel cuivis alii infra Diaconum potestatem committi ipsorum minorum ordinum conferendorum: præterquam quod enim in eam sententiam nobis præeunt gravissimæ auctoritatis Doctores (b) sanctus Thomas, (c) Paludanus, (d) Sylvester, (e) Astensis, (f) & alii: B adstipulatur etiam ratio: tum quod etsi fortè aliquando contingat, ut ordo immediatè subsequens particeps fiat virtutis superioris ordinis, v.g. Diaconus illuminantis virtutis, quæ Presbytero propria est, dum in necessitate solemniter baptizat, Presbyter perficientis, dum sacram Eucharistiam conficit, in qua tamen conficienda ab Episcopo aliquatenus dependet, ut alibi exposuimus: at ordo remotior superioris virtutem at- C tingere non potest, v.g. Diaconus ad sacram Eucharistiam celebrandam, elevari nequit, quippe cùm nonnisi supremum infimi ad hoc elevari possit, ut attingat infimum supremi: unde Diaconus, cujus ordo non est proximus Episcopali, assurgere nequit ad minores etiam ordines conferendos, quæ sunt infima supremi ordinis Episcopalis munia: tum quod in Sacramento ordinis, ut superius exposuimus, non à materia, sed à mi- D nistro sanctitas quædam supernaturalis per se derivetur: unde debet minister Sacramenti ordinis habere characterem, ex quo effectus supernaturales profluere possint: & sanctitas supernaturalis di-ma-

(b) S. Thomas supplement. quæst. 37. art. 1. ad 3.
(c) Paludanus in 4. dist. 7. quæ. 4. art. 3. & dist. 25. art. 1.
(d) Sylvester v. 2. Ordo num. 7.
(e) Astensis tit. 3. art. 1. in fine.
(f) Et alii contra Innocent. in cap. quanto, de consuetudine.

manare: nullum autem hujuſmodi habet Diaconus, licet enim Baptiſmum, & Euchariſtiam diſtribuere poſſit, non tamèn ſanctitas illa ab ipſo profluit; quia in iis Sacramentis, non à miniſtro, ſed à materiis derivatur gratia, vt ex eo patet, quod Baptiſmi materiam prius benedici conveniat, quàm applicetur, & materiam Euchariſtiæ miro, & ineffabili modo conſecrari priùs oporteat, quam gratiam conferre queat: itemque quod à Laicis collatus Baptiſmus, & Euchariſtia, licet non convenienter ab iis diſtributa, vim tamen ſanctificandi obtineant. Presbyter autem talem habet characterem, non quidem omnino perfectum, atque abſolutum, [quod ſoli Epiſcopo proprium eſt, qui in Hierarchiæ faſtigio perficiendi ſumma virtute præditus, & deiformem ſtatum perfectè aſſequutus eſt], habet tamen inchoatum, atque imperfectum, ut ex Sacramento pœnitentiæ quod confert deduci poteſt, in quo pariter gratia à miniſtro vice Chriſti fungente derivatur, non à materia Sacramenti. Itaque imperfectus iſte Presbyteratus character, qui in ordinatione Epiſcopali, ut ſuperiùs docuimus, ampliatur, conſummatur, perficitur, ut ſupra expoſuimus, ex diſpenſatione Eccleſiæ ad minores ordines conſerendos elevari poteſt; Diaconalis autem non poteſt, ſi nempe, quod probabile eſt, minores ordines Sacramenta eſſe ſupponamus. Accedit Eccleſiæ traditio; etenim Presbyteris aliquando conceſſam legimus minorum ordinum conferendorum poteſtatem, Diaconis autem nunquam legimus: quod in tanta temporum varietate, in tan-

II. Pars.

A ta privilegiornm copia, in tanta caſuum, ac variarum neceſſitatum multitudine, argumento eſſe poteſt, Diaconis privilegium iſtud concedi non poſſe; eamque traditionem confirmat argumentatio Hieronymi (a) adverſus Luciſerianos, quorum ſectam ortam ab Hilario Diacono cum auctore ſimul interiiſſe ex eo demonſtrat, quia poſt ſe nullum Clericum Diaconus potuit ordinare.

VI. Neque iis obſtat, aut Baſilii (b) ad Chorepiſcopos epiſtola canonica, quæ conſuetudinis me-
B minit, juxta quam Presbyteris, & Diaconis, pro ſua cujuſque voluntate, Clericos in Eccleſiam inducere concedebatur, nec ſolum, ut ſimplices Clericos, verùm etiam τοὺς ὑπηρέτας *ſacros miniſtros*, conſtituerent, eoſque qui τὴν λειτουργίαν θυσιαστηρίου *miniſterium altaris* obirent: aut Concilii (c) Carthaginenſis canones, qui Archidiaconis in minoribus ordinibus conſerendis partes ſuas eſſe voluerunt; quibus nimirum præſcribitur, ut
C ad Archidiaconorum ſuggeſtionem Oſtiariis claves tradat Epiſcopus, atque ut ipſi Acolythis ceroferarium cum cereo, Subdiaconis ſcyphum aquæ cum aquimanili, & manutergio porrigant. Non inquam hæc officiunt: etenim nec morem iſtum, cujus meminit Baſilius, ipſe approbat, quin potius reprehendit; nec de ordinum collatione expreſsè loquitur, quaſi Presbyteris unquam, aut Diaconis ordinare licuerit, ſed rantum
D ait eos in Eccleſiam aliquos introduxiſſe, ex quo miniſtri quidem multi [ὑπηρεταὶ] indigni miniſterio altaris reperirentur, quod non neceſſariò arguit ipſos, minores, eis quos in Eccleſiam introduce-

(a) Hieron. dialog. adverſus Luciferianos ca. 7.

(b) Baſilius epiſt. canon. ad Chorepiſcopos.

(c) Conc. Carthag. 4. cap. 5. 6. & 9.

rent, ordines per se contulisse; nec tandem explicat, an Diaconi eos aut Tonsura, aut minoribus ordinibus initiarent, quos in Ecclesiam sua voluntate introducerent, quos scilicet forte Presbyteri, & Diaconi eligebant, soli Presbyteri ad Tonsuram, & minores ordines promovebant. Quamvis autem Archidiaconi, qui tempore Concilii Carthaginensis ex ordine solùm Diaconorum erant, minoribus ordinibus conferendis cooperarentur, sicut jam Presbyteri Presbyterorum ordinationi, simul cum Episcopo manus imponendo, cooperari dici possunt, non licet tamen exinde inferre eos minores illos ordines solos conferre posse, presertim cùm formam ordinationis nunquam Archidiaconi recitarint, sed solus Episcopus; & secundùm doctrinam divi Thomæ, candelabrum [quod solum Concilium Carthaginense, (a) & vetus Ordo Romanus (b) clarè, & disertè ab Archidiacono Acolythis traditum tradidere] materia essentialis à gravioribus Theologis Acolytatus ordinis minimè censeatur: & scyphi aquæ, necnon aqui manilis, ac manutergii porrigendi ritum accidentalem esse Subdiaconatus ordini nemo inficias eat.

(a) Concil. Carthag. supra. (b) Vetus Ordo Rom. de ordine Acolythorum.

§. III.

Probabile est Subdiaconatus ordinem à simplici Presbytero conferri posse.

VII. Dicò quartò, videri omninò probabile, quod ad Subdiaconatus ordinem conferendum Ecclesiæ dispensatio simplicem Presbyterum idoneum efficere possit. Quamvis enim id videantur negare (c) divus Thomas, (d) Paludanus, (e) Sylvester, & alii, qui ad solos minores ordines conferendos, non ad majores simplici Presbytero potestatem dari posse defendunt, eorum tamen ratio pro solo Diaconatu, ac Presbyteratu videtur urgere: Neque enim immediatam relationem ad Corpus Christi aut dispensandum, aut conficiendum tanquam probati ministri, habere videntur Subdiaconi; sed tantum ad materiam Eucharistiæ præbendam, & sacra vasa præparanda, quibus (f) nempe nec Diaconicum intrare, nec eadem Dominica vasa, quamdiu corpus, & sanguinem Christi continent, contrectare fas est, proindeque hæc ratio, quam pro sacris ordinibus, seu majoribus universim proferunt, ad solum Diaconatum, ac Presbyteratum restringi debet. Subdiaconatum verò à simplicibus Presbyteris ex Ecclesiæ dispensatione tribui posse hæc ostendunt. Primò, quod pluribus Abbatibus ad Subdiaconatum conferendum superius privilegium datum fuisse probabilius saltem existimaverimus, quam ad Diaconatum, quibus privilegiis, quæ pro Subdiaconatu non adeò rarò occurrunt, fidem non omninò denegamus; Imò probant saltem ista, quorum rumor adeò percrebruit, probabile in Ecclesia existimatum privilegium istud pro Subdiaconatu conferendo simplicibus Presbyteris dari potuisse. Secundò, quod in Concilio (g) Meldensi Chorepiscopis, de quibus dubium est num fuerint Episcopi, vetatur ne tribuant *ordines Ecclesiasticos, qui per impositionem manuum tribuuntur, idest nonnisi usque ad Subdiaconatum*, hunc autem jubente Episcopo loci conferre ipsis per-

(c) D. Thomas.
(d) Paludanus, (e) & Sylvester supra.
(f) Concil. Laodic. cap. 21.
(g) Concil. Meldens. cap. 44.

permittitur. Tertiò, quod à Gelasio (a) Papa epistola citata ad Episcopos Lucaniæ, ex Ecclesiæ permissu Subdiaconorum creandorum facultas olim concessa videatur, ut supra docuimus. Quartò, quod nulla ratio congrua assignari possit, ob quam minores ordines potius à Presbyteris ex privilegio conferri possint, quàm Subdiaconatus, de quo nempe ferè æquè incertum, ac de minoribus ordinibus, an sit Sacramentum; quem sacrum ordinem non semper fuisse, (b) canones ostendunt: quem non immediatè ad sacram Eucharistiam referri docuimus: quem Hierarchicum propriè non esse, aut principatus sacri participem alibi docebimus: itaque cùm minores ordines ex dispensatione Ecclesiæ à simplicibus Sacerdotibus conferri possint, id etiam de Subdiaconatu probabiliter defenditur.

(a) Gelas. epist. 9. ad Episcop. Lucaniæ cap. 9.

(b) Cap. à multis, de ætate, & qualit. & dist. 60. can. nullus.

VIII. Ratio autem, qua fieri possit, ut qui Episcopus non est, ad Subdiaconatum, & minores ordines conferendos ex Ecclesiæ dispensatione evehi possit, ea verò sublata irritus ipsorum sit ad ipsos ordines conferendos conatus, multiplex à variis statuitur, eodem ni fallor sensu, explicandi modo paululum immutato. Rem ita aliqui explicant, ut Sacerdotem Christus istorum ordinum ministrum instituerit, quem Ecclesia determinaret, in Ecclesiæ arbitrio relinquens, summusne Sacerdos, an inferioris ordinis esse deberet: verùm ista explicatio non mihi valde arridet, cui nempe Episcopalem dignitatem cogitanti, & primorum Ecclesiæ sæculorum usum, certissimum videtur non ex Ecclesiæ solùm determinatione, sed & ex Christi institutione perfectivæ

A cujuscumque consecrationis ministros saltem ordinarios Episcopos à Christo institutos visos fuisse. Placet ergo magis ista explicatio, juxta quam dicimus ordinatum in Sacerdotem remotè, & incompletè ordinum conferendorum capacem esse: compleri hanc facultatem bifariam, vel ut quis alieno jure ordinet, & absentis Episcopi locum tenens ejus ministerio fungatur: vel ut proprio jure, & auctoritate ordines prædictos largiatur: ut priori modo agat, sufficere Ecclesiæ commissionem, quæ potestatem Sacerdotis incompletam

B perficiat: ut posteriore modo operetur, requiri extensionem characteris Sacerdotalis per Episcopalem consecrationem: priorem modum agendi minus naturalem esse, per principium externum, posteriorem magis naturalem per principium internum: priorem esse extraordinarium, posteriorem ordinarium: priorem tamen possibilem, quia cùm in Ecclesiæ capite summo Pontifice sit plenitudo po-

C testatis super corpus Christi mysticum, & super ea, quæ ab Ecclesia ad decentem ejus consecrationem ordinata sunt, poterit summus Pontifex, Presbytero, qui, cùm habeat potestatem in corpus Christi verum, capax est potestatis in corpus mysticum, & in ea, quæ ad Christi corpus verum disponunt, facultatem largiri, qua priores tres majores ordines, qui ad populum disponendum ad sacram Eucharistiam referuntur, nec

D non Acolythatum, & Subdiaconatum, quæ ad Eucharistiæ materiam convenienter præparandam instituta sunt, alicui conferat: Porrò in eorum sententia, qui nec Subdiaconatum, nec minores ordines pu-

putant Sacramenti propriè dicti habere rationem, nulla difficultas subest, cùm ea posita sententia, & minister, & materia, & forma eorum ordinum in puro puto Ecclesiæ arbitrio relicta dicantur.

§. IV.

An reliqui Episcopi, an summus Pontifex solum electus hanc potestatem simplicibus Presbyteris facere queant.

IX. Dico quinto (a) non posse aliquem Episcopum inferiorem summo Pontifici, facultatem istam largiri simplici alicui Presbytero, ut minores ordines, vel Subdiaconatum conferat: est enim supra, fulti Concilii Meldensis, sed Gelasii præsertim auctoritate, non inficias erimus, quin hoc ipsum, ex Ecclesiæ scilicet indulgentia, Episcopi olim possent: attamen jam id omninò Episcopis interdictum novimus canonibus variis superius citatis, quibus Episcopos certum est obligari; adeout, cum Ecclesiæ saltem conniventiam adesse oporteat, ut hanc facultatem Episcopi, non solum licitè, sed etiam validè concedant, eaque, ut citati superius canones indicant, jam desit; hinc fit, ut nec verè facultatem istam simplicibus Presbyteris, neque licite tribuere possint.

(a) Ita divus Thomas supplem. q. 38. art. 1. ad 1. Rich. dist. 7. art. 2. q. 1. Alensis 4 par. q. 85 art. 1. memb. 6. & membr. 1. ad 2. Asten. tit. 3. art 1. in fine. Sot. dist. 25. qu. 1. art. 1. ad 2. Bellarminus lib. 1. de Cleric. cap. 5. ad 8. objectionem. Valdens. cap. 14. & alii contra Ledesmam 1 par. q. 1. art. 11. & alior.

X. Dico sextò dubium esse, num summus Pontifex electus solum, necdum consecratus in Episcopum, hanc licentiam minores ordines, vel Subdiaconatum conferendi simplici Presbytero tribuere possit: Paludanus (b) negantem sententiam amplectitur, quia, inquit, quicquid est per accidens, reducitur ad id quod est per se,

(b) Paludan. in 4. 25. q. 2. art. 2.

A unde oportet quod omne agens agat in virtute sua, vel alterius; & quia Episcopi est per se ordinare, si ordinans non sit Episcopus, opus est quod agat in virtute Episcopi: unde si electus in Papam non sit verus Episcopus, non potest hoc committere. Affirmans tamen sententia probabilior est, cum enim incompleta Presbyteri virtus non per potestatem, quam habeat summus Pontifex in corpus Christi verum [in qua saltem nullo Episcopo, imo & aliquo sensu, nullo Presbytero superior est] sed

B per potestatem quam in corpus Christi mysticum amplissimam obtinet, compleatur; cum item Papa postquam legitimè electus est, etsi in Episcopum nondum sit consecratus, regendæ, & gubernandæ Ecclesiæ veram auctoritatem nanciscatur, à qua ista dispensatio dependet, nulla ratio subest, ob quam dispensandi in eo casu facultas ei denegetur; nam & in foro pœnitentiali v. g. in quo ipse absolvere non potest, nisi

C Presbyteralem ordinationem sortitus sit, statim atque electus est, absolvendi potestatem committit, & ordinationum jura, vel defendit, vel pro necessitate relaxat, quamvis ipse ordinare nequeat. Neque valet prædicta Paludani argumentatio, quæ supponit Presbyterum cum commissione summi Pontificis ordines conferentem, in virtute ejusdem summi Pontificis prædictos ordines distribuere, summumque Pontificem cum eo

D agere atque influere; quod quidem falsum est, cum sacri Ordines, sicut & cætera Sacramenta in solius Christi nomine principaliter conferri possint; soliusque Christi proprium sit cum ministris operantibus

bus ad Sacramentorum collationem concurrere, cooperari, influere. Cum ergo summus Pontifex in eo casu dispensat, non complet potestatem Presbyteri inferioris ordinis eam elevando sua virtute, aut influxu suo confortando, ac perficiendo, sed solum dispensando, & impedimentum removendo, quod ei oberat, nè minores ordines conferre posset; obstante nempe institutione Christi, qui sine Ecclesiæ, seù summi Pontificis dispensatione, atque consensu ordinis cujusvis conferendi incapacem, simplicem Presbyterum esse voluit, extraordinarium nempe eum esse aliquorum ordinum ministrum permittens, ordinarium vero Episcopum esse decernens.

§. V.

Nec Diaconatus, nec Presbyteratus ordinem ex commissione conferri posse.

XI. Dico septimò non posse simplicem Presbyterum, ne quidem ex dispensatione summi Pontificis, Diaconatus ordinem, multominus Presbyteratos conferre. Primò, quia hæc opinio inter Doctores (a) communis est; Doctorum autem communis iste consensus in re, quæ à traditione pendet, maximi momenti censendus est: nulla enim periculosior via est indagandę veritatis Catholicæ circà Sacramenta, & alia, quæ à divina institutione dependent, & aliter atque aliter contingere potuerunt absque aliqua fidei injuria, absque ullà divinæ providentiæ injusta absurditatis nota, quam humanis argutiolis, & ex Philosophię petitis conjecturis eam expiscari, quæ sola traditione con-

(a) D. Thomas in 4. dist. 25. q. 1. art. 1. ad 3. Paludan. art. 2. Richar. art. 2. qu. 1. Sotus qu. 1. art. 1. concl. 1. Durand. q. . art. 2. & alii ferè omnes.

A stat; (b) *interroga Patrem tuum, & annuntiabit tibi, majores tuos, & dicent tibi*: inquire Doctorum sententias, & ex, quid sentiendum sit, certiùs tibi renuntiabunt: divinæ hæ voluntatis indicia sunt: ratiocinationes verò illæ subtiles, non quid Deus instituerit, sed quid Philosophus eum instituisse vellet, ostendunt. Deinde non Doctorum solum Theologiæ scholasticæ interpretum, sed Patrum, sed totius Ecclesiæ hunc fuisse sensum hæc manifestè confirmant, quod (b) jure divino Patres, Con-

B ciliaque Episcopis, Presbyteros, & Diaconos creandi attributam potestatem censuerint, quod hæreticos Aerianos contrarium opinantes censuerint, quod in ea re, saltem in Presbyterorum creatione, numquam summi Pontifices dispensarint, quæ autem juris sunt divini indispensabilia semper credita sunt, nisi expressa dispensandi à Christo potestas Ecclesiæ legatur concessa, quemadmodum in votis dispensandi credimus aucto-

C ritatem Ecclesiæ datam fuisse. Probabile verò non est, tot ab initio Ecclesiæ ad hæc usque tempora sæculis, otiosam mansuram in Ecclesia hanc dispensandi potestatem, si Ecclesiæ data esset, præsertim cum, si quæ umquam occasiones hac potestate utendi futuræ prævideantur, vix cum iis comparandæ sint, quæ olim sese obtulerunt, cum Episcopi laterent in cryptis, quærerentur ad necem, Imperatorum paganorum, vel hæreticorum Re-

D gum edictis nominatim proscriberentur, vetarentur Episcoporum ordinationes, ut iis sublatis totus Clerus deficeret, Ecclesiaque ipsa corrueret; Ex quo etiam hostium Christiani nominis, seu Catho-

licæ

(b) Deuter. 32.

(b) Vide supra.

licæ veritatis, sensu, quem Catholici quoque auctores confirmant, verbi gratia (a) Victor Uticensis, scriptor vitæ sancti (b) Fulgentii, & alii, qui Vandalorum persecutionem in Affrica describunt, assertio nostra confirmatur, cùm enim ji deficientibus Episcopis Catholicis, Diaconorum, ac Presbyterorum ordinationes cessaturas admittant, sequitur eos, nullos extraordinarios Presbyterorum, vel Diaconorum creandorum ministros, nequidem Presbyteros esse posse censuisse. Simile argumentum contra nostros hæreticos varii Doctores Catholici torquent, quod nempe apud eos non solùm fidei, & doctrinæ, verùm etiam personarum successio defecerit; quia nempe nec eorum Episcopi, nec Presbyteri ab Episcopis consecrati fuerint: quod adeo hæreticos premovit, ut teste (c) Sandero eversa per Elizabetham Anglorum Reginam, Catholica fide, atque disciplina, enixè tamen contenderint, apud quendam Archiepiscopum Hybernnm, quem tum Londini in vinculis habebant, ut istorum, quos Superintendentes vocant, ordinationi præesset, quod cùm ab eo obtinere non potuissent, brachium sæculare invocare coacti sint, ut laici magistratus auctoritate crearentur, quæ omnia insidentem hominum mentibus opinionem ostendunt ex antiqua traditione derivatam, quod simplices Presbyteri nequidem extraordinarii Episcoporum, Presbyterorum, ac Diaconorum ministri esse possint.

(a) Victor Uticensis lib. 2. de persecutione Vandal.
(b) Acta S. Fulgentii apud Sur. 1. Januarii:
(c) Sanderus de schismate Anglicano lib. 3.

XII. Quod si Christi intentionem conjecturis quoque expiscari licet, probabiles utique pro A nostra sententia non deerunt. Primò enim cùm in Sacramento Ordinis Presbyteratus, & Diaconatus, sed maximè in priori, potestas supernaturalis tradatur, tanta, quanta nulla alia dari, aut concipi potest: certè consentaneum est, ut hujus potestatis tradendæ auctoritas excellens sit, & supernaturalis: quemadmodum ergo potestas Sacerdotalis atque Diaconalis propter sui excellentiam exigit, ut per Sacramentum tribuatur, nec solo summi Pontificis nutu Sacerdos, aut Diaconus quisquam B creari possit; ita potestas creandi Presbyterum, ac Diaconum nonnisi per Sacramentum quoddam, puta per Episcopi inaugurationem concedi, non autem per solam summi Pontificis commissionem tribui posse videtur: quæ ratio quamvis extendatur etiam ad Subdiaconatum, & minores ordines, in quibus tamen dispensari posse docuimus: nihilominus non ideo penitus rejicienda est, quia de Presbyteratus, & Diaconatus C ordinibus certò constat, quod sint Sacramenta, de Subdiaconatu, & minoribus non item: & potestas Presbyteri, ac Diaconi ad Sacramenta vel conferenda, vel dispensanda destinatur, non item cæterorum inferiorum ordinum, quorum proinde potestas supranaturalis minus videtur: unde nihil mirum, si à non Episcopo ex commissione summi Pontificis conferri isti ordines possint, non item Presbyteratus, & Diaconatus. D Secundò, quia Presbyteri, & Diaconi futuri Ecclesiæ duces, & Ecclesiasticæ Hierarchiæ principes, populique Christiani Patres, præ cæteris Clericis inferioribus consecrantur: ergo nonnisi ab Episcopis

A pis consecrari debent, quorum ordo est singulariter generator Patrum, ut loquitur (a) Epiphanius; qui soli summi sunt Sacerdotes, summamque habent in res Ecclesiasticas auctoritatem, à qua reliqui minores pendere debent, sicut à Principe gubernatores, & duces dependere necessum est, à quorum etiam spiritu, regendi animum, & providentiam inferiores haurire oportet, sicut de spiritu Moysis septuaginta seniores, qui cum eo onus populi sustentabant, accepisse sacris (b) literis perhibentur. Tertiò, quia ad Ecclesiæ ordinem necessum fuit, ut soli Episcopi saltem ordinarii Presbyteratus, & Diaconatus ministri à Deo instituti sint: secus enim confusio generaretur, si imperitis ad Ecclesiasticos eminentissimos gradus via pateret, subjectionis, & Ecclesiastici principatus ordo, legesque turbarentur. Ab hac autem ordinaria lege dispensandi nulla ratio conveniens fingi potest: hujus enim infringendæ, hæ solæ rationes esse possent, vel Episcopalis ordinis extinctio, vel Episcoporum absentia, vel raritas. Ab omnimoda Episcopalis ordinis ablatione nos divinæ promissiones tutos faciunt, numquam enim Ecclesiæ suæ de futuros Episcopos, Christus promisisse censendus ast, cùm dicat divinus Apostolus (c) Deum *dedisse quosdam quidem Apostolos, quosdam autem Prophetas, alios verò Evangelistas, alios autem Pastores, & Doctores, ad consummationem sanctorum in ædificationem corporis Christi, donec occurramus omnes in unitatem fidei, & agnitionis Filii Dei, in virum perfectum*: absentiam Episcoporum divinæ leges vetant: raritati, & paucitati Episcoporum, & Episcopalium sedium Ecclesia debet occurrere, potiusque nullos permittere ordinari Presbyteros, quos non consecret Episcopus, quàm sinere, ut Presbyterorum, & Diaconorum ordinatio, qua præsertim Episcopi secernuntur à Presbyteris, non Episcopis permittatur: quemadmodum Ecclesiæ nascentis initio docent (d) Patres, (e) Doctoresque complures, cum Episcoporum opera in fundandis Ecclesiis maximè esset necessaria, nullos vel ferè nullos fuisse Presbyteros, qui non etiam

B Episcopi essent consecrati. Quare cùm nulla ratio appareat ab hac ordinaria lege dispensandi, quam Christus ipse statuerit, non est probabile Christum in hac re dispensandi potestatem Ecclesiæ reliquisse. Quartò denique, quia probabile videtur Christum aliquod semper voluisse servari discrimen inter Episcopos, & Presbyteros, ne ordines illi confunderentur, & Ecclesiastica Hierarchia destrueretur, quemadmodum vo-

C luit discrimen inter Presbyteros, & Diaconos servari: sicut ergo incommunicabilem Diacono voluit esse Presbyteri ad conficiendum Christi corpus, & sanguinem, potestatem, quamvis multa quæ ordinariè solis Presbyteris tribui possunt, ut solemniter baptizandi, corpus Christi distribuendi, aliaque munia, Diaconis extraordinariè concedi posse instituerit; ita quoque consentaneum est, ut Episcopis aliquid re-

D servarit, quod Presbyteris ne quidem extraordinariè committi posset: si quid autem tale reservarit, illud maxime esse videtur creandorum Presbyterorum, ac Diaconorum potestas, quæ totius Episco-

(a) Epiphan. hæresi 56. al. 77.

(b) Num. 11.

(c) Ad Ephes. 4.

(d) Epiphan. supra

(e) D. Thomas lect. 2. in cap. 3. prioris ad Timoth.

copalis potestatis apex est, ejusque muneri præsertim consentanea.

XIII. Accedit sacræ Scripturæ auctoritas, etenim ex epistola Pauli ad (a) Hebræos, Melchisedech Abrahamo præferendus arguitur, quod ipsi benedixerit, quia (b) *sine ulla contradictione, quod minus est, à meliore benedicitur*: ex quo proinde testimonio inferre possumus nonnisi à summis Sacerdotibus, qui reliquos ordines eminenter contineant, Presbyteratus ordinem, & multomagis Episcopatum conferri posse. Quod enim aliqui objiciunt Papam ab Episcopo Hostiensi, Metropolitanos ab Episcopis ipsis subditis, Episcopos ab aliis Episcopis auctoritate æqualibus benedici, ac consecrari, nec axiomatis Apostolici veritatem, nec vim argumenti id enervat: non quidem propositionis veritatem, (c) nam & Papa ab Hostiensi Episcopo, & Archiepiscopi, atque Episcopi ab aliis Episcopis suis consecratoribus, pro eo statu, in quo benedicuntur, dignitate quodammodo vincuntur, quia tam Archiepiscopi, quàm Episcopi, prout offeruntur consecrandi, simplicis Presbyteri statum non excedunt, nec dignitatem Episcopalem adhuc attingunt, quem sui consecratores sunt consecuti: Papa verò, quando ab Episcopo Hostiensi benedicitur in Papam, nondum perfectè sponsus est Ecclesiæ, cujus Episcopus Hostiensis videtur esse paranymphus, unde cùm totius Ecclesiæ nomine futurum Pontificem summum benedicat, eo quodammodo superior est: quo fit ut Apostolici dogmatis veritas illibata semper, & inviolata permaneat. Non etiam argumen-

(a) Ad Hebr. 7.

(b) Ibidem.

(c) Legantur Bonaventura in 4. dist. 25. q. 1. D. Thomas lect. 2. in cap. 7. ad Hebr.

A ti vim, quamvis enim responderi posset eum, qui consecrandus in Presbyterum simplici Presbytero offertur, minorem esse, ideo ab eo benedici posse, sicut Episcopus consecrari potest ab Episcopo: attamen aliquid, ni fallor, amplius ab Apostolo allatis verbis ostenditur, quàm ut superior sit, qui benedicit, eo qui benedicitur: non enim quilibet superior solemnem benedictionem inferiori suo impertiri potest, sed ad benedicendum eminens quædam qualis fuit in Melchisedech, iis verbis innui

B videtur auctoritas; eaque quæ in genere, in quo fit benedictio, cumulatissima, & perfectissima sit, ut nempe in alios à benedicente derivari queat. Qui enim tantum sibi sufficiens est, aliis vim suam elargiri non potest, sed eam in se contineat necessum est; qui autem aliis elargitur perfectionem redumdantiæ, seu effluentiæ, *mensuramque*, ut loquitur (d) *bonam, & confertam* continere debet: quare cùm Presbyter consecrandus in

C ordine, tam ad corpus Christi verum, quàm mysticum benedici debeat, & perfici, nonnisi ab eo qui summam habet Sacerdotii auctoritatem debet consecrari: quod ipsum ostendit Isidorus (e) Hispalensis, qui de Episcopo loquens, *ipse est*, inquit, *summus Sacerdos, ipse & Pontifex maximus nominatur: ipse enim efficit Sacerdotes, atque Levitas, ipse omnes Ecclesiasticos ordines disponit*. Item cùm Diaconi, ac Presbyteri in statu perfe-

D ctionis per ordinationem suam collocentur, nec solùm, ex Dionysio (f) statum τῶν διαιρετῶν καὶ τῶν μεριςῶν ζωῶν, *distinctarum, ac diversarum vitarum*, nec non perfectionem τὴν ζωὴν ἑνοειδῆ, *uniformem*

(d) Lucæ 6.

(e) Isidorus lib. 5. ethymol. cap. 12.

(f) Dionys. cap. 5. & 6. Eccl. hierar.

mem transcendant, verùm etiam ad θέωσιν ipsam, *deiformitatem*, scilicet ac *deificationem* deducantur; fiantque ex Gregorio (a) Nazianzeno θεοποιοῦντες, καὶ θεουργοί, *divina efficientes*, *& operantes*: nonnisi ab eo, qui perfectionis apicem ex vi status sui obtinet, id est Episcopo, benedici, atque in tam sublimi perfectionis statu collocari possunt.

(a) Nazianz. or. 1.

XIV. Duo contra hanc assertionem præsertim objiciuntur: Primum, quia potestas conferendi Sacramentum Confirmationis ex commissione summi Pontificis convenire potest simplici Presbytero, potestas quoque conferendorum Subdiaconatus, & minorum ordinum, quæ duæ potestates Pontificali dignitati sunt propriæ: nihil ergo vetat quominus similiter potestas Diaconi, vel etiam Presbyteri ordinandi, simplici Presbytero ex commissione summi Pontificis tribuatur. Confirmatur, nam Concilium Florentinum, & Tridentinum eodem modo de potestate confirmandi, & ordinandi loquuntur. Tridentinum quidem (b) utramque in Episcopis conjungit, eosque damnat, qui alterutram illis esse cum Presbyteris communem asseruerit, (c) aut qui Presbyteros Sacramentum Confirmationis conferre, ministros Ecclesiæ ordinare, atque alia pleraque peragere ipsos posse dixerit, quarum functionum potestatem reliqui inferioris ordinis nullam habent. Florentinum (d) autem Sacramenti Confirmationis, atque ordinis doctrinam tradens, utriusque similiter ministrum ordinarium esse Episcopum pronuntiavit, innuens proinde extraordinariam aliquem alium ex

(b) Concil. Trid. sess. 23. can. 7.

(c) Ibid. cap. 4.

(d) Florent. in decreto unionis.

A summi Pontificis commissione dari posse simplicem Presbyterum. Secundum, quia Presbyteri in ordinatione Presbyterorum simul cum Episcopo manus imponunt, ex Concilio Cartaginensi (e) quarto: quare cum in impositione manuum saltem tunc temporis, Presbyteratus ordo conferretur, Presbyter quoque antiquis istis temporibus simul cum Episcopo Presbyterum ordinabat: quotiescumque autem aliquod Sacramentum à pluribus conficitur, potest Ecclesia unum ex iis ministris,

(e) Conc. Carth. 4. cap. 3.

B quem voluerit assumere, qui solus integrum Sacramentum conficiat, exempli causa, Ecclesiastica fert consuetudo, ut Presbyteri, vel Episcopi de novo consecrati, consecratori suo concelebrent, simulque cum eo sacram Eucharistiam conficiant, quos proinde sejungere potest Ecclesia, quemadmodum de facto sejungi solent, ut eorum quivis solus sacram Eucharistiam conficiat. Similiter ergo potest efficere Ecclesia, ut ex iis Presby-

C teris, qui manus cum Episcopo simul imponunt, unus aut alter absque Episcopo verè Presbyteratus ordinem conferat.

XV. Satisfaciendum est utrique objectioni, priori quidem respondendum, non esse certum, utrum Sacramentum Confirmationis à simplici Presbytero ex commissione summi Pontificis conferri possit: sed quamvis potestas confirmandi simplici Presbytero tribueretur, non ideò tamen potesta-

D tem ordinandi Diaconum, aut Presbyterum tribuendam: tum quod longè eminentior sit status Diaconalis, ac Presbyteralis, statu perfecti Christiani, in quo quis per Sacramentum Confirmationis sta-

tuitur: tum quod quædam exempla legantur traditæ istius facultatis simplici Presbytero, ut Confirmare possit, non item ut Presbyterum, vel Diaconum ordinare queat: tum quod, esto aliquæ functiones Episcopales Presbyteris, ex dispensatione Ecclesiæ, communicari possint, aliquæ saltem Episcopis propriæ remanere debeant, tam ut superioritas Episcopi supra Presbyterum inviolata servetur, quam ut necessitas status Episcopalis, & institutio divinæ subcœlestis Hierarchiæ, quam multi convellere conati sunt, magis ac magis in Ecclesia efflorescat. At nulla peculiaris functio magis interna, magisque propria statui Episcopali, quam Presbyterorum, ac Diaconorum creatio, quæ proinde nulla Ecclesię dispensatione alteri quam Episcopo tribui potest; propter quam etiam rationem cum potestas minorum ordinum conferendorum, itemque Subdiaconatus aliis ab Episcopo ex privilegio ab Ecclesia concesso tribuatur, hierarchicorum tamen ordinum, qui Sacramenta esse à Christo instituta non dubitantur, tribuendorum auctoritas nemini concessa legitur, aut concedi potest: quorum ordinum disparem rationem esse debuisse ex prædictis facilè colligere poteris. Unde, ut ad confirmationem ex Conciliis Tridentino, & Florentino petitam accedamus: Tridentinum (a) quidem Concilium nostram sententiam nullatenus petit; etsi enim utramque potestatem ordinandi, & confirmandi conjungat, non ideò tamen utriusque eandem rationem esse censet, præsertim cum ex professo agens de Sacramento Confirmationis, ministrum ejus ordinarium non esse simplicem Presbyterum expressè definierit; agens vero de Sacramento Ordinis, potestatem ordinandi Episcopis solis simpliciter attribuerit, ordinarii ministri nullam faciens mentionem. Florentinum (b) autem ideò ministrum ordinarium Sacramenti Ordinis Episcopum dixit, quia cum ibidem Subdiaconatus expressam, minorum verò ordinum mentionem saltem subobscuram fecisset, nisi hanc particulam, *ordinarius*, dum de ordinis ministro agit, adhibuisset, tam Subdiaconatus, quam minorum ordinum simplices Presbyteros ministros extraordinarios negasse videretur: quod ex prædictis verum non est.

XVI. Ad posteriorem objectionem dicendum est, impositionem manuum, quam Presbyteri simplices in ordinatione Presbyterorum adhibent, non esse sacramentalem, sed cerimonialem, ad fraternitatem, & consensionem, societatemque, quam cum Presbyteris de novo consecratis ineunt reliqui. demonstrandam: cui ritui apud Græcos (c) respondet salutatio, quam Presbyteri Presbyteris, Diaconi Diaconis de novo consecratis exhibent: ut autem pateat eam impositionem manuum non esse sacramentalem, præcipuum argumentum est, quod Presbyteri manus imponentes nulla verba proferant: hoc enim ostendit ipsos, cum formam non exhibeant ordinationis, nec materiam exhibere: judicium etiam hujus rei est, quod ipsi Presbyteris consecrandis non benedicant, sed solus Episcopus; unde nec partem ordinationis, nec totam simul cum Episcopo ordinationem attingunt. Deinde etsi cum Episcopo cooperarentur Sacra-

(a) Trident. sess. 7. de Confirm. cap. 3.

(b) Florent. cit.

(c) Lege Dionys. c. 5. Eccles. hierarc. & Eucholog. in ritibus ordinat.

cramento Ordinis, non ideò tamen evidenter sequeretur, eos solos absque Episcopo ordinare posse, sicut licet certum sit, Episcopos adsistentes simul cum consecratore in Episcopi consecratione operari, dubitatur tamen, an aliquis eorum solitariè sumptus Episcopum ordinare possit, qua de re jamjam dicemus.

A

CAPUT II.

Quot Episcopi ad ordinationes faciendas, præsertim ad consecrationem alicujus in Episcopum requirantur.

ARTICULUS PRIMUS.

Quid antiquitus hac de re observari solitum, & quid observari debeat.

§. PRIMUS.

Quot Episcopi ad Presbyterorum, & cæterorum inferiorum Clericorum ordinationem convenire, & concurrere debeant.

I. Quædam in hac quæstione certa sunt, quædam incerta: certa sunt, tam quæ veterem ea in re Ecclesiæ morem ostendunt, quam quæ servandam hodie legem statuunt: incerta autem sunt, quæ de extraordinariis ordinationibus disputantur. Certum ergo primò Presbyteros, Diaconos, & inferiorum ordinum Clericos ab uno solo Episcopo ordinari posse; id enim Ecclesiæ praxis, & Concilii Hispalensis secundi auctoritas manifestè ostendit, dum ait, (a) *Episcopus Sacerdotibus, ac ministris solus honorem dare potest, solus auferre non potest.* Christus enim ob necessitatem sacrorum Ecclesię ministrorum instituit, ut ab uno Episcopo ordinari possent, ne fatigaretur Ecclesia, si quoties eorum unus ordinandus est, plurium Episcoporum cœtus esset convocandus. Constitutio (b) autem Ecclesiæ Episcoporum violentiæ occurrens, inviolabilemque Presbyterorum, ac Diaconorum sanctitatem confirmans, prudenter cavit, ne ab uno solum Episcopo, sive hi, sive illi deponi possent: *si enim hi*, ut

(a) Conc. Hispal. 2. cap. 6. refertur 15. q. 7. cap. 1. & ult.

(b) Carthagin. 1. c. 11. Carth. 2. c. 10. Carth. 3. cap. 8.

B habet citata Synodus (c) Hispalensis, *qui in sæculo à dominis suis honorem libertatis adepti sunt, in servitutis jugum non revocantur, nisi publicè apud Prætoris, ac Præsidis tribunal in foro fuerint accusati: quanto magis hi, qui divinis altaribus consecrati, honore Ecclesiastico decorantur? qui profectò nec ab uno damnari, nec uno judicante poterunt honoris sui privilegiis exui; sed præsentati Synodali judicio, quod canon de illis præceperit,* C *definiri.*

(c) Hispal. 2. [illegible]

II. Certum est secundò illicitam fore eorum Episcoporum temeritatem, non qui simul congregati Presbyteros, Diaconosve eligerent; nam hoc fieri nulla ratio vetat, maximè cum Apostolorum (d) teneamus exemplum, qui simul in unum collecti primos Ecclesiæ Hierosolymitanæ Diaconos elegerunt; & ab Ecclesiæ consuetudine alienum non sit, ut Episcopi adsci- D to aliorum Episcoporum numero de rebus ad Ecclesiam suam pertinentibus deliberent; sed qui eosdem Presbyteros, ac Diaconos simul ordinarent: Primò enim Ecclesiæ praxis id minimè admittit, ni-

(d) Actorum 6.

nihil autem in solemnibus, maximè in Sacramentorum collatione innovandum, nihil singulare, nihil à cæteris discretum, nihil à communi Ecclesiæ praxi, & consuetudine alienum sectandum est. Secundò, canon etiam (a) Apostolorum huic rei videretur contrarius, sicut enim Episcopum à duobus, vel tribus Episcopis ordinari statuit; ita *Presbyterum ab uno Episcopo, item Diaconos, & reliquos Clericos.* Unde sicut in eum canonem impingerent, qui soli Episcopum consecrare tentarent, ita etiam qui Presbyteros, aut Diaconos simul omnes, & una agentes ordinare præsumerent. In Constitutionibus (b) Apostolicis similiter habetur, ut Presbyter, & Diaconus, ac reliqui Clerici ab uno Episcopo ordinentur. Quare cùm in Actibus (c) Apostolorum legimus, primos septem Diaconos ab omni multitudine electos, & Apostolis præsentatos, qui *cùm orassent imposuerunt illis manus*, non ideò persuadere nobis debemus singulos ab Apostolis omnibus fuisse ordinatos, quod C sensit (d) Amalarius, qui proinde Diaconis quoque à pluribus manus imponi debere censuit: sed vel eorum unus universos ordinavit, vel septem illos singulos Diaconos, septem ex Apostolis soli ipsi, & non cum reliquis per manus impositionem perfecerunt: adeout nequidem reliquos ipsis imposuisse manus ad benedictionem probabile sit, cùm ex antiqua, &, ni fallor, Apostolica traditione in Concilio Carthaginensi (e) quarto statuatur, ne sicut Presbyteri à pluribus Presbyteris, ita & Diaconi à pluribus manuum impositionem recipiant, sed *Diaconus, cum ordinatur, solus Episcopus, qui eum benedicit, manum super caput ejus ponat:* Qui autem ex Apostolis munus istud ordinationis primis illis Diaconis impenderint, minimè scriptum est: non enim ut notavit Chrysostomus, (f) ἐςὶ περιττὸς ὁ συγγραφεύς, *conscriptor est superfluus*, οὐ γὰρ λέγει πῶς, ἀλλὰ ἁπλῶς ὅτι ἐχειροτονήθησαν διὰ προσευχῆς: *non enim dixit quomodo, sed simpliciter quod ordinati sunt per preces.*

(a) Canon 2. Apostol. & 2.

(b) Constit. Apostol. cap. 21.

(c) Actorum 6.

(d) Amalarius de Ecclesiastic. offic. lib. 2. cap. 12.

(e) Conc. Carth. 4. cap. 4.

(f) Chrysost. homil. 14. in Acta Apostol.

III. Neque verò obstat, quod, teste Eusebio, (g) *Theoctistus Cæsareæ Episcopus, & Alexander Hierosolymorum spectati imprimis, & præstantes præ cæteris Palæstinæ Episcopis, amplissima dignitate, & summo honoris gradu Origenem dignum arbitrati*, χεῖρας εἰς Πρεσβυτέριον αὐτῷ τεθῶνται, *manus illi, ut Presbyterio fungeretur imposuerint*; vel enim ex hoc testimonio in usu id olim fuisse fatendum est, ut plures Episcopi eundem Presbyterum consecrarent: sed jam in usu non esse respondendum: ideòque temerè contra receptam consuetudinem hodierno tempore attentari à pluribus, ut unius solùm in Presbyterum, vel Diaconum ordinationem peragant: vel certè de electione tantum Origenis hæc intelligenda: adeout ii qui manus imponi alicui consentiunt, iidem quoque manus imponere dicantur; vel tandem admittendum quidem tunc temporis plures Episcopos alicui Presbytero ordinando manus imposuisse, sicut jam multi Presbyteri cum Episcopo manus imponunt; sic tamen ut unus solum verba proferret, qui proinde solus ordinare censeretur, unde Theoctistum solum, assentiente: & imponente manus Alexandro, Origenem Presbyterum ordinasse crediderim, cùm Origenes Cæsa-

(g) Eusebius lib. 6. hist. cap. 7.

sariensis, non Hierosolymitanus Presbyter dictus sit; hujus autem Cleri aliquis esse soleret à cujus Episcopo ordinatus esset.

§. II.

Tres saltem Episcopos ex antiqua consuetudine, & Ecclesiastica lege ad unius consecrationem convenire, & cooperari debere.

IV. CErtum est tertiò, præceptum esse, ne pauciores tribus Episcopis, Episcopali consecrationi intersint, eique concurrant: primò enim vetus ab Apostolis traditio id ostendit, juxta quam plures Episcopi ad Episcoporum ordinationem confluere solebant, nunquam autem minus tribus: quod cùm pluribus exemplis pateat, aliqua hic ad hujus ritus enodationem proferenda sunt. Aliquot in ordinatione Timothei cum Paulo Episcopos convenisse colligitur ex ipsius Pauli epistola prima ad (a) Timotheum, in qua monet, ne gratiam negligat, quæ ipsi data est *cum impositione manuum Presbyterii*. Nam Presbyterii nomine Chrysostomus, (b) & alii Episcoporum cœtum, conciliumque intelligunt. Jacobum porrò, qui Justus dictus est, & secundùm carnem Domini nuncupatus est frater, à Petro, Jacobo seniore, & Joanne Apostolis ordinatum esse primum Hierosolymorum Episcopum docent dubiæ auctoritatis testes (c) Anacletus, & (d) Anicetus summi Pontifices, necnon testis omni exceptione major ex Clemente Alexandrino (e) Eusebius, quos alii passim sequuntur: quibus omnibus non videtur contrarius (f) Clemens Romanus, ubi in libris Recognitionum Jacobum istum

(a) 1. Ad Tim. 4.

(b) Chrysostom. & alii in eum locum.

(c) Anaclet. ep. 2.
(d) Anicetus ep. 1.

(e) Euseb. in chron. & hist. lib. 2. cap. 1.

(f) Clemens Rom. l. 1. Recognit.

A à Domino Episcopum ordinatum scribit, cujus rectissimæ gubernationi Ecclesiæ Hierosolymitanæ incrementa attribuit: eo enim sensu à Domino ordinatus dici potest Episcopus, quomodo Paulus prænordinatur, quod nempe Apostolus à Domino designatus sit, quamvis visibili signo ab iis, quos nominavimus Apostolis fuerit solemniter inauguratus; quam ejus interpretationem alibi ipse tradit, in Constitutionibus (g) scilicet Apostolicis, in quibus *Jacobus frater Domini secundùm carnem* nominatur,

B *servus verò ejus ut Dei unigeniti, Episcopus verò Hierosolymitanus ab ipso Christo, & ab Apostolis ordinatus*. Cùm enim hæc duo conjungat, ordinatum esse à Christo, & ab Apostolis, à Christo eum ordinatum esse significat, quia ex ejus voluntate, inspiratione, designatione ordinatus est, ab Apostolis autem, quia ab iis visibili Sacramento donatus est. Deinde dubium est, an recognitiones illæ sint Clementis Romani, an Pseudo

C Clementi tribuendæ sint: & quamvis veri Clementis sint, hæreticorum tamen manus non effugisse creduntur. Epiphanius (h) eas, ipso Clemente adhùc in vivis agente, ab Ebionæis corruptas scribit; (i) Rufinus postea ab Eunomianis depravatas: Antiquiores (k) Patres eas ex operibus Clementis, vel ut spurias, & suppositias, vel ut adulteratas proscripserunt.

V. Quod si curiosiùs aliquis in-

D quirat, à quibus tres prædicti, Petrus, Jacobus, & Joannes consecrati sint? probabiliter respondebimus eos à Christo ipso fuisse ordinatos, qui cùm potestate præditus esset excellentiæ, qua Sacramentorum effectus sine Sacramen-

tis

(g) Idem lib. 8. Constit. cap. 35.

(h) Epiphanius hæres. 30.

(i) Rufinus in præfat. versionis eorum lib. a se editæ.

(k) Athanasius in Synopsi.

tis producere, & Sacramentorum naturam pro libito instituere, ac variare posset, solus ipse quos voluit ordinavit. Cùm autem singulari dilectione prædictos prosequeretur, quos nempe solos suæ transfigurationis testes, ut (a) Moyse, & Elia scriptam, & non scriptam veterem legem referentibus, ipsi Evangelicam, seu gratiæ legem referrent; quos eximiis quoque aliis privilegiis ornarit, inter cætera illud quoque contulisse probabile est, ut sua ipsius manu eosdem ordinaret; præsertim cum narret Evodius, ut habetur apud (b) Nicephorum, Petrum à Christo solum ex Apostolis fuisse baptizatum [de cujus Baptismo intelligi possunt hæc Christi verba, (c) *qui lotus est non indiget, nisi ut pedes lavet*] à Petro verò postea Jacobum seniorem, & Joannem salutaribus aquis fuisse tinctos; hos verò circa alios Apostolos idem officium impendisse. Quæ si ita sint, quid ni conjicere possumus tres prædictos Apostolos à Christo extra ordinem fuisse consecratos, ab iis verò tribus, cæteris ordinationibus formam præscribentibus, Jacobum Hierosolymorum, & reliquos Apostolos aliorum locorum Episcopos ordinatos fuisse? hæc obiter dicta sunt, ac per transennam.

(a) Matth. 17. Marc. 9. Luca 9.

(b) Evodius apud Niceph. 1. hist. c. 3.

(c) Joann. 13.

VI. Cæterum non solùm (d) Anacletus, verùm etiam Anicetus Papa, ab hoc exemplo ordinationis Jacobi, pro cæteris ordinationibus, argumentum ducunt: *Si enim*, inquit Anicetus, *non minus quàm à tribus Apostolis tantus vir fuit ordinatus Episcopus, patet profectò eos formam instituente Domino tradidisse, non minus quàm à tribus Episcopis Episcopum ordinari debere*. Hanc ergo formam in Ec-

(d) Anacletus, & Anicetus supra.

A clesia perpetuò servatam legimus, & ne infinita propemodum exempla proponamus, ad hujus ritus confirmationem pauca tantum, eaque selecta adducemus. Cyprianus (e) Cornelium, *in Ecclesia à sedecim Coepiscopis factum* scribit: Novatianos quoque jactasse refert ad ordinationem Fortunati cujusdam, quem sibi Pseudo-Episcopum crearunt, *viginti quinque Episcopos de Numidia esse venturos*, eosque litteris Romam scriptis etiam re ipsa venisse falsò fuisse mentitos, cùm tamen quinque tantum schismati-
B ci, qui Episcopali animadversione de gradu suo dejecti fuerant, interfuissent. Idem (f) ad ordinationem Sabini plures Episcopos narrat convenisse: quod expressiùs ostendit ea (g) epistola, quam cum collegis ad Clerum, & plebes in Hispania consistentes scripsit, in qua, *diligenter de traditione divina, & Apostolica observatione, observandum esse, & tenendum* docet, *quod apud nos*, inquit, *& ferè per provincias universas tenetur, ut ad*
C *ordinationes ritè celebrandas, ad eam plebem cui præpositus ordinatur, Episcopi eiusdem provinciæ proximi quique conveniant*. Egregium quoque eorum temporum exemplum habemus apud Eusebium (h) in epistola Cornelii ad Fabium Antiochenum, Novati nempe hæretici, seu potius Novatiani [nam mendum in eo nomine inesse, ut Novarus pro Novatiano dicatur; vel certè hæc nomina à Græcis præsertim confusa fuisse rectè ostendunt (i)
D Pamelius, (k) Baronius, & alii] qui ut Episcopatum sibi à Deo minimè donatum ex sanctissimi Pontificis Cornelii manibus extorqueret, sollicitus, quos suæ ordinationis ministros habere posset, duos sibi socios

(e) Cyprian. ep. 52. Antoniano.

(f) Idem epist. 55. Cornelio.

(g) Idem epist. 68. ad Clerum, & plebes in Hisp. consistentes.

(h) Eusebius lib. 6. hist. cap. 35.

(i) Pamelius notis ad epist. 5. n. 6.

(k) Baronius ad annum Christi 254. num. 62.

cios flagitiosissimos adscivit, quos in Italiæ angulum mitteret: indeque Episcopos tres, homines agrestes, rudes, ac simplices, simulatione quadam veteratoria in fraudem inductos abduceret, asserens eos quam celerrimè Romam venire debere, ut lis omnis, & discordia, ipsorum, aliorumque sententia dirimeretur: quos, cum Romam adventassent, in unum locum concludendos curavit, ac cum circiter horam decimam ebrios, & crapula oppressos eerneret, vi coegit, imaginaria quadam, & vana manuum impositione, Episcopatum ipsi tribuere. Certè nisi trium Episcoporum ad minus conventus ad legitimam ordinationem necessarius creditus fuisset, frustra Novatianus tot dolos, fraudesque nexuisset, quibus tres Episcopos irretiret, quatenus eorum manuum impositionem suffurari, & opera consecrari posset.

VII. Antiochum Samosatenum à pluribus Episcopis manus simul imponentibus, ex more consecratum fuisse colligere poteris
C ex (a) Theodoreto: quod etiam de Mosis sanctissimi Monachi ordinatione apud (b) eundem poteris observare: qui etiam refert (c) Evagrii in Antiochenum Patriarcham ordinationem ab Orientalibus incusatam fuisse, quod à Paulino solo peracta fuisset, ubi (d) etiam necessitatem trium Episcoporum, qui ordinationem celebrent, evidenter expressit, docens canones Ecclesiasticos non solum præcipere, ut omnes provinciæ Episcopi
D ad eligendum Episcopum in unum convocentur, verum etiam vetare, *δίχα τριῶν Ἐπισκόπων Ἐπισκόπῳ χειροτονίαν γίνεσθαι*, *sine tribus Episcopis Episcopi ordinationem perfici*. Ad

(a) Theodoretus lib. 4. hist. cap. 4.
(b) Idem lib 4. hist. cap. 21.
(c) Idem lib. 5. cap. 23.
(d) Ibidem.

A Basilium (e) quoque Cæsariensem Episcopum ordinandum præter Gregorium Nazianzeni patrem, senio jam confectum, & morbo fractum, qui à manuum impositione, [ut refert (f) Gregorius filius] & unctione, imo etiam ab illius, qui ungebatur capite roboratus, vegentior, & alacrior rediit, multi quoque alii pietate clari, ac zelo ferventes Antistites accesserunt. Legimus (g) pariter ad Gregorium Nazianzenum Sasimorum Episcopum ordinandum ex diversis regionibus Basilium convenisse,
B Gregorium ipsius Patrem, necnon Nyssenum Basilii germanum Augustini (h) ordinationem à Megalio Calamensi Episcopo, Valerio Hipponensi, & quibusdam aliis fuisse peractam ex Possidio discimus. Ex Concilio (i) verò Carthaginensi tertio Africæ hunc morem fuisse, ut à Carthaginensi Primate adscitis duobus saltem Episcopis suffraganeis ordinationes Episcoporum subditorum celebrarentur, ubi etiam observabis *antiquam*
C *formam* ordinationis celebrandæ vocari, *ut non minus quàm tres Episcopi sufficiant*: quæ forma observari ibidem præcipitur, & Honorati, atque Urbani Episcoporum postulatio rejicitur, qui nonnisi à duodecim celebrari ordinationes volebant, ea fortè ratione moti, quod (k) provinciæ, ordinariè loquendo, duodecim constarent Episcopis, & (l) nonnisi à duodecim Episcopis judicari possent. Iniqua tamen hæc postulatio visa
D est, utpotè cùm (m) in Tripolitana provincia, v. gr. quinque tantum forent Episcopales sedes, facilèque accidere posset, ut ex quinque Episcopis duo necessitate aliqua præpediti ordinationi Episcopi

(e) Gregor. Nazianz. orat. 20. in laudem Basilii.
(f) Ibidem.
(g) Nazianz. orat. ad Patr. , & orat. ad Nyssenum.
(h) Possidius in vita S. Augustini.
(i) Conc. Carth. 3. cap. 39.
(k) Cap. Scitote, 3. quæst. 6.
(l) Carthag. 3. sub Julio c. 11. Ana. let. ep. 1. Zephyr. ep. 1.
(m) Carthagin. 3. cap. cit.

pi interesse non possent, & difficile ex alia vicina provincia, ob interiacentes barbaras regiones, possent convocari. Discimus ex (a) Sidonio Joannem Cabilonensem Episcopum à Patiente Lugdunensi, Euphronio Augustodunensi, & aliis Comprovincialibus Matisconensi scilicet, & Lingonensi consecratum. Item ex (b) Nicephoro Porphyrium à Severiano, Acacio, & Antiocho Episcopum Antiochenum ordinatum. Ex Gregorio (c) Turonensi Faustinianum Aquensem à Bertcramano Burdegalensi, Oreste Vasatensi, Palladio Sanctonicæ urbis Episcopis fuisse ordinatum. Denique in (d) Concilio Regiensi ordinatio Armentarii à paucioribus quàm à tribus facta, quasi illicita & illegitima damnata est, & à (e) Synesio Siderii ordinatio quod ab uno facta fuisset, contra fas attentata censetur.

(a) Sidonius ep. 25. lib. 4.

(b) Niceph. lib. 13. ... p. 30.

(c) Greg. Turon. lib. 5. hist. Franc. cap. 20.

(d) Concil. Regiense totum ferè de ea re tractat.

(e) Synes. epist. 67 Theophilo.

VIII. Proferri possunt ejusdem moris variæ leges: (f) Anacleti, & (g) Aniceti superius à nobis laudatorum Pontificum constitutiones prætereo; alias mox proferendas omitto, eas dumtaxat, quæ hujus præsertim sunt loci, profero. Arelatense (h) primum: *de his qui usurpant sibi quod soli debeant Episcopum ordinare, placuit, ut nullus hoc sibi præsumat, nisi assumptis secum aliis septem Episcopis, si tamen non potuerint septem, sine tribus fratribus non audeant ordinare*. Quibus verbis non solum tres, sed ad minus quatuor requiri videntur, quippe cum præter Metropolitanum, tres alii ab ipso adsciti, ac convocati desiderari videantur. Concilium (i) quoque Romanum sub Sylvestro statuit, ne Episcopus in ordinem adsciseretur, nisi ab

(f) Anacl. epist. 1. post medium, & 3. in principio.

(g) Anicetus ep. 1.

(h) Arelat. 1. cap. 2.

(i) ... in Sylvestro.

A omnibus, vel saltem à tribus Provinciæ Episcopis. Concilium (k) Nicenum primum, si aut præter instantem necessitatem, aut itineris longitudinem, Episcopi omnes Provinciæ interesse non possint, ἐξ ἅπαντος τρεῖς ἐπὶ τὸ αὐτὸ συναγομένους συμψήφων γινομένων καὶ τῶν ἀπόντων, καὶ συντιθεμένων διὰ γραμμάτων, τότε τὴν χειροτονίαν ποιεῖσθαι, *tribus tamen omnimodis convenientibus, & absentibus quoque priori modo decernentibus, & per scripta consentientibus ordinationem celebrari* præcipit. Concilium (l) Arelatense secundum sub Syricio statuit, *nec Episcopus Metropolitanus sine tribus* [additur in libro Decretalium ubi canon iste refertur, *vel duobus*] *Comprovincialibus præsumat Episcopum ordinare, alii Episcopi Comprovinciales admoneantur epistolis, ut se suo responso significent consensisse*. Concilium (m) Carthaginense secundum tres saltem Episcopos ad ordinationem requirit. Carthaginense (n) tertium similiter istam ordinationis *formam antiquam servari* præcepit. Concilium (o) Regense Ecclesiasticam animadversionem in ordinatum non à tribus Episcopis distringit, *Ordinationem*, inquit, *quam canones irritam definiunt, nos quoque vacuam censuimus, in qua prætermissa trium præsentia, nec expetitis Comprovincialium literis, Metropolitani quoque voluntate neglecta, prorsus nihil quod Episcopum faceret, ostensum est*. Arausicanum (p) primum temerarios ejusmodi ordinatores æquè severe plectit. *Sicubi contigerit duos Episcopos Episcopum invitum facere, auctoribus damnatis unius eorum Ecclesiæ, ipse qui vim passus est, substituatur, si tamen vita respondet: & alter in alterius dejecti loco nihilominus*

(k) Nicenum 1. c. 4 refertur Niceno 2. can. 1.

(l) Arelat. 2. c. 5. refertur cap. nec Episcopi.

(m) Carth. 2. c. 12

(n) Carth. 3. c. 39

(o) Regense 1. c. 1.

(p) Concil. Arausicanum 1. cap. 21.

nus ordinetur: si voluntarium duo fecerunt, & ipse damnabitur, quo cautius ea quæ sunt antiquitus statuta serventur. Gregorius (a) Magnus in responsis ad Augustinum Anglorum Episcopum, eum monet quatenus, cùm solus inveniretur Episcopus in his partibus consecratus, Galliæ Episcopos venientes præstolaretur, qui consecrationi testes adsisterent; succedentibus autem temporibus Episcopos non adeò dissitos constitueret, quin aliorum ordinationibus interesse possent. *Nam*, inquit, *Episcoporum ordinatio, sine aggregatis tribus, vel quatuor Episcopis fieri non debet*. Eadem (b) Gregorii tertii admonitio ad Bonifacium Moguntinum; *At quoties Episcopum consecraveris, duo vel tres conveniant tecum Episcopi, ut Deo sit gratum quod geritur, & eis convenientibus ipsisque præsentibus consecres*. Lanfrancus (c) in epistola ad Terdeluacum Hiberniæ Regem, morem in ipsius regno usitatum reprehendit, quod Episcopi ab uno ordinarentur. Plura alia prætereo, quæ continuam fuisse, & semper observatam hanc Ecclesiæ legem, ac consuetndinem ostendunt: de causa hujus legis jam dicendum est.

(a) Gregor. in responsis ad Augustin. interrogat. 6. aliàs 8.

(b) Greg. 3. epist. ad Bonifac. in fine.

(c) Lanfranc. apud Baronium ad annum 1089. tom. 10.

IX. Quadruplici potissimum de causa statutum esse conjicio, ut tres saltem Episcopi Episcopali ordinationi interessent, primum ad Episcopatus universitatem servandam, quia enim, ut habet Cyprianus, (d) *Episcopatus unus est, Episcoporum multorum concordi numerositate diffusus*, nec Episcopus legitimus esse potest, qui à Coepiscoporum suorum corpore, & ab Ecclesiæ unitate desciscit: ideò ad eandem unitatem fovendam, strictiusque colligandam prudenter

(d) Cyprian. ep. 52. ad Antonianum.

A institutum est, nequis nisi ab Episcopis simul adunatis, & collectis ordinaretur. Secundò, ut divina gratia, quæ in iis ordinationibus maximè necessaria est, magis appareat. Cùm enim promiserit Christus, (e) ubi duo, vel tres congregati fuerint in ejus nomine, se in medio eorum futurum; consentaneum visum est, ut in nomine Christi, idest auctoritate Metropolitani, vel alterius potestatem habentis, duo vel tres Episcopi congregentur, qui ordinationem futuri Antistitis perficiant. Tertiò,
B ne in re tanti momenti, quanta Episcopalis est ordinatio, unius judicio cum periculo fidei fideretur, & ambitioni exinde, ac tyrannicæ cuidam potestati via aperiretur. Nam ut ait Anacletus, (f) & post eum Isidorus (g) Hispalensis, Rabanus (h) Maurus, Concilii Aquisgranensis (i) Patres, & alii, *quod Episcopus non ab uno, sed à cunctis, consensu aut præsentia Comprovincialium est ordinandus, & non minus quàm à tribus, cæteris conse-*
C *ntientibus, instituente Domino fieri jubetur, ne aliquid contra fidem Ecclesiæ, unius tyrannica auctoritas molivetur, & regula vel fides confunderetur credentium*. Consentit Syricius vetans, (k) *ne unus Episcopus Episcopum ordinare præsumat propter arrogantiam, ne furtivum beneficium præstitum videatur*. Quæ ultima verba habentur etiam in epistola Innocentii (l) primi ad Victricium Rothomagensem. Quartò quia, ut docet sanctus (m) Gregorius, *in*
D *ipsis rebus spiritualibus, ut sapienter, & maturè disponantur, exemplum trahere à rebus carnalibus possumus. Certe enim dum conjugia in mundo celebrantur, conjugati quique vocantur, ut quia in via jam conjugii præ-*

(e) Matth. 18.

(f) Anaclet. ep. 2. post medium.

(g) Isidor. lib. 2. de offic. cap. 5.

(h) Rabanus lib. 1. de institut. Cleric. cap. 5.

(i) Aquisgran. sub Ludov. Pio can. 9.

(k) Syricius ep. 4. cap. 1.

(l) Innocent. ep. 1. ad Victricium c. 1.

(m) S. Gregor. supra in respons.

 ess-

efferunt, in subsequentis quoque copula gaudio misceantur; cur non ergo, & in hac spirituali ordinatione, qua per sacrum ministerium homo Deo conjungitur, tales conveniant, qui vel in profectu ordinati gaudeant, vel pro ejus custodia omnipotenti Deo preces pariter fundant?

§. III.

Non solum à tribus, verùm à pluribus Episcopis consecrationes Episcoporum fieri solitas.

IX. CErtum est quartò tum ex prædictis, tum ex pluribus infrà dicendis, non solùm à tribus, verùm etiam à pluribus ordinationes olim fieri solitas: puta tum ab Episcopis omnibus Provinciȩ in unum convenientibus, tum etiam ab aliis, qui hujus rei gratia convocarentur, vel qui casu interessent. Unde Nicenum (a) primum citatum, ab omnibus qui essent in Provincia ordinationes celebrari voluit. Arelatense (b) primum, si fieri posset à septem, & citata omnia Concilia à tribus saltem. (c) Antiochenum nonnisi cum Synodo Episcoporum, Parisiense (d) tertium sub Pelagio, vel Episcopos Provinciæ, vel vicinos ad ordinationem Episcopi peragendam à Metropolitano accersiri refert. Lucius tertius (e) omnes provinciæ Antistites convenire jubet ad Metropolitani ordinationem, ut ab omnibus ordinetur. Juxta quæ apud (f) Cyprianum, Cornelium summum Pontificem, à pluribus etiam Africanis Episcopis, qui tum Romæ aderant *Episcopum factum* legimus, adeout à sexdecim Episcopis ordinatus perhibeatur. Apud (g) Augustinum duodecim Episcopos numeratos reperimus, qui Maximiani ordinationis, non solum testes, verùm etiam auctores extiterint. Apud Optatum (h) Milevitanum, Majorinum à Secundo Numidiæ Primate, aliisque traditoribus Episcopis pluribus ordinatum advertimus. Apud (i) Socratem, Nectarium à centum quinquaginta Episcopis, qui tunc Constantinopoli aderant, ordinatum. Joannem (k) quoque Chrysostomum, qui in ejus locum suffectus est, quò ejus ordinatio celebrior esset, convocata Episcoporum Synodo, cui etiam Theophilus Alexandrinus interfuit, fuisse consecratum, observare possumus.

(a) Nicen. 1. supra.
(b) Arelat. 1. sup.
(c) Antiochen. c. 13
(d) Parif. 3. al. 2. cap. 8.
(e) Lucius 3. cap. si Archiepiscopus de temporib. ordinat.
(f) Cyprian. ep. 52. Antoniano.
(g) August. lib. 3. contra Cresscon. cap. 53. & 4. c. 31.
(h) Optatus Milevit. contra Parmenianum.
(i) Socrates lib. 5. cap. 8. [illegible]
(K) Idem lib. 6. ca. 2.

X. Quæ omnia, quia inferiùs magis confirmabuntur, ideò breviter percurro: solùm ex iis colligo si plures tribus Episcopis ad aliquam Episcopi cujuscumque ordinationem vocentur, eique intersint, non otiosos stare, non Pontificalibus indumentis ornatos assistere debere, quod jam passim observatur; sed & sacris, quas rubrica, & Ecclesiæ consuetudo requirit, vestibus indutos adsistere, & simul cum consecratore, vel statim post eum ordinando manus imponere eos oportere. Ecclesiæ enim ex prædictis hanc fuisse consuetudinem patet, ut non solùm à tribus, sed à pluribus tum ejusdem Provinciæ Episcopis, quos cessantibus legitimis excusationibus interesse necessum erat; tum alterius provinciæ, qui honoris causa vocabantur, manus ordinando imponerentur: imo id expressè Concilium (l) Carthaginense quartum observari voluit, statuens, ut *Episcopus cùm ordinatur duo Episcopi ponant, & teneant Evangeliorum Codicem super caput, & cervicem ejus, & uno*

(l) Conc. Carth. 4. cap 2.

& uno super eum fundente benedictionem, reliqui omnes Episcopi qui adsunt, manibus suis caput ejus tangant: quæ iisdem ferè verbis habentur in veteri ordine (a) Romano; ex quo eadem refert Albinus (b) Flaccus, qui tamen iisdem sese opponit, quasi nec veteri traditioni, nec usitatæ suo tempore Ecclesiæ Romanæ praxi essent conformia: quem secutus (c) Amalarius eum videtur explicasse, dum nempe hoc solum reprehendit tanquam ab Apostolica traditione, & Canonica auctoritate dissonum, quòd duo Episcopi librum Evangeliorum super caput ordinandi teneant. Sed relinquamus hos auctores, quibus absque ullo dubio minor auctoritas inesse debet, quàm & Concilio Carthaginensi quarto, & veteri ordini Romano: non videntur tamen illi in dubium revocasse, quod Episcopi omnes ordinationi alicujus præsentes, manus ipsi imponere debeant. Ex veteri verò isto ordine Romano, & Concilio Carthaginensi quarto distincta colliguntur officia præcipui consecratoris, qui solus benedictionem super ordinandum fundebat, orationem dicens, quæ in veteri ordine Romano describitur, & duorum ex officio, seu ex necessitate adsistentium, qui codicem Evangeliorum super caput ordinandi tenerent, & cæterorum Episcoporum præsentium, qui omnes caput ordinandi tangebant. In quibus paululum ab iis discrepat (d) Pontificale Romanum, formam quæ jàm in ordinatione observanda sit præscribens, dum nempe præcipit, *ut consecrator, & adsistentes Episcopi* [adsistentes autem Episcopos vocat, quicumque intersunt, quos duos ad minus esse debere

(a) Vetus ordo Rom. de consecr. electi in Episcop.
(b) Albinus Flaccus de offic. divin.
(c) Amalarius de instit. Cleric. lib. 2. cap. 14.
(d) Pontificale Roman. tit. de consecrat. electi in Episcopum.

II. Pars.

A ait] *ambabus manibus caput consecrandi tangant, dicentes, Accipe Spiritum sanctum*. Et certè si Episcopi præsentes ab impositione manuum super ordinandum se contineant, videntur aut communionem Episcopi, qui ordinatur, aspernari, aut electionem improbare; eo modo, quo è contrario Lucii Alexandrini Arriani Moses; Joannis quoque Pergensis eadem hæresi infecti Antiochus, & alii ordinandi hæreticorum tangere ipsos volentium manus repulerunt, quorum societatem refugiebant.

B

ARTICULUS II.

An tres Episcopi ad Consecrationis Episcopalis substantiam, & validitatem necessariò requirantur.

§. PRIMUS.

Affirmativæ partis argumenta continens.

I. Is verò quæ certa sunt præmissis, incertum est, & in-
C ter auctores Catholicos controversum, an consecratio Episcopi omnino nulla, irrita, & invalida sit, nec solum illegitima, quæ à paucioribus tribus Episcopis peracta fuerit. (e) Cajetanus, (f) Bellarminus, (g) Vasques, & alii affirmantem partem sequuntur, invalidam censentes ordinationem Episcopi a paucioribus quàm à tribus perfectam, nisi Ecclesiæ dispensatio acciderit; negantem verò (h) Paludanus, cui videtur assenti-
D ri (i) Sylvester, & alii amplectuntur, accidentalem hunc ritum arbitrantes, & qui ad ordinationis substantiam minime pertineat.

(e) Cajetan. 3. part. quæst. 67. art. 6.
(f) Bellarmin. de notis Eccles. cap. 8. §. quantum.
(g) Vasques de Sacram. disput. 143. cap. 6. num. 63.
(h) Paludanus lib. de potestat. Papæ.
(i) Sylvester verbo consecratio 1. n. 1.

II. Prioris sententiæ hæc sunt argumenta: primùm quia ab ipsis

 Apo-

Apostolorum temporibus, ut supra probatum est, usurpatus fuit hic ritus, & si credimus (a) Aniceto, *instituente Domino* nobis traditus; idque valdè est probabile, cum verisimile sit Apostolos in tanta Episcoporum penuria trium præsentiam minimè desideratutos fuisse, nisi ex Christi institutione id necessarium foret; ideoque videntur ex institutione divina, non unicus Episcopus, sed tres saltem pro ministro consecrationis Episcopalis esse requirendi: Hoc ipsum vero si fateamur, consecrationem Episcopalem, quæ ab uno attentabitur, invalidam fore, necessario cogemur admittere, cum Sacramenta illa nulla sint, quibus institutus à Christo minister defuerit. Alterum quia (b) Damasus Papa, [quem sequitur (c) Joannes tertius epistola ad Episcopos Germaniæ, & Galliæ] intendens probare Chorepiscoporum ordinationem nullam esse, & Pontificalia ab ipsis officia perperam attentari, nisi de novo ordinati fuerint, id ex eo colligit, quod à paucioribus, quam tribus Episcopis ordinarentur. Itaque ex eorum Pontificum sententia tres saltem Episcopi ad valorem Episcopalis consecrationis desiderantur. Confirmatur tum ex (d) Concilio Metensi, in quo statutum legitur, *ut Basilicæ à Chorepiscopis consecratæ, ab Episcopis consecrentur, quia*, inquit, *juxta decreta Damasi* (e) *Papæ,* (f) *Innocentii, & (g) Leonis, vacuum est atque inane, quidquid in summi Sacerdotii Chorepiscopi egerint ministerio*: tum ex Concilio (h) Neocæsariensi, quod cum 70. discipulis, non Apostolis succedere dicat Chorepiscopos, Presbyteros eos tantum esse agnovit, nam Apostolis Episcopi succedunt,

(a) Anicetus ep. 1.

(b) Damasus ep. 4.

(c) Joannes 3. epist. unica.

(d) Conc. Metense cap. 5.

(e) Damasus, (f) & Innoc. sup. (g) Leo epist. 86. al. 66 ad Episcopos Germ. & Gal.

(h) Neocæsar. c. 13. apud Latinos, 14. apud Græcos.

A Itemque cùm eos non propter ordinem Episcopalem, quem si habuissent, profectò non omisisset, τιμωμένους, seù honorabiles dicat, sed διὰ τὴν σπουδὴν εἰς τοὺς πτωχούς, *propter studium quod erga pauperes ostendunt*, Episcopali eos charactere privatos ostendit; tum ex Concilio (i) Hispalensi secundo, quod Presbyteros, & Chorepiscopos *juxta canones unum esse* affirmat: tum ex (k) Leone primo, cujus judicio Chorepiscopi *juxta canones Neocæsarienses*, sive secundum aliorum decreta Patrum iidem sunt,

B qui & Presbyteri: tum etiam ex capitularibus (l) Caroli suprà prolatis, in quibus habetur Leonem tertium ab Episcopis Galliæ consultum, respondisse, factas à Chorepiscopis ordinationes, consecrationes, confirmationes, nullas, atque irritas esse, ideoque repetendas; si tamen repeti dici debet, quod anteà nullum fuit: Episcopos autem Galliæ in generali conventu hanc sententiam Leonis suscepisse, & observandam duxisse.

C quod etiam (m) Isaaci Lingonensis canones de novo editi, & suprà citati observandum præcipiunt; Tertium quia Concilium (n) Regense ordinationem istam juxtà canones irritam docet, & evacuandam declarat, in qua nempe prætermissa trium præsentia Episcoporum fuisset. Quartum quia cùm non unus solum Episcopus, sed plures materiam consecrando Episcopo præbeant, formamque pronuntient, videntur illi omnes

D ab substantiam consecrationis Episcopalis spectare.

(i) Hispal. 2. c. 7.

(k) Leo 1. supra.

(l) Lib. 7. capitul. c. 187. & c. 318.

(m) Isaac. Lingon. can. tit. 11. can. 30. & 31.

(n) Regense c. 2.

§. II.

§. II.

Probatur contraria sententia.

III. **P**Osterioris autem sententiæ non minora, imò longè potiora sunt argumenta. Primum ex Apostolorum tempore desumitur, neque enim est probabile eo tempore, quo rari Episcopi inter se conveniebant, & soli ut plurimum Apostoli cum aliquo vel Presbytero, vel Diacono per universi orbis regiones discurrebant, Episcopos omnes, qui ab Apostolis ordinati dicuntur, à tribus ordinatos fuisse, cum eorum plures ab uno tantum Apostolorum memorentur ordinati. Confirmatur primò, quia (a) canon primus Apostolorum à duobus, vel tribus Episcopis consecrandum præcipit Episcopum, ita enim habet. Ἐπίσκοπος ὑπὸ Ἐπισκόπων χειροτονείσθω δύο ἢ τριῶν. *Episcopus à duobus, vel tribus Episcopis ordinetur.* In quem canonem (b) Zonaras, & (c) Balsamon permissam eo canone inferunt, quæ à duobus solum peragatur, Antistitis consecrationem; quæ illatio optima est: si enim à duobus, aut tribus præcipit Episcopum ordinari, à duobus permittit. Secundò quia constitutiones Apostolicæ clariùs adhuc id docent, dum in necessitate factam, vel ab vno consecrationem Episcopalem tanquam validam, ac legitimam admittunt, prout cuivis verba constitutionum intuenti, ac legenti facilè constabit, (d) Σίμων δὲ ὁ Κανανίτης, κἀγὼ διατάσσομαι ὑπὸ πόσων ὀφείλει χειροτονεῖσθαι ὁ Ἐπίσκοπος. Ἐπίσκοπος ὑπὸ τριῶν ἢ δύο Ἐπισκόπων χειροτονείσθω. ἐὰν δέ τις ὑπὸ ἑνὸς χειροτονηθῇ ἐπισκόπου, καθαιρείσθω καὶ αὐτὸς καὶ ὁ χειροτονήσας αὐτόν. ἐὰν δὲ ἀνάγκη καταλάβῃ ὑπὸ ἑνὸς χειροτονηθῆναι διὰ τὸ μὴ δύνασθαι πλείονας παραγενέσθαι διωγμοῦ ὄντος, ἢ ἄλλης τοιαύτης αἰτίας ψήφισμα κομιζέσθω τῆς ἐπιτροπῆς πλειόνων Ἐπισκόπων. Idest, *Ego Simon Chananæus constituo à quot Episcopis debeat ordinari Episcopus, scilicet à duobus, aut tribus Episcopis: sin verò aliquis ab vno Episcopo ordinatus fuerit, eum is qui ordinatus est, eum is qui eum ordinavit, deponatur. Quod si necessitas coegerit ab vno ordinari, quod propter persecutionem, aut aliam causam plures adesse non possint, afferatur decretum commissionis plurium Episcoporum.* Ex iis enim verbis deduco, primum præceptam non fuisse hoc tempore, nisi duorum, aut trium Episcoporum in Antistitibus consecrandis præsentiam, duos itaque suffecisse: alterum, qui ab uno consecratus fuisset, valide consecratum, utpotè qui de statu suo dejiciendus decernatur, æquè ac ordinator: tertium, in necessitate licuisse etiam ab uno consecrari Episcopum, dummodo aliorum consensus accederet: proindeque ex iis apertè concluditur trium Episcoporum præsentiam consecrationi Episcopali substantialem non esse, nihilque obesse quin absque ea stare ipsa possit. Denique quia divus (e) Dionysius ubi explicat Episcopalem consecrationem, unius tantum Episcopi consecrantis meminit: at probabile non est eum essentialem ordinationis ritum omisisse.

IV. Alterum argumentum est, nec sequentibus sæculis ad substantiam ordinationis Episcoporum trium Episcoporum præsentiam, operamque visam fuisse omninò necessariam, quod pluribus demonstrari potest: primò, quia in Concilio (f) Regensi citato Armen-

(a) Canon Apost.

(b) Zonaras, (c) & Balsamon in cap. cit.

(d) Constit. Apostol. lib. 8. cap. 17.

(e) Dionys. de Eccles. hierar. cap. 5.

(f) Conc. Regense in præfat. & can. mox citan.

mentarius, qui perperam à duobus solum Episcopis, Ebredunensis Episcopus ordinatus fuerat, Neophytos confirmare conceditur, ademptis aliis Episcopalibus officiis: de ministris autem ab ipso ordinatis statuitur, (a) *eos qui ita* [idest cum excommunicati essent] *assumpti sunt, deponendos, quibus autem nulla conversationis macula præjudicaverit, prout Ebredunensi Sacerdoti visum esset, aut in Ecclesiæ suæ ministerio tenendos, aut ad ipsum quocumque habitasset transferendos*: quibus verbis docetur eorum ordinatio valida fuisse, non iteranda: nam si deponi jubentur, quibus ab ipso ordinatis præcedentis vitæ maculæ officiebant, signum est verè antea ordinatos ipsos fuisse: quippe cum non deponantur nisi, qui ordinati prius fuerint. A fortiori autem cum, vel in officio Clericali retinendi dicantur, vel Ebredunensi Ecclesiæ, vel parœciæ quæ Armentario demandata fuerat, Episcopi Ebredunensis arbitrio ministraturi, qui ab eo ordinati fuerant inculpatæ, & innocentis vitæ, argui ex ejusdem Concilii sententia potest eos verè ordinatos, quibus in ministerio suorum ordinum remanere permittitur. Porrò numquam Sacramenti Confirmationis collatio Armentario permissa fuisset à paucis quibusdam Episcopis in unum restituendæ disciplinæ causa collectis, nisi eum charactere Episcopali insignitum judicassent: multominus vero ordinatio ministrorum Ecclesiæ, quam indebita auctoritate prædictus Armentarius usurpaverat, cum absque dubio illegitimè ordinatus, atque electus esset, rata à Patribus hujus Concili, atque valida habita fuisset, nisi cum Episcopum verè consecratum

(a) Concil. Reg. can. 3. & 4.

A fuisse, & charactere Episcopali donatum censuissent. Itaque hæc erat eorum mens atque sententia, consecrationem Episcopalem, quæ à duobus Episcopis fieret, validam quidem esse, licet illegitimam, & contra canonum auctoritatem, atque usitatam Ecclesiæ disciplinam. Huic accedit Concilium (b) Arausicanum primum, quod, ut supra docuimus, eos qui invitum paucio-res tribus ordinare præsumpserint, esse deponendos statuit, & in unius eorum locum ordinatum ab ipsis esse sufficiendum decernit; nam
B ex eo canone infertur, ejus qui à duobus solùm Episcopis ordinatus fuerit, ordinationem esse validam: ideoque æquum visum fuisse Patribus, eum qui à duobus solum ordinatus fuerit, sine sede Episcopali non debere remanere: neque tamen sedem ei, ad quam ordinatus est, relinquendam esse, ne illegitima ordinatio, & vitiosus consecrantium contra canones conatus probari videatur: quare decretum, ob illud quidem crimen ordinatores deponendos esse, & sedem Epi-
C scopalem, quam eorum unus teneret, ab ipsis ordinato tribuendam. Præterea Concilium Carthaginense (c) tertium refert Episcopos Numidiæ duos ordinare præsumpsisse Pontificem, quorum temeritatem vituperat: sed de ordinatione iteranda nihil edicit: imo videtur pro verè ordinato talem habere.

(b) Arausican. 1. cap. 21.

(c) Carthagin. 3. cap. 39.

V. Possumus, & illustria quædam hujus rei exempla adjunge-
D re: primum itaque Siderium adducimus, quem refert (d) Synesius à Philone Cyrenensi, [quem aliàs *παίδευμα τῦ Χριςῦ discipulum Christi* fuisse: sed εἰς τὸ ἄρχειν, καὶ ἀρχιερᾶσθαι θαῤῥαλεώτερον μᾶλλον, ἢ νομι-

(d) Synes. ep. 67. Theophil. Alexan.

μιμώτεροι, in iis quæ ad imperandum spectant magis confidentem, & audacem, quàm legitimum prædicat] absque Episcoporum consortio Palæbiscæ renuntiatum, creatumque Episcopum: eujus proinde ordinationem quamvis illegitimam censeat, *quod nec Alexandriæ constitutus fuisset, nec à tribus Episcopis, nec designatione signum illinc* [ab Alexandriæ nempe Præsule] *datum esset*: habitum tamen eundem pro Episcopo docet: τὸν μακαρίτην titulo beatitudinis Episcopis dari tunc solito, ipsum apellat: ejus quoque ordinationem à magno Athanasio cedente tempori, quod tunc hæreses dominarentur, probatam fuisse indicat: imo etiam cùm oporteret in Ptolemaide rectæ religionis scintillam fovere, & amplius succendere, eum virum, ut majoribus rebus aptum ab eodem Athanasio ad Metropolitanam Ecclesiam administrandam vocatum narrat; quamvis senectus illum ad Vicanas Ecclesias reduxerit: quæ sanè ostendunt visum Athanasio, visum Synesio, visum aliis sanctissimis Patribus, eum verè Episcopum esse posse, qui vel ab vno fuerit consecratus.

VI. Non minus illustre exemplum est Evagrii, quem à solo Paulino ordinatum refert(a) Theodoretus, in quo contra plures Canones ab ipso peccatum fuisse observat: tum in eos, qui potestatem denegant cuiquam mortem oppetituro quemquam in locum suum sufficere: tum in eos, qui provinciæ Episcopos jubent ad Episcopum eligendum convenire: tum denique contra illos, qui rursum vetant quemquam absque tribus Episcopis Episcopum constitui.

(a) Theodoretus lib. 5. hist. cap. 23.

A Nec (b) Ambrosius vitio omni caruisse ejus ordinationem videtur agnoscere. Evagrii tamen ordinatio ab Occidentalibus probata est; Evagrius pro Episcopo habitus passim in Occidente, & apud aliquos Antiochiæ fideles, qui (c) Eustathiani dicebantur, quod Meletio rejecto ab Arianis ordinato, Eustathio, & ejus successoribus adhærerent; adeout eo etiam mortuo conventus seorsim facerent, nec Flaviano alterius partis Episcopo [quamvis alium ipsi non haberent] communicare vel-
B lent: propter ipsum diu eidem Flauiano Romani Pontifices infensi fuere: nec dissensio ista sedata penitus est, donec ab (d) Innocentio primo Alexander legitimus Antiochiæ Ecclesiæ post Porphyrium [qui defuncto Flaviano sedem Antiochenam invaserat] quibusdam præscriptis conditionibus agnitus est, quarum una est, ut eos, qui à successore Paulini Evagrio ordinati erant, ipse reciperet cum ordinibus, & honori-
C bus. Ex quibus videtis agnitum ab Innocentio primo Evagrium pro vero Episcopo fuisse, imo & à cæteris agnosci ipsum voluisse; proindeque non ipsius solùm, sed totius Ecclesiæ hujusce temporis sententiam fuisse, stare posse alicujus in Episcopum ordinationem, quam vel unus perfecerit. Der ique egregium exemplum est Pelagii primi, de quo hæc (e) Anastasius Bibliothecarius, [quem alii
D sequuntur], *& dum non essent Episcopi, qui eum ordinarent, inventi sunt duo Episcopi Joannes de Perusio, & Bonus de Ferentino, & Andreas Presbyter de Ostiis, & ordinaverunt eum Pontificem: tunc enim non erant in Clero, qui possent eum promovere.*

Ter-

(b) Lege Ambrosium lib. 1. epist. 9. ad Theophilum.

(c) Socrates lib. 5. cap. 15.

(d) Innoc. ep. 12. ad Bonifac. tom. 1. epist. Rom. Pontif. & tom. 1. Conc.

(e) Anastas. in Pelagio 1.

VII. Tertium argumentum petitur à Corepiscoporum ordine, qui ex epistolis (a) Damasi, & (b) Joannis tertii, ab uno tantum Episcopo ordinabantur: quibus etiam favere videtur Concilium Antiochenum præcipiens, (c) *Χωρεπίσκοπον γίνεσθαι ὑπὸ τοῦ τῆς πόλεως ᾗ ὑπόκειται Ἐπισκόπου, Chorepiscopum ordinari ab Episcopo civitatis, cui idem adjacet*: quod ita Isidorus (d) Hispalensis definitum interpretatur, ut à solo Episcopo civitatis cui adjacet, sit ordinandus. Nihilominus tamen Chorepiscopi Episcopali charactere verè insigniti erant. Primò, quia illud ipsum Concilium (e) Antiochenum eos Episcopis adcenset, & Episcopalem consecrationem suscepisse refert: ut patet tum ex iis verbis, *εἰ καὶ χειροθεσίαν εἶεν Ἐπισκόπων εἰληφότες*, id est ut vertit (f) Gentianus Hervetus, *etiamsi Episcopi ordinationem, manuumve impositionem acceperint*: quod ostendit eos veros Episcopos fuisse, quod ipsum cæteræ (g) versiones tum Dionisii, tum Isidori Mercatoris, & aliæ confirmant, quas sequuntur Damasus, & (h) Zacharias summi Pontifices, Isidorus (i) Hispalensis, & (k) capitularia Caroli: quæ tamen à priori dissentiunt, quod ab Episcopis pluribus Chorepiscopos ordinatos innuant: quæ versionum diversitas, ac dissensio ob illam particulam Ἐπισκόπων oritur, quæ vel Episcopos eos ordinatos, vel ab Episcopis significare potest; quocumque tamen modo Episcopalem eos ordinationem suscepisse indicat, sive ab Episcopis pluribus, ut citatæ plures versiones demonstrant, sive ab uno, ut Gentiani Herveti versio, & postrema canonis verba, quæ mox adduximus, ostendunt. Patet etiam ex canonis totius sententia, qui nempe Presbyteros, & Diaconos, ex consensu Episcopi Diœceseos, ordinare Chorepiscopis permittit. Postquam enim Lectores, Exorcistas, imo & Subdiaconos ipsis ordinare concessit, mox, ut (l) supra docuimus, vetat, ne ipsi *Presbyterum, vel Diaconum audeant ordinare præter conscientiam Episcopi civitatis, vel Ecclesiæ cui adiacens invenitur*, seu ipse, seu regio in qua præesse dignoscitur. Cùm itaque sine conscientia Episcopi Presbyterorum, ac Diaconorum ordinatio Chorepiscopis vetita sit, signum est cum Episcopi conscientia eis permissam.

(a) Epist. 5 Damasi de Chorepiscopis
(b) Epistola unica Joann. 3.
(c) Antioch. can. 10.
(d) Isidor. Hispal. de offic. Eccles. lib. 2. cap. 6.
(e) Antioch. c. 10.
(f) Versio Gentiani Herveti.
(g) Versiones prædict. can. à Dionys. Exiguo, & Isidoro Mercatore.
(h) Zachar. in capitular. missis ad Pipinum majorem domus cap. 1.
(i) Isidor. Hispal. supra.
(K) Capitular. Caroli lib. 5. c. 189.
(l) Vide supra sect. præsentis cap. præcedenti art. 1. §. 1. num. 4.

VIII. Huic autem canoni Antiocheno affinis est canon alius Concilii (m) Ancyrani, [quem jam superius attigimus, sed hic retractandus videtur], si in germano sensu intelligatur. Ejus canonis verba Græca, quibus conditus est, hæc sunt, *Χωρεπισκόποις μὴ ἐξεῖναι Πρεσβυτέρους, ἢ Διακόνους χειροτονεῖν, ἀλλὰ μηδὲ Πρεσβυτέρους πόλεως, χωρὶς τοῦ ἐπιτραπῆναι ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου μετὰ γραμμάτων ἐν ἑτέρᾳ παροικίᾳ*, cujus canonis prior quidem pars difficultate caret, ea nempe qua statuitur, *Chorepiscopis non licere Presbyteros, vel Diaconos ordinare*: ideoque diversis quidem verbis, sed eodem tamen sensu (n) à Dionysio Exiguo, Isidoro Mercatore, & Gentiano Herveto latinè redditur: posterior autem ob istas præcipuè voces, *ἀλλὰ μηδὲ Πρεσβυτέρους πόλεως*, ambagibus plena est: vel enim potestas Presbyteros, vel Diaconos ordinandi Presbyteris civitatis adimitur; quem sensum videtur sequutus Dionysius Exiguus, dum ita vertit,

(m) Concil. Ancyran. cap. 13.
(n) Versio Dionysii Exigui.

tit, *sed neque urbis Presbyteros, nisi eum literis ab Episcopo permissum fuerit in aliena parœcia*; vel Chorepiscopis potestas ordinandi Presbyteros civitatis aufertur, quomodo hunc canonem (a) Zonaras, & Balsamon (b) interpretantur; nam aliæ interpretationes, *ut videlicet Presbyteris civitatis sine Episcopi præcepto aliquid amplius imperare, vel sine auctoritate literarum eis in unaquaque parœcia aliquid agere* hoc canone interdicatur, quæ versio est (c) Isidori Mercatoris, ad quam sensu alludit alia versio (d) Gentiani Herveti, textui Græco nequaquam consonant. Utraque porrò ex præcedentibus allata interpretatio difficultates non minimas continet. Prior quidem, tum quod nemo vmquam de potestate ordinandi Presbyteris civitatis concessa inaudiit, ideoque inutile erat hanc eis potestatem denegare: tum quod falsum sit, & absurdum ex prædictis, Presbyteris civitatis potestatem ordinandi ab Episcopo concedi per literas; quod tamen ex priori illa interpretatione colligi videretur. Posterior autem, quia frustra, quibus potestas ordinandi tam Presbyteros, quàm Diaconos denegatur, Presbyteros ciuitatis nobiliores cæteris Presbyteris creandi potestas denegaretur, præsertim in aliena parœcia. His rationibus inductus Dionysius (e) Petavius vir doctissimus, mendosum canonem Concilii Ancyrani esse suspicatur, ideoque expungenda esse ista verba, ἀλλὰ μηδὲ πρεσβυτέρους πόλεως, quibus sublatis planum, & perspicuum eorum sensum pollicetur, eum nempè, ut Chorepiscopis non liceat Presbyteros, vel Diaconos ordinare, nisi cùm Episco-

(a) Zonar. in c.13. Conc. Ancyran.
(b) Balsamon ibid.
(c) Versio Isidori Mercatoris.
(d) Versio Herveti.
(e) Dionys. Petavius not. in Epiph. animadvers. in hæresim 69. quæ est Arian.

A pi præcepto, seu permissu. Verùm nec, si verba ista expunxeris, planus adhuc hujus canonis sensus mihi videtur; redundabunt enim adhuc verba ista, ἐν ἑτέρᾳ παροικίᾳ, *in aliena parœcia*. Quomodo enim hæc prioribus cohærebunt, cùm in aliena parœcia, seu diœcesi imperandi Episcopis nullum jus sit? Ratio item iuxta hanc lectionē nulla continetur, ob quam in aliena parœcia ab ea quam assignatam habent, Chorepiscopis ordinandi facultas concedi debeat. Itaque (f) vel recurri debet ad eam quam superiùs B hujus Canonis dedimus explicationem, vel ad eam quam mox dabimus. Non autem facilè expungenda consuluerim, quæcumque palato nostro non sapiunt, si antiquis monumentis exarata habeantur; haberi autem ista in antiquis codicibus, tum codicum ipsorum inspectio, tum Dionysii Exigui antiqui auctoris versio, nec recens Isidori Mercatoris; nec novę Zonaræ, & Balsamonis interpretationes ostendunt. Malim proinde C hunc canonem ita interpretari, ut sensus sit, non licere Chorepiscopis etiam in propria parœcia, [nam parœcię aliquę eis committebantur, & prima parœciarum nomenclatura à Rusticanis Ecclesiis, quibus Chorepiscopi præerant, ad urbicas transiit] Presbyteros vel Diaconos ordinare: Presbyteros autem civitatis, qui ad ipsorum parœcias non spectabant; sine licentia ejusdem Episcopi scriptis tradita, ordinare non potuisse, D quia cùm difficilius hæc potestas eis demandaretur, numquam eam traditam fuisse nisi scripto exarata foret, crederetur. Ex hoc itaque canone, cùm pateat Chorepiscopis ordinandorum Presbyterorum ac

(f) Sup. sect. præsenti cap. præced. art. 2. §. 1. 2. 4. & 9.

ac Diaconorum facultatem attributam nonnunquam fuisse, eos utique Episcopali ordine insignitos fuisse certissimum argumentum est.

IX. Eosdem quoque verè Episcopos fuisse, licet eandem quam Episcopi dignitatem non haberent, nec pari honore, ac reverentia colerentur, ex pluribus aliis patet: idque primum ex Concilio (a) Neocæsariensi inferimus, in quo cùm prohibitum esset, ne ἐπιχώριοι Πρεσβύτεροι [qui (b) à Dionysio Exiguo, *Presbyteri ruris*, à Gentiano Herveto Vicani Presbyteri dicuntur, melius quàm ab alia versione *conregionales*] coram Presbytero civitatis offerre præsumerent, id tamen Chorepiscopis postea conceditur, qui, & συλλειτουργοὶ vocantur, quo nomine Episcoporum collegæ sæpè intelliguntur, & τιμώμενοι *honorabiles*, habendi censentur: ex quo certè Episcopos fuisse colligere est; alias cùm in vicis constituti essent, vicani fuissent Presbyteri, nec aliquid habuissent, quo honorabiliores Presbyteris fuissent. Sed hoc argumentum leviusculum est: fortius itaque ex Laodiceno (c) Concilio desumitur hunc canonem præscribente, ὅτι οὐ δεῖ ἐν ταῖς κώμαις, καὶ ἐν ταῖς χώραις καθίστασθαι Ἐπισκόπους, ἀλλὰ περιοδευτὰς τοὺς μέντοι ἤδη, προκατασταθέντας μηδὲν πράττειν ἄνευ γνώμης τοῦ Ἐπισκόπου τοῦ ἐν τῇ πόλει, id est, *quod non oporteat in vicis, & pagis Episcopos constitui, sed periodeutas, seu circumcursatores, eos autem qui prius constituti fuerunt, nihil agere sine sententia Episcopi civitatis*, quod similiter de Presbyteris constituit ne quid injussu Episcopi agant. Videtur autem hoc canone vetari, ne deinceps Episcopi in vicis constituerentur, sed solum Presbyteri visitatorum officio functuri; quod observatum tamen non fuisse ex prædictis innotescit: ubi autem Episcopi in vicis constituti fuerint, seu Chorepiscopi ordine Episcopali donati, præcipi ut sine conscientia Episcopi nihil moliantur, ne pax, atque unitas Ecclesiæ turbaretur. Unde colligitur fuisse isto tempore in vicis Episcopos constitutos Presbyteris superiores, quos Chorepiscopos dicimus. Efficax autem est pro ea sententia testimonium Nicolai primi, in responsione (d) ad Rodulphum Bituricensem superiùs allatum, in quo & officia Episcopalia disertè Chorepiscopis asseruntur, & ordinationes Presbyterorum, ac Diaconorum ab iis factæ tanquam validæ probantur, & in ordine ipsi Episcoporum quamvis certis conditionibus eorum limitanda potestas dicatur, constituti referuntur. Nec negligendum ex Leone (e) primo, qui Chorepiscopos ait, *quamquam consecrationem habeant, Pontificatus tamen apicem non habere*, id est, licet ordinem Episcoporum habeant, dignitatem, & locum Episcopi non habere.

X. Quartum desumitur ex dispensationibus summorum Pontificum, quos in pluralitate ista Episcoporum, in Episcopali consecratione dispensasse aliquando legimus. Primò enim ad Gregorius magnus Augustino Anglorum Episcopo dicitur respondisse, quamvis ut verum fatear, satis obscura sit Gregorii ea de re responsio, atque sententia. Quærenti siquidem Augustino Anglorum Episcopo, (f) *quot necessarii sint Episcopi, in Episcopi consecratione*, ita respondet, *ut quidem in Anglorum Ecclesia, in qua adhuc solus tu Episcopus inveniris ordi-*

(a) Concil. Neocæs. cap. 13.

(b) Vide dictas versiones.

(c) Laodic. c. 57.

(d) Nicolaus I. ep. 19. Rodulpho.

(e) Leo epist. 86. al. ad Episcopos Germ. & Gall.

(f) Responsio Gregor. ad 8 interrogat. Augustini.

dinare Episcopum non aliter, nisi sine Episcopis, vel ut alii legunt, quorum lectio clarior est, *cum Episcopis potes* [quæ duæ lectiones contrariæ sunt] *nam quando de Galliis Episcopi venient, illi in ordinatione Episcopi testes tibi adsistent. Sed fraternitatem tuam ita volumus in Anglia Episcopos ordinare, ut ipsi sibi Episcopi longo intervallo minimè disjungantur: quatenus nulla sit necessitas, ut in ordinatione alicujus convenire non possint. Cùm igitur Deo auctore ita fuerint Episcopi, etiam in propinquis sibi locis ordinati, per omnia Episcoporum ordinatio sine aggregatis tribus, vel quatuor Episcopis fieri non debet &c.* Ex prioribus autem & posterioribus hujus responsionis verbis inferunt aliqui, Gregorium cum Augustino dispensasse, ut in novella Anglorum Ecclesia, cui solus ut Episcopus præerat, solus quoque Episcopos ordinaret; non enim nisi solus ordinare potest, ut habet Gregorius, qui solus erat. Composita autem Anglicana Ecclesia præcipi volunt, ut à tribus saltem Episcopi consecratio perageretur, secus proinde in novella Ecclesia permissum docent; ita tamen ut si qui fortè ex Gallia Episcopi venirent, eos consulat Gregorius ad consecrationem Episcopi testes convocandos: sed si nulli ex Gallia tunc ad Angliam appellerent, sine conventu Episcoporum consecrationem Episcopalem perfici sinat. Possunt tamen eadem verba in alio sensu accipi, ut nempe dicat Gregorius, Augustinum, qui solus in Anglia tunc esset Episcopus, quia solus ordinare non posset, necessariò debere adventantes ex Gallia Episcopos præstolari, quibuscum consecrationem Episcopi celebret: secus verò posteà Episcopalibus in Anglia sedibus constitutis faciendum, quia nempe tot Episcopi constitui debent, ut ex ista provincia tres saltem ad Episcopi consecrationem facilè convenire possint: qui sensus ab alio longè diversus est, imo contrarius, & priorem potius sententiam confirmat. Non ausim tamen posteriorem hunc sensum nimium approbare, quippe cùm legam in historia Anglicana venerabilis (a) Bedę, Justum, & Mellitum ab Augustino fuisse Episcopos consecratos: cùm tamen ipse nullius ex Gallia præsentis Episcopi meminerit: sed cùm idem (b) Laurentium ab eodem Augustino consecratum memoret, absque eo quod Justi, & Melliti præsentiam in ista ordinatione referat, quos nullatenus credibile est ab hac ordinatione, ad quam ex Roffensi, & Londoniensi Ecclesia facilè convenire poterant, abfuisse, ideò nolim ex eo testimonio absolutè inferre Justum, & Mellitum à solo Augustino consecratos fuisse: præsertim cum apud (c) ipsum, sicut & alios historicos, nihil usitatius sit, quam ut solius Metropolitani in consecratione Episcoporum mentio fiat. Vvilfridum posteà (d) narrat, cum, ut credo, non essent sufficienti numero in Anglia Episcopi ad consecrationem Episcoporum in Anglia peragendam, foris missum ordinandum. Verum quidquid sit de dispensatione ista Gregorii, referunt (e) Henriques, & alii, Gregorium decimumtertium concessisse Patriarchæ Æthiopiæ, qui erat è Societate Jesu, ut solus sine adsistentibus pluribus Episcopis posset Episcopos consecrare, si operæ pretium esset. Porrò si Papa di-

(a) Beda libr. 2. c. 1. histor. Anglorum.

(b) Idem seq. cap.

(c) Idem passim.

(d) Idem lib. 4. historiæ.

(e) Henriqu. summæ, tom. 1. lib. 10. cap. 14.

ſpenſare poteſt, ut unus Epiſcopus alium conſecret, indicium eſt ad ſubſtantiam conſecrationis Epiſcopalis tres Epiſcopos minimè requiri.

XI. Denique rationibus etiam agunt iſtius ſententiæ defenſores: tum quod in (a) Pontificali Romano, itemque (b) Veteri Romano Ordine, ubi de conſecratione Epiſcopali agitur, unus ſolum *conſecrator* vocetur, reliqui *adſiſtentes* duntaxat dicantur, atque adeò unus ſolum ſit verus miniſter, qui Sacramenti effectum operetur; reliqui ad ſolemnitatem duntaxat, & ritum conſecrationis adhibeantur, quibus proinde ſublatis, validam neceſſe eſt manere Epiſcopi conſecrationem: tum quod unius Sacramenti, cujuſmodi eſt conſecratio Epiſcopalis, unus per ſe debeat eſſe miniſter, qui per ſe effectum Sacramenti operetur: quare cum conſecratio Epiſcopalis Sacramentum unicum ſit, non debent ejus plures dici per ſe miniſtri, qui per ſe conſecrationem perficiant, ſed uni dumtaxat id debet tribui, quamvis plures materiam præbere, & verba proferre videantur.

(a) Pontificale Roman. titul. de conſecrat. Epiſcop.
(b) Vetus Ordo Rom. eod.

§. III.

Judicium de utraque ſententia.

XII. Difficilis utique hæc controverſia eſt, in qua tamen poſterior quam modò confirmavimus, ſententia longè probabilior, & fortioribus innixa mihi videtur argumentis: dubiis enim teſtimoniis prior utplurimum fulcitur: nam (c) Aniceti, Damaſi, Joannis tertii epiſtolæ dubiæ ſunt fidei; Capitulare quo-

(c) Suprà cap. ſuperiori art. 8. §. 1. num. 10. & 11.

A que Caroli, in quo de Chorepiſcopis diſputatur, ſupra in dubium revocavimus ob non negligendas, quæ à ſtudioſo relegi poterunt rationes: Leonis autem primi, & Concilii Neocæſarienſis, atque Hiſpalenſis II. teſtimonia parum huic ſententiæ officiunt: cum qua etiam Concilii Metenſis adjuncta auctoritas conciliari poteſt. Poſterior autem certioribus, evidentioribus, efficacioribuſque teſtimoniis nititur. Quia tamen prior communis eſt, & hocce tempore magis recepta, non ſolùm prioris

B ſententiæ rationes diſſolvere tentabimus, verùm quid argumentis pro poſteriore allatis reſponderi ſoleat, vel quoquomodo poſſit, proferemus, quamvis reſponſiones iſtas, ſi maturè perpendantur, nulli ſatisfacturas credamus.

§. IV.

Solvuntur prioris ſententiæ argumenta.

XIII. Ex iis autem, quæ breviter prænotavimus

C ſoluta fere ſunt omnia prioris ſententiæ argumenta, negando videlicet germanas eſſe Pontificum epiſtolas Aniceti, Damaſi, Joannis tertii, ab eodem fortè confictas, à quo capitulare Caroli, ſed ad ſingula ordinatè reſpondendum eſt. Quod itaque priori loco adducitur antiquum eſſe, & ex Apoſtolica traditione manare inſtitutionem iſtam, qua tres ſaltem Epiſcopi conſecrationi alicujus

D intereſſe debent, id quidem non invitè fatendum eſt; neque tamen ideò ſequitur ad ſubſtantiam ordinationis numerum iſtum Epiſcoporum pertinere: cùm multas quoque in Sacramentis miniſtrandis,

dis, sacras cerimonias habeamus antiquitùs observatas, & ab Apostolis traditas, quæ tamen ad Sacramentorum substantiam minimè spectent. Quod autem *instituente Domino* ab Aniceto trium Episcoporum numerus habendus dicatur, vel id eo sensu dici debet ab intentione Christi promanare, quod ab Apostolis inspirante Domino traditum accipimus, sicut plura quoque eodem modo ab institutione Christi derivata passim dicuntur à Patribus: vel quod Christus Apostolos de hoc ritu instituendo docere potuerit, non tamen ut necessarium ipsum esse voluerit, nec ut consecrationis Episcopalis tres Episcopos ministros esse instituerit, & præceperit, eique numero consecrationem istam alligarit, atque addixerit.

XIX. Secundò, quæ ex Damaso Papa, ac Joanne tertio adducuntur, aliquam pati possunt explicationem: si nempe dicamus Damasum, & Joannem tertium iis epistolis exagitare eos Chorepiscopos, qui quod nomen, & dignitatem Chorepiscoporum haberent, quamvis ordinati non fuissent Episcopi, Pontificalia tamen munia exercere audebant, pro signo autem quod tales ordinati non essent Episcopi, adducunt quod ab uno tantùm Episcopo essant ordinati, cum tamen, ut ait Damasus, (a) *prohibitum sit à sanctis Patribus, ut qui ab uno, vel à duobus sunt ordinati Episcopis, nec nominentur Episcopi*: Qui etiam alia adducunt argumenta, utpotè quod in villis instituti essent Chorepiscopi, vel in vicis, vel in modicis civitatibus, vel in aliis locis, in quibus canonica non est Episcoporum institutio; itemque quod eorum aliqui absolutè instituti forent, cùm absoluta Episcoporum ordinatio canonibus repugnet; sicut ergo nec absolutas ordinationes, nec eas quibus quis in villa, vico, aut modica civitate instituatur, nemo quoad characterem irritas dixerit, ità eam ordinationem Episcopalem, quæ ab uno peracta sit, vacuam omnino, & inanem, quoad hunc nemo censuerit: sed sicut ex eo quod quis alicui Ecclesiæ pagi, vel vici addictus sit, colligi potest à posteriori nimirum, quod Episcopus non sit ordinatus, ita ex eo, quod aliquis ab uno tantùm fuerit ordinatus, colligi similiter potest quod non fuerit Episcopus consecratus. Quod etiam illustrari potest exemplo, ex epistola ejusdem Joannis tertii petito, qui scilicet eodem tenore dicit Episcopum non esse Episcopum, qui ab unico, vel duobus solummodo consecratus sit, & qui auctoritate Metropolitani consecratus non sit. *Omnia quoque*, inquit, *maxima Concilia affirmant eum non esse Episcopum, qui minus quàm à tribus Episcopis, auctoritate etiam Metropolitani factus fuerit Episcopus*. At quis negare audeat Episcopum, cujus tantùm ordinationi desit auctoritas Metropolitani, verum quoad characterem esse Episcopum? Itaque ex iis patet nec Damasum, nec (b) Joannem tertium, dum negant Chorepiscopos Episcopali charactere insignitos, quod à tribus Episcopis consecrati non essent, substantiale quippiam consecrationi Episcopali curasse proferre, sed à posteriori non fuisse illos consecratos in Episcopos ostendisse, quod ab Episcopis præscripto à ca-

(a) Damasus ep. 4. citat.

(b) Joann. 3. epist. nunc. cit.

à canonibus numero non conveniſſent: ideoque vel nullam, vel non canonicam fuiſſe inſtitutionem: non eſſe autem præſumendum Epiſcopos in eorum creatione Concilii generalis Niceni primi, & aliorum voluiſſe auctoritatem violare, & canonum præcepta tranſgredi: ideo nec eſſe præſumendum Chorepiſcopos vmquam Epiſcopos fuiſſe creatos, quod ſatis ipſis erat, ut Chorepiſcoporum hujuſmodi ordinem abolendum eſſe demonſtrarent, in quorum creatione contra canones peccaretur: quod ſolùm ex profeſſo hiſce epiſtolis circa Chorepiſcopos probare contendunt.

XV. Similiter, quæ pro confirmatione adducuntur, ſolvi poſſunt. Nam Concilium Metenſe dum Baſilicas à Chorepiſcopis conſecratas, tanquam non conſecratas conſecrari præcipit; de Chorepiſcopis loquitur, qui non eſſent Epiſcopi conſecrati, ſed Vicarii Epiſcoporum eſſent conſtituti: tales enim fuiſſe, qui non eſſent ordinati Epiſcopi, ex dictis oſtendi poteſt: imo nec ordinariè Epiſcopos fuiſſe conſecratos, eos qui Chorepiſcopi dicebantur, ſaltem à quarto ad hoc uſque tempus ſæculo libenter admiſerim: tum ob eas rationes, quas Damaſus, & Joannes tertius Pontifices proferunt: cùm enim prohibitum eſſet Epiſcopum quenquam ordinari, niſi à tribus auctoritate Metropolitani convocatis, nec niſi in aliqua ciuitate non modica, ne Epiſcopi dignitas, honoſque vileſceret, probabile eſt in vicis, atque oppidulis, in quibus Chorepiſcopi inſtituebantur, non fuiſſe ſolitos Epiſcopos ipſos ordinari,

A præſertìm eùm ab uno Epiſcopo crearentur, ne canonum in iis auctoritati injuria fieri videretur: tum etiam ex eo quod in (a) opuſculo Ebbonis, quod ex ſancti Remigii Bibliotheca doctiſſimus Sirmundus exſcripſit, & hiſtoriæ Rhemenſis Eccleſiæ à Flodoardo conſcriptæ adjunxit, in quo Chorepiſcopi munia omnia ſedulò referuntur, [quod omnem Sacerdotalem regionem circuiret, ſingulorum Clericorum mores, & Sacramentorum adminiſtrandorum peritiam, uſumque inquiſiturus, po-
B pulos exhortaturus, infirmos viſitaturus, & ſancta Unctione, ac benedictione conſolaturus, aliaque ejuſmodi peracturus] nullum Pontificale munus ei attribuitur, ſed Epiſcopo ſoli conſecrationis, confirmationis, reconciliationis publicæ peragendæ munus injungitur. Cui etiam conſentiunt (b) Concilij Niceni canones quidam ex Arabico tranſlati, in quibus Chorepiſcoporum munia, tum in viſitandis Eccleſiis, ac Monaſteriis;
C tum in colligendis Epiſcopi reditibus, & in pauperes diſtribuendis, tum in inſtruendis, & deducendis iis, qui ordinandi ſunt ad Archidiaconum, recenſentur, ordinationis autem jus vel Epiſcopalis ordinis veræ functiones nequaquam ipſis tribuuntur; quinimo Archidiaconis, & Presbyteris potiores in ipſa ordinatione partes præ illis deferuntur, & honorabiliores in Eccleſia ſedes, quod arguit ipſos ordine Epiſco-
D pali minimè inſignitos fuiſſe: tum quod Iſidorus (c) Mercator, ex uſu, ut probabile eſt, ſui temporis *χωρεπισκόπους Vicarios Epiſcoporum* interpretetur, ſimiliterque Iſidorus (d) Hiſpalenſis: quamvis tamen

(a) Opuſculum Ebbonis de miniſtris Eccleſiæ Remenſis additum hiſtor. Remenſi Flodoardi.

(b) Concil. Nicen. ex Arabico tranſlati canon. 54. 55. 56. 57. 58. 60.

(c) Iſidor. Mercator ad cap. 13.

(d) Iſidor. Hiſpal. lib. 2. de offic. Eccleſ. cap. 6.

men ex Concilio Antiocheno quę-dam subnectat, quæ eos Episcopos fuisse ostendant: ideoque esto eo tempore quo Episcoporum in ordinandis inferioribus Clericis adjutores esse solebant, adeout, [quemadmodum ex (a) Concilio Antiocheno, & (b) Ancyrano, necnon Basilii (c) epistola canonica de Chorepiscopis inferre possumus] sine permissu Episcoporum, imò etiam, iis aliquando non admonitis, inferiores ordines tribuerent, interdum etiam superiores alios ordines, ex Episcoporum licentia concederent: esto, inquam, eo tempore Episcopi ordinati esse solerent; at posteaquam Leonis primi (d) summi Pontificis, Hispalensis secundi (e) Synodi, aliorumque Pontificum, & Conciliorum auctoritate, Pontificalia omnia officia eis adempta sunt; nec vel ipsos minores ordines absque Episcopi jussu eis conferre permissum, ut edicit Synodus (f) Meldensis: ab eo inquam tempore, quia ea sola quæ jurisdictionis erant tractarunt, Episcopalem consecrationem suscipere desierunt, præsertim cum ab isto tempore canones pro ordinatione Episcoporum lati notiores esse cœperint, eorumque observatio severius per aliqua sæcula exacta fuerit, ac procurata, cum aliquando vix noti essent, ut patet de (g) Augustino, qui se canones Concilii Niceni, quibus ipsius ordinatio redarguebatur, ignorasse profitetur. Neque verò probabile est, cùm Nicenum (h) Concilium vetuisset, ne in una diœcesi forent duo Episcopi, adeò posteà hunc canonem spretum fuisse [quem à se videri violatum, tantoperè (i) Augustinus doluit] ut

(a) Antioch. c. 10.
(b) Concil. Ancyr. cap. 13.
(c) Basil. epist. can. de Chorepiscopis.
(d) Leo epist. 66. al. 85.
(e) Hisp. 2. cap. 7.
(f) Concil. Meldense cap. 44.
(g) Possidius in vita Augustini c. 8.
(h) Concil. Nicen. cap. 8.
(i) Possidius cit. cap. 8.

A ordinarii ministri in Ecclesiis passim esse solerent, qui Episcopi sacrati essent, & ordinem haberent Episcopalem. Itaque Chorepiscopos, quos ex prædictis ordinariè in Ecclesiis fuisse constitutos legimus, probabile non est maxima ex parte fuisse Episcopos, saltem à quarto sæculo, quo Nicena decreta promulgata, & observata sunt. Unde Isaac (k) Lingonensis (l) capitulare (m) Caroli sequutus à Benedicto Levita collectum, eos non Episcopos, sed Vicarios Episcopi tantum fuisse affirmavit, B & ab iis collatum Confirmationis sacramentum iterandum asseruit. Cui etiam rei probandæ accedit egregium ex Sigeberto Chronographo testimonium, apud quem Chorepiscopi cum Archidiaconis confunduntur. *Damasus*, inquit, *Papa decrevit, ne quid contra Episcopos præsumant Archidiaconi, qui dicuntur Chorepiscopi, id est villarum, ac regionum Episcopi*. Quam sententiam pariter amplectitur Synodus (n) Augustensis diœcesa- C na, præsidente Othone sanctę Romanæ Ecclesiæ Cardinale, & Augustensi Episcopo, in quo habetur *eos quos Græci Chorepiscopos, hoc est certarum regiuncularum in qualibet diœcesi speculatores, alios Archidiaconos, alios Archipresbyteros vocasse*.

XVI. Neque verò mirum videri debet, quod Archidiaconi, vel Vicarii Episcoporum Chorepiscopi, seu Villarum Episcopi dicti fuerint, cum etiam ob Episcopa- D lem jurisdictionem, quam exercent, & sollicitudinem, in cujus partem vocantur, *secundi ordinis Antistites*, necnon *Episcopi*, nuncupati aliquando reperiantur: sic Claudianus Mamerci Viennensis

Epi-

(k) Isaac titul. 11. can. 3
(l) Ca. t. lib. 7. cap. 119.
(m) Sigebertus in Chronico.
(n) Synodus Augustana ann. 1548. celebrata cap. 7. statim initio.

(a) Sidon. epist. 12. lib. 4.

Episcopi frater quem (a) Sidonius fratris *Consiliarium in judiciis*, *Vicarium in Ecclesiis*, *Procuratorem in negotiis &c.* appellat, & ante fratris obitum decessisse testatur, eodem Sidonio teste. (b)

(b) Ibidem;

Antistes fuit ordine in secundo
Fratrem fasce levans Episcopali;
Nam de Pontificis tenore summi
Ille insignia sumpsit, hic laborem.

Idem quoque Claudianus à Gennadio libro de Viris illustribus Episcopus appellatus est, ubi hæc de Salviano, (c) *scripsit expositiones extremæ partis Ecclesiastis ad Claudianum Episcopum Viennensem.* Justus quoque, quem Gregorius (d) Turonensis *Archidiaconus*, sancti Hillidii Arvernæ urbis Episcopi nominat, *nomine, & merito justum*, quem, cum vitæ cursum binis consummasset operibus, Magistri tumulo sociatum scribit, Episcopus nominatur in tabula marmorea, cui hoc Epitaphium appositum est, (e) *ibi requiescit sanctus Justus Arvernicæ urbis Episcopus*; cum tamen constet ex Gregorii Turonensis citato testimonio, & enumeratione singulorum Arvernicæ urbis Episcoporum, quos ordine idem Gregorius fideliter recenset, eum dictæ urbis Episcopum non fuisse, sed Archidiaconi munus in ea Ecclesia gessisse. Archidiaconis itaque Episcoporum nomen aliquando commune fuit; ad quorum proinde differentiam Episcopi passim summi Pontifices, Antistites summi, summi Sacerdotes dicebantur, ut alicubi insinuavimus, fusiusque alibi explicabimus. Quare mirandum non est, si Vicarii Episcoporum in visitanda, & regenda diœ-

(c) Gennadius de viris illustribus, in Salviano.

(d) Greg. Turon. lib. 1. hist. citat. cap. 40.

(e) Testatur Jo. Savaro notis ad epist. cit. Sidon.

A cesi, non simpliciter Episcopi, sed Chorepiscopi dicerentur, eoque sensu intelligi, ni fallor, debet Chorepiscopus, ubi diversus ab Episcopo, Presbytero, Diacono, tanquam Ecclesiasticum officium gerens, quod pecunia venundari nequeat, in (f) Concilio Chalcedonensi, (g) in epistola encyclica Gennadii, in responsis (h) Balsamonis ad Marcum Patriarcham Alexandrinum recensetur.

(f) Concil. Chalcedon. cap. 2.

(g) Gennadius in epist. encycl. inter epist. canonic. editas à Balsamone.

(h) Balsamon respons. 28. ad Marcum.

XVII. Ut vero ad cæteras confirmationes redeamus, Concilium (i) Neocæsariense non vide-
B tur clare Chorepiscopis Episcopalem ordinem adimere, quippe cum non desint rationes, quas supra pro posteriori sententia adduximus, quibus eos Episcopos esse insinuet: dicendum est ergo eos non Apostolis, sed septuaginta discipulis affirmare succedere, etiam si ordine fortè Episcopi fuerint, quia loco, dignitate, ac jurisdictione Presbyteri tantum erant, quorum in illa successione assignanda præsertim habetur ratio, non au-
C tem ordinis: nam D. Stephanus v. g. & alii ex septem Diaconis, erant ex septuaginta discipulis secundum (k) Epiphanium, qui tamen nondum Diaconi erant instituti, cum ad Diaconatus officium electi sunt, nec Presbyterorum unquam gradum attigerunt. Ex Apostolis quoque aliquos haud dubium est verè Apostolos fuisse, cum nondum Episcopali ordine initiati essent, ut patet ex (l) Jacobi Apostoli ordinatione, quam
D modò in exemplum retulimus. Denique aliquos ex septuaginta Discipulis Episcopos fuisse creatos, testis est Nicolaus primus (m) in responsione ad Rodulphum Bituricensem, qui tamen quamdiu nullum

(i) Conc. Neocæs. cap. 13. al. 14.

(k) Epiphan. Panarii tom. 1. cap. ac penult.

(l) De Jacobi ordinatione.

(m) Nicolaus 1. ep. 3. supra citata.

lum habebant locum assignatum, nullam Episcopalem sedem, pro Presbyteris habebantur. Episcopos quoque ab Episcopatu suspensos, & in gradum Presbyterorum, seù Chorepiscoporum dejectos [quales(a) multos legere est] cum ordine Episcopi, gradu vero & loco Presbyteri solum essent, non Apostolis succedere, qui solas Episcopales sedes, Ecclesiasque fundarunt; verùm septuaginta Discipulis, qui Presbyterales fundaverunt Ecclesias, dicere æquum est: proinde, quamvis Episcopi à Concilio Neocæsariensi septuaginta Discipulis succedere dicantur, hoc tamen non impedit, quominus ex iis aliqui Episcopali ordine insigniti fuerint. Cui etiam non obstat, quod Concilium (b) Neocæsariense *propter studium pauperum* eos honorandos statuat: quamvis enim ex Chorepiscopis aliqui Characterem haberent Episcopalem, quia tamen non omnes hoc charactere ornati erant, Concilium generalem rationem assignans, cur Chorepiscopi præ cæteris honorabiles essent Presbyteris, de ordine Episcopali tacuit, generalem autem ipsorum erga pauperes studium retulit, cui præsertim tanquam Episcoporum Vicarii, in quorum scilicet Episcoporum potestate Ecclesiæ facultates erant, & ad quorum pedes fideles maximam redituum suorum partem abjiciebant, ex eorumdem Episcoporum commissione vacabant: unde prædictum quoque (c) Ebbonis opusculum, inter Chorepiscopi munia refert, *hospitalitatem sectari, infirmos visitando, obsequia benignitatis, & benedictionis, & sanctæ unctionis inferre*, quod est eleemosynas in peregrinos, & infirmos effundere:

(a) Vide Concil. Nicæn. 1. cap. 8.

(b) Neocæs. c. 13. al. 14.

(c) Opusculum Ebbonis cit. de ministris Ecclesiæ. Rhemensis.

II. Pars.

A neque Concilio æquum visum est ordinis meminisse, cujus locum, ac dignitatem nec tenerent; satius ab eo existimatum est functionum Chorepiscopalium mentionem facere, quibus reliquis Presbyteris superiores erant.

XVIII. Quod autem adfertur capitulare Caroli, (d) in quo Leonis tertii responsio continetur Chorepiscoporum ordinationem reprobantis, & Episcoporum Galliæ conventus tanquam nullam eandem damnantis, superius fusè discussum est, & dubiæ fidei redditum; nihilominus, si ipsum explicare placuit, eadem quæ Damasi (e) & Joannis tertii epistolis explicatio ipsi adhibenda erat, damnari scilicet in eo capitulari, & abolendum censeri Chorepiscoporum ordinem, ipsos judicari non esse Episcopos, nec Episcopalem ordinationem consecutos fuisse, non à priori per aliquas rationes, quæ ad substantiam ordinationis pertineant, sed à posteriori per aliqua signa, & indicia, puta quod non à tribus Episcopis ordinarentur, quod ad Episcopalem sedem minime instituerentur; has enim duas rationes capitulare prædictum profert. Nihilominus ne sic quidem sententiam hanc fuisse visam decretoriam, neque pro decretoria traditam fuisse à Leone tertio, ut indicat ipsum capitulare, (f) in quo nempe respondisse fertur prædictus Leo, *hæc non esse necesse iterare, vel definire, quia sæpissimè à suis prædecessoribus, & à multis sanctis Episcopis, atque Synodalibus sanctionibus eos esse prohibitos, atq; damnatos*, supple *constaret*: *& ideò non esse necesse ventilare, sed definita tenere*. Quare cùm nihilominus unus Episcopus ejusmodi Chorepi-

(d) Capitul. Carol. lib. 7. c p. 187. & cap. 1...

(e) Sup. num. 14. pæn(?) 9.

(f) Capit. cit.

scopos sine sede Episcopali consecraret, lis omnino hoc Leonis responso dirempta non fuit, sed quid de ordinatis ab ipsis agendum foret acriùs disceptatum est; hinc illæ (a) Hincmari Rhemensis ad Leonem quartum, Rodulphi Bituricensis ad Nicolaum primum iteratæ circa (b) Chorepiscopos, & ab ipsis ordinatos quæstiones, quibus quid Leo quartus responderit nescitur. Nicolaum autem primum pro Episcopis eos habuisse [si nempe ut Episcopi fuissent consecrati, quemadmodum habet Concilium (c) Antiochenum] & factas ab ipsis ordinationes, atque consecrationes pro validis habendas respondisse constat ex ejus epistola ad (d) Rodulphum.

(a) Flodoard hist. Rem. lib. 3. c. 10.

(b) Nicolaus 1. ep. 19. ad Rodulph.

(c) Antioch. c. 10.

(d) Idem Nicolaus supra.

XIX. Cætera tandem argumenta nullius sunt ponderis, nam Concilium Regense (e) ordinationem Armentarii, qui à duobus tantum fuerat in Episcopum consecratus, canonibus *irritam* & evacuandam declarat, usitata Conciliis, & Patribus loquendi ratione, juxta quam eorum dicitur irrita ordinatio, quibus adimitur Episcopale officium, dignitasque aufertur: non autem inanis omninò, & vacua à Concilio (f) Regensi ejusdem censetur ordinatio, cui nempe sacramenti Confirmationis collatio permittitur, & à quo ordinati verè ordinati censentur, ex prædictis. Ratio verò quæ ultimo loco profertur, quod nempe Episcopi adsistentes principali consecratori materiam exhibeant, & verba consecratoria proferant, ideòque ad substantiam consecrationis pertinere debeant, nullatenus viget. Nam verbi gratia Sacerdotes, qui simul cum Episcopo Sacrificium Missæ peragunt, materiam præsentem habent quam consecrant, eodem modo quo Episcopus, & consecratoria, seu transmutatoria verba panis, & vini in corpus, ac sanguinem Christi cum Episcopo quoque celebrante proferunt, neque tamen ad substantiam consecrationis corporis ac sanguinis Christi, eo sensu spectare dici possunt, quasi ipsi ad eam necessarii sint, nec Episcopus unicus sufficiens minister esse possit. Itaque, sive unus tantum ministrorum, is scilicet qui vocatur principalis consecrator, consecrationem Episcopalem perficiat, alii solum ad testificandum suum consecrationi assensum verba proferant, & materiam cum consecratore exhibeant, sive consecrationem ipsam omnes & singuli indivisim operentur, non sequitur tres istos consecrationi cooperantes ad necessitatem consecrationis esse requisitos, aut non ab eorum uno consecrationem validè perfici posse.

(e) Concil. Regense cap. 1.

(f) Regense c. 3. & 4.

§. V.

Continens Responsiones, quæ argumentis pro posteriori sententia proferuntur.

XX. Solutis jam argumentis pro priori sententia, superest ut iis, quæ pro posteriori proponuntur argumentis communes solutiones dari solent, quamvis non æquè omnes mihi satisfaciant, proponamus: præmittendumque mihi videtur ex auctoribus, qui tenent invalidam esse Episcopi consecrationem, quæ non à tribus Episcopis fiat, plures esse, qui id ordinariè intelligendum, & seclusa dispensatione censeant; secus autem validam esse putent, si dispensatio accesserit ordinarium sci-

ſcilicet cenſentes conſecrationis Epiſcopalis miniſtrum à Chriſto inſtitutum eſſe, non unum ſolum Epiſcopum, ſed tres; non vetuiſſe tamen Chriſtum, quin extraordinarius ex Eccleſiæ diſpenſatione unus Epiſcopus ejus miniſter eſſe poſſit: quomodo ſacramenti Confirmationis ordinarium miniſtrum ſolum Epiſcopum eſſe Catholici omnes fatentur, extraordinarium autem ſimplicem Presbyterum ex diſpenſatione eſſe poſſe multi concedunt. Ita ergo cenſent (a) Bellarminus, (b) Sotus, (c) Vaſques, (d) Coninchus & alii, qua obſervatione poſita, facile eſt quibuſdam argumentis prioris ſententiæ reſpondere.

XXI. Primo enim quæcumque de Apoſtolorum tempore, quæcumque de diſpenſationibus ſummorum Pontificum hac in re proferuntur, hac obſervatione concidunt. Si Apoſtolorum tempore diſpenſatum dicas ob Epiſcoporum raritatem; ſi poſteà à Gregorio primo in novella Anglorum eccleſia; ſi à Gregorio decimotertio in Æthiopia, ſi ab aliis in India, & Japonia diſpenſatum reſpondeas, ſtante nimirum communi Eccleſiæ lege, juxta quam nullus ordinariè pro Epiſcopo haberi poſſit, qui non à tribus conſecratus fuerit. Aliqui tamen reſpondent Apoſtolorum tempore non ita paſſim fuiſſe ea in re diſpenſatum: quod docet Apoſtoli Jacobi ordinatio quæ à tribus peracta; quod etiam ſedulo Apoſtolos obſervaſſe, ut tres ſaltem ad Epiſcopum ordinandum convenirent, (e) Anacleti, & (f) Aniceti epiſtolæ oſtendunt: neque id difficile fuiſſe: nam Apoſtoli pluribus annis in Judæa remanſerunt, quibus annis

(a) Bellarm. lib. 4. de notis Eccleſ. cap. 8. ante med.
(b) Sotus lib. 10. de juſticia quæſt. 1. art. 3.
(c) Vaſques diſputat. 243. num. 29.
(d) Coninchus diſputat. 20. dub. 10. num. 83.
(e) Anacleti ep. 2.
(f) Aniceti ep. 1.

A qui digni eſſent Epiſcopatu probarunt, eoſdemque Antiſtites in diſperſionem gentium mittendos ſacrarunt, adeout paucos eo tempore Presbyteros ordinarint, quos non etiam Epiſcopos conſecrarint, ſecundùm quoſdam auctores. Poſteà verò diſperſi cùm eſſent in gentibus, vel inter ſe ex profeſſo de religionis profectu collaturi, vel fortuitò convenientes Epiſcopos ſacrare conſueverant: unde Apoſtolorum (g) canonem ita interpretantur ji auctores: ut Epiſcopum ordinari jubeat à duobus, aut
B tribus præter Metropolitanum, quem eo numero minimè comprehendi volunt, quæ interpretatio ſatis diſtorta videtur, ac violenta. Conſtitutiones verò (h) Apoſtolicas, quæ vel ab uno ratam Epiſcopi ordinationem habent, de neceſſitate loqui obſervant, in quo neceſſitatis caſu diſpenſatum ab Apoſtolis fuiſſe docent, ut unus Epiſcopus alteri conſecrando ſufficeret. Similiter quoque reſponderi poteſt Dionyſium (i) Areopa-
C gitam unius Epiſcopi in conſecratione Epiſcopali meminiſſe, vel ob diſpenſationem hoc tempore uſitatam, ut unus tantum Epiſcopus alium ordinaret, vel quod principalis hic foret conſecrator, quamvìs alii neceſſariò adeſſent. Dubiam porrò eſſe ſancti Gregorii ea in re diſpenſationem, ob varias reſponſionis ejus in utramque partem (K) interpretationes ſuperius allatas; nec certiorem Gregorii decimitertii, quam aliqui dumtaxat
D auctores ita referunt, ut tamen eorum nullus ſe Bullam iſtam diſpenſationis perſpexiſſe declarat.

XXII. Tertio argumento, & probationibus ad ejus confirmationem adductis alia ratione occurritur;

(g) Can. Apoſt. 1.
(h) Conſtit. Apoſt. lib. 8. cap. 27.
(i) Dionyſ. de Eccleſ. hierarch. c. 5.
(K) Vide ſupra §. 2. num. 10.

(a) Conc. Regense cap.3. & 4.

tur. Nam Concilii (a) Regensis, Arausicani primi, & Synesii testimonia hæc responsio vel eludit, vel solvit: ut scilicet primo dicamus in Concilio Regensi à duobus Episcopis ordinato hanc gratiam fieri, ut cùm deponi ob temeritatem deberet, in ordine Chorepiscopi maneat, & post novam ordinationem quædam ei Pontificalia officia, verbi gratia sacramenti Confirmationis collatio committantur; cum ordinatis quoque ab ipso Clericis, si inculpati reperiantur, similem gratiam fieri, ut de novo ordinati in gradu, & dignitate, quam suscepisse videbantur, remaneant, qua gratia qui reprehensibiles, & excommunicati ante ordinationem inventi fuerint minimè gaudeant. Verùm expositio ista omnino est violenta; nam in Concilio Regensi nulla novæ ordinationis Armentarii, nulla Clericorum ab ipso ordinatorum repetitæ ordinationis mentio; quin imò facta ab ipso probatur, in qua remanere inculpatis conceditur; à qua deturbari, qui ante ordinationem excommunicati fuerant, decernuntur: porrò nisi ea ordinatio probaretur, nec in ordine per eam suscepto aliqui remanere, nec ab eo alii dejici dicerentur. Eadem tamen solutio Concilio (b) Arausicano ab auctoribus prioris sententiæ non minus violenter adhiberi debet, ut nempe in eo statutum sit, eum qui invitus à duobus ordinatus fuerit, in unius ex ordinatoribus suis locum, quos canon deponi jubet, sufficiendum esse, ita tamen ut de novo ab aliis tribus ordinetur; sed hęc ordinationis innovatio gratis fingitur. Eadem tandem Synesii testimonio solutio debet apponi, Siderii nempe, cujus

(b) Arausic.1.c.21.

A apud Synesium mentio est, ordinationem eo sensu probatam ab Athanasio, & aliis, quod in Episcopali fastigio, suppleto defectu ordinationis, post trium Episcoporum benedictionem manere permissus sit. Sed hoc quam alienum sit à (c) Synesii narratione, quàm sine fundamento adjiciatur, satis oculatus quisque animadvertit. Rectiùs ad Carthaginense (d) tertium respondent, ordinationem Episcopi à duobus Episcopis Concilium istud retulisse, eam non approbasse ut invalidam, sed nec B improbasse ut validam. In ordinatione verò Pelagii primi ad dispensationem ejusdem summi Pontificis recurrendum est. Denique ad exemplum Evagrii nulla alia solutio dari potest, quàm (e) Theodoretum, aut deceptum, aut in gratiam Flaviani, cujus partibus addictissimus erat, fuisse mentitum: sicut enim in eo falsus est, vel certè fallit, si (f) Socrati, & (g) Sozomeno credatur, quod eum à Paulino ordinatum dicit, quia C nempe duo isti Auctores referunt nonnisi post Paulini obitum auditores ejus in ipsius locum subrogasse Evagrium: ita in eo fallere, vel falli potuit, quod à solo Paulino eum fuisse ordinatum referat: probabile tamen est, eum ab uno ordinatum fuisse, non à tribus. Etenim certum est ipsum in Oriente fuisse consecratum: at in Oriente vix aliqui reperiebantur Episcopi, qui Paulini partes tuerentur: difficilè tres reperti fuissent Episcopi, qui D non Flaviani contra Paulinum, & proinde Evagrium, communioni adhærerent: cui tamen difficultati occurretur, si ab Ægyptiis, vel Occidentalibus Episcopis consecratus dicatur.

(c) Synesius ep. 67. Theophil. Alexan.

(d) Carth. 3. c. 39.

(e) Theodoretus lib. 5. hist. cap. 23.

(f) Socrates lib. 5. cap. 15

(g) Sozom. lib. 7. cap. 15.

Mi-

XXIII. Minorem difficultatem facessit argumentum tertium, quod est de Chorepiscopis: Nam non invite fatemur quosdam Chorepiscopos fuisse verè Episcopos, idque tum ob rationes allatas, tum etiam ob quasdam alias: attamen nec omnes, nec plurimos, saltem ab initio quinti sæculi post canonum Concilii Niceni divulgationem, & Leonis primi, Hispalensis secundi Concilii, fortè quoque & Damasi prohibitionem, ejusmodi Chorepiscopos cum Episcopali dignitate creatos suspicamur; nec eos qui ordine Episcopali insigniti essent, ab uno duntaxat Episcopo, sed à pluribus fuisse creatos diximus. Cujus responsionis tria sunt capita. Primum est aliquos ex Chorepiscopis Episcopos fuisse, quod rationes adductæ comprobant, insuperque ex eo comprobare possumus, quod ex Adone Viennensi adferri potest, qui licet perplexè satis loquatur, ex ejus tamen verbis deduci potest, Agobardum, qui Leidrado Lugdunensi in Archiepiscopali dignitate successit, Episcopum consecratum fuisse, tunc cum Chorepiscopus constitutus est: nam de Leidrado Lugdunensi Archiepiscopo loquens hæc habet, (a) *initio imperii Ludovici Imperatoris Suessionis Monasterii locum petiit, & in loco ejus Agobardus ejusdem Ecclesiæ Chorepiscopus, consentiente Imperatore, & universa Gallorum Episcoporum Synodo Episcopus substitutus est: quod quidam defendere volentes dixerunt eundem venerabilem Agobardum à tribus Episcopis in sede Lugdunensi jubente Leidrado fuisse ordinatum*. At nequaquam hæc verba in excusationem subrogationis Agobardi proferrentur, nisi Agobardus jam fuisset Episcopus ordinatus, cum Chorepiscopus Lugdunensis creatus est; tum quod post cessionem Leidradi, quæ præcedere debuit substitutionem Agobardi in ejus locum, nulla jam Leidradi auctoritas esse dici posset, ut eo jubente Agobardi ordinatio peracta dici potuerit: tum quod nulla fuisset dubitandi occasio de Agobardi ordinatione à tribus Episcopis, si post electionem in Archiepiscopum Episcopus fuisset consecratus; tum quod ordinatio Agobardi, quæ posterior fuisset ejus electione, & subrogatione ad Episcopalem thronum, pro excusatione proferri non potuisset: at posita ejus consecratione in Episcopum ab eo tempore quo Chorepiscopus creatus est, hæc omnia rectè stant, & quod jusserit eum ordinari Leidradus, ad quem, tanquam ad Episcopum dioeceseos, in qua constituebatur Chorepiscopus, ejus ordinatio spectabat; & quod dubitatio emergere potuisset, num à pluribus Chorepiscodus esset consecratus, cum Episcopi ab uno creari solerent; & quod hæc in excusationem subrogationis Agobardi absque ejus nova ordinatione, à Leidrado dicerentur: unde etiam hæc verba ab eodem Adone (b) subduntur, quæ id confirment, *sed Canonica auctoritas est, in una civitate duos Episcopos non esse: nec vivente Episcopo successorem sibi debere eligere*; Quibus verbis duo vitia ordinationis Agobardi notantur, & quod simul cum Leidrado Episcopus fuerit, & quod ab eodem vivente successor designatus sit. Primum eorum vitiorum abesset, si post cessionem tantum Leidradi Agobardus Episcopus ordinatus est; ista enim cessio-

(a) Ado Vienn. in chron. ætate 6.

(b) Ado ibid.

sione Episcopalis dignitas à prædecessore in successorem translata fuisset, non duo simul Episcopi fuisse incusarentur; itaque ex istius verbis elicitur Agobardum cum ordinatione Episcopali Chorepiscopi dignitatem suscepisse, Leidrado verò secedente, in Episcopali ei dignitate absque nova consecratione successisse.

XXIV. Nec desunt plurimæ rationes, ob quas Chorepiscopi ordine Episcopali solerent aliquando insigniri. Prima, quod in Chorepiscoporum ordinem rejici solerent illi, qui ob aliquod crimen, quod depositione dignum minimè judicabatur, vel ob Ecclesiæ pacem secundùm quid ab officio suspendebantur, ut amissa Episcopali dignitate, Episcoporum, vel Presbyterorum munia obirent; quæ pœna in Concilio (a) Regensi, ut vidimus supra, lata est; eadem in Concilio (b) Trullano, & (c) Rhemensi sub Leone nono statuitur, ubi aliqui Episcopi ad Presbyterorum gradum rejiciuntur. Eaque longè ante Eustathius Beryti Metropolita in duos Episcopos à Photio Tyri Metropolita ordinatos usus fuerat, Concilio (d) Chalcedonensi non probante hujusmodi sententiam, fortè quod hoc tempore nondum usitata esset; fortè quod mitior videretur, spectato eorum Episcoporum crimine; fortè etiam quod non illi abstenti, sed depositi forent, depositos autem in Presbyterali officio retinere, irreligiosum videretur.

XXV. Altera, quod ut hæretici, schismatici, aut ab iis ordinati ad Ecclesiasticam unitatem redirent, aliquando inter Catholi-

(a) Concil. Regense supra.

(b) Conc. Trull. cap. 20.

(c) Concil. Rhemens. sub Leone 9.

(d) Concil. Chalced. act. 4.

A cos & ipsos ita conveniret, ut Episcopo Catholico auctoritate Episcopali integra conservata, alteri vel Chorepiscopi, vel Presbyteri gradus, locus, dignitas, munera ad Catholicam Ecclesiam redeunti concederentur, qualis pactio cum expressa Chorepiscopi mentione, habetur in Concilio (e) Niceno primo inita inter Catholicos, & Novatianos. Cujusmodi etiam lex pro Episcopis ordinatis à Meletio sancita videtur in eodem Concilio Niceno, cujus legitur (f) epistola ad Ecclesiam Alexandrinam, cæterasque Ægypti B Ecclesias, in qua qui à Meletio ordinati fuerant in communionem recipiuntur, conceditorque præterea, *ut liceat eis quidem honorem simul, & functionem ministerii obtinere, secundum autem prorsus locum ab omnibus cujuscumque parœciæ, & Ecclesiæ exploratis, ac per reverendissimum fratrem nostrum lectis, atque designatis Episcopis*. Quid est autem secundum locum habere ab Episcopis, quàm Chorepiscoporum locum tenere, qui ut indicat C citatum toties Concilium (g) Regense Episcopis inferiores, Presbyteris superiores erant: Hęc ergo à Meletio consecratis Episcopis indulgebantur, ut Chorepiscoporum locum in Ecclesia tenerent, Catholicis semper Episcopis subditi atque subjecti. Obiter autem notaverim Donatistis ad Catholicam unitatem redeuntibus majorem prerogativam in Concilio (h) Africano olim concessam, ut etiam D cum Episcopis Catholicis populum partirentur, diœcesimque integram dividerent. Eadem quoque indulgentia videtur usa Synodus (i) Chalcedonensis erga Nonnum in Pseudo-Synodo Ephesina à Dio-

(e) Nicen. 1. c. 8.

(f) Epist. Concil. Nicen. ad Eccles. Alexandrinam.

(g) Conc. Regense cap. 5.

(h) Concil. African. cap. 85.

(i) Chalced. act. 3. sess. 8. seu secundùm alios act. 10.

à Dioscoro in locum Ibæ Edesseni depositi creatum, quem restituto Iba, Chalcedonensis Maximo Antiocheno commendavit, ut dignitatem Episcopatus retineret, donec alicui Ecclesiæ ab ipso adscriberetur. Hunc porrò postea constat in locum Ibæ prædicti demortui substitutum fuisse, quippe qui (a) in literis Syriæ Episcoporum datis tempore Leonis Imperatoris subscriptus legatur.

XXVI. Tertia, quod Episcopis à sua sede expulsis, quos Gregorius (b) Magnus vacantibus Ecclesiis incardinare solebat, & quocumque modo (c) ab aliis Ecclesiis, absque eo quod per communionem Episcopalis throni dignitas divideretur, nutriri, foveri, ac sustentari præcipiebat, Concilium (d) Ancyranum tanquam beneficium concedit, ἐὰν μέντοι βούλοιντο εἰς τὸ Πρεσβυτέριον καθέζεσθαι, ἔνθα ἦσαν πρότερον Πρεσβύτεροι, μὴ ἀποβάλλεσθαι αὐτοὺς τῆς τιμῆς. *Quod si voluerint in Presbyteri ordine, ubi prius fuerant, ut Presbyteri residere, non abjiciantur propria dignitate*: dummodo tamen nullum Episcopis negotium, à quibus recepti fuerint, facessant, nullam molestiam inferant. Ideoque (e) sanctus Quintianus Rutena urbe ejectus, cùm ad Arvernorum Episcopatum peteretur, idque graviter quosdam ferre animadverteret, Chorepiscopi honore contentus fuisse legitur, quamvis æmulus ejus Apollinaris se Chorepiscopum ipsius fore, & obsequentem per interpositas personas mendaciter promitteret: *quid ergo*, inquit, *præstabo, cujus potestati nihil est subditum, sufficit enim si orationi vacans, quotidianum mihi victum præstet Ecclesia*.

(a) Literæ Syriæ Episcop. 3. part. Concil. Chalced.

(b) Joannes vitæ Greg. lib. 3. c. 15. & 16.

(c) Idem lib. 1. epist. 43. indict. 9.

(d) Concil. Ancyr. cap. 17. al. 18.

(e) Greg. Turon. lib. 3. hist. cap. 2.

A XXVII. Quarta, quod ubi aliqui vitiosè ordinati fuissent, retenta aliquando Episcopi dignitate, alio in eorum locum subrogato ab Ecclesia, in qua promoti fuerant, alerentur: cujus rei exemplum habemus luculentissimum in (f) Concilio Chalcedonensi, in quo Bassianus, & Stephanus iis conditionibus, ab Episcopatus Ephesini administratione dejecti sunt, ut ambobus ex reditibus ejusdem Ecclesiæ necessaria suppeditarentur; quo casu in Chorepiscoporum classem, ni fallor, B rejiciebantur: quamvis vitiosè sine propria culpa ordinatos, in vacatura mox Ecclesia Episcopos eadem Synodus constitui voluerit: quod etiam (g) Toletanum duodecimum confirmat.

XXVIII. Quinta, quod ubi controversia esset de electione Episcopi, is aliquando ad sopiendam controversiam creari soleret Chorepiscopus, qui minus juris habere videretur, vel qui cedere vellet pro bono pacis: sic (h) Promotus, C qui in Dunensi Castro, ordinante Sigiberto Rege, fuerat institutus, post ejus mortem amotus fuit, judicio contra eum lato, ut quia castrum illud diœcesis erat Carnotenæ, in eo *Presbyteri tantùm officio fungeretur*, quam sententiam cùm apud Guntramnum Regem infirmari curaret, nihil profecit, nisi ut quæ hujus castri termino continerentur propria haberet, hoc est, ut Chorepiscopus regeret.

D XXIX. Sexta, quod aliquando contingeret, ut plebes, quæ Episcopos numquam habuerant, sibi Episcopos dari postularent, in quo casu Synodus (i) Africana id quidem denuò fieri vetuit, sed de-jam

(f) Conc. Chalced. c. 1.

(g) Tolet. 12. c. 4.

(h) Gregor. Tur. lib. 7. hist. cap. 17.

(i) Conc. African. cap. 10 & 13 Cod. can. Eccles. Afric. cap. 51. & 56.

jam ordinatis ita censuit, ut si invito Episcopo dioeceseos ordinati suissent, deponerentur; si verò eo consentiente, Dioecesim quidem non haberent; sed eam solùm retinerent plebem, in qua fuerant rectores ordinati, id est, ni fallor, villæ istius, vici, oppiduli, modicæ civitatis Episcopi essent, quod indicat eos cum Episcopali ordine Chorepiscopos fuisse constitutos.

XXX. Septima, quod infirmis Episcopis, senio gravatis, linguæ vitio præpeditis, imo etiam benè aliquando valentibus, & officio suo fungentibus coadjutores interdum dati, qui Chorepiscopi, vel potius Coepiscopi dici poterant: sic (a) Narcisso Hierosolymorum Antistiti coadjutor Alexander ob infirmitatem; Gregorio (b) seni Gregorius Theologus ad administrationem accessit ob ingravescentem ætatem; Valerio (c) Latini sermonis non satis perito datus in Episcopali munere adjutor Augustinus: sic à Meletio benè valente, & officio suo laudabiliter fungente, συνεργὸς in Apamiensi Episcopatu administrando adscitus Stephanus, teste (d) Theodoreto: sic infirmum quemlibet Episcopum non deponendum, sed inquirendum aliquem censuit (e) Gregorius M. gnus, qui possit ejus curam omnem agere. Sic pariter ut convenientissimum exemplum proferam, consenescente beato Tetradio Ecclesiæ Lingonicæ Sacerdote, & gravi morbo affecto, ex quo numquam convaliturus sperabatur, *conturbati Clerici*, inquit Gregorius (f) Turonensis, *à pastore utpote destituti, Mondericum expetunt, qui à R ge indultus, ac tonsuratus, Episcopus ordinatur sub*

(a) Eusebius lib. 6. cap. 9.

(b) Gregor Naz. carm. de vita sua.

(c) Possidius in vita Augustini.

(d) Theodoretus lib. 5. hist. cap 4.

(e) Gregor. lib. 9. indict. 4. epist. 41.

(f) Gregor. Tur. lib. 5 hist. Franc. cap. 1.

A *ea specie, ut dum beatus Tetricus viveret, hic Ternodorense castrum, ut Archipresbyter regeret, atque in eo commoraretur*, id est, Chorepiscopus ad tempus constitueretur, donec beatus Tetricus obiret. Eæ ergo omnes rationes, aliæque similes effecerunt, ut Chorepiscopi aliqui, etiam seclusis istis rationibus Episcopi crearentur, cùm prædictæ rationes effecissent, vt jam non insolens, neque ab Ecclesiastica consuetudine omnino abhorrens videretur duorum Episcoporum, saltem quorum unus alteri B subordinaretur, in eadem dioecesi creatio.

XXXI. Alterum responsionis caput est, Chorepiscopos omnes non fuisse verè Episcopos consecratos, sed eorum aliquos ordine tantùm Presbyteros fuisse, quod supra sufficienter probavimus, proindeque hic duntaxat providendum, ne allata pro posteriore sententia argumenta generatim evincere videantur Chorepiscopos omnes Episcopos fuisse. C Sanè Concilium (g) Antiochenum diversitatem Chorepiscoporum, quod aliqui essent Episcopi consecrati, alii non essent, probare potius videtur, quàm omnes ex Chorepiscoporum ordine Episcopos fuisse: Si enim eos omnes Episcopos consecratos censuisset, ad quid attinebat dicere ipsos Presbyteros, & Diaconos, sine Episcopi, dioeceseos consensu ordinare non posse, εἰ καὶ χειροθεσίαν εἶεν Ἐπισκόπων εἰληφότες, *quamvis ab* D *Episcopis ordinationem suscepissent*, seu *quamvis ut Episcopi consecrati essent*? Quid inquam opus fuisset hæc addere, nisi aliqui Chorepiscoporum, ut Presbyteri tantùm, alii ut Episcopi essent consecrati?

(g) Antioch. c. 10.

Con-

Concilium quoque (a) Ancyranum, cùm sit geminum Antiocheno, simili modo exponendum est, non ut Chorepiscopis omnibus cum jussione Episcopi civitatis ordinare Presbyteros, vel Diaconos concedat, sed ut iis quantumcumque Episcopis consecratis licentiam istud faciendi sine jussione proprii Episcopi minime inesse ostendat. Concilium verò (b) Neocæsariense non ita clarè Episcopali Chorepiscoporum ordini favet, ut supra ostensum est: & quamvis *συλλειτουργοὶ*, id est *Sacerdotes*, seu *Comministri* dicantur, quamvis *τιμώμενοι*, seu *honorabiles* habendi proclamentur; non tamen necessario sequitur eos Episcopos fuisse, cùm hæc aliquando nomina, Presbyteris saltem iis, qui in dignitate sunt constituti, tribuantur: & quamvis Episcopos hæc nomina necessariò arguerent, non tamen de omnibus Chorepiscopis Neocæsariense Concilium locutum fuisse inferri posset, sed solùm de quibusdam, quos proinde Presbyteris civitatis prætulerit, & quibus coram ipsis offerre permiserit. Laodicenum (c) quoque responsionis nostræ præsens caput confirmat, tantum abest, ut infirmet. Nam in vicis, & pagis Episcopos negat ordinandos, sed *περιοδευτὰς* dumtaxat vult constitui, seu simplices Presbyteros Chorepiscoporum officio fungentes, quod in lustranda, & visitanda regione sibi subjecta maximè consistebat, ut ex prædictis innotescit: ubi tamen constituti sunt, eos manere permittit, ita tamen, ut sine sententia Episcopi civitatis, nihil moliantur: quod utique statuere nihil aliud est, quàm Chorepiscoporum duo genera statuere, unum

(a) Concil. Ancyr. cap. 13.

(b) Concil. Neocæs. cap. 13. al. 14.

(c) Laod. can. 57.

A eorum, qui Presbyterali duntaxat ordine insigniti, adjacentis tamen regionis sub Episcopo curam haberent, quales jam sunt, qui Decani rurales dicuntur, quos *περιοδευτὰς* ab officio quod exercent, nominavit, à Chorepiscopi nomine ex professo abstinens, ne Episcopalem, ad quem eos denuò promoveri vetat, videretur eis ordinem affingere. Alterum eorum, qui Episcopali ordine præditi rusticanarum Ecclesiarum curam gerebant, quales denuò creari prohibet, ubi tamen creati sunt in offi- B cio, & obedientia erga proprium Episcopum statuit contineri. Frustra tamen Laodicenum id prohibuisse posterorum sæculorum exempla ostendunt. Laodicenum tamen illum canonem, sicut & (d) Nicenum de uno Episcopo in una diœcesi, (e) Sardicensem de Episcopis in villis, vicis, aut modicis civitatibus non constituendis, aliosque ejusmodi obstitisse, quominus passim Chorepiscopi cum Episcopali ordine insigni crearentur, pro- C babile est; itemque occasionem dedisse Damaso, & Joanni tertio summis Pontificibus [si veræ sunt eæ, quæ eorum nomine circumferuntur epistolæ], ut hoc Chorepiscoporum postremum genus abolendum censerent. Nicolaus (f) verò primus non asserit universim omnes Chorepiscopos fuisse Episcopos, sed hoc tantùm definit, eos qui à Chorepiscopis fuerint ordinati, si constet tales Episcopos fuisse, ut Episcopos ordi- D natos, non esse reordinandos, quamvis ejusmodi nec locum, nec dignitatem Episcopalem sibi vendicarent, ob quam nempe causam quidam ordinatos à Chorepiscopis tanquam invalidè ordinatos re-

(d) Nicæn. cap. 8.

(e) Sard. cap. 6.

(f) Nicolaus I. ep. 39. Rodulpho Bituricensi.

rejiciebant; additque proinde Nicolaus septuaginta discipulorum exemplum, ex quorum numero constat aliquos, non autem omnes fuisse Episcopos consecratos, à quibus si qui Clerici fuissent ordinati, verè ordinem suscepissent, quamvis illi nec loco, nec dignitate Episcopi essent, & Apostolorum in Episcopatu collegæ. Denique Magnus Pontifex Leo Pontificalia varia officia enumerat, quæ Chorepiscopis illicita sint, & ab iis minimè attentari debeant (a) *quoniam* inquit, *quamquam consecrationem habeant, Pontificatus tamen apicem non habent*; quę verba non ostendunt Chorepiscopos omnes consecrationem Episcopalem habuisse: sed tantùm demonstrant, etsi aliqui eorum habeant, quia tamen nulli eorum Pontificatus habent dignitatem, jurisdictionem, & sedem; ideo nulli eorum licere Pontificalia officia usurpare.

(a) Leo epist. 86. al. 66. ad Episcop. Germ. & Gall.

XXXII. Tertium tandem caput nostræ responsionis, puta, quod qui Chorepiscopi forent Episcopi consecrati, à tribus illi Episcopis consecrati essent, quod magis mihi dubium videtur, quam sint priora; probari utique potest, tum ex Concilio Antiocheno, tum ex Damaso Papa. Ex Concilio quidem (b) Antiocheno, cujus ut supra diximus communior versio, & à Pontificibus Damaso, ac Zacharia probata fert, ut *quamvis ab Episcopis consecrati sint*, tamen sine Episcopi jussione Presbyteros, vel Diaconos ordinent, quod indicat eos qui ex illorum numero sacrati essent Episcopi, à pluribus Episcopis manus impositionem suscepisse. Id verò clarè habet Damasus, qui de tempore

(b) Vide supra §.2. num. 7.

A Concilii Antiocheni sic loquitur, (c) *videtur mihi quod tunc non ab uno, sed à pluribus ordinabantur: quia nullatenus diceret, Episcoporum, si ab uno fieret talis ordinatio &c.* Quando ergo dicit Concilium Antiochenum, (d) *Chorepiscopum ordinari ab Episcopo civitatis* cui idem adjacet, non alios Episcopos ejus consecrationi adsistentes excludit, sed precipuam consecrationis provinciam ad Episcopum dioeceseos, in qua Chorepiscopus constituitur, spectare ostendit, eodem modo quo canones passim [quo-

(c) Damasus ep. 4. de Chorepiscopis.

(d) Antiochenum cap. cit. 10.

B rum etiam loquendi modum historici sequuntur] à Metropolitano, nulla aliorum Episcoporum facta mentione, Antistitem consecrandum præcipiunt; quamvis ex aliis canonibus certum sit Metropolitanum non solum, sed aliis ex sua provincia convocatis Episcopis, huic rei vacare debere.

XXXIII. Denique ad allatas pro posteriori sententia rationes faciliùs quàm ad cætera responderi potest; neque enim causæ jugu-

C lum petunt. Prima enim ratio quod in (e) Pontificali Romano unus solùm dicatur *consecrator*, reliqui vocentur adsistentes non convincit unicum esse duntaxat necessarium ministrum, qui solus consecrationem peragat. Cum enim librum Evangeliorum omnes super caput ordinandi teneant, omnes manus imponant, omnes verba consecratoria proferant, omnes quoque consecratores verè dici possunt, cùm in iis solum

(e) Pontif. Rom. tit. de consecrat. electi in Episcop.

D consecratio substantialiter consistat. Quod ergo unus tantum consecrator dicatur, ratio est, tum quod penes unum, puta Metropolitanum, aut eum qui ejus vices gerit, præcipuè consecrandi jus, & au-

& auctoritas resideat: tum quod unus solus ceremonias omnes magna ex parte faciat; tum quod unica sit consecratio, ad quam licet plures adhibeantur, omnes tamen præcipuo consecratori cooperentur, conjungantur quoad unicam consecrationem peragendam, & unitatem Ecclesiæ demonstrandam, quæ ex pluribus etiam Pastoribus resultat uni semper tanquam capiti unitis. Ex quibus altera quoque ratio diluitur, nam quod unius sacramenti unus dicitur esse minister, hoc verum est A de unico totali ministro, non de partialibus, qui omnes agant per modum unius, quod speciatim in ordinatione servatum fuit, ut & à pluribus ministris Episcopi in unam causam convenientibus sacrarentur, & tam consecrati in Episcopos, quam in Presbyteros consecratoribus suis concelebrarent, ad unitatem Ecclesiæ servandam, quæ in Episcoporum unione, inter se, & adhærentia populi cum Episcopis præsertim consistit, ut B fusè ostendit (a) Cyprianus.

(a) Cyprian. epistol.69. & tract.de unitate Ecclesiæ.

CAPUT III.

Quis Episcopus minister ordinationis singulorum Clericorum esse debeat, seù de Episcopo proprio, ad quem jus ordinationis inferiorum Clericorum spectat.

ARTICULUS PRIMUS.

Quis olim proprius Episcopus censeretur ad quem jus singulorum Clericorum ordinationis spectaret.

§. PRIMUS.

Clericum alicui Ecclesiæ adscriptum sive consensu Episcopi, cui subjacebat ista Ecclesia, ordinari minimè olim licuisse.

I. Certum est Clericos quoscumque alicui Ecclesiæ adscriptos, seù in Clericorum ejusdem Ecclesiæ numerum relatos, ab alio postea Episcopo ordinari minimè olim potuisse, canones enim antiqui passim id vetant, tum Conciliorum, tum etiam summorum Pontificum. Ex canonibus Conciliorum celeberrimus est iste Concilii primi (a) Niceni, quo Clerici à suis Ecclesiis discedere vetantur: ubi & illud adjungitur, εἰ δὲ καὶ τολμήσειέν τις ὑφαρπάσαι τὸν τῷ ἑτέρῳ διαφέροντα, καὶ χειροτονῆσαι ἐν τῇ αὐτοῦ Ἐκκλησίᾳ, μὴ συγκατατιθεμένου τοῦ ἰδίου Ἐπισκόπου, οὗ ἀνεχώρησεν ὁ ἐν τῷ κα- C νόνι ἐξεταζόμενος, ἄκυρος ἔστω ἡ χειροτονία, id est, *si quis autem ad alium pertinentem audacter invadere, & in sua Ecclesia ordinare tentaverit, non consentiente Episcopo, à quo discessit is, qui regulæ mancipatur, ordinatio hujusmodi irrita comprobetur*. Geminus huic canoni Sardicensis, (b) qui ab Hosio propositus, ab omnibus Patribus, tanquam ὁ ὅρος ἀσάλευτος, *decretum immobile*, probatus legitur, ἵνα εἴ τις Ἐπίσκοπος ἐξ ἑτέ- D ρας παροικίας βουληθῇ ἀλλότριον ὑπηρέτην, χωρὶς τῆς συγκαταθέσεως τοῦ ἰδίου Ἐπισκόπου εἰς τινα βαθμὸν καταστῆσαι, ἄκυρος καὶ ἀβέβαιος ἡ κατάστασις ἡ τοιαύτη νομίζοιτο. εἴ τινες δὲ ἢ μὴν ἂν τοῦτο ἑαυτοῖς ἐπιτρέψειαν, συ-

(a) Concil. Nicen. cap. 16.

(b) Concil. Sardic. 15.

παρὰ τῶν ἀδελφῶν, καὶ συνεπισκόπων, καὶ ὑπομιμνήσκεσθαι, καὶ διορθοῦσθαι ὀφείλουσιν, ut, *si quis Episcopus velit ex alia parœcia, velut alienum ministrum, sive consensu proprii Episcopi, in aliquo gradu constituere, irrita, & infirma hujusmodi constitutio existimetur, si qui autem hoc sibi ipsis permiserit, à fratribus, & Coepiscopis, & admoneri, & corrigi debent.*

II. His consentiunt plura alia Conciliorum, & summorum Pontificum decreta, quæ in singulaquaque Ecclesiæ sæcula ob eorum multitudinem referenda sunt. Exordimur autem à quarto Ecclesiæ sæculo, tum quod reddita eo sæculo Ecclesiæ pace, res Ecclesiæ, in iis quæ ad disciplinam spectabant, attentius componi cœperint: tum quod priori sæculo (a) Callixti secundi, & (b) Sixti secundi epistolæ, quæ Episcopis Clericum alterius Ecclesiæ ordinare vetant, dubiæ sint fidei. Hoc autem sæculo summus Pontifex Julius (c) ex Niceno legem istam adducit, ut nemo alterius Clericum ordinare præsumat, quem secutus (d) Syricius epistola ad Africanos [cujus major est quam epistolæ Julii auctoritas] religiosè sanxit, *ut de aliena Ecclesia ordinare Clericum nullus usurpet.* Concilium (e) Taurinatense, *nec illud prætermittendum fuisse*, putavit, *quod Synodi sententia definitum est, ut Clericum alterius secundum statuta canonum nemo suscipiat, nec suæ Ecclesiæ in gradu audeat ordinare.* Carthaginense (f) quoque Concilium sub Julio habitum, quod primum dicitur, idem confirmat, ut postea dicemus: similiter quoque Carthaginense, quod vulgò (g) tertium dicitur, inter ea autem quæ post Nicenum extant tempora, secundum ab aliis fertur: itemque (h) Africanum sub Anastasio, quod utrumque decrevit, *ut Clericum alienum nisi concedente ejus Episcopo, nemo audeat, vel retinere, vel promovere, in Ecclesia sibi credita, Clericorum autem nomen, etiam Lectores, & Psalmistæ, & Ostiarii retineut*; ideoque (i) Epigonio Episcopo proponente, *in multis Conciliis definitum, ut Clericum alienum nullus sibi præripiat Episcopus præter ejus arbitrium, cujus fuerit Clericus*, Concilium assensit, & secundùm hanc propositionem de causa inter ipsum, & Julianum Episcopum, à quo sibi injuriam, ut postea explicabimus, factam conquerebatur, judicavit.

III. Quinto sæculo Innocentius (k) primus epistola ad Victricium Rothomagensem, Syricii canonem iisdem quibus ille verbis exprimit, his solum additis, *nisi ejus Episcopus precibus exoratus concedere voluerit.* Quibus literarum dimissoriarum, ut vocant, usus comprobatur. Concilium (l) Teleptense in Africa, malè vulgò dictum Telense, eandem Syricii definitionem comprobavit, dum Syricii epistolam legi curavit, & observandam mandavit. Arausicanum primum (m) *non sine consultatione ejus Episcopi eum quo ante habitavit*, quemvis Clericum ordinari permittit. Adstipulatur Andegavense, (n) *aliis quoque Episcopis aliorum Clericis gradum augere*, inquit, *non liceat*. Favet Veneticum, *Episcopi quoque ab aliis Episcopis ordinatos Clericos, sine permissu eorum, à quibus fuerint ordinati promovere ad superiorem ordinem non præsumant, ne concordiam fraternam injuria illata contaminet*: quibus omnibus adde,

(a) Callistus 1. epistola 2. cap. 3.
(b) Sixtus 2. ep. 2. cap. 3.
(c) Julius ep. 3. c. 6.
(d) Syricius ep. 4. cap. 6.
(e) Taurinat. c. 6.
(f) Concil. Carthag. 1. cap. 5.
(g) Carthagin. 3. cap 21.
(h) Afric. cap. 20.
(i) Idem Carthag. cap 44.
(k) Innoc. 1. ep. 2. ad Victric. cap. 7.
(l) Teleptense Syricii epist. approbans.
(m) Arausic. 1. c. 8.
(n) Andegavense cap. 9.

de, tum (a) Leonis primi, quæ postea refertur, tum (b) Gelasii pri. ad Episcopos Lucaniæ consentientem sententiam, *nec ambiant Episcopi sibimet vendicare Clericos potestatis alienæ*, tum etiam Milevitani secundi (c) Concilii sub Innocentio primo canonem infra citandum.

(a) Leo 1. epist. ad Rusticum. (b) Gelasius 1. ep. ad Episcopos per Lucaniam al. 1. al. 9. cap. 6. (c) Milevit. c. 15.

IV. Sexto Synodus (d) Valentina prima in Hispania tempore summi Pontificis Hormisdæ decrevit, *ut nullus alienum Clericum secundùm decreta canonum sine consensu Episcopi sui audeat ordinare*; (e) Aruernensis sub Agapeto Papa Regis Theodeberti consensu habita, *ut nullus Episcopus alterius Clericum contra voluntatem Episcopi sui suscipere audeat, aut Sacerdotio prorogare*. Similiter Aurelianensis (f) quinta sub Vigilio Papa, & Childeberto Rege Francorum coacta, *ut nullus Clericum, seu Lectorem alienum, sine sui cessione Pontificis, vel promovere, vel quibuslibet conditionibus audeat vindicare. Quod si quis hanc constitutionem fuerit quacumque præsumptione transgressus, memoratæ personæ ab eo cui sunt debitæ, seu Ecclesiastico jure, seu proprio, ab honore, vel officio suscepto, juxtà arbitrium sui Pontificis, suspendantur. Episcopus verò qui ordinaverit, sex mensibus Missas tantum facere non præsumat.* Bracharensis (g) quoque prima iis conformiter edixit, *item placuit ut nullus Episcopus Clericum alterius ordinare præsumat, sicut & antiqui canones vetuerunt, nisi fortè signata ipsius Episcopi scripta susceperit.* quibus verbis superiorum Conciliorum sententiam explicat, quæ Episcopi proprii consensum, licentiamque requisierunt, quam nonnisi scriptis signo Episcopali munitis exaratam Bracharensis tradi

(d) Valent. cap. 6. (e) Aruern. c. 10. * al. *prorogare*. (f) Aurel. 5. can. 5. (g) Brachar. 1. c. 16.

A voluit, sive ut Episcoporum aliena jura invadentium, & Clericorum ad Ordines sacros jure, vel injuria adnitentium temeritas, atque audacia redargui, ac coerceri posset; sive ut remedium provideretur, tam contra horum mendacia, & fraudes, quàm illorum nimiam credulitatem, & incautam simplicitatem, Quibus addi potest collectio canonum Martini (h) Bracharensis, in Concilio Lucensi probata, in qua nimirum hæc habentur, *si quis autem Episcopus ausus fuerit eum* [quemcumque scilicet Clericum, propriam Ecclesiam

B derelinquentem] *ordinare in sua Ecclesia, non consentiente Episcopo suo à quo recessit, ordinatio illius vacua reputetur.*

(h) Martinus Brachar. cap. 11.

V. Septimò, Concilium (i) Cabilonense tempore Martini Papæ secundi, & Clodovæi Francorum Regis habitum statuit, *ut nullus alterius Clericum retinere præsumat, sicut priscis est canonibus statutum, nec ad sacrum Ordinem sine voluntate Episcopi sui penitus promovere.* (k) Toletanum 13. *multiplici*

C *probibitione sancitum* esse confirmat, *ut alterius Clericum fugientem accipere, nemo etiam aut obcelare, aut ordinare auderet*. Synodus quoque sexta in Trullo habita circa finem hujus sæculi, vel initium sequentis, abusum sui temporis, quod Clerici ad alienos Episcopos pro ordinatione confugerent, hoc canone severè composuit, (l) ἐπειδήπερ διαφόρων Ἐκκλησιῶν Κληρικοὶ τὰς ἰδίας, ἐν αἷς ἐχειροτονήθησαν, Ἐκκλησίας κα-

D ταλιπόντες, πρὸς ἑτέρους συνέδραμον Ἐπισκόπους, καὶ γνώμης δίχα τοῦ οἰκείου Ἐπισκόπου ἐν ταῖς ἀλλοτρίαις κατεστάγησαι Ἐκκλησίαις, ἐκ τούτου τε συνέβη ἀνυποτάκτους αὐτοὺς καταστῆναι· ὁρίζομεν ὥστε ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου μηνὸς τοῦ παρε-

(i) Cabilon. can. 13. (K) Toletan. 13. can. 11. (l) Synod. Trull. can. 17.

ρελθούσης τετάρτης ἐπινεμήσεως, μηδένα τῶν ἁπάντων Κληρικῶν, κἂν ἐν οἱῳδήποτε τυγχάνῃ βαθμῷ ἄδειαν ἔχειν, ἐκτὸς τῆς τοῦ οἰκείου Ἐπισκόπου ἐγγράφου ἀπολυτικῆς, ἐν ἑτέρᾳ καταταγῆναι Ἐκκλησίᾳ· ἐπεὶ ὁ μὴ τοῦτο ἀπὸ τοῦ νῦν παραφυλάττο μήδος ἐπιτεθεικότα, ἀλλὰ καταισχύνων τόν γε ἐπ' αὐτῷ τὴν χειροτονίαν αὐτῷ ἐπιτεθεικότα, καθαιρείσθω καὶ ὁ παραλόγως αὐτὸν προσδεξάμενος, idest, *quoniam diversarum Ecclesiarum Clerici, propriis in quibus ordinati sunt, relictis Ecclesiis, ad alios Episcopos se contulerunt, & sine proprii Episcopi sententia in alienis Ecclesiis constituti sunt, & ex eo ipsos reddi insolentes, ac inobedientes evenit: statuimus ut à mense Januario præteritæ quartæ indictionis, nullus omninò Clericus, in quocumque sit gradu, potestatem habeat, sine proprii Episcopi scripta dimissoria, in alienæ Ecclesiæ catalogum referri, qui hoc enim à præsenti nunc tempore non servaverit, sed quod in se est, eum qui illi manus imposuit, dedecore affecerit, deponatur & ipse, & qui eum præter rationem suscepit*. Eo verò canone præterquamquod consentientem præcedentibus canonibus sententiam tenemus, exponendam quoque postea fusiùs prædictæ Ecclesiæ constitutionis rationem eruere possumus, insuperque literarum dimissoriarum, quas ἔγγραφον ἀπολυτικὴν Synodus vocat, ἀπὸ τοῦ ἀπολύειν, quod est *dimittere*, nomenclaturam deductam accipimus, qua de re fusiùs infrà.

VI. Octavo sæculo decretum legimus in (a) Concilio Romano primo, cui summus Pontifex Zacharias præfuit, *ut nullus Episcoporum audeat alterius civitatis Clericum sine dimissoriis sui Episcopi suscipere, vel ordinare, neque eum usur-* A *pet, nisi Episcopus ejus precibus exoratus concedere voluerit, quia hoc sancti Patres statuerunt, si quis verò præsumpserit, canonicas damnationes sentiet*. Inter capitula quoque ab Hadriano (b) Papa tradita Angilramno, seu Ingilramno Mediomatricæ urbis Episcopo illud reperimus, quod à Julio primo excerptum dici potest, (c) *nullus Episcopus alterius parochianum præsumat retinere, aut ordinare, absque ejus voluntate, vel judicare, quia sicut irrita erit ejus ordinatio, ita & judicatio*. Capitulare (d) quoque Caroli Magni, quod anno regni ejus B undecimo congregatis in unum Episcopis, Abbatibus, Comitibusque editum est, sanxisse fertur, ut *nemini liceat alterius Clericum recipere, nec ordinare in aliquo gradu sine commeatu Episcopi*, idest sine ejus licentia: quemadmodum enim (e) milites commeatum habere dicuntur, qui à signis discedere possunt, ita Clerici commeatum impetrasse dicuntur, qui discedendi à proprio Clero, vel alienum Episcopum ordinationis causa adeundi facultatem impetrarunt: & ita C commeatum interpretatur (f) Paulus, ut sit *arbitrium*, quod quibusdam competit, *morandi ubi velint*. Capitulare (g) quoque Aquisgranense anno regni ejus vigesimo primo, Christi 789. decretis Leonis, & Sardicensi Concilio sancitum refertur, *ut Episcopus alterius Clericum ad se non sollicitet, nec ordinet*.

VII. Nono sæculo sub eodem D Carolo, ejusque filio Ludovico Pio varia Concilia habita sunt, quæ eandem disciplinam firmarunt. Omitto (h) Arelatense, quod à quibusdam sextum dicitur, (i) Moguntiacum, (k) Turonense tertium,

(a) Conc. Roman. sub Zachar. can. 11.

(b) Hadrian. Papa in Capitulis Angilramno datis c. 16

(c) Julius epist. 1.

(d) Capitulare Caroli anno 11. regni ejus to. 2. Concil. Gall.

(e) Vide tit. Cod. de commeatu lib. 4. leg. 35. §. ult. ff. ex quibus causis.

(f) Paulus lib. 1. sent. leg. filii §. 6. ff. ad municipal.

(g) Capitul. Aquisgran. c. 56. & lib. 1. Capitul. cap. 56.

(h) Arelat. 6. c. 14.

(i) Mogunt. sub Carolo cap. 31.

(K) Turonense 3. sub eod. cap. 15.

tium, & alia in quibus Clerici fugientes à suis parochiis plectuntur. Omitto etiam (a) Concilii Cabilonensis secundi prohibitionem, ne Clerici sine literis Episcopi sui commendatitiis recipiantur, Omitto quoque (b) Aquisgranensis Concilii definitionem, sub Ludovico Pio, quod ex Leonis Papæ decretali, & Africano Concilio alienum Clericum, nec suscipi, nec sollicitari, nec praecipi permittit, *nisi fortè ex placito charitatis id inter dantem, accipientemque conveniat, seu præter ejus arbitrium, cujus fuerit Clericus*. Solummodo refero prædictam Gelasii primi sanctionem (c) Vvormatiensi sub Hadriano secundo, & Ludovico Pio probatam fuisse, jussamque in usu observari: In Concilio quoque (d) Meldensi sub Carolo Calvo statutum, ut *Clerici [qui eum senioribus suis de aliis provinciis veniunt] si ab hujusmodi hominibus ad ordinandum offeruntur, instrui debeant, ut ad Episcopos, ex quorum Parochiis sumpti sunt, eos remittant, & aut ibi ordinentur, aut literas canonicas ab Episcopo ex cujus diœcesi sunt, perferant, sicut canonica docet auctoritas*. Neque enim visum est in re tanti ponderis, & momenti seniorum testimonio credi debeat: statuitur itaque, ut ipsi moneantur de Clericis, quos secum adduxerunt ad Episcopos, à quibus creati sunt, remittendis, quatenus vel ab ipsis ordinentur, vel dimissorias ab eis litteras accepturi, jus posteà & libertatem ordinationis ab alieno Episcopo suscipiendæ consequantur. Quibus adjungo in Concilio Moguntiaco sub Stephano sexto, quod alii quintum dicunt, tempore Arnulphi Germaniæ Regis, duplici canone legem istam

(a) Concil. Cabilon. 2. cap. 42.

(b) Aquisgranen. cap. 55. & 91.

(c) Vvormat. c. 48.

(d) Meldens. c. 51.

A roboratam: uno, (e) quo Adriani Papæ prædictum Capitulum refertur, & exscribitur de non judicando, neque ordinando alterius parochiano ab uno Episcopo: altero, quo statuitur, (f) ut, *si quis Episcopus judicaverit, vel ordinaverit alterius parochianum sine consensu, & voluntate sui Episcopi, oporteat non sine increpatione communi Concilio admitti, itaut Ecclesiasticum ultra non solvat canonem*. Item in Concilio (g) Triburiensi sub Formoso Papa, legem eandem fusiùs probatam, & plurium canonum

B auctoritate confirmatam: in (h) Nannetensi tandem, cujus licet tempus exactè ignoretur, in hoc tamen sæculum conjici solet, interdictum omnibus ministris Ecclesiasticæ dignitatis, *ut nullus quocumque munere, aut favore corruptus Clericum alterius parochiæ latenter, aut furtivè ad ordinationem introducere præsumat*.

VIII. Et ne subsequentia sæcula percurrere cogamur, in quibus disciplinę Ecclesiasticæ minor

C cura habita fuit, Gregorium septimum in iis laudabimus aerem, & constantem pro domo Dei Pontificem, qui in quodam Concilio Romano dicitur præcepisse, (i) *ut ordinati ab alio, quàm a proprio suo Episcopo non recipiantur*. Qui pariter in Concilio (k) Romano, ut ajunt, quinto ordinationes, quæ ab his ad quos pertinent non comprobantur, infirmas & irritas dijudicavit. Huic adjungemus Urbanum secundum, qui contra cano-

D nes esse statuit, si quis alienos Clericos Episcopus ordinarit, eosque ordinatos ab Episcopo proprio vendicari posse affirmat, in hæc verba Lugdunensi Archiepiscopo rescribens, (l) *Lugdunensis parochiæ Cle-*

(e) Moguntiacum sub Arnulpho cap.

(f) Idem cap. 15.

(g) Concil. Triburiense cap. 28.

(h) Nannetense cap. 7

(i) Gregor. 7. in quodam Concilio Roman. cap. 14.

(k) Idem in Concil. Roman.

(l) 9. quæst. 2. cap. Lugdunensis.

Clericos, quos contra statuta canonum ab alterius parochiæ Episcopis ordinatos literarum tuarum significatione monstrasti, cum graduum suorum honore recipere religionis tuæ prudentia poterit: si eos aliàs canonicè, & sine pravitate aliqua ordinatos constiterit, si tamen eorum probabilem vitam id indulgentiæ prospexerit promereri. Cujus etiam legis egregium exemplum legimus apud Hildebertum (a) Cenomanensem, quem tempore Urbani secundi circa annum Domini 1100. floruisse compertum est. Is ergo eùm Vvilelmum virum præstantem ad Subdiaconatus ordinem promovisset, eumque Claromontensis Episcopus Archidiaconum Ecclesiæ suæ futurum elegisset, Episcopo rescribens, eique à se electum ordinandi licentiam tribuens hæc ait: *Inde factum est ut ad gradum Subdiaconatus eum ducerem promovendum non magis literaturæ ipsius deferens, quàm vitæ; Bonam gero spem, quia seipsum præbebit vas in honorem, vas ad omne bonum in domo Domini præparatum. Gratias igitur beatitudini vestræ de collato agens beneficio, eundem Vvilelmum vobis, & vestræ commodo Ecclesiæ, ab ea quam consecratori suo debet obedientiam, liberum omnino, & absolutum. Ex abundanti est pro eo intercedere apud vos, quem fecistis ultrò non quodlibet membrum corporis Ecclesiæ, sed oculum.* Post hæc etiam tempora decretum extat Honorii tertii idipsum prohibentis: sic enim Episcopo Reginensi scripsisse legitur, (b) *te nobis proponente didicimus, quod quidam Prælati Ecclesiarum tuæ jurisdictionis in Ecclesiis sibi commissis sine * scientia tua Clericos de alienis * Episcopatibus instituere non vereneur: attendentes igitur id eis nulla ratione licere, cùm*

(a) Hildebert. Cenom. ep. 55. tom. 3. Biblior. PP.

(b) Honorius 3. cap. fin. de Clericis peregrinat.
* al. conscientia,
* al. partibus.

A *sit honestati contrarium, & à sanctorum Patrum institutionibus alienum, inquisitioni tuæ taliter respondemus, quod tibi licet eos exinde removere, nisi aliquos ex dispensatione in iisdem Ecclesiis duxeris dimittendos.* Verùm hoc canone non satis constat an vetet Honorius, ex aliis civitatibus Episcopalibus oriundos in Clerum admitti, an verò ab alio Episcopo admissos ordinari: posterius videtur forsan ab Honorio fuisse intentum, quia, ut mox videbimus, hoc maximè à sanctis Patribus vetitum fuit: prius tamen
B magis consonum est verbis Honorii: quodcumque autem definierit in hac lege dispensandi Archiepiscopis videtur concessam agnovisse facultatem.

§. II.

Prioribus sæculis licet Episcopi, qui quemquam ordinasset, præcipuè habita fuerit ratio, Episcoporum tamen originis, ac domicilii agnitum.

C IX. Ex iis autem quæ supra adduximus Ecclesiæ decretis manifestè innotescit, præcipuè sollicitos fuisse priorum sæculorum Antistites, ut caverent ne quem quis Episcopus Clericum fecisset, alius sibi vendicaret, & in suum Clerum transferret. Agnitos fuisse Episcopos domicilii, & originis, ipsisque aliquid delatum hic ostendendum est. Primum ergo de Episcopo domicilii id patet, tum ex Concilio (c) Arausicano primo
D infra citando, quod habitationis Clerici habendam esse rationem innuit, ut Clericum aliquem Episcopus ordinare possit: tum iis exemplis, quibus infra ostendemus plures extraneos ab Episco-

(c) Arausic. 1. c. 8. & 9.

pis

pis ordinatos fuisse, solo scilicet domicilii jure: sic Hieronymum apud Orientales habitantem Paulinus Antiochiæ Præsul ordinavit, Paulinum Nolanum apud Hispanos degentem Lampius Barcinonensis, alios ab aliis peregrè degentes, quorum infra exempla prodemus: sed hæc pluribus infra.

X. Episcopi quoque originis aliquam habitam fuisse rationem plura ostendunt. Concilium Carthaginense primum tempori Julii Papæ celebratum id non obscurè expressit; proponente siquidem Primato, seu Privato Episcopo Vegeselitano, ut statueretur, (a) *non licere Clericum alienum ab aliquo Episcopo suscipi sine literis Episcopi sui, neque apud se retinere: nec Laicum usurpare sibi de plebe aliena, ut eum obtineat, sine conscientia ejus Episcopi de plebe cujus est*: Gratus Carthaginensis dixit, *hæc observantia pacem custodit: nam & memini in sanctissimo Concilio Sardicensi similiter statutum, ut nemo alterius plebis hominem usurpet: sed si fortè erit necessarius, petat à collega suo, & per consensum habeat.* Videtur autem his verbis Gratus Concilii Sardicensis sententiam nobis explicare, non quidem repugnantem canoni Sardicensis, sed aliam ab ea quam canonis ipsius verba exprimant: nam Sardicensis canon superius à nobis citatus de alieno solum ministro ἀλλότριον ὑπηρέτην habet canon ab Episcopo alterius parœciæ non ordinando loquitur, sed aliquid fortè præterea amplius intendit, ut nec de aliena plebe Laicum ab Episcopo Clericum fieri exoptaret. Poterat enim mentem Concilii Sardicensis Gratus optimè notam, & perfectam habere, qui

(a) Conc. Carthagin. 1. c. 5. refertur dist. 71. c. Primatus.

A nempe teste (b) Athanasio cum triginta aliis Africanis interfuera, & ipsi subscripserat. Unde (c) Julius quoque summus Pontifex sub quo Concilia Sardicense, & Carthaginense primum habita sunt, ex Niceno hoc statutum retulit, *ut nullus Episcopus alterius parochianum præsumat retinere, aut ordinare absque ejus voluntate, vel judicare, quia sicut irrita erit ejus ordinatio, ita & judicatio.* Ex quo decreto intulit (d) Hostiensis, quod sicut, nec Clericus, nec Laicus ab alieno Episcopo potest judicari,

B ita nec ordinari. Simile autem decretum edidisse fertur Calixtus (e) primus, qui diu ante Julium sedit, quod his verbis à Gratiano refertur, *nullus alterius terminos usurpet, nec alterius parochianum judicare, vel ordinare, aut excommunicare præsumat: quia talis judicatio, vel ordinatio, aut excommunicatio, vel damnatio nec rata erit, nec ullas vires habebit, quoniam nullus alterius judicis, nisi sui sententia tenebitur, aut damnabitur; unde & Dominus lo-*

C *quitur dicens, ne transgrediaris terminos antiquos, quos posuerunt patres tui.* (f) Julii porro decretum iisdem verbis Hadrianus primus suis responsis servandum præcepit, ut supra vidimus. Verùm ut ad tempus ipsum Julii primi Pontificis redeamus, Antiochenum (g) Concilium sub eodem habitum, canonem edidit, qui decimus tertius est, quo hæc disciplina stabilita possit intelligi: Quamvis enim eò præsertim collimet, ut ordina-

D tores extra terminos suæ diœceseos unicuique Episcopo facere prohibeat, videtur tamen ex eo canone pariter argui posse, Episcopis non licere quenquam ex alienis Ecclesiis ad quodlibet Ecle-

(b) Athanas. apolog. 2.

(c) Julius I. in rescript. contra Oriental. pro Athanasio.

(d) Hostiensis in summa de tempor. ordin. num. 5.

(e) Calixt. epist. 2. refertur à Grat. 9. quæst. 2. cap. 1.

(f) Deuteron. 19. Proverb. 22.

(g) Antioch. c. 13.

clesiasticum ministerium assumere; eum verò agendo de loco ordinationis infra proponemus: sicut etiam aliam (a) Aurelianensis tertii, qui pariter profectiones Episcoporum in alienas dioeceses ad Clericos ordinandos prohibet.

(a) Aurel. 3. c. 15.

XI. Hic etiam adducerem, de quibusdam ex remotis Provinciis venientibus non ordinandis, neque in Clerum cooptandis, vetera summorum Pontificum decreta (b) Sylvestri primi in Synodo Romana præsidentis, & Anastasii (c) primi ad Episcopos Galliæ, & Germaniæ de transmarinis hominibus non ordinandis, nisi scirem singularia forte ipsa dici posse, nec ad singulos ex aliena dioecesi oriundos extendenda. Quinimo vereor ne aliquid ex eo quod specialiter iis à non suo Episcopo ordinari prohibitum sit, inferre audeat aliis generaliter esse concessum, quippe cum specialis prohibitio videatur inutilis, si generali concludatur. Qui enim hoc sibi persuadeat id ipsum conformare ex eo poterit, quod iis consentiens Gregorius (d) quasi non prohibitum sit ab alienæ civitatis Episcopis Laicos ordinari; non ideo Afros quod alienæ dioecesis essent, Episcopo Squillatino ordinare prohibeat, sed quia *Afri quidem, aliqui Manichæi, aliqui rebaptizati* esse solerent, eo quod nempe ex iis plurimi Donatistarum errorem sequerentur. Iis tamen adde si lubet, cæteras leges, quæ peregrinos promoveri non sinebant, de quibus alibi dicemus, cùm ætatem, & qualitatem ordinandorum explicabimus; quas sane leges Ecclesiæ utilissimas fuisse non dubium est; præsertim cùm periculum esset, ne qui è dissitis regionibus veniebant, & alibi nati, alibi commorati diutius fuerant, quantumcumque etiam per aliquot annos, frugi & innocentes apparerent, aliquam vel in tenerà ætate irregularitatem contraxissent, vel simulatam larvatamque pietatem haberent, neve virus suum, quod in patria effudissent, aliquandiu occultarent; cujus rei exempla habemus in (e) Cerdone, (f) Valentino, (g) Marcione, quorum primus ex Syria, alter ex Ægypto, tertius ex Ponto Romam venientes, simulantes Catholicam fidem in Ecclesiam recepti sunt: in (h) Montano, cui Anicetus Papa literas communicatorias, quasi veræ & sinceræ doctrinæ viro dederat, quas adveniens Praxeas, qui summum Pontificem, de turbatis ab eo Asiæ, & Phrygiæ Ecclesiis edocuit, revocare coegit: in (i) Eustathio Sebasteno hæretico, qui Romam veniens à Liberio Pontifice dolosè communionem surripuit. Plura alia proferre possem, sed quæ forte extra rem viderentur. Adde solam rationem (K) Gregorii, quæ in omnibus peregrinis valere potest, *peregrini*, inquit, *plurimi etiam in minoribus ordinibus constituti* ✝ *fortiores de se prætendisse honores sæpè probati sunt*.

(b) Sylvester 1. in Conc. Roman. refertur c. 1. dist. 98.
(c) Anastas. 1. epistola 1. cap. 2.
(d) Gregor. lib. 2. epist. 25.
(e) Epiphanius hæresi 4. de Cardone.
(f) Irenæus lib. 4. cap. 4.
(g) Tertullim. de præscript. cap. 30.
(h) Tertull. cap 1. adversus Praxeam
(i) Socrates lib. 4. cap. 12.
(K) Gregor. supra. ✝ al. *ad fortiores honores prætendisse.*

XII. Appositum autem instituto nostro exemplum profero ordinationis Origenis, quem virum tanta eruditionis gloria præditum, tanta sanctitatis laude celebrem, qui tot annorum in schola Alexandrina cum orbis admiratione, & Antistitis sui approbatione, absoluto curriculo, confessionis etiam gloria celebris, non poterat, non Sacerdotio dignus videri. Itaque cùm, ut ait Hieronymus,

mus, (a) *Jam mediæ esset ætatis, & propter Ecclesias Achajæ, quæ pluribus hæresibus vexabantur, sub testimonio Ecclesiasticæ epistolæ Athenas per Palestinam pergeret, à Theoctisto, & Alexandro Cæsareæ, & Hierosolymorum Episcopis Presbyter ordinatus est*; qui tamen occulto recipiendæ ordinationis impedimento non vacabat: Nam canones (b) Apostolici eum, qui sibi virilia amputasset, Clericum fieri, aut ministrare vetabant. Origenes (c) autem juvenili impetu ductus, quo & castitatem tutius servaret, & calumniandi causam Ethnicis adimeret, virilia sibi absciderat: quæ fortè occasio fuerat, cur tamdiu sine Presbyteratus dignitate à suo Episcopo relinqueretur. Alexander autem & Theoctistus testimonium Demetrii sequuti, quod secundùm antiquum morem peregrè proficiscentibus dari solitum secum haud dubiè Origenes detulerat, in quo nulla, ut verosimilius est, ejus ordinandi cuiquam licentia concedebatur, nulla eidem pro Sacerdotali dignitate consequenda, testificatio suffragabatur; sed ejus duntaxat mores eruditioque, & exantlati pro Catholica fide labores commendabantur, laudabanturque, simplicius forsan quam par esset [quantumcumque teste Hieronymo (d) eo se testimonio Alexander tueretur, *quasi juxta Demetrii testimonium eum Presbyterum constituerit*] Origenem Presbyterum consecrarunt. Ex qua ordinatione variæ turbæ natæ sunt: dum Demetrius Origenis irregularitatem notam facere compulsus, ferventius fortasse quàm par esset, adversus eum excanduit, quam ob causam videtur acrioribus verbis ab Hieronymo (e) pun-

(a) Hieronym. de scriptorib. Ecclesiast. in Origene.
(b) Can. Apost. 21. & 22.
(c) Euseb. lib. 6. c. 7.
(d) Hieronym. de scriptorib. Eccles. in Alexandro.
(e) Hieron. ibid. in Origene.

A gi, à quo nempe *tanta* in Origenem *debacchatus dicitur insania, ut per totum mundum super ejus nomine scriberet*. Ex altera verò parte tum Origenes ipse adversus Demetrium pro sui defensione armaretur, multique ejus studiosi invidiam Demetrio conflare conarentur. Quæ privatæ offensiones (f) non solùm Valesiorum, seu Eunuchorum sectæ, verùm pertinaciæ ejusdem Origenis, in suis erroribus tuendis occasiones fortè fuerunt, quos nempe cùm vidisset à Demetrio, aliisque (g) Episcopis B damnatos, ratus ex invidia, & simultate Demetrii in ipsum eam damnationem provenisse, ipsorum defensionem ex hac fortè causa pertinacius amplexus est.

(f) Epiph. hær. 58.
(g) Hieronym. adversus Rufinum lib. 1.

§. III.

Quis antiquitus Episcopus originis crederetur.

XIII. Unum autem sedulò hic observandum venit, Episcopum originis eum ordinariè C existimatum ab Antiquis, non qui Episcopus esset loci, à quo quis ordinandus esset, sed in cujus quis diœcesi spirituali regenerationis lavacro in Ecclesiam receptus foret, cujus rei plurima ex Conciliis præsertim eruimus non contemnenda argumenta. Primum ex Concilio (h) Eliberitano disertè id explicante his verbis, *omnes qui peregrè fuerint baptizati, eo quod eorum minimè sit recognita vita, placuit ad Clerum non esse promovendos in aliena provincia*: optimè profectò. D Cum enim vitæ ante Baptismum actæ maculas Baptismus diluerit, irregularitatesque omnes ex crimine provenientes sustulerit; parum refert quomodo quis ante

(h) Concil. Eliberit. cap. 24.

Baptismum vixerit, ideoque vitæ post Baptismum actæ habenda præsertim ratio est. Quare peregrè baptizatos, de quibus qualiter post Baptismum vixerunt, non constat, ad Clerum non esse recipiendos canon Eliberitanus statuit. In cujus rei confirmationem Augustini, & aliorum qui ante Baptismum vitiorum infamia fœdati sunt, exempla proferre possumus, quos tamen per Baptismum mundatos benè de cætero viventes, Ecclesia in Clericorum consortium lætanter excepit, sed de hoc aliàs.

XIV. Alterum argumentum petitur ex Concilio (a) Carthaginensi tertio, in quo habetur hic canon, qui à nobis integer referendus est, quod & præsentem observationem, aliasque mox statuendas confirmet, *Epigonius Episcopus dixit: in multis Conciliis hoc statutum est, etiam nunc hoc confirmandum est vestra providentia, fratres beatissimi, ut Clericum alienum nullus sibi præripiat Episcopus præter ejus arbitrium cujus fuerit Clericus. Dico autem Julianum, qui ingratus est Dei beneficiis per meam parvitatem in se collatis, ita temerarium, & audacem extitisse, ut eum qui à me baptizatus est, cum esset puer egentissimus, mihi ab eodem commendatum, cumque à multis annis à me aleretur, atque increfceret, hunc, ut dixi, baptizatum in Ecclesia mea per manus parvitatis meæ constat [idem in diœcesi Mapalensi lector esse cœperat, imo annis fermè duobus legerat] nescio quo contemptu humilitatis meæ, idem Julianus arripuit, quem dicit quasi proprium civem sui loci * Uzaritani, me inconsulto usurpare: nam & Diaconum illum ordinavit. Hoc si liceat, pateat hæc licentia à vobis, beatissimi fratres, sin minus tam impudens cohibea-* A *tur, ne se misceat communioni cujusquam. Numidius Episcopus dixit: si non postulata neque consulta tua dignatione id videatur fecisse Julianus, judicamus omnes inìquè factum, atque indignè; quapropter nisi idem Julianus errorem suum correxerit, & cum satisfactione ejusdem Clericum quem fuit ausus ordinare, revocaverit tuæ plebi, contra statuta Concilii faciens, contumacia suæ, separatus à nobis, excipiet judicium. Epigonius dixit: ætate pater, & ipsa promotione antiquissimus, ut laudabilis, frater, & collega noster Victor, vult hanc* B *petitionem generalem omnibus effici.*

XV. Canon autem iste mihi videtur esse corruptus: ad cujus tamen intelligentiam observandum est, diœcesim Mapalensem, in qua Julianus lector esse cœpisse dicitur, non hic intelligi Episcopatum quendam Africæ, qui Mapalensis dicatur: præterquam quod enim nullus hujus nominis legitur, si quis tamen hujus nominis foret, non ad illum spectasset prędictus Julianus, quem Epigonius C utpotè à se ordinatum, & Ecclesiæ sui Episcopatus, suscepto in ea ministerio, addictum sibi vendicatur. Epigonius autem non Mapalensis Episcopus, sed Bullensis in prędicta Synodo (b) subscriptus reperitur. Diœcesis ergo quemadmodum, & in Conciliis Aurelianensi (c) quarto, (d) Agathensi, & aliis, & ita & hic pro oratorio, vel Ecclesia vici Mapalensis in diœcesi Bullensi sita sumitur, in qua Julianus lectoris officio func- D ctus fuerit. Ea tamen explicatione non omnes prædicti canonis Carthaginensis nebulæ dissipantur. Itaque melius in Græco (e) codice canonum Ecclesiæ Africanæ hæc controversia ab Epigo-

(a) Concil. Carthag. 3. can. 44. * al. Ussaritani, vel Ussapitani, vel Nazaretani.

(b) Vide subscript. Conc. Carthag. 3.

(c) Aurel. 4. c. 35. (d) Agath. c. 54.

(e) Cod. can. Eccl. Afric. can. 54. tom. 1.

gonio narrata his verbis, ἀναφέρω δὲ Ἰουλιανὸν ἀχαρίστως ἐνεχθέντα περὶ τὰς διὰ τῆς ἐμῆς βραχύτητος εἰς αὐτὸν σωρευθείσας τοσαύτας τοῦ Θεοῦ ἐνεργεσίας, καὶ οὕτος προπετῶς, καὶ τολμηρῶς διαγενόμενον, ὥστε τὸν ἀπὸ νηπίας ἡλικίαν ὑπ᾽ ἐμοῦ βαπτισθέντα, τὸν δὲ διὰ πολλὴν ἔνδειαν ἐξ αὐτοῦ παρατεθέντα μοι, καὶ ἐπὶ πολλὰ ἔτι ἐξ ἐμοῦ τραφέντα καὶ αὐξηθέντα, τὸν, ὡς εἶπον ἐν τῇ ἐμῇ Ἐκκλησίᾳ τῇ χειρὶ τῆς ἐμῆς μετριότητος βαπτισθέντα, καὶ δεικνύμενον ἐν τῇ τῶν Μαπαλιτῶν παροικίᾳ ἀναγνώστην γενόμενον, καὶ ἐπὶ δύο ἔτη ἐκεῖσε ἀναγινώσκοντα. τοῦτον οὐκ οἶδα ποίᾳ καταφρονήσει τῆς ἐμῆς μετριότητος ἁρπάσαι τὸν αὐτὸν Ἰουλιανὸν, καὶ λέγειν πολίτην τοῦ διαφέροντος αὐτῷ Βαζαριτάνου τόπου, καὶ παρὰ τὴν ἐμὴν γνώμην τούτῳ κατακεχρῆσθαι. καὶ γὰρ, καὶ Διάκονον τοῦτον ἐχειροτόνησεν· quæ Latinis verbis ita redduntur, *Refero autem Julianum ingratè in tot per meam parvitatem congesta in eum beneficia se gessisse, & tam temerè, & confidenter versatum esse, ut qui à tenera ætate à me baptizatus est, & qui propter multam inopiam mihi ab ipso adjectus est, & qui multis annis à me nutritus, qui ut dixi in mea Ecclesia mea mediocritatis manu baptizatus est, & in Mapalitanorum parochia Lector factus est, & duobus jam annis illic legit, eum, nescio quonam mea mediocritatis contemptu surripuit ipse Julianus, & dicit eum esse civem loci Vasaritani ad eum pertinentis; eoque præter meam sententiam usus est: eum enim Diaconum ordinavit.*

XVI. Quibus verbis triplici titulo sibi ereptum restitui petit Clericum, primò titulo Baptismi, quod ab ipso baptizatus esset: secundò domicilii, quod multo tempore cum ipso habitasset, & ab ipso nutritus fuisset: ter-

A tiò ordinis, atque officii, quod ab eodem ordinatus esset Lector, quo munere jam per duos in Mapalitanorum parochia sibi subdita [ut explicant (a) Zonaras, & (b) Balsamon, & canonis verba, quæ ab ipso hunc ordinatum ostendunt, significare videntur] perfunctus fuisset. Addit quartum (c) Balsamon, quod de hac Juliani voluntate eum excepisset, ex qua additione in Constantinopolitanorum Ecclesiæ Synodo aliquos intulisse refert, non posse aliquem Clericum ex alio loco oriundum ordi- B nare, nisi de consensu Episcopi loci illius, ex quo oriundus sit: ideoque adjecisse dicebant Epigonium se Juliani voluntate eum accepisse. Verùm cùm nondum baptizatum eum Epigonius accepisset, commendante Juliano, commendatio Juliani ad Clericatum minimè spectabat: ideoque non videtur hoc titulo sibi quidquam vendicasse Epigonius, sed hoc tantum ex abundantia adjecisse, sicut & quod inops fuisset, & ab ipso nutritus C esset, ex quadam abundantia adjecit, ad ingratitudinem Juliani exagerandam. Iis ergo tribus, quos nempe adduximus, titulis, Clericum suum repetebat, tertium verò præsertim urgebat: unde de hoc solùm præfatus est, & de hoc solum universim confirmando Concilium rogavit, hunc quoque solùm Synodus probavit. Quæ cùm Julianum ex Numidii sententia corripiendum censuisset, ex Victoris postea suffragio, quod Epigo- D nius retulit, universim observandum edixit, ne quis Clericum ab aliquo Episcopo ordinatum sibi vendicare auderet.

XVII. Tertium argumentum petitur ex iis sancti Paulini Nola-

ni

(a) Zonar. in c. 58. Cod. can. Afric. (b) Balsamon in cap 58.

(c) Balsamon ibid.

(a) Paulinus epist. ad Alipium.

ni Episcopi, quæ habentur in epistola ejus ad Alipium, verbis, (a) *Quod enim indicasti jam de humilitatis nostræ nomine apud Mediolanum te didicisse, cum illic initiareris; fateor curiosius me velle condiscere, ut ex omni parte te noverim, quo magis gratuler, si à suscipiendo mihi patre nostro Ambrosio vel ad fidem initiatus es, vel ad Sacerdotium consecratus: ut eundem ambo videamur habere auctorem. Nam ego, etsi à Delphino Burdegalæ baptizatus, à Lampio apud Barcinonam in Hispania, per vim inflammatæ subito plebis sacratus sim: tamen Ambrosii semper; & dilectione ad fidem nutritus sum, & nunc in Sacerdotii ordine confoveor. Denique suo me Clero vendicare voluit, ut etsi diversis locis degam, ipsius Presbyter censear.* Ex quibus verbis tria eruuntur in præsenti quæstione maximè notanda. Primum quod mox à nobis fusiùs confirmabitur, parum aliquando curasse hanc legem Episcopos de non ordinandis iis qui aliunde oriundi essent, sed peregrinos nonnunquam, & à se non baptizatos, boni nominis, & cognitæ virtutis, plebe petente, atque urgente, ordinasse. Alterum, quod obscurius est, aliquos Clericos repertos fuisse, qui ab uno Episcopo baptizati, ab altero ordinati, ab aliquo alio tanquam proprii, suarumque Ecclesiarum Clerici vendicarentur, quod proprium erat eorum, qui per vim ordinati fuissent, & in ordinatione sua profiterentur se Ecclesiæ Episcopi illius à quo fuissent ordinati, addici nolle, ut possent quem vellent Clerum eligere, eique annuente illius Cleri Episcopo adcenseri possent: eoque modo Paulinus ordinatus fuerat, ut ex ipsius testimonio in epistola

(b) Paulinus ep. 6. ad Severum.

A ad Severum patet, (b) *nam*, inquit, *ea conditione in Barcinonensi Ecclesia consecrari adductus sum, ut ipsi Ecclesiæ non alligarer, in Sacerdotium autem Domini, non etiam in locum Ecclesiæ dedicatus*: sed hac de re iterum mox dicemus. Tertium, quod huic loco magis convenit, in ordinatione cujusvis Clerici, habitam fuisse rationem Episcopi à quo quis baptizatus fuisset; aliàs enim frustra Delphini, à quo baptizatus erat, mentionem fecisset Paulinus, nisi non obstante eo quod obstare aliquando solebat, se ab
B Ambrosio in Clerum Mediolanensem, non à Delphino, aut ejus successore in Burdegalensem vendicatum significare vellet. Quemadmodum non obstantibus regulis Ecclesiasticis de non vendicando Clerico alieno, ipse se ab Episcopo Barcinonensi Presbyterum creatum, Clericum tamen Mediolanensem fuisse scribit. Unde cùm ibi Delphini Burdegalensis meminerit, quod ab eo baptizatus sit, non quod in ejus civitate Burde-
C gala [è qua tamen oriundus erat] natus sit, in ordinatione non tam Episcopi loci, in quo quis natus, quàm à quo baptizatus quis sit, haberi rationem ostendit; quod quidem piè ac religiosè sancti illi Patres sentiebant, ut eam potius patriam nostram esse ducerent, quę nos immortalitati genitos æternæ lucis obtinendæ capaces primum videret, quam quæ mortales brevi lucis usura fruituros exciperet: eam potius nostram civitatem haben-
D dam judicarent, in qua spiritaliter geniti essemus, primumque inter Ecclesiæ membra adscripti, digni redditi qui in beatorum societatem transcriberemur, quàm eam in qua primum ad vitæ carna-

nalis usum effundimur, cujus cives efficimur, cujus juribus tanquam peregrini, & advenæ perfruimur; quam ipsorum sententiam secutus Francorum Rex sanctus Ludovicus cum Pisciaci baptizatus fuisset, Pisciacensem se sæpè inscripsit.

§. IV.

Utrum Episcopi originis consensus semper antiquitus necessarius habitus sit sive in ordinatione Laicorum in Clericos, sive quorumcumque in Episcopos.

XVIII. VErùm non semper Episcopi originis, sive loci, in quo quis baptizatus esset, sive in quo in lucem primum editus, habitam fuisse rationem, tum Concilii[a] Arausicani primi citati canon ostendit: tum exempla plurima demonstrant. Concilium quidem Arausicanum postquam de non promovendo Clerico alterius dioecesis sine consensu Episcopi sui legem confirmavit, Laicos aliarum dioeceseon ordinari permittit sequenti canone. [b]*Si qui autem alienos cives aut alibi consistentes ordinaverint, nec ordinati in ullo accusantur, aut ad se eos revocent, aut gratiam ipsis eorum impetrent, cum quibus habitant.* Quibus verbis ostendit obligari Episcopos, qui alienos cives ordinarint, dummodo ipsi in nullo accusentur, nec ullum crimen, vel impedimentum canonicum ab eorum originis Episcopo, vel alio eis objiciatur [quo casu à Clero deponi deberent] obligari, inquam, ut vel in Clericorum suorum numerum eos recipiant, vel eos ab Episcopo, in cujus dioecesi habitant, A recipi procurent, ne scilicet vagantes, & acephali remaneant. Quare cùm Concilium Episcopos aliena è civitate oriundos ordinantes non reprehendat, sed cùm Laicorum ab Episcopis alienæ civitatis ordinationem tanquam usitatam, & ordinariam proponat, cum eandem tanquam ratam, minimèque vitiosam comprobet, taliterque ordinatos à ministerio Ecclesiastico minimè vacare, à Clero non arceri velit, sequitur Concilii istius Patres sensisse licere alienos cives ab Episcopis ordinari. Innu- B mera verò exempla hanc consuetudinem ostendunt, ut enim taceamus Origenis Alexandrini, & Alexandriæ baptizati, & Paulini patria Burdegalensis, & à Delphino Episcopo Burdegalensi baptizati supra memorata exempla, quorum hic à Lampio Episcopo Barcinonensi, ille ab Episcopis Palestinæ Presbyteri sunt ordinati omitto etiam tot summos Pontifices è Græcia oriundos, qui vel Romæ baptizati, vel pro suprema Roma- C ni Pontificis auctoritate in Romanum Clerum allecti dici possunt, alios profero, in quos excusationes istæ non cadant.

XIX. Martinus[c] Sabariæ in Pannonia natus, quem ex verbis Sulpitii Severi probabiliter deduximus in urbe Ambianensi baptizatum, cùm ad Hilarium, rejecta postea militia, testimonio ejusdem Severi, ac Paulini, primum accessisset, *tentavit idem Hilarius imposito Diaconatus officio sibi eum arctiùs* D *implicare, & ministerio vincire divino.* Sed cùm istud onus ex humilitate refugeret, Exorcistam creavit, ejusque ipse se Clericum gessit, adeout ei ab exilio reverteńti, Romam usque occurreret, & cum eo

(a) Arausic. 1. c. 8.

(b) Idem can. 9.

(c) Severus Sulpitius vita S. Martini cap. 2.

eo ad urbem Pictavienſem rediret. Qua narratione compertum habemus, Clericum quidem ab Epiſcopo ordinante vendicari, & ſuæ Eccleſiæ addici: patriam autem vel baptiſmalem locum in ordinatione minimi tunc momenti viſa fuiſſe. Hoc primum exemplum proferimus, jam cætera proſequamur: primumque (a) Epiphanii, qui apud Cyprum Conſtantiæ, quam alii Salaminam vocant, Epiſcopus ordinatus eſt; alterum Hieronymi, (b) qui Stridonis oppido natus in Dalmatia, Romæ probabiliter creditur baptizatus, à Paulino Antiochiæ Epiſcopo Presbyter ordinatus eſt; tertium, Pauliniani ejus fratris, (c) qui ab Epiphanio Cyprio: quartum, Ephrem (d) Diaconi Syri, quem aliqui à Baſilio Presbyterum creatum ferunt: quintum, Auguſtini, (e) qui patria Tagaſtenſis, Mediolani baptizatns, a Valerio Hipponenſi Presbyter ſacratus eſt; ſextum, Alexandri, (f) qui ex Curia, & Senatu Cyrenenſi, vitam ſolitariam profeſſus Diaconatu dignus habitus, à Joanne Chryſoſtomo Baſinopolis poſtea Epiſcopus creatus eſt: ſeptimum, Piniani, (g) nobilis Romani, qui cùm Hipponem Regium Auguſtini viſitandi cauſa primùm acceſſiſſet, à populo jurare coactus eſt, Clericatum ſe in alia Eccleſia non recepturum: octavum ſancti Patritii, (h) qui ex ſancti Martini Turonenſis ſorore natus, & nobili Britanno, ab eodem Martino Clericus ordinatus, quadriennium ſub ejus inſtitutione tranſegit, inde à ſancto Germano Antiſſiodorenſi literis ſacris imbutus, & Diaconus factus, à Celeſtino primo Antiſtes conſecratus, in Scotiam, & Hiberniam **A** Evangelii prædicandi gratia miſſus eſt: nonum Fulgentii, (i) qui in Leptenſi civitate natus, & baptizatus, à Vinctorum Epiſcopo, quo eum ſibi arctiùs devinciret, Sacerdos ordinatus eſt: decimum, Vualfridi Angli, (k) quem Delphinus Lugdunenſis in Clericum attondit: undecimum, Evagrii (l) Ægyptii, quem Gregorius Nazianzenus Conſtantinopoli Diaconum ordinavit: duodecimum, ſancti Maioli (m) Archiepiſcopi Mediolanenſis, de quo Ennodius.

B

Majolus extremæ potator Tygridis undæ,
Qui jubar in mediis viderat hoſpitiis.
Quem labor in proprio Lyciæ ſolidaverat axe.

Quem tamen in Clerum primum Mediolanenſem allectum, Archiepiſcopum poſtea aſſumptum fuiſſe, ex eodem Ennodio conſtat: decimum tertium, Euſebii (n) Epiſcopi Mediolanenſis, de quo idem Ennodius,

C

Euſebius Ligurum ſucceſſit finibus hoſpes
Ignotæ tractus plebis amicitia:
Grajus erat, ſocio Titan quos reſpicit ortu,
Flammigero lymphas vertice decutiens.

Quid plures alios enumerem, qui ferè innumeri ſunt, quorum aliquos adjungemus, ubi de ignotis, & peregrinis non ordinandis diſſeremus, quibus adde in diſceptatione inter (o) Auguſtinum, & Se**D**verum pro Timotheo Clerico, de qua infra, non diſputatum ab iis, cujus patriæ hic eſſet, ſed à quo ordinatus: adeo nempe patriæ minor ab iis in ordinatione ratio habebatur.

§. V.

(a) Lege vitam S. Epiphanii to. 2. ejus operum.

(b) Vide Hieronymi vitam.

(c) Vide epiſt. 62. Epiphan.

(d) Amphilochius in vita Baſilii, & alii.

(e) Poſſidius in vita Auguſtini.

(f) Syneſius ep. 66. Theophilo.

(g) Auguſt. ep. 225. de ordin. Piniani.

(h) Vide Polich. li. 4. cap. 19.

(i) Auctor vitæ S. Fulgentii apud Sur. 1. Januar.

(k) Beda lib. 5. cap. 10.

(l) Socrates lib. 5. cap. 28.

(m) Ennodius in Panegyr. de venerab. Majoli ſucceſſione.

(n) Ennodius in Panegyr. de amico Domini Euſebio Pontif.

(o) Auguſtin. epiſtol. 240. & 241.

§. V.

Cuinam ergo antiquitus Episcopo adstricti pro ordinatione recipienda forent Clerici magis explicatur.

XX. Religiosiùs ergo, & accuratiùs servabatur, ne quem ullus Episcopus ab alio Episcopo consecratum, sibique per ordinationem vendicatum, &, ut supra diximus, illigatum, ad altiorem gradum promovere auderet. Cùm enim, ut postea fusiùs docebimus, hæc regula Ecclesiastica servaretur, [quam cum (a) Gentiano Herveto existimo totius disciplinæ Ecclesiasticæ restaurandæ basim, ac summam] ne quis absolutè, id est sine titulo Ecclesiastico ordinaretur, neve quis titulum, cui adscriptus esset, unquam nisi consentiente Episcopo suo desereret, hinc fiebat, ut Clericum ab aliquo Episcopo ordinatum nullus alius Episcopus sibi arrogare posset, nullus ab Ecclesia sua removere, nullus alteri addicere præsumeret. Hinc tot canonibus, tot Ecclesiasticis legibus cautum supra vidimus, ne quis alienum Clericum aut recipere, aut ordinare, aut occultare auderet, quibus alias, ubi de titulo Ecclesiastico agemus, adjungere nobis licebit. Hinc tot pœnis, tot censuris, tam ordinantes alienum Clericum, quàm ordinatos ab alieno Episcopo, alio scilicet ab eo à quo primum in Clerum allecti sunt, perculsos supra legimus, cùm nullam in ordinantes alterius civitatis Laicum, inflictam pœnam legamus. Solummodo ordinationem irritam, sicut & judicationem ab eo, qui alterius parochianum ordina-

(a) Gentian. Hervetus orat. habita ad Archiepiscop. & Episc. Franciæ.

A rit, aut judicarit, declaratam advertimus in dubiis quibusdam Calixti, & Julii primi epistolis. Quæ tamen declaratio hanc interpretationem patitur, ut quandiu alterius est parochianus, ab Episcopo ordinari non possit, ubi verò habitatione diuturna parochianus Episcopi alicujus loci effectus fuerit, possit ab eo ordinari: sicut ob minus diuturnam habitationem, non dubium est, quin ab Episcopo diverso ab Episcopo originis suæ judicari possit.

XXI. Cùm autem ob stabilitatem Ecclesiastici tituli, & B obligationem uniuscujusque Clerici ad suam Ecclesiam, lex ista de non recipienda ulterius promotione ab alieno Episcopo præsertim sanciretur, hinc qui in ordinatione professus fuisset, se Ecclesiæ Episcopi, à quo ordinaretur, addici nolle, ab alio Episcopo ulterius promoveri, & vendicari poterat; quomodo Paulinum supra à Lampio Barcinonensi Episcopo ordinatum, jure tamèn nec injuria C ab Ambrosio Mediolanensi vendicatum vidimus. Cui affine est illud, quod de Piniano refertur, cùm jurare paratus fuisset, se, si invitus in Hipponensi civitate ordinaretur, continuò discessurum. Quod juramentum illicitum nequaquam censuit (b) Augustinus, sed ob eam tantùm rationem illud repudiavit, quod ei videretur vehementior populi Pinianum ad Presbyteratum petentis dolor post hanc jurationem magis esse metuendus. D Sic etiam Hieronymus (c) à Paulino Antiocheno Presbyter ordinatus, Antiochenum se Clericum negat, quia in ordinatione sua nullius se Clero addicendum protestatus fuerat.

(b) Augustin. epistol. 225. Alipio.

(c) Hieron. ep. 61.

XXII. Hinc etiam quia suscapti ordinis functio quædam videtur esse Clericatus professio, & suscepti ministerii voluntaria, ut dicunt, ratihabitio, sedulo prospiciebatur, num officium minorum ordinum ordinatus exercuisset; num quis v. gr., in Ecclesia legisset: Si enim minorum ordinum officia in parochia, seu dioecesi Episcopi aliquis obivisset, strictiori huic Ecclesiæ vinculo alligabatur. Quapropter Epigonium (a) supra Clericum suum repetentem allegasse legimus cum biennio in Mapalitanorum suæ dioecesis sacras literas legisse. Concilium quoque (b) Milevitanum primum ob candem causam canonem istum edidit, *placuit ut quicumque in una Ecclesia vel semel legerit*, [sic enim restitui debet ex originali corruptus apud Gratianum canon, apud quem loco vocis illius *legerit*, habetur, *eligitur*, quasi verò Clericos pluries eligi necessum sit, aut non semel eligantur] *ab alia Ecclesia ad Clericatum non teneatur*. Quem Concilii Milevitani canonem sequitur (c) Africanum iisdem omnino verbis, præterquam quod voci *legerit*, hæc verba, *suscepto officio*, præmittat, ut significetur nihil cuivis officere, si ante susceptum officium legat, sed solùm si suscepto officio legerit. Codex tamen Græcus (d) Cartaginensium Conciliorum hoc solùm habet, κἂν ἅπαξ ἀναγνῷ *si vel semel legerit*, quæ mihi probatior videtur esse lectio: cum iis temporibus non solerent alii legere, quàm qui ad hoc officium designati, & deputati essent. Quem canonem putat Balsamon contra eos militare, qui ex eo quod quis Clericalem Tonsuram

(a) Conc. Carth. 3. cap. 4.

(b) Concil. Milevit. 1. cap. 15.

(c) Afric. cap. 57.

(d) Codex Concil. Carthaginen. can. 90, tom. 1.

A duntaxat ab aliquo Episcopo accepisset, negabant eum ita astringi huic Episcopo, ut ab alio non posset ordines suscipere. Contra quos putat (e) Balsamon hunc canonem editum, quo definiretur, ut qui vel semel in Tonsuræ susceptione pro forma lectionis recitari solitam epistolam ad Timotheum recitasset, is Episcopo, ejusque Ecclesiæ addictus videretur: ideoque minus probat aliorum [quam amplexus est (f) Zonaras] explicationem, qui dicebant hoc canone feriri eos, qui licet ab aliquo Episcopo ordinati

B essent, tamen si vel semel legissent, vel numquam, liberos videri ut ab alio Episcopo ordinari possent; eo quod canones, qui id vetare videantur, loquantur tantùm de iis, qui diu in officio suscepto ministrarunt. Balsamonis autem sententiam probare possumus, quia Canones ordinatos ab aliquo Episcopo clarè docent non ordinandos ab alio. Nihil ergo refert sive legerit quisquam ordina-

C tus, sive non legerit in Ecclesia, sed sola Tonsuræ susceptione, qua Clericus efficitur, Episcopi quoque qui promovit, Clericus efficitur. Verùm probabilior est interpretatio, iuxta quam de lectione Lectoribus propria hic canon intelligitur, ita tamen ut hæc non sit unica, vel potissima ratio, ob quam ordinatus Episcopo suo addictus sit, sed pro signo proferatur collatæ ordinationis, & assensus liberi, atque voluntarii, quem ordina-

D tioni quis adhibuit, quibus duobus mutua inter Episcopum ordinantem, & Clericum ordinatum charitatis, & obedientiæ necessitudo stringitur. Iis autem omnibus annuit (g) Chalcedonensis Sy-

(e) Balsamon in dicto cap.

(f) Zonaras eundem.

(g) Chalced. c. 10.

Synodus, quæ non simpliciter Clericos, sed Κληρικοὺς εἰς Ἐκκλησίαν τελοῦντας, *Clericos Ecclesiæ ministrantes*, ab alio Episcopo vetuit ordinari, alios fortè qui non ministrassent, quod ordinationi dissensisse præsumerentur, libertati suæ relinquens, quod nempe æquum non esset, ut quis sine sua voluntate alterius imperio illigaretur.

XXIII. Juxta quæ decreta Augustinus (a) Timotheum, qui pluries in Ecclesia sibi subdita legerat, Subdiaconum queritur ordinatum præter ipsius consilium, & voluntatem, discessum ipsius damnat, ejusdemque, qui jurasset apud Severum Episcopum se mansurum, illicitum juramentum esse ostendit; nec obligatorium; Ad sedandam tamen Timothei conscientiam ab eodem Severo resolvendum oravit, quod facilè fieri posset, si eum à se ipse dimitteret, ut non Timotheus à Severo discedere, sed ab ipso dimitti videretur. In hac autem controversia, pro disciplinæ Ecclesiasticæ circa Lectores procurandæ studio, non minus amico stilo, quam maturo judicio hæc ad propositum observanda rescripsit. (b) *Ego autem frater Severe, causam meam judicio tuo dimitto, certus sum enim Christum habitare in corde tuo: per quem te obsecro, ut ipsum consulas, tuæ menti sibi subditæ præsidentem: Utrum homo, qui in Ecclesia meæ dispensationi credita jam legere cœperat, & non semel, sed iterum, & tertiò apud Subsanam, & Presbytero Subsanensis Ecclesiæ comitatus, & apud Turres, & apud Cisan, & apud Verbalis legerat, non fuisse Lector possit, aut debeat Lector judicari. Et sicut nos, quod posteà nobis invitis factum est, Deo jubente correximus, sic & tu quod prius te nesciente factum est, eodem*

(a) August. ep. 240. & 241. apud Severum.

(b) Idem ep. 240. citato.

A *jubente, similiter corrige. Neque enim vereor, ne tu parum intelligas, quantus aditus aperitur ad dissolvendum ordinem Ecclesiasticæ disciplinæ, si alterius Ecclesiæ Clericus, cuicumque juraverit, quod ab ipso non sit recessurus, eum secum esse permittat, ideò se facere affirmans ne auctor sit ejus perjurii: cùm profectò qui hoc non sinet, nec illum apud ipsum remanere permittat, quia de se non de altero jurare potuit, ipse pacificam regulam sine aliqua reprehensione ostendit.*

§. VI.

B *Exceptiones ob quas Clericus ab alieno Episcopo ordinari poterat.*

XXIV. Exceptiones autem ob quas nimirum Clerici ab aliquo Episcopo ordinati, ab alio ad altiores gradus promoveri possent, præter superius assignatas variæ erant. Prima hæc erat, si vacantes essent Ecclesiæ, & ab hostibus devastatæ eæ provinciæ in quibus ipsi ordinati erant. Nam quemadmodum in eo casu C (c) Episcopi istarum provinciarum ad alias Ecclesias vocari consueverant, ut supra notavimus, ita & Clericos earumdem Ecclesiarum aliis Ecclesiis addici æquum erat, ne vel in suscepto ministerio otiosi esse sinerentur, vel acephali diutius remanerent; hos ergo excipit Chalcedonense Concilium, (d) εἴ τινες ἀπολέσαντες τὰς ἰδίας πατρίδας ἀπ' ἀνάγκης εἰς ἄλλην Ἐκκλησίαν μετῆλθον, *qui proprias amittentes patrias, seu provincias, ex necessitate ad aliam* D *Ecclesiam transierunt*: reliquos autem ab aliis ordinatos, sicut & ordinantes severa excommunicationis sententia constringit, donec Clericus ad Ecclesiam suam reversus fuerit. Id tamen postea passim ab omni-

(c) Supra sect. præsenti cap. 1. art. 1. §. 5. num. 16.

(d) Concil. Chalced. cap. 20.

bus inferioribus Episcopis minimè præsumptum fuisse, nisi accedente suprema auctoritate, ostendit illa Gregorii (a) primi epistola, qua Fortunato Episcopo Neapolitano ejusmodi Clericum pro sua Ecclesia petenti respondet, *Fraternitatem tuam à nobis petisse recolimus, ut Gratianum Ecclesiæ Venafranæ Diaconum tuæ concederemus Ecclesiæ cardinandum; & quoniam nec Episcopum, cui obsecundare, nec propriam habet Ecclesiam, hoste scilicet prohibente, quo suum debeat ministerium exhibere, petitionem tuam non prævidimus differendam. Idcirco scriptis tibi præsentibus eum necessariò diximus concedendum habituro licentiam Diaconum illum, nostra interveniente auctoritate, Ecclesiæ tuæ, Deo propitio, constituere Cardinalem.*

(a) Gregor. lib. 5. ep. 11. Fortunato Neapolit.

XXIV. Altera fortè erat, cum quis ex alieno Clero ad Episcopatum raperetur. Nam ad hoc ut aliqui ex alieno Clero, & ab Episcopis alterius provinciæ ordinati, in alia provincia ad Episcopalem dignitatem promoveri possent, non habitam fuisse semper hujus concessionis rationem plura exempla ostendunt eorum, qui in aliena provincia degentes ad Episcopatum rapti sunt, continuoque consecrati. Quorum fortè sapientium zelus excusari potuit, præsertim ubi divinæ voluntatis indicia plurima affulgerent: vel Metropolitani, seu Primatis, cæterorumque ejusdem provinciæ Episcoporum auctoritas accederet: quod in Fulgentio Leptensi cive, in Vinctorum regione Presbytero ad Ruspensem Ecclesiam regendam rapto; in Martino Pictaviensis Ecclesię Clerico ad Turonensem Episcopatum evecto, & aliis passim notabis. Cessionem tamen Episco-

A pi proprii requisitam, ut legitimè Antistes aliquis ex Clerico electus censeretur plurima ostendunt. Primum, quod in Concilio (b) Carthaginensi tertio, & (c) Africano, Aurelius Episcopus tanquam prærogativam suæ sedis exposcat, ut vacantibus Ecclesiis de quacumque Ecclesia Episcopos providere posset, reluctantesque fortè sibi subditos Episcopos [nullos autem se reluctantes expertos fuisse asserit] posset cogere, ut Clericos suos postulatos ad Episcopatum cederent, quæ prærogàtiva ipsi

(b) Carthagin. 3. cap. 45.
(c) Et Afric. c. 22.

B pro sedis suæ dignitate firmata est. At si nullum jus penes Episcopos fuisset Clericos suos ad Episcopatum postulatos concedendi, vel dimittendi, frustrà hoc sibi privilegium expetiisset Aurelius Carthaginensis: frustra quoque [quod (d) tamen sibi in more positum esse ait] in eo casu convenisset Episcopum ejus Clerici, qui expetitus fuisset, eique inculcasset, quod ejus Clericus ab aliqua Ecclesia in Episcopum postularetur. Alterum,

(d) Gregor. lib. 4. indict. 13. epist. 19.

C quod (e) Gregorius Magnus hanc cessionem necessariam esse insinuet, tum epistola ista ad Cyprianum Diaconum, qua ei electionem Joannis Archidiaconi Catanensis Ecclesiæ in Episcopum Neapolitanum ea conditione commendat, & iis verbis, *quod si factum fuerit, etiam frater, & Coepiscopus noster ei Leo cessionem præstare debebit, ut liber ad ordinandum possit inveniri:* tum alia ad eundem Cyprianum epistola, qua Leonem gratanter

(e) Gregor. lib. 14. indict. 7. epist. 6.

D eundem Joannem cessisse testatur, apud quem proinde agi vult, ut ei proprium Catanensis Ecclesiæ Presbyterum cedat, ne in novam Ecclesiam omni ope destitutus ingrederetur: tum etiam ea,

qua

qua Joannem Episcopum, quid quid agendum esset in electione Antistitis Anconitanæ Ecclesiæ monet, ubi inter cætera hoc ipsi præscribit, (a) *Florentio autem Diacono Ravennati si nullum, sicut diximus, crimen est quod obsistat, apud Episcopum ejus agi necesse est, ut ei debeat cessionem concedere: non tamen ex nostro mandato, vel edicto, ne contra suam voluntatem eum cedere videatur*. Adeo nempe verebatur Gregorius, ne aliena cujusquam jura pervadere videretur, aut auctoritati Episcoporum in suos vel minimum officere; ut nollet videri imperasse, vel consuluisse alicujus Clerici ordinationem, qui in alterius potestate esset, vel postulati cessionem suo nomine peti, ne petentis auctoritati donaretur, quod æquitati concedendum nequaquam judicaretur. Tertium, quod Hincmarus Remensis à (b) Frodoardo referatur *Episcopis diæceseos Ecclesiæ Senonicæ scripsisse pro electione Ansegisi Remensis diæceseos Monachi ad Episcopatum Senonicum, consensum suum in ipsius adhibens ordinatione*. Quartum, quod inter epistolas Gerberti unam Adalberonis nomine scriptam legamus, ex qua apertè patet Clericos ad Episcopatum in alia provincia electos, ab Episcopo Ecclesiæ, cui addictus erat, licentiam obtinere debuisse. Tam arctum ergo vinculum erat, quo Clericus Ecclesiæ suæ, & Episcopo à quo ordinatus fuerat, adstringebatur, ut nec postulatione ejus ad apicem Ecclesiasticæ dignitatis solveretur: ut non minus Episcopo suo Clericus, quàm Abbati Monachus illigatus videretur. Ideoque quemadmodum (c) Monachus sine Abbatis consensu ad Episcopatum legitimè nequit promoveri, ita nec Clericus ad eandem dignitatem sine voluntate Episcopi sui ritè posset ascendere.

(a) Frodoardus lib. 3. histor. Remensis cap. 13.

(b) Gerbertus epistol. 57. & 58.

(c) 18. qu. 2. cap. quam sit, & nullus 16. quæst. 1.

A

XXVI. Tertia ratio ob quam aliqui ab alieno Episcopo ordinabantur, erat præsumpta Episcopi proprii voluntas, ex qua Clericos alterius diœcesis ab aliis Ecclesiis interdum ordinatos comperimus. Supra diximus Origenem eo ferè modo ordinatum, qui cùm vitæ suæ, & morum à suo Episcopo laudatrices, ac commendatrices epistolas gereret, ab Episcopis Palestinæ ex præsumpta Episcopi ipsius voluntate ordinatus est. De Ephiphanio quoque infra dicemus, quem alienæ parœciæ Clericos ordinasse historici (d) referunt: hocque sibi mutuo Cypri Episcopos libenter concessisse ipse (e) testatur: quam malè tamen hæc ipsi cesserint, docent Joannis (f) Hierololymitani ob id adversus eum querelæ, & (g) Chrysostomi accusationes. Hoc tamen exemplo fretus Urbanus secundus, indulgendum cum iis putavit, qui ab alieno Episcopo ordinati fuerint, & ab Episcopis suis in eo quem malè adepti sunt gradu recipi posse, [si inculpatæ vitæ fuerint, aliàsque canonicè eum gradum obtinuerint], jam tunc Clericorum in suis Ecclesiis stabilitate concussa, permisit, quos strictiori vigente disciplina Ecclesiastici canones alii quidem excommunicationis, alii suspensionis sententia feriebant. Sic ergo loquitur Urbanus Pontifex, (h) *Lugdunensis parochiæ Clericos, quos contra statuta canonum ab alterius parochiæ Episcopis ordinatos literarum tuarum significatione monstrasti, eum graduum suorum honore recipere religio-*

B

C

D

(d) Socrates lib. 5. cap. 15.

(e) Epiphan. epist. adversus error. Jo. Hierosolym.

(f) Vide Hieron. 51.

(g) Vide Socrate n supra.

(h) Urbanus 2. Hugoni Lugdunen. 9. q. 2. cap. Lugdun.

gionis tuæ prudentia poterit; si eos alias canonicè, & sine pravitate aliqua ordinatos constiterit. Si tamen probabilem vitam id indulgentiæ perspexeris promereri. Legimus quippe sanctum Epiphanium Episcopum ex diœcesis sancti Joannis Chrysostomi quosdam Clericos ordinasse, quod Sanctus vir omnino non fecisset, si eis detrimentum fore perpenderet. Quos igitur recipiendos moderatio tua arbitrata fuerit, injuncta satisfactionis gratia propter Ecclesiam, quam offenderunt, congrua pœnitentia, miserationis intuitu, in suo quemque honore recipies, salva in omnibus canonum sanctorum disciplina.

XXVII. Poterat & Urbanus Augustini (a) in eodem crimine moderationem in exemplum adducere, qui Timotheum ab alieno Episcopo ordinatum monendo correxisse contentus, in suo gradu se eum recipere paratum ostendit. Presbyterum quoque [vici, ni fallor, Subsanensis, & Verinum, per quos ut ipse ordinaretur, factum erat, objurgando solùm se correxisse professus est. *Cùm enim*, inquit, *omnes objurgantibus nobis hæc omnia non rectè facta confessi sunt, & ut sibi ignosceretur, rogaverunt; minus superbè ageremus, si non crederemus esse correctos: neque enim agere poterant, ut facta non essent: sed nec nos aliud objurgando agebamus, nisi ut se malè egisse cognoscerent, & dolerent.* Verùm sicut Augustini mansuetudo laudabilis est injuriam Ecclesiæ suæ illatam libenter condonantis; ita Urbani indulgentia, relaxata Ecclesiæ disciplina, necessaria fuit, cujus temporis malitia minora dissimulare cogebat, ut simoniæ, & alia graviora crimina severiùs plecterentur. Qui tamen longè priores Urbano secundo Pontifices acerrimi canonum vindices fuerunt, imo & Urbanus ipse secundus, si in alia tempora incidisset, contra ordinatos à non propriis Episcopis, quorum ordinatio ex prædictis irrita à pluribus Conciliis declarata est, fortè minus indulgentes fuissent.

(a) August. ep. 140 ad Severum.

A

§. VII.

Rationes continens legis istius, qua Clerici nonnisi ab Episcopis, à quibus Clerici facti fuerant, ad cæteros gradus promoveri poterant.

B

XXVIII. Rationes autem, ob quas tantoperè cavebant antiqui Patres, ne Clericus ab alio, quam à suo Episcopo ordinaretur, variæ ex prædictis colligi possunt; potissimas verò strictim collectas referimus. Prima sit studium pacis inter omnes Ecclesiæ Antistites servandæ: pacis siquidem inter eos violandæ maximam occasionem fore putabant, si eundem Clericum diversi ad se raperent Episcopi; alterque alteri Clericos, quibus instituendis, & formandis multam operam dedisset, invideret. Unde Concilium (b) Carthaginense primum paci id conducere duxit, quod Episcopus alienum parochianum non usurpet, & Concilium (c) Veneticum Clericos ab aliquo promotos, ideo ad superiorem gradum ab alio evehi prohibet, *ne concordiam fraternam injuria violata contaminet.*

C

(b) Carthag. 1. c. 5.

(c) Venet. can. 10.

D

XXIX. Secunda ratio, quæ ex verbis allatis Synodi Veneticæ elicitur, ea est, quod nempè injuria fiat Episcopo, si quis ab eo ordinatum ad ulteriores gradus promo-

moveat, & alterius juris Clericum suum facere conetur, eumque in suam potestatem redigere tentet. Quemadmodum enim injuriam facit Domino, qui ejus servum sollicitat, patri, qui filium eripit, fundi alicujus possessori, qui arborem, quam ipse magno studio à multo tempore plantaverit, ac coluerit, in possessionem suam transfert, eoque præsertim transportat, quo fructus paritura sperabatur; ita maximam injuriam infert Episcopo, qui Clericum Episcopi ex suo gradu ministrum, charitate filium ab ejus potestate eripere, suumque facere aggreditur: qui eundem quem ex officio suo proprius Antistes instrui curaverit, multa diligentia in proposito bono custodierit, sacra insuper dignitate ornaverit, ab illius amplexibus avellit, & speratis eum diligentiæ suæ præmiis privat. In contemptum Episcopi, qui Clericum ordinavit, ut jure queritur Epigonius (a) supra citatus, committitur attentata ab alio Episcopo Clerici promotio, qua persona priori obnoxia eidem aufertur, discipulus in alterius magisterium transfertur, filius in alienam familiam arrogatur. Certè gravem hanc injuriam credidit sanctus Leo, (b) *nam*, inquit, *gravis injuriæ reus est, qui de fratris Ecclesia, id quod est utilius, aut pretiosius audet vel allicere, vel tenere*.

(a) In Carthag. 3. cap 44.

(b) S. Leo epist ad Anastas. Thessalon. 82. al. 34. c. 9.

XXX. Tertia, quam tradit (c) Trullana Synodus canone à nobis superiùs citato, hæc est, quod nempe ex illa usurpatione Clericos insolentes, & inobedientes fieri contingat; qui suos Episcopos minus audient, si aliorum imperio subdere se possint: minus obedientes erunt, si aliorum beneficio auctiores se, & ornatiores fieri posse cogitant: minus moderati futuri sunt, si à quolibet Ecclesiæ Antistite se ad majora provehi, & Ecclesiastica dignitate donari posse confidant. Cùm è contra dempta ista libertate, si à suo solùm Episcopo virtutis præmia exspectent; si non nisi ab eo, ordine, gradu, dignitate augeri possint, ei se magis probare contendent, in officio facilius continebuntur, Prælati sui reverentia majori ducentur, & ad ipsi obediendum promptiores erunt: hæc Majorum nostrorum ratiocinatio, hæc sententia fuit.

(c) Trull. Synod. can. 17.

XXXI. Quarta ratio traditur à Concilio (d) Arausicano primo, quod scilicet alibi ordinatum ab alieno Episcopo minimè ordinandum putavit, nisi priùs apud eum aliquo tempore moratus fuerit, quo mores ejus, & indoles innotescant: nec sic tamen eum ordinandum decernit, nisi habita cum Episcopo, cum quo prius habitavit, consultatione; quia non sine causa diu ab alio non ordinatus remansit. Ex eo enim decreto colligitur, ideò alienum Clericum à nullo Episcopo ordinari licuisse, ne fortè inobedientem, vel immorigerum, aut aliquo impedimento canonico detentum, quod in notitiam proprii Episcopi venerit, ideoque ab eo à superioribus ordinibus rejectum cum Ecclesiæ damno, & in contemptum Episcopalis judicii ad superiores ordines alius promoveat.

(d) Arausican. 1. cap. 8. & 9.

ARTI-

ARTICULUS II.

Quis posterioribus sæculis proprius habitus fuerit Episcopus generatim traditur.

§. PRIMUS.

Triplici Episcopo, puta originis, domicilii, & beneficii jus ordinandi fuisse concessum.

I. Collabente Ecclesiæ disciplina, imminuta Episcoporum in Clericos auctoritate, extincta ferè Clericorum obedientia, sublata tituli Ecclesiastici in ordinatione exigendi consuetudine, ordinationibus absolutis sine adscriptione ad ullam Ecclesiam fieri solitis, Clericorum ab vna Ecclesia ad aliam transferendorum recepta consuetudine, imò pro libito ipsis transeundi quo velint, & ad quas Ecclesias velint, transmigrandi permissa licentia, minus religiosè servatum sit, ne Clericus ab alieno Episcopo ordinaretur. Alia tunc proprii Episcopi acceptio invaluit, triaque Episcoporum genera distincta sunt, originis, domicilii, ac beneficii, à quorum singulis Clerici ordinari possent, cujus distinctionis origo nobis indaganda est.

II. Clemens IV. qui decimo tertio sæculo Romanam sedem tenuit, hoc præsertim cavisse videtur, ne quis in aliena patria ordinaretur; ea siquidem decretali epistola, qua vetat Ultramontanum ullum ab Italiæ Episcopis Clericum ordinari sine summi Pontificis, aut Episcopi, de cujus diœcesi originem traxerit, speciali licentia, ac permissione, cui decreto repugnantes ordinandos, sine spe dispensationis suspensos declarat, ordinantes verò pœnitentia con-

A digna puniendos præcipit; ea, inquam, decretali epistola periculum ostendit, quod ex ordinationibus quorumcumque ex aliena diœcesi provenit, *quia nimirum sæpè contingit, quod nonnulli Clerici vinculo excommunicationis adstricti, aut apostatæ, seu irregulares, vel aliàs Ordinum sacrorum susceptione indigni, suam patriam, in qua de his habetur notitia, fugientes, se in remotis partibus faciunt ad hujusmodi ordinationes promoveri*. Quo præmisso vetat Ultramontanum ab Ecclesiæ Episcopo ordinari, nisi de licentia

B Papæ, vel Episcopi, *de cujus diœcesi traxit originem ordinandus, vel in cujus diœcesi beneficiatus existit*. Quibus verbis duos Episcopos distinguit, originis, & beneficii, à quorum utroq; ordines suscipi permittit, nec ab ullo, nisi de eorum licentia: cùm tamen antiquiora jura Clericum semel alicui Ecclesiæ addictum ab alio Episcopo, præter eum in cujus diœcesi Ecclesiæ famulatui adscriptus esset, aut cui ipsi concessisset, ordinari prohiberent.

C III. Qui verò Clementi quarto successit Gregorius decimus in Concilio generali (a) Lugdunensi, sine Episcopi superioris licentia negat Clericos instituendos esse: sed quis superior Episcopus, idest proprius vocandus sit, nequaquam exponit: *eos*, inquit, *qui Clericos parœciæ alienæ absque superioris ordinandorum licentia, scienter, seu affectata ignorantia, vel quocumque alio figmento quæsito, præsumpserint*

D *ordinare, per annum à collatis ordinibus decernimus esse suspensos*: in quem tamen canonem notat (b) Glossa ex Hugone, figmentum esse, si ad evitandum Episcopi proprii examen, & jus ipsum quod habet in or-

(a) Gregor. 10. in Concil. Lugdun.

(b) Glossa v. figm.

ordinatione eludendum, beneficium aliquis sibi ab amico comparat, quo ab alio Episcopo ordinari possit: qua observatione innuitur proprium Episcopum in ea sanctione præcipuè eum fuisse intellectum, qui Episcopus esset originis. Nec certè dubium est, quin ante tempora Bonifacii octavi triplex ista Episcopi proprii distinctio fuerit in usu. Secundùm hanc enim Canonistæ, & Theologi quidam ante ipsius tempora, triplicem Episcopum distinxerunt, originis, domicilii, & beneficii, & ab eorum quolibet licere dixerunt ordines suscipere. Qui tamen id expressè definierit, primus, quem legerim, ex summis Pontificibus reperitur Bonifacius octavus, his verbis, (a) *cùm nullus Clericum parœciæ alienæ præter superioris istius licentiam debeat ordinare: superior intelligitur in hoc casu Episcopus de cujus diœcesi est is, qui ad ordines promoveri desiderat oriundus, seu in cujus diœcesi beneficium obtinet Ecclesiasticum, seu habet [licet alibi natus fuerit] domicilium in eadem.* Eosdem tres Episcopos (b) Lingonensis, Senonensis (c) Synodus, aliæque plures tanquam ordinum collatores ordinarios nominant, quibus jus Clericos ordinandi competat. De quibus omnibus sigillatim agemus, postquam cætera, quæ generatim ad proprii Episcopi explicationem spectare possunt, breviter exposuerimus.

(a) Bonifac. cap. cùm nullus.

(b) Synodus Lingonen. anno 1404.
(c) Synodus Senon. Provinc. ann. 1528.

§. II.

Quid de Episcopo familiarem suum ordinante novo jure cautum sit.

IV. Ab his quoque temporibus, quibus Clerici suis Ecclesiis minus addicti, suo-

A rumque Episcoporum imperio minus obtemperantes esse cœperunt, relaxari cœpit Ecclesiastica hæc ex parte disciplina. Primumque Episcopis concessum, ut familiares suos ordinare possent. Privilegium autem istud ex generali quadam consuetudine primum viguit, quàm lege firmaretur, nec nupera ista consuetudo censenda est, cujus non novitii solum auctores meminere. Quod si ipsius originem ab antiquis temporibus repetere placet, à Concilio (d) Arausicano primo sub Leone Papa primo habita

(d) Arausic. 1. c. 8.

B ortum accepisse dici potest: Statuit enim istud Concilium [quod suprà jam insinuavimus] ut, *si quis alibi consistentem Clericum ordinandum putaverit, prius definiat, ut cum ipso habitet, nec cum sine consultatione ejus Episcopi, cum quo ante habitavit, ordinare præsumat, quia non sine causa diu ab alio non ordinatus remansit.* Ex hoc canone sumpsisse occasionem Episcopos crediderim, ut alienum Clericum in suam familiam adscriptum sine

C consensu Episcopi proprii crederent ab ipsis ordinari posse, quamvis consilium ab illius Episcopo sumendum sibi necessariò esse scirent: quo nempe ordinandi mores perfectiùs compertos, & exploratos haberent: & si quid esset impedimenti, quod eum à promotione ad altiores gradus retardare posset, ab eo rescirent: qua consultatione præmissa, nihilque reperto, quod canonicam ordinationem remorari posset, proprio etiam reniten-

D te Episcopo, habitantem secum ipsius Clericum ordinare licere arbitrantur. Quæ proinde consultatio, cùm ad ampliorem solum inquisitionem præcepta videretur, ab iis etiam omitti cœpit, qui Cleri-

ricum familiarem suum optimè sibi perspectum haberent: hæc utique conjectura nostra est, quam liberum cuique erit amplecti, vel rejicere.

V. Hinc ex consuetudine quadam generali vetus consuetudo profluxit, ut Episcopus suum familiarem ordinare possit, quam tamen consuetudinem primo Concilium Tridentinum ad ordinarium Episcopum restrinxit, non ad titularem ampliari voluit, decernens, (a) *ut nemo Episcoporum, qui titulares vocantur, etiamsi in loco nullius diœcesis, etiam exempto, aut aliquo Monasterio cujusvis ordinis resederint, aut moram traxerint, vigore cujusvis privilegii sibi de promovendo quoscumque ad se venientes pro tempore concessi, alterius subditum, etiam prætextu familiaritatis continuæ commensalitatis suæ, absque sui proprii Prælati expresso consensu, aut litteris dimissoriis, ad aliquos sacros, aut minores ordines, vel primam tonsuram promovere, seù ordinare valeat: contra faciens ab exercitio Pontificalium per annum, taliter vero promotus ab executione ordinum sic susceptorum, donec suo Prælato visum fuerit, ipso jure sint suspensi*. Secundò duas alias conditiones posteà apponit eadem Synodus, primam ut triennio Clericum, quem ordinare quis aggreditur, secum habuerit: alteram ut beneficium vacans statim ei conferat. *Episcopus*, inquit, *familiarem suum non subditum ordinare non possit, nisi per triennium secum fuerit commoratus, & beneficium, quacumque fraude cessante, statim reipsa illi conferat; consuetudine quacumque etiam immemorabili in contrarium non obstante*.

VI. Ex quibus alia quoque colligit (b) Navarrus, quæ potestatem Episcoporum circa familiares suos Clericos ordinandos valdè limitent, & restringant. Primum quod cùm iis, si illegitimi fuerint, nequaquam dispensare possint, ut ad ordines minores promoveri queant: tum quod privilegia non extendantur extra personam, vel casum expressum; at privilegium est concessum Episcopis ordinandi non subditos; ideoque non est extendendum, quasi etiam concedatur potestas efficiendi eos habiles ad ordinationem, qui aliàs inhabiles fuerint; tum quod à separatis non fiat illatio. Separatæ autem sunt potestates ordinandi, ac dispensandi; non igitur ex una alia infertur: tum quod mediantibus literis dimissoriis datur potestas ordinandi, non tamen dispensandi: ergo nec cui videtur dari ordinandi facultas, eidem continuò dispensandi quoque licentia concedetur. Tum denique quod canon Concilii Tridentini familiarem Episcopi alienæ diœcesis, quoad ordinationem tantum Episcopo subjiciat, non quoad cætera: perperam ergo dispensandi cum eo Episcopus auctoritatem assumet. Alterum, quod in interstitiis etiam inter minores ordines, sive inter se, sive inter ipsos, & Subdiaconatum, talis Episcopus dispensare nequeat. Licet enim arbitrio Episcopi ut plurimum interstitia illa relinquantur, arbitrium tamen illud ratione niti debet: ideoque oportet Episcopum Ecclesiæ utilitatem, vel necessitatem in ea concedenda dispensatione spectare, sicut in aliis interstitiis exprimitur; at Episcopi officium non est id examinare ac discutere in alieni Clerici ordinatione, qui ad aliam fortè Ecclesiam

(a) Concil. Trid. sess. 14. de reform.

(b) Navarr. lib. 1.

siam pertinebit. Deinde eùm à communi jure facultas ista deflectat, quàm maximè potest, restringenda est, juxta illam regulam juris, *quæ à jure communi exorbitant, nequaquam sunt ad consequentiam trabenda*. Addunt alii triennium istud habitationis apud Episcopum continuum esse debere: secus familiarem Episcopi ab eo ordinari non posse: quam limitationem certò non ausim affirmare.

§. III.

Duplex discrimen inter nostra, & antiquiora tempora circa Episcopum originis.

VII. Quod vero de Episcopo originis habet Bonifacius (a) octavus superiùs à nobis citatus, ab eo nempe Clericum institui atque ordinari posse, id ab antiquorum temporum citatis legibus promanavit, quibus jussum olim diximus, ut nullus Laicus ex aliena plebe ab ullo Episcopo in Clericorum suorum consortium admitteretur. Verùm hoc inter prima, & hodierna tempora interest discriminis, primo quidem quod olim, ut probavimus, Episcopus originis diceretur, in quo quis baptizatus fuisset, jam verò saltem ordinariè in quo quis natus est. Nam de ipso ita loquitur Bonifacius (b) *Superior intelligitur in hoc casu Episcopus, de cujus diœcesi est is, qui ad ordines promoveri desiderat, oriundus*: & lex (c) civilis edicit *qui ex vico ortus est eam patriam intelligi habere, cui Reipublicæ vicus ille respondet*. Secundo quod priscis sæculis, cùm quis ex Laico Clericus faciendus esset, vel lex illa de Episcopo ori- A ginis adeundo omnino valere jubebatur: vel certè Episcopus ille adiri solebat, in quo quis baptizatus esset, cui per baptismum subditus Clericus ordinandus fuisset, qui ordinandi mores nosse poterat, & vitam. Interest etiam, quod cùm Episcopi varii jam adiri possint pro recipiendis quibuslibet ordinibus, originis scilicet, domicilii, & beneficii, ut ex Bonifacio octavo docuimus, præcipuus jam ad Episcopum originis sit recursus, etiam spreto beneficii Episcopo. Cùm olim ubi quis in aliqua diœcesi B Ecclesiasticum beneficium consecutus fuisset: seù potius [nam beneficii nomen minus eo tempore usitatum erat] in Clericorum alicujus Ecclesiæ Episcopo subditæ numerum relatus esset, ita in potestatem Episcopi qui ipsum ordinaverat, & in ea Ecclesia instituerat, transibat, ut ab alio, nequidem ab Episcopo originis ordinati, vendicari posset. Nec semper Laicus ab Episcopo ordinabatur, in cujus regione natus fuerat, ut supra docui- C mus: sed probum nonnumquam, & probe cognitum Laicum certatim Episcopi ad se trahebant, rapiebant, alterius autem Clero addictum retinere, vel ordinare reclamantibus tot Ecclesiasticis canonibus, reclamante usitata eorum temporum disciplina, reformidabant.

VIII. Eorum vero discriminum causæ minus ignorandæ sunt: prior quidem est, quia eum priscis istis temporibus solerent, jam adul- D tæ ætatis homines ad baptisma accedere, quod canonica omnia impedimenta delet; frequentius accidere solebat, ut alius esset Episcopus nativitatis carnalis, alius spiritalis regenerationis. Satius au- tem

(a) Bonifac. cap. cum nullus.

(b) Bonifac. ibid.

(c) L. qui in vico ff. ad municipal.

tem erat eum proprium dici, quem electio præceptorem, magiſtrum ac patrem dederat, quam quem fors, & fortuita naſcendi conditio obtulerat: cui ſe quis per baptiſmum ordinandus ſubjecerat, quam quem extra Eccleſiam degens pro judice neglexerat: ſatius eum ordinationis habere auctorem, qui fidei magiſter, & pietatis noſtræ teſtis fuiſſet, & actæ poſt baptiſmum vitæ inſpector eſſe ſoleret, quam qui de anteacta extrà Eccleſiam vita nihil ad eum pertinente, nihil ad ordinationem, aliquid reſcire poſſet. Jam verò cùm pueruli ſtatim à nativitate baptizari ſoleant, loci nativitatis utriuſque in carne, & ſpiritu, idem ſolet eſſe Epiſcopus: ideoque fit, ut unum ab altero vix jura diſtinguant. Poſterior autem hæc eſt, quia cùm jam ſtabilitas Clericorum in titulis Eccleſiaſticis nulla ſit, cum beneficia, quæ hodie habentur, craſtina die ejurentur: cum plures Eccleſias ab eodem Clerico poſſideri uſitatum ſit, & ob tenuitatem reditus unius, aut alterius aliquando neceſſarium; cum auctoritas Epiſcoporum erga Clericos ſuos, & in ſua diœceſi beneficiatos, vel imperantium negligentia, vel obtemperantium protervia, vel privilegiorum, atque immunitatum frequentia, imminuta ſit, in hac Epiſcoporum propriorum incertitudine, mutabilitate, multitudine ſatius viſum ad Epiſcopum originis recurrere, eique primas partes, licet non ſolas, deferre, qui unicus, vel certè non tam multiplex eſſe ſolet; qui certior, qui notior, qui ſine invidia, qui à nativitate ſuperior datus eſt, cui ordinandus abſque ulla, quæ ad aliud, cui adſcriptus eſſe poteſt, corpus trahatur, conſequentia, in ordinationis recipiendo beneficio ſubiici poteſt.

§. IV.

Laicos nonniſi à propriis Epiſcopis poſterioribus ſæculis ordinari potuiſſe.

IX. Notandum etiam eſt, quod cùm, ut exemplis oſtendimus ſuprà, Laici interdum ab alieno Epiſcopo prioribus Eccleſiæ ſæculis ordinari poſſent, & à quolibet Epiſcopo ſollicitari, & in ſuum Clerum cooptari ſolerent; id impunè poſteriora ſæcula ferendum non duxerint, ſed ſollicitè caverint, ut è plebe nullus, niſi ab Epiſcopo proprio, originis ſcilicet vel domicilii Clericorum catalogo inſcribi poſſet. (a) Id antiquitus (a) Vide ſuprà. quidem canonibus quibuſdam ſignificatum, ſed non omnino obſervatum vidimus. At verò duodecimo ſæculo ſeverius id in Oriente, à Michaele III. Patriarcha Conſtantinopolitano, qui Anchialus dictus eſt, & circa annum (b) 1167. (b) Vide Chronol. ſedere cœpit, tum in Occidente decimo tertio ſæculo à Bonifacio octavo, & patrum noſtrorum memoria à Tridentino accuratius cautum legimus. Hanc ergo prædictus Michael in Synodo multorum Epiſcoporum ſanctionem edidit, ſingulorum ſuffragio confirmatam, primoque (c) retulit à prædeceſſore ſuo Luca admonitos fuiſſe quoſdam Epiſcopos, qui ad ſe ex alienis diœceſibus accedentes ordinabant, παύσωνται τοῦ τοιαῦτα ποιεῖν ἀκανόνιστα, *ut hæc contra canones facere deſinerent* qui nihilominus, cum obliuione earum, quæ facta erant anteà declarationum, extra ſuæ regionis limites ordinare, & ad (c) Michaelis Anchiani patr. Conſtant. ſanctio lib. a.

ad se ex quacumque regione venientibus manus imponere non cessarent. Narrat à suo quoque Chartophylace renuntiatum sibi plurimos ex civitate Constantinopolitana ad finitimos ea ratione accedentes ordinatos fuisse, tales vero redeuntes in urbem cum literis commendatitiis ab ordinatoribus suis ad sacra admitti postulare, quorum cum nec fidem, nec scientiam examinarit, nec ex scripto eorum testimonio constaret an sua professione digni essent, multos porro ex iis, vel ex barbæ raritate, vel aliis indiciis legitimam ætatem nondum probabiliter attigisse. Quibus omnibus in medium adductis, quid agendum esset, coram Synodo proposuit, seque de proposita quæstione disceptare volentem, reperisse affirmat, quædam esse communia munia Antistitum, quæ in alios undecumque ad se accedentes agere permittantur, quædam quæ extra diœcesis suæ terminos facere prohibeantur. Hæc autem ita his verbis distinguit, καὶ ἐπειδὴ τὰ περὶ τούτων φιλοκρινοῦντες, ἐφθεγξάμεθα, τὸ μὲν, ἀμυήτοις τὸν περὶ πίστεως λόγον διδάσκειν καὶ κατηχεῖν, εἶθ' οὕτω καὶ φωτίσματος ἀξιοῦν, ἀλλὰ καὶ τῆς τῶν θείων, καὶ ζωοποιῶν μυστηρίων μεταλήψεως μεταδιδόναι τῆς ἐξ οἱασοῦν ἐνορίας πιστοῖς, ἐνέργημα εἶναι τοῦτο κοινότερον διεγνώκαμεν ἐπί τε τῶν ἐκ τῆς οἰκείας ἐνορίας ὡρμημένων, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν ἐξ ἀλλοδαπῆς ἐρχομένων. χειροθεσίας δὲ ἱερατικῆς ἀξιοῦν, οὐ τοὺς ἁπανταχόθεν ἐρχομένους, ἀλλὰ ἢ μόνους τοὺς ἐκ τῆς οἰκείας ἐνορίας ἐν ἑκάστῳ ἀρχιερεῖ κεκανόνισται, ἵνα μὴ τὸ ἄτακτον τούτοις καὶ στασιῶδες ἐμπολιτεύοιτο ἐξ ὧν τὸ τῆς εἰρήνης καλὸν καὶ τοῖς ἄλλοις ὀφείλεται κανονίζεσθαι, id est *deinde de ea re sententiam facere cupientes invenimus, eos quidem qui mysteriis non sunt initiati, fidei rationem docere, & catechisare. Deinde sic etiam illuminatione dignari, ac divina etiam, & vivifica mysteria impertire fidelibus, qui sunt ex quacumque regione, hoc esse commune officium judicavimus, & in iis qui ex propria regione accedunt, & iis etiam qui ex aliena regione veniunt. Manus autem imponere, & sacros ordines conferre, non iis, qui undequaque veniunt, sed iis solis qui sunt ejus diœcesis, unicuique Antistiti canone cautum est; ne inter eos confusio, seditioque versetur, à quibus & ordo, & pacis bonum, aliis quoque certa debet regula tradi.* Subjungit autem inhumanum videri, ut in præteritas transgressiones animadvertatur. De cætero vero decrevit, ut qui ex urbe Constantinopolitana ortus fuerit, in ea tantum regione sacra administrare possit, à cujus Episcopo ordinatus est. Episcopos autem terminos transgredientes, non celebrandorum sacrorum pœnæ deinceps fore obnoxios.

X. Rationes porrò ob quas Catechismus, Baptismus, sacra Eucharistia, singulis etiam ex aliena diœcesi venientibus, à quovis Antistite ministrari possint, sacer Ordo dari non debeat, hæ sunt, quod priora singulis necessaria sint, non sacra ordinatio: nemo itaque iis fraudandus est, nemo privandus: quis scit, utrum Deus peregrino gratiam facturus, ut ad propriam regionem redeat? cur ergo Sacramentis ad salutem necessariis privabitur? item nemo jus habet ad sacram Ordinationem, nemo queri potest se sacris Ordinibus initiatum non esse, aut in Clericorum consortium non esse receptum. Ideò frustrà Anti-

sti-

ſtitem alienum rogat, ut ipſum ordinet, qui nec proprium jure rogare, ſaltem compellere poteſt, ut ordinem tribuat; rogari ſiquidem potius, & eligi debet, quam rogare, & ſacrum miniſterium eligeere, ut ſupra docuimus. At unuſquiſque ad ſacram Euchariſtiam, ad Baptiſmum, aliaque Sacramenta ſibi miniſtranda petendi, imò compellendi proprium Paſtorem jus habet, & in neceſſitate alienum. Præterea nec tantus delectus in prioribus Sacramentis diſtribuendis habendus eſt, quantus in ſacro Ordine conferendo. Omnibus priora patent, ſacra Ordinatio ſolùm ſelectis. Delectus autem ille ab iis faciendus eſt, qui nos melius noſſe poſſint, & de nobis faciliùs inquirere. Denique per ſacram Ordinationem Clero alicui, ſi ordinatè ipſa conferatur, addicimur, Eccleſiæ adſcribimur, miniſterium ſuſcipimus. Cui verò Eccleſiæ ſatius miniſtrabimus, quam quæ nos fouit? vbi melius ad imperandum aſſumemur, quam vbi paruimus; Neque ſine ratione prædictus Michael ordinatos ab alieno Epiſcopo ad ejus deinceps diœceſim ſpectaturos ſecundùm antiqua Eccleſiæ ſtatuta definivit; ſatiſque eos puniri arbitratus eſt, ſi quæſiti ab iis eo fine ordinis miniſterium, ut in Conſtantinopolitana Eccleſia exerceri poſſet, intra humilioris diœceſeos limites reſtringeret, ipſoſque ſua ſpe, & expectatione defraudaret: Epiſcopos autem, qui trangreſſionis hujus, ſi non auctores, ſaltem actores ſunt præcipui [nam ordinati ab alieno Epiſcopo in ſeipſis injuriam proprio inferri patiuntur Antiſtiti, quam ſoli inferunt ordinantes] graviori ſuſpenſionis à divi-

A nis myſteriis pœna mulctaret.

XI. Boniſacius octavus ſummus Pontifex multò poſt Michaelem Anchialum tempore, quam hic in Oriente de Laicis, noniſi à proprio Epiſcopo ordinandis legem firmavit, ipſe in Occidente ſua conſtitutione roboravit; dum nempe cuicumque Antiſtiti prohibet, (a) *ne abſque ſui ſuperioris licentia, homini diœceſis alienæ Clericalem præſumat conferre Tonſuram.* In quod caput Gloſſa, (b) *diœceſis alienæ* hominem interpretatur, non ſuæ. Quippe cùm, ſi modo

B ſuæ ſit, quocumque titulo, etiamſi alio titulo alienæ quoque diœceſis ſit, ab Epiſcopo ordinari queat, ut ex alia quam ſuperiùs adduximus conſtitutione Bonifacii abundè innoteſcit. Joannes (c) verò Andreas hoc intelligi dicit de Laico, qui non mutavit domicilium, quippè cùm etiamſi alienæ diœceſis ſit ratione originis, ab Epiſcopo domicilii ordinari queat. Concilium autem Tridentinum licet minus clarè, idip-

C ſum iis verbis expreſſit, (d) *unuſquiſque autem à proprio Epiſcopo ordinetur. Quod ſi quis ab alio promoveri petat, nullatenus id ei etiam cujuſvis generalis, aut ſpecialis reſcripti, vel privilegii prætextu, etiam ſtatutis temporibus permittatur, niſi ejus probitas, ac mores ordinarii ſui teſtimonio commendentur, ſi ſecus fiat, ordinans à collatione ordinum per annum, & ordinatus à ſuſceptorum ordinum executione, quandiu proprio ordinario videbitur expedire, ſit ſu-*

D *ſpenſus.* Quo canone comprehenditur etiam prima Tonſura, quippe cùm (e) nomine generali ordinationis, etiam ipſa collatio Tonſuræ, quæ ordinibus ſecundùm communem loquendi uſum in ju-

(a) Bonifacius 8. cap. nullus.

(b) Gloſſa v. alieni in cap. cit.

(c) Joann. Andr. ibid.

(d) Concil. Trid. ſeſſ. 23. cap. 8. de reform.

(e) Arg. ex cap. cum contingat.

jure adnumeratur, intelligi debeat. Idem quoque (a) Concilium dum Episcopis titularibus non sibi subditorum ordinationes interdicit, Clericalis quoque Tonsuræ expressè meminit, eosque *Clericali charactere* quoscumque ad se venientes *insignire* præsumentes reprehendit; & ne aliquos ad primam Tonsuram promovere audeant, districtè prohibet. De pœnis autem novo jure in hujusce legis transgressores statutis mox fusiùs dicetur.

(a) Trid. sess. 4.

ARTICULUS III.

Qui jam Episcopus originis censeatur.

§. PRIMUS.

Quis jam sit Episcopus originis ejus qui natus est in una diœcesi, baptizatus in alia.

I. UT verò susceptam proprii Episcopi in novo jure interpretationem prosequamur, de Episcopo originis [qui maximè in Gallia, imò qui ferè solus pro Episcopo proprio quantum ad ordines recipiendos agnoscitur] aliquæ moventur difficultates. Primò est, utrum hocce tempore, qui oriundus est ex uno loco, baptizatus verò in alio, ab Episcopo posterioris loci Clericus institui, & ordinari possit. (b) Rebuffus, (c) Gonzales, & alii id licere censent: quorum opinio veteris juris auctoritati, ut ex prædictis constat, maximè innititur, usitatæ etiam originis probandæ rationi, ut scilicet ex libri baptismalis adnotatione eruatur. Contraria tamen sententia Bonifacii verbis superiùs allatis magis consentit. Cùm enim Bonifacius Episcopum proprium originis definierit, (d) *de cujus diœcesi est is qui ad ordines promoveri desiderat, oriundus*, profectò verba ista distorqueri ad alienum sensum necessum est, ut per ea Episcopus loci, in quo quis est baptizatus, si ab Episcopo loci nativitatis alius sit, designari possit: & quamvis iste casus jam rarus sit; ubi tamen accidit, ad Episcopum nativitatis recurri solet. Utraque verò opinio probabilis est.

(b) Rebuff. in tractat de pacific. poss. forib. num. 7.
(c) Gonzales ad regul. 8. Cancell.
(d) Bonifac. 8. cap. cum nullus.

§. II.

Utrum Episcopus civitatis paternæ sit Episcopus originis filii.

II. Altera difficultas est, utrum originis patris, vel aliorum quorumdam haberi possit ratio, ubi de Episcopo originis, & de ordinibus suscipiendis agitur. Communis opinio Doctorum est, primò quidem adiri posse Episcopum loci in quo pater natus est; ita enim (e) Panormitanus, Navarrus, (f) Paulus Comitolus, Bonacina, (g) Aloysius Riccius, & alii passim: quorum sententia iis rationibus innititur, quia jus civile indicat locum originis eum esse filio, in quo pater ejus natus est. Expressè enim hæc habet (h) Ulpianus, *filius civitatem, ex qua pater ejus naturalem originem ducit, non domicilium sequitur*: cui suffragatur (i) Philippus Imperator, *filios apud originem patris, non in materna civitate, etsi ibi nati sint modo non domiciliis retineantur, ad honores, seu munera compelli explorati juris est*. Unde (k) Glossa, & Joannes Andræas Gregorii decimi in Concilio Lugdunensi constitutionem contra usurarios interpretantes, oriundos de aliqua civitate eos esse docent, qui vel ipsi, vel quorum patres in ea civitate nati sunt. Secundò haberi etiam

(e) Panormitan. in cap. cum nullus. cap. 1. de reform.
(f) Navar. cons. 19.
(g) Paulus Comitol. respons. moral. lib. 6. qu. 45.
(h) Ulpianus lib. 1. opinion.
(i) Philippus Patrocio leg. filios.
(k) Joannes Andr. in c. 1. de usuris.

etiam posse rationem originis maternę, tum in illegitimis, nam, ut ait Neratius, ejus qui patrem non habet prima origo à matre: tum etiam in iis qui domicilium matris elegerunt, ut lex Philippi Imperatoris supra citata ostendit, vel iis quibus domicilio matris, tale privilegium concessum est, ut expresse adnotat (a) Ulpianus, qui Iliensibus, & Delphis, & Ponticis concessum refert, ut qui matre Iliensi, vel Delphica prognati essent, harum civitatum municipes censerentur. Tertiò, quinimo etiam in libertinis ordinandis, [si quando hos ordinari concessum sit] originem patronorum attendi posse auctores aliqui asserunt, eo quod in jure civili earum civitatum esse censeantur, quarum sunt, qui manumiserunt. Quartò, consentiunt tamen originis avi nullam haberi rationem, cùm enim tantùm jura loquantur de patre, à cujus origine filiorum quoque repetunt, temerè, & sine fundamento locutio ista, qua filius de aliqua civitate oriundus dicitur, ad avum extenderetur, cujus major non est ratio quàm proavi, atavi, abavi, sicque omnium origines ad innumeras dioeceses spectarent, imò ut infert tanquam absurdum Joannes (b) Andreas, omnibus inquirendus esset ager Damascenus, ubi natus Adam.

III. Nec dubium est, quin quae à Doctoribus istis proferuntur, maximum in jure fundamentum habeant, veraque haberi debeant, nisi forte in contrarium obstet consuetudo. Unde Nicolaus (c) Garzia in stylo curiae, verbum *oriundus*, asserit sumi pro *orto*: ideoque secundùm eum oriundus de aliqua civitate est, qui ex

A ea ortus est, qui in ea natus est, non ex qua pater ejus natus est, aut ipse à patre traxit originem; ideoque literas istas falsas esse putat, in quo locus nativitatis patris attribuitur filio; (d) Joannes verò Andreas, quem sequuntur (e) Dominicus, (f) Perusinus, dicunt consulendum esse, ut ante susceptam ordinationem propria origo inspiciatur, & servetur, sed post factam excusandum esse, si patris origo filio attributa fuerit, & ad Episcopum originis paternae recursum fuerit. Navarrus (g) quoque in

B hoc casu cui aliud quoque dubium involvebatur, consuluit ad cautelam à majori Poenitentiario petendam esse absolutionem, cùm facilè obtineri potest. Ego sane crediderim in Galliis, in quibus paternae originis quoad ordines recipiendos nulla solet haberi ratio, tutum non esse quod quis ad Episcopum loci nativitatis patris, [qui non sit locus domicilii, vel beneficii] pro suscipiendis ordinibus accedat: consuetudo enim ista

C legem ita interpretata est, ut uniuscujusque dumtaxat origo attendenda sit, praeterquam in duobus casibus.

IX. Primus est, si quis Reipublicae causa absens, & ad aliquam regionem missus pro quodam certo tempore annali, verbi gratia, biennali, triennali, vel non ita diuturno ut domicilio constituendo sufficiat, liberos aliquos interim habeat; in hoc enim casu liberi isti à paterna origine

D potius censendi erunt, quàm à propria: sive leges civiles, sive consuetudinem, sive loquendi usum respicias. Nam si v. gr. aliquis in Italiam, Germaniam, Poloniam, vel remotiores etiam regio-

(a) Ulpian. lib. 1.

(b) Joannes Andr. in cit. cap. de ulus.

(c) Garzia de Benefic. part. 7. cap. num. 35.

(d) Joan. Andreas.

(e) Dominicus.

(f) Perusinus.

(g) Navarr. citat. consil. 9.

giones à Francorum Christianissimo rege mittatur, eorum liberi ab ipso, durante ista legatione, aut procuratione suscepti non dicuntur Itali, Germani, Poloni, sed Galli; nec juribus civitatum, in quibus nati sunt, gaudent, sed Gallorum juribus, immunitatibus, privilegiis. Nec in more positum est, ut filii Oratoris Hispani apud Gallos à Gallo Episcopo, aut filii Legati Galli apud Hispanos ab Hispano Antistite ordinentur. Lex quoque civilis eos non à loco in quo nati sunt, sed à quo eorum patres orti sunt, vel certè à regia civitate, è qua à Rege parentes ipsorum missi supponuntur, eos oriundos censet. Hoc enim docuisse videtur Paulus Jurisconsultus, dum ait, (a) *Senatores, & eorum filios, filiasque, quoquo tempore natos, natasve, itemque nepotes, pronepotes, nept.s, & proneptes ex filio, origini eximi*. Item (b) *Senatores, qui liberum commeatum, idest ubi velint, morandi arbitrium impetraverunt, domicilium in urbe retinere*. Quod absolutè proferunt Imperatores Valentinianus, Theodosius, & Arcadius, dum definierunt, (c) *Senatores in sacratissima urbe domicilium dignitatis habere videri*. Quibus addo jure gentium sacram videri Oratoris domum, immunem, exemptam, eodem jure frui quo Orator, qui eam incolit, haberi pro habitatione Principis à quo Orator seu Ambasciator, ut loquuntur, missus est: ideoque nihil mirum esse, si liberi Oratorum seu Ambasciatorum, [de quibus potior mihi videtur esse ratio, quamvis absentes omnes Reipublicæ causa lex ista comprehendat] ex nostra mente è paterna civitate, verum etiam & è regia

(a) Paulus lib. 1. sentent.

(b) Ibidem §.seq.

(c) leg. Senatores Cod. de incolis.

A oriundi habeantur, & ab Episcopo tam loci paterni, quàm regiæ urbis ordinari posse credantur.

V. Alter casus est, si quis fortuitò in aliquo loco natus, in eo scilicet, quem mater pertransibat, aut quo animo minimè commorandi perrexerat. Nam qui ita ex aliquo loco est, non efficitur civis hujus loci in quo natus est, ut indicat citata lex Philippi Imperatoris, (d) quæ filios maternæ civitatis non esse ostendit, etiamsi in ea nati sint, nisi domiciliis in ea parentes retineantur: quantominus ergo si qui in civitate quæ nec
B materna sit, aut in vico ad utrumque parentem nihil spectante fortuitò sit natus, hujus civitatis civis aut ex hoc vico orinndus nequaquam censebitur? Præsertim cùm doceant Jurisconsulti, & recta ratio, communisque loquendi & sentiendi usus ostendat, in moralibus spectandum non esse, quod per accidens evenit, sed quod per se. Quare qui fortuitò, & per accidens in alieno loco ita nascetur,
C ejusdem tamen civitatis censebitur, ac si in paterna domo, vel domicilio natus esset. Unde non ab Episcopo loci in quo fortuitò natus est, sed vel ab Episcopo paternæ originis, vel potius domicilii paterni ordinari debebit, quia ad ejus forum per se spectabit, & nonnisi per accidens in alterius territorio natus est. Et ita docent (e) Panormitanus, (f) Bartolus, (g) Sylvester, (h) Gregorius Lopez, & alii passim tum ex anti-
D quis, tum etiam ex recentioribus. Unde infert à fortiori (i) Ugolinus eum qui in mari natus est, censeri eandem patriam habere, quam haberet, si in paterna domo natus esset. Quibus non adversatur

(d) Lex filios sup. citata est.

(e) Panormit. in cap. Rodulphus, de rescript.
(f) Bartol. in leg. filios, C. de munic.
(g) Sylvester verbo civitas, §.4.
(h) Angelus verb. civis num. 7.
(i) Lopez lib. 2. titul. 14. part. 4.

(a) Ugolin. dicto cad. §.1. n.3.

Jurisconsultus, dum ait, (a) *filium civitatem ex qua pater ejus naturalem originem ducit, non domicilium sequi*. Iis enim tantum verbis ostendit ad originem filii nihil referre, quo in loco pater domicilium diutiùs fixerit, quo in loco diutiùs habitarit, sed spectandum esse originem naturalem patris, ubi communis utriusque origo inspicitur: non autem negat quin à domicilio patris, non quatenus patris domicilium est, sed quatenus vel reapse, vel fictione juris filiorum naturalis origo est, eorumdem propria origo peti possit. At in iis qui in alieno loco, matre peregrè proficiscente, nati sunt, domicilium paternum si non reapse, saltem fictione juris, ut exposuimus, propria, & naturalis filiorum origo est.

§. III.

Quis sit Episcopus originis infantium expositorum, quorum parentes ignorantur.

(b) Vide Stephanum Gratian. disceptat. forens. c.75. num.12.

VI. Tertia difficultas est, (b) de infantibus expositis; quis nempe eorum originis Episcopus habendus sit, & à quo ordinari possint. Certè habendi illi sunt ejus civitatis, in qua sunt expositi; nam probabilius est ex ea civitate, vel vicis ad eam pertinentibus oriundos eos esse, quàm ex remotioribus adductos. Pari quoque argumento infertur puerulos à parentibus relictos, hujus regionis probabilitèr credi, cujus sermonem, accentum, verba, colorem magis referant, & ad viciniorem hujus regionis Episcopum spectare verisimilius esse, quam ad reliquos, nisi aliqua pro aliis dioecesibus argumenta probabilia adducantur. Sed in utrisque ordinandis, maximè verò in posterioribus, quorum origo incertior est, domicilii potius habenda ratio, quàm originis; & ubi nullum ab iis certum domicilium fixum est, habeantur veluti pro derelictis; posteriores saltem ab unoquoque Episcopo, meo quidem judicio. Poterunt vendicari, ab eo maximè qui in sortem ministerii assignatione alicujus beneficii, vel officii voluerit eos suos facere. Satius tamen esset, ut à summo Pontifice determinationem certi Pontificis obtinerent, vel à quocumque ordines recipiendi licentiam.

ARTICULUS IV.

Quid de Episcopo domicilii, tam jure, quam consuetudine servandum.

§. PRIMUS.

De Episcopo domicilii ex antiquo usu quædam dicta.

I. Quod ad Episcopum domicilii attinet, non reperio antiquum ullum canonem, quo ab Episcopo domicilii licuerit sacræ Ordinationis munus suscipere: nisi fortè canones Concilii (c) Arausicani superius allati pro potestate quam habent Episcopi ordinandi suos familiares huc adducantur. At reperio varia exempla, quibus Episcopus domicilii jure ordinationis fruitus, potitusque fuerit; quorum plurima superius adduximus, aliqua alia hic adiungimus. Evagrius (d) à Nazianzeno cùm Constantinopoli moraretur Diaconus ordinatus, idem cùm in Ægyptum rediisset, ibique domicilium fixisset, à Theophilo Alexandrino ad Episcopatum electus est

(c) Conc. Arausic. 1. cap. 8. & 9.

(d) Socrates lib. 6 cap. 18.

est. Heros (a) sancti Martini discipulus, & ab eo in Clerum Turonensem electus, cùm Arelatem venisset, ibique domicilium fixisset, Arelatensis Episcopus factus est. Paulinus (b) ab Ambrosio in Clerum suum vendicatus, ut diximus, cùm in secessu Nolano in Campania sanctè degeret, Episcopus Nolanus consecratus est. Sanctus (c) Gregorius Agrigenti natus, Monachus factus, & à sancto Machario, dùm sancta loca inviseret, detentus, cùm domicilium ibi fixisse videretur, Diaconus creatus est, posteàque cùm Romam peregrinatus venisset, à Romano Pontifice divino impulsu, nec sine miraculo ad patriam suam Episcopi functurus officio destinatur. Sanctus (d) Sisfredus Episcopus à quibusdam Vancensis, ab aliis Carpentoratensis ordinatus est, cùm tamen ex milite Romano Albanum incolente oriundus esset: nulla alia potestate in eum ordinatoribus ejus competente, quàm quod Monasterium Lirinense, quod erat Provinciæ Arelatensis, ad quam Episcopatus isti spectabant, à pluribus annis cum Patre incoluisset, in eoque professionem emisisset. Plura alia exempla omitto, quæ ferè innumera essent, præsertim sanctorum Monachorum, qui licet alicui Clero adscripti essent, faciliùs tamen ad aliena Monasteria, imò & eremum divertere permittebantur, præsertim si in Clericatu professi fuissent, se Monachatum cum Clericatu profiteri velle, quanto magis si Clericalibus ministeriis renuntiassent, nec ulli Ecclesiastico titulo addici se passi fuissent?

(a) Prosper. in Chron. Sigon. de imperio Occid. ad annum 411.

(b) Vide epist. 6. Paulini.

(c) Vit. S. Greg. Agrigent.

(d) Vita S. Sisfredi apud Sur. 27. Novembris.

A

§. II.

Ratio peculiaris ob quam Episcopus domicilii proprius posterioribus sæculis statuatur.

II. Visa autem superioribus nostro sæculis æqua, imò aliquando necessaria hæc institutio, ut ab Episcopo domicilii ordinatio penderet; quippe qui ordinandi mores, ingenium, anteactam vitam aliquando melius nosset, quam Episcopus originis. Prioribus quidem sæculis, quibus nemini, etiam Laico sine literis B commendatitiis ab Episcopo acceptis proficisci licebat, sine quibus ad laicam communionem vix fuisset ullus admissus, ut alibi fortè docebitur; quibus item beneficio litterarum, quas solebant Episcopi sibi invicem etiam ex dissitis regionibus mittere, & vel excommunicatos à se significare, vel abeuntes à sua diœcesi ad alienam, si aliquo errore infecti fuissent notare, etiam missis eo fine Acolythis, vel aliis inferioris ordinis C Clericis, ut ex variis apud (e) Cyprianum epistolis, & epistola (f) Synesii ad Episcopos abundè constat: nam quia ex professo hic de iis rebus non agimus, ampliores probationes non addimus. His inquam temporibus faciliùs Episcopus originis, suorum etiam Laicorum in aliam regionem transeuntium mores, vitamque callebat. Episcopus autem Ecclesiastici tituli cui quis adscriptus erat, Clericorum suorum, qui sine ipsius li- D centia, nec aliò abire, nec morari poterant, mores penitissimè sciebat, exploratosque habebat: unde vix ulla erat necessitas, ob quam Episcopus domicilii pro recipiendis ordinibus adiri deberet. At po-

(e) Epist. apud Cyprian. 58. 39. 41. 46. 48. 49. 55. 67. 68. & al.

(f) Synes. ep. 58.

posterioribus temporibus, quibus literæ inter Episcopos silere cœperunt, & colloquii sive per epistolas, sive per nuntios consortium inter Ecclesias rarum esse cœpit, aut nullum; quibus Laici sine commendatitiis Episcoporum suorum literis, quò velint, etiam in exteras regiones proficisci consueverunt; Clerici verò suorum excusso jugo, nullo disciplinæ fræno retineri potuere, sibique quò ferret animus, & quò voluntas duceret, etiam inconsultis Episcopis pergendi libertatem usurparunt; difficile certè visum fuit, ut Episcopus originis oriundorum ex suo loco mores, & anteactam vitam nosset, & an Canonicis impedimentis vacarent, exploraret. Ideoque ad Episcopos domicilii aliquos remittere, ut opinor, soliti aliquando fuere originis Clericorum Antistites: interdum verò ex præsumpta eorum voluntate ob Ecclesiæ utilitatem ab exteris regionibus oriundos alii Episcopi ordinare non formidarunt: ex eoque lex ista Ecclesiastica manavit, ut ab Episcopo domicilii legitimè quilibet ordinati censerentur.

§. III.

Quis propriè dicatur Episcopus domicilii.

III. Legimus autem suprà Bonifacium octavum Episcopo domicilii ordinandi jus concessisse: qui Episcopum domicilii definit, in cujus diœcesi habet quis, licet alibi natus fuerit, domicilium. Eaque Bonifacii constitutio antiquiori juri videtur esse conformis. Cùm enim jura definiant incolas domicilio fieri, & honoribus in ea civitate frui posse, in qua domicilium habent; pari ratione æquissimum videri potest, ut in qua quis civitate domicilium habeat, in ea Clericus constitui possit, proindèque & ab illius civitatis Episcopo ordinari. Deinde quemadmodum eodem jure liquet ([a]) *incolam, & his magistratibus parere debere apud quos incola est, & illis apud quos civis est, & municipali jurisdictioni in utroque municipio subjectum esse*: ex quo infert Jurisconsultus muneribus in utraque civitate fungi posse; ita nos ex jurisdictione quam habet cùm Episcopus originis, tum domicilii, ab utroque Clericum institui posse, & altiores gradus ascendere concludimus. Quam utique rationem magis confirmamus, simulque explicamus concessam à tribus Episcopis ordinationis recipiendæ facultatem. Etenim constat, vel brevis temporis habitatione contrahi ab Episcopo jurisdictionem in eos, qui in sua diœcesi commorantur, quantum ad ea Sacramenta, quorum receptio urget, ut facilè Episcopus originis adiri non possit; non tamen sufficit illa jurisdictio ad Sacramentum Ordinis, per quod cùm homo perpetuò Deo consecretur, & alicui loco ex Ecclesiæ ordinatione administraturus firmiter addicatur, jurisdictio quædam ad ipsum requiritur, quæ sit aliquo modo perpetua. Jurisdictio autem quæ ab origine nascitur, natura sua est immutabilis, nec voluntate humana variabilis: nam, ut eleganter habet lex Diocletiani, & Maximiani Imperatorum, ([b]) *origine propria neminem posse voluntate sua eximi manifestum est*. Naturale originis jus est, quod nemo voluntate exuere, aut mutare potest. Juris-di-

([a]) Leg. nec ipsi.

([b]) Leg. origine, C. de municipib.

dictio quæ beneficii adeptionem consequitur, Ecclesiastica quoque lege immutabilis est, quia beneficium sine voluntate ordinarii ejurari non potest. Aliquo etiam modo perpetua est jurisdictio, quæ ex domicilio oritur, nam cùm domicilium non contrahatur, nisi ab eo qui perpetuò in aliquo loco manere intendit, saltem secundùm ejus intentionem perpetua in eum Episcopi domicilii potestas esse colligitur. Quo fit ut à tribus illis Episcopis recipiendorum ordinum facultas concessa sit.

§. IV.

Peculiaris difficultas de eo qui Ultramontanus dicitur, an ab Episcopo domicilii ordinari possit.

IV. Ex quibus deduco, quamvis (a) Clemens quartus citata superiùs constitutione, quæ vetat Ultramontanum ab Italis Episcopis ordinari, nullam mentionem fecerit Episcopi domicilii, sed duntaxàt excipiat licentiam ab Episcopo originis, vel beneficii obtentam: nihilominus (b) posse aliquem Ultramontanum, qui in Italia domicilium fixerit, ab Episcopo Italiæ ordinari: non enim id vetat Clemens quartus; ex eo enim quo quis domicilium in Italia acquisierit, definit Ultramontanus haberi, quia Italus ab incolatu dici potest. At majus dubium est, utrum ab Episcopo domicilii dimissorias habens ab Italo ordinari queat? Nam lex quæ solum nominat Episcopos originis, & beneficii pro iis dimissoriis dandis, videtur Episcopum domicilii excludere; sed quid si Episcopum domicilii omittat solum, non excludat? omittat autem quod difficile in duobus (c) locis domicilium contrahatur, nec facilè præsumatur Ultramontanus in Italia degere, qui domicilium ab origine sua diversum habens, ab alieno Episcopo ordinari petat? Verùm (d) tutius est, & probabilius negantem partem amplecti, & ab iis solis quos canon Clementis quarti nominat, fateri in eo casu literas dimissorias concedi posse: sed casus iste est singularis.

(a) Cap. 1. de tempor. ordinat. in 6.

(b) Lege Augustin.

(c) Leg. ejus qui, §. Celsus ff. ad municipalem.

(d) Pro affirmante parte stat Navarrus supra.

§. V.

Quid propriè sit domicilium?

V. Porrò ut, quis sit Episcopus domicilii, magis innotescat, quid domicilium dici debeat, accuratiùs examinandum est. Rectè mihi, quid ipsum foret, explicasse videntur Imperatores Diocletianus, & Maximianus, dum ajunt, (e) *in eodem loco singulos habere domicilium non ambigi, ubi quis larem rerumque, ac fortunarum suarum summam constituit; unde rursus non sit discessurus, si [illegible] avocet; unde cum profectus est, peregrinari videtur; quo si redit peregrinari jam destitit.* Quam domicilii definitionem eædem variorum Imperatorum ciuiles leges, & Jurisconsultorum responsa pro legibus habita pluribus exemplis illustrant. *Nec ipsi,* inquit (f) Alexander Imperator, *qui studiorum causa aliquo loco morantur, domicilium ibi habere creduntur, nisi decem annis transactis eo loco sedes sibi constituerint secundum epistolam divi Hadriani; nec pater qui propter filium studentem frequentius ad eum commeat.* En primum exemplum eorum, qui cum aliquo in loco habitent, in eo tamen habere domicilium minimè censentur:

(e) L. cives, C. de incolis.

(f) L. nec ipsi, C. de incolis.

tur: eo quod in eo loco perpetuò manendi intentionem non habeant nec fortunas suas in eo collocent. Aliud exemplum subjungo, filiorum quos, *patris domicilium non sequi* (a) Ulpianus declarat, quia nempe sibi ipsis domicilium eligere possunt. Unde ob contrariam causam libertini, (b) qui domicilii sibi eligendi liberam facultatem non habent, quia ad adhibendas patronis, ubicumque sint, operas quasdam tenentur, domicilium patronorum sequi dicuntur. Aliud etiam præclarum exemplum habemus à Juliano traditum: (c) *Si quis*, inquit, *negotia sua non in colonia, sed in municipio semper agit, in illo vendit, emit, contrahit, eo in foro, balneis, spectaculis utitur, ibi festos dies celebrat, omnibus denique municipii commodis, nullis coloniarum fruitur, ibi magis habere domicilium, quam ubi colendi causa diversatur*. Discutit posteà idem Julianus an plura quis domicilia habere possit, & utrum sine domicilio quis esse queat respondet cum Celso utrumque, sed difficile fieri posse, eum quidem plura habere domicilia, qui in diversis locis est animo destinato: sine domicilio verò esse, si quis domicilio relicto naviget, vel iter faciat, quærens quò se conferat, atque ubi domicilium constituat. Huc etiam refert, quod diximus (d) de Senatoribus, qui dummodo liberum commeatum habeant, domicilium in urbe retinere dicuntur: quibus addo etiam ex iisdem legibus sola domus, vel possessionis acqisitione neminem alicujus loci incolam fieri, nisi videlicet commorandi animus adfuerit.

(a) L. assumptio, §. filius, ff. ad municipalem.

(b) L. assumptio, cit. §. libertini.

(c) Leg. ejus, qui, §. si quis, ff. ad municipalem.

(d) L. filii, §. Senatores qui.

A

§. VI.

An liceat impuberi apud exteros nato, & extra patriam educato, ab Episcopo paternæ originis ordinari.

VI. EX quibus omnibus variæ quęstiones dirimi possunt circa Episcopum domicilii. Prima est, an liceat impuberi apud exteros nato, & fortè ibidem educato, qui parvo tempore, ob studia, ad quæ alibi missus est, paterna in domo versatus fuerit, ab Episcopo paterni domicilii Clericalem

B

Tonsuram accipere. Affirmat (e) Navarrus, nec immerito: Nam cùm impubes capax non sit contrahendi domicilii, ad quod nempe perpetuò in aliquo loco manendi intentio firma requiritur, non potest ipse domicilium eligere, proindeque domicilio paterno addicitur, sicut servus, aut libertus domicilio dominorum, ac patronorum. Nam ut loquitur Apostolus, (f) *quanto tempore hæres parvulus est, nihil differt à servo*. Ita ergo in

C

paterna domo versatur, ac in proprio domicilio, extra eam sibi in alieno versari, & peregrè esse videtur: itaque paterna domus verè ipsius domicilium est, ne quod difficilè inventu leges dicunt, frequentissimè accidere fateri cogamur, ut impuberes omni domicilio careant: quare ab Episcopo paterni domicilii tanquam à suo ordinari potest. Excipit tamen (g) Navarrus, nisi apud matrem, quæ ipsum illicito ortu peperit, natus

D

sit, & educatus, in eo enim casu matris originem, ac domicilium potius sequetur, quam patris, ut ex iis quæ supra diximus, liquidò constat.

(e) Navar. cons. 3.

(f) Ad Galat. 4.

(g) Navarr. supra.

§. VII.

§. VII.

An puberi idem liceat.

VII. Altera est', an idem de pubere dici debeat. Cui quæstioni cum eodem (a) Navarro adhibita distinctione respondendum est, vel enim filius postquam ad pubertatem pervenit, paternum sibi domicilium elegit, intenditque perpetuo cum patre habitare, in quo casu ex propria sua intentione, idem habet domicilium quod pater, etiamsi (b) à paterna domo, vel ob studia, vel aliam ob causam diutissimè absuerit, quia nempe semper ad paternum domicilium revertendi animum habuit, ideoque statim atque ad paternam domum rediit, ejus Episcopo subditus fuit, à quo ob animum perpetuò inibi commorandi ordinari potuit. Si vero aliud à paterna domo domicilium sibi elegit, quod-quidem leges ei à (c) nobis citatæ concedunt, ab Episcopo domicilii paterni ordinari non potuit. Imò probabiliter addo, liberos etiam puberes, quamdiu nullum aliud sibi domicilium elegerunt, dummodò destinatum animum non habeant, à paterna domo recedendi, vel saltem sibi non proponant alium locum habitationis quærendum esse [quo casu videntur paternæ domo renuntiasse, & domicilium quærere, & sine domicilio esse, dummodo, inquam, de quærendo alieno domicilio solliciti non inquirant] domicilio paterno addici. Tum quod alias magna puberum multitudo usque ad 25. aut 30. annos, & amplius, absque domicilio esset, quod difficulter admittendum est: tum quod tales, ut plurimum sibi proponant in paterno domicilio habitationem, nisi meliori forte

(a) Navarr. supra.

(b) Cap. fin. de paroch.

(c) Vide supra §. 5. num 5.

A avocentur, quod ad domicilium constituendum ex prædictis satis est; tum quod proprii domicilii indicia, & argumenta, paterno, eo in casu, domicilio conveniant, nam maximam rerum suarum partem ibi habere solent liberi, in suo sibi videntur esse, cum ibi morantur, extra ipsam peregrè sibi esse persuadent: videntur ergo paternum domicilium pro suo habere. Tum quod, (d) si in paterna domo pubes aliquis moriatur, nisi sibi sepulturam elegerit, in Ecclesia domicilii paterni sepeliri debeat: ergo à pari B nisi sibi domicilium post pubertatem quis elegerit, paternum censetur retinere domicilium: tum denique quod (e) Celsus, referente Juliano, à nobis superius citatus, exponens quinam sine domicilio esse dicatur, requirere videatur ut relicto domicilio aliud quærat: Quare qui prius domicilium, puta paternum quo impuberes fovebantur, non reliquit, qui ei non renuntiavit, qui non aliud quærit, is sine domicilio esse dici non potest, sed C priori domicilio adcensetur, cujus antea erat, puta paterno. Unde cum civiles leges filium non sequi dicunt patris domicilium, de filio loquuntur, qui aliud sibi elegit, quem ad paternum revocandum esse negant, quod conclusis à nobis nullatenus officit.

(d) Cap. licet, de sep. in 6.

(e) Leg. ejus qui §. ... ff. ad municipalem.

§. VIII.

An officiales regiæ domus, comites &c. ab Episcopo regiæ urbis ordinari queant.

D

VIII. Tertia difficultas est, an officiales regiæ domus, vel regni, comites item consistoriani, ac judices, qui comitatui regio addicti ex officio suo videntur,

ab

ab Episcopo regiæ urbis ordinari possint? Item an Domini feudorum, & eorum filii ab Episcopo dictorum feudorum ordinari possint? Affirmans sententia pro utrisque probabilis est: pro prioribus (a) quidem, quia si Senatores, ex lege civili domicilium in urbe retinent, quidni similiter & ji, quos enumeravimus, in urbe regia domicilium habere dicantur? quod si in urbe regia domicilium habent, quidni ab ejus Episcopo ordinari possint? Pro (b) posterioribus vero, quia cum Barones, eorumque filii feudo addicti sint, ex ipsorum feudorum conditione, in co retinere videntur domicilium, sicut Libertini patronorum domicilium sequuntur; ergo & ab Episcopo hujus loci poterunt ordinari.

(a) Vide Campanil.

(b) Vide eundem Campanil. ibidem num. 10.

§. IX.

Quantum temporis ad domicilium contrahendum requiratur.

IX. Quarta est, quantum temporis requiratur, ut domicilium alicubi contrahatur. Respondendum est, nullum ad id certum tempus necessario præscriptum esse: quia per quamcumque mansionem cum animo in aliquo loco perpetuo manendi, vel momento contrahitur domicilium, ut post alios tradit Philippus (c) Franeus. Ideoque consultus Navarrus, *an Hispanus ortus Complnti, & ibi ordinatus ad minores, qui postea mansit Tiburi tribus annis, & servivit Episcopo ejus, possit ordinari ad ordines superiores per Episcopum Tiburtinum?* respondit prædictum Clericum ab Episcopo Tiburtino, vel alio, cui id per literas dimissorias concesserit, licitè ordinari posse, etsi tribus annis, majore vel minore tempore Tiburi manserit, dummodo intentionem habuerit perpetuò ibi manendi. Non tamen (d) sine præsumptionibus probabilibus ullus, qui à brevi tempore locum aliquem incolit, credi debet in eo domicilium fixisse. Sicut (e) enim in fugientibus onera domicilium re & facto transfertur, non nuda contestatione: ita in appetentibus honores nuda contestatione contenti esse non debemus. De exteris facilè quisque suspicari potest, eos, si in alieno loco postulent ordinari, patriam fugere in qua nati sunt, ut facilius ordinatoribus imponant, suaque crimina, & impedimenta canonica, quibus fortè irretiuntur, occultent, quemadmodum admonuit Clemens (f) quartus. Cavendum est, ne quis aliquo figmento, & prætenso in fraudem domicilio ab alienæ parochiæ Episcopo ordinetur, quod pœna etiam in ordinatos constituta puniendum censuit Gregorius (g) decimus in generali Concilio Lugdunensi. Itaque adhibendæ, meo quidem judicio, aliquæ sunt conjecturæ, antequam quis audeat alienæ parochiæ hominem, qui brevi tempore alicubi commoratus fuerit, ordinare. Non verbis credendum esse judico ejus, qui ordinationem petit, nisi conjecturas adhibeat, & rationes probabiles suæ intentionis adducat. Quamvis in foro quidem interno non incurrat ullam pœnam, qui cum animum habeat perpetuo alicubi manendi, ab Episcopo hujus loci ordinatus est; sed peccat Episcopus, si aut temerè credidit, aut sine diligenti inquisitione eum tanquam proprium vendicat. Conjectura autem in impuberibus optima est ex prædictis, si paternum domicilium incolat, imò etiam si maternum,

(c) Philippus Francus in cap. cum nullus.

(d) Vide Gloss. in l. cives, C. de incolis.

(e) L. domicilium, ff. ad municipal.

(f) Cap. sæpè contingit.

(g) Cap. 0 qui.

num, quando pater mortuus est, A vel incertus, Pro puberibus autem, si nuptias aliquando in eo loco contraxerint, si summam rerum suarum in eum locum transtulerint: si officium, quod requirat residentiam, in eo loco emerint, non si domum vel possessionem ex lege civili supra citata. Denique si per (a) decem annos ibi commorati fuerint; nam cùm decennium (b) in jure pro magno tempore habeatur, qui decem annos alicubi habitavit, diu habitasse dicetur: & ex (c) continua diuturna habitatione, nisi contrarium aliundè conjicitur, B ut in Castellanis, & Scholasticis, qui per plures annos alicubi morari solent cum animo semper revertendi, perpetuò alicubi habitandi intentio probabiliter colligitur.

(a) L. filios, Cod. de municipibus.
(b) L. ejus qui.
(c) Vide supra.

X. Ob hanc itaque difficultatem probandi domicilii, itemque ob ejus incertitudinem [nam vel per mille annos, si totidem quis vivere posset, habitari locum aliquem ab aliquo contingere potest, in quo tamen ob animum continuum revertendi, & aliò manendi C nunquam domicilium contractum sit] consultò in Gallia ab ordinatione Clericorum, qui alibi nati sint, Episcopi sibi temperare solent, non quod, ut opinor, id sibi interdictum putent, sed quod originis probatio facilior sit, & expeditior, ad cujus proinde Episcopum remittunt, nisi in extranea quis patria, vel extra paternum domicilium fortuitò natus sit, quo casu domicilii, quod originis locum quodammodo obtinet, rationem habent, & ordines ji conferunt, qui apud eos domicilium habuerint. Consultò id, inquam, nec sine judicio observant, nam præterquam quod ad id allatis rationibus

inducuntur, possunt etiam illa moveri, quod ius originis iuri domicilii multum præponderet, quod jus ordinis (d) naturale sit, jus originis tantum ciuile: jus originis necessarium, domicilii voluntarium, hoc variabile, illud immutabile; hoc temporarium, illud natura sua æternum. Quibus prærogativis adde, quod antiquæ leges de Episcopo domicilii, quantum ad ordines conferendos sileant, cùm tamen de Episcopo originis, & Ecclesiastici tituli hodiernam praxim, quibusdam, ut vidimus, solum immutatis, confirment.

(d) Vide l. origina, de municipio.

ARTICULUS V.

Quid de Episcopo beneficii jure, vel consuetudine statutum sit.

§. PRIMUS.

Quis jam sit Episcopus beneficii, & quis olim fuerit.

I. Superest Episcopus beneficii, à quo licere sacras ordinationes suscipere, declaravit Bonifacius (e) octavus. Neque hæc nova, aut insutata constitutio, sed antiqui juris quædam renovatio est. Licet enim antiquitus beneficia Ecclesiastica nulla forent, erant tamen Ecclesiæ ad quas Clerici instituebantur, & ex quarum reditibus alebantur: erant Ecclesiastici tituli, quibus addicebantur, quibus quidem beneficia Ecclesiastica successerunt. Jus autem ordinandi Clericum non solum Episcopo cujus erat Ecclesia ad D quam Clericus ordinabatur, conveniebat, verum etiam soli secundùm Ecclesiasticas regulas competebat: solus ille poterat Clericum facere, qui eundem alieni Ecclesiæ poterat addicere, qui in aliquorum Cle-

(e) Bonif. [illegible] cap. cum n[illegible] tempor. ordin. [illegible]

Clericorum collegium volebat cooptare: solus ad altiores gradus Clericum poterat promovere, qui eum suorum Clericorum matriculæ, seù catalogo tenebat inscriptum: nulla absoluta fiebat ordinatio: non Clericis à suis Ecclesiis abesse, aut discedere fas erat; non Episcopis Clericum ab alio ordinatum suscipere licebat, ut superiùs fusè probavimus. Ex hac autem antiqua Ecclesiæ praxi nova lex promanavit, ut ab Episcopo beneficii, Clericus in ejus potestatem translatus ordinari posset: cui tamen cùm Episcopus originis, ac domicilii in eodem munere ad libitum ordinandi adjuncti fuerint, Episcoporum ea lege potestas in suos Clericos servata non est; nec Clericorum qui ab Episcopis ordinati fuerant vetus erga ipsos ob. servantia restituta.

§. II.

Varia corollaria continens pro amplianda Episcopi beneficii potestate.

II. EX qua præmissa observatione multa colligimus, tum ad ampliandam hanc Episcopi in sibi subditos ratione beneficii potestatem; tum ad usum ejusdem potestatis restringendum, Primum enim deducimus Episcopum non solùm quemlibet Clericum habentem beneficium in sua diœcesi ordinare, verùm etiam in interstitiis inter singulos ordines observandis, itemque in defectu natalium quoad minores ordines dispensare posse. Non enim ex quodam privilegio, sed jure, eoque communi talem ordinare potest, etiam ex alio loco oriundum: proindeque non est ipsius potestas

A coarctanda, vel limitanda, saltem in iis quæ ad ordinationem spectant, eive adnexa sunt, circa quæ habere debet jurisdictionem (a) amplissimam; cùm in iis, quæ ad sacram ordinationem pertinent, perfectè & communi jure superior habeatur.

(a) Arg. ex l. 1. ff. de jurisdict. omnium judicum.

III. Alterum (b) nec illi facultati obstare debere, quod beneficium, ratione cujus Clericus Episcopo subditus est, alteri Episcopo quoad provisionem subjectum sit, dummodo ab eo quoad Episcopalia jura non dependeat. Etenim B quamvis aliqua Ecclesia ab alterius diœcesis Episcopo quoad provisionem pendeat, quia tamen ex privilegio jus istud Episcopo proprio substractum est, qui aliàs ad omnes suæ diœcesis Ecclesias communi jure instituere, ac providere deberet, & in cujus potestate omnes Ecclesiæ diœcesis propriæ debent consistere: ideo restringendum istud priuilegium, nec communi legi, secundùm quam Clericorum omnium alicujus diœceseos ordinatio ad Episcopum spe- C ctat, derogare censendum. Stabit semper, & illibatum permanebit in Episcopo jus ordinandi Clericum suum, qui cùm, non obstante provisione ab alio Episcopo accepta, Episcopali jurisdictioni subditus sit ordinationis beneficium ab eo quoque consequi potest.

(b) Prosper de Augustino.

IV. Tertium pariter arguimus, (c) idem jus esse Episcopo, quamvis beneficium simplex sit, D nec residentiam requirat; nam cùm in quoslibet Clericos suæ diœceseos, sive animarum curam habeant, sive officio aliquo adstricti teneantur, sive liberam quò velint eundi, ex consuetudine, licen-

(c) Henriques in summa lib. 10. c. 18. §. 1.

tiam

tiam habeant, Episcopi jurisdictio se se extendat: ad eum spectat providere, quomodo Ecclesiæ suæ utiliores evadant, eos debet ipse excolere, qui ad laborandum pro Ecclesia cui inscripti sunt, totaque diœcesi, speciali obligatione astringuntur: non ergo ei adimendum est, quin eos ad altiores gradus promovere possit: præsertim cùm antiquitus constet nullum à jure Episcopi, in cujus diœcesi titulo Ecclesiastico adscriptus esset, quicumcumque tandem ille foret, quoad ordinationem exemptum fuisse.

V. Quartum inferre possumus, non etiam referre, sive ut vocant in titulum, sive in commendam, beneficium istud possideatur. Jam enim usus obtinuit, ut beneficia in commendam habeant vim tituli, & pro canonico titulo censeantur. Imo etiam si (a) beneficium istud sit de genere eorum, quæ præstimonia vocantur. Nam præstimonia etiam beneficiis Ecclesiasticis, recepto (b) jure adnumerantur. Cujuscumque etiam (c) reditus sit istud beneficium, &(d) quantumcumque tenue, tum quod jura, (e) quæ id concedunt de quovis beneficio loquantur: ubi autem jura non distinguunt, nec nos debemus distinguere: tum quod tenuitas redituum beneficii, seu exilitas jurisdictionem Episcopi non imminuat, nec amplior sit in divitis beneficii possessorem Episcopi auctoritas, quàm in pauperis.

(a) Garzia supra n.10. 2. par.4.c.4.

(b) Henriq. lib.10. cap.22.

(c) Cap. final de concess. præbendæ in 6.

(d) Ita communiter Doctores.

(e) Cap. cum nullus cit.

VI. Quintum, imo etiam colliges (f) id juris esse, etiam si Clericus pluribus beneficiis instructus sit. Nam quamvis beneficiorum ista pluralitas veteri Ecclesiæ disciplinæ adversetur, canonibusque inimica sit, tamen ex eo quod quis

(f) Ita Ancharan. ad d. cap. cum nullus.

A in aliena diœcesi beneficium obtineat, non ideo Episcopi auctoritas, quæ ipsi ratione beneficii in suo territorio convenit, adimi debet, aut restringi, non auferri in personam jurisdictio: manente autem ista jurisdictione satis patet Clericum ab Episcopo sui beneficii hujus aut illius ordinari legitimè posse. Fatemur quidem (g) Clericum habentem plura beneficia in diversis diœcesibus, in iis quæ ad beneficium extra diœcesim pertinent, non conveniri ab Episcopo alterius diœcesis, in qua aliud B beneficium habet: sed in iis quæ ad ipsius personam spectant, cujusmodi est jus ordinationis à singulis conveniri potest, & ab omnibus judicari.

(g) Vide Glossa in verb. domicilia n.

VII. Denique deducimus (h) possessionem beneficii ad hoc sufficere, etiam si titulus beneficii justus non sit: quemadmodum enim possessio sine justo titulo dat jurisdictionem, rataque sunt, quæ ab injustè possidente beneficium quamdiu toleratur, gesta fuerint, C ita eadem possessio habentem Episcopo subjicit, ejusque jurisdictioni subdit; unde quandiu possidet, ab Episcopo, cujus Clero adcensetur, ordinari poterit: è contrario vero, sicut solus titulus Ecclesiasticus, non adepta beneficii possessione jurisdictionem non tribuit, (i) ita nec Episcopis loci, in quo situm est, beneficium titularem subjecit; ideoque vi hujusmodi solius tituli neminem ab aliquo Episcopo ordinari posse censemus. D Verba sane canonis requirunt, ut qui ab Episcopo ordinatur, habeat beneficium in ejus diœcesi: habere autem propriè idem est, quod possidere.

(h) Garz. d. par. 2. cap. 2. num. 17.

(i) Garzia supra num. 5.

§. III.

Varia corollaria continens ad restringendam ejusdem Episcopi potestatem.

VIII. EX iisdem quæ diximus è contrario colligo usum hujusce potestatis, quam habent Episcopi ratione beneficii ad conferendos ordines, nonnumquam esse restringendum in quibusdam præsertim casibus. Primò, si credatur in fraudem beneficium aliquod susceptum, quo proprii Episcopi ratione originis aut domicilii examen, vel inquisitio fugiatur. Nam rectè notat (a) Hugo in eam constitutionem Gregorii decimi, in Concilio generali Lugdunensi, qua puniuntur Episcopi, qui *quocumque figmento quæsito præsumpserint* alienum parochianum *ordinare*, comprehendi Episcopos, qui in fraudem familiari suo beneficium contulerint, quo jus ipsum ordinandi sibi acquirant. Et in beneficiis tenuibus, quorum reditus non excedunt quatuor ducata (b) praxis Episcopalis facile fraudem subesse suspicatur; (c) Sotus etiam, si septem solùm ducatorum valorem eorum reditus non excedat.

(a) Hugo, & ex ipso Gloss. verbo figmento in c. eos qui de tempor. ordinat. in 6.

(b) Praxis Episcopalis part. 1. v. beneficia §. 1.

(c) Sotus de justitia, & jure lib. 11. quæst. 5. art. 3.

IX. Secundò fraudem etiam præsumi, si beneficium residentiam non requirat, nec in illo unquam ordinandus, aut in diœcesi resederit. Esto enim beneficium istud, ut diximus, Episcopo in Clericum jurisdictionem concedat, ratione cujus potest eum ordinare: Non tamen Episcopus libenter, aut sine ulla rationabili causa adduci debet, ut talem Clericum sibi ignotum, qui in aliena diœcesi, in qua versatur, aut ex

A qua oriundus est, longè notior est, ad ordinationem recipiat. Nam magis consentaneum est, ut ibi ordinetur, ubi ejus mores ac vita accuratius discuti possunt; præsertim quando non est probabile eum sacra ministeria in diœcesi sui beneficii tractaturum, quod facile in beneficiis simplicibus suspicari quisque potest. Nam si sacra esset in diœcesi probabiliter administraturus, quia maximè tunc interesset Episcopi beneficii, talis Clerici ordinatio ad eum conventissimè referretur. Consentaneum

B siquidem rectæ rationi videtur, ut is ordinandum discutiat, qui suscipere debet ordinatum, & cujus maximè interest, qualis quis futurus sit ordinatus. Ideoque exoptarem quàm maximè neminem, qui beneficium residentiam requirens, præsertim verò curatum habet, absque ejus in cujus diœcesi tale beneficium obtinet, licentia à quoquam ordinari. Posset enim ille, quem fortè ad beneficium non admisit, ab ordinatione, si indi-

C gnus esset, rejicere; posset & eumdem, si post obtentum beneficium aliquid rejectione dignum fecisset, vel olim fecisse de novo deprehenderetur, ab ordinatione repellere, qui sine ejus licentia ordinatus Ecclesiæ scandalo, & infamiæ futurus est. Porro ob hanc fortè rationem quod fraus aliqua committi possit in recipiendis ab Episcopo beneficii ordinibus, rarò in Gallia ab Episcopo beneficii præsertim simplicis ordinatio recipitur, rarò

D hoc jure Episcopi utuntur. Consuetudinem istam minimè reprobarim, quæ præsertim ad unum Episcopum originis abstringit, nec licentiam à variis Episcopis ordines recipiendi passim indulget,

get, quæ licentia & confusionem inducere, & Clericorum inobedientiam augere, & imperitiam atque in ordinationem aliquando fovere posset.

X. A quocumque autem Episcopo ordines suscipiantur, optandum esset neminem ad ordines recipi nisi certæ Ecclesiæ adscriptum, in qua suis fungatur muneribus; neminem ad altiores gradus promoveri, nisi qui de inferioribus ex Tridentinæ (a) Synodi sententia, [de qua alibi diximus], in eadem cui adscriptus est Ecclesia, ritè, & laudabiliter à se exercitis testimonium attulisset, quemadmodum (b) Concilia Mediolanensia accuratè præscribunt. Ex quorum proinde sicut, & Tridentini sententia, videtur ab eo solo Episcopo convenienter ordines suscipere debere ordinandos, in cujus Ecclesia suis muneribus funguntur, in iisque probantur, nisi fortè aliqui studiorum causa absentes, ex Episcopi sui præscripto, in collegio, seminario, vel aliqua Ecclesia ministrent; quo casu ad Episcopum, à quo ad studia eundi licentia concedetur, & in aliquo Collegio, Seminario, vel Ecclesia ministrandi obligatio imponetur, ad quem denique eorum ministeriorum ritè gestorum testimonia deferentur, ordinatio spectabit. Certè licentia ista à pluribus Episcopis ordinationis recipiendæ iis Constitutionibus Tridentinæ Synodi, & recentiorum Conciliorum jure videtur esse restricta, quia non potest non esse nociva, cùm ex ea accidat, ut ab uno Episcopo rejectus, ab alio probetur, in quo necessum est, ut vel unius severitas, vel alterius negligentia incusetur, quod utrumque Episco-

(a) Concil. Trid. sess. 23. de reformat. cap. 5.

(b) Conc. Mediol. Provincial. 5. sub S. Carolo.

A palem dignitatem in contemptum adducit; cùm ordinariè loquendo Episcopus iste eligatur, sub quo solutior disciplina fuerit, cujus segnior in examinando cura, inquirendo minus sollicita, perspicaxque providentia futura speretur, ex quo certa Ecclesiasticæ disciplinæ jactura infertur.

ARTICULUS VI.

Pœnæ in eos, qui alienum Parochianum ordinant, vel ab alieno Episcopo ordinantur, ab Ecclesia statutæ referuntur.

B

§. PRIMUS.

Proponitur quæstio, & quid antiquo jure de ea statutum sit ostenditur.

I. Ex prędictis jam satis patet, quisnam sit proprius Episcopus, quis alienus, satis quoque confirmatum, nemini licere ab ullo Episcopo præterquam à suo, vel de ipsius licentia secundùm Canonicas sanctiones ordinari. C Jam utique videndum, quæ pœnę, tum antiquo, tum novo jure, vel etiam novissimo in transgressores hujusce legis sive ordinantes, sive ordinatos ferantur. In qua quæstione tria Ecclesiæ tempora distinguenda sunt, unum quod priora Ecclesiæ tempora ante quingentos annos comprehendit; alterum, quod à quingentis ferè annis ad Pium secundum, & Concilium Tridentinum excurrit: tertium, quod à Pio secundo, & Concilio D Tridentino ad nos usque fluxit. Juxta quæ tria tempora triplex statuendum est jus, antiquum, medii istius ęui de quo suprà, quod modo novum, modo antiquum dici potest, & novissimum, juxta

quæ

quæ jura præsens quæstio dirimenda est.

II. Quid verò juxta jus antiquum censendum sit, prædicta satis ostendunt. Nam ex citatis superiùs Concilio (a) Niceno, (b) Sardicensi, (c) Moguntino, & (d) Nannetensi: itemque ex epistolis decretalibus Calixti (e) primi, Sixti (f) secundi, Julii (g) primi, & Adriani (h) primi patet, Clerici alieni ordinationem irritam [quoad executionem nempe, non quoad characterem] esse judicatam, id est ordinatos suspensos fuisse declaratos. Ex Synodi (i) Trullanæ sententia Clericos, ab alieno Episcopo ordinatos, & ordinantes Episcopos esse deponendos: ex (k) Chalcedonensi Canone utrosque tamdiu excommunicatos manere, donec Clericus ad proprium Episcopum reversus fuerit: ex (l) Sardicensi item, & (m) Triburiensi alieni Clerici ordinatores corripiendos in Concilio: qui quidem à (n) Taurinatensi à Conciliis, & ordinationibus arcendi, ab (o) Aurelianensi quinto sex mensibus à sacrificio Missæ celebrando suspendendi declarantur. Pœnas autem contrà Laicos alienæ diœceseos ordinatos, nullas certo, & indubitato jure, aut contra ipsos ordinantes priscis temporibus reperimus fuisse præscriptas.

(a) Nicen. c. 16.
(b) Sardic. c. 15.
(c) Mogunt c. 7.
(d) Nannet. cap. 7.
(e) Calixtus 1. epistol. 2. cap 3.
(f) Sixtus 2. ep. 1. cap. 6.
(g) Julius 1. ep. 3. can. 6.
(h) Adrian. 1. in Capitul. Ingilramno datis cap. 16.
(i) Synodus Trull. cap 17.
(k) Chalced. c. 10.
(l) Sardic. supra.
(m) Tribur. c. 28.
(n) Taurinat. c. 2.
(o) Aurel. 5. c. 5.

§. II.

Quid de eadem ex jure medii ævi.

III. Novo autem jure, si ad superiora tempora attendas, sed si ad hodierna antiquo, certum est Clericos ob ordinationem ab Episcopo alieno susceptam ipso facto suspensos esse. Nam Gregorius decimus contra taliter promotos antiquorum Canonum severitatem perseverare decernit, (p) *his*, inquit, *quæ jura statuunt, contra taliter ordinatos in suo robore duraturis*. At antiquissimo jure ipso facto Clerici ab alieno Episcopo ordinati suspensi erant, saltem donec eorum ordinatio ab ipsorum Episcopis probata esset [prout interpretari videtur Urbanus (q) secundus suprà citatus] nam toto eo tempore, ipsorum ordinatio irrita censebatur: quorum autem ordinatio irrita quoad executionem censetur, ii ipso facto suspensi sunt.

(p) Gregor. 10. cap. eos qui, de temp. ordin. in 6.
(q) Vide can. Lugdun. 9. quæst. 2.

IV. Dubium autem est, utrum etiam Laici ab Episcopo alieno in Clericos attonsi, hoc jure suspensi dici debeant. Hujus certè rei nulla ex ordinario jure peti potest confirmatio: de antiquissimo jure nihil quod hanc pœnam ostendat adferri potest: quinimò contrarium usus ostendit ex prædictis. Itaque si recepto jure ante Concilium Tridentinum condito res agatur, non videntur ii ipso facto (r) esse suspensi, & canones qui in contrarium adducentur de iis solum agunt, vel qui ab alieno Episcopo invadente alterius parochiam, & in ea ordinationes Laicorum sibi non subditorum faciente ordinati fuerint, quæ ad Laicum alienum Episcopum adeuntem, ab eoque intra suæ parochiæ limites ordinationem celebrante, ordinatum ampliari non debent: vel certè de Clericis agunt ab alieno Episcopo ordinatis, non de Laicis: quorum utique, ut ex prædictis patet, dispar est ratio. Nec extendendæ pœnæ sunt (s) ad casus diversos, licet aliquatenus similes, ut quod contra Clericum statuitur, contra Laicum statutum intelligatur: quin po-

(r) Vide Anchar. & Joann. Monachum v. Clericum, de temporib. ordin. in 6.
(s) §. Pœnæ de pœnit. dist. 1.

(a) Argum. c. nemine, de præsumption.

potius qui (a) de uno dicit, de alio negare videtur.

V. At jure isto medii ævi contra ordinatores tam alieni Clerici, quàm Laici pœnæ statutæ sunt. nam de Episcopo Laicum ad Tonsuram Clericalem recipiente ex aliena diœcesi ita Bonifacius, (b) *qui verò contra fecerit* [id est, *qui homini diœcesis alienæ Clericalem præsumserit conferre Tonsuram*] *per unum annum à collatione Clericalis Tonsuræ duntaxat noverit se suspensum.* (c) *Eos autem qui Clericos parochiæ alienæ absque superioris ordinandorum licentia, scienter, seu affectata ignorantia, vel quocumque alio figmento quæsito præsumpserint ordinare, per annum à collatione ordinum* Gregorius decimus *decernit esse suspensos*. Ex quo tamen canone duntaxat inferri potest Episcopos eos solùm pœnam ibi statutam incurrere, qui vel scienter, vel ex affectata ignorantia, vel quæsito aliquo figmento indebitam hujusmodi ordinationem peregerint, non eos qui etiam ex crassa ignorantia, ac vincibili juris, quod scire tenebantur, inscitia legem violarint, & fortè conditiones, quod scienter, seu affectata ignorantia Episcopus alienum Clericum ordinet, non frustrà sunt appositæ, ut innuant, qui secus ea in re erraverint, parem pœnam non mereri. Certè (d) Navarrus Episcopum docet non incurrere suspensionem, qui alienum subditum ordinarit, si probabiliter id ignorabat: quod manifestè ex (e) Gratiano deducit: sed nihil de eo, qui ex supina ignorantia Clericum ordinaverit ipse loquitur, de quo etiam nihil certi dicere possum; nam licet ex prædicto (f) canone non inferantur tales esse suspensi, dubium esse pote-

(b) Cap. fin. de temp. ordin. in 6.

(c) Cap. eos qui, eod. tit.

(d) Navarr. consil. 40. de tempor. ordinat.

(e) Gratian. 1. q. 4. §. notandum.

(f) Cap. eos qui, mox cit.

A rat, num priores canones, qui, ut suprà vidimus, de hac re variè loquuntur, ipsum suspenderent. Episcopum verò alicui Laico Tonsuram Clericalem ex ignorantia crassa conferentem videtur Bonifacius (g) octavus suspensum declarasse, nisi fortè verbum præsumendi temeritatem aliquam significet, quæ ignorantiæ solùm affectatæ non crassæ, vel etiam scientiæ de malè agendo conjungatur: quod quidem incertum est: cùm etiam præsumptio dici possit, solùm bonam fidem excludere: non
B est autem is in bona fide, qui ignorantia crassa laborat.

(g) Cap. cum nul lus, 4.6.

§. III.

Quæ tandem novissimo jure pœnæ in eo casu statutæ sint.

VI. NOvissimo autem jure, per Concilium Tridentinum, & quasdam summorum Pontificum constitutiones inducto, suspensio aliqua cum in Laicos, tum in Clericos ab alieno Episcopo ordinatos, necnon
C etiam in Episcopos ordinatores lata est. Primò enim Tridentinum Concilium cùm vetuisset Laicum alterius subditum absque proprii Prælati expresso consensu, aut litteris dimissoriis ad aliquos sacros, aut minores ordines, vel primam Tonsuram promoveri, hanc pœnam illicò subjungit, ut (h) *contrafaciens ab exercitio Pontificalium per annum, taliter verò promotus ab executione ordinum sic susceptorum, donec suo Prælato visum fuerit, ipso jure*
D *sint suspensi*. Idem postquam præcepit, ut *unusquisque à proprio Episcopo ordinetur*, eamque sanctionem, ne infringi posset, ea etiam decreti additione munivit, *quod si quis ab alio promoveri petat, nullatenus id ei, etiam*

(h) Concil. Trid sess. 14. de reformat. cap. 4.

etiam cujusvis generalis, aut specialis rescripti, vel privilegii prætextu, etiam statutis temporibus permittatur, nisi ejus probitas, ac mores ordinarii sui testimonio commendentur. Qua sanè lege improbitas quorumdam, & audacia, qui disciplinæ rigorem vitare cupientes, ad privilegia, & dispensationes confugiunt, prudenter, ac salubriter retunditur, postquam, inquam, hac ratione ordinandorum fraudibus occurrit, pœnas etiam istas adjungit; *si secus fiat, ordinans à collatione ordinum per annum, & ordinatus à susceptorum ordinum executione, quamdiu proprio ordinario videbitur expedire, sit suspensus.* Hæc Tridentinum de iis, qui sine literis dimissoriis proprii Episcopi ab alieno ordinati fuerint, nam alia postea de iis qui cum falsis dimissoriis, seù à non habente potestatem collatis, ex ipso subjungemus.

VII. Aliqui etiam summi Pontifices easdem pœnas ampliasse, vel certè explicasse magis visi sunt, (a) *Constitutione Pii secundi Pontificis Maximi*: [ut refert Concilium (b) Mediolanense tertium; & legitur in Bullario] *quicumque Clerici sine canonica dispensatione extra stata tempora, vel ante legitimam ætatem, vel absque dimissoriis ordinarii sui literis, se ad aliquem sacrum Ordinem promoveri fecerint, ab suorum ordinum, quos susceperint, executione ipso jure suspensi sunt; iique, si suspensione durante, illorum ordinum ministerium, functionesve obierint, statim irregularitatem subeant, ob quam præter alias pœnas contra istos canonum jure sancitas, beneficiis etiam Ecclesiasticis privari possunt.* Sixtus (c) quintus constitutionem edidisse fertur, in qua summus Pontifex absolutionem à prædicta suspensione sibi reservat. Clemens vero (d) octavus prædictæ constitutionis severitatem temperavit, & ad Concilii Tridentini dispositionem revocavit, ut inter cæteros observant (e) Quaranta, & (f) Sayrus, qui utramque constitutionem referunt.

(a) Bulla Pii 2.

(b) Conc. Mediol. 3.

(c) Sixtus 5. Bulla quæ incipit, sanctum, & salutare.

(d) Clemens 8. Bulla quæ incipit Romanum Pontificem decet.

(e) Quaranta, v. ordo.

(f) Sayr. de censu.

VIII. Apud eas nationes apud quas Concilium Tridentinum promulgatum est, necnon constitutiones istæ Pontificiæ, tam per promulgationem, quam per acceptationem, publici juris factæ sunt: ex iis quæstiones, quæ circa pœnas istas moventur, dirimi debent, ita tamen ut Bulla Pii secundi, si in aliquo fortè Concilio Tridentino adversetur, per Concilium Tridentinum, quod posterius habitum est, corrigi & emendari debeat; & posteriores constitutiones Pontificiæ prioribus derogent. Nobis autem in Francia, apud quos, nec Concilium Tridentinum, nec Pontificiæ istæ Bullæ probati, ac recepti juris habentur, priscorum temporum, nisi contrariis medii ævi legibus, vel diuturna consuetudine abolitæ fuerint, itemque medii istius ævi constitutionibus standum est, & secundùm eas quas protulimus judicandum erit, rejectis nuperis, quæ nostro ac priori sæculo conditæ sunt constitutionibus, ideoque si quid ex iis infra decidamus, Francos non tangit, sed Italos, & Hispanos, & si qui alii earum acceptioni minimè restiterunt.

§. IV.

An irregularis habendus, qui ab alieno Episcopo ordinatus ordinis suscepti functiones exercet.

IX. Quæritur ergo primò, an suspensio ista, quæ in eos quocumque jure la-

lata eſt, qui Clerici ab alieno Epiſcopo ordinantur, ſi per aliquam functionem prohibitam violata fuerit, irregularitatem inducat. Utraque pars ſuos aſſertores habet, ſuaſque rationes. Nam pro parte affirmante hæc proferri poſſunt. Primum, quod violatio quævis ſuſpenſionis irregularitatem ſecum adferat, ut præter alios aſſerit (a) Innocentius quartus in Concilio Lugdunenſi; alterum, quod (b) Bulla Pii ſecundi hac nominatim ſuſpenſione irretitos, ſi functiones ſacras quæ ipſis interdictæ ſunt, obire præſumant, irregulares fieri expreſsè declaret. Tertium, quod tam ſuſpenſionis, quam irregularitatis, ex ejus violatione profectæ abſolutionem ſummo Pontifici (c) Sixtus quintus reſervaverit; quartum, quod Concilium (d) Mediolanenſe tertium ſupra, irregularitatis iſtius monendos Clericos eſſe cenſuerit, ob eamque proinde cauſam prædictam Pii ſecundi Bullam contra malè promotos pridie ordinationis Clericis edici, & promulgari debere ſtatuerit; quintum, quia (e) declaratio ſacræ Congregationis Cardinalium id expreſsè definit.

X. Pro negante verò parte argui poteſt: quod nempe ſuſpenſio iſta, quæ adverſus ordinatos ab alieno Epiſcopo, ſive à veteri jure lata eſt, ſive à novo, imò etiam quæ à nupero per Tridentinum promulgato confirmata eſt, videatur ſine ulla abſolutione tolli poſſe, ideoque non ſit vera cenſura; ſi autem vera cenſura non eſt, profectò nec ex ejus violatione irregularitas ulla contrahitur. Quod autem ſine ulla abſolutione tollatur, colligi poteſt primo de antiquo jure, nam Concilium (f) Chalcedonenſe, nonniſi uſque ad reverſionem Clerici

(a) Cap. 1. de ſent. excommunic. in 6.

(b) Bulla Pii 2. ſup.

(c) Sixtus 5. in Bulla ſupra cit.

(d) Concil. Mediolan. 3. ſupra.

(e) Declaratio ſacræ Congreg.

(f) Chalc. can. 10.

A ad proprium Epiſcopum pœnam extendit. Concilium quoque (g) Aurelianenſe quintum taliter ordinatos non propriè dicta ſuſpenſionis cenſura illigatos oſtendit, dum jubet, ut *ab honore, vel officio ſuſcepto juxta arbitrium ſui Pontificis, ſuſpendantur*. Deinde in uſu fuit, ut ordinatus ab alio Antiſtite, quam à proprio, ſine ulla abſolutione, vel diſpenſatione reciperetur, etiamſi in ordine ſuſcepto miniſtraſſet. Sic Auguſtinus (h) Lectorem ſuum Timotheum Subdiaconum à Severo ordinatum leniter increpatum re-
B cepit. Epigonius Lectorem quoque ſuum à Juliano Epiſcopo Diaconum ordinatum, in ſua parochia miniſtraturum in Concilio (i) Carthaginenſi tertio repetiit. Non hic diſpenſationi, aut abſolutioni locus fuit, quamvis præceſſiſſent Niceni, Sardicenſis, & Carthaginenſis primi canones, qui ordinationes ab alienis Epiſcopis irritas, inaneſque declarant. Sed ſciebant Patres iſtas ordinationes uſque ad conſenſum proprii Epiſcopi irritas tantum di-
C ci, quia eorum executio non licebat. Sic Urbanus (k) ſecundus poſt cæteros priorum ſæculorum canones, Lugdunenſis parochiæ Clericos ab alio Epiſcopo ordinatos injuncta aliqua pœnitentia, ſatisfactionis gratia propter Eccleſiam quam offenderant, non propter ſuſpenſionem, quam exercentes ſe in iis ordinandis violarant, recipi permiſit. Quippe cum eos nulla abſolutione à ſuſpenſione præmiſſa, nulla interrogatione de exerci-
D tio ordinum durante ſuſpenſione præſcripta, cum graduum ſuorum honore recipiendos docuerit. Sequenti vero tempore contra ordinatos ab alieno Epiſcopo nihil, niſi quod antiquiora jura ſtatuerant defini-

(g) Aurel. 5. c. 5.

(h) Aug. ep. 240.

(i) Concil. Carthag. cap. 44.

(k) Urbanus 2. can. Lugdun. ca. 9. q. 1.

finitum vidimus, itaque ante Bullam Pii secundi nihil habemus, quo vera suspensio, quæ sit censura, contra ordinatos ab alieno Episcopo ipso jure lata censeatur. Quod utique ex eo confirmari potest, quod Innocentius tertius de Clerico Latino loquens ab Episcopo Græco sine licentia sui Episcopi ordinato, qui quidem potiori jure plectendus videretur, quam ullus alius sine sui Episcopali licentia ordinatus, quippe qui duplicem prohibitionem violaverat, non tamen eum ipso jure suspensum, sed suspendendum ostendit, (a) *interdicenda*, inquit, *ei est ordinis executio sic suscepti, tanquam ab alieno Pontifice sine mandato, vel licentia sui Episcopi ordinato*. Ex quo inferre licet, quamvis ex jure quo ante Innocentium tertium Ecclesia utebatur, talis ipso jure suspensus usque ad arbitrium sui Episcopi censeretur, ex citatis canonibus: attamen hanc suspensionem utpotè quæ dilatio potius executionis ordinis videretur, quàm damnatio quædam, qua ordinis exercitium adimeretur, & quæ sine absolutione tolli posset, non fuisse veram suspensionis censuram. Ideoque prætereà cavisse, ut in Latinum, qui à Græco sine ordinarii sui licentia fuisset ordinatus, suspensionis censura feriretur, damnationemque ipse subiret, quam si violaret, juxtà Antiochenum canonem, & alios antiquos sine spe restitutionis esset, irregularisque fieret: illudque Innocentii responsum ità interpretantur Joannes (b) Andræas, & alii melioris notę Canonistę; qui etiam prædictam sententiam videntur tueri.

(a) Cap. quod translationem, de tempor. ord. in 6.

(b) Joann. Andr. in cap. quod translationem cit.

XI. Hoc ergò, inquiunt, istius sententiæ auctores usque ad Bullam Pii secundi jus est: quam non dubium est suspensionem propriè dictam in ordinatos ab alieno Episcopo, tam Clericos, quàm Laicos pronuntiasse, cùm veteri jure in Laicos nulla ferretur, ut ex dictis supra patet; nec dubium, quin irregularitatem quoque in suspensionem istam, per exercitium suorum ordinum violantes adjunxerit. Ubi ergo Bulla ista promulgata usuque recepta est, eæ omnes pœnæ absque ullo dubio locum habent. Sed videndum, num fortè Concilium Tridentinum Bullæ isti Pii secundi hac in parte derogarit. Etenim Concilium (c) Tridentinum videtur veteri potius juri adhæsisse, quam isti Bullæ; nam, ut apparet ex iis, quæ ex ipso citavimus, de suspensione ista loquens, hæc verba, *donec suo Prælato visum fuerit, itemque quamdiu proprio ordinario videbitur expedire*, consultò adjunxit: quæ verba suspensionem propriè dictam videntur excludere, ut de veteri jure disputantes docuimus. Ergo ex mente Concilii Tridentini, si ordinatus ab alieno Episcopo ministret, non propriè dictam censuram violasse, proindeque nec irregularis esse videbitur. Nec his Bulla Sixti quinti officit, quæ ad dispositionem Concilii Tridentini, & antiquos canones redacta à Clemente octavo, nihil contra dispositionem Tridentini Synodi, & antiqui juris ordinationem valebit.

(c) Concil. Trid. sess. 14 de reformat. c. 4. & 23. c. 8.

XII. Ut in hac difficultate meam mentem aperiam; sanè quod de antiquo jure usque ad Bullam Pii secundi disputatur, problematicum est, ut alibi quoque monebitur. Gravia pro utraque parte sunt rationum momenta, non tamen insolubilia. Nam affirmantis partis ex negante adstructa argumen-

menta facilè corruunt: negantis A etiam solvi possunt. Etenim Concilium Chalcedonense de excommunicatione loquitur, non de suspensione. Augustinus fortè Nicenos, Sardicenses, Carthaginenses canones ignoravit: quid ni? cùm in ordinatione sua (a) Nicenum se canonem solvisse ignoranter queratur; Sardicensem (b) à Zozimo Pontifice canonem allegatum pro appellationibus ad summam sedem Patres Africani ipsius tempore ignoraverint; de Sardicensi (c) Synodo an fuerit legitima ipse dubitaverit: Nicenos ad se mitti B postulaverit: Carthaginensis (d) prima Synodus diu latuerit ignota. Epigonii facto eadem solutio competit. Sed nec certum est, utrum Clericos suos ab alio Episcopo ordinatos ipsi absolverint, necne: penes Episcopos illius temporis erat haud dubiè absolvendi in iis, & dispensandi potestas. Urbanus secundus consulere potuit, quod concedere poterat: ex concessione ipsius, an mero consilio factum sit, ut ab alieno Episcopo ordinati C in suis gradibus quantumvis suspensi, quantumvis etiam ex illicito ordinum ministerio irregulares reciperentur, quis nescire possit? Innocentius tertius sic fortè Clericum ab alio ordinatum suspendi præcepit, ut tamen suspensum existimarit, sed suspensionem declarari cuperet: eos fortè quos, quia ab alieno Episcopo promoti sunt, jure ipso suspendi existimavit, eos, inquam, quia à Pontifice Græco ordinati fuerant, nova *ab* D *homine* suspensionis ferendę sententia percelli voluit, in iis divinare difficillimum est. Non dubito tamen quin in praxi negativa sententia teneri possit.

(a) Possidius in vita August. cap. 8.

(b) Conc. Carth. 3. cap. 3.

(c) August. contra Crescon.

(d) De Carthag. 1.

XIII. At certum est Bullam Pii secundi suspensionem in eos, de quibus est sermo, propriè dictam tulisse, nec ullus diffitetur. Probabilius autem est Concilium Tridentinum ipsi non derogasse: nam derogatio ista non apparet; nec verba quæ ex Concilio Tridentino prolata sunt, id ostendunt: non enim tantùm durare istam suspensionem dixit, quamdiu ordinario videbitur: sed durare quamdiu ipsi placuerit, affirmavit, veteres sanctiones secundùm quas durare tantùm suspensio ista probabiliter intelligebatur, usque ab beneplacitum proprii Episcopi innovans: Bullæ Pii secundi, quæ etiam ulterius durare eam affirmavit, non derogans. Ut autem de Bulla ista, quod nempe apud eos qui recentioribus istis constitutionibus utuntur, vigeat, sic censeam, movent me Concilium (e) Mediolanense tertium Provinciale sub sancto Carolo, qui sanctus optimè novit mentem Concilii Tridentini, quod ipsius præsertim opera perfectum est: & declaratio (f) congregationis Eminentissimorum Cardinalium, qui Concilii Tridentini explicationem pro penso habent: quis iis melius aut Tridentini Concilii sensum explicare possit? aut earum regionum praxim quæ novo isto jure utuntur, ostendere? suspensionem tamen istam a proprio Episcopo tolli posse, satis innuit Tridentinnm (g) jus commune confirmat, nec ulla constitutio præterquam Sixti (h) quinti, quæ revocata fuit, renititur. In irregularitate quoque ex istius suspensionis violatione orta, sicut & in cæteris, quæ ex delicto occulto oriuntur, præterquam ex homici-

(e) Concil. Mediol. 3. sup. 2.

(f) Declaratio congregat. supra.

(g) Trident. supra

(h) Bulla Sixti 5. supra.

dio voluntario, Episcopis dispensare Tridentina (a) Synodus permittit. Si verò publica sit ista suspensionis violatio ex consuetudine generali, quæ dispensationes in irregularitatibus ad summum Pontificem transtulit, Episcopis inferioribus dispensandi facultas non erit. Verùm quia Bulla Pii secundi loquitur tantùm de promotis ad Ordines sacros, dubiumque est, an aliis canonibus suspensio propriè dicta lata legatur in promotos ab alieno Episcopo, ideò dubiè respondendum est de iis, qui ad ordines minores promoti in iis ministrarunt, an irregulares effecti sint. Imò vix ullum dubium hac in re esse potest, cum enim eorum functiones à quovis etiam alio non ordinato fieri possint, vix accidere potest, ut quantumcumque quis suspensus sit, ex ordinum illorum ministerio irregularis effici credatur.

(a) Trident. cap. 4. de reform. sess. 24.

§. V.

An beneficium amittat, vel de novo recipiendi capax sit, qui ab alieno Episcopo ordinatus est.

XIV. EX iis autem alia similiter quæstio solvi potest, an qui vel Tonsuram Clericalem, vel minores ordines suscepit ab alieno Episcopo, beneficium ipsi posteà collatum jure possideat, vel collatum anteà amittat: quam quæstionem ex dictis breviter resolvo. Etenim quod ad recipientem ab alieno Episcopo Tonsuram spectat, veteri jure ad nostra ferè usque tempora nulla in eum lata erat suspensio: Bulla Pii secundi veteri juri pro eo nullam

A pœnam addidit. Tridentinum suspensionem etiam in eum tulit, sed utrum propriè dictam, quæ verè sit Tonsura, an impropriè dictam, quæ tantum sit dilatio executionis functionum ordinum, dubium est. Si censura suspensionis à Concilio Tridentino nulla lata est, cessat omnis, quoad eum qui Tonsuram solum recepit, dubitandi ratio: & indubitato jure beneficium posteà sibi collatum retinet. Similiter quoque, si nulla propriè dicta censura veteri jure ligatus est, qui minores ordines sine licen-

B tia sui Episcopi suscepit, cùm Tridentina constitutio veteri juri nullam pœnam addat; Bulla Pii secundi de solis sacris Ordinibus, non de minoribus loquatur, sequitur nec in eo casu rationem ullam dubitandi subesse. Imò si eam sententiam, quæ veteri jure negat suspensionis censuram in ordinatos sine licentia sui ordinarii hìc confirmare placet, Bulla Pii secundi videtur in eam inclinare, simulque negare minoribus ordinibus ita

C initiatum suspensionis censura adstrictum teneri. Etenim cùm de sacris Ordinibus loquens decernit iis initiatos absque auctoritate sui ordinarii suspensionem incurrere, quę irregularitatem inducit, à contrario initiatos solis minoribus tali suspensioni illigatos non esse insinuat: & aliquam suspensionem esse innuit, quæ non sit propriè censura. Itemque cùm veteri jure inter sacros, & non sacros Ordines nulla distinctio adhibeatur, eorum

D opinioni prædicta Bulla favet, qui veteri jure censent usque ad Bullam Pii secundi nullam suspensionis censuram in promotos ab alieno Episcopo latam fuisse. Sed ponamus sive veteri, sive novo jure

eum

eum qui minores suscepit, suspensionis censuram incurrisse, imò & irregularitatem in ea suspensione celebrando, quod tamen etiam eo dato raro accidere posse docuimus, nihilominus beneficia, si quæ habuit ante irregularitatem non amisit ipso jure, sed solùm iis privandus est per Judicis sententiam. Unde Concilium Tridentinum in simili casu edixit, ut ordinati cum dimissoriis Capituli intra annum à morte Episcopi, (a) *nullo privilegio Clericali gaudeant*, quibus verbis non eos privatos esse statuit, sed privandos; quippe cùm verba futuri temporis pœnam ipso jure non infligant; & sanè communis opinio est, [sed quæ ad alium locum spectat] nullam censuram habitis prius beneficiis hominem ipso facto privare: quamvis fatendum sit hominem toto illo tempore, quo aliqua censura irretitus est, nec eligi posse, nec beneficii suscipiendi esse capacem, juxta dictum (b) Panormitani, & communem Canonistarum, ac Theologorum sententiam; nec pluribus hac de re disserere opus est.

(a) Concil. Trid. sess 7. cap. 10. de reformat.

(b) Panormitan. in c. cum nostris.

§. VI.

An ignorantia excuset Clericum ab alieno Episcopo ordinatum, vel Episcopum ordinantem.

XV. Tertia quæstio fieri potest, an ignorantia excuset, ut quis ab alieno Episcopo, sine ejus licentia, ordines recipiens à peccato, vel pœna immunis sit; quidque ubi errorem detexit ei agendum sit. Respondeo ob ignorantiam juris obscuri: [qualis est ea, quod per annum ab obitu Episcopi Capitulum dimissorias concedere non omnibus possit] à culpa excusare posse juxta celebre dictum (c) Innocentii, quod apud plurimos auctores in veneratione est, & à (d) Felino pluribus argumentis confirmatur: quod maximè in pueris locum habet, qui nondum per ætatem difficiliorum juris conclusionum capaces esse potuerunt: porrò si à culpa immunes sunt, à pœna quoque immunes erunt, quæ nonnisi propter culpam infligitur. Ignorantia etiam aliqua culpabilis, sive juris, sive facti aliquando à censura contrahenda excusabit, si nulla sit præsumptio, nullus contemptus, vix enim pœnæ istæ feruntur, nisi in contumaces; quanto magis si facti ignorantia sit omninò invincibilis, qualis, verbi gratia, cadere potest in eum qui se invincibiliter ex aliqua diœcesi oriundum nescit; ex qua tamen oriundus est. Ubi autem vel invincibilis error detectus est, procurare debet ordinatus, ut quam per ignorantiam ab alieno Episcopo ordinationem suscepit, proprius ratam habeat, nec ordine suscepto fungi, sine ejus licentia, cujus est concedere, aliquatenus audeat, juxta id quod ex citato superiùs (e) Urbani secundi responso colligi potest, quibus antiqua jura suffragabantur, quæ cùm ordinationem taliter susceptam usquequò accederet Episcopi proprii voluntas, irritam, ac vacuam esse definirent, satis apertè ostendebant, si vel per errorem contigerit, ab Antistite non proprio aliquem ordinari, statim atque error detectus est, ratam eam habendam esse.

(c) Innoc. in cap. per tuas, 2. de simonia.

(d) Felinus in c. 1. col. penult. de re judicata.

(e) Can. Lugd. 1. pen. cit. 1. quæ. 1. 2.

ARTI-

ARTICULUS VII.

Speciales prohibitiones Ecclesiæ continens de transmarinis, itemque de Latinis à Græco Antistite, & transalpinis ab Italo non ordinandis.

§. PRIMUS.

De transmarinis non ordinandis.

I. GEneralis autem ex prædictis conclusio deducitur, nemini licere sine licentia sui Episcopi ad Clericatum, majores minoresve ordines promoveri: quia tamen de quibusdam speciatim jura eavendum censuerunt, nobis quoque, quid de ipsis speciatim cautum sit, examinandum reliquere. Primum antiquitus statutum reperio, ne Ultramarini, quo nomine Afri intelligebantur, qui mari ab Italis dividuntur, nisi accuratiori adhibita cautela ordinarentur. Sylvester primus (a) in Synodo Romana de iis ita statuit, *nullus aliqua ratione transmarinum hominem penes* ✠ *vos, in Clericatus gradu suscipiat, nisi quinque [aut eo* * *amplius] Episcoporum designatus sit chirographo*. Anastasius (b) primus ad Episcopos Germaniæ ac Burgundiæ, *transmarinos homines in Clericatus honorem nemo suscipiat, nisi quinque aut eo amplius Episcoporum chirographis sint designati; quia multa per subreptionem soleus evenire*. Gregorius (c) Magnus Squillatino Episcopo. *Afros passim, & incognitos peregrinos ad Ecclesiasticos honores tendentes nulla ratione suscipias &c.* Quibus omni- D bus consentit Alexander (d) tertius ad Episcopum Cenomanensem, Ultramarinos, & valdè remotos definiens ordinationem suam per quinque Episcoporum testimonia A probare debere: quod de dimissoriis litteris eadem, ni fallor, ratione inductus statuisset. Specialem ergo de transmarinis non promovendis prohibitionem legimus, sed speciales pœnas quibus hæc prohibitio muniatur, adversus transgressores latas non legimus.

(a) Sylvester in Synodo Rom. habetur dist. 98. c. 1.

✠ Aliàs *nos*.

* Hæc verba desunt in originali, & quibusdam Gratiani Codicibus.

(b) Anastas. ep. 1. cap. 2.

(c) Gregor. ep. 25. lib. 2. & refertur can. Afros ead. dist.

(d) Cap. 7. de Clericis peregrin.

§. II.

De Græcis à Latinis non ordinandis.

II. SEcundò, circa Græcos, qui in ordinationis ritu à La- B tinis dissentiunt, Celestini quoque & Innocentii peculiares constitutiones observare licet: simpliciùs, sed obscuriùs, ita loquitur Celestinus tertius Archiepiscopo ✠ Hidronensi, (e) *quia verò [sicut dicitur] in partibus Calabriæ Latini à Græcis, & Græci à Latinis secundùm alterutrius institutionis observantiam ordinantur, nolumus de cætero commixtiones, & consuetudines rituum in ordinibus observari*. Quæstio erat an liceret Græcos, La- C tinosque diversis ritibus ab eodem Episcopo una ordinatione permixtim consecrari, cui negativè Papa respondet, rituum commixtionem, diversasque in eadem Ecclesia consuetudines interdicens. Quid ergo facto opus esset, si Græci ac Latini eidem Latino Episcopo subjicerentur, deberemus Latino, an Græco cultu consecrari? dubium id esse poterat; cui constitutio Innocentii tertii, qui prædicto Celestino successit, in Concilio generali edita, ut nempe Episcopus Vicarios constituat, qui diversæ linguæ hominibus consulat, non tamen diversi ob istam linguarum diversitatem in eadem civitate creentur Episcopi, mederi non

✠ Al. Idronensi.

(e) Celestinus 3. c. cum secundum de temp. ordinat.

non poterat, quia Vicarius generalis nisi sit Episcopus, conferendi ordines potestatem non habet. Cùm ergo ex prædicta constitutione accideret, ut Græci qui Greco more cuperent ordinari, ad Antistites Græcos pro recipienda ordinatione se conferrent, aliqui ex licentia suorum Episcoporum, alii verò iisdem inconsultis, rogatus idem Innocentius tertius à C. Presbytero Cardinali Apostolicę sedis Legato, eos à suo Episcopo, Latino more, vel à Latinis solum, de ejus licentia, ordinandos esse statuit iis verbis, *Consultationi tue taliter respondemus, quia cum Clericus Grecus Episcopo Latino subjectus, à Græco Pontifice ordinatur: nisi de mandato, vel licentia sui Episcopi fiat, interdicenda est ei ordinis executio sic suscepti, tanquam ab alieno Pontifice, sine mandato, vel licentia sui Episcopi ordinato. Si verò de mandato, vel licentia sui præsulis, à Græco Pontifice secundum morem Græcorum fuerit ordinatus, licet culpandus sit, qui Clericos suos à Greco facit Antistite ordinari; quamdiu tamen talis mos ab Ecclesia toleratur, non impediri debet ab executione ordinum taliter susceptorum.* Qua responsione nullam pœnam in violantes hanc legem statuit, culpam tantum in eis agnoscit.

§. III.

De Ultramontanis ab Italo Episcopo non ordinandis.

III. Tertiò Ultramontanos ab Italo Episcopo supra ordinari vetitos fuisse docuimus, ob rationem istam generalem, quod in dissitis regionibus indigni nonnunquam ad sacram Ordinationem consultò se promoveri procura- A rent, quo vitia sua tegerent, & canonica impedimenta occultarent. *Nos igitur*, inquit Clemens, *volentes animarum ipsorum periculis obviare, statuimus ut nullus Episcopus Italiæ de cætero aliquem Ultramontanum Clericum ordinare præsumat, nisi à nobis specialem licentiam habeat, vel ab Episcopo de cujus diœcesi traxit originem, vel in cujus diœcesi beneficiatus existit, per ejus patentes literas causam rationabilem continentes, quare ipsum nolit aut nequeat ordinare. Eos verò quos contra præmissa contigerit ordinari, manere volumus,* B *absque spe dispensationis super hoc à Sede Apostolica obtinendæ suspensos, ac ordinantes pœnitentia condigna puniri. Omnibus nostris Pœnitentiariis inhibentes districtè, ne absque licentia nostra speciali, cum taliter ordinatis dispensent, vel suas eis tradant literas, per quas eum ipsis debeat dispensari.*

IV. Circa hanc autem Clementis quarti constitutionem, qua haud dubiè propriè dicta censura Apostolicę sedi specialiter reservata infligitur, C duæ sunt præcipuæ difficultates. Prima, an constitutio ista, quæ Ultramontanum, v. gr. Gallum, aut Hispanum plectit ab Italo ordinatum, è converso Italum simili pœna puniat, si ab Antistite Gallo, v. gr., aut Hispano ordinetur. Glossa (a) hanc quæstionem in utramque partem disputat; negantem ità statuit, quia hæc constitutio cùm sit pœnalis, restringenda est, nec casum proprium excedit, nec ad quantumvis similem, sed D ad diversum casum extendenda. Affirmantem è contrariò ita confirmat: quia cùm per omnia sit utrobique ratio, idem debet esse jus, eadem utrobique videtur statuenda pœna; nec videtur amplia-

(a) Gloss. v. Italia, in cap. cit.

tio

tio hæc esse, aut extensio, sed potius æqua legis interpretatio. Quemadmodum enim legem pœnalem à Nicolao (a) tertio statutam, quæ de electionibus, & postulationibus expressè tantùm loquebatur, ob paritatem rationis Bonifacius (b) octavus declaravit locum habere in provisionibus, appellationibus, & confirmationibus, de quibus Nicolaus locutus non fuerat; ita quidni constitutio de Ultramontanis ab Italo non ordinandis, ob similem omnino rationem ad Italos ab Ultramontano non ordinandos applicetur? Applicare sanè legem etiam pœnalem in simili casu licet: nec extensio vocatur, ubi ad similem omnino casum, & cujus est similis ratio legis auctoritas adducitur.

(a) Nicolaus 3. cap. cupientes, de electione in 6.

(b) Bonifacius 8. cap. si postquam, eodem tit.

V. Sententia mea est, probabilius multò esse nullam suspensionem hac constitutione Clementis quarti in eum ferri, qui Italus ad Ultramontano Antistite consecraretur; tum quia non est par ratio Itali, & Ultramontani hac in re. Nam (c) Ultramontanus, [is nempe, quem eo nomine Itali vocant], ubi fuerit in Italia, facilè ad summum Pontificem recurrere potest, qui ex plenitudine potestatis vel ipsum ordinare, vel cui voluerit ordinandi auctoritatem tribuere poterit: ideoque si ab Episcopo Italo sine summi Pontificis, aut Episcopi proprii licentia ordines recipiat, ipsius inobedientiæ crimen gravius erit, nec sine Sedis Apostolicæ contemptu: è contrà verò Italus in regionibus, quæ ipsi sunt Ultramontanæ positus, si ab Episcopo earum regionum ordinatur, faciliùs excusatur, quod nec ad suam patriam, nec ad san-

(c) Glossa mox cit.

A ctam sedem tam facilè recurrere potuerit, ideoque saltem de contemptu Apostolicæ Sedis notari non poterit. Deinde etsi par utriusque esset ratio, attamen non facilè ob similitudinem rationis censura contra unum lata, in alium torqueri deberet. Potest quidem fieri ut Pontifex unus legem unam pœnalem in aliis casibus statuat observari, ut allatum exemplum ostendit: sed non debet ullus privatus doctor, ob rationis, ut sibi videtur, paritatem, pœnam quæ in aliquem lata est, ad alium

B transferre, quem canon non exprimit: mentem quidem legislatoris sequi debet, & secundùm eam judicare potest pœnam in aliquem cadere, qui nonnisi obscurè exprimatur, ut ex quibusdam legibus (d) Glossa non malè deducit. At ubi intentio legislatoris non ostendit ipsum in aliquem sententiam pœnalem pronuntiare voluisse, eam utique, qualiscumque ab ipso prolata fuerit, ad similes casus referre absurdum est. Ali-

(d) Glossa ibid. gl.

C quando enim in uno legislator, & severitatem legis, & auctoritatem judicis experiri cupit, plures verò pœnis maximè Ecclesiasticis, quæ in tertii detrimentum operantur, alligari refugit, etiam eos qui simili, imo graviori delicto laborant, si vel in mentem ipsi non venerint. Nam præter ejus mentem nemo punitur, & ipsius intentione qui non comprehenditur, pœnam effugit etiam quam meretur. Vel certè si occultas ob causas,

D [quas perscrutari curiosum est, rescire aliquando impossibile] ob unum potius quàm alium casum, in aliquas potius personas, quàm alias pœnam statuere æquum ipse judicarit.

Al-

VI. Altera difficultas est, utrum Ultramontanus, qui vel Tonsura, vel minoribus ordinibus initiatur ab Italo, hanc pœnam subire debeat, quam prædicta constitutio infligit. Glossa (a) affirmat, quam sequuntur Joannes (b) Andræas, (c) Dominicus, & alii; negat (d) Navarrus post (e) Archidiaconum, (f) Joannem Monachum, & complures alios. Rationes Glossæ eæ sunt; prima quia eadem est ratio, sive quis per primam Tonsuram Clericus fiat, aut minoribus ordinibus initietur, sive majoribus ordinibus perficiatur; ergo idem jus. Altera quia ordo comprehendit tam majores, quàm minores ordines, imo etiam & ipsam Tonsuram, quæ passim ordo dicitur, & ad quam promotio ordinatio passim vocatur, ideoque dum ordinari Ultramontanus ab Italo prohibetur adhibita suspensionis pœna, sub eadem promotio quoque ad Tonsuram, & minores ordines prohibetur. Tertia, quia licet proœmium de sacris ordinibus solùm loquatur, constitutio generaliter loquitur, prout tam Tonsuram, quàm minores ordines comprehendit; potestque etiam contingere, ut in ipso proœmio sacri ordines latè dicantur, qui consecrationem qualemcumque, & sanctitatem conferunt, acceptione à canonibus nequaquam penitus abhorrente, iuxta quam tam Tonsura, quàm minores ordines sub ordine sacro poterunt comprehendi. Quarta denique, quia quod de Clerico tantum in prædicta constitutione agi aliqui contendere vellent, falsum est, quippe cùm in hac periodo, *nullus Episcoporum Italiæ de cætero aliquem ultramontanum Clericum ordinare præsumat*; Ultramontanus Clerico conjungi non debeat, [quomodo si prædicta constitutio legeretur, ferretur tantùm in Clericos Ultramontanos, qui ab Italo Antistite ordinarentur], è contrario vero opus sit Clericum ab Ultramonto disjungere, & ordinationi copulare, ut sensus constitutionis sit Ultramontanum hominem ab Italo Clericum fieri non licere.

(a) Glossa verb. Clericum in cap. cit. 1.
(b) Joannes Andr.
(c) Dominicus, & alii ibid.
(d) Navarr. consil. 31.
(e) Archidiaconus,
(f) & Joannes Monachus in d. cap.

A

VII. Navarrus (g) contra arguit, primo casum (h) expressum haberi, quod ordinatus ab alieno Episcopo non careat ipso jure executione ordinis, sed solùm interdicenda ei sit. Secundò quod caput prædictum loquatur tantùm de Episcopo Clericum ordinante ad sacros ordines, & Laico ad illos ordinato, ut patet ex proœmio, non de Episcopo ordinante Laicum, vel de Laico ad Clericatum, vel minores ordines promoto: unde contrarium potius probat; qui enim *de uno dicit, de alio negare videtur*. Tantùm abest, ut quod de uno dicitur ad aliud trahi debeat, maximè cùm grauius crimen sit Clerici sine licentia sui Episcopi ad sacros ordines promoti, quàm ad inferiores, vel etiam Clericatum; ideoque Bulla (i) Pii secundi ex prædictis huic parcat, illum puniat. Tertiò quod lex ista sit pœnalis, ideoque quantùm poterit restringenda: ex proœmio autem, & ex verbo *Clerici*, & ex verbo *ordinationis*, quod propriè saltem collationis Tonsuræ non competit, quæ tantum est præparatio ad ordines, potest commodè restrictio adhiberi, ut pœna ista ad promotos ad minores ordines, & Tonsuram, vel saltem ad promotos solùm ad Tonsuram non

(g) Navarr. supra.
(h) Cap. quod translationem, de tempor. ord. nat.
(i) Bulla Pii secundi supra cit.

B C D

non referatur. Quartò quod eadem constitutio à jure exorbitet, novamque pœnam statuat; ideoque ad terminos juris restringi debeat, quoad ejus fieri potest. Quintò quia prædicta lectio, quam Glossa proponit, defendi non potest, alias constitutio vetaret solum promotionem Ultramontani ab Italo ad Clericatum, de qua nihil in proœmio, sed solum de promotione ad sacros ordines; deinde lectio ista violenta, & distorta. Sextò quia falsum est quod (a) Dominicus, & (b) Francus ex ea Glossa inferunt, cùm diversæ lectiones esse possint, eam sequendam quę prohibitionem pœnalem extendit, cùm potius contrarium jure probatum, usque receptum habeatur. Septimò quia causa illius constitutionis non solum impulsiva, ut vult Joannes (c) Andræas, sed etiam finalis fuit, nè Clerici, qui ad sacros ordines aliquando in Italia ordinabantur indigni, deinceps ordinari possent: quia causa dispositionis, quæ ponitur in proœmio legis, ejus causa finalis saltem, ut plurimum censetur: per hanc ergo causam, qua cessante lex non fuisset, pœna lege lata in promotos solum ad sacros ordines, non autem ad Tonsuram, vel minores restringi debet.

(a) Dominicus.
(b) Francus in dicto cap.
(c) Joannes Andr. supra.

VIII. Sane opinio Navarri, quantum ad Tonsuram Clericalem spectat, probabilior est. Cùm enim secundùm probabiliorem lectionem de Clerico hic sermo sit, non de Laico; quod de uno dicitur ad alium trahi non debet, nec pœna quæ in Clericum Ultramontanum ab Italo ordinatum fertur, ad Laicum convenienter trahi potest. Item nec ordinatio- A nis nomen, quod convenit quidem Tonsuræ, sed impropriè, in lege pœnali interpretanda, ad collationem Tonsuræ debet extendi, cùm potius ad propriè solum dicta significata limitari ipsum conveniat. Quantum verò spectat ad initiatos minoribus ordinibus minus videtur ejusdem sententia esse probabilis. Nam nonnisi Clerici ad eos promoventur, & minores ordines propriè sunt ordines. Ideoque minoribus ordinibus initiati ea prohibitione comprehenduntur, qua Clerici ab alieno Episcopo promoveri vetantur. Nec ex proœ- B mio necessum est limitari prohibitionem, neque enim certo colligi potest, an ibi de solis majoribus ordinibus sermo sit, cum, ut diximus, à sanctitate sua, & consecratione quam operantur, etiam minores ordines sacri dici possint. Sed esto de solis majoribus in proœmio sermo sit, quia eorum violatio majus crimen est, & eorum in suspensione, vel excommunicatione exercitium irregularitatem, C vel solùm, vel frequentius inducit. Attamen, cùm constitutio de omnibus ordinibus loquatur, nec ad sacros ordines restringatur, videtur esse alienum à mente legislatoris ex proœmio, quod forte fuit tantum causa impulsiva, non finalis, quod partialis forte motiva ratio, eaque præcipua esse potuit, non totalis, constitutionem ejus in alium, quàm verba ipsa significent, sensum distorquere. Nam si ex proœmiis quasvis con- D stitutiones interpretari volumus, non ex ipsis legis verbis, in maximas sæpius absurditates incidemus. In praxi tamen opinionem Navarri quàm maximæ auctoritatis viri sequuntur, nec omnino con-

contemnendæ rationes fulciunt tutam esse existimo.

ARTICULUS VIII.

Specialem de Regularibus difficultatem continens, an proprium habeant quoad ordinationem Episcopum, & quisnam eorum proprius Episcopus ad eam censeatur.

§. PRIMUS.

Regulares Episcopo proprio quoad ordinationem adstringi.

I. Atque eæ sunt speciales prohibitiones, quibus antiqui expressius ab alieno Episcopo vetantur ordinari, quarum a nobis tradita est explicatio: postquam alia quoque nobis specialis difficultas videtur esse attingenda, circà regularium ordinationem. Eos alibi docuimus non nisi à proprio Episcopo, vel de ejus licentia debere ordinari: privilegia si quæ forent in contrarium, à Tridentino Concilio iis adempta esse: ex Tridentino quosdam canones ad id confirmandum adduximus, sed duos præsertim jam urgemus. Primum, (a) *Unusquisque autem à proprio Episcopo, quod si quis ab alio promoveri petat, nullatenus id ei, etiam cujusvis generalis, aut specialis rescripti, vel privilegii prætextu, etiam statutis temporibus permittatur, nisi ejus probitas, ac mores ordinarii sui testimonio commendentur.* Alterum, (b) *Abbatibus, ac aliis quibuscumque, quantumvis exemptis, non liceat in posterum, intra fines alicujus diœcesis consistentibus, etiamsi nullius diœcesis, vel exempti esse dicantur, cuiquam qui regularis subditus sibi non sit, Tonsuram, vel minores ordines conferre. Nec ipsi Abbates, & alii exem-*

(a) Trid. sess. 23. de reform. cap. 8.

(b) Idem eadem sess. cap. 10.

A *pti, aut Collegia, vel Capitula quæcumque, etiam Ecclesiarum Cathedralium, literas dimissorias aliquibus Clericis sæcularibus, ut ab aliis ordinentur, concedere, sed horum omnium ordinatio, servatis omnibus, quæ in hujus sanctæ Synodi decretis continentur, ad Episcopos, intra quorum diœcesis fines existunt, pertineat, non obstantibus quibusvis privilegiis, præscriptionibus, aut consuetudinibus &c.* Hæc enim duo decreta integram ordinandi potestatem penes diœcesanos Episcopos Concilium Tridentinum esse voluisse

B ostendunt, præterquam forte in Monasteriis, quorum Abbates quasi Episcopalem iurisdictionem habent, quamuis ne quidem in iis alius à diœcesano Episcopo, ex alio canone, sine ejus licentia ordinare possit.

II. Hanc Tridentini Concilii definitionem per orbis Christiani partes universas servatam hæc demonstrant. Primum, quod in Italia variæ Synodi hujus legis tanquam usitatę meminerint: nam v.g. Syno-

C dus Nucerina, (c) quam Simon Lunadorus Senensis Ecclesiæ Episcopus habuit anno 1608. ita de ea re statuit *Regulares licet à suis superioribus examinati, & dimissi, nihilominus sine diligenti Episcopi examine ordinandi non sunt, nec ab alio, quam ab Episcopo loci, ubi suorum superiorum mandato degunt, si is sacras ordinationes habuerit, promovendi erunt.* Similiter constitutiones Aretinæ in diœcesana Petri Usimbardii Synodo promulgatæ 1598. (d) *Sciant*

D *tam regulares, quam sæculares Clerici, qui ante ætatem legitimam, ad singulos sacros ordines promovebuntur, ut etiam, qui cum ex urbe, vel diœcesi Aretina oriundi sunt, absque legitimis dimissoriis ab alieno Episcopo ali-*

(c) Synodus Nucerina, tit. in quibus viri, & loca regularia Episcopali subjaceant jurisdictioni.

(d) Constit. Aretina tit. in sacram. Ordinis, §. quoniam.

quem ex ipsis sacris ordinibus acceperint, se à prædictorum ordinum executione ipso jure suspensos esse ex Pii secundi Pontificis constitutione &c. Item Synodus Cremonensis prima sub Cæsare Speciano anno 1599. (a) *Apostolico sanctissimi Domini nostri* [Clementis VIII.] *sub die* 15. *Martii* 1596. *edito, quod in fine hujus Synodi describetur, inhærendo, mandamus ne quispiam cujusvis ordinis regularis ad ullos ordines promoveri possit extra hanc diœcesim.* Plura alia Synodorum Italicarum in eandem rem decreta prætermitto; ad Gallicas venio. Burdigalensem ab Eminentissimo Cardinali de Sourdis (b) Prouincialem præsertim hic refero, quia clarissimè à Regularibus id requirit. *Unde*, inquit, *superioribus Monasteriorum, in quibus religiosi fixam, & firmam commorandi sedem habent, prohibemus, ne literas dimissorias Religiosis suis, ut à quocumque ordinentur, concedant, sed à suo Pontifice, aut ab alio de ejus licentia ordinandos esse duntaxat decernimus; eos vero, qui pro instituto ad varia domicilia certis temporum intervallis transferuntur, cum literis provincialium suorum de voto religionis emisso fidem facientibus, ab Ordinario loci, in quo pro tempore degunt, admitti tantum præcipimus, ab aliis numquam, nisi attestatione præbabita, à Pontifice loci, seu ejus Vicario generali obtenta, qua, cur apud se nequiverint ordinari, perhibeatur.* Sed frustrà plures Gallicas Synodos recenseremus, qui totius Cleri Gallicani (c) in Comitiis generalibus anni 1625. sententiam teneamus, ut nempe nonnisi à propriis Episcopis Clerici quivis ordinari possint. Ex Hispania quoque Concilium Toletanum (d) anno 1583. habitum producere possumus ejus-

(a) Synodus Cremon. 1.

(b) Synodus Provinciæ Burdigalen. cap. de ordine prope finem.

(c) Declaratio Cleri Gallicani in comitiis general. anni 1625.

(d) Tolet. an. 1583. act. 3. cap. 47.

A dem cum prædictis sententiæ; quod declarationis prædictæ Eminentissimorum Cardinalium jussu Clementis octavi, de qua jam suprà, pariter meminit. Plura addere superfluum est, quæ consentientem totius orbis Christiani mentem hanc esse ostendant, quam melius ipsa Consistorii Romani declaratio ostendet.

III. *De mandato* ergo *sanctissimi Domini nostri Papæ Clementis divina providentia Papæ VIII*, Regularium superioribus decretum illud missum quatenus executioni demande-
B tur, quod his verbis conceptum legitur, *Congregatio Concilii censuit Superiores Regularium posse suo subdito item regulari, qui præditus qualitatibus requisitis ordines suscipere voluerit, literas dimissorias concedere, ad Episcopum tamen diœcesanum, nempe illius Monasterii, in cujus familia ab iis ad quos pertinet, is Regularis positus fuerit, & si diœcesanus absfuerit, examinetur quo ad doctrinam, & dum ipsi Regulares non distulerint de industria concessionem dimis-*
C *soriarum in id tempus quo Episcopus diœcesanus, vel absuturus, vel nullas habiturus esset ordinationes. Verum cum à superioribus Regularibus, Episcopo diœcesano absente, vel ordinationem non habente, literæ dimissoriæ dabuntur, in eis utique hujusmodi causam absentiæ diœcesani Episcopi, vel ordinationum ab eo non habendarum exprimendam esse, quod qui non fecerint, officii, & dignitatis, seu administrationis privationem, ac vocis activæ, & alias arbitrio ejusdem S.D.N.*
D *Papæ reservatas pœnas incurrent.* Qua declaratione interdicitur Regularibus ne extrà diœcesim pro ordinibus recipiendis proficiscantur, quando ad manum est diœcesanus Episcopus, qui ordines eis con-

conferre potest, quod ea præsertim occasione statutum censeo, ne si ad alium recurratur in contemptum, vel odium proprii Episcopi, alius eligi, vel propriæ imbecillitatis conscientia accurati rigor examinis evitari videatur, quod utrumque indignum est. Hancque, ni fallor, moderationem, & interpretationem Tridentinæ Synodi Regularium importunæ flagitationes extorserunt, cui tamen ne sic quidem parere aliqui ipsorum volunt.

IV. Alia [ni fallor] mens Tridentini Concilii fuit, quod ad B auctoritatem Episcoporum stabiliendam, & Regularium obedientiam, necnon examinis ad sacros ordines accuratam disciplinam restituendam, vagam à quovis Antistite ordinum recipiendorum licentiam aversata est: qua semel aperta janua, nec indignis aditus obstrui, nec contumaces poterunt contineri: eadem aliquorum, etiam summorum Pontificum mens fuit. Itaque post Concilium Tridentinum cum Pius (a) quintus C fratribus Mendicantibus indulsisset, ut à quocumque Antistite ritè & catholicè promoto gratiam Sedis Apostolicæ habente, ordinarii loci minimè requisita licentia, sive in domibus eorumdem fratrum, sive alibi, ad sacros etiam ordines promoveri possent; hanc constitutionem (b) Gregorius decimus tertius revocavit, & ad juris communis, Conciliique Tridentini terminos ejusdem Pii quinti Constitutionem reduxit, testa- D tus, *multas magnasque dissensiones, & lites, inter locorum Ordinarios, & fratrum ipsorum ordines, non sine gravi divini cultus, & animarum detrimento, ac populorum scandalo,*

(a) Pius 5. constit. sua 17. quæ incipit etsi mendicantium ordo.

(b) Gregorius 13. constit. 38. quæ incipit, in tanta rerum, apud Roderico tom. 1.

A ex Bulla prædicta Pii quinti, *fuisse concitatas*: quibus etiam dictus Pius quintus, si vixisset, mederi cogitabat.

V. Neque verò sine confusione Ecclesiarum, violatione totius ordinis, & perturbatione potestatum licentia ista à quocumque Antistite ordines recipiendi passim concedi potest. Itaque cum Episcopi olim Regulares à sua potestate in pluribus absolverent, in ordinationibus tamen sibi eos subjectos esse volebant, & iniquum ducebatur, si contra jura ista conferendorum ordinum quidquam Monachi ipsi tentarent. Nota est controversia inter Episcopos Theodorum Antipolitanum, Valerianum item, & Maximum Episcopos ex una parte, & Faustum Abbatem, ac Monachos Insulæ Lirinensis ex alia, quæ in Concilio Arelatensi composita est ea lege, *ut Clerici, atque altaris ministri à nullo, nisi ab ipso* Ordinario loci, *vel cui ipse injunxerit, ordinentur*, quamvis in plurimis, ab ejus potestate subtraherentur. Nota (c) Adeodati Papę constitutio, qua instante Cuthberto Turonensi Archiepiscopo, Monasterii sancti Martini exemptionem in pluribus ab Episcopali potestate confirmans, jus ordinationis specialiter excepit, & Ordinario loci reservavit. Nota apud Marculfum formula exemptionis Monasteriorum, in qua Episcopus privilegium exemptionis concedens, Monachos iis verbis alloquitur, *ut de vestra congregatione, qui in vestro Monasterio sancta debeant baiulare officia, quum Abbas cum omni congregatione poposcerit à nobis, vel successoribus nostris sacros percipiant gradus*. Quibus adde varia privilegia exemptionis, seu illud,

(c) Privileg. ab Adeodato Monasterii S. Martini Turonen. tom. 1. Concil. Gall.

lud, quod Monasterio Corbeiensi à Bertefrido Ambianensi Episcopo concessum est, seu (a) quod Grimbergensi Ecclesiæ, dum Præmonstratensis ordinis viris traderetur à Liethardo Cameracensi tributum fuit, seù quæ aliis passim Monasteriis indulta sunt, in quibus sibi semper locorum Antistites ordinandorum Regularium personarum jura retinuerunt.

(a) Litteræ Liethardi Episc. Camerac. cap.88.

VI. Nihilominus iam à pluribus sæculis ordinatorum liberè eligendorum licentiam Monachi, nec incassum aliquando, expetiisse visi sunt. Retulimus superiori parte quædam potestatis istius olim concessa à summis Pontificibus privilegia; sed antiquiora hic inquirimus. Constat (b) Epiphanium Salaminæ Episcopum in alieni territorii Monasterio, Paulinianum Monachum ordinasse: non tamen Monachorum privilegium, sed Episcoporum conniventiam, ac necessitatem Ecclesiarum Epiphanius prætexebat. Privilegium (c) autem vocandi, quem vellent Antistitem ad Ordines celebrandos Fulrado Abbati à Stephano secundo primùm concessum expressè memini me legere. Sed & cùm apud antiquos auctores lego Barsem, & Eulogium, itemque Lazarum sanctissimos Monachos honoris causa in propriis Monasteriis Episcopos consecratos, nescio an jus in Monasteria sua concessum sit, ut & Monasterii fratres ordinarent, & Ecclesias, atque Altaria dedicarent. Legimus verò apud Leonem (d) Hostiensem in Chronico Cassinensi, cùm sanctus Adelbertus Pragensis Episcopus, à Boemis expulsus, & Monasticam deinde

(b) Lege epist. Epiphanii inter epist. Hieronym. 60.

(c) Stephan. 2. Papæ privilegium Fulrado Abb. to. 2. Concil. Gall.

(d) Chron. Cassin. lib. 2. cap. 17.

A vitam Romæ professus in Monasterium Cassinense venisset, quosdam ad eum seniores dicti Monasterii convenisse dicentes, *bonum est Pater, ut hic nobiscum maneas, hic Monasticam suscipiens vestem, hic Deo placitam exigas vitam: quoniam cum sis Episcopus, & Ecclesias nostras dedicare, & nostros promovere Clericos ad sacros Ordines decentissimè poteris*: sanctum autem Adelbertum molestè hoc tulisse, sive quod pro Episcopo haberi nollet, quod improbabile est, cùm hoc celari non posset; sive
B potius, quod cùm loco Episcopali cessisset dignitatem retinere nollet præsertim in Monasterio, ad quod quietis causa se conferebat. Unde in hæc verba prorupisse dicitur ab antiquo ejusdem ævi vitæ ejus scriptore, (e) *utrum me hominem, vel asinum putatis, ut cum amota filiorum cura Episcopus esse desisterem, nunc sub nomine Episcopi vestras domos consecrarem?* Sive tandem quod hanc jurium Episcopalium violationem, & disciplinæ
C Ecclesiasticæ perturbationem in mentem Monachorum venire graviter ferret; vndè & ista postulatione offensus ab eodem Monasterio discessisse, tum in eodem Chronico, tum in ejusdem vita refertur. Ut ut sit, jam tum cogitabant Monachi proprios apud se habere Episcopos, à quibus Monachos suos ad sacros Ordines promoveri facerent: quod cùm impetrare non facilè possent, Pontificia diplomata obtinere curaverunt, quibus à
D Diœcesani obedientia exempti, à quocumque vellent Antistite liberam recipiendi ordines potestatem nanciscerentur, ut jam supra docuimus. Utrumque autem ab Ecclesia iniquum, vel certè damno-

(e) Vita S. Adelberti cap. 18. apud Canisium.

nosum judicatum est, cùm sive hac, sive illa ratione ad indignorum promotionem viam patefieri compertum esset, & in Diœcesani contemptum, atque injuriam Monasteriorum ista privilegia cederent: vel nullis ergo, vel paucis exceptis Regularium ordinibus, statutum, ut unusquisque regularium ab Episcopo suo sacris initiaretur ordinibus.

VII. Nostris tamen temporibus Patres Societatis Jesu speciale privilegium exemptionis ab hac lege jactitant, quod Rodericus à Sixto quinto revocatum asfirmat. Quædam etiam privilegia dicuntur circa ordinum susceptionem concessa Fratribus militiam sancti Joannis Hierosolymitani professis, quæ se vidisse, ac legisse refert (a) Augustinus Barbosa, quibus ab Episcopi proprii jurisdictione eximantur, de quibus nihil dicere ausim, quod ea non legerim. Æquiori sanè ratione concessa viderentur, quia cùm frequenter, à Monasterii sui, seu regularis domicilii loco absentes in dissitis regionibus diversentur, commodè nequeunt ab Episcopo civitatis, in qua domus eorum regularis sita est, juxta canonum sanctiones ordinari. Neque verò hic loquimur de Monachis habentibus Abbatem jurisdictione Episcopali prædítum, nam talis Abbas ipsorum est ordinarius Prælatus, quem proinde Tridentinum (b) innuit Tonsuram, & ordines minores suis conferre, dimissorias verò ad reliquos ordines dare posse.

(a) Augustin. Barbosa par. 1. alleg. 4 num. 6 . de offic. & potest. Episcopi.

(b) Concil. Trid. sess. 23. cap. 10. de reform.

A

§. II.

Proprium Episcopuum Regularium esse Diœcesanum Monasterii in quo ipsi habitant.

VIII. Confirmata ergo communi ista regula, ut unusquisque quantumvis regularis à proprio Antistite saltem ad sacros Ordines promvoeatur, vel ab alio nonnisi de ejus licentia: videndum est, quisnam quoad ordinationem proprius Regularium Episcopus dicatur. Responsio patebit ex Concilio Carthaginensi

B

quinto, (c) *Si quis*, inquit, *de alterius Monasterio repertum, vel ad Clericatum promovere voluerit, vel in suo Monasterio majorem Monasterii constituere, Episcopus qui hoc fecerit, à cæterorum communione sejunctus, suæ tantum plebis communione contentus sit, & ille neque Clericus, neque præpositus perseveret.*

(c) Carthagin. 5. can. 11. refertur dist. 58. cap. si quis.

IX. Circa hunc canonem statim, observo errorem, ni fallor textui inesse, & loco illius vocis *receptum*, irrepsisse *repertum*: quæ

C

vox obscuriorem reddit hunc canonem, minusque elegantem; quem errorem ex Græco codice Africanorum canonum corrigere poteris, in quo decernitur, (d) Ὡς τοὺς ἀπὸ ἀλλοτρίου Μοναστηρίου ὑποδεχθέντας, μηδὲ ἡγουμένους τοῦ Μοναστηρίου, μηδὲ Κληρικοὺς ἐξεῖναι χειροτονεῖν, id est, *ut eos qui ex alieno Monasterio suscepti sunt, nec Monasterii præfectos, nec Clericos ordinare liceat*. Imo & communionis fraternæ privatione punitur, ἐάν τις

(d) Cod can. Afric. can. 83. apud Balsam. 85. apud Zonaram.

D

ἀπὸ ἀλλοτρίου Μοναστηρίου ὑποδέξηταί τινα, *si quis ab alieno Monasterio receperit aliquem*. Sed sive vocabulum *repertum*, sive *receptum* retineatur, satis patet quisnam sit sensus prædicti canonis; ex quo

quo duo colligere possumus: primum Episcopum, cui Monachus quoad ordinationem subditur, esse Episcopum Monasterii in quo ipse degit. Unde eo ipso quo antiquitus ab uno Monasterio ad aliud transmigrandi Episcopus Monacho, quantumvis in Clerum recepto dabat licentiam, à sua quoad ordinationem potestate eum dimittebat, & potestatem alteri Episcopo faciebat eum ordinandi, in cujus dioecesi Monasterium ipsius domicilii situm erat: sicut eo ipso quo ad aliam Ecclesiam transeundi Clerico dabatur licentia, ordines quoque ab alio Antistite recipiendi licentia dabatur. Nam sicut Ecclesia civitatis aut pagi erat titulus, cui addicebatur Clericus, ita Monasterium titulus erat, cui Monachus in Monasterio remanens addicebatur, ex (a) Chalcedonensi. Atque inde est, quod tot supra exempla protulerimus Monachorum, qui àb uno Episcopo ad inferiores ordines promoti, ab alio ad superiores evecti sunt. Non fuisse autem (b) solitos de uno Monasterio in aliud transire sine Episcopi sui commendatione, & consensu sive expresso, sive præsumpto certissimum est. Unde cùm beatus Fulgentius à Monasterio quod construxerat, clam aufugisset revocatus à Fausto Episcopo prioris Monasterii, (c) *Episcopali auctoritate suum esse Monachum Fulgentium allegante, sibique reddi, & ubi ipse jusserit, vivere debere confirmante; ipsum verò Fulgentium, nisi consentiat, inobedientibus similem pronuntiante judicandum*, Fulgentius ad prius Monasterium redire coactus est, cui ut strictiùs alligaretur, Presbyter ab eodem Episcopo consecratur, quamvis ex

(a) Chalced. c.6.

(b) Vide can. 4. Synodi in æde S. Apostoli habitæ, & alios passim.

(c) Vit. S. Fulgentii cap. 15. apud Surium 1. Januar.

A alia dioecesi, Leptensi scilicet, oriundus esset. Jam verò etsi Monachus, & regularis ab uno Monasterio ad aliud discedere possit absque Episcopi licentia, retentum tamen est, ut quoad ordinationem Episcopo sui Monasterii subjiciatur, ut mox patebit.

X. Alterum, ex eodem canone Carthaginensi colligere possumus, gravissimam poenam, tum in promoventem Monachum de alieno Monasterio ad Clericatum, tum in ipsum Monachum promotum à Concilio Carthaginensi inflictam esse. B In ordinantem quidem hæc poena statuitur, ut suæ Ecclesiæ communione contentus sit, quod καινότερον ἀφορισμὸν, *novum excommunicationis genus* vocat (d) Balsamon; quod in Oriente non adeò usitatum esset, quamvis in Occidente satis innotesceret. Qua (e) nempe poena afficiebantur, qui ob levitatem delicti maximam excommunicationem, depositionem, vel suspensionem non videbantur mereri: quibus tamen, ne C poenam omnem evaderent, relicta in propria Ecclesia ministrandi potestate, communionis cum cæteris Fratribus sacratissima foedera, & solatia auferebantur, adeout nec ab Episcopis cæteris encyclicas reciperent, nec Synodis interesse possent, nec aliis communionis juribus inter Episcopos gauderent. Hac ergo poena afficiebatur, qui Monachum alterius Monasterii ordinasset, qua simili poena plectebatur à Concilio (f) Taurinatensi D ob simile delictum Episcopus, qui Clericum alienum sine licentia proprii Episcopi ordinaverat, ut scilicet *auctoritatem in ordinationibus* Episcoporum, ad quas nempe omnes Provinciæ Episcopi inter

(d) Balsamon in c.79. Conc. Carth.

(e) Vide Concil. Carth. 5. cap. 10.

(f) Taurinat. c.2

se

ſe communicantes conveniebant, *& Conciliis non retineret*. In ordinatum vero Monachum de alieno Monaſterio ſine Epiſcopi Monaſterii licentia, pœnam ſuſpenſionis non limitatam, nec reſtrictam ad aliquod tempus Carthaginenſe prædictum Concilium decernit. Nam verba iſta, *& ille neque Clericus, neque præpoſitus perſeveret*, Clericali honore, ac præpoſiti auctoritate exutum, ſpoliatum, abſtentumque indicant, veramque proinde ſuſpenſionem exprimunt. Unde patet ſeveriorem fortè pœnam prioribus ſæculis in Monachum ab alieno Epiſcopo ordinatum latam fuiſſe, quam in Clericum; quod ſi admiſeris, id factum eſſe oportuit, ut diligentius caveretur, ne Monachi Epiſcopale jugum à ſuis cervicibus excuterent.

XI. Eadem Epiſcopi proprii circa regulares, quoad ipſorum ordinationem, acceptio colligitur ex Concilio (a) Arelatenſi in cauſa inſulæ Lirinenſis, in quo contendente pro juriſdictione Epiſcopali Theodoro Antipolitano ſcilicet Epiſcopo, pro libertate vero Monachis Lirinenſibus, convocati Provinciæ Arelatenſis à Ravennio Epiſcopi quædam capita ab utriſque obſervanda condiderunt. Tum vero, *ut Clerici, atque altaris miniſtri à nullo, niſi ab ipſo* Epiſcopo, *vel cui ipſe injunxerit, ordinentur*. Id ſcilicet Epiſcopali honori in Monaſteriis, quantumvis exemptis reſervandum cenſentes, ut à nullo quam à diœceſano Monachi ordinari poſſent. Colligitur quoque ex Bulla Leonis decimi in Concilio Lateranenſi ſub eodem circa Religioſorum privilegia promulgata. In ea ſiquidem ſtatuitur, (b) *ut nullatenus in eorum Eccleſiis, ſeu domibus, aut aliis eorum locis, ab alio quàm à diœceſano Epiſcopo, vel ejus Vicario ſuper hoc cum debita reverentia requiſito, & abſque rationabili cauſa contradicente, vel in ea diœceſi abſente, ad dictos ordines promoveri debeant*. Quæ verba pro Epiſcopo ordinatore Religioſorum diœceſanum aſſignat, qua voce nullus alius, præſertim ex tota ſerie ſermonis, in quo de locis Religioſis, & Monaſteriis verba interſeruntur, intelligi poteſt ab Epiſcopo Monaſterii; cui ſoli proinde, vel alteri de ejus licentia Religioſorum eorumdem Monaſteriorum ordinatio conceditur. Denique ne quod dubium ſuperſit, ita Epiſcopum proprium pro ordinandis Regularibus interpretantur communiter Doctores (c) regulares, & ex deciſionibus Rotæ, ac declarationibus Concilii Tridentini ex bibliotheca Proſperi Farinacii Juriſconſulti Romani refertur, (d) *Gregorius decimus tertius ſtatuiſſe, ut regulares ſuſcipiant Ordines ſacros ab Epiſcopis in cujus diœceſi ſunt Monaſteria, in quibus tunc degunt, vel dimiſſorias ab eis accipiant*. Sed hac de re ſupra jam diximus.

XII. Confirmatur primò, quia Epiſcopus, à quo quis ordinari poteſt, triplex tantum eſt ex prædictis, originis, beneficii, & domicilii. Epiſcopo originis Regulares ſubjicere minus conſentaneum fuit: tum quod cum (e) mundo mortui dicantur, originis in hunc mundum meminiſſe non debent; tum quod Regulares ii ſint, apud quos conſilium iſtud divinum (f) egrediendi de domo ſua, de terra ſua, de cognatione ſua maximè habetur in uſu, qui nempe diſſitas à patria ſua civitates ſæpè habitant, qui Provincias aliquando remotas ex ſu-

(a) Conc. Arel. 3. tom. 2. Conc. Gall.

(b) Bulla Leon. 10. quæ incipit, dum intrà ſeſſ. 11. Conc. Lateran.

(c) Henriqu. lib. 10. c. 23. n. 4. & alii.

(d) Deciſion. in Concil. Trid.

(e) Cap. cùm nullus, de temporib. ordinat. in 6.

(f) Geneſ. 12.

ſuperiorum præcepto adeunt. Quibus proinde probandis Epiſcopus originis minus idoneus foret: nec ad Epiſcopum beneficii adſtringi potuere, qui ad beneficia, ut plurimum jure communi inhabiles ſunt, & ex ſua profeſſione incapaces: ex quibus ſi qui ſint beneficiis Eccleſiaſticis præditi, quales inter Canonicos regulares reperiuntur, non dubito quin ab Epiſcopis beneficii ordinari poſſint, cum circa eos nihil adverſus jus commune ſtatutum reperias; proindeque quod in reliquis Clericis ordinandis obſervari poteſt, hoc in iis quoque ſervari queat. Supereſt itaque, ut domicilii Epiſcopus proprius cæterorum dicatur Antiſtes; domicilium autem nullum aliud habent, quam Monaſterium, à quo ſine licentia eis diſcedere non licet, cui addicti, cui mancipati ſunt. Quocirca non niſi ab Epiſcopo Monaſterii Regulares ordinari decuit. Secundò quia antiquæ praxis veſtigium hoc eſt, juxta quam quemadmodum Clerici, ita & Monachi ſpeciali jure, & pluſquam laici Epiſcopis Monaſteriorum, in quibus ipſis habitabant, ſubdebantur. Unde quemadmodum ex alio Clero nefas olim erat quovis prætextu Clericum ſuſcipere, vel ordinare: Ita nec ex alieno Monaſterio licebat Monachum aut extrahere, aut abeuntem ſuſcipere, aut ad ordines promovere.

§. III.

Cautionem continens circa Mendicantes, & quæſtionis ſolutionem circa Novitios.

XIII. Cum tamen ob frequentes Mendicantium præfertim ab uno Monaſterio in aliud excurſationes, difficile ſit ab

A Epiſcopo vitam, & mores eorum probè noſſe, aut ſuperiorem Monaſterii id teſtatum facere, tunc temporis ex Provincialis Mediolanenſis ([a]) quarti Concilii præſcripto, eum qui à ſua diœceſi, vel Monaſterio diutiùs abſuiſſet, præter literas ſuperioris ſui, alias quoque ejus apud quem proximè manſerit commendatitias ab ordinando deferri conſentaneum judicatum fuit: quod etiam ſimili ratione præſcripſit ([b]) Aquenſis Synodus ſub Alexandro Canigiano.

XIV. Unica porrò circa B hæc difficultas ſupereſt, an Epiſcopus poſſit infra annum probationis ordinare Novitium, qui ex alio loco oriundus ſit, in Monaſterio verò diœceſis ipſius ad probationem ſit admiſſus. Res dubia eſt. Negant aliqui quia nempe, cum jura de Regularibus loquuntur, de iis ſolum loquuntur, qui profeſſionem emiſere, qui ſoli propriè Religioſi dici poſſunt, quaſi votorum vinculis religati: quos nomine ingreſſorum C Monaſterium ſolos intelligit Juſtinianus; qui ſoli domicilium in Monaſterio habere dicuntur, quod & res Monaſterii ad eos ſolum ſpectent, & Monaſterii habitationi ſoli obſtringantur. Affirmant tamen ([c]) Ancharanus, ([d]) Francus, & alii, quorum ſententia hac ratione defenditur, quod Monaſterium Novitiis ſit pro domicilio; quod præſumantur in eo velle perpetuò manere, iſta autem voluntas ad domicilium conſtituendum D ex prædictis ſufficiat; quod argumentum nullum majus ſit electi à Novitio in Monaſterio domicilii, quam quod proprium reliquerit, ut ad illud confugeret, habitum Monachalem induerit, regulæ ſe ſub-

(a) S. Carolus in edicto ordinationis part. 3. actor. Mediol. Conc. Prov.

(b) Aquenſis Synodus.

(c) Ancharan. in cap. cùm nullus.
(d) Francus in dicto cap.

submiserit. Utraque opinio probabilis est.

ARTICULUS IX.

De Episcopis lege diœceseon in ordinatione non adstrictis, & ex quibusvis, aut pluribus diœcesibus ordinare valentibus.

§. PRIMUS.

De Romani Pontificis ad Presbyteros, & cæterorum ordinum Clericos ex universo orbe creandos potestate.

I. HActenus ergo expedivimus speciales de ordinatione ab alio Episcopo recipienda prohibitiones, speciales quoque de Regularium quoad ordinationem à proprio Episcopo difficultates dissolvimus. Rectus proinde ordo postulat, ut specialem quoque quæstionem de iis, qui sacratioris reliquis, & augustioris sunt majestatis, ac celsiori auctoritate præeminent cæteris Antistibus; quibus vel jure divino, vel Ecclesiastico concessum est, ex omnibus diœcesibus, vel quibusdam, quæ ipsis propriæ, & peculiares non sunt, sive ad Clericatum, sive ad Ordines sacros aliquem assumere [singularem tamen, quod hactenus fecimus de Episcopali consecratione explicationem, in sequens caput rejecturi] discutiamus.

II. Ordimur autem à summo Pontifice, qui jam à temporibus Tertulliani, (a) *Episcopus Episcoporum* inscribebatur, quem *sanctissimum, & beatissimum universæ terræ Patriarcham* (b) Archimandritæ, & Monachi Syriæ secundæ appellitant, quem (c) libelli Leoni primo oblati, & in Synodo Chalcedonensi lecti, *universalem Archiepiscopum, & Patriarcham* nominant: cui soli per sanctam Chalcedonensem Synodum nomen universitatis, teste (d) sancto Gregorio, oblatum est: cujus universa Ecclesia (e) Catholica divinitus traditam in omnes Ecclesias auctoritatem agnoscit: quem (f) Gregorius septimus potiori jure alterius Episcopi parochianorum pastorem magis esse demonstrat, quam ipsum Episcopum. Huic ergo propter eminentiorem potestatem non dubium est, quin ex qualibet diœcesi Clericos ordinandi libera sit, nec ulla lege constricta auctoritas. Itaque Julius primus epistola ad Episcopos Orientales Ecclesiasticum canonem proferens, quo cavetur, (g) *ut nullus Episcopus alterius parochianum præsumat retinere, aut ordinare absque Episcopi voluntate, vel judicare*, hæc verba subjungit, *salva tamen in omnibus Apostolica auctoritate*: quibus verbis Apostolica auctoritas ad omnium ex aliena diœcesi Clericorum ordinationem docetur extendi. Quam potestatem apud Romanos Pontifices esse testatur, sed ea nolle ipsos passim uti, innuit Stephanus Papa epistola ad Gualbertum Patriarcham, iis verbis, (h) *nunc verò iterato tibi scribimus, nolentes alicujus Ecclesiæ privilegium infringere, licet Apostolica prærogativa possimus de qualibet Ecclesia Clericum ordinare*. Cui affine est quod ait Nicolaus Papa in epistola ad Michaelem Imperatorem: (i) *Per principalem Apostolorum Petri, & Pauli, de qua supra partim exposuimus, potestatem, jus habemus non solum Monachos, verùm etiam quoslibet Clericos de quacumque diœcesi, cùm necesse fuerit, convocare, atque Ec-*

(a) Tertull. lib. de indict. cap. 1.

(b) Epist. Archim. & Monach. Syr. 2. ad Hormisd.

(c) Libelli Cleric. Alex. ad S. Leonem 3. in Concil. Chalcedon.

(d) Gregor. lib. 4. epist. 36.

(e) Ecclesia in Concil. Constant. sess. 8. & 16.

(f) Gregor. 7. in apolog. pro suis decretis cap. penult. & ult.

(g) Jul. 1. ep. 2. c. 6.

(h) Stephan. Gualbert. apud Grat. 9. q. 3. c. nunc verò.

(i) Nicolaus Michaeli Imperat.

elesiasticis exigentibus opportunitatibus invitare.

(a) Gelasius, seu Pelagius 16. qu. 1. cap. in parochia.

III. Hac auctoritate fretus (a) Gelasius, seu Pelagius Rufinum quendam Monachum ad Ecclesiam parochialem sancti Laurentii Savinatis diœcesis electum, quem ab ipso Theodorus vir magnus ordinari petierat, cùm minimè ei vacaret, ad Bonum Episcopum Savinatem Diaconum ordinandum remisit, sibi in animo esse dictitans eundem posteà Presbyterum consecrare. Eadem potestate sanctus (b) Gregorius Epiphanium ab Helia Presbytero, & Abbate Isaurię missum Diaconum consecravit, Romanæque Ecclesiæ ministraturum contra mittentis intentionem retinuit: Felici Sipontino Episcopo mandavit, ut in Ecclesia Canosa duos parochiales Presbyteros ordinaret; Leoni Episcopo Corsicæ, ut in Sagonensi Presbyteros, & Diaconos. Item Felicem Diaconum ex Istria Romam venientem ad Maximianum Episcopum Syracusanum Ecclesię ipsius incardinandum misit, Gratianum Venafranæ Ecclesiæ Diaconum ad Fortunatum Episcopum Neapolitanum similiter ejus Ecclesiæ cardinandum destinavit. Ob eandem sanctus Martinus (c) primus ejus nominis Romanæ Ecclesiæ Pontifex, epistola ad Ecclesiam Hierosolymitanam rescripsit se Joanni Philadelphiensium Episcopo *per potestatem* sibi *à Domino in gratia datam* licentiam dedisse, *ut locum ipsius in omnibus Ecclesiasticis articulis in partibus Orientis suppleat, & creet in omnibus civitatibus, quæ Antiochenæ sedi, quæque Hierosolymitanæ sacerdotaliter subsint, Episcopos, Presbyteros, & Diaconos: ne, sicut dicit* (d) *Propheta, deficiant*

(b) Greg. 1. lib. 4. epist. 10. Heliæ.

(c) Martinus 1. epistol. 1. tomo 2. Concil. part. 2.

(d) Abacuc 3. juxta Septu.

A *à comestione oves, eo quod non sint boves in præsepibus, id est fideles, & orthodoxi populi, quod Catholicæ Ecclesiæ Episcopos non habeant &c.* Ob eandem quoque Romanæ Ecclesię prærogativam legimus (e) Goffridum Vindocinensem Romę Presbyterum ab Urbano secundo fuisse consecratum, cùm anteà Monasterii Vindocinensis [quod sæpè Alodium divi Petri vocavit, & Apostolicæ sedi immediatè subjectum] Abbas in ordine tantum Diaconali electus, & inauguratus ab Ivone Carnotensi fuisset. Legi-

B mus in vita (f) sancti Laurentii Justiniani Faustinum Dandulum virum doctrina, & probitate clarissimum à Senatu Veneto Romam missum, ab Eugenio Papa sacris initiatum. Et ne singulos enumerare cogamur, legimus in singulorum Romanorum Pontificum Vitis à (g) Damaso conscriptis, & Anastasio, ab ipso Lino ordinationes eorum adnotatas, varios per diversa loca Episcopos, Presbyteros, Diaconos, ab iis fuisse

C ordinatos. Nec mihi dubium est quin Ecclesiis Occidentis, nondum collectis, & in fide Christi, atque Ecclesiastica disciplina confirmatis, non Episcopos solùm, verùm etiam Presbyteros, ac Diaconos ab Ecclesia Romana mitterentur, qui ut plurimum Romæ consecrati essent, quomodo cum Dionysio Parisiensi Episcopo Rusticum Presbyterum, & Eleutherium Diaconum; cum Saviniano Senonensium Antistite destinato Serotinum, &

D Eoadaldum, quorum neuter Episcopus creatus fuerat, cum Luciano ad Bellovacos misso alios earum Ecclesiarum traditio nos docet.

(e) Goffridus passim, & ejus vita operibus ejus præfixa.

(f) Vita S. Laurentii Justin. cap 6. apud Sur. 8. Jan.

(g) Vide Pontifi. Damasi, & Anast. Bibliothec. vitas.

IV. Circà ordinatos autem à Romano Pontifice hæc observan-
da

da sunt. Primum speciatim prohi- A beri, ne ordinati ab ipso ab alio posteà Episcopo ad altiores ordines promoveri possint. Id expressè docet Gregorius Magnus epistola, quam supra laudavimus ad Heliam Abbatem Isauriæ his verbis, (a) *Filium verò nostrum Epiphanium mandastis, ut ad sacrum Ordinem provehere deberemus, vobisque transmittere, sed in uno vos audivimus, in alio autem minus audire potuimus. Diaconus quidem factus est, sed quisquis semel in hac Ecclesia Ordinem sacrum acceperit, egrediendi ex ea ulterius licentiam non habet.* B Cujus rei argumentum duci potest ex isto responso Joannis tertii Mutinensi Episcopo, *meminimus à nobis suppliciter fuisse postulatum, & clementer indultum, ut quia præfatus Ecclesiæ Romanæ Subdiaconus erat, mandaremus ipsum per Bononiensem Episcopum promoveri.* Ex eo enim colliges ordinatum à Papa Subdiaconum indiguisse permissione, & indulgentia Papæ, ut ab alio posteà Episcopo ad superiores ordines promoveretur. Constitutio autem ista singularis non C esset, si obligationem tantùm recipiendi cæteros ab eo, à quo primum in Clerum proprium quis electus est, & priores ordines susceperit, argueret. Nam, ut diximus, olim hæc communis Ecclesiæ lex erat, ut alienum Clericum nemo suscipere, aut ordinare posset. Verùm ob reverentiam impositionis manuum summi Pontificis, singulare hoc constitutum fuit, ut Clericum quantumvis à proprio Episcopo missum, eo fine ut ad ejus D Ecclesiam redeat, à Papa consecratum nullus postea Episcoporum ordinare, & benedictionem super caput ipsius, cui Papa im-

(a) Gregor. lib. 4. indict. 13. epist. 30. Heliæ.

perertitus fuerit, effundere audeat, sine ejusdem licentia: quomodo ob reverentiam Episcopalis dignitatis, super Altare, super quod Episcopus Missam celebraverit, Presbyter eodem die sacrificare, nisi de eius licentia, prohibetur: cùm è contra Clericum ab Episcopo suo missum eo fine ut redeat ad Ecclesiam, cui eum adscripsit, nec tanquam suum retinere alius debeat, nec ullus deinceps eum ordinare, quàm cui proprius ipse concessit. Verùm notat (b) Henriques, eum qui à summo Pontifice fuerit ordinatus, si ab alio postea, de ejus licentia, aliquem ordinem acceperit, ad superiores, quibus caret, postea absque ulla petita licentia, promoveri posse. Idem etiam aliud onus adjungit Diacono à summo Pontifice ordinato impositum, ut nempe absque ejus licentia è curia recedere ei non liceat: Cùm enim tanquam alumnus Romanæ Ecclesiæ censeatur, nihil mirum est, si absque summi Pontificis permissione à Romana Curia abire non possit: nec onus istud speciale dici potest, quo compensetur ejus honos, ut dicit Henriques, cùm obligationem Clericis omnibus Ecclesiastica lege indictam sciamus, ut sine sui Episcopi consensu in aliam dioecesim proficisci nequeat: nisi fortè in eo singularis ista est obligatio, quod etiam si quis in Clerum Romanum minimè adscitus esset, eo tamen ipso, quo à summo Pontifice esset ordinatus, è Romana Curia sine ejus licentia abire non posset, quod in cæteris ab aliis ordinatum locum non habet.

(b) Henriq. lib. 10. cap. 13. num. 5.

V. Observandum siquidem est quosdam à summo Pontifice or-

ordinatos fuisse honoris tantum causa, non tamen ad aliquam Ecclesiam urbis Romæ, quod instantibus illustribus viris, aut exigentibus ordinandi meritis aliquando contingebat, ut exemplo ordinationis Rustici à Pelagio, seù Gelasio ad preces Theodori supra perspicuum est; alios autem, & quidem frequentius, à summis Pontificibus ordinatos, & ad aliquem Romæ titulum institutos fuisse, retinentibus nempe antiquissimum Ecclesiæ morem sanctissimis illis Pontificibus, juxta quem ordinatio ab institutione minimè sejungi solebat, nec ullus ordinari consueverat, nisi qui simul titulum Ecclesiastici ministerii acciperet. Summa quoque moderatione ipsis utentibus, ut nec aliarum diœcesēon titulos, aut Ecclesias invadere, vel de iis [quod tamen pro amplitudine potestatis poterant] providere, nisi causa cognita vellent. Quod ex verbis (a) sancti Gregorii de Epiphanio à se ordinato perspicuè omninò constat. Eos porrò qui alicui Ecclesiæ urbis Romæ adscriberentur, certum est ab urbe Roma nec discedere, nec à sua Ecclesia ad aliam transire potuisse, vetantibus canonibus, ne quis Ecclesiam suam desereret, aut ab una ad aliam sine legitima Episcopi sui auctoritate migraret, illos vero qui honoris tantum causa à summo Pontifice ordinati essent, quamvis Ecclesiæ Romanæ Clericis in quibusdam censerentur, & ob dignitatem ordinantis quibusdam prærogativis gauderent, attamen obtenta à summo Pontifice discedendi licentia, quoad cætera, Episcopis suis subditos fuisse manifestum est ex literis Innocentii tertii ad Episcopum Florentinum.

(a) Gregor. supra lib. 4. epist. 10.

VI. Eædem autem Innocentii tertii literæ ostendunt præ cæteris istos Clericos, qui à summo Pontifice fuerint ordinati, esse honorandos: ita enim habet, *Postulasti per Sedis Apostolicæ oraculum edoceri, utrum quis per ordinem Subdiaconatus à Romano Pontifice susceptum à debita tibi reverentia subtrahatur. Ad quod breviter respondemus, quod etsi decens sit, ut illis, quantum convenit, à te inter alios tibi subditos deferatur, quos benignitas Apostolica collatione ipsius ordinis honoravit, per eam tamen ab obedientia, quam tibi debent, minimè absolvuntur.* Circa quod Innocentii tertii responsum Glossa (b) hæc notat, primum non debere eos cæteris in superiori ordine constitutis præferri, quod utriusque juris testimoniis ostendit. Alterum, si cætera paria sunt, reliquis Conclericis in eadem Ecclesia ipsos esse præferendos, quia & privilegii ratio habenda est, & lex statuit, primo eorum nomina esse scribenda, qui dignitates judicio principis sint consecuti. Tertium dubitat, nùm ab Episcopo proprio ob crimen deponi possint; in negantem partem inclinat, nullis eam rationibus fulciens, nisi quod varias juris auctoritates citat, quibus causam copiosè instructam arguit, ad Papam remittere Episcopum proprium debere; quibus addere possumus ex (c) Calixto secundo, (d) Sixto secundo, (e) Julio primo, (f) Hadriano primo, (g) Moguntino Concilio sub Imperatore Anulpho, & (h) capitularibus Caroli, quæ omnia, vel ferè omnia à nobis citata sunt, quem quis non potest ordinare, nec eum posse judicare: cùm ergo ordinatorum à summo Pontifice, prærogativa sit, ut

(b) Gloss. in dicto cap. v. Subdiac.

(c) Calixtus 2. epist. 2. cap. 8.
(d) Sixtus 2. ep. 2. cap. 6.
(e) Julius 1. ep. 2. cap. 6.
(f) Hadrianus in capit. Angilramn. cap. 16.
(g) Concil. Mogunt. sub Arnulph. cap. 14.
(h) Capitul. lib. 7. cap. 108.

ut ab alio ordinari nequeant, nec ab alio poterunt judicari. Nihilominus etsi id honoris deferendum summo Pontifici censeam, ut qui ordinatus fuerit, ab Episcopo inferiori sententia depositionis decretoria minimè damnetur, sed totius litis prudenter, & copiosè ordinatæ, atque ad judicium comparatæ cognitio, ad supremum Romani Pontificis tribunal referatur: attamen ratam eam esse sententiam puto, quamcumque Episcopus aduersus hujusmodi hominem tulerit: nec deesse Episcopo eum deponendi, ac damnandi B auctoritatem. Cùm enim ab illius potestate, atque obedientia minimè subtractus sit, certè jurisdictionem in eum Episcopus jure meritò sibi vindicabit. Quartum, observat Clericum à summo Pontifice ordinatum privilegio frui Clericorum Ecclesiæ Romanæ, ut nonnisi ex plurium testium relatione damnari possit, quod etiam privilegium ex dictis nutat. Aliam verò prærogativam nobis (a) alia Glossa proponit, quod C nempe inviti ordinari non possint. Quam prærogativam insufficienter videtur eadem Glossa probasse; nos ita confirmamus: quia nempe privilegium suum, nisi volens amittere debet; at verò recepta ab alio Episcopo consecratione privilegium suum ordinatus à summo Pontifice amittit. Quemadmodum enim altare quod ob reverentiam Episcopi qui in eo celebravit augustius censetur, itaut inferiori Presbytero eodem die in D eo celebrare non liceat, statim atque alius ab Episcopo in eodem celebravit, omnibus Presbyteris patet, & prærogativa sua privatum est. Ita à summo Pontifice ordina-

(a) Gloss. cit. in cap. cum in distribuendis.

A tus, speciali honore dignus censetur, ut ab alio ordinari nequeat, sed si ab alio postea ad superiorem ordinem promoveatur, privilegium amittit, ut docet (b) Henriques: ad quod proinde amittendum cum nemo cogi possit, sequitur nec invitum, eum, qui à summo Pontifice ordinatus fuerit, ad superiores ordines evehi posse.

(b) Henriq. supra.

§. II.

Carthaginensem Episcopum ex tota Africa Clericos ordinare potuisse.

VII. Aliis etiam præter summum Pontificem prerogativa ista sive lege, sive consuetudine convenit, ut ex aliis dioecesibus sibi subditis Clericos facere, vel ad suam, vel aliorum dioeceseon Ecclesiam, si præsertim ad Episcopatum postulati fuissent, transire queant. Carthaginensi Episcopo totius Africæ Proconsularis Primati eam legimus in Concilio (c) Carthaginensi tertio, & Africano attributam: in utroque enim permissio ista istis verbis narratur, *Aurelius Episcopus dixit, sermonem meum admittite, fratres: contingit nonnunquam, ut postulentur ab Ecclesiis, quæ præpositis egent, vel Episcopis, vel Presbyteris;* † *& tamen memor statutorum id sequor, ut conveniam Episcopum ejus, atque inculcem, quod ejus Clericus à qualibet Ecclesia postuletur. Sed fortè* * *in hodierno die non reluctati sunt, & nequando contingat, cum fuerint à me in hac causa postulati, quem scitis multarum Ecclesiarum, & ordinandorum causam sustinere. Justum est ergo, ut quemlibet consacerdotum conveniam cum duobus è consortio nostro, vel tribus testibus. Si verò indevotus extiterit, quid censet charitas*

(c) Carth. 3. c. 45. Afric. cap. 22.

† In Græco mentio etiam fit Diaconorum.

* Legend. forte in hodiernum diem.

ritas vestra faciendum? Ego enim cunctarum, † dignatione Dei, ut scitis, Ecclesiarum sollicitudinem sustineo. Numidius Episcopus dixit: *fuit semper hæc licentia huic sedi unde vellet, & de cujus nomine fuisset * conventus, pro desiderio cujusque Ecclesiæ ordinare Episcopum.* Epigonius Episcopus dixit *Bonitas sequestrat possibilitatem* [in Græco rectiùs, & clariùs, ἡ ἀγαθότης μετρεῖ τὴν ἐξουσίαν, *bonitas moderatur potestatem*] *minus enim præsumis frater, & cùm te bonum, & clementem omnibus reddis,* [*habes enim hoc in arbitrio*] *satis est, ut satisfiat personæ uniuscujusque Episcopi in prima tantummodo conventione. Si autem quodlibet huic sedi vindicandum sibi fuerit arbitratus, necesse habes tu omnes Ecclesias suffulcire. Unde tibi non potestatem damus, sed tuam assignamus, ut liceat voluntati tuæ semper, & tenere quem voles, ut præpositos plebibus, vel Ecclesiis constituas, qui postulati fuerint, & unde voles. Posthumianus Episcopus dixit: deinde qui unum habuerit, numquid debet ipse unus Presbyter auferri? Aurelius Episcopus dixit; sed Episcopus unus esse potest per quem dignatione divina Presbyteri multi constitui possint. Unus autem Episcopus difficile invenitur constituendus. Quapropter si necessarium Episcopatui quis habuerit Presbyterum, & unum* [*ut dixisti*] *frater habuerit, etiam ipsum ad promotionem dare debebit. Posthumianus Episcopus dixit: Ergo si habet alius abundanter Clericos, debet mihi alia plebs subvenire. Aurelius Episcopus dixit: sanè quando tu Ecclesiæ alterius subveneris, persuadebitur illi qui plures habet Clericos, ut unum tibi ordinandum largiatur.*

VIII. Ex quo canone colligi-
A mus primam (a) concessionem
istam Carthaginensi throno fa-
ctam, antiquam fuisse, ejusque di-
gnitati debitam existimatam. Se-
cundò, ea tamen potestate mode-
ratè, & prudenter uti debere, ut
prius Episcopum cujus Clericus
fuerit admoneat, quam summa
potestate, & auctoritate sibi vendi-
cet. Tertiò spectare concessionem
istam maximè Episcoporum, vel
saltem præpositorum ordinatio-
nem, quos ab aliis Ecclesiis postula-
tos Episcopi Carthaginensis earum
Ecclesiarum bono consulentis jus
B est à propria Ecclesia ad illas trans-
ferre. Quartò ejusque momenti vi-
deri Clerici omnibus partibus,
quibus instructus debet esse Epi-
scopus, promotionem ad Pontifi-
catus apicem, ut si vel unus Pres-
byter in aliqua Ecclesia fuerit, ad
Episcopalem dignitatem peti pos-
sit, dari debeat. Quintò supplere de-
bere interim, qui pluribus Clericis
abundat, Ecclesiæ non habentis,
penuriam, eique ex suis aliquos
sufficere. Sextò non tamen [ut pro-
C babiliter cum (b) Balsamone resol-
vimus] æquam esse conditionem,
secundùm hunc canonem, Episco-
pi Carthaginensis, & cæterorum
Carthaginensi throno subditorum:
ut quemadmodum hi tenentur
Clericum suum ad postulationem
cæterorum Episcoporum dimitte-
re, ita & ille teneatur, nisi ad Epi-
scopalem ordinationem: nam si
ad inferiores præfecturas Presby-
teros, & Diaconos suos petentibus
dare teneatur, nullum esset ejus
D præ cæteris privilegium: nec Ec-
clesiæ nobilioris, ac dignioris or-
namentis, atque utilitati Ecclesia-
sticæ magis quàm aliarum consu-
leretur, quod iniquum est. Mul-
tum enim refert in ea optimos esse
Cle-

(a) Legantur Zonaras in c. 60. Balsam. in cap. 59.

(b) Balsam. [illegible]

Clericos, quæ cæterarum Ecclesiarum forma, & norma est: ipsa tamen ad ordinationem Episcopalem concedere debet etiam suos Clericos, quia ad Ecclesiæ dignitatem, atque utilitatem Episcoporum ordinatio maximè refert. Ideòque sanctus Gregorius, [ut pluribus ejus epistolis ostendit Joannes (a) Diaconus] *si quando necessitas ordinandi Sacerdotis obrepsit, neque Cardinales Ecclesiæ suæ, neque Monachos Monasterii sui penitus excusavit, quo minus illis Ecclesiam regendam committeret, qui exemplis, & verbis pariter illam ædificare melius potuissent*: cujus rei plura exempla subjungit. Hoc autem ut ad Episcopatum suos Clericos aliis Ecclesiis tradat, Carthaginensi Primati non adeò expressè commendatur, ac cæteris, quia cùm ipsi Episcoporum providendorum Ecclesiis sibi subditis cura præsertim incumberet, æquè ac Ecclesiæ propriæ, sponte sua facilè inducendus videbatur, ne Clericum suum Ecclesiæ indigenti ad Episcopalem consecrationem denegaret. Ultimò tandem cum (b) Balsamone adjungimus, ad hujus canonis explicationem necessarium, nullum Clericum invitum Antistitem debere fieri, cogi quidem posse Episcopum Clerici postulati Clericum suum dare: Clericum verò postulatum cogi minimè consentaneum esse, qua de re alibi diximus: quamvis tamen ad ordinationem (c) *teneri* posse ibidem dixerit Concilium Carthaginense.

(a) Joannes Diaconus in vita Sancti Gregorii lib. 3. cap. 6.

(b) Balsamon ibid.

(c) Concil. Carth. supra.

IX. Assertum autem idem privilegium Carthaginensi Ecclesiæ, postquam Carthago à Justiniano è Vandalorum potestate erepta Justinianopolis dicta est, ea nempe

A Justiniani (d) Novella, cui δίκαιον ἀρχιερατικῆς, *jus Archipræsulatus, seu principalis in sacra potestatis* restitui jussit: cujus proinde Episcoporum jure isto Clericos ab una Ecclesia, ad aliam transferendi frui docet (e) Balsamon.

(d) Novell. Justinian. 3. cap. 3.

(e) Balsamon in nomocan. Photii tit. 1. cap. 16.

§. III.

Constantinopolitanum Patriarcham idem juris habuisse.

X. IDem etiam jus penes Patriarcham Constantinopolitanum esse ostendit ibidem, illudque tum ex constitutionibus Imperatoris, tum ex canonibus demonstrare conatur. Duplicem Justiniani novellam ad hunc finem adducit. Priorem, qua (f) Justinianus numerum Clericorum Ecclesiæ Constantinopolitanæ determinat: hac enim constitutione, migrationes ab una Ecclesia ad aliam vetat, quam tamen Patriarchæ auctoritate fieri permittit. *Si enim*, inquit, *in sanctis Monasteriis prohibemus ab uno Monasterio in aliud transire; multo magis ne hoc quidem sanctissimis Clericis permittemus, luci, & mercaturæ jactantiam habere ejusmodi cupiditatem existimantes: sin autem aliquam hujusmodi translationem tua beatitudo, vel quæ tunc fuerit Imperialis majestas faciendam censuerit, hoc non aliàs fieri, quam ad dictum à nobis numerum redierit, ut migratio in officium decedentis fiat.* Alteram profert Balsamon, quæ in eadem materia versatur, & ad Constantinopolitanum similiter Patriarcham dirigitur, quem monet, *considerare debere si quis sit in aliis Ecclesiis citrà sanctissimam majorem Ecclesiam ex abundanti ejus ordinis Clericus, & exinde restituere alium, neque novam facere ordina-*

(f) Novel. Justinian. 3. cap. 1.

tionem. Ex iis autem duabus constitutionibus infert Patriarchæ Constantinopolitano concessum Clericos ex alia provincia suscipere, etiam sine sententia Episcopi eorum: quam tamen consequentiam non adeò evidentem censeo; cùm mens Justiniani dici solum posset, ut ex aliis Ecclesiis, sive urbis, sive vicorum diœcesis Constantinopolis, majoris Ecclesiæ Clericorum numerus impleatur. Si tamen ex proœmio prioris constitutionis attendamus querimoniam Justiniani Imperatoris, non ad solam Constantinopolitanam diœcesim, sed ad alias eidem throno subditas extendi, quibus etiam constitutione sua mederi voluisse probabiliter dici potest, non omninò absurdam hanc consequentiam judicabis. (a) Eandem quoque Constantinopolitani Patriarchæ prærogativam probare conatur, ex eo canone septimæ Synodi, qui Clericos ab una parochia ad aliam parochiam discurrentes decernit (b) *sine proprio Episcopo, & Constantinopolitano non licere in quavis æde, vel Ecclesia recipi*. Quem canonem ex usu sui temporis, qui haud dubiè ipso tempore septimæ Synodi erat communis, interpretatus, colligit licere Patriarchæ Constantinopolitano Clericos alienos suscipere, etiam sine litteris dimissoriis ejus, qui ipsos ordinavit, si modo litteras commendatitias attulerint, quibus se ordinatos, & Clericos esse probent. Hujus autem translationis Clericis unius diœcesis ad aliam à Patriarcha Constantinopolitano factæ, saltem ubi agitur de promotione ad Episcopatum, plura exempla ex historiæ lectione comperies.

(a) Idem Balsamon in c.16. tit.1.

(b) Can. 10. sept. Synodi.

A

§. IV.

Aliis quibusdam Primatibus eadem potestas attributa.

XI. Aliarum quoque Ecclesiarum Episcopis, quibus prædictarum nobilissimarum Ecclesiarum privilegia communicata sunt, eandem prærogativam convenire, idem (c) Balsamon indicat. Primo quidem Justinianæ primæ, seu Bulgariæ, cui ex Justinianea (d) novella colligit antiquæ Romæ, & Carthaginensis Ecclesiæ privilegia concessa; quorum
B neutrum mihi videtur ex lectione prædictæ constitutionis inferri posse. Non primum, quia antiquæ tantum Romæ locum Justinianopolim istam civitatem, secundùm constitutionem Vigilii Papæ, tenere prædicta novella constitutio ostendit, non autem eodem, quo ipsa antiqua Roma, jure frui. Ita enim de Archiepiscopo ejus civitatis loquitur, καὶ ἐν αὐταῖς ταῖς ὑποκειμέναις αὐτῷ ἐπαρχίαις τὸν τόπον ἐπέχειν αὐτὸν τοῦ Ἀποστολικοῦ
C Ῥώμης θρόνου, κατὰ τὰ ὁρισθέντα ὑπὸ τοῦ ἁγίου Πάπα Βιγιλίου, id est, *& in provinciis sibi subjectis locum ipsum tenere Apostolicæ Romæ sedis, prout constitutum est à sancto Papa Vigilio*, quæ longè differunt ab interpretatione (e) Juliani dicentis ea constitutione decerni ipsi eadem jura, quæ Romanus Pontifex habet in Episcopos sibi subditos. Non etiam secundum, quæ enim subduntur de Justinia-
D nopoli Carthaginis nihil ad Justinianam primam pertinent, sed eò tantum tendunt, ut idem jus Archiepiscopatus Carthaginensi Episcopo servetur. Secundò Justinianæ quoque Cypri eadem prærogativa à (f) Balsamone tribuitur, quia

(c) Balsamon in dict. can. Synod. Carth.

(d) Novell. 131. cap.3.

(e) Julianus hic num. 105.

(f) Balsamon in dict. cap. Synod. Carthag.

(a) Synod. Trull. cap. 39.

(b) Balsamon in c. 39. Synod. Trul.

quia nempe in Synodo (a) Trullana Constantinopolis privilegia ipsi concessa sunt. Notat tamen idem (b) Balsamon suo tempore prædictam Justinianopolim Cypri, nec Constantinopolitanæ Ecclesiæ privilegiis frui, nec assignatas ei Hellesponti provincias cum Ecclesia Cyzicena ei subjici, aut earum Episcopos ab Episcopo Justinianæ Cypri ordinari.

§. V.

De Patriarchis omnibus disputatum.

(c) Synodus Chalced. cap. 28.
(d) Trullan. c. 16.

(e) Gregor. lib. 14. indict. 7. epist. 16.

(f) Balsamon in nomoc. in. titul. 1. cap. 16. in fine.

XII. Constantinopolitanam autem Ecclesiam, eo præsertim jure sibi hanc prærogativam vendicasse crediderim, quod Romanæ Ecclesiæ privilegia in subditas sibi Ecclesias ex Synodo (c) Chalcedonensi, & (d) Trullana, nec non Imperatoriis legibus arrogaret. Sed moderatior in iis priscis temporibus, Romana fuit Ecclesia, cui quamvis supra leges positæ Ecclesiasticarum tamen legum maxima cura erat. Ideoque vidimus supra (e) sanctum Gregorium non dicam Clericum in aliam diœcesim sine Episcopi sui consensu minimè voluisse transferre, sed nec suo nomine ipsum ab Episcopo peti, aut eidem Episcopo significari, sibi gratam futuram ipsius Clerici traslationem unquam concessisse. Constantinopolitanus autem Patriarcha videtur eodem jure frequentius usus fuisse, ut ex Græcis Historiis patet: quamvis negare videatur Balsamon (f) jure posse hac prærogativa ipsum uti, nisi Clericorum inopia laboret, *quod quidem*, subjungit, *Constantinopoli locum non habet propter multitudinem Cleri ipsius*. Alexandrinum

A quoque Patriarcham idem jus saltem in ordinationibus Episcoporum usurpasse, ut Clericos unius diœcesis in aliam civitatem Episcopali dignitate functuros transferret, exempla innumera produnt, quod fortè jus ex eo sibi vendicasse credendus est, quod privilegiorum Romani Pontificis quantùm ad Ecclesias sibi subditas ex Concilio (g) Niceno particeps esse quodammodo videatur. Cujus tamen Niceni Concilii canon valde obscurus est, & in alium sensum forsan trahendus, ut aliàs

(g) Concil. Nicenum cap. 6.

B docebimus. Quis autem dubitet, id Patriarchæ Alexandrino, a subditis sibi Episcopis concessum fuisse, à quibus nempe ejus decreta illęsa, servabantur? de cujus throno eidem subditus (h) Synesius hæc habet, Εγω και βȣ́λομαι, και α᾽νάγκη μοι θεῖον νόμον ἡγεῖσθαι, πᾶν ὅ τι ἂν ἐκεῖνος ὁ θρόνος θεσπίζῃ: *ego & volo, & necessitas mihi est divinam legem existimare omne quod illa sedes decreverit*. Eadem quoqne ni fallor prærogativa cæ-

(h) Synes. epist. 67. statim initio.

C teri Patriarchæ fruebantur saltem in Ecclesias sibi quoad ordinationem Antistitum subjectas, quod enim Carthaginensi Africæ Primati ob curam Ecclesiarum, quam habet, debitum asseritur in Synodo (i) Carthaginensi, probabile non est Patriarchis eminentiorem potestatem, & Ecclesiarum sibi subditarum ordinandarum sollicitudinem habentibus, esse denegandum.

(i) Synodus Carthagin. 1. cap. 45. supra.

§. VI.

D *De Metropolitanis disputatur, & Primatibus.*

XIII. Non tamen Metropolitanis licet ex aliena parochia Clericos passim ordina-

re, sibique retinere, aut ad alias Ecclesias transferre, Negat siquidem Calixtus (a) secundus Metropolitanum, seu Primatem ullum, posse in alienam parochiam ad judicandum, vel ordinandum sese jure conferre: vetat quoque Metropolitanum ullum, aut Primatem parochiam Suffraganei invadere, aut aliquid sine ejus consilio in eo facere. Docetque Pelagius secundus (b) singulas dioeceses juribus suis uti debere, nec nisi ex appellatione potestatem ullam Metropolitanis concessam esse in subditos aliarum dioeceseon. Antiochenum quoque Concilium Episcopis Presbyterorum, & Diaconorum ordinationes tanquam propias attribuit, quas etiam sine Metropolitani consilio celebret, cùm in pluribus sine ejus consilio nihil moliri debeat: Metropolitano autem in iis nullas partes relinquit.

(a) Calixtus ep.1. Ref. 9. qu. 2. cap. nullus primas.

(b) Pelag.2. ep.1. omnibus Episcopis habetur 6. qu. 3. cap. scitote.

XIV. Excipit tamen (c) septima Synodus negligentiam Episcoporum in Oeconomo constituendo, cujus creationem si Episcopi non curaverint, non solùm Constantinopoleos Episcopo, verùm etiam Metropolitanis omnibus in Ecclesiis suae provinciae constituendis cura, & auctoritas committitur. Nec dubito, quin in caeteris Ecclesiis si Episcopus Pastorem ordinare negligeret, Metropolitanus olim potuerit, quemadmodum jam ob Episcopi, vel alterius, ad quem spectat, negligentiam, ad superiorem immediatum electio praepositorum, & institutio devoluitur. Imo cùm (d) Africanum Concilium negligentibus Episcopis loca ad suam cathedram pertinentia lucrari, postquam ipsi admoniti fuissent, vici- A nis concesserit eadem loca lucrari, & in iis proinde Pastores instituere: pari, ni fallor, ratione concessisset vicinis Episcopis, ut si per negligentiam alicujus Episcopi maxima Ecclesia Clericorum inopia laboraret, idoneos ex eadem plebe aliquos ordinatos ibidem instituere possent: nisi fortè, quia res ista maximi momenti est, Concilii totius provinciae auctoritatem necessariam in eo casu desiderasset, quae negligentiae Episcopi consultius provideret.

(c) Septima Synodus cap.11.

(d) Afric. can.88.

XV. Potest etiam fortè Clericos B ad Episcopalem dignitatem postulatos ordinare; eos enim ex Ecclesiis omnibus suae provinciae, etiam renitente proprio Episcopo, probabile est, cum consilio Episcoporum suae provinciae Metropolitanum ordinare potuisse. Tum quod ratio Carthaginensis (e) Concilii in eo casu locum habeat: tum quod Concilio Episcoporum Provinciae, sine quo nec ordinationes celebrare, nec electiones facere jure potest, Archiepiscopus C subnixus, jus videatur habere refragantem Episcopum refellendi, & ab eo si invitus perseveret, extrahendi, atque ad Episcopalem ordinationem Clericum ejus deducendi. Tum quod eo ipso saltem quo Episcopus Clerici sui electioni in Episcopum consentit, eum à sua potestate abdicare & Metropolitano, vel alterius ejus locumtenenti relinquere videtur. Tum quod exempla multa habeamus Episcoporum, qui cùm ex aliena D dioecesi, ejusdem tamen provinciae electi fuissent, creati sunt à Metropolitano Diaconi, & Presbyteri. Sed qualecumque Metropolitani hac in re jus habuerint, certum raro eos usos fuisse, & vix nisi pro-

(e) Carthagin. 3. cap.45. cit.

proprio Episcopo consentiente, quemquam aut eligi, aut ordinari in Episcopum permisisse. Atenim hæc quæstio inutilis jam est, cum nemo jam pro Episcopo agnoscatur, qui non à summo Pontifice confirmatus, vel ad Metropolitanum remissus fuerit, vel à quibuscumque Antistibus licentiam consecrationis recipiendæ obtinuerit.

§. VII.

De rescriptis Apostolicis, ut quis à quocumque Antistite promoveri possit.

XVI. Hic verò, quod ad præsens tempus spectat, præsertim observandum est, [quod nos supra obiter insinuavimus] rescriptis Apostolicis concedentibus facultatem à quocumque Antistite Catholicæ communionis ordines recipiendi moderationem aliquam salutarem à Concilio (a) Tridentino adhibitam fuisse, ut nempe ab alio Antistite ordinari nullatenus *specialis rescripti prætextu* cuiquam *permittatur, nisi ejus probitas, ac mores ordinarii sui testimonio commendentur.* (b) *Res* scilicet *plena æquitate, & laude digna, visa* est Tridentinis Patribus, *ut de mendacio nemo lucretur, præsertim apud sanctam & summam sedem.* Æquissimum visum est fraudibus, & clandestinis molitionibus occurrere, quibus rescripta ista ignari aliquando, & perditæ vitæ, atque existimationis homines extorquent. Nullum autem convenientius remedium judicatum est, quàm ut Episcopi, quorum maximè ordinatio interest, & qui ordinandos perfectius nosse possunt, de eorumdem vita, & moribus prius consulantur, quàm ipsi licentiam

(a) Concil. Trid. sess. 23. cap. 8.

(b) Bernardus epistol. 180. ad Innocent. 2.

A ullam in Ecclesiæ præjudicium obtineant. Sanctè proinde, & salubriter ab eodem (c) Concilio Tridentino pariter statutum est, ut ji quibus prohibitus aditus ad sacros ordines ab ordinario fuerit nullo rescripto interdictos ordines consequi possint. Quò nempe Episcopi in ordinibus conferendis, officium suum *liberius exequi, ac quoquam prætextu desuper impediri nequeant.* Constitutio autem Tridentina egregia est, & scitu dignissima, iisque verbis concepta. *Cùm honestius, ac tutius sit*

B *subjecto, debitam propositis obedientiam impendendo in inferiori ministerio deservire, quam cum propositorum scandalo, graduum altiorum appetere dignitatem, & cui assensus ad sacros Ordines à suo Prælato, ex quacumque causa, etiam ob occultum crimen quomodolibet, etiam extra judicialiter, fuerit interdictus, aut qui à suis ordinibus, seù gradibus, vel dignitatibus Ecclesiasticis fuerit suspensus, nulla contra ipsius Prælati voluntatem concessa licentia de se promoveri faciendo,*

C *aut ad priores ordines, gradus, & dignitates sive honores restitutio suffragetur.* De hac Concilii Tridentini sanctione fusiùs non dicam; memini enim me de ea alias dixisse: solummodò colligo admoneri ex ea summum Pontificem, ne facilè ad alienos Clericos ordinandos, vel ut ab alio ordinentur, permittendos inducatur. Quippe cum ab ordine recipiendo prohibitos, nec ulla concessa à superiori licentia, nec ulla appellatione ad superiorem

D interjecta, contra proprii Episcopi interdictum obniti posse voluerit. Denique idem Tridentinum de rescriptis prædictis sic censuit, (d) *facultates de promovendo à quocumque non suffragentur, nisi habentibus*

(c) Trident. cap. 2. ejusdem sess.

(d) Concil. Trid. sess. 7. cap. 11. de reform.

tibus legitimam causam, ob quam à propriis Episcopis ordinari non possint: & tunc non ordinentur, nisi ab Episcopo in sua diœcesi residente, aut pro eo Pontificalia exercente, & diligenti prævio examine.

ARTICULUS X.

De literis dimissoriis ex antiqua Ecclesiæ usu.

§. PRIMUS.

An præsumpta Episcoporum voluntas ad ordinationem suffecerit.

I. Stabilita jam Episcoporum auctoritate in suos, adeò ut nulli alteri Episcopo [si summum Pontificem ob plenitudinem potestatis, aliosque paucos excipias] ordinare ullos liceat, nisi de propriorum licentia, atque permissu. Jam videndum est quomodo licentia ista olim concederetur, & qua formula exhiberi, & quando soleret. Præsumptum aliquando consensum Episcoporum visum fuisse sufficere viris quibusdam piis, & sanctis, ut eos præsertim quos Episcopi sui probis moribus commendatos alicubi dimitterent, aut Presbyteratu dignos judicarent, ipsi ordinare possent suprà diximus. Hac excusatione docuimus (a) Alexandrum, & Theoctistum Origenis consecratores, contra Demetrii Alexandrini querimoniam usos fuisse: simili quoque (b) Epiphanium, cui necessitas quæcumque Ecclesiæ sufficere visa fuit, ut consensus proprii Episcopi præsumeretur; quod satis indicat iis, quas scripsit ad Joannem Hierosolymitanum literis, in quibus ordinationem Pauliniani extrà suam parochiam excusans, primùm hæc habet, quæ moderatio-

(a) Hieronym de script. Eccles. in Alexandr.

(b) Epiphan. epist. ad Joannem Hierosol. inter epist. Hieronym. 50.

A ne aliqua indigent, nec crudè intelligenda sunt. *Ordinavimus Paulinianum Diaconum, & postquam ministravit, rursum Presbyterum: super quo debueras gratulari, intelligens, quod ob Dei timorem hoc fumus facere compulsi: maximè cum nulla sit diversitas in Sacerdotio Dei, & ubi utilitati Ecclesiæ providetur. Nam etsi singuli Ecclesiarum Episcopi habent sub se Ecclesias, quibus curam videntur impendere, & nemo super alienam mensuram extenditur; tamen præponitur omnibus charitas Christi, in qua nulla simulatio est:*

B *nec considerandum quid factum sit, sed quo tempore, & quomodo, & à quibus, & quare factum sit.* Quorum verborum sensus est ratum habere debere Episcopum, quod ab alio in ejus parochia gestum, si in Ecclesiæ utilitatem gestum sit; Episcopos siquidem omnes eundem ordinem habere; eundem totius Ecclesiæ Episcopatum esse, qui licet diversis plebibus distinctus sit, & singulis Episcopis quodammodo divisus videatur, ob

C Ecclesiæ tamen utilitatem nonnunquam confundi. Posse quoque Episcopis ex charitate aliena curare, dummodo simulata illa non sit, nec illius falso prætextu, ambitio ad assumenda aliorum jura abutatur: quod ex circumstantiis actionum facilè detegi poterit. Quæ certè omnia eò tendunt, ut præsumpta ad ordinationem Episcopi proprii voluntas sufficere videatur. Quod postea exemplo Episcoporum Cypri confirmat, dum

D quibusdam interjectis circa Pauliniani ordinationem observatis hęc subdit. *O verè benedicta Episcoporum Cypri mansuetudo, & bonitas, & nostra rusticitas sensu tuo, & arbitratu, digna misericordia Dei. Nam multi* Epi-

Episcopi communionis nostræ, & Presbyteros in nostra ordinaverunt provincia, quos nos comprehendere non potueramus. Et miserunt ad nos Diaconos, & Hypodiaconos, quos suscepimus cum gratia, & ipse cohortatus sum beatæ memoriæ Philonem Episcopum, & sanctum Theoprobum ut in Ecclesiis Cypri, quæ juxta se erant, ad meæ autem parochiæ videbantur Ecclesiam pertinere, eo quod grandis esset, & latè patens provincia, ordinarent Presbyteros, & Christi Ecclesiæ providerent.

II. Quamvis autem hæc præsumpta, & tacita Episcopi proprii consensio ad hoc sufficiat, ne videatur alienum Clericum furatus, qui eum de ordinarii sui licentia præsumpta ordinavit: cùm nulla rei alienæ acceptio, usurpatio, vel retentio, furti deformitate notetur, nisi quæ invito Domino facta credatur. Nihilominus legitima minimè censetur, nec sufficiens tam ad suspicionem omnem criminis avertendam, quàm ad fidem faciendam de legitima ordinis susceptione, vel collatione; nullus enim de ordinationis vitio debet hærere scrupulus: vera & legitima ejus agnosci debet ab omnibus ordinatio, cui publica auctoritate constituto parcri debet ab omnibus: publicus Ecclesiæ minister publico indiget testimonio, quo Episcopi sui consensus probetur. Præsumptio omnis in re tanti momenti, vel incerta est, vel saltem insufficiens: non sufficit quod factam ordinationem Episcopus cujus intererat, ratam habeat, nisi ratihabitio ordinationem anteverterit, vel ei concurrerit. Nam cùm legitima ordinatio non nisi de consensu ordinarii fieri debeat, non videtur, de ejus consensu fieri, cujus solum consensus jam peractæ accedit. Quæ autem certitudo de præsenti Episcopi proprii consensu haberi potest, si nullus nostrum quid post horam voliturus sit, de seipso certò rescire queat? Sed esto quis de aliquo certò fortè hoc præsumat; non fuit tamen excusatio ista in Ecclesia toleranda, quæ & patrocinium ambitionis, & fraudis tegumentum, & erroris refugium esset, dicentique solum fide niteretur, non extraneis testimoniis revinci posset.

§. II.

Licentia ab alio recipiendi ordines scripto tradi debet.

III. Sed nec propter easdem rationes verbo satis visum est licentiam concedi, nisi scripto quoque firmaretur, nec gratiam istam ex earum numero esse debere judicatum, quæ solo verbo impetrantur. Sicut enim judicem oportet scripto sententiam ferre, & omnia judicii acta procurare, ut per personam publicam, aut alios duos fide dignos testes fideliter, ac diligenter conscribantur, *ne contra falsam assertionem iniqui judicis innocens litigator quan loqui non possit veram negationem probare, cum negantis factum per rerum naturam nulla sit directa probatio: ne falsitas veritati præjudicet, aut iniquitas prævaleat æquitati.* Ita quoque necessarium visum est ad præcludendam ambitioni, & præsumptioni viam scripto licentiam concedi, qua alieni Clerici ordinatio permittatur, ne negans licentiam à se datam proprius Episcopus negotiationem suam probare non possit; ne candidatus ordinum licentiam non datam mentiri, vel or-

ordinator possit fingere : ne in conferenda ista licentia Episcopus cujus maximè interest, minus attendat, eum aliquando aut verbum nihil cogitanti subripiatur, aut excidat, quæ in scribente incuria, oscitantia, vel subreptio non ità facilè contingit. Ob has itaque, & similes causas Concilia Carthaginense (a) primum, Bracharense (b) primum, (c) Trullanum, Cabilonense (d) secundum, (e) Meldense, & quædam alia; itemque Romani Pontifices Innocentius (f) primus, Zacharias (g) in Synodo Romana, & Clemens (h) quartus, nonnisi per literas licentiam istam concedi voluerunt. A quibus non dissentit Tridentinum (i) Concilium, dum à titulari Episcopo vetat, *absque sui proprii Prælati expresso consensu, aut literis dimissoriis*, alterius subditum, quocumque prætextu ordinari. Nam ideò expressum consensum, vel literas dimissorias requirit, non absolutè dimissorias literas, quod aliquando contingat, solemniter, & publicè in Ecclesia Episcopi proprii, eo præsente, sed honoris causa alienum Episcopum ad celebrationem ordinum rogante, vel propter infirmitatem indigente, aut absente eo quidem, sed præsentibus officialibus ejus, iisque adjuvantibus, examinantibus, & testimonium de ordinatione ferentibus, ordinationem publicè peragi, quo unico casu litteris dimissoriis opus non est, quò quis ab alterius civitatis Episcopo ordinari queat, sed expressus consensus Episcopi sufficit, qui ex notoria Episcopi præsentia, vel officialium ejus, eorumque cooperatione, & secutis posteà testimonialibus litteris ejusdem nomine inscriptis satis manifestè, & evidenter innotescit, ut scripto non sit opus, quo concessa alteri Antistiti licentia fuerit, quem publicum factum satis arguit, nihil adversus auctoritatem Ordinarii tentasse. Nec in isto pariter casu litteras dimissorias necessarias judicarunt citata superiùs Concilia, summi Pontifices, ut ex eorum lectione, & scopo patebit.

(a) Carth. 1. q. 5.
(b) Brach. 1. c. 36.
(c) Trullan. c. 17.
(d) Cabilon 2. c. 41
(e) Meldense c. 35.

(f) Innoc. 1. ep. 3. cap. 7.
(g) Zacharias in Synod. Rom. c. 11.
(h) Clemens 4. cap. de tempor. ordinat. in 6.

(i) Concil. Trid. sess. 14. cap. 2. de reform.

A

B

§. III.

Eandem licentiam signatam ab Ordinario, ejusque sigillo munitam esse oportere.

IV. SUblato verò isto casu scriptæ debuerunt esse litteræ, quibus publica fides fieret, si cui ab alio Episcopo recipiendi ordines licentia concederetur. Imo ne qua fraus iis irrepere posset, statuit Bracharense (k) primum Concilium, non solùm ab eo qui ab alieno Episcopo ordinari petit, scripta, *sed signata scripta* proferri debere. Cabilonense (l) verò secundum sub Carolo Magno insuper præscripsit, ut *litteras habeat, in quibus sint nomina Episcopi, & civitatis plumbo impressa*, nec admitti possit, *nisi iis cognitis, & talibus inventis*. Circà Ultramarinos verò & è longinquis regionibus venientes Sylvester primus, Anastasius primus, & Alexander tertius, eos nonnisi quinque, aut amplius Episcoporum chirographis designatos recipiendos esse censuerunt, ut supra notavimus.

(k) Bracharen. 1. supra.

(l) Cabilon. supra.

C

D

§. IV.

Aliæ notæ dimissoriarum literarum.

V. NEque id sufficere visum, nisi notis quibusdam eadem literæ dimissoriæ afficerentur,

tur, quas ex Niceno primo refert Atticus ille Constantinopolitanus Episcopus, qui curavit Nicenos canones colligi, eosque ad Patres Concilii Carthaginensis sexti direxit. Is ergo exemplar, ut vocat epistolæ secundum Nicenos Patres edocere volens hæc habet. *Græca elementa literarum numeros etiam exprimere, nullus qui vel tenuiter Græci sermonis notitiam habet hæc ignorat. Ne igitur in faciendis epistolis canonicis, quas mos Latinus formatas appellat, aliqua fraus falsitatis temerè præsumeretur, hoc à Patribus trecentis decem, & octo Nicææ congregatis saluberrimè inventum est, & constitutum: ut formatæ epistolæ hanc calculationis, seu supputationis habeant rationem: id est, ut assumantur in supputationem prima Græca elementa Patris, & Filii, & Spiritus sancti, hoc est π, υ, α, quæ elementa, & octogenarium, & quadringentesimum, & primum significant numerum. Petri quoque prima litera, id est, π, quæ numerum octoginta significat. Ejus quoque qui scripsit epistolam, prima litera; cui scribitur secunda litera; accipientis tertia litera; civitatis quoque, de qua scribitur, quarta; & indictionis, quæcumque est, ejusdem temporis idem qui fuerit numerus, assumatur. Atque ita his omnibus Græcis literis, quæ [ut diximus] numeros exprimunt in unum ductis; unam quæcunque collecta fuerit summam epistola teneat, hanc qui suscepit, omni cum cautela exquirat expressè. Addat præterea separatim ἀμήν, amen, quod in epistola nonagesimum & nonum numerum secundum Græca elementa significat.* Quæ omnia explicant fusius Ivo ([a]) Carnotensis, ([b]) Baronius, ([c]) Sirmondus, & alii.

(a) Ivo de cauf. Clericis part. 6. cap. 433.
(b) Baron. ad annum 325. à n. 163. usque ad 171.
(c) Sirmond. to. 2. Concil. Galliæ in fine.

VI. Hic tantum examinendum est, quomodo id inventum à Patribus dicat Atticus *ne aliqua fraus falsitatis temerè præsumeretur*. Quidni aliquis impostor nominis Episcopi priorem literam exarare, itemque Episcopi ad quem epistolam scriptam finxerit, similiter priorem nominis literam addere, sicut & indictionis, easque omnes literas, quæ in quavis ferè epistola propriæ erunt, cum communibus, à quibus nomen tum Patris, tum Filii, tum Spiritus sancti Græco idiomate scriptum incipit, & ἀμήν quoque inscribere, ac numerum ex iis resultantem posset colligere? Respondet Baronius hunc Concilii Niceni canonem secretum à Patribus Concilii Niceni, & Catholicis Episcopis retentum, neque apud infideles, vel hæreticos, aut alios passim divulgatum, nè Catholicæ communionis signa usurpare possent. Non tamen hæc responsio omnino satisfacit. Cùm enim in Nicena Synodo Ariani ([d]) plurimi Episcopi, v. gr. Eusebii duo Nicomediæ, & Cæsareæ, Theognis Nicenus, Mares Chalcedonensis, & alii simulantes pœnitentiam recepti sint, poterant sanè symbolum istud Patrum Nicenorum Arianos edocere, ideoque contrà fraudes hæreticorum de sufficienti remedio in istius symboli adinventione minimè videbatur fuisse provisum. Quod si fortè quis dicat hæc omnia adhibita fuisse, ut plurimos saltem plebejos homines forma literarum istarum conficiendarum lateret, & ne fortè isti prædictas literas fingerent, hoc remedio fuisse consultum, non omnino abnuerim: sed nec huic tantum rei eas literas adhibitas censuerim. Itaque existimo prædictas literas uniuscujusque

(d) Baron. ad annum 325. n. 165.

que Episcopi propria manu exarari debuisse, cum scribæ manu reliquum epistolæ corpus describi potuerit; sicque quemadmodum chirographi adhibentur ad impediendas fraudes; ità & has literas ad occurrendum iisdem fraudibus, fuisse excogitatas, quas nempe unusquisque Episcopus propria manu pingeret, non aliena.

VII. Literarum istarum quibus Episcopus Clerici sibi subditi ordinandi licentiam alteri Episcopo concedere solebat, meminit Augustinus (a) epistola quadam ad Clerum, & populum Hipponensem, vbi de quodam suo Clerico loquens, hæc habet. *Sed cùm promoveri in Clericatu sive illic per me, sive alibi per litteras meas vehementissimè conaretur: ego autem nullo modo adducerer ei homini, de quo tantum malum existimarem, manus ordinationis imponere, aut per commendationem meam fratri meo eum subintroducere; turbulentius agere cœpit, ut si ipse in Clericatu non promoveretur, nec Presbyter Bonifacius in suo gradu esse permitteretur.*

(a) Aug. ep. 137. ad Clerum, & populum Hippon.

§. V.

Quomodo vocarentur istæ literæ.

VIII. Multis autem nominibus antiquitus eæ literæ dictæ reperiuntur. Primò enim ἀπολυτικὰς, à Græcis, dimissoriæ à Latinis reperiuntur dictæ: ἀπολυτικὴν ejusmodi epistolam vocat Synodus (b) Trullana: in eadem significatione vocem istam usurpant, & explicant (c) Zonaras, (d) Balsamon, aliique Græci, passim. Dimissoriæ autem vocantur à sancto (e) Leone, & (f) Zacharia summis Pontificibus; itemque in legibus Longobardorum,

(b) Synod. Trull. cap. 17.
(c) Zonar. in c. 11. Synod. Chalced.
(d) Balsamon ibid.
(e) S. Leo apud Grat. c. 1. dist. 72.
(f) Zacharias in Synodo Rom. c. 11.

A ubi hæc habentur, (g) *ut nemo alterius Clericum sine commendatitia, aut dimissoria litera recipere præsumat*: necnon in epistola formata, quam dedit Vvolfeo (h) Constantiensis Episcopus pro Annone Clerico ordinando: & in ea quam pro Bernone Clerico concessit Hincmarus (i) Remensis: nec non in aliis apud (k) Burchardum, (l) Ivonem, & (m) Gratianum. Dicuntur etiam εἰρηνικαὶ, seu pacificæ; εἰρηνικὰς eas in simili acceptione vocarunt (n) Concilium Antiochenum, & (o) Chalcedonense: docentque (p)
B Zonaras, & (q) Balsamon εἰρηνικὰς, καὶ ἀπολυτικὰς γραφὰς, *dimissorias, & pacificas literas* easdem esse: (r) ideoque quas Hegiloni Presbytero concessit Teutgaudus Treverensis dimissorias, eas pacificas vocavit. Nominantur etiam commendatitiæ ab (s) Attico, à prædicto (t) Vvolfeone, & (u) Ebroino Bituricensi, necnon in prædictis legibus (x) Longobardorum, & passim in (y) capitularibus Caroli, quibus consentire videtur (z)
C Augustinus supra citatus, dum ejusmodi epistolas *Commendationis* nomine insignivit συστατικὰς tamen literas [quo nomine commendatitias Græci vocant] à dimissoriis canon ( ) undecimus Concilii Chalcedonensis apertè discriminat, quamvis decimus tertius cum eisdem quodammodo confundat: quod quidem arguit συστατικὰς literas diversas fuisse, alias, quæ Laicis accusatis, sed postea innocentibus repertis darentur,
D tur, alias quæ Clericis dum ab Episcopo proprio dimitterentur, ut explicant (b) Zonaras, & (c) Balsamon. Vocabantur quoque formatæ à Latinis, ut docet Atticus (d) Constantinopolitanus supra, po-

(g) Leg. Longobard. tit. 4.
(h) Litteræ Vvolfeonis infrà.
(i) Litteræ Hingmari infrà.
(k) Burchard. lib. 2. cap. 42.
(l) Ivo parte 6. cap. 14.
(m) Grat. dist. 72. & 73.
(n) Conc. Antioch. cap. 7. & 8.
(o) Chalced. c. 11.
(p) Zonar. in c. 11. Chalced.
(q) Balsamon ibid.
(r) Teutgaud ep. tom. 2. Conc. Gall.
(s) Atticus c. sanctissimo, dist. 71.
(t) Vvolfeonis,
(u) & Ebroini ep. tom. 2. Conc. Gall.
(x) Leg. Longobard. supra cit.
(y) Capitul. lib. 6. cap. 130. & alibi.
(z) Aug. ep. 137. supra.
(a) Chalced. c. 11.
(a) Zonaras,
(b) & balsamon in eosdem can.
(c) Atticus supra.
(d) Milevit. c. 20.

potestque colligi ex Concilio Milevitano, ex (a) capitularibus Caroli, ex (b) literis prædicti Attici, (c) Burchardi Vvormatiensis Luitadi (d) Vinciensis, & aliis, in quibus commendatitiæ, & dimissoriæ vocantur formatæ. Nominantur quoque Κανονικαὶ à Concilio (e) Antiocheno, id est *Canonicæ*, ut vocat (f) Meldense, quo etiam nomine eas indigetat Hincmari Remensis (g) epistola ad Æneam Parisiensem, qua sibi dari petit Clericum nomine Bernonem, eumque ad ordinationem concedi.

IX. Non est autem nostri instituti de iis omnibus literarum variis generibus, & vsibus disserere, nam certissimum est formatarum non hunc solum usum fuisse, ut per eas Clerici ad ordinum susceptionem dimitterentur, cùm eorum maximè beneficio communio Catholicæ Ecclesiæ confirmaretur, ut patet ex Optato (h) Milevitano, & aliis. Literarum quoque Canonicarum communiorem usum esse, cùm eæ omnes Canonicæ dici possent, quæ iuxta canonem concederetur, sicut etiam formatæ eæ omnes dicebantur, quarum certa formula præscripta esset, & tessera quædam communionis Catholicæ adjuncta, εἰρηνικὰς quoque, seu pacificas scimus communicatorias quoque dictas, ut indicat Theophilus (i) Alexandrinus in epistola quadam Paschali, itemque Ecclesiasticas, quod Ecclesiæ communioni inservirent, & ab Episcopis recens ordinatis dari solerent. Certum est quoque commendatitias non solùm Clericis, sed & Laicis datas, & quidem suspectis aliquando de crimine, ut docet (k) Balsamon. Itaque iis

A omnibus, quæ à proposito nostro aliena videntur, seclusis, epistolas istas, quibus Episcopis alienum Clericum ordinandi, vel in ministerio retinendi dabatur auctoritas, ἀπολυτικὰς, seu dimissorias, εἰρηνικὰς, seù pacificas, συστατικὰς, seu commendatitias, Κανονικὰς Græcè, ac Latino idiomate dici non immerito, nec sine ratione ostendendum nobis est.

X. Balsamon rationem eorum ferè omnium ostendit: Primò enim, inquit, συστατικαὶ γραφαὶ λέγονται, αἱ διδόμεναι Κληρικοῖς παρὰ τῶν
B χειροτονησάντων αὐτοὺς Ἐπισκόπων, καὶ συνιστῶσαι, ἤτοι δηλοποιοῦσαι τὴν χειροτονίαν τούτων, *commendatitiæ scripturæ dicuntur, quæ dantur Clericis, ab iis, qui illos ordinarunt, Episcopis eos commendantes, ac eorum ordinationem declarantes*; quod ex canone decimotertio Concilii Chalcedonensis confirmat. Dicuntur ergo συστατικαὶ literæ à verbo Græco συστατέω, quod est *commendo, probo*, sicut commendatitiæ à commendando etiam nomen ha-
C bent, quod ordinandi commendationem continere deberent. Neque enim ullum ad ordines dimittebant, nisi de morum probitate, ac scientia commendatum. Commendatio autem ista per literas vix ulli dabatur, nisi quem Episcopi, vel à se peregrinatum, sed postea ex ipsa peregrinatione reversurum dimittebant, seu potius emittebant. Vel quem alteri ordinandum, atque in consortium Clericorum suorum cooptandum pro-
D priè dimittebant, seu concedebant; ideoque licet dimissoriæ omnes commendatitiæ essent, non tamen quælibet commendatitiæ propriè erant dimissoriæ, sed impropriè solùm. Dimissoriæ enim pro-

(a) Capit. addit. 4. ca. p. 98.
(b) Literæ Attici.
(c) Lit. Burchard. e. in nomine, ead.
(d) Luitad. epist. tom. 2. Conc. Gall. in fine.
(e) Antioch. c. 8.
(f) Concil. Meldens. cap. 51.
(g) Hincmar. epist. ad Æneam tom. 2. Conc. Gall.
(h) Optatus lib. 2. contra Parmen.
(i) Theophil. ep. 1. Paschal. in fine.
(k) Legatur Balsamon in c. 13. Conc. Chalced.

propriè dicuntur, quibus Episcopus Clericum suum alteri cedebat, jusque omne quod in eum habebat, ad alterum transmittebat: unde dimissoriæ à verbo Latino *dimittere*, sicut ἀπολυτικαὶ à verbo Græco ἀπολύειν, quod ei respondet, deducuntur: utrumque autem à potestate, arbitrioque suo aliquem liberare, à consortio, à custodia, à familiaritate rejicere significat. Sic apud (a) Mathæum ἀπολύειν τὴν γυναῖκα, idem est quod repudiare uxorem, & apud (b) Svetonium *dimittere uxorem* repudiare est: Sic dimittitur concio, vel Senatus, cùm quique quò velit, abeundi fit potestas, sic passim in (c) Triodio, (d) Liturgiis, (e) Basilii, & (f) Chrysostomi ἀπολυτικὸν dicitur oratio, aut formula qua populus peracta liturgia dimittebatur, cujus etiam orationis, meminit (g) Phranzes, & (h) Euchologium. Sic pariter dimissi milites dicuntur, quibus abeundi fas est, dimissi è tutela qui ab ea liberati, dimissi debito qui à creditoris obligatione soluti sunt: Sic denique, ut ad epistolas dimissorias conformiùs exemplum proferamus, *libelli dimissorii* [qui aliàs *Apostoli* vocantur, quod per eas causa ad eum, qui appellatus est mittitur] in jure nuncupantur, ii videlicet quibus judex à quo appellatur, judici ad quem appellatur, à se appellatum fuisse significat, eumque de causæ negotio instruit. Quibus literæ antiquorum dimissoriæ respondent; nam Clericum ad ordinationem, vel ad ministerium sacrum ad alienum Episcopum proprii remittentes, eum de ipsius probitate, & merito instruebat. De iis autem ita Balsamon: (i) λέγονται δὲ ἀπολυτικαὶ

(a) Matth.19.
(b) Sueton. in Tiberio.
(c) Triodium.
(d) Liturgiæ
(e) Basilius,
(f) & Chrysostom. passim.
(g) Phranzes chronic. lib.3. cap 19.
(h) Euchologium Græcorum.
(i) Balsamon in c.11. Chalced.

A μὲν ὡς πιστοῦσαι κατὰ γνώμην καὶ ἀπόλυσιν Ἀρχιερατικὴν τὸν Κληρικὸν, ἢ τὸν Ἐπίσκοπον μεταπεσεῖν. Id est, *dicuntur autem dimissoriæ, ut quæ ostendant ex voluntate, ac dimissione Antistitis Clericum, vel Episcopum transiturum*. Idem etiam, cur eædem literæ pacificæ dicantur, rationem subjungit, εἰρηνικαὶ δὲ ὅτι τοιαύτης προκομιζομένης γραφῆς παρὰ τοῦ χειροτονήσαντος, εἰρήνη ἔσται μέσον τῶν Ἀρχιερέων. οὔτε γὰρ ὁ δεχόμενος τὸν ἀλλότριον Κληρικὸν τὸν συνάδελφον αὐτοῦ θλίψει, καὶ προκριματισθήσεται, οὔτε ὁ Κληρικὸς βλαβήσεται ὡς ὑβρίζων τὸν χειροτονήσαντα

B αὐτόν. *Pacificæ autem dicuntur, quod cùm talis adfertur scriptura ab eo qui ordinatus est, pax erit inter Antistites: neque eum qui alienum Clericum recipit confratrem suum opprimet, nec ei præjudicabitur, nec Clericus offendetur, tanquam ei, qui ipsum ordinavit injuriam suam faciens*. Confirmant hanc Balsamonis interpretationem, ea quæ supra diximus, de pace inter Episcopos turbari solita, cùm sine

C proprii licentia Clericus ab alieno susciperetur, vel ordinaretur. Hoc enim supposito pacificæ eæ literæ dicentur, quæ pacem illam fovebunt, nec eam interturbari permittent. Canonicæ tandem indigetabantur, per quas canonum Clericos suos sine proprij Episcopi licentia abire vetantium executio procuratur, & canonica promotio Clericorum efficitur.

§. VI.

D *Quomodo dimissoriæ antiquorum à nostris differrent.*

XI. Ex iis autem patet dimissorias literas aliquando dici, quibus quis reversurus ad pro-

propriam parochiam abire ad alienam permittitur, ut cùm in Concilio (a) Antiocheno Episcopo vetitum sine dimissoria, seu pacifica Metropolitani epistola ad Imperatorem ire; Nec dubitamus quin antiquitus darentur quoque literæ dimissoriæ quibusdam ad ordines recipiendos, quibus tamen revertendi ad propriam parochiam obligatio imponeretur. Cùm & (b) Ephiphanius Clericos in Ecclesia sua institui permiserit, & in suæ Ecclesiæ utilitatem ordinari ex prædictis; & Helias Abbas Epiphanium ad sanctum Gregorium miserit ordinandum, quem reversurum ad proprium Monasterium jam ordinatum putabat, sed contra Romanæ Ecclesiæ consuetudinem id esse dictitans (c) sanctus Gregorius, retinuit, aliarum Ecclesiarum alium morem esse satis innuens. Nihilominus tamen prioribus temporibus dimissoriarum hujusmodi concedendarum consuetudo rara, atque infrequens erat; sed si cui Episcopus recipiendi ab alio ordines, facultatem concedebat, hunc à se dimittebat, & à sua potestate; ut tum ex prædictis patet, tum etiam confirmatur ex eo quod literæ omnes dimissoriæ quarum nobis exempla supersunt, hanc dimissionem significent. Tum etiam ex eo quod Concilium (d) Carthaginense primum literas istas ad hoc solum requirat, ne alienus Episcopus Clericum alterius usurpet; Trullana (e) Synodus, dimissorias exigat, ut quis in aliena Ecclesia ordinetur, atque instituatur; Meldense (f) propter idipsum Canonicas Episcopi necessarias ostendat; & ob idipsum Clericum, nisi *concedente Episcopo*, eumque tradente promo-

(a) Antioch. c. 11.

(b) Epiphan. epist. ad Joann. Hierosolym. inter epist. Hieron. 60.

(c) Gregor. lib. 4. indict. 13. epist. 50.

(d) Carth. 1. c. 5.

(e) Trull. c. 17.

(f) Meld. cap. 5.

A vendum neget (g) Carthaginense tertium; uno verbo quod canones omnes, qui licentiam Episcopi requirunt, de hoc præsertim casu loquantur, in quo quis ordinatur, ut Ecclesiæ alienæ adscriberetur. Tum quod de hoc inter Epigonium, & Julianum, inter (h) Augustinum, & Severum memoratæ superiùs contentiones exortæ fuerint. De ordinatione verò ab alio Episcopo, ut in propria Episcopi parochia quis remaneret, nulla quæstio apud antiquos illos auctores; quia nemo ordinationem alie-

B ni Clerici præsumebat, nisi qui retinere vellet. Idipsum quoque indicat Augustini supra allatum testimonium, de eo quem alieno Episcopo subintroducere noluit per commendationem suam, idest alterius Clero cooptandum suggerere. Denique cùm solerent hisce temporibus singuli Clerici in Ecclesiis suis residere, nec otiosi, aut desides Episcopi in suis Ecclesiis ordinationes necessarias prætermitterent, nulla ratio sub-

C esse videbatur, cur ad alienum Episcopum pro suscipiendis ordinibus mitterentur, nisi qui eidem concederentur. Gravis autem causa suberat, ut nonnisi à proprio Episcopo ordinarentur, quia cùm nemo ordinaretur, nisi qui alicui Ecclesiæ simul inscriberetur, & Cleri judicio probatus esset, vix ab alieno quis ordinari poterat, cujus non erat de Ecclesia alterius Episcopi providere, ac disponere, cui Presbyterorum Episcopi alte-

D rius concilium præstò non erat. Deinde cùm præsente plebe, cui quis præfuturus erat, vel saltem præsente plebe civitatis, ad cujus aliquam Ecclesiam, seu ab ea dependentem quis mittebatur, ordina-

(g) Carth. 3. c. 21.

(h) Aug. epist. 240. ad Severum.

natio fieri soleret: quomodo in aliena civitate, ab alio Episcopo legitimè quis ordinatus dici potuisset? Nullus ergo vel certè rarus litterarum dimissoriarum pro ordinibus ab alio Episcopo recipiendis [quales jam conceduntur] usus erat. Sed litteræ dimissoriæ ad hoc tantum concedi solitæ erant, ut Clericus alienas regiones peragrans in dignitate sua, & loco reciperetur, ac communicaret, vel ut Clericus alteri Episcopo suę Ecclesiæ cardinandus, in eamque recipiendus concederetur.

§. VII.

Dimissorias litteras nonnisi rogatos Antistites olim concessisse.

XII. Atque inde fiebat, ut non libenter, neque facilè adduci solerent Episcopi ad dimissorias alicui concedendas, sed eas nonnisi à Clericis, vel ab aliis Episcopis rogati concederent. De præcedente Clericorum postulatione testis est Leo Papa apud Gratianum, (a) *Episcopus subjecto sibi Sacerdoti, vel alii Clerico, nisi ab ipso postulatus, dimissorias non faciat, ne ovis quasi perdita, & errans inveniatur.* Quæ sententia, nisi aliquo errore scateat, ostendit rogare debuisse Clericum Episcopum suum, antequam litteras ab eo dimissorias impetrare possit; nam verba ista *ab ipso*, non ad alium referri possunt, quàm ad Sacerdotem, vel Clericum Episcopo subditum, qui dimissorias litteras postulet, ut ab Episcopi proprii potestate absolvatur. Glossa (b) tamen de Episcopo ad quem Clericus mittitur, verba ista interpretatur. Quem pro Clerico habendo rogare debere, & postulare affirmat: eique maxi-

(a) Leo apud Gratian. c. 1. dist. 72.

(b) Glossa in dictum can.

A mè consonant sequentia verba. Si enim à nullo Episcopo rogatus Episcopus alicui ex suis Clericis dimissorias concederet, periculum esset, ne tanquam ovis perdita, nemine eum recipiente in suum Clerum, huc illuc oberaret, quod canones vetant. Ad Clericorum autem preces concedi ipsas solere ostendunt litterę dimissorię (c) Attici Constantinopolitani, Vvolfeonis Episcopi Constantiensis pro Annone Clerico, item Heidilonis Episcopi Noviomensis pro Rotgero Diacono, necnon Durandi Ar-

B verni pro Subdiacono quodam, aliæque ejusmodi, quæ petentibus iis, in quorum favorem scriptę sunt, leguntur concessę. Firmatque hanc consuetudinem Gregorius Magnus, qui (d) Florentinum Subdiaconum Romanum refugientem civitatem Neapolitanum, electum ejusdem Episcopum consecrare renuit, & Cosmam Ecclesiæ Syracusanæ Subdiaconum, in possessione, quæ Juliana vocabatur, non libenter ordinatum Presbyte-

C rum, locique qualitate afflictum in pristinum cardinem revocavit, neminem ostendens invitum ab Episcopo suo in aliam Ecclesiam transferendum, aut alteri concedendum, quia cùm dimissione ista Clericus extra potestatem proprii Episcopi, in aliam veluti familiam transiret, videbatur juxtà adoptionis leges, *arbitrium ejus spectandum esse, vel consentiendo, vel non contradicendo.*

XIII. Verùm cùm ea esse sole-

D ret Episcoporum hisce temporibus auctoritas, ut ipsorum jussiones sacræ haberentur, ea Clericorum erga Episcopos suos charitas, ut tanquam patres eos amplexarentur ea obedientia, ut alacriter parendi sum-

(c) Litteræ Attici dist. 73. can. sacratissimo.

(d) Gregor. lib. 2. epist. 15. indict. 11.

summam laudem esse ducerent. Ideò rariùs reperies Clericos pro dimissione sua rogasse, nunquam ferè ab aliis rogatos fuisse, quos scilicet sollicitare nefas erat: sed Episcopos ab aliis qui indigerent Clericis rogatos, Clericos ad Ecclesiæ alterius utilitatem leges concessisse. Sic, verbi gratia, sanctum Symplicianum [a] Presbyterum Romanum rogante Ambrosio à Damaso datum suspicamur. Sic [b] decreta legitur ad Anastasium summum Pontificem, & Venerium Mediolanensem legatio ab Aurelio Carthaginensi, & cæteris Africanis Episcopis, ut Ecclesiæ Africanæ penuria Clericorum laboranti succurrerent. Cui petitioni ipsos annuisse probabile est, cùm Paulinus Lector Mediolanensis, qui vitam sancti Ambrosii scripsit, [c] referat se Carthagine apud Fortunatum Diaconum consedisse, & sancti Ambrosii vitam rogatu Augustini conscripsisse, unde colligi potest probabile esse, quod in Africam missus fuerit, idemque fortè sit, qui contra Celestium in Africa pro fide Orthodoxa laudabiliter decertavit. Et ne obscura fortè exempla quæramus, cùm definitionem summorum Pontificum, & Conciliorum teneamus. Inde est, quod Carthaginense [d] Concilium primum sub Julio statuerit, ne alienum Clericum quis Episcopo suo eripiat: *sed si fortè erit necessarius, petat à collega suo, & per consensum habeat*. In [e] Carthaginensi tertio dixerit Aurelius persuadendum esse eum, qui plures habet Clericos, ut alteri indigenti concedat. Docuerit Innocentius primus epistola ad Victricium Rothomagensem, alienum Clericum non esse ordinandum, *nisi ejus Episcopus precibus*

(a) Leo epist. 62. al. 64. ad Anastas. Thess. cap. 9.

(b) Aug. de Simplic. lib. 8. confess. cap. 2.

(c) Paulinus in vita Ambros.

(d) Carth. 1. c. 5.

(e) Carth. 3. c. 45.

A *exoratus concedere voluerit*. Decreverit sanctus Leo [f] epistola ad Anastasium Thessalonicensem, ut *alienum Clericum invito Episcopo ipsius nemo suscipiat, nemo sollicitet, nisi fortè ex placito charitatis id inter dantem, accipientemque conveniat*. Denique hinc est, quod litteras dimissorias, per quas Clericum suum Episcopus alienabat, nonnisi rogatus ab alieno Episcopo, qui suscepturum se Clericum, quem ipse dimitteret, promittebat, non ultrò, non sponte concedere videri deberet, juxta scilicet hanc legem

B militiæ ducibus impositam, ut qui præest nonnisi parcissimè commeatum concedat.

XIV. Non ergo concedebant litteras dimissorias antiqui Patres, quibus à quocumque Antistite ordines recipiendi potestatem facerent; sed ad eum solum à quo rogati erant Pontificem, Clericum suum dimittebant: quemadmodum Patres volenti, & roganti filios in adoptionem invitati concedunt, non cuilibet adoptandos

C offerunt: non errabundos suos mittebant Clericos, sed in alienam curam Ecclesiæ utilitatibus, vel Clericorum suorum negotiis consulentes, ex animo commendatos tanquam pii parentes uni petenti, ac roganti concedebant: quod ex formatarum conficiendarum ratione, in quibus littera initialis nominis Episcopi ad quem dirigebantur, debebat inferi, potest etiam confirmari.

(f) Leo epist. ad Anast. Thessal. 82. al. 84. cap. 9.

§. VIII.

D *Variæ formulæ dimissoriarum referuntur.*

XV. Formulam autem juxta quam deprecari solerent Episcopi licentiam sibi alicujus Clerici retinendi, & ordinandi, describ-

scriptam habes à Sirmundo sub nomine Hincmari Remensis Episcopi petentis ab Ænea Parisiensi in Bernonem Clericum potestatem sibi fieri : ita autem habet

Hincmarus nomine non merito Remorum Episcopus, ac plebis Dei famulus, dilecto fratri, & venerabili Episcopo Æneæ salutem.

Nostri fratres de Monasterio sancti Dionysii per licentiam Domini Abbatis H. Ludovici, ad educandum, atque erudiendum commiserunt mihi quendam adolescentem nomine Bernonem, quem vestra fraternitas Acolythum ordinavit, propterea quoniam sine vestra licentia eum nolumus in nostra Ecclesia diuturno tempore immorari, petimus dilectionem vestram, ut de illo nobis litteras canonicas faciatis, quatenus eum in Ecclesia nostra possimus eum regulariter ordinare.

XVI. Responsoriam ad hanc Hincmari epistolam, quæ dimissoria sit integram non habemus; ideòque prętermissa satius est alias quasdam, quæ dimissoriarum litterarum prisci temporis exemplaria nobis esse possint, prædictasque observationes confirment, oculis subjicere, nec quaslibet, sed selectas. Primum itaque prædicti Constantinopolitani Antistitis (a) Attici, quem pro formatarum inscribendarum ratione citavimus, epistola dimissoria, quæ habetur apud Gratianum, in exemplum prodibit.

(a) Atticus apud Gratian. dist. 71. cap. sanctissimo.

Sanctissimo in Christo fratri summa dulcedine charitatis amplectendo. A. illius civitatis Episcopo, illius Ecclesiæ Præsul, perpetuæ beatitudinis optat in Christo salutem.

Π. A. Τ. Π.

De cætero noverit sancta fraternitas vestra, quod iste Clericus A *Hermannus nomine, nostra in parochia instructus, ac detonsus paternitatem nostram rogavit, quatenus illi commendatitias literas conscriberemus, quibus vestræ celsitudini commendaeus, sub tuitione vestri regiminis degere posset. Cujus voluntati consentientes, secundùm canonicam auctoritatem, literas ei dimissorias dedimus, per quas & ipsi concedimus, ut sub vestro magisterio divinæ servienti insistens, suæ deserviat utilitati. Et vobis licentiam tribuimus, ut si dignum eum judicaveritis, ad sacros Ordines promoveatis. Commen-* B *datum ergo eum curæ vestræ suscipite, & nostris ex partibus absolutum, in vestrorum ovium numero custodite. Quas literas, ut vigore veritatis firmatæ indubitanter à vobis suscipiantur, literis Græcis, ut canonica docet auctoritas confirmare fategimus. Sancta Trinitas vestram beatitudinem ad regimen sanctæ suæ Ecclesiæ perpetualiter bene valere concedat, Αμην.*

Ad quorum explicationem addunt quædam exemplaria, *vel* σ, ϟ, [*quæ eandem summam exprimunt*, C putà numerum nonagesimum nonum] *indictione* X. *summam numeri* M. CCCC. XV. reliqua quæ adjiciuntur, notatu videntur indigna.

XVII. Secundò Vvolfeonis Constantiensis Episcopi ad Bernaltum Argentariensem pro Annone Clerico, ut in ejus parochia manere, & ad sacros Ordines promoveri possit, subjici potest epistola, prout à Patre Sirmundo refertur, ab epistola Attici nonnisi D in propriis diversa, ex cujus tamen explicatione lux Attici epistolæ suborietur.

Π. Τ.

Π. Υ. Α. Π. Sanctissimo in Christo fratri, summaque dulcedine amplectendo Bernalto Argentariensis civitatis Episcopo, Vvolfeon Constantiensis Ecclesiæ Præsul, perpetuæ beatitudinis optat in Christo salutem.

Υ. Ε. Ν. Σ.

Anno Christi 807. *De cetero noverit sancta fraternitas vestra, quod iste Clericus nomine Anno, nostra in parœcia instructus, ac detonsus, parvitatem nostram rogavit, quatenus illi commendatitias literas conscriberemus, quibus &c.*, ut in epistola Attici, in fine verò non habetur ἀμὴν, sed ejus loco ϛθ' quæ æquivalere diximus, quia eundem numerum continent, eaque propria subduntur, *indictione X. continet hæc formata epistola summam numeri* M. CCC. XXV. Adduntur hæc à Sirmundo, quæ rationem totius summæ ostendant, *indictio* X., *& Vvolfeonis Episcopatus annum denotant* D. CCC. XVII. *Summa vero totius numeri sub finem formatæ adscripta conflatur, ex numero communi* D. C. LX. *& ex proprio* D.C. LXV. *qui exsurgit ex literis* Υ.Ε.Ν.Σ. *& indictione* X. *una enim conjuncti reddunt* M. CCC. XXV.

XVIII. Tertiò Luitadi Episcopi Vinciensis ad Vvenilonem Rothomagensem Archiepiscopum literas dimissorias, de Vulfado Diacono, quem olim sibi traditum ab Ebbone Remensi nunc ipsi concedit, à prioribus differentes, addere possumus.

Π. Υ. Α. *Reverendissimo, & sanctissimo Patri Vveniloni Rothomagensi Archiepiscopo, Luitardus Vinciensis Episcopus, æternam in Domino salutem.*

Anno Christi 768. *Optarem valdè, si nobis spatia terrarum sineret, fraternum, & amicissimum vobiscum habere colloquium. Atque de nostris communibus opportunitatibus tractare, sed quia id prolixitas itineris denegare videtur, vestram sanctitatem humiliter exoro, ut mei memoriam coram sancto Altari habere dignemimi, vestræque me commendare Ecclesiæ, quoniam vestram charitatem jam in gremio Ecclesiæ nostræ recepimus, & pro vobis quotidianis precibus Deum exoramus. Cæterum comperiat sanctitas vestra, quendam fratrem nostrum, & filium Ecclesiæ nostræ nomine Vulfadum Subdiaconum, me petente, traditum mihi per literas, quas Ecclesiastica consuetudo formatas appellat, à venerabili Ebbone quondam Remensi Archiepiscopo. Et quia impendentibus quibusdam causis, postquam mihi traditus erat, in propria remansit Ecclesia, me suggerente, ordinavit eum idem Ebbo in gradu Diaconatus. Nunc autem quia scitis eum propter causas necessarias in partibus vestris morari, sicut mihi commendatus erat, vobis eum committo, vestræque custodiæ, & prudentiæ delego, & ut ad majores gradus eum provehatis, suppliciter exoro. Credimus enim quoniam, & sapientia, & mores ad hoc dignum eum indicant. Commendamus igitur vestræ beatitudini, Ecclesiæque vestræ, præfatum fratrem nostium Vulfadum, & de profectu ejus petimus vos lætari in æternum. At sicut mos Ecclesiasticus est, & inventum, ac constitutum à trecentis decem, & octo in Nicena Synodo Episcopis, formatam epistolam facientes, ut in nomine sanctæ, & individuæ Trinitatis nostrum opus largitionis, & dimissionis hujus nostri dilecti fratris roboratum fructuosius, & utilius fieret, in supputatione calculationis assumpsimus prima elementa græca Patris, & Filii, & Spiritus Sancti* Π. Υ. Α. *quæ octoge-*

narium, & quadrigenteſimum, & primum ſignificant. Noſtram quoque qui ſcribimus primam literam A. *veſtramque cujus beatitudinis ſcribimus ſecundam* Υ. *accipientis fratris tertiam* Λ. *civitatis noſtræ, de qua ſcribitur quartam* Σ. *indictione* I. *canonicum ordinem tenentes huic noſtræ epiſtolæ affigimus. Atque Græcarum literarum numeros, in ſummam collectam epiſtolam tenere facimus, id* LXXX. CCCC. I. XXX. CCCC. XXX. CC. I., *ut per omnia rata, & legitima noſtræ dimiſſoriæ auctoritas procederet. Separatim autem, ut epiſtolam clauderemus nonagenarium, & nonum numerum Græcis elementis etiam ſignavimus, & omninò firmavimus* σθ. Sequentia addita ſunt à Sirmundo. *Indictio* I. *& Vvenilonis Epiſcopatus congruunt anno Chriſti* D. CC. LXVIII. *proprius formatæ numerus* D. C. LXI. *quem efficiunt literæ* Λ. Υ. Λ. Σ. *& indictio* I. *numerus communis non* D. C. LX. *ut in aliis, ſed* D. XX. C. *omiſſa litera* Π. *quæ prima erat nominis Petri: ſumma ergo utriuſque numeri* M. CC. LI.

XIX. Quartò aliam dimiſſoriam videre eſt apud eumdem Sirmundum (a) Heidolinis Epiſcopi Noviomenſis ad Rodulphum Laudunenſem, pro Rotgero Diacono, quem licet ad ſuperiorem ordinem minime promoveri petat, aut expreſſam Presbyteratus ei conferendi facultatem minimè concedat, eo tamen ipſo, quo eum à ſua poteſtate omninò abdicat, & in ejus jus, ac poteſtatem transfert, ſatis innuit poteſtatem etiam ejus ordinandi ipſi facere: ſed conſultò fortè à mentione ſuperioris ordinis abſtinuit, quod eum iſti ordini gerendo minus idoneum cenſeret. Nam de ejus doctrina, & eru-

(a) Tomo 3. Concilior. Gall. infor. matis antiquis.

A ditione videtur moderatius loqui, dum ait, *ſcientiæ denique capax, miniſterii ſibi commiſſi quantum autumamus, officium ſcire dignoſcitur.* Poteris quoque apud eundem integram legere Durandi Epiſcopi Arvernorum, qui circa tempora Urbani ſecundi vixiſſe creditur, dimiſſoriam, pro quodam Subdiacono quam omiſſis Græcis literis ſuperſcriptis, earumque explicatione, quod expreſſam mihi videatur dimiſſionis formulam exhibere, hic exſcribo.

B *Durandus Dei gratia Arvernorum Epiſcopus, Rodulfo Excellentiſſimo Turonenſi Archiepiſcopo, quod in terra felicius, vel beatius in cælo.*

Comperiat dilectio veſtra, quod hic præſens Subdiaconus, quem manu propria conſecravimus, miſericorditer formatam à nobis expetit epiſtolam, & omnem auctoritatem canonicam, ſicut inter dantem, & accipientem fieri oportet, quatenus hac auctoritate ſecurus, jure veſtræ ditioni ſubjici valeret. Cujus petitionibus annuentes, C *mittimus nobilitati veſtræ hanc epiſtolam canonica institutione formatam, ut quem ſanctitatis veſtræ amodo cuſtodiæ rogando committimus, cum libera noſtra conceſſione ad quodcumque officium, ſeù ad quemcumque gradum viſum fuerit, promoveatis, & omnem quam erga eum hactenus poteſtatem nobis licuit exercere, ſit vobis licitum. Et ut nullus in veſtro animo ſcrupulus hæſitationis remaneat, ea ſigna quæ ſancti patres in Niceno Concilio ſtatuere in ejuſmodi* D *epiſtolis ſcribendis, in primis, & ultimis annotavimus.* AMHN.

XX. Poſſemus quoque extremo loco ejuſdem dimiſſionis unam ex veteribus formulis poſt Marculfum editis adjungere: ſed nihil in

in ea speciatim notandum est, præterquam quod nihil de literis Græcis in ea inscribendis habeatur, sed solùm de subscriptione Episcopi propria ejus manu. Nam hæc formula iis verbis concluditur, *& ut hæ literæ firmiorem obtineant dignitatem, meliusque eis fides adhibeatur, manu nostra eas subterfirmavimus*. Quæ verba conjecturam nostram præcedentem de literis istis Græcis manu propria Episcopi conscribendis confirmant.

§. Ultimus.

A quibus dimissoriæ istæ literæ darentur.

XXI HAs autem dimissorias vides solos Episcopos dedisse, nec alii meo quidem judicio unquam dabant. Licet enim clericis forensibus, ut ad vicinas civitates accederent, etiam presbyteris vicanis literas dare liceret, nonnisi autem Chorepiscopis, ut ad remotiora loca sese conferrent, ut indicat Concilium (a) Antiochenum. Attamen ubi de dimissoriis propriè dictis agebatur, solus Episcopus eas dare poterat, qui ideò manu propria nomen suum inscribere, qui sigillum suum, & civitatis suæ apponere, qui subscribere debebat ex prædictis. Cujus solius cùm sit ordinare, solius quoque est ordinandi licentiam facere, cùm auctoritatem quam non habet, nemo dare possit; deinde dimissio ista, quædam videbatur alienatio. At bonorum, & personarum Ecclesiasticarum alienatio ad solum Episcopum pertinet, qui tamen sine sui cleri consilio, & consensu alienare non potest, ut canones docent; sicut nec antiquitus ex prædictis sine eodem ordinare poterat, ut alibi diximus. Proindeque nullum præter Episcopum, imò nec Episcopum ipsum, nisi consulto prius clero, literas olim dimissorias, de quibus sermo factus est, dedisse colligimus.

(a) Antioch. c. 6.

ARTICULUS XI.

De literis dimissoriis ex jure communi, & novo, per Tridentinum, & alias recentiores constitutiones inducto.

§. PRIMUS.

Quid sint dimissoriæ literæ, & quæ earum genera.

I. LIteras quibus Episcopi ordinis suscipiendi potestatem alicui ex suis Clericis faciunt, inaudito antiquis nomine *Reverendos* (b) nonnulli vocant, præsertim Hispani, quod à salutatione, qua se invicem Episcopi *Reverendos*, & *Reverendissimos* honoris causa alloqui solent, ut plurimum incipiant: easdem commendatitias, & dimissorias jus (c) novum appellat, quod & personæ ordinandæ commendationem contineant, & ad alium Episcopum ad ordinum receptionem liberam eundi potestatem, seu dimissionem concedant: non tamen commendatitiæ literæ, quibus probitas, sufficientia, dignitas personæ, etiam ad ordines obtinendos commendatur, illico sunt dimissoriæ. Nam qui jurisdictionem non habent, tales testimoniales literas dare possunt: ad dimissorias autem concedendas Episcopali jurisdictione opus est: & qui à Papa habet dimissorias, ut à quocumque Antistite promoveri possit, ordinari tamen non potest, ex decreto Tridentino (d), nisi ab ordinario suo habeat commendatitias,

(b) Concil. Trid. sess. 7. de reform. cap. 10.

(c) Concil. Trid. supra.

(d) Trid. sess. 23. de reform. cap. 8.

tiis, quibus probitas ejus, & mores laudentur, commendenturque. Earum verò literarum, quocumque eas nomine vocaveris, alius jam usus, ex prædictis, quàm qui apud antiquos receptus. Sic enim Episcopi Clericos suos ad ordinandum dimittunt, ut sibi in eos jus, & auctoritatem retineant, ideòque toties dimissoriis indigeant, quoties ab alieno ordinari voluerint, nisi generalem ad quoscumque ordines recipiendos facultatem obtineant, quæ adhuc insufficiens erit, ut ad unum Episcopum missus ad alium quis recurrere voluerit.

II. Dimissoriarum ergo hujusce temporis aliæ sunt generales, aliæ speciales; generales quoque duplicis sunt generis. Quædam generales dicuntur, quod ad omnes Episcopos dirigantur, potestasque per eos concedatur, ut quis à quocumque Antistite Catholicæ communionis, non hoc, aut illo, qui determinetur, manuum impositionis beneficium consequatur; qua ferè verborum formula, ut postea patebit, literæ dimissoriæ jam concipi solent, in quibus iuxta modum loquendi Innocentii tertii conceditur, (a) *ut à quocumque Antistite, ritè, & catholicè promoto, gratiam & communionem sanctæ Sedis Apostolicæ habente*, id est non excommunicato, non suspenso, non interdicto, ut explicat (b) Glossa, ordines recipiantur. Aliæ dicuntur generales, quod vel ad Tonsuram, & omnes simpliciter ordines, vel ad eos solùm, si qui plures supersint [excepto semper Episcopatu] recipiendos generalem licentiam concedant, etiam si ad unum tantum, vel alterum Episcopum dirigantur. Speciales quoque modo opposito

(a) Innoc. 3, cap. venient, de præscriptionibus.

(b) Glossa in dicto cap. in hæc verba.

A duplicis generis dicuntur, quarum quædam ob restrictionem licentiæ ad Tonsuram, vel certos ordines: aliæ ob determinationem personæ ad quam diriguntur, speciales dici queunt.

§. II.

De clausula, Clerum, ac populum habente, *in dimissoriis generalibus scribi solita*.

III. IN dimissoriis generalibus priori modo, hæc restrictio adhiberi solet à quibusdam, quod B nonnisi ab Antistite *Clerum, & populum habente*, ordinum recipiendorum licentia concedatur; ita nempe, ut facultas adimatur quibusdam Antistibus titularibus, quorum potestatem restringit Concilium (c) Tridentinum, vel aliis per provincias vagantibus, qui disciplinam Ecclesiasticam turbant, & quoscumque ad se, sine prævio examine admittunt, adeoùt de eorum quibusdam dubium etiam esse possit, utrum Episcopali charactere sint insigniti. Hæc tamen C restrictio dubitandi occasionem suppeditat, utrum qui tales habent dimissorias, ab Episcopo titulari Clerum, & populum non habente, qui in aliena diœcesi, rogatu Episcopi diœcesani, ordines generales celebrat, ordinari legitimè possint. Suppono verò legitimam fore ordinationem, si ab Episcopo Clerum, & populum habente, in aliena diœcesi, ex rogatu Episcopi diœceseos ordines D celebrante ordinati fuissent, quod infra docebimus. De Titulari hic sermo. Illegitimè tales ordinari dimissorias à suis habentes triplici argumento probari posset. Primo quia non est extendenda ista

(c) Trid. sess. 14. cap. 2. de reformat.

ista gratia contra dimissoriæ epistolæ verba, & sensum. At ex hypothesi verba dimissoriæ expressè ferunt, ut ab Episcopo Clerum, & populum habente, Clericus ordinetur, quæ verba cùm exceptionem adhibeant, non erit legitima ordinatio ejusdem Clerici, si ab Episcopo non habente Clerum ordinetur. Secundò, quia Concilium (a) Tridentinum volens ejusmodi Titularium Episcoporum potestatem coercere statuit. Ut *nulli Episcopo liceat cujusvis privilegii praetextu Pontificalia in alterius diœcesi exercere, nisi de ordinarii loci expressa licentia, & in personas eidem ordinario subjectas*. Quibus verbis videtur saltem ejusmodi Episcopis Titularibus jure adempta facultas ordinandi aliquos ei non subditos, in cujus civitate ordines celebrant, sed cum dimissoriis alterius Episcopi accedentes. Tertiò q ia cui commissum fuerit excommunicare, vel absolvere aliquos, vel dispensare cum irregularibus, id aliis demandare non licet, ex (b) Gregorii noni sententia. Ergo cui dimissoriarum litterarum beneficio Clerici ordinandi potestas conceditur, alteri ut id faciat, potestatem dare non potest.

(a) Concil. Trid. sess. 6. de reform. cap. 5.

(b) Greg. 9. cap. fin. § caeterum, de off. & potest. Judic. deleg.

IV. Contraria sententia iis oppositis rationibus utitur. Primò quod nec concedentium literas dimissorias, nec Coocilii Tridentini intentio sit adimere ulli Episcopo, quantumvis Titulari, sine Clero, sine plebe (dummodo rogatu, ac loco alterius habentis Clerum, & plebem ordines celebret) jus ordioandi alios, ex aliis diœcesibus, cum dimissoriis accedentes. Sed Episcopi quidem dimissorias concedentes cum clausula, excludi tantum volunt Titulares Episcopos

A suo nomine celebrantes ordines, ad quos Clericos suos accedere nolunt, ne vel rei sint præsumptæ ab iis sine licentia ordinarii in alieno territorio ordinatioois; vel si illi ab Episcopo diœcesis in qua ordines celebrant, licentiam obtinuerint; ipsi tamen clanculum Clericos suos ordinandos dimittere, vel non sufficienter probatos alienum examen refugientes, & conspectum, ad Episcopum Officiales non habentem quibuscum examinet, & in ordinandos diligenter inquirat, nec territorium haben-

B tem, in quo publicè examinet, quasi ordinationem suffuraturos rejicere videatur. Quæ omnia cessant, ubi titularis alieno nomine palam ac publicè celebrat, iisque solùm quos diœcesanus, in cujus civitate versatur, vel ejus Officiales ad ordines præsentarint, sacram manuum impositionem impertitur. Similiter Concilium (c) Tridentinum de Episcopis tantùm loquitur, qui suo nomine, privilegium aliquod iactitantes, cuilibet ad eos acceden-

C ti ordioes conferebant, non de iis qui alieno nomine, & rogatu ordines celebrant, qui communi (d) jure nituntur, per quod alterius rogatu potest aliquis Antistes ordines conferre: Ideoque nec ex intentione tales literas dimissorias, nec ex intentione aut verbis etiam Concilii Tridentini [per quod intentio Episcoporum tales litteras conferentium dijudicari debet. Quippe qui ex Tridentino

D Concilio talem restrictionem hauserint] convincitur obesse prædicta exceptio, quo minus quis ab Episcopo non habente Clerum, & Populum ordinari possit. Secundò quia dum talis Episcopus alie-

(c) Concil. Trid. supra.

(d) Can. Pontif. a quæst. 1.

alieno nomine celebrat, non ipsi A ordinatio adscribitur, sed diœcesano, cujus rogatu celebrat. Esto ergò [exceptis delegatis Apostolicis] non possit quis cui excommunicandi, vel absolvendi potestas committitur, alium subdelegare, cùm ad hoc ministerium delectus sit, eiusque industria selecta: At ubi quis speciatim delectus non est: Ubi ejus nec persona expressa, nec industria requisita est: Ubi ad eum acceditur, qui jure communi potestatem habet alium pro se ordines celebraturum ex causa rationabili advocandi: Ubi B quidquid industriæ in ordinatione requiritur, & diligentiæ per eum agitur, ad quem dimissoria generatim saltem dirigitur; quis tunc dubitet in eo casu valere generatim juris regulam, *potest quis per alium, quod potest facere per se ipsum?* Ideoque quis non fateatur diœcesanum posse vel per se, vel per alium Antistitem quem rogaverit, sive Clerum, & populum habeat, sive non, commendatos sibi per dimissorias ordinare? Tertiò quia nisi id admittamus, mul- C to minus poterit Episcopus Clericum ad se ex aliena diœcesi dimissum sine examine, ut tentetur, & si capax fuerit, probetur, atque ordinetur, per alios examinare, ac probare, sed ipse per se discutere, & examinare debebit, nam ejus fidei, ac diligentiæ commissum examen minus delegari posse videtur, quam ordinatio, quę fidem, industriamque personæ minus requirit. Id tamen est contra pra- D xim, & qui id assereret, nihil proficeret, quin imo conscientiam multorum molestiis dubiis, & scrupulis solùm inquietaret. Quartò quia moris est ut cum literis dimissoriis etiam habentibus prædictam clausulam, prædictis Antistibus Clero, ac plebe carentibus, à viris probitate, & doctrina spectatissimis ordinandi passim offerantur: hunc morem qui reprehenderit, & plurimorum, ac gravissimorum virorum auctoritati, quibus nemo vel mente contradicit, se se opponet, & scrupulos multos injiciet. Certè in hac rationum paris ferè momenti contrarietate consuetudinem tutò quemlibet sequi posse crediderim, cùm aliquando & rationi ipsa prævaleat.

§. III.

De quibusdam cautionibus in generalibus dimissoriis literis concedendis.

XI. Circa generales dimissorias quæ ad omnes ordines recipiendos conceduntur, observandum est tales à Concilio Mediolanensi (a) Provinciali quar. to minimè probari, ut ex ipsius verbis infra citandis patebit, eamque ipsius constitutionem (b) Aquensi placuisse, nec sine justa causa. Etenim vel ad ordines omnes dimissoriæ istæ simul conceduntur, ut brevi tempore omnes istos ordines, is cui conceduntur, consequi possit; vel ut, nonnisi diuturno, & à canonibus præstituto tempore ordines isti ab illo recipiantur. Si eo fine dicamus istis literis licentiam ad omnes ordines concedi, ut quam brevissimo temporis spatio recipi possint; concident ergo Ecclesiastici canones, à Concilio Tridentino revocati, quibus nonnisi per aliquod tempus in singulis ordinibus exercitatis superiores ordines conferri prohiben-

(a) Concil. Mediolan. 4. tit. quæ pertinent ad Ordinis Sacramentum.

(b) Aquense Concil. tit. quæ ad Sacram. Ordinis administr. pertinent.

bentur: corruet tota ista Ecclesiastica disciplina, qua tamen potissimum Clerici probantur, ad Ecclesiasticos mores formantur, & de suo officio instruuntur. Si verò prædictæ literæ traduntur, ea tamen conditione, ut interstitia illa inter singulos ordines, ministeriaque observentur; certè nihil urget ut simul & semel ad illos omnes ordines recipiendos iisdem literis licentia concedatur. Quin imo videntur non prudenter concedi. Nam & in pejus illo interjecto tempore potest ordinandus ruere, potest & infamiam criminis subire, mores ipsius progressu istius temporis, vel deteriores fieri, vel existimatio, nominisque dignitas lædi possunt. Quod si per istud tempus infamia laboret, vel irregularitatem contrahat, quanto Ecclesiæ præjudicio, virtute istarum literarum, homo perditæ famæ, atque conscientiæ ad sacros Ordines nulla nova probatione tentatus accedet? Sed ponamus toto isto tempore innocenter aliquem vixisse. Unde verò constabit Ecclesiasticos eum mores imbuisse, erga disciplinam melius affectum vixisse, frequentius Sacramenta sumpsisse, Presbyteris obedientiam, ac reverentiam majorem in dies exhibuisse, sacra sui Ordinis ministeria devotè, ac piè tractasse; progressum fuisse de virtute in virtutem, sicut de gradu in gradum; quæ tamen sacri Canones, & novissimæ Synodi (a) Tridentinæ decretum explorata esse volunt, antequam ad superiores ordines ascendendi licentia cuiquam concedatur. Flocci illa omnia faciat necessum est, qui dimissorias ejusmodi literas generales concedit, nisi gravi, & urgenti

(a) Trid. sess. 23. de reform. cap. 11.

A causa ad eas concedendas inducatur, ut si in remotissimas regiones, Clericus pietatis causa profectus fuerit, si beneficium curatum obtineat, in quo functurus suo officio, quam brevissimo tempore fieri possit, debeat ordinari. Quamvis in priori casu satius dimissorias secundùm antiquum morem concedere; in posteriori nec generales passim concedi velim. Quis enim dubitat quin v. gr. sancti (b) Audoeni tempore Ecclesia valdè afflicta fuerit, & ejus opera quam maximè indiguerit, electus tamen ad Ecclesiæ Rothomagensis gubernationem, tantisper ordinationem distulit, quò Ecclesiasticam disciplinam penitus calleret.

(b) Vit. S. Audoeni apud Sur. ann. 24. Augusti.

B

§. IV.

Cujus sit literas dimissorias concedere.

VII. HAs autem literas dimissorias solus ordinariè, ac regulariter Episcopus concedit. Ejusdem enim est literas ad ordines dimissorias dare, cujus est per se ordinare. Itaque sicut Episcopus originis, domicilii, beneficii ordinare potest, ita & literas dimissorias dare. Per accidens tamen contingit, ut Episcopus qui non potest per se ipsum ordinare, possit dimissorias literas concedere, puta si electus sit, nondum tamen consecratus, si in Archiepiscopum electus, & consecratus, sed nondum pallium habuerit. Nam electos quidem Episcopos, & confirmatos, quia habent Episcopalem jurisdictionem, dimissorias dare posse, licet ordinare per se nequeant, constantis juris est. Archiepiscopis quoque, quos ubi electi, confirmati, ac consecrati fue-

C

D

fuerint dimissorias concedere posse nemo vel leviter ambigit, ante pallij susceptionem sacros Ordines conferre, quædam jura interdicunt: per accidens, inquam, id contigit; per se enim potestas ordinandi cum potestate judicandi conjuncta est. Unde (a) Calixtus secundus, (b) Sixtus secundus, (c) Julius primus, (d) Hadrianus primus, (e) Concilium Moguntinum sub Arnulfo à nobis superius citatum, (f) capitularia Caroli, & alii passim Auctores unum ex alio inferunt. Et sanè naturalis est utriusque potestatis ordinis, & jurisdictionis connexio, unaque alterius societatem amicè expetit, ut alibi docuimus. Unde in aliquo violento veluti statu detinetur, imperfectaque est, nec sibi sufficiens jurisdictionis Episcopalis potestas in Episcopo, cui potestas ordinis, vel nondum collata est, vel ad aliquod tempus suspensa, quamvis integra jurisdictio competat ratione cujus dimissorias dare possit. Hinc fit, ut per se neque Prælati inferiores Episcopis subditis suis, neque Officiales nisi ex speciali privilegio, neque Episcopi Vicarius generalis, nisi ex speciali licentia, vel Episcopo absente, neque Capitulum, nisi fortè sede vacante dimissorias litteras ad ordines recipiendos dare possint. Cui conclusioni fidem facit (g) Bonifacius octavus iis verbis, *inferiores quoque Prælati Religiosi, vel alii, nisi eis, quod suos Clericos, aut subditos possint, à quo voluerint Episcopo facere ordinari, à sede Apostolica specialiter sit indultum: vel Officialis Episcopi* [*cùm ad hoc se ipsius officium non extendat*] *hujusmodi nequeunt licentiam* [suscipiendi ab alio ordines] *impertiri*.

(a) Calixtus 2. epistol. 2.
(b) Sixtus 2. ep. 2.
(c) Julius 1. epist. 2.
(d) Hadrianus 1. in cap. leg. ... datis cap 16.
(e) Mogunt. Conc. can. 14.
(f) Capitul. lib. 7. cap. 308. & in addit. cap. 140.
(g) Bonifacius 8. cap. cum nullus, de temp. ord. in 6.

A *Episcopo autem in remotis agente, ipsius in spiritualibus Vicarius generalis, vel sede vacante Capitulum, seu is, ad quem tunc temporis administratio spiritualium noscitur pertinere, dare possunt licentiam ordinandi*: cujus constitutionis capita omnia sigillatim examinanda sunt.

VIII. Olim exempti ab Episcopis, etsi speciali indulto ab Apostolica sede impetrato minimè niterentur, iis tamen, qui sui corporis, seu Collegii, & societatis essent, litteras dimissorias dabant, si facultatem istam consuetudine
B præscripsissent, ut notat (h) Glossa. Poterant & inferiores Prælati, puta Archidiaconi, Archipresbyteri, Abbates consuetudine hanc facultatem præscribere. Notatque alia Glossa (i) Archidiaconos, & Archipresbyteros, quorum munus est ordinandos Episcopo suo præsentare, posse erga alios Episcopos, si diœcesani Episcopi absentes essent, vel sedes vacaret, idem officium gerere, id est dimissorias tunc temporis, Ecclesiæ ne-
C cessitate, vel utilitate postulante, concedere, si tamen consuetudo eis suffragaretur. Cujus quidem consuetudinis exemplum habemus apud (k) Frodoardum, ubi Metropolitana Remorum Ecclesia pastore vacante impunè cessit Lupo Catalaunensi Episcopo, Harduini Remensis diœcesis in Presbyterum ordinatio, quod eum *Archidiaconus Remensis Ecclesiæ, cum aliis comministris, tam Canonicis, quàm Monachis illi obtulisset*. Nihilominus
D Innocentius tertius dimissorias litteras eis dare absolutè prohibuit: nec mirum. Nam jus quidem repugnat, quo minus ullus, præterquam Episcopus, potestatem istam sibi vendicare audeat: consuetudinis

(h) Glossa v. indultum in dicto cap.
(i) Glossa in cap. significasti, de offic. Archid. v. literas.
(k) Frodoard. lib. 3. hist. Rem. cap. 21.

nis duntaxat beneficium prædicti in dignitate constituti allegabant, sed quæ corruptela potiùs, quàm consuetudo quibusdam visa eit.

IX. Abbatibus quoque quibusdam, & superioribus Regularium olim plura privilegia concessa legimus dimissorias suis concedendi, quæ omnia ex prædictis revocata vidimus; nisi quod qui ad Tonsuram, & minores ordines suos promovere possunt [cujusmodi aliqui absque dubio possunt ex prædictis] iisdem quoque haud dubiè dimissorias ad istos ordines dare poterunt. Ex ea verò regula quam statuimus, ejusdem per se esse ordinare, cujus dimissorias dare, inferri potest, quod sicut Abbates quantumvis exempti, & juribus Episcopalibus donati, non possunt sæcularibus sibi subditis ordines dare, ita nec dimissorias concedere, quod utrumque novo (a) jure cautum est: nisi fortè dimissorias concedere dicantur, quatenus sibi subditos Regulares ad Episcopum dioecesanum ordinandos præsentant, vel ad alium Episcopum, sed prius à dioecesano probatos, & examinatos, si ipse absuturus sit, nec ordinationes habiturus, dimittant. Dummodo tamen nulla fraus subsit, quod suorum ordinationem in tempus absentiæ Episcopi dioecesani, aut quo ipse non est ordines habiturus, ex professo distulerint; juxta declarationem citatam superius congregationis Concilii die 15. Martii anno 1596. quam etiam referunt praxis nova Episcopalis, & aliqui alii Auctores, quam tamen Concilio Tridentino nequaquam præponderare existimo, cùm omnes istæ declarationes in lucem editæ à summis Pontificibus improbatæ A sint, ideòque tantum auctoritatis habeant, quantum Concilii menti magis videntur congruere, & certius aliis argumentis nobis constat, eas ab Eminentissimis Cardinalibus promanasse, qualis est ea, de qua diximus. Sed id ultrò concedamus, nunquam tamen dabimus novo jure posse ipsos etiam qui magni Abbates dicuntur, & exempti sunt, & nullius dioecesis, & id olim vel ex privilegio, vel ex consuetudine immemoriali, ac præscriptione habuerint, sæcularibus litteras dimissorias dare.

B Idem dicas de Capitulis, aut aliis Præpositis, aut Prælatis inferioribus Ecclesiasticis, quantumcumque terrulas, aut villulas habeant, in quas Episcopalem jurisdictionem, & contentiosam exerceant, quemadmodum contra Abbatem Pincianum, (b) & Metinensem, Præpositum (c) terræ Prati Florentinensis dioecesis, & Archipresbyterum terræ Collis, & Archipresbyterum Barensem, & Capitulum (d) Salmaticense Romæ judicatum refertur. C Nec prætendere possunt exempta illa Monasteria, vel Capitula, quod Concilii Tridentini sanctio ipsis significata non fuerit; nam si in dioecesi in qua ipsa sita sunt, legitimè promulgatum est, si eodem ritu quo Ecclesiasticę leges in ipsa dioecesi promulgari solent, publicatum fuerit, vel decretum ipsius, quo privilegia ista revocantur. Non dubium quin ista facta promulgatione concidant, cùm non majorem, imò verò minorem vim habeant, quàm ipsæ leges. D Ideòque non majori in iis antiquandis opus sit solemnitate, quàm in legibus abrogandis vel derogandis. Quod si ipsa acceptare Concilii decretum

(a) Concil. Trid. sess. 23. de reform. cap. 10.

(b) Henriqu. c. 3. cit.

(c) Fariuac. decis. part. 4. in Concil. Trid. c. 12. sess. 3. de reform.

(d) Henriqu. c. 3. cit.

tum renuant, an proinde nullius erit post promulgationem auctoritatis? imò contrarium tenendum est. Nam paucorum dissensu vim suam lex non amittit: aliàs nulla lex Ecclesiastica valeret; quia nihil tam sanctum, tamque salutare sanciri potest, quod non aliquos offendat, in quod non aliqui incurrant.

X. Quod ad Capitulum sede vacante spectat: antiquiori jure, quo Episcoporum ordinationes protelare nefas habebatur, nec impune erat, si aliquorum negligentia differrentur: piaculum credebatur, si vacante sede, vel Capitulum, vel quisquam alius in ea Ecclesia vel ordinationes faceret, vel fieri procuraret. Statuit siquidem Aurelianense quintum, (a) *ut in civitate, ubi Pontifex jure humanæ conditionis obierit, nullus Episcopus ante substitutionem reparati per ordinem successoris, aut in civitate, aut per parochias ordinare Clericos, aut Altaria audeat consecrare, vel quicquam de rebus Ecclesiæ præter humanitatem præsumat auferre. Quod si quisquam temerario ausu statuta transcenderit, conventus ab instituto Pontifice, verecundiæ suæ consulens sine dilatione oblata restituat: si verò suæ voluntatis arbitrio, vel quorumcumque precibus actus quamcumque personam promovere, aut contra interdictum præsumpserit, anno integro Missas tantum facere non præsumat*. Cui affine est quod habet Regense (b) Concilium, vicinum Episcopum exequiarum tempore accedere debere ad Ecclesiam vacantem, & per septem dies visitatoris vice res ejus Ecclesiæ districtissimè componere. Exin nullum ad eam accedere oportere, donec ad ordinationem futuri Episcopi à Metro-

(a) Aurelianen. 5. cap. 8.

(b) Regense c. 6. & 7.

A politano vocetur, ne quid in ea precibus populi compulsus egisse dici possit. Hoc, inquam, cum Ecclesiæ non diu vacarent, observatum. Nam, verbi gratia, in Ecclesia Aleciensi, quæ diu vacaverat, sanctus Gregorius Leoni (c) Episcopo Presbyteros, ac Diaconos ordinandi fecit potestatem; idem etiam Felici Episcopo Acropolitano in Ecclesiis Velina, Buxentina, Blandana vacantibus, & Barbaro in Ecclesia Hortonæ vacante ordinandi facultatem tribuit: è contra verò in Ecclesia Ca-
B puana, necnon in Ravennati, itemque in Tadinati, & aliis, sede vacante, Clericos provehi vetat.

XI. Jure autem communi postea introducto Capitulis concessum fuit, statim post obitum sui Episcopi, ut vicinos, vel alios pro arbitrio Episcopos ad ordinandos Clericos convocet, vel ad eos ordinandos dimittat: quia nempe in omnem Episcopalem jurisdictionem succedit, ut ex multis Ecclesiasticis canonibus patet, quorum
C plurimos collegit Franciscus (d) Pavinus, jique maximè ad rem faciunt, qui vel Capitulo, sede vacante, electiones infirmandi, & confirmandi jus tribuunt, vel infirmitate gravato Pontifice, quæ sunt jurisdictionis explendi, & pro ordinibus celebrandis vicinos Episcopos convocandi jus apud ipsos residere innuunt. Certè consuetudo obtinuerat, ut statim ab obitu Episcopi litteras dimissorias Vicarii à Capitulo delecti petentibus
D concederent, quam consuetudinem Concilium (e) Tridentinum abolevit, prohibens ne ante annum expletum ab obitu Episcopi, præterquam in gravi necessitate Capitulum dimissorias ullas concedat,

sed

(c) Gregor. lib. 1. epist. 79. indict. 9.

(d) Franciscus Pavin. tract. de potestate, cap. sede vacan. 1. part. qu. 1. num. 3.

(e) Concil. Trid. sess. 7. de reform. cap. 10.

ſed res integra futuro ſucceſſori reſervetur. Anno iſto elapſo poteſtatem illam Capitulo non denegavit, ſed juri communi, & uſui rem totam reliquit. Ideòque expleto illo anno dimiſſorias dare poteſt. Jure verò novo toto iſto anno dare nequit, ſed ſolum teſtimoniales, quibus dioeceſanorum probitas, moreſque commendentur, ut docet (a) Navarrus. Ut autem quę de novo jure diximus magis pateant, Concilii Tridentini circà prædictas quæſtiones decreta omnia exhibeamus.

(a) Navar. conſ. 27. num. 5. de tempo-rib. ordinat.

XII. Tridentinę Synodi prior ſanctio, quæ propoſitiones præcedentes confirmat, hæc eſt, (b) *non liceat Capitulis Eccleſiarum, ſede vacante, infra annum à die vacationis, & ordinandi licentiam, aut literas dimiſſorias, ſeù reverendas, ut aliqui vocant, tam ex juris communis diſpoſitione, quam etiam cujuſvis privilegii, aut conſuetudinis vigore, alicui, qui beneficii Eccleſiaſtici recepti, ſive recipiendi occaſione arctatus non fuerit, concedere: ſi ſecus fiat, Capitulum contraveniens Eccleſiaſtico ſubjaceat interdicto. Et ſic ordinati, ſi in minoribus ordinibus conſtituti fuerint, nullo privilegio Clericali, præſertim in criminalibus gaudeant, in majoribus vero ab executione ordinum, ad beneplacitum futuri Prælati, ſint ipſo jure ſuſpenſi.* Ad cujus conſtitutionis expoſitionem, in memoriam revocandum eſt, quod diximus ſuperius, tales ſuſpenſiones, quæ ad beneplacitum cujuſdam duntaxat perſeverare dicuntur, quibuſdam non videri veras cenſuras, quæ irregularitatem inferant, ſi violentur, quibuſdam verò videri. Ideoque Navarro, qui negantem (c) opinionem tuetur, ſatis viſum fuiſſe, quod ordinatus per literas dimiſſorias Capituli ad minores ordines, vel ſine dimiſſoriis procuret ordinationem ſuam ab Epiſcopo, vel Archiepiſcopo novo ratam haberi. Poſterior ſanctio illa eſt, (d) *Abbatibus & aliis quibuſcumque quantumvis exemptis non liceat in poſterum, intra fines alicujus diœceſis conſiſtentibus, etiamſi nullius diœceſis, vel exempti eſſe dicantur, cuiquam qui regularis ſubditus ſibi non ſit, Tonſuram, vel minores ordines conferre. Nec ipſi Abbates, & alii exempti, aut Collegia, vel Capitula quæcumque, etiam Eccleſiarum Cathedralium, literas dimiſſorias aliquibus Clericis ſæcularibus, ut ab aliis ordinentur, concedant, ſed horum omnium ordinatio, ſervatis omnibus, quæ in hujus ſanctæ Synodi decretis continentur, ad Epiſcopos, intra quorum diœceſis fines exiſtunt, pertineat; non obſtantibus quibuſvis privilegiis, præſcriptionibus, & conſuetudinibus etiam immemorabilibus. Pœnam quoque impoſitam iis qui contra hujus ſanctæ Synodi ſub Paulo tertio decretum à Capitulo Epiſcopali ſede vacante literas dimiſſorias impetrant. Ad illos qui eaſdem literas, non à Capitulo, ſed ab aliis quibuſvis in juriſdictione Epiſcopi, loco Capituli, ſede vacante, ſuccedentibus obtinerent, mandat extendi. Concedentes autem dimiſſorias contra formam decreti, ab officio, & beneficio ſint ipſo jure ſuſpenſi.* Quibus verbis comprehenduntur tum ji qui Vicarii à Capitulo in ſpiritualibus ſede vacante conſtituti ſunt; tum etiam ji ad quos loco Capituli ex aliqua conſuetudine juriſdictio Epiſcopalis devolvitur, quomodo Archidiaconos, & Archipresbyteros, in quibuſdam locis cum Gloſſa (e) diximus Epiſcopo ſuccedere. Epiſcopum verò Au-

(b) Trid. ſeſſ. 7. de reform. cap. 10.

(c) Navarr. conſil. 27. num. 5. de temporib. ordinat.

(d) Trid. cap. 10. de reform. ſeſſ. 23.

(e) Gloſſa ſupra in cap. ſignificaſti, de officio Archidiac.

Augustodunensem Antistiti Lugdunensi mortuo, quoad administrationem ejus dioecesis, tam in spiritualibus, quàm in temporalibus, ex veteri consuetudine, succedere in Gallia videmus, quam consuetudinem ex beati (a) Gregorii privilegio sortitam Ecclesiam Augustodunensem credimus, cui misso ad Syagrium pallio, inter omnes Ecclesias Lugdunensi subditas primam esse concessum est; ejusque Episcopo primum locum tenere, & subscribere, quamvis ordinatione posterior esset. Certè olim vicino Episcopo vacantes Ecclesiæ committebantur, ut ex prędictis patet, itemque ex Gregorio, (b) qui Felici Episcopo de Acropoli ob viciniam vacantium Ecclesiarum curam se committere dicit.

(a) Gregor. lib. 7. epist. 114.

(b) Gregor. lib. 2. epist. 19. indict. 10.

XIII. Unum etiam hic notandum est, cùm Capitulum è gremio Ecclesiæ suæ aliquem Episcopum elegisset, qui ad Diaconatus, vel Presbyteratus ordinem nondum promotus esset, solitum fuisse cum aut Metropolitano, aut digniori, vel antiquiori Episcopo, vel ei qui Metropolitani locum in electione tenuisset, ordinandum in Diaconum, vel Presbyterum offerre. Sic enim legimus v. gr. (c) Fulbertum Carnotensem Episcopum, qui electioni Odolrici in Aurelianensem Episcopum auctoritate primæ sedis, absente Leutherico Senonensi præfuerat, hunc sibi, ut facilè ex ejus epistola ad Leuthericum Senonensem colliges, oblatum in Presbyterum consecrasse, quod tamen Leuthericum Senonensem graviter tulisse ex sequenti epistola conjicies. Sic testatur Ivo Carnotensis (d) Joannem Aurelianensem sibi *per literas Regis, & Capituli oblatum suo tempore ordinandum in Presbyterum*, cùm sedes Senonensis Metropolitana vacaret. Quod etiam fieri solitum fuisse clariùs ostendit idem Ivo congregationi Senonensi beati Stephani, seu Capitulo iis verbis rescribens, *petitorio vestro mandavit nobis vestra fraternitas, ut electum vestrum in Purificatione beatæ Mariæ, pro officio nostro ordinemus in Presbyterum*. In eo quod ait sibi electi ordinationem à Capitulo mandatam, Capituli potestatem agnoscit; in eo vero quod ex officio sibi eandem innuit peragendam, adstrictam alicui Episcopo hanc ordinandi potestatem facilè conjicis, itaut non cuivis Capitulum electum suum offerre, sed digniori Episcopo provinciæ, vel qui electioni præfuisset, præsentare ad ordinandum deberet, quemadmodum id observatum in iis ordinationibus animadvertimus.

(c) Fulbertus epist. 40. Leutherico.

(d) Ivo epist. 61. Hugoni.

XIV. Officiales autem Episcopi, seù Vicarii generales, [quorum etiam nomine comprehendi possunt Archidiaconi, & Archipresbyteri] ex prædicta constitutione Bonifacii dimissorias concedere nequeunt, nisi Episcopo in remotis agente; quid sit autem Episcopum in remotis agere, disquirit (e) Glossa. Primòque eorum opinionem ponit, qui dicunt in remotis Episcopum esse, videri ipsum esse ultra montes, cum dioecesis ipsius sit citra montes, vel è contra, quorum opinionem refellit. Quia nempe qui montium interjecto spatio, à suis civitatibus distant, non tam remoti, quam valdè remoti in jure dicuntur, quæ quidem valdè differunt, sicut differunt inter se cautio, & sufficiens cautio. Varia itaque juris testimonia

(e) Gloss. v. remotis in dicto cap.

nia profert, secundùm quæ remoti quidam dicuntur, qui extra provinciam, alii qui duabus diætis, alii qui una distant. Addit tandem arbitrarium esse judici, quis locus dicatur remotus. Notat vero Joannes [a] Andreas suo tempore [qui mos etiamnum perdurat] specialem, & expressam potestatem Vicariis generalibus Episcoporum ab illis conferri solere, ut etiam ipsis præsentibus, & in civitate degentibus, literas dimissorias concedant. Nec in eo videri sibi canonibus repugnare, qui licentiam Episcopi requirunt; quia ea videtur ab Episcopo licentia concedi, quæ ipsius nomine conceditur. Sicut tamen Episcopos, ne omnibus passim petentibus dimissorias concedant, monitos jamjam dicemus, ita & Officiales Episcopi ne id faciant in Concilio Coloniensi anni 1536. prohibitos legimus [b] *Prohibemus*, inquit, *ne Officiales nostri literas dimissorias, quæ vulgo licentiatoriæ ordinandi vocantur, alicui temerè concedant. Illarum enim prætextu, qui suæ ruditatis, & inscitiæ sibi conscii sunt, nostrorum Vicariorum in Pontificalibus disquisitionem subterfugiunt, at alio migrant, ubi nullus canonicæ traditionis respectus habetur.* Ob eandem rationem quoque Moguntinum habitum anno 1585. [c] *Commissariis nostris serio inhibemus ne in posterum alicui literas dimissorias sine magna, & necessaria causa, quam bene exploratam habere debent, concedant.*

(a) Joannes Andr. in dicto cap. cum nullus.

(b) Concil. Colon. part. 1. cap. 29.

(c) Mogunt. provinc. anno 1549. habitum, cap. 84.

§. V.

Non omnibus, neque passim, literas dimissorias esse concedendas, neque sine prævio examine.

XV. Verùm non omnibus neque passim dimissoriæ

A literæ concedendæ sunt. Videtur sanè Concilium Tridentinum, nonnisi Episcopo infirmitate gravato, velle ejusmodi litteras dimissorias concedi, & optare ut ea cessante, ipse per se ipsum omnes sibi subditos ordinet, [d] *Episcopi*, inquit, *per semetipsos ordines conferant. Quod si ægritudine fuerint impediti, subditos suos, non aliter, quam jam probatos, & examinatos, ad alium Episcopum ordinandos dimittant.* Et sanè quis non ex historiæ Pontificiæ lectione perspicere possit antiquos illos summos Pontifices inter

B tot Ecclesiæ negotia, quæ ad ipsos ex universis terræ partibus deferebantur, inter tot persecutionis procellas, quibus Ecclesia concutiebatur, nunquam tamen ab ordinibus celebrandis cessasse, sed statis temporibus plures, paucioresve Episcopos, Presbyteros, Diaconos, ordinasse? Summa hæc videtur esse Episcoporum gloria, quod Patres populo Christiano in Sacramento Ordinationis generent; singularis hæc eorum præ-

C rogativa, quod [e] non tantum filios sicut Presbyteri, verùm etiam Patres generare possint. Major hæc videtur esse opera, major dignitas, quam Regum Imperatorumque creatio, ideò Paulus, qui de se ipso dicere audebat, [f] *non misit me Christus baptizare, sed evangelizare*; idem tamen non aliena ad ordinandum manu, sed propria uti conveniens ducebat, pluresque legitur ordinasse, quam baptizasse. Qui ad Corinthios di-

D xit, *neminem vestrum baptizavi*, idem ad Timotheum dixit, [g] *admoneo te ut resuscites gratiam Dei, quæ est in te per impositionem manuum mearum.* Paterna hoc pietas & charitas poscit, ut quos per Evan-

(d) Concil. Trid. sess. 23. cap. 3. de reform.

(e) Epiphanius in hæresi Aetian. 75.

(f) 1. Corint.

(g) 2. Ad Timotheum 1.

Evangelium genuisti, patres facias per Ordinationis Sacramentum, nec alicujus eos manibus subjicias, quos tibi perficiendos Deus subjecit. Refugitque paterna dilectio, non dicam, ne aliis nutricibus alendos, sed aliis patribus fœcundandos, ornandos, ditandosque dilectissimos filios dimittas. Unum hunc casum ægritudinis, & infirmitatis agnovit etiam Nicolaus (a) primus, quo casu *vicinorum, usque ad sanitatem recipiendam, Episcoporum auxilia subrogari* postulat. Non tamen excluduntur aliæ graves, & necessariæ causæ, quibus præpeditus Episcopus ad alium possit Clericum suum ordinandum dimittere, ut expressè meminit Concilium Mediolanense provinciale (b) tertium à sancto Carolo habitum. Neque si Episcopus ipse ordines celebrat, cuivis sine gravi causa debet literas dimissorias concedere, ne vel paternum videantur refugere beneficium, vel examen Episcopi sui evitare. Concilium Coloniense passim dimissorias prohibet; similiter (c) Moguntinum. Clemens (d) vero quartus insuper jubet, ut in Clerici Ultramontani literis causa rationabilis contineatur, ob quam ipsum Episcopus ordinare non potuerit, vel noluerit. Idem optandum esset in cæterorum dimissoriis literis contineri.

(a) Nicolaus Alvino Januensi, seu Albino Viennensi Episcopo 7. qu. 1. cap. Pontifices.

(b) Concil. provinc. 3. Mediol.

(c) Moguntinum provinciale Anno 1549. cap. 84.

(d) Clemens 4. c. 2. de temp. ordinat. in 6.

XVI. Fraudibus itaque & subreptionibus occurrens (e) Synodus Tridentina statuit, prius debere ab Episcopo quemlibet examinari, ac probari, quam dimissorias literas accipiat. Nec ullum debere extraneum admitti cujus mores, & probitas, ordinarii sui testimonio non commendentur. Quas sanctiones explicans Medio-

(e) Synod. Trid. sess. 23. cap. 3. cit. & 7.

A lanensis (f) tertia citata [cui etiam adstipulatur ferè per omnia (g) Aquensis] sic habet, *Infirma valetudine, aliave justa causa impeditus Episcopus, si statas sacras Ordinationes habere non potest, & aliquem propterea Clericum suum ad alium Episcopum mittere velit, à quo alicui Ecclesiastico ordini adscribatur; testimonialibus literis ei datis hæc adscribat, & testata faciat. Vitæ in primis, & morum probitatem; Doctrinam, qua idoneus examine habito judicatus est; Ecclesiasticum ordinem, quo est proximè initiatus; tum præ-*
B *tereà natales, aut dispensationem, si quam super illis obtinuerit. Si verò majori ordini adscribendus est, ætatem item, & titulum, sufficientemque censum beneficii, vel pensionis, vel patrimonii, quod ille habet. Quicumque Clericus non hujusmodi literas attulerit, quibus ea omnia adscripta, testatave fiant, ne adscribatur, perinde ac si nullas Episcopi sui literas dimissorias impetrarit.* Æqua sanè constitutio, ut Episcopus neminem sibi subditum patiatur ordinari sa-
C cro ministerio indignum; neminem offerat, de quo non legitimum testimonium ferat; neminem nisi commendatum, probatumque præsentet. Certè si [quod ob divinum instinctum, & mysterii significationem vacat crimine] crimini tamen dandum esset Jacobo, quod (h) alienam benedictionem suffuratus sit: an putas immunis foret à reprehensione Rebecca, quæ instrumenta dederat, quibus eam suffurari posset? *in me*,
D ajebat illa, *sit ista maledictio*. Nec dubium est, quin in Episcopos, qui dimissoriis suis literis, quasi primogenituræ privilegio, secundogenitos, & in gratia minus provectos ornant, maledictio ista con-

(f) Mediol. 3. supra.

(g) Aquensis supra.

(h) Genes. 27.

convertatur, quæ in caput indignè suscipientis ordines pro benedictione effunditur. Neque verò tantum ista constitutio justa mihi videtur, sed necessaria. Neque enim fieri potest, ut ea omnia, quæ in prædicta Synodo Mediolanensi enumerantur, æquè à quoquam discutiantur, ac ab Episcopo proprio: cæteri in his rebus cœcutiunt. Facilè est circa ætatem, titulum, aliaque ejusmodi coram alieno Episcopo mentiri: facilè est falsa remotorum hominum supponere testimonia, eas etiam literas fingere, quarum ignota ipsa nomina sunt, & sigilla, qua de re jam dudum apud Alexandrum tertium querimonia fuit; qui ob id quinque sigilla, vel plura Episcoporum, cùm aliqui è distantibus valdè regionibus veniunt, in ordinatione voluit esse necessaria, ut suprà notatum est: quare aut earum rerum disquisitio omittenda, aut coram Episcopo proprio facienda.

XVII. Neque verò tantum æqua, ac necessaria, sed antiqua hæc lex, atque regula. Esto enim antiquitus minus interesse videretur Episcoporum, qui Clericos à se dimittebant, quales ad ordines reciperentur; quia per literas dimissorias ab eorum potestate in alterius gubernationem transibant, ab Ecclesia ipsis subdita in alienam migrabant, & ex ipsorum Clericorum catalogo expuncti, alieno inscribebantur. Nihilominus solebant literis dimissorialibus eos commendare, quos à se dimittebant: non autem commendabant, nisi quos probaverant, formidantes, [ut patet ex Augustino (a) supra citato] illos alieno Episcopo subintroducere, qui de quovis crimine notati, vel diffamati essent. Hinc literæ, quæ ab iis dimissoriæ dabantur, commendatitiæ quoque dici solebant ex prædictis. Hinc in variis commendatitiis literis, quarum aliquas supra protulimus in exemplum, qui dimittitur, idem etiam commendatur: v. gr. in epistola (b) Attici, quam tamen in contrariam partem trahunt aliqui, Hermanno Clerico testimonium perhibetur, quod instructus, & attonsus fuerit, nec aliquid amplius ad ejus commendationem coram Antistite dicendum videbatur, à quo, non illico ordinandus, sed longo prius tempore tentandus, & conversatione diuturna probandus, erudiendusque sperabatur, quàm ordinandus. Rectè quidem Atticus ejus arbitrio ordinationem Clerici sui reliquit, quem tradidit magisterio. Quo autem documento, quo exemplo ordinationem Clerici sui post unum, aut alterum mensem conferendam alteri Episcopo ullus committere possit, qui nec sibi notus, & probatus fuerit, nec alteri esse queat, hoc certè non video. Jam si epistolam Luitadi inspicias, videbis egregiam in ea Vulfadi commendationem paucis, sed luculentissimis verbis, comprehensam, (c) *credimus enim, quoniam & sapientia, & mores adhoc* [id est majorum ordinum promotionem] *dignum eum indicant*. In epistola dimissoria Dadonis Episcopi Virdunensis, quam omisimus, de Arduino hoc testimonium legitur, (d) *ideò notum facimus, paternitati vestræ, quod præsens frater noster harum literarum portitor, nomine Arduinus, non pro sua nequitia expulsus est à nobis, sed postulantibus fratribus nostris, eo quod ex familia*

(a) Aug. ep. 137.

(b) Epist. Attici supra, & apud Grat. dist. 71. c. sanctissima.

(c) Epist. Luitadi supra, & to. 3. Concil. Gall.

(d) Epist. Dadonis ib. d.

lia nostra fuit, dedimus ei libertatem receptam à cornu altaris canonicè. In epistola Heidilonis Rotgero, testimonium probitatis, & scientiæ sufficientis istud perhibetur. (a) *Vita verò, & moribus hactenus inter nostros probum, laudabilemque sciatis, scientiæ denique capax, ministerii quantum autumamus officium scire dignoscitur*. In epistola denique, quæ pro formula generali dimissoriarum proposita, Marculfi formulis, cum aliis pluribus adjungitur, quænam de Clerico qui dimittitur, Episcopus eum alteri commendans testari debeant, iis verbis explicatur. *Unde vestram fraternitatem compertam facimus, ut cuicumque placuerit eum suscipere, absque ulla ambiguitate hoc faciat, sciens illum, & boni testimonii esse, & à nobis sibi ab Ecclesia, quæ a nobis ad regendum commissa est, migrandi licentiam accepisse*. Sanè qui canones legerit, in iisque advertérit neminem ad sacra tractanda, ex aliena parochia venientem, olim dimissum, nisi testimonio Episcopi sui probatum, idem persuadere sibi non poterit Clericos ad altiores gradus ab alieno Episcopo, qui eos non nosset, evectos fuisse, nisi dimittentis Episcopi testimonio prius probati fuissent, vigebat sanè tunc temporis Carthaginensis (b) tertiæ Synodi canon, ut *nullus ordinetur Clericus, nisi probatus, vel examine Episcoporum, vel populi testimonio*. Jam verò cùm ordinatus ab alio Episcopo Clericus, proprio suo Antistiti fiet, aut cadat, nec in ordinantis Episcopi, sed dimittentis Clerum adscribatur, si cujusquam est de ejus moribus, doctrina, pietate, industria, cæterisque, quæ in eis necessaria sunt, qui ad Clerum

(a) Epist. Heidilonis ibid.

(b) Carthagin. 3. cap. 22.

A parantur, inquirere, ac sollicitum esse; maximè erit Episcopi proprii, qui litteras dimissorias ad ordines concedit.

XVIII. Aliquando tamen ob graves causas Concilium (c) Senonense ante Concilium Tridentinum habitum sub Antonio à Prato anno 1528. permittit, ut alicui minimè examinato ejusmodi dimissoriæ literæ concedantur. Tota sanctio lectu digna est, & ad nostram praxim magis accedit, quàm Tridentina, aut Mediolanensis, *Et quamvis*, inquit, *Episcopus originis, beneficii, aut domicilii non*

B *solùm ad ordines promovere, sed etiam literas dimissorias ad ipsos ordines concedere possit: injungimus tamen Suffraganeis nostris, ut si quando literas dimissorias ad sacros Ordines indulgere voluerint, ne indigni assumantur, observent ordinem qui sequitur: videlicet, quod volentes impetrare literas dimissorias accedant ad Diœcesanos, qui super præmissis ætate, literatura, moribus, beneficio, seu patrimonio inquirant, fervent-*

C *que diligenter prædictas solemnitates, perinde ac si in propria ordinare vellent: ac tunc sic examinato concedantur litteræ dimissoriæ: remittiturque ita examinatus cum litteris ipsis: in quibus etiam declaretur prædicta solemnitas sic observata, fiatque mentio expressa de beneficio, aut patrimonio, ut Episcopus, ad quem se conferet ordinandus, eum sine scrupulo promovere, & ordinare possit. Quod si propter infirmitatem, aut aliam*

D *causam rationabilem, is qui litteras dimissorias obtinere cupit, non possit commodè accedere ad suum Episcopum, tunc remittatur super ætate, litteratura, ac moribus, ut prius examinandus ad Episcopum,*

(c) Concil. Senonense in decretis morum cap. 5.

cui

cui litteræ dimissoriæ præsentabuntur, inferaturque in iis litteris dimissoriis clausula [super quo conscientiam tuam oneramus] proviso tamen quod nunquam concedantur litteræ dimissoriæ nisi illi, qui habuerit beneficium, aut patrimonium prætaxati valoris. Certè raro, meo quidem judicio, quisquam Clericus alterius civitatis Episcopo, seu Officialibus ejus examinandus relinqui debet, si sarta tecta disciplina haberi intenditur. Etenim prout in aliqua dioecesi magis, minusve in Sacerdote, vel inferioris ministerii Clerico desideratur eruditio; aut Clericorum major est copia, vel necessitas, vel disciplinæ major profectus, vel minor, quis dubitet, circà ordinandorum habitum, gestum, modestiam, doctrinam, diversa fore judicia, diversas esse sententias? Itaque si quis ob rationabilem, & gravem causam Episcopus absenti litteras dimissorias dare constituat, ei imponendam esse hanc obligationem arbitrarer, ut eum, si quis fortè vel in civitate in qua petens dimissorias moratur, vel in locis vicinis Episcopo concedenti bene notus sit, qui genium loci, & quid Ecclesiæ ordinandi conducat, optimè calleat, primùm adeat, ab eoque probetur, antequam dimissorias accipiat, quibus tamen licebit ad majorem securitatem eundem ad Episcopi ordinaturi examèn rejicere. Addit & aliam cautionem Mediolanensis (a) quinta, ut nempe si ita videatur, Episcopus alium Antistitem pro inquisitione sui Clerici, & examine deleget, nec priùs litteras dimissorias concedat, quàm litteras ab eo receperit inquisitionem continentes, quas & ipse discutiat, & juxta eas, dimissorias, vel concedat, vel deneget, ut suprà docuimus.

(a) Mediol. 5. Synodus part. 3. tit. de initiandis Ordinis Sacrament.

§. VI.

An habens litteras dimissorias, quibus alieno Episcopo præsentetur, ab eo examinari debeat, ante ordinationem, si à proprio examinatum fuisse constet.

XIX. Verùm quæstio est; an ubi ex litteris dimissoriis constat ab Episcopo proprio fuisse aliquem examinatum, examinari iterum possit aut debeat. De hac quæstione sicut etiam de præcedentibus quædam alibi diximus, cùm de necessitate examinis dissereremus. Itaque breviter respondeo, non esse quidem necesse, ut in vitam, & mores inquiratur ordinandi, nullum enim majoris auctoritatis haberi potest, quàm Episcopi proprii testimonium, nec alius ipsius judex est, ut in eum inquirere possit. Potest tamen si quid mali in eo compererit, Episcopum proprium monere, ut de eo quæstionem faciat, quomodo sanctus Gregorius (b) de Petro à Neapolitanis electo [quem aliàs personam sibi ignotam fuisse testatur] rescribit, ut diligenter inquirant circà crimen usurarum, de quo apud ipsum in-

(b) Gregor. Clero, & civibus Neapol. lib. 8. epist. 40. refertur dist. 47. c. de Petro.

insimulatus fuerat, & si innocens compertus esset, cum decreto ad eum ordinandum dimitterent. Si pariter vel levis de litteris Episcopi proprii dubitatio moveretur, non dubium est quin satius esset aliquod tempus præstolari, quo vita, ac mores ordinandi diligentiùs inspicerentur, & litterarum testimonialium Episcopi fides augeretur, maximè si probabile sit ipsum ordinandum in diœcesi ordinaturi commorari velle: ut patet, tum ex canone Concilii Arausicani (a) primi duo requirentis ad ordinationem Clerici, qui in alterius civitate manere voluerit, putà & consultationem cum Episcopo proprio, & habitationem ordinandi in ea civitate, in qua morari vult, ut nempe interim mores ejus, & vita notari possint. & ex rescripto (b) Alexandri tertii, qui Clericum peregrinum consulit non esse recipiendum, nisi & litterarum dimissoriarum fides discussa fuerit, & aliquo tempore suspensi detineantur, donec de eorum actibus plenius Episcopus eos admissurus instruatur. Quæ quidem testimonia haud dubiè prævalent quibusdam (c) Glossis, quæ sine ulla probatione, & examine dimissos ab Episcopo, & commendatos, recipiendos docent, eas tantum auctoritates proferentes, quæ sine commendatitiis Episcopi proprii litteris quemquam ordinari vetant.

(a) Arausic.1. c.8.

(b) Alex.3. cap.1. de Clericis, peregrinis.

(c) Glossa in can. Episcopum 9. q.2.

XX. Tutius est autem, saltem si Concilii Tridentini observatio in usu sit, non solùm

A Episcopum litteras commendatitias dantem examinare ordinandos, saltem quoad doctrinam, & eruditionem, verùm etiam Episcopum ad quem dimissoriæ diriguntur. Nam Concilium, quod prius, (d) ut vidimus suprà, expresè statuit: dum habentes litteras dimissorias quibus à quocumque ordinari possint, ab ordinaturo examinandos innuit, *facultates*, inquit, *de promovendo à quocumque non suffragentur nisi habentibus*
B *legitimam causam, ob quam à propriis Episcopis ordinari possint in litteris exprimendam: & tunc non ordinentur, nisi ab Episcopo in sua diœcesi residente, aut pro eo pontificalia exercente, & diligenti prævio examine*. Quamvis enim possint ista dici decreta de iis qui à summo Pontifice facultates habent ordines à quocumque suscipiendi: non dubium tamen est, quin ad eos etiam qui eandem à suo Episcopo li-
C centiam habent, possint extendi: præsertim cùm id Mediolani, teste Bonacina (e), Neapoli, teste Quaranta (f), in Gallia, nobis videntibus, observetur: nec periculum sit ullum, quod quis denuò examinetur. Nam qui dignus est, semper reperietur dignus, & aliquando accidit ut indignus, sive ob festinationem interrogantis, ejusque inadvertentiam, sive ob incuriam, sive felici quodam
D eventu, ut quis in eas quæstiones rogatus fortuito inciderit, quas solum noverit, cùm tamen in reliquis omnibus, vel ferè omnibus ignarus sit, pro digno habeatur. Deinde mi-

(d) Concil. Trid. sess.23. cap.3. & 8. de reform.

(e) Bonacina de sacrament. disp. 8. quæst. unic. puncto 4. versus finem.

(f) Quaranta v. the. ordo, versic. obligationem Episcopi, pag.315.

nimum incommodum Ecclesiæ creatur ex ejus rejectione qui utcumque dignus fuerit; maximum verò ex ejus receptione, qui omninò indignus sit. Itaque non tam curandum ne dignus rejiciatur, quam cavendum, ne admittatur indignus; verendumque, ne dum Episcopus Clericum suum iterum examinandum credit, in examinando negligens, alter qui ordinat, dum examinatum suspicatur, nimium facilis, uterque non satis cautus ignaros in Ecclesiam inducat, hic sua manu, ille testimonio.

§. VII.

Varias alias cautiones continens circà dimissorias litteras.

XXI. PLures alias cautiones in dimissoriis concedendis adhibet Mediolanensis provinciæ Præside sancto Carolo Synodus quarta, quas etiam adhibet Aquensis, & observare utilissimum fuerit. (a) *Sepè*, inquit, *illud, facileque evenit ut vel hominis mores mutentur, vel quod de illius vita minus anteà notum, atque exploratum erat, id posteà aliquo modo patefiat: quo fit, ut quem Episcopus, superiorve aliquando probarit, dignumque existimarit; aliquo etiam sacro ordine initiari illum ipsum post inveniat indignum, neque idoneum esse, cui idem aut major ordo conferatur. Quare ut & erroribus multiplicique fraudi occurratur, & planè serventur decreta illa* (b) *Tridentina: unum quod vetatur ad superioris*

(a) Synod. 4. Mediol. provinc. tit. quæ pertinent ad sacram. ordinat.

(b) Concil. Trid. sess. 23. de reform. cap. 11.

II. Pars.

A *ordinis gradum illos ascendere, qui in inferiori aliquandiu Episcopi judicio versati non sint, quique cum ætate, vitæ etiam merito, doctrinaque majori non processerint; alterum, quo cavetur nemini licere ab alio Episcopo primùm Tonsuram, aut ordinem aliquem suscipere, nisi ejus probitas, & mores ordinarii sui testimonio primùm commendentur. Episcopus aliusve superior, prout pro sua prudentia, pietateque expedire censuerit, in primis videat, ne cuiquam, antequam* B *sacræ ordinationis tempus proximè instet, litteras ejusmodi testimoniales dimissoriasve pro ordinibus ab alio Episcopo suscipiendis sine necessaria causa unquam concedat, neque item iisdem litteris facultatem det plures ordines suscipiendi, quam illos ipsos tantum, quos uno eodemque tempore ab eo suscipi voluerit, ac per sacros canones Conciliaque licuerit. Præfiniat prætereà in illis certum suscipiendi ordinis, cui quisquam* C *adscribendus est, tempus, menstruum, scilicet, vel bimestre, vel longius, ut pro loci distantia, pro aliave ejusmodi causa opus esse viderit. Quo præstituto tempore transacto, eas litteras eo nomine à se concessas, et imposterum nihil suffragari, nihilque roboris habere iisdem litteris declaret: quas etiam Cancellario Episcopali ab illo cui concesse sunt, reddi decernat. Nec* D *vero alienæ diœcesis Clerico sæculari, neque ulli omninò regulari, literarum auctoritate, quas dimissorias, testimonialesve, hic à superiore, aut ille ab ordinario suo habet, Episcopus ordinem aliquem, vel minorem, vel majorem, ac ne*

pri-

A *primam quidem Tonsuram tempore illarum literarum praterito conferat. Quod si nullum iisdem literis spatium temporis praescriptum sit; Ne item in sacra ordinatione quemquam promoveat, nisi eas recenter, aut scriptas, aut renovatas, confirmatasve is adferat; atque ita recenter quidem, ut non amplius duobus, tribusve mensibus ante sacrae ordinationis, qua ille proximè initiandus est, tempus, datae, confirmataeve sint. Si modo aut loci distantia, aut ejus qui ordinem* B *suscepturus est, diuturna ab Episcopo suo, superiorеve absentia, aliaque id generis causa vetustiores literas, ejusdem Episcopi judicio admitti, probarive non postulet. Idipsum quoque Episcopus in testimonialibus morum literis cavebit, quas suae etiam dioecesis Clerici, aliive quicumque de eo genere afferent.*

§. VIII.

Quot modis literae dimissoriae extinguantur.

C XXII. Ex iis autem primus modus sufficienter explicatur, quo literae dimissoriae extingui solent; si nempe temporis ad ordinationem dati spatium effluxerit. Quod enim in caussis aliquando evenire solet, ut lites longo eremodicio contritae, & oblivione longissimi temporis sepultae novo diplomate exsuscitari debeant, D idem in iis literis contingit, ut elapso licentiae concessae tempore, nullo subsecuto effectu, literae ipsae intercisae, & obsoletae, nullius utilitatis existant, sed aliae ab Episcopo impetrari debeant, qui modus emortuae epistolae dimissoriae usitatus esse minimè solet, quamvis maximè necessarius; quippè cùm nullum certum tempus in literis dimissoriis pro recipiendo ordine, quod consentaneum maximè esset ob rationes à Mediolanensi citato Concilio allatas, praescribi consueverit.

XXIII. Alius modus est, revocatio literarum dimissoriarum facta ab Episcopo, & ei qui eas impetravit juridicè significata, vel decreto publico confirmata, quo casu significata intelligitur, quo publicè promulgata; undè ignorantes obligat, quamvis qui contra revocationem ignoranter agunt, à peccato nonnumquam, à poena ferè semper debeant excusari, ut colliges ex iis quae Theologi docent agendo de legibus, & peccatis. Notatu autem dignum est, quod habet Navarrus (a) non censeri Episcopum dimissorias literas revocasse, ex eo quod ordinando dixerit, velle se ordines celebrare, ideoque nolle quod ipse ab alio ordines suscipiat. Nam prohibitio ista, expressa non videtur esse revocatio, sed simplex tantum prohibitio, cujus nec ipsa transgressio ex intentione prohibentis fortè colligetur peccatum ullum, vel saltem grave peccatum inducere, si tamen contemptus abfuerit. Certum est autem Episcopum adeuntem suae dignitatis ministerium tam à Capitulo datas, quàm à praedecessore suo

(a) Navarrus Consil. 14 de temporibus ordinationum.

suo dimissorias revocare posse: neque enim quicumque ante ipsum dioecesim administrarunt, eum ligandi auctoritatem habent.

XXIV. Quæritur, an aliis modis dimissoriæ literæ extinguantur, an scilicet per revocationem Vicarii generalis, an per mortem concedentis, sive Episcopi, sive ejus Vicarii. Ratio dubitandi est, quia mandatum extinguitur morte mandantis. Itemque revocato procuratore, quæcumque postea in vim ejus procurationis aguntur nulla sunt, Eaque est revocationis vis, vt quæ saltem imperfecta sunt, revocatione impediantur, quominus perfici possint. Quinimo reuocato aliquo, quæcumque (a) inde sequuntur revocata videantur. Contrarium tamen iuxta hodiernam praxim tenendum est: Tum quod gratia perpetua sit, nec cesset obitu concedentis; Tum quod licet mandatum de conferenda gratia morte concedentis cessare fortè debeat; at non eam gratiam cessare convenit, cui jam concessæ nihil præter usum, vel executionem deest: Decet enim concessum beneficium esse mansurum. Licet pariter revocatio operetur, ut Vicarij, vel Procuratoris revocati acta omnia post revocationem nulla sint: Non tamen operatur, ut ante revocationem concessa, etiam re integra stante, nulla sint, neque id tantum locum habere auctores (b) passim docent, in Vicariis generalibus Episcoporum, verùm etiam Capituli, à quibus

(a) Clementi 1. de immunitate Ecclesiarum.

(b) Quaranta in summa Bull. v. capitul. vers. 1. dubitatur.

A impetratas literas dimissorias valere putant, re etiam integra, etiam post confirmatum, consecratum, & receptum Episcopum. Consulit tamen Gutieres (c) ordinatoribus, ne postquam inaudierint novum Prælatum, possessionem sui Episcopatus adeptum esse, eas libenter acceptent. Vetitum autem est earum ullam habere rationem, si revocatæ à novo Episcopo fuerint. Possunt verò, ut diximus, revocari, quod

B cùm non infrequens sit, jure à quovis Antistite timeri potest. Cæterùm dictum nostrum etiam ampliamus ad dimissorias, quæ nondum audita morte Antistitis in remotis agentis, à Vicario generali conferuntur, nam quandiu de ejus morte nihil auditum est, Vicarius ejus geralis auctoritate legitima fruitur. Sæpe enim accidit, ut potestas in moralibus legitima sit, eo quod pro legitima habeatur.

C Ideoque dimissoriæ ab iis concessæ, ab auctoritate legitima promanantes, eandem vim habent cum cæteris, quæ morte concedentis, vel ejus cujus nomine conceduntur, minimè expirant.

(c) Gutieres canon. lib. 2. cap. 17. num. 18.

§. IX.

Formulas continens literarum pro informationibus committendis, ac dimissoriarum.

D XXV. His omnibus consentaneum est, ut formulas aliquas adjungamus, tam literarum dimissoriarum, quàm ea-

earum, quibus delegatio committitur pro informationibus de moribus, & examine, circa scientiam promovendorum ad ordines extra diœcesim. A posterioribus istis ordimur, quæ minus usitatæ sunt, talesque eas exhibemus, quales in actis (a) Mediolanensibus habentur. *Carolus &c. Dilecto nobis in Christo salutem in Domino. Cum pro parte Reverendi N. Clerici istic in Romana curia* [vel alibi] *degentis expositum fuerit, se in ista civitate ad ordines promoveri cupere, velleque super hoc à nobis ex sacri Concilii Tridentini decreto dimissoriales literas. Nos illius honesto, ac pio desiderio annuere volentes, de tua singulari prudentia, doctrina, ac integritate plurimum confisi, te his nostris literis deputamus, & nostras tibi vices in hac parte committimus, quatenus tu adhibito tecum uno ex Reverendis in urbe ista Illustrissimi, & Reverendissimi Domini Vicarii nostri Examinatoribus, ipsum N. super scientia, vitæ, ac morum probitate, juxta sacri Concilii Tridentini præscriptum, ad sacros ordines diligenter examines. Tuasque ad nos quamprimum de ejus idoneitate, peritia, ac integritate literas transmitti curabis. In quorum fidem &c.*

(a) Actorum Mediolan. parte 8.

XXVI. Sapit profecto antiquam pietatem, ac zelum ista epistola. Simplicior vero est hæc, quæ ex iisdem actibus Mediolanensibus colligitur dimissoriæ formula, sed non minus accurata. *Carolus &c. dilecto nobis in Christo N.* [*addatur ordo quo initiatus est*] *Mediolanensi salutem in Domino. Tibi de legitimo matri-* A *monio, ut nobis constat, procreato, cujus vita, & morum probitas per testificationes nobis factas comprobantur. Quique etiam per examen ab illustris, & multum Reverendo Domino Nostro adhibito solum uno ex Reverendissimis Dominis Examinatoribus jussu nostro specialiter factum, idoneus nobis renuntiatus fuisti. Ut à quocumque Catholico Antistite gratiam, & communionem sanctæ Sedis Apostolicæ obtinente, in urbe ista, de Illustrissimi Vicarii consensu ad ordinem* [*si promovendus* B *sit ad majores ordines addantur, quæ sequuntur, secus omittantur*] *ad titulum patrimonii tui, vel beneficii Ecclesiastici, de quibus nobis legitimè constat, liberè ac licitè servata formula sacri Concilii Tridentini promoveri possis, & valeas facultatem concedimus, ac impartimur. In quorum &c.*

XXVII. Aliam profert Rebuffus (b) generalem ad omnes ordines dimissoriarum, quæ ad stilum Galliæ magis accedit, imò C eadem ferè est, cum ea qua uti solemus, quæ tamen prædictis non bene quadrat, tum quod Clerici, quem ad ordinem dimittit, mores ac probitatem non commendet, nec de ejus doctrina, ac sufficientia testimonium ferat, tum quod ad omnes ordines contra prædicta licentiam indulgeat, nec de interstititiis, aut functionibus in singulis ordinibus exhibitis Antistitis sollicitudinem ostendat. Eam tamen qualiscumque est, legendam hic proponi- D mus. *Joannes, &c. Petro, &c. ut à quocumque D. Antistite ritè, & canonicè promoto, gratiam, & communionem sanctæ Sedis Apostolicæ obtinente, quem propter hoc adire ma-*

(b) Rebuffus in praxi benefic. tit. formulæ dimissoriæ.

malueris, primam Tonsuram accipere, & ad Acolytatus, cæterosque minores, etiam Subdiaconatus, Diaconatus, & Presbyteratus sacros Ordines, statutis à iure temporibus, valeas promoveri, A *eidem Domino Antistiti conferendi, tibique ab eodem recipiendi, extra tamen civitatem, & diœcesim nostram tenore præsentium concedimus, & impertimur facultatem. Datum &c.*